[-35

Ч. 1. Львôвъ, Вторникъ 1. (13.) С[ѣчня] 1880. Рочникъ [I.]

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ [д]о Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣсцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця [Ру]ска Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла" Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло".

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одпои строчки печатнои.

Рекламаціи непечатанѣ вольнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попереднє застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

До Вч. П. Т. Читателѣвъ.

Высказавши нашу програму въ передно выданôй оповѣстцѣ „Дѣла", потребуємо єѣ наново повторяти. [...] передаємо до рукъ Вч. Читателѣвъ перве Ч-ло нашои часописи и ще разъ кликаємося до патріотизму всѣхъ Русинôвъ, такъ якъ тôлько при численнôмъ удѣлѣ нашои П. Т. Публики зможемо сповнити велику задачу нашои часописи: розбудити и до дѣла сполучити всѣхъ Русинôвъ для добра рôдного народа.

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
рôчно . . 8 зр. а. в.
пôврôчно . . 4 зр. а. в.
чвертьрôчно . 2 зр. а. в.

Слѣдуюче Ч-ло выйде равно въ Суботу о 4. годинѣ по полудни.

Съ слѣдуючимъ Ч-ломъ розпочнемо въ фейлетонѣ печатати повѣсть славного англійского повѣстеписателя **К. Диккенса** п. з. **Святый Вечеръ**.

Отъ выдатництва часописи „Дѣло".

Теперѣшна пора а Русины.

I.

Въ [Ав]стрійскôй монархіи зновь настає нова пуча пора. Нове министерство гр. [Таа]фе-ого заявило свою програму: полагодити споры народôвъ Австріи и звести [о]бразомъ на грунтѣ конституціи до [єдн]ого, свобôдного и для цѣлои державы [корисн]ого житя. Въ слѣдъ за тымъ р[озпо]чався новый рухъ межи всѣма на[родами] Австріи. На передѣ выступили [Чехи] съ пропамятнымъ письмомъ (меморандумъ) высказуючимъ, чого они на [разѣ] домагаются яко необходимого условія народнои рôвноправности. Ся справа [про]памятного письма Чехôвъ стоитъ, такъ сказати, на дневнôмъ порядку. Та годѣ не бачити, що за Чехами поступають по черзѣ и другѣ народы Австріи. Побôчь Чехôвъ найбôльше видніются Поляки. Хочь сытѣ, все жь таки и они держатся приповѣдки: потребамъ конця нема, и надѣются также для себе новыхъ дарôвъ. По правдѣ, въ Австріи нема ни одного народа, крôмъ Нѣмцѣвъ, котрый бы недомагався рôвноправности, охороны и правъ для себе та не выжидавъ лучшои долѣ. Кождый зновь про себе держитъ свое пропамятне письмо о необходимыхъ условіяхъ свого житя. Та поки прійде черга на другихъ, всѣ розглядаются на вколо себе. То, що передъ ними дѣеся, наводитъ багато думокъ.

Оттѣ два народы, що теперь такъ дуже высунулись на передъ а дожидаютъ доброго слова ôтъ трону и правительства, — Чехи и Поляки — такъ дуже неподôбнѣ до себе, що годѣ не задумати ся! Мы не маємо на думцѣ того гнѣву Полякôвъ на [...]авячина др-а Ригера за те, що [...] державнôй недавно при розправѣ надъ войсковою уставою такъ голосно ôтозвався за всѣхъ Славянъ, що ажь весь свѣтъ заговоривъ про те, чи не прійде Австріи статися славяньскою державою. За той гнѣвъ Полякôвъ мы пôзнѣйше поговоримо. Теперь що иншого впадає въ око, а именно те, що Чехи а Поляки не однакою дорогою станули на передѣ. Двома зовсѣмъ противными дорогами йшли Чехи а Поляки. Черезъ шѣстьнацять лѣтъ держались Чехи далеко ôтъ рады державнои, власными силами боронили свои народнѣ права противъ верховодства Нѣмцѣвъ, не допустили, щобъ чужѣ послы заступали ческій народъ и наконець по довголѣтнôй тяжкôй борбѣ дôждалися, що ихъ допущено передъ тронъ Монархи, а правительство принялося за ихъ справу. До сего дôйшли Чехи черезъ то, що умѣли въ цѣлôй масѣ свого народа розбудити свѣдомôсть ческои народности, господарностію и просвѣтою пôднести цѣлый народъ, поставити его о своихъ силахъ и зробити зъ него свѣдому, однодушну и непобѣдиму силу народну. Тою своєю працею и народною силою дôйшли они до теперѣшного становища. Не такою дорогою йшли Поляки. Не сила польского народа, доси въ масахъ ще темного и своеи народности мало свѣдомого, выдвигнула численныхъ польскихъ послôвъ на видъ въ радѣ державнôй и не народна борба здобула Полякамъ ихъ теперѣшне корыстне становище въ краю и державѣ. О народнôй силѣ Полякôвъ можна говорити тôлько супротивъ Русинôвъ. Яко сильнѣйшѣ ôтъ Русинôвъ представляли они пануючу народнôсть въ Галичинѣ. Германизмъ не мавъ тутъ широкого поля, тожь и Нѣмцѣ не мали интересу оспорювати Полякамъ того верховодства въ Галичинѣ, а противно могли безъ шкоды германизму за цѣну польского верховодства въ Галичинѣ позыскати собѣ въ Полякахъ союзникôвъ, щобъ удержати перевагу Нѣмцѣвъ въ другихъ краяхъ заселеныхъ почасти Нѣмцями а Славянами. Въ мѣру того, якъ слабли Нѣмцѣ въ борбѣ съ другими Славянами Австріи, збôльшалися концесіи для Полякôвъ въ Галичинѣ. Крôмъ того польска шляхта не лишена вплыву въ мѣродайныхъ кругахъ могла тымъ легше позысковати для себе права въ Галичинѣ. Тому то политика Полякôвъ була чисто утилитарною и совсѣмъ иншою якъ политика Чехôвъ. Зъ помежи всѣхъ Славянъ Австріи выдержали Чехи найтяжшу борбу середъ окружаючого ихъ моря нѣмецкого побѣдоносно силою жизненности свого народу; Поляки выдвигнулися на видъ яко пануюча народнôсть въ Галичинѣ силою користныхъ обстоятельствъ. Словомъ, Чехôвъ выдвигнула многолѣтна в л а с н а п р а ц я н а р о д н а ôтъ найнизшого до найвысшого степени, — Полякôвъ щаслива у т и л и т а р н а п о л и т и к а и вплывы въ мѣродайныхъ кругахъ. Безперечно, Чехи, розвинувшись до величавои силы народнои, маючи притôмъ свою вплывову шляхту, можутъ теперь корыстатись и способами утилитарнои политики, але той утилитаризмъ все буде опертый на свѣдомôй силѣ народнôй, коли тымъ часомъ Поляки того о собѣ не можутъ сказати.

Се одна рôжниця межи Чехами а Поляками. Друга не менше важна почиває въ становищу, яке занимаютъ Чехи въ Чехіи и Моравіи, а Поляки въ Галичинѣ. Чехи въ своѣмъ краю належать до народностій доси майоризованыхъ, а Поляки въ Галичинѣ до майоризуючихъ. Побѣда Чехôвъ о признанье ихъ народныхъ правъ єсть побѣдою всѣхъ народôвъ доси невповни управненыхъ (майоризованыхъ), отже побѣда принципу противного ôтъ того, якій держитъ доси Полякôвъ на верху. Бо не можна сумнѣватися, що идея [...] народôвъ, идея [...] сти, переведена въ [...] чи скорше чи пôзнѣйше [...] другихъ краяхъ коронныхъ, [...] єсть народнôсть пануюча и [...] Голосы, якѣ пôднялися противъ [...] пропамятного письма [...] обходимôсть и именно для того, щобы, якъ кажутъ, не сотворити зъ Австріи „вавилоньскои мѣшанины", повстаютъ противъ пропамятного письма Чехôвъ.

От и за-для того то замѣчаєся такій рухъ межи всѣма народностями Австріи. Всѣ чуютъ, що за Чехами, чи скорше чи пôзнѣйше, мусить прійти и на нихъ черга. Всѣ обчисляютъ свои силы и недостатки и розважаютъ, якою дорогою йти имъ напередъ до своеи цѣли.

Пора до того совсѣмъ ôтповѣдна.

На новый рôкъ!

[Новорочнѣ желаня. Рôкъ 1880. Астрономичнѣ приповѣсти о новôмъ роцѣ. Мѣсяць — пануюча планета. Рускій мѣсяць. Користнѣ знаки для Русинôвъ на небѣ и на земли. Где що о романтизмѣ. Вплывъ мѣсяця на людей. Мясницѣ. За бальомъ — баль. Где що о политицѣ. Баль убогихъ для убогихъ. Хочь бѣда то гоцъ!]

„Сѣйся, родися, жито-пшениця, всѣляка пашниця, на щастье, на здоровлье, на сей Новый Рôкъ, щобъ було лѣпше якъ торôкъ!" — розносятся нынѣ скрôзь по нашôй святой Руси веселѣ голосы новорочныхъ сѣвачѣвъ. Такъ и я смиренный рабъ Божій и всенижайшій лѣтописець „Дѣла" прилучаюся до тыхъ новорочныхъ сѣвачѣвъ и вкрочуюся вразъ съ ними до всѣхъ палатъ, гостинныхъ хатъ рускихъ, пожелати доброго нового року тысячь ôсьмсотного ôсьмдесятого: Передовсѣмъ померлымъ душамъ царства небесного! Всѣмъ Вч. Читателямъ, отцямъ, матерямъ, братамъ, сестрамъ, краснымъ дѣвицямъ и молодцямъ, дѣтямъ маленькимъ, всѣмъ намъ добрымъ Русинамъ пошли, Боже, вѣкъ и здоровлье, щобъ сей празникъ ôтпровадити и прійдешного нового году дôждати легенько и веселенько въ мирѣ-покою съ Вами здоровыми, щобы дôждали жати и споживати и людямъ честь воздавати! И нашому „Дѣлу" желаю, щобы его думки були повнѣ якъ криниця водою, щобъ его рѣчь була гожа [якъ] богата нива колосомъ, щобы щира руска [...] якъ здорове зерно по всѣй Руси [...] цвѣты родило, Читателѣвъ будило и всѣхъ Русиновъ до дѣла оживило!..

А зъ симъ добрымъ словомъ послѣдує часть — астрономична.

Рôкъ 1880! Приповѣсти астрономичнѣ и философичнѣ о тôмъ новôмъ роцѣ дуже поучающѣ. Предо всѣмъ не бачимо въ нѣмъ „волшебно" або, якъ другѣ кажутъ „юдейскои седмици", котра якъ кождый юдей звѣщає якесь лихо. Исторія минувшого десятилѣтія ознаменованого „юдейскою" седмицею *вповни оправдала* волшебнôсть тои „седмици", бо що найменше ôтъ року 1873 пережилисьмо семи єгипетскихъ лѣтъ голодныхъ. А зъ того слѣдує вже пôсля библійнои науки, що рôкъ 1880 повиненъ бути початкомъ другихъ сѣмъ лѣтъ вправдѣ египетскихъ, але за те сытыхъ а не жидôвско-голодныхъ. Правдоподôбнôсть тои библійскои приповѣсти потверджуєся еще и тымъ, що по перше: рôкъ 1880 єсть рокомъ переступнымъ отже надзвычайнымъ, а бѣда у насъ сталася вже дуже звычайною рѣчею, такъ що новый рôкъ тôлько гараздомъ мôгбы статися надзвычайнымъ; п о д р у г е: пануючою планетою сего року єсть мѣсяць, отже найближшій сосѣдъ нашои землѣ. Вправдѣ кажутъ, що мѣсяць свѣтитъ а не грѣє, але всежъ таки мѣсяць яко нашь найблизшій сосѣдъ буде мôгъ зъ помежи всѣхъ небесныхъ свѣтилъ найлегше печалитися о нашôй земли, на кождый случай далеко легше, якъ якій тамъ Юпитеръ, або яка Венусъ, що замѣсть дбати о нашу землю вôйшла въ дуже тѣснѣ, очевидно любовнѣ, столкновенія съ Сонцемъ. Кружляючи непрестанно около нашои землѣ и споглядаючи нôчною порою съ аритметичною точностію, такъ рѣдкою у теперѣшныхъ любовникôвъ, сентиментально-любовнымъ поглядомъ на нашу княгиню-землицю вздыхаючу до князя-мѣсяця, — нашь бѣлолицій князь, доступивши бодай однорôчного панованя „мужа надъ женою", не окажеся невдячнымъ за нашу цѣлыми тысячилѣтіями обявлену непоколебиму вѣрнôсть, за тѣ миліоны [сен]тиментальныхъ одъ на земли уст[...] менно въ его честь складаных[ъ] [...] „возпаренія", якѣ земля „що-нôч[и] [...] до него. Нема найменшои прич[ины] [...]ватися о неугасимости любови [...] землѣ. Пôсля телескопичныхъ [...] мѣсяць покрытый численными вульканами, вправдѣ выгорѣлыми, черезъ що ôнъ належитъ очевидно до старыхъ кавальерôвъ, але именно для того то не можна сомнѣватися о „искренности" его любови, бо, якъ вѣдомо, „выгорѣлѣ вульканы" залюблюются ажь до страсти. Конець-кôнцемъ рѣчь майже певна, що мѣсяць въ потребѣ почуе нашѣ стоны и не ôткаже свого вплыву и помочи.

А помочи намъ передо всѣмъ треба! Досыть згадати, що жіємо въ 5643-ôмъ роцѣ жидôвскои, а 7389-ôмъ роцѣ византійскои еры. Ера византійска скôнчится напевно тымъ, що Турчинъ не дожіє въ Византіи часу, коли въ тôй ерѣ „юдейска седмиця" замѣнится на ôсѣмку, але коли и якъ скôнчится жидôвска ера, того не можна навѣть предвидѣти мимо уставы противъ лихвы и що-ино розпочатои борбы „des Germanentums gegen das Judentum." Несосвѣтнѣ рѣчи дѣются на свѣтѣ. Люде летятъ бальонами до пôвнôчного полюса шукати „самого крѣпкого морозу", а непрошеный морозъ ще въ Листопадѣ каже танцювати Парижанамъ на леду. Латиньскій Сильвестеръ, котрому нестало шампана, заливає майже цѣлу Европу водами, динамитъ потрясає цѣлою великою державою, а въ першихъ початкахъ медовыхъ мѣсяцѣвъ ишпаньскои королевои шибає якійсь пройдисвѣтъ єѣ кулею по-передъ саме лице. Очевидно, щось такого не могло бы статися пôдъ панованьемъ мѣсяця — покровителя любови. Але сталося! Такъ, тôлько не за панованя мѣсяця. Нашь мѣсяць видимо єсть р у с к і й мѣсяць и розпочинає свое панованье ôтъ руского а не ôтъ латиньского нового року. Ôнъ мусить знати, якъ мы Русины его специяльно любимо и величаємо высокими титулами: князю, бѣлолицій, повнолицій, царю, [...]вчарю, чумацке сонце и т. д. — и я вѣрю, що сей рôкъ мѣсячный буде щасливѣйшій для Русинôвъ, бодай для тыхъ, що вѣрятъ въ силу планетъ. Першѣ знаки вже показалися: появилися чотыри новѣ рускѣ часописи „Б а т ь к ô в щ и н а", „Г о с п о д а р ь и П р о м ы ш л е н н и к ъ", „З о р я" и „Д ѣ л о";— Neue fr. Presse выводитъ консеквентну необходимôсть признати Русинамъ евентуально такѣ самѣ права якъ и Чехамъ, а на Галицкôй Руси не вырвала вода доси ще ни одного моста, хочь они тутъ звычайно и безъ воды самѣ валятся! Рускій новый Рôкъ не записавъ ще въ своѣй лѣтописи ни одного атентату, повѣшни устали або устаютъ, и, якъ довѣдуюся, всюди по рускихъ хатахъ въ Святый Вечеръ прилипла кутя до стелѣ, що звѣщає надѣю бодай на добру рôйку. Mein Liebchen, was willst du noch mehr?!

Новый рôкъ буде ще замѣчный и пôдъ иншимъ взглядомъ. Якъ вѣдомо, мѣсяць нашептує любовь, єсть патрономъ поэзіи и взагалѣ всякои романтичности. Тожь можна мати повну надѣю, що въ тôмъ роцѣ появится велика сила новыхъ поетôвъ, романтикôвъ и всякихъ любовникôвъ. Мимо всякои невѣроятности сухій реализмъ „пуститъ воду" такъ, якъ вже теперь въ латиньскôмъ Сѣчню пустила крига, а романтизмъ процвите стихами и прозою. Навѣть жиды будутъ грати лѣрично т. е. на лѣрахъ а взглядно на цымбалахъ зъ причины проекту пос. Вебера п. з.: „Wuchergesetz." Цѣла шайка такихъ спѣвакôвъ высыплеся на Галичину зъ Бродôвъ, бо въ тôмъ роцѣ устає вразъ зъ знесеньемъ вольнои торговлѣ Бродôвъ такожь право заробкованя контрабандою въ тôмъ окрузѣ. Поворотъ къ лучшому обявится ще на иншôмъ поли. Фабрики паперу выробляютъ теперь велику силу рожевого паперу листового, щобъ положити конець доси рôкъ-рôчно збôльшаючомуся числу незамужныхъ и старыхъ кавальерôвъ. Всѣ панны безъ посагу и тѣ, що мали приємнôсть оглядати розцвѣтъ трійцятои весны, всѣ марцевѣ кавалеры и выгаслѣ вульканы и всѣ практиканты безъ адъютумъ — вступятъ

[...] ОКАЗЪ

бо не думаемо, щобы великій драматъ домашного помиреня чи рôвноуправненя всѣхъ народôвъ Австріи скоро дôйшовъ до остаточного рѣшеня. Складъ теперѣшнои рады державнои, въ котрôй прихильники змѣны конституціи въ користь рôвноправности народôвъ не маютъ необходимои до того бôльшости 2/3 голосôвъ, якъ то выявилося при голосованю надъ адресою и войсковымъ закономъ,— не надаеся до переведеня рôвноправности народôвъ дорогою конституційною. Для того справа ческого пропамятного письма залагодится на разѣ въ административнôй дорозѣ: цѣсарскимъ рескриптомъ, якъ се свого часу сталося въ Галичинѣ съ введеньемъ кр. рады школьнои и польского языка въ школахъ и урядахъ и съ польонизаціею львôвского университета. Мимо того важнôсть теперѣшнои хвилѣ совсѣмъ не зменшаеся, бо не тôлько булобъ неприродно конституцію на довгій часъ заступати администраційными порядками та ще въ такъ значныхъ краяхъ якъ Чехія, Моравія, Галичина, — але навѣть самй Чехи не поперестанутъ на чисто администраційôмъ обезпеченю своихъ найживотнѣйшихъ правъ, зависимôмъ ôтъ складу и доброи волѣ кождочасного министерства. Такъ Чехи якъ и всѣ другй народы Австріи мусятъ по необходимости стремити до того, щобы ихъ народнй права сталися составною частію самои конституціи — отже до змѣны дотеперѣшнои конституціи ôтповѣдно до повнои рôвноправности австрійскихъ народôвъ. До сего треба доперва приготовити поле. Справедливôсть потребуе еще и силы. А силу для конституційнои справедливости можутъ дати тôлько самй народы. Тожь поки надôйде та рѣшуча хвиля, мусятъ готовитись народы, щобъ заважити своею силою въ користь побѣды конституційнои рôвноправности. Се, такъ сказати, домашна праця народôвъ Австріи, що ждутъ тои рôвноправности. Треба бути перше сильнымъ въ краю, щобъ бути сильнымъ въ радѣ державнôй. Не ôтъ благосклонности политичнои власти, але ôтъ свѣдомости, волѣ и силы самого народа мусить залежати число послôвъ народа. Политика повинна выражати свѣдому волю цѣлого народа.

Тому то настигла теперь и для насъ Русинôвъ крайна пара оглянутися за такою домашною роботою, пôзнати себе, обчислити нашй силы и розъяснити собѣ наше становище и нашу дальшу дѣятельнôсть. Чуемо нашу недолю але не знаемо ратунку, видимо нашу численнôсть але не находимо нашои силы, умѣемо дѣлитися и сваритися, але не умѣемо миритися и лучитись! Гдежь сила нашои великои масы, спôльнôсть нашого интересу народного? Въ чѣмъ наша честь патріотична, якй нашй повинности народнй? Погляньмо — чи не знайдемо дороги.

Дневники россійскй
и ихъ политика до Полякôвъ.

Въ найновшôмъ часѣ видимо зворотъ россійскихъ дневникôвъ въ квестіи польскôй.

Намъ належитъ застановитися надъ причинами того звороту, бо въ дальшôмъ своѣмъ розвою мôгбы такій зворотъ мати вплывъ и на наше положенье.

Щожъ зайшло такого, що змусило россійскй часописи до змѣны политики въ взглядѣ до Полякôвъ? Фактомъ тымъ есть союзъ Германіи зъ Австріею.

Не входимо въ тое, чи союзъ есть зачепно-ôтпôрный, якъ хотятъ однй; чи бôльше тôлько ôтпôрнои натуры, якъ тое твердивъ Journal des Debats, т. е. що тôлько въ выпадку, колибы одна зъ союзныхъ державъ провадила вôйну, обовязана друга помагати, существуе ино о тôлько, о кôлько союзникъ перестае мати дѣло съ изолованымъ соперникомъ: всежъ аліансъ той вымѣрный противъ всѣхъ коалицій, якй въ Европѣ противъ Нѣмеччины або Австріи повстати моглибы.

Аліансъ въ первôй линіи вымѣреный противъ Франціи и Россіи. Противъ Франціи, колибы тая хотѣла ôтплатити свою кривду зъ 1870 р., — противъ Россіи, которои коштомъ думаютъ Прусы заокруглити свои границѣ долиною Вислы. Политика Прусъ ôтъ давна [illegible] йде до того, щобы розширити свои границѣ на полудне и на вехôдъ, а до того ще, зôбрати краѣ онѣмеченй въ одну Германію.

Вѣдомо зъ исторіи остатныхъ двохъ столѣтій, якъ велику важнôсть прикладали королѣ и дипломаты прускй до розширеня полудневои границѣ свого королевства по ческй горы. Розправы конгресу вѣденьского въ р. 1814 даютъ повно доказôвъ силы и енергіи, съ якою прускй повномочники тои цѣли добивалися; и тôлько поворотъ Наполеона зъ острова Ельбы перешкодивъ вôйнѣ, яка межи Прусами и попираючою ихъ Россіею зъ однои, а иными державами зъ другои стороны выбухнути грозила. Прусы мусѣли на тогды задоволитися тôлько половиною Саксоніи, а за другу отримали княжество познаньске.

Все що ôтъ тôго часу зъ стороны Прусъ дѣялося и дѣеся, стремѣло и стремитъ до повысшои цѣли. Мысль поно[illegible]ти занедбане розширенье выступила съ тымъ бôльшою силою въ р. 1866; тогда саска династія мала бути за Саксонію вынагороджена коштомъ Австріи и то королевствомъ ческимъ. Однакожъ холодъ, съ якимъ пріймили Чехи Прусакôвъ и ихъ прокламаціи, дальше ôтважный ôтпôръ, якій ставило тое славяньске народонаселенье: а разомъ небезпечнôсть черезъ упôръ при тôмъ жаданю, цѣлый хосенъ побѣды выставити на страту, були причиною, що Прусы и ту мусѣли повернутися; а то тымъ бôльше, що Наполеонъ III. загрозивъ, выслати за Ренъ свою стотысячну армію. Ту увидѣли Прусы, що потреба съ часомъ перше поконати Францію, щобы дôйти до своеи цѣли, — що въ 1870 сталося, а въ чѣмъ Россія имъ допомогла. Належитъ бо примѣтити, що тôлько помôчь Россіи поставила Прусы на тôмъ становищу, зъ котрого они стали ся грозьными.

Тринайцять лѣтъ уплыло ôтъ праского покою, а въ тôмъ часѣ, въ ново реставрованôй Германіи, Саксонія и Прусы злучили ся въ торговельнôмъ, войсковôмъ, политичнôмъ и праводавчôмъ взглядѣ.

Бисмаркъ однакожъ не спитъ, але працюе неустанно надъ замѣренымъ дѣломъ, ôнъ уважае теперѣшну хвилю за ôтповѣдну, такъ [illegible] сякъ дôйти до своеи цѣли т. е. границю свою розширити до гôръ ческихъ; а зъ другои стороны вплывъ свôй розширити на долину Вислы, або на такъ звану Конгресôвку, щобы и зъ тои стороны заокругленье своихъ границь на п[illegible] присособити.

Способъ подаеся такій. Королевство польске утворене черезъ конгресъ вѣденьскій зъ 1815 р. малабы династія россійска ôтступити династіи саскôй, а за тое Прусы отрималибы Саксонію, розумѣеся, що тое все Бисмаркъ радъ перевести для европейского спокою. Россія позбулабыся клопоту. Австрія охоронится ôтъ панславизму, того небезпеченьства грозячого свободѣ и цивилизаціи; а Поляки отримаютъ королевство, котре економично булобы злучене съ Нѣмеччиною, а политично стоялобы пôдъ протекціею Прусъ.

А що при тôмъ всѣмъ не обôйдеся правдоподôбно безъ вôйны, шукае Бисмаркъ союзникôвъ, и ту причина, для чого вяжеся съ Австріею. Чи Австрія лѣпше выйде на союзѣ съ Прусами, якъ Россія на даваню имъ помочи, о тôмъ не наша рѣчь судити; — съ Прусами, котрй тôлько разъ Австрію воювали, и все пôдъ нею яму копали.

Чи такожъ Поляки выйшлибы добре на такôйи еремѣнѣ, где прійшли бы въ зависимôсть ôтъ Германіи, то рôвно ихъ рѣчь надъ тымъ застановитися. Намъ однакожъ здаеся, що не бувбы то новый подѣлъ, якъ гдеякй утримуютъ, але по просту заглада коеннои Польщи. Досыть, що Прусы заманюютъ Полякôвъ, показуючи имъ въ перспективѣ ихъ королевство.

Щожъ малабы робити при тыхъ обстоятельствахъ Россія, чи поступати съ Поляками якъ дотеперь, або ôтдавати добровôльно, чого жадаютъ Прусы? Въ правдѣ одна позароссійска часопись вже не разъ дораджувала, ôтдати Конгресôвку Прусакамъ, але въ Россіи, видится, инакше задивляются на справу: знаютъ бо тамъ, якъ сильный есть нѣмецкій Drang nach Osten, видятъ, кôлько вже земель славяньскихъ утонуло въ ненасытнôмъ мори нѣмецкôмъ; а ôтступати одну землю славянску Германіи, значитъ давати ѣй ключь до дальшихъ заборôвъ.

На случай вôйны Германіи съ Россіею много буде залежати на тôмъ, по котрôй сторонѣ станутъ Поляки. Ту прійшла и для Россіи потреба застановитися надъ своими ôтношенями до Полякôвъ; о[illegible]хопили першу лѣпшу способнôсть. [illegible]авъ ювилейный обхôдъ Крашев[illegible] [К]раковѣ, о котôмъ въ початку [illegible]асописи не найлѣпше выра-[illegible] [illegible]ричиною змѣны политики есть [illegible] рѣчи аліансъ Нѣмеччины съ Австріею, послухаймо н. пр., що говоривъ „Голосъ" въ тôмъ взглядѣ: Краковскій обхôдъ — писавъ „Голосъ" — прибравъ розмѣры историчного выпадку, котрый стався важнѣйшимъ, якъ самй Поляки могли о нѣмъ думати. Особливо замѣтне [то]е, що въ жаднôй ювилейнôй мовѣ не высказано политичнои ненависти и жадна не порушила давнои улюбленнои темы: „Польща ôтъ моря до моря." Великои ваги, каже „Голосъ", суть мовы Крашевского и Вдзицкого. Крашевскій давъ вѣрный образъ розкладу польскои державы и повольного ôтродженя польского народу. Крашевскій упоминае Полякôвъ, позôстати вѣрными народнымъ идеаламъ, а рѣшучо выречися политичного романтизму, шукати свого добра и своеи будучности въ спокôйнôмъ духовôмъ розвою народу. Такій програмъ поставивъ Крашевскій для Полякôвъ и назвавъ его едино розумнымъ и користнымъ. „Голосъ" констатуе дальше, що Водзицкій вимовными словами узнавъ печалôвнôсть императора Францъ Іосифа для Полякôвъ въ Галичѣ и сердечными словами выповѣвъ вдячнôсть Полякôвъ, черезъ що збитый [illegible], що Поляки для державы, съ котрою ихъ доля звязана, льояльными бути не умѣютъ.

„Голосъ" нагадуе ще за статію „Dziennika Poznańsk-ого, котрый недавно помиренье Полякôвъ съ Россіянами оголосивъ за конечно потрѣбне, и твердитъ, що той артикулъ бувъ вплывомъ значнои партіи въ Краковѣ, а кôнчитъ такъ: Найважнѣйшимъ результатомъ згромадженя Полякôвъ въ Краковѣ есть выразъ пересвѣдченя, що единадорога до лучшои будучности есть всесторонный духовый розвôй съ выключеньемъ всѣхъ политичныхъ фантазій... що польскій нарôдъ помимо подѣлôвъ не утративъ почутя приналежности до себе, що тая нарôднôсть по тяжкихъ досвѣдахъ перестала шукати свого спасеня въ революціяхъ и що она яко програму написала на своѣмъ прапорѣ: духовый и спôльный розвôй народу. — Наконець пытае „Голосъ": Можемо мы на тôй пôдставѣ Полякамъ щиро и братному подати руку?

Не тôлько можемо, ôтповѣдае, але такожъ мусимо. Цѣлй столѣтя, продовжае „Голосъ", ховувалисьмося ворожо противъ себе, провадилисьмо вôйны съ Поляками; въ остатныхъ десяткахъ лѣтъ жилисьмо безъ нихъ; теперь наставъ часъ, где мы съ ними рука въ руку ити мусимо. Того вымагае не тôлько нашъ власный розвôй внутренный, але и наше ôтношенье до заграницѣ. Щире примиренье съ Поляками въ Россіи, примиренье не тôлько на словахъ, але и на дѣлахъ, дасть намъ такихъ союзникôвъ въ Нѣмеччинѣ и въ Австріи, що ніякій союзъ нѣмецько-австрійскій не буде для насъ небезпечнымъ.

Зъ того видимо, где причина змѣны политики часописей россійскихъ до Полякôвъ, а дальше такожъ, що розумна политика мусить прикладатися до обстоятельствъ, мусить раховатися зъ фактами.

Що до насъ, мы Русины вже зо славяньского становища булибысмо радй примиреня Полякôвъ съ Россіянами, коли бы оно не выйшло на нашу шкоду. Спôръ межи Поляками и Россію точивъся власне о Малу-Русь, а Россія признае, що до примиреня она нынѣ есть змушена.

Стефанъ Качала.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.
Австрійско-Угорска Монархія.

Отъ часу, якъ свята перервали засѣданя рады державнои, часописи переповненй головно справою меморіялу Чехôвъ. Нѣмецкй либерально-централистичнй часописи, на чолѣ съ Neue fr. Presse, выслилися въ доказахъ неосновности жаданъ Чехôвъ. Не зважаючи на тй крики, зôбралася пôдъ проводомъ министра дра Пражака особна комисія зъ министеріяльныхъ урядникôвъ для перегляду ческого меморіялу. Та комисія мае выпрацювати справозданье для министерства. Однакожъ сама справа мае бути

въ станъ супружескій, а бодай будутъ о нѣмъ съ огнемъ говорити. Пôдъ мѣсячнымъ вплывомъ сегорôчнй мясницѣ приберутъ зъ тои причины дуже живый характеръ. Вже доси заповѣджено велике число балѣвъ „танцюючихъ вечерѣвъ", забавъ и увеселеній. Львôвскй Русины маютъ надѣю, весело бавитися що тыждня въ „Рускôмъ Касинѣ" въ щоденныхъ тоалетахъ. Поляки въ клопотѣ, що ихъ мясницѣ треваютъ тôлько 35 день. Тожь вже завчасу починаютъ гуляти протекторы и протекторки всякихъ милосердныхъ заведеній, сиротъ и убогихъ, ôттакъ правники, техники, музики, лѣкарѣ, купцѣ, еврейскй ригорозанты и т. д., въ Вѣдни заповѣджено „польскій баль", а такожъ по провинціональныхъ мѣстахъ и мѣсточкахъ голосятъ балѣ, вже не згадуючи о забавахъ мѣйского касина, официрского касина и нѣмецкого Frohsinn-у. Музикальнй ôтголосы всѣхъ тыхъ балѣвъ и забавъ заглушатъ всѣ дотеперѣшнй зойки о нуждѣ, о голодѣ и всѣхъ елементарныхъ нещастяхъ. Львôвъ прибере видъ веселои щасливои столицѣ веселого и щасливого краю! Въ всѣмъ видимо пробиваеся вплывъ мѣсяця. До проявôвъ мѣсячного вплыву належитъ межи иншимъ такожъ и люнатизмъ. Наука не обяснила ще доси сущности люнатизму. Поверховно люнатизмъ обявляеся головно тымъ, що чоловѣкъ инеся въ гору, несвѣдомо ходитъ по небезпечныхъ горахъ, якъ бы по гладкôмъ помостѣ и що несподѣвано розбудженый до свѣдомости терле рôвновагу, падае и житемъ переплачуе свои люнатичнй скоки. Не знаю, для чого те милосердіе нашихъ високихъ сферъ краевыхъ для убогихъ, сиротъ шпиталѣвъ и т. и. прибирае въ шумну а при тôмъ такъ страшно коштовну одежу балѣвъ, — такъ дуже пригадуе менѣ той люнатизмъ. Мимоводѣ пôдсуваеся табличка съ крейдкою для обчисленя економичнои вартости сего милосердія. Беру „баль на убогихъ" одинъ зъ найсвѣтлѣйшихъ найбôльше и найвысше протегованыхъ, якій ôтбувся въ суботу. Двѣста билетôвъ по 3 зр. творитъ дохôдъ бруто 600 зр., приходъ зъ галеріи и наддаткôвъ около 600 зр. — разомъ 1200 зр. ав. Выдатки принимаю въ найнизшôй сумѣ 200 зр. и припускаю, що для убогихъ могло остатись около 1000 зр.. именно для тыхъ убогихъ, що вытягаютъ по улицяхъ руку о милостиню. Але згадаймо, якй сумы пôшли на строѣ тоалеты и т. и. на цвѣты штучнй и живй, на фякры до поѣздки на комитетовй засѣданя 30 охъ господинь и господарôвъ а ôттакъ на баль и зъ балю, на хапове локаямъ и гардеробянымъ, скôлько десятокъ выстрѣлило золотымъ кавалерамъ и господарамъ съ шампаномъ (хочь бы фалшованымъ) и т. д. и т. д. — а пересвѣдчимося, що за одну тысячку для явныхъ убогихъ йдутъ съ вѣтромъ и шумомъ десятки тысячь ôтъ тайно-убогихъ. Не знаю, чи така милостиня не подôбна до люнатизму. Але се дуже характеристично, що майже рôвночасно съ оголошеньемъ польского балю въ Вѣдни и протекторскихъ балѣвъ вô Львовѣ оповѣщено, що ôтъ нового року появлятся новй векслові бляикеты польскй... И треба вѣрити, що они появлятся дуже на часѣ и и знайдутъ великій попытъ — зъ патріотизму! Ну, але такъ не разъ водилось и теперь водится: хочь бѣда то гоцъ! А в конець прійдеся свистати до мѣсяця сентиментальнй жалѣ на — економичный застôй!.. Ой мѣсяцю, мѣсяченьку засвѣти намъ ясно..

P. . .

въ рôжный способъ залагоджена: однѣ жаданя Чехôвъ будутъ залагодженѣ въ дорозѣ администраційнôй, другѣ при буджетѣ, котрый незадовго прійде пôдъ розправу рады державнои, а третѣ особными законами, такъ що рада державна тôлько въ двохъ последныхъ случаяхъ буде рѣшати надъ жаданями Чехôвъ.

Богато шуму наробила въ нѣмецкихъ часописяхъ вѣдомôсть о нарадахъ дра Ригера, гр. Гогенварта и другихъ федералистôвъ съ бувшимъ австр. министромъ дромъ Шефле звѣстнымъ ученымъ економистомъ. Мало тамъ вже готовитись нове министерство федералистичне на случай непрійнятя уставы войсковои — и Шефле мавъ предложити ôтповѣдный програмовый матеріялъ для Цѣсаря. Злôсть N. f. Presse посунулась до того, що назвала Шефлього червонымъ социялистомъ! Поки що, страхъ проминувъ, бо гр. Таффе лишився а доповнене его министерства ôтложено, якъ доносятъ, ажь до часу по буджетовôй розправѣ.

Въ половинѣ сего мѣсяця мае розпочатися рада державна пôсля святочнои перервы. На дневнôмъ порядку нема однакожь новелѣ о податку грунтовôмъ. Такожь зберутся вспôльнѣ дельегаціи въ Вѣдни.

ЗАГРАНИЦЯ.

Чорногора. На балканьскôмъ пôвостровѣ знову починае кипѣти. Пôсля берлиньского трактату обовязана турецка Порта ôтступити Чорногорѣ округъ Гусиню и Пляву. По довгихъ дипломатичныхъ переговорахъ поручила наконець Порта Муктарови башѣ, щобы остаточно сповнивъ ôтданье сего округа Чорногорѣ а заразомъ выдала Порта ôтозву взываючу мешканцѣвъ сего обшару, щобы пôддалися Чорногорѣ або переселялись въ турецкій край. Рôвночасно зажадала Порта ôтъ Чорногоры, щобы отвѣтно до берлиньского трактату ôткликала свои войска зъ округа Кучь-Краина позôставленого пôдъ пановаьемъ Порты. Тымъ часомъ лига альбаньска, мимо ôтозвы Порты противится збройною силою ôтступленю Гусиня и Плявы. Порта не могла доси перемогчи сего опору а Чорногорцѣ выведенѣ зъ терпеливости заявили, що не можутъ вже довше ждати и своими силами займутъ землю Европою имъ признану. Сей рѣшучій крокъ Чорногоры выкликаный нападомъ войскъ альбаньскои лиги на Чорногорцѣвъ. Чорногора подала до вѣдомости всѣхъ европейскихъ державъ въ тôй справѣ пропамятну ноту (меморіялъ) зъ 26 Грудня. Передовсѣмъ поясне чорногорска нота, якъ Порта не тôлько черезъ два лѣтъ ôттягалась сповнити установи берлиньского трактату взглядомъ чорногорского княжества и не хотѣла узнати регуляціи границѣ Чорногоры а Альбаніи межинародною комисією переведенои, але крôмъ того сама роздаючи межи Альбанцѣвъ оружіе и амуницію заохочувала ихъ до оружного опору противъ ôтданя земель Чорногорцямъ Европою въ Берлинѣ признаныхъ. Мимо того Чорногора вѣрна слову даному европейскимъ державамъ выжидала до послѣдного часу и не уживала самопомочи до забору тыхъ земель, хочь могла се давно легко вчинити. Пôдъ покровомъ турецкихъ башъ и тур. правительства выросла альбаньска лига и згромадила на границяхъ Чорногоры 15.000 войска. Съ той причины Чорногора мусить ôтъ довшого часу удержовати свое войско такъ якъ бы була справдѣшна вôйна и понесла на те доси выдаткôвъ на два миліоны франкôвъ. Отвѣчальнôсть за те спадае на Порту. Муктаръ-баша высланый наконець сповнити обовязанность Порты не ôтважився зачѣпити Альбанцѣвъ „вѣрныхъ слугъ Порты", бо не певный, чи ёго войско не стане разомъ съ ними або не пôде въ дезертиры. Чорногора вправдѣ ôткликаеся до Европы, щобъ она полагодила ту справу и дала ваху свому пôдписови на берлиньскôмъ трактатѣ, але чорногорске правительство застерегае собѣ ôтъ теперь повну свободу дѣланя и буде ôттакъ поступати тôлько пôсля своихъ интересôвъ. Чорногора оставляючи всю отвѣчальнôсть за недодержанье постановъ трактату — Турціи —, приневолена предприняти мѣры осторожности и ажь до остаточного выповненя тыхъ постановъ и зверненя нарослыхъ коштôвъ (2 миль.) засеквеструвати всѣ добра Музулманъ, що опустили Чорногору и майже находится въ Альбаніи. Се содержанье меморіялу Чорногорцѣвъ.—Справа посвѣла однакожь вже дальше. Дня 29 Грудня (9 н. Сѣчня) звѣщаютъ, що межи Альбанцями а Чорногорцями прійшло въ долинѣ Лиму до завятои борбы. Альбанцѣ побитѣ на голову. Оружнѣ силы Альбанѣвъ заатаковали Чорногорцѣвъ въ двохъ ôтдѣлахъ. Ихъ силы подаютъ на 12000. Чорногорцѣвъ було 3000 м. Такъ отже прійшло вже до пролитя крови въ самôй глубокôй зимѣ! Ствержено, що зачѣпка выйшла зо стороны Альбанцѣвъ, тожь Чорногорцѣ смѣло можутъ сказати, що безъ ихъ вины пôсля берлиньского трактату починае наново лятися кровь на снѣгахъ балканьского пôвострова.

Вѣсти зъ Румеліи тожь не мировѣ, и можна сказати, що европейска Турція вже теперь потрясаеся ôтъ небеспечныхъ вульканôвъ. А еще зима!

Франція. Съ минувшимъ рокомъ скôнчилася криза министерства. Уступило министерство Веддингтона мимо не давно одержаного выразу довѣрія палаты послôвъ, а настало нове министерство Фрейсине. Зъ давныхъ министрôвъ уступили крôмъ Веддингтона еще министеръ вôйны Греслей, министеръ финансôвъ Сей и министеръ справедливости Леруае. Фрейсине, дотеперѣшный министеръ публичныхъ робôтъ по фаху инжинеръ, зôставъ президентомъ министрôвъ и министромъ заграничныхъ справъ, Казо адвокатъ и професоръ права — министромъ справедливости, Леперъ — министромъ внутренныхъ справъ, Маньенъ — министромъ финансôвъ, Фарръ — министромъ вôйны, Журегибери — министромъ маринарки, Ферри — министромъ просвѣты, Тираръ — министромъ торговлѣ и рôльництва, Варруа (инжинеръ) министромъ публичныхъ робôтъ и Кошери — министромъ почтъ и телеграфôвъ. — Причина сей змѣны министерства на око не ясна. Она поясняеся доперва внутрѣшными ôтносинами партій въ палатѣ послôвъ. Гамбетта, хочь зôставъ президентомъ палаты, не переставъ бути головою рѣшаючои бôльшости щирыхъ републиканцѣвъ; ôнъ и теперь руководитъ дѣлами. Републиканцѣ (въ палатѣ послôвъ) дѣлятся на републиканцѣвъ лѣвого центрумъ, що узнаютъ републику тôлько по необходимости, на републиканцѣвъ зъ розуму (Vernunftrepublikaner) середнои лѣвицѣ, на републиканьску унію або такъ званыхъ чистыхъ Гамбетистôвъ и на републиканцѣвъ найскрайнѣйшои лѣвицѣ або такъ званыхъ червоныхъ радикалôвъ. Републиканьска унія пôдъ проводомъ Гамбетты стоитъ по серединѣ межи умѣркованою а найскрайнѣйшою лѣвицею и стараеся удержати лѣвицю (яко щирыхъ и рѣшучихъ републиканцѣвъ однакожь безъ радикальной барвы) удержати въ цѣлости, по можности недопускаючи до рѣшучого и сильного розрыву межи умѣркованою а скрайною лѣвицею. Щобъ осягнути ту цѣль стремитъ републиканьска унія до остаточного зрепубликанизованя цѣлого устрою Франціи въ всѣхъ галузяхъ публичного житя: администраціи, судôвництва, войсковости и дипломатичного заступництва Франціи. Администрацiйно-политичнѣ якъ и въ значнôй части войсковѣ власти очищено вже доси зъ монархистичныхъ урядникôвъ. Але сего ще було мало для рѣшучихъ републиканцѣвъ, котрѣ съ неспокоемъ домагаются дальшои пурификаціи французского судôвництва, войсковости и дипломаціи въ дусѣ републиканьскôмъ. Замѣчено, що судовѣ урядники безъ кары пускали прасовѣ и устнѣ напады монархистôвъ на републику и въ тôмъ взглядѣ зовсѣмъ не були сторожами строгои справедливости, лишенои пôсля французскихъ уставъ совѣстному пересвѣдченю самого судіи, — що дальше ще въ всякихъ войсковыхъ кругахъ плекалися монархичнѣ заговоры противъ републики, и що франц. дипломація не конче то дѣлае въ дусѣ републиканьскôмъ. Потреба було змѣнъ урядникôвъ, войсковыхъ старшинъ и деякихъ дипломатôвъ, а тымъ часомъ министерство Веддингтона не объявляно въ тôмъ потрѣбнои енергіи. Мин. справедливости Леруае не хотѣвъ згодитися на ôтставку монархистичныхъ судій вважаючи се яко противне конституційнôй засадѣ о независимости судіи, а Веддингтонъ бувъ за дуже близько здруженый съ всякими дипломатами, якъ пр. съ фран. посломъ Валіе въ Берлинѣ. Отже-жь въ новôмъ министерствѣ засѣла переважна часть прихильникôвъ Гамбетты такъ, що нове министерство не безъ дотепу названо министерствомъ Гамбетты безъ Гамбетты. Зъ того буде зрозумѣло, для чого заразъ по змѣнѣ министерства Веддингтона настала вѣсть, що богато французскихъ послôвъ при европейскихъ дворахъ мае уступити. До теперь вѣдомо тôлько, що Валіе посолъ въ Берлинѣ мае уступити, хочь вôнъ дуже придатный Франціи на тôй посадѣ, мимо того ôтносины Франціи до заграницѣ а головно до Нѣмеччины осталися незмѣненѣ и нѣмецкій посолъ въ Парижу гр. Гогенльоге, дуже сердечно складавъ свои новорочнѣ желаня мин. Фрейсине. Нове министерство Фрейсине працюе теперь всѣма силами, щобъ выступити передъ парляментомъ съ новою програмою и всесторонными проектами. Мае бути внесеный проектъ змѣны организаціи судôвъ, и при тôй организаціи усунутъ монархистичныхъ судій; артикулъ 7 закона о выхованю Ферра буде пôддержаный, але не мае бути габинетовою квестією. Кн. Омаль комендантъ корпусу мае пôйти въ ôтставку. Приготовуются проекта о законахъ прасовыхъ, о стоваришеняхъ, о собраніяхъ и т. д. Нове министерство не прихиляеся до загальнои амнестіи. Фрейсине введе теперь въ житя такожь свои давнѣйшѣ проекта о будовѣ новыхъ желѣзниць и иншихъ публичныхъ роботахъ, якѣ еще давнѣйше яко министеръ тыхъ робôтъ бувъ выпрацювавъ. Такъ выступитъ нове министерство передъ парляментомъ съ цѣлымъ рядомъ проектôвъ, щобъ оминути всякихъ непотрѣбныхъ а все звычайно дразливыхъ интерпеляцій.

Англія. На самъ святый вечеръ лат. Рождества Хр. одержали Англичане зъ азійского поля вôйны потѣшаючу вѣдомôсть о побѣдѣ ген. Робертса надъ Афганами пôдъ Кабулемъ дня 11 (23) Грудня. Афганьскѣ племена, що доси були обсадили Кабуль и окресности и готовились знищити англійске войско ген. Робертса въ Серпуръ, — побитѣ, опустили Кабуль и его окресности. Англичане зайняли наново Кабуль. Бôльша часть мѣста зрабована. Англичане обчисляютъ свои страты на 87 забитыхъ а 228 раненыхъ. Въ Кабулю знайдено срѣбну чашу съ слѣдуючимъ написомъ: „На споминъ Сердарови Некъ Магометови за вѣрнѣ услуги россійскому правительству въ р. 1879." Се мае бути доказомъ, що Россія ôтъ довшого часу пôдпомагае грôшми и оружіемъ Афганôвъ въ борбѣ противъ Англіи. Англичане не зайняли цитаделѣ Баня-Гиссаръ догадуючись, що она пôдминована. Въ Кабули улицѣ пустѣ. Причиною бѣгства Афганôвъ зъ Кабулю була вѣдомôсть, що Англичанамъ надходитъ помôчь зъ Киберу. Афгане заповѣли свôй поворотъ до Кабуля на весну. Дня 14 (26) грудня доносятъ зъ Кабулю, що борба наново розпочалася въ долинѣ Киберскôй.

НОВИНКИ.

— **Съ новымъ рокомъ!** По святому звычаю прадѣдному вступаючи въ гостинну хату дорогихъ Родимцѣвъ складаемо Имъ въ нынѣшный день наши щиросердечнѣ желаня. Съ твердою непоколебимостію въ своѣй народнôй основѣ, рускій народъ до дна выпивъ приготованую ему чашу горя. Нынѣ крôмъ житя не богато намъ осталося. Але житье народу по такихъ злидняхъ — се порука нашои будучности. Таке житя будитъ надѣю. „Сполонишь ми долю и проженешь щастье, день ми споморочишь и свѣтъ ми западне, нуждою мя вдаришь и нашлешь ми злидни, свѣтъ ми спустѣе и ме вороговати, зныдѣе; радôсть и плачь мя огорне, туга ми ранкомъ и вечеромъ журба, и нôчь ми не сонна и горюванье съ сонцемъ, вырвешь ми очи и душу ми вырвешь: а не выдрешь любви и вѣры не выдрешь, бо руске ми серце та и вѣра руска" — спѣвавъ нашь Маркіянъ. И такъ наше житье по такихъ злидняхъ будитъ у насъ надѣю и вѣру и кличе насъ до дѣла. Спомянѣмъ нынѣ якъ широка и далека наша рôдна земля нашу спôльну долю руску, скрѣпѣмся тою вѣрою въ жизненнôсть нашого народу, сполучѣмся щирою братною любовю — и съ новымъ рокомъ ставаймо однодушно и одностайно до працѣ для добра нашои Руси. Съ надѣею витаймо новый рôкъ, щиро и охочо берѣмся до дѣла, крѣпѣмъ одинъ другого и сполучеными силами привитаймо новый рôкъ щирымъ спѣвомъ:

„Миръ Вамъ братя всѣмъ приносимъ,
Миръ то нашихъ отцѣвъ знакъ,
Мира зъ неба всѣмъ днесь просимъ
Чи богатый чи бѣдакъ!"

Съ миромъ Русинôвъ завитае и гараздъ Русинôвъ.

— **Тяжкѣ часы** даются всюди въ знаки. Вчаснѣ сильнѣ морозы скрôзь дали почути велику нужду: холодъ и голодъ. Настала ôтлега и пôшли великѣ воды, повѣни страшнѣйшѣ ôтъ холоду и голоду. Съ новымъ рускимъ рокомъ знову морозъ змагаеся — и все бѣда. Въ всѣхъ державахъ говорятъ о мирѣ але не вѣрятъ въ него. Въ Нѣмеччинѣ, въ Россіи и въ Австріи говорятъ о укрѣпленю границь. Въ Италіи „ирридентисти" демонструютъ противъ Австріи и Франціи и сягаютъ за Тріестъ и Ницу. Въ Ирляндіи аграрнѣ клопоты и проливъ крови. — Наша Галичина и голодна и гола и безгрôшна. Всѣ кулятся и выжидаютъ сонця, щобъ вже разъ заглянуло въ ôконце.

— **Рускій народный театръ** пôдъ дирекцією п. Т. Романовичь закôнчивъ рядъ театральныхъ представлень вô Львовѣ числомъ близько 40. П. Теофиля Романовичь ôтновила контрактъ съ „Рускою Бесѣдою" на дальше. Зô Львова выѣздитъ рускій театръ до Перемышля. Сподѣемося, що тамъ знайде той самъ щирый пріемъ, якъ и давнѣйшими лѣтами тымъ бôльше, що Дирекція мае въ своимъ репертуарѣ багато новыхъ драматичныхъ творôвъ.

— **Станъ здоровля россійскои Царицѣ** мае буте безнадѣйный. Смерть може наступити въ недовгôмъ часѣ.

— **Фалшивѣ монеты** гульденовѣ появилися послѣдными днями въ Краковѣ. Они рôжнятся ôтъ срѣбныхъ гульденôвъ не тôлько легшою вагою, млавымъ полыскомъ менше звôнкимъ звукомъ, але найлегше пôзнати ихъ по тôмъ, що краѣ у нихъ гладкѣ и не маютъ вырытого напису „Viribus unitis". Полиція краковска ôтобрала вже кôлька штукъ тыхъ фалшивыхъ грошей.

— **Про выливы (повѣны) въ Галичинѣ** читаемо ось що въ газетахъ: Повѣнь пôдъ Устемъ сольнымъ (надъ Вислою) розôлялася ажь до Недары, Попендзины, Барчакова и Пôдлѣся. Трета часть Устя затоплена такъ, що лише вершки коминôвъ видно зъ воды. Все збôже, котре и такъ сего року не зародило, затоплене; грунты ушкодженѣ або зовсѣмъ зруйнованѣ; озимина пропала; богато худобы, господарскихъ снарядôвъ та будынкôвъ пôшло зъ водою. Сотки родинъ остались безъ кусника хлѣба. Староство зъ Бохнѣ выслало тымъ нещасливымъ хлѣба, соли и солонины, але вôйтъ, котрый мавъ все те роздѣлити, засѣвъ, якъ пишутъ до „Czasu", въ коршмѣ зъ радными и гарненько стеребили та пропили весь „даръ божій", а люде, що по 2 и 3 дни ничого не мали въ устахъ, такъ при ничѣмъ и осталися!

— **Вовки** послѣдными часами стали пострахомъ мешканцѣвъ Угоръ и Семигорода. Въ Инанди недавно въ бѣлый день на подвôрю роздерли чоловѣка, а такожь доносятъ газеты ще о кôлькохъ выпадкахъ смерти ôтъ вовкôвъ. Недавно появились вовки и въ Галичинѣ въ околици Хшанова, где роблятъ богато шкоды. Доси забито тамъ двохъ вовкôвъ.

— **Въ Франціи** начислено съ кôнцемъ 1879 р. 1700 женщинъ, що займаются писательствомъ, а 2500 женщинъ, що займаются малярствомъ та рѣзьбярствомъ. Гарный полкъ артистокъ!

(Вѣсти епархіяльнѣ.)

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Къ институціи кан. завôзваный Всч. О. Савинъ Кисѣлевскій на прих. Чорнолôзцѣ.

Упокоився: Всч. О. Мих. Завадовскій прих. Глѣбовичь свѣрскихъ. Вѣчная ему память!

Изъ Епархіи Перемыскои.

Филемонъ Подолиньскій завѣдатель парохіи въ Высоцку деканата Ярославского ставъ дѣйствительнымъ парохомъ тамже. — Іоаннъ Кормошъ парохъ Арламовскои Волѣ дек. Мостиского и Викторъ Киверовичь парохъ въ Жапаловѣ дек. Олешицкого получили особистый додатокъ по 100 зл. р. а. в. зъ фонда религійного на три лѣта. — Андрей Габла парохъ въ Тыравѣ сольнôй дек. Лиского сталъ II. ординар. комисарем [illegible] науки богочестія. — Александеръ [illegible] парохъ въ Самборѣ зрезигновавъ [illegible] ты на парохію Купновичи дек. Комарняньского.

На засѣданію були парохіи 1) *Ракова* дек. Старосольского, подалися слѣдуючѣ кандидаты: Іоаннъ Дашкевичь, Іосифъ Гамерскій, Іосифъ Яцевъ, Емилій Бачиньскій, Василій Мацюракъ, Михаилъ Флюкъ, Аполинарій Менциньскій, Алексей Маляркевичь, Михаилъ Ольшаньскій, Юліянъ Шяхъ, Левъ Щавиньскій, Петръ Ильницкій. — 2) *Радмичи* дек. Мостиского; кандидатами на тую парохію суть: Володимиръ Левицкій, Іосифъ Гамерскій, Симеонъ Була, Теодоръ Дорыкъ, Симеонъ Лонцкій, Іосифъ Подлускій, Михаилъ Калимонъ, Іоаннъ Парыловичь, Киприянъ Сѣнкевичь, Володимиръ Копыстяньскій, Сильвестеръ Круликовскій, Іоаннъ Черевко, Емилій Горницкій, Владыславъ Головацкій, Левъ Сембратовичь, Атаназій Яминьскій. — 3) парохія *Завадка* дек. Ялиского, подалися слѣдуючѣ кандидаты: Іоаннъ Пастернакъ, Іоакимъ Савчинъ, Петръ Кмицѣкевичь, Теофанъ Обушкевичъ.

Іоаннъ Антоневичъ капелянъ въ Баховѣ дек. Порохницкого упокоився дня 15. Грудня с. г.

ПОСЛѢДНѢ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

— **Вѣдень** 11 (30 грудня) сѣчня. Мин. бр. Гаймерле ôтповѣдаючи на интерпеляцію въ комисіи делегаційнôй для справъ внутрѣшныхъ заявивъ, що ситуація въ Чорногорѣ и Альбаніи есть дѣйствительно дуже грозьна але окупованѣ (Австрією) краѣ ôтдаленѣ ôтъ поля борбы и не потребуютъ зъ тои причины специяльнои осλоны.

— **Зъ Цетиніи** телеграфуютъ до Presse, що ôтдѣлъ 500 Чорногорцѣвъ одержавъ наказъ до маршу на Андріевицю. Провіянтъ и амуницію выслано тамъ же. Tagblatt-ови звѣщаютъ, що мешканцѣ Діяковы жертвовали мешканцямъ Плевы и Гусинѣ 500 карабинôвъ.

(Надôслане.)

До Вп. Игнатовича во Львовѣ.

Борки великѣ.

Высокоповажный Пане! Переѣзджаючи черезъ Львôвъ на купелѣ до Щавницѣ и Желестова купивъ емь въ Вашôмъ складѣ одну флящинку „Klemantin"; оно для мене не придалося, бо хвалити Бога вже ôтъ довшого часу не мавъ емь болю зубôвъ, але дававъ емь его кôлькомъ особамъ въ Щавници и Желестовѣ, и всѣ мнѣ дуже дяковали, бо ôтъ него бôль зубôвъ въ 10—20-хъ минутахъ устававъ, навѣть тамъ, де всякѣ другѣ средства не помагали. Вдяка за се належится Вамъ, Высокоповажный Краяне, що вынайшли той лѣкъ, приймѣтъ проте посредствомъ мене сердечне Спаси-Бôгъ ôтъ всѣхъ, котрымъ той лѣкъ помôгъ.

Съ высокимъ поважаньемъ

П. Билиньскій
гр. к. священикъ.

Курсъ львôвскій зъ дня 10. л. сѣчня 1880.

	платятъ р. кр.	платятъ р. кр.	жадаютъ р. кр.	жадаютъ р. кр.
	австр. валютою			
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	252 50	255 50		
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	153 50	156 50		
Банку гиц. галиц. по 200 р.	284 50	289 —		
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	95 40	96 40		
„ „ „ по 4% ав.	89 —	90 —		
„ „ „ по 5% ав. період.	95 40	96 40		
Банку гип. галиц. 6% ав.	99 —	100 —		
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 —	102 —		
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —		
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	95 50	96 50		
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —		
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	98 —	100 —		
5. Лосы мѣста Кракова	18 50	20 50		
„ „ Станиславова	27 —	29 —		
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5 40	5 50		
„ цѣсарскій	5 45	5 55		
Наполеондоръ	9 28	9 38		
Нôвимперіялъ	9 55	9 65		
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70		
„ „ паперовый	1 20½	1 22½		
100 марокъ нѣмецкихъ	57 50	58 20		
Серебро	99 25	100 25		

(безъ текучого куп. безъ купону)

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 8 л. сѣчня 1880.

	платятъ	жадаютъ
1. Довгъ державный.		
Довгъ держ. въ банкнот.	70.—	70.15
„ „ „ серебрѣ	71.10	71.25
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	125.—	125.50
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	132.—	132.50
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	135.50	136.—
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	168.—	168.50
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	166.50	167.50
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	—.—	—.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	146.—	—.—
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.—	102.
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	82.35	83.50
2. Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)		
Буковины	93.75	94.50
Галичины	95.80	96.50
3. Акціи.		
Банкъ Англо-австр 200 р. емит. р. 189	143.25	143.50
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	290.40	290.70
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	828.	835.—
Галиц. банку гипот. по 200 р.	245.—	246.—
„ бан для тор. и пр. по 200 р. впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	—.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	—.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	495.—	496.—
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	189.—	190.—
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	—.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2367.—	2373.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср.	255.—	255 50
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	155. —	155.50
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	272.—	272.50
Полудн. желѣз. держ по 200 р. ав.	82.50	83.50
I. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	127.—	127.50
4. Листы заставнй лосованй.		
Общ. роль.-кред. Завед. д. Гал. и Буков. въ 15 л. 6%	102.—	—.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	101.20	101.70
Гал. б. кр. з. Крак. лос. въ 18 л. 6%	97.50	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	100.	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	—.—
Галиц. общ кред. в. а. по 4%	88.50	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	95.50	96.
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	95.50	96.—
Галиц. банку гипот. по 6%	99.50	100.—
„ „ рустик. по 6%	103.—	—.—
Банку народного по 5%	—.—	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	100.75	101.25
„ „ „ по 5%	95.—	96.—
5. Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)		
Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	85 75	86 25
Общ. жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	82.—	—.—
Жел пôвн. по 100 р. м. к.	104.—	104 50
„ „ „ 100 р. а. в.	100.50	101.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	103.—	—.—
„ „ „ „ II. емисіи	102.—	—.—
„ „ „ „ III. „	100.50	—.—
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв. - Черн. - Яс. III. емис. по 500 р. 5% ср. зъ р. 1865	87.75	88.25
„ „ 1867	91.—	91.50
„ „ 1868	84 —	85.—
„ „ 1872	80.50	—.—
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	81.75	82.25
6. Лосы.		
Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	175.—	176.—
Клярого по 40 р. м. к.	39.25	39.75
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	107.—	107.40
Кеглевича по 10 р. м. к.	17.—	18.—
Лосы мѣста Кракова	19.—	20.—
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	38.50	39.—
Пальфія по 40 р. м. к.	38.50	39.—
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.25	18.75
Сальма по 40 р. м. к.	52.50	53.—
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	44.50	45.—
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	27.50	27.75
„ „ Трієсту по 100 р. мк.	119.—	120.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	65.—
Вальдштайна по 20 р. м. к.	32.25	32.75
Виндишгреца по 20 р. м. к.	36.75	37.25

УВѢДОМЛЕНЬЕ.

Съ днемъ 1-го Сѣчня 1880 отворивъ емь

АПТИКУ

ВЪ ВИННИКАХЪ,

о чѣмъ Вч. П.Т. Публику завѣдомити честь маю.

1—3 *Левъ Лазовскій.*

ЮСИФЪ БАДОВСКІЙ

вô Львовѣ, рынокъ пôдъ Ч. 41.

поручае свôй

Складъ и варстатъ

якъ власныхъ такъ и заграничныхъ

выробôвъ золотничихъ и ювилерскихъ

въ найновшихъ фасонахъ, поодиноко и въ гарнитурахъ,

приборы церковнй, серебро столове

все съ штемплемъ менничого уряду по сталыхъ а мѣрныхъ цѣнахъ.

Купуе по отвѣтныхъ цѣнахъ:

шляхотнй камѣнѣ, золотй и срѣбнй предметы або замѣнюе ихъ за иннй.

Переписку веде спѣшно и совѣстно.

1—2

ТОРГОВЛЯ ДѢЛЪ ШТУКИ

ИГНАТІЯ ФРИДА

вô Львовѣ при улици Галицкôй Ч. 13.

Складъ найлучшихъ образôвъ олѣйно друкованыхъ, имитацій, акварель и олѣйныхъ мальовилъ, пôсля найславнѣйшихъ старинныхъ и новочасныхъ малярѣвъ, **золоченыхъ рамъ бароковыхъ и листвовыхъ всякои величины, зеркалъ, карнишôвъ до ôконъ,** якъ такожь найлучшихъ **стѣнныхъ годинникôвъ** въ пребогатôмъ выборѣ по найдешевшихъ цѣнахъ.

Образы церковнй (для Вч. громадъ) за сплатою ратами.

При сплатѣ ратами цѣна купна не пôдвишаеся.

1—3

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЪ

вô Львовѣ при улици Коперника Ч. 10 мае честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою

РОБÔТНЮ

МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, Упрашаючи яко Русинъ о ласкавй взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовеньства поручаеся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавй замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ.

1—12

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

Полотна, столовои бѣлизны, готовои бѣлизны бѣлои и кольоровои и товарôвъ пончошковои роботы поручае

по найдешевшихъ цѣнахъ

Ф. С. БАРДАШЬ

во Львовѣ ул. театральна ч. 9.

ВИНА

австрияцке, угорске, стирійске, французске, реньске, ишпаньске, шампаньске

спродае гуртовна торговля

Кароля Вернера

вô Львовѣ улиця Собѣского ч. 3

Богданôвка на городецкôмъ ч. 2 и 9

на литры, въ бутилкахъ, бочѣвкахъ и бочкахъ.

ПОРТЕРЪ АНГЛІЙСКІЙ.

Цѣнники на желанье.

1—3

Славнй зѣля (Ziółka)

D-ra C. Seeburgera,

противъ грипы, кашлю, хрипки, и починаючихъ сухотъ — въ пачкахъ по 15 пр. и 30 кр. а. в.

Кадило королевске 1 фл. по 1 зр. 50 кр. Algofon, кроплѣ противъ болю зубôвъ, фляшочка 40 кр.

Всѣлякй приборы (специфика) лѣчничй и тоалетовй препоручае аптика

К. КРИЖАНОВСКОГО

во Львовѣ (коло Бригидокъ).

1—3

МАВРИКІЙ БОСКОВИЧЬ

ОПТИКЪ

вô Львовѣ, пляцъ Маріяцкій Ч. 6. (уголъ ул. Коперника, дôмъ Пентера), поручае П. Т. Публицѣ свôй въ ôтновленôй торговли богато заосмотреный складъ: **окулярôвъ** въ рôжныхъ фасонахъ, лорнетъ, дальновидôвъ, микроскопôвъ, индукційныхъ апаратôвъ, барометрôвъ, термометрôвъ, люпъ, калейдоскопôвъ, laterna magica, лнбель, райсцайгôвъ, нивеляційныхъ и геодетичныхъ инструментôвъ, метрономôвъ, монометрôвъ, штучныхъ чоловѣчихъ и звѣрячихъ очей и т. др. предметôвъ оптичныхъ

по найдешевшихъ цѣнахъ.

Принимае ся такожь устроювати громозводы и телеграфы електричнй для домôвъ и комнатъ.

Такожь принимае до направы всякй предметы оптичнй, инструменты механичнй и физичнй, и гарантуе за точне, дешеве и скоре выповненье.

1—3

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всхôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „

Салоновй кадильця (троцички) чорнй и червонй, перфумы, пудры, мыла тоалетовй, перетворы глiсериновй и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до вывабленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

Всякй замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco.

1—12

ЦУКОРНЯ М. КОСТЕЦКОГО

при ул. Кароля Людвика, и

ФИЛІЯ при ул. ЧАРНЕЦКОГО

заосмотренй въ **найлѣпшй цукры,** черезъ комисію санитарну яко нешкодливй до ъдженя узнанй.

Великій выбôръ цукрôвъ десеровыхъ, чоколядокъ, сухихъ овочѣвъ, пуделочокъ картоновыхъ, бонбонерокъ стройныхъ и розличныхъ предметôвъ на подарунки святочнй и новорочнй.

Фляконы до подорожи, наповненй ликерами французскими и горѣвками власного выробу.

Замовленя на свята въ мѣсци и на провинцію залагоджуются точно ôтворотною почтою. Пріймаеся замовленя на свята великоднй.

1—3

ВЫКЛЮЧНО СЕРЕБРО ХИНЬСКЕ

а именно:

начине столове, тацы, лѣхтарѣ, канделябры, заставы до гербаты и до кавы и т. др. походячй зъ найлѣпшои фабрики

ц. к. уприв.

въ БЕРНДОРФѢ коло Вѣдня

СПРОДАЕ ПО ЦѢНАХЪ ФАБРИЧНЫХЪ МАГАЗИНЪ

Г. А. ХРИСТІЯНА

вô Львовѣ, ул. Гетманьска ч. 2.

За довголѣтню тревалôсть даеся порука, литй выробы изъ хинского серебра заосмотренй

знакомъ фабричнымъ B. MF. A. S. або BERNDORF, A. S.

пріймаються по цѣлковитôмъ зъужитю за 40% ôтъ первѣстнои цѣны.

Сей магазинъ удержуе такожь великій выбôръ прирядôвъ церковныхъ для кождого обряда.

1—3

АПТИКА

ЯКОВА БАЙЗЕРА

ВО ЛЬВОВѢ

улиця Кароля Людвика Ч. 23.

Вода до устъ проф. Страского фляконъ 1 зол. а.в.
Порошокъ до зубôвъ „ пуделко 40 кр.
Транъ рыбій (Dorsch) бутылька 60 кр.
Правдивй Моризоньскй пигул. (пара) 1 зл. 50 кр.
Вытягъ (екстрактъ) мясный Либиґа ⅛ сл. 85 кр.
Сирупъ Pagliano (оригъ.), фляконъ 1 зр. 10 кр.
Бальзамъ Веторинёго (Шелиговского) 1 зр. 50 кр.
Порошки Зайдлицкй „Molla" пуделко 1 зр.
„Restitutionsfluid" Квізды, фляшка 1 зр. 40 кр.
Корнайбурскій порош. для худобы, пачка 42 кр.

„Складъ выробôвъ солодовыхъ Hoffa."

Цукорки ôтъ кашлю: мховй, Pate de Nafe Коха, слодовй. **Пудеръ** рожевый и бѣлый въ рôжныхъ вонях, пуделко 42 кр.

Фляшочки до кормленя дѣтей по 20 кр., 35 кр., 50 кр. и французскй по 1 зр. 20 кр.

Кромѣ выше поименованыхъ артикулôвъ знаходится: головный складъ выробôвъ гиґеничныхъ апт. Grimault et Comp. въ Парижи, и всякихъ товарôвъ химичныхъ. 1 3

І. ШАПИРА

ВО ЛЬВОВѢ

ул. Коперника ч. 7. побôчь ц. к. ур. телегр.

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ

ВЫРОБУ ШИЛЬДÔВЪ И ТАБЛИЦЪ

(зъ одного кавалка литого металю якого нибудь рода).

Гисерня цинку для штуки и архитектуры.

ЗАКЛАДЪ АРТИСТИЧНЫЙ

для выроблюваня шильдôвъ и надписôвъ на деревѣ, полотнѣ, шклѣ, блясѣ и т. др.

Выроблюванье шильдôвъ друкованыхъ

на желѣзнôй або цинковôй блясѣ, для товариствъ ассекураційныхъ и ин.

Закладъ печатарскій и фабрикація марокъ до печатаня листôвъ.

Варстатъ лякерницкій.

Кромѣ всѣлякого лякерованя будынкôвъ, фасадъ, порталѣвъ, пôдлогъ и т. др. пріймаются такожь роботы бляхарскй до лякерованя.

Варстатъ направы (репараційный) всѣлякихъ робôтъ ґалянтерійныхъ металевыхъ.

Все робится по цѣнахъ якъ найумѣренѣйшихъ и въ якъ найкоротшôмъ часѣ.

1—3

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 2. Львôвъ, Субота 5. (17.) Сѣчня 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на 1-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Теперѣшна пора а Русины.

II.

Въ виду того, що министерство Тафого приготовляе рôвноуправненье для Чехôвъ; въ виду того, що и другѣ славяньскѣ народы, доси малоуважанѣ, посягнутъ небавомъ за рôвными свободами, смѣлѣйше, що остаточно для консеквенціи и для скрѣпленя державы на зверхъ правительство буде мусѣло ôтступити ôтъ системы майоризованя слабшихъ народностей въ поодинокихъ коронныхъ краяхъ — высказали мы въ попереднôмъ вступнôмъ артикулѣ мнѣніе, що пора и намъ Русинамъ скрѣпити себе дома, пôзнати себе, обчислити свои силы и якъ одинъ мужь забратись до неутомимои працѣ на кождôмъ поли нашого народно-политичного житя, щобы можливе рôвноуправненье не застало насъ неприготованыхъ, а ще гôрше малодушныхъ, розъеднаныхъ и слабыхъ.

Мнѣніе наше основали мы на началѣ, котрымъ руководятся всѣ правительства и тѣла законодательнѣ въ всѣхъ конституційныхъ державахъ, а пôсля котрого лишень тіи народности маютъ право до житя политичного, котрѣ свою народну жизнь достаточно розбудили и утвердили.

Чи Галицка Русь сповнила сю послѣдну задачу? на се пытанье мы, хотяй не песимисты, позитивно ôтповѣсти не можемо. Девятнайцять лѣтъ конституційнои еры прейшло у насъ такъ неспостережено и лишило по собѣ такъ незначнѣ результаты, що годѣ самымъ передъ собою не засоромитись. Досыть сказати, що пôвтретя-миліонный на позôръ здоровый ôтломокъ народа, славного колись въ исторіи, не зъумѣвъ до сего часу заняти таке становище, котребы кождому правительству наказовало шановати его найприроднѣйшѣ права, а ворогôвъ обезсиляло. Чи всему тому виновата исторія, чи яка судьба, чи якій демонъ, чи деморализація, котра потрафила зъ нашои груди выдерти навѣть охоту до житя?... тѣ пытаня лишаемо отвертыми, але при всѣмъ тымъ не можемо несказати, що велика частина вины за неудачѣ и застою въ нашихъ змаганяхъ народно-политичныхъ спочивае въ насъ самыхъ.

Подумаймо, чимъ есть Русинъ, а чимъ ôнъ бути повиненъ.

Русинъ, якъ его етнографы поняли, есть передъ всѣмъ существомъ дуже задумчивымъ. Оно бы и нѣчого. Задумчивôсть, се знамя здорового мозку. Але задумчивôсть глубока, надмѣрна, провадитъ до скептицизму, а скептицизмъ выроджуе въ чоловѣцѣ критику постоянну, за котрою Русинъ стаесь тяжко або малорѣшительнымъ и малоенергичнымъ. Чижь мы не такіи? Чижь мы, приступаючи до якого небудь дѣла, не приглядаемось ему напередъ изъ всѣхъ бокôвъ, чи не розгортаемо его ажь до дна такъ довго, ажь охота до дѣла въ насъ заумерла? Удармося въ груди!

Русинъ дуже чувствительный. Надмѣрна чувствительнôсть все одно що плаксивôсть. А кôлькожь то разôвъ плакали и плачемо мы надъ „щербатою нашою долею“ и заложивши руки ждемо спасенія „зъ горы“, чей и въ наше ôконце засвѣтитъ сонце? То продуктъ нашои малорѣшительности сполученои съ великою чувствительностею. Дальше.

Русинъ цѣнитъ высоко свою личнôсть. Се не грѣхъ. Кто любитъ себе, той любитъ и свободу надъ все. Свѣдкомъ наша исторія. Але личнôсть, розвинена до крайности, то головнѣйша перепона до асоціяціи и солидаризованя, то жерело, зъ котрого плыне еґоизмъ, индеферентизмъ, апатія для добра загалу, апатія до дѣла публичного. Роби собѣ якъ хочешь, тôлько мене не тыкай.

Зъ личности такои выроджуесь рôжниця мнѣній. Свѣдкомъ теперѣшнѣ нашѣ роздоры, зъ котрыхъ лишень третій може корыстати. Divide et impera!

Личнôсть, посунена до крайности, выроджуе въ дальшôмъ поли аристократичнѣ инстинкта, а тіи инстинкта були и суть причиною, що мы для ôтрôжненя себе ôтъ простолюдина женемось въ чужѣ таборы, а свого рôдного звычаю, свого языка, котрымъ колись князѣ нашѣ говорили, котрый бувъ дипльоматичнымъ языкомъ всеи литовскои Руси, цураемось. Чижь нашѣ хаты ныньки рускѣ? Чи боремося мы о права нашои найдорожшои спадщины такъ якъ бы се слѣдовало. „Богато слôвъ, та бôльше нѣчого!“

Личнôсть тая стоитъ на перешкодѣ, що у насъ до сеи поры нема нѣ поважныхъ асоціяцій економичныхъ, нѣ поважныхъ политичныхъ, що „братъ собѣ радъ, сестра собѣ несла“, що не хочемо узнавати надъ собою ніякихъ авторитетôвъ, що на кождôмъ кроку не достае намъ однолитои, согласнои акціи. Попри „Раду руску“ въ 48. роцѣ повставъ заразъ „Соборъ“, попри Матицю — Просвѣта; попри Просвѣту — Общество им. Качковского; попри Сѣчь — Основа; попри Лихвяра — академическій кружокъ; попри одну часопись — десять другихъ.

Що мы не любимо авторитетôвъ, до того окрôмъ залюбокъ до личности причиняесь и недовѣрчивôсть, яко выплывъ скрытости, рôднои донѣ матери задумчивости. Такъ есть, Русинъ есть крайно недовѣрчивый. Пôйдѣмъ въ товариство кôлькохъ лишень Русинôвъ, въ прочѣмъ добрыхъ людей, и прислухаймось ихъ бесѣдѣ о тôмъ або другôмъ чоловѣцѣ, котрого власна заслуга поставила крыхту высше по надъ загалъ.... Скôлько злои помовки, пôдозрѣній, знеславленя почуемо мы тамъ?

Де суть такѣ пороки, тамъ годѣ сподѣватись чого доброго, а тымъ менше чого великого. Если справдѣ хочемо двигнутись не на словѣ, але на дѣлѣ зъ нещасливого просоня и станути до политичнои акціи — то пôзнавши себе, ôтродѣмъ ся.

ДОПИСИ.

Зъ Львова. (**Бурсы для сынôвъ священическихъ.**) Прикрѣ часы настали теперь для нашого духовеньства. Всюды межи клиромъ чути нарѣканя на нужду и недостатокъ.

Жалѣ тіи цѣлкомъ справедливѣ. Платня духовеньства, нормована еще при кôнци минувшого столѣтя, далеко неотвѣчае потребамъ нынѣшного часу. Приходы епитрахильнѣ въ слѣдствіе зъубоженя народа упали совершенно. Всѣ надіи на получшене быту оказали ся марными, — а ожидане побôльшене конгруы буде при высшôмъ оподаткованю землѣ фактычно зменшенемъ теперѣшного удержаня.

Особенно прикрымъ стае ся положене священика, коли посылае дѣти до школы або тяжка хороба звалитъ его на ложе болѣзни. Тогда впадае ôнъ звычайно въ жидôвску лихву, зъ котрои нема для него выходу!

Однакожь, чи нема уже ніякихъ способôвъ, щобъ той прикрый станъ духовеньства бодай трохи улегшити? Я гадаю, що найшли бы ся способы, если бысьмо тôлько щиро взяли ся до дѣла.

Нынѣшнѣ часы не лишь для одного клиру тяжкими, але бôльше-менше и для другихъ станôвъ. Другѣ станы помагаютъ собѣ однакожь тымъ, що вяжутъ ся, и вспôльными силами добиваютъ ся того, чого бы единицями николи не осягнули. Такъ маемо стоваришеня урядникôвъ, купцѣвъ, ремѣсникôвъ, приватныхъ официялистôвъ и. др. Подôбно дѣлати бы и священикамъ а певно не одна недоля устала бы. — Посмотрѣмъ!

Сказавъ емь повысше, що найприкрѣйшимъ стае ся положене священика, если прійде ся ему въ нынѣшныхъ часахъ посылати дѣти до школъ.

Старшѣ священики оповѣдаютъ, що давнѣйше (при лучшôмъ бытѣ духовеньства) кошта образованя дѣтей були дуже малыми, — родичѣ були тогды въ силѣ десятеро и бôльше дѣтей довести до ста-

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса).

ОТДѢЛЪ I.

Духъ Марлія.

Марли померъ. О тôмъ никто и не сомнѣвался. Свѣдоцтво его смерти було пôдписане священикомъ, нотаремъ, трупарникомъ и грабаремъ. Скруджь пôдписавъ его такожь, а Скруджа имя було на биржѣ всюды, де тôлько пôдписъ его стоявъ, высоко поважане. Марли лежавъ мертвый, якъ колода.

Уважайте добре! Я справдѣ не могу въ власного досвѣду сказати, що властиво на колодѣ такъ мертвого? Я бы вже скорше на те згодився, гробову дошку, яко найбôльше мертву рѣчь, узнати. Але въ тôмъ порôвнаню пробиваесь розумъ нашихъ прадѣдôвъ и моимъ скверным рукамъ не годится змѣнювати того — а нѣ, то весь край пропаде. Позвольтежь отже ласкаво менѣ ще разъ повторити, що Марли лежавъ мертвый якъ колода.

Скруджь знавъ затôмъ добре, що ôнъ померъ. Розумѣесь! Якже бы могло инакше бути? Ôнъ и Марли були прецѣнь — Богъ знае ôтъ коли — пріятелями и товаришами торговельными. Скруджь бувъ его единымъ екзекуторомъ, единымъ администраторомъ, единымъ адвокатомъ, единымъ дѣдичемъ его маетку, единымъ пріятелемъ и единымъ, що жаловавъ за нимъ. Но Скруджь не бувъ тымъ сумнымъ выпадкомъ такъ дуже заголомшеный и взрушеный, щобъ ще въ самôмъ дни похорону не показатись надзвычайно проворнымъ чоловѣкомъ и не закôнчити его дуже корыстнымъ торгомъ.

Згадка про похороны Марлія вертае мене знову до того мѣсця, зъ котрого я выйшовъ, то есть, що нема найменшого сомнѣнія въ тôмъ, що Марли померъ. Тое мусимо добре въ памяти задержати, бо инакше не выйде нѣчого дивного зъ исторіи, котру вамъ оповѣсти хочу. — Бо колибъ мы не були со всѣмъ переконанѣ, що Гамлета батько померъ, закимъ штука почалася, то его нôчнѣ прогульки по валахъ свого замку не булибъ на волосъ дивнѣйшими, якъ колибы якій небудь панъ въ середнôмъ вѣку смеркомъ, на якôмъ небудь мѣсци — отъ скажѣмъ н. пр. на цминтари св. Павла — нечайно явився, щобъ трусливе серце свого сына порядно налякати.

Скруджь не пробовавъ николи затерти на вывѣсцѣ имя старого Марлія. Ще цѣлыми роками пôзнѣйше стояла надъ дверми его магазину надпись: „Скруджь и Марли“, а початкуючѣ и въ дѣлахъ торговельныхъ менше досвѣдченѣ особы звыклѣ були пана Скруджа, то его власнымъ именемъ, то Марліемъ называти, але ôнъ ôтповѣдавъ на оба, и не робивъ собѣ зъ того ничого.

О! старый Скруджь бувъ, якъ то кажуть, на всѣ стороны битый! Старый скупарь, хитрый лисъ, захланный скнира, брудный, старый грѣшникъ! Твердый и острый якъ кремѣнь, зъ котрого ще николи сталь благородной божественной искры не выкресала; замкненый въ собѣ, строгій для себе самого, пануючій со всѣмъ надъ собою и самотный, якъ острыга. Ôтъ его внутренного холоду закостенѣли черты его старого лиця, згорбився нôсъ, поморщились щоки, задубѣли ноги, почервонѣли каправѣ очи и посинѣли губы, ба той холодъ проявлявся злосливо навѣть въ его захрыплôмъ голосѣ. Волося на головѣ, брови и наѣжена борода покрылись инеемъ. Бракъ тепла давався всюды кругъ него чути, навѣть въ часѣ найбôльшихъ спекъ холодивъ вôнъ мовь лѣдъ свою контору, а не розтаявъ навѣть въ самъ святый вечеръ хотьбы о оденъ степень.

Спека и морозъ мало вплывали на Скруджа; ніяка спека не могла его розôгрѣти, ніяка студѣнь его охолодити. Жаденъ вѣтеръ, котрый коли-небудь вѣявъ, не бувъ острѣйшимъ ôтъ него, жаденъ падаючій снѣгъ бôльше на свою цѣль завзятый, жаденъ ажь до шкôры проходячій дощь бôльше невмолимый, якъ ôнъ. Непогода и болото мало его обходило. Снѣгъ, градъ и всяка навальниця були бодай въ однôмъ взглядѣ лѣпшѣ ôтъ Скруджа — они часами лагôдненько спадали, але въ Скруджа словарѣ того слова не було.

Никто не задержувавъ его на улици, щобъ весело заговорити: „Якъ ся маете, милый Скруджу? Коли мене знову ôтвѣдаете?“ Жаденъ жебракъ не попросивъ у него анѣ шеляга, жадна дитина не спытала его смѣло про часъ и годину, жаденъ мужчина анѣ женщина не поважились спытати его о дорогу до того або инного мѣсця. Навѣть псы слѣпцѣвъ здавались знати его, бо якъ скоро лишь побачили, що ôнъ иде, то тягнули своихъ панôвъ за брамы, або дверѣ и вертѣли хвостомъ, мовбы сказати хотѣли: „Ходи, бѣдный слѣпче! Лучше не мати жадного ока, якъ таке зле!“

Але що то все Скруджа обходило? Власне того ôнъ хотѣвъ. Самотно блукатись по залюдненыхъ мѣсцяхъ, всяку охоту людямъ до зближеня вôднимати, то власне було Скруджеви по души.

Такъ отже сталось разъ, що на однôмъ зъ тыхъ добрыхъ и торжественныхъ вечорôвъ въ роцѣ, на самъ святый вечеръ, старый Скруджь ще однѣсенкій при роботѣ въ своѣй конторѣ сидѣвъ. На

НА ПОКАЗЪ.

ну. Єще передъ 10 роками коштовали найлучшѝ помѣщеня въ мѣстахъ провинціональныхъ 10 зр. мѣсячно. А нынѣ при цѣлковитôмъ зъубоженю духовеньства пôйшли цѣны такъ высоко, що тяжко имъ выдолати. Нынѣ дôйшло уже до того, що суть многѝ священики, котрѝ не могучи своихъ сынôвъ образовати, лишаютъ ихъ въ дома безъ школы. Такъ ростутъ они безъ науки, и стаютъ ся потому тягаремъ, а неразъ и (въ браку честнои працѣ) ганьбою для своихъ родинъ. Чимъ дальше, буде сей пролетаріятъ въ нашихъ родинахъ що разъ бôльше взмагати ся, єсли собѣ не зарадимо.

Другѝ родичѣ тягнутъ ся зъ послѣдного и задовжуютъ ся, щобы дѣтямъ якусь будучнôсть забеспечити, але не завсѣгды осягаютъ своеи цѣли. Помѣщаючи свои дѣти на кватырахъ, спускаютъ ся звычайно на чужу рекомендацію, а єще частѣйше смотрятъ лише на дешевôсть: контролѣ надъ поведенємъ дѣтей не выконуютъ майже жаднои, лишаючи ихъ цѣлкомъ на произволъ судьбы. Такимъ чиномъ много, дуже много дѣтей священическихъ, котрѝ могли були далеко довести и статися пôдпорою та славою своеи родины, иде въ браку отвѣтного веденя и надзору марно.

Такъ дальше ити не може. Матеріяльный бытъ духовеньства буде що разъ гôршимъ ставатися. Мы мусимо тому конечно обдумати раціональнѝ способы, якъ бы собѣ образованє дѣтей улегшити, а заразомъ упевнитися въ успѣху єго.

По моѣй гадцѣ було бы найлучше, щобы всѣ священики, посылаючѝ сынôвъ до школъ, получилися съ собою и завели для нихъ вспôльнѝ умѣщеня, — иными словами, щобы по всѣхъ мѣстахъ, де находятъ ся середнѝ школы, основали для своихъ сынôвъ платнѝ бурсы.

Бурсы такѝ принеслы бы духовенству великѝ корысти. Напередъ булабы корысть матеріяльна. Не знаю вправдѣ, кôлько сынôвъ священическихъ може бути по гимназіяхъ, гадаю однакожь, що на кождôй гимназіи повинно ихъ бути що найменше 50—60. Се число єсть уже значне. Удержанье такъ многихъ дѣтей разомъ коштовалобы може о половину менше, якъ умѣщенє ихъ поодиноко на станціяхъ. Не досыть того: родичѣ не потребовалибы конечно платити все готôвкою, але моглибы въ мѣру потребы бурсы сплачувати свою належнôсть и натураліями.

Друга дуже важна корысть була бы моральна. Бурса мусѣла бы стояти пôдъ острымъ дозоромъ. На молодшихъ учениковъ наглядалибы старшѝ, училибы ихъ, а за тоє одержували бы безплатне умѣщенье въ бурсѣ. Верховный надзôръ мавъ бы гимназіяльный катехитъ або якій професоръ, котрый бы въ безпосередной єи близости мешкавъ и кождого дня пару разôвъ до бурсы приходивъ. Добре зъорганизована бурса удержувала бы молодѣжь въ пильности и карности, и охоронила бы єи отъ бездорожь, на котрѝ она по станціяхъ для браку доброго надзору такъ часто попадає. Примѣромъ добрыхъ бурсъ може служити бурса въ Ставропигіи, въ котрôй поведенє молодежи можна бы назвати образцевымъ.

Що бурсы такѝ принеслибы великѝ корысти моральнѝ и матеріяльнѝ, о тôмъ не можь сомнѣватись. Ходило бы може о способъ приведеня ихъ въ житє.

Гадаю, що найотвѣтнѣйшими до иниціятивы въ сѣмъ дѣлѣ були бы катехиты гимназіяльнѝ: они мешкаютъ въ мѣсци, де суть школы, зносятся съ всѣми интересоваными священиками, и (що дуже важне) посѣдаютъ въ загалѣ довѣріє духовеньства. Беручи на себе тоє дѣло, постаралибыся напередъ катехиты, щобы уже теперь справа тая на соборчикахъ деканальныхъ була обговорена. Єсли бы духовеньство обявилося приклоннымъ, завязали бы комитетъ зъ дѣятельнѣйшихъ священиковъ въ цѣли подробного обчисленя всѣхъ коштôвъ бурсы. Ту моглибы отдати важнѝ прислуги обчисленя иныхъ бурсъ, н. пр. въ Ставропигіи, Народнôмъ Домѣ, въ Станиславовѣ, Тернополи, єсли бы ихъ застосовалося до мѣсцевыхъ относинъ. По здѣланôмъ обчисленю завôзвавъ бы комитетъ (найдальше въ червню) всѣхъ интересованыхъ священиковъ школьного округа до остаточного рѣшеня. Пôсля того нанято бы дôмъ, угоджено газдиню (н. пр. яку вдовицю по священику) и цѣле дѣло було бы готовымъ.

Розумѣє ся, що якъ кожде дѣло, такъ и се буде мати зъ початку свои трудности. Тіи трудности не будутъ однакожь такъ великими, щобы ихъ при щирôй воли не можь побороти; впрочѣмъ успѣхъ обильно ихъ вынагородитъ.

Подаю отже сю справу пôдъ зрѣлу розвагу нашого духовенства. Никто не заперечитъ, що образованє дѣтей стає ся нашимъ священикамъ дальше—дальше невозможнымъ; никто не заперечитъ, що крайна пора подумати надъ способами улегшеня. Я гадаю, що мысль моя буде на часѣ.

Не подаю широкого и точного розбору сеи справы, — кидаю тôлько мысль, даю загальный начеркъ и ожидаю, якъ єи духовеньство наше прійме. Я радъ бы, щобы духовеньство въ общôмъ своѣмъ интересѣ добре обдумало сю справу и въ нашихъ часописяхъ всесторонно єю обговорило.

Александеръ Стефановичъ.
катехитъ при учительскихъ семинар.

Зъ Покутя (. . . ъ . . . *ій.* **Въ справѣ пôдвысшеня конгруы I.**) Отъ початку еры конституційнои отбуваются на кождôмъ поли въ нашôй монархіи Австрійско-угорскôй переобразованя относинъ и справъ внутренныхъ. Такъ примѣромъ поступили великѝ змѣны въ судоводствѣ и администраціи, въ системѣ школьнôй и т. д. Не будемо на тôмъ мѣсци обсуджовати, чи все, що на тôмъ поли зроблено, отповѣдає потребамъ. Полѣпшено такожь бытъ матеріяльный урядниковъ, професоровъ и учителѣвъ и унормовано ихъ правнѝ относины и становище. Лишь относины духовеньства, унормованѝ ще передъ столѣтємъ позостаютъ доси вопіющимъ анахронизмомъ въ законодавствѣ нашои монархіи! Обдарила насъ вправдѣ конституційна ера законами конфесійными, однакъ кинено ихъ лише для того, щобы заспокоити верховодячихъ тогды либералôвъ жидôвско-нѣмецкихъ, а залишено такѝ справы, якъ примѣромъ знесенье патронату. Духовеньство, втерявши черезъ уставы конфесійнѝ давну независимôсть, пригнетене до крайности матеріяльною нуждою, выглядає зъ евангельскою довготерпеливостію, коли то вже и въ єго оконце загляне сонце. На многѝ петиціи, внесенѝ зъ рôжныхъ сторôнъ въ тôй справѣ, взялося було правительство до тои справы, однакожь проєктъ выготовленый уступившимъ министерствомъ бувбы ще, якъ зачуваємъ, бôльше нанѣсъ шкоды матеріяльнои нашому духовеньству, якъ оно доси терпитъ. Нове министерство поставило межи иншими справами на порядокъ дневный полѣпшенье матеріяльного быту стану духовного. Въ справѣ тôй пише вѣденьска „Beamten Zeitung“:

„Межи проєктами законôвъ, котрыхъ предложенье въ австрійскôмъ парляментѣ приречено рѣчію троновою зъ 8. жовтня 1879., находився такожь проєктъ о пôдвысшеню конгруы для душпастырѣвъ. Єсли о якôй-небудь справѣ сказати можна, що она зараджує конечнôй потребѣ, то совсѣмъ певно можна то сказати о пôдвысшеню дотаціи клеру. Се справдѣ соромъ, що переважнôй бôльшости нашихъ душпастырѣвъ вызначаютъ на житє такъ незначнѝ платнѣ. Говорятъ звычайно о заможности католицкои церкви, и въ тôмъ єсть дещо правды.

Однакже отворотна сторона медалю! Бôльшôсть приходниковъ бѣдна а ще до неимовѣрности убогѝ капеляныи сотрудники.. Въ давнѣйшихъ часахъ бувъ сельскій учитель виртуозомъ межи голодуючими. Нынѣ єсть такимъ нещасливый сотрудникъ. Бо хочь онъ звычайно має где „главу приклонити“ — понеже даютъ єму звычайно на приходскôмъ обôйстю якесь примѣщенье, хочь часто не отповѣдаюче потребамъ людскимъ — то все жь єму не достає звычайно ко[illegible]ного потрѣбного гроша, щобъ заспокоити свôй голодъ, удержати въ ладѣ одѣжь та обуває або дещо справити, щобъ въ цѣлôмъ своимъ выступленю не выставляти на зневагу свого священичого достоиньства, — а наконецъ щобъ хочь въ части отповѣсти тяжкимъ повинностямъ, запомагати убогихъ. Якъ въ нынѣшныхъ часахъ може обстати здоровый, дорослый чоловѣкъ съ двѣста або двѣста пятьдесять риньскими на рôкъ? А всежь таки єсть много такихъ капеляновъ, котрѝ уважалибся щасливыми, якбы могли такою „сумою“ черезъ 12 мѣсяцѣвъ въ роцѣ розпоряжати. Суть то люде, що до 24. року житя неперестанно отдавалися наукамъ, що потôмъ обняли оденъ зъ найтруднѣйшихъ и найбôльше высилюючихъ урядôвъ, що мимо всякои непогоды неразъ въ ночи або въ заверуху часомъ и милями мусятъ спѣшити, щобъ подати страждущому послѣдну потѣху, — се люде, що повиннѝ много мати засобу духового, щобъ кождои недѣлѣ и свята численну громаду научати правдъ вѣры и пôдносити ю понадъ низкій поземъ звычайныхъ житейскихъ потребъ до высшихъ сферъ морали и чувства, се люде, котрымъ всежь таки повѣрено важкій урядъ, що має бути жереломъ живущимъ, де миліоны обывателѣвъ державныхъ маютъ черпати духового оживленя. Чижь не спочиває отвѣчальнôсть на державѣ за те, що поставило въ голодовый етатъ такихъ людей?

Приходы духовеньства складаются нынѣ почасти зъ готôвки, почасти зъ натураліѣвъ. Ледви чи можна сподѣватись, щобъ въ тôй мѣрѣ наступила яка змѣна, а такъ якъ справы нынѣ стоятъ, то може й лучше, що задержался сей патріярхальный звычай. Одно лишь треба мати на увазѣ, що приходъ, чи то въ грошехъ, чи въ натураліяхъ, повинеть бути у с т а л е н ы й. Съ чимъ однакъ вже належалобъ зôрвати — се такъ званѝ jura stolae. Єсть то найдавнѣйше вынагородженье давно вже узнане яко совсѣмъ неотповѣдне и шкодливе, котре урядникъ — а душпастырь такожь єсть урядникомъ духовнымъ — поберає впростъ пôдъ сторôнъ за кожде своє священнодѣйство. Той способъ повиненбы вже уступити. Що сторона має заплатити, то належится касѣ державнôй, котра своєю дорогою обовязана запевнити урядникови духовному отповѣдне удержанье.

Впрочѣмъ булобъ то дуже неспра-

дворѣ було студено, морозно, що ажь переймало, а до того ще мрачно и онъ чувъ, якъ люде на дворѣ отъ студени сапали и въ руки дули, чувъ якъ руками хлопали и почали топтати, щобъ огрѣтись. Вправдѣ дзвоны зъ вежь „Ціти“ доперва третю годину выбили, помимо того вже майже со всѣмъ смерклося; цѣлый той день бувъ мрачный, и зъ оконъ сосѣдныхъ конторъ блестѣли свѣтла мовь червонявѝ брудни платки зъ посередъ густои — темнои мраки. Мрака втискалась черезъ кожду щелину и дѣрку отъ замковъ и була на дворѣ такъ густа, що хотяй подвôрє при конторѣ Скруджа було одно зъ найменшихъ и найвузшихъ, то однако домы на противнôй сторонѣ, въ мрацѣ мовь духи выглядали. Дивлячись на тоє, якъ чорна, густа мрака опускалась и все закрывала, сказавбы кто, що панѣ природа въ найблизшôмъ сосѣдствѣ мешкає и въ великихъ розмѣрахъ варитъ и пече.

Дверѣ отъ конторы Скруджа стояли отворомъ, щобы мати бачне око на свого писаря, котрый въ маленкôмъ покоику побôчь, названымъ сажавкою отъ того, що зъ стѣнѣ єго вѣчно вода стѣкала, листы копіювавъ. У Скруджа тлѣвъ невеличкій огонь на коминку, але огонь на коминку писаря бувъ ще меншій, такъ маленкій, що скорше походивъ на одинъ великій уголь. Але писарь не мôгъ єго пôддержувати, бо Скруджь державъ судину съ вуглемъ въ своѣмъ власнôмъ покою и кождый разъ, коли писарь лише прійшовъ за углемъ, ознаймлювавъ єму Скруджь, що заразъ буде мусѣвъ выйти; и тому то надягнувъ писарь свою бѣлу плащину и пробувавъ загрѣти руки надъ свѣчкою, що однакожь єму дуже рѣдко лише удавалось, бо не велика була въ него фантазія.

„Веселыхъ святъ, вуйку! Дай, Боже, гараздъ!“ роздався пріємный, звучный голосъ. Бувъ се голосъ Скруджового сестрѣнця, котрый такъ скоро до него приближився, що старый совсѣмъ на єго прибутє не приготовився.

„Отъ!“ отповѣвъ Скруджь, „о дурницѣ!“

Скруджа сестрѣнець такъ розогрѣвся бувъ скорымъ ходомъ въ мрацѣ и на морозѣ, що палавъ якъ огонь; єго покраснѣле лице було дуже гарне, очи сіяли, а отдыхъ парою нѣсся зъ устъ.

„Якъ то, вуйку, свята роздвянѝ булибъ дурницею?“ — промовлявъ сестрѣнець Скруджа. „То не може бути, щобы вы дѣйстно такъ думали!“

„А прецѣнь не инакше!“ отповѣвъ Скруджь, „яке право, або якѝ причины може такій вѣчный голишь мати, щобъ бути веселымъ?“

„Ой идѣть, вуйку!“ промовивъ весело сестрѣнець. „Якимъ правомъ вы такъ зле настроєнѝ и зъ якои причины вы такѝ понурѝ, вы, що такимъ богачемъ сливете?“

Скруджь, котрый въ тôй хвили не знавъ нѣчого лучшого отповѣсти, повторивъ знову своє „Отъ!“ и проворкотѣвъ по хвили „Дурницѣ“.

„Не гнѣвайтесь, вуйку?“ сказавъ сестрѣнець.

„Якъ тутъ не гнѣватись,“ отповѣвъ Скруджь, „коли чоловѣкъ на свѣтѣ мѣжь самыми божевôльными жіє? Веселыхъ святъ! На чорта менѣ веселыхъ святъ! А для тебе роздвянѝ свята що инше, якъ не речинець, по котрôмъ богато платити мусишь, а мало грошей маєшь, якъ не день, въ котрôмъ о одинъ рôкъ ставъ єси старшимъ, а анѣ о оденъ шелягъ богатшимъ, днемъ, по котрôмъ ты переходячи твои книжки рахунковѝ, въ кождôмъ мѣсяци и кождôмъ дни лишь довги бачишь?“ — „Колибъ по моему було“, сказавъ Скруджь сердито, „то кождого дурня, що съ веселыми святами товчеся, повиннибы въ власнôмъ салѣ упечи и съ ялôвцемъ въ серци въ домовину покласти!

„Вуйку!“ озвався сестрѣнецъ.

„Сестрѣнче!“ отповѣвъ сердито Скруджь, „святкуй ты собѣ свята по твоєму, а менѣ позволь святковати по свому!“

„Алежь-бо вы ихъ со всѣмъ не святкуєте!“ замѣтивъ сестрѣнецъ.

„Лиши мене въ спокою!“ отповѣвъ Скруджь, „радъ бы я бачити що тобѣ свята принесутъ! Богато хôсна не принесли тобѣ ще доси!“

„Єсть много рѣчей, зъ котрыхъ я мôгбы бувъ хôсновати, а зъ котрыхъ не хôснувавъ! О тôмъ я добре знаю! сказавъ сестрѣнець Скруджа, а свята роздвянѝ такожь до нихъ належатъ. Однакожь тямлю я добре, що все коли тôлько святый вечеръ наставъ, то я, поминувши почитанє, яке вже само имя и значенє єго въ насъ взбуджає, день той за найпріємнѣйшій уважавъ, за день прощенія и милосердія, и яко єдиный день въ цѣлôмъ календари рôчнôмъ, въ котрôмъ люде замкненѝ свои серця дружно отвкрываютъ и другихъ людей дѣйстно за своихъ ближнихъ и товаришѣвъ на дорозѣ до гробу а не за якись иншѝ сотворѣня, зъ котрыхъ собѣ кожде своєю дорогою иде, уважаютъ и тому то, вуйку, хоть вечеръ той менѣ николи нѣ золота, нѣ серебра въ кишеню не нанѣсъ, то я однакъ думаю, що онъ менѣ добре вчинивъ и буде добре чинити и кажу: Дай, Боже, все съ нимъ гараздъ!“

(Дальше буде.)

ведливо, якъ бы пôдвысшенье конгруы обмежено лишь на духовеньство римско-католицке. Хочь такожь протестантскихъ и жидôвскихъ душпаторовникôвъ удержуютъ датками ихъ религійнû громады, а всежь ôтношеня священикôвъ въ Галичинѣ и на Буковинѣ уніятскихъ и неуніятскихъ що до рôчнои пенсіи дуже сумнû. Въ тôй справѣ одержалисьмо дуже драстичне представленье ôтъ одного руского священика въ Галичинѣ, котрый намъ пише:

У насъ мае священикъ сельскій 300 р. а. в. рôчно, отже менше якъ возьный! Тыхъ 300 або навѣть 200 р. не поберае ôнъ въ цѣлости зъ касы, лишь вчисляютъ ему ще пôсля инвентаря приходского всѣ доходы и ôттягаютъ тіижь ôтъ конгруы, такъ що неоденъ священикъ зъ касы поберае рôчно лишь 50, 80 або 100 р. ав. И то потручуютъ ему тû доходы безъ взгляду на голодъ, неурожай, хоробы або иншû елементарнû приключеня.

Приходъ мае н. пр. 80 моргôвъ поля. Въ тôмъ поли — значитъ — спочивае твое удержанье. Не пытаютъ однакожь чимъ мае ôнъ господарити, чи мае вкладовый капиталъ ôтповѣдный до господарства, чи ôнъ мае за що закупити волы, конѣ, возы, плуги, збôжа на насѣнье и т. и найняти челядь. По приходахъ грецко-католицкихъ нема нигде такъ званого fundus instructus, якъ часомъ по латиньскихъ приходахъ. Я думаю, що булобы зовсѣмъ на мѣсци въ часописи нашôй выказати тое матеріяльне положенье, тымъ бôльше, що въ рѣчи трономôй цѣсарскôй власне згадано, що радѣ державнôй буде предложеный проектъ о пôдвысшеню конгруы. Прошу лишь розважити, що у насъ въ Галичинѣ муситъ священикъ кôнчити университетъ и здавати испыта, на конець по укôнченю теологичнихъ студій его ординуютъ и даютъ ему посаду сотрудника и 200 р. платы на рôкъ. Чижь можна съ тымъ выжити рускому священикови съ женою и дѣтьми? Справдѣ богато на смерть, однакъ до житя за мало.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Въ четверъ, 15. л. с. м. розпочала палата послôвъ по святочныхъ феріяхъ наново свои нарады. На порядку дневнôмъ стоятъ окрôмъ менше важныхъ справъ устава о оподаткованю касъ позычковыхъ и товариствъ кредитовыхъ, новеля о податку грунтовôмъ, о кредитѣ на поратоване голодомъ навѣщеныхъ околиць, справа дотаціи духовеньства католицкого и администраціи Босніи. Небавомъ прійде такожь пôдъ ухвалу буджетъ цислитавскій, при чѣмъ сподѣемось, нашъ тріюмвиратъ смѣло и откровенно представитъ палатѣ и правительству наше сумне состояніе, именно що до народныхъ школъ, котрû зъ дня на день представляютъ що разъ то сумнѣйшій видъ.

Дневники нѣмецкû, крою N. Fr. Pr., горлаютъ зъ всѣхъ силъ проти евентуального впроваджения языка ческого до урядôвъ и судôвъ въ Чехахъ, неменше и проти домаганя, выраженого въ меморандумъ, щобы кождый урядникъ, вступаючій въ службу публичну, выказався знаніемъ языка ческого. Жалуютъ они такожь, що завѣривши польскôй фракціи по либеральныхъ бесѣдахъ Гавснера пожертвовали ѣй Русинôвъ при выборахъ до рады державнои, дорѣкаютъ имъ зрадою и боятся польонизаціи галицкихъ желѣзниць.

Делеґація угорска розпочала 17. л. с. розправы надъ вспôльнымъ буджетомъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Кореспондентъ зъ Петербурга до Wiener Abendpost дементуе поголоски розсѣванû нарочно по биржахъ европейскихъ, будьто Россія надъ Вислою и въ Литвѣ сконцентровала богато войскъ, приготовляючись до вôйны съ Прусами. При тôмъ однакожь признае самъ дописователь, що Россія замовила пушки Круппа, що приготовляе запасы новыхъ карабинôвъ, що поправляе и будуе въ привисляньскôмъ и литовскôмъ краю крѣпости, хотяй лишень длятого, бо пôдъ часъ вôйны турецкои на все те часу не було.

Болгарія. Князь Александеръ, вызначивши новû выборы до народного собранія на день 13. сѣчня, выѣхавъ на торжество ювилейне свого дядя у Петербургъ. По поворотѣ ôткрые засѣданя. Наколибы при выборахъ ультралиберальне сторонництво одержало перевагу, натогды готовъ князь уступити зъ престола або домагатись буде змѣны деякихъ артикулôвъ конституціи.

Сербія. Въ послѣдныхъ часахъ прійшло до значного непорозумѣня межи Сербією и нашою державою въ справѣ договору торговельного и навязаня новыхъ желѣзныхъ дорôгъ зъ Угорщины до Сербіи. Обѣ стороны покликуются на 38. артикулъ договора берлиньского, однакожь погляды Ристича суть противнû поглядамъ бр. Гаймерле. Першій домагаесь, щобы цытане, въ котрыхъ мѣстцяхъ сербскû желѣзницѣ малибы зôйтись съ австроугорскими, рѣшила межинародна комисія при участи турецкихъ и болгарскихъ делеґатôвъ; нашъ министеръ справъ заграничныхъ обмежуе таке розумоване лишень на територію признану Сербіи въ трактатѣ берлиньскôмъ, въ прочѣмъ желае, щобы Сербія перша розпочала будову, до котрои Австро Угорщина застосуесь. Обмѣненû ноты не принесли результату. Пôвурядова праса радитъ Австріи предприняти проти невдячнои Сербіи, за котрою гр. Андрашій горячо въ Берлинѣ вставлявся, енерґичнû мѣры. Тымчасомъ, якъ доноситъ Pol. Cor. зъ Нижу, кн. Милянъ на новорочнôй рецепціи у себе выразивъ знову для Ристича повне признане за его ревнôсть въ оборонѣ добра ôтчины, рефлектуючи имовѣрно и на згадану спорну справу.

Нѣмеччина. На порядку дневнôмъ прасы нѣмецкои суть двѣ брошюры, выданû безименнымъ войсковымъ, въ котрыхъ авторъ розбирае стратеґичнû ôтношеня Нѣмеччины до Франціи и Россіи на случай дефензивы або и офензивы. Зъ брошюръ выходитъ, що захôдна границя Нѣмеччины пôдъ обома взглядами становится корыстнѣйшою. Надъ Реномъ концентруеся 10 нѣмецкихъ желѣзныхъ дорôгъ проти 7 французскихъ, а Мецъ, Страсбурґъ и Диденгофенъ боронятъ Нѣмеччину проти инвазіи французскои. Не такъ безпечною есть всхôдна границя 1200 км. довга, неприродна, въ котру давнѣйше королество польске вбилось клиномъ. Однакожь авторъ дае собѣ и тутъ раду. Крѣпости Королевець и Торунь суть достаточнымъ забороломъ проти инвазіи зъ пôвнôчного всходу и не дадутъ войскамъ россійскимъ въ походѣ на Берлинъ глубоко вторгнути въ край. Инвазія на горѣшній Шлескъ есть для Россіи самои небезпечна, бо не закрывае диверзіи прускои на Варшаву. Найбôльше дôймаючимъ бувбы пôдъ Россіи на середущій Шлескъ и длятого домагаесь авторъ скорого укрѣпленя Вроцлава.

Офензива Прусъ проти Россіи представляесь авторови менше корыстною. Россія розлога за надто, а прускû войска моглибы дôзнати сеи самои судьбы, що армія Наполеона въ р. 1812. Походъ на Петербургъ при ôткрытыхъ бокахъ для ударôвъ зъ стороны Варшавы бувъ бы за резиковный. Россія при дефензивѣ може добре опиратись о крѣпости Новогеоргіевскъ, Ивангородъ, Берестъ Литовскій и Варшаву. Цѣлею обохъ брошюръ есть, щобы армію нѣмецку напоити чувствомъ силы и неустрашимости. Однакожь авторъ забувъ, що въ нынѣшныхъ часахъ рѣшаютъ массы, на котрû Прусамъ не стати, а и не почислився съ случаемъ, що Россія и Франція можуть рôвночасно выступити до бою проти гордои Нѣмеччины.

Франція упоена духомъ крайного републиканизма, выбравши Гамбетту президентомъ на дальше, перепроваджуе съ великимъ завзятемъ пурификацію министерства вôйны и начальствъ въ арміи, противна же партія ироклямовала формально Єронима Наполеона претендентомъ вправдѣ не трону але президентуры републики французскои.

Англія. Зъ Лондону доносятъ до N. Fr. Pr., що положене арміи англійскои въ Афґанистанѣ есть мимо урядовыхъ успокоюючихъ донесеній дуже тревожне. Трактатъ съ Персією зъ р. 1857 змѣнено въ тôмъ дусѣ, що на случай, еслибы Россія обсадила Мервъ, Персіа зъ Англією займутъ Гератъ.

НОВИНКИ.

— **Цѣсарскû датки.** Сума всѣхъ датковъ, якû австрійскій Цѣсаръ въ р. 1879 удѣливъ зъ своеи приватнои касы, выносятъ поважну суму 472.180 р. Суму тоту можь розложити на слѣдуючû рубрики: На погорѣльцѣвъ 29.430 р., на потерпѣвшихъ ôтъ воды, граду та хмароломôвъ, а такожь на будову гребель 105.090 р., на убогихъ 29.320 р., на стражѣ пожарови 7.980 р., на будову и направу церквей 24.280 р., на будову школъ и на потребы школьнû 30.400 р., для всѣлякихъ товариствъ доброчинныхъ та науковыхъ 245.670 р.

— **Процесъ о руску школу.** Передъ двома роками подали були Русины мѣста Львова петицію до министерства, домагаючись, щобы принудило раду мѣйску Львова до основаня рускои головнои школы такъ мужескои якъ и женьскои. Министерство отвѣтило, що не може рады мѣйскои до ничого примушовати. Противъ сего рѣшенія внесли однакожь Русины Львôвскû протестъ до найвысшого суда въ Вѣдни, опираючись: що §. 19 осн. зак. запоручае кождôй народности средства образованя ся въ своѣмъ рôднôмъ языцѣ, и що оплачуючи всякû мѣйскû податки маютъ они право, щобы мѣсто такожь о ихъ потребы старало ся. Власне нынѣ точится въ Вѣдни послѣдна росправа. Яко заступникъ Львôвскихъ Русинôвъ выѣхавъ туды Дръ Добряньскій. Надѣемо ся, що въ слѣдуючôмъ числѣ зможемо уже подати конецъ сего цѣкавого и важного для насъ процесу.

— **Завтра** (въ день богоявленія) дѣйствовати буде въ успеньскôй церкви Преосв. Митрополитъ въ сослуженію Преосв. Епископа Суфрагана и цѣлого собора крилошанъ. Литургія зачне ся о 9. годинѣ; коло год. 11. двигне ся крестный походъ въ рынокъ на водосвятіе. Въ часѣ литургіи выступитъ женьскій хоръ и ôтспѣвае вразъ съ хоромъ мужескимъ никоторû композиціи Вербицкого, Бортняньского, Львова и др.

(?) **Выборы** до рады мѣста Львова ôтбудутся 26. л. сѣчня. Передъ шести роками комитетъ передвыборчій, хотячи покарати жидôвъ за ихъ несолидарне голосоване при выборахъ до рады державнои, покликавъ на ихъ мѣстце до рады мѣйскои кôлькохъ Русинôвъ. Передъ трема роками Русинôвъ не увзгляднено, мабуть для того, що они допоминались горячо о ремунерацію для катихитôвъ рускихъ при школахъ мѣйскихъ. Якій теперь вѣтеръ повѣе, буде зависѣти ôтъ настрою кôлькохъ диктаторôвъ брукoвыхъ, котрû сенаторскû крѣсла мѣста Львова заедно узурпуютъ.

— **М. Дыметъ** выбраный вицепрезидентомъ Львôвскои торговельнои палаты.

— **Митроп. консисторія** надала Пр. о. Петру Леонтовичу, пароху въ Старичахъ деканата Городецкого, въ признаню похвальнои его ревности титулъ совѣтника консисторского съ правомъ ношеня отличій крилошаньскихъ.

— **Посмертна згадка.** На дняхъ розставъ ся съ свѣтомъ Пр. о. Іоанъ Недельскій, парохъ Побережа, въ 75 роцѣ житя, а въ 50 священьства. Покойный сповнявъ черезъ довгû лѣта чинъ Устецкого декана, и зъеднавъ собѣ своею праведностію и добротою поважанье и любовь всего деканального клира. Для своихъ прихожанъ бувъ правдивымъ отцемъ: спроваджувавъ для нихъ всякû рускû книжки, и наводивъ ихъ неутомимо до религійного, морального и тверезого житя Плодомъ тыхъ щирыхъ трудôвъ суть просвѣта, тверезôсть и добробытъ громады, якими нынѣ не много селъ въ Галичинѣ новеличати ся може. Въ о. Недельскôмъ стратилисьмо священика, котрый безъ розголосу, въ тихости, але тымъ ревнѣйше для свого стада трудивъ ся. Земля най буде ему перомъ. Вѣчная ему память!

(?) **Въ Стрыю,** якъ зачуваемо мае завязатись „Бесѣда руска“. Щасть Боже!

— **Зъ Перемышля** доноситъ тамошна газета „San“ зъ дня 21. л. Грудня, що перемыске товариство педагогичне готовится заложити въ Перемышли промыслову школу.

— **Въ Залѣщикахъ** и околици збираются пôдписи на петицію до Рады державнои, котра мае бути внесена на руки посла Хамця сейчасъ по святахъ. Въ тôй петиціи домагаются тамошнû жителѣ о збудоване тревалого моста на Днѣстрѣ, котрый бы не мало причинився до оживленя зносинъ межи обома берегами и не мало ощадивъ бы выдаткôвъ перевозовыхъ.

— **На дôткнутыхъ голодомъ** жителѣвъ Галичины переславъ вѣденьскій капиталистъ Натаніель Ротшильдъ до тутешного Намѣстництва 500 р., котрû роздѣлено мѣжь родины, потребуючû найшвидшои помочи.

— **Въ Ворволинцяхъ**, деканата Залѣщицкого, побудована новѣйшими часами церковь зъ твердого матеріялу съ двома фронтовыми вежами. Святыня представляе хорошій видъ и належитъ до красшихъ церквей въ нашôмъ краю. Головну заслугу положивъ въ тôмъ мѣсцевый парохъ Пр. о. Ипполитъ Левицкій, котрый се дѣло безъ конкуренціи, еднно съ добровôльныхъ датковъ довершивъ. Зъ причины, що о. Левицкій уже передъ тымъ въ прилученыхъ селахъ (въ Гинкôвцяхъ и въ Берестку) двѣ церкви побудовавъ, выразила ему митроп. консисторія писменно свое узнанье.

— **Загальне собраніе** ôтпоручникôвъ фонда вдовичоспротиньского епархіи Перемыскои за рôкъ 1880. ôтбудеся въ Перемышли 8 и 9 р. сѣчня с. р.

(?) **На памятникъ Т. Шевченка** подаривъ проф. А. Вахнянинъ товариству Просвѣтѣ 100 примѣрникôвъ розправы свои: „О докторѣ Франциску Скоринѣ и его литературнôй дѣяльности.“ Примѣрникъ продаесь по 20 кр. въ канцеляріи товариства Просвѣты.

— **„Ratujmy się, poki czas“.** Пôдъ такимъ написомъ выйшла недавно брошура Франца Шофера, въ котрôй авторъ описуе нужденный станъ рôльництва въ Галичинѣ и ôттакъ радитъ ось що для поправы лиха:

1) Выдати уставу, щобы не допускано до лицитаціи малыхъ посѣлостей, але щобы громадѣ ôтдавано зарядъ кождои задовженои посѣлости ажь до того часу, доки довгъ не буде сплаченый, по чѣмъ грунтъ вертавъ бы назадъ въ руки давного властителя. 2) Завести мыто охоронне на всѣ рôльничû вытворы и на худобу ввожену до Галичины. 3) Зъобовязати уставою всѣ громады до заснованя касъ пожичковыхъ.

— **Лоренцъ Штейнъ,** професоръ суспôльнои економіи на университетѣ вѣденьскôмъ и авторъ многихъ дѣлъ въ тôй галузи науки 13 гр. 1879 змушеный бувъ оголосити банкротство фабрики скла, заложеной въ спôлцѣ съ двома ще капиталистами. Самъ Штейнъ стративъ при тôмъ звышь пôвъ миліона р. Нещасте старого ученого збудило загальне заинтересоване въ ширшихъ кружкахъ и за кôлька день банкротство було зняте назадъ. Перерванû задля тои пригоды прелекціи на университетѣ розпочавъ Штейнъ 9 л. сѣчня 1880 на ново сердечною промовою до слухачѣвъ, въ котрôй обявивъ подяку за оказану ему симпатію.

— **Голодъ въ Моравіи.** Вже то 1879. рôкъ можна назвати рокомъ великихъ нещасть елементарныхъ: Землетрясеня, повени, градобитя, неурожай — а въ конець голодъ, якъ страшнû мары товчутся по нашôй земли. Ôтъ мѣсяця вже мало що не вся Европа займаеся голодомъ въ Шлеску; въ Ирляндіи голодъ и морозъ выкликали великій рухъ аграрный, котрого политичнû наслѣдства можутъ богато заважити въ цѣлôмъ ходѣ англійскои политики. И австрійскû краѣ не лишаются позаду. Отъ читаемо въ ческихъ та вѣденьскихъ газетахъ про голодъ въ Моравіи. И тамъ причины голоду такû, якъ всюды. Съ початкомъ 1879. р. заливы, дальше грады понароблювали дуже багато шкоды. Выдѣлъ краевый моравскій роздѣливъ свого часу межи потерпѣвшихъ звышь 10.000 р., але та сума ничимъ не була въ прирôвнаню до величезныхъ стратъ. Жнива выпали лихо. Бульба и капуста хибли зовсѣмъ. Урядовû слѣды ствердили, що вже съ кôнцемъ Листопада 1879 на 31 политичныхъ округôвъ 16 або зовсѣмъ не мае ніякихъ запасôвъ, або въ найблизшôмъ часѣ надѣеся голоду. Въ самôмъ Босковицкôмъ окрузѣ теперь звышь 9.000 людей остаеся безъ хлѣба и зарôбку. Особливо круто приходится людности безземельнôй, ремѣсникамъ, зарôбникамъ та дрôбнымъ торговельникамъ. Въ однôй громадѣ, Нѣмецкій Бродокъ, съ кôнцемъ Листопада на 1700 душъ жителѣвъ було 543 зовсѣмъ безъ прожитку.

— **Библѣйна турецко-англійска афера.** Моллохъ Ахметъ Тевфикъ — осудженый рядомъ турецкимъ на смерть за тое, що перетолковавъ библію на языкъ турецкій — (дѣло кораномъ заказане) зôставъ за вставленемся Англичанъ а именно енергичного ихъ конзуля въ Царгородѣ Ляйарда—увôльненый. Ляйардъ перервавъ бувъ наслѣдкомъ того всякû урядовû ôтношеня съ Турціею — и грозивъ опустити Царгородъ, если бы рядъ турецкій обстававъ при засудженю сказаного товмача.

— **Двѣ кометы** появлятся сего року. Одна съ ныхъ т. з. Виннек-а — обѣгаюча кругъ свôй въ $5^1/_2$ лѣтахъ видимою вже була р. 1875 — друга потребуе на часъ свого обѣгу 7413 лѣтъ; окаже ся намъ въ Падолистѣ.

— **Льордъ Беконсфіелдъ и полиція:** Въ послѣдныхъ часахъ мавъ, якъ доносятъ дневники англійскû — вспôмненый министеръ тôлько листôвъ безименныхъ съ угрозовъ получити, що директоръ полиціи зъ Букингамсир-а роставивъ около мѣстця теперѣшного его побутя — кордонъ полиційный.

— **Сегорôчна зима** показуе дивнû зъявища. Мѣжь тымъ, коли въ полуденныхъ частяхъ Европы потисли незвычайнû морозы, въ Литвѣ н. пр. въ Виленьскôй та Ковеньскôй губерніи зима незвычайно лагôдна, худоба ще донедавна ходила на пасовиско. Межи Данією а Швеціею замерзло море такъ твердо, що возы зъ найбôльшими тягарами безпечно ѣдутъ ледомъ зъ одного краю до другого.

— **Нового формату паспорты** заграничнû введенû въ Австріи ôтъ Сѣчня 1880 р. Доси выдавано у насъ заграничнû паспорты въ формѣ великого аркуша, що було дуже невыгôдно. Ôтъ теперь выдаются паспорты въ формѣ малои книжочки въ 8 цѣ, такъ якъ се вже ôтъ давна запроваджено въ всѣхъ прочихъ державахъ европейскихъ.

— **Теплû чоботы.** Коли шведскій професоръ Норденскельдъ вразъ съ своею осадою въ подорожи по Пôвнôчнôмъ мори бувъ змушеный пробути всю зиму ôтъ Жовтня 1878 до Цвѣтня 1879 въ затоцѣ Колючинскôй въ пôвнôчнôй части проливу Берінґа, где его корабель Вега замурованый бувъ довкола ледами и где неразъ приходилось людямъ выдержувати ажь до —50° Ц. морозу, — то показалося, що найлѣпше обуве, зовсѣмъ хороняче ноги ôтъ замороженя, се

чоботы съ парусины съ грубыми пôдошвами, выстеленй звычайною смыкавкою (шваромъ) (Carex vericaria). Люде мусѣли день и нôчь ходити зъ корабля до обсерваторіи, збудованои на березѣ, ôтдаленои бôльше якъ 1400 метрôвъ. Они брали на ноги вовнянй панчохи, обвивали ихъ тонкимъ войлокомъ, а на то натягали полотнянй чоботы и беспечно перебували ту дорогу середъ найострѣйшихъ морозôвъ, такъ що не було нй одного случаю ôтмороженя нôгъ, коли тымъ часомъ при всякôй неосторожности ôтморожувано уха, носы и пальцѣ. Газета „Русскій Инвалидъ", подаючи сю вѣдомôсть, додае, що не злебы було позаводити такй чоботы для арміи россійскои. Замѣтити належитъ, що нашй краевй чоботы нанханй соломою (чи такъ званими устѣлками) и полотнянй або вовнянй онучѣ становлятъ незгôршу охорону ôтъ морозу, якъ чоботы шведского професора.

— **Нужда на Покутю.** И въ нашôй Галичинѣ починаютъ пôдноситися чимъ разъ частѣйше голосы о грозячôмъ голодѣ. Якъ звѣстно, въ тôмъ взглядѣ подана петиція до министерства, а Намѣстництво збирае отвѣтнй данй. А поки що, мы наведемъ деякй примѣры. И такъ „Dziennik Polski" замѣстивъ допись зъ Покутя, где доносится о великôй нуждѣ селянъ въ тамтôй околици. Урядъ зôбравъ уже деякй данй, зъ котрыхъ дописователь подавъ слѣдуючй:

Въ Золотôмъ Потоцѣ (мѣсточку) градъ наробивъ шкоды на домахъ та будынкахъ на 8.714 р., на полёвыхъ плодахъ громадянъ 22.848 р., обшару двôрского 20.000. Въ Соколовѣ було шкоды на грунтахъ селяньскихъ 18.850 р., на двôрскихъ 18.000. Космеринъ зъ оцѣненого на 11.320 р. урожаю стративъ 9.320 р.; двôръ 10.000. Стѣнка зъ оцѣненого на 26.000 урожаю стратила 20.660, — двôръ 10.000. Скоморохи стратили 12.000 р., двôръ 15.000. Русилôвъ 9000 р., двôръ до 6000. р. Сновидôдъ 7000, двôръ р. 12.000.

Значнй страты понесли такожь громады Передмѣстє, Броварѣ, Залѣщики, Лѣщана, Рôпне, Джуринъ, Пахошѣвка, Язловець, Порхова, Озеряны, и пр. Въ кôнци дописуватель додае коротенькій образець житя селянъ тамошнихъ, котрый ту наведемъ: „Звычайно въ однôй хатѣ є тôлько одна пара чобôть и одинъ старый кожухъ. Дѣти въ подертыхъ сороченятахъ днюютъ и ночуютъ на печи, тай то часто нетопленôй, и жіютъ юшкою зъ сушеныхъ пôдпенькôвъ. Худобу люди попродали, бо нашѣ нема. Звышь 1.200 родинъ (кожда по 5 душь) не мае вже нынѣ що ѣсти!

— **Пожаръ** знищивъ 23. грудня паровый тартакъ фирмы Morpurgo & Parente въ Годахъ и Добровôдцѣ въ коломыйскôмъ повѣтѣ. Шкода обчислена на 30.000 р. була забеспечена. Околичнй селяне живо займали ся ратункомъ.

— **Статистика французкихъ газетъ.** „Indépendance belge" подае слѣдуючу статистику газетъ французкихъ: *Rappel* послѣдного мѣсяця печатавъ щодень 70.000 примѣрникôвъ. *Figaro* 80.000, *France* 40.600, *Paix* 40.000, *Temps* 22.000, *Nation* 17.000, *Liberté* 17 600, *Marseillaise* 17.000 *XIX. Siéle* 14.000, *Republique française* 11.000, *Journal des Debats* 8.000, *Voltaire* 8.000, *Univers* 7.000, *Gaulois*, *Pays* та *Patrie* по несповна 6.000; *Petit Journal* 565.000, *Petit Republique* 180.000, *Lanterne* 137.000, *Petit oniteur Moniteur* 100.000, *Petit National* 60.000, *Noveau Jonrnal* 45.000, *Petit Parisien* 40.000. Замѣтити треба, що наведенй на кôнцы малй газеты, котрй росходятся въ такôмъ великôмъ числѣ, купуе и читае переважно людность самого Парижа и то т. зв. низшй верствы: дрôбнй торговельники, робôтники, ремѣсники та предмѣщане. Газеты тй дуже дешевй и звычайно дуже хорошо редагованй.

— **Монахійскій проф. Люи Бравнъ** приготовивъ шкицъ до огромного образа, представляючого послѣднй хвилѣ битвы пôдъ Седаномъ. Самъ шкицъ, де головнй особы начеркненй не бôльшь кôлькохъ цалѣвъ завышки, мае довготы 18 метрôвъ. Мѣжь тымъ на образѣ особы маютъ бути натуральнои величины, такъ що цѣле полотно буде довге на 122 метры а высоке на 18 метрôвъ. Для зладженя того величезного малюнку выставлено осôбный дôмъ. Надъ выконанемъ осôбъ працювати буде самъ Бравнъ, наочный свѣдокъ седаньскои битвы. Выконанемъ крайобразу займутъся два зручнй пейзажисты. Цѣла праця скôнчена буде за два роки и выставлена въ Франкфуртѣ надъ Меномъ.

— **Рѣдкій медвѣдь.** Недавно тому утѣкъ въ однôмъ зъ французкихъ департаментôвъ „Loire-Inferieur" зъ менажеріи медвѣдь, а коли ся о тôмъ вѣсть рознесла, опанувавъ жителѣвъ такій страхъ, що всюда здавалося имъ бачити — лютого медведя. И дѣйстно оденъ селянинъ зъ Вертон-у идучи съ лѣсничимъ вечеромъ домôвъ побачивъ го надъ яромъ — спокôйно лежачого. Маючи стрѣльбы шротомъ тôлько набитй, боялись го зачепити — и побѣгли чимъ скорше до жандармеріи. Выроковала цѣла ескорта. Бриґадієръ, старый воякъ и стрѣлець вымовивъ собѣ першій стрѣлъ. Хоть нерадо — пристали нижшй. Бухъ — ажь закурилося въ ярѣ. Правда! въ саму комору, крикнувъ тріюмфуючи бриґадієръ. Прибѣгли на мѣсце — смертельно трафленою — була куна чорного гною.

(Вѣсти епархіяльнй.)

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Институованъ ся о. Савинъ Кисилевскій, капелянъ Марямполя, на парох. Чорнолôзцѣ.

Презенту одержавъ о. Монцѣбовичь, завѣдатель Суходола, на тую капелянію.

Введенй: Н. Волошиньскій, яко завѣдатель въ Жабю Ильцѣ; В. Мотюкъ, яко сотрудникъ въ Пôйлѣ; и И. Лозиньскій яко сотрудникъ въ Олеску.

Именованй оо. И. Целевичъ зъ Мельницѣ, завѣдателемъ въ Ковалôвцѣ, дек. бучацкого, И. Матковскій, сист. сотрудникомъ въ Мельници, дек. кудрынецкого; Мелетій Недельскій, завѣдателемъ Побережа, дек. устецкого.

Митроп. ординаріятъ надавъ о. Кобляньскому, декану въ Коломыи, власть благословити церковнй сосуды, — а о. В. Козёровскому, сотруднику въ Тысменици, власть ôтправляти въ дни святочнй по двѣ службы божй (зъ причины слабости пароха).

Личный додатокъ на дальшй три роки по 100 злр. одержали оо: И. Корный зъ Гадиньковець, Я. Воляньскій зъ Яблонова, А. Проскурницкій зъ Задубровець, И. Пачовскій зъ Солонки, и А. Варывода зъ Ростоочокъ; — по 105 злр. одержали оо: М. Глѣбовицкій зъ Бережанъ и И. Горалевичъ зъ Гановець.

Принятй въ пропозицію: 1) На Присôвцѣ, дек. Зборôвского: пр. оо. И. Ивановичь зъ Нуща, Д. Хромовскій зъ Урлова, Е. Клосевичь зъ Знесѣня, и Л. Лаходинскій зъ Стѣнки. 2). На парохію Оссôвцѣ, деканата Чортковского: оо. В. Коссовичь зъ Бережницѣ, Е. Кушикъ зъ Черновець, И. Матковскій зъ Мельницѣ, И. Лотоцкій зъ Чортôвця, Д. Еліясевичь зъ Иваня, Е. Шухевичь зъ Серафинець, П. Дымушевскій зъ Золотникъ, К. Манастырскій зъ Хмелѣвки, К. Монцибовичь зъ Вертелки, І. Терешкевичь зъ Ляшокъ корол., Волиньскій зъ Коломыи.

Выставленй на конкурсъ: 1) Поручинъ, деканата бережаньского, и 2) Ковалѣвка, дек. бучацкого, — обѣ до 13 (25) Марта 1880.

Упокоили ся: оо. Іоаннъ Недельскій, устецкій деканъ и парохъ Побережа; Іоаннъ Кущикевичь, пенсіонованый священикъ (бувшій парохъ въ Сорокахъ).

Изъ Епархіи Перемыскои.

Пр. о. Модестъ Лободичь, игуменъ бучацкого монастыря, именованый администраторомъ прихода въ Львовѣ.

На конкурсъ выставленй: 1). Бôбрка, до 6 л. марта, и 2) Селець белзскій, до 12 л. марта.

До рукоположеня явилися: І. Долотицкій, Н. Бачиньскій, П. Дуркотъ, М. Матковскій и З. Подлашецкій.

Упокоився о. Михаилъ Минчакевичъ парохъ въ Бôбрцѣ, дек. лѣского. 3. грудня 1879, въ 68 роцѣ житя а 45. р. священства.

Литературнй Замѣтки.

Проф. дръ. Омелянъ Огоновскій передавъ до печати языкословну розправу п. з. Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache, котра незадовго появится въ книгарскôй торговли. Єсть то дуже цѣнна, много поучаюча, съ властивою авторови основностію опрацювана розправа о дуже важныхъ пытаняхъ нашого языка. Поручаемо єѣ зрѣлôй студіи и розвазѣ всѣхъ.

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Интерпельованый на засѣданю комисіи буджетовои австр. делегаціи бр. Гаймерле въ справѣ ôтношень Австро-Угоръ до Нѣмеччины, ôтповѣвъ: Гр. Андрашій зближився до Нѣмеччины и зôставъ тамъ радо принятый. Трактатъ Берлиньскій подававъ надѣю, що вѣра въ супокôй усталится. Надѣя не сповнилась вповнѣ, причинъ не можу выявити. Австрія и Нѣмеччина маютъ однаковый интересъ въ всѣхъ великихъ пытаняхъ. Обѣ державы вытворили точку кристализаційну въ середнôй Европѣ, до котрои може прилучитись кожда держава исповѣдуюча рôвно мирнй намѣренія.

Pol. Corr. доноситъ о битвѣ пôдъ Гусине. Чорногорцѣ ударили 7. с. на село Мету пôдъ Плявою и забрали 200 штукъ товару. Дн. 8. вырушили Чорногорцѣ на Гусине и Пляву, котрыхъ жителѣ ставили опôръ. По завзятôй борбѣ Альбанцѣ ôтобрали наповоротъ мѣстцевости Велику, Инекъ и Чайницю. Страты Альбанцивъ 40 уб., 50 ран.

До Вч. П. Т. Читателѣвъ.

Высказавши нашу програму въ попередно выданôй оповѣстцѣ „Дѣла", не потребуемо єѣ наново повторяти. Нынѣ передаемо до рукъ Вч. Читателѣвъ перве Ч-ло нашои часописи и ще разъ ôткликаемося до патріотизму всѣхъ Русинôвъ, такъ якъ тôлько при численнôмъ удѣлѣ нашои П. Т. Публики зможемо сповнити велику задачу нашои часописи: розбудити и до дѣла сполучити всѣхъ Русинôвъ для добра рôдного народа.

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
рôчно . . . 8 зр. а. в.
пôврôчно . . 4 зр. а. в.
чвертьрôчно . 2 зр. а. в.

Курсъ львôвскій зъ дня 15. л. сѣчня 1880.

	платятъ р.	платятъ кр.	жадаютъ р.	жадаютъ кр.	
	австр. валютою				
1. Акціи за штуку.					
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	253	50	256	—	безъ купону
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	159	-	162	50	
Банку гип. галиц. по 200 р.	286	—	290	—	
2. Листы заст. за 100 р.					
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	95	50	96	50	
„ „ „ по 4% ав.	89	—	90	—	
„ „ „ по 5% ав. період.	95	50	96	40	
Банку гип. галиц 6% ав.	99	—	100	—	
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	—	101	50	
3. Листы довжнй за 100 р.					
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—	
4. Облиги за 100 р.					
Индемнизаци галиц. 5% м. к.	95	80	96	80	
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98	—	100	—	
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	98	—	100	—	
5. Лосы мѣста Кракова	18	50	20	—	
„ „ Станиславова	27	—	29	—	
6. Монеты.					
Дукатъ голендерскій	5	41	5	52	
„ цѣсарскій	5	47	5	55	
Наполеондôръ	9	31	9	41	
Пôвимперіялъ	9	56	9	66	
Рубель россійскій срѣбный	1	58	1	70	
„ „ паперовый	1	2075	1	2275	
100 марокъ нѣмецкихъ	57	70	58	25	
Серебро	99	25	100	25	

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 13 л. сѣчня 1880.

1 Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	69.95	70.10
„ „ „ серебрѣ	71.10	71.25
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	124.75	125.50
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	131.40	131.80
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	134.25	134.75
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	167.75	168.25
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	166.-	167.—
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	27.—	29.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р 5%	145.—	145.50
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.05	101.75
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	82.70	82.85

2. Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)

	платятъ	жадаютъ
Буковины	93.60	94.20
Галичины	96.25	96.50

3. Акціи.

	платятъ	жадаютъ
Банкъ Англо-австр 200 р. емит. р. 160	143.55	143 75
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	290.-	290.25
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	815.	825.-
Галиц. банку гипот. по 200 р.	246 —	247.—
„ бан для тор. и пр. по 200 р. впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	—.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	611.—	613.
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	188.75	189.50
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2315.—	2350.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср	254.75	255 25
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	160. -	161.
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	271.50	272.—
Полуди желѣз. держ по 200 р. ав.	88.—	88.50
І. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	127 25	127.50

4. Листы заставнй лосованй.

	платятъ	жадаютъ
Общ роль.-кред. Завед. д. Гал и Буков. въ 15 л 6%	102.—	-.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	101.20	101.70
Гал. б. кр. з. Крак. лос. въ 18 л. 6%	97.50	-.—
„ „ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	100.	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	-.—
Галиц. общ кред. в. а по 4%	88.50	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	95 50	96.-
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	95.50	96.-
Галиц. банку гипот. по 6%	99.50	100.-
„ „ рустик. по 6%	101.50	102.50
Банку народного по 5%	—.—	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	101.25	101.50
„ „ „ по 5%	96.—	—.—

5. Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)

	платятъ	жадаютъ
Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	84 75	85.—
Общ. жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	81.—	82.—
Жел пôвн. по 100 р. м. к.	104.—	104 50
„ „ „ 100 р. а. в.	100.50	101.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	103.05	103 50
„ „ „ „ II. емисіи	102.—	—.—
„ „ „ „ III. „	100.50	—.—
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв. - Черн. - Яс. III. емис. по 500 р. 5% ср. зъ р. 1865	88.—	88.50
„ „ 1867	91.50	92.—
„ „ 1868	85.50	—.—
„ „ 1872	80.75	—.—
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	81.25	81.75

6. Лосы.

	платятъ	жадаютъ
Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	175.75	176.25
Клярого по 40 р. м. к.	39.25	39.75
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	105 50	106.50
Кеглевича по 10 р. м. к.	17.—	18.—
Лосы мѣста Кракова	19.—	20.—
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	40.—	41.-
Пальфія по 40 р. м. к.	39.—	39.50
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.75	19 25
Сальма по 40 р. м. к.	52.—	53.-
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	45.50	46.50
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	27.50	27.75
„ „ Трієсту по 100 р. мк.	119.—	120.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	65.—
Вальдштайна по 20 р. м. к.	33.50	34.—
Виндишгреца по 20 р. м. к.	37.—	—.—

Съ причины, що повелося менѣ съ перворядными фабриками паперу зайти въ дуже користнй ôтносины, могу спродавати папѣръ и всякй приряды до писаня и рысованя о 10% дешевше, якъ во всѣхъ прочихъ торговляхъ тои самои якости продаютъ. — Выготовлюю также карты визитовй à la minute або литографованй, якъ кто желае. Маю всякй растрованй книги торговельнй, банковй и нотатки. — Кто спробуе въ моѣй торговли разъ купити, переконаеся, що въ послѣднôмъ часѣ значно цѣны знижив смь. Выжидаючи ласкавого замовленя, остаю съ поважаньемъ

А. Іонасъ

1—3 во Львовѣ, ул. Краковска ч 5.

Д. З. БАРДАХЪ.

вô Львовѣ при улици Сикстускôй Ч. 15.

Складъ паперôвъ, приборôвъ до писаня и рисованя, также товарôвъ галантерійныхъ и модныхъ.

Великій добôръ масокъ и ордерôвъ котиліоновыхъ по цѣнахъ фабричныхъ. 1—3.

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всходне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „
Салоновй кадильця (троячки) чорнй и червонй, перфумы, пудры, мыла тоалетовй, перетворы глисериновй и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atiopenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до выбавленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

☞ Всякй замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco 2—12

Переплетниче заведенье

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Вô Львовѣ, въ Ставропигійскôмъ Институтѣ,

принимае въ переплетъ: Напрестолнй **Евангелія** ôтъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, **Служебники** и другіи книги церковнй, **молитвословы** іерейскй, молитвословы для **дамъ** въ аксамитъ, скôру, всякого рода англійскй полотна и пр., молитвословы другого рода, дешевшй, всѣ книги **школьнй**, науковй, **цілй библіотеки** приватнй, — тоже **брошурованье** всякого рода сочиненій въ всякихъ объемахъ и въ найбôльшôмъ числѣ. На складѣ мае **Книги тверезости**, розличнй молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплетахъ и другй дешевй. **Окутья** и иннй металовй **украшеня** на Евангеліяхъ очищуются, поправляются, доповняются и позолочуются пôдъ его доглядомъ. **Цѣны приступнй** навѣть для бѣдныхъ громадъ або поодинокихъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ роботы выконуются

ТОЧНО, СОЛИДНО, СОВѢСТНО И ВЪ КОРОТКÔМЪ ЧАСѢ.

1—2

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Косакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 3. Львôвъ, Середа 9. (21.) Сѣчня 1880. Рочникъ

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на І-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла" Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло".

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Quousque tandem?

Вже минувшого року праса руска пôдносила потребу взятися на серіо до зреформованя шкôлъ народныхъ, пôдъ взглядомъ языка выкладового. Иниціятива выйшла ôтъ патріотôвъ зъ повѣту Калуского, именно зъ рады громадскои села Новицѣ, котра операючися на 19. §. основныхъ законôвъ зъ 21. грудня 1867 р. и 3. арт. уставы зъ дня 22. червня 1868 р. о языцѣ выкладовôмъ въ школахъ народныхъ, подала прошенье до рады школьнои краєвои, въ котрôмъ домагалася выключеня языка польского зъ своєи школы. „Сіонъ" помѣстивъ втогды слѣдуючу допись зъ Калуского:

„Ôтъ часу, якъ школы народнѣ вынято зъ пôдъ управленія ординаріятôвъ нашихъ, стратили они свою властиву цѣль и зостали просто замѣненѣ на средство до польскои пропаганды и вынародовленя Руси. Благодаря новôй системѣ наставлено у насъ окружными надстоятелями найбôльшихъ ворогôвъ руского слова, котрѣ взяли собѣ за головну задачу пôдъущовати учителѣвъ противъ духовеньства и смотрѣти, щобы селяньскѣ дѣти „po polsku poprawnie wyrażały się." Въ многихъ рускихъ школахъ заименовано учителями або учительками особы не маючѣ квалификаціи до рускихъ преподаваній, въ многихъ знову школахъ съ рускимъ предподавательнымъ языкомъ учатъ дѣтей насильно по польски. Всѣ рускѣ часописи переповненѣ злоупотребленіями, якѣ въ школахъ нашихъ дѣются и мимо того, що сидитъ въ радѣ школьнôй краєвôй якійсь заступникъ руского ординаріяту, не приходитъ никому до головы за нами упôмнутися. Мы терпѣли довго, въ кôнци не стало намъ уже терпеливости. Видячи справедливôсть у насъ стоптану, видячи заступникôвъ не дбаючихъ о свою святу довжнôсть, рѣшилися мы вступити на дорогу права."

Рôвно горячо обôзвалися въ сѣй справѣ „Слово" и „Газета школьна", зазываючи всѣ рускѣ громады, вступити въ слѣды громады Новицѣ и высылати петиціи въ подôбнôмъ дусѣ до властей школьныхъ. Въ Калускôмъ повѣтѣ, якъ говорено и писано пôдъ той часъ, мали всѣ села выступити противъ неправного ученя языка польского въ школахъ своихъ, такъ якъ пôсля §. 19. основныхъ законôвъ „жадна народнôсть не може бути силована до науки другого краєвого языка." Сподѣвапось втогды вже, що имовѣрно рада школьна краєва не увзглядитъ прошеня громадъ калускихъ тому и поучано петентôвъ, що ôтъ негативного рѣшеня рады школьнои прислугує имъ рекурсъ (въ 14 дняхъ) до министерства просвѣщенія, а на случай неприхиленяся министерства можна буде по шести недѣляхъ спорну справу предложити найвысшому трибуналу державному — але до сего часу дѣло зреформованя нашихъ шкôлъ народныхъ не поступило ани о одинъ крокъ на передъ.

Застоя тая єсть причиною, що мы въ нашôй часописи пôдносимо сю справу на ново и посвятимо всѣ нашѣ силы, щобы згадане зреформованье доконче зреализовати.

Передъ всѣмъ звертаємо увагу на тоє, що громада, яко основатель и содержитель школы, має выключне никимъ не оспориваєме право рѣшати о языцѣ выкладовôмъ въ своѣй школѣ; що справа тая повинна выйти зъ иниціятивы рады школьнои мѣстцевои и рады громадскои; що можна и треба мимо давнѣйшои ухвалы, якою бы она не була, справу о языцѣ выкладовôмъ кождого часу реасумовати; що потрѣбна до того ухвала рады громадскои скликанои навѣть ad hoc и що тая ухвала муситъ бути точно записана въ протоколѣ засѣданя рады, а въ прошенію дословно зъ протоколу выписана; що ухвала муситъ бути добре умотивована и ôтношеніями мѣстцевыми и статистичными датами поперта; що прошенье до рады школьнои краєвои має выйти ôтъ рады громадскои, яко правнои репрезентантки мѣстцевыхъ интересôвъ громадскихъ; що до прошеня належитъ прилучити печатку и пôдписы радныхъ. Для улегшеня дѣла подаємо низше содержанье петиціи селъ калускихъ.

Щобы Русь Галицка була индиферентною для просвѣты темныхъ своихъ верствъ, того не смѣютъ припустити навѣть нашѣ вороги. Противно, духовеньство наше пôдъ проводомъ двохъ покôйныхъ уже схолястикôвъ своихъ, Преосвященного Михаила и крилошанина Гр. Гинелевича, дбало о заснованье шкôлъ народныхъ бôльше, чимъ кто другій. На нещастье, законы державнѣ, идучи за духомъ часу, вырвали тіи духовеньствомъ выплеканѣ заведенія зъ рукъ церкви и ôтдали ихъ пôдъ опѣку власти свѣтскои. Съ сею хвилею мы утратили и влѣянье на школы, а що найгôрше — мы зъ якои то ничимъ не оправданои розпуки, а радше зъ невырозумѣня нового положеня, опустили руки и можна сказати съ апатією придивлялись всему. Мы не зрозумѣли, що школа, выдерта зъ рукъ церкви, перейшла въ руки намъ найблизшои громады и що давнѣйше влѣянье на школу и єи устрôй можемо теперь посередно, черезъ рады громадскѣ, выконувати. Въ прочѣмъ вѣрилисьмо, якъ завсѣгды Русинъ, въ справедливôсть законôвъ державныхъ и може навѣть не приходило намъ на гадку, що §§. лишаются на папери, єсли не постараємось самѣ о точне ихъ выконанье.

Мы покликовались неразъ на звѣстный §. 19. основныхъ законôвъ державныхъ, але дѣла не богато було. А прецѣнь жизненнôсть наша не ослабла вже на стôлько, щобы не станули мы до акціи. Коли въ роцѣ 1867 лишень одинъ Гушалевичъ репрезентовавъ Русь Галицку въ радѣ державнôй, то прецѣнь при добрôй воли кôлькохъ людей вплынуло на єго руки 500 петицій до палаты вѣденьскои въ справѣ языка въ урядахъ, и хотяй тѣ петиціи не принесли позитивныхъ результатôвъ, то певно спасли нашъ народъ ôтъ богато иншихъ плянованыхъ шкодливыхъ намѣреній. Чижь мы нынѣ не крѣпшѣ якъ въ 1867 роцѣ? Чи нестає намъ бодрости? Кого и чого боимось? Що утратимо, коли ничого не посѣдаємо?

Лишень на одно мусимо звернути увагу. Знаючи велику апатію и нерѣшимôсть руску, мы єсьмо того мнѣнія, що акцію зреформованя шкôлъ народныхъ не можна полишити на добру волю одиниць. Акцію тую муситъ прійняти на себе политичне товариство. И длятого домагаємось, щобы выдѣлъ „Рады рускои" порушену нами справу взявъ въ свои руки, розваживъ єи, выдавъ отвѣтну ôтозву до громадъ съ точнымъ поученьемъ и не лишень у згаданыхъ властей добивався нашихъ правъ, але и раду державну засыпавъ петиціями въ тôмъ дусѣ. Що зможе нашъ тріюмвиратъ, єсли за нимъ не стане сильна фалянга одномышленныхъ борцѣвъ? По ухваленôмъ буджетѣ буде за пôзно!

Петиція Калускихъ селъ.

Высока Радо Школьна краєва!

Въ школѣ людовôй въ Н. преподаєся межи предметами обовязковыми такожь польскій языкъ. Зъ причины, що село Н. замешкане людностею выключно рускою, выдаєся намъ наука польского языка съ законами не схôдною, для насъ непотрѣбною, а навѣть для школьнои молодежи въ деякихъ взглядахъ шкодливою.

1.) Обовязкова наука польского языка єсть въ нашôмъ чисто рускôмъ селѣ съ законами не схôдною. Законъ бо основный зъ 21. грудня 1867, р. въ арт. 19. мовитъ, що „жадна народнôсть не може бути примушеною до науки другого краєвого языка." Тоє потверджує такожь законъ о языцѣ выкладовôмъ въ школахъ людовыхъ зъ дня 22. червня 1867, арт. 3., высказуючій, що „въ тыхъ школахъ людовыхъ, въ котрыхъ часть учащоися молодежи

Святый вечеръ

(пôсля К. Дикенса).

Ô Т Д Ѣ Л Ъ І.

Духъ Марлія.

(Дальше.)

Писарь притакнувъ изъ своеи сажавки мимоволѣ словамъ сестрѣнця, але заразъ по хвили пôзнавъ, що не въ своє вдався и почавъ роздувати угля на своѣмъ коминку, при чѣмъ послѣдну искорку загасивъ.

„Єсли менѣ разъ ще тôлько озветесь", скрикнувъ Скруджь, „то будете могли совсѣмъ *свобôдно* святкувати и я постараюсь о другого писаря." „Ты, якъ бачу, славный бесѣдникъ!" додавъ ôнъ, звертаючись до свого сестрѣнця. „Дивує мене, що ты ще до сего часу въ парляментѣ не засѣдаєшь!"

„Не гнѣвайтесь, вуйку, та прійдѣть завтра до насъ обѣдати!"

„Буде въ тебе и безъ мене кому обѣдати, але тями, що коли не стане що обѣдати, то я певно буду остатный, на котрого ты можешь надѣятись!"

„Я не знаю, чого вы на мене такъ розсердились?" сказавъ сестрѣнець, „и чого вы вашу бесѣду на тоє звернули, о чѣмъ я и не думавъ?"

„А чогожь ты оженився?" спытавъ Скруджь.

„Бомъ залюбився?" ôтповѣвъ сестрѣнець.

„Бось залюбився?" — проворчавъ Скруджь, мовь бы то однѣсенька рѣчь на свѣтѣ була, котра єму ще дурнѣйшою выдалась, якъ веселѣ свята. „Добра нôчь! сестрѣнче!" додавъ ôнъ рѣшучо.

„Але, вуйку! Тажь вы прецѣ и передъ тымъ до мене николи не заходили. Чомужь *бы* то мало бути причиною, що вы теперь мене ôтвѣдати не хочете?" промовивъ сестрѣнець.

„Добра нôчь!" сказавъ Скруджь.

„Я ôтъ васъ не хочу ничого и со всѣмъ не натручуюсь! Чомужь бы мы не мали въ дружбѣ жити?

„Добра нôчь!" повторивъ Скруджь.

„Менѣ дуже прикро, що вы такъ твердо при своимъ стоите. Мѣжь нами не було николи и найменшои суперечки зъ моеи причины. Я загадавъ при нынѣшнôмъ святѣ пожелати вамъ ôтъ серця и подѣлитись съ вами моєю радостію, котру я до кôнця святъ задержати хочу. Веселыхъ святъ, вуйку!"

„Добра нôчь!" сказавъ Скруджь.

„И щасливого нового року!"

„Добра нôчь!" крикнувъ розсердженый Скруджь.

Мимо крику выйшовъ сестрѣнець безъ всякого гнѣву зъ конторы вуйка. У дверей зъупинився, щобы ще писаря привѣтомъ нынѣшного дня повитати, котрый при всей студени, яка въ сажавцѣ панована, таки ще о много теплѣйшимъ бувъ ôтъ Скруджа — бо веселымъ окомъ пожелавъ взаимно сестрѣнцеви веселыхъ святъ.

„То такожь таке ледащо!" проворкотѣвъ Скруджь, почувши все тоє. „Мôй слуга, що має тыжнево пятнайцять шилингôвъ, жѣнку и дѣти, говоритъ о веселыхъ святахъ! Ну-то справдѣ лише квалификація на умѣщенье въ дому зôйшовшихъ зъ ума.

Власне въ хвили, коли писарь сестрѣнцеви дверѣ отворивъ, вôйшло въ контору двохъ зажилыхъ, зъ виду пріємныхъ панкôвъ, и склонившись низенько приступили съ книжками и паперами до Скруджа.

„Панове Скруджь и Марли, коли не ошибаємось?" спытавъ оденъ зъ панкôвъ, глянувши въ свои папери. „Чи маю честь съ паномъ Скруджемъ, чи съ паномъ Марлимъ говорити?"

„Панъ Марли вже ôтъ семохъ лѣтъ не жіє" озвався Скруджь, „якъ разъ, сегодня въ ночи буде тому сѣмъ лѣтъ, якъ померъ!"

„Мы не сомнѣваємось, що єго щедрôсть перейшла такожь на спôльника єго" сказавъ оденъ зъ панôвъ вытягаючи своє повномочіє.

Тай дѣйстно такъ було; спôльнѣ властителѣ конторы були спокревненѣ собѣ душѣ. При зловѣщôмъ словѣ „щедрôсть", Скруджь насупивъ брови, покрутивъ головою и звернувъ повномочіє.

„Въ тôй торжественнôй, святôй порѣ року, пане Скруджу", почавъ знову панокъ, взявши за перо, „булобы ще бôльше, якъ коли небудь инде, пожаданымъ, щобъ заможнѣйшѣ, бодай о гдещо, для бѣдныхъ и опущеныхъ постарались, котрѣ въ теперѣшнôй порѣ найбôльшу нужду терпѣти мусятъ. Тысячамъ не достає найпотребнѣйшого, а сотки тысячей не маютъ навѣть на стôлько, щобы на нынѣшнôмъ святочнôмъ дни бодай чимъ небудь покрѣпити себе!

„А чижь вязниць вже нема?" спытавъ Скруджь.

„Ажь надто ихъ" ôтповѣвъ панокъ, ôткладаючи на бôкъ перо.

„А великѣ домы кары и поправы?" продовжавъ Скруджь; „чейже не посчезали вже?"

„Дѣйстно що нѣтъ! ôтповѣвъ панокъ; хотяй я въ души радбы, щобы ихъ не було!

„А законъ на бурлакôвъ, людей безъ кута и занятя, чейже и доси ще правосильный?" спытавъ знову Скруджь.

„Якбы нѣтъ! Ажь упоратись годѣ!" сказавъ панокъ.

уживає польского, часть же руского языка, той языкъ, котрый не єсть выкладовымъ, буде обовязковымъ предметомъ науки.“ Зъ сего слѣдує, що въ школахъ, въ которыхъ вся учащася молодѣжь уживає тôлько одного языка, наука другоге краєвого языка ôтпадає. — На сѣмъ то основаню не учатъ такожь въ нашôмъ краю въ школахъ мазурскихъ и нѣмецкихъ руского языка, хотяй ôнъ єсть краєвымъ явыкомъ.

2) Наука польского языка єсть для насъ селянъ со всѣмъ непотрѣбною. Мы маємо теперь тôлько рускихъ книжокъ, що можемо зъ нихъ всего научитися, чого намъ лишь потрѣбно. Потому, благодаря Найяснѣйшому Монарсѣ, одержали нашъ рускій языкъ и письмо повне рôвноуправненье съ другими языками, — руского языка и письма можемо мы въ всѣхъ урядовыхъ и публичныхъ справахъ уживати. Зъ того слѣдує, що намъ нашъ рускій языкъ совершенно достаточный.

3.) Наука польского языка єсть для нашихъ дѣтей въ гдеякихъ взглядахъ навѣть шкодливою. Молодѣжь мѣсто учитися того, щобы було ѣй въ пôзнѣйшôмъ вѣку придатнымъ, мозолится тяжко и марнує дуже много часу на науку польского языка, котрый ѣй въ цѣлôмъ житю не буде потребнымъ, котрого въ два роки по оставленю школы цѣлкомъ забуде. Не досыть того. Трудностями, якй наука польского языка справляє, зражуются тôлько дѣти до школы и до всеи науки.

Зъ тыхъ то причинъ ухвалила рада громадска села Н. на своѣмъ засѣданю зъ дня . . . просити Высоку Раду школьну краєву: Высока Рада Школьна краєва зволитъ роспорядити, щобы въ мысль законôвъ наука польского языка була въ людовôй школѣ въ Н. внесеною.

(Пôдписы радныхъ.)

(Печатка громадска.)

ДОПИСИ.

Зъ Львова. Въ проспектѣ до „Дѣла“ высказалисьте мнѣніє, що намъ Русинамъ не можна якъ до теперь оглядатися на чужу якую-то помôчь, але о своихъ силахъ добиватись получшеня сумного нашого состоянія. Съ мнѣніємъ симъ годимося вповнѣ и думаємо, що нимъ належится намъ руководити, где тôлько зможемо именно у сихъ справахъ, котрыхъ рѣшенье ôтъ насъ самыхъ зависитъ. Маємо тутъ на гадцѣ матеріяльну нужду, котру на значну часть нашого селяньства напровадивъ банкъ рустикальный. Отъ що пише про тую славну институцію кореспондентъ Львôвскій до вѣденьскои Presse.

Галичина, каже ôнъ, выступила перша противъ лихвы. Тôлько справу лихвы поставлено тутъ за одно съ справою чи пытаньемъ жидôвскимъ. Симчасомъ показуєся, що лихва въ Галичинѣ якъ и всюды єсть безконфесійна. Що бôльше. Она єсть упривилейована въ добре католицкôй институціи, котра мала вправдѣ на цѣли выдерти меншихъ посѣдателѣвъ зъ рукъ лихвярѣвъ, котра однакожь гôрше жида вызыскала селянина и грозитъ руиною цѣлому стану селяньскому. Сею институцією єсть ц. к. упривилейованый банкъ рустикальный въ Львовѣ. Триста господарѣвъ зъ 44 громадъ подало проти сего заведенія просьбу до намѣстництва и выдѣлу краєвого, зъ котрои напроваджуємо короткій уступъ: „Причиною страшнои нужды, надъ всяке описанє великои, єсть задовженє стану селяньского и зъ того повстаючй лицитаціи єго майна. Всякій подивуєся, зъ ôтки берутся такъ величезнй довги попри уставу о лихвѣ, котру суды строго перестерѣгаютъ. Дохôдъ зъ землѣ выноситъ въ Галичинѣ правильно шѣсть процентôвъ; высша стопа процентова муситъ протоє кождого господаря знищити. Тымчасомъ находится въ Галичинѣ одинъ вѣритель, котрый розпустивъ сѣти свои на цѣлый край и котрый тысячѣ господарѣвъ спровадивъ на крайну нужду, видерши имъ черезъ публичну продажь батькôвску землю. Симъ вѣрителемъ єсть ц. к. упривилейованый банкъ рустикальный въ Львовѣ. Пôсля статутôвъ своихъ бере вôнъ при позычцѣ 12%, а крôмъ того єще 3% при пролонгаціяхъ. Понеже однакожь галицкій селянинъ въ уплачованю довгôвъ єсть дуже тяжкій, то можна ôтсотки при позычкахъ смѣло пôднести до 15%. Хотяй вже тая стопа процентова для селянина єсть погубною, то рахунки, приложенй до просьбы, выказуютъ, що банкъ рустикальный бере на дѣлѣ ôтъ селянъ значно высшй процента. Отъ и деякй примѣры. Одинъ селянинъ пôдписавъ въ р. 1872 скриптъ довжный на 350 зл.; на руку одержавъ ôнъ лишь 269 зл. 57 кр., сплативъ до теперь 73 зл. 29 кр., а нынѣ упоминаєся у него институція тая о 470 зл. Другій давъ въ р. 1872 скриптъ довжный на 150 зл.; на руку дано єму 121 зл., 21 кр., сплативъ на тоє 126 зл., 33 кр. а нынѣ жадає ôтъ него банкъ рустикальный 116 зл. Третій знову позычивъ въ 1872 роцѣ 200 зл.; дôставъ на руку 148 зл. 87 кр.; сплативъ зъ того 226 зл. 7 кр., а мимо того упоминаєся у него банкъ рустикальный о 84 зл. 60 кр. Зъ того явно, що институція тая ôттягає селянамъ не лишь ôтсотки ôтъ номинальнои сумы зъ горы, але вже ôтъ зредукованои, котру дає на руку. Така практика, кажутъ пе-тенты, муситъ закôнчитися грôзною катастрофою для цѣлого стану селяньского, єсли никто не зарадитъ. Съ лихвяремъ довжникови бувало выгôднѣйше. Єго можна було дарунками або просьбами утихомирити на стôлько, що пождавъ якійсь часъ або вдовалявся малыми ратами. Инакше буває съ банкомъ, котрый выступає офиціяльно та ще при своихъ орудкахъ выслугуєся старшиною громадскою. Петенты просятъ протоє, щобы до банку рустикального застосовано такожь уставу проти лихвы, понеже тая институція свѣдомо руйнує матеріяльный бытъ селяньства. Въ кôнци просятъ пôдписанй селяне, щобы дано имъ мораторію до жнивъ р. 1881 и щобы въ сѣмъ часѣ упорядковано ихъ ôтношенье до банку въ такій способъ, котрый бы охоронивъ ихъ ôтъ неминуємои руины.

Симъ кôнчитъ кореспондентъ Press-ы свои совсѣмъ справедливй замѣтки, а для насъ наука коротка: Обовязкомъ кождого правого чоловѣка єсть, всѣми силами и средствами ôттягати темныхъ селянъ ôтъ затяганя позычокъ въ такъ згубнôй институціи, котра не рôжнится ничимъ ôтъ поганого лихваря-жида.

Зъ Покутя (. . . ъ . . . *ій*. **Въ справѣ пôдвысшеня конгруы** Дальше)

Въ дальшôмъ числѣ пише въ тôй самôй справѣ Beamten Zeitung:

Наша статя о пôдвысшеню конгруы найшла межи духовнымъ станомъ якъ найживѣйшій ôтгомонъ. Дôсталисьмо цѣлу пачку листôвъ, повныхъ признательности, вдячности и обясненій на пôднесену нами тему. Зъ тыхъ листôвъ хочемо хочь короткій подати вытягъ, щобы бодай въ части пояснити такъ важну справу.

Передъ всѣмъ подамо дещо зъ письма одного священика зъ Чехіи. Має ôнъ приходъ на 400 р. Запытаємося: якъ може нынѣ чоловѣкъ займаючій урядъ и достоиньство выжити зъ 400 р? — Однакожь се фактъ, що ôнъ жіє и то не съ 400 р., но ще зъ менше. „Зъ тои бо пенсіи — пише ôнъ — ôтчисляютъ менѣ такъ звану надвышку доходу зъ 10 моргôвъ поля, на податокъ и за троха дровъ зъ церковного лѣса—а священикъ служитъ церквѣ за 150 р.; якъ я могу при тôмъ жити, то можете собѣ вже выобразити. Мясо бачу лишь разъ въ тыждень на столѣ, въ недѣлю; а шклянку пива? Славити Бога, що моє здоровля не позволилобы менѣ на такій збытокъ. Такъ само, якъ менѣ, ведеся и многимъ иншимъ. Многй священники сидятъ при столѣ старцѣвъ, але они мовчатъ и терплятъ.“

Дуже интересне представленье подає намъ оденъ душпастырь карного дому промавляючій за тымъ, щобы єго и єго товаришѣвъ приняти въ категорію державныхъ урядникôвъ. Межи иншими пише ôнъ:

„Кôлько милыхъ и вдоволяючихъ годинъ прожіє священикъ въ криминалѣ межи извергами людского общества, можнабы почислити за 10 або 20 лѣтъ на пальцяхъ однои руки. Священикъ ц. к. дому карного не служитъ церкви, лишь державѣ. А єсли священики карныхъ домôвъ служатъ державѣ, то держава обовязана ихъ такожь удержувати. Та до того далеко! Сей тягаръ накидаютъ церкви, для того духовнй домôвъ карныхъ неправно побераютъ свою платню зъ фонду религійного. А якй вымоги ставлятъ духовнымъ домôвъ карныхъ? Спогляньте лише на хвильку въ зеркало дѣйства такого духовника. Злодѣй, для котрого найвысша шибениця не булабъ за низка, попадаєсь до карного дому. Якъ єго умыютъ, передаютъ єго, єсли ôнъ христіянинъ, духовникови, котрый муситъ зъ нимъ працювати на самотѣ въ єго целѣ черезъ 8 день, найменше годину щоденно. Яка-жь то праця, щобы пропащого довести до пôзнаня себе и Бога, щобы покаявся и приступивъ до сповѣди. Тутъ не поможе священикови навѣть найлучша пасторальна инструкція. Тутъ треба собѣ придбати основне знанье людей, а тогды священикъ зможе ôтповѣдно поступити собѣ съ кождымъ индивидуумъ. А щожь тогды, єсли священикъ глубше загляне злодѣеви въ сумлѣнье, якъ то не подобаєсь? Чижь не наражаєсь священикъ на то, щобы злодѣй єго побивъ або удусивъ, именно, єсли ôнъ дужшій ôтъ священика? Духовне наставленье не ôтбуваєсь и не повинно ôтбуватися пôдъ охороною багнета, лишь пôдъ охороною хреста. А єсли духовный понесе обиду, яке вынагородженье або яка пенсія жде єго? Така сама, якъ и того що трудится межи свобôдными прихожанами, не наражаючи свого здоровля и житя. Єсли отже ôтъ найнизшого надзирателя ажь до директора (не выключаючи и лѣкаря и учителя) веѣ занятй при домѣ карнôмъ належатъ до призначенои имъ ранги, побераютъ квинквенія и ôтповѣдну до лѣтъ службы пенсію, лишь священикъ ôтъ того выключеный, а на нѣмъ спочиває зовсѣмъ не легкій тягаръ, чижь се не може бути для него болестнымъ? Въ найвысшôмъ степени, однакожь ôнъ мовчитъ и терпитъ и думає собѣ: небавомъ выступлю. Та въ такôмъ случаю поноситъ шкоду держава, бо якъ духовнй въ такôмъ домѣ часто змѣняются, тогды годѣ осягнути цѣли у довголѣтныхъ або досмертныхъ злодѣѣвъ.“

Оденъ рускій священикъ зъ Галичины надôславъ намъ душе широку розправу. Се правдивый актъ державный о регуляціи дотаціи руского душпастырства, въ котрôмъ находится много переконуючихъ замѣтокъ. Що справа регуляціи конгруы зъ давна вже находится на порядку дневнôмъ, выходитъ зъ поданои тамъ историчнои згадки. Ще до 18. сѣчня 1824. писавъ цѣсарь Францъ I., щобы до трехъ мѣсяцѣвъ предложено вже такъ довго зволѣканый операть що до вымѣру конгруы.“ Съ того часу минуло точно пятьдесять шѣсть лѣтъ, а тая реформа жде ще переведеня.

Якъ неправильно поступаютъ съ суррогатомъ урегульованои конгруы, т. є. съ роздѣленьемъ запомогъ державныхъ межи потрѣбныхъ и гôдныхъ священикôвъ, о тôмъ подає згадане письмо такожь характеристичный примѣръ: Въ львôвскôмъ повѣтѣ дôставъ священикъ сельскій, отець пятеро дѣтей яко запомогу 5 р. а. в., а тымъ часомъ сотрудникъ безженный 316 р. (Мы наведемо тутъ найновѣйшій примѣръ зъ Тернопôльского повѣту: Священикъ на лихôмъ приходѣ, котрый дôзнавъ въ своѣмъ житю много нещастныхъ пригодъ, удержуючій численну родину, дôставъ 15 р., сотрудникъ жонатый, отець троє дѣтей 26 р., — а бездѣтный приходникъ значнои парохіи — 177 р.! *Ред. „Дѣла.“*)

Такъ всюда, де лишь стоитъ дôмъ

„Ну то тѣшитъ мене тоє ôтъ васъ почути“, замѣтивъ Скруджь. „По тôмъ, що вы на початку сказали, я вже почавъ обавлятись, чи не упали вже тй хосеннй заведенія; ну теперь я радый, щомъ почувъ противне.“

„Въ переконаню“ продовжавъ панокъ, „що средства тй со всѣмъ не ôтповѣднй, ани способнй до того, щобы бѣдному народови потѣху христіяньску принести, собралось кôлькохъ зъ помежи насъ, щобъ узбирати невеличку суму, за котру моглибысьмо бѣднымъ стравы и напитку, тай деякои одежины закупити. Мы выбрали теперѣшну пору, бо то якъ разъ часъ, въ котрôмъ бракъ подвôйно даєся чути, а збытокъ подвôйно до датку заохочує. Кôлько велите за себе вписати?“

„Ничого!“ сказавъ Скруджь.

„А! то вы певно желаєте собѣ, не бути названымъ?“ спытавъ панокъ.

„Я желаю собѣ, щобъ вы мене въ спокою лишили!“ ôтповѣвъ старый скныра. „Коли хочете знати, мои панове, чого я собѣ желаю, то єє моя ôтповѣдь. Я самъ собѣ не справляю черезъ свята веселыхъ днѣвъ, а тымъ менше могу до того причинятись, щобы лѣнива голота черезъ той часъ радовалась. Я и такъ вже причиняюсь до удержаня вязниць и домôвъ поправы и они вже досыть мене коштуютъ; кому затымъ лихо надоѣло, нехай тамъудастся.“

„Многй не могутъ тамъ удаватись“, сказавъ панокъ, — „а другй радшебы умерли, чимбы тамъ дôстати хотѣлись.“

„То нехай же радше умираютъ“ ôтповѣвъ Скруджь, „можебы такъ и найлучше зробили и не булобы перелюдненя въ краю. Даруйте впрочѣмъ, мои панове, що я не стану тымъ журитися.“

„Однакожь повиннисьте тоє вчинити!“ позволивъ собѣ панокъ зауважати.

„То не моє дѣло!“ ôтрубавъ Скруджь. Чоловѣкъ має досыть роботы, коло свого интересу, годѣ єще про другихъ журитись; у мене и такъ часу не ма, Добра нôчь, мои панове!“

Видячи оба панки, що съ Скруджомъ не ма що дальше починати и що всякй дальшй труды до ничого не доведутъ, опустили контору, а Скруджь забрався, съ лѣпшимъ якъ звычайно гуморомъ, знову до своеи роботы. Тымъ часомъ мрака и темнота такъ взмоглися, що на дворѣ люде съ лѣхтарнями бѣгали, щобъ повозкамъ дорогу освѣчувати. Стара вежа при поблизькôй церквѣ, котрои хрипливй звоны черезъ готицке ôкно такъ сумно и лячно Скруджеви въ ушахъ гомонѣли, сховалась вже со всѣмъ въ мрацѣ, а годины и чверти такъ жалôстно и дрожачо зъ неи розлягались, що здавалось, мовбы звоны єи ôтъ зимна и морозу въ воздушнôй своѣй высотѣ зубами звонили. Студѣнь взмагалась чимъ разъ бôльше, а на головнôй улици на розѣ подвôря при Скруджевôй конторѣ, розложили робôтники, що руры газовй направляли, великій огонь, при котрôмъ теперь череда обдертыхъ мужчинъ и хлопцѣвъ собралась, щобы при жарѣ єго огрѣтись. Рурами колодязей стѣкала вода, поки малопомалу не перемѣнилась въ мизантропичный лѣдъ. Яснй газовй поломѣня зъ ôконъ склеповыхъ, закрашували блѣдй лиця прохожихъ. Склепы корѣннй и лавки съ дробомъ сіяли теперь пріємнымъ блескомъ, прибранй святочно, такъ що годѣ було подумати, що въ нихъ такй звычайнй и галасливй рѣчи ôтбуваются, якъ продажа и купно. Лордъ майоръ розказавъ своимъ пятьдесятомъ кухарямъ и пивничнымъ злагодити все въ просторыхъ комнатахъ на святый вечеръ, и навѣть бѣдолашный кравець-полатайко, котрого лордъ майоръ минувшого понедѣлка за піянство и кровожаднй замѣры высказанй на улици на пять шилингôвъ кары засудивъ, махавъ скôлько змоги въ своѣй пôддашнôй комôрцѣ голкою, щобъ ôтбити своихъ пять шилингôвъ, та ще на завтра на когута заробити, пôдчасъ коли замурана єго жѣнка выбралась съ немовлятемъ на мѣсто, гдещо на вечеру закупити.

(Дальше буде.)

приходскій, повстало велике недовольство зъ причины матеріяльнои нужды, а никто не посмѣе сказати, що то недовольство безосновне. Доси однако не вывязалось правительство изъ даного въ троновôй рѣчи приреченя, щобы въ законодавчôй дорозѣ перевести полѣпшенье въ тôй справѣ.

Поручаемо нашимъ посламъ, щобы справы тои не засыпляли. Найôтповѣднѣйша хвиля, коли можнабы пôднести справу пôдвысшеня и унормованя конгруы, буде при дебатѣ буджетовôй. Тогды, думаемо, повиннйбы нашй рускй послы такожь выказати бôльшй потребы нашого руского священства въ порôвнаню до латиньского; бо се звѣстна рѣчь, що навѣть нашй крылошаньскй посады досыть скупо дотованй. Справа пôдвысшеня конгруы, то справа пильна, бо тутъ ходитъ о пôддвигненье зъ матеріяльнои нужды цѣлои верствы нашого общества, котре тымъ успѣшнѣйше моглобы дѣлати, колибы не потребувало боротись о хлѣбъ насущный.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Палата пословъ. Дня 15. с. м. предложило правительство палатѣ пословъ два проекта законôвъ, обходячй въ высокôй мѣрѣ нашъ край. Першимъ зъ нихъ есть проектъ закона дотаціи катол. духовеньства изъ фонду религійного. Звучитъ дословно:

§. 1. Самостоятельнымъ катол. душпастырямъ и ихъ системизованымъ духовнымъ сотрудникамъ доповняеся минимальный доходъ (конгруа) зъ религ. фонда о стôлько, о скôлько не есть ôнъ покрытый доходами, привязаными до уряду духовного. Доходы, полученй съ урядомъ душпастырскôмъ повстаютъ: 1) зъ доходôвъ, якй священикъ поберае въ способъ правный (§. 54. уст. зъ 7. мая 1874) зъ надвыжокъ церковного маетку; 2) зъ доходôвъ, якй поберае зъ церк. фондôвъ дотаційныхъ и запомоговыхъ.

§. 2. Минимальный ôтповѣдный станови доходъ зôстане означеный въ дорозѣ администраційнôй, съ увзглядненьемъ мѣстцевыхъ ôтношень. Мѣрою сего будутъ кредиты признанй черезъ уставу скарбову.

§. 3. Квота потребна до доповненя (§. 1) зôстане въ кождôмъ поодинокôмъ случаю означена на пôдставѣ фасіи доходôвъ и розходôвъ сполученыхъ съ урядомъ духовнымъ. Засады, пôсля котрыхъ мае бути споряджена фасіа доходôвъ и розходôвъ, якожь законнй наслѣдки и кары за спôзненй або неправдивй фасіи, зôстанутъ означенй дорогою администраційною.

§. 4. Постановленя нынѣшнои уставы не застосовуются до душпастырскихъ стацій, порученыхъ иноческимъ корпораціямъ. То само ôтносится до мирскодуховныхъ корпорацій, доки тіи маютъ достаточнй средства до покрытя минимального доходу свого душпастыря.

§. 5. Скоро существованье якои душпастырскои стаціи зôстане узнане за излишне, то дотація або запомога зъ религ. фонда устае сей часъ. То само наступитъ, если зôстане доказане, що конгруа душпастыря може бути покрытою доходами зъ розпорядимыхъ средствъ церковного маетку (§. 1.) Въ обохъ случаяхъ послѣдне рѣшенье приналежитъ министрови культôвъ, по переслуханю дієцезального епископа.

§. 6. Законъ сей входитъ въ житье съ днемъ 1. сѣчня 1881.

Рôвночасно прилучило министерство до сего проекту закона слѣдуючій провизоричный плянъ урегульованя конгруы. Наводимо его о стôлько, о скôлько дотичитъ ôнъ Галичины и Буковины.

Галичина.

I. Во Львовѣ и въ Краковѣ 1000 зл. для самостôйныхъ душпастырѣвъ, а 400 для сотрудникôвъ.

II. Въ давныхъ обводовыхъ мѣстахъ, въ мѣстахъ съ надъ 10.000 жителѣвъ дальше въ мѣстцевостяхъ: Подгорце (пôдъ Краковомъ), Тржцяна, Болехôвъ и Бяла 700 для самост. душп., 350 для сотр.

III. Въ мѣстахъ и мѣсточкахъ съ числ. жит. надъ 5000, дальше въ приходахъ гôрскихъ и купелевыхъ, наведеныхъ въ найвыс. рѣшеню зъ 31. жовтня 1836, декретъ дворскій зъ 4. падолист. 1836 Ч. 29.931... 500 для самост. душп., 300 для сотр.

IV. Во всѣхъ иншихъ мѣстцевостяхъ вынявши а) душпастырства излишнй, маючй бути знесеными и котрй особно зôстанутъ вычисленй; в) вынавши тіи, котрй такожь особно маютъ бути означенй и для незвычайно низькихъ мѣстцевыхъ цѣнъ зôстаютъ выключенй зъ мѣръ пôднятыхъ для полѣпшеня дотаціи—450 для самост. душп., 250 для сотр.

Дотычно сихъ послѣдныхъ цифръ пригадуемо, що розпорядженье Намѣстництва зъ 20. марта 1878 Ч. 10.871 назначило було для самостоятельныхъ душпастырей лишь 400 зр. а. в.

Буковина.

I. Въ Черновцяхъ 1000 для сам. д., 400 для сотр.

II. Въ мѣстахъ и мѣсточкахъ съ жителями надъ 5000, тоже въ мѣстцяхъ купелевыхъ 700 для сам. душп., 300 для сотр.

III. Во всѣхъ иншихъ мѣстцяхъ 500 для сам. душп., 250 для сотр.

Другій проектъ закона, правительствомъ внесеный, жадае кредиту для улекшеня нужды на Побережю, въ Моравіи, на Шлезку, въ Галичинѣ и въ Далмаціи. Проектъ призначае для кождого краю зъ особна певнй сумы на будованье дорôгъ и публичныхъ будинкôвъ, на закупно збôжа до засѣву и на опроцентованй и неопроцентованй позычки для загроженыхъ голодомъ громадъ. Для Галичины жадае министерство суму 236.500 зр., котра маеся ужити въ слѣдуючій способъ: 1) На заложенье новои дороги ôтъ Перемыско-дукельскои державнои дороги, почавши ôтъ Тылявы на Яслиска и Черемху до угорскои границѣ призначаеся 18.000 зр. 2) На ôтновленье дороги изъ Гдова до Горлиць 17.700 зр. 3) Сума 200.000 зр. мае употребитися по части на новй будôвлѣ публичнй; она мае бути звернена державѣ въ 10 рôчныхъ ратахъ, почавши ôтъ 1. сѣчня 1883; друга же часть мае бути обернена беззворотно на публичнй будовлѣ и на закупно найпотребнѣйшихъ живностей для загроженыхъ голодомъ громадъ.

Въ мотивахъ до сего проекту згадуе министерство, що въ Галичинѣ зъ помежи 74 округôвъ политичныхъ (староствъ) 38 загроженй нуждою, и що выдѣлъ краевый галицкій намѣряе жадати ôтъ сойму краевого 500.000 зр. на закупно збôжа до засѣву для загроженыхъ голодомъ громадъ. Такожь мае соймъ постаратися о тое, щобы въ симъ роцѣ будовано бôльше якъ звычайно повѣтовыхъ дорôгъ, щобы тымъ способомъ потребуючимъ подати можливôсть зарôбку.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Проектована выправа Россіи на Мервъ въ центральнôй Азіи, котра маеся зъ весною пôдъ проводомъ Тергукасова розпочати, выкликала у заздрôсныхъ и самолюбныхъ Англичанъ уже теперь обаву. Ихъ журналистика, навѣть пôвъурядова, занимае ся дуже горячо тымъ предметомъ, выступае ярко противъ замѣрôвъ Россіи, и грозитъ, що буде мусѣла въ такôмъ разѣ заняти Гератъ въ пôвнôчнôмъ Афганистанѣ. Посѣданье Мерву безъ Герату не малобы для Россіи въ такôмъ разѣ жадного значеня, бо Мервъ есть тôлько раменемъ, — и то не конче повабнымъ — краснои и буйнои оазы, середъ котрои лежитъ красный Гератъ, „мѣсто сто городôвъ". Россія однакожь не дуже пугаеся тыхъ грôзьбъ, бо знае, що Англія мае ажь надто своихъ клопотôвъ въ Кабулю и що еи вплывъ въ Афганистанѣ кождои днины зломленый бути може. Тожь приготовляе она все, що до походу треба, уже теперь въ зимѣ, щобы въ мартѣ выправу розпочати. Въ тôй цѣли закупили россійскй офицеры въ Хивѣ достаточне число верблюдôвъ до транспорту воды и живности. Армія ихъ буде мусѣла, если похôдъ пôйде на Самаркандъ, черезъ пустыню 90 миль довгу переходити.

При тôмъ не занедбуе Россія и справъ европейскихъ, укрѣпляе свои крѣпости на граници прускôй, заосмотрае ихъ въ новй арматы, робитъ мѣлке рамя Дунаю, Килію, въ тôй Бесарабіи, котру по послѣднôй войнѣ ôтъ Румуніи набула, сплавнымъ и будуе тамъ для своеи чорноморскои флоты догôдный портъ.

Станъ хорои царицѣ, котра теперь въ Канъ для поратованя здоровя перебувае, получшився въ послѣднихъ часахъ, якъ „Одесскій Вѣстникъ" зъ 14. сѣчня доноситъ.

Англія. Показуеся, що побѣда Робертса надъ Афганами пôдъ Кабулемъ дня 11. (23. грудня с. р.) не рѣшила войны и що дуже есть вѣроятно, що Афганы, котрй уступаючися зъ Кабулю, заповѣли свôй поворотъ съ бôльшою армією, додержатъ того слова. Самй Англичане доносятъ, що ся боятъ за свой войска въ Кабули и въ просмыкахъ Киберскихъ. Певно ихъ тамъ уже подыбало, або грозитъ имъ доперва велике нещастье, що они передъ свѣтомъ затаити стараются; не треба забувати, що всѣ дроты телеграфичнй въ тыхъ сторонахъ суть въ ихъ руцѣ. Справа Ирляндіи занепокоила ихъ ще дужше. Ирляндцѣ, котрй ихъ зъ повного серця яко своихъ гнобителѣвъ ненавидятъ, прибираютъ що разъ то грôзнѣйшу поставу и домагаются смѣло и уперто, щобы ненормальнй ôтношеня аграрійнй въ краю були разъ до ладу спроваджений. Демонстраціи противъ ряду, метинги и збѣговиска повтаряются разъ въ разъ и впроваджуютъ власти англійскй въ великій клопôтъ, бо леда якій острѣйшій крокъ зъ ихъ стороны мôгъ бы выкликати отверту революцію. Пôсля вѣстей зъ Лондону ôтбувся въ Дублинѣ 3. (15.) с. м. великій метингъ робôтникôвъ ирляндскихъ, при чѣмъ украшено мѣстце збору чорными хоругвами и бохонцями хлѣба, заткнеными на мотыки. „Спôвневôльники!" — промовивъ оденъ зъ збору до 3000 слушателѣвъ, „въ Англіи булабы отверта революція безпосереднимъ наслѣдкомъ такои нужды."

Англія запытала въ Царгородѣ, чибы не могла за грошѣ набути два мѣста съ повѣтами на сирійскôмъ побережу, т. е. Аленно (Галебъ) и портове мѣсто Александрету, въ тôй цѣли, щобы тамъ мати свôй власный складъ торговельный. Тота справа еще не поступила на передъ.

Туреччина реорганизуе свою армію на ново. Сераскератъ буде знесеный, такъ само, якъ рада военна Дори-Шура, котра якъ въ послѣднôй войнѣ показалося, высылаючи зъ Царгороду приказы полководцямъ на далекихъ театрахъ войны, вязала тымже руки и спиняла ихъ тôлько въ рѣшительнôмъ и консеквентнôмъ дѣланю. Центральный зарядъ справъ войсковыхъ буде спочивати въ рукахъ министра войны. Армія складатися буде зъ 19. корпусôвъ. Кожда часть войска, т. е. пѣхота, кôннота и артилерія, буде мати свôй штабъ. На чолѣ генерального штабу, стоитъ Муктаръ паша яко начальникъ, а пашове Едемъ и Неджибъ яко мѣстоначальники.

Выс. Порта выразила въ урядовый способъ Ляйардови свою радôсть, що по залагодженю справы Тевфика, переводчика св. письма на языкъ турецкій — добрй ôтношенія еи съ Англією зôстали знову приверненй. Характеристичнымъ есть тое обстоятельство, що султанъ рôвночасно Гафисови паши, котрого усуненя тогды Ляйардъ домагався, надавъ ордеръ Меджидіе.

Справа ôтступленя територій, котрыхъ домагаются Греція и Чорногора, не поступила ще напередъ. Рядъ чорногорскій выславъ до державъ европейскихъ меморандумъ, въ котрôмъ жадае ôтъ Туреччины ôтшкодованя въ высокости 2 миліонôвъ франкôвъ за тое, що княжество зъ еи вины такъ довго мусить на стопѣ военнôй стояти и освѣдчае, що на заставъ бере добра музулманьскй въ своихъ територіяхъ въ секвестръ. Муктаръ выдавъ до мешканцѣвъ Гусинія и Плявы нову проклямацію, котра мае на цѣли спонукати Альбанцѣвъ до занехаяня всякого опору. Тымъ, котрй не схотятъ зôстати въ територіяхъ, ôтступити маючихъ ся Чорногорѣ, обѣцюе ôнъ въ тôй проклямаціи грунта въ околахъ Призреньскôмъ або Косовскôмъ, збôжа на засѣвъ, матеріялъ будôвляный и вôльнôсть ôтъ податкôвъ на 10 лѣтъ.

Франція. Министерство Фрейсине выголосило уже свою програму въ обохъ палатахъ. Содержанье еи есть: Змѣны личнй въ урядахъ административныхъ, далеко идуча свобода прасы, — однакъ не цѣлковита, щобы можна повздержати напады монархистôвъ и радикалôвъ — и пурификація стану судейского. Такъ отже буде теперь рядъ усувати судіѣвъ, котрй суть явными монархистами а непріятелями републики, а котрыхъ петыкальнôсть на ихъ посадахъ ще переднѣйше министерство узнавало. Въ тôй третôй точцѣ програмы поступило нове министерство противъ уступившого на передъ. Правиця, лѣве центрумъ и радикалы приняли тоту програму холодно, понеже нема въ нѣй змѣнки про амнестію зôсланыхъ на депортацію комунистôвъ зъ р. 1870; за тое повитала еи значна бôльшôсть палаты, т. е. „унія републиканьска" и лѣвиця зъ одушевленьемъ.

Ишпанія може мати незадовго — и то самохôть — великій клопôтъ. На островѣ Кубѣ, котру Ишпанцѣ самй перлою своеи короны называютъ, починае знову кипѣти, а поломѣнь бунту, передъ кôлькома мѣсяцями ледви пригашеный, готовъ знову цѣлый островъ обняти. Сумна доля, въ якôй тамъ жили мурины и мѣшанцѣ (креольцѣ) пôдъ обухомъ тяжкои панщины, похожои на невôльництво, допровадила ихъ до розпуки, и они заприсягли собѣ, вхопити за оружіе, и радше шукати смерти, нѣжь дальше вести таке нужденне житье. Генералъ и министеръ ишпаньскій Мартинесъ дель Кампосъ побачивши, що силою ничого не вдѣе, обѣцявъ Кубанцямъ, що въ дорозѣ правнôй постаряеся о знесенье неволѣ на островѣ. Въ Кортезахъ ишпаньскихъ взяла однакожь, коли тота справа пôдъ обраду прійшла, сторона консерватистôвъ, зъ котрыхъ не-оденъ самъ богатй плянтаціи на Кубѣ посѣдае, перевагу и спровадила министерство либеральне дель Кампоса до упадку. Король Альфонсъ XII. покликавъ отже значнѣйшихъ мужѣвъ зъ теперѣшнои бôльшости до посадъ министеріяльныхъ. Начальникомъ министрôвъ есть Кановасъ дель Кастильо. Его цѣлею есть усунути справу кубаньску зъ порядку дневного и лишити на островѣ все такъ, якъ було давнѣйше. Поконане сторонництво либеральне усунулося зъ сойму и опорожнило свои мѣстця. Що дальше буде, тяжко предвидѣти. Сли либералы иншихъ барвъ не получатся и сли имъ не удастся звалити министерство Кановаса, упаде запевно и дѣло реформаторске дель Кампоса, депутованй зъ Кубы зложатъ свои мандаты, вернутся домôвъ — а на Кубѣ выбухне новый бунтъ. Чи удастся Кубанцѣвъ силою поконати, якъ консерватисты сподѣваются? Сли нѣтъ, то обѣцянкамъ певно другій разъ не повѣрятъ, а то тымъ бôльше, що числятъ на помôчь Уніи американьскои, котра имъ спріяе и радабы тою перлою вѣнець своихъ „штатôвъ" прикрасити.

Кабильове мароканьскй, мешкаючй коло Тетуанъ надъ моремъ середземнымъ (въ Африцѣ) пôддалися добровôльно коронѣ ишпаньскôй зъ тои причины, що ôтъ султана свого тяжкій гнетъ зносити мусѣли. Кабильове ставляютъ яко условіе забезпеченье своеи вѣры могаметаньскои и институцій краевыхъ. Хотяй народъ ишпаньскій дуже домагаеся, щобы ихъ взяти пôдъ опѣку, задивлюеся самъ рядъ на тое холодно, бо боится, щобы той край для нихъ не стався тымъ, чимъ есть для Франціи Альжирь, т. е. жереломъ нескôнченыхъ рухôвъ. Вôйна сама съ султаномъ мароканьскимъ вымагалабы тоже много жертвъ.

НОВИНКИ.

— **Празникъ Богоявленьскій** опровадили Русины львôвскй еще торжественнѣйше, якъ давнѣйшими роками. Службу Божу въ церкви Успенскôй служили самъ Высокопреосвященный Митрополитъ Іосифъ, при участи всѣхъ крилошанъ и клира. На богослуженье зъявились деякй представителѣ властей и университета. Мужескій хоръ духовного сѣменища пôдъ управою свого диригента выконавъ кôлька красшихъ композицій до евангелія, почѣмъ получивъ свои лѣпшй силы съ хоромъ дамскимъ, зложенымъ зъ учениць семинаріи учительскои женьскои. Выконанье всѣхъ куснѣвъ було точне, хотяй диригентъ майже всюды зволѣкавъ темпо. Торжественный похôдъ на рынокъ розпочався по 11 годинѣ и тревавъ до 12. Велике множество хоруговъ и образôвъ гарно пристроеныхъ, участь войска съ музыкою, сальвы, хорошій спѣвъ питомцѣвъ нашихъ и великій здвигъ народа, посередъ котрого сіяли три митры, надавали всему видъ дуже поважный. По водосвятію и обходѣ доокола рынку похôдъ вернувъ до церкви, потôмъ великій обѣдъ у Его Преосвященьства Митрополита.

Прикро дôткнуло тôлько безустанне упослѣджуванє руского обряда черезъ власти правительственнй. Репрезентація властей була досыть нечисленна. Войска выступило такъ мало, що тяжко було удержати порядку; на силу тôлько могло духовеньство черезъ массы народа поступати напередъ. Негодованє публики (даже польскои и нѣмецкои) було по тôй причинѣ дуже велике. Мы смѣемо запытати мѣсцеву коменду, чи знае она, що обрядъ рускій совершенно рôвноуправненый съ обрядомъ латиньскимъ? що мы Русины въ восточнôй Галичинѣ пануючою народностію? и що намъ по крайнôй мѣрѣ тое самое належится, що латинникамъ на Боже тѣло або воскресеніе? Еслибы мѣстцева комендa не хотѣла того розумѣти, желаемъ, щобы тіи, до котрыхъ се належитъ, удалися до генеральнои коменды або до министерства о потрѣбне поучене для неи. Мы не повиннй въ ничѣмъ попускати, и въ кождôй найменшôй дрôбници жадати для себе повного рôвноуправненя.

— **Рускій языкъ и нашй власти**. Законъ державный приказуе, щобы власти на петиціи, вношенй по руски, отвѣчали въ такôмъ самôмъ языцѣ. Они часто и дѣлаютъ тое; але якій той языкъ, пожаль ся Боже. Не говоримо уже о латиньскихъ буквахъ або о дивоглядной ортографіи рускôй; самъ языкъ есть такъ огидный, що представляе дѣйстно мѣшанину всѣхъ жаргонôвъ галицкыхъ ôтъ Збруча по Краковъ. Мы видѣли языкъ въ переводахъ соймовыхъ, въ резолюціяхъ дирекціи почтовои и другихъ властей. Найбôльше однакожь ударае насъ, що подôбный языкъ находимо мы въ рѣшеняхъ рады школьнои краевои. Институція тая, котра мае старатися о просвѣту такожь и рускои народности и языкъ рускій добре знати повинна, уживае такого языка, котрый еѣ тôлько встыдъ и ганьбу наноситъ. Сподѣваемося, що рада школьна краева постараеся о переводчикôвъ знаючихъ точно языкъ рускій, въ противнôмъ случаю будемо примушенй, еи языковй продукціи оголошувати.

— **Его Вел. Императоръ** удѣливъ зъ приватного маетку 200 злр. запомоги громадамъ Конкольники, Слобода и Загôрє, новѣта Рогатыньского, на выбудованье школы.

— **Испыты письменнй** пôдъ надзоромъ (клявзуровй) для кандидатôвъ учительскихъ

гимназіяльныхъ зачнутся 9. лютого т. р.; опôсля наступятъ испыты устнй.

— **Въ процесѣ соціялистôвъ** ôтбуде ся въ Краковѣ послѣдна росправа 16. лютого. Актъ обжалованя заключае 35 аркушѣвъ. На свѣдкôвъ покликано надъ 60 особъ. Росправа потягне ся 3—4 тыжднѣ.

— † **О Григорій Барвѣньскій**, приходникъ въ Шляхтинцяхъ терноп. деканата, упокоився 1. (13.) сѣчня с. р. въ 78. р. житя, а 50. священьства. Покôйникъ належавъ до передовыхъ поборникôвъ рускихъ, стоявъ твердо за права нашои церкви и народа и бувъ въ найширшихъ кругахъ высоко почитаный. Вѣчна ему память!

— **Зъ Станиславова доносятъ**, що тамъ зъ новымъ рокомъ завязалося товариство правниче.

— **Страшне нещастє** постигло въ Америцѣ островъ Сентъ-Христофъ. Велика повѣнь заляла майже цѣлый островъ, при чѣмъ утопилося звышь 200 людей. Шкоду обраховуютъ на 250 тысячь долярôвъ (пôвъ миліона зл.)

— **Замахъ на свящ. Бакановского мисіонара въ Лондонѣ.** Сими днями стрѣливъ оденъ нѣмець, Александеръ Шосса, до свящ. Бакановского, коли той ôтправлявъ службу въ костелѣ въ Лондонѣ, но не трафивъ его. А коли сей послѣдный ôтвернувся ôтъ престола, щобы побачити, кто стрѣляе, Шосса стрѣливъ до него другій и третій разъ, но завсѣгды дармо. — Бакановскій утѣкъ зъ костела, а коли другій кс. Аркель, довѣдавшися о тôмъ выпадку прибѣгъ до костела, змѣрився Шосса съ револьверомъ и до него, но сей уйшовъ такожь смерти, сховавшися въ закристіи, по чѣмъ Шосса знищивъ все, що було на престолѣ и пôдпаливъ его.

Передъ судомъ не хоче Шосса выявити причины, котра его склонила до того замаху, а газеты лондонскй пишутъ, що здаеся, хотѣвся ôнъ пôмстити на о. Бакановскôмъ, который выдавъ якусь брошуру противъ соціялистôвъ.

— **Балѣ.** Дня 3. лютого дае въ сали „Народного Дома“ вечѣръ съ танцями Академ. Кружокъ. Початокъ о 8. годинѣ вечеромъ. Карты вступнй одержати можна за оказаньемъ запрошеня въ комнатахъ Академ. Кружка, а въ самъ вечѣръ при касѣ. Карта вступна родинна до 4. особъ 5 злр., для однои особы 1 злр. 50 кр.; на бальконѣ мѣстце нумероване 1 злр., стояче 50 кр. — Другій вечѣръ дае общество рускихъ Дамъ дня 17. л. лютого. Чистый дохôдъ призначеный на запомоги для рускихъ дѣвчатъ.

— **Не буде вже глухоты!** Оденъ дневникъ американьскій, котрый выходитъ въ мѣстѣ Цинцинати, доноситъ, що професоръ Гредонъ вынайшовъ прирядъ, посредствомъ котрого глухй чути могутъ. Тоту машину, заступаючу органъ слуху, назвавъ ôнъ audifon-омъ. Малый електро-микрофонъ есть шнуркомъ полученый зъ деревцемъ. Тото деревце бере отже глухій въ зубы, а другій, котрый зъ нимъ хоче розмавляти, говоритъ черезъ той електро-микрофонъ; треба однакъ уважати, щобы шнурокъ жадного иншого предмету не дотыкався. Прирядъ той есть скуточный лише тогды, коли глухій стався такимъ черезъ слабôсть, а зовсѣмъ безскуточный у тыхъ, у котрыхъ самъ нервъ слуху есть спаралижованый. Той обчвъ опираеся на тôмъ, що голосъ переносится до нервôвъ зубовыхъ а зъ ôттамъ до мозку глухого. Пробы, якй Гредонъ за помочіею того инструменту зъ одною глухою дѣвчиною на ôддаленю 12 локтôвъ робивъ, мали удати ся дуже добре. Наука допровадила отже до того, що вôдъ теперь вже и зъ глухими можна буде розмовлятися, хоть не черезъ уха, а тôлько черезъ... зубы. А якъ глухій не мае власныхъ зубôвъ, лише вставленй? Намъ здаеся, що се тôлько дневникарска качочка, котра приплыла до насъ зъ-за океану.

(Вѣсти епархіяльнй.)

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Завѣдательство капеляніи Маріямполя одержавъ о. Заклиньскій Алексей, завѣдатель Чорнолозець.

Презенту одержавъ о. Мартинъ Пакишь, сотрудникъ при церкви катедральнôй, на парохію Дрищѣвъ, дек. бережаньского.

До каноничнои институціи завозваный о. Вл. Рожеевскій на парохію Новосѣлки лѣснй.

Въ пропозицію на парохію Полтва принятй оо: Т. Доманикъ зъ Полтвы, М. Шавала зъ Полоничъ, І. Лозиньскій зъ Олеска.

Личный додатокъ 100 злр. на три роки одержавъ о. С. Горбачевскій, парохъ въ Кудрыньцяхъ.

Въ духовне сѣменище принятый на 1. рôкъ Л. Терлецкій.

Упокивъ ся Григорій Барвѣньскій парохъ въ Шляхтыньцяхъ, дек. Тарнопôльского, въ 78 роцѣ житя, а 50 священьства.

Митр. консисторія згодилася на перемѣну парохій о Е. Ганкевича зъ Снятына и М. Заревича зъ Рожнова.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Посредствомъ „Дѣла“ надôслали: Для Батькôвщины: ВП. И. В. въ Стрыю 1 зол. 30 кр., о. Гр. Б. въ Шл. 1 зол. 30 кр; о. И. М. въ Су..ѣ 5 зол. 20 кр., о. І. П. въ Гу..у 65 кр., о. О. В. въ Збар. 1 зол. 95 кр. М. П. въ Т. 1 зол. 95 кр., о. И. Н. въ Бер. 1 зол. 30 кр. Для Зорѣ Дръ. И. Я. въ Ст. 2 зол., Е. Ж. въ Ст. 2 зол; о. И. М. въ С. 2 зол.; о. А. Л. въ Одр. 4 зол., о. Л. Лев. въ Б. 1 зол., о. В. Х. въ Угр. 2 зол. Для Сіона: о. Т. Я. въ П. 2 зол; о. В. Х. въ Угр. 2 зол. — Для Друж. Лихваря Т. З. въ Ты.. 1 зол.—Для Тернопôльскои бурсы Т. З. въ Ты. 1 зол. — Всѣ повысше выказанй присылки передано де належить, кромѣ послѣднои, котру доперва при способности иншихъ посылокъ перешлеся. ВП. Т. Р. въ С.: 8 зол. яко чвертьрôчну пренум. ôтъ Васъ и 3 другихъ ПП. дôсталисьмо. — О. І. З. въ Л.: За прислану дописъ дякуемо, помѣстимо ю въ пôзнѣйшихъ числахъ, точнѣйша ôтповѣдь листовно. Просимо не забувати. О. Ст. К. въ Ш.: На пчт. дописъ ôтповѣлисьмо листовно. Всч. О. дописователю зъ надъ Сяну: Вашои дописи на теперь помѣстити не можемо, хиба въ скороченю, бо якъ самй справедливо зауважалисьте, невеличкій форматъ нашого „Дѣла“ — но при ревнôмъ спôвудѣлѣ нашои пчт. публики маемо надѣю, що ще въ тôмъ р. безъ пôдвысшеня цѣны будемо могли побôльшити форматъ часописи.

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

На собранію угорскихъ комисій делегаційныхъ подавъ бр. Гаймерлье близшй поясненя що до администраціи Босніи и Герцоговины. Администрація заведена пôсля турецкого шемату, провадится съ найбôльшою ощадностію. Урядникôвъ турецкихъ задержано, где було можна, однакожь бôльша ихъ часть особенно чужинцѣвъ уступила добровôльно, або покликана до Царгорода. Въ судовництвѣ заведенй 2 инстанціи, въ справахъ податковыхъ показались самй силы краснй слабыми. Вспôльне министерство становитъ найвысшу инстанцію. Въ доходахъ и розходахъ краю сподѣватись належитъ рôвноваги — до сеи поры прійшло зъ краю 1,090.000 зр.

Presse доноситъ, що на внесенье габинету Вѣденьского Порта наказала Муктарови выслати до Гусинія нову комисію (3 официрôвъ и 2 урядникôвъ), щобы перепровадити формальне ôтданье того мѣста Чорногорѣ. Въ Цетиніи добачаютъ въ тôмъ нову комедію зъ стороны Турціи тому, не певно чи Чорногора вышле делегата зъ своеи стороны до тои комисіи.

Порта въ особнôй депеши остро осуджуе поступованье Чорногорцѣвъ, ôтпираючи закиды помѣщенй въ ихъ меморіялѣ до европейскихъ державъ.

Ôтозва.

Выдѣлъ филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ запрашае всѣхъ своихъ членôвъ якъ не менше и тыхъ, котрй схотѣлибы до нашого товариства приступити, на загальнй зборы на день 2. лютого н. ст. 1880

Програма и мѣстце зборôвъ оголосится пôзнѣйше.

Ôтъ филіи „Просвѣты“.

Золочѣвъ дня 15. сѣчня 1880.

Сидôръ Єзерскій голова.
Иванъ Петришинъ секретарь.

— **Цѣна збôжа во Львовѣ.** За 100 килограмôвъ пшеницѣ 10·80 — 12 злр.; жита 7—8·50 злр.; ячменю 6·25—7·75 злр.; ôвса 5·80—6·50 злр.; гречки 6—6·75 злр.; кукурудзы второчнои 6·70—7·75 злр.; кукурудзы новои 6·40—7 злр.; гороху до вареня 7—10·50 злр.; гороху насѣнного до 8 злр.; выки 6—6·50 злр.; проса — — злр.; фасолѣ 8·50—16 злр.; конюшины 30—55 злр.; рѣпаку зимового 9·50—11 злр.; рѣпаку лѣтного 10·75—11 злр.; льнянки 8—9·75 злр.; насѣня льняного 11·50—11·75 злр.; насѣня конопяного 8—8·25 злр.; спиритусу 36—36·50 злр.

— **Торгъ Вѣденьскій.** 17. (1.) Пшениця 13·50—14 злр.; жито 10—10·35 злр.

Курсъ львôвскій зъ дня 19. л. сѣчня 1880.

	платятъ (безъ текучого куп.)	жадаютъ (безъ текучого куп.)	платятъ (австр. валютою)	жадаютъ (австр. валютою)
	р. кр.	р. кр.	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	254 75	257 75		
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	159 -	162 —		
Банку гип. галиц. по 200 р.	286 —	290 —		
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	95 50	96 50		
„ „ „ по 4% ав.	89 —	90 -		
„ „ „ по 5% ав. період.	95 50	96 50		
Банку гип. галиц 6% ав.	99 —	100 —		
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 —	101 50		
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —		
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	95 90	96 90		
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —		
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	98 50	100 —		
5. Лосы мѣста Кракова	19 25	20 80		
„ „ Станиславова	27 —	29 —		
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5 42	5 52		
„ цѣсарскій	5 47	5 57		
Наполеондоръ	9 31	9 41		
Пôвимперіялъ	9 58	9 70		
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70		
„ „ паперовый	1 21	1 23		
100 марокъ нѣмецкихъ	57 60	58 30		
Серебро	99 25	100 25		

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 16 л. сѣчня 1880.

	платятъ	жадаютъ
1. Довгъ державный.		
Довгъ держ. въ банкнот.	69.80	69.95
„ „ „ серебрѣ	71.—	71.15
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	125. -	126.—
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	132.—	132.25
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	134.75	135.25
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	172.—	172.25
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	169.50	170 50
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	27.—	29.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	145.—	145.50
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.—	102.—
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	83.10	83.25
2. Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)		
Буковины	94.—	95.—
Галичины	96.25	96.50
3. Акціи.		
Банкъ Англо-австр 200 р. емит. р. 189	142.70	142.90
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	289.—	299.05
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	820.	825.—
Галиц. банку гипот. по 200 р.	246.—	247.—
„ бан для тор. и пр. по 200 р. впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	-.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	-.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	-.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	611.—	612.
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	187.25	188.—
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2340.—	2350.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср.	253.75	254 25
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	161. -	161.50
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	270 -	270.50
Полуди желѣз. держ по 200 р. ав.	86.—	86.50
І. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	127.—	127.50
4. Листы заставнй лосованй.		
Общ. роль.-кред. Завед. д. Гал. и Буков. въ 15 л. 6%	102.—	-.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	101.20	101.70
Гал. б. кр. з. Крак лос. въ 18 л. 6%	97.50	-.—
„ „ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	100.	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	-.—
Галиц. общ кред. в. а по 4%	88.50	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	95.50	96. -
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	95.50	96. -
Галиц. банку гипот. по 6%	99.50	100. -
„ „ рустик. по 6%	101.50	102.50
Банку народного по 5%	—.-	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	101.25	101.75
„ „ „ по 5%	96.—	—.—
5. Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)		
Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	85.25	85.50
Общ. жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	82·75	83·—
Жел. пôвн. по 100 р. м. к.	104.—	10450
„ „ „ 100 р. а. в.	100.50	101.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	103.25	103 50
„ „ „ „ II. емисіи	102.—	—.—
„ „ „ „ III. „	101.50	—.—
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв.-Черн.-Яс. III. емис. по 500 р. 5% ср. зъ р. 1865	88.—	88.50
„ „ 1867	91.	91.50
„ „ 1868	86.25	86.50
„ „ 1872	82.50	82.75
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	81.50	81.75
6. Лосы.		
Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	178.5	0179.—
Клярого по 40 р. м. к.	39.25	40.—
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	106 50	107.—
Кеглевича по 10 р. м. к.	17.—	18.—
Лосы мѣста Кракова	20 75	20.—
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	40.—	40.50
Пальфія по 40 р. м. к.	39.25	40 -
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.75	19.25
Сальма по 40 р. м. к.	52.—	53. -
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	45.50	46.50
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	27.50	27.75
„ „ Тріесту по 100 р. мк.	119.—	120.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	65.--
Вальдштайна по 20 р. м. к.	33.50	34.—
Виндишгреца по 20 р. м. к.	37.—	—.—

УВѢДОМЛЕНЬЕ.

Съ днемъ 1-го Сѣчня 1880 отворивъ емь

АПТИКУ

ВЪ ВИННИКАХЪ,

о чѣмъ Вч. П.Т. Публику завѣдомити честь маю.

2—3 *Левъ Лазовскій.*

Съ причины, що повелося менѣ съ первородными фабриками паперу зайти въ дуже користнй ôтносины, могу спродавати папѣръ и всякй приряды до писаня и рысованя о 10% дешевше, якъ во всѣхъ прочихъ торговляхъ тои самои якости продаютъ. — Выготовлюю такожь карты визитовй à la minute або литографованй, якъ кто желае. Маю всякй растрованй книги торговельнй, банковй и нотатки. — Кто спробуе въ моей торговли разъ купити, переконаеся, що въ послѣднôмъ часѣ значно цѣны знижив смь. Выжидаючи ласкавого замовленя, остаю съ поважаньемъ

А. Іонасъ

5—3 во Львовѣ, ул. Краковска ч 5.

ЦУКОРНЯ М. КОСТЕЦКОГО

при ул. Кароля Людвика, и

ФИЛІЯ при ул. ЧАРНЕЦКОГО

заосмотренй въ **найлѣпшй цукры**, черезъ комисію санитарну яко нешкодливй до ѣдженя узнанй.

Великій выбôръ цукрôвъ десеровыхъ, чоколядокъ, сухихъ овочѣвъ, пуделочокъ картоновыхъ, бонбонерокъ стрôйныхъ и розличныхъ предметôвъ на подарунки святочнй и новорочнй.

Фляконы до подорожи, наповненй ликерами францускими и горѣвками власного выробу.

Замовленя на свята въ мѣсци и на провинцію залагоджуются точно ôтворотною почтою. Пріймаеся замовленя на свята великоднй.

2—3

АПТИКА

ЯКОВА БАЙЗЕРА

ВО ЛЬВОВѢ

улиця Кароля Людвика Ч. 23.

Вода до устъ проф. Страского флаконъ 1 зол. а.в.
Порошокъ до зубôвъ „ пуделко 40 кр.
Транъ рыбій (Dorsch) бутилька 60 кр.
Правдивй Морисоньскй пигул. (пара) 1 зл 50 кр.
Вытягъ (екстрактъ) мясный Либига ⅛ сл. 85 кр.
Сирупъ Pagliano (ориг.), фляконъ 1 зр. 10 кр.
Бальзамъ Веторинёго (Шелиговского) 1 зр 50 кр.
Порошки Зайдлицкй „Molla“ пуделко 1 зр.
„Restitutionsfluid“ Квізды, фляшка 1 зр. 40 кр.
Корнайбурскій порош. для худобы, пачка 42 кр.

„Складъ выробôвъ солодовыхъ Hoffa.“

Цукорки ôтъ кашлю: мховй, Pate de Nafe Коха, слодовй. **Пудеръ** рожевый и бѣлый въ рôжныхъ вонляхъ, пуделко 42 кр.

Фляшочки до кормленя дѣтей по 20 кр., 35 кр., 50 кр. и французскй по 1 зр. 20 кр.

Кромѣ выше поименованыхъ артикулôвъ знаходится: головный складъ выробôвъ гиленичныхъ апт. Grimault et Comp. въ Парижи, и всякихъ товарôвъ химичныхъ. 2 3

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.** Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 4. Львôвъ, Субота 12. (24.) Сѣчня 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанй вôльнй ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Теперѣшна пора а Русины.

III.

Бôльше якъ три миліоны Русинôвъ жіє въ Австріи. Своимъ числомъ занимаютъ они межи народами австрійско-угорскои монархіи зъ ряду четверте мѣсце, заразъ по Нѣмцяхъ, Чехахъ и Мадярахъ, а трете мѣсце межи народами Австріи (Цислитавіи), заразъ по Нѣмцяхъ и Чехахъ. Якъ бачимо, числове становище Русинôвъ въ Австріи-Угорщинѣ далеко не послѣдне, бо есть еще ôсѣмъ народôвъ въ Австріи меншихъ ôтъ Русинôвъ, вже не згадуючи о совсѣмъ маленькихъ народахъ. А чижь ôтповѣдае политичне становище Русинôвъ тôй числовôй силѣ руского народа въ нашôй державѣ? Где жь ôтповѣдне число рускихъ заступникôвъ въ радѣ державнôй, въ галицкôмъ, буковиньскôмъ и угорскôмъ соймѣ? Якою силою подаютъ Русины свôй голосъ въ спôльныхъ нарадахъ — чи въ тôмъ такъ званôмъ концертѣ народôвъ Австріи? Чи теперь, коли въ Вѣдни думаютъ полагодити споры народôвъ и перераховуютъ ихъ жаданя и права, Русины на правду выступаютъ безпосередно за Чехами? Где то есть той край заселеный Русинами, о котрôмъ моглибъ мы сказати: оттутъ мы дома, тутъ маемо нашй права народнй, нашй школы, нашй уряды, наше житье, такъ якъ Нѣмцѣ, Мадяры, Поляки и ин. на своѣй земли? Отъ на такй пытаня Русинамъ навѣть соромно ôтповѣдати. Тутъ, якъ то кажутъ, хочъ сядь тай плачь! И мы плачемо надъ долею, але не шукаемо нашои долѣ.

Для чогожь то така сумна наша доля? Чому наша тримиліонова сила въ Австріи така слаба? Для чого мы лишилися такъ далеко поза другими народами навѣть меншими ôтъ насъ? Политичный роздѣлъ Австріи-Угорщины на двѣ половинѣ: Цис-и-Транслитавію (Австрію и Угорщину), а ôттакъ роздѣлъ австрійскихъ краѣвъ коронныхъ — дѣлитъ Русинôвъ ажь на три части: на галицкихъ буковиньскихъ и угорскихъ Русинôвъ. Черезъ тое числова сила Русинôвъ дуже значно ослабляеся. Русины въ Угорщинѣ занимаютъ по числу вже ажь осьме мѣсце межи народами угорскои короны, по Уграхъ, Румунахъ, Хорвато-Сербахъ, Словакахъ, Нѣмцяхъ и Жидахъ; въ Галичинѣ ледви рôвноважатся числомъ съ Поляками, а тôлько въ Буковинѣ творятъ бôльшôсть населеня. Не треба однакожь богато говорити, що ни тои рôвноваги въ Галичинѣ, ни тои переваги въ Русинôвъ въ Буковинѣ не видно на дѣлѣ въ житю политичнôмъ. „Ôтъ Кіева до Кракова — всюда бѣда однакова“, каже приповѣдка. И такъ не чуемо мы ни тои переваги, ни рôвноваги нашои и въ загалѣ не знаемо нашои ваги середъ другихъ народôвъ, бо не маемо живои свѣдомости нашои силы народнои и не стараемося ширити народне почутье межи масами нашого руского народу. А прецѣнь свѣдомôсть народна то перше условіе житя народа. Та народна свѣдомôсть выробилабы у насъ духову спôльнôсть народну, а тымъ скрѣпилабы нашу силу. Хочь въ державѣ подѣленй на три части, мы моглибъ духово, а навѣть въ деякихъ ôтношеняхъ политично и економично разомъ жити и працювати. Прецѣнь не зборонено галицкимъ, буковиньскимъ и угорскимъ Русинамъ разомъ працювати надъ розвоемъ своеи словесности, надъ просвѣтою народа, надъ поправою добробыту, надъ домашнымъ выхованьемъ рускихъ родинъ и т. д. Заступники Галичины и Буковины сходятся разомъ въ радѣ державнôй, а Австрія и Угорщина, отже и австрійскй и угорскй Русины, всежь таки суть частями тои самои державы. Чижь не моглибъ мы себе взаимно пôдпомагати, нашими словесными творами, часописями, народными радами, плодами нашихъ народныхъ институцій дѣлитися и до спôльнои духовои працѣ лучитися? А щô жь мы доси робили? Красна то рѣчь знакомити нашь народъ зъ другими братями Славянами, але не годится забувати на знакомство съ самымъ собою, щобъ мы вже разъ пôзнали себе и нашу силу а именно тутъ въ Австріи-Угорщинѣ, где дожидае насъ нагла праця для нашого житя, где мы можемо разомъ спôльными силами працювати. Добра то рѣчь знати, що есть великій народъ славяньскій, котрый мае свою державу, що на полудни славяньскй народы выбиваются зъ пôдъ Турка, але чижь не соромно, що мы ничого не знаемо, якъ пропадаютъ Русины на Угорщинѣ, що межи найблизшими рôдными братями въ Галичинѣ, Буковинѣ и Угорщинѣ нема найменшои народнои звязи, що мы доперва зъ книжокъ, и то почасти чужихъ, дôзнаемся, що на Угорщинѣ проживае бôльше якъ пôвъ миліона Русинôвъ безъ видимого знаку житя?! Коли мы такъ готовй брататись зъ великими и далекими народами, то покажѣмъ перше, що мы умѣемо брататись съ нами самыми, съ нашими найблизшими, бо рôдными братями, съ котрыми намъ можна и треба лучитись и съ ними разомъ крѣпитись та працювати.

Часто глядаемо высоко и далеко, але не дивимося на насъ и на около насъ. Желѣзницѣ побудованй межи галицкою, буковиньскою и угорскою Русію перевозятъ рускй шкôры и достатки, але не руске житье. Духова звязь Галичанъ съ Буковиною дуже слабенька и недавно еще на диво чути було якійсь антагонизмъ межи Галичанами а Буковинцями въ Чернôвцяхъ. Угорска Русь для насъ якъ бы не була и мы не бôльше знаемо о тамошныхъ Русинахъ чимъ о Афганахъ! Чижь то не соромъ для насъ? Погляньмо въ нашу исторію, а знайдемо тамъ велику науку для себе. Зруйновали Татаре нашу Русь надъ Днѣпромъ, але зъ Галичины вырынуло нове житье наше и галицкій князь Данило пригорнувъ цѣлу Русь въ одну державу; пригнетено ôттакъ Русь галицку, але зъ приднѣпряньскои Руси пôднялося нове житье нашого народа, засягло своими шумными хвилями и нашу Галичину, оживило насъ и такъ разъ въ разъ Русины Русинамъ подавали помôчну руку и пôддержовали житье руского народа. Такою самою дорогою ишло ôтродженье Русинôвъ въ нашôмъ столѣтію. Тою самою дорогою мусимо йти дальше. Тôлько разôвъ повторяемо: „Русине пôзнай себе, буде зъ тебе!“ — тожь годилобся вже разъ приступити до того самопôзнаня. Свѣдомôсть нашои численности въ Австріи, свѣдомôсть спôльности нашои долѣ народнои, нашихъ интересôвъ и нашихъ стремленій — напевно оживитъ нашь народъ, коли тôлько обôйме цѣлу масу народну. Та свѣдомôсть вырве насъ зъ оспалости и дасть намъ ôтвагу и енергію до дѣла. Не мала то сила, коли три миліоны сердець ожіе тымъ самымъ чувствомъ спôльнои долѣ и волѣ, але й не мала праця, щобъ розбудити и оживити те чувство.

Тую велику задачу маютъ сповняти нашй товариства для просвѣты народа, нашй народнй институціи и — перше всѣхъ — сама руска интелигенція. Звязь духова найперше и найлекше настае межи интелигенціею. Коли въ 1848 р. ôтзывы галицкихъ Русинôвъ не проминули безъ ôтгоному на буковиньскôй и угорскôй Руси, то нынѣ при бôльше розвиненôмъ житю и при улегшенôй комуникаціи взаимнôсть австрійскихъ Русинôвъ стаеся о багато лекшою.

Значенье Мерву для Россіи.

На пôвнôчнôй границі Авганистану, надъ степовою рѣкою Мурґабомъ, котра свôй початокъ бере въ старинномъ Паропанизѣ — нынѣшнихъ горахъ Сефидъ — а по короткôмъ бѣгу губится въ пѣсковатôй пустини Кара-кумъ, розложилось невеличке мѣсто Мервъ. Жителѣ его якъ и поселенцѣ дооколѣшного краю належатъ до племени Туркоманьского Сальоръ, котре въ военнôй зарозумѣлости величае себе природнымъ забороломъ Туркестану полудневыхъ границъ проти сосѣдныхъ Афганôвъ. Саме мѣсто похоже бôльше на таборъ. Трійцять тысячей шатеръ, розпятыхъ вздовжь малого рамени Мурґаба, окружаютъ крѣпкй муры, выдвигненй по части зъ глины, по части зъ цеголъ высушеныхъ на сонци. Тутъ и тамъ видко оборонй вежѣ, а доокола широкй ровы.

Мервъ и дооколѣшній край — вѣрнѣйше сказавши оаза вздовжь Мурґабу — суть на диво ничіею власностію, такъ якъ кочуючй Туркомане не сполучились до сеи поры въ яке небудь политичне тѣло. Займаючи собою дуже просторый обшаръ межи Аму-Дарією, Каспійскимъ всхôднымъ побережьемъ и пôвнôчными границями Персіи и Афганистану, дѣлятся они на калки або племена, а тй знову на орды (тайфы) и роды (тиры). Число ихъ однакожь не выйде надъ одинъ миліонъ головъ. Замѣтно такожь, що хотяй не знайшовся доси межи ними вождъ, котрый сполучивбы ихъ въ якуто державу, и хотяй Туркомане не маютъ выробленого понятя о послуху, мимо того не панує у нихъ анархія, а провины противъ моральности и права дуже рѣдкй, рѣдшй чимъ у другихъ могаметанъ азійскихъ. Звычай, такъ званый „дебъ“, есть заразомъ правомъ, передъ котрымъ Туркоманинъ добровôльно корится. Рôжнородній племена — а есть ихъ ôсѣмъ — не симпатизуютъ съ собою надъ мѣру. Передъ Персією, съ котрою граничатъ съ полудня, маютъ мало пошанованя; за те Россіи боятся всѣ. Туркоманинъ ôтзначаесь смѣлымъ, проникаючимъ взоромъ. Набѣги розбишацкй, такъ званй „аляманы“ суть его улюбленымъ дѣломъ. Завôзваный черезъ кого небудь до походу, Туркоманинъ бере радо участь. Коли Моллагъ (священникъ) поблагословивъ, тогды кождый сѣдае на коня и являесь на означенôмъ мѣсци, готовый до бою. Нападъ выконуютъ або опôвночи або до всхôдъ сонця дуже нагально и смѣло. Найбôльшою принадою суть караванны перскй. Кто супротивится, того убиваютъ, прочихъ полонятъ. Ôтколи однакожь Россія заняла всхôдне побережье Каспійского моря и значну частину Туркоманьскои землѣ прилучила до такъ званого Закаспійского краю, ôттогды торговля полонниками прикороти лась значно. Можна навѣть сказати, що Россія розбишацкимъ Туркоманамъ ôтобрала найголовнѣйшій способъ до житя, а тымъ самымъ поклала дуже певнй пôдставы до цѣлковитого ихъ паденя. Нѣчого и жаловати народу, що окрôмъ розбишацтва и торговлѣ невольниками не научився ничого путнёго. Щоденне житье Туркоманина дуже ледаще и лѣниве, а вечеры сходятъ на слуханю казокъ и пѣсень зъ устъ „бакши“, котрый монотонный свôй спѣвъ супроважае двострунною „дутарою“.

Такъ якъ краина Туркоманôвъ, не занята еще Россією — ôтъ Хивы на полудне, а Закаспійского краю на всхôдъ — есть великою непроглядною пустынею, то приступъ до Мерву для Россіи есть дуже трудный. Не диво проте, що тогорôчный похôдъ Тергукассова на Мервъ не удався цѣлковито не такъ може по причинѣ бойкости Туркоманôвъ, якъ бôльше по недостатку воды и пашѣ для численныхъ верблюдôвъ, одинокихъ провôдникôвъ черезъ пѣсковату Чорну пустыню (Кара-кумъ). Не мине однакожь мѣсяць, а съ весною, котра тамъ въ лютôмъ розпочинаеся, попробуе Тергукассовъ посунутись дальше на передъ.*)

Занятье Мерву значитъ для Россіи те саме, що запанованье надъ цѣлымъ Туркестаномъ.

Втогды и ханъ Хивы и емиръ Бохары, нынѣ лишь зависимй ôтъ Россіи властелины краѣвъ надъ Аму-Дарією, окруженй съ полудня россійскими посѣлостями, будутъ мусѣли зречися своихъ престолôвъ, а Россія опре свою власть о границѣ Персіи и Афганистану безпосередно.

Про Персію Россія мало дбае. Ôтношеня обохъ державъ мирнй. Въ прочѣмъ знищенье Туркоманôвъ караваннамъ перскимъ дуже на руку. Англійскій лѣкарь Беллевъ розказуе, що Персове выжидаютъ нетерпеливо тои хвилѣ, коли Россія Туркоманôвъ, „тую сволочь“, зъ свѣта згладитъ. Бохарійскй богомольцѣ якъ и другй племена азійскй хвалятъ собѣ дуже панованье Россіи въ Туркестанѣ. Панованье се есть по ихъ думцѣ вправдѣ дуже строге, але за те справедливе и лутше, чимъ панованье родовыхъ ханôвъ и емирôвъ.

Занятье Мерву мае однакожь для Россіи еще далеко бôльше значенье пôдъ взглядомъ торговельнымъ. Досыть сказати, що кто посѣдае Мервъ а съ нимъ весь Туркестанъ, той посѣдае не лишень всю торговлю середущои Азіи, але и дуже легкій приступъ до Афганистану, а черезъ Афганистанъ до Индіи. Кто посѣдае Мервъ, тому проста дорога горѣ рѣкою Мургабомъ до Герату афганьского, а зъ Герату до Кабулю. Гератъ лежитъ ôтъ Мерву лишь о якихъ 50 миль на полудне. Тому и не дивниця, для чого Англичане такъ дуже поквапились до Кабулю, а по занятю сего мѣста и смерти Ширъ-Алёго посунули ненасытну руку за Гератомъ. Имъ зарôвно ходитъ о участь въ великôй торговли зъ середущою Азією, а именно о посѣданье караванной дороги, котра зъ долины Инду веде въ долину рѣки Кабуля, а ôттакъ черезъ горы до Бохары безпосередно, або черезъ Гератъ и Мервъ до Бохары. Доки Россія не посѣдае Мерву, доти Англія може безъ перешкоды навязовати ôтношеня торговельнй съ Бохарою и корыстоватись богатствами середущои Азіи. Вступленье Англіи до Афганистану не змѣряло проте лишень до завладѣнія сего емирату, але мало передъ всѣмъ на цѣли убезпеченье дорôгъ торговельныхъ до середущои Азіи. Еслибы було удалось гордому Альбіонови безъ великихъ короводôвъ зайняти Афганистанъ, то „червонй фраки“ булибы посунулись скоренько и дальше на пôвнôчь до Туркестану, а въ найгôршôмъ разѣ булибы Туркоманôвъ зъ Мерву и Бохарійцѣвъ заосмотрѣли въ добру зброю и амуницію противъ Россіи. На щастье, Россія зрозумѣла добре свое становище въ Азіи, постаралась о найновшу ворохобню Афганьску, а тымъ самымъ достарчила генералу Робертсу занятя на такъ довгій часъ, доки сама не упораесь съ Мервомъ.

Предметомъ торговлѣ азійскои, котра скупляеся на базарѣ Бохарскôмъ, есть передъ всѣмъ бавовна, лѣпша ôтъ индійскои перскои и египетскои, рôвно добра съ американьскою. Фабрики россійскй головно нею засиляются. Але и шовковництво, впроваджене до Туркестану зъ Китаю, займае непослѣдне мѣстце. До того приходятъ овечй шкôры, знанй Европѣ пôдъ именнемъ астраханьскихъ; туркоманьскй сильнй конѣ, котрй арабскимъ въ ничѣмъ не уступаютъ,

*) Диви Переглядъ политичный.

Борба Русинôвъ

о руску школу народну во Львовѣ.

Нынѣ минае третій рôкъ ôтъ часу (12. (24.) сѣчня 1877), якъ львôвскій Русины подали до рады державнои петицію о заведенье во Львовѣ народнои школы съ рускимъ выкладовымъ языкомъ, — нынѣ подѣляемося съ Вп. Читателями радôстною вѣстію, що державный судъ въ Вѣдни рѣшивъ сю справу въ користь Русинôвъ.

Розкажемо коротенько историю сеи справы. Львôвскій Русины опираючись на 19-ôмъ артикулѣ основныхъ законôвъ зъ 21. грудня 1867 Д. З. Д. Ч. 142 жадали въ высше згаданôй петиціи, щобы колишну гр. кат. школу образцеву во Львовѣ, въ котрôй рѣшеньемъ рады мѣста Львова ôтъ р. 1867 заведено польскій языкъ выкладовый, перестроено на народну школу съ рускимъ языкомъ выкладовымъ тымъ бôльше, що 13.000 Русинôвъ во Львовѣ не маютъ доси ни однои рускои школы народнои. Такужь саму петицію внесла „Руска Рада“ еще 5. (17.) жовтня 1875. Рада мѣста Львова рѣшила ухвалою зъ 12. цвѣтня 1877 а взглядно зъ 21. вересня 1876, що въ всѣхъ школахъ удержованыхъ фондами мѣста, отже и въ колишнôй всорцевôй гр. кат. школѣ мае бути выкладовымъ языкомъ польскій языкъ. Тую ухвалу рады м. Львова затвердила Кр. Рада школьна рѣшеньемъ зъ 6. липця 1877. Ч. 3.000. На тôй пôдставѣ освѣдчивъ министеръ просвѣты рескриптомъ зъ 6. червця 1879 Ч. 11.255, що пôсля Арт. I. и II. краевого закона о выкладовôмъ языцѣ зъ 22. (10.) червця 1867 Ч. 13 Кр. З. не може прихилитись до жаданя львôвскихъ Русинôвъ, о чѣмъ кр. Рада школьна дня 20. червця (2. липця) 1879 Ч. 5.896 петентôвъ завѣдомила. Противъ сего рѣшеня ц. к. министерства просвѣты внесли львôвскій Русины жалобу до державного суду въ Вѣдни. Въ тôй справѣ ôтбулася дня 7. (19.) с. м. публична розправа передъ державнымъ судомъ. Министерство просвѣты заступавъ секретарь министеріяльный гр. Лятуръ, а львôвскихъ Русинôвъ адвокатъ п. дръ Иванъ Добряньскій. Гр. Лятуръ пôднѣсъ въ своихъ выводахъ передъ всѣмъ закиды формальнй, що именно державный судъ не приналежный (компетентный) рѣшати сю справу, понеже высше згадане заявленье министерства не мало цѣхи рѣшеня а заключало въ собѣ тôлько поученье петентôвъ, а крôмъ того та справа не рѣшалася въ всѣхъ инстанціяхъ. Що до самои рѣчи пôднѣсъ гр. Лятуръ, що министерство пôсля теперѣшныхъ законôвъ не могло наказати громадѣ м. Львова, щобы она удержовала громадскими фондами руску школу, якъ и не могло основати таку школу державными фондами. Однакожь министерство завело руску школу вправы для хлопцѣвъ и дѣвчатъ при учительскôй семинаріи во Львовѣ и тымъ способомъ увзглядниво жаданье петентôвъ, позаякъ та школа есть пятиклясовою.

Дръ Добряньскій выступивъ противъ сихъ выводôвъ пôдносячи передъ всѣмъ, що державный законъ не може бути нарушеный краевымъ закономъ. Школа вправы не есть то само, що народна школа, тымъ бôльше, що еи заведено лишь въ дорозѣ ласки и она може бути знову ôтнята въ администраційнôй дорозѣ. Дръ Д. пôднѣсъ дальше ту несправедливôсть, що, коли Поляки во Львовѣ маютъ ажь 16 шкôлъ народныхъ, львôвскій Русины не маютъ ни однои такои школы. На тôй основѣ внѣсъ дръ Д., щобы державный судъ зволивъ той поступокъ рады мѣста Львова и краевои рады школьнои во Львовѣ взглядомъ львôвскихъ Русинôвъ узнати яко противный конституціи. Въ Середу дня 9. (21.) сѣчня с. р. оголосивъ *державный судъ свое рѣшенье, що заведенье языка польского въ* (колишнôй образцевôй гр. кат.) *народнôй школѣ львôвскôй удержованôй коштомъ громады, не менше якъ и декретъ министеріяльный признаючій справедливôсть по стороны громады м. Львова нарушаютъ 19-ый артикулъ основныхъ законôвъ державныхъ о правахъ народностій.* Такъ отже по довгôй борбѣ добилися наконець львôвскій Русины признаня дорогого имъ права. Не закрываемо однакожь, що остаточне переведенье сего дѣла, такъ жизненного для львôвскихъ Русинôвъ, муситъ еще перебути численнй перепоны, такъ якъ державный судъ не мае власнои екзекутивы своихъ рѣшень. Тымъ не менше самъ фактъ признаня сего права львôвскимъ Русинамъ державнымъ судомъ останеся далекосяглою побѣдою Русинôвъ, моральною заохотою для всѣхъ Русинôвъ, законною дорогою добиватись признаня нашихъ правъ на поли шкôльництва нашого. Та побѣда скрѣпитъ насъ такожь и въ борбѣ за другй права народнй указуючи намъ, що при енергіи и рѣшимôй дѣятельности можемо нашими силами здвигнути на передъ розвôй нашого народа. Verba volant — exempla trahunt, — тожь користаймо зъ тои науки многопоучаючого факту.

ДОПИСЬ.

Зъ надъ Лôмницѣ. Коли Вы, честный пане редакторе обѣцюете, що въ Вашôмъ „Дѣлѣ“ справами, дотыкаючими добра руского народа, щиро заниматися будете, то мы вытаемо Васъ и Ваше „Дѣло“ сердечнымъ „Помагай Бôгъ“. Ne sit alterius, qui suus esse potest. Коли додержете програмы Вашои, чей не будутъ зъ насъ насмѣватися, що ходимо самопасъ, що не маемо свого органу. Не выключайте однаковожь и такихъ справъ, котрй часомъ добра тôлько однои верствы народа, н. пр. духовеньства, дотычатъ, бо що шкôдливе однôй частинѣ, не може выйти въ хосенъ цѣлости. Хочу порушити справу, котра дотыкае тыхъ священникôвъ, що не мали щастя доступити парохій — а тôлько капеляній — число ихъ выноситъ въ епархіи льв. 300. Капелянамъ обчислено еще за часôвъ Іосифа II. рôчну конгруу 150 злр. а въ новѣйшихъ часахъ 210 злр. а. в., отже о 105 злр. а. в. меншу, якъ парохамъ, котрй поберали, ба еще нынѣ поберають рôчно 315 злр. а. в., при чѣмъ якъ вѣдомо, вчислено иншй доходы священника, якъ н. пр. Jura stolae, опалъ, дохôдъ зъ грунту церковного и т. д. однымъ и другимъ до тои конгруы. Забираючися пôдъ взглядомъ матеріяльнымъ до новои организаціи приходôвъ, запроектовало министерство вѣроисп. и просвѣты рѣшеньемъ зъ дня 12. марта 1877 Ч. 3826 и зъ дня 23. марта 1878 Ч. 1223 новый подѣлъ приходôвъ на чотыри категоріи пôсля якости мѣсцевости и пôсля числа душъ, при чѣмъ рôжниця межи парохіями и капеляніями цѣлкомъ зникае.

Поступованье при роздѣлюваню одноразовыхъ запомогъ для кат. духовеньства опираеся уже ôтъ р. 1877, якъ тое само Намѣстництво розпорядженьемъ своимъ зъ дня 20. марта 1878 Ч. 10.871 обвѣстило, на тôмъ новôмъ запроектованôмъ подѣлѣ приходôвъ, такъ однакожь, що до рѣшучого установленя конгруы запомога рôчна выносити мае двѣ третыхъ частей недобору, якій ся выкаже, коли ôтъ запроектованои для певнои мѣсцевости конгруы, н. пр. въ 4. категоріи ôтъ 400 злр., ôттягнемо нынѣшну вартôсть того прихода, отже 210 злр. при капеляніяхъ а 315 злр. при парохіяхъ. Замѣтити однакъ треба, що нынѣшну вартôсть Намѣстництво высше обчисляе, якъ при давнôй конгруѣ було, понеже всюды дохôдъ зъ грунтôвъ церковныхъ высше обраховуе, такъ що вартôсть деякои капеляніи перевысшае навѣть 300 а парохіи 400 зл. а. в. Таке поступованье кривдитъ загаломъ капелянôвъ, котрй пôсля того проекту совсѣмъ зрôвнанй зôстали съ парохами. Возьмѣмъ н. пр. капеляна и пароха, котрй дуже мало маютъ грунтôвъ церковныхъ, а мѣсцевости ихъ пôсля нового проекту маютъ прійти до однои н. пр. 4. категоріи зъ рôчною конгруою 400 зл. а. в. Капелянови недôстае до тои высокости 190 злр. а. в. (400—210) а парохови 85 злр. а. в. (400—315); першому удѣлятъ запомогу въ высокости $^2/_3$ частей ôтъ 190, отже 126, другому же $^2/_3$ ôтъ 85 злр., отже около 56 злр. а. в. Такъ отже буде рôчный дохôдъ капеляна выносити 210 + 126, отже 336 злр. а пароха 315 + 56, отже 371 злр. в. Для чогожь дôстае одинъ 35 злр. менше ôтъ другого, коли проектъ министеріяльный обохъ уже зрôвнавъ и до однои категоріи вчисливъ?

Колижь рôжниця межи давными капелянами и парохами знесена, для чогожь маютъ давнѣйшй капеляны еще и теперь терпкй и дотклив консеквенціи тои рôжницѣ зносити и слѣдствомъ того еще и дальше терпѣти? Належало бы отже теперѣшну вартôсть капеляній черезъ доданье цѣлои сумы, яка еи до 315 зр. недостае, зрôвнати зъ вартостію парохіи пôсля рахунку старого инвентаря, и доперва ôтъ того недобору, якій ся тогды выкаже, отже найбôльше ôтъ сумы 85 зр. а. в., тоту трету часть ôттяти. Подôбный объявъ выступае и тамъ, где нынѣшна вартôсть капеляніи обчислена пôсля засадъ наведеныхъ въ обохъ згаданыхъ рескриптахъ министеріяльныхъ на суму высше ôтъ 210 зр. н. пр. на 250 або и 280 зр., и где такимъ самимъ способомъ вартôсть парохіи caeteris paribus обчислена тожь на высшу суму, н. пр. на 350 або 380 зр. а. в. Въ кождôмъ разѣ буде той недобôръ звычайно у пароха меншій, отже и сума, ôтъ котрои $^1/_3$ часть на рѣчь ряду ôттягаеся, меншою, якъ у капеляна.

Чи бы не могли Всесв. Консисторіи въ дорозѣ урядовôй о усуненье тои неправильности постаратися? Намъ здаеся, що Выс. ц. к. Намѣстництво таке представленье, колибы ему Всесв. Консисторіи въ дорозѣ урядовôй его предложили, выслухало и увзглядниво, — а то тымъ бôльше, що за тымъ повага справедливости промовляе. Если однакожь нашй духовнй власти самй за тоту кривду не вступлятъ ся, тогды хиба кождому окремо за себе упоминатися треба.

Неправильнôсть тая повинна бути до послѣдного, остаточного рѣшеня справы конгруальнои усунена, а навѣть вымагалабы справедливôсть, щобы капелянамъ 105 злр., котрй имъ въ послѣдныхъ трохъ рокахъ въ такôй способъ ôттягнено звернути.

вовна и шкôры. Хива сама якъ и порѣчье Аму-Даріи продукуе значне множество пшеницѣ, рижу, мельоны, рôжнороднй барвники и овочи. Туркестанъ пôдвластный Россіи якъ и сосѣднй краѣ середущои Азіи (Всхôдный Туркестанъ) належатъ до краинъ богато черезъ природу вывѣнованыхъ, ôтзначаются рôжнородностію и добротою продуктôвъ, а при убезпеченыхъ ôтношеняхъ можутъ продукційнй силы тамошнихъ жителѣвъ въ десятеро умножитись. Зъ другои стороны, понеже промыслъ въ Туркестанѣ мало доси еще розбудився, знаходитъ тутъ Россія великій ôтбытъ на выробы свого промыслу, именно на снаряды желѣзнй, зброю, ткани бавовнянй и друге таке. Россіяне посѣдаютъ — можна сказати — природный даръ, пôдходити съ своимъ крамомъ пôдъ смакъ оріенталамъ, чого Англичане николи не научатся.

Въ своѣмъ часѣ, коли въ Европѣ вороженo на вôйну межи Англіею и Россіею, выразывся Бисмаркъ, що вôйна така неможлива, бо похожа на борбу кита съ слонемъ. Сказанье Бисмарка перелетѣло всю прасу европейску и подобалось свѣту политизуючому. Мимо того однакожь мусимо сказати, що оракуль желѣзного канцлера не совсѣмъ вѣрный. Англія съ своими заевропейскими посѣлостями то такій самый великанъ, якимъ есть Россія. Посѣлости обохъ державъ доходятъ до 22 миліонôвъ □ кильометрôвъ*), то значитъ, що кожда зъ сихъ державъ посѣдае такъ завеликій обшаръ, якъ великій есть щитъ мѣсяця, оберненый до землѣ. Англія и Россія, то два слонѣ, котрй именно въ Азіи могутъ кождого часу станути до майже рôвного бою, якъ лишень по щасливôмъ занятю Афганистану черезъ Англичанъ а Мерву черезъ Россію територіи и суперечнй сихъ державъ интересы съ собою зôткнутся. *Н.*

*) Посѣлости Россіи — 21.625,000 □ км. Англіи — 22.975,213 □ км.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Рада державна. Зъ ряду 35 засѣданье рады державнои ôтбулося дня 7 (19) Сѣчня с. р. Предложенье о дотаціи католицкого духовеньства предѣлено по першôмъ читаню особнôй комисіи зъ 24 членôвъ. На дневнôмъ порядку слѣдували розправы надъ внесеньемъ Льинбахера о змѣнѣ §. 448, 457 и 460 карнои процедуры. Справоздавець дръ Конъ вноситъ, щобы перейти надъ тымъ внесеньемъ до дневного порядку. П. Льинбахеръ боронитъ свое внесенье. Справа прокураторскихъ функціонарôвъ стоитъ ôтъ 3 лѣтъ на дневнôмъ порядку. Та институція не мае законнои пôдставы и заведена лише въ дорозѣ администраційнôй. Бесѣдникъ поставивъ внесенье, щобы чинности прокураторскихъ функціонарôвъ при повѣтовыхъ судахъ предѣлити начальникамъ громадъ. Черезъ тое ощадженобы въ буджетѣ около 100,000 зр. Пôсля теперѣшнои процедуры карнои маютъ начальники громадъ певный вплывъ въ справахъ карныхъ, булобъ отже природно, щобы той кругъ ихъ дѣятельности розтягнути такожь на полиційнй переступства. Бесѣдникъ поручае для того внесенье меншости комисіи. За внесеньемъ меншости промовляе п. дръ Нитше пôдносячи, що мала плата дотеперѣшныхъ функціонарôвъ есть причиною, що тй посады неотвѣтно обсадженй съ шкодою интересôвъ справедливости. Противъ внесеня Льинбахера а взглядно меншости комисіи промовляе п. дръ Мадейскій. Предѣленье начальникамъ громадъ прокураторскихъ чинностій при повѣтовыхъ судахъ дуже обтяжилобы начальникôвъ громадъ, котрй крôмъ того особливо по малыхъ мѣсточкахъ, не маютъ належнои квалификаціи повнити сю тяжку службу. Щотрирôчна змѣна начальникôвъ громадъ некористно вплынулабы на справованье прокураторскихъ чинностій. Черезъ предѣленье прок. чинностій начальникамъ громадъ значно розширивбыся кругъ порученои дѣятельности громадъ съ шкодою ихъ власнои дѣятельности. П. Фирнкранцъ критикуе институцію теперѣшныхъ функціонарôвъ, котрй по бôльшôй части немаютъ ніякого знаня о карнôмъ правѣ и о карнôй процедурѣ. Противится внесеню Льинбахера, бо не можна, не спытавшись на передъ, вкладати на громады новыхъ тягарôвъ. Противъ внесеня Льинбахера промовляе такожь п. Вольскій, почѣмъ нарады надъ тымъ предметомъ ôтрочено. — П. Граничь мотивуе свое внесенье о проектѣ закона що-до увольненя ôтъ належитостій и штемплѣвъ при конвертованю довговыхъ записôвъ.

Справою *доповненя министеретва* цислитавского займаются всѣ дневники вѣденьскй дуже горячо. Розходится именно о опорожнену посаду министра просвѣты по Стремаерѣ, котрый яко министеръ правосудія тую теку лишень провизорично держитъ, и о теку министра финансôвъ, котру заступае Хертекъ. Такъ Чехи якъ и Поляки, якъ такожь и партія вѣрноконституційна хотѣлибы видѣти на становищи министра просвѣты чоловѣка своимъ цѣлямъ прихильного. Имовѣрно буде именованый Массенъ, професоръ каноничного права на университетѣ вѣденьскôмъ.

Предложенье правительственне въ дѣлѣ *администраціи Босніи* було дискутоване въ дотычнôмъ комитетѣ зъ рамени рады державнои. Референтъ Пленеръ подавъ основу предложеня, котрымъ ôтношенье Босніи и Герцоговины до Австро-Угорщины провизорично малобы зôстати унормоване. На пôдставѣ сего проекту администрація, судовництво, законодательство, побôръ податкôвъ, справа монетарна и заступництво сихъ краинъ належалибы до компетенціи вспôльного министерства, отвѣчательного передъ вспôльными делегаціями. Кошта администраціи будутъ имовѣрно перевысшати доходы. Не рѣшено однакожь еще, кто и въ якій способъ мае ихъ покрывати. Справа прійде небавомъ на порядокъ дневный въ радѣ державнôй.

Новеля о податку грунтовôмъ не мае щастя. Пôсля донесеній Press-ы спиняютъ еи переведенье коло польске въ порозумѣню съ Чехами и другими сторонництвами правицѣ. Хотяй комитетъ податковый покôнчивъ елабораторъ, мимо того сподѣются, що при генеральнôй дебатѣ надъ нимъ въ радѣ державнôй поставитъ коло польске внесенье, щобы новелю звернути назадъ комитетови. Симъ способомъ пôйде все ad calendas graecas. Въ нагороду за солидарне поступованье будутъ польскй послы попирати національнй домаганя Чехôвъ.

Вѣденьскй часописи промовляютъ горячо въ *справѣ голодовôй.* Предложенй правительствомъ сумы до роздачѣ и запомогъ выдаются имъ за низькй. Въ прочѣмъ не порадно уживати тамъ средствъ паліятивныхъ, где нужда не есть хвилева але хронична. Рада державна повинна при тôй нагодѣ рѣшити будову дорôгъ и желѣзниць,

именно въ всхôднôй Галичинѣ, розпочати роботы около регуляціи рѣкъ, осушеня мочарôвъ и т. др. Даный въ сей способъ грôшь въ руки нуждою навѣщеныхъ краѣвъ принесе съ часомъ лихварскій ôтсотки. Лишень „клюбъ поступовый“, зложеный зъ псевдолибералôвъ жидôвскихъ, бувъ на стôлько безстыднымъ, що не голосовавъ въ комисіи буджетовôй за внесеньемъ референта, гр. Генр. Кляма, котрый рубрику запомогъ для Галичины хотѣвъ пôднести о кôлькадесять тысячь золотыхъ.

Рôвно займаючою була въ сѣй самôй комисіи дебата о *лотеріяхъ державныхъ*. Референтъ Оттонъ Гавснеръ попередивъ свое предложенье исторіею лотеріи въ европейскихъ державахъ и ударивъ дуже смѣло на сторону деморализаційну малои лотеріи, котра страшно пôдкопуе добробытъ низшихъ верствъ народа. Иншй державы знесли давно уже малу лотерію, тôлько Австрія и Италія не можутъ розстатися съ такъ поганою институціею. Понеже однакожь держава не моглабы на разѣ обôйтися безъ значного доходу зъ лотеріи яко посередного податку, то булобы порадно зносити си лишень постепенно. Належалобы проте передъ всѣмъ ограничити число колектуръ, зменшити ôттакъ число тягнень на 12 до року, а натомѣстъ яко минимальну ставку покласти 25 кр. Тіи и еще другіи ограниченя приняла однакожь комисія зъ великимъ незадоволеньемъ, хотяй пôдносилися голосы и за безусловнымъ знесеньемъ лотеріи. Заступникъ правительства, совѣтникъ двору Курцъ, боронивъ лотерію, а для характеристики ôтношень нашихъ напровадивъ фактъ, що въ министерствѣ финансôвъ залягае якихъ 400 прошеній о запровадженье новыхъ колектуръ. Другй члены комисіи вносили, щобы малу лотерію заступити лотерією клясовою, на ладъ нѣмецкихъ лотерій. При голосованю удержались двѣ внесенй точки именно, що до зменшеня числа колектуръ и тягнень, почѣмъ Гавснеръ зложивъ рефератъ въ руки Смаржевского.

Въ *австрійскихъ делегаціяхъ* боронивъ дръ Ригеръ Сербію передъ инсинуаціею, будьтобы она нарочно зволѣкала договоръ торговельный и будову австрійско-сербскихъ дорôгъ желѣзныхъ. Предметомъ розправъ були крôмъ того цло граничне и прелиминаръ министерства вôйны. Министеръ вôйны, гр. Биляндтъ, обѣцявъ щадити на кождôмъ кроку и старатись о лѣпшй выгоды для войска.

Говорятъ голосно о уступленю Тиши.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Телеграмы зъ Лондону доносятъ о великôмъ пораженю россійскихъ войскъ черезъ Туркоманôвъ пôдъ Чикисляръ. Побѣдженй Россіяне подались въ великôмъ неладѣ назадъ. Туркомане ôттяли имъ довôзъ живности. Пораженьемъ осмѣленй племена поселенй на граници перскôй взяли за оружіе противъ Россіи. Tagblatt доноситъ, що Тергукассова зложено зъ начальства и покликано передъ судъ военный. На его мѣстце именованый генералъ Шакъ. Вѣсти тй однакожь потребуютъ еще потвердженя. Вправдѣ Тергукасовъ, побѣдженый второкъ въ сихъ околицяхъ, зимовавъ въ долинѣ рѣки Терека, котрый ôтъ всходу впадае до полудневои части каспійского моря, и мôгъ уже на сихъ дняхъ розпочати новый походъ на Мервъ вздовжь границѣ перскои; однакожь, о скôлько доноситъ професоръ Вамбери, найлѣпшій знатокъ ôтношень середноазійскихъ и славный туристъ въ Туркестанѣ, приготовляла Россія походъ на весну зъ пôвнôчного всходу зъ самоижь Бохары, где нагромадила великй засобы военнй. Походъ на Мервъ повиненъ бувъ проте зъ ôтси скорше выйти якъ зъ долины Терека.

На ювилей двайцятьлѣтного панованя царя Александра вышле султанъ або члена своеи родины або когото зъ высокихъ достойникôвъ державныхъ.

Въ персоналѣ посольствъ россійскихъ наступили значнй змѣны. До Берлина призначеный посолъ Сабуровъ; Лобановъ до Лондону, а Убриль, давнѣйшій посолъ Берлиньскій, до Вѣдня. Убриль бувъ у Бисмарка ingrata persona.

Министеръ гр. Адлербергъ удався 19. с. м. до царевои въ Канъ.

О скôлько донесеня о зброеню Россіи противъ Прусъ а навѣть и противъ Австріи були ложнй, свѣдчитъ телеграма зъ Бродôвъ до Deutsche Zeitung, въ котрôй кореспондентъ робитъ себе наочнымъ свѣдкомъ, якъ зъ арсеналу въ Тулѣ выладовано на желѣзницю 60 пушокъ. Тымчасомъ не существуе въ Тулѣ ани арсеналъ ани литня пушокъ, лишень находится тамъ звычайна фабрика карабинôвъ. Подôбно видаются ложными всѣ донесеня о земныхъ роботахъ въ крѣпостяхъ — при сильныхъ морозахъ и грубыхъ опадахъ снѣжныхъ.

Сербія. Буджетъ княжества, представленый министерствомъ скупщинѣ, выказуе доходы и розходы на $19^1/_2$ миліона динарôвъ. Надвышка выноситъ 200.000 динарôвъ. Скупщина приняла внесенье на ограниченье интерпеляцій и реорганизацію министерства просвѣты.

Чорногора. Справа Гусиня и Плявы перейшла зъ боевища на стôлъ дипломаціи европейскои. Порта выслала циркуляръ до дипломатичныхъ своихъ заступникôвъ за границею, котрымъ стараеся ослабити меморандумъ Чорногорцѣвъ и выпераеся участи въ пôдъущованю Альбанцѣвъ. Грозьбы Чорногорцѣвъ — каже циркуляръ — всему виноватй и ихъ численне появленьеся въ Гусиню. До того домагаеся Порта ôтдачи Чорногорцями неправно занятого дистрикту Кучѣ и протестуе противъ евентуальнои секвестраціи земель магометанъ, поселеныхъ въ княжествѣ Чорногорскôмъ.

О знанôй борбѣ Альбанцѣвъ съ Чорногорцями въ долинѣ Лиму 8. с. м. пишутъ до Polit. Corresp. Правительство Чорногорске, полягаючи на обѣтници Порты, що Плява и Гусинье будутъ ѣй ôтданй въ мирнôй дорозѣ, наказало начальному вождови, Божо Петровичови, стоявшому залогою въ згаданыхъ мѣстцевостяхъ, одну частину войска ôтослати, а противъ Туркôвъ и Арнавтôвъ заняти становище обсерваційне. Такъ и сталось. Симчасомъ спостережено, що Турки громадятъ чимъ разъ бôльшй силы военнй зъ Ипеку, Діяковы и Призреня. Запытана о причину концентраціи войскъ, ôтповѣла Порта, що робитъ се въ цѣли мирного ôтданя Чорногорѣ Плявы и Гусиня. Недовѣряючи освѣдченю, Чорногорцѣ держались осторожно. Арнавты однакожь не дали довго ждати. Чуючи себе на силахъ, розпочали атакъ. Колюмна ихъ могла числити 8—12 тысячь людей. Опираючись на Плявѣ и Гусиню, ударила на передову сторожу Чорногорску въ Велицѣ, Рзаници и Пепици. Передова сторожа подалась назадъ и получилась съ головными силами арміи, котра въ 3000 людій занимала мѣсцевости Улетинъ, Секирицю и Масницю. На обохъ крилахъ стояли для охороны меншй ôтдѣлы. Битва розпочалась о 9. годинѣ рано спаленьемъ мѣсцевостей Великои, Рзаницѣ и Пепицѣ, опущеними ôтъ Чорногорцѣвъ. По спаленю вырушили Арнавты напередъ въ направленю Морины, где ждавъ ихъ Теодоръ Миляновъ съ однымъ баталіономъ Чорногорцѣвъ. Страшный бôй, котрый заразъ розпочався, тревавъ 2 годины. Альбанцѣ побѣдженй утекли поза Пепицю. Тутъ стояла ихъ сильна резерва, котра вдалась въ бôй и отперла Чорногорцѣвъ назадъ за Пепицю. Тогды выслано симъ помôчь зъ 150 людей пôдъ проводомъ Трифуна и попа Жоки. Помôчники кинулись мовь скаженй на Арнавтôвъ, але и симъ прійшла небавомъ зъ-за Лима помôчь. Въ тôй самôй хвили вырушивъ воевода Марко съ Кучинцями на боевище. Завязався кервавый бôй. Арнавты боронились пôсля правилъ тактити арміи регулярнои, але пôдъ вечеръ подались назадъ, утративши 1400(?) убитыхъ и ранныхъ.

Муктаръ паша сидитъ доси спокôйно въ Призрени. Выслано вправдѣ новыхъ комисарôвъ до Арнавтôвъ, щобы ихъ наклонити до здачѣ, але се нова комедія Порты, котра черезъ выповненье формальностей хоче зъ себе зложити вину передъ Европою.

Франція. Въ палатѣ послôвъ поставивъ Людв. Блянкъ внесенье: щобы затерти всѣ слѣды домашнои вôйны, в. палата ухвалитъ: 1. Удѣляеся амнестія всѣмъ засудженымъ за участь въ заворушеняхъ въ марти, цвѣтню и маю 1871. 2. Амнестія тая розширяеся на всѣ кондемнаціи политичнй, выданй ôтъ послѣднои амнестіи зъ року 1870. 3. Постановленя сеи уставы суть правосильнй и въ колоніяхъ.

Ферри внѣсъ проектъ до уставы о примусѣ школьнôмъ. Наука въ школахъ буде удѣлятись безплатно. Въ посольствахъ маютъ наступити великй змѣны.

Англія. До N. Fr. Presse телеграфуютъ зъ Лондону. Положенье арміи въ Афганистанѣ стаеся наново дуже критичнымъ. Може прійти до загального повстаня. Войска Могамета хана (пôвнôчно-всхôдного сосѣда Афганистану) въ силѣ 25.000 людей столтъ готовй до походу о 50 миль ôтъ Кабуля. Не можна сомнѣватись, що Афгане ударятъ небавомъ великими силами на Шерпуръ.

НОВИНКИ.

† **Яковъ Кульчицкій**, староста повѣтовый въ Дрогобычи, давнѣйше въ Калуши, 1863 до 1867 инспекторъ школъ людовыхъ и посолъ до сойму краевого зъ Калуского округа, умеръ сими днями по довшôй слабости. Покôйникъ бувъ завсѣгды щирымъ Русиномъ, за що й потерпѣвъ немало зôставши зъ инспектора перенесеный на секретаря при намѣстництвѣ. Вѣчная ему память!

— **Въ церквѣ св. Юра** выхрестилася тыми днями жидôвска дѣвчина Роза Зоненбрандъ. Обрядъ крещеня сповнивъ крил. дръ Костекъ.

— **Выдѣлъ филіи тов. Просвѣта** въ Станиславовѣ запрошуе всѣхъ Вп. Членôвъ на выклады и загальнй зборы, котрй ôтбудутся въ Недѣлю дня 13. (25.) Сѣчня о год. 4-ôй по пол. въ готелю „пôдъ трема коронами“ при ул. Тысьменецкôй.

— **Его Велич. Цѣсарь** удѣливъ зъ галицкого фонда религійного: Текли Левицкôй, вдовици по священнику зъ Корчмина, Текли Раставецкôй, вдовици по священнику зъ Вѣнковичъ даръ зъ ласки рôчно 50 злр., и Франц. Погорецкôй, вдовици по священнику зъ Изаецъ рôчно 70 злр.

— Дня 21. р. Сѣчня, уряджуе тов. **Руска бесѣда въ Чернôвцяхъ** въ память 10 лѣтной рôчницѣ свого заснованя, музыкально-декляматорскій вечеръ съ слѣдуючою програмою: 1) „Збудилась Русь,“ хоръ Ис. Воробкевича. 2) „Украинскіи пѣсни,“ Каливоды, дуетъ на фортепянъ и скрипцѣ, ôтограютъ п-на Л. К. и п. П. 3) „Обѣтъ,“ стихъ Розенгейма, выголоситъ пна. О. К. 4) „Соловейко,“ теноръ-соло Кропивницкого, ôтспѣвае п. В. 5) а) Канцова изъ оперы „Il Trovatore,“ (Вердого), и б) Варіяціи по мотивамъ народнои пѣсни „Грицъ,“ ôтограе на цитрѣ п. І. П. 6) „Поклонъ,“ хоръ Вербицкого. 7) „До Руси,“ (стихъ) выголоситъ п-на О. Л. 8) „Чи знаешь, дѣвиця моя?“ баритонъ-сольо Ис. Воробкевича, ôтспѣвае п. А. Д. М. 9) „Souvenir de Kieff.“ Шулгофа сольо на фортепянъ ôтограе п-на Л. К. 10) „Рускій Кадриль,“ хоръ Ис. Воробкевича.

— **Лицитація** заставленыхъ, а не выкупленыхъ рѣчей золотыхъ, срѣбныхъ и всякихъ цѣнностій ôтбудеся 26 с. м. въ банку ôрменьскôмъ у Львовѣ. Желаючіи мати такй рѣчи можутъ ихъ набути по цѣнахъ дуже дешевыхъ.

— **Положенье духовеньства** стаеся въ слѣдствіе патронату чимъ разъ прикрѣйшимъ. Тіи священники, котрй не дбаютъ о просвѣту, тверезôсть и добро свого стада, одержуютъ ôтъ панôвъ въ нагороду за свое нерадѣніе часто уже по трехъ рокахъ священьства найлучшй парохіи; а мужѣ дѣятельнй, понимаючй свое званіе не можутъ цѣлый свôй вѣкъ ничого добитися. Такъ якъ число камеральныхъ приходôвъ занадто мале, не може и консисторія всѣхъ покривдженыхъ нагородити. Послѣдными роками кинулися многй священики въ отчаянію на нову дорогу. Увѣренй о своихъ заслугахъ вносятъ они прошеня на камеральнй парохіи впростъ до цѣсаря або нунція, вычисляючи заслуги, описуючи нужду своеи родины и представляючи всю слушнôсть, щобы получити уже разъ яке мѣсце. Якъ зачуваемо, одержала наша консисторія вже кôлька разôвъ приказъ зъ Вѣдня, щобы пропозиціи на камеральнй парохіи вмѣсто намѣсництву предложила министерству. Розумѣеся, що таке жаданье заключае певне недовѣріе правительства въ справедливе поступованье власти духовнои. Гадаемо, що консисторія повинна въ своимъ власнôмъ интересѣ выслати до найясн. Монархи и министерства меморіялъ и выказати, где лежитъ причина того, що власне найзаслуженѣйшй и вѣковй мужѣ безъ посадъ, повинна выказати всю несправедливôсть, а часто и продайнôсть дѣдичѣвъ въ обсаджованю парохій, и жадати по крайнôй мѣрѣ ограниченя ихъ довольности въ правѣ презентаціи. Мы увѣренй, що нашь клиръ принявбы таке дѣло митр. консисторіи съ найбôльшою вдячностію.

— **О рѣшеню державного суду** въ справѣ рускои народнои школы во Львовѣ подали мы вѣдомôсть въ осôбнôй статіи. Не можемо при тôмъ случаю поминути нападôвъ „Gazety Nar.“, котра не знаючи еще о тôмъ рѣшеню въ Ч-лѣ 18-ôмъ силится выказати неосновнôсть жаданя львôвскихъ Русинôвъ и потѣшаеся надѣею, що державный судъ рѣшитъ справу на некористь Русинôвъ! Шкода навѣть розводитись надъ выгадами Gaz. Nar., котра не хоче бачити Русинôвъ во Львовѣ и каже, що „ogół ludności lwowskiej obrządku grecko-katolickiego składa się z Polaków (!!!) i o zaprowadzeniu języka ruskiego słyszeć nie chce; z 13 tysięcy zaledwie kilkuset znalazło się takich, których różnemi namowami (??!!) skłoniono do podpisania.“ Шкода труду польемизувати зъ людьми, котрымъ бѣле есть чорнымъ, а чорне бѣлымъ, якъ коли треба. Забаги галицкихъ Полякôвъ достаточно знанй, щобъ такй выводы Gaz. Nar. або Dz. Pol. могли насъ здивовати. Мы нотуемо сей фактъ нападу Gaz. Nar. на Русинôвъ тôлько для того, щобы при нагодѣ пригадати Gaz. Nar. те шило зъ мѣшка, якъ коли еи захочеся пописатись красными очима для Русинôвъ въ яку тамъ не будь „wili-ю“. Найже не дивуются Поляки, коли Русины давно вже перестали вѣрити тымъ хвилевымъ краснымъ очамъ и тому „współczucia dla braci Rusinów.“ Шило зъ мѣшки все вылазитъ, хочь неразъ политика „przeciw Moskala“ каже его закривати. Для насъ се не новина.

— **„Газета школьна,“** выдавана проф. Партыцкимъ черезъ пять рокôвъ, перестала съ кôнцемъ минувшого року выходити. Причину до застановленя тои газеты дала рада школьна краева, поручивши всѣмъ окружнымъ радамъ, щобы ю учителямъ ôтраджували, понеже газета вступила на дорогу яскраво-опозиційну, — иными словами, понеже выкрывала рôжнй злоупотребленія въ школахъ, вытыкала упослѣдженье науки руского языка, и напоминала учителѣвъ до любови свого народа и щирои працѣ для его добра. „Газета школьна“ здѣлала намъ за пять рокôвъ свого существованя дуже важнй прислуги. Она побудила станъ учительскій, котрый передъ тымъ не бравъ въ житю народнôмъ майже ніякого удѣлу, до бôльшои дѣятельности; — си то завдячати треба, що многй учителѣ стали вписоватися до „Просвѣты“ и до общества Качковского, и вести за собою селянъ; она була крѣпкою опорою противъ полонизаціи нашихъ учителѣвъ. Дуже справедливо и хорошо оцѣнивъ ю „Рускій Сіонъ“. Въ числѣ 24 зъ р. 1879 читаемо такъ:

„Есть то свѣжій листокъ, зôрваный зъ руского дерева, ворожимъ вихромъ. Настали часы непріязнй для насъ, — а до того мы самй сваримося и дѣлимося на два ворожй обозы, самй не знаючи для чого. Правду выповѣсти годится, що намъ дуже жалко стало, коли о пересѣченью выдавництва „Газеты школьнои“ довѣдалисьмося. Бо тота газета була для руского свѣта, именно для школьництва, дуже потребна и пожиточна. Въ ней найшовъ рускій учитель школъ народныхъ много пожиточнои и пріятнои духовои поживы для себе, зъ неи черпавъ сказôвки и руководство дидактично-педагогичне; зъ неи мавъ вѣсти, що ся дѣе въ свѣтѣ школьнôмъ и въ свѣтѣ литературнôмъ, фейлетонъ хорошо редагованый, подававъ ему вѣдомости зъ исторіи або литературы родимои: новинки розвеселяли и бавили его, а часто и поучали. Духъ же, що одушевлявъ газету школьну, бувъ совсѣмъ лояльный, патріотичный, щиро-рускій, — а тонъ поважный. „Церковь и школа“, яко двѣ сестрички рôднй, себе одушевляючи и доповняючй, були девизою „Газеты школьнои“. Духъ щирои працѣ, духъ умѣренности, — пошанованье церкви и отцѣвъ духовныхъ, яко старшихъ учителѣвъ народа, — бувъ основною засадою тои газеты. Много она засѣяла межи нашими учителями школъ народныхъ доброго, здорового, щиро-руского зерна, котре певне зôйде краснымъ плодомъ... Але ôтъ нынька она не истнуе уже бôльше; отже тому стало намъ жалко, и обавляемося, щобы волны польскй, розливаючйся що разъ дальше по рускихъ нивахъ, а именно заливаючй широко-далеко руске поле школьництва, не затопили совсѣмъ и тотй немногй оазы рускй, которй, мовь островцѣ, сторчатъ изъ середъ пустыни.“

— **Шляхтичь-нигилистъ на Руси.** Въ Коропци, въ повѣтѣ Бучацкôмъ выступивъ въ особѣ властителя сего мѣсточка, п. М. пропагаторъ нигилизма на бѣднôй нашôй Червонôй Руси. Кажемо — бѣднôй — бо дѣйстно Червона Русь перенесла на собѣ стôлько ворожихъ ударôвъ и стôлько кервавыхъ и некервавыхъ експериментôвъ, що годѣ еи не пожаловати такимъ епитетомъ. Панокъ сей кинувся — оригинальна рѣчь — на ширенье безконфесійности, все одно що нигилизма, въ своихъ посѣлостяхъ, а именно межи службою двôрскою. Вступаючій до него на службу мусить удатись до староства и тамъ выречись своеи вѣры на користь безконфесійности. Приходникъ тамошній, о. Мацѣлиньскій, предпринявъ уже въ ординаріятѣ мѣры противъ сего апостола и сподѣемся, що власти дадутъ п. М. доброго прочухана за непрошене агитаторство. Поки що однакожь, скажемо пану М. слѣдуче: Бувъ у насъ Тройдановичь, ревный ширитель католицизма, та що успѣвъ? — пукъ ôтъ отруѣ. Бувъ и Владиславъ Опольскій, еще ревнѣйшій апостолъ латиньства, бувъ, та не вдѣявши ничого подяковавъ за хлѣбъ и сôль. Пановавъ и славный Ваза, що всѣхъ своихъ пôдданыхъ хотѣвъ прибрати въ одинъ фракъ, та самй польскй историки признали ему заслугу, що своимъ зелотизмомъ поклавъ пôдвалины до пôзнѣйшого паденя Польщѣ. Перебула наша Русь и часы Бродовича, та еще, Богу слава, здорова. Якъ вы, паноньку, думаете симъ вашимъ дѣломъ ослабити Русь, то скажемо вамъ, що ваша праця тôлько намъ пошкодитъ, що капля воды, котрою вы хотѣлибы розвести кадь оковитки въ вашôй горальни — если яку посѣдаете.

— (*Г.*) **Въ Коломыѣ** завязалося въ першихъ дняхъ грудня литературно-драматичне товариство имени Основяненка. Головною цѣлію сего товариства есть: розвинути дѣятельнôсть литературну и житье умыслове тутешныхъ Русинôвъ а средствомъ до того маютъ бути драматичнй представленя аматорôвъ рускои сцены даванй що найменше разъ въ мѣсяць передовсѣмъ зъ руского народного житя. Перше таке представленье дало товариство на рускій новый рôкъ выставляючи на сцену нашу народну вѣчно красну оперетку: „Наталка Полтавка“.

Родимцѣ нашй зôйшлися въ сали касина дуже численно. Дильетанты-аматоры вдоволили цѣлкомъ публичнôсть нашу. Спѣвъ

бувъ хорошій именно сильный мужескій голосъ Петра и миленькій жѣночій Наталки плѣняли кожде руске серце. Ролю Наталки ôтограно съ правдивымъ чувствомъ. Выборный и возный станули передъ нашими очима якъ вѣрнй типы нашихъ людей зъ Полтавы. Въ тыхъ двохъ роляхъ оказались панове аматоры не дильетантами а рутиноваными акторами. Роля Терпелихи добре ôтограна а хочь костюмъ старои селянки не цѣлкомъ представлявъ Полтавку, все таки признати треба вѣрнôсть вымовы украинскои, за що тымъ бôльша хвала ш. дильетантцѣ, бо якъ зачуваемо есть родомъ Полька. Дуже пріятнй були рухи Николы, въ загалѣ его игра всѣмъ подобалася. Не есть цѣлію нынѣшну справозданя строго критиковати нашихъ аматорôвъ, бо критика строга може ôтноситися тôлько до фаховыхъ акторôвъ для того лишаю уемнй стороны а хочу тôлько звернути увагу почт. дильетантôвъ на те, щобы на будуще бôльше на вѣрный акцентъ южноруского языка уважали; хоть и се недуже во зло почитуемо, если зважится въ загалѣ велику труднôсть для интелигентного Русина присвоити собѣ вѣрный акцентъ въ нашôй мовѣ. На тôмъ кôнчу справозданье зъ першого представленя драматичного товариства кажучи почт. аматорамъ дильетантамъ щире Спасибôгъ за труды понесенй въ представленю „Наталки Полтавки, а на будуще Помагай Бôгъ въ дальшихъ дѣлахъ поведеныхъ на славу Руси.

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Именованя. О. Юстынъ Дворянинъ, парохъ Пôдгайчикъ постановленый ординаріятскимъ школьнымъ комисаремъ въ деканатѣ коломыйскôмъ. О. Стефанъ Кончевичь, завѣдатель деканата залозецкого, поставленый правдивымъ деканомъ.

Кан. институцію одержавъ о. Ф. Недельскій зъ Камѣнной на Серники середнй, дек. Рогатыньского.

Завѣдателями поставленй оо. Алексей Заклиньскій зъ Чорнолозецъ въ Камѣннôй, дек. Тысьменецкого; Е. Цурковскій зъ Камѣнной въ Маріямполи, дек. устецкого.

Упокоився: о. Діонисій Познаньскій, пар. въ Боркахъ малыхъ, дек. Скалатского въ 60 роцѣ житя а 36 священьства.

НАУКА ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

Звѣстный нашь и позародиннымъ кругомъ писатель *Данило Млака* побôльшивъ репертуаръ народнои штуки новою мельодрамою: **„Убога Марта,“** котра преміована сегорôчнымъ конкурсомъ появилась въ грудню м. р. по разъ першій на сценѣ. Публика львôвска приняла ю дуже симпатично а подôбно и на провинціи вѣщуемъ ѣй принятье. Основана на грунтѣ реальнôмъ представляе зъ одной стороны въ драстичнôмъ видѣ сумнй наслѣдки налогового піяньства, — зъ другои пôдноситъ спасенный вплывъ неутомимого, истинно апостольского священичого труда. Хотяй тематъ на першій поглядъ выдаеся за надто щоденнымъ, бôльше для проповѣдика якъ драматика ôтповѣднымъ, однакожь оброблене его такъ оригинальне, мельодрама въ инвенціи и економіи такъ нова, що дѣйстно безъ чутя чоловѣкъ той, котрый не почувбы еи высокого драматизму, не ôтчувъ еи то веселои то тужливои а завсѣгдасвѣжои и рôдной музыки.

Оставляючи естетичне осудженье сеи штуки на будуще, мы замѣтимо на теперь, що представленье еи на сценѣ п. Романовичь було со всѣмъ правильне и безперечно по мысли автора. Въ интересѣ дирекціи буде обзнакомляти якъ найширшй круги провинціональнй съ новымъ симъ нашои драматичнои литературы плодомъ.

— Почавши ôтъ 27. руск. сѣчня буде выходити въ Станиславовѣ **нова руска литературна часопись: „Денниця“** пôдъ редакціею Ивана Верхратского. — Объемъ „Денницѣ“ 1—2 печатныхъ листôвъ; речинець выдаваня: кождого 11. и 27. дня въ мѣсяци по Юліянскому численю. — Предплата выноситъ на цѣлий рôкъ: 3 зол., на пôвъ року 1 зол. 60 кр. Передплату зволятъ Всч. Родимцѣ присылати пôдъ адресою: Иванъ Верхратскій, учитель гимназіяльный въ Станиславовѣ.

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

На 36-ôмъ засѣданю рады державнои зъ Четверга закôнчено розправу надъ внесеньемъ Льинбахера и прійнято внесенье П. Промбера: „Палата ухвалюе, що внесеня комисіи для карного права ôтсылаются назадъ до тои комисіи съ тымъ, щобы она предложила такй змѣны карнои процедуры, котрй при завѣдованю прокураторскихъ чинностій въ повѣтовыхъ судахъ не причинялибы якъ державѣ такъ и громадамъ ніякихъ выдаткôвъ и тягарôвъ“. — На 37-мôмъ засѣданю рады державнои розпочалася розправа надъ правит. предложеньемъ о отвореню кредитôвъ для усуненя нужды. По короткôй генеральнôй розправѣ прійнято пять першихъ параграфôвъ предложеня именно: §. 1. Для запомоги людности недостаткомъ загроженои дозволяеся роздача слѣдуючихъ запомогъ въ цѣли выконаня публичныхъ робôтъ: А. для Гориціи и Градиски: на дороги 41,000, а на поправу охоронныхъ валôвъ противъ повѣни 8000 р. В. Для Галичины: на ôтновленье дороги ôтъ гостинця Перемышль-Дукля коло Тылявы на Яслиска и Черемху до границѣ краевои 18,000 зр. и на дорогу Гдовъ-Горлицѣ коло Ценковичь 17,000 зр. С. Для Дальмаціи на рôжнй дороги 90,000 зр. — §. 2. Въ цѣли переведеня и руководства будовъ въ §. 1. дозволеныхъ призначаеся надзвычайна дотація на кошта подорожи будовничихъ урядникôвъ: въ Гориціи и Градицѣ 2000 зр., въ Галичинѣ 1500 зр., въ Дальмаціи 6000 зр.— §. 3. постановляе о заличкахъ на краевй будовы въ Истріи и Моравіи, — §. 4. постановляе о заличкахъ на засѣвъ въ Истріи, Моравіи и Шлеску. — §. 5 На дальшу запомогу людности нуждою загроженои дозваляются правительству слѣдуючй кредита: 1. Для Истріи, Гориціи и Градиски 50,000 зр. 2. для Моравіи 50,000 зр. 3. для Шлеска 50,000 зр. 4. для Галичины 250,000 зр. Правительство може ужити тй кредита на залички для громадъ на публичнй будовы, або въ надзвычайныхъ случаяхъ на запомогу такихъ будовъ, або на закупно для людности необходимои живности. — Для Галичины вставила буджетова комисія замѣсть первѣстнои сумы 200,000 зр. — суму 250,000 зр. на специяльне жаданье Намѣстника, котрый таку суму узнавъ для Галичины яко необходиму.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вп. Дръ. *К.* въ *С.* За Ваше прихильне письмо пріймѣтъ наше щире Спаси Бôгъ. Ожидаемо ôтъ Васъ хочь короткихъ вѣстій. — Вп. *Алек. Н. И.* въ Вѣдни. Жаданй поясненя высылаемо въ окремôмъ листѣ. — Вп. *Г.* въ *Ко.*. Надôслану допись замѣщаемо; прошимо о дальшй. — За посредствомъ редакціи „Дѣла“ надѣслали: для Зорѣ: о. С. І. въ *Зол.* 1 *зол.* — о. Ст. К. въ Шель. 4 зол. — о. М. Ф. въ Дер. 2 зол. — для Батькôвщины: о. Ст. К. въ Шель. 2 зол. — О. М. Ф. въ Дер. 1 зол. 60 кр. — для Просвѣты: о. І. М. въ Лип. гор. 1 зол. 20 кр. — О. И. Н. въ Бер. 2 зол. 88 кр. — Всѣ повысше выказанй присилки передано, где належитъ. Вс. *О. Ст. К.* въ *Ше.*. Надѣсланй статіи будемо печатати почавши ôтъ слѣдуючого Ч-ла.

☞ Продовженье повѣсти **Святый Вечеръ** К. Дикенса буде умѣщене въ слѣдуючôмъ Ч-лѣ.

Курсъ львôвскій зъ дня 22. л. сѣчня 1880.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р. (безъ текучого куп.)	259	—	262	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р. (безъ текучого куп.)	158	-	161	—
Банку гиц. галиц. по 200 р. (безъ текучого куп.)	286	—	290	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	95	50	96	50
„ „ „ по 4% ав.	89	—	90	—
„ „ „ по 5% ав. період.	95	50	96	50
Банку гип. галиц 6% ав.	99	—	100	—
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	—	102	—
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизація галиц. 5% м. к.	96	5	97	25
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	98	50	100	—
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	—
„ „ Станиславова	27	—	29	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	42	5	52
„ цѣсарскій	5	47	5	57
Наполеондоръ	9	30	9	40
Пôвимперіялъ	9	58	9	70
Рубель россійскій срѣбный	1	58	1	70
„ „ паперовый	1	21	1	23
100 марокъ нѣмецкихъ	57	60	58	30
Серебро	99	50	100	50

УВѢДОМЛЕНЬЕ.

Съ днемъ 1-го Сѣчня 1880 отворивъ емь

АПТИКУ

ВЪ ВИННИКАХЪ,

о чѣмъ Вч. П.Т. Публику завѣдомити честь маю.

3—3 *Левъ Лазовскій.*

Съ причины, що повелося менѣ съ перворядными фабриками паперу зайти въ дуже користнй ôтносины, могу спродавати паперъ и всякй приряды до писаня и рысованя о 10% дешевше, якъ во всѣхъ прочихъ торговляхъ тои самои якости продаютъ. — Выготовлюю такожь карты визитовй à la minute або литографованй, якъ кто желае. Маю всякй растрованй книги торговельнй, банковй и нотатки. — Кто спробуе въ моѣй торговли разъ купити, переконаеся, що въ послѣднôмъ часѣ значно цѣны зниживъ емь. Выжидаючи ласкавого замовленя, остаю съ поважаньемъ

А. Іонасъ

3—3 во Львовѣ, ул. Краковска ч 5.

І. ШАПИРА

ВО ЛЬВОВѢ

ул. Коперника ч. 7. побôчь ц. к. ур. телегр.

ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ

ВЫРОБУ ШИЛЬДÔВЪ И ТАБЛИЦЬ

(зъ одного кавалка литого металю якого нибудь рода).

Гисерня цинку для штуки и архитектуры.

ЗАКЛАДЪ АРТИСТИЧНЫЙ

для выроблюваня шильдôвъ и надписôвъ на деревѣ, полотнѣ, шклѣ, блясѣ и т. др

Выроблюванье шильдôвъ друкованыхъ

на желѣзнôй або цинковôй блясѣ, для товариствъ ассекурацiйныхъ и ин.

Закладъ печатарскій и фабрикація марокъ до печатаня листôвъ

Варстатъ лякерницкій.

Кромѣ всѣлякого лякерованя будынкôвъ, фасадъ, порталѣвъ, пôдлогъ и т. др. пріймаются такожь роботы бляхарскй до лякерованя. Варстатъ направы (репарацiйный) всѣлякихъ робôтъ галянтерійныхъ металевыхъ.

Все робится по цѣнахъ якъ найумѣреннѣйшихъ и въ якъ найкоротшôмъ часѣ.

2—3

ІОСИФЪ БАДОВСКІЙ

вô Львовѣ, рынокъ пôдъ Ч. 41.

поручае свôй

Складъ и варстатъ

якъ власныхъ такъ и заграничныхъ

выробôвъ золотничихъ и ювилерскихъ

въ найновшихъ фасонахъ, поодиноко и въ гарнитурахъ,

приборы церковнй, серебро столове

все съ штемплемъ меннячого уряду по сталыхъ а мѣрныхъ цѣнахъ.

Купуе по отвѣтныхъ цѣнахъ:

шляхотнй камѣнѣ, золотй и срѣбнй предметы або замѣнюе ихъ за нинй.

☞ *Переписку веде спѣшно и совѣстно.*

2—2

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всхôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „

Салоновй кадильця (троцички) чорнй и червонй, перфумы, пудры, мыла тоалетовй, перетворы глiсериновй и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до вываблення плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

☞ Всякй замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 3—12

ТОРГОВЛЯ ДѢЛЪ ШТУКИ

ИГНАТІЯ ФРИДА

вô Львовѣ при улици Галицкôй Ч. 13.

Складъ найлучшихъ образôвъ олѣйно друкованыхъ, имитацій, акварель и олѣйныхъ мальовилъ, пôсля найславнѣйшихъ старинныхъ и новочасныхъ малярѣвъ, **золоченыхъ рамъ бароковыхъ и листовыхъ всякои величины, зеркалъ, карнишôвъ до ôконъ,** якъ такожь найлучшихъ **стѣнныхъ годинникôвъ** въ пребогатôмъ выборѣ по найдешевшихъ цѣнахъ.

Образы церковнй (для Вч. громадъ) за сплатою ратами.

При сплатѣ ратами цѣна купна не пôдвисшаеся. 2—3

ЦУКОРНЯ М. КОСТЕЦКОГО

при ул. Кароля Людвика, и

ФИЛІЯ при ул. ЧАРНЕЦКОГО

заосмотренй въ **найлѣпшй цукры,** черезъ комисію санитарну яко пешкодливй до ѣдженя узнанй.

Великій выбôръ цукрôвъ десеровыхъ, чоколядокъ, сухихъ овочѣвъ, пуделочокъ картоновыхъ, бонбонерокъ стройныхъ и розличныхъ предметôвъ на подарунки святочнй и новорочнй.

Фляконы до подорожи, наповненй ликерами францускими и горѣвками власного выробу.

Замовленя на свята въ мѣсци и на провинцію залагоджуются точно ôтворотною почтою. Пріймаеся замовленя на свята великоднй.

3—3

ВЫКЛЮЧНО СЕРЕБРО ХИНЬСКЕ

а именно:

начине столове, тацы, лѣхдо гербаты и до кавы и т. тарѣ, канделябры, заставы др. походячй зъ найлѣпшои фабрики

ц. к. уприв.

въ БЕРНДОРФѢ коло Вѣдня

СПРОДАЕ ПО ЦѢНАХЪ ФАБРИЧНЫХЪ МАГАЗИНЪ

Г. А. ХРИСТІЯНА

вô Львовѣ, ул. Гетманьска ч. 2.

За довголѣтню тревалôсть даеся порука, литй выробы изъ хинского серебра заосмотренй

знакомъ фабричнымъ B. MF. A. S. або BERNDORF, A. S.

пріймаються по цѣлковитôмъ зъужитю за 40% ôтъ первѣстнои цѣны.

Сей магазинъ удержуе такожь великій выбôръ прирядôвъ церковныхъ для кождого обряда.

2—3

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 5. Львôвъ, Середа 16. (28.) Сѣчня 1880. **Рочникъ**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла" Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло".

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Правно-политичне становище Русинôвъ.

I.

Що до политичного положеня и его змѣны суть у насъ розширенѝ такъ неяснѝ, а навѣть блуднѝ понятія, що блукаемося ôтъ одного контрасту до другого; а письма нашѝ до теперь того положеня не тôлько не розъяснили, але еще его затемнюютъ. Належалобы для того выробити собѣ правдивѝ понятія, безъ взгляду на тое, чи они для насъ добрѝ, чи злѝ: о радѣ державнôй, о партіяхъ тамже и о правительствѣ, его положеню и намѣреняхъ; инакше годѣ буде намъ рѣшитися, по котрôй сторонѣ стати, яке стремленіе попирати, и яке намъ заняти политичне становище.

Нынѣ внутренне положенье Австріи о тôлько змѣнилося, що дѣлами сеи половины монархіи управляе министерство, котре положило собѣ девизу: примиренье народôвъ, — и що Чехи вступили до рады державнои.

Рада державна розпадаеся на двѣ великѝ партіи:

а) на лѣвицю т. е. такъ званыхъ вѣрноконституційныхъ або централистôвъ — и

б) на правицю або автономистôвъ.

Тіи великѝ партіи розпадаются знову на меншѝ, и такъ: лѣвиця дѣлится на бôльше або менше поступовыхъ либералôвъ, а правиця на такъ звану партію права, зложену переважно зъ Нѣмцѣвъ, на клюбъ Чехôвъ и на коло польске. Правиця мае бôльшôсть, але не можна казати, що Славяне маютъ бôльшôсть, якъ тое въ однôмъ письмѣ знаходуемъ.

Партію права и Чехôвъ тримаютъ у насъ за клерикалôвъ и ультрамонтанôвъ. Правда, знаходятся тамъ и ультрамонтаньскѝ елемента, але факта, що предводителѣ Чехôвъ: Паляцкій и Ригеръ — протестанты, що до партіи права належали и православнѝ: Гормузаки и Петрино, свѣдчатъ, що повысшій судъ есть блудный, що суть тамъ иннѝ высшѝ засады, котрыми клюбы руководятся.

Наведу еще одинъ фактъ. Въ 1868 р. бувши въ Празѣ при закладщинѣ угольного камѣня пôдъ ческій театръ, котра ôтбувалася въ ôтпустовый день Іоанна Непомука, говоривъ я Чехамъ: „Вашѝ апостоли Кирило и Методій, чому выбрали вы день Іоанна Непомука?" — „Знаемо мы, ôтповѣли они, але мы ведемо борбу съ правительствомъ, потребуемо едности въ дома; справы религійнои для того порушати не можемо, бо малибысьмо тогды и клиръ противъ себе". Така ôтповѣдь не свѣдчитъ о ультрамонтанизмѣ, а есть то политика оглядна, котра не дражнитъ, не выкликае партій безъ потребы, щобы себе не ослабляти.

О партіяхъ въ думѣ державнôй знаходимо у насъ самѝ ошибочнѝ мнѣнія. И такъ о вѣрноконституційныхъ думаютъ, що они стоятъ на конституціи, на основныхъ законахъ державныхъ, що перестерѣгаютъ ихъ выконаня, що они хоть о тôлько брали насъ въ оборону, що не позволяли грубо нарушати тыхъ основныхъ законôвъ...

О автономистахъ знову говорятъ, що они не хотятъ тыхъ законôвъ основныхъ, бо тѝ стѣсняютъ ихъ власть, такъ н. пр. кажутъ: не выгôднѝ они Полякамъ.

Ту мусимо зауважати, що не все недогôдне Чехамъ, що недогôдне Полякамъ. Поляки суть нынѣ гегемоны, а Чехи маіоризованѝ.

Есть же то правда, що вѣрноконституційнѝ стоятъ на конституціи, перестерѣгаютъ еи выконаня, и що Русинôвъ брали въ оборону? Перше правда, але ино для себе. Они уложили ординаціи выборчѝ, запевняючѝ имъ бôльшôсть въ соймахъ краевыхъ и въ радѣ державнôй, ухвалили конституцію зъ 1867 р., славили ю яко выскокъ мудрости, а коли теперь и другѝ народы застосованя тыхъ основныхъ законôвъ такожь и до себе домагаются, кричатъ вѣрноконституційнѝ: рôвноуправненя перепровадити не можна, бо стане хаосъ небезпечный для Австріи; розумѣеся колибы они гегемоніи надъ Славянами и дальшои германизаціи зречися мусѣли. Для ратованя своеи гегемоніи надъ Славянами, дали централисти Полякамъ гегемонію надъ Русинами. У насъ кажутъ: п. Ковальскій при адресѣ промовлявъ за конституціею противъ автономіи. Я питаюся, чи за тою конституціею, котра Нѣмцямъ и Полякамъ ôтдала все, а прочимъ Славянамъ и намъ Русинамъ не дала ничого? Друге питанье есть: чи то правда, що автономисты не хотятъ тыхъ законôвъ основныхъ и що хотятъ ихъ змѣны? О партіи права того нѣгде не читаемъ и хотѣвбымъ, щобы менѣ всказано хоть одинъ пунктъ съ пропамятного письма ческого, где змѣны конституціи домагаются.

Але ось чого они домагаются. Партія права хоче рôвного права для всѣхъ, такъ для народôвъ, якъ и краѣвъ коронныхъ; хоче вправдѣ автономіи, але съ загодженьемъ народностій. Тая партія каже: Если Австрія мае существовати и процвитати, муситъ она всѣ свои народы зробити участниками рôвного права.

Чехи знову жадаютъ перепровадженя рôвноуправненя въ житье, застосованя его такожь и до себе; домагаются они рôвноуправненя свого языка въ администраціи, школѣ и судѣ. Чехи стоятъ отже на грунтѣ конституційнôмъ, а домагаются тôлько выконаня тыхъ условій, при котрыхъ природный и хосенный розвôй кождои народнои индивидуальности есть можливымъ. А всѣ тіи домаганя могутъ безъ змѣны конституціи бути удѣленѝ. Далѣ Чехи и партія права ôтъ давна домагаются змѣны несправедливыхъ ординацій выборчихъ.

Що до рôвноуправненя языка, оно основными законами зôстало узнане. Не достае тôлько розпоряджень переводовыхъ (Vollzugsverordnungen) и о тіи власне ходитъ.

Межи повысшими всѣма партіями по серединѣ висятъ Поляки. Они, якъ завше, тримаются политики утилитарнои; они пôдпирали кожде министерство, щобы кожде положенье для себе вызыскати. Нынѣ стоятъ они при партіи права и при Чехахъ, бо такого духа есть министерство, хотятъ и самѝ автономіи свого краю и не бачатъ еще ніякого небезпеченьства съ тои стороны для себе.

На котру сторону перехилятся Поляки, тая въ радѣ державнôй горою. Ту кождый зрозумѣе, чому централисты такъ много задаютъ собѣ труду, щобы Полякôвъ на свою сторону перетягнути. Они разъ ваблятъ, другій разъ грозятъ мовлячи: Перейдете на нашу сторону и поможете намъ маіоризовати Чехôвъ, ôтдамо вамъ на дальше Русинôвъ; а не перейдете, такъ Русины маютъ право всего того домагатися, чого домагаются Чехи.

Ото такъ говорятъ мнимѝ нашѝ оборонцѣ; мы маемо служити цѣною позысканя Полякôвъ для Нѣмцѣвъ.

Тутъ заходитъ важне пытанье, по котрôй сторонѣ намъ стати, съ якою партіею намъ лучитися належитъ?

Стефанъ Качала.

ДОПИСЬ.

Зъ Рогатына. *(О бурсахъ и выхованю молодежи.* I.) Прочитаемъ въ Вашôй ôтъ кôлька лѣтъ пожаданôй часописи „Дѣло" Ч. 2. допись зъ Львова: (Бурсы для сынôвъ священническихъ); дуже промовила она до мене, утвердила и укрѣпила мене въ тôмъ, що передъ кôлькома лѣтами въ тôй самôй гадцѣ писаемъ до „Слова"; тôлько моя гадка далѣ пôшла, бо я хотѣвъ видѣти запровадженѝ бурсы або лучше сказати общества, а зъ тыхъ бурсы для помѣщеня и помочи бѣднои учащоися молодежи. Мы маемо межи молодежію рускою превосходнѝ таланты, а способнôсть перша и воля руского народа по многôй части есть по тому, щобы дѣти свои образовати и просвѣщати. Способнôсть до того есть, бо въ кождôмъ селѣ и мѣстѣ коштомъ народа руского суть заложенѝ школы, въ котрыхъ коштомъ руского народа и жиды и Поляки просвѣщаются. Воля по тому есть, бо въ середныхъ школахъ видимо учащихся, и то превосходно, дѣтій рускихъ селянъ и священникôвъ, видимо

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 3.

ОТДѢЛЪ I.

Духъ Марлія.

(Гл. Ч. 2 и 3.)

Ставало що разъ бôльше мрачно и зимно; рѣзкій холодъ переймавъ на скрôзь. Якійсь чоловѣчина съ малымъ, цѣкавымъ носомъ, дрожачій ôтъ стужи и голоду, пôдокрався до ключевои дѣрки Скруджа, щобъ ему заколядовати. Але на першій голосъ пѣсни Скруджь такъ рѣшучо схопивъ за линію, що спѣвакъ переляканый давъ драла. И знову тôлько мрака и холодъ заглядали до ключевои дѣрки.

На конець прійшла година святого вечера. Нерадо вставъ Скруджь зъ свого крѣсла. Се бувъ знакъ для писаря, що вже може йти до дому. Скоро загасивъ ôнъ свѣтло и взявъ за капелюхъ.

„Догадуюся, що вы хочете завтрѣшній день мати вôльнымъ," сказавъ Скруджь.

„Такъ, пане, коли вамъ се догôдно."

„Се менѣ недогôдно", — сказавъ Скруджь, „и такъ не повинно бути. Якъ бы я вамъ за се потрунувъ цѣлоденну платню, правда, вы бъ подумали, що вамъ кривду заподѣяно?"

Писарь ôтповѣвъ на те лише вымушенымъ усмѣхомъ.

„А прецѣнь", говоривъ Скруджь, „вы не подумаете о тôмъ, що се менѣ кривда дѣеся, коли я цѣлоденну платню плачу за день барашкованя."

Писарь замѣтивъ, що се тôлько разъ въ рôкъ лучаеся.

„Дуже се нужденна извина, щобы кождого двацятьпятого грудня обкрадати людску кишеню," ôтповѣвъ Скруджь запинаючи гузики свого плаща ажь пôдъ саму бороду. „Але я догадуюсь, вы хотѣлибъ бути цѣлый день вôльнѝ. Будете тутка лише цѣле передполудне."

Писарь обѣцявъ прійти и Скруджь ôтдалився бормочучи щось пôдъ носомъ. Контору зачинено въ однôй хвили. Писарь не мôгъ повеличатись плащемъ и завинувся тôлько въ свôй бѣлый шаль, котрого довгѝ кôнцѣ обвисали по обохъ бокахъ грудій. Ради празника переѣхавъ ôнъ съ гурмою хлопцѣвъ зъ якихъ двацять разôвъ на Гляндеръ Корнгиль, а ôттакъ що силы побѣгъ до своеи хатинки на Кемденъ-Товнъ, щобы забавитись въ пôжмурки.

Скруджь зъѣвъ свôй ôтлюдный, сумовитый обѣдъ въ своѣй звычайнôй, ôтлюднôй, сумовитôй гостинници; перечитавши всѣ дневники перевѣвъ ôнъ останокъ вечера надъ своимъ банковымъ журналомъ, а потôмъ забрався домôвъ спати. Ôнъ мешкавъ въ комнатахъ, що колисьто належали до его померпшого спôльника. Се бувъ рядъ мрачныхъ комнатъ въ низькôмъ, темнôмъ домѣ. Сей дôмъ стоявъ на подвôрю такъ не на своимъ мѣсци, якъ бы ôнъ сюда заблукався граючи еще за молоду въ пôжмурки въ другими домами, почѣмъ не мôгъ вже бôльше выдôстатись зъ свого сховку. Сей дôмъ бувъ теперь старый и пустый. Крôмъ Скруджа никто не мешкавъ въ нѣмъ, бо прочѝ комнаты були вже найнятѝ на склепы. Подвôрье було такъ темне, що самъ Скруджь мусѣвъ омацки шукати дороги, хочь знавъ кождый камѣнчикъ на подвôрю. Мрака и морозъ такъ якось густо и тяжко насѣли на темнôй старôй дорозѣ до брамы дому, мовьбы самъ геній тучи засѣвъ на порозѣ въ сумовитôй задумѣ.

Се рѣчь певна, що молотокъ ôтъ брамы не бувъ ничимъ замѣтный, хиба своею величиною. И се такожь рѣчь певна, що Скруджь видавъ его що вечера и рана, ôтъ коли оселився въ тôмъ домѣ, та що Скруджь не мавъ бôльше фантазіи, якъ кто нибудь другій въ Циты лондоньскои. Не треба такожь забувати, що Скруджь, крôмъ нынѣшного пополудня, ôтъ семи лѣтъ ни словечкомъ не згадавъ на свого померпшого спôльника. Найжежь теперь менѣ кто вытолкуе, чому Скруджь, встромляючи ключь въ замокъ ôтъ брамы, глянувши на молотокъ не побачивъ молотка ôтъ брамы, але лице Марліого, хочь молотокъ въ ничѣмъ не змѣнився?

Такъ, лице Марліого! Не кромѣшна тьма, що облягала всѣ предметы на подвôрю, але якесь несамовите свѣтло окружало те лице, мовь бы зôгнилого морского рака въ темнôй пивници. Оно не глядѣло на него дико и гнѣвно, але такъ якъ Марли звычайно глядѣвъ на Скруджа: съ окулярами на чоло засунеными. Волосье дивоглядно ѣжилось въ гору, якбы ôтъ вѣтру або жаркого повѣтра; а очи, хочь широко отвертѝ, ни троха не рухались. Все те вразъ съ мертвецкою блѣдостію лиця чинило его выразъ страшнымъ.

Коли Скруджь смѣлѣйше глянувъ на вѣдьмо, знову ничого не побачивъ якъ тôлько молотокъ ôтъ брамы. По правдѣ не можна сказати, щобъ Скруджь не перелякався и щобъ по его шкôрѣ не пробѣгли мурашки, чого ему еще ôтъ дитинныхъ лѣтъ николи не лучалося. Ôнъ на силу спромôгся, положивъ руку на ключь, покрутивъ нимъ, вôйшовъ въ дôмъ и засвѣтивъ свѣтло. Нѣмъ замкнувъ двери, еще разъ осторожно выглянувъ за нихъ, мовь бы справдѣ боявся завзрѣти тамъ чупрыну Марліого. Але за дверми не було ничого, тôлько шрубы, що придержовали молотокъ.

„Ба, ба!" сказавъ Скруджь и зачи-

въ першихъ клясахъ отлично або по крайнôй мѣрѣ добре учащихся и милуючихъ свою народнôсть. Ôтъ 3-ои або 4-ои клясы замѣчаемо вже помалу гдекотрыхъ съ слабшимъ успѣхомъ а потому и рôвнодушныхъ на свою народнôсть и опускаючихъ школы а въ кôнци видимо зъ нихъ и ворогôвъ руского народа, або пролетаріятъ недоукôвъ и непросвѣщеныхъ, зарозумѣлыхъ, складаючихъ свôй упадокъ въ вину руского народа. Смотрѣвемъ причину того и такъ менѣ представилося передъ очи. Мовлю ту по найбôльшôй части о сынахъ селянъ, хотяй пôдъ тую саму категорію можнабы почислити и сынôвъ священникôвъ. Селянинъ посылае свого сына до школы звычайнои сельскои, такъ званои теперь людовои. На талантъ, который объявляеся въ молоденькôй уже душѣ, звертае увагу отця совѣстный народолюбивый учитель або священникъ подаючій науку религіи въ школѣ. Богато труда стоитъ наклонити отця-селянина до того, щобы свою дитину давъ до дальшихъ школъ, а менѣ самому приключаеся, що хотячи допомочи одному селянинови зъ села К., котрого сынъ объявлявъ превосходный талантъ, предложивемъ, щобы безплатно давъ его до мене въ Рогатынѣ четверту клясу скôнчити а потому далѣ помисливôымъ о нѣмъ, а селяне-родичѣ тôлько пôдъ тымъ условіемъ хотѣли дати сына, если я имъ за тое еще доплачу. Не входжу уже въ тое, що поводовало ихъ дати сына пôзнѣйше до дальшихъ школъ, але конець-кôнцемъ дали. Дали его въ пôдленькôй сельскôй одежѣ. Съ початку сынокъ памятный на упôмненье родичѣвъ и отця духовного пильнуе школы и книжки. Видитъ ôнъ въ тôй самôй школѣ паничика, котрый не тôлько добре учится, але и красше одягаеся. Въ короткôмъ часѣ пересвѣдчаеся сынъ селянина, що той паничикъ не спростае съ нимъ въ наукахъ. Ôнъ видится визшимъ надъ него, але чуеся пониженымъ для своеи пôдленькои одежи. Вже въ другôмъ роцѣ сынокъ промавляе до отця, що ему придалабыся отвѣтнѣйша одежа. Тягнеся отець якъ може, на лучшу одежину, але и потребы змагаются якъ въ дома у отця такъ и въ школѣ у сына. Автономія при невѣжости нашихъ селянъ що-разъ бôльше коштуе, а выдатки въ школѣ на книжки, оплату школьну и проче такожь що разъ бôльше змагаются. Отець стогне и дитина неудовлетворена. Такъ дотягне до 4-ои гимназіяльнои клясы. Отець уже откровенно оголошае свое банкрутство и по крайнôй мѣрѣ мало ему може уже що докинути. Сынъ уже понявъ важнôсть и потребу науки и не хотѣвбы школы опустити; ôнъ видитъ потребу вже и лучшои одежи, а ту не ма зъ чого, отже ратуеся тымъ, що шукае лекціи для себе, щобы научаючи другихъ самъ мôгъ себе утримати. Але знайти лекцію у Русина, се дуже тяжко, бо Русины по бôльшôй части бѣднѣ, а впрочѣмъ самѣ себе ратують. Такъ отже муситъ ôнъ звычайно лекціи шукати у Поляковъ, а тутъ знову трудно знайти, бо Полякъ шукае Поляка на корепетитора. Такъ самъ пересвѣдчивемься во Львовѣ, що княгиня С., шукаючи хорыхъ и бѣдныхъ яко дама общества помочи бѣдныхъ и недужихъ, сказала до однои недужнои вдовицѣ по священнику: niemam do ciebie nabożeństwa, boś Rusinka.“ Такъ для Русина нема набоженьства, щобы ему помочи. Тôлько въ остаточности, якъ вже нема кого иного, пріймаеся и Русина на учителя дѣтій. Зъ початку видится той бѣдный Русинъ несвоимъ въ чужôмъ домѣ, зноситъ для щоденного хлѣба часомъ и терпкѣ уваги Поляка; але ôнъ добре учитъ дѣтій, шкодабы его ôтправити, тожь зачинаютъ его хвалити, и ему схлѣбляти. Се подобаеся его думѣ, ôнъ зачинае зъ початку, хоть нерадо, выстерѣгатися позору Русина, потому зачинае влюблятися въ звычаѣ, мысли и стремленія Поляковъ, зачинае чужимъ ставатися для Русиновъ. Прійде до дому — дôмъ батька вже для него за тѣсный, ôнъ шукае иного товариства и стаеся чужимъ для рускои народности. Русины видячи звихненого сына руского сторонятъ ôтъ него. Але и Польща зробивши вже свое зачинае его опускати. Отъ подаеся ôнъ о стипендію и конечно муситъ предложити руску метрику, а руска метрика то перешкода въ одержаню стипендіи. Такъ щожь ему робити? Лекціи не выстарчуютъ на одежу и выживленье, тожь принужденый ôнъ або покидати школы, або йти въ нихъ дальше съ лихимъ щербатымъ поступомъ. Ôнъ не знае на кого зложити причину своеи недолѣ. Забуваючи на свою минувшôсть, ôнъ складае вину на Русиновъ, бо ему здаеся природно, що Русинъ повиненъ мати помôчь отъ Русина. Такъ то рускѣ дѣти марнѣютъ въ высшихъ школахъ и черезъ лекціи и для недостатку лекцій часто запропащаются.

(Конець буде.)

Иполитъ Дзеровичъ

Совѣтникъ Митроп. Консисторіи и Деканъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Рада державна. На 38 ôмъ засѣданю 10. (22.) с. м. внѣсъ п. дръ Саксъ интерпеляцію до министра торговлѣ: якихъ принципôвъ думае держатися правительство при систематичнôмъ переобразованю австрійскихъ желѣзныхъ дорогъ? Та интерпеляція змѣряе до того, щобы теперѣшне правительство выяснило свою програму въ справахъ будовы и заряду желѣзницъ. — Ôттакъ закôнчено розправы надъ предложеньемъ *закона противъ нужды.* Першихъ пять параграфôвъ сего закона подали мы вже въ Ч. 4. въ послѣдныхъ вѣдомостяхъ. Дальшѣ §§-ы звучатъ: §. 6. На непредвиджений случаѣ нужды вымагаючои державнои пôдмоги, котрымъ въ тôмъ законѣ незараджено, призволяеся правительству кредитъ до максимальнои сумы 100,000 зр. — §. 7. Залички зъ стороны державы на засѣвъ якъ и на закупно живности для дôткненыхъ нуждою роздѣлюютъ державнѣ власти въ порозумѣню съ краевыми выдѣлами и при участи начальникôвъ громадъ. — §. 8. Выдатки симъ закономъ дозволенѣ маютъ бути вставленѣ въ буджетъ р. 1880. — §. 9. Правнѣ грамоты, поданя и протокола о удѣленыхъ заличкахъ суть вôльнѣ ôтъ штемпля и належитостій. — §. 10. Залеглѣ раты можутъ бути стяганѣ въ дорозѣ политичнои екзекуціи ôтъ надѣленыхъ заличками. — §. 11. Переведенье сего закона поручаеся министрови внутренныхъ справъ. — При розправѣ надъ симъ закономъ пояснивъ гр. Таффе §. 6-ый въ той способъ, що кредитъ 100,000 зр., въ тôмъ §-фѣ дозволеный, вставленый загально для всѣхъ краѣвъ, а нетôлько специяльно для гдекотрыхъ краѣвъ нуждою навѣщеныхъ. Сей кредитъ мае выповнити тѣ недостатки, котрымъ бы запомога, въ попередныхъ §§-ахъ вызначена, не могла зарадити. По принятю цѣлого повысшого закона, принято еще резолюцію взываючу правительство, щобы при будовахъ тымъ закономъ призволеныхъ уживано тôлько свойскихъ робôтникôвъ.

На тôмъ же самôмъ засѣданю розпочато розправы надъ *новелею о податку грунтовôмъ.* Справа то дуже немила для бôльшихъ посѣдателѣвъ въ Галичинѣ, котру проте послы польскѣ, якъ то мы вже доносили, хотятъ всѣми силами звернути назадъ до комисіи податковои и въ той способъ проволочи справу реформы грунтового податку. Немилою есть она имъ черезъ тое, що мае упормовати новый податокъ грунтовый на пôдставѣ нового катастру переведеного по р. 1869. Кошта катастру выносили чисто 20 милiонôвъ золотыхъ, при чѣмъ выкрыто гдеякѣ неправильности давнѣйшого катастру, именно въ земляхъ бôльшихъ посѣдателѣвъ, и сконстатовано, що богато грунтôвъ було дуже низенько оподаткованыхъ або совсѣмъ неоподаткованыхъ. Новеля, внесена передъ палату пословъ, мае протое на цѣли давнѣйшѣ неправильности усторонити и грунта ôтповѣдно до ихъ плодоносности оподатковати. Держава зыскалабы черезъ тое безъ сомнѣнія, именно пôзнеслабыся значно рубрика доходôвъ зъ безпосередныхъ податкôвъ, и не требабы що року для покрытя недоборôвъ буджетовыхъ глядѣти за новыми жерелами доходôвъ, котрыхъ представителѣ интересôвъ бôльшихъ посѣдателѣвъ научилися знаходити всюды *поза собою,* накладаючи черезъ тое бôльшѣ тягары на другѣ верствы народа.

Вже въ комисіи грунтовôй повстали два таборы. Бôльшôсть освѣдчилась вправдѣ за новелею, але съ тымъ додаткомъ, щобы не впроваджовати нового податку скорше въ житье, доки ажь комисіи реклямаційнѣ не покôнчатъ своихъ працъ. Комисіи тіи маютъ задачу входити въ справедливôсть оцѣненя грунтôвъ черезъ новый катастеръ и его справляти. Заходитъ обава, що комисіи реклямаційнѣ не покôнчатъ такъ скоро своеи роботы и що черезъ тое выконанье новелѣ спынилобыся о якихъ пять лѣтъ найменше. По тôй причинѣ жадае меншôсть податковои комисіи въ своѣмъ внесеню, щобы новеля о податку грунтовôмъ заразъ вôйшла въ житье, а попри тôмъ найбы комисіи реклямаційнѣ робили свое дѣло, на що и правительство годится.

Референтомъ бôльшости комисіи есть посолъ Кшечуновичъ, котрый широкими розправами въ податковôй комисіи головно причинився до того, щобы новеля о грунтовôмъ податку прійшла якъ найпôзнѣйше на дневный порядокъ пôдъ обрады. Треба оказати, що польска делегація доси всѣма силами старалася, щобы ту справу проволочи въ безконечнôсть. Для тои цѣли позыскали Поляки Чеховъ предкладаючи имъ, що за цѣну проволоки новелѣ о грунтовôмъ податку будутъ попрати жаданя ческого меморіялу, а правительство, хочь зъ першого разу противилося всякôй проволоцѣ, нынѣ передъ союзомъ Поляковъ, Чеховъ и значнои части партіи права мусѣло зробити уступку въ користь змодификованыхъ тенденцій Кшечуновича. Коли однакожь мимо того прійшла новеля. податкова на дневный порядокъ (съ напередъ вже рѣшеною судьбою вернути назадъ до податковои комисіи) п. Кшечуновичъ еще и тутъ старався недати тôй новели хочь хвильку зазрѣти свѣта и — згубився! Безъ него, яко справоздавця бôльшости комисіи, не могли розпочатись обрады надъ новелею. Але лѣвиця обурилась на такій выкрутасъ п. Кшечуновича и зажадала, щобы безъ него приступити до обрадъ. Коли такъ штучка неудалась, ôтнайшовся п. Кшечуновичъ и съ ироничнымъ усмѣхомъ зайнявъ свое мѣсце знаючи на передъ, що новеля таки мимо того всего знову пôйде пôдъ обрады комисіи и не такъ скоро прійде пôдъ остаточне рѣшенье.

Въ имени меншости здававъ справу дръ Шавнъ. Его попераютъ переважно централисты. За бôльшостію вписались до голосу: Кн. Льобковичъ, Грохольскій, Диналли, гр. Дѣдушицкій, Иполити и дръ Клайцъ. Першій зъ сихъ поставивъ на засѣданю зъ дня 24. с. м. внесенье, щобы цѣле предложенье звернути назадъ комисіи податковôй. Министерство, котре зъ разу держалось предложеня меншости, уступило передъ напоромъ Поляковъ Чеховъ и сторонництва права, почѣмъ внесенье кн. Льобковича принято. По 8 дняхъ новеля прійде знову на порядокъ дневный. Рускѣ послы не брали участи въ обрадахъ.

Въ австрійско-угорскôмъ тѣлѣ дипломатичнôмъ зайшли слѣдуючѣ змѣны: Теперѣшній посолъ въ Атинахъ гр. Дубскій удается до Царгороду; гр. Калнокій до Петербурга; на его мѣстце до Копенгаги пôйде фонъ Франкенштайнъ, дотеперѣшній посолъ въ Дрездѣ; на мѣстце же послѣдного — гр. Волькенштайнъ-Тростбургъ.

Справу доповненя министерства цислитавского зъ посередъ бôльшости парляментарнои ôтрочено, хотяй въ послѣдныхъ дняхъ окрôмъ проф. Массена выступали яко кандидаты Дунаевскій, Евзебій Черкавскій и бр. Кригсавъ.

нивъ двери. Лоскôтъ дверій загувъ по цѣлôмъ домѣ якъ грôмъ. Кожда комната на горѣ, кожда бочка на долѣ въ пивници виняря, здалося, ôтповѣдали своимъ особнымъ ôтгомономъ. Але Скруджъ не такій бувъ, щобы злякатись ôтгомону. Ôнъ замкнувъ двери, перейшовъ черезъ сѣни и ступивъ на сходы и то повôльно розфакуючи свѣчку, щобъ яснѣйше свѣтила. Сходы були такъ широкѣ, що по нихъ можна було выгôдно мары на поперекъ вынести. Може то й задля того здалося Скруджови, що передъ нимъ мовбы справдѣ до гори выдвигались мары. Шѣсть газовыхъ лямпъ зъ улицѣ не освѣтилибы еще достаточно ясно тыхъ сходôвъ, а щожь доперва мала свѣчка, що тьмаво миготѣла въ рукахъ Скруджа! Але Скруджъ ни крыхôтки тымъ не журився и ступавъ дальше по сходахъ. Темнота дешева, а у Скруджа дешевôсть надъ усе. Але нѣмъ замкнувъ ôнъ двери, перейшовъ по комнатахъ, щобъ поглянути, чи все въ ладѣ. Свѣтлиця, спальня, комора, все було, якъ годится. Никого пôдъ столомъ, никого пôдъ софою; малый огникъ на коминку, лошка и тарѣлка готовѣ, а при огни мале горня клейку (Струджъ бувъ слабый на нежить). Никого пôдъ лôжкомъ, никого въ альковѣ, никого въ шляфроку, щовисѣвъ на стѣнѣ якось дуже пôдозрѣло. Комора якъ звычайно. Старый параванъ, старѣ чоботы, два коши на рыбу, трипога умивальня и желѣзна кочерга.

Вповнѣ заспокоеный зачинивъ ôнъ двери, замкнувъ ихъ на ключь и засунувъ еще до того на засовку, чого доси николи не робивъ. Оттакъ забезпечившись противъ всякои несподѣванки, скинувъ ôнъ краватку, натягнувъ на себе шляфрокъ и пантофлѣ, насадивъ на голову шляфмицу и засѣвъ коло огню, щобъ спожити свôй клейкъ. Огонь бувъ справдѣ дуже маленькій, такъ якъ бы ніякій на таку студенну нôчь. Ôнъ мусѣвъ добре до него присунутись и надъ нимъ нагнутись, щобъ хочь крыхту тепла почути ôтъ тои жменѣ углѣвъ. Коминокъ выставивъ передъ давными лѣтами якійсь голяндскій купець и украсивъ его наоколо дивоглядными голяндскими рѣками и библійными образками. Тутъ бувъ Каинъ и Авель, дочка Фараона, королѣвны зъ Сабы, ангелы лѣтаючѣ въ воздусѣ на облакахъ мовь на перинахъ, Бельзацаръ, Апостолы бродячѣ по озерѣ, множество фигуръ для розрывки гадокъ. А мимо того лице Марліого знову высувалось, якъ желѣзъ пророка и заступало собою всѣ тѣ украшеня. Зъ кождого образка выступало оно мовь бы тутъ були самѣ ôтбитки лиця старого спôльника.

„Дурниця!“ сказавъ Скруджъ и перейшовся по комнатѣ. Походивши такъ кôлька разôвъ сюда-туда, Скруджъ сѣвъ знову на крѣсло. Але що тôлько оперъ ôнъ голову на поручье, повернулись его очи якъ бы ôтъ нехочу на старый, николи неуживаный дзвôнокъ. Сей дзвôнокъ, не знати вже въ якій цѣли, бувъ сполученый съ комнатою верхного поверха дому. На велику дивовижу и съ немалымъ страхомъ замѣтивъ Скруджъ, що дзвôнокъ почавъ рухатись. Зъ першу зарухався ôнъ такъ повôльно, що ледви выдавъ зъ себе голосъ. Але скоро загомонѣвъ дзвôнокъ на весь голосъ а съ нимъ всѣ дзвôнки цѣлого дому. Се могло тревати пôвъ годины, або й одну хвилю, але Скруджови здалося се цѣлою годиною. Наразъ затихли дзвôнки, якъ перше наразъ були почали дзвонити. Ôттакъ роздався якійсь брязкôтъ, гдесь глубоко на долѣ, мовь бы кто перетягавъ тяжкѣ ланцухи по бочкахъ пивницѣ виняря. Теперь нагадавъ собѣ Скруджъ колишну поговôрку, що духи ходятъ въ ланцухахъ. Двери ôтъ пивницѣ мигомъ розчинились съ страшеннымъ гукомъ и лоскотомъ. Брязкôтъ ставався що-разъ голоснѣйшимъ и гомонѣвъ по сѣняхъ; потôмъ здôймався по сходахъ, а наконець дôйшовъ просто до дверій.

„Топуста дурниця!“ сказавъ Скруджъ. „Не вѣрю тому.“ Але ôнъ зôлѣдъ, якъ духъ незадержуючись вôйшовъ крôзь тяжкѣ двери до комнаты. Въ тôй самôй хвили погасаючій поломѣнь заблестѣвъ яснѣйшимъ свѣтломъ, мовь бы кликавъ: знаю тебе, духу Марліого! и погасъ.

(Дальше буде.)

— **Рухъ почтовый во Львовѣ.** Въ Грудни минувшого року надано 193.701 приватныхъ листôвъ нерекомендованыхъ, межи котрыми було 5089 до адресатôвъ въ мѣсци; 63.784 картъ кореспонденційныхъ; 22.004 посылокъ пôдъ перепаскою; 8.755 посылокъ съ пробами; 172.539 примѣрникôвъ газетъ; 69.897 урядовыхъ листôвъ; 38.474 листôвъ рекомендованыхъ; 6175 переказôвъ на загальну суму 252.510 зр. 82 кр. а. в.; 37.030 посылокъ цѣнныхъ, межи котрыми 10.065 за послѣплатою въ сумѣ 96.394 зр. 38 кр. Загаломъ 610.359 посылокъ, значитъ о 8.665 бôльше якъ въ грудни р. 1878. До Львова надôйшло 162.597 листôвъ приватныхъ нерекомендованыхъ (межи тыми 5089 ôтъ надавцѣвъ мѣсцевыхъ), 54.611 картъ кореспонденційныхъ; 32.471 посылокъ пôдъ перепаскою; 4.299 посылокъ съ пробами; 26.947 примѣрникôвъ газетъ; 38.407 листôвъ урядовыхъ; 32.861 листôвъ рекомендованыхъ; 14.973 переказôвъ на суму 276.196 зр. 13 кр. а. в.; 25.526 посылокъ цѣнныхъ, зъ котрыхъ 1968 за послѣплатою въ сумѣ 28.726 зр. 80 кр. а. в. Загаломъ надôйшло до Львова 392.692, значитъ о 1598 бôльше якъ въ грудни 1878 р.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Зъ Петербурга телеграфуютъ до N. Fr. Pr., що донесеня англійскі о другôй побѣдѣ Туркоманôвъ надъ россійскими войсками и о повстаню племенъ сосѣдныхъ Хивѣ и Персіи суть неправдивиі. Туркомане напали лишь на россійскій транспортъ живности. Бюро Райтера подае пôдъ днемъ 12. (24.) с. м. вѣдомôсть зъ Тегерану, що по донесенямъ зъ Чикисляру не видко въ цѣлôй окрестности Туркоманôвъ. Комуникація межи Чикисляремъ и таборомъ россійскимъ, положенымъ на всхôдъ ôтъ сеи мѣсцевости, совсѣмъ безпечна. Такожь и дроты телеграфичні на линіи Чикисляръ-Астрабади не ушкоджені.

Царева опускае въ суботу Канъ.

Ходитъ слухи о навязаню новыхъ переговорôвъ межи Петербургомъ и Ватиканомъ за стараньемъ кардинала Ледоховского въ сполученю съ Єзуитами и Воскресенцями. Законъ Воскресенцѣвъ повставъ въ 1841 року зъ членôвъ емиграціи польскои, котрі по революціи въ 1831 року звязались въ Парижи въ братство для ширеня католицкои идеи и пôддержованя польского патріотизма. Папа Григорій XVI. потвердивъ се братство яко выключно польску конгрегацію.

Франція. Внесенье Ферри-ого, о котрôмъ згадувалисьмо въ ч. 4. „Дѣла", звучитъ въ головнѣйшихъ точкахъ: До елементарнои науки обовязані суть всѣ дѣти обохъ полôвъ ôтъ 6—13 лѣтъ. Выконанье ухвалы надзырае въ кождôй громадѣ комисія, зложена зъ вôйта, надзырателя школы, учителя и трехъ громадянъ. Съ початкомъ року мусить кождый отець родины рѣшитись, чи своихъ дѣтій хоче приватно, чи въ школѣ публичнôй учити. Учителѣ обовязані пôдъ карою суспензіи щоденно контрольовати учащаючихъ до школы. Єсли дитина въ протягу мѣсяця чотыры разы безъ достаточнои причины опуститъ школу, тогды комисія мѣстцева завзывае недбалого батька передъ себе и толкуе ему уставу школьну. На случай непоправы прибивае вôйтъ его имя на дверехъ уряду громадского. Ôттакъ виноватый пôдпадае карамъ грошевымъ. Лишень смерть або слабôсть родичій и близькихъ зъ родины або переповы комуникаціи звôльняютъ дитину ôтъ навѣщаня школы. Дѣтій занятыхъ при господарствѣ, на поляхъ або въ фабрикахъ, може комисія увôльняти ôтъ раннои або пополудневои науки. Дѣти, побираючі приватну науку, пôддаются рôчнымъ испытамъ. За злый успѣхъ дитины ôтповѣдаютъ родичѣ. Въ сенатѣ 12. (24.) с. м. говоривъ Броли противъ внесеня Ферри ого, пôдсуваючи републиканамъ намѣренье знищити вôльнôсть научаня и пôдкопати вѣру. Сенъ Гильеръ ôтповѣвъ ему, що противники републики не хотятъ розумѣти понятія о державѣ и еи правахъ. Єзуиты стремлятъ до опанованя науки и ругаютъ державнымъ законамъ, противъ котрыхъ никому не вôльно револьтовати.

Похороны Жюль Фавра ôтбулися безъ розгомону. По воли покôйного залишено нагробні промовы.

Внесенья Людвика Блянка, на всеобщу амнестію узнано въ палатѣ послôвъ за нагле.

Допресъ, дотеперѣшній политичный директоръ министерства дѣлъ заграничныхъ, именованый посломъ Франціи въ Ватиканѣ.

Нѣмеччина. Союзнôй радѣ предложено внесенье на побôльшенье арміи нѣмецкои о 100.000 людій и полевои артилеріи о 240 пушокъ. Выконанье ухвалы малобы вôйти въ житье съ 1. цвѣтнемъ 1881. Въ предложеню мотивуеся се побôльшенье нѣмецкои арміи потребою обезпеченя Нѣмеччины, положенои межи двома небезпечными державами: Франціею и Россією, котрі такожь переводятъ реформу войска. Нема найменшого сомнѣнія, що се предложенье буде приняте союзною радою. Найблизше наслѣдство сего побôльшеня арміи — се побôльшенье тягарôвъ, але чи до тои финансовои стороны не привяжеся такожь податокъ крови въ якôй недалекôй европейскôй вôйнѣ, сего на певно не можна заперечити. Теперѣшні часы характеристичні: побôльшеньемъ армій, фразами о мирѣ и невѣрою въ тревалôсть миру.

Англія. Безхлѣбні робôтники въ Лондонѣ въ числѣ 3.000 ôтбули въ Гиденарку метингъ и выслали до министра-президента ôтпоручникôвъ съ представленьемъ, щобы правительство постаралося о розмѣщенье ихъ при публичныхъ будовахъ.

Зъ Кабулю доносятъ пôдъ днемъ 9. (21.) с. м., що Англичанамъ удалося найзнаменитшихъ Сирдарôвъ наклонити до здачѣ. Два сины Губбабуля-хана явились добровôльно въ таборѣ англійскôмъ. Магометъ ханъ стоитъ на чолѣ шести полкôвъ въ Гуцни.

Въ Дублинѣ зôбралось ірійске парляментарне сторонництво и ухвалило кôлька резолюцій въ справѣ загальнои нужды, въ котру попалися селяне, вѣрнѣйше сказавши, ірійскі державцѣ, черезъ неоглядне вызыскованье краю англійскими лордами. Зôбрані вмѣняютъ причину нужды самомужь правительству, котре за дѣломъ безхосенной заграничнои политики забуло на власныхъ пôдданыхъ, и домагаются безпроволочнои помочи. Въ Бирмингамъ, при ôткрытю нового либерального клюбу, дуже споругано министерство Виконсфильда и обявлено мнѣніе, що оно спыняе добрі ôтношеня Англіи до державъ европейскихъ.

НОВИНКИ.

— **Выборы до рады мѣста Львова**, що ôтъ довшого часу выкликали були живі агитаціи межи львôвскимъ мѣщаньствомъ, закôнчилися въ понедѣлокъ 14 с. м. побѣдою такъ званыхъ передмѣщанъ, осмѣяныхъ доси пôдъ назвою „Onuhry-хъ." Зъ дотеперѣшныхъ 100 радныхъ удержалось тôлько 40 а всѣ прочі заступлені новыми. Дотеперѣшный президентъ мѣста дръ Ясиньскій не выбраный до новои рады. Агитація противъ старыхъ радныхъ була выкликана головно дотеперѣшною неконче ôтповѣдною господаркою рады (коштовні будовы и зъ того повсталі тягары) якъ и замѣреною пожичкою мѣста Львова въ сумѣ $2^1/_2$ миліона. Бôльшôсть новои рады мае бути рѣшучо противною затягненю тои пожички. Яко кандидатôвъ на президента мѣста подаютъ: адв. др. Мадейского, дотеперѣшного віцепрезидента, Домбровского, дра Гноиньского, Милерета и пп.

— (?) **Вечеръ съ танцями** устроюе „Руска Бесѣда" въ Перемышли въ користь тамошнои убогои молодежи школьнои дня 28. сѣчня (9. лют.) с. р. въ сали мѣйскои рады пôдъ ч. 1. Початокъ о 8. г. вечеромъ. Карта вступна для родины зъ 3 осôбъ — 3 зр., для 4 осôбъ — 4 зр., для 1 особы 1 зр. 50 кр.

— (*Д.*) **Рускій театръ народный** пôдъ дирекціею п. Т. Романовича пробуває теперь, якъ звѣщалисьмо, въ Перемышли, где давъ доси чотыры представлень. На першихъ трехъ представленяхъ участь публики була слаба, доперва на четверте представленье дня 13 с. м. зôбралася публика численнѣйше. Представлювано мельодраму Д. Млаки: „Убога Марта". Публика, переважно руска, приняла сю штуку щиро, особливо подобався финалъ II акту (дуетъ Петра и Марты). Дирекція намѣряе дати въ Перемышли еще тôлько кôлька представлень и въ другôй половинѣ лютого переѣхати въ Станиславôвъ.

— (*К.*) **Зъ Перемышля** доносятъ намъ: Въ Недѣлю дня 20 сѣчня (12 лютого) устроюе дирекція руского народного театру п. Т. Романовича першій, и правдоподôбно послѣдный, масковый баль. Замовленя на маски и костюмы принимае дирекція черезъ цѣлый сей тыждень (въ гостинници пôдъ „Тигромъ" Ч. 13 I.)

— **Въ справѣ о. Корнилія Яворовского** ôтбудеся остаточна розправа въ Львôвскôмъ краєвôмъ судѣ карнôмъ дня 29 сѣчня (10 лютого) с. р.

— **Кôлько жидôвъ на свѣтѣ?** Пôсля обчисленя жидôвского товариства берлиньского есть жидôвъ на свѣтѣ 6 до 7 миліонôвъ т. е. менше бôльше, стôлько якъ за часôвъ царя Давида. Зъ того припадае 5 миліонôвъ на Европу, 200.000 на Азію, 80.000 на Африку, а 1—$1^1/_2$ миліона на Америку. Въ Европѣ найбôльше жидôвъ проживае въ Россіи, именно 2,621.000; въ Австріи 1,375.000 а зъ тыхъ 575.000 въ Галичинѣ; въ Нѣмеччинѣ 512.000 а зъ тыхъ 61.000 въ Познаньскôмъ; въ Голяндіи 70.000, въ Англіи 50.000, въ Франціи 49.000, въ Италіи 35.000, въ Испаніи и Португаліи 2—4000, въ Швеціи 1800, въ Норвегіи 250. Въ самôмъ Берлинѣ жіє 45.000 жидôвъ, майже стôлько, якъ въ цѣлôй Франціи. Въ Азіи припадае 20.000 жидôвъ на Индію а 25.000 на Палестину. Въ Єрусалимѣ есть 13.000 жидôвъ, 7000 Магометанъ и 5000 Христіянъ. Въ самôмъ Львовѣ есть бôльше жидôвъ, якъ въ цѣлôй Палестинѣ. Зъ всѣхъ частій свѣта полюбили жиды найбôльше Европу. Тутъ знову найбôльше припали имъ до вподобы землѣ пôвнôчныхъ Славянъ, а Галичина повнымъ правомъ може назватись новочасною Палестиною. Булабъ дуже цѣкава рѣчь, пояснити причину сего зъявища, тымъ бôльше, що Галичина що-разъ бôльше жидоватѣе.

— **Магистратъ** мѣста Вѣдня зробивъ радѣ мѣйскôй предложенье, щобы постаралася въ выдѣлѣ краєвôмъ о основанье заведеня призначеного для выхованя опущенои и занедбанои молодѣжи. — Таке заведенье здалобыся дуже и у насъ. По инщихъ мѣстахъ и мѣсточкахъ находится множество дѣтій, сирôтъ, або лихими родичами занедбаныхъ, котрі безъ всякого выхованя ростутъ, а потому на злодѣѣвъ та збродняровъ выходятъ. Въ мѣру взмагаючоися нужды стрѣчаеся тая недоля що разъ частѣйше и по селахъ. Вправдѣ маємо въ краю институтъ гр. Скарбка въ Дроговижи, до котрого пріймаются до всякого фахового ремесла, але ôнъ на наші потребы далеко еще недостаточный. Мы мусимо конечно добиватися въ соймѣ о нові подôбні заведеня. Намъ не устрашатися передъ коштами; грôшъ той не буде марно выкененымъ, але вернеся намъ съ великимъ зыскомъ. Що выдамо на такі заведеня, тое зыскаемо потому на криминалахъ, и придбаємо краєви на мѣсце збродняровъ: людій для краю дуже пожиточныхъ. Сподѣємося, що наші послы не залишатъ пôднести сеи справы въ соймѣ.

— **Замороженй рыбы зъ Америки появилися съ кôнцемъ р. 1879. на торгахъ англійскихъ.** Се були лососѣ, котрі и розмѣромъ и добротою далеко перевысшуютъ европейскі. Покупъ на нихъ бувъ дуже великій и перші транспорты помимо значныхъ коштôвъ совсѣмъ оплатилися. Якъ бачимо, молода Америка на кождôмъ поли переганяе Европу и не вдоволяючись тымъ, що вже звышь десять лѣтъ годуе ю своимъ збôжемъ, починае на закуску достарчати й рыбы

— **Политичныхъ англійскихъ газетъ** выходитъ въ сихъ часахъ въ сполученыхъ королевствахъ Великобританіи 153; 18 изъ нихъ припадае на Лондонъ, 94 на провинцію, 3 на Уельсъ, 21 на Шотляндію, 16 на Ирляндію, а 1 на островъ Джерзи; 78 выходитъ рано, а 75 вечеромъ. — Зъ взгляду на програмъ политичный дѣлятся они на 65 либеральныхъ, 42 консервативныхъ а 46 незалежныхъ, а валстиво неутральныхъ.

— **100.000 франкôвъ за средство противъ убожества!** Парискій банкиръ Исаакъ Перейръ, доробившись красного маетку а навѣщеный на старôсть тяжкою недугою, роздумуе надъ средствами, якбы поратовати людскôсть ôтъ убожества и нужды. „Мусятъ бути якісь хибы въ людскôй соспôльности — пише Перейръ въ своимъ уединеню — а новочасна просвѣта и наука мусятъ вынайти средства, щобы выкорѣнити тй хибы и уратовати честныхъ и до працѣ охочихъ людій ôтъ нужды. Які тй средства — не знаю, але даю цѣлый мôй маєтокъ тому, кто ихъ ôткрые." На тую цѣль призначивъ Перейръ 100,000 фр., подѣливъ ихъ на чотыры серіи и розписавъ конкурсъ на чотыры темата обнимаючі цѣлый рядъ соспôльнои реформы. Кожда серія обнимае одну головну нагороду въ сумѣ 10,000 фр., двѣ другі по 5,000 фр. и двѣ по 2500 фр. Темата суть слѣдуючі: 1. Представити найлучшій способъ, въ якій бы можна усунути убожество (павперизмъ). 2. Рѣшити питанье, яка есть найлучша система науки въ школахъ народныхъ, середныхъ, промысловыхъ и на университетахъ. 3. Подати найлучшу организацію кредиту для розвою працѣ и добра робôтникôвъ. 4. Выказати, въ якій способъ можна перевести реформу податкôвъ, постепенне обниженье безпосередныхъ податкôвъ, знесенье цла и т. д. — Речинець до надсыланя конкурсовыхъ праць до 31 грудня 1880. Працѣ належитъ пересылати пôдъ адресою часописи Liberté 146 Rue Montmartre. Paris. Цѣкава рѣчь, чи увѣнчана праця конкурсова буде дѣйствительно убиваючимъ средствомъ противъ убожества и нужды?

— (§). **Желѣзниця черезъ пустыню Сагару.** Давнѣйше вызначило було француске правительство 600.000 франкôвъ за студіюмъ въ справѣ желѣзницѣ ôтъ Середземного побережа ажь до Судану. Що перше высмѣвали яко утопію, сталося теперъ пôдставою поважнои розправы. Италіянець Паллядини, проживавшій довшій часъ въ Африцѣ, оголосивъ уже въ 1866 р. проектъ желѣзницѣ ôтъ Бискры до Кахмы черезъ велику пустыню и пôдносивъ торговельні користи, які зъ того выйшлибъ для Французôвъ, Англичанъ, Нѣмцѣвъ, Италіянцѣвъ, Бельгійцѣвъ и Португальцѣвъ. Ôнъ збивавъ въ своѣмъ проектѣ передовсѣмъ хибні погляды, розсѣвані о тôй пустыни и пояснявъ настоящими примѣрами, оазами, що мнима пустиня часто вже на 10 стôпъ пôдъ верствою пѣсчаною скрывае воду; єслибы отже выдобувано воду на верхъ, то можнабъ привернути культурѣ бôльше якъ 10 миліонôвъ квадратовыхъ кильометрôвъ. То однакожь моглобъ лишь статись, єслибъ та terra incognita була отворена для свѣтового торгу за помочію желѣзницѣ. На пôдставѣ робленыхъ Французами въ Алгеріи експериментôвъ, котрі выдобули въ 16 лѣтахъ 110 артезійскихъ керниць на поверхнѣ 250 кильометрôвъ, и тымъ способомъ вытворили урожайні оазы ôтъ Бискры ажь до Туггуртъ, що принесли бôльше якъ 4 миліонôвъ франкôвъ ôтъ 2 миліонôвъ, доказуе Паллядини, що накладомъ 400 миліонôвъ франкôвъ можнабъ выкопати 10.000 артезійскихъ жерелъ, котрі давалибъ 11 миліоновъ литръ воды на минуту. При такôй скôлькости воды можнабъ 200.000 пальмъ засадити и тымъ способомъ замѣнити 12 миліонôвъ кильом. доси пустои землѣ въ огороды. На тôмъ можнабъ поселити 3 миліоны трудящихъ людей: такъ давбыся узыскати дохôдъ brutto 3 миліярды а зъ того чистый зыскъ 7—8 миліонôвъ франкôвъ, котрый въ 20 лѣтахъ пôднѣобыся на 20 миліярдôвъ. Пальмы въ 10 лѣтахъ доходятъ до maximum плодôвъ, що треває потôмъ черезъ 100 лѣтъ и бôльше. Дактелѣ булибъ отже головнымъ плодомъ вывозу и служилибъ до замѣны за плоды довозові, именно за кукурузу.

— **Даръ**. Зъ жертвъ зôбраныхъ при акафистѣ въ церквѣ Урманской надôславъ гр. к. парохъ Иларіонъ Шушковскій 1 зр. на убогихъ ученикôвъ гимн. академичнои.

— **Для тов. „Дружный Лихварь"** жертвували: ВП. Ю. Медвецкій, ректоръ техн. 1 злр.; ВП. Титъ Заячковскій 1 зр.; ВП. Дѣдицкій 1 злр.; за котрі то датки выдѣлъ тогожь товариства ВП. дателямъ прилюдну подяку и щиро-руске „Спасибôгъ" складае.

— **Именованя учителѣвъ.** Кр. Рада школьна именовала дѣйствительными учителями школъ етатовыхъ: Льва Бурачка въ Курôвцяхъ, Генрика Ваценгу въ Краковѣ, Корнилія Лещиньского въ Яворовѣ, Іосифа Жолондка въ Тростянѣ, Іоана Козака въ Черминѣ, Іоана Бурковича въ Тымовôй, Станислава Куликôвского въ Мриглодѣ и Іосифа Плошевского въ Сенковôй Воли; а дѣйствительными учительками: Антонину Витвицку въ Долинѣ и Каролину Дзбаньску въ Яхôвцѣ.

— Заповѣджені нами **зборы Золочѣвскои филіи тов. „Просвѣта"** ôтбудутся въ означенôмъ дни (2 лат: лютого) съ слѣдующою програмою:

О годинѣ 9 попередитъ зборы св. литургія въ головнôй мѣйскôй церквѣ, почѣмъ о год. 10 зберутся члены въ кôмнатахъ дому заѣздного „пôдъ желѣзницею" въ рынку Ч. 3. и 4. на зборы съ слѣдующимъ дневнымъ порядкомъ:

1) Ôткрытье фил. зборôвъ черезъ голову филіи.
2) Справозданье касове и секретаря.
3) Выбôръ комисіи контрольнои.
4) Дискусія надъ справозданьемъ выдѣлу.
4) Выбôръ нового выдѣлу и головы.
6) Ôтчитъ: О бурсахъ (п. И. Петрышинъ).
7) Внесеня выдѣлу и членôвъ филіи.

Ôтъ выдѣлу филіи „Просвѣты" въ Золочевѣ.

Вѣсти епархіяльні.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту пол. Всч. ОО.: Діонисій Рудницкій на прих. Бедрикôвцѣ; Іоаннъ Кучиньскій на прих. Парыще; Симеонъ Бѣлецкій на прих. Горохолина; Емилій Головацкій на прих. Тудорôвъ; Григорій Лопкевичъ на прих. Суховоля; Іоанъ Монцѣбовичъ на прих. Суходолы.

Въ *пропозицію приняті*: а) на прих. *Осѣвцъ* Всч. ОО.: Петро Косовичъ, Емиль Кушикъ, Илія Матковскій. Иляріонъ Лотоцкій, Діонисій Ілісевичъ, Евгеній Шухевичъ, Іоаннъ Дымушевскій, Конст. Манастырскій, Корн. Монцѣбовичъ, Іосифъ Терешкевичъ, Ант. Волиньскій; б) на прих. *Пресѣвцъ* Всч. ОО.: Іоаннъ Ивановичъ, Діонисій Хромовскій, Евстахій Клосевичъ; в) на прих. *Горошова* Всч. ОО.: Илія Матковскій, Левъ Туряньскій, Ант. Воляньскій.

Введені въ душпастырство Всч. ОО.: Ник. Волошиньскій яко завѣдатель Жабьёго; Мих. Добровольскій яко вторый сотрудникъ въ Коломыѣ; Дороѳей Федоринчукъ яко завѣдат. Голубицѣ; Александеръ Даниловичъ яко сотруд. въ Дерновѣ; Петро Кроховскій яко завѣдат. Угринова середнёго; Іоаннъ Лозиньскій яко сотруд. въ Олеську; Петръ Литыньскій яко сотруд. въ Петликôвцяхъ.

Душпаст. посады пол. Всч. ОО.: Мух. Цегельскій завѣдательство Каменки струмиловои; Павелъ Филиповскій сотрудничество въ Крылосѣ; Іоаннъ Целевичъ завѣдат. Ковалѣвки; Илія Матковскій сотрудн. въ Мѣльници; Николай Цегельскій завѣд. Загôрья; Мих. Величко завѣд. Красова; Владиміръ Познаньскій завѣд. Борокъ малыхъ; Алексѣй Заклиньскій завѣд. Каменнои; Евстахій Цурковскій завѣд. Маріямполя.

Розписані на конкурсъ съ речинцемъ 25. л. Марта 1880: *Поручинъ* парохія дек. Береж. 76 мôрг. орн. поля 24 мор. сѣн. 210 злр. конгруи. *Ковалѣвка* дек. Бучацк. 107 м. орн. п. 61 м. сѣн. 47 злр. конгруи. Обѣ парохіи наданья приватного.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Зорѣ"** письма литературно-наукового для рускихъ родинъ, выйшло число 2 въ два листы печатні и мѣститъ въ собѣ: Зъ новимъ рокомъ (поезія), Марта Борецка (оповѣданье), Гальшка Княгиня Острожска (историчны розвѣдка Дра Щараневича), Згадка литературна, Вернѣтся пѣсни родимі (поезія), Ворогъ женьщинъ (оповѣданье), Добранôчь (поезія), Зъ карпатъ Коломыйскихъ, Церковь св. Софіи въ Царгородѣ, Русины въ роцѣ 1848, Русины въ Банатѣ, Рускій театръ, Всячина, Листокъ школьный, Переписка редакціи, Оголошеня. — „Зоря" знайшла у публичности рускои дуже прихильный пріємъ и тѣшится проте наденодѣвано численнымъ удѣломъ въ пренумератѣ, особливо изъ стороны Всечест. священьства. Цѣлорочні предплатителѣ „Зорѣ," котрі найдальше въ мѣсяци лютôмъ зложатъ повну пренумерату (рôчно 4 зр., на велиновôмъ паперѣ 4 зр. 60 кр.), одержатъ яко премію ново выдані повѣсти от. Ник. Устлановича:

„Страстный четверъ“ и „Месть верховинця,“ такожь повѣсть „Маруся“ Григорія Квѣтки-Основяненька. (Редакція „Зорѣ“ мѣстится въ каменици Ч. 18, улиця Галицка во Львовѣ.)

Непропаща сила, розправа дра *И. Пулюя*, доцента вѣденьского университета вышла недавно накладомъ Товариства Просвѣты. Єсть то монографія фазична, интересна не тôлько для людей фаховихъ, але для всѣхъ, глядаючихъ за загальнымъ поступомъ науки, особливо поступомъ мѣродайнымъ для нашого столѣтія наукъ природы.

Gramatyka historyczno-porównawcza języka polskiego przez Dr. A. Małeckiego. Lwów. Nakładem autora, въ 2-хъ томахъ. Єсть то одна зъ найважнѣйшихъ публикацій знаменитого граматика польского, будуща пôдстава всякихъ граматичныхъ працъ о тôмъ языцѣ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Цѣна збôжа во Львовѣ.** За 100 кильограмôвъ пшеницѣ 10·75—12·25 злр.; жита 7·75—8·25 зл.; ячменю 6·25—7·75 злр.; ôвса 6—6·50 злр.; гречки 6·50—7·25 злр.; кукурудзы вторôчнои 7—7·75 злр.; кукурудзы новои 6·50—7·25 злр.; гороху до вареня 8·25—11 злр.; гороху насѣнного 6·25—6·75 злр.; выки 6—6·50 злр.; проса — злр.; фасолѣ 10—12·75 зл.; конюшины найл. 28—55 зр.; рѣпаку зимового 9—11 злр.; рѣпаку лѣтного 10·75—11 злр.; льнянки 8—9·75 злр.; насѣня льняного 11·50—12·25 злр.; насѣня конопяного 8—8·25 злр.; анижу россійского 35—40 злр.; анижу плаского 34—40 злр.; хмелю — — злр.; спиритусу 36·25—36·50 злр.

— **Справозданье тыждневе спôлки рôльничои въ Тернополи** зъ 10. (22.) с. м. Застôй въ торговли не оживився ôтъ нового року. Причина сего обниженье цѣнъ збôжа въ Америцѣ и великій наплывъ збôжа зъ Америки. Торги въ Нѣмеччинѣ, Швайцаріи и Франціи на якійсь часъ заосмотренѝ въ збôже. Єсть однакожь надѣя, що торговля збôжемъ скоро оживится. Попытуютъ за збôжемъ на речинцѣ въ лютôмъ, марци и цвѣтню. Ячмѣнь гôршого роду не мае попыту; троха бôльше горохъ и гречка. Ôтъ кôлькохъ день попытуютъ за ôвсомъ, такожь лѣпше нотуютъ рѣпакъ. Потреба насѣня на Шлєскъ каже надѣятись, що и ярѝ плоды будутъ мати бôльшу цѣну.

ПОСЛѢДНѢ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Въ справѣ новелѣ о грунтовôмъ податку принято на 40-ôмъ засѣданю рады державнои 14. (26). с. м. бôльшостію 158 голосôвъ противъ 142 внесенье кн. Льобковича: „справозданье комисіи податковои звертаєся комисіи, щобы се справозданье зо взгляду на новый правит. проєктъ (о речинцяхъ рекламацій) наново переглянула и евентуально въ нѣмъ ôтповѣднѝ змѣны починила.“ На внесенье Кшечуновича ухвалено, щобы комисія предложила свое справозданье въ протягу 8 день. За внесеньемъ кн. Льобковича голосовали такожь рускѝ послы: Ковальскій, Кулачковскій и о. Озаркевичь.

Пештъ. 15. (27.) сѣчня. Поєдинки, дефравдаціи и самоубойства неперестанно занимаютъ тутъ опинію публичну. Посолъ Наги вызвавъ редактора дневника Magyar Orszak — Абраніого, а бар. Ухтвицъ вызвавъ редактора Függetlenseg Германа. Пôджупанъ Павша здефравдовавъ надъ 200,000 зр. Касієръ Серенійского комитету ôтобравъ собѣ житье.

Вѣдень. 15. (27.) сѣчня. На специяльне порученье Цѣсаря удаєся архикнязь Рудольфъ до Дрезна въ гостину до королѣвского двора саского. — Выбôръ Офенгайма прійде въ четверъ пôдъ обраду палаты послôвъ. Нема сомнѣнія, що выбôръ буде уневажненый.

Лондонъ 14 (26) сѣчня. Кореспондентъ Times'a доноситъ зъ Кабулю, що Англичане задумуютъ совсѣмъ понехати кампанію въ Афганистанѣ. Королева малабы выдати проклямацію освѣдчаючи, що вела вôйну съ емиромъ Ширъ-Али а не съ афганьскою людностію и що одержавши сатисфакцію и помстивши смерть замордованого посла свого поручає своѣй арміи ôтступити до Джерллябаду а Афганамъ лишає свободу выбрати собѣ нового владику. Наконець освѣдчилабы королева, що не намѣраε мѣшатися въ внутрѣшнѝ справы Афганистану.

ПОДЯКА.

Неумолимôю судьбою дôткненѝ тяжкою утратою найдорожшого мужа, ôтця, дѣда бл. п. Григорія Барвѣньского приходника Шляхтинець, складаємо симъ щиросердечну нашу подяку Впр. О. Декану и Митр. Кон. Совѣтникови Василію Фортунѣ, Всеч. ОО. Льву Бачиньскому приходнику Байковець, Димитрію Лучаковскому приходнику Должанки, Иларію Алексевичу приходнику Зарудя, Маціевскому приходнику Кутковець, Іоану Билиньскому приходнику Баворова, Даніилу Лавринови проходникови и Школь. совѣт. въ Боркахъ великихъ, Стефанови Билиньскому приходникови Чернехова, Томашевскому прих Мышковичь, І. Варапучиньскому приходнику Прошовои, Грогорію Чубатому приходнику Ступокъ, Петру Билиньскому сотрудникови въ Боркахъ вел.— за ихъ трудъ и торжественну участь въ похоронахъ и за ôтданье послѣднои услуги бл. п. Григорію, именно же дякуємо ВПр. О. Декану за слова потѣхи и порады, Вч. О. Иларію Алексевичу за щире сердечне надгробне Слово. Спаси-Бôгъ Вамъ ВПр. Отцѣ, що незабули на насъ въ найтяжшôй хвили нашого житя. Спаси-Бôгъ и Вамъ Всечеснѝ Громадяне Шляхтинець, Курникъ, Лозовои и сусѣдныхъ сѣлъ за Вашу щиру прихильнôсть оказану намъ въ тяжкôмъ горю нашôмъ, за Вашу трогаючу привязанность обявлену Покôйникови и єго родинѣ. Спаси Бôгъ всѣмъ П. Т., що словомъ потѣшеня и щирымъ выразомъ спôвчутя поспѣли облегчити тяжкій ударъ судьбы.

Шляхтинцѣ 5. (17) Сѣчня 1880.

Позôстала родина
бл. п. Гр. Барвѣньского.

ÔТЪ АДМИНИСТРАЦІИ „ДѢЛА“.

Просимо при почтовыхъ переказахъ надавати точно имя, призвиско и характеръ якъ и мѣсце замешканя, понеже черезъ неточнôсть адресôвъ высланѝ Ч-ла нашои часописи не доходятъ до рукъ адресатôвъ.

Курсъ львôвскій зъ дня 26. сѣчня л. 1880.

		платятъ (австр. валютою) р. кр.	жадаютъ (австр. валютою) р. кр.
1. Акціи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	безъ купону	258 —	261 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	безъ купону	158 —	161 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	безъ купону	286 —	290 —
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	безъ текучого куп.	95 50	96 50
„ „ „ по 4% ав.	безъ текучого куп.	89 —	90 -
„ „ „ по 5% ав. період.	безъ текучого куп.	95 50	96 50
Банку гип. галиц 6% ав.	безъ текучого куп.	99 20	100 20
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	безъ текучого куп.	100 —	102 —
3. Листы довжнѝ за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	безъ текучого куп.	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.			
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.		96 20	97 20
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%		98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%		98 50	100 —
5. Лосы мѣста Кракова		19 50	21 25
„ „ Станиславова		27 —	29 —
6. Монеты.			
Дукатъ голендерскій		5 41	5 52
„ цѣсарскій		5 46	5 56
Наполеондоръ		9 29	9 39
Пôвимперіялъ		9 58	9 70
Рубель россійскій срѣбный		1 58	1 70
„ „ паперовый		1 21½	1 23½
100 марокъ нѣмецкихъ		57 60	58 30
Серебро		99 50	100 50

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 23 л. сѣчня 1880.

Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м к)

Буковины	94.—	95.—
Галичины	95.75	96.50

Акціи.

Банкъ Англо-австр 200 р. емит. р. 189	155.30	155.60
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	296.80	297.—
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	828.	832.—
Галиц. банку гипот. по 200 р.	246.—	247.—
„ бан для тор. и пр. по 200 р. впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	—.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	—.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	611.—	613.—
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	188.—	188.50
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	—.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2328.—	2335.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср.	258.—	258 50
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	158.—	158 50
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	272 —	272.50
Полудн желѣз. держ по 200 р. ав.	91.50	92.—
I. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	128 50	129.—

Листы заставнѝ лосованѝ.

Общ роль.-кред. Завед. д. Гал. и Буков. въ 15 л. 6%	102.-	—.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	102.15	102.20

Подяка.

Ц. к. Судови м. д. въ Золочевѣ за ревную оборону правъ ерекціональныхъ складаю нынѣшнымъ ширу подяку. Честь тымъ мужамъ правымъ, честь тымъ загально пожиточнымъ патріотамъ, которѝ по всесторонньôмъ и вычерпующôмъ розпôзнаню правды судятъ съ отеческою повагою и гуманностію.

Гологоры 12 Сѣчня 1880.

Юстинъ Залускій.

МАВРИКІЙ БОСКОВИЧЬ
ОПТИКЪ
вô Львовѣ, пляцъ Маріяцкій Ч. 6.
(уголъ ул. Коперника, дôмъ Пентера),
поручає П. Т. Публицѣ свôй въ ôтновленôй торговли богато заосмотреный складъ: **окулярôвъ** въ рôжныхъ фасонахъ, лорнетъ, дальновидôвъ, микроскопôвъ, индукційныхъ апаратôвъ, барометрôвъ, термометрôвъ, люпъ, калейдоскопôвъ, laterna magica, либель, райсцайгôвъ, нивеляційныхъ и геодетичныхъ инструментôвъ, метрономôвъ, монометрôвъ, штучныхъ человѣчихъ и звѣрячихъ очей и т. др. предметôвъ оптичныхъ
по найдешевшихъ цѣнахъ.
Принимає ся такожь устроювати громозводы и телеграфы електричнѝ для домôвъ и комнатъ.
Такожь принимає до направы всякѝ предметы оптичнѝ, инструменты механичнѝ и физичнѝ, и гарантує за точне, дешеве и скоре выповненье. 2—3

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ
магистеръ фармаціи и хемикъ суд.
Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.
Вехôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „
Салоновѝ кадильця (троцички) чорнѝ и червонѝ, перфумы, пудры, мыла тоалетовѝ, перетворы глісериновѝ и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klementin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.
Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.
Средства до вывабленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.
Всякѝ замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 4—12

ВИНА
австрияцке, угорске, стирійске, французске, реньске, ишпаньске, шампаньске
спредає гуртовна торговля
Кароля Вернера
вô Львовѣ улиця Собѣского ч. 3
Богданôвка на городецкôмъ ч. 2 и 9
на литры, въ бутилкахъ, бочѣвкахъ и бочкахъ.
ПОРТЕРЪ АНГЛІЙСКІЙ.
Цѣнники на желанье. 2—3

ТОРГОВЛЯ ДѢЛЪ ШТУКИ
ИГНАТІЯ ФРИДА
вô Львовѣ при улици Галицкôй Ч. 13.
Складъ найлучшихъ образôвъ олѣйно друкованыхъ, имитацій, акварель и олѣйныхъ мальовилъ, пôсля найславнѣйшихъ старинныхъ и новочасныхъ малярѣвъ, **золоченыхъ рамъ бароковыхъ и листвовыхъ всякои величины, зеркалъ, карнишôвъ до ôконъ,** якъ такожь найлучшихъ **стѣнныхъ годинникôвъ** въ пребогатôмъ выборѣ по найдешевшихъ цѣнахъ.
Образы церковнѝ (для Вч. громадъ) за сплатою ратами.
При сплатѣ ратами цѣна купна не пôдвисшаєся. 3—3

Славнѝ зѣля (Ziółka)
D-ra C. Seeburgera
противъ грипы, кашлю, хрипки, и починаючихъ сухотъ — въ пачкахъ по 15 пр. и 30 кр. а. в.
Кадило королевске 1 фл. по 1 зр. 50 кр. Algofon, кроплѣ противъ болю зубôвъ, фляшочка 40 кр.
Всѣлякѝ приборы (специфика) лѣчничѝ и тоалетовѝ препоручає аптика
К. КРИЖАНОВСКОГО
во Львовѣ (коло Бригидокъ). 2—3

I. ШАПИРА
ВО ЛЬВОВѢ
ул. Коперника ч. 7, побôчь ц. к. ур. телегр.
ПЕРШІЙ ЗАКЛАДЪ
ВЫРОБУ ШИЛЬДÔВЪ И ТАБЛИЦЬ
(зъ одного кавалка литого металю якого нибудь рода).
Гисерня цинку для штуки и архитектуры.
ЗАКЛАДЪ АРТИСТИЧНЫЙ
для выроблюваня шильдôвъ и надписôвъ на деревѣ, полотнѣ, шклѣ, блясѣ и т. др
Выроблюванье шильдôвъ друкованыхъ
на желѣзнôй абô цинковôй блясѣ, для товариствъ ассекураційныхъ и ин.
Закладъ печатарскій и фабрикація марокъ до печатаня листôвъ.
Варстатъ лякерницкій.
Кромѣ всѣлякого лякерованя будынкôвъ, фасадъ, порталѣвъ, пôдлогъ и т. др. пріймаются такожь роботы бляхарскѝ до лякерованя.
Варстатъ направы (репараційный) всѣлякихъ робôтъ ґалянтерійныхъ металевыхъ.
Все робится по цѣнахъ якъ найумѣреннѣйшихъ и въ якъ найкоротшôмъ часѣ. 3—3

АПТИКА
ЯКОВА БАЙЗЕРА
ВО ЛЬВОВѢ
улиця Кароля Людвика Ч. 23.
Вода до устъ проф. Страского флаконъ 1 зол. а.в.
Порошокъ до зубôвъ „ пуделко 40 кр.
Транъ рыбій (Dorsch) бутилька 60 кр.
Правдивѝ Моризоньскѝ пигул. (пара) 1 зл 50 кр.
Вытягъ (екстрактъ) мясный Либига ⅛ сл. 85 кр.
Сирупъ Pagliano (ориг.), фляконъ 1 зр. 10 кр.
Бальзамъ Веторинѐго (Шелиговского) 1 зр. 50 кр.
Порошки Зайдлицкѝ „Molla“ пуделко 1 зр.
„Restitutionsfluid“ Квізды, фляшка 1 зр. 40 кр.
Корнайбурскій порош. для худобы, пачка 42 кр.
„Складъ выробôвъ солодовыхъ Hoffa.“
Цукорки ôтъ кашлю: мховѝ, Pate de Nafe Коха, слодовѝ. **Пудеръ** рожевый и бѣлый въ рôжныхъ воняхъ, пуделко 42 кр.
Фляшочки до кормленя дѣтей по 20 кр., 35 кр., 50 кр. и французскѝ по 1 зр. 20 кр.
Кромѣ выше поименованыхъ артикулôвъ знаходится: головный складъ выробôвъ гигієничныхъ апт. Grimault et Comp. въ Парижи, и всякихъ товарôвъ химичныхъ. 3 3

ВЫКЛЮЧНО СЕРЕБРО ХИНЬСКЕ
а именно:
начинє столове, тацы, лѣхдо гербаты и до кавы и т. ц. к. уприв. **тарѣ, канделябры, заставы др. походячѝ зъ найлѣпшои фабрики**
въ БЕРНДОРФЪ коло ВѢДНЯ
СПРОДАЄ ПО ЦѢНАХЪ ФАБРИЧНЫХЪ МАГАЗИНЪ
Г. А. ХРИСТІЯНА
вô Львовѣ, ул. Гетманьска ч. 2.
За довголѣтню тревалôсть даєся порука, литѝ выробы изъ хинского серебра заосмотренѝ
знакомъ фабричнымъ B. MF. A. S. або BERNDORF, A. S.
пріймаються по цѣлковитôмъ зъужитю за 40% ôтъ первѣстнои цѣны.
Сей магазинъ удержує такожь великій выбôръ приладôвъ церковныхъ для кождого обряда.
3—3

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 6. Львôвъ, Субота 19. (31.) Сѣчня 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла" Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Друкарня товариства имени Шевченка

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло".

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанй вôльнй ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Правно-политичне становище Русинôвъ.

II.

Въ попереднôй дописи выяснили мы, якй суть партіи въ думѣ державнôй. Мы видѣли, що одна вызыскуе конституцію тôлько для себе, а другй домагаются рôвного права для всѣхъ. Мы поставили для того пытанье, по котрôй сторонѣ стати, яке стремленье намъ попирати належитъ?

Ôтповѣдь на тое пытанье залежитъ ôтъ того, чого мы хочемо? Хочемо рôвного права для всѣхъ, хочемо змѣны ординаціи выборчихъ и т. д., то мусимо лучитися съ тыми, котрй хотятъ того самого, т. е. съ партіею права и съ Чехами, безъ взгляду на тое, що при нихъ стоятъ нынѣ Поляки. Хотѣти бо рôвноуправненя, а вязатися съ тыми, котрй его другимъ заперечаютъ, значитъ хиба тôлько, що йти по дрова до ставу, а по рыбу до лѣса.

Але кажутъ у насъ: „Чехи намъ недруги." Запевне, якъ довго мы дружимося съ такъ зваными вѣрноконституційными, такъ довго Чехи бути не могутъ намъ другами. И най вôльно буде запытатися, яке було поступованье наше взглядомъ Чехôвъ? Кто то н. пр. голосовавъ звычайно за утратою мандатôвъ ческихъ, якъ не нашй послы рускй въ радѣ державнôй?

Послухаймо еще, що въ тôмъ взглядѣ говорятъ Чехи? „Русины, кажутъ они, лучилися съ политикою противною не тôлько Полякамъ, але и Чехамъ. Если имъ нынѣ плоды власного посѣву не подобаются, то най змѣнятъ свою политику. Засадничо Чехи имъ противнй не будутъ; але они не чуются такожь обовязаными для Русинôвъ пôдтримовати драбину."

Ту здаеся ясно, яку политику мы попирати повиннй.

Со всѣма тыми партіями мусить раховатися и правительство. При парляментарныхъ ôтношеняхъ правительство такожь не все есть въ силѣ перепровадити тое, чого хоче, але мусить часто задоволитися тымъ, що може. Легко може статися, що на теперь арт. XIX. основныхъ законôвъ зôстане переведеный тôлько для Чехôвъ; мимо того мы повиннй попирати тое стремленье, бо коли свои права отримаютъ Чехи, пôзнѣйше може Словенцѣ, то тогды и мы малибы на що ся покликати, о що ся оперти. На централистôвъ и такъ нема надѣѣ.

Такъ видимо, що съ справою ческою вяжутся справы инныхъ народôвъ. Але кажутъ: Чехи вже нынѣ маютъ бôльше зъ Арт. XIX. якъ мы Русины. Правда, но въ тôмъ ихъ власна заслуга. Они розвиненй матеріяльно були въ силѣ позаводити повѣтовй людовй школы съ ческимъ языкомъ выкладовымъ, а що головна рѣчь, Чехи не писали до урядôвъ инакше, якъ по чески, не пріймали резолюцій, ино по чески, не говорили въ судахъ, якъ тôлько по чески и т. д.

Если програма нынѣшного правительства: примиренье народностій у насъ незнаходитъ довѣрія, то не дивно. Вже то у насъ було здавна предрозсудне мнѣніе о Гогенвартѣ и Таффе, бо они представителѣ автономіи, а мы маемо ôтстрашаючій примѣръ на польскôй автономіи. У насъ до того суджено пôсля засады: post hoc, ergo propter hoc. По упадку Гогенварта Русины побачили себе ôтданыхъ въ руки Полякôвъ. Для того у насъ думали, що насъ ôтдавъ Гогенвартъ. Тымчасомъ нынѣ вѣдомо, що ôтдало насъ министерство Гербстъ, Брестель....

Що до автономіи польскои, она така, якою обдарили Нѣмцѣ, она ани гôрша, ани лѣпша ôтъ тои, яку централисты самй выконуютъ въ Моравіи, Шлезку и т. д.

Таффе и Гогенвартъ хотятъ въ правдѣ автономіи, але съ примиреньемъ народностій т. е. съ перепровадженьемъ рôвноуправненя, а Брестель и Гербстъ ôтдали насъ безусловно.

Таффе не знаходитъ довѣрія. Кобы то бувъ Гербстъ або Брестель... тіи напевно знайшлибы довѣріе. А для чого? Чи Таффе тому виненъ, що Русины ôтъ 1848 р. не робили ничого?

Неможна говорити, що Гогенвартъ и партія права, а затымъ и Таффе, не знаютъ меншостій народныхъ, а тôлько краѣ коронни и соймы краевй. Кто читавъ програмы того сторонництва, знаходивъ тамъ: а) повне рôвноуправненье всѣхъ народностій въ житю, особливо въ школѣ, урядѣ и въ уживаню правъ политичныхъ; б) охорона меншостій народныхъ черезъ права о народностяхъ, котрй до статутôвъ краевыхъ заинартикулованй бути маютъ."

Але скажутъ: Що маемо ôтъ Гогенварта, що ôтъ Таффого? Гогенвартъ и Таффе були коротко, правда, немаемо ôтъ нихъ ничого; але щожь за тое маемо ôтъ централистôвъ? Тіи були съ малыми перервами майже ôтъ 1850 р., дурили насъ, доки насъ потребовали, а нарештѣ ôтдали насъ въ руки тыхъ, противъ котрыхъ нѣбыто насъ боронили.

Трудно ôтгадати, чи Таффе и нынѣ довго утриматися зможе, або чи по нѣмъ наступитъ министерство бажаюче свободы. Союзъ съ Германіею позваляе обавлятися, що загранична политика нашои державы може знову спровадити въ еи внутрѣ направленье централизаційно-германизаційне. Мимо того есть нашимъ интересомъ попирати програму нынѣшного правительства: примиренье народôвъ, бо мы тôлько тогды рôвноуправненя для себе сподѣватися можемо, коли оно въ Австріи утвердится.

Еще могутъ сказати: якъ може правительство покрывати такй надъужитя, якй дѣются у насъ при выборахъ?

Не правительство центральне покрывае ихъ, але мы самй ихъ покрываемо, бо ихъ незаскаржаемо, а ограничаемося тôлько на протестахъ. Правительство урядово доходитъ тôлько въ двохъ случаяхъ: перше, коли суть положительнй жалобы (скарги), друге, коли соймъ або рада державна ему доходженье поручитъ.

Певне, що добре бы було, якбы державнй прокураторы заскаржали всяке нарушенье права конституційного, якъ въ уряду заскаржаютъ крадѣжь, обманьство, рабунокъ и т. д., хотяй и ту часто потреба иннои иниціятивы; але въ политицѣ инакше: тутъ кто сильнѣйшій, той лѣпшій, а слабый мусится самъ боронити.

Коли я давнѣйше при способности представлявъ графу Таффому, якй рѣчи у насъ при выборахъ звычайно дѣются, ôнъ сказавъ на тое: „А чи вы подôбнй факта заскаржали? Бо якъ нѣ, то що я пораджу? Скажу намѣстникови: такй а такй рѣчи дѣются въ Галичинѣ... ôнъ ôтповѣсть: „нѣ, то ощирство, накажѣтъ переглянути всѣ акта, ани слѣду подôбнои скарги не найдете"....

Таффе не пытався, чи вы протестовали, але чи вы заскаржали? Для правительства нема того въ свѣтѣ, чого нема въ актахъ.

Если нашй Русины ограничилися на протестахъ, то самй собѣ виннй, що протеста такъ рѣшаются. Въ парляментахъ партіи порозумѣваются: голосуйте за нашими, мы будемо голосовати за вашими. Протеста трактуются легенько, доходженя не поручаеся, выборы потверджаются и рѣчь скôнчена безъ взгляду, чи правительство хоче чи не хоче.

Недовѣріе затымъ до высше згаданои програмы правительства, опираючеся на тôй аргументаціи, що те саме правительство бездѣльно дивится у насъ на вопіющй надужитя при выборахъ, не есть угрунтоване, а упорне союзництво съ централистами нѣчимъ не оправдане.

Стефанъ Качала.

ДОПИСЬ.

II. **Зъ Рогатына.** (*О способѣ збираня складокъ у насъ. Якои жертвы можемо жадати ôтъ нашого народа для пôдмоги бѣдной молодежи?*) Пôзнавши нашу недолю треба тому зарадити. Тутъ треба, думаю, ити за природою нашого краю. Нашъ край есть рôльничій, а не промысловый, бо промыслъ, якій у насъ есть,—се изъя-

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 4.

ОТДѢЛЪ I.

Духъ Марлія.

(Гл. Ч. 2, 3 и 5.)

Таке саме лице, совсѣмъ таке саме! Марли съ своимъ чубомъ, своею звычайною камизелькою, тѣсными сподними и высокими чобôтми! Кôнцѣ чобôтъ сторчали до горы, якъ сторчавъ его чубъ, полы его одежи и все его волосье. Ôнъ тягнувъ за собою ланцухъ обвязаный вокругъ его тѣла. Ланцухъ бувъ дуже довгій, скрученый, мовь хвôстъ, а складався ôнъ — Скруджь приглянувся сему дуже добре — зъ самыхъ грошевыхъ мошонокъ, замкôвъ, ключѣвъ, рахунковыхъ книжокъ и контрактôвъ, полученыхъ съ собою сталею. Тѣло Марліого було прозôрчасте, такъ що Скруджь мôгъ крôзь камизельку добачити зъ заду два гузики на сурдутѣ.

Скруджь чувъ вже ôтъ давна, якъ говорено, що Марли бувъ чоловѣкъ безъ серця, але ажь теперъ повѣривъ сему. Нѣ, ôнъ еще навѣть и теперъ не хотѣвъ тому вѣрити. Хоть бачивъ передъ собою духа и глядѣвъ крôзь него, хоть чувствовавъ зимный поглядъ его мертвыхъ очій, а навѣть розпôзнававъ матерію хустки обвитои вокругъ головы и бороды, то все еще не мôгъ ôтъ дати тому всему вѣры, протививсь своимъ власнымъ змысламъ.

„Но," запитавъ Скруджь, сухо и холодно якъ звычайно, „чого хочете ôтъ мене?"

„Богато," дався чути голосъ Марліого.

„Що вы за одинъ?"

„Поспытайте мене, що за одинъ я бувъ."

„А, щожь вы за одинъ були?" спытавъ Скруджь бôльше смѣлымъ голосомъ.

„За часôвъ мого житя бувъ я вашимъ спôльникомъ, Яковомъ Марли."

„Чи можете сѣсти?" — спытавъ Скруджь, погладаючи на него зъ недовѣрчивостію.

„Чомубы нѣ."

„То зробѣтъ се."

Скруджь ставивъ пытаня, бо не знавъ, чи прозôрчастый духъ зможе сѣсти; але духъ сѣвъ по другôмъ боцѣ коминка, мовбы се було его звычаемъ.

„Вы не вѣрите менѣ?" спытавъ духъ.

„Нѣ," ôтповѣвъ Скруджь.

„Якого свѣдоцтва потреба вамъ на тое ôтъ мене, поминаючи вже вашй власнй очи?"

„Я не знаю," сказавъ Скруджь.

„Чомужь не вѣрите власнымъ очамъ?"

„Мала рѣчь не позволяе менѣ на тое," ôтповѣвъ Скруджь. „Мала нестравнôсть мутитъ мои очи. Вы можете бути кусникомъ нестравленого мяса, окравкомъ сыра, або крыхтою гнилои бульбы."

Не було се звычаемъ Скруджа жартовами, а особливо теперъ не мавъ ôнъ до того великои охоты. Вправдѣ силовався ôнъ на дотепъ, щобъ розôрватися и не пôддатись совсѣмъ перелякови, бо голосъ духа морозомъ переймавъ его кости. Скруджь знавъ дуже добре, що тôлько одну минуту глядѣти просто въ его очи, се рôвналобыся половинѣ смерти. Божь и атмосфера, окружаюча духа, була справдѣ пекельна. Скруджь вправдѣ не чувъ сего, але такъ мусѣло бути, бо волося Марліого, полы его сурдута, носы его чобôтъ рухались мовь пôдъ вплывомъ горячои пары, коли тымъ часомъ ôнъ самъ сидѣвъ спокôйно и ни троха не ворушився.

„Вы бачите сю протычку до зубôвъ", сказавъ Скруджь, починаючи розмову зъ тои самои причины, що перше, и бажаючи хотьбы на хвилю ôтвернути ôтъ себе зимный та страшный поглядъ духа.

„Такъ, бачу," ôтповѣвъ духъ.

„Колижь бо вы не глядите на неи.

„А все таки я его бачу," сказавъ духъ.

„Добре," ôтповѣвъ Скруджь. „Отже доволѣ буде для мене еи пôлкнути, а черезъ цѣле житье буде прослѣдовати мене цѣлый легіонъ кобольдôвъ*), приваблены черезъ мене самого. Пустота, дурниця, кажу еще разъ, дурниця."

На тіи слова крикнувъ духъ страшно и переразливо, его голосови сопроводивъ переймаючій брязкôтъ ланцуха, такъ що Скруджь мусѣвъ добре держатись на стôльци, щобы не стратити притомности. Его перелякъ взмôгся до найвисшого степени, коли духъ розвязавъ собѣ хустку, завязану на бородѣ, а долѣшна щека опала ему съ лоскотомъ на груды. Скруджь упавъ на колѣна и зложивъ руки передъ духомъ.

„Милости," закричавъ ôнъ. „Страшна маро, для чого гонишь за мною?"

„Чоловѣче, съ пôдлою душею," ôтповѣвъ духъ, „чи вѣришь теперь въ мене, чи нѣ?"

„Вѣрю," ôтповѣвъ Скруджь, „мушу вѣрити. Але для чогожь ходятъ духи по земли, и що спроваджуе ихъ до мене?"

*) Кобольдъ — се пôсля митологіи скандинавскихъ, и въ загалѣ пôвнôчныхъ народôвъ рôдъ духôвъ-збыточникôвъ, котрй творятъ людямъ, переслѣдованымъ ними, розличнй пакости.

тіє. Край нашь выдає сырй плоды и ними орудує въ господарствѣ и торговли. Якъ въ инныхъ краяхъ промыслово розвиненыхъ єсть грôшь загальнымъ средствомъ оборотовымъ, такъ въ нашôмъ рôльничôмъ краю єсть сырый продуктъ землѣ тымъ средствомъ господарского обороту. Для того то у насъ всяка хочьбы мала складка грошева получена съ великими трудами, нарѣканями а навѣть стратами економичными. Кто на селѣ зъ доброи волѣ хоче причинитися до такои складки въ грошахъ, бере звычайно горнець збôжа або кôлька покладкôвъ и несе ихъ до арендаря (яко єдиного промысловця сельского!) вымѣняти на гроши. Арендарь знаючи потребу не дасть за тй плоды сельского господарства и половины ихъ вартости, такъ що при всякôй такôй складцѣ далеко бôльшій зыскъ має арендарь, якъ сама цѣль складкою замѣрена. Тожь припадає намъ природно дѣлати. Земля наша дає збôже — збôжемъ ратуймося. Не хочемо хлѣба, але окрушинъ спадаючихъ зъ трапезы богатого! Не хочемо збôжа, але тôлько натряскôвъ зъ збôжа опадаючихъ при возовици до стодолы або на гумно. Господарь не жалує тыхъ натряскôвъ для своихъ птиць, тожь певне не пожалує ихъ и для рускои дитины. Тôлько треба доброго приводу. Слѣдуючій досвѣдъ зъ мого житя потверджає практичнôсть способу збираня складокъ in natura. Р. 1871 на четвертый день по Рождествѣ выѣхавемь въ урядовôмъ дѣлѣ до села Ольховець черезъ Глѣбовичи. Дорога була тяжка, тожь не мало здивуваємься побачивши недалеко Глѣбовичь на розстайнôй дорозѣ жидôвскй санчата такъ напакованй мѣхами збôжа и повѣсемъ, що конина ажь падала пôдъ тягаромъ. „Що везешь?“ пытаю жида. — „Коляду“ ôтповѣдає. Розцѣкавленый ставємь его выпытовати и довѣдаємься, що жидъ ѣздитъ по селѣ ôтъ хаты до хаты, частує господаря и господиню горѣлкою, а за тоє дôстає ôтъ нихъ „коляду“ т. є. всѣляке збôже, повѣсма и т. д. Не входжу на нынѣ въ тоє, якъ бы такому вызыскованю нашихъ селянъ черезъ жидôвъ зарадити, а указую тôлько на самъ фактъ, якъ жиды приноровляючися до ôтношень нашого сельского господарства умѣютъ съ поверховною легкостію выбирати ôтъ селянъ датки на свою користь, и выводжу зъ того тôлько тоє, що коли жидъ для выкористаня народа умѣє знайти легкій способъ, мы для осягненя взнеслои цѣли, бо для образованя руского народа, не знаємо ужити такихъ легкихъ, для народа приступныхъ способôвъ, черезъ що збиранье складокъ у насъ звычайно не приноситъ пожаданыхъ результатôвъ.

А що черезъ отвѣтный способъ збираня складокъ можна дôйти до пожаданыхъ, иногды навѣть надеподѣваныхъ результатôвъ, тоє укажу на дальшôмъ прикладѣ. Дôзнавшись о такôмъ поступованю жида повернувемь заразъ до священника сего села о. Игнатія Дудыкевича и оповѣвемь єму о всѣмъ съ предложеньемъ, щобы зволивъ въ церквѣ такожь оголосити складку зъ збôжа и иныхъ натуралій на бѣдныхъ ученикôвъ. Отець Д. зайнявся щиро тымъ дѣломъ и на таке оголошенье зôбрано ôтъ разу въ селѣ 10 кôрцѣвъ збôжа всякого роду, що выносило 40 зр. на гроши! А коли бы була оголошена складка грошева, то не знати, чи зôбралобыся и пять зр. Нашй селяне охотно подѣляются тымъ, що маютъ, але треба памятати, що ихъ хата може бути рада тôлько тымъ, чимъ она богата, а не грôшми, котрй все суть рôдкостію у нашихъ селянъ.

(Конець буде.)

Иполитъ Дзеровичь

Совѣтникъ Митроп. Консисторіи и Деканъ.

ЖЮЛЬ ФАВРЪ и ДЮКЪ де ГРАМОНЪ.

Франція утратила въ послѣдныхъ дняхъ двохъ мужѣвъ, котрыхъ житье дуже тѣсно звязане съ исторіею державы въ послѣдныхъ десятилѣтіяхъ. Суть ними Жюль Фавръ и Дюкъ де Грамонъ. Оба великй патріоты, котрй Францію свою любили идеально, на нещастье однакожь мужѣ съ идеально оптимистичными характерами, не схожими дуже съ реальными поглядами и пересвѣдченями нашихъ часôвъ. Єсли одинъ ôтъ другого чимъ поверховно рôжнився, то найбôльше симъ, що Дюкъ де Грамонъ, въ своихъ манирахъ легкій и гладкій, ôтображавъ собою вѣрнѣйше типъ француза зъ часôвъ послѣдного цѣсарства; Фавръ противно, съ лицемъ завсѣгды поважнымъ, съ задумкою на чолѣ, подобавъ на строгого Катона або англійского пуританина.

Жюль Фавръ, одинъ зъ найпершихъ адвокатôвъ французскихъ, розпочавъ публичну свою дѣятельнôсть участію въ революціи въ 1830, домагаючись въ органѣ „Національ“ знесеня королевства. Неменше дѣятельнымъ бувъ въ лютовôй революціи 1848 р., коли яко генеральный секретарь въ министерствѣ внутренныхъ справъ выдавъ окружне письмо, котрымъ комисарôвъ републики надѣливъ диктаторскою властію. Въ роцѣ 1870 поставивъ 4. вересня внесенье на усуненье династіи Наполеонскои зъ престола, почѣмъ выбрано его членомъ народного правительства и именовано министромъ заграничныхъ справъ. Всѣ три разы однакожь розбились его идеалы републиканьскй мовь раннй туманы: въ 1830 черезъ Людвика Филипа, 1850 черезъ Наполеона, 1870 то черезъ самый народъ французскій, котрому надто завѣривъ, то черезъ строгій реализмъ Бисмарка. Коли єму сей послѣдный на розговорахъ въ Готъ Мезонъ, 20. вересня 1870, здѣлавъ представленье, що чернь париска повалитъ небавомъ народне управленье въ Парижи и що для того войска прускй мусятъ заняти столицю Франціи, ôтповѣвъ Фавръ въ своѣмъ оптимизмѣ, що въ Парижи нема ніякои черни. Пророцтво Бисмарка однакожь сповнилося скорше, чимъ Фавръ сподѣвався, и 6. мая 1871 мусѣвъ ôнъ самъ въ нотѣ до европейскихъ державъ подати свѣтови сумну вѣдомôсть, що народне правительство упало пôдъ ударомъ париской комуны. Твердо такожь вѣривъ Фавръ въ своѣмъ оптимизмѣ, що желѣзный канцлеръ ôтъ упокореной републики не зажадає ôтступленя якихъ-то територій и въ увѣреню сѣмъ оповѣстивъ Европу єще пôдъ днемъ 6. вересня 1871, що Франція ни одной пяди землѣ, ни одного камѣня зъ своихъ крѣпостій не уступитъ. Небавомъ однакожь, пôдписуючи власною рукою условія мира въ Франкфуртѣ, мусѣвъ пересвѣдчитись, що Бисмаркъ не має навѣть понятія о якôйто великодушности. Пôдписуючи договоръ Жюль Фавръ прослезився, на що желѣзный канцлеръ иронично усмѣхнувся.

Дюкъ де Грамонъ бувъ єще зъ тыхъ добрыхъ старыхъ дипломатôвъ, котрй вѣрили въ правосильнôсть и ненарушимôсть дипломатичныхъ договорôвъ. Яко министеръ дѣлъ заграничныхъ въ послѣдныхъ лѣтахъ панованя Наполеона III, хотячи Францію передъ грозною бурею, що громадилася ôтъ стороны Прусъ, убезпечити, зложивъ ôнъ съ Байстомъ потайный союзъ французско-австрійскій. Се рѣчь певна, хотяй гдекто єи оспорювавъ. Полягаючи на тôмъ союзѣ, выступавъ ôнъ противъ Прусъ смѣлѣйше, якъ треба було и якъ пристояло на Францію, здеморализовану у всѣхъ верствахъ цезаризмомъ Наполеона III. Каменемъ преткновенія сталось вынесенье Гогенцоллера на престолъ испаньскій. Франція, по мнѣнію Грамонта, не повинна була стерпѣти, щобы за сосѣдными Пиренеями на престолѣ Кароля V. розгостився потомокъ Фридрика Великого, головного соперника давнѣйшихъ Бурбонôвъ и Франціи. Грамонъ зажадавъ усуненя Гогенцоллера. Прусы уступили, але лишень хвилево, щобы симъ часомъ зôбрати свои силы и тымъ певнѣйше горду Францію упокорити. Нечемне выступленье Бенедеттого, посла французского въ Емсъ противъ самого короля Вильгельма, узнано яко casus belli. Войска прускй наскочили нечаяно неприготовану до вôйны Францію и упокорили єи остаточно пôдъ Седаномъ. Не помôгъ и тайный аліянсъ съ Австріею, на котрый Грамонъ такъ крѣпко полягавъ, якъ Фавръ на лоялнôсть своихъ Парижанъ обложеныхъ арміею прускою. Та й якъ можна було сподѣватись ôтъ Австріи помочи, где стояли у кермы такъ званй Биргерминистры, симпатизуючй съ великимъ дѣломъ ôтродженя Нѣмеччины черезъ короля Прусъ? Изолована ненадѣйно Франція упала по причинѣ оптимизма и легковѣрности Грамонта.

Свои силы, своя помôчь — се найкрѣпша основа могущества народôвъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Въ австрійскôй делегаціи розвелася дня 15 (27) с. м. при обрадахъ надъ буджетомъ министерства заграничныхъ справъ широка розправа надъ заграничною политикою Австріи-Угорщины. Делегатъ Барайтеръ пôднѣсъ, що союзъ съ Нѣмеччиною мавъ на цѣли такожь полагодити въ користный способъ справы економичнй обохъ державъ, а тымъ часомъ не можна сказати, щобы тй справы були доси користно для насъ залагодженй. Дел. Фуксъ пôдноситъ обавы конфликту съ Россіею и хотѣвбы мати запевненье людій фаховыхъ, чи австрійскй оборонни крѣпости такъ всесторонно обезпеченй, якъ се Нѣмеччина зробила теперь у себе. Радбы такожь знати, чи окупація Босніи и Герцоговины має бути тôлько окупаціею, чи такожь и анексіею. Найобширнѣйшою була промова дел. бар. Гибнера, котрою ôнъ, якъ замѣчає N. Fr. Presse, хотѣвъ поручитися на будущого министра загран. справъ. Бесѣдникъ обôйнявъ въ своѣй промовѣ всѣ головнѣйшй державы Европы. На небосклонѣ Европы добачивъ ôнъ двѣ чорнй точки. Перша — се Франція. Она, правда, розвиваєся и стараєся усталити у себе републику. Чи удастся сей замѣръ? Однй потакують, але другй не вѣрятъ тому. И бесѣдникъ не вѣритъ тому, ôнъ бачитъ, що французска република посуваєся по похилости до комуни. Та комуна опановалабы теперь не тôлько самъ Парижь але и цѣлу Францію и шукалабы свого розголосу въ загроженю европейского супокою. Тй обавы бар. Гибнера що до французскои републики, якъ небудь подѣлюванй значною частію консервативныхъ сферъ австрійскихъ, немаютъ основы, бо передовсѣмъ въ Франціи совсѣмъ не заносится на комуну, а дальше такъ само, а навѣть въ бôльшôй мѣрѣ, можна на пôдставѣ исторіи Наполеонôвъ говорити о небезпечности французского цезаризму для супокою Европы. Дальше пôдноситъ бесѣдникъ спôльнôсть интересôвъ Англіи и Австріи и съ радостію пôдноситъ свѣтлу точку европейского небосклону: союзъ Австріи съ Нѣмеччиною, котрый змѣряє до удержаня миру въ Европѣ. Ôтношеня австрійского кабинету до россійского не заколоченй, але бесѣдникъ на основѣ власного досвѣду пôдноситъ, що публична опинія въ Россіи єсть противъ Австріи, а россійске правительство муситъ такожь увзгляднити опинію своеи державы. Мимо того не ма еще обавы конфликту. Конфликтъ мôгбы повстати черезъ новй событія на балканьскôмъ пôвостровѣ. Ни Австрія ни Россія не маютъ интересу выкликати такій новый конфликтъ. Всѣ державы участвовавшй въ берлиньскôмъ конгресѣ стоятъ за повнымъ переведеньемъ берлиньского договору. Але осущенье сего договору все таки зôстає еще въ рукахъ будучности. Чи довго устоятъ державы при тôмъ договорѣ? Чи ново утворенй малй державы балканьского пôвострову окажутся жизненными, чи вдоволятся зазначеными имъ границями, чи пôсля 400 лѣтнои неволѣ ôтбудутъ мирно перехôдъ до повнои свободы въ еврапейскôй формѣ? Чи перетерпитъ Туреччина такъ сильный опустъ крови? Чи переведе принятй на себе реформы? — Се друга темна точка на европейскôмъ небосклонѣ. Бесѣдникъ переходитъ ôттакъ до окупаціи Босніи и Герцоговины. Дипломатично-войскова задача тамъ вже скôнчена. Теперь слѣдує дальша задача: управы тыхъ провинцій. Цѣль наша на балканьскôмъ пôвостровѣ єсть: охорона монархіи противъ евентуальныхъ небезпечностій, а не змаіоризованье Нѣмцѣвъ або Угрôвъ прилученьемъ 800,000 Боснякôвъ. Нема обавы такои маіоризаціи. Бесѣдникъ выказує въ кôнци потребу згоды народôвъ Австріи и ставитъ дôмъ цѣсарскій яко найвысшій трибуналъ до рѣшеня народныхъ спорôвъ. — Министеръ бар. Гаймерле выказує передовсѣмъ неосновнôсть страхôвъ бар. Гибнера що-до Франціи. На комуну тамъ совсѣмъ не заносится, бо народъ французскій має глубоке почутя для добробыту и миру. До ôтплаты Нѣмеччинѣ може такъ само зôрватися монархія якъ и република, але власне теперѣшна република не має того замѣру. Союзъ съ Нѣмеччиною єсть порукою миру и яко таку поруку повитала его такожь и Франція прихильно. Менше рѣшучо успокоювавъ министеръ що до стану справъ на балканьскôмъ пôвостровѣ. По такъ великôмъ переворотѣ, якій наставъ теперь на мѣсце давнои турецкои державы, совсѣмъ природно, що не все може ôтъ разу вôйти въ свои торы. Мимо того не подѣляє министеръ обавъ и що до другои чорнои точки бар. Гибнера, бо и Россія не має причины ôтступати ôтъ берлиньского договору; а коли всѣ будутъ его держатись, то й миръ буде удержаный. Бар. Гаймерле ставитъ своєю програмою: умѣренность, и и пôдноситъ сей многоважный объявъ, що политика Австріи знайшла такъ однодушный, прихильный судъ въ лонѣ делегаціи. — Потôмъ принято буджетъ министерства справъ заграничныхъ безъ змѣны пôсля внесеня комисіи.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Зъ Туркестану нема новѣйшихъ вѣдомостій. Донесеня англійскй о пораженю войскъ Тергукасова пôдъ Чикиоляремъ не потверджаются.

О ôтношеняхъ народôвъ уральскихъ до себе и о политицѣ Россіи насупротивъ

„Кождый чоловѣкъ повиненъ старатись,“ почавъ духъ, „щобы его душа жила межи другими людьми, чи то зъ близька чи зъ далека. Якъ не сповнитъ того за житя, то муситъ ôттакъ за покуту ôтбувати по смерти тую мандрôвку. Ôнъ муситъ бурлаковати по свѣтѣ, приглядатись — охъ якъ страшно — сему, до чого ôнъ теперь вже не має права, але до чого ôнъ мавъ право за житя, и зъ чого мôгъ ôнъ для свого щастя и добра хôснувати.“

Говорячи тоє закричавъ духъ другій разъ, потрясъ ланцухомъ и простеръ руки, наче двѣ тѣни.

„Ты скованый,“ спытавъ Скруджь дрожачи. „Скажи менѣ, чому се такъ?“

„Я ношу оковы, котрй сковавемь собѣ самъ за свого житя,“ сказавъ духъ. „Я ковавъ ихъ частку за часткою; зъ власнои волѣ придбавъ я ихъ собѣ, зъ власнои волѣ ношу ихъ теперь. Ихъ складовй части чудными выдаются тобѣ, не правда?“

Скруджь дрожавъ чимъ разъ бôльше.

„Або, хочешь може знати, якъ тяжкій и довгій ланцухъ, котрый ты самъ тягаєшь за собою? Ôнъ бувъ совсѣмъ такій самый, якъ отсей, передъ семи лѣтами. Ôтъ того часу приробивсь еще немало до него. Се муситъ бути тяжкій, дуже тяжкій ланцухъ.“

Скруджь глянувъ на землю надѣючись, що въ тôй хвили побачится объязанымъ пятьдесять або шѣстьдесятъ сотнаревымъ ланцухомъ. Але ôнъ не добачивъ ничого.

„Якове,“ почавъ ôнъ благати, „Якове Марли, говори дальше. Скажи менѣ хоть одно слôвце потѣхи, Якове!“

„Потѣшати — се не моя рѣчь,“ ôтповѣвъ духъ. „Потѣха приходитъ зъ инныхъ сторôнъ, пане Скруджь, и иннй послы єи приносятъ. Такожь не вôльно менѣ тобѣ того сказати, щобымъ мôгъ. Я не маю нѣгде ани хвилѣ спочинку. Мôй духъ не выходивъ николи по за границю нашои конторы. Уважай на тоє добре, — за житя була замкнена моя душа въ тѣсныхъ стѣнахъ нашого рахункового пекла; за тоє теперь стоитъ передо мною далека довга подорожь.“

Скруджь мавъ навычку, закладати руки въ кешеню, коли надъ чимъ глубоко задумовався. Роздумуючи надъ тымъ, що духъ говоривъ, зробивъ ôнъ и теперь тоє, не пôдносячи однакъ очій и не встаючи зъ стôльця.

„Богато стративъ ты на тоє часу, Якове,“ замѣтивъ ôнъ голосомъ выраховаваного промысловця, хоть повнымъ покоры и страху.

„Богато часу,“ сказавъ духъ.

„Сѣмъ лѣтъ, якъ ты померъ“ сказавъ Скруджь „и цѣлый часъ бувесь въ дорозѣ?“

„Цѣлый часъ,“ ôтповѣвъ духъ, „безъ спочинку, безъ потѣхи, въ вѣчныхъ мукахъ.“

„Чи швидко ты ходишь?“ спытавъ Скруджь.

„Якъ вѣтеръ,“ ôтповѣвъ духъ.

„То певно мусѣвесь спорый кавалокъ дороги перейти въ семи лѣтахъ.“

На тіи слова закричавъ духъ такъ переймаючо и забряскотѣвъ ланцухомъ такъ страшно, що першій лѣпшій сторожь нôчный мôгбы его бувъ безпечно арештовати за нарушенье супокою.

„Але при тôмъ всѣмъ, не забувъ ты ходити коло интересôвъ,“ прошептавъ дрожачи Скруджь, котрый теперъ почавъ прирôвновати судьбу Марліого до своеи.

„Интереса,“ крикнувъ духъ, пôдносячи руки. „Интересомъ моимъ бувъ чоловѣкъ, загальне добро було моимъ интересомъ; милосердіє, згода и любовь, все то було моимъ интересомъ. Все, що зробивемь въ моимъ ремеслѣ, було тôлько каплею воды въ безконечнôмъ океанѣ мого интересу.“

„При кôнци року,“ говоривъ духъ дальше, „якъ зближаєся святый вечеръ, страдаю найбôльше. Охъ, чомужь я коли, йдучи съ спущеными на землю очима, не поглянувъ на тую святу зôрницю, що завела трехъ царѣвъ до убогои хатины? Чижь не було на свѣтѣ убогои хаты, до котрои мôгбы бувъ завести мене блескъ тои зôрницѣ?“

Скруджь слухавъ съ перелякомъ тои бесѣды, и почавъ еще бôльше дрожати.

(Дальше буде.)

нихъ пишутъ лондоньскѝ часописи слѣдуюче. Персы яко шіиты и Белюдчѣ яко сунниты ворогуютъ ôтъ вѣкôвъ на себе. Мимо того удалось англійскôй дипломаціи вражду тую хочь по части усунути и шаха перского наближити до хана Келату о стôлько, що оба зайняли рôвне становище до Афганистану. Ханъ Белюдчѣвъ згодився на занятье Герату черезъ Персôвъ, самже займе для себе полудневу часть Афганистану и подасть Англичанамъ помôчну руку на случай, еслибы ихъ власть въ Кандагарѣ (мѣсто въ полудн. Афганистанѣ) була загрожена. Въ Афганистанѣ заносится проте, якъ изъ сказаного заключати можна, на подѣлъ, межи Англію, котрабы посѣла Кабуль и Кандагарь, Персію, для котрои призначено захôдный Гератъ и межи Белюдчистанъ, котрому припалабы полуднева часть краю Афганôвъ въ удѣлѣ. Зъ другои стороны ходятъ поголоски о наближенюся Туреччины до Персіи противъ Россіи. Якъ зъ всего видко то англійска дипломація думае черезъ погодженье сектъ религійныхъ магометаньскихъ получити народы Ирану въ однолиту фалангу противъ Россіи, котра зъ сихъ роздорôвъ религійныхъ умѣла завсѣгды дуже зручно користати.

Франція. Хотяй република у внутрѣ своѣмъ не полагодила еще всѣхъ спорныхъ справъ, выкликованыхъ на перемѣну Бонапартистами, роялистами, Орлеанистами и крайными радикалами, мимо того вступила она въ послѣднôмъ часѣ такожь въ акцію европейску. Имовѣрно програма министерства Фрейсине'та не есть такъ пасивною, якою була програма Ведингтона. Першимъ поводомъ до рѣзкого выступленя сталось для Франціи оскорбленье матрозôвъ еи военного корабля La touche-Tréville въ пристани Александреты, мѣста, положеного на побережю Сирійскôмъ. Фактъ бувъ такій. Якъ разъ на новый рôкъ одержало пятёхъ матрозôвъ згаданого корабля призволенье удатися до мѣста на прогульку. Ничого дивного, що моряки, вступивши по довшôй плавбѣ на сушу, почули охоту погуляти, при чѣмъ крыхточку пôдохотили собѣ. Колижь вертали назадъ, лучилося, що на пôдохоченыхъ почали пустѝ уличнѝ хлопцѣ кидати лушпины зъ помаранчь и ихъ ругати. До дѣтій прилучились небавомъ и старшѝ, котрѝ мѣсто лушпинъ взяли за камѣнье. Занепокоенѝ матрозы взялись до костурôвъ и звелась бôйка, зъ котрои не удалось матрозамъ выйти цѣло. Не помогли притôмъ и представленя конзулятôвъ европейскихъ. И сихъ примушено до утечи. Въ слѣдствіе того зажадавъ посолъ францускій въ Царгородѣ, Фурніе, ôтъ Порты, щобы звелѣла Каймакама Александреты безъ проволоки усунути. Порта ôтказалась ôтъ того, а Франція, оскорблена на своѣй чести, выслала сюды кôлька кораблѣвъ военныхъ.

Дебата надъ уставою школьною ôтбулась въ сенатѣ рôвно горячо, якъ и въ палатѣ послôвъ. Шеслонъ хоче епископôвъ удержати при давнѣйшôмъ вліяню на школы и кидае въ очи меншости замѣтомъ, будьтобы она стремѣла до знищеня христіяньства. Министеръ Ферри, ôтповѣдаючи Шеслонови, покликуеся на меморандумъ архіепископа Дюпанлю, предложене въ р. 1850 папѣ, въ котрôмъ мужь сей пôдчинае клиръ пôдъ верховну власть державы. Мимо опозиціи клира нова устава о науцѣ въ школахъ народныхъ и середнихъ мае и въ сенатѣ запевнену бôльшôсть.

Радикалистъ републиканьскій Люи Блянъ внѣсъ въ палатѣ послôвъ, щобы знести законы о стоваришеняхъ и собраніяхъ и лишити народови цѣлковиту довôльнôсть. Внесенье се на щастье упало.

Министерство приказало послови свому въ Вѣдни навязати переговоры съ австро-угорскою державою въ справѣ тарифы для телеграмôвъ.

Франція готовится до занятя Тонкина и области сосѣднои съ еи посѣлостями въ Кохинхинѣ въ заднôй Индіи.

Англія забавляеся метингами, на котрыхъ поодинокѝ бесѣдники не знаютъ пощады для министерства Биконсфильда и политики лорда Дерби-ого. На однôмъ зъ такихъ метингôвъ пояснивъ членъ низшои палаты, Гамондъ, справу орієнтальну и ôтношеня Австріи до Англіи въ слѣдуючій способъ. Россія, казавъ Гамондъ, выкликала жалобы Болгарôвъ на угнетенье турецке способами штучными, щобы знайти для себе способъ до вмѣшаня. Австрійско-угорске министерство для справъ заграничныхъ удалось пôдъ той часъ до лорда Дерби-ого съ предложеньемъ до заключеня союза англійско-австрійского, котрый военнѝ намѣреня Россіи на орієнтѣ мôгъ спинити. Дерби, яко министеръ справъ заграничныхъ, замѣсть стремѣти до заключеня такого союза и убезпечити сунокôй европейскій, пôйшовъ на диво совсѣмъ противною дорогою и ставъ бесѣдами въ парляментѣ вызывати Австрію. Симъ розбивъ ôнъ пріязнѝ ôтношеня Австріи до Англіи и кинувъ еи въ рамена Россіи и союзныхъ съ Россією Прусъ. Въ слѣдъ за симъ появилось берлиньске меморандумъ и нота Андрашого, котру приняла вся Европа. Англію ôтособнено и въ неи не було вже силы спинити вôйну россійско-турецку.

Times подае плянъ до упорядкованя Англіи до Афганистану. Англійскѝ войска малибы безпроволочно вернути до Джеллябаду и выжидати сунокôйно выбору нового емира въ Кабулю. Поки що Англія не вышле сюды свого посла, а англійскѝ войска вдоволилибыся занятьемъ Джеллябаду и Кандагару (мѣста въ полудневôй части Афганистану) ажь до наконечного успокоеня сего краю. Англія малабы до того выречися всякого вмѣшательства въ внутреннѝ справы Афганôвъ.

Съ Туреччиною заключено черезъ посла Ляярда въ справѣ знесеня торговлѣ невольниками муриньскими, договоръ котрый мавбы выконуватись ôтъ 25. червня с. р. На пôдставѣ сего договору прислуговалобы такъ турецкимъ якъ и англійскимъ кораблямъ право пересмотрювати всѣ кораблѣ на турецкихъ водахъ, на котрѝбы пало пôдозрѣнье о торговлю невольниками. Придыбанымъ невольникамъ муриньскимъ улегчатъ обѣ державы поворотъ на родину; противъ кораблѣвъ невольничихъ будутъ предпринятѝ мѣры на пôдставѣ фермана зъ 1857 р. Такъ само строго будутъ каранѝ торгуючѝ дѣтьми.

Нѣмеччина. Цѣсарь принимавъ 14. (26) с. м. уступаючого посла россійского Убрила въ торжественнôй авдіенціи. Новый посолъ Сабуровъ прибувъ до Берлина. Рôвночасно пріѣхавъ такожь кн. Бисмаркъ.

Часописи ôтпираютъ инсинуацію, будьтобы держава нѣмецка, побôльшаючи етатъ арміи о 100.000 людій, мала на гадцѣ вôйну съ Россією. Нѣмеччина стремѣла до того уже въ тôмъ часѣ, коли рѣшалось питанье о впровадженю новои цловои тарифы, отже съ весною минувшого року, коли не було еще бесѣды о якихто непорозумѣняхъ съ Россією.

Предложеный союзнôй радѣ войсковый етатъ на рôкъ 1880/81 жадае яко ординаріюмъ 251.084.928 марокъ, т. е. о 3,571.653 м. бôльше чимъ второкъ; яко екстраординаріюмъ 7,237.880 м., т. е. о 1.400.566 м. бôльше якъ второкъ.

НОВИНКИ.

— **Мотива рѣшеня державного суду** о жалобѣ львôвскихъ Русинôвъ що до рускои школы народнои подамо въ слѣдуючôмъ Числѣ.

— **Вечеры съ танцями.** Пригадуемо, що на дохôдъ товариства „рускихъ дамъ" ôтбудеся вечеръ съ танцями вô второкъ дня 7. (17.) лютого с. р. въ великôй сали Народного Дому. Вечеры въ „рускôмъ касинѣ" ôтбудутся дня 20. сѣчня (1. лютого), 29. сѣчня (10. лютого). 2. (14.), 9. (21), 16. (28) лютого, и 23. лютого (6. марта). Початокъ все о годинѣ 8 вечеръ.

— (*I. 3-ій*) **Станъ касы фонда вдовичо-сиротиньского** львôвскои архидіецезиі. Коренный фондъ побôльшився за часъ ôтъ послѣдного збору ôтпоручникôвъ деканальныхъ до теперь о 7·803 зр. а. в. и выноситъ разомъ 260·309 зр. ав. Не такъ фондъ оборотовый. Сего назбиралося за тойже самъ часъ лишь 18·819 зр. а. в., отже въ сорозмѣрности до числа контрибуентôвъ представляеся дуже много залеглостій. Въ слѣдствіе того вдовицѣ и сироты не могутъ ніякъ за р. 1879 одержати запомоги по 50 зр. якъ давными лѣтами. Якъ бы не такъ значнѝ залеглости въ оплатѣ даткôвъ вдовичо-сиротиньскихъ, нашѝ вдовы и сироты побиралибы о богато бôльше якъ по 50 зр. Яко причину того ôттяганнея въ уплатѣ вдовичо-сиротиньского фонда подаютъ звычайно недавнѝ неточности и неправильности заряду фонду. Мусимо однакожь примѣтити, що теперѣшный зарядъ фонда вдовичо-сиротиньского есть взорцевый, а протое бувбы часъ, щобы и контрибуенты сплатою своихъ кôльколѣтныхъ залеглостій причинилися до получшеня сумнои долѣ нашихъ священническихъ вдôвъ и сирôтъ.

— **Совѣтъ Народного Дому** надѣливъ стипендіею имени Его ц. к. Величества Францъ Іосифа I. въ квотѣ 200 зр. рôчно, Льва Павенцкого, сл. IV. р. правъ; стипендійну запомогу имени бл. п. Теодора Блажкевича въ квотѣ 80 зр. призначивъ совѣтъ Народного дому Володимирови Кордасевичови ученикови VIII. кл. гимн. въ Перемышли.

— **Общество им. М. Качковского** намѣряе устроити сего року господарско-промыслову выставу въ Коломыи. Въ тôй цѣли выбравъ вже теперь выдѣлъ коломыйскои филіи ширшій комитетъ, котрыйбы занявся зреализованьемъ сего проекту. Въ складъ его входитъ 13. членôвъ мѣстцевыхъ и 16. позамѣстцевыхъ.

Приготовленя такъ завчасно пороблені даютъ поруку, що выстава Коломыйска удастся хорошо. Щасть, Боже!

— (?) **300-лѣтный ювилей свого заснованя** буде сего року обходити институтъ Ставропигійскій. Генезисъ Института слѣдуюча: При церквѣ Успенія Пресв. Богородицѣ, або такъ званôй Волоскій, существовало вже зъ давнѣйшихъ часôвъ братство, зложене зъ горожанъ львôвскихъ. Цѣль сего братства була та сама що и нынѣшнихъ братствъ церковныхъ, именно удержати ладъ и заосмотрити церковь въ всѣ потребы. Братство Успеньске мало однакожь окрôмъ того поручене и провизорство и опѣку надъ монастыремъ Василіянъ на передмѣстю давнѣйше краковскôмъ, нынѣ жовкôвскôмъ, понеже черцѣ въ тыхъ часахъ не займалися николи самѝ дѣлами житейскими, а для заосмотреня себе въ потребы житя и для обороны передъ властями ôтдавалися пôдъ покровительство свѣтскихъ особъ. Самежь братство Успеньске утѣшалося черезъ весь XVI. вѣкъ покровительствомъ князѣвъ Острожскихъ, именноже господарѣвъ Мультаньскихъ и Волоскихъ зъ славного роду Могилôвъ и Барнавскихъ, межи котрыми перше мѣстце займае Александеръ IV. Ôтъ того и самôй церквѣ, котрою опѣковались Волоскѝ господарѣ, припало небавомъ имя „Волоской". Коли Жигмондъ III. Ваза вступивъ на престолъ польскій и при помочи Єзуитôвъ почавъ приготовляти дѣло уніи церковнои, тогды для скрѣпленя православныхъ въ вѣрѣ своѣй выславъ бувъ патріярхъ царгородскій, Єремія, свого товариша патріярха Антіохійского Іоахима, на Русь Галицку именно до Львова. Сей надавъ въ р. 1580. братству Успеньскому новый статутъ, а патріярхъ Єремія потвердивши новый устрôй, надѣливъ братство именемъ Ставропигіонъ, выймивъ его зъ пôдъ зависимости ôтъ епископôвъ львôвскихъ и пôддавъ безпосередно пôдъ свою юрисдикцію. Небавомъ засновано при братствѣ печатню и школу, въ котрôй учено языкôвъ старословеньского и греческого. Ôтъ сего часу зыскуе братство на значеню. Членами его суть князѣ Вишневецкѝ, Ружиньскѝ, Острожскѝ, Корніякты и другѝ знаменитѝ родины рускѝ. Братство бере въ свои руки оборону православія на цѣлôй Руси. Вліянье его, давнѣйше лишь мѣстцеве, розширюеся и на Русь Кіевску. Зъ школы выходятъ такѝ люде якъ Иовъ Борецкій, пôзнѣйшій митрополитъ всеи Руси.

Совѣтъ института, о скôлько знаемо, поробивъ вправдѣ уже деякѝ приготовленя до обходу ювилейного, именно упросивъ члена свого, дра Изидора Шараневича, до выданя актôвъ, дотыкаючихъ основаня института. Однакожь, по нашôй гадцѣ, належалобы ювилей найстаршои нашои институціи здѣлати величавымъ торжествомъ всеи Руси. Такъ есть, цѣла Русь мусить празновати ювилей того заведенія, котре черезъ три вѣки стояло на сторожи Руси, котрого и врата адовѝ не одолѣли. Належалобы проте самôй институціи, котра пôдъ проводомъ теперѣшного свого сеніора крѣпко двигнулась въ передъ, взяти иниціятиву до торжественного обходу, завязати обширный комитетъ ювилейный и поручити ему приготовити все, що зможе послужити до прославленя насъ въ очахъ другихъ народôвъ. Небавомъ поговоримо о важнôмъ сѣмъ дѣлѣ для насъ обширнѣйше.

(?) **Испытъ матуральный** въ рускôй гимназіи розпочнеся съ днемъ 22. сѣчня (3. лютого н. ст.) с. р. Першій пôврôкъ скôнчився 18. (30.) сѣчня; другій розпôчнеся въ слѣдуючій вторникъ.

— **ôтъ Станиславова** пишутъ намъ: Яко разящу илюстрацію до представленого Всеч. Редакціею (ч. 4) прикрого положеня руского духовеньства вслѣдствіе патронату удѣляю до прилюдной вѣдомости сей фактъ: Въ Коломыйскихъ горахъ одинъ священникъ рускій стараючися о презенту на приходъ зôставъ коляторомъ зневоленый до принятія и подписаня слѣдуючихъ условій: 1. Нигде и николи, ни въ церквѣ, ни въ хатѣ, ни на дворѣ не буде говорити противъ піянства: 2. Парубкôвъ и дѣвокъ, котрѝ покинутъ службу въ дворѣ, не буде нѣколи вѣнчати. 3. Жити буде лише съ тыми домами, котрѝ дворъ ему укаже. Quousque tandem!

— **Зъ Дрогобыча.** Дня 21. с. м. похоронили мы въ нашôмъ городѣ бл. п. вбл. Якова рицаря Кульчицкого, ц. к. старосту, кавалера папского ордеру св. Сильвестра, почетного обывателя Миколаева и Калуша, посла на соймъ краевый. Покôйный бувъ въ нашôмъ краю знаный еще зъ часôвъ, коли (1863—67) бувъ инспекторомъ краевымъ, яко ревный и дѣятельный урядникъ, и добрый Русинъ. Тогды то ôнъ дуже много здѣлавъ для розпростороненя и здвигненя просвѣты въ всхôднôй части нашого краю. За часôвъ Голуховского мусѣвъ ôнъ знову вернути до заводу политичного урядника и повнивъ зъ початку довжнôсть секретаря намѣсництва, а потôмъ зôставъ ц. к. старостою въ Калуши. На тôй посадѣ здобувъ ôнъ собѣ загальне узнанье во всѣхъ верствахъ населеня города Калуша и цѣлого повѣта, якъ о тôмъ свѣдчитъ обывательство гонорове города Калуша, выбôръ на посла краевого сойму черезъ повѣтъ Калушь, и сердечне, та блестательне пращанье цѣлого повѣта и города. Такожь въ намѣсництвѣ бувъ ôнъ дуже добре положеный, якъ о тôмъ выразився Виценрезидентъ намѣсництва до депутаціи города Дрогобыча. При тôмъ всѣмъ бувъ ôнъ всегда добрымъ Русиномъ. До Дрогобыча перенѣсся лишь тôлько задля школъ гимназіяльныхъ, щобы своихъ двохъ, дуже добре выхованыхъ сынôвъ пôдъ окомъ мати. Тымчасомъ ôтъ дня пріѣзду въ Дрогобычь д. 30 листопада бувъ зложеный недугою — вадою серця — и навѣть въ урядѣ ани разу не бувъ. Дня 19 сѣчня закôнчивъ житье къ загальному жалю всѣхъ, а особливо Русинôвъ, понеже дуже много доброго о нѣмъ зъ Калуша тутъ донесено. Для тогожь, помимо того, що бувъ у насъ совсѣмъ не знаный, постаранося о то, щобы его мощи съ всякою почестію похоронити. Особливожь Отцѣ Василіяне совсѣмъ безъинтересовно ничого не залишили, щобы такъ для народа заслуженому мужови була всяка честь якъ найблестательнѣйше оказана. Причинились къ тому и священники зъ селъ поблизкихъ, и такъ зôбралось на похоронъ 16 рускихъ священникôвъ, т. е. сѣмъ мѣстцевыхъ, а девять позамѣстцевыхъ а булобы о много бôльше зъѣхалося, колибы не велика студень и буря, котра въ той день лютилась. Латиньскихъ священникôвъ було пять, т. е. лат. парохъ мѣстцевый съ двома викарыми и два позамѣстцевѝ. Слово похоронне выголосивъ о. Тороньскій проф. гимназіяльный. Всѣ урядники, репрезентація мѣстцева, рôжнѝ корпораціи и множество народа, помимо непогоды и стужи взяли удѣлъ въ похоронѣ. — Найже буде честь и подяка всѣмъ, котрѝ съумѣли и по смерти заслуги такъ достойного мужа належито почтити.

— **Въ Куликовѣ** завязано стоваришенье зареєстроване съ неограничнею порукою: Каса заличкова „Надѣя". Предсѣдателемъ стоваришеня выбраный лат. свящ. Плавицкій а секретаремъ учитель Рубель. Куликôвъ и его окресности находятся въ великôй части въ лихварскихъ сѣтяхъ.

— **Іорданьска купѣль Кіевлянъ.** Въ Кіевѣ заломався ледъ на Днѣпрѣ пôдчасъ водосвятія въ день св. Богоявленія. Водосвятіе ôтбувалося, якъ звычайно, на Днѣпрѣ. Безчисленнѝ тлумы народа беручѝ участь въ торжествѣ по освященю воды кинулися съ такою силою черпати воду, що ледъ затрѣщавъ, заломався и наконець цѣла маса людій скупалася въ освященôй водѣ, на щастье, безъ утраты житя. Купѣль въ іорданьскôй водѣ мае свое значенье у нашого народа. Дай Боже на здоровле.

— **Справозданье зъ загальныхъ зборôвъ филіи тов. „Просвѣта" въ Станиславовѣ, ôтбувшихся дня 25. сѣчня с. р.** Голова филіи проф. Желехôвскій ôткрывъ зборы повитаньемъ членôвъ и поздоровленьемъ Нового Року, пôдносячи примѣрну ревнôсть тыхъ членôвъ, котрѝ мимо дуже прикрои непогоды зимовои приспѣли зъ подальшихъ сторôнъ. (Опôсля довѣдалося, що черезъ застановленье руху на обохъ желѣзницяхъ многѝ члены не змогли прибути до Станиславова на тойже день.) Ôтчитане справозданье о дѣятельности выдѣлу за часъ ôтъ 9/3 1879 до 25/1 1880 мѣститъ въ собѣ слѣдуючѝ даты: выдѣлъ ôтбувъ въ сѣмъ часѣ 8 засѣдань а устроивъ дня 22/2 м. р. три выклады: именно выкладали чл. Титъ Заячкôвскій о „засидженю и передавненю правъ приватныхъ," чл. Ил. Гарасимовичь о „зъявищахъ метеорольогичныхъ," чл. Ост. Левицкій о „громовинѣ" (ельектрицѣ) съ показами досвѣдными.

Библіотека филіи складаеся зъ 345 книжокъ; користало зъ неи въ м. р. 46 членôвъ филіи а такожь и декотрѝ члены Общества им. Качковск. и Зарядъ руск. Бурсы въ Станиславовѣ. — Выдѣлъ складае уклôнну подяку: 1) Всеч. редакціямъ часоп. „Правды," „Руского Сіона," „Газеты Школьнои" и „Батькôвщины" за совсѣмъ безплатне присыланье, а Всеч. Редак. „Рады Рускои" и „Весны" за обниженье предплаты до половины цѣны часописій для библіотеки филіи. — 2) Высокопреп. О. Іосифови Заячкôвскому зъ Лопѣнки, Высокопочтенному В. Федоровичови зъ Ôкна, пп. В. Левицкому, К. Даниловичови, В. Порохови и Ил. Гарасимовичови за дарованѝ книжки и предметы для збôрки науковои ф. тов.

Членôвъ заплатившихъ цѣлу або часть вкладки за р. 1878 есть 51; заплатившихъ цѣлу вкл. за р. 1879 есть 54; запл. на р. 1880 (до 25/1) есть 18. Тыхъ пп. котрѝ вступивши до филіи тов. въ р. 1877 заплатили лише за той рôкъ цѣлу або часть вкладки, а бôльше не зложили жадныхъ вкладокъ, уважае Выдѣлъ яко выступившихъ зъ товариства. Новыхъ членôвъ на р. 1880 прибуло 6. Всѣхъ дѣйстныхъ членôвъ числитъ филія съ днемъ 25/1 с. р. **112.** Справозданье касове звѣщае: приходу зъ вкладокъ, предплатъ и зъ спродажѣ книжокъ выданыхъ тов. було до 25/1 с. р. 156·42 ав., розходу: 130·50 ав. Именно пôслано до центрального выдѣлу ôтъ 9/3 1879 до 6/12 1879 а) вкладокъ 55·55 ав., б) предплатъ 8·80 ав; в) за книжки спроданѝ 42·78 ав. разомъ 97·13 а. в Лишаеся пôслати до центр. выдѣлу приходъ ôтъ 6/12 1879 до 25/1 1880 р.: 15·51 а. в. Розходу на потребы филіи бу-

ло на 16·83 ав., лишаеся въ касѣ филіи 10·35 ав. готôвкою.

Выбрана комисія контрольна зложена зъ пп: Угорчака, Тушиньского и Басараба переглянула рахунки филіи и удѣлила выдѣлови абсолюторію.

Слѣдувавъ ôттакъ дальшій выкладъ чл. проф. Ост. Левицкого о „громовинѣ“ — такожь съ показами досвѣдными — выслуханый присутными съ великою увагою, позаякъ выкладатель зъумѣвъ щасливо примѣрити свою рѣчь до понятія я зрозумѣня селянъ.

Выбôръ выдѣлу нового на р. 1880 довершило 26 членôвъ; выбранй зôстали. Е. Желехôвскій (Голова ф. тов.); Т. Заячкôвскій (заступникъ Головы); М. Бучиньскій (касіеръ); Остапъ Левицкій (секретарь); о. И. Попель (контрольоръ); заступниками выбранй пп. Войцѣховскій Константинъ и Угорчакъ Максимъ. По заповѣщеню дальвыкладôвъ закрывъ голова ф. зборы о год. 8. веч. и попращавъ въ имени выдѣлу всѣхъ членôвъ тов.

— На бѣдныхъ ученикôвъ гимн. акад. надôслали Всч. О. И. Рожаньскій зъ Липовицѣ 2 зр.; Вп. п. Текля Небиловець зъ Перегиньска 3 злр.; Вч. о. Василь Небиловець зъ Перегиньска 2 зр.; Всѣмъ честнымъ дателямъ складае дирекція гимн. щиру подяку.

— Товариство „Сѣчь“ въ Вѣдни складае симъ щиросердечну подяку Вч. о. Александру Сабатови зъ Рѣчки за ласкаву присылку 30 зр. а. в. на цѣли товариства. — Ôтъ выдѣлу товар. „Сѣчь“.

— Годôвля жабъ становитъ нове жерело заробку въ Американьскихъ Сполученыхъ Державахъ. Якійсь Єруль въ Ельджинъ въ державѣ Иллійносъ, удержуе ôтъ трехъ лѣтъ цѣлу ферму въ $1^1/_4$ акрôвъ, где годуе оденъ рôдъ великихъ жабъ, званыхъ „Gokni“. Теперь першій разъ вывѣзъ свôй товаръ на торги въ мѣстахъ Сент-Люи Чикаго та Чинчинати. На безрыбю и жаба рыбою!

— Въ Львôвскôмъ урядѣ торговôмъ укарано въ грудни 1879 загаломъ 120 особъ, а именно: 8 за продаванье нездоровои поживы; 6 за переступленє уставы о охоронѣ худобы и птаства; 18 за перекупництво; 20 за незаховуванье порядку на пляцахъ торговыхъ; 15 за нечемне заховуваньеся на пляцахъ торговыхъ, а 50 за спинюванє проходу на пляцахъ торговыхъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вп. Я. Г. въ Ступ: Ч-ла высылаемо всѣ, обѣцянои повѣстки на теперь ужити не можемо бо фелетонъ на цѣлый рôкъ вже заступленый. Може однакожь будемо могли си пôзнѣйше ужити. О. *Г.* въ Коз. числа всѣ Вамъ выслано правильно, днесь высылаесь по 2. разъ.

Черезъ ред. „Дѣла“ приняли П. Т. для Зорѣ о. К. Бѣл. въ Ут. 2 зол; о А. Т. въ Полн... 2 зол. 30 кр. о. Евст. Ц. въ Серн. 1 зол. для Правды о. И. Ч. въ Зо. 2 зол. — для Просвѣты о. М. К. въ Рад. 2 зол.

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

41. Засѣданье рады державнои дня 17. (29.) с. м.: Офенгаймъ зложивъ свôй мандатъ. Справозданье надъ выборами послôвъ: Дворского, гр. Замойского, Хамца, Тышковского и Кшечуновича ôтрочено зъ причины слабости референта Кохановского. Узнано выбôръ Шрайбера зъ Коломыѣ. — Петиціи громадъ: Богрôвка Двинячь, Яблонка, Космачь, Крычка, Кривець, Порохи и Раковець, надвôрняньскои рады повѣтовои и громады Добротôвъ въ Галичинѣ о безплатне уживанье соляныхъ жерелъ ôтступлено правительству до увзглядненя. Въ Комисіи податковôй освѣдчивъ секційный шефъ министерства Майеръ, що правительство що до реформы податковои не може робити ніякихъ уступокъ въ користь внесеня бôльшости комисіи и обстае вповнѣ при контигентованю податку, при складѣ комисій реклямаційныхъ и при речинци введеня закона въ житье передъ остаточнымъ залагодженьемъ реклямацій. Въ комисіи ôткинено внесенье меншости 20 голосами противъ 14. Зъ Вѣдня телеграфуютъ до „Politik“, що бôльшôсть рады державнои для правительственнои новелѣ о податку грунтовôмъ мае бути запевнена. „Politik“ промавляе за компромисомъ межи бôльшостію а меншостію що до новелѣ податковои а то зо взгляду на послôвъ зъ сельскихъ курій.

Краковъ. 17. (29.) сѣчця. Пôсля донесеня „Czas-у“ выеднавъ намѣстникъ гр. Потоцкій въ Вѣдни пожичку въ сумѣ 500,000 зр. ôтъ державы на поратованье громадъ Галичины нуждою навѣщеныхъ. Пожичка мае бути сплачена въ однôмъ роцѣ.

Ôтозва.

Въ дѣлѣ основаня общества, котребы занялося зôбраньемъ пѣсней, обрядôвъ повѣрій и сказокъ народныхъ, изслѣдованьемъ етнографичныхъ и природныхъ свойствъ Карпатъ, пôдписаный комитетъ мае честь запросити всѣхъ п. т. товаришѣвъ Русинôвъ, щиро прихильныхъ свому народови на **загальный збôръ**, который дня 21 сѣчня с. р. на университетѣ 2 лютого въ салѣ VII точно о годинѣ 3. пополудни вступною рѣчею товар. В. И. Масляка розпôчнеся.

Львôвъ дня 19 (31) сѣчня 1880.

В. И. Маслякъ Т. Ю. Тыминскій Ю. Грабинскій Ив. Струтынскій.

ÔТЪ АДМИНИСТРАЦИИ „ДѢЛА“.

На донесеня, що числа „Дѣла“ часто не доходятъ нашихъ ВП. Читателѣвъ, освѣдчаемо, що експедиція ôтбуваеся якъ найточнѣйше, вина може спадати отже тôлько на дотычащй уряды почтовй. Просимо тамъ допоминатись и въ случаю неточности намъ заразъ донести о евентуальныхъ непорядкахъ.

Курсъ львôвскій зъ дня 29. сѣчня л. 1880.

	платятъ (р. кр.)	жадаютъ (р. кр.)
	австр. валютою	
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	258 75	261 75
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	158 50	161 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	287 —	291 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	95 80	96 80
„ „ „ по 4% ав.	89 25	90 25
„ „ „ по 5% ав. період.	95 80	96 80
Банку гип. галиц 6% ав.	99 50	100 50
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 —	103 —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 —	98 —
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	98 50	100 —
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 25
„ „ Станиславова	27 —	29 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 42	552
„ цѣсарскій	5 46	556
Наполеондоръ	9 32	942
Нôвимперіялъ	9 60	972
Рубель россійскій срѣбный	1 58	170
„ „ паперовый	1 $22^3/_4$	$1^24^3/_4$
100 марокъ нѣмецкихъ	57 70	5830
Сэребро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 27 л. сѣчня 1880.

	платятъ	жадаютъ
Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)		
Буковины	94.25	95. –
Галичяны	97.25	98.—
Акціи.		
Банкъ Англо-австр 200 р. емит. р. 189	158. –	158 25
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	299.50	299.75
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	830.	835. –
Галиц. банку гипот. по 200 р.	243.50	244.50
„ бан для тор. и пр. по 200 р. впл. 40%	—.–	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	–.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	–.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	–.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	613.—	615. –
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	187.75	188.25
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2335.—	2342.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср.	259.75	260 —
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	158. –	158 50
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	274.75	27.5—
Полудн желѣз. держ по 200 р. ав.	91.75	92 25
I. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	128 50	129. –
Листы заставнй лосованй.		
Общ. роль.-кред. Завед. д. Гал. и Буков. въ 15 л. 6%	102.-	–.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	105. --	—.—

Генеральна Репрезентація для Галичины и Буковины у Львовѣ, ул. Коперника н-ръ 16.

„СЛАВІЯ“

Генеральна Репрезентація для Галичины и Буковины у Львовѣ, ул. Коперника н-ръ 16.

Банкъ взаимныхъ убезпеченій въ Празѣ.

(Основаный въ 1869 р.)

Принимае убезпеченє капиталôвъ и рентъ на случай жизни и смерти въ рôжныхъ комбинаціяхъ, убезпечае посаги и пенсіи або ренты дожизненй безъ взгляду на станъ, вѣкъ и полъ, а въ кôнци убезпечае противъ шкодамъ ôтъ огня и градобитья. Десятлѣтный результатъ свого существованья заключае въ слѣдуючôмъ:

СУМАРИЧНÔМЪ ВЫТЯГУ

изъ счетôвъ и справозданя за рôкъ администр. 1878.

Секція I—II. Убезпеченье капиталôвъ и рентъ на случай жизни и смерти.

Число членôвъ 16.737.—Убезпечена сума 9,157.705 зр. 50 кр. — Убезпеченй ренты 1876 зр. — Преміи и побочнй належности 164.627 зр. 14 кр. — Фонды резервовй и ручительнй 753.076 зр. 87 кр. — Резерва зыскôвъ 109.768 зр. 29 кр. — Уплаченй капиталы и ренты за рôкъ 1878 93.740 зр. 48 кр. — Надвыжка за рôкъ 1878 для членôвъ и фондôвъ 8.484 зр. 18 кр., надзвычайна резерва для I. секціи 6.000 зр.

Въ секціи I. ôткрыто съ началомъ 1880 р. нову автономичну и самостоятельну спôлку для убезпеченя пенсіи або рентъ дожизненыхъ при вкладкахъ рôчныхъ ôтъ 10 зр. до 100 зр. а. в.

Секція III. Стоваришенье для взаимного наслѣдства.

Число членôвъ 18.443. — Капиталъ 7,829.090 зр. 50 кр. — (Уплаченй вкладки въ 1878 р. 230.181 зр. 46 кр.). Майно (резерва) вразъ съ 4% ôтсотками 2,405.830 зр. 34 кр. — Надвыжка резервы 325.120 зр. 61 кр. — Надзвычайна резерва на издержки администраційнй 20.000 зр. — [Зыскъ процентовый за рôкъ 1878 (безъ вчисленя условленыхъ 4%) выноситъ 80.073 зр. 27 кр., переносъ доходовый изъ секціи II. съ лѣтъ 1869—1873 56.998 зр. 35 кр.] Обще майно стоваришеня для взаимного наслѣдства выноситъ съ кôнцемъ десятого року администраційного 2,720.950 зр. 95 кр.

Стоваришеня кредитовй.

1. Стоваришенье кредитове. — Пожички на кавціи для чиновникôвъ державныхъ, комунальныхъ и приватныхъ, которй убезпечилися въ секціи II. по крайнôй мѣрѣ на 500 зр. — Число членôвъ 328. — Сума до теперь удѣленыхъ пожичокъ на кавціи 145.880 зр. 39 кр. — Сальдо позôсталости капитала до амортизованя 73.502 зр. 65 кр. — Потери на кавціяхъ въ 1878 р. пôсля увѣдомленя 213 зр.

2. Стоваришенье кредитове. — Пожички и залички для членôвъ секціи II., которй убезпечилися въ „Славіи“ на случай смерти по крайнôй мѣрѣ на 300 зр. — Число членôвъ 1335. — Сума пожичокъ 941.599 зр. — Сальдо позôсталости капитала до амортизованя 497.759 зр. 49 кр. — Шкоды изъ р. 1878 черезъ запропалôсть полицъ у двохъ членôвъ 1.029 зр. 88 кр.

Секція IV. Убезпеченье противъ шкодамъ ôтъ огня.

Число членôвъ 116.679. — Убезпеченый капиталъ 108,100.580 зр. — Преміи съ побôчными належитостями за 1878 р. 749.630 зр. 56 кр. — Резервы въ преміяхъ готôвкою (безъ взгляду на преміи, которыхъ раты въ 1879 р. маютъ бути уплаченй въ квотѣ 545.926 зр. 27 кр.) выносятъ 262.026 зр. 97 кр. — Надобыкновеннй резервы 80.493 зр. 63 кр. — Резерва зыскôвъ премійныхъ 59.246 зр. 56 кр. — Уплаченй шкоды разомъ съ выдатками за рôкъ 1878 550.738 зр. 8 кр. — Зыскъ для членôвъ и фондôвъ за 1878 рôкъ 15.331 зр. 38 кр. — Ôтъ часу треваня секціи IV. (1870 включно до 1878) надѣлено на пôдставѣ §§. 4 и 5 статутôвъ того ôтдѣла 119 громадъ прирядами до гашеня и то майже безъ выемка сикавками о 4 колесахъ въ вартости по 500 зр. — Составъ млынôвъ въ секціи IV. — Убезпеченый капиталъ 6,662.300 зр. — Преміи 51.269 зр. 61 кр. — Шкоды заплаченй и маючй бути заплаченй разомъ съ коштами ликвидаційными 43.749 зр. 26 кр. — Вынагородженье шкодъ огневыхъ въ лѣтахъ 1870—1878 въ стоваришеню млынôвъ 276.587 зр. 76 кр.

Секція V. Убезпеченье противъ градобитю.

Число членôвъ въ 1878 роцѣ 5.713. Убезпеченый капиталъ 4,288.320 зр. Преміи съ побôчными належитостями 83.646 зр. 64 кр. — Резерва и фондъ ручительный 55.112 зр. 84 кр. — Шкоды заплаченй съ выдатками въ 1878 р. 20.071 зр. 72 кр. — Зыскъ изъ преміи для членôвъ и фондôвъ 31.166 зр. 14 кр. — Резерва зыскôвъ премійныхъ 12.819 зр. 88 кр.

Въ десятьохъ лѣтахъ свого треваня выплативъ банкъ „СЛАВІЯ“ яко нагороды за шкоды разомъ съ коштами ликвидаційными квоту **3,972.316 зр. 22 кр.** — Фонды резервовй и ручительнй выносятъ 4,083.495 зр. 99 кр. — Надзвыжки премійнй (такъ званй зыски резервовй) выносятъ 181.834 зр. 83 кр. для секцій I., II., IV. и V.; и 325.120 зр. 61 кр. для III. секціи. — 54 касамъ заличковымъ выпожичено готôвкою по 31. грудень 1878 р. 569.647 зр. 44 кр. — Пожичокъ ипотечно обезпеченыхъ удѣлено членамъ секціи IV. и V. въ квотѣ 733.583 зр. 14 кр. — Надвыжокъ изъ секціи I—V. осягнено въ роцѣ 1878 для членôвъ, якъ рôвно и для фондôвъ резервовыхъ и ручителъныхъ въ квотѣ 135.084 зр. 97 кр. — Загальный дохôдъ изъ премій, вкладокъ, побôчныхъ належитостій и ôтсотокъ осягнувъ въ минувшôмъ администраційнôмъ роцѣ высоту

1,414.650 зр. 62 кр.

1—3

Канцелярія Генеральнои Репрезентаціи для Галичины и Буковины находится у Львовѣ, при улици Коперника н-ръ 16.

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 7. Львôвъ, Середа 23. Сѣчня (4. Лютого) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Теперѣшна пора а Русины.

IV.

Мы показали попереду, що Русины въ Австріи занимаютъ своимъ числомъ одно зъ першихъ мѣсць межи австрійскими народами, а що мимо того нынѣ, коли въ Австріи починаютъ числитися съ силами и правами народôвъ, Русины не маютъ приналежного имъ становища межи дѣйствуючими народами. Не маючи ôтповѣднои силы парляментарнои не можемо надѣятися на яку нибудь побѣду нашихъ правъ ни въ радѣ державнôй, ни въ соймѣ. Не безъ интересу слѣдимо за тымъ, що дѣеся въ радѣ державнôй и що буде дѣятися въ соймѣ. Розважаємо наше державно-правне становище, але все жь таки бачимо, що перше всего мусимо взятися за домашну роботу: шукати силы нашои въ насъ самыхъ, розбудити свѣдомôсть рускои народности въ якъ найширшихъ кругахъ нашого народа, взаимностію и спôльною працею галицкихъ, буковиньскихъ и угорскихъ Русинôвъ оживити наше народне житье и въ той спосôбъ статися не тôлько численнымъ але и живымъ, себе свѣдомымъ организмомъ народнымъ.

Въ чѣмъ жежь може почивати наша жизненна сила народна? Численнôсть може бути силою або слабостію, пôсля того, чи опираєся на спôльности. чи на рôжнородности интересôвъ. Въ чѣмъ же єсть спôльнôсть интересôвъ руского народа? Такъ въ Галичинѣ, якъ въ Буковинѣ и Угорщинѣ жіє рускій народъ передъ всѣмъ по селахъ, яко одноцѣльна маса селянъ. Руске мѣщаньство, по бѣльшихъ мѣстахъ вытиснене на передмѣстя, такъ въ бôльшихъ якъ и въ меншихъ и совсѣмъ малыхъ мѣстахъ має характеръ чисто рôльничій. Кôлька тысячь руского священьства проживаючого середъ руского народа своимъ малымъ або середнымъ господарствомъ звязанѝ такожь съ интересами малои посѣлости поземельнои, своєю духовною задачею злученѝ нероздѣльно съ долею руского народа, а своимъ родиннымъ житьемъ поставленѝ на чолѣ теперѣшнои рускои соспôльности. Руске ремѣсництво, стояче еще на дуже низькôй степени розвою, тѣсно звязане съ рôльничимъ селяньствомъ не тôлько тымъ, що має въ тôмъ селяньствѣ свого головного консумента, але и тымъ, що переважна часть ремѣсникôвъ єсть заразомъ малоземельными господарами. Купецтво не розвинулося у Русинôвъ еще до того, щобы творило осôбный станъ Русинôвъ. Руска свѣтска интелигенція, доси еще розмѣрно дуже малочисленна, не представляє ніякои супротивности интересôвъ противъ селяньства: сельскѝ учителѣ матеріяльно и морально привязанѝ до нашого селяньства, а проча свѣтска интелигенція руска, о скôлько остаєся рускою, съ патріотизмомъ клопочеся о доли руского селяньства. Всѣхъ Русинôвъ въ Австріи лучатъ отже не тôлько языкъ и исторія, звычаѣ и обычаѣ, але такожь и господарскѝ (економичнѝ) интереса въ одну велику цѣлôсть народну. Середъ самого нашого народу, такъ якъ ôнъ теперь руску народнôсть въ Австріи представляє, нема клясовыхъ суперечностій: великихъ торговельникôвъ а рôльникôвъ, великихъ а малыхъ посѣдателѣвъ землѣ, великои индустріи а малого ремесла, упривиліованыхъ а неповноправныхъ и т. д. Противно, всѣ тѝ и тымъ подôбнѝ суперечности, съ дуже рѣдкими и совсѣмъ счезаючими изъятіями, приходятъ до насъ ôтъ другихъ народôвъ, лежатъ отже поза нашою народною границею. Въ своѣй масѣ австрійскѝ Русины остаются народомъ селяньскимъ, маломѣщаньскимъ и ремѣсничимъ, въ коло котрого громадится невелике число интелигенціи матеріяльно и морально съ масою народа тѣсно звязанои. Въ тôй спôльности господарскихъ интересôвъ нашого народа лежитъ жерело нашои силы народнои и головна основа нашои политичнои програмы народнои. Вѣрнѝ тôй, такъ сказати, теперѣшнôй природѣ нашого народа можемо мы стояти тôлько за тымъ, що добре и хосенне для розвою цѣлого народа, для пôднесеня нашого народного господарства: малои посѣлости поземельнои, малого ремѣсництва и прозябаючого дрôбного промыслу, — для нашого маломѣщаньства, для нашои интелигенціи ôтданои розвоєви нашого народа.

Тôлько на тôй всѣмъ австрійскимъ Русинамъ спôльнôй народнôй и економичнôй основѣ можемо мы розпочинати и дальше вести нашу домашну працю около здвигненя руского народу. Тожь коли выголосилисьмо въ нашôй програмѣ, що Русины можутъ пôднестися тôлько своими власными але спôльными силами, не кидалисьмо въ свѣтъ ніякои пустои фразы обчисленои на ефектъ, але сказалисьмо щиру правду. Згоду и сполучену дѣятельнôсть всѣхъ въ народно-политичныхъ и економичныхъ пытаняхъ опираємо не на солодкозвучнôй фразѣ, але на самôй природѣ нашои народности въ Австріи. Доси було у насъ ажь надто богато галасу о партіяхъ Русинôвъ, о ихъ завзятôй, смертоносной борбѣ и очевидно о великôй шкодѣ, яка зъ того дня всѣхъ Русинôвъ выходитъ. Мы вызнаємо отверто, що не бачимо ніякои реальнои пôдставы для партійности Русинôвъ и що про тоє не узнаємо на политично-народнôмъ поли ніякихъ партій межи Русинами, бо не бачимо середъ Русинôвъ ніякои супротивности политично-народныхъ и економичныхъ интересôвъ руского народа, отже й не можемо розумѣти, якѝ бы то могли бути реальнѝ пôдставы такого подѣлу на партіи.

Тожь коли нынѣ наспѣла послѣдна пора власными силами взятися до народнои працѣ около пôднесеня нашого народа, мы повиннѝ передовсѣмъ пôзнати и глубоко почути нашу взаимну спôльнôсть и якъ одинъ мужь станути разомъ до тои народнои працѣ. Богато Русинôвъ непокоится, знеохосуєся, а навѣть ôтсупає ôтъ нашои народности именно для того, що руска народнôсть збереглася тôлько середъ селяньства, маломѣщаньства и невеликои части интелигенціи, що не маємо численныхъ заступникôвъ вельможь, котрѝ станулибы по сторонѣ Русинôвъ съ такою матеріяльною силою, якъ пр. польска шляхта у Полякôвъ. Однакожь не забуваймо, що теперѣшный вѣкъ покликає до житя не поодинокѝ клясы але цѣлѝ народы и що корѣнь народа, а не єго вершки, єсть тревалою и жизненною пôдставою народного житя. Погляньмо на Дôмъ народный и иншѝ численнѝ нашѝ институціи народнѝ здвигненѝ силою нашого народа, а побачимо, що при згодѣ и спôльнôй дѣятельности всѣхъ Русинôвъ можемо статися такожь и матеріяльно сильнымъ народомъ. Згода и спôльнôсть интересу робитъ зъ малыхъ великихъ. Оживѣмъ въ масахъ нашого народу свѣдомôсть нашои народности и спôльности нашихъ стремленій, розбудѣмъ въ нашôй интелигенціи потребу спôльнои политично-народнои дѣятельности, возьмѣмся до реальныхъ нашихъ потребъ народныхъ, а тогды сполучеными и однодушными силами станемо працювати для добра нашого народа и добємося того народного становища въ Австріи, якого довголѣтною але спôльною власною працею добилися Чехи.

Мотива рѣшеня державн. суду

взглядомъ жалобы львôвскихъ Русинôвъ о утворенье рускои школы народнои во Львовѣ.

Якъ вже звѣстилисьмо въ 4-ôмъ Ч-лѣ „Дѣла“, рѣшивъ державный судъ на жалобу львôвскихъ Русинôвъ якъ слѣдує: „декретъ министерства просвѣты зъ 5-го червця 1879 Ч. 12.255, котрымъ удержано въ силѣ права рѣшеня рады мѣста Львова и кр. рады школьнои ôтмовляючѝ утвореня во Львовѣ кôлькоклясовои публичнои школы народнои съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, — нарушає политичне, арт. XIX. основныхъ законôвъ запоручене право жалячихся (львôвскихъ Русинôвъ) на на охорону и плеканье ихъ (рускои) народности и языка въ школѣ и житю.“

Мотива сего рѣшеня, дуже замѣтнѝ якъ своєю основностію и всесторонностію,

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 5.

ÔТДѢЛЪ I.

Духъ Марлія.

(Гл. Ч. 2, 3, 5 и 6.)

„Слухай, що скажу,“ говоривъ духъ. „Мôй часъ вже минає.“

„Буду слухати“, сказавъ Скруджь, „але зроби ласку, Якове, не горячися дуже, прошу тебе.“

„Якъ се сталося, що я мôгъ стати передъ тобою яко выдима постать, самъ не знаю. Богато, богато часу сидѣвъ я при тобѣ невидимый.“

Тіи слова не въ смакъ були Скруджови. Ôнъ вжахнувся и отеръ горячій пôтъ въ чола.

„Се була найтяжша часть мои покуты,“ говоривъ духъ дальше. „Сеи ночи приходжу до тебе, щобы тебе остеречи. Маєшь еще часъ до поправы и можешь еще устеречися мои судьбы. Менѣ завдячуєшь тую можливôсть и тую надѣю.“

„Ты бувъ все моимъ другомъ,“ сказавъ Скруджь, „дякую тобѣ за тоє.“

„Три духи — прийдутъ еще до тебе,“ говоривъ духъ дальше.

При тыхъ словахъ зробилося лице Скруджа еще сумнѣйшимъ якъ самого духа.

„Чи се має бути тая можливôсть и надѣя, про котру ты згадовавъ Якове?“ спытавъ ôнъ дрожачимъ голосомъ.

„Такъ.“

„Я — я гадавбымъ, що тоє власне ôтбирає менѣ всяку надѣю.“

„Якбы не они, не мôгбысь охоронитися ôтъ того, що на мене спало. Першого зъ нихъ маєшь ждати по пôвночи, коли годинникъ першу ударитъ.“

„А чи не мôгбымъ ихъ всѣхъ за однымъ разомъ позбутися?“ замѣтивъ Скруджь.

„Дожидай другого слѣдуючои ночи о тôмъ самôмъ часѣ. Третіого знову слѣдуючои ночи, коли годиннникъ ударитъ дванайцяту. Теперь поглянь на мене, бо вже бôльше мене не побачишь и памятай для твого власного добра на тоє, що помежи нами зайшло.“

По тыхъ словахъ почавъ духъ ôтдалятися ступаючи въ задъ, а за кождымъ єго крокомъ ôтчинялося ôкно щоразъ ширше, такъ що, коли духъ дôйшовъ до ôкна, оно було вже цѣлкомъ ôтворене. Скруджь поступивъ напередъ до ôкна, але Марли пôднѣсъ руку въ гору даючи єму знакъ, щобы близше не пôдступавъ. Скруджь станувъ на однôмъ мѣсци мовь скаменѣлый.

Не такъ зъ послуху якъ зъ страху и тревогы задержався Скруджь, бо коли духъ пôднѣсъ, руку, почувъ ôнъ въ воздусѣ помѣшанѝ тоны якоись плачливои и жалôбнои мелодіи. Духъ прислуховався хвилю симъ тонамъ, ôттакъ злучивъ свôй голосъ зъ голосами жалôбнои пѣсни и полинувъ въ темну, глуху нôчь.

Скруджь приступивъ до ôкна, ôнъ бувъ надзвычайно розцѣкавлевый. Ôнъ выглянувъ на дворъ.

Воздухъ бувъ переповненый тѣнистыми марами котрѝ безустанно кружляли навколо себе выдаючи жалобнѝ стоны. Кожда зъ тыхъ маръ тягнула за собою ланцухъ, такъ само якъ Марли, а гдеякѝ були скованѝ до себе. Богато зъ тыхъ маръ знавъ колись Скруджь, коли они були еще живыми людьми. Заразъ спôзнавъ ôнъ одного старого духа въ бѣлôй камизельцѣ, котрый тягнувъ за собою величезну желѣзну скриню и нарѣкавъ дуже голосно, що не може ніякъ дати милостинѣ однôй старôй жѣнцѣ, що сидѣла съ малою дитиною на долинѣ передъ дверми. Выдно хотѣвъ ôнъ теперь кому нибудь щось доброго зробити, та дарма — вже теперь було за пôзнѝ. Скруджь дивився на все те, стоячи нерухливо коло ôкна. Ôнъ не знавъ, не видѣвъ, чи страшнѝ мары розилилися въ воздусѣ, чи счезли въ темнôй мрацѣ, досыть, що и духи и ихъ жалôбнѝ страшнѝ пѣсни счезли въ однôй хвили, а передъ Скруджомъ стояла знову повна мѣсячна нôчь.

Скруджь замкнувъ ôкно и ставъ приглядатися дверамъ, черезъ котрѝ духъ вôйшовъ въ кôмнату. Они були зачиненѝ и засуненѝ, якъ передъ тымъ. Ôнъ хотѣвъ знову сказати „пуста дурниця“, але ôнъ спинався на першôмъ словѣ, и чи то пôдъ вплывомъ погляду на тайный, совсѣмъ невиданый доси свѣтъ, чи задля утомленя по цѣлоденнôмъ трудѣ, чи може задля пôзнои поры, приступивъ скоро до постелѣ, кинувся на ню и захропѣвъ сильнымъ здоровымъ сномъ.

ÔТДѢЛЪ II.

Первый зъ трёхъ духôвъ.

Коли Скруджь знову збудився, було такъ темно, що ôнъ ледви мôгъ розпôзнати прозôрчасте ôкно ôтъ стѣнъ своеи кôмнаты. Ôнъ силовався пробити темряву своими котячими очима, коли годинникъ на сосѣднôй вежи почавъ бити годину. Ôнъ насторошивъ уха, щобы почути, котра година.

Однакъ годинникъ не перестававъ бити. На велике диво для Скруджа, выбивъ годинникъ по шестôй сему, по семôй осьму и такъ дальше ажь до дванайцятои годины а ôттакъ переставъ бити.

Дванайцята! Друга година вже була минула, коли ôнъ положився спати. Го-

такъ и важностію самого принципіяльного пытаня, подаємо дословно въ переводѣ:

Заступникъ ц. к. министерства вѣроисп. и просвѣты пôднѣсъ доперва при устнôй розправѣ замѣтъ противъ компетенціи (приналежности) державного суду, рѣшати надъ сею жалобою, а то зъ тои причины, якобы справа не була еще переведена въ приписанôй административнôй дорозѣ, позаякъ министеріяльный декретъ будучій предметомъ жалобы, зôставъ выданый не въ слѣдствіе якого рекурсу противъ рѣшеня низшои административнои инстанціи, але противно въ слѣдствіе петиціи Русинôвъ мѣста Львова внесенои до рады державнои о утворенье во Львовѣ народнои школы съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, на пôдставѣ котрои то петиціи рада державна вôзвала правительство, щобы на однôй зъ бôльшеклясовыхъ публичныхъ школъ народныхъ во Львовѣ якъ найскорше заведено рускій языкъ яко выкладовый. Ц. к. судъ державный не мôгъ однакожь увзгляднити сего замѣту, понеже компетенція суду державного въ предлежачôмъ случаю пôсля Арт. 3. бук. В. основного закону Ч. 143 Д. З. Д. не пôдпадає найменшому сомнѣнію. Розходится именно о рѣшенье надъ жалобою о нарушенье политичного, конституціею запорученого права, а п. министеръ просвѣты выдавъ высше згаданый декретъ заразомъ яко рѣшенье надъ постановленьемъ двохъ низшихъ властій школьныхъ, отже дѣйстно яко рѣшенье послѣднои инстанціи въ административнôй дорозѣ.

Що до мериторичного содержаня предлежачои жалобы мусѣвъ судъ державный узнати жалобу яко узасаднену, бо пôсля поданя жалячихся, ствердженого урядовымъ шематизмомъ львôвскои гр. кат. Архидіецезіи за рôкъ 1879 и выказами ц. к. статистичнои центральнои комисіи, — есть межи загальною людностію Львова въ р. 1877 на 87.109 л. обчисленои — бôльше якъ 12.000 Русинôвъ (пôсля шематизму навѣть бôльше якъ 13.000) подѣленыхъ на чотыре кат. самостôйнû парохіи, а бôльше якъ 800 рускихъ дѣтій здôбныхъ до школы. Коли во Львовѣ существує ажь 16 школъ народныхъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, не выкладаєся наука ни въ однôй зъ тыхъ громадою удержованыхъ школъ народныхъ въ языцѣ рускôмъ; давнѣйшу гр. кат. руску школу народну або такъ звану школу образцеву перемѣнила кр. рада школьна, заведена р. 1867, также въ польску школу народну, а неустаючû просьбы львôвскихъ Русинôвъ, щобы або привернено назадъ ту колишну руску школу образцѣву, або перетворено одну зъ 16 польскихъ школъ народныхъ на руску, або наконець заложено и удержовано нову руску школу народну, не зôстали увзгляднені.

Въ такôмъ складѣ рѣчей мусѣвъ державный судъ добачити нарушенье права жалячихся, арт. XIX-ымъ основного закону Ч. 142 Д. З. Д. всѣмъ обывателямъ и народамъ Австріи запорученого, на охорону и плеканье своеи рускои народности и языка, а именно права, въ послѣднôмъ уступѣ тогожь артикулу такъ недвозначно спрецизованого, пôсля котрого „въ краяхъ, где бôльше народôвъ проживає, публичнû заведеня науковû такъ маютъ бути устроенû, щобы кождый зъ тыхъ народôвъ не бувъ силованый до науки другого языка краевого, а мавъ отвѣтнû средства образоватися въ своимъ питомôмъ языцѣ.“

Фактичне стверджeнье сего нарушеня конституційно управненого жаданя львôвскихъ Русинôвъ не ослабляєся тымъ, що министеръ просвѣты при ц. к. семинаріи учительскôй во Львовѣ заложивъ на коштъ державный кôлькоклясову школу вправы съ рускимъ языкомъ выкладовымъ и тымъ подавъ также и Русинамъ способность образовати руску молодѣжь школьну въ рускôмъ языцѣ выкладовôмъ; бо поминувши тое, що школу вправы учительскои семинаріи ніякимъ чиномъ не можна уважати яко народну школу и що школа вправы тôлько попри иншôмъ має также на цѣли и науку молодежи, — то вже само министерство признає въ своимъ письмѣ ôтводовôмъ, що черезъ тое потребѣ образованя рускои молодежи школьнои въ питомôмъ языцѣ тôлько въ части зараджено. Ту субсидіярну науку рускои молодежи школьнои во Львовѣ въ ихъ матернôмъ языцѣ можна про тое тымъ менше уважати яко приспоренье потребныхъ средствъ до образованя рускои молодежи школьнои въ ихъ народнôмъ языцѣ — основными законами вымагане, — понеже министерство не могло ничимъ опровергнути противного замѣту жалячихся львôвскихъ Русинôвъ, що тая школа вправы, въ котрôй пôсля существуючихъ приписôвъ правильно лише 40 ученикôвъ, а тôлько за надзвычайною диспензою министерства о мале число бôльше ученикôвъ до однои клясы приняти можна, необходимôй потребѣ совсѣмъ не ôтповѣдає. Такъ пр. зголосилося въ р. школь. 1877/8 до тои школы вправы 312 рускихъ дѣтій и хочь наука именно задля великого числа дѣтій въ першôй клясѣ тôлько черезъ половину дня удѣляєся, не могла бôльша часть зголосившихся рускихъ ученикôвъ бути принятою.

Такимъ чиномъ велика часть рускои молодежи школьнои во Львовѣ остаєся або безъ всякого школьного образованя въ народнôмъ языцѣ, або рускû родины во Львовѣ приневоленû съ значными коштами заступати ту школьну науку для своихъ дѣтій приватною наукою, або навѣть высылати ихъ зъ родинного дому на ôтдаленû позальвôвскû школы народнû.

Не треба доказу на тое, що такій станъ рѣчей супротивляєся правамъ рускому народови конституціею и уступомъ 1 покликаного артикулу 19 ненарушимо запорученыхъ. Державный судъ не може для того также привязовати яко нибудь ваги до другого усправедливляючого замѣту пôднесеного въ (министеріяльнôмъ) письмѣ отводовôмъ, именно до того, якобы Русинамъ м. Львова черезъ существованье 1500 рускихъ школъ народныхъ въ Галичинѣ — але поза Львовомъ — була дана правна способность образовати и научати свою молодѣжь въ рускôмъ языцѣ.

Такъ само не мôгъ державный судъ того увзгляднити, що ц. к. министерство вже въ письмѣ отводовôмъ а еще просторонѣйше черезъ своего заступника при устнôй розправѣ передъ державнымъ судомъ на усправедливленье высше згаданого декрету министеріяльного пôднести силовалося, именно, якобы зо взгляду на галицкій законъ краевый зъ 22 червця 1867 ч. 13. Д. З. Д. К., о языцѣ выкладовôмъ въ галицкихъ школахъ народныхъ и середныхъ, министеръ совсѣмъ немавъ права высше згаданû рѣшеня рады мѣста Львова и кр. рады школьнои мериторично змѣнити або знести, понеже пôсля арт. 1 и 2 того закона право рѣшати о выкладовôмъ языцѣ въ школахъ народныхъ тому прислугує, кто школу удержує, отже во Львовѣ — громадѣ. Понеже однакожь пôсля арт. 10 того самого закона краевого его переведенье поручено не галицкôй власти краевôй але министрови (державному-теперь отже министрови просвѣты); понеже дальше пôсля закона зъ 25 мая 1868 Ч. 48 Д. З. Д. (§§. 1. 5. и 15) найвысшій надзôръ и найвысша управа надъ цѣлымъ школьництвомъ прислугує державѣ а має выповнятися черезъ министерство просвѣты, и понеже крôмъ того также силою §. 78 державного закона школьного зъ 14 мая 1869 Ч. 62 Д. З. Д. зновъ лише тôлько министеръ просвѣты має припоручене переведенье загального закона школьного, то не може бути о тôмъ ніякого сомнѣнія, *що такъ пôсля загального державного якъ и специяльного галицкого законодавства министеръ просвѣты есть покликаный т. е. управненый и обовязаный также мериторично вплывати на розпорядженя низшихъ властій школьныхъ и въ случаяхъ, колибы тіи существуючимъ законнымъ приписамъ супротивлялися, имъ запобѣгати або ихъ реформовати. Се ôтносится самозрозумѣло также и до такихъ розпорядженъ, якû низша або краева власть зъ засады сама автономично выдавати право має, божь прецѣнь и автономичнû власти краевû — не тôлько пôсля загальныхъ засадъ правныхъ, але также навѣть пôсля ясныхъ позитивныхъ приписôвъ такъ галицкого статуту краевого зъ 20 лютого 1861 (§. 18 II. 2), якъ и пôсля высше згаданого державного закона школьного зъ 14 мая 1869 (§. 6.) — можутъ выдавати такû автономичнû розпорядженя все лише тôлько въ границяхъ загальными законами означеныхъ. А булобъ злишнымъ, пôсля высше сказаного, близше выводити що, до тыхъ загальными законами означеныхъ границь передъ всѣмъ и въ першôмъ рядѣ належатъ основнû законы державнû и що протое на всякій случай такими автономичными розпорядженями якои нибудь власти краевои права обывателѣвъ и народôвъ тыми основными законами запорученû не можутъ бути нарушенû и що задля того министеръ просвѣты, маючій повѣреке найвысше руководство школьныхъ законôвъ, въ особенности повиненъ такимъ розпорядженямъ краевыхъ властій запобѣгати, ихъ зносити и имъ противостояти.*

Державный судъ мусѣвъ протое предлежачу жалобу о стôлько увзгляднити, о скôлько тутъ прошено о судейске рѣшенье, що декретомъ министеріяльнымъ нарушено права конституційно запорученû.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Въ мѣру, якъ затихаютъ поголоски о доповненю министерства, почитаютъ выходити на верхъ непорозумѣня межи министерствомъ Таффого а теперѣшною бôльшостію парляментарною. Именно замѣтне певне невдоволенье Чехôвъ зъ дотеперѣшного министерства. Ческа „Politik“ выступила передъ кôлькома днями съ вступною статіею выказуючою, що мин. Штремайеръ задля своеи минувшости и задля своихъ особистыхъ звязій съ централистичною политикою повиненъ конечно уступити зъ министерства. Не можна однакожь думати, щобы автономистамъ а именно Чехамъ ходило тôлько о новыхъ кандидатôвъ до министерскихъ достоинствъ, а здается, що тутъ ходитъ о рѣчь важнѣйшу: о долю ческого письма пропамятного. Немило дôткнуло Чехôвъ тое, що министерство поручило намѣстництвамъ въ Чехахъ и Моравіи доходити, о скôлько суть дѣйстнû потребы до увзглядненя жаданъ ческого меморіялу, якъ и о скôльно належалобы тіи жаданя ввести въ житье. При тôмъ выдано пôдвластнымъ урядникамъ тайну инструкцію, въ якôмъ дусѣ маютъ предкладати ôтповѣднû справозданя о доходженю що до ческихъ жаданъ. Ческû дневники уважаютъ таке поступованье яко совсѣмъ неотвѣтне и указуюче тôлько на тое, що теперѣшне правительство радобы окроити въ значнôй части жаданя Чехôвъ вже въ меморіялѣ ad minimum ограниченû. Не досыть еще на тôмъ. При нарадахъ буджетовои комисіи розпочалася вже вступна борба о права народнû. Дальматиньскій посолъ Клячь жалився при случаю комисійныхъ обрадъ надъ буджетомъ министерства справедливости, що въ Дальмаціи, где есть $^{9}/_{10}$ частій Славянъ а тôлько $^{1}/_{10}$ часть Италіянцѣвъ, въ судахъ и иныхъ урядахъ усе ведеся по италійски съ очевидною шкодою и кривдою значнои бôльшости краевого населеня и запытавъ мин. справедливости дра Штремайера, чи правительство задумує $^{9}/_{10}$ ч. людности Дальмаціи признати въ судѣ и всѣхъ урядахъ такû права, якими доси користаєся тôлько $^{1}/_{10}$ часть людности Дальмаціи? Такъ само жалився посолъ дръ Вошнякъ, що въ низшôй Стиріи и Истріи при повѣтовыхъ судахъ всѣ протоколы списуются по нѣмецки, хочь интересованû стороны не розумѣютъ того языка. Була бы теперь пора, щобы увзгляднено народнû права пôвтора миліоновои людности словеньскои. Такъ першій якъ и другій бесѣдникъ жадавъ, щобы въ урядахъ не тôлько съ сторонами але и въ внутрѣшнôй службѣ уживано языка краевого. Министеръ ôтповѣвъ, що держится тои засады, щобы въ всѣхъ урядахъ пересправляно съ сторонами въ ихъ языцѣ, щобы отже также на поданя въ языкахъ славяньскихъ вношенû ôтповѣдано по славяньски; щожь до внутрѣшнои службы, то министеръ не прихиляєся до жаданя бесѣдникôвъ, бо якбы въ рôжныхъ краяхъ въ внутрѣшнôй службѣ урядовôй заведено рôжнû языки, тогды, пôсля думки п. министра, сталабыся администрація цѣлои державы неможливою. Такъ само при обрадахъ буджетовои комисіи надъ прелиминаремъ министерства торговлѣ внесли ческû послы Матушь и Иречекъ резолюцію взываючу правительство, щобы при закладаню фаховыхъ школъ увзгляднено славяньскû округи, именно же округи ческû и щобы въ тôй цѣли до буджету вставлено додатковый кредитъ. Министеръ торговлѣ бар. Корбъ-Вайденгаймъ ôтповѣвъ, що въ тôмъ взглядѣ буде держатися тыхъ самыхъ засадъ, якъ и его попередники (министры зъ лона централистôвъ), котрû тôлько на желанье самыхъ промысловцѣвъ и для дѣйствительнои потребы закладали фаховû школы (промысловû). Повысшû розправы и министеріяльнû поясненя достаточно указуютъ, що теперѣшне министерство бодай въ однôй своѣй части не дуже прихильно глядитъ на жаданя Чехôвъ якъ и въ загалѣ всѣхъ другихъ славяньскихъ народôвъ добиваючихся своихъ народныхъ правъ. Также и Поляки зарôвно якъ и партія Гогенварта не дуже задоволенû зъ теперѣшного стану рѣчей и починаютъ що разъ голоснѣйше говорити о потребѣ бôльшои рѣшимости министерства Таффого въ користь партіи автономистôвъ. Не диво, що въ такôмъ часѣ появляются поголоски о министеріяльнôй кризѣ, а хочь не маютъ они за собою правды, то всежь таки указуютъ, що супротивнû интереса двохъ головныхъ партій: автономистôвъ и централистôвъ починаютъ що разъ бôльше стиратися и що наближаєся недалека рѣшуча хвиля. Гр. Таффе, якъ голосятъ, має еще на теперь охоту остоятися по надъ партіями и не задумує теперь розпрощатися съ Штремайеромъ. Автономисты задумуютъ однакожь приспѣшити рѣшенье того колысаня понадъ партіями и хотятъ зробити свое призволенье на правительственне предложенье що до администраціи Боснiи и Герцоговины зависимымъ ôтъ доповненя министерства въ дусѣ автономистôвъ. То

динникъ мусѣвъ зле ити. Певно мусѣвъ кавалокъ леду запасти помежи колеса. Дванайцята!

Ôнъ потиснувъ спружину свого репетуара, щобы переконатися о правдѣ. Репетуаръ выдзвонивъ дванайцяту и замовкъ.

„Що се! Се не може бути“ ,сказавъ Скруджь. „Чижь мавбы я переспати цѣлѣсенькій день и еще половину ночи? Сежь таки неможливо, щобы сонце где запропастилось и се теперь мала бути дванайцята година дня!“

Занепокоенный такими гадками вставъ зъ постели и приступивъ до ôкна. Але ту мусѣвъ напередъ вышкробати ледъ и обтерти ôкно рукавомъ свого шляфрока, закимъ мôгъ що побачити. Але и опôсля не богато мôгъ побачити. Всего мôгъ тôлько замѣтити, що на дворѣ було дуже мрачно и зимно и не чути було голосôвъ переходячихъ людій.

Скруджь лягъ зновъ на постелю, думавъ надъ тымъ глубоко и широко, але не мôгъ прійти до ніякого выслѣду. Чимъ довше думавъ, тымъ бôльше мѣшалось ему все въ головѣ, а чимъ бôльше силовався думати, тымъ менше мôгъ думати. Духъ Марліого непокоивъ его найбôльше. Хочь по довгôмъ намыслѣ впевнявъ себе, що все тое належитъ уважати за сонъ, то всежь таки зновъ насувалось ему десять разôвъ роздумуване пытанье: чи се бувъ тôлько сонъ чи ява?

Въ такôмъ станѣ лежавъ Скруджь такъ довго, ажь годинникъ зновъ выдзвонивъ чверть.

Тутъ наразъ пригадавъ ôнъ собѣ, що духъ обѣцявъ ему на першу годину нового гостя. Тожь постановивъ ôнъ не спати ажь мине година.

Тая чверть годины була якось дуже довга. Ему кôлька разôвъ здавалося, що ôнъ нехотячи запавъ въ сонъ и не дочувъ голосу годинника. Въ кôнци донѣсся до его уха голосъ.

Бамъ.

„Чверь,“ сказавъ Скруджь.

Бамъ.

„Пôвъ,“ сказавъ Скруджь.

Бамъ.

„Три чверти“, сказавъ Скруджь.

„Конець,“ крикнувъ ôнъ радôсно. „Дальше вже нема“.

Коли ôнъ тое говоривъ, выдзвонивъ годинникъ глухимъ, поважнымъ, мелянхоличнымъ голосомъ першу годину. Въ тôй самôй минутѣ зробилось ясно въ кôмнатѣ, а завѣса его постели ôтворилась. Кажу, ôтворилася завѣса его постели, однакъ не завѣса коло его нôгъ, або за его плечима, але таки тая сама завѣса, до котрои ôнъ мавъ звернене лице. Тая завѣса розхилилась, а Скруджь глянувъ просто въ очи незвычайному надземному гостеви, котрый ôтворивъ завѣсу.

Се була дивна постать, подôбна до дитины, але все таки не цѣлкомъ дитина, а радше старець, якимъ неприроднымъ чарôвнымъ способомъ перемѣненый въ дитину. Еи волосе, опадаюче въ довгихъ кучеряхъ на плечахъ, було бѣле мовбы ôтъ старости, але на лици не було ани однои зморщки, бороду покрывавъ нѣжный пухъ. Рамена були довгû и жиластû; такъ само руки, мовбы въ ныхъ скривалась велика сила. Ноги, о гарныхъ формахъ, були такъ само якъ руки, незакрытû. Духъ мавъ на собѣ бѣлу одежу, его тѣло окружавъ поясъ незвычайного блеску, на его головѣ бувъ вѣнець, розливаючій въ округъ ясне свѣтло. Пôдъ пахою державъ духъ мѣсто шапки величезный гасильникъ, котрымъ при менше веселôмъ успособленю вакрывавъ голову.

Поясъ дуже сіявъ свѣтломъ разъ тутъ разъ тамъ; що передъ хвилею блестѣло свѣтломъ, темнѣло по хвили мракою и самъ духъ змѣнявся не знати въ якій способъ: разъ мавъ ôнъ одну руку, разъ одну ногу, разъ дванайцять нôгъ, разъ двѣ тôлько ноги але безъ головы, разъ зновъ мавъ голову але не мавъ тѣла, а якъ котра тôлько зъ его частій где подѣвалася, то счезала она въ такъ густôй темрявѣ, що ани слѣду по нѣй не оставалось. Мимо того всего оставався духъ все тымъ самымъ. *(Дальше буде.)*

вѣстки „Vaterland-у“ стоячого въ дуже близькихъ ôтношеняхъ до партіи права удержуеся доси.

Тымъ часомъ и самй Нѣмцѣ вооружатся до борбы. Клюбъ мужѣвъ довѣрія нѣмецкихъ послôвъ зъ Чехъ уложивъ меморіялъ на меморіялъ Чехôвъ. Въ тôмъ нѣмецкôмъ меморіялѣ выказуеся, що колибы увзглядненo жаданя Чехôвъ, администрація Чехъ и Моравіи дуже богато потерпѣлабы, а навѣть сталабыся не можливою, що дальше черезъ тое выданобы нѣмецкій елементъ въ Чехахъ и Моравіи на ласку Чехôвъ, а значна часть заслуженыхъ нѣмецкихъ урядникôвъ мусѣлабы пôйти на пенсію. Нѣм. меморіялъ выводитъ, що вправдѣ основнй законы вымагаютъ рôвноуправненя обохъ красныхъ языкôвъ, але того рôвноуправеня не можна доводати ажь до уничтоженя администраційного организму краю. Ческй жаданя, по словамъ нѣмецкого меморіялу, не дадутся перевести навѣть безъ взгляду на значнй жертвы грошевй, якй требабы понести для ихъ осущеня. Нѣм. меморіялъ супротивлялся дальше жаданямъ Чехôвъ що до университету и обстае за нѣмецкимъ характеромъ пражского университету; супротивлялся закладаню фаховыхъ школъ не пôсля потребы, але пôсля народного принципу и вычисляе уступки, якй бы можна зробити для Чехôвъ що до середныхъ школъ. Нѣмецкій меморіялъ розпадаеся на пять частій. 1. о политичнôй администраціи — дра Шмайкаля; 2. о судôвництвѣ — дра Равдница; 3 о университетѣ — проф. Цигляра; 4. о середныхъ школахъ — дра Шлезингера; 5. о фаховыхъ и промысловыхъ школахъ. — Дня 20 сѣчня (1 лютого) мали зôбратися нѣмецкй послы на нараду надъ тымъ меморіяломъ. Замѣтно такожь, що и пôвофиціяльнй дневники починаютъ смѣлѣйше выступати противъ жаданъ Чехôвъ. Нѣмецкй дневники обговорюючи внутрѣшнй справы лучатъ ихъ съ заграничною политикою Австріи и выводятъ, що автономистичне министерство значилобы для Австріи стôлько, що зôрвати пріязнь съ Нѣмеччиною а працювати въ користь Россіи. А що пріязнь Нѣмеччины дуже добра и спасенна для Австріи — бодай такъ говорятъ Нѣмцѣ, — то для того не може Австрія прихилитися до жаданъ автономистовъ! Такъ отже знову Бисмаркъ въ дорозѣ! Якъ бачимо Нѣмцѣ не понехуютъ ніякихъ спружинъ, щобъ ôтстрашати мѣродайнй сферы ôтъ полагодженя внутрѣшныхъ спорôвъ народныхъ. До чого се доведе, не знати, але на кождый способъ уже въ найблизшôмъ часѣ при буджетновôй розправѣ въ радѣ державнôй повинно дотеперѣшне темне положенье розъяснитися. Рада державна ôтпочивае, а працюютъ тôлько поодинокй комисіи, щобы приготовити предметъ до нарадъ въ повнôмъ засѣданю рады державнои.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія не може упоратися съ своими соціялистами. По донесенямъ часописи „Прав. Вѣстникъ“ ôткрыто въ Петербурзѣ въ ночи зъ 29. на 30 сѣчня въ домѣ пôдъ ч. 10 на ул. саперскôй печатню революційн. письма „Народная Воля“. Коли полиція и жандармы до однои загиненои комнаты насильно вдерлися, пало кôлька выстрѣлôвъ. Въ комнатѣ придыбано трехъ мужчинъ и двѣ женщины, котрй не перестали стрѣляти и сконтузіоновали поручника полиційного. Одинъ зъ придыбаныхъ ôтобравъ собѣ житье револьверовымъ выстрѣломъ. При объисцѣ знайдено окрôмъ революційнои часописи „Нар. Воля“ и печатнѣ, фалшованй печатки, документа, отруѣ рôжнороднй и експльозійнй матеріялы.

Одескій военный судъ закôнчивъ процесъ о велику крадѣжь въ Херсоньскôмъ банку рентъ. Елену Россикôвъ, яко головно обжаловану, котра дала похопъ до зроблення пôдкопу пôдъ будынокъ касовый, засуджено до тяжкихъ робôтъ на часъ неограниченый; трехъ спôльникôвъ на 15-лѣтну вязницю, прочихъ чотырохъ на арештъ. Доперва 17. (31.) сѣчня опустила царева Канъ и удалась на Парижъ въ подорожь домôвъ. Станъ здоровля есть такъ тревожный, що заходитъ обава, чи царева перебуде щасливо довгу дорогу.

Нѣмеччина. 12. лютого зберeся нѣмецкій державный соймъ, котрому окрôмъ буджету войскового будутъ предложенй проекта до ухвалъ новыхъ податкôвъ, именно броварного, биржевого, податку ôтъ квитôвъ и инсератъ, и податку оборонного (Wehrsteuer). Сей послѣдный оплачовалибы увôльненй ôтъ однорôчнои службы войсковои. Нѣмецкй часописи, подаючи згаданй проекта до вѣдомости, заявляютъ иронично, що держава знесе еще ново наложенй тягары для того, бо ихъ муситъ знести.

Рѣчь, сказана бр. Гибнеромъ въ австрійскôй делегаціи, напсовала берлиньскимъ газетамъ немало крови. Они заворушились мовь тй лютй шершенѣ, занепокоенй въ своѣмъ гнѣздѣ. Головно не подобалась имъ симпатія до Россіи, до котрои признався ультрамонтаньскій ex-дипломатъ австрійскій, якъ его называютъ, и кандидатъ до теки справъ заграничныхъ по евентуальнôмъ уступленю барона Гаймерле. Симпатія тая — кажутъ они — значитъ те саме, що нарушенье мирныхъ и пріязныхъ ôтношень навязаныхъ недавно межи Австро-угорскою державою и Нѣмеччиною черезъ кн. Бисмарка съ Андрашимъ на зъѣздѣ въ Вѣдни. Баронъ Гибнеръ, кажутъ они выразно, хоче Австрію кинути въ рамена Россіи, до чого стремитъ такожь февдально славяньске сторонництво, пôдъ проводомъ Гогенварта, Ригера и Поляковъ. Найбôльше подражнила ихъ ревеляція, зроблена барономъ Гибнеромъ, будьто Прусы еще въ р. 1870 думали о ôторваню нѣмецкихъ провинцій ôтъ Австріи. Чому бр. Гибнеръ не напровадивъ доказôвъ вмовляючи въ насъ такъ непріязнй намѣреня противъ Австріи? пытаютъ они, и силуются переконати всѣхъ, що никто такъ сердечно не любитъ Австріи, якъ Прусы и кн. Бисмаркъ... Въ Берлинѣ знаютъ добре — кажутъ они дальше, — що февдальне министерство въ Австріи не зôрве заразъ пріязныхъ ôтношень съ Нѣмеччиною, але знаютъ и о тôмъ, що якъ тôлько ческй торисы возьмутъ въ свои руки керму державы, то Австрія станеся непевнымъ пріятелемъ Нѣмеччины, а непевный пріятель гôршій ôтъ откровенного противника.

Въ дальшихъ выводахъ своихъ полохаютъ органы Бисмарка нашу державу союзомъ нѣмецко-россійскимъ. Если бы навѣть — кажутъ они — ческй кавалиры, веденй якимто останкомъ политичного такту, старалися позорно удержати пріязнь съ Нѣмеччиною, то Берлинъ не мôгъ бы имъ вѣры дати, а министерство февдально-славяньске, на яке заносится въ недалекôй будучности, моглобы наразъ прійти въ тое непріятне положенье, що, утративши приклонность Нѣмеччины а не позыскавши пріязни россійскои, знайшлобы себе насупротивъ союза нѣмецко россійского, противъ котрого дармо оглядалобыся за союзниками. Якъ тôлько Нѣмеччина не буде могла полягати на пріязни съ Австріею, то заразъ навяже давнй пріязнй ôтношеня до Россіи, а въ Петербурзѣ пріймутъ еи съ отвертыми раменами...

Липскій Grenzboten, обговорюючи пытанье о помноженю арміи нѣмецкои, пишутъ: Державы европейскй зброятся, понеже знаютъ добре, що зъ теперѣшного положеня справъ европейскихъ богато державъ не есть задоволеныхъ. Незадоволенй думаютъ о певныхъ змѣнахъ въ своѣмъ дусѣ, задоволенй мусятъ знову готовыми бути, щобы всякй напасти рѣшучо ôтперти, а незадоволенымъ ôтобрати всяку надѣю на зреализованье своихъ новыхъ комбинацій. Комбинаціи тотй вправдѣ притихли, ôтъ коли кн. Бисмаркови удалося позыскати для себе австро-угорску державу, але въ найновѣйшихъ часахъ говорятъ дуже голосно о союзѣ россійско-франйускôмъ, вымѣренôмъ проти Нѣмеччины. Знищити надѣи сего союза змоглабы лишь Англія, еслибы парляментъ освѣдчивъ, що на случай россійско-французского нападу на Нѣмеччину, ôнъ ручитъ за неутральнôсть Бельгіи, Люксембургу, Швайцаріи, Побережій Балтику и Нѣмецкого моря. Втогды моглабы Европа розброитись. Россія съ Франціею не суть страшнй для Нѣмеччины, опертои на Австріи.

Берлиньскій кореспондентъ до N. Fr. Pr. запоручае, що побôльшеньемъ арміи нѣмецкои Петербургъ затревожився. Одно лишь непокоитъ его самого, що кн. Лобановъ, опустивши Берлинъ еще того тыждня, удаючись на свою посольску посаду до Лондону, повернувъ до Парижа пôдъ предлогомъ, що тамъ збирае рôжнороднй акта для своихъ историчныхъ працъ, котрымъ въ свобôдныхъ хвиляхъ съ великимъ занятьемъ ôтдаеся.

Кн. Бисмаркъ по поворотѣ своѣмъ зъ Варзина конферовавъ довшій часъ съ цѣсаремъ въ присутности престолонаслѣдника, котрый выбираеся въ подорожь до Италіи, причѣмъ мае ôтвѣдати папу.

НОВИНКИ.

Володимиръ Ганкевичь докторъ правъ и адвокатъ краевый въ Бучачу умеръ тамже дня 15 (27) с. м. въ 34 роцѣ житя. Непощадима смерть забрала намъ одного зъ найбôльше щирыхъ, неутомимыхъ и многонадѣйныхъ молодыхъ Русинôвъ въ самôмъ повнôмъ розцвѣтѣ житя. Сынъ руского священика зъ Окна, обдарованый талантомъ и всѣми чеснотами души вже въ ранныхъ своихъ лѣтахъ вызначався середъ рускои молодежи тернопôльскои, що своимъ горячимъ патріотизмомъ, красными поступками въ наукахъ, широкимъ знаньемъ рôднои словесности и литературы, незвычайнымъ ентузіязмомъ для народнои идеи рускои, славилася на цѣлу Галичину. Покôйникъ бувъ одинъ зъ першихъ посередъ того цвѣту рускои молодежи. Своею дружелюбностію, нѣжностію въ товарискôмъ житю, отвертостію и щиростію зъединовавъ собѣ правдиву любовь у всѣхъ товаришѣвъ своихъ. Глубоко перенятый горячимъ патріотизмомъ будивъ той огонь патріотичный въ кождôй молодôй душѣ и власнымъ прикладомъ притягавъ кождого до тои величавои идеи воскрешеня цѣлого руского народа зъ темноты и упадку. Перебуваючи на селѣ ишовъ межи селянъ, читавъ имъ рускй книжки, розкрывавъ забуту бувальщину Руси, заохочувавъ до науки и працѣ, завязовавъ читаючй кружки селянъ и загрѣвавъ надѣею на красшу будучнôсть. Во Львовѣ на университетѣ бувъ душею рускихъ академикôвъ. Симпатія и тутъ не ôтступала симпатичного товариша-академика. При заснованю „Дружеского-Лихваря“ бравъ живый удѣлъ, пôзнѣйше ставъ его головою. Бажаючи всѣми силами працювати для добра Руси — хотѣвъ бути независимымъ. Независимôсть хотѣвъ здобути власнымъ тяжкимъ трудомъ. Не ужахнувся працѣ и посвятився адвокатурѣ. Тяжкою працею добиваючись до того для Русина такъ тяжко достижимого становища не перестававъ, не безъ власнои шкоды, посвящати весь лишній часъ працѣ для добра руского народа. Членъ-основатель товариства „Просвѣта,“ одинъ зъ найдѣятельнѣйшихъ выдѣловыхъ „Просвѣты“ и „Рускои Бесѣды“, одинъ зъ основателѣвъ и сотрудникôвъ „Правды“ — всюда и все трудився, що силъ ставало для добра свого горячо любленого народа. А коли на конець передъ трема лѣтами оселився яко адвокатъ въ Бучачу, не убоявся матеріяльнои страты и працѣ понадъ силы, щобы высвободити окресный людъ ôтъ покутныхъ писарѣвъ. Така щиро-патріотична неутомима жизнь мусѣла зъеднати Покôйникови честь и повагу у всѣхъ Русинôвъ. Але надмѣрна праця, неутомима дѣятельнôсть кинула зароды смертельнои недуги. И коли „Рус. Рада“ поставила Покôйника м. р. кандидатомъ на посла до рады державнои — не мôгъ ôнъ вже брати удѣлу въ выборчôй акціи. Помалу розвиваючася слабôсть давала еще надѣю ратунку. На жаль була се тôлько омана. На вступѣ въ повне самостôйне житье — смерть перетяла нитку многонадѣйного житя. Галицка Русь потеряла одного зъ найщирших своихъ сынôвъ, — молода Русь зложила найтяжшій доказъ своеи безкористолюбности и своеи щирои преданности рускому народови. Вѣсть о смерти бл. п. Володимира тронула до живого всѣхъ, кто тôлько его знавъ. Запôзно увѣдомленй, щобы поспѣти на похороны, складаемо отсимъ добре заслуженый вѣнець славы на Твоѣй могилѣ, нашъ незабутный Володимире — Вѣчная Тобѣ память най буде въ всѣхъ щирыхъ серцяхъ рускихъ!

— А якбы то такъ всюды? Въ селѣ Марковôй, пôдгаецкого повѣта, въ котрôмъ навѣть пôсля слôвъ Dz. pol. селяне на половину Русины а на половину Поляки, въ дѣйствительности однакожь въ значнôй бôльшости Русины, сталася велика, бодай для Dz. pol. нечувана новина. Выбрано на вôйта — Русина. А еще бôльша новина, однакожь у насъ вже дуже часто чувала, що Dz. pol. съ фурією кинувся за тое на тамошного латиньского священика и назвавъ его przewrotnym niegodziwcem. Dz. pol. дуже лютится за тое, що до рады громадскои вôйшла половина „ruskich braci“ и що лат. священикъ при выборѣ вôйта давъ голосъ на Русина, а не на Поляка, що вôйтувавъ доси черезъ 30 лѣтъ въ Марковôй. Dz. pol. нарѣкае на лат. священика, що своею легкомысленностію допомôгъ рускому священикови ввести до рады половину Русинôвъ и выбрати на вôйта Русина, и апелюе до латиньского консистора, щобы той усунувъ кс. Б. Легко догадатися, що цѣла та допись Dz. pol. зъ Пôдгаецкого походитъ зъ кругôвъ дуже заинтересованыхъ въ трійцятилѣтнôмъ вôйтôвствѣ Jana Bzowego. Не маемо близшихъ вѣдомостій, щобы пояснити фактичный станъ рѣчей, для того принимаемо его навѣть такъ, якъ Dz. pol. мати хоче и пытаемо: чижь справедливôсть не вымагае, щобы, тамъ где есть половина а еще до того бôльша половина Русинôвъ, въ радѣ громадскôй засѣдала бодай половина Русинôвъ и щобы Русинъ бувъ вôйтомъ? Чижь не пора, щобы по трійцятилѣтнôмъ вôйтôвствѣ Поляка въ рускôмъ селѣ наставъ разъ вже и Русинъ вôйтомъ? Щожь ôтповѣсть Dz. pol., коли мы скажемо, що такъ повинно бути всюды, где на рускôй земли въ селѣ есть хочь половина Русинôвъ?! Вже досыть вôйтували надъ Русинами чужй — пора теперь на своихъ.

— Спростованье. **Письменный испытъ матуральный** въ рускôй гимназіи розпôчнеся 4 (16.) лютого, а устный 18. лютого (1. лат. марта) с. р., а не 22. сѣчня, якъ блудно було подано въ попереднôмъ числѣ.

— Першій вечеръ „Руского Касина“ во Львовѣ, устроеный въ минувшу Недѣлю, удався совсѣмъ добре. Гостій зôбралося надъ 60 лицъ; забава тревала до 2 год. въ ночи.

— Освященье нового жертвенника въ архипр. церквѣ св. Георгія во Львовѣ совершивъ въ Недѣлю 13. (25.) сѣчня с. р. ВПреосв. Митрополитъ. На жертвеннику умѣщеный образъ „Зачатія св. Анны“, а въ горѣ „Вознесеніе.“

— До рускои образцевои школы во Львовѣ записалося на рôкъ школьный 1879/80 330 дѣтій, а именно до I-ои клясы 50 хлопцѣвъ, 37 дѣвчатъ; до II. кл. 45 хл., 31 д.; до III. кл. 64 хл., 87 д.; до IV. кл. 36 хл., 13 д.; до V. кл. 9 дѣвч. а до VI. 6 дѣвч.; всего 195 хлопцѣвъ, 135 дѣвчатъ. Дѣвчата вчатся окремо ôтъ хлопцѣвъ, а V и VI кляса для малого числа учениць разомъ, такъ що образцева руска школа мае 4 клясы для хлопцѣвъ а 5 для дѣвчатъ.

— Почетне обывательство надало мѣсто Сянокъ министрови Фл. Землковскому, а мѣсто Львôвъ своему дотеперѣшному президентови д-ви Александрови Ясиньскому.

— Зъ Солотвиньского пишитъ намъ: Стрѣлцѣ нашй не можутъ нарѣкати на бракъ дичины въ нашихъ сторонахъ. Въ Манявѣ забили еще глухои осени трёхъ медведѣвъ, межи ними одну стару медведицю и то горѣ Скитцемъ ажь за „Блаженнымъ Каменемъ,“ знанымъ зъ красной легенды, выспѣваной бл. п. Могильницкимъ въ „Скитѣ Манявскôмъ.“ Голодъ и сильнй морозы въ грудню и сѣчню выполошили и вовкôвъ зъ глубокихъ лѣсôвъ и они заглядаютъ смѣло ажь до хатъ селяньскихъ. Въ Манявѣ зъѣвъ вовкъ передъ святами рôздзвяными ôвцю на подвôрю. Газда сподѣвався, що непрошеный гôсть прійде и на другу нôчь, засѣвъ и убивъ лаского звѣря. Надгорода за вовка и шкôра зъ него — стали за ôвцю. Въ провалѣ скитскôмъ забили лѣсничй и побережники такожь кôлька дикôвъ.

— Рада громадска въ селѣ Княгининѣ коло Станиславова рѣшила на однôмъ засѣданю просити д-ра Градера, щобы принявъ въ тôмъ селѣ посаду громадского лѣкаря. Д-ръ Градеръ принявъ посаду и прирѣкъ громадѣ свои услуги безплатно.

— Университетъ для женщинъ. Въ Берлинѣ агитуе панѣ Фр..., знана въ нѣмецкôй литературѣ писателька пôдъ назвою Fabricius, за заложеньемъ университету для желицинъ. П-ѣ Фр.. вдова, по смерти своего мужа вступила до университету въ Швайцаріи, где студіовала философію и медицину. Способъ выкладаня въ тôмъ университетѣ, не досыть ôтповѣдный для женщинъ, навѣвъ еи на думку заложити въ Берлинѣ чисто жѣночій университетъ. Гроши, якй п-ѣ Фр.. доси заробила своимъ писательствамъ, маютъ становити основный фондъ.

— Самоубійство скорпія. Въ англійскôмъ дневнику „Nature“ доноситъ славный природникъ Томзонъ о своихъ досвѣдахъ, якй ôнъ съ скорпіемъ робивъ. Межи иншими пише ôнъ, що скорпій не може свѣтла знести. Будучи въ Люцѣ (Lucca въ Италіи), зловивъ ôнъ одного разу скорпія, положивъ его на папѣрь, прикрывъ шклянкою и присунувъ запалену свѣчку до самои шклянки. Скорпій занепокоився дуже, почавъ нагло кидатися, обертатися а навѣть вспинатися, о кôлько мôгъ, до горы, такъ якъ бы хотѣвъ выходу и ратунку въ тôмъ прикрôмъ положеню шукати. Таке шамотанье тревало 2 минутъ; потôмъ выпростовався, натягнувся, загнувъ хвôстъ, — на котрого кôнци есть жало и ѣдь, — по надъ себе и ужаливъ себе въ саму середину головы. За хвилю уже не живъ самоубійця. Увагу звертае на себе 1), що свѣтло таке враженье робитъ на тôмъ звѣрятку, 2) що трафивъ себе въ самъ осередокъ укладу нервового, т. е. въ середину головы, а 3) скора смерть слѣдствомъ ѣди. Подôбнй пробы робивъ ôнъ еще кôлька разôвъ, завсѣгды съ тымъ самымъ результатомъ.

— (§.) Сталй войска въ Европѣ. „Militär-statistische Tabelle aller souveränen Länder der Erde“ подае слѣдуючй дата о войскахъ въ часѣ супокою: Бельгія мае 45.970, Данія 18.106, Нѣмеччина 418.821, Франція 496.354, Греція 12.000, Италія 220.690, Люксенбургъ 513, Чорногора 100, Голяндія 32.000, Норвегія 12.750, Австро-Угры 267.005 (пôсля урядовыхъ жерелъ выносила сила арміи въ часѣ супокою въ серпни 1878 разомъ съ официрами 292.191 людій и 49.583 коней), Португалія 35.733, Ромунія 11.613, Россія 575.000, Швеція 36.504, Сербія 4.222, Испанія 100.000 а Турція 150.000. Разомъ цѣла сила войскова выноситъ 2,437.444. Вчисливши до того и маринарку около 200.000 людій, то маемо загальну суму 2,637.000 Та цѣла армія стоитъ рôчно 1500 миліонôвъ р. ав.; если отже на способныхъ до заробкованя а не служачихъ у войску почислимо 75. миліонôвъ (цѣле насесенье Европы выноситъ 269,8 миліонôвъ душъ), то на одну голову выпаде 20 р. ав. Припустѣмъ жежь, що кождый зъ тыхъ 2,6 миліонôвъ здоровыхъ мужѣвъ денно заробивбы своею працею одного риньского, то се дае рôчну страту для господарства 949 миліонôвъ риньскихъ, до чого еще треба додати силу робочу 400.000 коней кôнницѣ. Кошта сталыхъ войскъ выносятъ отже съ вчисленьемъ консумціи и страты робочои, рôчно 2500 миліонôвъ риньскихъ, денно 9·6 миліонôвъ, на годину 287.000 р. ав.

— (§.) Нова шовковниця (пряха шовкова). Пôсля справозданя надôсланого италійскимъ конзулемъ зъ Калькуты винайдено

въ Индіи нову шовковницю, котру тамошнй люде звутъ *юссуръ*. Аграрнй комитеты въ Италіи (въ Падвѣ, Каліярѣ, Катанчаро и и Салернѣ) роблятъ пробы, чи не далабыся та шовковниця годовати въ Италіи. Въ своѣй ôтчинѣ жіе гусѣнниця-юссуръ въ лѣсахъ пôдъ голымъ небомъ и живится 18 рôжными родами деревъ. Въ Индіи добуваютъ зъ неи дуже цѣнный шовкъ, а тое шовководство не получене съ такими трудами и съ такимъ накладомъ, якъ годôвля дотеперь звѣстнои пряхи шовковои (bombyx mori), котра живится листками морвовыми. Шовкова нитка индійскои пряхи єсть чотыре разы сильнѣйша, якъ нитка пряхи у насъ заведенои.

— **Вчорашнй баль „Академического Кружка“** выпавъ дуже свѣтло. Незвычайно велике число гостій зôбралося такъ зô Львова якъ и зъ провинціи. До кадриля стануло около 90 паръ. Охоча забава тревала до самого рана.

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Совѣтниками консисторскими именованй оо: Іосифъ Макогоньскій зъ Липицѣ горѣшнои, Володимиръ Чировскій зъ Бабинецъ, Петро Недведскій зъ Чесникъ.

Похвальнй грамоты одержали оо: Антоній Недвескій, деканъ и парохъ Верболозецъ; Іоаннъ Гургула зъ Бутятинецъ; Іосифъ Горалевичъ зъ Гановецъ; Леонтій Шеферъ зъ Болшова; Николай Кучиньскій зъ Лучинецъ; Петро Сосенко зъ Межигорецъ; Иларіонъ Квасницкій зъ Незнанова (сей послѣдный за охорону въ часѣ огня рѣчей церковныхъ, за вымурованье новои церкви и будынкôвъ ерекціональныхъ).

Именованй: А. Билинкевичъ зъ Тысменичанъ сотрудникомъ въ Устю зеленôмъ; М. Соневицкій зъ Устя зеленого сотрудникомъ въ Переволоцѣ (съ правомъ *веденя* метрикъ); М. Тындюкъ зъ Переволоки сотрудникомъ въ Щирци; І. Черепашиньскій докторандъ въ Вѣдня завѣдателемъ Керницѣ, дек. городецкого.

Презенту одержати оо. В. Дзюбановскій зъ Гвôздця малого на Кошилôвцѣ, дек. залѣщицкого; Е. Клосевичъ зъ Знесѣня на Присôвцѣ, дек. зборôвского

Кан. институцію одержавъ Е. Застырець зъ Мозолôвки на ту парохію.

Въ пропозицію принятй на парохію Ласкôвцѣ, дек. чорткôвского, 1) І. Абрысовскій зъ Петликовецъ, 2) А Кнѣгиницкій зъ Залѣщикъ, 3) С. Навроцкій зъ Тернополя; дальше оо: Е. Грабовичъ зъ Мшаньця, Н. Паговскій зъ Жуличъ, Я. Гудыкъ зъ Озерянъ, Ю. Мандычевскій зъ Бѣлявецъ, Ю. Дворянинъ зъ Свидовы, К. Билинкевичъ зъ Ласковецъ. Д. Еліясевичъ зъ Тростаньця, Я. Гутковскій зъ Манаева. — На парохію Свидова, дек. залѣщицкого, принятй оо: 1) Ст. Хоминьскій, деканъ и парохъ въ Демнѣ, И. Курбасъ зъ Губина, 3) Ю. Дворянинъ зъ Свидовы; дальше оо: Г. Гойвановичъ зъ Милятина, И. Лукасевичъ зъ Свидовы, И. Матковскій зъ Мельницѣ, Л. Михалевичъ зъ Чорткова, С. Березовскій зъ Загôрочка, и І. Харжевскій зъ Сопова. — На капелянію Заставна, дек. буковиньского, принятй оо: 1) І. Шихъ зъ Заставны, 2) М. Соневицкій, сотрудникъ зъ Переволоки, 3) Л. Авдиковскій, сотрудникъ зъ Товстого.

Ц. к. намѣстництво вызначило для приватного сотрудника въ Сновидовѣ пенсію по причинъ слабости тамошного пароха.

Изъ Епархіи Перемыскои:

Въ пропозицію принятй: На парохію Серны дек. Мостиского: оо. 1) Іосифъ Подлускій, 2) Емилій Горницкій, 3) Владыславъ Головацкій; дальше: Михаилъ Ольшаньскій, Генрикъ Ильницкій, Теофиль Глушкевичъ, Теодоръ Дорыкъ, Тома Шумило, Андрей Тымкевичъ, Иляріонъ Куцѣль, Владыславъ Созаньскій, Илія Сьокало, Антоній Чапельскій, Николай Назаревичъ. На парохію Черневa дек. Мостиского: 1) Теофиль Сѣнкевичъ, 2) Адамъ Гордыньскій, 3) Сильвестеръ Черлюнчакевичъ, дальше Іосифъ Подлускій, Михаилъ Ольшаньскій. На парохію Горянка дек. Балигородского: 1) Михаилъ Щирба, 3) Генрикъ Поляньскій. На парохію Волковыя дек. Балигородского подався лишь одинъ кандидатъ Володимиръ Лысякъ, завѣд. кап. Лелюхôвъ дек. Мушиньского. На парохію Скородне дек. Затварницкого получивъ презенту Димитръ Капко завѣдатель капеляніи въ Лобозвѣ дек. Устыцкого. На капелянію Добра дек. Бирецкого подався тôлько одинъ кандидатъ Михаилъ Мудракъ завѣдатель сеи капеляніи.

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Зъѣздъ ческо-нѣмецкихъ послôвъ ухваливъ: на ческій меморіялъ маєся ôтповѣсти нѣмецкимъ меморіяломъ. Укладаючи тую ôтповѣдь належитъ держатися строгои объективности. Меморіялъ буде ôтпирати ческй жаданя але выразитъ рѣшучо и ясно желанье, щобы народнй споры зôстали залагодженй. Послы зъ Моравіи не берутъ удѣлу въ тыхъ нарадахъ. Меморіялъ має бути врученымъ Цѣсареви и министерству. Такъ отже нѣмецкй послы поступаютъ тою самою дорогою, що Чехи, хотяй нѣмецкй дневники передъ тымъ закидали Чехамъ, що они дѣлаютъ поза плечима парляменту.

Вѣдень 21. сѣчня (3 лютого). Правительство має нынѣ внести въ радѣ державнôй проектъ закона, котрымъ уповажняєся правительство удѣлити краєвôй репрезентаціи Галичины безпроцентову пожичку въ сумѣ 500,000 на засѣвы въ окрестностяхъ недостаткомъ навѣщеныхъ. Комисія податкова вноситъ нынѣ нове справозданье о грунтовôмъ податку пôсля нового проекту Кшечуновича.

— **Цѣна збôжа во Львовѣ** за часъ ôтъ 5. (17.) — 12. (24.) сѣчня. За 100 кильограмôвъ пшеницѣ 11·——12·25 злр.; жита 7·50—8·50 зл.; ячменю 6·25—7·75 злр.; ôвса 640—6·80 злр.; гречки —.—.— зр.; кукурудзы. второчнои. 6.80—7·50 зр.; кукурудзы новои 6·25—6·75 злр.; гороху до вареня 8·——11 злр.; гороху насѣнного 6·25—6·75 злр.; выки 6—6·50 злр.; проса — злр.; фасолѣ 9—12·50 зл.; конюшины найл. 25—53 зр.; рѣпаку зимов. 10·50—11 зр.; рѣпаку лѣтного 10·75—11 злр.; льнянки 9—10·— зр.; насѣня льняного 11·75—12·— злр.; насѣня конопляного 8—8·10 злр.; анижу россійского 36—38 злр.; анижу плаского 34—43 злр.; хмелю — — злр.; спиритусу 36·75—37·25 злр.

— **Цѣна вбôжа** зъ 19. (31.) сѣчня. Вѣдень: Пшениця 13·15—14 зр. жито 10·30—10·50 злр.

Кто не одержитъ якого Ч-ла, зволитъ заразъ рекламовати. Неопечатанй рекламаціи принимаются на почтѣ безплатно.

Курсъ львôвскій зъ дня 31. сѣчня л. 1880.

	платятъ	жадаютъ	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	258	50	261	50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	158	—	161	—
Банку гиц. галиц. по 200 р.	288	—	292	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96	—	97	—
„ „ „ по 4% ав.	89	25	90	—
„ „ „ по 5% ав. період.	96	—	97	—
Банку гиц. галиц. 6% ав.	99	75	100	75
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101	—	103	—
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	96	90	97	90
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	98	50	100	—
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	25
„ „ Станиславова	27	—	29	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	42	5	52
„ цѣсарскій	5	46	5	56
Наполеондоръ	9	32	9	42
Пôвимперіялъ	9	60	9	72
Рубель россійскій срѣбный	1	58	1	70
„ „ паперовый	1	23	1	35
100 марокъ нѣмецкихъ	57	70	58	30
Сэребро	99	50	100	50

(безъ текучого куп. безъ купону)

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 29 л. сѣчня 1880.

Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	71.35	71.50
„ „ „ серебрѣ	72.60	72.75
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	124.50	124.75
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	132.50	132.80
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	135.—	136.-
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	172.75	173.25
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	170.—	171.-
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	27.—	29.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	146.—	146.50
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.—	102.—
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	86.55	86.70

Облигаціи индеми. 5% (за 100 р. м. к.)

Буковины	94.—	94.50
Галичины	97.25	97.75

Акціи.

Банкъ Англо-австр 200 р. емит. р. 189	158.20	158.40
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	300.40	300.60
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	836.	—.—
Галиц. банку гипот. по 200 р.	242.	243.—
„ бан для тор. и пр. по 200 р. впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	—.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	—.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	613.—	615.
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	190.—	190.50
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	—.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2345.—	2350.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср.	259.	259 25
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	159.75	160.50
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	274.25	274.75
Полудн желѣз. держ по 200 р. ав.	94.—	94.50
І. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	129	129.25

Листы заставнй лосованй.

Общ. роль.-кред. Завед. д. Гал и Буков. въ 15 л. 6%	102.	—.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	104.75	105 50
Гал. б. кр. з. Крак. лос. въ 18 л. 6%	—.—	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	100.	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	—.—
Галиц. общ кред. в. а по 4%	88.50	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	96.50	97.50
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	96.50	97.50
Галиц. банку гипот. по 6%	100.25	100.60
„ „ рустик. по 6%	102.50	103.
Банку народного по 5%	—.—	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	101.80	102.80
„ „ „ по 5%	96.75	97.25

Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)

Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	85 50	86.
Общ жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	83·50	84·—
Жел пôвн. по 100 р. м. к.	104.50	—.—
„ „ „ 100 р. а. в.	101.—	—.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	103.—	103.50
„ „ „ „ II. емисіи	102.75	103·25
„ „ „ „ III. „	101.50	—.—
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв.-Черн.-Яс. III. емис. по 300 р. 5% ср. зъ р. 1865	88.—	88.25
„ „ 1867	91.—	91.50
„ „ 1868	86.	86 50
„ „ 1872	83.50	83.75
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	82.60	83.—

Лосы.

Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	178.50	178.75
Клярого по 40 р. м. к.	44.50	45.50
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	107.—	108.—
Кеглевича по 10 р. м. к.	18.-	—.—
Лосы мѣста Кракова	20 50	21.—
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	42.—	—.—
Пальфія по 40 р. м. к.	42.—	43.-
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.75	19.—
Сальма по 40 р. м. к.	52 25	53.-
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	50.—	51.-
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	27.75	28.25
„ „ Трієсту по 100 р. мк.	119.50	—.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	65.—
Вальдштайна по 20 р. м. к.	33.50	34.50
Виндишгреца по 20 р. м. к.	37.—	—.—

Подяка.

Волѣ Всемогучого Бога — въ засудахъ Своихъ незглубленого — подобалось покликати до вѣчности мою найдорожшу жену Евгенію, въ самôй найкрасшôй веснѣ житя Єѣ. Дôткненый такъ дуже порано тою тяжкою утратою — складаю симъ сердечну подяку Вп. О. Деканови и Митроп. конс. Совѣтникови Иполитови Левицкому зъ Пѣстыня, Вп. ОО. Зражевскому зъ Брустуръ, Сабатови зъ Рѣчки, Рожцѣ зъ Микетынець Волошиньскому зъ Жукотина, Дрогомирецкому зъ Космача, и Куниньскому зъ Смодного — за ласкавый ихъ трудъ, що прибули зложити послѣдню прислугу найдорожшôй моей Покôйници, и своимъ щирымъ вспôвчутьемъ, порадою и потѣхою мôй неутолимый бôль хоть въ части менѣ улегчили. Неменше дякую сердечно Вп. О. Рожцѣ за щире надгробне Слово; Вп: п: Нитманови почтмистрови зъ Пѣстыня и женѣ єго за тое, що були ласкавй, въ тôй найтяжшôй хвили мого житя, занятися зарядженьемъ всего потрѣбного при похоронѣ, въ кôнци и честнôй громадѣ Шешорскôй, и всѣмъ вп: знакомымъ и сосѣдамъ за численну участь въ похоронѣ, и сердечне вспôвчутье для мене.

Богъ най имъ всѣмъ надгородитъ за ласкавй труды, и щирй слова потѣхи!

Позôсталый мужь,

Иларій Огоновскій
священикъ.

Д. З. БАРДАХЪ.

вô Львовѣ при улици Сикстускôй Ч. 15.

Складъ паперôвъ, приборôвъ до писаня и рисованя, такожъ товарôвъ галантерійныхъ и модныхъ.

Великій добôръ масокъ и ордерôвъ котиліоновыхъ по цѣнахъ фабричныхъ. 2—3.

МАВРИКІЙ БОСКОВИЧЬ

ОПТИКЪ

вô Львовѣ, пляцъ Маріяцкій Ч. 6. (уголъ ул. Коперника, дôмъ Пентера), поручає П. Т. Публицѣ свôй въ ôтновленôй торговли богато заосмотреный складъ: **окулярôвъ** въ рôжныхъ фасонахъ, лорнетъ, дальновидôвъ, микроскопôвъ, индукційныхъ апаратôвъ, барометрôвъ, термометрôвъ, люпъ, калейдоскопôвъ, laterna magica, либель, райсцайгôвъ, нивеляційныхъ и геодетичныхъ инструментôвъ, метрономôвъ, монометрôвъ, штучныхъ чоловѣчихъ и звѣрячихъ очей и т. др. предметôвъ оптичныхъ

по найдешевшихъ цѣнахъ.

Принимає ся такожъ устроювати громозводы и телеграфы електричнй для домôвъ и комнатъ.

Такожъ принимає до направы всякй предметы оптичнй, инструменты механичнй и физичнй, и гарантує за точне, дешеве и скоре выповненье. 3—3

ВИНА

австрияцке, угорске, стирійске, французске, реньске, ишпаньске, шампаньске

спродає гуртовна торговля

Кароля Вернера

вô Львовѣ улиця Собѣского ч. 3

Богданôвка на городецкôмъ ч. 2 и 9

на литры, въ бутилкахъ, бочѣвкахъ и бочкахъ.

ПОРТЕРЪ АНГЛІЙСКІЙ.

Цѣнники на желанье. 3—3

Славнй зѣля (Ziółka)

D-ra C. Seeburgera,

противъ грипы, кашлю, хрипки, и починаючихъ сухотъ — въ пачкахъ по 15 пр. и 30 кр. а. в.

Кадило королевске 1 фл. по 1 зр. 50 кр. Algofon, кроплѣ противъ болю зубôвъ, фляшочка 40 кр.

Всѣлякй приборы (специфика) лѣчничй и тоалетовй препоручає аптика

К. КРИЖАНОВСКОГО

во Львовѣ (коло Бригидокъ). 3—3

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всхôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „

Салоновй кадильця (троцички) чорнй и червонй, перфумы, пудры, мыла тоалетовй, перетворы глісериновй и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до вывабленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

Всякй замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 5—12

Переплетниче заведенье

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Вô Львовѣ, въ Ставропигійскôмъ Институтѣ,

принимає въ переплетъ: Напрестолнй **Евангелія** ôтъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, **Служебники** и другіи книги церковнй, **молитвословы** іерейскй, молитвословы для **дамъ** въ аксамитъ, скôру, всякого рода англійскй полотна и пр., молитвословы другого рода, дешевшй, всѣ книги **школьнй**, науковй, **цілй библіотеки** приватнй, — тоже **брошурованье** всякого рода сочиненій въ всякихъ объемахъ и въ найбôльшôмъ числѣ. На складѣ має **Книги тверезости**, розличнй молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплетахъ и другй дешевй. **Окутья** и иннй металевй **украшеня** на Евангеліяхъ очищуются, поправляются, доповняются и позолочуются пôдъ єго доглядомъ. **Цѣны приступнй** навѣть для бѣдныхъ громадъ або поодинокихъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ роботы выконуются

ТОЧНО, СОЛИДНО, СОВѢСТНО И ВЪ КОРОТКÔМЪ ЧАСѢ.

2—2

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 8. Львôвъ, Субота 26. Сѣчня (7. Лютого) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла" Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло".

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ Зъ причины святъ въ слѣдуючôмъ тыждни такъ въ Середу якъ и въ Суботу припадаючихъ, выйде слѣдуюче Ч-ло въ Пятницю дня 1. (13.) лютого о годинѣ 4-ой по полудни въ пôвтора аркуша.

Руска молодѣжь а рускій нарôдъ.

Справу выхованя и образованя рускои молодежи — пôднесену въ „Дѣлѣ" Вс. Пр. О. Деканомъ и Мит. Сов. Дзеровичомъ и ВП. О. катихитомъ Стефановичомъ — уважаемо яко одну зъ найважнѣйшихъ и найжизненнѣйшихъ нашихъ справъ народныхъ. Придержуючися нашои програмы хотѣлибысьмо, щобы высказанѝ гадки не лишилися на паперѣ а сталися дѣломъ и перейшли въ житя. Що належалобы въ тôмъ взглядѣ здѣлати, тоє вже указано въ переважнôй части въ згаданыхъ дописяхъ. Цѣла та справа повинна статись предметомъ зрѣлои розваги всѣхъ Русинôвъ, а ôттакъ предметомъ спôльныхъ устныхъ нарадъ, якѝ мусятъ попередити уложенье статутôвъ, организацію товариства и цѣле введенье дѣла въ житье. Поки еще наспѣе до того ôтповѣдна пора, хотѣлибысьмо и зъ нашои стороны докинути кôлька гадокъ, щобы такъ важна справа була по можности всесторонно обговорена.

Не будемо говорити ни о важности выхованя и образованя рускои молодежи, ни о можливости несеня помочи рускôй молодежи рускимъ народомъ. Въ тôмъ взглядѣ ледви що далобыся еще додати до вычерпуючихъ слôвъ дописій зъ Рогатына и Львова. Хотѣлибысьмо звернути увагу на тоє, що вже два лѣтъ тому назадъ пôднѣсъ въ соймѣ ВП. Теодоръ Бѣлоусъ — сей правдивый отець и першій основатель рускихъ бурсъ въ Галичинѣ. ВП. Т. Бѣлоусъ пôднѣсъ наглячу потребу закладаня въ нашôмъ краю школъ ремѣсничихъ, а ВП. О. Ст. Качала при соймовыхъ розправахъ надъ краевымъ буджетомъ школьнымъ указавъ на одну зъ найслабшихъ сторôнъ нашого народного школьництва, именно на тоє, що теперѣшнѝ народнѝ школы не подаютъ нашому молодому поколѣню реальнои, для розвою селяньства и въ загалѣ цѣлого нашого економичного быту необходимого образованя. Оба тѝ такъ поважнѝ голосы дôбралися, такъ сказати, до живого въ нашôмъ народнôмъ образованю и выхованю.

Щожь то есть выхованье и образованье рускои молодежи, якъ не праця надъ будучностію цѣлого руского народа? Яка молодѣжь, така наша будучнôсть. А зновъ яке выхованье и образованье, така и молодѣжь. Для того треба такожь дуже добре застановитися надъ тымъ, якъ мы хочемо образовати и выховувати нашу молодѣжь при загальнôй пôдмозѣ цѣлого руского народа. При такъ важнôмъ дѣлѣ и при такъ значныхъ жертвахъ, якѝ загадуемо ôтдати для образованя и выхованя молодежи, мусимо бути совсѣмъ свѣдомѝ тои цѣли. до якои хочемо допровадити нашу молодѣжь. Вже и до теперь ôтдає рускôй нарôдъ досыть значнѝ жертвы на пôдмогу молодежи. Рускѝ бурсы, хочь не на великѝ розмѣры, существуютъ майже по всѣхъ головнѣйшихъ мѣстахъ нашои Галицкои Руси. Для чогожь однако нынѣ, коли умножилися и улѣпшилися рускѝ бурсы, не бачимо въ школахъ такъ численнои и патріотичнои молодежи, якъ то було въ тѝ часы, коли еще такихъ бурсъ не було? Для чого глядаемо за видимою користію, яка повиннабы вже доси выказатися для добра Руси зъ тыхъ дотеперѣшныхъ бурсъ крôвавымъ грошемъ руского народа удержованыхъ? Для чого еще недавно, въ часѣ выборôвъ до рады державнои, чути було небезосновнѝ жалѣ на невдячнôсть колишныхъ бурсакôвъ? Гдежь есть та користь, яку мае зъ дотеперѣшныхъ бурсъ — не поодинокій чоловѣкъ выхованый въ бурсѣ — але самъ нарôдъ рускій?

Тымъ не хочемо однакожь повставати противъ теперѣшныхъ бурсъ, або винити ихъ за тоє. Противно, мы хочемо показати, що коли дотеперѣшнѝ бурсы для руского народа малохосеннѝ, то се мимо найлучшои волѣ основателѣвъ и управителѣвъ тыхъ бурсъ. Причина того всего лежитъ въ тôмъ, на що указали Вп. О. Качала и ВП. Дир. Т. Бѣлоусъ т. е. въ тôмъ, що выхованье и образованье молодого поколѣня не ôтповѣдае реальнымъ потребамъ розвою руского народа, що оно не есть розвоемъ руского народа, але, вынявши рѣдкѝ случаѣ, властиво ôтчуженьемъ рускои образованои молодѣжи ôтъ руского народа. Дотеперѣшнѝ бурсы приносятъ незаперечиму користь кождому бурсакови, бо они выводятъ ихъ на людій: зъ бѣдныхъ на розмѣрно высокопоставленыхъ. Але гдежь користь руского народа? Коли зъ нихъ будемо мати кôлькадесять чи кôлькасотъ урядникôвъ, адвокатôвъ, учителѣвъ приватныхъ официялистôвъ и т. д., о котрыхъ вправдѣ будемо могли сказати, що они родомъ Русины и выобразованѝ та выхованѝ за рускѝ грошѣ, але не будемо могли сказати, що они на своихъ достоинствахъ осталися щирими Русинами и дѣлаютъ для добра Руси, — то зъ того, здаеся, не прійде гараздъ але скорше негараздъ для руского народа. А якужь мы маемо поруку, що всѣ тѝ нашими жертвами высоковыобразованѝ бурсаки останутся щирими Русинами? Патріотизмъ и вдячнôсть! Однакожь дуже то непевна рѣчь опирати реальнѝ, жизненнѝ потребы народнѝ на однôмъ чувствѣ патріотизму и вдячности. Противно належалобы патріотизмови надати реальнѝ, тревалѝ основы. Тымъ часомъ тутъ власне не даемо такихъ реальныхъ пôдставъ для будучого дожизненного патріотизму, божь не можна забувати, що тѝ круги, въ котрѝ мы выводимо зъ бурсъ руску молодѣжь, все еще остаются въ дуже переважнôй части ôтчуженѝ а навѣть неприхильнѝ не тôлько рускимъ патріотамъ, але въ загалѣ рускому народови. Коли не выключно, то певне въ переважнôй части выховуемо и образуемо мы такъ званыхъ зависимыхъ людій, вправдѣ матеріяльно и почестно може и добре поставленыхъ, але все таки зависимыхъ, котрѝ отже тоє и такъ мусятъ робити, якъ того хотятъ тѝ, ôтъ кого они зависятъ. Чижь адвокатъ, що заступае великихъ панôвъ, чи политичный урядникъ, що муситъ слухати наказу зъ горы, чи учитель киненый на Мазуры и т. д., чи тѝ и тымъ подôбнѝ мимо внутрѣшнои волѣ и згадки о вдячности можутъ дѣлами заявлятися яко рускѝ патріоты и чи не мусятъ они часто за рускій хлѣбъ кинути камѣнемъ? Въ найлучшôмъ случаю можутъ они тôлько мовчати и мовчки дивитися на кривду своихъ колишныхъ добродѣѣвъ, що годовали ихъ черезъ 16 лѣтъ рускимъ хлѣбомъ. Поминувши небезосновнѝ жалѣ на завелику продукцію интелигентного прольетаріяту у насъ, пытаемо, чижь такихъ то людій мае выховувати рускій нарôдъ своими крôвавыми жертвами и чи маемо мы навѣть право на таку цѣль жадати жертвъ вже не ôтъ однои интелигенціи але и ôтъ самого народа? Чи ходитъ намъ о тоє, похвалитися, що зъ Русина може бути великій, але ôтъ свого народа ôтчуженый чоловѣкъ, чи о тоє, щобы молоде поколѣнье було дальшимъ, органичнимъ розвоемъ руского народа?

Тожь беручися за такъ важне дѣло, якъ выхованье и образованье рускои молодежи **коштомъ руского народа**, належитъ памятати на теперѣшній станъ нашого народа, на тоє, чимъ ôнъ теперь есть и якои молодежи для свого розвою и для получшеня своеи долѣ потребуе. И въ выхованю и въ образованю молодежи, такъ якъ и въ всѣхъ справахъ, не можемо мы робити скокôвъ, але мусимо поступати ôтъ степени до степени на передъ. Рускій нарôдъ може давати свôй грôшь, чи свôй хлѣбъ, тôлько такôй молодежи, котрабы ему служила, для него працювала и его долю полѣпшала. У насъ богато говорено, о тôмъ, щобы старатися о независимыхъ людій. Однакожь независимôсть може дати тôлько независимый бытъ матеріяльный, а того нашъ нарôдъ не мае до роздачи. Интелигенція,

ГАДКИ ПОДОЛЯНИНА

зъ поводу конскрипціи въ р. 1880.

Читаю въ часописяхъ, що правительство намѣряе ôтповѣдно до §. 5. закона зъ 29 марця 1869 предприняти въ тôмъ роцѣ нове обчисленье народонаселеня въ Долитавіи дорогою администраційною. Звѣстна рѣчь, яку вагу маютъ цифры въ житю политичнôмъ, отже й не дивниця, що иншѝ народы нашои монархіи вже нынѣ заходятся коло того, щобы тую справу повести въ свою користь, а бодай щобъ не выйти зъ неи съ шкодою. Нашѝ Русины звычайно съ всѣмъ опôзняются и для того й зле на тôмъ выходятъ. Зъ того поводу ôтношусь до Вашого „Дѣла" съ своими гадками въ тôй справѣ, бо се нове обчисленье населеня буде важнѣйше, якъ коли небудь передъ тымъ, именно со взгляду на внутрѣшный перестрôй монархіи. Подаю лишь гадки, а не высновую зъ нихъ остаточного выслѣду, позаякъ не маю пôдъ рукою всѣхъ потрѣбныхъ даныхъ и жерелъ урядовыхъ. Може однакъ гадки мои звернутъ на себе увагу компетентныхъ въ тôмъ дѣлѣ людій, котрѝ рѣшатъ справу, якъ належитъ.

Если справа внутрѣшного перестрою монархіи мае бути рѣшена користно и довести до **примиреня народностій**, що собѣ поставило яко програму министерство Таффе, то може оно статись лишь тымъ способомъ, щобы правительство увзгляднило справедливѝ жаданя всѣхъ народôвъ. Дуже важною отже рѣчію для правительства буде, мати докладну евиденцію о ôтношеню бôльшости и меншости въ краяхъ населеныхъ рôжными народностями; такъ н. пр. въ якихъ повѣтахъ Чехъ и Моравіи творятъ бôльшôсть Нѣмцѣ або Чехи, яке ôтношенье що до числа заходитъ меже славяньскимъ а италійскимъ населеньемъ въ Дальмаціи, меже польскимъ а рускимъ въ Галичинѣ, рускимъ а волоскимъ на Буковинѣ и т. д. И справдѣ не можна собѣ навѣть подумати справедливого переведеня закона о народностяхъ, если правительство не буде мати точныхъ даныхъ о народонаселеню. Належало бы отже и Русинамъ застановитися завчасу надъ тою справою и предложити свои жаданя въ тôй справѣ, навѣть на случай, коли бысьмо не мали надѣи ихъ перевести. Звѣстна бо рѣчь, що конскрипціею будутъ займатись власти администраційнѝ, у насъ въ Галичинѣ — польскѝ, и поведутъ дѣло по своему. Для примѣру лишь хочу порôвнати гдеякѝ статистичнѝ данѝ поданѝ въ географичныхъ дѣлахъ на основѣ послѣдной конскрипціи 1869 р. Такъ н. пр. Rapacki, (Ludność Galicyi, Lwów 1874) подае на стор. 49 слѣдуючій выказъ:

Въ загалѣ людности було въ Галичинѣ:

	р. 1857	р. 1870
Католик. обр. латиньск.	$44._8$%	$45._8$%
„ „ греческ.	$44._7$%	$42._7$%
Протестантôвъ . . .	$0._6$%	$0._6$%
Жидôвъ	$9._7$%	$10._7$%

До того выказу примѣчае Рапацкій, що населенье катол. въ ôтношеню до загалу населеня варосло надъ 1%, жидôвске населенє о $1._3$%, а греч. катол. населенье зменшилось о 2% (чи тôлько Русинôвъ удалось въ 12 лѣтахъ злятинизувати?).

На стор. 51 подае Р., що Полякôвъ въ цѣлôй Галичинѣ есть о $3._3$% бôльше якъ Русинôвъ; Поляки займаютъ $45._9$%, а Русины $42._6$% загалу населеня.

Tatomir (Geografia Galicyi, Lwów 1874.) подае зновъ на 54 стор., що Поляки займаютъ надъ 42% а Русины близько 44%. Steinhauser (Geographie von Oesterreich-Ungarn, Prag 1872) подае зновъ Полякôвъ на 43% а Русинôвъ на 45%, отже досыть згôдно съ Татомиромъ, але оба послѣднѝ цѣлковито рôжнятся съ Рапацкимъ. Приняти треба, що всѣ три мали пôдъ рукою урядовѝ выказы, заходитъ отже пытанье, зъ ôтки така рôжниця? — Очевидно лишь зъ поводу самоволѣ. Якимъ отже способомъ могло статися, що Рапацкій начисливъ майже 46% Полякôвъ, а Татомиръ лишь надъ 42%. Розвязка загадки тои лежитъ въ тôмъ, що Рапацкій за пôдставу подѣлу на народности принявъ обрядъ и исповѣдникôвъ латиньского обряду всѣхъ вчисливъ до Полякôвъ, анектовавъ отже на тôй пôдставѣ для польскои народности насамперѣдъ Нѣмцѣвъ лат. обряду. Татомиръ бо выказуе (стор. 55), що въ Галичинѣ жіе надъ 3% Нѣмцѣвъ, а Р. уважае Нѣмцями лишь протестантôвъ, котрыхъ обчисляе на 0.6%. Причина знову рôжницѣ Татомира и Рапацкого ôтъ Штайнгауэра есть та, що оба першѝ уважаютъ Русинами лишь исповѣдникôвъ греч. обряду, а тымчасомъ урядовѝ жерела, якъ наводитъ Р. (стор. 41), выказуютъ вже въ конскрипціи зъ 1857 р. о 8319 бôльше Русинôвъ, якъ исповѣдникôвъ греч. обряду, а въ конскрипціи зъ 1869 выказуютъ уже 68.000 бôльше Русинôвъ пôсля походженя якъ пôсля исповѣданя (Татомиръ стор. 60.). Наведеный примѣръ, здаеся, достаточный, щобы показати, якъ самовольно поступаютъ у насъ при обчисленю народонаселеня, котре въ Австріи, а именно въ Галичинѣ представляе далеко бôльше трудности, якъ н. пр. у Франціи або Италіи. Для поясненя хаотичныхъ понятій у нашихъ властій що до народности позволю собѣ навести еще одинъ фактъ. Дирекція ц. к. школы реальнои въ Тернополи въ своемъ справозданю зъ р. 1878 выказуе (на стор. 30.) жидôвъ 33 и примѣчае: Z tych 33 żydów jest: 30 narodowości polskiéj, 3 niemieckiéj!!!

Если отже власти администраційнѝ, станутъ такожь такъ поступати при конскрипціи, то може статися, що Русины, котрѝ фактично числомъ становлятъ переважну бôльшôсть населеня въ Галичинѣ, будутъ стисненѝ до невеличкои меншости.

О щожь мы повиннѝ дбати, чого домагатися ôтъ правительства, щобы справа та не выйшла на нашу шкоду?

Доносятъ, що правительство намѣряе призначити въ буджетѣ 7—800.000 р. на кошта новои конскрипціи и що теперь въ Вѣдни мае ôтбутися мовбы приготовительна наука, на котру правительство мае покликати зъ краѣвъ коронныхъ певне число урядникôвъ до Вѣдня, щобъ тамъ могли при статистичнôй центральнôй комисіи приспособитися до дѣла згаданого и практично вправитися. Способъ

зъ малыми изъятіями, есть у кождого народа зависимою, бо се и характеризуе интелигенцію, що она жіе не зъ свого, але зъ услугъ: зъ працѣ своеи головы. Коли отже хочемо выховувати молодѣжь руску на просвѣченыхъ людій, то поступаймо такъ, щобы она осталася зависимою ôтъ руского народа, съ нимъ жила и разомъ працювала. Просвѣчена молодѣжь мае двигати нашь нарôдъ напередъ економично и духово. Мы маемо затымъ выховувати свѣтлыхъ господарѣвъ, рôльникôвъ и промысловцѣвъ рускихъ, учителѣвъ и просвѣтителѣвъ руского народа, провôдникôвъ народа въ розвою руского господарства, ремесла и промыслу. Коли межи нашимъ народомъ осядутъ просвѣченй рôльники, ремѣсники и промысловцѣ звязанй интересомъ съ масою руского народа, тогды не тôлько пôднесеся матеріяльный добробытъ нашого народа, але и свѣдомôсть народности, просвѣта и наука розôйдутся широкими струями въ нашôмъ народѣ. Для того належалобы такъ устроити народнй бурсы, щобы въ нихъ выховувалася передовсѣмъ руска молодѣжь господарска, ремѣснича и промыслова, щобы мы самй власными силами зарадили тымъ наглячимъ потребамъ нашого народного розвою, безъ котрыхъ не може ôтбуватися ніякій органичный поступъ рускои народности. Тôлько тою дорогою дôйдемо до того, що съ часомъ наша народнôсть постепенно розростеся въ повну соспôльнôсть руску, надъ котрою не будутъ верховодити чужй елемента, а тогды и найвысша интелигенція буде мати интересъ придержоватися нашои народности и въ той способъ дамо кождому Русинови реальну пôдставу руского патріотизму, такъ, що кождый на рускôй земли буде не тôлько мôгъ, але буде мусѣвъ въ власнôмъ интересѣ служити рускôй народности.

ДОПИСЬ.

III. **Зъ Рогатына.** *(Проектъ головного товариства для пôдмоги бѣдныхъ учениковъ.)* Маючи передъ собою такъ важне пытанье, въ якій бы способъ облегчити образованье и выхованье рускои молодежи, а пôзнавши найотвѣтнѣйшій способъ збираня жертвъ середъ нашого народа, можемо теперь приступити до самого дѣла, котребы намъ для осягненя такъ высокои цѣли предприняти належало. Тутъ есть поле, хочь въ малôй части осуществити велику програму „Дѣла“: власными и соединеными силами. Соединеными силами дасться все зробити. Въ тôмъ случаю повиннй мы тымъ бôльше всѣ нашй силы сполучити, що тутъ ходитъ о дѣло для всѣхъ Русинôвъ, ихъ теперѣшности и будучности жизненне: о долю и недолю цѣлого молодого поколѣня руского. Тое дѣло не може бути мѣстцевымъ, але муситъ бути загальнымъ. Для того требабы завязати головне — центральне товариство для помочи бѣдныхъ ученикôвъ во Львовѣ съ филіями по мѣстахъ. По селахъ належалобы завязати въ кождôй мѣстцевости знову таке товариство, котре бы ôтъ кождого господаря въ отвѣтнôй порѣ — найлучше въ часѣ жнивъ при возовици, а може и въ часѣ сѣвбы, збирало тôлько по однôй квартѣ жита — датокъ дуже маленькій, але важненькій, бо ôтъ такого датку на такъ спасенну цѣль ледви котрый господарь ôттягнеся. Зъ того призбиралобыся пересѣчно зъ кождого села що найменше по одному корцеви, такъ, що зъ 4000 рускихъ селъ зôбралобыся 4000 кôрцѣвъ, а тое рôвналобыся цѣнѣ 20.000 зр. рôчно. Зъ того належалобы взяти 10.000 зр. на коренный фондъ и черезъ десять лѣтъ що року процентовати, а другу половину т. е. 10.000 зр. обернути на фондъ оборотовый и его розмѣрно до потребы роздѣлювати на поодинокй бурсы, очевидно при тôмъ бôльше увзглядняючи Львôвъ, где суть вже и высшіи школы, отже и бурса бôльшого вкладу потребовалабы. Щобы улегшити збôръ дачокъ, булобы ôтповѣдно округъ кождои бурсы подѣлити на чотыре або шѣсть частій а выбрати ревнѣйшихъ священикôвъ, щобы, если потреба, и ôтъ хаты до хаты ходили и збирали датки. Добре дѣло стоитъ и труда, тожь нема сомнѣнія, що кождый священикъ такожь изъ своеи стороны причинивбыся до тыхъ датковъ — чи то чверткою збôжа чи по можности грошемъ, що такожь учинилобы значну скôлькôсть. Члены такого товариства малибы запевнити свои датки на 10 лѣтъ, а такъ показавъ бы рускій нарôдъ, що жіе и що ему милй его дѣти. А рускй дѣти не малибы потребы выставляти руки до маложичливыхъ, або нидѣти безъ науки и выхованя; они не пôдпадалибы пôдъ чужій вплывъ, не звихалибыся такъ скоро, а памяталибы, що свою долю и свôй гараздъ завдячуютъ рускому народови. Зъ другои стороны жаденъ господарь — членъ такого товариства для пôдмоги бѣднои молодежи — не збѣднѣвбы черезъ той датокъ однои кварты збôжа на цѣли товариства, а такъ велике дѣло совершилобся для добра Руси. Понеже таке товариство малобы такожь религійну и моральну сторону, то думаю, щобы те товариство було пôдъ покровительствомъ кождочасного Митрополита и приняло имя св. Іосифа питателя Исуса Христа. Пôддаю мою мысль пôдъ зрѣлу розвагу всѣхъ Честныхъ Русинôвъ и здаеся менѣ, що она основана на успособленю и природѣ нашого народа и тѣсно связана съ ходомъ розвою нашого краю и нашихъ народныхъ справъ.

Що до мыслій пôднесеныхъ ВПр. о. катихитомъ Ал. Стефановичомъ въ Ч. 2. „Дѣла“, то они дуже спасительнй и хосенни и дуже на часѣ такъ, що имъ тôлько единымъ серцемъ и едиными устами притакнути можна и якъ найскорше ихъ въ житье перевести належитъ, бо се дѣло дуже важне, потребы наглячй, а такъ якъ доси у насъ водится, довше выдержати не можна. Въ нашôй окресности есть много честныхъ отцѣвъ, що съ болемъ серця тримаютъ дѣти въ дома немаючи ихъ защо давати до школы. Впр. о. катихитъ стремитъ до заложеня бурсы платнои, тôлько меншими датками удержованои, пôдъ ôтцѣвскимъ проводомъ о. о. катихитôвъ, котрй, якъ всѣмъ вѣдомо, не одну руску дитину ôтъ погибели ратуютъ. Повстае однакожь пытанье, що робити съ тыми священиками, що маютъ дѣти але не можутъ и 80 зр. рôчно призбирати на ихъ удержанье въ школахъ? Для того вертаю еще разъ до природы нашого краю и нашихъ обстоятельствъ и пôдношу мôй проектъ що-до матеріяльнои стороны бурсъ. Додати можу еще тое, що кождый священикъ, чи мае дѣти чи не мае, повиненъ по своѣй можности причинятися датками до такои бурсы; поблизшй моглибы достарчати дровъ до бурсы, а честнй супруги священикôвъ, о котрыхъ добрôй воли, щирôмъ серцю и горячôмъ патріотизмѣ не можна сомнѣватися, моглибы по можности достарчати полотна на бѣлизну, сѣнники и пр. Такъ моглибы въ такихъ бурсахъ мѣститися дѣти и сироты священикôвъ и въ загалй всѣ бѣднй рускй дѣти, бо мы одна родина, а яко одна родина повиннй мы собѣ взаимно помагати.

Иполитъ Дзеровичъ.

Безпроцентова ножичка
для Галичины.

Министерство внутрѣшныхъ справъ внесло въ радѣ державнôй дня 22 сѣчня (3-го лютого) проектъ нового закона, котрымъ уповажняеся правительство удѣлити краевому заступництву Галичины безпроцентову ножичку въ скôлькости 500.000 на закупно насѣня на засѣвъ для громадъ навѣщеныхъ недостаткомъ. Тая ножичка мае бути назадъ сплаченою до кôнця сего року т. е. до 1 сѣчня 1880. Есть всяка надѣя, що той проектъ закона буде скоро принятый въ радѣ державнôй и одержавши цѣсарску санкцію вôйде незадовго у насъ въ житье. Щобы принести помôчь людности въ отвѣтнôй порѣ, отже уже съ початкомъ марця, ôтнѣсся выдѣлъ краевый до выдѣлôвъ радъ повѣтовыхъ окрестностій недостаткомъ дôткненыхъ ôтозвою, въ котрôй указуе способъ, въ якій ножички будутъ удѣлятися. Будутъ удѣлятися ножички безпроцентовй на засѣвъ селянамъ потребуючимъ запомоги, але за спôльною порукою громадъ. Рада громадска мае указати тыхъ громадянъ, за котрыхъ принимае поруку и заразомъ объявити, до якои высокости сягае тая порука т. е. за якъ высоку суму ножичкову громада поручае. Порука громадъ не буде тутъ ризиковною, бо пôсля правительственного проекту залягли раты будутъ стягатися ôтъ поодинокихъ ножичаючихъ въ дорозѣ политичнои екзекуціи. Громада мае на тое бачити, щобы ножички дôставалися тôлько до рукъ тыхъ громадянъ, котрй справдѣ потребуютъ пôдмоги, а дальше и на тое, щобы ножички оберталися дѣйстно на засѣвъ а не на якй посторонни цѣли. Рады повѣтовй маютъ помагати при переведеню сего дѣла черезъ своихъ дельегатôвъ. Тіи дельегаты радъ повѣтовыхъ маютъ пересвѣдчитися, где и въ якôй мѣрѣ заходитъ потреба публичнои пôдмоги и такожь провѣрювати поодинокй просьбы о ножичку такъ, щобы розпорядымй фонды выстарчили по можности бодай всѣмъ недостаткомъ найбôльше дôткненымъ. Дельегаты малибы въ той способъ поступати, щобы ножички дôставалися тôлько тымъ господарамъ, котрй не тôлько не маютъ збôжа на засѣвъ, але и не маютъ зъ ôтки покрыти недобору зъ послѣдныхъ жнивъ и не маютъ такожь зарôбку. Пôсля справоздань, якй первѣстно рады повѣтовй до выдѣлу краевого надôслали, выказуеся, що сума 500.000 зр. не выстарчитъ на обдѣленье всѣхъ недостаткомъ дôткненыхъ. Для того належитъ удѣляти ножички тôлько найбѣднѣйшихъ и дельегаты маютъ такожь на тое бачити, щобы ножички не дôставалися до рукъ громадскихъ меценасôвъ, котрй звычайно верховодятъ въ громадахъ. Выдѣлы повѣтовй маютъ до 13 (25) лютого предложити ухвалы радъ громадскихъ що до спôльнои поруки за ножички поодинокимъ громадянамъ и выказы тыхъ громадянъ, котрй просятъ и потребуютъ удѣленя ножички на засѣвъ. Просьбы и всѣ документа дотычачй ножичокъ будутъ, пôсля прав. проекту, вôльнй ôтъ оплаты штемплѣвъ и всякихъ належитостій.

Той, кто одержитъ ножичку, мае еи безъ проценту сплатити еще въ тôмъ роцѣ 1880, такъ щобы выдѣлъ краевый мôгъ съ днемъ 1 сѣчня 1881 звернути державѣ цѣлу ножичку 500.000 зл.

Безпроцентовй ножички будутъ удѣлюванй тôлько въ слѣдуючихъ 57 повѣтахъ Галичины недостаткомъ дôткненыхъ, именно 1) въ всхôднôй Галичинѣ: Бôбрка, Богородчаны, Бучачь, Чорткôвъ, Долина, Дрогобычь, Городокъ, Городенка, Ярославъ, Яворôвъ, Лисько, Львôвъ, Мостиска, Надвôрна, Пôдгайцѣ, Перемышль, Перемышляны, Рава, Рогатынъ, Рудки, Самбôръ; Сянôкъ, Скалатъ, Сокаль, Старе мѣсто, Збаражь, Золочѣвъ, Жовква и Жидачѣвъ; 2) въ захôднôй Галичинѣ: Бѣла, Бохня, Бжеско, Березôвъ, Хшанôвъ, Дуброва, Горлицѣ, Ясло, Кольбушова, Краковъ, Кросно, Лиманова, Ланцутъ, Мѣлець, Мисленницѣ, Нисько, Новый Сончь, Новый Торгъ, Пильзно, Ропчицѣ, Ряшôвъ, Тарноберегъ, Тарнôвъ, Вадовицѣ, Величка и Живець.

сей задуманый правительствомъ бувбы совсѣмъ ôтповѣдный и зъ политичного направленя покликаныхъ урядникôвъ можнабы вже напередъ хочь въ части мѣркувати, чи можемо мати довѣріе до сеи роботы або нѣ. Думаю, що въ насъ найдеся досыть урядникôвъ-Русинôвъ, котрй моглибъ ôтдати тому дѣлу добру прислугу.

Нашй послы повиннй бы при дебатѣ буджетовôй забрати голосъ надъ тою позиціею и домагатися ôтъ правительства, щобы покликало такожь свѣдомыхъ рѣчи урядникôвъ-Русинôвъ, котрй моглибъ дати потрѣбнй поясненя статистичнôй комисіи, лихо поинформованôй о нашихъ ôтношеняхъ етнографичныхъ, а потôмъ моглибъ управляти роботами конскрипційными въ Галичинѣ. — Щожь и якъ зарадити, щобы запобѣчи можливому уменшеню числа Русинôвъ при конскрипціи? Передовсѣмъ, думаю, повиннйбы нашй послы домагатися, щобы межи статистичными предметами конскрипціи вставлено такожь пытанье о народнôсть и языкъ, котре то пытанье пануюча пôдчасъ послѣднои конскрипціи (1869) либеральна партія вычеркнула. Нынѣ бо вже для означеня рускои народности въ Галичинѣ не выстарчитъ приняти яко пôдставу вѣроисповѣданье чи обрядъ. Такъ примѣромъ никто не може уважати за Полякôвъ тыхъ нашихъ Русинôвъ селянъ и мѣщанъ, котрыхъ латиньска пропаганда перевела зъ нашои рускои церкви до латиньского костела. Стоитъ лишь переѣхатись по нашôмъ краю и приглянутись трохи близше латинникамъ по нашихъ селахъ и мѣсточкахъ, а замѣтимо тамъ слѣдуючу рôжницю: въ гдеякихъ мѣсцяхъ всхôдной Галичини находятся осады истинно мазурскй, где говорятъ селяне питомымъ языкомъ польскимъ съ бôльшою або меншою примѣшкою руского языка, примѣромъ Чернелѣвъ мазовецкій, Ходачкôвъ Вел. (где языкъ польскій сильно перемѣшаный съ рускимъ), або н. пр. Тростянецъ (коло Залозець), где побôчь руского жіе досыть значне населенье мазурске. Тыхъ осадникôвъ называе нашь нарôдъ Мазурами, безъ взгляду, чи они дѣйстно роду чистомазурского, чи зъ такъ званыхъ Краковякôвъ або иншихъ родôвъ польскои народности. Совсѣмъ инакше представляются злятинизованй Русины. Для примѣру укажу тутъ на Лозову пôдъ Тернополемъ, где такъ званй Поляки не бесѣдуютъ инакше якъ по руски, спѣваютъ рускй гагѣлки на польскій Великдень, придержуются народныхъ обрядôвъ рускихъ, рускои одежи, однымъ словомъ, они суть и нынѣ Русинами мимо того, що злученй съ лат. костеломъ. То само можна замѣтити о великôй парохіи латиньскôй, — о Коропци, за Бучачомъ. Тамъ лучалось менѣ бачити, що самъ органистъ бувъ одѣтый въ наддністряньскôмъ сердаку, якъ кождый иншій Русинъ, и говоривъ чисто по руски, хочь спѣвавъ лат. службу. Такихъ осадникôвъ зве нашь нарôдъ Поляками, однакожь назва та мае у нашого народа значенье обряду, бо для означеня Поляка-селянина або мѣщанина уживае нашь нарôдъ назвы Мазуръ, а для означеня Поляка-сурдутовця — Ляхъ.

Однакъ хочь въ табеляхъ статистичныхъ буде вставлене пытанье о народнôсть и языкъ, то то само еще не може намъ дати певнои поруки, що обчисленье буде справедливо переведене, бо розумѣеся, що по бôльшôй части то дѣло поручать урядникамъ Полякамъ. Якъ же жь намъ забезпечитися? Правда, що можемо домагатися, щобы обчисленье ôтбувалося при помочи и надзорѣ духовеньства, котре мае списы своихъ душь и може ихъ достарчити конскрипційному комисареви. Та тымъ способомъ можемо собѣ забезпечити точнôсть що до выказу Русинôвъ греч. обряду. Якъ же жь можна запевнитися, щобъ лат. приходники не втягали злятинизованыхъ Русинôвъ въ рубрику народности польскои? То пытанье лишаю отвертымъ, бо при нынѣшнôмъ ладѣ въ нашôмъ краю не могу на то найти отвѣта. Може кто иншій ôтповѣсть. — То що повысше сказано о ôтношеняхъ галицкихъ, можна mutatis mutandis сказати о Буковинѣ, где Русины (пôсля Штайнгаузера) становлятъ 41% а Ромуны 38%, Нѣмцѣ 8% и т. д. Погляньможь, кто тамъ верховодитъ?! Кôнчу мои гадки надѣею, що Русины не опôзнятся въ тôй справѣ такъ важнôй на будуще и що нашй послы не залишатъ справы сеи належито выяснити при буджетовôй дебатѣ. Caveant triumviri! *рѣ.*

Для недостатку мѣсця выскажемо нашй гадки въ тôмъ предметѣ въ слѣдуючихъ Ч-лахъ, а поки що выжидаемо голосôвъ и ôтъ другихъ нашихъ людій, занимаючихся тою справою. *(Прим. Ред.)*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Рада державна ôтбула дня 22. сѣчня (3. лютого) 42 засѣданье. Правительственне предложенье закона о безпроцентовôй ножичцѣ сумы 500,000 зр. для Галичины ôтослано по першôмъ читаню до буджетовои комисіи. Оттакъ прійшло пôдъ обраду прав. предложенье о администраціи Босніи и Герцоговины. Противъ сего предложеня задумували первѣстно повстати централисты будьтобы зъ тои причины, що тымъ проектомъ значно розширяеся компетенція спôльныхъ делегацій а обмежаеся компетенція рады державнои. Автономисты знову, якъ голосивъ „Vaterland“, мали замѣръ, учинити свое призволенье на сей проектъ зависимымъ ôтъ доповненя министерства въ дусѣ автономистôвъ. Тымъ часомъ однй и другй залишили свою первѣстну гадку и повысшій проектъ прійнято. Замѣтно при тôмъ, що ни одинъ бесѣдникъ не бувъ задоволеный зъ способу, въ якій тымъ проектомъ провизорично уладжено администрацію Босніи и Герцоговины. Найрѣзше выступивъ централистъ Скене, котрый ôтогрѣвъ давнѣйшй жалѣ централистôвъ на окупацію Босніи и Герцоговины, пôднѣсъ, що администрація тыхъ краѣвъ буде насъ бôльше коштувати, якъ доходы зъ тыхъ краѣвъ, що дальше тй краѣ належалобы до Угорщины прилучити и сама Угорщина повинна поносити кошта ихъ администраціи. Другй бесѣдники пôдносили дивне ôтношенье, въ якôмъ тй краѣ зôстаютъ до Австріи. Въ Босніи и Герцоговинѣ пануе теперь на дѣлѣ Австрія, але верховна власть осталася при турецкôмъ султанѣ. Австрія есть дер-

жавою конституційною, а тй краѣ управляются не тôлько абсолютистично, але властиво войсково и не знати чи они належатъ до Австріи чи до Угорскои короны, чи становлятъ осôбне третье тѣло, якъ ихъ въ справозданю названо „кольонією короны“? Особенно замѣтна бесѣда дра Ригера. Ôнъ указавъ на тое, що Австрія повинна на всходѣ въ окупованыхъ краяхъ совѣстно сповнити мисію христіяньства, людскости и цивилизаціи. Зъ того погляду належитъ жаловати, що окупованй краѣ не одержали доси конституційнои управы, автономіи и повнои свободы. Не можна звинятися тымъ, що тй краѣ недоспѣли еще для свободы, бо кождый народъ есть доспѣлый для свободы, тôлько треба конституційнй институціи уладити ôтповѣдно до стану просвѣты, со спôльныхъ ôтношень и потребъ народа. Всѣ бесѣдники промовляли за предложеньемъ тôлько для того, що узнаютъ теперѣшну тымчасову администрацію Босніи и Герцоговины, такъ якъ еи предложеный проектъ нормує, яко конечне зло. Принято такожь резолюцію взываючу правительство, щобы на администрацію Босніи и Герцоговины вилывати въ тôмъ дусѣ, щобы пытанье уладженя грунтовои власности въ тыхъ краяхъ було основно розпôзнане и задоволяючо порѣшене, — съ додаткомъ дра Ригера, за котрымъ голосували именно такожь и рускй послы, щобы администрація тыхъ краѣвъ була зъорганизована съ прибраньемъ силъ краевыхъ въ способъ народови отвѣтный и дешевый, и такожь съ додаткомъ Менгера, щобы администрацію тыхъ краѣвъ уладжено безъ обтяженя австрійскихъ або вспôльныхъ финансôвъ.

На тôмъ самôмъ засѣданю выбрано членôвъ суду стану (Staatsgerichtshof), котрый пôсля закона зъ 25 липця 1867 ч. 101 Д. З. Д. §. 16. мае переводити розправу и судити въ случаяхъ поставленя министра въ станъ обжалованя. До того станового суду выбирае палата пословъ и палата панôвъ кожда по 12 членôвъ зъ помежи независимыхъ, правъ свѣдомыхъ обывателѣвъ неналежачихъ ни до однои ни до другои палаты рады державнои. Въ палатѣ пословъ выбрано слѣдуючихъ: Екс. Іосифа бар. Шенка президента апеляціи во Львовѣ; Анджеля Негрелли пенсіонованого судію; дра Винц. Ивчевича адвоката въ Зарѣ; Маврикія Краньского властителя дôбръ въ Галичинѣ; дра Антонія Ранду проф. унив. въ Празѣ: Маѳея Гавелку совѣтника апеляціи въ Празѣ; дра Кожанека адвоката въ Кремзирѣ; дра Фр. Шенборнъ и дра Іосифа Порцера адвокатôвъ въ Вѣдни; дра Доминкуша адв. въ Марбургу, дра Нашбергера адв. въ Линцу и дра Зыбликезича зъ Кракова. Суть то кандидаты правицѣ и для того то пише N. Fr. Presse: „дванайцять членôвъ станового суду выбранй палатою пословъ, котрй въ слѣдуючихъ шѣсть рокахъ будутъ мати судити надъ всѣми жалобами противъ министрôвъ, належатъ выключно (?) до федералистичнои бôльшости.“

Межи партіею права и Чехами зъ однои а Поляками зъ другои стороны можна замѣтити певный розладъ, котрый не остаеся безъ вилыву на теперѣшне положенье парляментарнои бôльшости и на становище министерства Таффого. Недавно ческа „Politik“ говорячи о доповненю министерства Таффого заявила, що Поляки не можутъ мати претенсіи, щобы опорожненй посады министерскй ôтдано Полякамъ, а що есть еще другй народы въ Австріи, котрй маютъ бôльше право жадати заступництва въ радѣ короны. „Czas“, — котрый вважаеся официяльнымъ органомъ польскои делегаціи, выводитъ насупротивъ, що министерство повинно доповнитись власне зъ лона Поляковъ, бо они занимаютъ въ радѣ державнôй посередне мѣсце межи обома скрайными партіями централистôвъ и федералистôвъ, они однй рѣшаютъ на сю або ту сторону и для того въ силѣ повздержати загонистй (?) жаданя федералистôвъ. При тôмъ дае „Czas“ розумѣти, що Поляки далекй ôтъ того, попирати всѣ жаданя федералистôвъ и „Вальтершкотизмъ“ Чехôвъ. Особливо неподобаеся „Часови“ славянофильскій настрôй Чехôвъ. „Часъ“ боится такожь министерства „русофильского Клямъ-Мартиница.“ Рѣчь ясна, що межи Поляками а прочими автономистами далеко еще нема тои однодушнои згоды въ пытаняхъ будучого устрою Австріи, якабы творила зъ правицѣ нероздѣльну цѣлôсть готову въ кождôмъ взглядѣ поступати солидарно.—Ческй (4) Епископы внесли до министерства просьбу, щобы школамъ для католицкои людности привернено конфесійный характеръ и запевнено церквѣ ôтповѣдный вилывъ на науку и выхованье молодѣжи.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Вѣсть о ôткрытю тайнои печатнѣ нигилистôвъ въ Петербурзѣ доповняютъ телеграмы въ сей способъ: Межи увязнеными суть двѣ женщины и двохъ мужчинъ. Пятою особою, котра въ очахъ полиціи и жандармôвъ ôтобрала собѣ житье, бувъ, якъ зачуваютъ, звѣстный зъ давнѣйшихъ процесôвъ политичный переступникъ Дейчь, за котрымъ ôтъ давна шукано. Комната, въ котрôй ôткрыто печатню, находится на 5 поверсѣ великои камяницѣ. Мешканцѣ записалися пôдъ именемъ Лишенько съ женою и служницею и спровадилися сюды въ мѣсяци серпню. Пристава полицийного Миллера и помôчника его Ефенбаха, котрй наставляли житье при арештованю, нагороджено авансомъ и ордеромъ св. Володимира.

О Тергукасовѣ и его дѣйствуючôй арміи въ Туркестанѣ доносятъ до россійскихъ дневникôвъ: Генералъ Тергукасовъ наспѣвъ до Тифлису (въ Кавказѣ), щобы ôтобрати инструкціи що до офензивного походу супротивъ Туркоманôвъ. Бôльша часть официрôвъ, котрй засѣдаютъ въ военнôй радѣ въ Тифлисѣ, высказали пересвѣдченье, що по недостатку верблюдôвъ ючныхъ офензива не есть можливою. Начальный вождъ розпустивъ всѣ войска, що брали участь въ нещастнôй битвѣ пôдъ Геокъ Тепе, якъ и полки александропольскій и ахальчицкій, приналежнй до 41 дивизіи. Линію Дусолюмъ-Чикисляръ обсаджено баталіонами 21 дивизіи съ выемкою полку хурваньского, котрый участвовавъ въ згаданôй битвѣ, а теперь зôставъ ôтосланый до головнои квартиры. Ходятъ вѣсти, що небезпечно занедужавъ Тергукасовъ и зложитъ головне начальство, а его симчасомъ заступитъ генералъ Шакъ. Пôсля донесеня Daily News мае одержати начальство въ новôмъ походѣ проти Мерву генералъ Скоболевъ, котрый безпосередно буде пôдлягавъ министрови вôйны. Походъ вырушитъ рôвночасно въ трехъ направленяхъ зъ Красноводска, Чикисляру и Самарканду. Инжиниръ Окуневъ наспѣвъ до Тифлису и предложивъ радѣ военнôй плянъ пôдъ будову желѣзницѣ зъ Красноводска. Великій князь Михаилъ, губернаторъ Кавказу, принявъ предложенье Окунева дуже приклонно.

Италія мае не малй клопоты съ своею републиканьско-революційною Italia irredente. Зъ Риму пишутъ пôдъ дн. 12. (24.) сѣчня до Nord. Allg. Ztg. Правительство заняте придушеньемъ революційныхъ демонстрацій, котрй суть на порядку дневнôмъ. Такъ н. пр. намѣрено передвчера выправити демонстрацію републиканьску въ Неаполи. Около 50—60 загорѣлыхъ молодцѣвъ, переважно школярѣвъ, хотѣло обходити рôчницю смерти републиканина Giorgio Imbriani-ого. Прикрасивши себе червоными лентами и кокардами, замѣряли авантурники вырушити въ походъ на кладбище и тамъ по класти вѣнець съ червоною лентою, на котрôй стояла напись Eviva la Republica! Але полиція спинила дѣло и хотяй якась часть демонстрантôвъ була узброеня въ револьверы, мимо того повелося полиціи забрати вѣнцѣ, ленты и кокарды, увязнити 10 крикунôвъ, а прочихъ розôгнати. На тôмъ самôмъ дни и по тôй самôй причинѣ демонстровано и въ Римини. Тутъ однакожь демонстрантами були интернаціоналисты. Коли ворохобники, въ числѣ якихъ 30 людій, забиралися до дѣла, потрафили случайно на 4-охъ карабинирôвъ. Зъ разу здавалося, що демонстранты кинутся на жовнярѣвъ, однакожь коли тотй схонили за зброю, утекли рицарѣ съ великимъ поспѣхомъ. Мимо того зловлено 17, а прочихъ увязнено по розказу правительства. Противъ всѣхъ розпочато слѣдство, але можна сподѣватись на певно, що судіи присяжнй всѣхъ увôльнятъ.

НОВИНКИ.

— **Въ справѣ фонда вдовичо-сиротиньского** поручила львôвска консисторія всѣмъ деканамъ наставати на тое, щобы священики побираючй личный додатокъ въ мысль рѣшенія загального собранія складали на користь фонда 4% ôтъ того додатку.

— **Выбôръ посла до сойму краевого**, на мѣсце бл. п. Якова Кульчицкого, зъ группы сельскихъ громадъ выборчого округа Калушъ-Войнилôвъ ôтбудеся дня 27 лютого (10 лат. марця) въ середу передъ недѣлею сыропустною въ мѣстѣ Калушѣ. Звертаемо на тое увагу всч. выборцѣвъ калуско-войнилôвского округа. Число нашихъ пословъ въ соймѣ есть такъ маленьке, що мы повиннй всѣ нашй силы зôбрати, щобы при надходячôмъ выборѣ перевести руского кандидата на соймового посла. Поученй многоразовымъ сумнымъ досвѣдомъ повиннй мы памятати, що вже завчасу треба готовитись до тяжкои борбы, лучити всѣ нашй силы и завчасу порозумѣтися, щобы при надходячôмъ выборѣ перевести руского кандидата и спôльными силами разомъ якъ одинъ мужъ станути до выбору.

— **Стипендіи**. Ц. к. намѣстництво надѣлило стипендіями зъ фонду наукового въ сумѣ по 105 зр., призначеными для молодежи рускои на шк. рôкъ 1880: Володим. Масляка, сл. I року философіи на всеуч. львôвскôмъ, сироту по свящ. въ Маріямполи; Корнилія Заклиньского сл. III. р. филос.; Теодора Олексевича, сл. II. р. правъ на тôмже всеуч., сироту по селянинѣ въ Каменцѣ струмиловôй; Кароля Бандровского, сл. IV р. правъ на тôмже всеуч., сироту по селянинѣ въ Ортынцяхъ; и Петра Пасла двохъ именъ Бугла, сл. IV. р. правъ на тôмже всеучилищи, сироту по учителю въ Ольхôвци.

— *(П.)* **Коршмы безъ жидôвъ**. Доносятъ намъ зъ Ярославля, що кн. Юрій Чарторыскій въ цѣлôмъ своѣмъ Полкиньскôмъ ключи попроганявъ зъ коршемъ жидôвъ, а аренду пôдтнаймавъ мѣщанамъ по бôльшій части ремесникамъ. Въ коршмахъ стало вправдѣ бôльше пусто, але деморализація межи селянами устала бодай по части. Жаль тôлько, що громады позволили гдеякимъ прогнанымъ шинкарямъ поселитися по хатахъ въ селѣ. Лишень пôдъ самымъ Ярославлемъ, въ Шôвску, сидитъ еще на арендѣ жидъ, котрый посѣдае контрактъ на довшй лѣта. Але и не тяжко заразъ зъ верху запримѣтити, що тутъ проживае еще репрезентантъ орієнтального бруду и нечистоты. Стѣны обдертй, а вся коршма купаеся въ гнилôй гноѣвцѣ. Противно коршмы христіяньскй выглядаютъ огрядно. Коло нихъ докола понасаджувано молоду смеречину, котра ôтъ бѣленькихъ стѣнъ и чисто помытыхъ ôконъ гарно ôтбивае.

— **Намѣстникъ гр. Ал. Потоцкій** подаривъ громадѣ Старесело грунтъ съ огородомъ пôдъ будову новои школы и на заложенье школки овочевои.

— **Сумный случай** лучився въ Галичановѣ, въ повѣтѣ Городецкôмъ, въ домѣ тамошного пароха. Дванайцятьлѣтный сынокъ тогожь, бавлячись батькôвскою стрѣльбою набитою лишь порохомъ и клочемъ, стрѣливъ до пятилѣтного свого братчика и скалѣчивъ его въ голову такъ нещасливо, що тойже на третій день померъ.

— **Емилеви Гехтови**, одному зъ Борыславскихъ тузôвъ въ Дрогобычи, удѣлило ц. к. министерство рôльництва, промыслу и торговлѣ привилей на новый прирядъ до топленя и чищеня земного воску. Привилей мае тревати 1 рôкъ, почавши ôтъ 19. н. о. грудня 1879.

— (?) **Лямпа Едисона**, славного физика американьского, находится выставлена ôтъ тыждня въ акваріи микроскопійнôй въ Берлинѣ и всѣ подивляютъ еи ярке и хороше свѣтло. Апаратъ весь полягае на електричнôй струи, впровадженôй до шклянои судины въ формѣ грушки, зъ котрои выпомповано воздухъ. Ôтъ батеріи, зложенои зъ звычайныхъ елементôвъ, идутъ два дротики платиновй до внутра судины. До кончинъ дротикôвъ присилованый кусень угля въ видѣ маленькои пôдковы, котрый спорудивъ Едисонъ съ спаленого картонового паперу. Свѣтло лямпы значно перевысшае своею яркостію поломѣнь газовый, розходится лишень о тое, чи лямпа сама буде дешевшою ôтъ свѣтла газового.

— **Рухъ телеграфичный:** Въ грудни минувшого року надано въ Галичинѣ 30.526 депешъ; зъ тыхъ було 24 урядовыхъ безплатныхъ, 581 телеграфично-службовыхъ, а 29.921 платныхъ урядовыхъ и приватныхъ. — Надôйшло до Львова 36.162 депешъ, а зъ тыхъ 20 урядовыхъ безплатныхъ, 4019 телеграфично-службовыхъ и 32.123 платныхъ урядовыхъ и приватныхъ. — Загальне число депешъ на галицкихъ линіяхъ выносило отже 162.110. — За наданй депешѣ вилынуло до касы 19.056 зр.

— **Россійскй нигилисты**. Послѣдна ревизія въ Петербурзѣ въ домѣ при саперскôй улици, о котрôй мы вже доносили въ попереднôмъ Ч-лѣ, знову ôтслонила новый образокъ россійскои революційнои пропаганды и показуе, що тая пропаганда помимо всѣхъ строгихъ мѣръ не устае. Не першій то разъ ôткрыто въ Петербурзѣ революціонистôвъ, тайну друкарню и революційну газету „Народна Воля“, хочь сего разу, якъ пишутъ до all. ausg. Zeitung, мали прійти на слѣдъ головнѣйшихъ пропагаторôвъ. Чи однакожь се послѣдне правда, не можна знати, бо вже неразъ голошено, що ôткрыто слѣдъ головныхъ проводирôвъ, а тымъ часомъ показалося, що головный руководитель гдесь счезъ. И друкарню „Народной Волѣ“ не першій разъ ôткрыто. Показуеся, що та газета складаеся въ рôжныхъ мѣсцяхъ, то ту — то тамъ, и що власнои друкарнѣ она навѣть немае. Але при новôй ревизіи знайдено, такожь не въ першій разъ, готове Ч-ло „Нар. Волѣ“, въ котрôмъ выпечатана програма революційнои пропаганды и та то програма кидае гдеяке нове свѣтло на революційну пропаганду въ Россіи. Еи головнй точки ось якй: 1. Постôйне заступництво народне съ повною властію въ всѣхъ державныхъ пытаняхъ; 2. широка автономія поручена вольнымъ выборомъ на всѣ уряды; 3. самостôйнôсть громады яко економичнои и административнои одиницѣ; 4. приналежнôсть землѣ до народа; 5. системъ змѣряючій до того, щобы всѣ фабрики и промысловй заклады перейшли на народъ; 6. повна свобода совѣсти, слова, прасы, стоваришень, згромаджень и выборчихъ агитацій; 7. загальне право голосованя безъ взгляду на станъ и посѣлôсть; 8. заступленье сталого войска войскомъ територіяльнымъ. Яко средства до осущеня тои програмы подае „Нар. Воля“: 1) агитація и пропаганда; 2) руйнуюча и тероризуюча дѣятельнôсть; 3) организація тайныхъ товариствъ и ихъ групованье около одного осередка; 4) опанованье вплывовыхъ становищъ и звязь съ администрацією, войскомъ и людомъ; 5) организація и переведенье перевороту; 6. выборча агитація въ цѣли скликаня конституційного згромадженя по доконанôмъ перевороте. — Повысша програма россійскихъ революціонистôвъ знайдена при послѣднôй ревизіи въ Петербурзѣ есть може бôльшои важности, якъ само ôткрытье тайнои друкарнѣ и кôлькохъ революціонистôвъ. Мало що не рôкъ тому назадъ выписала була та сама „Народная Воля“ такожь програму тыхъ самыхъ революціонистôвъ. Але коли тамтогорѣчна програма ставила яко першу точку збуренье всякого соспôльного ладу, отверто выступала противъ религіи, супружества и власности, отже голосила найскрайнѣйшій нигилизмъ, а тôлько гдесь на самôмъ кôнци говорила и о конституціи, хочь рôвночасно повставала противъ всякои власти и неузнавала державы и якого небудь державного житя, — сегорѣчна програма противно дуже зручно прикрывае всѣ тй нигилистичнй недорѣчности, а на томѣсть кладе головный натискъ на конституцію, автономію и репрезентацію народну въ конституційныхъ формахъ. Вправдѣ и въ сегорôчнôй програмѣ революціонистôвъ видимо комунистично-нигилистичнй забаганки, якъ о спôльности землѣ и фабрикъ, але сегорѣчна програма вже не повстае противъ всякои власти, противъ религіи и противъ державы, а противно жадае державного, конституційного устрою съ формою републиканьскою, говоритъ о конституційнôмъ згромадженю заступникôвъ народа, а навѣть о правительствѣ, промовчуе о религіи, а говоритъ о свободѣ совѣсти, а хочь згадуе о переворотѣ, то тôлько въ цѣли насильного привернення конституційного ладу.

Цѣль такои програмы очевидна. Недорѣчнй нигилистичнй крики противъ всякои власти, противъ религіи, супружества и власности, и въ загалѣ противъ всякого якого небудь ладу, можутъ знайти послухъ въ хоробливыхъ горсткахъ обаламученыхъ студентôвъ або недоукôвъ, але не у людій розуму и серця. Инша рѣчь, коли жадаеся конституціи, волѣ народа и свобôдного але и мирного житя народа пôдъ конституційною управою, словомъ того, що вже маютъ европейскй державы, чого держится пр. Франція матеріяльно такъ богата и мимо републиканизму въ спокôйнôмъ житю незагрожена. Въ нашихъ очахъ може бути дивоглядным, що до тои програмы замѣшалися комунистичнй теоріи о спôльности землѣ и фабрикъ, але треба на тое памятати, що середъ великоруского, або якъ другй называютъ московского народа заховалося еще до теперь таке комунистичне такъ зване „общинное“ владанье землѣ, що отже для Великороссôвъ тй точки революційнои програмы далеко не маютъ такого ôтстрашаючого характеру, якъ для насъ Русинôвъ и другихъ народôвъ европейскихъ жіючихъ на основахъ индивидуального владаня землѣ. А коли поминемо тй коминустичнй точки революційнои програмы, то въ нѣй лишится тôлько жаданье конституціи, автономіи громадъ, свободы совѣсти, слова, прасы и т. д. — отже самй конституційнй установы, якй суть вже въ кождôй европейскôй державѣ, и жаданье загального голосованя, яке маемо пр. въ Нѣмеччинѣ, въ Франціи и т. д. Чи така революційна програма не есть для теперѣшного россійского правительства небеспечнѣйшою ôтъ нигилистичного динамиту и шумныхъ червоныхъ але пустыхъ фразъ, о тôмъ не потребуемо говорити, бо Россія не лежитъ такъ далеко ôтъ конституційныхъ державъ, якъ бы здавалося.

— **Загалъ сектярôвъ** въ Россіи выноситъ около 8 миліонôвъ т. е. майже $^1/_6$ всѣхъ православныхъ жителѣвъ Россіи. Всѣхъ россійскихъ сектярôвъ дѣлятъ на кôлька головныхъ групъ. И такъ поповцѣвъ числится 5 миліонôвъ, поморцѣвъ 2 м., феодосіевцѣвъ, филипонôвъ и бѣгунôвъ 1 м., молоканôвъ и духоборцѣвъ 110.000, хлыстôвъ и скопцѣвъ 100.000. Декотрй додаютъ до тыхъ еще 2 м. спасôвцѣвъ, такъ що загальна сума сектярôвъ выносилабы бôльше, якъ 10 миліонôвъ. А межи тымъ урядовй выказы подаютъ ихъ на несповна пôвтора миліона!

— (§.) **Шѣсть заповѣдій редакторскихъ.** „Correspondent für Deutschlands Buchdrucker“ подае слѣдуючй важнй правила для тыхъ, що переписуются съ редакціями часописій: 1. заповѣдь. Пиши лишь по однôй сторонѣ картки, бо дуже часто лучаеся, що картку треба для складачôвъ (зецерôвъ) розтяти. 2. заповѣдь. Пиши выразно и точно, а зважай именно на имена власнй и чужй слова, бо не маешь права забирати редакторамъ и складачамъ дорогій часъ на ôтчитуванье твоихъ кручкôвъ. 3. заповѣдь. Не пиши такъ, якбысь макомъ сѣявъ, позаякъ складачь мусить рукопись неразъ въ ôтдаленю пôвъ метра чи-

тати, або редакторъ мае дещо поправити. 4. заповѣдь. Не зачинай писати заразъ зъ горы, бо редакторъ мусить часто напись статіи змѣнити, або якъ нема написи, тужь вписати, або вконець потребуе мѣсця, щобъ складачеви дати инструкцію що до складаня. 5. Заповѣдь. Не звивай николи рукописи въ трубку, бо кождый, що еи дôткнеся, буде сердитись, чи редакторъ, чи складачъ, або коректоръ. 6. Заповѣдь. Пôдписуй вое точно свое имя съ адресою въ письмѣ, позаякъ редакторъ забажае съ тобою переписатись, а впрочѣмъ имя твое буде порукою достовѣрности твоеи дописи. Якъ уживаешь псевдониму, або якогось знаку, то пôдпиши пôдъ тымъ свое имя, оно не буде оголошене.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Перемѣны въ душпастырскихъ посадахъ: Іоаннъ Дудиньскій зъ Лубянокъ высшихъ поставленый завѣдателемъ въ Высипôвцяхъ; Теодосій Строцкій зъ Высиповецъ сотрудникомъ въ Лубянкахъ; Антоній Билинкевичь завѣдателемъ Горошевои; Михаилъ Тындюкъ сотрудникомъ въ Устю зеленôмъ; Юрій Чубатый, сотрудникъ въ Нараевѣ, завѣдателемъ въ Шляхтинцяхъ.

Позволенье на перемѣну своихъ мѣсць одержали Т. Мелешкевичъ зъ Ôкна и І. Левицкій зъ Кочанôвки, если дотычнѝ грамоты презентаційнѝ консисторіи предложатъ.

Презенту одержавъ о. Іоаннъ Кучиньскій зъ Фитькова на парохію Парище, дек. Надвôрняньского.

Въ пропозицію принятѝ: На парохію Княжолука, дек. Болехôвского, оо: 1) Михаилъ Вагилевичь, 2) Михаилъ Колиса, 3) Иларіонъ Яновичь. — На капелянію Жизномиръ, дек. Бучацкого, оо: 1) Юліянъ Левицкій, 2) Николай Фолваркôвъ, 3) Теофанъ Бородайкевичь, 4) Михаилъ Баранъ.

Ôтъ испыта конкурсового увôльненѝ оо: Іоаннъ Макаревичь, Николай Дрогомирецкій, Іоаннъ Коцюба, Викторъ Величаньскій, Михаилъ Мацѣевскій, Юстынъ Лучаковскій, Іосифъ Левицкій, Михаилъ Гелитовичь, Іоаннъ Мочульскій, Димитрій Микицей, Іосифъ Гаваньскій и Петро Сеникъ.

ПОСЛѢДНѝ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 24. сѣчня (5. лютого). Въ радѣ державнôй розправа надъ новелею о грунтовôмъ податку. Заступникъ правительства Майеръ освѣчае, що новый проектъ бôльшости податковои комисіи совсѣмъ не зближаеся до правительственного предложеня и правительство обстае при своихъ основныхъ постановленяхъ о контингентованю и рекламаційнôмъ поступованю. По бесѣдахъ Менгера и Трояна ôтрочено дальшу розправу. — Кн. Лихтенштайнъ вноситъ цѣлковиту реформу школьнои уставы въ духу религійнôмъ, морального и народного образованя молодежи. Льинбахеръ вноситъ обниженье школьного обовязку зъ 8 на 6 лѣтъ.

Вѣдень 25. сѣчня (6. лютого). Fremdenblatt заперечае поголоскамъ о демисіяхъ министрôвъ и о номинаціяхъ новыхъ министрôвъ, однакожь признае, що пытанье доповненя министерства вже незадовго рѣшится. Министерство Таффого останеся коалиційнымъ, а не перемѣнится въ министерство партіи правицѣ. Стара Presse доноситъ, що мин. Штремаеръ освѣдчивъ при конференціи съ знаменитими депутоваными, що на случай именованя бар. Кригсавъ министромъ уступитъ зъ министерства.

Прага 25. сѣчня (6. лютого). Д-ръ Шмайкаль, кн. Колльоредо, д-ръ Клиръ и д-ръ Кайзерфельдъ маютъ вручити Цѣсареви ческо-нѣмецкій меморіялъ.

Лондонъ 25. сѣчня (6. лютого). Королева ôтворила сесію парляменту мовою троновою.

Жертвы на руску Бурсу тернопôльску

вплынувшіи ôтъ дня 4. падол. 1879 до дня 21 сѣч. 1880.

1. Доплаты за питомцôвъ Бурсы 135 зр. 2. Пр. о. Держко яко членъ 3 зр. 3. Чиншь найму за официны Бурсы 14 зр. 4. Пр. о. И. Гавацкій яко членъ 3 зр. 5. Бл. п. Г. Коморовскій яко членъ 6 зр. 6. Пр. о. А. Алѣськевичь яко членъ 5 зр. 7. Впр. о. В. Фортуна яко членъ 3 зр. 8. Бл. г. А. Барвѣньскій яко членъ 2 зр. 9. Бл. п. директоръ Банку ипот. Розинъ 10 зр. 10. Бл. п. Дръ В. Лучаковскій яко членъ 3 зр. 11. Бл. п. В. Загайкевичь яко членъ 3 зр. 12. Бл. п. З. Попель яко членъ 4 зр. 13. Ôтсотки до дня 1 вересня 1879 111 зр. 56 кр. 14. Бл. п. П. Глиньскій яко членъ 3 зр. 15. Пр. о. М. Павликъ яко членъ 3 зр. 16. Пр. о. І. Чубатый яко членъ 2 зр. 17. Впр. о. Ф. Бачиньскій яко членъ 3 зр. 18. Пр. о. В. К. яко членъ 2 зр. 19. Пр. о. Е. Лисенецкій яко членъ 3 зр. 20. Бл. г. С. Загайко яко членъ 3 зр. 22 кр. 21. Пр. о. Н. Юськевичь яко членъ 3 зр. 22. Пр. о. С. Навроцкій яко членъ 1 зр. 23. Пр. о. І. Любовичь зъ Острова яко членъ 2 зр. 24. Впр. о. Г. Олѣсницкій 3 зр. 25. Пр. о. І. Ганкевичь зъ Буцикъ яко членъ 10 зр. 26. Пр. о. В. Чаплиньскій 2 зр. 27. Пр. о. А. Чемериньскій яко членъ 3 зр. 28. Впр. о. І. Скоморовскій яко членъ 3 зр. 29. Бл. п. А. Федоровичь на свята для пит. 10 зр. 30. Н. Н. выгране въ карты 1 зр. 31. Вбл. п. Ѳ. Федоровичь на свята для питом. 5 зр. 32. Св. выдѣлъ Рады повѣтовои тернопôльск. 50 зр. 33. Бл. п. М. Перль 4 зр. 34. Бл. п. І. Барна яко членъ 3 зр. 75 кр. 35. Пр. о. І. Залуцкій ôтъ прихожанъ зъ Коляди 2 зр. 60 кр. 36. Пр. о. Н. Темницкій зôбравъ на вечерку у о. Богоноса ôтъ Впр. о Богоноса 1 зр. Впр. о. Г. Олѣсницкого 1 зр. Пр. о. Н. Темницкого 1 зр. Пр. о. Т. Грицины 41 кр. Пр. оо. И. и С. Гавацкихъ по 10 кр. и 20 кр. Бл. п. лѣкаря Мартиновича 20 кр. Вп. управителя дôбръ Хмеловского 1 зр., нар. учит. Домбровского 20 кр., рахмистра Остафильского 1 зр., аптикаря Высочаньского 1 зр., Грека 17 кр. лѣкаря Бадѣя 1 зр. 10 кр. почтмистра Куля 1 зр., Егенія Олѣсницкого 50 кр. зъ жидка тарокового 72 кр. разомъ 6 зр. 89 кр. 37. Пр. о. И. Котовичь зъ Пробôжнои ôтъ себе и прихожанъ 17 зр. 38. Гайдамаха 5 зр. 39. Почт. Ѳ. Судомора зôбравъ ôтъ Вбл. п-нѣ графинѣ Г. Старженьскои 10 зр. Бл. п-нѣ Круницкои 2 зр. Пост. братства церк. въ Беневѣ яко членъ 3 зр. 40. Бл. п. Ал. Барвѣньскій яко членъ 1 зр. 41. Бл. п. Г. Гецѣвъ яко членъ 5 зр. 42. Доставивъ Институтъ ставроп. ôтсотки ôтъ зложеныхъ у него грошей на тернопôлску Бурсу 16 зр. 71½ кр. 43. Ѳаддей Лучаковскій 1 зр. 44. Др. Вл. Лучаковскій 28½ кр. 45. Вч. О. Витошиньскій зъ Денисова черезъ Г. Бородіевита 4 зр. 46. Звернено довгъ зъ минувшого року 10 зр. 47. Бл. п. Бородіевичь 1 зр.

Натураліями:

Пр. о. Амвр. Крушельницкій: корець бараболь. Вбл. п-нѣ М. Варапучиньска: корець бараболь, 9. гарнець крупъ греч., 2 кварты масла, 3 кварты сыра. Вбл. п. Ѳ. Федоровичь: килограмôвъ гороху 42, фасолѣ 28½, крупъ греч. 28., крупъ ячмен. 41½, солонины 18½., схаба 2½, сальцесона 1½ и 3 кишки и 3 ковбасы. Бл. п. Стефановичь: 6 колачѣвъ.

При тôй случайности упрашаеся ПП. членôвъ, поспѣшити съ прысылкою своихъ залеглыхъ даткôвъ членьскихъ, понеже они доси суть дуже высокѝ.

Ôтъ выдѣла рускои Бурсы
Въ Тернополи дня 22. сѣчня 1880.
Д-ръ В. Лучаковскій.

Курсъ львôвскій зъ дня 31. сѣчня л. 1880.

	платятъ (р. кр.)	жадаютъ (р. кр.)
	австр. валютою	
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	257 50	260 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	159 —	162 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	289 —	293 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96 50	97 50
„ „ „ по 4% ав.	89 60	90 60
„ „ „ по 5% ав. період.	96 50	97 50
Банку гип. галиц 6% ав.	100 —	101 —
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	101 —	103
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	96 75	97 75
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. въ р. 1873 по 6%	99 —	101 —
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	27 —	29 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 42	5 52
„ цѣсарскій	5 46	5 56
Наполеондоръ	9 30	9 40
Шôвимперіялъ	9 60	9 72
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70
„ „ паперовый	1 23¼	125¼
100 марокъ нѣмецкихъ	57 70	58 30
Серебро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

Генеральна Репрезентація для Галичины и Буковины у Львовѣ, ул. Коперника н-ръ 16.

„СЛАВІЯ“

Генеральна Резрезентація для Галичины и Буковины у Львовѣ, ул. Коперника н-ръ 16.

Банкъ взаимныхъ убезпеченій въ Празѣ.

(Основаный въ 1869 р.)

Принимае убезпеченє капиталôвъ и рентъ на случай жизни и смерти въ рôжныхъ комбинаціяхъ, убезпечае посаги и пенсіи або ренты дожизненѝ безъ взгляду на станъ, вѣкъ и полъ, а въ кôнци убезпечае противъ шкодамъ ôтъ огня и градобитья. Десятлѣтный результатъ свого существованья заключае въ слѣдуючôмъ:

СУМАРИЧНÔМЪ ВЫТЯГУ

изъ счетôвъ и справозданя за рôкъ администр. 1878.

Секція I—II. Убезпеченье капиталôвъ и рентъ на случай жизни и смерти.

Число членôвъ 16.737.—Убезпечена сума 9,157.705 зр. 50 кр. — Убезпеченѝ ренты 1876 зр. — Преміи и побочнѝ належности 164.627 зр. 14 кр. — Фонды резервовѝ и ручительнѝ 753.076 зр. 87 кр. — Резерва зыскôвъ 109.768 зр. 29 кр. — Уплаченѝ капиталы и ренты за рôкъ 1878 93.740 зр. 48 кр. — Надвыжка за рôкъ 1878 для членôвъ и фондôвъ 8.484 зр. 18 кр., надзвычайна резерва для I. секціи 6.000 зр.

Въ секціи I. ôткрыто съ началомъ 1880 р. нову автономичну и самостоятельну спôльку для убезпеченя пенсіи або рентъ дожизневыхъ при вкладкахъ рôчныхъ ôтъ 10 зр. до 100 зр. а. в.

Секція III. Стоваришенье для взаимного наслѣдства.

Число членôвъ 18.443. — Капиталъ 7,829.090 зр. 50 кр. — (Уплаченѝ вкладки въ 1878 р. 230.181 зр. 46 кр.). Майно (резерва) вразъ съ 4% ôтсотками 2,405.830 зр. 34 кр. — Надвыжка резервы 325.120 зр. 61 кр. — Надзвычайна резерва на издержки администраційнѝ 20.000 зр. — [Зыскъ процентовый за рôкъ 1878 (безъ вчисленя условленыхъ 4%) выноситъ 80.073 зр. 27 кр., переносъ доходовый изъ секціи II. съ лѣтъ 1869—1873 56.998 зр. 35 кр.] Обще майно стоваришеня для взаимного наслѣдства выноситъ съ кôнцемъ десятого року администраційного 2,720.950 зр. 95 кр.

Стоваришеня кредитовѝ.

1. Стоваришенье кредитове. — Пожички на кавціи для чиновникôвъ державныхъ, комунальныхъ и приватныхъ, которѝ убезпечилися въ секціи II. по крайнôй мѣрѣ на 500 зр. — Число членôвъ 328. — Сума до теперь удѣленыхъ пожичокъ на кавціи 145.880 зр. 39 кр. — Сальдо позôсталости капитала до амортизованя 73.502 зр. 65 кр. — Потери на кавціяхъ въ 1878 р. пôсля увѣдомленя 213 зр.

2. Стоваришенье кредитове. — Пожички и залички для членôвъ секціи II., которѝ убезпечилися въ „Славіи“ на случай смерти по крайнôй мѣрѣ на 300 зр. — Число членôвъ 1335. — Сума пожичокъ 941.599 зр. — Сальдо позôсталости капитала до амортызованя 497.759 зр. 49 кр. — Шкоды изъ р. 1878 черезъ запропалôсть полицъ у двохъ членôвъ 1.029 зр. 88 кр.

Секція IV. Убезпеченье противъ шкодамъ ôтъ огня.

Число членôвъ 116.679. — Убезпеченый капиталъ 108,100.580 зр. — Преміи съ побôчными належитостями за 1878 р. 749.630 зр. 56 кр. — Резервы въ преміяхъ готôвкою (безъ взгляду на преміи, которыхъ раты въ 1879 р. маютъ бути уплаченѝ въ квотѣ 545.926 зр. 27 кр.) выносятъ 262.026 зр. 97 кр. — Надобыкновеннѝ резервы 80.493 зр. 63 кр. — Резерва зыскôвъ премійныхъ 59.246 зр. 56 кр. — Уплаченѝ шкоды разомъ съ выдатками за рôкъ 1878 550.738 зр. 8 кр. — Зыскъ для членôвъ и фондôвъ за 1878 рôкъ 15.331 зр. 38 кр. — Ôтъ часу треваня секціи IV. (1870 включно до 1878) надѣлено на пôдставѣ §§. 4 и 5 статутôвъ того ôтдѣла 119 громадъ прирядами до гашеня и то майже безъ выемка сикавками о 4 колесахъ въ вартости по 500 зр. — Составъ млынôвъ въ секціи IV. — Убезпеченый капиталъ 6,662.300 зр. — Преміи 51.269 зр. 61 кр. — Шкоды заплаченѝ и маючѝ бути заплаченѝ разомъ съ коштами ликвидаційными 43.749 зр. 26 кр. — Вынагородженье шкодъ огневыхъ въ лѣтахъ 1870—1878 въ стоваришеню млынôвъ 276.587 зр. 76 кр.

Секція V. Убезпеченье противъ градобитю.

Число членôвъ въ 1878 роцѣ 5.713. Убезпеченый капиталъ 4,288.320 зр. Преміи съ побôчными належитостями 83.646 зр. 64 кр. — Резерва и фондъ ручительный 55.112 зр. 84 кр. — Шкоды заплаченѝ съ выдатками въ 1878 р. 20.071 зр. 72 кр. — Зыскъ изъ преміи для членôвъ и фондôвъ 31.166 зр. 14 кр. — Резерва зыскôвъ премійныхъ 12.819 зр. 88 кр.

Въ десятьохъ лѣтахъ свого треваня выплативъ банкъ „СЛАВІЯ“ яко нагороды за шкоду разомъ съ коштами ликвидаційными квоту 3.972.316 зр. 22 кр. — Фонды резервовѝ и ручительнѝ выносятъ 4.083.495 зр. 99 кр. — Надзвыжки премійнѝ (такъ званѝ зыски резервовѝ) выносятъ 181.834 зр. 83 кр. для секцій I., II., IV. и V.; и 325.120 зр. 61 кр. для III. секціи. — 54 касамъ заличковымъ выпожичено готôвкою по 31. грудень 1878 р. 569.647 зр. 44 кр. — Пожичокъ гипотечно обезпеченыхъ удѣлено членамъ секціи IV. и V. въ квотѣ 733.583 зр. 14 кр. — Надвыжокъ изъ секціи I—V. осягнено въ роцѣ 1878 для членôвъ, якъ рôвно и для фондôвъ резервовыхъ и ручительныхъ въ квотѣ 135.084 зр. 97 кр. — Загальный дохôдъ изъ премій, вкладокъ, побôчныхъ належитостій и ôтсотокъ осягнувъ въ минувшôмъ администраційнôмъ роцѣ высоту

1,414.650 зр. 62 кр.

1—3

Канцелярія Генеральнои Репрезентаціи для Галичины и Буковины находится у Львовѣ, при улици Коперника н-ръ 16.

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.** Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского,

Ч. 9. Львôвъ, Пятниця 1. (13.) Лютого 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Друкарня товариства имени Шевченка

Нашѝ довги.

I.

Сей рôкъ дуже тяжкій для нашого народа. Неурожай, люта зима, голодъ и холодъ спали на нашъ край. Глядаючи собѣ помочи и ратунку приходимо такожь и до того, застановитися надъ причинами нашои господарскои недолѣ. Приглянувшись близше, бачимо, що не можна всего лиха складати на одну неуроду и зимно. Крôмъ неурожаю и холоду єсть єще у насъ друге старе лихо, а се нашѝ довги. Можна напевно сказати, що бôльша часть нашого народа сидитъ въ довгахъ. Оттѝ то довги выробляютъ у насъ нашу неустаючу нужду: въ урожайнѝ лѣта йде весь пожитокъ на оплату довгôвъ, а въ неурожайнѝ ростутъ старѝ довги въ двоє, троє и т. д. Такъ выходитъ, що у бôльшости нашихъ селянъ все, чи урожай, чи неурожай, бѣда остаєся однакою. Пôзнавши довги яко неустаюче жерело нашои нужды переходимо ôттакъ до самыхъ пожичокъ и до тыхъ, въ кого запожичаєся нашъ нарôдъ.

Передовсѣмъ пытаємо, якъ затягаются у насъ пожички? Правда, богато єсть такихъ, що безъ потребы и на марницѣ запожичаются. Якъ въ высшихъ верствахъ такъ и въ низшихъ єсть певный рôдъ люксусу чи марнотравства, на що выдаєся немало гроша. Хочь не ма свого гроша, выправляєся гучнѝ весѣля, коштовнѝ крестины, купуєся дорогѝ коралѣ, замѣсть сѣрака кожухъ и т. д. Очевидно, що пожички на такѝ рѣчи, хочь бы на найнизшій процентъ, мусятъ руйнувати, бо тутъ выдаєся грôшь, котрый не тôлько не приноситъ ніякого проценту, але и самъ не вертаєся. На тоє тôлько одна рада: не пожичати на марницѣ. Где отже межи народомъ проявляєся тая слабôсть пожичати грошѣ на марнотравнѝ рѣчи, тамъ належитъ вплывати наукою, пересторогами, просвѣтою, поясненьемъ господарскои рахунковости.

Єсть однакожь друга причина, для чого затягаются пожички. Великѝ, надзвычайнѝ тягары накладанѝ на господарôвъ пр. надзвычайнѝ дачки на всѣлякѝ громадскѝ будовы, на надзвычайнѝ оплаты и т. д., причиняются такожь и то въ дуже великихъ розмѣрахъ до задовжуваня народа. Дуже часто лучаєся, що задля такихъ наразъ взрослыхъ тягарôвъ села доси маєтнѝ, а бодай незадовженѝ, попадаютъ въ безвыходнѝ довги, въ котрыхъ що разъ бôльше пôдупадаютъ и ôттакъ цѣлкомъ марнѣютъ. Тутъ можна зарадити тôлько зъ однои стороны черезъ можливе усуненье або облегченье такихъ тягарôвъ, або черезъ розложенье тыхъ тягарôвъ на довшу просторонь часу. Именно коштовнѝ будовы громадскѝ, якъ будова школъ, парохіяльныхъ помешкань, дорôгъ и т. п., моглибы бути выконуванѝ съ значнымъ облегченьемъ, коли бы кошта тыхъ будовъ були розложенѝ на довгѝ лѣта, коли бъ отже громада яко цѣлôсть могла на такѝ будовы затягати на свôй кредитъ пожички на низькій процентъ, сплачуванѝ въ протягу кôлькадесять лѣтъ. Тымъ часомъ у насъ звычайно инакше дѣєся: на громады накладаются цѣлѝ кошта наразъ и стягаются ôтъ разу ôтъ поодинокихъ громадянъ, а громадяне, не маючи зъ ôтки до разу покрыти великихъ надзвычайныхъ тягарôвъ, попадаютъ въ довги лихварскѝ.

Трета и то звычайна и головна причина довгôвъ — то ôтношеня и потребы самого господарства. Якъ всюда, такъ и въ рôльництвѣ єсть кредитъ жереломъ господарскои помочи, господарскою силою, безъ котрои не може обôйтися народне господарство. Управа рôлѣ, господарскѝ знаряды — цѣлый господарскій инвентарь, словомъ цѣле господарство вымагає вкладу капиталôвъ, котрѝ при добрôй господарцѣ назадъ съ процентомъ повертаются. При загальнôй незасôбности нашихъ селянъ муситъ бути кредитъ тымъ факторомъ, котрыйбы зараджуючи згаданымъ потребамъ господарства причинявся до господарского поступу и розвою. Тутъ не можна сказати: не пожичай, бо такій заказъ рôвнавбыся упадкови самого господарства. Якъ жежь и где затягаются у насъ такѝ пожички? Коли привернено нашимъ селянамъ свободу такъ политичну якъ и економичну, занедбано постаратися о тоє, щобы подати нашому селяньству здоровѝ и тревалѝ основы господарского розвою. Въ своихъ господарскихъ потребахъ попалися нашѝ селяне въ руки лихварôвъ, котрѝ до того степени зруйнували добробытъ народный — якій ôнъ тамъ ни бувъ малый и хирлявый, — що наше селяньство головно зъ тои причины до нынѣ єще не тôлько не може на передъ двигнутися, але навѣть дотеперѣшнои своєи землѣ въ своихъ рукахъ задержати. Устава противъ лихвы загородила вправдѣ въ значнôй части дорогу дальшимъ новымъ здобуткамъ скрайныхъ лихварôвъ, але она не направила и не могла направити лиха доси вже заподѣяного. Устава противъ лихвы заборонила лихварскѝ пожички, але не могла заборонити упадку господарства. Крôмъ иншихъ господарскихъ потребъ лишилася и тая потреба користатися въ господарствѣ кредитомъ т. є. пожичками: — потреба кредиту для селяньскихъ господарствъ. Тую такъ важну потребу нашого селяньского господарства народного заспокоюють дотеперь банки селяньскѝ, се значитъ они даютъ пожички нашимъ селянамъ. Именно широко звѣстный такъ званый банкъ рустикальный єсть нынѣ можна сказати однымъ зъ найголовнѣйшихъ вѣрителѣвъ нашихъ сельскихъ господарôвъ. И нынѣ пôдносятся голосы противъ тыхъ банкôвъ, а именно противъ банку рустикального, и выказуютъ, що тѝ банки не гôрше ôтъ лихварôвъ нищатъ наше селяньство. Що селяньство и теперь пôсля уставы противъ лихвы що разъ то бôльше пôдупадає, тоє указує вже самъ поверховный переглядъ стану нашого краю, а вже совсѣмъ безсомнѣнно выказуютъ тоє численнѝ оголошеня лицитацій селяньскихъ грунтôвъ неперестанно въ щоразъ бôльшôй мѣрѣ для заплаты банковыхъ довгôвъ розписованѝ. Чіяжь въ тôмъ вина? Чи банкôвъ, чи нашого селяньства? Однѝ кажутъ, що тутъ вина самыхъ же банкôвъ, котрѝ суть по просту упривилiоваными лихварами, — а другѝ — именно жь самѝ банки — кажутъ, що тутъ не они виннѝ, а виненъ самъ нарôдъ, самѝ селяне, що пожичаютъ грошѣ а не ôтдаютъ. Банкъ — кажутъ они — не єсть закладомъ милосердія, але грошевою институціею, котра муситъ дбати о свôй грôшь. И такъ ведеся спôръ то въ той, то въ другій бôкъ и обертаєся въ блуднôмъ колесѣ. Для чого? Для того, що не поставлено пытаня такъ, якъ слѣдує.

Безперечно банкъ не єсть закладомъ милостинѣ, але грошева шпекуляція. Банкъ не єсть на тоє, щобы даровувати свои грошѣ, або не брати ôтъ нихъ проценту. Процентъ по 9%, 12% або 15% ôтъ ста, якій берутъ теперь банки, єсть все таки меншій. якъ передъ тымъ брали самѝ лихвяры ôтъ нашихъ селянъ (пересѣчно 30—40%). Треба отже признати такъ званымъ банкамъ селяньскимъ тую правдиву заслугу, що они подали селянамъ дешевшій кредитъ ôтъ давнѣйшихъ лихварôвъ. Але се одна и єдина заслуга банкôвъ. Зъ того однакожь не маютъ селянскѝ банки єще права говорити, що они пôдносятъ селяньство и суть дѣйстно пожиточными для нашого народа. Такъ противники якъ и самѝ найгорячѣйшѝ прихильники теперѣшныхъ селяньскихъ банкôвъ признаютъ, що наше селяньске господарство не несе бôльше якъ 6% доходу, що отже пожичка для такихъ селяньскихъ господарствъ на 15%, 12% або и 9% удѣлена не може бути въ ніякій способъ зъ доходу тыхже господарствъ покрыта, що про тоє кожда така пожичка руйнує селяньске господарство на 9%, 6% або 3%— єсть отже справдѣ лихвою, хочь розмѣрно до давнѣйшои лихвы значно меншою. Господарь зажичившися въ такôмъ банку для свого господарства **не може** *ніякимъ чиномъ оплатити проценту ôтъ пожички* **зъ доходу** *свого господар-*

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 6.

ОТДѢЛЪ II.

Первый зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, и 7.)

„Чи то вы той духъ, котрого приходъ заповѣвъ менѣ Марли?“ спытавъ Скруджь.

„Я.“

Єго голосъ бувъ такъ лагôдный, звучный и такъ тихій, мовь бы походивъ гдесь зъ далека.

„Що вы за одинъ?“ спытавъ Скруджь.

„Я духъ минувшого святого вечеру.“

„По що приходишь сюда?“

„Задля твого добра“, ôтповѣвъ духъ. „Хочу твоєи поправы. Тожь гляди!“

При тыхъ словахъ вытягнувъ духъ свою сильну руку, и положивъ єи лагôдно на рамени Скруджа.

„Вставай и ходи за мною.“

Скруджь хотѣвъ замѣтити, що теперь часъ и погода до проходôвъ дуже не ôтповѣднѝ, що єму на постели дуже тепло, а термометеръ стоитъ значно низше зера, що ôнъ дуже легко убраный, а до того єще мучитъ єго и кашель. Та годѣ було ôтпиратись. Хочь рука духа була такъ легка, якъ рука дѣвчины, ôнъ ніякъ не мôгъ єи опертися. Скруджь вставъ, але якъ побачивъ, що духъ просто взлѣтає до ôкна, благаючо вхопивъ ôнъ єго за одѣжь.

„Я чоловѣкъ смертельный, можу упасти“, благавъ Скруджь.

„Дай тôлько моѣй руцѣ тамъ дôткнутись“, сказавъ духъ прикладаючи єму руку до серця, „а будешь мôгъ перебути єще бôльшѝ перешкоды ôтъ сеи.“

Ледви що договоривъ духъ тѝ слова, якъ они оба знялися черезъ ôкно и опынились на рôвнôй дорозѣ, окруженôй полями. Мѣста совсѣмъ не було выдно. И слѣдъ по нѣмъ запавъ. Темрява и мрака такожь счезли, а бувъ ясный зимовый день, земля покрыта бѣлымъ, чистымъ снѣгомъ.

„Добрый Боже,“ крикнувъ Скруджь зложивши руки. „Сежь моє родинне мѣсце. Ту живъ я єще малимъ хлопцемъ.“

Духъ глянувъ на него ласкавымъ окомъ. Скруджь дрожавъ зъ радости, ôнъ чувъ якъ тысячи гадокъ насувались єму до головы, якъ пригадували єму давно забутѝ надѣѣ, журбы и утѣхы.

„Твои уста дрожатъ,“ сказавъ духъ „Що се сіяє на твоимъ лици.“ Скруджь замурмотѣвъ щось невыразно и просивъ духа, щобы провадивъ єго дальше.

„Чи пригадуєшь собѣ ту дорогу?“ спытавъ духъ.

„Чи я собѣ єи пригадую? Я бымъ пôйшовъ нею съ замкнеными очима.“

„Дивна рѣчь, що черезъ такъ довгѝ лѣта ты не згадавъ на неи. Ходѣмъ.“

Они пôйшли дорогою. Скруджь пôзнававъ кождѝ ворота, кождый стовпъ, кожде дерево, ажь зъ далека показалося имъ село съ церквою, широкимъ мостомъ и блискучою рѣкою.

Напротивъ нихъ надъѣхало кôлькохъ хлопцѣвъ на косматыхъ коникахъ. За ними кликали другѝ хлопцѣ голосно, весело. Ихъ голосы розливались звучно по широкихъ поляхъ, а зимный сонячный воздухъ мовбы смѣявся, розносячи ихъ крики. „Се лише тѣнь того, що було,“ сказавъ духъ, „они незнаютъ нѣчого про насъ.“

Веселѝ подорожнѝ приближилися, и теперь пôзнавъ Скруджь ихъ всѣхъ и мôгъ всѣхъ по имени назвати. Чомужь ôнъ такъ урадувався побачивши ихъ, чому єго око заблисло слёзою, чому єго серце забило радостію и якъ вôскъ мякло, коли они на роздорожу прощалися и желали собѣ веселыхъ святъ? Що могли обходити Скруджа веселѝ свята? Къ бѣсу веселѝ свята! Якій хосенъ принесли они єму коли небудь?

„Школа єще не совсѣмъ опустѣла,“ замѣтивъ духъ. „Одна дитина, одна опущена сирота сидитъ тамъ сама одна.“

„Знаю о тôмъ“, сказавъ Скруджь и заридавъ.

Они зôйшли зъ головнои дороги, и зближилися до низькои хаты, покрытои темно червоною дахôвкою, съ малою вежою и съ дзвôнкомъ. Се була досыть простора хата, але такъ занедбана, що єи стѣны позеленѣли ôтъ вохкости; ни одного ôкна не було цѣлого, двери попачилися и поросападались. Куры порпали извивалися въ стайни, що стояла побôчь хаты, дорога передъ воротами поросла травою теперь замерзлою. Въ округъ хаты розливався запахъ якогось згнилого воздуха, цѣле мѣсце робило на прохожого сумне, немиле враженье.

Духъ и Скруджь перейшли черезъ подвôрє и зближились до задныхъ дверій. Двери ôтворились передъ ними а передъ ихъ очима станула довга, темна, глуха кôмната съ довгими деревяными лавками.

На однôй лавцѣ сидѣвъ самотный хлопець при свѣтлѣ ледво що блимаючои свѣчки и читавъ. Побачивши тоє, Скруджь кинувся на лавку, закрывъ очи руками и почавъ голосно плакати. Передъ нымъ станули єго власнѝ, забутѝ, молодѝ лѣта дитиннѝ. И глухій гомôнъ въ хатѣ, и шелестъ гуляющихъ мышій за таблицею и свистъ вѣтру середъ галузя безлистои тополѣ, и скрипôтъ вѣчно ôтвореныхъ дверій, все — все тоє озвалося въ єго душѣ жалосливымъ гомономъ и вытискало горячѝ слёзы.

ства, а противно муситъ еще зъ свого капиталу (зъ спродажи свого грунту) або зъ новозатягненого довгу доплатити (15—6 =) 9%, (12—6 =) 6% а взглядно (9—6 =) 3%. Значитъ сельскій господарь затягнувши на цѣлый свôй грунтъ банкову пожичку муситъ, або дальше задовжуватись, або спродавати свôй грунтъ, або залягати въ сплатѣ ратъ процентовыхъ и дати злицитоватися, вже не згадуючи о тôмъ, що ôнъ не мае зъ ôтки сплатити самого капиталу. То есть той неумолимый желѣзный законъ нашихъ банковыхъ пожичокъ, ствердженый цѣлымъ рядомъ довголѣтныхъ досвѣдôвъ. Тутъ не поможе ничого говорити о неточности нашихъ селянъ въ оплатѣ процентôвъ, о тôмъ, що нашй селяне люблятъ пожичати, а не люблятъ ôтдати, и о иншихъ подôбныхъ слабостяхъ, бо тутъ и найточнѣйшій довжникъ не може сплачувати свого довгу (вразъ съ процентами) зъ доходу задовженого господарства. Найлучша воля, найбôльша точнôсть муситъ тутъ зломатися передъ неумолимою рахунковостію. Але чижъ зъ тои причины маемо право нарѣкати на селяньскй банки? Всежь таки остаеся фактомъ, що ихъ кредитъ есть дешевшій ôтъ кредиту давнѣйшихъ лихварôвъ. Мы можемо сказати, що кредитъ селяньскихъ банкôвъ есть нераціональный, що не ôтповѣдае потребѣ и природѣ нашихъ сельскихъ господарствъ, що есть для нихъ неôтповѣдный, а навѣть шкодливый, але якъ довго не сотворимо мы для нашого селяньства кредиту дешевшого, приступнѣйшого, до природы нашихъ селянъ и нашого господарства ôтповѣднѣйше уладженого, такъ довго не поможутъ намъ ніякй рекриминаціи противъ банкôвъ, бо мы все будемо обертатися въ блуднôмъ колесѣ, зъ котрого нема выходу такъ довго, якъ довго не поставимо пытаня зъ иншого, раціонального становища.

Нова жертва Руси.

Вже въ Ч-лѣ 4-ôмъ „Дѣла“ згадували мы о тôмъ, що едина руска педагогична часопись „Газета Школьна“ перестала выходити съ кôнцемъ минувшого року, а то по тôй причинѣ, що кр. рада школьна поручила всѣмъ окружнымъ радамъ школьнымъ, щобы учителямъ ôтраджували „Газету Школьну“ именно для того, що она мала вступити на дорогу яскраво-опозиційну. Самого окружного письма кр. рады школьнои годѣ було однакожь ôтпытати, такъ якъ навѣть самъ редакторъ „Газеты Школьнои“ проф. Партыцкій не зôставъ о нѣмъ завѣдомленый и здаеся богато залежало на тôмъ, щобы тую справу, а взглядно „Газету Школьну“ убито въ тайнѣ. Чого однакожь не удостоилася редакція „Газеты Школьнои“ безпосередно интересована въ тôй справѣ, чого не могли дôзнатися рускй родины и цѣле руске учительство позбавленй однымъ замахомъ пера единои рускои педагогичнои часописи, — того удостоилася „Kronika“, провинціональный польскій листокъ выдаваный въ Станиславовѣ. Не входимо на теперь въ дальшй причины того засуду in contumaciam, а подаемо окружне письмо кр. рады школьнои зъ 2. грудня 1879 дословно такъ, якъ его замѣстила „Kronika“:

„Rozporządzenie: z d. 27. Listopada 1875, l. 11881 R. I. K. poleciła c. k. Rada szkolna krajowa wydawaną w języku ruskim przez Emila Partyckiego, profesora c. k. Seminarjum nauczycielskiego męzkiego we Lwowie „Gazetę szkolną“ do użytku nauczycieli szkół ludowych. Gdy jednakże rzeczona gazeta w nr. 19. z d. 1. Października b. r. w artykułach: listy pedagogiczne, zbiór obszczestwa im. Kaczkowskoho w Stanisławowie, i w Nowinkach o stanie nauki języka ruskiego; tudzież w nr. 20 z d. 20 Listopada w artykułach: listy pedagogiczne, weszła na pole polityczne i narodowościowe, gdy szczególniej w artykule (nr. 19) o stanie nauki języka ruskiego w sposób nieprzyzwoity i nieprzyjazny wyraża się o władzach szkolnych krajowych i c. k. inspektoratach okręgowych, a w dodatku z tymże nrem 19. rozesłała 1. nr na okaz czasopismo pod tytułem: „*Batkiwszczyna*“, którego artykuł wstępny pod napisem „do djila“ wzywa Rusinów do zaciętej walki z Żydami i Lachami, a to do walki zaciętszej i straszniejszej niż z Tatarami, otóż gdy widocznie rzeczona gazeta miasto zajmować się wyłącznie sprawami szkolnemi i podawać artykuły dydaktycznopedagogicznej treści, w przytoczonych powyżej artykułach polityczno-narodowej barwy, pragnie widocznie waśń(i) pomiędzy mieszkańcami kraju, postanowiła c. k. Rada szkolna krajowa uchwałą z dnia 22. Listopada 1879. cofnąć udzielone rzeczonej gazecie polecenie z 27. Listopada 1875. Podając tę uchwałę do wiadomości Rady szkolnej okręgowej, poleca się jej zarazem, aby wzbroniła zakupywać to pismo dla szkół ludowych swego okręgu“.

Для розъясненя и оцѣненя содержаня сего окружного письма кр. рады школьнои подаемо зъ „Газеты Школьнои“ дословно мѣсця кр. радою школьною инкриминованй:

Газета школьна Ч. 19 *Листы педагогичнй* II... Передъ всѣмъ старайся застосоватись до громады, котрои вôдъ теперь будешь членомъ. Если предсѣдатель Рады Русинъ, представься по руски. Шануй и люби бесѣду руску и докажи заразъ на вступѣ, що ты учитель для рускои школы. Не иди, друже, за певного роду политиками, котрй хотячи добитися карієры, безчестять власну народнôсть, высмѣваючи и малоцѣнячи все, що Русинови есть миле и дороге. Не бачать они въ своѣй нерозвазѣ, що ранять тымъ кожде честне чувство, кождый правый характеръ. Не видять они, що свои имъ не довѣряють яко людямъ безъ характеру, яко продати ся готовымъ карієровичамъ; они не пôзнають, що люде образованй знають ся на „фарбованыхъ лисахъ“ и бридять ся ними яко такими, що не умѣють пошановати нѣ чести нѣ имени другихъ. — Ты, друже, люби и шануй все, що миле и дороге есть твоѣй громадѣ, и старай ся бути гôднымъ и примѣрнымъ еи членомъ. Чого она хоче, и ты повиненъ того хотѣти.... — „*Новинки*“ *О станѣ науки языка руского* въ нашихъ мѣсточкахъ доходять насъ заедно дуже сумнй вѣсти. Довѣдуемось знову, що ученики изъ школъ въ Каменцѣ Струмил., въ Перемышлянахъ, Самборѣ, въ Львôвскôй школѣ им. Конарского и т. д. при екзаминахъ вступныхъ до рускои ґімназіи въ Львовѣ часто навѣть читати по руски не умѣють, а предсѣ въ свѣдоцтвахъ своихъ добрй ноты зъ языка руского поприносили! Чи не моглибы дотычнй пп. инспекторы подôбному маловаженю науки языка руского запобѣчи?

„Газета школьна“ Ч. 20. “Новинки“. *Маловажене науки языка руского* изъ стороны гдеякихъ пп. инспекторôвъ выкликуе въ цѣлôй Галичинѣ великй незадоволеня. Довѣдуемось, що окрôмъ громадъ повѣта Калуского высылаютъ петиціи до Рады школьнои краевои такожь многй громады повѣтôвъ гôрскихъ, замешкалыхъ выключно людностею рускою. Въ клопотѣ суть теперь найбôльше самй инспекторы, бо Рада школьна краева посылае дотычнй петиціи до заопиніованя радамъ школьнымъ окружнымъ, а тй не знають, що въ тôй справѣ зробити. Не помогуть теперь жаднй страшаки анѣ грозьбы якими-тамъ комисіями, бо громады стають ту въ оборонѣ свого права, а безправнй грозьбы могуть еще дуже сумно закôнчити ся....

Не подаемо инкриминованои дописи „Газеты Школьнои“ въ Ч. 19 п. з. „Зборы Общества им. Качковского въ Станиславовѣ“ для того тôлько, що она забралабы тутъ за богато мѣсця, але констатуемо, що въ тôй дописи, подаючій справозданье зъ загальныхъ зборôвъ и описъ выставы рôвночасно въ Станиславовѣ обществомъ им. Кач. устроенои — нема найменшои згадки не тôлько о инспекторахъ и иншихъ властяхъ школьныхъ, але навѣть о школахъ и Полякахъ. Впрочѣмъ, ктобы еще о тôмъ сомнѣвався, того ôтсылаемо до Ч. 19 „Газ. Школь.“ Поминаемо такожь инкриминованый артикулъ „Батькôвщины“ зъ Ч-ла I. розсыланого на показъ, бо не потребуемо поясняти, що якъ инсераты, цѣнники и т. д. такъ и проспекта и числа на показъ до якои небудь газеты долучуванй не становлятъ еи интегральнои части, отже й „Батькôвщины“ съ „Газетою Школьною“ такъ само не можна мѣшати, якъ урядовыхъ розпоряджень кр. рады школьнои въ „Gazecie lwow.“ оголошуваныхъ съ оповѣстками „sprzedaży koni arabskich“ або „środków (D-ra Briess) przeciw goliźnie“ въ тôй же самôй „Gaz. lwow.“ оповѣщеныхъ.

Ограничаемося про тое на самыхъ инкриминованыхъ артикулахъ „Газеты Школьнои“, а предложивши ихъ дословно ВП. Читателямъ, пытаемо, где есть тая провина „Газеты Школьнои“, задля котрои кр. рада школьна не тôлько ôтраджуе, але впростъ заборонила закуповувати „Газету Школьну“ для школъ народныхъ? Чи зазывъ любити и шанувати руску бесѣду, не безчестити своеи народности, не бавитися въ политику карієровичѣвъ а дбати о просвѣту народа? Чи жаданье, щобы не маловажено руского языка въ школѣ? Чи петиція рускихъ громадъ, щобы въ школахъ Русинами удержованыхъ учено по руски? Чи указанье, що богато инспекторôвъ окружныхъ не умѣе руского языка? Чи наставати на плеканье руского языка въ народныхъ школахъ галицкои Руси, приписане такъ основными якъ и школьными законами, значитъ „pragnąć waśni pomiędzy mieszkańcami kraju“? Чижь не есть то обовязкомъ фахового письма педагогичного и совѣстныхъ властій школьныхъ наставати на образованье руского языка въ рускихъ школахъ, указовати недостатки школьництва и способъ ихъ поправы, и хоронитися перезъ маловаженьемъ школьного языка выкладового, въ котрôмъ мае руска молодѣжь образоватися? Для чого то мае бути зборонено чи навѣть „nieprzyzwoicie“ фаховôй газетѣ школьнôй въ обговорюваню народного образованя — а такимъ повинно бути образованье школъ народныхъ — вступати на поле народне?

На тіи и тымъ подôбнй пытаня не даемо ôтповѣди, бо она дуже ясно и голосно ôтзываеся въ кождôй рускôй груди. Сподѣемося, що наши соймовй послы рускй похôснуются тыми фактами въ отвѣтный способъ при соймовыхъ розправахъ надъ буджетомъ школьнымъ. Крôмъ того, здаеся намъ, вымагае справедливôсть, щобы засудъ кр. рады школьнои на „Газету Школьну“ бувъ дорученый такожь еи редакторови, котрого часопись засуджено in contumaciam. Кр. рада школьна не есть еще послѣдною инстанціею хочь бы въ самыхъ пытаняхъ нашого народного школьництва и никто не повиненъ бути позбавленый права засягнути рѣшеня высшихъ инстанцій — хочь бы задля одного принципу. На нынѣ не хочемо входити въ тое, чи кр. рада школьна зъ рôвною консеквенціею глядѣла и глядитъ на патріотично-„narodowościowe“ поступки польскои „Szkoły“ и педагогичного товариства на его зъѣздахъ. Sapienti sat.

ДОПИСЬ.

(*Л.*) **Зъ пôдъ Бучача**. Коли бувало на нашу Русь мало ударити яке лихо — чи то Татаре чи джума,—завсѣгды появлялася на передъ якась страшна, непевна невѣста, котра вѣщувала зближаю-

---

Духъ дôткнувся его руки и показавъ рукою на тую его молодôсть, що сидѣла тутъ надъ книжкою. Наразъ зъявився пôдъ ôкномъ якійсь чоловѣкъ въ чужосторонной одежи съ сокирою за поясомъ, ведучій на уздечцѣ осла обладованого дровами.

„Що се, тажь се Али Баба!“ скрычавъ Скруджь зъ найвижшою радостію. „Сежь старый, добрый, дорогый Али Баба. Такъ, такъ, я тямлю се еще нынѣ. Одного разу на святый вечеръ прийшовъ ôнъ першій разъ ôтвѣдати отсего бѣдного самотного хлопця. Бѣдный хлопець! А ось и Валентій и его дикій братъ Орсонъ, онде они йдутъ! А сей! Якъ звався сей, що его сонного въ ночи занесено пôдъ ворота Дамаску? Чи не бачишь его? А конюшій султана, що его духи повернули комôть головою на долину, отъ и ôнъ тамъ! Ха, ха, добре ему такъ, добре! Кто ему казавъ добиватись о саму королевну!“

Не знаю, щобы подумали всѣ спôльники Скруджа зъ Циты, колибъ були почули, якъ поважно и съ якою радостію вымовлявъ ôнъ тіи слова, перерыванй то плачемъ, то выбухами спазматичного смѣху.

„А отъ и папуга“, — продовжавъ Скруджь „зеленокрыла жовтохвоста, ось и она! Бѣдный Робинзонъ, якъ здивовався ôнъ, коли почувъ еи голосъ: Робинзонъ Крузо, где ты дѣвався? Онъ думавъ, що се во снѣ, а се була справдѣ папуга! А онъ и его товаришь Фрайтагъ, бѣжитъ по берегу. Най жіе, кто жити може! Гурра, гурра!“ Ôттакъ замовкъ Скруджь на хвилю, и стоявъ супокôйно. Потôмъ знову прошептавъ „бѣдный хлопчина“ и залявся слёзами. — „Я хотѣвъ,“ бурмотѣвъ Скруджь обтерши слёзы, „але вже за пôзно.“

„Ничого,“ ôтповѣвъ Скруджь, „ничого. Вчера вечеромъ колядовавъ якійсь хлопець пôдъ моимъ ôкномъ. Я хотѣвъ, я бувбымъ ему щось давъ...“

Духъ усмѣхнувся и махнувъ рукою. „Пожди,“ сказавъ ôнъ, „теперь побачимо иншій святый вечеръ“.

Постать колишного Скруджа побôльшилася при тыхъ словахъ, кôмната стала еще темнѣйшою и чорнѣйшою, помôстъ порозпадався, шибы потрѣскали, кусники вапна облетѣли зъ стелѣ и тôлько голй латы выглядали розсыпаючись порохномъ. Якъ то все сталося, не знавъ Скруджь, але ôнъ тямивъ, що справдѣ такъ було передъ лѣтами, коли его товаришѣ розъѣхалися на свята, а ôнъ, самъ одинъ лишився тутъ на самотѣ. Тогды то не брала вже его охота читати, а ôнъ ходивъ сумуючи ôтъ кута до кута. Наразъ розтворилися двери и мала дѣвчинка, богато молодша ôтъ хлопця, вôбігла до кôмнаты, обняла его своими бѣлыми рученятами, обсыпала поцѣлуями и поздоровила его яко свого „любого, любого братика.“

„Приходжу забрати тебе до дому, любій братику,“ сказала дѣвчинка плеснувши весело въ долонѣ. „До дому, до дому, любій братику.“

„До дому, дорога Фанни?“ спытавъ хлопець.

„Такъ, такъ!“ ôтповѣла мала щебетушка, а еи дзвôнкій голосъ гомонѣвъ якъ веселе щебетанье ранного жайворонка. „До дому и то на завсѣгды! Батько теперь вже такъ подобрѣвъ, якъ николи передъ тымъ. У насъ теперь справдѣшне небо. Разъ вечеромъ заговоривъ ôнъ до мене якось такъ сердечно, такъ любо, що я набрала ôтваги спытати его, чи не мôгъ бы ты приѣхати до дому. И ôнъ притакнувъ на тое и теперь высылае мене съ кôньми забрати тебе до дому. Теперь будешь ты вже своимъ паномъ и не повернешь сюда николи. Але передъ всѣмъ мусимо всѣ разомъ святкувати святый вечеръ и то весело, весело!“ щебетала дѣвчинка споглядаючи на него своими веселыми очима, якъ ясне сонце на всходѣ.

„Якажь зъ тебе гарна панночка, моя дорога Фанни!“ сказавъ розвеселеный хлопець. Она плеснула въ долонѣ, засмѣялась якъ ясочка и знову хотѣла обняти его головку; але она була за мала, засмѣялася, знялася ажь на пальцяхъ и таки обняла его голову. А потôмъ съ дитинячою нетерпеливостію потягнула его за собою до дверій и розрадованый хлопець пôшовъ за нею съ радôстнымъ серцемъ. Обое розпрощалися съ учителемъ, повсѣдали до повозу и такъ хутненько поѣхали, що снѣгъ розлѣтався на всѣ боки якъ пѣна.

„Она все була нѣжною цвѣткою, що може зôвянути ôтъ одного вѣтру“, сказавъ духъ. „Але она мала щире серце.“

„Ой правда, правда,“ проговоривъ Скруджь.

„Она умерла замужна,“ говоривъ духъ, „и мала, здаеся менѣ, дѣти.“

„Одну дитину,“ ôтповѣвъ Скруджь.

„Такъ. Се твôй сестрѣнець.“

Скруджь, здалося, якось занепокоився и коротко ôтповѣвъ „такъ“.

Передъ хвилею були они еще въ школѣ — теперь опынилися середъ гамôрливыхъ улиць мѣста. Прохожй, якъ тѣни, пересувалися на всѣ стороны, повозы и возы зъѣздилися зъ всѣхъ бокôвъ, повôзники сварилися о свои мѣсця, гамôръ и стискъ, — все мѣшалося якъ на базарѣ. По выставахъ склепôвъ можна було пôзнати, що и тутъ празновано святый вечеръ. Бувъ вечеръ и по улицяхъ свѣтилися свѣчники.

(*Дальше буде.*)

чеся лихо. Єсть то алегорія, означаюча поголоску. Ось и теперь появилася она знову, щобы новый ударъ, новый замахъ на нашу народнôсть. Кажутъ въ нашихъ сторонахъ, що гимназія въ Бучачу має перейти зъ рукъ ОО. Василіянъ въ руки Змартвыхстанцѣвъ, що той законъ, — галузь закону Єзуитôвъ, — докладає всякихъ старань, щобы ему власти свѣтскѝ и духовнѝ позволили на нашôй Руси осѣсти, по чôмъ бы они — Змартвыхстанцѣ — зъ тои гимназіи подôбный закладъ для низшихъ верствъ зробили, якъ ихъ браты Єзуиты маютъ въ Тернополи. Мы совсѣмъ не дивуємося, чому ОО. Василіяне, котрѝ колись свою гимназію до такои славы були пôднесли, нынѣ уже занемогли. Число ихъ що разъ менше, фонды ихъ не скрѣпляются уже ôтъ давна ніякими записами, до самого чина не вписуются уже якъ давнѣйше цѣлѝ дружины свѣтлыхъ людій, загаломъ не они виннѝ, але хиба часъ и обстоятельства, що людій старыхъ, уступаючихъ не заступаютъ уже молодѝ, способнѝ и охочѝ до працѣ такъ тяжкои, якъ веденье — хотьбы лише низшои — гимназіи. Пощожь натискає на нихъ Рада шкôльна краєва, щобы они испыты учительскѝ складали, коли дôмъ новиціяту порожный? За тоє маютъ Змартвыхстанцѣ и фондôвъ и людій и силъ и твердои волѣ досыть, и еще бôльше всякихъ замѣрôвъ взглядомъ Руси.

Говорятъ, що нашѝ Владики запытанѝ зъ Вѣдня, чи не потребуютъ Змартвыхстанцѣвъ, ôтповѣли, що маютъ свого власного и то свѣтлого духовеньства досыть. Мы имъ за тоє вдячнѝ. Мы не забули, кто намъ выдеравъ свѣтлѝ нашѝ станы, кто поневѣрявъ нашь обрядъ, языкъ и народнôсть. Чижь они тои працѣ еще и нынѣ не занехаютъ, коли Русь зачинаєся въ силы зôивати, коли почала рости сила моральна и розвиватися своя литература и просвѣта? Колись за покôйного Яхимовича хотѣли Єзуити ôтправляти на нашôй Руси миссіи та тоє не удалося; хотѣли потôмъ накинути одного зъ своихъ, котрый знавъ рускій языкъ и литургію, на ректора до духовнои рускои семинаріи, однакожь и тоє не удалося.

Стôймо жь, братя, на сторожи нашои народности и вѣры! Коли бы справдѣ на тоє заносилося, вышлѣмъ меморандумъ до Найяснѣйшого Пана и до думы державнои, щобы на случай, якбы бучацка гимназія мала зъ рукъ ОО. Василіянъ выпасти, она перейшла пôдъ зарядъ правительственный съ свѣтскими учителями и въ нашôмъ соймѣ домагаймося, щобы языкъ выкладовый въ нѣй бувъ рускій. Тоє належится намъ въ повнѣ пôсля правъ Божихъ и державныхъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Поголоски о *змѣнахъ въ министерствѣ* Таффʼого знову розносятся по дневникахъ. Именно має уступити министеръ Штремайеръ, котрый своими выводами въ буджетовôй комисіи що до жаданъ ческихъ взглядомъ университету въ Празѣ и середныхъ школъ ческихъ далеко не мôгъ собѣ зъєднати прихильности Чехôвъ. Говорятъ, що именованье Кригсау-а министромъ просвѣты має бути такъ якъ запевнене. Въ послѣднихъ дняхъ однакожь знову затихли тіи поголоски.

При нарадахъ *буджетовои комисіи* дня 25 сѣчня (6 лютого) надъ буджетомъ министерства просвѣты, именно при ôтдѣлѣ „высшѝ школы" — внѣсъ пôс. Иречекъ слѣдуючу резолюцію: „взываєся правительство, щобы еще въ тôй сесіи зажадало додатково вставленя до буджету такои сумы, яка потрѣбна до преведеня вже теперь осущимыхъ жаданъ ческого народа що до праского университету." Дотеперѣшный станъ праского университету совсѣмъ не ôтповѣдає потребамъ ческого народа и засадѣ рôвноуправненя. На тôмъ университетѣ предподає въ языцѣ ческôмъ доси тôлько 6 професорôвъ на правничôмъ, 1 на медичнôмъ а 9 на философичнôмъ выдѣлѣ, — а ихъ пенсія выноситъ ледви сему часть цѣлои пенсійнои сумы призначеной для университету въ Празѣ. — Надъ тою резолюцією розвелася дуже жива розправа, въ котрôй забравъ голосъ такожь мин. Штремайеръ. Ôнъ освѣдчивъ, що тая резолюція може бути увзглядненa правительствомъ, позаякъ она не выходитъ по-за границѣ того становища, въ якôмъ теперѣшне правительство хоче удержати праскій университетъ. Правительство не супротивляєся помноженю ческихъ катедръ въ праскôмъ университетѣ, але настає на тоє, щобы сей университетъ заховавъ нѣмецкій характеръ. Пôсля гадки министра Штремайера неможна такъ розумѣти (?) Арт-у XIX основныхъ законôвъ, мовбы то всѣ народности мали одержати однаковѝ заклады науковѝ; се булобы неможливо, хочьбы на тоє навѣть фонды выстарчали. Такъ якъ Чехи для Праги, моглибы и Русины жадати, щобы университетъ во Львовѣ бувъ утраквистичный. Нѣмецкій языкъ маєся до всѣхъ прочихъ языкôвъ австрійскихъ народôвъ такъ, якъ свого часу латиньскій до новочасныхъ языкôвъ. Языкъ нѣмецкій єсть для Австріи елементомъ культурнымъ и державнымъ и що дѣлаєся для нѣмецкого языка, тоє не дѣєся задля Нѣмцѣвъ але задля культуры и державнои необходимости. Наука муситъ станути на становищу космополитичнôмъ. Для того въ интересѣ культуры належитъ праскому университетови заховати характеръ нѣмецкій. Министеръ признавъ однакожь, що техника въ Празѣ, мимо заведеня ческихъ катедръ для всѣхъ предметôвъ науки, не утратила ничого пôдъ взглядомъ науковымъ и культурнымъ. — Противъ резолюціи Иречка, а взглядно противъ повного переведеня народнои рôвноправности на праскôмъ университетѣ промовляли всѣ централисты. Комисія зложена въ бôльшости зъ автономистôвъ приняла резолюцію Иречка 18 голосами противъ 13 голосôвъ централистичныхъ. Найважнѣйша рѣчь зъ цѣлои розправы, пише Politik, була згода и спôльнôсть всѣхъ автономистôвъ; принятье сеи резолюціи въ повнôй радѣ державнôй пôсля того вже такъ, якъ запевнене.

Въ дальшихъ нарадахъ буджетовои комисіи принято правительственне предложенье о безпроцентовôй пожичцѣ для Галичины 500.000 зр. безъ змѣны. При позиціи министерства просвѣты и вѣроисп.: запомогы католицкихъ священикôвъ принято суму 600.000 зр. пôсля правительственного предложеня. Принято такожь резолюцію внесену гр. Генрикомъ Клямъ: „взываєся правительство, щобы предложило радѣ державнôй точнѝ рахунковѝ выказы маєткового стану религійныхъ фондôвъ, а именно такожь выказъ змѣны въ станѣ активôвъ и пасивôвъ тыхже фондôвъ за часъ минувшій, а що найменше за послѣне десятилѣтіе. Принято такожь резолюцію внесену Гавзнеромъ, щобы правительство постаралося о утворенье медичного факультету во Львовѣ съ слѣдуючимъ рокомъ.

Справу школъ народныхъ пôднесли въ радѣ державнôй кн. Лихтенштайнъ и Линбахеръ. Якъ вже звѣщалисьмо, поставивъ кн. Лихтенштайнъ на засѣданю рады державнои дня 24 сѣчня (5 лютого) слѣдуюче внесенье: „взываєся правительство, щобы теперь существуючѝ законы школьнѝ основно пересмотрѣло и предложило новый законъ, котрый бы придержуючися границь §. 11 бук. і) основного закона зъ 20 грудня 1867 означеныхъ облегчивъ надмѣрнѝ тягары и выдатки громадъ и краѣвъ, якѝ они на народнѝ школы поносятъ и вповнѣ увзглядниввъ такъ права краєвого законодавства, якъ и религійнѝ, моральнѝ и народнѝ потребы людности." Се внесенье змѣряє отже не тôлько до того, щобы облегчити надмѣрнѝ тягары поодинокихъ громадъ и краѣвъ на удержанье школъ народныхъ и щобы соймамъ лишити вплывъ на школьне законадавство, але такожь и до того, щобы цѣле народне шкôльництво зреформовати въ дусѣ религійнôмъ, моральнôмъ и народнôмъ т. є. щобы церквѣ а взглядно консисторамъ привернути ôтповѣдный вплывъ на народнѝ школы. Тоє внесенье кн. Лихтенштайна пôдписане такъ зваными ультрамонтанами зôстало дуже неприхильно приняте такъ черезъ централистично-либерельнѝ, якъ и польскѝ дневники. „Зреформувати народнѝ школы въ дусѣ религійнôмъ, моральнôмъ и народнôмъ и надати краєвому законодавству (соймамъ) приналежный вплывъ на народнѝ школы — значитъ выдати ихъ въ руки духовеньства и соймôвъ," говорятъ нѣмецкѝ либеральнѝ дневники. „Коли внесенье Лихтенштайна стремитъ до того, щобы народнымъ школамъ ôтобрати дотеперѣшный характеръ спôльности всѣхъ вѣроисповѣдань а повернути назадъ до школъ вѣроисповѣдныхъ, то поминувши иншѝ взгляды мусѣлибысьмо противитися такôй змѣнѣ, бо маємо въ Галичинѣ около милiонъ жидôвъ, котрыхъ молоде поколѣнье тôлько черезъ выхованье въ вспôльныхъ школахъ може затерти свою ôтрубнôсть шкодливу для соспôльности," говорятъ польскѝ дневники. Однакожь польскѝ дневники, не выключаючи навѣть краковского Czas-у, противнѝ внесеню Лихтенштайна головно зъ тои причины, що пôсля того внесеня малибы народнѝ школы перейти пôдъ зарядъ консисторіи, отже народнѝ школы всходнои Галичины зъ пôдъ управы кр. рады школьнои пôдъ зарядъ рускои консисторіи, а дальше малабы послѣдувати такожь ревизія школьныхъ законôвъ и пôдъ взглядомъ рôвноуправненя народôвъ, отже такожь въ некористь дотеперѣшного стану школъ въ Галичинѣ неôтповѣдаючого рôвноправности Русинôвъ.

Посолъ Линбахеръ поставивъ на тôмже самôмъ засѣданю рады державнои слѣдуче внесенье: „§ 21. державного закона школьного зъ 24 мая 1869 Ч. 62. Д. З. Д. змѣняєся якъ слѣдує: §. 21. Обовязокъ школьный розпочинаєся съ укôнченымъ шестымъ и тревае ажь до укôнченого 12 року житя. Краєвому законодавству застерегаєся право розширити обовязокъ школьный ажь до укôнченого 14 року житя. Вызволенье ôтъ школы може послѣдовати доперва тогды, якъ ученикъ присвоивъ собѣ найконечнѣйшѝ вѣдомости т. є. читанье, писанье и рахунки."

Ôтъ 24 сѣчня (5 лютого) обрадуютъ *въ радѣ державнôй* надъ новелею о податку грунтовôмъ. По загальнôй розправѣ принято внесенье бôльшости податковои комисіи (Кшечуновича) 150 голосами противъ 146 яко пôдставу до специяльнои розправы. За внесеньемъ бôльшости комисіи податковои голосували такожь всѣ рускѝ послы. При специяльнôй розправѣ надъ новелею принято однакожь важнѝ поправки значно модификуючѝ внесенье бôльшости комисіи въ користь правительственного проекту, такъ що внесенье бôльшости комисіи въ цѣлости неудержалося. На засѣданю рады державнои дня 29 сѣчня (10 лютого) закôнчено обрады надъ арт. 3 новелѣ о податку грунтовôмъ. Задля недостатку мѣсця подамо близше справозданье зъ сихъ розправъ въ слѣдуючихъ Ч лахъ.

Въ австрійскôй делегаціи принято такъ звычайный якъ и надзвычайный буджетъ войсковый пôсля предложеня правительства. Сего разу опозиція Нѣмцѣвъ противъ высокости буджету заховалася совсѣмъ мовчаливо. — Великого галасу о ультрамонтаньскôй реакціи наробила *петиція*, яку внесло католическе *Духовеньство ческе* до рады державнои на руки Ригера. Въ тôй петиціи домагаєся ческе духовеньство основнои ревизіи законôвъ зъ 7 мая 1874 о внѣшныхъ правныхъ ôтношеняхъ церкви — ôтповѣдно автоміи церкви, и привернення самоуправы фондôвъ религійныхъ пôдъ начальствомъ компетентныхъ до того ординаріятôвъ. Жадана ческимъ духовеньствомъ ревизія маєвыхъ законôвъ церковныхъ не єсть безъ интересу и для нашого духовеньства, позаякъ тѝ законы позбавили наше духовеньство давнои самостôйности и ôтдали его въ зависимôсть ôтъ власти политичнои, що далеко не выходитъ на користь нашого народного розвою. Єще бôльше важными суть однакожь дальшѝ жаданя ческого духовеньства що до получшеня дотаціи священьства. Петиція ческого духовеньства ставитъ слѣдуючѝ жаданя: 1) належитъ постановити, щобы кождый самостôйный священикъ безъ взгляду на тоє, чи ôнъ дѣйствує въ мѣстѣ чи на селѣ, побиравъ рôчну платню 1200 зр., а кождый сотрудникъ безъ рôжницѣ платню 600 зр., бо се найнизшій вымѣръ платнѣ для необходимого удержаня; 2) администраторы опорожненыхъ приходôвъ маютъ крôмъ пенсіи завѣдателя побирати еще що найменше 15 р. мѣсячно, такъ щобы въ цѣлости побирали мѣсячно 65 зр. 3) Недужимъ и до службы вже не способнымъ священикамъ має выплачуватися рôчна платня 600 зр., и по 10 лѣтахъ пастырскои службы ôтъ 5 до 5 лѣтъ додатокъ по 50 р. 4) Катихитамъ має платитися вынагородженье за удѣлянье науки религіи въ школахъ филіяльныхъ и за науку понадъ законне число годинъ а то зъ повѣтовои касы. — Тоє жаданье минимальнои дотаціи священьства єсть найлучшою илюстрацією недавно оголошеного предложеня правительственного о „получшеню" дотаціи духовеньства, котре то предложенье выкликало середъ нашого священьства загальне незадоволенье — коли не обуренье. Тожь думаємо, що и наше священьство що до дотаціи и привернення самостôйности духовеньству прилучится до жаданя ческого духовеньства.

Меморіялъ ческихъ Нѣмцѣвъ. На ческій меморіялъ предложеный ческими послами въ другôй половинѣ грудня 1879 Цѣсареви и министерству, а жадаючій: I. рôвноуправненя ческого языка въ урядахъ и судахъ, II. рôвноуправненя языка ческого на праскôмъ университетѣ, III. рôвноуправненя ческого языка въ школахъ середныхъ и IV. въ школахъ промысловыхъ — ôтповѣли нѣмецкѝ послы рады державнои и сойму краєвого зъ Чехъ contra-меморіяломъ слѣдуючого содержаня:

До I. Не нарушаючи артикулу 19 основныхъ законôвъ уважаютъ нѣмецкѝ послы зъ Чехъ одинъ языкъ урядовый за конечный. Тымъ вспôльнымъ языкомъ урядовымъ буде и повиненъ бути языкъ той, котрымъ говоритъ найчисленнѣйшій народъ въ державѣ, а тымъ безперечно суть Нѣмцѣ. Справа языка урядового не єсть справою народности але справою политичною, а дальше и финансовою, — томужь не дасться она залагодити въ дорозѣ административнôй але тôлько въ дорозѣ законодавства.

До II. Нѣмецкій меморіялъ протестує противъ рôвноуправненя языка ческого на университетѣ въ Празѣ, бо такій утраквизмъ (заведенье для всѣхъ университетскихъ выкладôвъ ческихъ катедръ рôвнорядно съ нѣмецкими катедрами) шкодливый для державы и науки. Нѣмецкій меморіялъ годится тôлько на заложенье нового университету съ выкладовымъ языкомъ ческимъ.

До III. Що до школъ середныхъ, памятати належитъ, що тіи закладаются не для народôвъ, але для державы, котрôй потребно образованыхъ: священикôвъ, урядникôвъ, учителѣвъ, лѣкарѣвъ, техникôвъ. Тому и число ихъ не може залежати ôтъ числа людности або доходôвъ податковыхъ, але ôтъ волѣ державы, котра и о языцѣ выкладовôмъ рѣшає. Противъ побôльшеня числа ческихъ школъ середныхъ — нѣмецкій меморіялъ не выступає.

До IV. (Рôвноуправненье ческого языка въ школахъ промысловыхъ.) Въ тôй части меморіялъ розводится надъ школами промысловыми и признає, що число нѣмецкихъ школъ промысловыхъ далеко бôльше якъ число ческихъ. Причина сего дуже природна. Народъ ческій оселеный на рôвнинахъ — займаєся управою землѣ а Нѣмцѣ оселенѝ въ горахъ жіютъ переважно зъ промыслу и торговлѣ. Що отже для Нѣмцѣвъ школы промысловѝ потребнѣйшѝ, рѣчь природна, тому и розвиваются они въ нѣмецкихъ округахъ и сама людность ихъ матеріяльно радо пôдтримує. „Не народна дума", кôнчитъ меморіялъ — „говоритъ нашими устами, ани заздрôсть противъ рôвноуправненя другихъ народностій. Не єсьмо противниками рôвноуправненя и где оно бути може, але енергично протестуємо противъ того, щобы справы національнѝ брали верхъ надъ справами державными и щобы титуломъ рôвноуправненя закрывалися иннѝ цѣли — цѣли политичнѝ. Меморіялъ ческій веде до федерализму, котрый пôсля нашого пересвѣдченя єсть найнебезпечнѣйшій не тôлько для народности нашои, але для цѣлои державы, котру яко одну органичну цѣлôсть понимаємо и боронимо." Сей меморіялъ нѣмецкихъ послôвъ зъ Чехъ предложила депутація Цѣсареви. Цѣсарь ôтповѣвъ депутаціи, що поручитъ, щобы сей нѣмецкій меморіялъ увзглядненo при комисійнôмъ переглядѣ и оцѣненю ческого меморіялу.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Кореспондентъ Press-ы пише зъ Москвы пôдъ днемъ 19. (31.) сѣчня: Якъ разъ надôйшло тутъ найновѣйше число петербурскои „Народная Воля", котре мѣститъ въ собѣ слѣдуючѝ артикулы: 1) Въ справѣ екзекуцій. 2) Новый замахъ на житье Александра II. 3. Програма комитету выконуючого. 4) Ôтъ комитету выконуючого. 5) Листы политичнѝ одного соціялиста. 6) Листъ француского соціялиста. 7) Котяча музыка. 8) Дописи зъ Москвы, Одессы, Харкова, Орла и Миньска. 9) Лѣтопись переслѣдовань. 10) Дрôбницѣ. 11) Ôтповѣди и заявленя. Вступный артикулъ — пише кореспондентъ — має найбôльшу вагу. Зъ него выявляєся якето ôтчаянье. Кôлька разôвъ говорится тамъ, що теперѣшня хвиля єсть „критична и грôзна", що ôтношеня такъ заострились, що можна сказати: або мы або они, т. є. або соціяльнѝ революціонисты або правительство! Въ першій разъ признаютъ соціялисты, що правительство обôймило ихъ крѣпкимъ обручемъ доокола и що чимъ разъ дужще зближаєся до самого осередка революціи. Однакожь заєдно маємо надѣю, — кажутъ они — що остаточно выйдемо зъ сихъ невыносныхъ ôтношень. Въ четвертôмъ артикулѣ мѣстится програма соціялистôвъ, про котру згадано въ попереднôмъ числѣ „Дѣла".

Рôвночасно съ письмомъ „Нар. Воля" появилась такожь „проклямація до народу россійского", котра мабуть выйшла зъ круга школярского. Можна протоє заключати, що межи школярами вытворилось окреме революційне сторонництво. При кôнци подано мѣстце печатнѣ: „Вольна типографія въ Петербурзѣ". Въ проклямаціи жалуєся молодѣжь россійска, що правительство несправедливо придушує образованье реальне, а толерує лишь образованье гимназіяльне, котре „не причиняєся ничимъ до просвѣщеня духа", коли противно образованье реальне „провадитъ до поступу немилого правительству." Основа проклямаціи єсть бôльше менше слѣдуюча: Нетерпеливо ждали мы на змѣны въ нашу користь и нынѣ еще не тратимо надѣѣ на зворотъ. Єсли однакожь зворотъ сей не наступитъ небавомъ, будемо боротись до послѣднои каплѣ крови съ прави-

тельствомъ, симъ поганымъ мольохомъ. Трѣбовалисьмо всѣ средства легальнѝ посредствомъ прасы, але цензура выкидала нашѝ артикулы. Мы просили на дорозѣ правнôй, ôттакъ жаловалися, але все надармо. Не слухано насъ, та еще карано. А що вышло зъ того? По однôй сторонѣ видимо рафинованый збытокъ и найбôльшу марнотравнôсть, по другôй нарôдъ, котрый пропадае зъ голоду. Ôттакъ слѣдуютъ дуже тяжкѝ и нечемнѝ жалобы супротивъ царскои родины съ выняткомъ самого царя и престолонаслѣдника. Проклямація кôнчится словами: Россія, ты спишь, повстань або пропадешь!

Петербурскій кореспондентъ до Köln. Zeitung пише: Ôтъ послѣдного замаху на житье царя Александра минуло кôлька мѣсяцѣвъ, а доси не ôткрито еще ани одного заговорщика. Слѣдство, перепроваджене на мѣстци показало, що кôлька особъ участвовало въ роботахъ коло будовы пôдземного ходника, а придыбанѝ снаряды, полишена одѣжь и въ кôнци описъ головного виновника, поданый черезъ адвоката, котрый списовавъ контрактъ купна дому, зъ котрого пôдкопаносся пôдъ желѣзну дорогу, дали полиціи достаточнѝ познаки до ôткрытя зброднярôвъ. Чомужь не ôткрыто доси ничого? Чи тайна полиція россійска такъ непроворна? Чи не мае достаточнои власти слѣдити? Нѣ! Она посѣдае въ Россіи бôльшу власть якъ где инде, а мимо того не повелось ѣй въ послѣдныхъ двохъ рокахъ окрôмъ кôлькохъ печатень выкрыти головне огнище революційного движеня. Кореспондентъ заключае зъ того, що всему виновата велика продайнôсть органôвъ полиційныхъ, бо годѣ припустити, щобы всѣ заговорщики утѣкали щасливо за границю. Въ послѣднихъ двохъ рокахъ важено на житье ôсьмохъ знаменитыхъ лиць, якъ на Трепова, барона Гекинга, полковника полиціи Кнопа въ Одессѣ, Мезенцова, Крапоткина, Дрентелена и два разы на царя. Въ сихъ ôсьмохъ случаяхъ лишень въ трехъ выкрыто виновникôвъ, а именно: Вѣру Засуличь, Соловьева и Мирского. Убійцѣвъ Мезенцова, Крапоткина, Гекинга и Кнопа доси не выслѣджено. Нигилисты знаютъ добре цѣну грошій, а грошѣ въ ихъ рукахъ суть бôльше небезпечнымъ средствомъ до перевороту якъ револьверы и ножѣ.

Кореспондентъ додае въ кôнци: На щастье, нигилисты роздвоились межи собою. Значнѣйша ихъ часть прійшла до пересвѣдченя, що черезъ убійство и насиліе не дôйде до своихъ цѣлій. Закимъ еще Соловьевъ важився на житье царя, вже зайшовъ межи ними роздоръ, а органъ умѣркованыхъ „Земля и Воля“ ôтказався явно ôтъ участи въ тôмъ дѣлѣ. Умѣрковане сторонництво знае добре, що селяне дадутся пôдбурити противъ правительства и чиновникôвъ, але особу царя завсѣгды почитаютъ высоко и самѝ кинулибыся на убійцю.

Царева насѣла щасливо въ Петербургъ повитана черезъ жителѣвъ и царя.

На двайцятьлѣтный ювилей царя Александра прибудутъ по причинѣ слабого здоровя царевои лишень кн. Александеръ Гескій съ княземъ болгарскимъ и другимъ сыномъ. Дворы европейскѝ будутъ заступленѝ черезъ окремыхъ послôвъ. Fremdenblatt додае до того, що ôтношеня межи Австріею а Россією не суть такими, щобы кто небудь зъ родины цѣсарскои складавъ царю Александру желаня ювилейнѝ. Если Россія хоче зближитись до насъ, то най прилучится безусловно и съ всякою щиростію до Нѣмеччины и Австріи попираючи выконанье берлиньского договора въ всѣхъ его точкахъ.

Англія. Королева ôткрыла 24. сѣчня (5 лют.) парляментъ англійскій троновою бесѣдою, въ котрôй высказала, що Англія позôстае съ всѣми державами европейскими въ пріязныхъ ôтношеняхъ. Точки договора берлиньского суть по части выконанѝ, по части выконуются. Съ Туреччиною буде заключена конвенція въ справѣ торговлѣ невольниками. О Афганистанѣ розправляе королева дуже широко, оцѣняючи всѣ послѣднѝ приключеня военнѝ. Англія мусѣла помстити смерть Caragnarim-ого. Окупація мусить продовжатись, але есть надѣя, що небавомъ буде знесена. Похибки якѝ зайшли въ вôйнѣ противъ Цетевая, направлено и вôйна съ Зулюсами покôнчена. Але африканьскѝ осады будутъ мусѣли на будуще лѣпше дбати о свое безпеченьство, а одинокимъ средствомъ до того есть конфедерація осадъ. Щобы зарадити нуждѣ въ Ирляндіи, зажадае правительство кредиту додаткового. О реформѣ въ Ирляндіи нема згадки, але сподѣватись, що прійде до загальныхъ реформъ для цѣлого краю. Ôттакъ заповѣдае королева новѝ проекта до уставы карнои и уставы о божевôльныхъ.

Въ палатѣ лордôвъ ôтповѣвъ Биконсфильдъ на интерпеляцію Гренвилля, що вѣдомôсть, будьтобы Англія звôльнила Персію ôтъ условій договору зъ р 1857, на пôдставѣ котрого тая держава не смѣе зайняти Гератъ въ Афганистанѣ, есть безосновною. Съ Персією пересправляно лишь о границю пôвнôчно-всхôдну. Доси дѣло не рѣшене.

Розправа надъ бесѣдою троновою, выкликана опозиціею въ парляментѣ англійскôмъ, причинилася до поясненя политичныхъ ôтношень Англіи до прочихъ державъ европейскихъ. Проводиръ опозиціи, гр. Гренвилль, пôднѣсъ по кôлькохъ увагахъ о пограничнои спытавъ лорда Биконсфильда, чи Туреччина выконала принятѝ на себе обовязки супротивъ Чорногоры и що зроблено, щобы Греція осягнула користи, признанѝ ѣй берлиньскимъ договоромъ. Справа увязненя мисіонера англійского, пытанье Фамагусты яко пристани, справы полудневоафриканьскѝ и становище правительства насупротивъ Афганистану — все те потребуе докладного поясненя. Бесѣдникъ зауважавъ, що наколи Англія и надальше стане розбуджовати ненависть всѣхъ народôвъ противъ себе и провадити вôйны, котрѝ нищатъ свободу народôвъ, а при тôмъ загортати пôдъ свою власть краѣ, мѣсто щобы громадити свои силы у внутрѣ, допровадитъ остаточно до того, що всѣ противъ неи звернутся.

Лордъ Биконсфильдъ, ôтповѣдаючи на замѣты Гренвилля, выразився, що бесѣда послѣдного робитъ враженье, мовь бы була обчисленна на собранье выборче. Бесѣдникъ не надѣявся, що прійдеся ему боронити договору берлиньского, котрый вже перебувъ огонь чистилища и по довгихъ розправахъ принятый бувъ черезъ палату лордôвъ. Договоръ съ Туреччиною (въ справѣ ôтступленя Кипру) не стоитъ въ ніякôмъ близшôмъ ôтношеню до договору берлиньского. Лордъ Гренвилль думае, що гваранціи англійскѝ въ Малôй Азіи суть условнѝ, а договоръ заключено лишь на тое, щобы усмирити загальне незадоволенье въ Англіи на договоръ берлиньскій. Отже, о скôлько бесѣдникъ знае, заключено договоръ съ Туреччиною далеко скорше передъ договоромъ берлиньскимъ. Лордъ Гренвилль жалуеся, що на свои пытаня не одержуе ôтповѣдій; бесѣдникъ вдоволитъ желаню. Пытаня о границѣ Чорногоры не розвязано еще остаточно, але есть повна надѣя, що се довершится въ короткôмъ часѣ. Въ справѣ греческôй правительство може опозицію успокоити. Пытанье Фармагусты пôднесла Франція 17. сѣчня с. р. и подала при тôмъ свое предложенье. Правительство англійске выступило зъ своеи стороны такожь съ предложеньемъ, котре имовѣрно буде увѣнчане добрымъ успѣхомъ. Лордъ Гренвилль хоче поясненя въ справѣ мисіонера. Справа ся не такъ значуща та и результатъ еи не бувъ некористный для Англіи. Зъ полудневои Африки одержало правительство иноще телеграму ôтъ Бартле Фрере-а, зъ котрои Англія не може ворожити для себе ничого злого. Англія сконфедерує занятѝ краѣ въ полудневôй Африцѣ и убезпечитъ ихъ тымъ противъ посторонныхъ державъ. Вôйна въ Афганистанѣ мала на цѣли не забôръ сего краю, але предпринято еи лишь для убезпеченя границь индійскихъ. Цѣль осягнено. Правительство не думае и теперь о анексіи. Дотычно ôтношень Англіи до державъ европейскихъ, то бесѣда тронова сказала повну правду. Перейшовши до пытаня Ирляндского, каже лордъ Биконсфильдъ: Гомерулѣ домагаются ни бôльше ни менше якъ окремого парляменту въ Дублинѣ. Бесѣдникъ думае, що лордъ Гренвилль не схотѣвбы самъ засѣдати въ тôмъ зôбраню. Кто въ прочѣмъ иде за тыми сепаратистичными тенденціями, той проневѣрится королевству и королевôй и стаеся ôтвѣчальный за всѣ послѣдствія.

Италія. Демонстраціи републиканцѣвъ не устаютъ. Въ послѣдныхъ дняхъ демонстровано въ Медіолянѣ противъ Австріи. Републиканцѣ заявляютъ притôмъ откровенно, що королевство въ Италіи терплятъ лишь зъ потребы, жахаючись, щобы недавно сполученый елементъ народный не роздробився по наденю пануючои родины Сабавдскои. Не крыются они съ своими намѣренями, котрѝ зверненѝ суть не лишень противъ Австріи, але и противъ Франціи и навѣть Швайцаріи. Краѣ, заселенѝ Италійцями, мусятъ пôсля ихъ думки скорше чи пôзнѣйше получитись съ великою ихъ ôтчиною. Републиканьскѝ письма не щадятъ словъ, щобы розбудити въ народѣ охоту до анексіи. На членôвъ министерства кидаютъ тѝ письма пôдозрѣнье, будьто и они тайно конспируютъ съ товариствомъ Italia irredente и стремлятъ до однои цѣли. Окликомъ ихъ есть: „Senz' Alpi, senz' Adriatico, non evvi Italia!“ (Безъ Альпъ и безъ Адрійского моря нема Италіи).

НОВИНКИ.

— **Завтра** (въ день стрѣтенія Господнёго) выступитъ въ успеньскôй церквѣ хоръ женьскій. Початокъ женьского спѣву около 11 годины.

— **Въ справѣ о. Корнилія Яворовского** ôтрочено розправу, на вторникъ 29 сѣчня (10 лютого) заряджену, на часъ не озкаченый, а то зъ причины слабости ВПр. Крил. Малиновского, вже ôтъ двохъ недѣль недугуючого на запаленье плѣвы живота (Bauchfellentzündung). По заприсяженю судіѣвъ присяженыхъ и по завôзваню свѣдкôвъ, згодилися такъ прокураторъ якъ и оборонця обжалованого на тое, щобы розправу ôтрочити, понеже ВПр. Крил. Малиновскій есть однымъ зъ найголовнѣйшихъ свѣдкôвъ. Межи новозавôзваными свѣдками есть тôлько Впр. Крил. Павликовъ. При тôй спосôбности мусимо еще звернути увагу на одно обстоятельство. Вже пôдчасъ першои розправы запримѣтилисьмо, що такъ судіи якъ и заступникъ прокураторіи при переслуханю або выкликуваню свѣдкôвъ титулуютъ завôзваныхъ на свѣдкôвъ крилошанъ „pan,“ що и при теперѣшнôй розправѣ повторилося. Поминувши вже тое, що есть кôлькохъ свѣдкôвъ того самого имени, такъ, що черезъ опущенье приналежного крилошанамъ титулу повстае неяснôсть, котрый именно свѣдокъ мае розумѣтися пôдъ pan B. i B. p. S. i S. p. L. i L., — мусимо зауважати, що духъ нашои процедуры якъ карнои такъ и цивилнои вымагае ôтъ суду повного пошанованя достоинства свѣдка и уживаня титулу належачогося свѣдкови, въ тôмъ случаю въ тымъ бôльшôй мѣрѣ, що тутъ выступаютъ яко свѣдки мужи въ іерархіи высокопоставленѝ, вѣкомъ и достоиньствомъ на повне пошанованье заслугуючѝ. Тожь сподѣемося, що при новôй розправѣ такъ самъ трибуналъ, якъ и заступникъ прокураторіи звернутъ бôльшу увагу, якъ доси, на приналежнôсть въ титулованю свѣдкôвъ.

— **Пôдчасъ рускои службы божои въ Львôвскôмъ костелѣ ОО. Єзуитôвъ** ôтправленои въ минувшу Недѣлю Єго Преос. Митрополитомъ киръ Іосифомъ при участи ВП. Крилошанъ выголосивъ проповѣдникъ архикат. Церкви св. Юрія О. дръ Бартошевскій проповѣдь по польски. Коментаря не потребуемо додавати.

— **Руска Бесѣда въ Чернôвцяхъ** устроюе ôтъ нового року публичнѝ ôтчиты для рускои интелигенціи черновецкои, а що четверга товарискѝ вечеры. Що недѣлѣ и свята ôтбуватись популярнѝ выклады для рускихъ мѣщанъ, котрѝ дуже численно громадятся и радо слухаютъ тыхъ занимаючихъ выкладôвъ.

— **Зъ Буковины** доносятъ, що рускѝ популярнѝ книжки и часописи, неменше якъ и народнѝ творы нашихъ писателѣвъ Данила Млаки и Ю. Федковича що разъ бôльше розповсюднюются межи рускимъ народомъ. Засновано такожь вже двѣ народнѝ читальнѣ въ Бергометъ надъ Прутомъ и въ Раранчѣ. Щасть Боже буковиньскимъ Русинамъ до дальшого успѣшного розвою народного!

— (*М*.) **Рускій баль въ Станиславовѣ.** Зъ Станиславова пишутъ намъ: Выдѣлъ филіи Товариства Качковского устроивъ въ Станиславовѣ дня 24 сѣчня (5 лютого) баль на доходъ бурсы братства св. Николая. Бавленося въ 24 паръ до 7 год. рано такъ красно и охочо, що на загальне жаданье мае сихъ мясниць ôтбутися еще зо два такихъ вечерôвъ, и то при численнѣйшôмъ удѣлѣ. Кождому бо стало яснымъ, що при троха лишь добрôй волѣ може такожь межи Русинами бути пожадана щирôсть и згода, коли бы тôлько бôльше зносилися безпосередно съ собою. За сей ôтрадный вечеръ належится передъ всѣмъ подяка ПП. Малецкимъ зъ Лядскою, яко господарямъ балю, дальше пп. Г. и Б. аранжерамъ танцѣвъ, котрѝ були дуже удатнѝ съ виняткомъ хиба вступнои коломыйки, до котрои немогли якось ôтважитися гдеякѝ пп. комитетовѝ. Дохôдъ, якъ на такъ красну цѣль можна було сподѣватися, выпавъ — якъ зачуваемо — досыть добре, особливо зъ надôсланыхъ зъ окрестности даткôвъ за билеты. На вечеръ приспѣли многѝ мимо студени зъ далекихъ сторôнъ — а що мимо того зôбралося лишь 24 паръ танцюючихъ — то вина того трохи неôтрадного объяву въ тôмъ що гдекотрѝ Русины мимо вчасно на передъ одержаныхъ запросинъ на вечерь до Станиславова — мимо того поспѣли тогожь вечера на баль въ поблизкôй Тысьмяници, устроеный тамошними жителями въ спôлцѣ съ уланьскимъ гарнизономъ.

— **Ческа илюстрована часопись** „Světozor“ выдавана въ Празѣ замѣстила въ 2 ôмъ сегорôчнôмъ Ч-лѣ портретъ и біографію Николая Костомарова, якъ сама редакція выражаеся, „славного южнорускогo поета и историка.“ Булобы порадно, щобы широкѝ круги нашихъ Галицкихъ Русинôвъ близше познакомилися съ творами и историчными працями Н. Костомарова, нынѣ безперечно найпершого историка Руси. „Руска исторія въ житьеписяхъ“ М. Костомарова выйшла такожь во Львовѣ еще р. 1878 въ 3 томахъ и стоитъ 1 р. 50 кр. Широкозвѣстне дѣло М. Костомарова „Богданъ Хмельницкій“ выдане третимъ выданьемъ въ 3 томахъ въ Петербурзѣ заслугуе на пильне студіюмъ кождого Руина. Въ россійскôмъ журналѣ „Вѣстникъ Европы“ выходячôмъ въ Петербурзѣ була умѣшена минувшого року дуже цѣнна и займаюча праця Костомарова п. з. „Руина“ — исторія гетманства Бруховецкого и Дорошенка.

— (О) **Зъ пôдъ Богородчанъ** пишутъ намъ: „Зарядъ камерального лѣса замкнувъ въ „Чорнôмъ лѣсѣ“ дорогу, що веде зъ Завою до Богородчанъ и дорогу зъ Грабôвки до Богородчанъ. Зъ Завою до Богородчанъ есть $1\frac{1}{2}$ милѣ, а скоро замкнена дорога черезъ лѣсъ, то треба ѣхати або йти ажь на Станиславôвъ т. е. накладати сѣмь миль! Черезъ тое поносятъ громады Завою и Грабôвки рôчно страту около 400 зр. Спосôбъ, въ якій камера присвоила собѣ тую дорогу, полягае на выхôснованю несвѣдомости и добродушности нашихъ людій. Власти лѣсовѝ гонятъ, граблятъ и окладаютъ карами людій переходячихъ або переѣзджаючихъ тою дорогою. А податливѝ люде переносятъ тое на собѣ и ôтстрашуются ôтъ уживаня дороги, котрою все зъ давенъ давна ѣздили и ходили всѣ люде. Несвѣдомôсть права богато намъ шкодитъ. Задля неи зрѣкаемося нашихъ отвѣчныхъ правъ, або неумѣемо ихъ боронити. Але въ тôмъ случаю, якъ показуеся, и жалобы не богато помагаютъ. Вп. О. Бородайкевичь зъ Грабôвки внѣсъ зажаленье до рады повѣтовои въ Калуши, а такъ само и завôйска громада подала скаргу, а однакожь доси ни слуху ни духу, хочь вже рôкъ давно минувъ, якъ заподѣяно кривду и якъ занесено скарги. Може голосъ прилюдно пôднесеный выеднае намъ яку ôтповѣдь нашихъ властій.

— † **О. Николай Чаплиньскій**, приходникъ въ Сидоровѣ, гусятиньского деканата, упокоився въ 66 р. трудолюбивого житя. Вѣчная ему память!

— **Выдѣлъ „Рускои Рады“** ôтбувъ въ Понедѣлокъ дня 28 сѣчня засѣданье пôдъ проводомъ предсѣд. крил. Шведицкого.

— **Загальный збôръ членôвъ золочѣвскои филіи** Общества им. Качковского ôтбудеся дня 6 (18) лютого о 2-ôй годинѣ по полудни въ домѣ парохіяльнôмъ.

— **Уступки Россіи для Полякôвъ.** Россійске правительство, якъ звѣщае Kuryer P., знесло заказъ, пôсля котрого Полякамъ не було можна закуповувати добра въ полудневo-захôдныхъ рускихъ земляхъ Россіи. Такожь дозволено Полякамъ учитися религію по польски.

— **Перемѣна орлицѣ въ пташка.** Щаслива звѣзда анонсового професора математики R. v. Orlicé, звѣстного на нещастье и на нашôй галицкôй Руси зъ шумныхъ оповѣстокъ п. з. „певна выграна на лотеріи!!“, теперь совсѣмъ померкла. Не досыть, що вже и легковѣрна публика лотерійцѣвъ перестала вѣрити въ нехибнôсть теръ укладаныхъ лотерійнымъ „професоромъ“, але ôнъ самъ замотався, якъ, доноситъ Politik, въ дуже немилый процесъ, котрый правдоподôбно ôткрые новомодный спосôбъ математичного швиндлю. R. v. Orlicé называеся властиво Іосифъ Птачекъ и прускѝ власти заказали вже сему пташкови уживати прибраного назвиска. Якійсь Юл. Стадахъ зъ Берлина взывае всѣхъ черезъ R. v. Orlicé пошкодованыхъ о надсыланье датъ що-до его математично-лотерійныхъ експериментôвъ надъ легковѣрною публикою. Такъ то за орлицю лапаютъ пташка!

— **Перенесенье судôвъ повѣтовыхъ.** Пôсля розпорядженя министерства справедливости зъ 9 (21) сѣчня с. р. маютъ дотеперѣшнѝ суды повѣтовѝ въ Устечку и въ Ялôвци закôнчити свое урядованье съ днемъ 19 (31 л.) жовтня 1880, а суды повѣтовѝ въ Золотôмъ Потоцѣ и въ Товстôмъ розпочати свое урядованье съ днемъ 20 жовтня (1 листопада) 1880.

— **Змѣны въ приналежности до староствъ.** Съ днемъ 20 жовтня (1 листопада вылучаеся село Кошилôвка зъ староства Чорткôвского а прилучаеся до округа староства въ Залѣщикахъ, а села Лука, Монастырь и Уничь вылучаются зъ староства въ Городенцѣ а прилучаются до округа староства въ Бучачу.

— **Рускій языкъ въ судахъ.** Въ урядовôмъ дневнику „Gazety lwow.“ появилися рускѝ оголошеня ôтъ ц. к. суду въ Стрыю печатанѝ кирилицю, що свѣдчитъ о тôмъ, що тамошный судъ перестерѣгае конституційнѝ права рôвноправности Русинôвъ. На нещастье однакожь суть то оголошеня лицитацій селяньскихъ грунтôвъ въ цѣли заспокоеня претенсій „Общого рольничо-кредитового заведенія для Галичины и Буковины у Львовѣ.“ Въ 30 ôмъ и 31-ôмъ Ч-лѣ. „Gaz. lwow.“ подыбуемо такихъ лицитацій 5: реальности пôдъ Ч. 105/29 въ Дулибахъ Ивана и Анны Тымчій, реальности пôдъ Ч. 45/116 въ Грабовици Петра Тура, реальности пôдъ Ч. 35 въ Гôрню Гната Андрусейко, реальности пôдъ Ч. 106 въ Грабôвци Ивана Стецѣвъ и реальности пôдъ Ч. 69—73 въ Дулибахъ Адама Гервія.

— **Ц. к. уприв. кредитовый закладъ селяньскій** (т. з. банкъ рустикальный). Въ однôмъ 30 ôмъ Ч-лѣ „Gaz. lwow.“ розписано 12 лицитацій селяньскихъ грунтôвъ въ користь рустикального банку, а именно: въ судов. повѣтѣ Залôзцѣ 6, с. п. Журавно 1,

с. п, Богородчане 1, с. п. Радымно 1, с. п. Щирець 1, с. п. Горлицѣ 1, с. п. Збаражъ 1.

— **Торговля Русинами.** Способы, якихъ уживаютъ нашѝ противники въ цѣли выпа родовленя Руси, переходятъ уже всякѝ понятія. На дняхъ пишутъ зъ Подôля, що въ мѣсточку . . . . выпожичае лат. священикъ рускимъ селянамъ грошѣ, а мѣсто проценту каже переходити имъ на лат. обрядъ. Сю небувалу еще практику записуемо на картынахъ нашого пысьма, щобы служила яко причинокъ до переслѣдованя нашого руского обряда Фактъ той стаеся тымъ огиднѣйшимъ, що его допускаеся священикъ, апостолъ любви, котрый не страхаеся выкористувати нужду бѣдного селянина, щобы выдерти ему тое, що чоловѣкови найдорожшимъ.

— **Магнетичнѝ дивогляды въ Вѣдни.** Ôтъ кôлькохъ день въ цѣлôмъ Вѣдни не говорятъ о ничôмъ бôльше якъ о Ганзенѣ и магнетизмѣ. Розправляютъ, сварятся, дѣлятся на партіи, а навѣть позываются до суду! Однѝ славлятъ Ганзена и магнетизмъ, другѝ прозываютъ его простымъ обманцемъ а его прихильникôвъ дураками. Щожь се такого Ганзенъ? Называе ôнъ себе професоромъ, вѣритъ, чи хоче вѣрити, въ свою магнетичну силу надъ людьми и дае представленя въ вѣденьскôмъ Ringtheater. Вѣденчуки збѣгаются и придивляются дивоглядамъ. Ганзенъ проситъ охочихъ зъ помежи публики на сцену, щобы схотѣли пôддатися его магнетичнымъ експериментамъ. Кôльканайцять або й кôлькадесятъ цѣкавыхъ смѣльчакôвъ удаеся на сцену. Ганзенъ переглядае ихъ и выберае зъ помежи нихъ придатныхъ до магнетичныхъ експериментôвъ, бо не кождый чоловѣкъ пôддасся, пôсля теоріи Ганзена, вплывамъ магнетизму и надаеся яко медіюмъ! Выбранцѣвъ садитъ на крѣсла и при тьмавôмъ освѣтленю и усыпляючôй музицѣ розпочинае Ганзенъ зъ ними свои магнетичнѝ експеримента — чи радше операціи. Стискае имъ зубы, голову, шію, примикае очи, вертитъ головою, що ажь вязи трѣщатъ, проводитъ своими руками по ихъ тѣлѣ и — они стаются безвладными, безчувственными, несвоевольными, трухлѣютъ, деревѣютъ и пôддаются силѣ и волѣ магнетизуючого професора! Такъ пр. впровадивши одного зъ своихъ „медій“ въ станъ магнетичный оперъ его Ганзенъ ногами о одно а головою о друге крѣсло и „змагнетизованый“ лежавъ просто и недвижимо якъ кусень дерева. Ганзенъ сѣвъ а по тôмъ и ставувъ на него, якъ на лавку, а змагнетизованый ни троха не подався. „Змагнетизованѝ“, такъ запевняе Ганзенъ и его прихильники, не можутъ супротивитись волѣ „професора“, а мусятъ все тое робити, що ôнъ имъ каже. Такъ пр. вмовивъ ôнъ въ одного, „змагнетизованого“, що на нѣмъ горитъ волосе и вся одежа и казавъ ему кинутися въ воду. Сей кинувся на землю и плывавъ — по коверци розстеленôмъ на помостѣ сцены! Другому давъ Ганзенъ сыру бульбу за грушку и сей бѣдачиско не мôгъ насмакуватися — сырои бульбы. Третёму товстолезному мѣщухови давъ до рукъ деревяну ляльку, мовбы то маленьку дитину, и казавъ еи накормити, а „змагнетизованый“ великанъ съ правдивою материньскою нѣжностію шукавъ за своею грудію, щобы накормити немовлятко! Тремъ панамъ, що пôддалися его силѣ, казавъ ôнъ сѣсти на стôлцѣ и чваловати якъ на коняхъ навколо сцены. Тѝ и тымъ подôбнѝ експеримента зъеднали Ганзенови межи вѣденьскою публикою богато вѣрующихъ въ его силу магнетичну. Але знайшлися и невѣрнѝ, котрѝ що разъ бôльше демаскуютъ чарôвну силу Ганзена Одинъ асистентъ вѣд. техники Фишеръ пôддався такожь магнетичнымъ експериментамъ Ганзена, але на другій день закинувъ въ N. Fr. Presse експерементамъ Ганзена обманьство. Фишеръ перечитъ, щобы стративъ пôдъ вплывомъ силы Гансена свою волю и свѣдомôсть. Противно ôнъ чинивъ все, що ему приказовавъ Ганзенъ, съ цѣлою свѣдомостію самого себе и зъ доброи волѣ, а коли змѣрковавъ, що Ганзенъ передъ публикою представляе его яко обезвладненого и несамовольного, ôтказавъ ему послуху и Ганзенъ не мôгъ тогды робити на нѣмъ дальшѝ експеримента. Ганзенъ, пôсля поясненя Фишера, уживае пôдступу и тероризму до своихъ експериментôвъ: ôнъ давитъ зъ цѣлои силы за шію, брутально стискае свому „медіумъ“ зубы и загаломъ такъ мучитъ свою жертву, що коли лучится слабый або еще до того нервовый чоловѣкъ, то дѣйстно пôдъ такою операціею може зъ болю и тои муки не тôлько потеряти притомнôсть але и совсѣмъ здеревѣти. Впрочѣмъ рѣчь се вѣдома, що богато людій, а именно нервовыхъ, дуже легко пôддаеся рôжнороднымъ вплывамъ дѣлаючимъ на нервы, якъ натискъ на очи, оголомшенье слуху, гнетъ на шію, крѣпке стисненье зубôвъ и т. д. Коли жь еще до того причинятся иншѝ обстоятельства, якъ выступленье на сценѣ, присутнôсть великого числа публики, усыпляюча музика, мрачне освѣтленье и т. д. — то не диво, що богато такихъ особъ пôдъ такими вплывами, скорше патологично-ными нѣжь психичными, теряютъ свѣдомôсть себе самыхъ, або навѣть костенѣютъ. Тѝ експеримента Ганзена не доводятъ отже ніякои надзвычайнои психичнои тайнои силы. Такужь саму оцѣнку експериментôвъ Ганзена подавъ такожь лѣкарь В. Н. зъ Ню-Іорку въ Fremdenblatt-ѣ. Ганзенъ оскорбленый поясненями Фишера запôзвавъ его передъ судъ о образу чести и подôйнявся передъ судомъ въ присутности знавцѣвъ перевести кôлька експериментôвъ стверджаючихъ его силу магнетичну. Розправа мала ôтбутися вже въ Вторникъ. Цѣкава однакожь рѣчь, для чого Ганзенъ не ужіе своеи силы, щобы змагнетизовати самого судію и наказати ему, щобы выголосивъ засудъ на Фишера?! Конець-кôнцемъ по першôмъ шумѣ зачинае теперь брати гору розвага и бôльша невѣра до тыхъ експериментôвъ. Послѣднѝ представленя Ганзена вже неудалися, такъ що незадоволена публика опустила театръ. Такожь люде науки починаютъ близше заниматися тою справою и поясняти зъ наукового становища появы выкликанѝ експериментами Ганзена, ôтмовляючи имъ всякого надприродного чи таемничого значеня. Тымъ не менше остаеся Ганзенъ предметомъ загального интересу Вѣденчукôвъ. Ганзена просятъ такожь до приватныхъ домôвъ, щобы близше придивитися его експериментамъ. Навѣть министеръ финансôвъ бар. Гофманъ запросивъ его до своихъ салонôвъ и пôддався магнетичнôй операціи Ганзена. Змагнетизованому министрови здавалося, що находится въ гаремѣ середъ чудныхъ одалисокъ!

— **Трихины.** Якъ небудь нашь край не есть безпосередно загроженый трихинами, то все жь таки буде небезъ интересу дôзнатися гдещо нового о трихинахъ, тымъ бôльше, що и до Галичины завозятъ шинки зъ далекого заходу (т. з. голендерскѝ). Зъ порученя санитарнои рады мѣста Chicago сконстатували два лѣкарѣ Дръ Бельфіельдъ и Атводъ, що въ Америцѣ на 100 штукъ безрогъ пересѣчно припадае 8 съ трихинами. Досвѣды переведенѝ съ щурами показали, що щуры годованѝ ôтъ часу до часу мясомъ съ трихинами не дôзнаютъ ніякои шкоды на здоровлю. Тѝжь самѝ лѣкарѣ утримуютъ, що такъ чоловѣкъ, якъ и кожде звѣря, може ôтъ часу до часу спожити певну скôлькôсть трихинъ безъ шкоды здоровля и що богато людій мае въ собѣ такожь трихины. Щобы доказати правду своихъ выводôвъ, зъѣвъ дръ Бельфіельдъ дня 20 лист. м. р. 12 живыхъ трихинъ, а мимо того остаеся и доси въ повнôмъ здоровлю. Дослѣджено такожь, що мала скôлькôсть сѣрчаного квасу додана до розчины, котрою заправляеся шинки, есть певнымъ смертоноснымъ средствомъ противъ всѣхъ трихинъ. Неозначено вправдѣ докладно скôлькости сѣрчаного квасу, яку треба дати, але на кождый случай була она дуже незначною, до совсѣмъ не змѣняла смаку мяса.

— (!) **Американьскій доразный судъ.** Въ Новôмъ Орлеанѣ народъ, незадоволеный зъ лагôдности судôвъ супротивъ зброднярôвъ, вдерся силою до вязницѣ и вывелѣкши шѣстёхъ убійцѣвъ, чотырехъ зъ нихъ повѣсивъ на деревѣ за мѣстомъ, двохъ же яко менше виноватыхъ выпустивъ на волю пôдъ условіемъ, що николи не вернутъ до Нового Орлеану. Самоволя тая здаеся уйде безкарно, понеже судъ не може выслѣдити виновникôвъ.

— **Кава** мае свою philoxer-у. Нова хороба тои рослины появилася въ першій разъ р. 1869 въ однôй плянтаціи на Цейльонѣ а зъ ôтси розширилася съ переражаючою скоростію на цѣлôмъ островѣ, а потôмъ и въ Индіи Переднôй. На ôтворотнôмъ боку листа показуються рудавѝ плямкѝ, тіи починаютъ скоро грубнѣти и выглядаютъ якъ наклеина, шорстка верства якоись згустнѣлои масы. Пôдъ шкломъ пôзнали природники въ тôмъ наростѣ грибокъ, котрому дали имя Hemileia vastatrix. Насѣнье его переносится дуже скоро будьто вѣтромъ, будьто водою або комахами що разъ дальше; дерево заражене тою пошестію нидѣе, листье зъ него паде, а нове, котрымъ деривина починае покрыватися, заледви розвинулося пôдпадае тôй хоробѣ и тое спроваджае смерть деревинки. Уже въ початку дерево есть такъ безсильне, що дуже мало або совсѣмъ ніякого не выдае цвѣту. Въ р. 1876 перенеслася тая епидемія на островы сундійскѝ, особливо на Яву и Суматру и загрозила тамъ матеріяльною руиною миліоны жителѣвъ, котрѝ зъ кавовыхъ плянтацій жили. Зъ разу думали всѣ, що тая слабôсть легко перемине, коли она однакожь що разъ бôльшѝ розмѣры почала прибирати, взялися до точныхъ студій надъ нею. Досвѣдъ научивъ, що дерева сильнѝ, посадженѝ на добрôмъ навозѣ слабôсть перебували. Комисія, скликана властями англійскими въ цѣли выслѣдженя правдивои причины тои хоробы и вышуканя средствъ противъ неи, выдала приказъ, щобы здоровѝ дерева посыпувати порошкомъ зъ ванна и сѣрки; а мôцно зараженѝ стинати и натомѣсть новѝ садити, и щобы помѣжь нихъ засаджувати дерева гербатовѝ, котрѝ, якъ показалося, тôй слабости совсѣмъ не улягаютъ. Нарôдъ котрому ходило о власный интересъ, взявся съ енергіею въ той способъ до ворога; власти, котрымъ ходитъ о податки, отже тожь о власный хосенъ, поперли его всѣми силами и хороба зредукована нынѣ уже до дуже малыхъ розмѣрôвъ. Такъ отже зъ тои причины не подорожѣе кава, якъ можна було зразу обавлятися. До того додамо, що кавового дерева розрôжняютъ 50—60 родôвъ; его листье есть стало зелене, вздовжковате, само дерево досягае найбôльше 5—6 метрôвъ высокости або зôстае тôлько корчемъ. Его цвѣтъ есть подôбный до нашого ясминового цвѣту а овочь есть зъ початку зеленый, ôттакъ червоный а въ кôнци фіолетовый и въ нѣмъ то знаходится насѣнье, т. е. сама кава. Кава росте въ тропичнôй стрефѣ въ Азіи, Африцѣ и Америцѣ, а черезъ штучну культуру розширено еи управу ажь до 36° ширины геогр. пôвнôчнои. Температры не зноситъ ани высшои надъ + 28° Р. анѣ низшои ôтъ 10·5° Р.; удаеся найлѣпше на грунтѣ вохкôмъ и въ тѣни.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Зорѣ**, письма литературно-наукового для рускихъ родинъ, выйшло число 3 въ два листы печатнѝ и мѣститъ въ собѣ: Марта Борецка (оповѣданье), Гальшка княгиня Остроска (историчка розвѣдка Дра Шараневича), Голосъ рускои матери (поезія), Ворогъ женьщинъ (оповѣданье), Полечу въ той край (поезія), Зъ карпатъ коломыйскихъ (Рабинець; крестины въ Черемоши; гдещо про опрышкôвъ), Блуднѝ огнѣ, Русины въ 1848, Зъ народныхъ устъ (туга жовняра, жаль сестры), Важнѣйшѝ вынайденя (авдифонъ Грейдона, переворотъ въ штуцѣ друкарскôй), Рускій театръ, Замѣтки и вѣсти литературнѝ, Библіографія, Листокъ школьный, Памятаймо о пташкахъ, Переписка редакціи, Оголошенье. — Зоря выходитъ два разы мѣсячно, кождого 1 и 15 найменше въ 1 ½ листôвъ печатныхъ и стоитъ рôчно 4 зр. (на велиновôмъ паперѣ 4 зр. 60 кр.) Цѣлорочнѝ пренумеранты, котрѝ найдальше въ протягу лютого зложатъ повну предплату, одержатъ яко премію „Повѣсти Николая Устыановича“ и повѣсть „Маруся.“ (Адресъ: Редакція „Зорѣ“ во Львовѣ, улиця Галицка 18).

— **Денницѣ**, письма литературно-наукового, выдаваного проф. Иваномъ Верхратскимъ въ Станиславовѣ кождого 11 и 27 въ объемѣ 1 до 2 печатныхъ листôвъ, выйшло вже Ч-ло І-ше и мѣститъ въ собѣ: „Покликъ до згоды.“ Стихъ Г. „За высоко.“ Повѣсть. „Мое небо.“ Стихъ Любарта Горовского. „Жертва любви.“ Оповѣдане. „Бѣлка звычайна.“ Написавъ И. В. „Замѣтки про взаемины руского языка и народнои литературы.“ Написавъ Г. Обвѣтка. Анонсы. Часопись тая надаеся яко образуюча лектура именно для рускихъ женщинъ. Цѣна предплаты на цѣлый рôкъ 3 р, на ½ року 1 р. 60 кр.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Введенѝ въ душпастырство: Всч. ОО.: Романъ Крижановскій, яко завѣдатель Ходачкова вел.; Ѳеофилъ Яворовскій яко завѣд. Сопота; Викторъ Кисѣлевскій яко завѣдат. Толмачика; Евгеній Левицкій яко сотруд. въ Толмачику.

Именованѝ: о. Исидоръ Давидовичь сотрудникомъ въ Сассовѣ.

Презенту пол. Всч. ОО.: Терентій Доманикъ на парохію Ляшки корол.; Мих. Шавала на кан. Полтву.

Въ пропозицію принятѝ: на парохію Гостôвъ, дек. Товмацкого ОО.: крылошанинъ Ѳеодоръ Лѣсевичь, зъ Кутъ, Іоаннъ Рудницкій, зъ Воскресинецъ; Кароль Харкевичь; зъ Кривотулъ; дальше Іоаннъ Рожкевичь, зъ Вороны; Іоаннъ Левицкій зъ Корнича; Терапонтъ Котовичь, зъ Лишеничь; Антоній Воляньскій зъ Миловата; Андрей Проскурницкій зъ Задубровецъ; Иляріонъ Руденьскій зъ Бужникъ; Деканъ Юліянъ Левицкій зъ Джуркова; Іоаннъ Партыцкій зъ Торговицѣ; Кирилъ Гаморакъ зъ Стецевы; Максимъ Струмѣньскій зъ Голетевы; Валеріянъ Лукавецкій зъ Тройцы; Сильвестеръ Дрогомирецкій зъ Вербôвця; Алексѣй Заклиньскій зъ Каменны; Романъ Крижановскій зъ Ходачкова; Ант. Андроховичь, зъ Лысця; Іоаннъ Проскурницкій зъ Лопатына; Евстахій Клосевичь зъ Знесѣня.

Упокоився: Всч. О. Григорій Филиповъ прих. въ Керници. дек. городецкого, и Николай Чаплиньскій, пар. въ Сидоровѣ, дек. гусятиньского.

На конкурсъ розписанѝ съ речинцемъ до 10. л. Цвѣтня с. г. кап. Стѣнка дек. Золоч. 41 орн. 36 сѣн 24 злр. конгруы.; кап. Пôдманастырь, дек. Бобр. съ реч. до 15. л. Цвѣтня с. г. 42 ор. 110 сѣн. 50 злр. Обѣ парохіи наданья приватного.

Зъ Епархіи Перемыскои:

Принятѝ въ пропозицію: а) на парохію Ветлинъ Всч. ОО.: 1. Иляріонъ Будзыновскій, 2. Емиліянъ Бачиньскій, 3) Александеръ Саноцкій; дальше: Левъ Лазуркевичъ, Іоаннъ Борсукъ, Викторъ Кмицѣкеничъ, Теодоръ Дорыкъ, Николай Боберскій, Иляріонъ Туна, Володимиръ Подолиньскій; б) на парох. Хлѣпле дек. Комарняньского Всч. ОО. 1. Теофиль Глушкевичъ, 2. Василій Мацюракъ, 3. Александеръ Грушкевичъ; дальше: Іоаннъ Татомиръ, Генрикъ Поляньскій, Павѣлъ Винницкій, Володимиръ Копыстяньскій, Володимиръ Лысякъ.

На парохію Бандрôвъ дек. Устрыцкого подався лише одинъ кандидатъ Всч. О. Іеронимъ Куновскій.

Посады душпастырскѝ получили: О. Николай Бачиньскій ново поставленый пресвитеръ сотрудничество въ Рудѣ монастырской дек.-Потелицкого; О. Іоаннъ Грыцай зъ Мостискъ сотрудничество приватне въ Годыняхъ дек. Мостиского; О. Іосифъ Долошицкій новопост. пресвитеръ прив. сотрудничество въ Мостискахъ; О. Іоаннъ Лукашевичъ завѣд. парохіи Кречовичи завѣдательство парохіи Сѣлецъ Белзскій; О. Димитрій Исайчикъ пр. сотрудникъ въ Фульштынѣ дек. Старосольского, завѣдательство парохіи Скородне дек. Затварницкого; О. Петръ Дуркотъ новопост. пресв. завѣдательство капел. Рыхвальдъ дек. Бѣцкого; О. Корнилій Грушкевичъ сотр. въ Мокротинѣ дек. Жолкôвского прив. сотрудничество въ Фульштинѣ дек. Старосольского.

Презенты получили: Всч. ОО. Левъ Щавиньскій сотрудникъ прикатедральной церквѣ въ Перемышли на парохію Ракова дек. Старосольского; Романъ Кмицѣкевичъ зав. парохіи Завадка дек. Яслиского на туюжь парохію; Николай Волошиньскій зав. пар. Липовецъ дек. Яслиского на туюжь парох. Василій Мокрицкій завѣд. пар. Терка дек. Балигородского на туюжь парохію; Юліянъ Вендзиловичъ зав. кап. Криве дек. Балигородского на пар. Яблонки тогоже деканата.

Увôльненье ôтъ испыту конкурсового получилъ Всч. О. Андрей Габла парохъ Тырявы сольной дек. Лиского.

Всч. О. Дръ Михаилъ Людкевичъ духовникъ семинаріи Перемышльскои получилъ 150 злр. титломъ запомоги изъ фонду религійного.

Упокоился: дня 28. Сѣч. с. р. О. Константинъ Лучко въ 37 р.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИ.

Черезъ редак. „Дѣла“ прислали ВПП. для Зорѣ: Д. Шк. въ Бѣл. 1 зол; А. П. въ Рад. 1 зол; В. Г. въ Стр. 1 зол; о. К. въ Бес. 4 зол; Е. Ж. въ Ста. 2 зол.; о. В. Ч. въ Баб. 2 зол; о. П. Д. въ Ван. 2 зол; для Батькôвщины: Дръ С. въ Ход. 1·25; о. Ил. А. въ Нѣ.. 1·30; А. П. въ Рад. 1·50; о. Б. въ Устю 1·30; о. К. Ч. въ Дев. 1·30; о. И. Г. въ Мик. 1·30. Ю. к. въ Гов. 2 зол. 50 кр. для Правды: А. П. въ Рад. 4 зол.; В. П. въ Ям. 1 зол.; п-ѣ А. А. въ Т. 1 зол; для Просвѣты: А. П. въ Р. 1 зол. для Науки: о. В. Ч. въ Баб. 2 зол. для Школьнои Помочи о. В. Неб. Перег. 1 зол.; И. Гад. 1. зол.

Вс. О. І. Б. въ Сер.: Всѣ числа высылано Вамъ, якъ и всѣмъ П. Т. абонентамъ правильно; если они Васъ не въ своимъ часѣ або зовсѣмъ недоходятъ, не наша въ тôмъ вина, а почтов. ур. въ Озернѣ. Понеже и зъ деякихъ другихъ сторôнъ подôбнѝ жалѣ о неправильне одержуванє „Дѣла“ насъ доходятъ, то внесено сими днями жалобу до Дирекціи почтъ на дотычачѝ уряды почтовѝ.

Вп. С. Н. въ Вѣдни. Вы самѝ не подали ул. на Вашôмъ адресѣ. Высланѝ Вамъ числа назадъ вертались. Вже выслано Вамъ всѣ.

О. В. М. въ С. Спасибôгъ за щире слово, та за вѣсточку, просимо о дальшѝ.

ÔТЪ АДМИНИСТРАЦИИ „ДѢЛА“.

На донесеня, що числа „Дѣла“ часто не доходятъ нашихъ ВП. Читателѣвъ, освѣдчаемо, що експедиція ôтбуваеся якъ найточнѣйше, вина може спадати отже тôлько на дотычащѝ уряды почтовѝ. Просимо тамъ допоминатись и въ случаю неточности намъ заразъ донести о евентуальныхъ непорядкахъ.

☞ Кто не одержитъ якого Ч-ла, зволитъ заразъ рекламовати. Неопечатанѝ рекламаціи принимаются на почтѣ безплатно.

Курсъ львôвскій зъ дня 11. л. лютого 1880.

	платятъ р. кр.	платятъ р. кр.	жадаютъ р. кр.	жадаютъ р. кр.
	австр. валютою			
1. Акціи за штуку. (безъ текучого куп. безъ купону)				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	258	50	261	50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	158	50	161	50
Банку гиц. галиц. по 200 р.	290	—	294	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96	80	97	80
„ „ „ по 4% ав.	89	75	90	75
„ „ „ по 5% ав. період.	96	80	97	80
Банку гип. галиц. 6% ав.	100	75	101	75
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101	—	103	
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	--	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	96	60	97	60
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99	50	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	27	50	29	50
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	42	5	52
„ цѣсарскій	5	46	5	56
Наполеондоръ	9	30	9	40
Нôвимперіялъ	9	60	9	72
Рубель россійскій срѣбный	1	58	1	70
„ „ паперовый	1	25½	1	27½
100 марокъ нѣмецкихъ	57	60	58	20
Серебро	99	50	100	50

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 9 л. лютого 1880.

Довгъ державный.

	платятъ		жадаютъ	
Довгъ держ. въ банкнот.	71.35		71.50	
„ „ „ серебрѣ	72.50		72.65	
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	124.50		125.—	
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	130.25		130.75	
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	134.—		134.50	
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	177.—		177.50	
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	173.—		174.—	
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	29.—		30.—	
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	146.—		—.—	
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.50		102.50	
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	85.50		85.70	

Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)

Буковины	94.75	—.—
Галичины	96.80	97.30

Акціи.

Банкъ Англо-австр. 200 р. емит. р. 189	157.20	157.50
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	303.30	303.50
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	825.	835.—
Галиц. банку гипот. по 200 р.	240.—	242.—
„ бан для тор. и пр. по 200 р впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	—.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	—.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	618.—	620.
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	191.75	192 25
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2355.—	2360.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср.	261.50	262.—
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	159.50	160.
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	277.25	277.75
Полудн желѣз. держ по 200 р. ав.	89.—	89 25
I. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	130 25	131.—

Листы заставнй лосованй.

Общ. роль.-кред. Завед. д. Гал и Буков. въ 15 л. 6%	102.	—.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	106.—	—.—
Гал. б. кр. з. Крак. лос. въ 18 л. 6%	—.—	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	100.—	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	—.—
Галиц. общ кред. в. а по 4%	88.50	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	96.75	97.25
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	96.75	97 25
Галиц. банку гипот. по 6%	101.25	101.75
„ „ рустик. по 6%	102.25	102.75
Банку народного по 5%	—.—	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	102.25	103.75
„ „ „ по 5%	98.	—.—

Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)

Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	85 75	86 25
Общ жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	86 —	—.—
Жел пôвн. по 100 р. м. к.	104.50	—.—
„ „ „ 100 р. а. в.	100.25	101.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	103.—	103 25
„ „ „ „ II. емисіи	102.75	103·25
„ „ „ „ III. „	101.75	102.25
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв.-Черн.-Яс. III. емис. по 500 р. 5% ср. зъ р. 1865	87.75	88.—
„ „ 1867	91.50	92.—
„ „ 1868	86.40	86 60
„ „ 1872	83.75	84.25
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	84.80	85.20

Лосы.

Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	178.75	179.25
Клярого по 40 р. м. к.	45.—	45.75
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	107.—	108.—
Кеглевича по 10 р. м. к.	18.—	—.—
Лосы мѣста Кракова	20 60	21.—
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	44.75	45.25
Пальфія по 40 р. м. к.	43.—	43.50
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.25	18.75
Сальма по 40 р. м. к.	52.50	53.—
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	64.50	47.50
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	27.—	28.—
„ „ Трієсту по 100 р. мк.	119.50	—.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	65.—
Вальдштайна по 20 р. м. к.	33.75	34.50
Виндишгреца по 20 р. м. к.	37.—	38.—

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

вô Львовѣ при улици Коперника Ч. 10 має честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою

РОБÔТНЮ

МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, Упрашаючи яко Русинъ о ласкавй взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовеньства поручаеся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавй замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ. 2-12

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

Полотна, столовои бѣлизны, готовои бѣлизны бѣлои и кольоровои и товарôвъ пончошковои роботы поручае 2-3

по найдешевшихъ цѣнахъ

Ф. С. БАРДАШЬ

во Львовѣ ул. театральна ч. 9.

ВАЖНЕ

ДЛЯ ПРІѢЗДНЫХЪ ДО ТЕРНОПОЛЯ.

ГОСТИННИЦЯ

МОЙСЕЯ ГОЛЬДШТАЙНА

въ Тернополи при рускôй улици

дуже порядно устроена и дешева.

Численнй рекомендаціи. 1—?

ВАЖНЕ

для рускихъ громадъ и для будôвничихъ рускихъ церквей.

ДЕРЕВЯНА ЦЕРКОВЬ

есть на СПРОДАЖЬ въ Поморянахъ.

Кто хотѣвъ бы еи набути, зволить письменно або устно ôтнестися до мѣстцевого пароха О. Михаила Рудницкого въ Поморянахъ.

Послѣдна почта въ мѣстци. 1—?

И. КОСТЮКЪ

ПЕРЕПЛЕТНИКЪ и ГАЛЯНТЕРІЙНИКЪ

во Львовѣ при улици Галицкôй Ч. 46.

принимае всякй роботы ôтъ найпростѣйшихъ до найвытворнѣйшихъ оправъ книгъ церковныхъ и цѣлыхъ библіотекъ Такожь споруджае всѣлякй картоны. Замовленя зъ провинціи выконуются якъ найспѣшнѣйше 1—?

Д. З. БАРДАХЪ.

вô Львовѣ при улици Сикстускôй Ч. 15.

Складъ паперôвъ, приборôвъ до писаня и рисованя, такожъ товарôвъ галянтерійныхъ и модныхъ. Великій добôръ масокъ и ордерôвъ котиліоновыхъ по цѣнахъ фабричныхъ. 3—3.

АНЗЕЛЬМЪ ЛЯВФЕРЪ

во Львовѣ, пляцъ Галицкій Ч. 1.

насупротивъ банку гипотечного поручае ВП. П. Т. рускôй Публицѣ свôй добôрный складъ **готовои одежи для мужчинъ, хлопцѣвъ и дѣтій,** мѣйскихъ и подорожныхъ футеръ, неменше такожь сукна и матерій по найдешевшихъ цѣнахъ.

На жаданье высылаеся прôбки на провинціи. 1—3

Генеральна Репрезентація для Галичины и Буковины у Львовѣ, ул. Коперника н-ръ 16.

„СЛАВІЯ“

Генеральна Резрезентація для Галичины и Буковины у Львовѣ, ул. Коперника н-ръ 16.

Банкъ взаимныхъ убезпеченій въ Празѣ.

(Основаный въ 1869 р.)

Принимае убезпеченє капиталôвъ и рентъ на случай жизни и смерти въ рôжныхъ комбинаціяхъ, убезпечае посаги и пенсіи або ренты дожизненй безъ взгляду на станъ, вѣкъ и полъ, а въ кôнци убезпечае противъ шкодамъ ôтъ огня и градобитья. Десятлѣтный результатъ свого существованья заключае въ слѣдуючôмъ:

СУМАРИЧНÔМЪ ВЫТЯГУ

изъ счетôвъ и справозданя за рôкъ администр. 1878.

Секція I—II. Убезпеченье капиталôвъ и рентъ на случай жизни и смерти.

Число членôвъ 16.737.—Убезпечена сума 9,157.705 зр. 50 кр. — Убезпеченй ренты 1876 зр. — Преміи и побочнй належности 164.627 зр. 14 кр. — Фонды резервовй и ручительнй 753.076 зр. 87 кр. — Резерва зыскôвъ 109.768 зр. 29 кр. — Уплаченй капиталы и ренты за рôкъ 1878 93.740 зр. 48 кр. — Надвыжка за рôкъ 1878 для членôвъ и фондôвъ 8.484 зр. 18 кр., надзвычайна резерва для I. секціи 6.000 зр.

Въ секціи I. ôткрыто съ началомъ 1880 р. нову автономичну и самостоятельну спôльку для убезпеченя пенсіи або рентъ дожизневыхъ при вкладкахъ рôчныхъ ôтъ 10 зр. до 100 зр. а. в.

Секція III. Стоваришенье для взаимного наслѣдства.

Число членôвъ 18.443. — Капиталъ 7,829.090 зр. 50 кр. — (Уплаченй вкладки въ 1878 р. 230.181 зр. 46 кр.). Майно (резерва) вразъ съ 4% ôтсотками 2,405.830 зр. 34 кр. — Надвыжка резервы 325.120 зр. 61 кр. — Надзвычайна резерва на издержки администраційнй 20.000 зр. — [Зыскъ процентовый за рôкъ 1878 (безъ вчисленя условленыхъ 4%) выноситъ 80.073 зр. 27 кр., переносъ доходовый изъ секціи II. съ лѣтъ 1869—1873 56.998 зр. 35 кр.] Обще майно стоваришеня для взаимного наслѣдства выноситъ съ кôнцемъ десятого року администраційного 2,720.950 зр. 95 кр.

Стоваришеня кредитовй.

1. Стоваришенье кредитове. — Пожички на кавціи для чиновникôвъ державныхъ, комунальныхъ и приватныхъ, которй убезпечилися въ секціи II. по крайнôй мѣрѣ на 500 зр. — Число членôвъ 328. — Сума до теперь удѣленыхъ пожичокъ на кавціи 145.880 зр. 39 кр. — Сальдо позôсталости капитала до амортизованя 73.502 зр. 65 кр. — Потери на кавціяхъ въ 1878 р. пôсля увѣдомленя 213 зр.

2. Стоваришенье кредитове. — Пожички и залички для членôвъ секціи II., которй убезпечилися въ „Славіи“ на случай смерти по крайнôй мѣрѣ на 300 зр. — Число членôвъ 1335. — Сума пожичокъ 941.599 зр. — Сальдо позôсталости капитала до амортызованя 497.759 зр. 49 кр. — Шкоды изъ р. 1878 черезъ запропалôсть полицъ у двохъ членôвъ 1.029 зр. 88 кр.

Секція IV. Убезпеченье противъ шкодамъ ôтъ огня.

Число членôвъ 116.679. — Убезпеченый капиталъ 108,100.580 зр. — Преміи съ побôчными належитостями за 1878 р. 749.630 зр. 56 кр. — Резервы въ преміяхъ готôвкою (безъ взгляду на преміи, которыхъ раты въ 1879 р. маютъ бути уплаченй въ квотѣ 545.926 зр. 27 кр.) выносятъ 262.026 зр. 97 кр. — Надобыкновеннй резервы 80.493 зр. 63 кр. — Резерва зыскôвъ премійныхъ 59.246 зр. 56 кр. — Уплаченй шкоды разомъ съ выдатками за рôкъ 1878 550.738 зр. 8 кр. — Зыскъ для членôвъ и фондôвъ за 1878 рôкъ 15.331 зр. 38 кр. — Ôтъ часу треваня секціи IV. (1870 включно до 1878) надѣлено на пôдставѣ §§. 4 и 5 статутôвъ того ôтдѣла 119 громадъ прирядами до гашеня и то майже безъ выемка сикавками о 4 колесахъ въ вартости по 500 зр. — Составъ млынôвъ въ секціи IV. — Убезпеченый капиталъ 6,662.300 зр. — Преміи 51.269 зр. 61 кр. — Шкоды заплаченй и маючй бути заплаченй разомъ съ коштами ликвидаційными 43.749 зр. 26 кр. — Вынагородженье шкодъ огневыхъ въ лѣтахъ 1870—1878 въ стоваришеню млынôвъ 276.587 зр. 76 кр.

Секція V. Убезпеченье противъ градобитю.

Число членôвъ въ 1878 роцѣ 5.713. Убезпеченый капиталъ 4,288.320 зр. Преміи съ побôчными належитостями 83.646 зр. 64 кр. — Резерва и фондъ ручительный 55.112 зр. 84 кр. — Шкоды заплаченй съ выдатками въ 1878 р. 20.071 зр. 72 кр. — Зыскъ изъ преміи для членôвъ и фондôвъ 31.166 зр. 14 кр. — Резерва зыскôвъ премійныхъ 12.819 зр. 88 кр.

Въ десятьохъ лѣтахъ свого треваня выплативъ банкъ „СЛАВІЯ“ яко нагороды за шкоду разомъ съ коштами ликвидаційными квоту 3.972.316 зр. 22 кр. — Фонды резервовй и ручительнй выносятъ 4,083.495 зр. 99 кр. — Надзвыжки премійнй (такъ званй зыски резервовй) выносятъ 181.834 зр. 83 кр. для секцій I., II., IV. и V.; и 325.120 зр. 61 кр. для III. секціи. — 54 касамъ заличковымъ выпожичено готôвкою по 31. грудень 1878 р. 569.647 зр. 44 кр. — Пожичокъ гипотечно обезпеченыхъ удѣлено членамъ секціи IV. и V. въ квотѣ 733.583 зр. 14 кр. — Надвыжокъ изъ секціи I—V. осягнено въ роцѣ 1878 для членôвъ, якъ рôвно и для фондôвъ резервовыхъ и ручительныхъ въ квотѣ 135.084 зр. 97 кр. — Загальный доходъ изъ премій, вкладокъ, побôчныхъ належитостій и ôтсотокъ осягнувъ въ минувшôмъ администраційнôмъ роцѣ высоту

1,414.650 зр. 62 кр. 3—3

Канцелярія Генеральнои Репрезентаціи для Галичины и Буковины находится у Львовѣ, при улици Коперника н-ръ 16.

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.** Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 10. Львôвъ, Середа 6. (18.) Лютого 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Нашѣ довги.

II.

Якъ въ нашôй народнôй политицѣ. такъ и въ нашôмъ народнôмъ господарствѣ повиннѣ мы передъ всѣмъ старатися, стануги о своихъ власныхъ силахъ. Не поможе намъ ничого нарѣкати на банки и съ заложеными руками плакати надъ нашою бѣдою. Єсли указуємо на тоє, якъ страшно терпитъ нашъ народъ пôдъ тягаромъ теперѣшныхъ и давнѣйшихъ довгôвъ, якъ що разъ бôльше земля наша усуваєся зъ пôдъ нôгъ нашого народа и переходитъ въ чужѣ руки, якъ народъ бѣднѣє и повертаєся въ пролетаріятъ, то чинимо се тôлько для того, щобы неперестанно звертати увагу на пекучôсть нашого господарского питаня. Чижь удержится наша руска народнôсть, коли мы що разъ бôльше будемо упадати въ нашôмъ господарствѣ народнôмъ и чи поможутъ намъ що нашѣ высокѣ политично-народнѣ подвиги, якъ они не будутъ основуватися на народнôмъ добробытѣ господарскôмъ? Ходитъ намъ отже не о якѣ рекриминаціи, але о саму справу, именно о тоє, щобы сотворити для нашого народа раціональный кредитъ ôтповѣдаючій потребамъ и природѣ нашихъ сельскихъ господарствъ. Чи жь можна вытворити такій кредитъ?

Кредитъ ôтповѣдный природѣ нашого сельского господарства повиненъ подавати нашимъ селянамъ пожички на такій процентъ, щобы цѣла пожичка вразъ съ процентами могла бути сплаченою зъ самого доходу обдовженого господарства. А понеже наше сельске господарство приноситъ тôлько до 6% доходу, то очевидно стопа процентова пожичокъ для селяньства мусѣлабы бути меншою якъ 6% а то такъ, щобы зъ доходу землѣ можна оплатити не тôлько самъ процентъ, але й якусь часть на сплату самого выпожиченого капиталу (рату амортизаційну), на кошта администраціи кредитового заведеня и на убезпеченье обдовженого господарства ôтъ елементарнои шкоды. Процентъ селяньскихъ пожичокъ мусѣвбы про тоє бути значно низшимъ ôтъ максимального доходу зъ землѣ малыхъ сельскихъ господарствъ, отже около 3—5%. Такого кредиту немає доси наше селяньство. Тôй потребѣ стараєся доперва зарадити Выдѣлъ краєвый черезъ заложенье такъ званого краєвого банку фондами краєвыми, котрый бы удѣлювавъ селянамъ пожички на 5%. Анкета въ тôй цѣли черезъ Выдѣлъ краєвый скликана выпрацювала вже дотычащій проєктъ такого краєвого банку бодай въ головныхъ точкахъ и та справа буде одныиъ зъ найважнѣйшихъ предметôвъ соймовыхъ обрадъ.

Не перечимо, що „банкъ краєвый“ (пôсля предложеня выдѣлу кр.) введеный въ житье може выкликати значнѣ змѣны въ нашихъ кредитовыхъ ôтношеняхъ, причинитися до обниженя процентовои стопы и подати немалу помôчь нашимъ сельскимъ господарствамъ; однакожь не маємо надѣѣ, щобы ôнъ зарадивъ загальнôй потребѣ раціонального кредиту для нашого селяньства и спинивъ дальшій взрôстъ сельского пролетаріяту. „Краєвый банкъ“ має бути центральною институціею кредитовою для цѣлого краю и въ своѣй дѣятельности опиратися о Выдѣлъ краєвый и выдѣлы радъ повѣтовыхъ для загалу нашого селяньства дуже мало приступнѣ и не зôстаючѣ майже въ ніякôй органичнôй звязи съ господарскимъ житьемъ по нашихъ селахъ. Вже зъ того взгляду муситъ „краєвый банкъ“ хирѣти на тѣ недостатки и хибы, якѣ выказуются при всѣхъ дотеперѣшныхъ селяньско-кредитовыхъ институціяхъ, а то такъ при удѣлюваню якъ и при стяганю пожичокъ. Мало приступнôсть банку для загалу сельскихъ, все еще малописьменныхъ, господарôвъ выродитъ осôбный станъ банковыхъ посередникôвъ, котрымъ стороны при затяганю пожичокъ мусятъ оплачуватися. Недостача органичнои звязи межи банкомъ а поодинокими господарствами некористно вплыне такъ на удѣлюванье якъ и на стяганье пожичокъ: зъ одной стороны банкъ незможе точно пересвѣдчитися о заходячôй потребѣ пожички, о отвѣтнôмъ ужитю затягненои пожички на вытворююче господарство, не зможе розрôжнити пожичокъ продуктивныхъ ôтъ пожичокъ марнотравныхъ и т. д., а зъ другои стороны не зможе ôтповѣдно безъ превеликихъ коштôвъ стягати свои належитости ôтъ довжникôвъ въ тôй порѣ, коли они найлегше моглибы ихъ звернути, не буде мавъ нагляду надъ маєтковымъ оборотомъ довжника, ни способу удержати єго въ точности ратальнои сплаты и такъ зновъ буде мусѣвъ подôбно якъ и другѣ банки убѣгатися до примусовыхъ средствъ екзекуційныхъ на самъ грунтъ. Пôсля проєкту анкеты выдѣлу краєвого мавбы „краєвый банкъ“ удѣлювати пожички не меншѣ якъ въ сумѣ 500 зр., се значитъ на господарства що найменше вартости 800—1000 зр. Всѣ меншѣ господарства булибы отже выключенѣ ôтъ пожичокъ въ „краєвôмъ банку“. Тутъ розминулася анкета Выдѣлу краєвого съ двома головными точками. О скôлько дотеперѣшнѣ, якъ небудь єще совсѣмъ неповнѣ, дата статистичнѣ поясняютъ, єсть въ Галичинѣ переважна часть такихъ господарствъ, котрѣ обнимаючи въ собѣ 3—6 моргôвъ землѣ неможутъ перенести на своѣй гипотецѣ пожички хочьбы въ минимальнôй сумѣ 500 зр., а тѣ господарства именно передовсѣмъ потребуютъ помочи кредиту. По друге кредитъ чистореальный не зараджує потребамъ переважнои части нашого селяньства, а тôлько малôй части богатшихъ селянъ, котрѣ и такъ не дуже наглячо потребуютъ кредитовои помочи. Дуже значно переважаюча часть нашихъ селянъ єсть заразомъ робôтниками, котрѣ не тôлько працею около власного грунту, але и зарôбками на чужихъ господарствахъ занимаются, отже и зъ того заробку, або и зъ малого домового ремесла значну часть свого доходу побираютъ. Ясна рѣчь, що такѣ малоземельнѣ господары не можутъ подати для пожички ôтповѣднои поруки выключно тôлько въ своѣй власнôй землѣ, але що доперва ихъ маленька посѣлôсть въ сполученю съ ихъ особистою працею або ихъ домовымъ ремесломъ може статися повною основою кредиту вже не чисто реального, але особистого и реального разомъ. Чижь отже спинится дальшій упадокъ нашого селяньства и взрôстъ сельского пролетаріяту, єсли такъ значна, бо переважаюча часть нашихъ селянъ не буде могла користатися дешевымъ кредитомъ „краєвого банку“, а позôстане на дальше въ рукахъ дотеперѣшныхъ селяньскихъ банкôвъ? „Краєвый банкъ“ заснованый у насъ пôсля пляну анкеты кр. Выдѣлу мôгъ бы уратовати ôтъ упадку бôльшѣ селяньскѣ господарства, мôгъ бы ихъ двигнути и розвинути у насъ осôбный станъ середныхъ властителѣвъ землѣ въ родѣ нѣмецкихъ „Gross-bauer“ — посередныхъ межи великими а дрôбными властителями землѣ, але ôнъ не може выратовати значнои бôльшости нашихъ малыхъ господарôвъ сельскихъ, не може спинити вывлащуваня малыхъ господарствъ селяньскихъ. А тоє примусове вывлащуванье нашихъ малыхъ господарствъ селяньскихъ єсть далеко небезпечнѣйше, якъ въ иншихъ краяхъ, бо оно не переводитъ, якъ где инде, вывлащеныхъ господарôвъ до ремесла и промыслу, але именно задля недостачи ремесничого и промыслового образованя вытворює справдѣшный сельскій пролетаріятъ въ економичнôмъ и моральнôмъ взглядѣ дуже небеспечный.

Для того не думаємо, щобы проєктъ кр. Выдѣлу хочьбы тôлько въ головнôй части успѣшно мôгъ рѣшити нашу найжизненнѣйшу справу економичну и щобы мы могли спокôйно дивитися на господарску будучнôсть нашого селяньства. Чижь можемо мы выглядѣти яку ôтповѣднѣйшу дорогу ратунку нашого селяньства, чи ôтдатися ôтчаяню?

Святый вечеръ

(пôсля К. Дикенса). 7.

Ôтдѣлъ II.

Первый зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7 и 9.)

Духъ опинився передъ дверми однои конторы.

„Чи пôзнаєшь?“ спытавъ духъ.

„Чи пôзнаю?“ ôтповѣвъ Скруджь. „Хибажь я тутка не учився?“

Они вôйшли до середины. Тутъ сидѣвъ старенькій панокъ въ перуцѣ за пультомъ такъ высоко, що мало що не до самои стелѣ досягавъ своєю головою.

„Та сежь старый Фецивигъ,“ крикнувъ розрадованый Скруджь. „Бодай єго Богъ миловавъ, тажь се справдѣ ôнъ самъ, душею и тѣломъ Фецивигъ!“

Старый Фецивигъ положивъ своє перо и подививсь на годинникъ. Годинникъ показовавъ сему годину. Фецивигъ затеръ руки, обтягнувъ свою широку камизельку, засмѣявся весело и кликнувъ сильнымъ, повнымъ, але при тôмъ и пріятно давôнкимъ голосомъ: „Гей же хлопцѣ!“

Теперь вôйшовъ молодый Скруджь, точнѣсенько такій, якъ бувъ єще молодцемъ —, вразъ своимъ спôвученикомъ Дикомъ.

„Ану, хлопцѣ,“ сказавъ Фецивигъ. „Нынѣ святочный вечеръ. Святый вечеръ, хлопцѣ, святый вечеръ! Замыкайте контору! Замыкайте, але скоренько, якъ на нозѣ обернутись.“

Притьмомъ кинулись оба хлопцѣ замакати контору. Разъ, два, три—примкнули контору, — чотыре, пять, шѣсть—зариглювали и зашрубовали, — сѣмь, ôсьмъ, девять — вернулись назадъ, нѣмъ єще можна було дочислити одинацять, задыхавшись, якъ конѣ въ гонитвѣ.

„Гей же, ну,“ кликнувъ старый Фецивигъ и съ незвычайною зручностію скочивъ зъ свого высокого стôльця. „Прячте, хлопцѣ, и зроблôтъ доволѣ мѣсця! Гейже, жваво разомъ!“

Спрятати! Въ однôй хвилѣ сталося слово дѣломъ. Все, що не було прибите або вмуроване, посчезало въ кутахъ мовь бы николи бôльше не мало вже повнити своеи службы въ конторѣ. Мигомъ скроплено и заметено помôстъ, вычищено лямпы, досыпано углѣвъ до огню. Контора перемѣнилася въ выгôдну, теплу и ясну свѣтлицю бальову. Теперь вôйшовъ скрипакъ съ нотами, вылѣзъ на высокій стôлець Фецивига и тамъ розложившись мовь бы съ цѣлою оркестрою почавъ выгравати свои трелѣ и скочки такъ, що Фецивигъ ажь розплывався зъ радости. Потôмъ прійшли три панночки Фецивигôвнѣ, якъ три зорѣ блискучѣ, веселѣ и любѣ. Дальше прійшло шѣстьохъ молодцѣвъ, що всѣ були залюбились въ тыхъ панночкахъ. Ôттакъ прійшли хлопцѣ и дѣвчата, що служили въ тôмъ домѣ: покоѣвка съ своимъ своякомъ некарчукомъ, кухарка съ своего брата другомъ молочникомъ, хлопець зъ супротивного дому — всѣ, всѣ они посходилися, однѣ бундючнѣ, другѣ придурковатѣ, чемнѣ и нечемнѣ, хисткѣ и штурпаковатѣ, однѣ сѣпаючись, другѣ штуркаючись. Оттакъ нарынуло ихъ не мало, а по тôмъ пустилося зъ якихъ двайцять паръ наразъ до танцю, разъ на вколо, то зновъ черезъ середину, разъ сюды, разъ туды, выхилясомъ, выкрутасомъ, пара за парою, то разомъ, то одна на передъ другу, ажь всѣ помѣшалися безъ початку и кôнця. Ажь тогды старый Фецивигъ крикнувъ „браво“ и плеснувъ въ долонѣ даючи знакъ, що вже танець скôнчився. Скрипакъ затопивъ своє огнисте лице въ дзбанѣ портеру, що стоявъ побôчь него приладженый гасити єго жажду. Але вырынувши зъ дзбанка почавъ ôнъ наново приграватн и то съ такою охотою мовь бы ôнъ ни троха не умучився, а въ першій разъ взявъ за скрипку. И зновъ гуляли, гуляли, то бавилися въ фанты, то зновъ гуляли. Ôттакъ подали колачѣ, зимне мясиво печене и варене, паштеты и велику силу пива. Але скрипакъ бувъ дотепный чоловѣкъ, ôнъ розумѣвъ свою штуку и пôдъѣвши собѣ добре печенѣ загравъ: „Серъ Рожеръ де Коверлей*).“ Се була найсвѣтлѣйша хвиля цѣлого вечеру. Старый Фецивигъ выступивъ съ своєю тожь не молодою жѣнкою, до танцю въ першôй парѣ, а за нимъ двайцять кôлька паръ молодыхъ, жвавыхъ та моторныхъ гулякъ, що хотѣли справдѣ гуляти, а не прохожуватись. Не мала жь робота припала старому Фецивигови вести передъ такимъ гулякомъ! Але хочь бы ихъ було въ двоє и троє бôльше и въ двоє або й троє жвавѣйшихъ и скочнѣйшихъ, старый Фецивигъ и панѣ Фецивигова не повстыдалибыся теперь свого проводу. Досыть буде сказати, що панѣ Фецивигова була танечницею достойною свого мужа. А треба було дивитись, якъ Фецивигъ выгопкувавъ своими ногами. Зъ помежи всѣхъ нôгъ всѣхъ гулякъ можна було ôтъ разу пôзнати єго ноги, хочь не можна було вгадати, що съ ними за хвилю станеся. Они мовь справдѣ свѣтилися якъ два пôвмѣсяцѣ. Ôнъ перегулявъ всѣ туры танцю, а потôмъ такъ завертѣвся, мовь бы замолотивъ ногами и опинився.

Съ ударомъ одинайцятои годины закôнчився домовый баль. П. Фецивигъ

*) Старосвѣтскій поважный танець, въ родѣ польонеса.

Правно-политичне становище Русинôвъ.

III.

Мы вже выказали, по котрôй сторонѣ намъ стояти и яке стремленье намъ попирати треба. Теперь ходитъ о тое, чи и якй ставити намъ жаданя и въ якôй дорозѣ можна ихъ домагатися.

Голосы, якй до теперь пôдношено, схôднй въ тôмъ:

„Рôвнй права съ другими въ Австріи жіючими народами и устороненье гегемоніи польского елемента въ восточнôй Галичинѣ. Такого права, якого домагаются Чехи для себе, жадаютъ и Русины: ставляютъ затымъ именно требованье закона о рôвноуправненю народностій, змѣны ординацій выборчихъ, усуненя радъ повѣтовыхъ и т. д. и додаютъ, що того всего домагаются въ дорозѣ конституційнôй, т. є. на основаню законôвъ посредствомъ думы державнои.“

Що мы рôвноуправненя потребуємо, не пôдлягає сомнѣнію. Рôвноуправненье языка вже навѣть Арт-омъ XIX. зôстало узнане, недостає тôлько роспораджень переводовыхъ (Vollzugsverordnungen) и правъ о народностяхъ, котрыхъ повиннйсьмо домагатися.

Рôвно потрѣбнй намъ змѣны ординацій выборчихъ; але такъ ту, якъ тамъ ходитъ еще о дорогу, ôтъ котрои змѣны зависятъ.

Нашй хотятъ всего въ дорозѣ конституційнôй, але єсть она двояка: соймова и рады державнои. Нашимъ дорога соймова недогôдна, для того домагаются они всего въ дорозѣ думы державнои.

Не треба однакожь забувати о компетенціи, т. є. що належитъ до рады державнои а що до соймôвъ краєвыхъ. Такъ н. пр. рада державна може ино змѣняти свою ординацію выборчу, але до соймовыхъ ординацій выборчихъ она не має права.

Змѣны ординаціи выборчои думы державнои могутъ пôсля §. 15. закона зъ 2. цвѣтня 1873 рѣшатися тôлько бôльшостію по крайнôй мѣрѣ двохъ третихъ голосôвъ присутныхъ, и то тôлько при присутности по крайнôй мѣрѣ половины всѣхъ членôвъ палаты посольскои.

Вже ту тяжко ожидати змѣны ординаціи, бо централисты змѣнъ користнѣйшихъ при тôмъ для себе сподѣватися не могутъ.

Змѣны выборчихъ ординацій соймовыхъ еще бôльше утрудненй, бо въ §. 52 статуту краєвого (Бук. Б.) выразно сказано: „по уплывѣ першого шѣстьлѣтного періоду сойму краєвого, потреба до ухвалы сойму краєвого на внесокъ взглядомъ змѣнъ уставы виборчои присутности найменше трехъ четвертыхъ частій всѣхъ членôвъ, такожь призволеня на змѣну що найменше двохъ третихъ частій всѣхъ присутныхъ.

Можнажь жадати змѣны ординаціи соймовои ôтъ рады державнои, до чого она не має права? Що дорога соймова для насъ некористна, то правда; але на тое нынѣ не ма рады. Вказувати иншй дороги, якъ тіи статутами приписанй, значитъ, або нерозумѣти законôвъ, або хотѣти другихъ въ блудъ впровадити.

Чехи зъ давна домагаются змѣны соймовои ординаціи выборчои, але они такого жаданя въ радѣ державнôй не ставлятъ. Правда, Чехи вже и при нынѣшнôй ординаціи соймовôй, коли не було прессіи зъ стороны правительства, знаходилися въ бôльшости въ соймѣ, але соймъ ческій навѣть въ бôльшости нѣмецкôй ухваливъ потребу змѣны своєи ординаціи выборчои. Правительство и выдѣлъ краєвый збираютъ матеріалы, проякъ буде предложеный до ухвалы соймовои, ординація змѣнится и Чехи упорядкуются, якъ имъ буде потреба.

Чи при такихъ обстоятельствахъ змѣна нашои ординаціи соймовои булабы для насъ користна? Здаєся не треба о тôмъ говорити.

Але позвольмо, що наша ординація выборча булабы змѣнена и група меншихъ посѣлостій краю отрималабы вмѣсто 74 послôвъ 99, якъ тое розмѣрно до бôльшои посѣлости, котра вибирає 44, — пôсля податкôвъ приналежалобы. Що тое намъ поможе, якъ довго рускй выборцѣ будутъ выберали панôвъ и на 99 послôвъ выберутъ 90 або хоть 80 полякôвъ? Тутъ перше треба о що иншого старатися, а то: розбуджувати почутя народне у люду, и позыскувати єго довѣріє до насъ.

Вже пôсля тои самои ординаціи мали мы въ соймѣ 47 своихъ послôвъ, а въ думѣ державнôй 15. Чижь ординація выборча тому винна, що при кождыхъ наступаючихъ выборахъ тратилисьмо до 10 мандатôвъ посольскихъ, такъ що нынѣ въ думѣ державнôй маємо трехъ, а въ соймѣ ледве 10 послôвъ?

Въ нынѣшнôмъ положеню ани змѣна ординаціи выборчои, ани навѣть подѣлъ краю намъ не поможе; доки черезъ просвѣту не доведемо до того, щобы рускій выборець пôзнавъ власный интересъ, доти найбôльша чиннôсть зъ нашои стороны буде надаремна. Тымъ часомъ доси мы при выборахъ потрѣпавшись троха на ново впадали въ безчиннôсть давну и немыслили будити и розвивати силу народа.

Намъ хиба загальне голосованье може що помоглобы, але до того у насъ далеко.

Въ узнаню запевне тыхъ трудностій другй говорятъ: „Намъ потрѣбна змѣна ординацій выборчихъ, якъ до соймy такъ до рады державнои съ справедливымъ увзглядненьемъ числового и національного становища Русинôвъ въ Галичинѣ и на Буковинѣ такъ, щобы Русины мали належне имъ вже самою уставою забезпечене заступництво парляментарне...“

Хибажь кто надѣєся, що конституційне правительство може приказати, щобы н. пр. въ рускихъ округахъ выборчихъ не вôльно було голосувати тôлько на Русина? Єстьже то при свободѣ голису можливымъ? Хибажь где таке практиковано?

Стефанъ Качала.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Австрійска делегація обрадувала 1. (13.) и 2. (14.) с. м. надъ рôжницями, якй заходили межи ухвалами австрійскои и угорскои делегаціи, именно що до призволеня 100.000 зр. (яко першои раты зъ бôльшои сумы 400.000 зр.) на будову войсковыхъ кошаръ въ Сегидинѣ и що до гдеякихъ меншихъ выдаткôвъ на маринарку, именно що до вычеркненя зъ буджету сумы 60.000 зр. на одѣжь и плату, 70.000 зр. на службу на морю, 20.000 на камѣнный уголь, 140.000 на канонирску лодку и гдеякихъ дрôбнѣйшихъ выдаткôвъ. Всѣ суперечки що до тыхъ выдаткôвъ усунено черезъ спôльнй переговоры межи обома делегаціями, тôлько що до выдатку 100.000 зр. на будову кошаръ въ Сегединѣ обставала австрійска делегація при своѣй ухвалѣ, жадаючôй вычеркненя зъ буджету тои позиціи. Наслѣдствомъ того прійшло до спôльного голосованя обохъ делегацій надъ тою позиціею, при чѣмъ ухвала австрійскои делегаціи удержалася и тую суму 100.000 зр. зъ буджету вычеркнено.

Спôльнй выдатки австрійско-угорскои монархіи выносятъ: выдатки звычайнй 100,270.299 зр., выд. надзвычайнй 4,461.533 зр. разомъ, вже по ôтчисленю власныхъ доходôвъ спôльныхъ министерствъ, 104,731.832 зр. Ôтчисливши ôтъ того чистый доходъ зъ цла, позôстає загальна сума выдаткôвъ netto 99,731.832 зр. Тая сума дѣлится пôсля угодовыхъ законôвъ межи Австріею а Угорщиною въ той спосôбъ, що Угорщина поноситъ 30% спôльныхъ выдаткôвъ и 2% тыхже выдаткôвъ зъ титулу прилученя войского Пограничя до Угорщины, а Австрія 70% спôльныхъ выдаткôвъ. На Угорщину припадає отже 32% т. є. 31,321.158 зр. а на Австрію 68% т. є. 68,416.036 зр. Въ прирôвнаню до буджету зъ минувшого року зменшилися сегорôчнй спôльнй выдатки звычайнй о 383.979 зр. а надзвычайнй о 70.035 зр., отже разомъ о 454.014 зр.

Дня 2. (15.) с. м. ôтбулося зъ ряду десяте и послѣдне засѣданье австрійскои делегаціи. Президентъ авст. делегаціи замыкаючи засѣданье пôднѣсъ въ своѣй прощальнôй промовѣ, що загальный миръ Европы не буде нарушеный. Чорнй точки, указанй бар. Гибнеромъ не суть небезпечнй (справы Туреччины и Франціи), а одною чорною точкою на европейскôмъ небосклонѣ єсть заявлене въ гдекотрыхъ европейскихъ державахъ стремленье до побôльшеня войсковои силы. Однакожь Австрія не пôйшла въ тôмъ взглядѣ за прикладомъ тыхъ державъ. Бесѣдникъ указує на потребу згромадити всѣ парляментарнй силы надъ поправою матеріяльного добробыту австрійскихъ народôвъ. — Тогожь самого дня закôнчилися также засѣданя угорскои делегаціи.

На 47-ôмъ засѣданю *рады державнои* дня 1-го (13.) лютого принято новелю о податку грунтовôмъ въ третôмъ читаню а то 186 голосами противъ 79. При голосованю не було присутныхъ 88 послôвъ. При голосованю подѣлилися автономисты: богато ôттягнулося ôтъ голосованя, зъ помежи Чехôвъ и партіи права голосовали однй за новелею, другй противъ, тôлько Поляки (7 поль. послôвъ не було присутныхъ) голосовали противъ новелѣ. Зъ рускихъ послôвъ голосовавъ о. Озаркевичь противъ новелѣ, п. Ковальскій за новелею, а п. Кулачковскій ôттягнувся ôтъ голосованя. Причина сего роздробленя голосôвъ автономистôвъ при третôмъ читаню новелѣ о грунтовôмъ податку лежитъ въ тôмъ, що єи судьба вже при першихъ розправахъ була рѣшена на некористь внесеня бôльшости комисіи (Кшечуновича). Три найголовнѣйшй спорнй точки були: 1) контингентованье а опроцентованье, 2) терминъ залагодженя реклямацій и введеня закона о податку грунтовôмъ въ житье (бôльшôсть комисіи (Кшечуновичь) жадала, щобы новый податокъ бувъ побираный доперва по остаточнôмъ залагодженю реклямацій, а не ôтъ 1. сѣчня 1881), 3) складъ комисій покликаныхъ до рѣшаня надъ реклямаціями. Въ всѣхъ тихъ трехъ точкахъ упали дотычащй внесеня бôльшости комисіи, а удержалися внесеня правительственного проєкту, а именно принято засаду контингентованя грунтового податку т. є. щобы ôтъ 15—15 лѣтъ означовано загальну суму, яку має принести грунтовый податокъ и тую суму ôттакъ роздѣлювано на поодинокй краѣ, громады и поодинокихъ оподаткованыхъ; принято дальше внесенье (Вальтерскирхена), щобы вже ôтъ р. 1881 накладано новый податокъ съ застереженьемъ пôзнѣйшого вырôвнаня на пôдставѣ пересмотреныхъ и остаточно залагодженыхъ реклямацій; принято наконець правительственне предложенье що до складу комисій реклямаційныхъ. Понеже автономисты въ случаю своєи солидарности маютъ тôлько около 16 голосôвъ бôльше, а понеже часть моравскихъ послôвъ, а также богато зъ послôвъ партіи права не хотѣли голосовати за внесеньемъ бôльшости комисіи, про тое удержалося правительственне предложенье пôддержуване солидарно всѣма централистами а также и гдеякими автономистами. Для того то не можна вже було мати надѣѣ при третôмъ читаню обалити новелю еще при першихъ нарадахъ въ духу правительственного предложеня ухвалену и тымъ поясняєся тое роздробленье голосôвъ и такъ значна неприсутнôсть численныхъ послôвъ.

Предложенье закона о безпроцентовôй пожичцѣ для Галичины на пôдмогу дôткненыхъ недостаткомъ принято на 46-ôмъ засѣданю рады державнои дня

и п-нѣ Фецивигова станули по обохъ бокахъ дверій, прощаючись щиро стискали руки кождому гостеви и желали кождому и кождôй веселыхъ святъ. На конець розпрощалися они такъ само и съ своими обома молодыми учениками. Затихли веселй голосы, а оба хлопцѣ поклалися спати въ свои лôжка приготованй имъ въ послѣднôмъ магазинѣ пôдъ конторскимъ столомъ. Черезъ цѣлый сей часъ Скруджь мовь бы серцемъ и духомъ потонувъ въ тôй цѣлôй забавѣ. Ôнъ пригадавъ собѣ все тое, себе самого, яко молодого хлопця-ученика, радувався тымъ всѣмъ и не скорше, ажь якъ все тое счезло зъ передъ єго очій, пригадавъ собѣ, що коло него стоитъ духъ и дивится на него.

Духъ давъ Скруджови знакъ, щобы ôнъ прислухався, якъ оба ученики розплывалися въ похвалахъ надъ Фецивигомъ. А коли Скруджь наслухався тыхъ похвалъ, спытавъ єго духъ: „Ну и щожь, чи такъ оно справдѣ? Ôнъ выдавъ кôлька фунтôвъ вашого земского добра; може три або чотыре. Чижь се тôлько, щобы єго ажь такъ выхвалювати?“

„Не въ тôмъ рѣчь,“ сказавъ Скруджь якось роздражненый мовь бы то говоривъ не теперѣшный, але колишній Скруджь. „Не въ тôмъ рѣчь, духу. Ôнъ має силу зробити насъ щасливыми або нещасливыми, нашу службу учинити утѣхою або мукою, благомъ або тягаромъ. Ты можешь сказати: єго сила въ словахъ чи въ поглядѣ, въ марницяхъ чи дрôбницяхъ, але щожь се шкодитъ? Щастье, яке ôнъ приноситъ, такъ велике, мовь бы оно стояло цѣлый єго маєтокъ.“

Коли теперѣшній Скруджь говоривъ тй слова, колишній молодый Скруджь погасивъ свѣтло. Старый Скруджь и духъ знову були на вольнôмъ просторѣ.

„Мôй часъ кôнчится,“ сказавъ духъ.

Скруджь побачивъ знову себе самого — свою колишну постать. Ôнъ бувъ вже далеко старшимъ, якъ передъ тымъ, словомъ бувъ то чоловѣкъ въ повнôй мужескôй силѣ. На єго лици не було еще знати зморщокъ и слѣдôвъ пôзнѣйшого єго житя, хоть вже гдекуда почались пробивати знаки журбы и клопотôвъ. Въ єго очахъ горѣвъ вже огонь, котрый свѣдчивъ о неспокôйнôмъ и клопотливôмъ житю, и о пристрастяхъ, котрй мали розгорѣтися въ єго душѣ.

Ôнъ бувъ самъ одинъ; коло него сидѣла гарна, молода дѣвчина въ жалôбнôй одежи, съ слёзами въ очахъ. Она говорила тихо и жалôсно.

„Се мала рѣчь,“ говорила она „я вже знаю, що насъ ôтъ себе розлучає. Вы маєте иншій идеалъ, але коли ôнъ зможе вамъ мене заступити и стати окрасою вашихъ будучихъ лѣтъ, то и я буду совсѣмъ спокôйна, и ани одно слôвце жалю не выйде зъ моихъ устъ.“

„Що се за идеалъ,“ спытавъ Скруджь.

„Золото.“

„Се звычайный осудъ свѣта,“ сказавъ Скруджь. „Свѣтъ найострѣйше осуджає того, кто будучи убогимъ, хоче помѣрятися съ долею, и забажає гарнѣйшого житя.“

„Чому вы такъ дуже лякаєтесь того осуду свѣта?“ сказала дѣвчина. За для него вы залишаєте всѣ вашй надѣѣ, всѣ красшй змаганя. Я бачила добре, якъ въ вашôй душѣ гасла одна хороша гадка за другою, ажь доки не лишилася тамъ тôлько одна охота добувати маєтку и грошій“.

„Та и що зъ того?“ сказавъ Скруджь. „Хотьбы оно и такъ було, то я все таки не змѣнився взглядомъ васъ.“

Она усмѣхнулася сумно и потрясла головою.

„Чи може не такъ?“ спытавъ ôнъ.

„Наша звязь,“ сказала она, „сягає давнѣйшихъ часôвъ. Тогды були мы обоє еще убогй и хотѣли разомъ працювати надъ получшеньемъ нашои долѣ. Вы змѣнилися ôттакъ. Перше були вы далеко не такимъ чоловѣкомъ.“

„Я бувъ тогды еще дитиною,“ сказавъ ôнъ нетерпеливо.

„Вы самй признаєте, що не булисьте такимъ, якъ теперь. Я однакъ зôстала тою самою. Тое, що намъ перше щастье ворожило, коли булисьмо одною душею и однымъ серцемъ, теперь доведе насъ до погибели. Я не стану вамъ розказовати, якъ дуже и якъ глубоко вразила мене ваша перемѣна, досыть — скажу вамъ — що она мене зробила дуже, дуже нещастною, и що я готова вамъ, ваше слово звернути“.

„Чижь я жадавъ того коли ôтъ васъ?“

„Словами, николи.“

„А якъ?“

„Тымъ, що сталисьтеся иншимъ чоловѣкомъ, маєте теперъ иншй бажаня, иншй надѣѣ, иншу цѣль житя. Скажѣтъ менѣ щиру правду: колибъ вы були мене доси не знали, чи булибъ вы теперь пôзнавши мене, старались о моє серце, мою любовь? Певно, що нѣ!“

Она сказала тое тихимъ и спокôйнымъ, але твердымъ и рѣшучимъ голосомъ, такъ що Скруджь не мôгъ не признати въ глубинѣ серця, що она сказала правду. — Помимо того однакъ ôтважився ôнъ єи заперечити.

(Дальше буде.)

31. сѣчня (12. лютого) въ другôмъ и третôмъ читаню безъ розправъ пôсля правительственного предложеня.

Ôттакъ обрадовано надъ внесенями п. Карлона и д-ра Гранича о средствахъ охороны винной продукціи противъ штучной фабрикаціи винъ. — Найблизше засѣданье рады державной нынѣ, въ середу. На дневнôмъ порядку сего засѣданя замѣщено межи иншими такожь справозданье легитимаційной комисіи о выборахъ послôвъ дра Дворского, гр. Замойского, Р. Хамца, Тышковского и Кшечуновича.

Нарады *комисіи буджетовой* мовь бы на передъ звѣщаютъ, якъ дуже оживленй, дражливй а може въ теперѣшнôмъ, критичнôмъ положеню навѣть рѣшаючй будутъ сегорôчнй розправы буджетовй въ радѣ державнôй. При кождôй важнѣйшôй позиціи буджету пôдносятся рôжнороднй жаданя народностій, стремлячихъ до рôвноуправненя. Чехи жадаютъ переведеня рôвноуправненя въ университетѣ и въ середныхъ школахъ, п. Гавснеръ жадае заведеня медичного факультета во Львовѣ, п. Вошнякъ именемъ Словенцѣвъ жалится на знесенье реальной гимназіи въ Краинбургу, а навѣть посолъ Зотта выступивъ именемъ Ромунôвъ съ жаданьемъ, щобы на теольогичнôмъ факультетѣ черновецкого университету и въ духовнôй семинаріи черновецкôй заведено ромуньскій языкъ (хочь тутъ именно требабы памятати такожь о рускôмъ языцѣ). На засѣданю буджетовой комисіи дня 30 сѣчня (11 лютого) при парадахъ надъ буджетомъ середныхъ школъ розвелася знову дуже горяча розправа межи славяньскими послами а минист. Штремайеромъ. П. Вошнякъ пôднѣсъ, що знесенье реальной гимназіи въ Краинбургу дуже немило вразило словеньску людность, а п. Иречекъ для зъилюстрованя дотеперѣшного поступованя министерства просвѣты взглядомъ рôвноуправненя славяньскихъ народôвъ въ школѣ, указавъ на згерманизованье гимназіи въ Требичь, въ Моравіи. Мин. Штремайеръ боронивъ перемѣну гимназіи въ Требичь на нѣмецку гимназію, на що гр. Гогенвартъ ôтповѣвъ, що тая перемѣна въ користь нѣмеччины не есть одинокою, а маемо занотувати ажь три случаѣ згерманизованя гимназій въ славяньскихъ краяхъ. Гр. Клямъ назвавъ згерманизованье требицкой гимназіи разячою илюстраціею мнимой прихильности правительства для рôвноуправненя.

Становище теперѣшного министерства и ôтношеня поодинокихъ партій автономистôвъ не представляются въ теперѣшнôй порѣ въ дуже ôтраднôмъ свѣтлѣ. Передовсѣмъ замѣчаеся недостача рѣшучой солидарности межи автономистами. Недостача той солидарности выявилася при розправахъ и голосованю надъ новелею о податку грунтовôмъ. Якъ небудь пересадна есть хвальба нѣмецкихъ централистôвъ, що они одни представляютъ могучу солидарну партію, але годѣ заперечити, що въ всѣхъ часописяхъ, а именно такъ въ ческихъ и польскихъ якъ и въ Vaterland-ѣ, заступаючôмъ интересы такъ званыхъ февдалôвъ, проявляеся певне невдоволенье зъ теперѣшныхъ ôтношень поодинокихъ автономистичныхъ партій. Гдекотрй приписуютъ вину сего невчасному выступленю кн. Лихтенштайна съ звѣстнымъ внесеньемъ ревизіи школьныхъ законôвъ въ религійнôмъ, моральнôмъ и народнôмъ взглядѣ, що не есть користне для Поляковъ, другй приписуютъ вину выступленю ческого духовеньства съ пытаньемъ церковно державныхъ справъ, а ческа „Politik“, говорячи о бôльшости автономистôвъ въ радѣ державнôй называе еи „бôльшостію ôтъ случаю до случаю“ и видитъ причину дисгармоніи въ дотеперѣшнôмъ нерѣшучôмъ поступованю министерства, котре при розправахъ надъ адресою и войсковымъ закономъ держалося бôльшости автономистôвъ а теперь перехилюеся на сторону централистôвъ. „Politik“ остерѣгае министерство передъ безхосенною а небезпечною политикою министеріяльного ослаблюваня партій, бо се може довести до упадку самого министерства. — Межи министерствомъ тожь нема великой солидарности, якъ се показалося при голосованю надъ новелею о податку грунтовôмъ, при котрôмъ и министры подѣлилися на двѣ партіи, и зъ выступленя мин. Штремайера въ буджетовôй комисіи, чимъ значно зразивъ собѣ автономистôвъ. Тожь неустаютъ поголоски о змѣнахъ въ министерствѣ.

Пôсля найновѣйшихъ вѣдомостій бар. Кригсау зôставъ министромъ финансôвъ. Wiener Zeitung. оголошуе именованье бар. Конрада (дотеперѣшного намѣстника дол. Австріи) минист. просвѣты и вѣроисповѣданя.

Маневры Italia irredente звернули на себе увагу высшихъ сферъ австрійскихъ. Въ ôтповѣдь противъ демонстрацій италійскихъ маютъ въ полудневôмъ Тиролю побôльшитися залоги австрійского войска и взнестися гдеякй укрѣпленя. Allg. augs. Ztg. подае статю, походячу зъ вплывовыхъ сферъ австрійскихъ, въ котрôй выказуеся потреба, щобы Австрія для власного безпеченьства и для удержаня миру европейского наново заняла Венецію. Теперѣшне положенье австрійскихъ границь полудневыхъ улегшуе дуже значно вступъ италійскôй арміи до самои середины Австріи. Самъ Наполеонъ I. сказавъ, що Австрія для власнои обороны потребуе Венеціи.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Ворожа интересамъ россійскимъ Англія стараеся позыскати для себе нового союзника въ Азіи и симъ прискорити рѣшенье справы афганьскои. Въ роцѣ 1857 заключила Англія договоръ съ Персією, котрымъ зъобовязала шаха перского до зреченяся всякихъ претенсій на Гератъ. Въ найновѣйшихъ же часахъ, якъ доносятъ лондоньскй письма и якъ видко зъ пересправъ въ парляментѣ англійскôмъ, звôльнила Англія Персію ôтъ давнѣйшого зъобовязаня и дае ѣй цѣлковиту свободу до збройного выступленя противъ Россіи, бутьтобы для обезпеченя пôвнôчныхъ границь Персіи въ долинѣ рѣки Терека. Персія сталабыся такимъ чиномъ вѣрнымъ аліянтомъ Англіи противъ Россіи. Въ тôй цѣли выслано посольство англійске до Тегерану, котре подасть шахови высокôсть цѣны за евентуальный союзъ, а сею цѣною буде Гератъ съ окрестностію такъ, що посѣлости англійскй съ Кабулемъ малибы на будуще сосѣдовати съ посѣлостями Персіи, а именно съ занятымъ черезъ Персію Гератомъ.

Симъ часомъ, о скôлько тую справу объясняе предложена парляментови англійскому „синя книга,“ одержала Англія еще въ вересню м. р. ôтъ Росіи приреченье, що походъ войскъ россійскихъ въ Туркестанѣ не буде зверненый противъ Мерву, а лишь противъ розбишацкихъ ордъ Теке-Туркоманôвъ, котрй непокоятъ заняту черезъ Россію частину Туркестану. Мимо того вступила Англія до Кабулю, заставляючись передъ Европою тымъ, що ôтъ Россіи грозитъ ѣй якето небезпеченьство для индійскихъ посѣлостій. Чи удасться гордому Альбіону позыскати Персію для своихъ заборовыхъ цѣлій, покаже будучность.

До поголосокъ о зброеню Россіи додае кореспондентъ царгородскій до Pol. Corr: Россія стараеся всѣми средствами и якъ найскорше ôтбудувати укрѣпленя Севастополя и замовила въ арсеналахъ европейскихъ 60 сталевыхъ (25 сантиметровыхъ) пушокъ и множество панцерныхъ плытъ. Рôвночасно доноситъ лондоньскій Globe зъ Кронштату, що военна флота россійска на тихôмъ океанѣ буде значно побôльшена.

Зъ Петербурга телеграфуютъ до N. Fr. Pr., що праса россійска вдоволена троновою бесѣдою въ парляментѣ нѣмецкôмъ яко такою, котра ворожитъ тревалый миръ въ Европѣ.

Въ Одессѣ предпринято въ послѣдныхъ дняхъ богато арештовань, котрй стоятъ въ близшôмъ ôтношеню съ недавными ревизіями въ Петербурзѣ, при котрыхъ, якъ звѣстно, ôткрыто печатню „Народнои Волѣ.“

Нѣмеччина. 31. сѣчна (12. лютого) ôткрывъ въ имени цѣсаря гр. Стольбергъ нѣмецку раду державну троновою бесѣдою. Ледви 100 послôвъ було при тôмъ торжествѣ. Бесѣда тронова заповѣдае слѣдуючй правительственнй предложеня: 1) Буджетъ державный, при чѣмъ вноситъ на пôдвысшенье оплатъ матрикулярныхъ (т. с. тыхъ сумъ, котрй оплачуютъ поодинокй державы нѣмецкй на вспôльнй державнй потребы) 2) Позычку, котра якъ найскорше мала бы бути зреализована. 3) Реформы финансовй, розпочатй въ минувшôмъ роцѣ. 4) Новый законъ милитарный въ цѣли побôльшеня военныхъ силъ. 5) Продовженье правосильности закона противъ соціялистôвъ по рôкъ 1886. Бесѣда тронова констатуе мирнй ôтношеня державы нѣмецкои до всѣхъ державъ европейскихъ и заповѣдае тревалый миръ на пôдставахъ берлиньского трактату. Политика цѣсарства на будуще буде консервативною. Нѣмеччина, оперта на свѣдомости своеи силы, буде безкористно стремѣти до того, щобы удержати супокôй въ Европѣ и постараеся позыскати для сего стремленя одномысленнй державы. — Замѣтно, що слова „миръ“ и „мирный“ ажь 7 разôвъ въ бесѣдѣ повторяются. Президентомъ нѣмецкои рады держ. выбрано гр. Арнима-Бойтценберга, представителя сторонництва державного 154 голосами на 244 голосуючихъ. Противный кандидатъ народно-либерального сторонництва, Беннигсенъ одержавъ лишь 89 гол. Першимъ мѣстопрезидентомъ зôставъ Франкенштайнъ (164 голосами), представитель сторонництва клерикально-консервативного; другимъ мѣстопрезидентомъ — Гельдеръ, либералъ (149 голосамъ.)

Бесѣду тронову толкуютъ въ мирнôмъ дусѣ францускй и россійскй часописи, хотяй, якъ звѣстно, Бисмаркъ передъ зôбраньемъ рады державнои заедно заявлявъ, що лишь по тôй причинѣ побôльшае Нѣмеччина свои военнй силы, понеже Франція и Россія зброятся безперестанно и зъ сихъ двохъ сторôнъ належитъ Нѣмеччинѣ обезпечитись. Инакше задивлюются на бесѣду тронову лондонскй часописи, якъ Times. Пôдносятъ и они тую обстанову, що содержанье бесѣды есть мирного настрою, але читаючи межи строчками, кажутъ они, не можна не вычитати якуто провокацію. Чогожь зброится Нѣмеччина, коли такъ твердо вѣритъ въ супокôй? — пытаютъ они. Ôтповѣдно до голошеного мирного успособленя цѣсарства належалобы скорше сподѣватись редукціи арміи нѣмецкои.

Цѣкавый есть коментаръ, котрымъ мотивуе правительство проектъ продовженя уставы противъ соціялистôвъ. Сказано тамъ именно, що при помочи уставы успѣло правительство обмежити соціяльно-демократичну агитацію, розвязуючи стоваришеня, заказуючи зôбраня и выдаванье часописій соціяльно-демократичныхъ. Черезъ тое освободжено широкй круги людности зъ пôдъ пресіи соціяльно-демократичнои агитаціи и положено дорогу до згоды межи поодинокими верствами народонаселеня, якъ и причинено ся до пôднесеня добробыту клясъ працюющихъ. Дальше сказано, що рухъ соціяльно-демократичный ширится потайно и що организація его зôстала ненарушена. Соціялисты стараются всѣми способами обходити уставу, выдаючи за границею письма соціяльнй, котрыми маютъ бути заступленй давнѣйшй письма, выдаванй въ краю. Ихъ цѣлямъ служатъ передвсѣмъ двѣ часописи; одна, die Freiheit, редагована въ Лондонѣ черезъ якого то Моста, друга, Social-demokrat, выдавана въ Цируху. Зъ сихъ часописій явно, що движенье соціяльно-демократичне тревае дальше. Демократы нѣмецкй стоятъ въ дуже близькôмъ ôтношеню до заграничного сторонництва революційного, неменше суть они въ порозумѣню съ головными управителями интернаціоналу. Наглядаютъ они такожь съ великою точностію комунистичнй агитаціи въ Франціи, котрй обявились на торôчнôмъ конгресѣ роботникôвъ францускихъ въ Марсиліи въ мѣсяцю жовтни. Продовженьемъ уставы противъ соціялистôвъ ажь по 31 марта 1886 р. сподѣеся правительство нѣмецке ôтобрати имъ надѣю на „лѣпшй часы.“

Франція. Внесенье Блянка на цѣлковиту амнестію упало въ палатѣ послôвъ 313 голосами супротивъ 115. Президентъ министерства Фрейсине выступивъ притôмъ дуже рѣшучо противъ намѣрень радикальныхъ републиканôвъ, а ихъ выступленье нацѣховавъ шкодливымъ для републики.

НОВИНКИ.

— **Е. Прсв. еп. Ступницкій** одержавъ ôтъ папы Леона XIII. дипломъ, именуючій его асистентомъ папского престола, домовымъ пралатомъ и графомъ римскимъ.

— **Ч. 4. „Батькôвщины“** ц. к. Прокураторія сконфискувала за статю въ Новинкахъ: „Ц. к. староста Бенешекъ и Батькôвщина“.

— **Вечеръ съ танцями** устроюе Руске Касино 19. лютого (2. марта) с. р. въ сали Народного Дому.

— Звѣстный **лат. викарій Матковскій**, обжалованый о злочиньство мордерства, сповнене на Кочанѣ, зôставъ дня 3. (15.) с. м. увôльненый черезъ судъ присяжныхъ въ Станиславовѣ. Прокураторія зголосила жалобу неважности.

— **Руско-народный театръ** п. Т. Романовичь переѣздитъ зъ Перемышля до Станиславова, где въ сали „Европейского готелю (Гальперна)“ давати буде драматичнй представленя, почавши ôтъ 20. л. лютого. Представленя будутъ ôтбуватися що недѣлѣ, вторника, четверга и суботы. Репертуаръ теперѣшный складаеся зъ найновѣйшихъ дôбраныхъ оперетъ и комедій, по бôльшôй части оригинальныхъ перворядныхъ писателѣвъ. Гардероба нова и новй декораціи. Надѣемось, що такъ якъ все Русины Станиславôвскй и зъ окрестности щиро витали руско-народный театръ, такъ и симъ разомъ щиро приймутъ тую такъ важну народну институцію, котра скрôзь по Руси галицкôй, зъ одного закутка въ другій иде, пригадуеся Русинамъ, скрѣплюе въ нихъ духа народного, голоситъ рôдне слово, забавляе ихъ, розвеселяе, розганяе думки тяжкй нашй въ теперѣшныхъ тяжкихъ для насъ хвиляхъ житя народного...

— **Именованя учителѣвъ**. Кр. Рада школьна именувала дѣйствительными учителями школъ етатовыхъ: Константина Секунду въ Лячковѣ, Антонія Лопушаньского въ Вербѣжу, Михаила Гебуса въ Костаровицяхъ, Ивана Прокоповича въ Чижиковѣ, Ивана Микулиньского въ Кудынôвцяхъ, Теодора Дзюбиньского въ Сокали, Станислава Котовича въ Жуковѣ, и Николая Максимяка въ Пôдгородищахъ, а Марію Журавску, дѣйствительною учителькою выдѣловои школы въ Перемышлянахъ.

— (*Б*). **О бурсахъ**. Новый проектъ закладаня бурсъ, предложеный Впр. о. Дзеровичомъ въ „Дѣлѣ“, выкликавъ въ Галичинѣ живе занятье народолюбцѣвъ, пересвѣдченыхъ о великôй досяглости бурсъ и вѣрующихъ въ спасеннй ихъ наслѣдства на будущнôсть для руско-народного дѣла. Ред. „Дѣла“ одержуе разъ-на-разъ похвальнй голосы о проектѣ о. Дз., яко найôтповѣднѣйшôмъ и найлегшôмъ до осущеня. Въ тôйже справѣ пишутъ намъ зъ Жолкôвского:

„Способъ зôбраня капиталу до основаня товариства для пôдмоги бѣдныхъ ученикôвъ, поданый въ 8 Ч. „Дѣла“ о. дек. Дзеровичомъ есть дуже легкій до выконаня. Примѣромъ нехай послужитъ конвентъ оо. Доминиканôвъ въ Ярославлю, котрый збирае складки на реставрацію свого костела. ОО. Доминиканы выслали теперь 30 мѣщаньскихъ паробкôвъ въ рôжнй стороны. Тіи по двохъ ходятъ по рускихъ селахъ, идутъ найперше до вôйта, почастуютъ горѣвкою, съ собою принесеною и просятъ его о провôдника, котрыйбы имъ всказавъ заможнѣйшихъ господарôвъ. Вôйтъ добре почастованый дае имъ десятника (кликуна, полиціяна, якъ где звутъ) и той веде ихъ по хатахъ и каже зъ наказу вôйта давати збôже, грошѣ, що кто може. Такъ узбираютъ они въ теперѣшный голодный рôкъ въ селѣ всего добра на 7—15 злр. Передъ двома недѣлями зôбрали въ той способъ въ селѣ Пристани повѣта жолкôвского, обнимаючôмъ несповна 100 чиселъ грунтовыхъ, 7 злр. Якійже то капиталъ можнабы зôбрати що року по жнивахъ въ способъ проектованый о. Дзеровичемъ, слибы въ кождôмъ селѣ кождый священникъ хотѣвъ тымъ занятися и розъяснити народови важнôсть дѣла, о котрого осущенье розходится. Тожь съ надѣею выжидаемо сповненя проекту о. Дзеровича.

— (*С*) **Ôтъ Станиславова** пишутъ намъ: По смерти бл. п. Лѣтыньского, огородника мѣского, котрый удѣлявъ науки господарства сельского въ Станиславôвскôй семинаріи педагогичнôй, передала Дирекція семинаріи педаг. въ порозумѣню съ Радою Школьною кр. тую публичну службу учительску п. Новицкому, управляючому учителеви мѣскои людовои школы. Не наступаючи никому на его личну честь и безъ всякихъ приватныхъ взглядôвъ осмѣляемося въ тôй публичнôй справѣ звернути увагу Выс. Рады Школьнои, що далеко користнѣйше и догôднѣйше для закладу, а справедливѣйше для прагматики учительскои сталобыся, если бы науку того обовязкового такъ важного для будучихъ учителѣвъ сельскихъ предмету, поручено силѣ учительскôй, находячôйся вже ôтъ 4 лѣтъ въ статусѣ и въ функціи семинаріи педагогичнои, безпосередно отвѣчательнôй и зависимôй ôтъ управительства закладу, а то тымъ раднѣйше, позаякъ сила тая учительска, именно учит. К. Червиньскій мае испитъ выдѣловый зъ господарства сельского съ свѣдоцтвомъ ôтличнымъ и яко уродженый и выхованый на селѣ по своѣмъ замилованю для господарства и по своихъ личныхъ ôтношеняхъ съ господаруючими, такъ въ теоріи якъ и въ практицѣ найлучше задачи и обовязкамъ тои публичнои посады ôтповѣвбы. Годится такожь пôднести, що учит. п. Ч. належавъ пôдчасъ свого университетского образованя до найпильнѣйшихъ ученикôвъ професорôвъ дра Цѣсельского, дра Крайца, дра Радзѣшевского — повагъ знакомитыхъ въ наукахъ природныхъ.

— (*Г*.) **Зъ-надъ Быстрицѣ** пишутъ намъ: До порушенои Всеч. редакціею (ч. 6) справы обходу 300 лѣтного ювилею Ставропигійского Института, осмѣляюся подати короткй уваги: Належалобы 1) запросити до удѣлу депутаціи Брацтвъ церковныхъ всѣхъ рускихъ мѣстъ и мѣсточокъ Галичины, Угорщины и Буковины а зъ части россійскои, мѣстъ Вильна, Луцка, Кіева, Острога. 2) покликати всѣ рускй товариства и общества, Бесѣды и Касина до участи: 3) устроити выставу всѣхъ достопамятностей Ставропигійского Института якъ: старинныхъ рукописей, книгъ, образôвъ, церковного надôбя, а при тôмъ выставити можнабы и подôбнй предметы Народного Дому. 4) спорудити таблицѣ статистичнй успѣху дѣлъ брацтва. 5) написати пропамятникъ Ставропигіи пôдъ взглядомъ историчнымъ, литературнымъ, церковнымъ, соспôльнымъ. 6) зарядити торжественный выкладъ о брацтвѣ и 7) дружелюбный брацкій пиръ въ честь торжества народного; 8) семинаріи духовнй руски, и всѣ монастирѣ руски повиннй той ювилейный день въ отвѣтный способъ опровадити.

— **Иштоцизмъ на Угорщинѣ**. Викторъ Иштоци, угорскій посолъ заходится щиро коло основаня въ Угорщинѣ „анти семитскои лиги“. Коли Иштоци въ соймѣ говоривъ знамениту бесѣду про велике небезпеченьство, яке грозитъ Уграмъ ôтъ жидôвъ и хотѣвъ соймови предложити основнй постановы, нимъ самымъ выготовленыхъ статутôвъ тоижь лиги, то предсѣдатель палаты не позволивъ ему того. Але угорскй часописи подали тй статуты, зъ котрыхъ подаемо головнѣйшй точки: Задача головного товариства, котре не повинно ничого насильно робити, ани озиратись на политичнй партіи, загаломъ,

на ніякі побôчні взгляды, має разомъ съ филіяльными товариствами щиро, пильно, все и всюда про одну цѣль дбати: освободити батькôвщину ôтъ цѣлковитои зжидоватѣлости, спасти нарôдъ ôтъ погибели господарскои и моральнои, щобы такимъ чиномъ не-жиды мали змогу хоть якъ-такъ дыхати на своѣй прадѣдной земли. Средства до тои цѣли такі: заступати всѣхъ не-жидôвъ передъ жидôвскими обманьствами, деруньствами, лихвами и тд.; пôддержувати при выборахъ соймовыхъ, комитатскихъ, громадскихъ, кандидатôвъ не-жидôвъ; давати первеньство не-жидамъ ремѣсникамъ, торговцямъ, и т. д.; зрывати всякі звязи съ такими нежидами, котрі для хôсна або ласки жидôвскои стаютъ явнымъ або тайнымъ орудіемъ жидôвъ, — такій наймитъ жидôвскій дуже небезпечный ворогъ. Дальше средство: борбу вести съ жидôвскою та зжидоватѣлою печатію: вплывати на людій, щобы такихъ часописій не держали, а засновувати и ширити новіі, где буде потрѣбно. Покликомъ лиги буде покликъ париской „Alliance Israelite universelle“, котрои филія єсть и въ Уграхъ: „Одинъ за всѣхъ, всѣ за одного.“ Члены товариства будутъ мати за ôтзнаку: ленту народнои краски съ именемъ члена на тôйже лентѣ; члены впрочѣмъ можутъ бути и тайні. Условіє до принятя въ члены: честный повнолѣтный чоловѣкъ, не-жидъ. Органами лиги будутъ всѣ народні незжидоватѣлі часописи; товариство буде вести ихъ списъ. Крôмъ того буде выдаватися часопись, выключно дѣламъ противъ-жидôвского товариства посвящена, котру члены будутъ одержувати даромъ. Въ нѣй будутъ обговорюватися справы, успѣхи товариства въ краю и за границями, бо-жь товариство стаючи до борбы съ жидовою, силою всесвѣтною, муситъ вязатись и порозумѣватися также съ заграничными подôбными ему товариствами. Съ початкомъ цвѣтня має вже Иштоци выдавати противъ-жидôвску часопись. Вже, якъ доносятъ газеты, зачинаютъ завязуватись по мѣстахъ и мѣсточкахъ громады, що бажаютъ на дѣлѣ вести пропаганду Иштоцого. Н. пр. въ мѣстѣ Бая, одинокôмъ въ Уграхъ, где жидъ бурмистромъ, вписались до такого товариства и знаменитости мѣскі.

— **Польскі соціялисты.** Дня 16. с. м. розпочалася передъ судомъ присяжныхъ въ Краковѣ карна розправа противъ Людвикови Вариньскому и 33 спôльникамъ о агитаціи соціялистичні и належанье до тайныхъ товариствъ. Актъ обжалованя списаный на 120 стор. битымъ письмомъ. До розправы прикликано 70 свѣдкôвъ. Розправа протягнеся кôлька тыжднѣвъ. Коротке справозданье зъ тои розправы подамо пôзнѣйше.

— **Справозданье** зъ загальныхъ зборôвъ филіи тов. „Просвѣта“ въ Золочевѣ, ôтбувшихся дня 2. лютого с. р.

О $^1/_2$ 12 передъ полуднемъ, коли вже достаточне число членôвъ згромадилося ôткрывъ голова филіи о. Єзерскій зборы вступною рѣчію, въ котрôй розъяснивъ цѣль, для якои зôбралися, выложивъ ôтношенье филіи до цѣлого товариства „Просвѣты“ а розглянувши критично дѣятельнôсть филіи, прійшовъ до заключеня, що не такъ много филія осягнула, якъ можна було по одушевленю єи першихъ загальныхъ зборôвъ сподѣватися а то зъ тои причины, що немного лишь членôвъ сповняли совѣстно свôй моральный и матеріяльный обовязокъ. Для того, взывавъ до зрѣлого уладженя дѣлъ филіи до понеханя трусливости и до неутомимои працѣ, бо скоро мы самі всѣма силами не возьмемося за питому руску просвѣту то никто зъ чужихъ насъ не заступитъ, и не поратує. По тôмъ ôтчитавъ касіеръ филіи о. К. Винтонякъ справозданье касове, зъ котрого показалося, що всѣхъ членьскихъ вкладокъ вплынуло до 2. лют. 1880 р. 103·40, зъ котрыхъ маєся ôтослати до центр: Тов: 10·62$^1/_2$, зъ роспродажи к. книгъ 16·30; 25 зол. запомоги ôтъ св. Рады повѣтовои, решта зъ ôтчиту и роспродажи брошурки „Лахи“; всего загаломъ 162 зол: 60 кр. Зъ сего було розходу 156·64$^1/_2$; вчисляючи въ тоє переслані центр: Товариству грошѣ, а въ касѣ фил. остало 5·95$^1/_2$ готôвкою. За симъ выбрано контрольну комиссію, зложену зъ Вп: О. Луки Левицкого зъ Белзця, п. В. Гаврилѣнки, учителя народного и п. Якова Панькевича, господаря, для перегляду рахункôвъ и удѣленя уступаючому выдѣлови абсолюторіи. Дальше ôтчитавъ секретарь филіи п. Иванъ Петрышинъ справозданье зъ дѣятельности выдѣлу за часъ ôтъ 1 грудня 1878 по 2 лютого 1880. Уступаючій выдѣлъ ôтбувъ за часъ свого урядованя 11 засѣдань. Зъ справозданя пôдносимо важнѣйші справы: 1. при завязаню золоч. филіи було всѣхъ членôвъ лише 48, теперь єсть ихъ всѣхъ 115, зъ котрыхъ однакъ 19 за для цѣлковитого неплаченя вкладокъ уважає Выдѣлъ ф. за выступившихъ. 2. Выдѣлъ уложивъ статутъ „бурсы филіи Просвѣты въ Золочевѣ,“ котрый дня 23 Червня 1879 ôтослано до потвердженя; а понеже той статутъ ц. к. Намѣстництво за для незначныхъ формальностій ôткинуло, тому по доповненю сихъ формальностій подано єго другій разъ дня 20 листопада 1879 до затвердженя, що вкôнци 22 сѣчня т. р. послѣдувало. 3. Выдѣлъ святкувавъ память незабутного нашого кобзаря, Т. Шевченка торжественнымъ обходомъ, устроєнымъ дня 19 марця 1879, на котрôмъ мали популярні выклады Вп. о. Данило Танячкевичъ о „Лахахъ“ и Вп. п. Володиславъ Танячкевичъ учитель гимназ. „Зъ житя въ природѣ“. 4. Выдѣлъ набувъ на власнôсть реченый ôтчитъ о. Танячкевича и выпечатавъ єго въ 1000 примѣрникахъ, зъ тыхъ лишено 300 прим. центр. товариству „Просвѣта“ у Львовѣ въ комисъ, 475 пр. розôслано до роспродажи а прочі находятся на складѣ филіи.

Ôттакъ приступлено до выбору нового выдѣлу на рôкъ 1880. Пôдчасъ скрутиніюмъ державъ п. Иванъ Петрышинъ ôтчитъ „о бурсахъ“, зъ якого якъ найкрасше вывязався. До нового выдѣлу выбрано: 1) о. Ивана Левицкого зъ Пѣтричь, 2) о. Изидора Єзерского, катехита гимназ., 3) Вп. п. Володислава Танячкевича, учителя гимназ., 4) п. Василя Гаврилѣнку, учит. народного, 5) п. Григорія Борсукевича, мѣщанина зъ Зарѣча, а яко заступникôвъ п. Ивана Петрышина, уч. народного и 2) п. Якова Панькевича, господаря зъ Зарѣча. Позаякъ п. Гаврилѣнка ôтказався свого выбору, приступлено до поновного выбору и выбрано о. Карпа Винтоняка зъ Бужка. Зъ внескôвъ потуємо:

Внески о. Данила Танячкевича: 1) щобы якъ найскорше выдруковати и розôслати „Статутъ бурсы“.

2) Щобы, коли збереся 20 дѣйстныхъ членôвъ „бурсы“, скликати заразъ загальні зборы бурсы и устроити вечерницѣ на цѣли бурсы.

3) Щобы центр. Выдѣлъ постарався о закладанье читалень и ôтчиты для народа.

4) Щобы центр. Выдѣлъ постарався о позволенье закладаня ремѣсничихъ школокъ;

5) Щобы центр. Выдѣлъ постарався о выдрукованье и поясненье установы правъ и обовязкôвъ громадскихъ.

II Внесокъ п. Стефана Мартинишина, селянина зъ Жуличь, щобы статутъ „бурсы“ выдруковано въ народнôмъ языцѣ.

III. Внесокъ п. Демка Блащишина, господаря зъ Белзця, щобы будучій Выдѣлъ филіи заявивъ подяку тымъ Русинамъ, котрі уймаются за рускимъ народомъ, особенно хлопами, и тымъ, що друкуютъ рускі книжки а передовсѣмъ „Батькôвщину.“

IV. Внесокъ п. Дмитра Федыка господаря зъ Белзця, щобы будучій Выдѣлъ подякувавъ за трудъ тымъ, котрі зложили рускі школьні книжки.

За симъ подякувано уступающому выдѣлови за єго працю и $^1/_2$4. пополудни закрыто зборы.

Всѣхъ членôвъ було на зборахъ 41 а то: 9 священикôвъ, 4 народныхъ учителѣвъ, 1 народна учителька, 2 укôнченыхъ правникôвъ а 25 мѣщанъ и селянъ, неставало лише рускихъ урядникôвъ, хоть ихъ тутъ въ Золочевѣ чимало, але може — може выбье еще колись та щаслива година, коли и ихъ на нашихъ зборахъ повитаємо, може й они схотятъ порозумѣти высокôсть сеи идеи — двиганя свого народу, єго чоловѣчого достоинства народною просвѣтою!...

Выбраный выдѣлъ уконституовався въ той спосôбъ, що выбравъ зъ-помежи себе О. И. Левицкого головою, о С. Єзерского заступникомъ головы, Вп. В. Танячкевича, секретаремъ о. К. Винтоняка касіеромъ, п. Г. Борсукевича контролоремъ. С. Є.

— **Упокоилися оо.** Николай Соневицкій, парохъ въ Тязовѣ, галицкого дек. и Николай Дроздовскій, парохъ въ Коржеличахъ, дек. Нараѣвского.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Нова книжка** появилась сими днями зъ печати: Нарисъ географіи австрійско-угорскои Монархіи зъ особлившимъ увзглядненьемъ королевства Галичины и Лодомеріи и великого княжества краковского зъ II. выданя польского первотвору *Дра Ис. Шараневича* переложивъ *Дръ Ю. Целевичь* Львôвъ. Накладомъ фонду краевого. 1880. Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка. Въ 8-цѣ, 182 стор.

— **Кароль Гольтай** (Holtei), одинъ зъ знатнѣйшихъ поетôвъ и драматикôвъ сочасныхъ умеръ нужденно въ 83. р. житя въ Вроцлавѣ.

ПОСЛѢДНІ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 5 (17) лютого. Вѣденьскі дневники обговорюютъ фактъ доповненя министерства (именованьемъ бар. Конрада-Айбисфельда и бар. Крисеау'а) дуже оглядно. Лѣвиця задоволена зъ того, що позôставлено Штремайера министромъ правосудія, Мин. Корбъ и Горстъ остаются такожь на дальше въ министерствѣ. Розносятся поголоски, що мин. Пражакъ и Фалькенгайнъ маютъ уступити.

ПЕТЕРБУРГЪ 6. (18.) лютого. Правит. Вѣстникъ доноситъ: вчера около годины 7-ои вечеромъ наступила зъ пивниць зимовои палаты царскои пôдъ комнатою головнои сторожи експлозія, при чѣмъ зôстало 8 жовнярôвъ прибочнои сторожи забитыхъ, а 45 раненыхъ. Въ помостѣ 10 стôпъ довга 6 стôпъ широка дѣра. Царска родина неушкоджена.

— **Цѣна збôжа во Львовѣ** за часъ ôтъ 1. (13.) —5. (17.) лютого. За 100 кильограмôвъ пшеницѣ 12·——12·25 злр.; жита 8·75—9·— зл.; ячменю 7·30—8·15 злр.; ôвса 6·75—7— злр.; гречки —.—.— зр.; кукурудзы второчнои. 7.75— — зр.; кукурудзы новои 6·75—7·—злр.; гороху до вареня10·—10·50 зр.; гороху насѣнного 7·25—8·—злр.; выки 6 50—6·50 злр.; проса — злр.; фасолѣ 9—12·50 зл.; конюшины найл. 37—49 зр.; рѣпаку зимов. 10·—10·60 зр.; рѣпаку лѣтного 11·—11·25 злр.; льнянки 9—9·25 зр.; насѣня льняного 11·50—12·— злр.; насѣня конопяного —·— — злр.; анижу россійского 36—39 злр.; анижу плаского 34—40 злр.; хмелю — — злр.; спиритусу 38·75——·— злр.

Курсъ львôвскій зъ дня 16. л. лютого 1880.

	платятъ (р. кр.)	жадаютъ (р. кр.)
	австр. валютою	
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	258 50	261 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	156 —	159 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	291 50	295 50
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96 50	97 50
„ „ „ по 4% ав.	89 70	90 70
„ „ „ по 5% ав. період.	96 50	97 50
Банку гип. галиц 6% ав.	100 70	101 70
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 —	103
3. Листы довжні за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	96 75	97 75
Облиги комунальні Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 50	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	27 25	29 25
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 41	5 51
„ цѣсарскій	5 45	5 55
Наполеондоръ	9 30	9 40
Пôвимперіялъ	9 58	9 70
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70
„ „ паперовый	1 25$^1/_2$	1 27$^1/_2$
100 марокъ нѣмецкихъ	57 50	58 20
Серебро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ
Полотна, столовои бѣлизны, готовои бѣлизны бѣлои и кольоровои и товарôвъ пончошковои роботы поручає 3-5
по найдешевшихъ цѣнахъ
Ф. С. БАРДАШЬ
во Львовѣ ул. театральна ч. 9.

И. КОСТЮКЪ
ПЕРЕПЛЕТНИКЪ и ГАЛЯНТЕРІЙНИКЪ
во Львовѣ при улици Галицкôй Ч. 46.
принимає всякі роботы ôтъ найпростѣйшихъ до найвытворнѣйшихъ оправъ книгъ церковныхъ и цѣлыхъ библіотекъ Такожь споруджає всѣлякі картоны. Замовленя зъ провинціи выконуются якъ найспѣшнѣйше. 2—?

ВАЖНЕ
ДЛЯ ПРІЄЗДНЫХЪ ДО ТЕРНОПОЛЯ.
ГОСТИННИЦЯ
МОЙСЕЯ ГОЛЬДШТАЙНА
въ Тернополи при рускôй улици
дуже порядно устроєна и дешева.
Численні рекомендаціи.
2—?

ВАЖНЕ
для рускихъ громадъ и для будôвничихъ рускихъ церквей.
ДЕРЕВЯНА ЦЕРКОВЬ
єсть на СПРОДАЖЬ въ Поморянахъ.
Кто хотѣвъ бы єи набути, зволить письменно або устно ôтнестися до мѣстцевого пароха О. Михаила Рудницкого въ Поморянахъ.
Послѣдна почта въ мѣстци.
2—?

Женьщина
середныхъ лѣтъ, знаюча языкъ рускій, нѣмецкій, францускій и игру на пянѣ, знайде помѣщенье у заможного, жонатого священика, яко учителька двохъ дѣвчатъ.
Близша вѣдомôсть въ Администраціи „Дѣла“.

АНЗЕЛЬМЪ ЛЯВФЕРЪ
во Львовѣ, пляцъ Галицкій Ч. I.
насупротивъ банку гипотечного
поручає ВП. П. Т. рускôй Публицѣ свôй добôрный складъ **готовои одежи для мужчинъ, хлопцѣвъ и дѣтій,** мѣйскихъ и подорожныхъ футеръ, неменше такожь сукна и матерій по найдешевшихъ цѣнахъ.
На жаданье высылаєся зрôбки на провинціи. 2—3

Торговля церковныхъ снарядôвъ, ризъ, иконъ и книгъ
МИХАИЛА ДЫМЕТА во Львовѣ
получила въ коммисійну продажь
СОЧИНЕНІЯ ДРА ЮЛІЯНА ПЕЛЕША:
Пастырске Богословіе въ 8 выпускахъ. Вѣдень 1876—1877. Цѣна 5 злр. 75 кр.
Росправа о духовнôмъ урядовôмъ стилю, яко доповненье Пастырского Богословія. Вѣдень 1878. Цѣна 1 злр. 20 кр.
Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom von ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart. I Band. Wien 1878. Цѣна 4 злр. II томъ появится небавомъ, а цѣна его 5 злр.
1—3

Переплетниче заведенье
МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО
Вô Львовѣ, въ Ставропигійскôмъ Институтѣ,
принимає въ переплетъ: Напрестолні **Евангелія** ôтъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, **Служебники** и другіи книги церковні, **молитвословы** іерейскі, молитвословы для **дамъ** въ аксамитъ, скôру, всякого рода англійскі полотна и пр., молитвословы другого рода, дешевші, всѣ книги **школьні,** наукові, **цілі библіотеки** приватні, — такожь **брошурованье** всякого рода сочиненій въ всякихъ объемахъ и въ найбôльшôмъ числѣ. На складѣ має **Книги тверезости,** розличні молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплетахъ и другі дешеві. **Окутья** и иниі металеві **украшеня** на Евангеліяхъ очищуются, поправляются, доповняются и позолочуются пôдъ єго доглядомъ. **Цѣны приступні** навѣть для бѣдныхъ громадъ або поодинокихъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ роботы выконуются
ТОЧНО, СОЛИДНО, СОВѢСТНО И ВЪ КОРОТКÔМЪ ЧАСѢ.
3—3

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 11. Львôвъ, Субота 9. (21.) Лютого 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Нашѝ довги.

III.

Якъ ни сумный есть станъ нашого народного господарства, а всежь таки лучаются досыть частѝ и важнѝ факта въ житю нашого селяньства, котрѝ не дозволяютъ совсѣмъ сомнѣватися о ратунку нашого сельского господарства народного. Не згадуючи вже о потѣшаючôмъ поступѣ на поли тверезости съ такимъ одушевленьемъ проповѣданои нашимъ священьствомъ, укажемо лише на тое, що мимо довголѣтнои и такъ загальнои нужды нашого краю не суть еще дуже рѣдкѝ села, котрѝ, можна сказати, съ геройствомъ боронятся противъ вывлащеня зъ прадѣднои землѣ, не допускаютъ жидамъ закуповувати селяньскѝ грунта, або хочьбы тôлько оселюватись въ селяньскихъ хатахъ, а коли мимо всеи тои старанности прійде до примусовои продажи якого селяньского грунту, стараются, щобы сей грунтъ перейшовъ бодай въ руки громады, або котрого небудь зъ селянъ. Пôсля статистичныхъ датъ зôбраныхъ выдѣломъ краевымъ маютъ громады въ Галичинѣ грошевыхъ капиталôвъ, по ôтчисленю пасивôвъ, въ сумѣ около шѣсть миліонôвъ, а крôмъ того було еще р. 1873 въ Галичинѣ вже бôльше якъ 678 пожичковыхъ касъ громадскихъ а 9 пожичковыхъ касъ повѣтовыхъ съ капиталомъ до 700,000 зр. Згадати такожь належитъ о случаяхъ выкупна зъ довгôвъ селяньскихъ грунтôвъ при громадскôй помочи. Для примѣру укажемо лишь на село Карлôвъ, где за стараньемъ Вч. о. Воевôдки заложила громада пожичкову касу громадску, зъ призбираныхъ фондôвъ сплатила довги своихъ задовженыхъ громадянъ, взяла ихъ грунта въ свôй зарядъ, а ôтобравши въ той способъ свôй капиталъ выложеный на сплату лихварскихъ довгôвъ, по 2—3 лѣтахъ ôтдала господарамъ назадъ ихъ грунта очищенѝ зъ всякихъ довгôвъ. Моглибысьмо еще указати на дальшѝ подôбнѝ факта що до стану нашого сельского господарства народного. Правда, можна сказати, що то поодинокѝ, рѣдкѝ случаѣ, котрѝ майже счезаютъ въ морю нашои господарскои мѣшанины, але все таки суть то факта, котрѝ не позволяютъ намъ цѣлкомъ сомнѣватися о можности ратунку нашого селяньства. Єсли такѝ и тымъ подôбнѝ случаѣ суть еще дуже рѣдкѝ и майже счезаючѝ, въ прирôвнаню до загалу, то вина того: недостача господарскои организаціи нашого селяньства, вина нашои рôвнодушности, съ якою ôтносимося до нашои найжизненнѣйшои справы, вина нашои бездѣльности, съ якою приглядаемося господарскôй непорадности нашого народа и остаточно вина того, що праця около матеріяльного розвою нашого народа лишена тôлько добрôй воли поодинокихъ патріотôвъ, але не вставлена яко перша точка нашои народнои програмы всѣхъ Русинôвъ и ихъ спôльнои, себе свѣдомои дѣятельности.

Зарôвно якъ въ политицѣ, такъ и въ господарствѣ мусимо сполучити и зъорганизовати всѣ нашѝ силы. Нашѝ заходы около получшеня матеріяльного добробыту народного мусятъ бути по можности всесторонни. Мы не повиннѝ позôставити нашъ нарôдъ въ рукахъ его дотеперѣшныхъ вѣрителѣвъ, котрѝ чи въ злôй чи въ добрôй вѣрѣ вызыскуютъ и при теперѣшныхъ обстоятельствахъ може и мусятъ вызысковати наше селяньство; мы повиннѝ, кажучи однымъ словомъ, перепровадити выкупъ нашого народа зъ его дотеперѣшныхъ довгôвъ и подати ему раціональный, здоровый кредитъ. Зъ ôтки жь взяти до того средства и якою тутъ пôти дорогою?

Кредиту ôтповѣдаючого потребамъ и природѣ нашихъ селяньскихъ господарствъ т. е. такого, котрый бы удѣлявъ селянамъ пожички що найвысше на 5—6%, не маемо доси въ нашôмъ краю въ ніякôмъ кредитовôмъ закладѣ. До вытвореня такого кредиту ведутъ двѣ дороги: 1) або старатися о перемѣну и розширенье проекту кр. Выдѣлу о „банку краевôмъ“ въ тôмъ направленю, щобы той краевый банкъ стався дѣйстно спôльною кредитовою организаціею господарскою всѣхъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ господарствъ и заразомъ перевѣвъ по можности выкупъ всѣхъ задовженыхъ, але не передовженыхъ, господарствъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ зъ ихъ дотеперѣшныхъ довгôвъ; 2) або, колибы соймъ позôставъ при теперѣшнôмъ проектѣ кр. Выдѣлу о „краевôмъ банку“, старатися въ дорозѣ приватнои асоціяціи перевести таку господарску организацію по можности всѣхъ нашихъ малыхъ посѣлостій и выробити для такъ зъорганизованои цѣлости нашихъ малыхъ посѣлостій потрѣбный кредитъ будь въ краевыхъ и державныхъ фондахъ, будь за границею въ тыхъ краяхъ, где (якъ въ Англіи, Франціи и ин.) можна дôстати капиталы на 3—4%.

Правно-политичне становище Русинôвъ.

IV.

Що до радъ повѣтовыхъ, тіи рама думы державнои о устройствѣ громадъ лишила такожь соймамъ до волѣ, чи схотятъ ихъ заводити чи ни. Однѝ для того ихъ заводили, други ôттягалися, якъ Чехи, а третѝ завели и небавомъ скасували; такъ пр. на Буковинѣ. Отже и рады повѣтовѝ не до думы держ. належатъ, але до соймôвъ.

Такого закона, кажутъ, якого жадаютъ нынѣ для себе Чехи, жадаемо и мы Русины.

Въ тыхъ словахъ все пробиваеся охота сѣсти на коника высокои политики и нужь за Чехами, безъ взгляду на тое, чи мы приспособилися за ними наспѣвати. Чехи подали письма пропамятнѝ (меморіялы), та чомужь мы не малибы такожь подати? Права народнѝ и политичнѝ однакожь тôлько той осягае, кто ихъ собѣ здобути и охоронити зможе.

Колибы кождому можна, що роблятъ Чехи, то бôльше способнѝ подавати меморіалы булибы Словѣны, а однакожь не чуемо, щобы они до того посувалися.

Що мы не все можемо, що можутъ Чехи, на тое наведу свѣжій фактъ, може дрôбный, але ôнъ кидае свѣтло на нашѝ ôтношеня. Одинъ парохъ, котрый предплачуе письма рускѝ и дае где не що и на село читати, постарався о хорошу руску печатку громадску; припоручивъ ю и ôтдавъ радѣ, зложенôй зъ Русинôвъ, бо село цѣлкомъ руске, розумѣеся, за зворотомъ кошту 4·50. Рада радила и звернула печатку назадъ пôдъ позоромъ, що за дорога. Парохъ сказавъ на тое: ну, то я вамъ дарую. Рада здаеся зновъ радила, а конець бувъ такій, що вôйтъ ѣздивъ до старосты пытатися: чи може ôнъ руску печатку уживати? Староста печатку сконфискувавъ. То нагій фактъ, а фактъ такій на певно не ставбыся нигде въ Чехахъ. Фактъ той свѣдчитъ, якъ много у насъ занедбано, и кôлько працѣ потреба, щобы занедбане направити. Вже то у насъ часто покликуются на Чехôвъ, кажутъ н. пр. 7 Чехôвъ розбудили цѣлый нарôдъ, а чомужь бы мы того не потрафили?

У насъ не 7 було, бо вже на першій зъѣздъ до Львова 1848 р. прибуло 99 ученыхъ Русинôвъ, а за тыми, смѣло сказати можна, стояло много иншихъ.

А нынѣ що? Нынѣ, якъ зауважавъ одинъ посолъ: Послы дѣлати не могутъ, бо народа за собою не маютъ. А причины того, додамо, се бракъ почутя и довѣрія у народа, бракъ организаціи у интелигенціи.

Чехи будилися и совокупляли силы, мы розлазилися и усыпляли, або заложивши руки чекали, що буде. Коли Чехи въ остатныхъ лѣтахъ свого права добивалися, мы голосовали съ централистами за утратою ческихъ мандатôвъ. Нынѣ Чехи вступили до рады державнои тамъ свого права домагатися, нашихъ въ радѣ такъ якъ нема, а мы все еще за давными другами оглядаемося. Жадати и мы можемо, але где сила жадане здобути?

У насъ покладаютъ надѣю, що нашъ тріюмвиратъ смѣло и откровенно пред-

---

Святый вечеръ

(пôсля К. Дикенса). 8.

ОТДѢЛЪ II.

Первый зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7, 9 и 10.)

„Я радо повѣрила бымъ вамъ“, сказала она, „якъ бымъ могла. Богъ видитъ тое! Але проникнувши цѣлу рѣчь до глубины, знаю добре, що вы противъ власного переконаня говорите. Бо и якже се може бути, щобы вы, шукаючи на кождôмъ кроцѣ за зыскомъ, за користію, ôтдали ваше серце убогôй дѣвчинѣ? А якъ бы навѣть знайшлася у васъ така хвиля, въ котрôйбы вы спроневѣрилися вашимъ пересвѣдченямъ, то напевно потôмъ слѣдовавбы глубокій жаль и нарѣканье на самого себе. Для того я мушу, я повинна зречися вашои любови и ôтдати вамъ ваше слово!“

Скруджь хотѣвъ еи перебити, але она говорила дальше:

„Може бути, що зъ разу буде вамъ троха жаль за мною. Але се буде тôлько хвиля, коротка хвиля. Опôсля забудете борзо, якъ забувается немилый сонъ, и будете тѣшитись, що я вамъ бôльше не стою на дорозѣ. Теперь желаю вамъ щастя на выбранôй вами дорозѣ житя.“

Она ôтдалилася.

„Духу“, закричавъ Скруджь. „Выведи мене зъ ôтси, заведи мене до дому! Чогожь ты завзявся, щобы мене неустанно мучити?“

„Еще одно,“ сказавъ духъ.

„Нѣ“, кричавъ Скруджь, „нѣ! Я бачивъ вже досыть, вже бôльше менѣ не треба!“

Але немилосердный духъ вхопивъ его обома руками и повѣвъ въ дальшу дорогу.

Они побачились теперь на совсѣмъ иншôмъ мѣсци, въ невеликôй, але гарно прибранôй кôмнатѣ. Коло огню, що горѣвъ въ коминку, сидѣла молода дѣвчина. Она була такъ подôбна до попередной, що Скруджови здалася тою самою. На разъ обернувся Скруджь и побачивъ, що напротивъ дѣвчины сидѣла еи мати. Теперь пôзнавъ ôнъ въ нѣй идеалъ своеи забутои любови.

Кôмната була надзвычайно оживлена, кôлькоро веселыхъ дѣтій пустовало, галасуючи безустанно. Галасъ сей не разивъ никого, противно мати и донька глядѣли съ радостію на дѣти, а послѣдна навѣть мѣшалася въ ихъ дитиннѝ забавы, и радôстно зносила ôтъ малыхъ зôбыточникôвъ всякѝ пакости. О, кôлько бувбы давъ теперь Скруджь за тое, щобы бути на мѣсци тыхъ дѣтій! За ніякѝ скарбы свѣта не важивбыся ôнъ бурити еи пышне волосье, якъ тое робила свавôльна дѣтвора; за цѣну житя не надоптавбы ôнъ еи маленькихъ черевичкôвъ; ніякъ не ôтваживбыся ôнъ покласти рукъ на еи гнучкій станъ; се уважавъ ôнъ за провину такъ велику, що, пôсля его думки, зухвалому смѣльчакови повинна була за тое всохнути рука. Съ якимъ святымъ чутьемъ дотыкавбы ôнъ еи рожевыхъ устъ, глядѣвбы на еи бровы, гарнѝ мовь шнурочки шовковѝ, а за еи одинъ волосокъ радо бувбы ôтдавъ цѣле свое майно! Однымъ словомъ, ôтдавбы ôнъ бувъ теперь житье за тое, щобы одну хвилю бути на мѣсци граючихъ дѣтій.

Наразъ застукано до дверій. Вся граюча громада кинулась въ найбôльшôмъ неладѣ и зъ галасомъ на зустрѣчь батькови, котрый въ товариствѣ еще другого чоловѣка, вôйшовъ, несучи подарунки святочнѝ. Дѣтвора обскочила прибувшихъ зъ всѣхъ сторôнъ! Щобы заглянути въ ихъ кишенѣ, вдрапувались пустяки имъ на плечи, вылазили на стôлцѣ, вѣшалися имъ на шію, крутились въ округъ нихъ, а все галасливо и съ живою радостію. Якимъ невысказанымъ страхомъ переняла ихъ новина, що якійсь недобрый чоловѣкъ напавъ на дорозѣ на ихъ батька и ôтобравъ ему всѣ святочнѝ подарунки. Але що за утѣха була, коли дôзналися, що се тôлько выдумка, и що батько нарочно ихъ переполохавъ, щобы потôмъ справити имъ еще бôльшу радôсть! Кôлькожь то було радости зъ отриманыхъ дарункôвъ, кôлько смѣху, утѣхи, подяки! Натѣшившись и награвшись досыта, ôтôйшли дѣти въ свою спальню.

Коли Скруджь побачивъ теперь, якъ господарь дому пригорнувъ доньку до себе, якъ разомъ съ жѣнкою сѣвъ за столомъ; коли подумавъ, що тая нѣжна ангельска душа могла бы була его называти батькомъ, ему сумнѝ хвилѣ житя осолодити, и его хату въ рай замѣнити, коли погадавъ, що ôнъ самъ добровôльно ôтôпхнувъ ôтъ себе тое щастье, — серце стиснулося въ его грудехъ, а въ его очахъ заблысли слёзы.

„Мое серденько,“ сказавъ господарь до жѣнки, „знаешь, я бачивъ нынѣ твого давного друга.“

„Когобы то?“ спытала.

„Ану вгадай.“

„А вжежь никого другого, якъ пана Скруджа“, сказала съ усмѣхомъ.

„Якъ разъ вгадала! Я переходивъ коло его конторы, и бачивъ его суху постать коло ôкна. Єго спôльникъ померъ, ôнъ сидитъ теперь самъ, самѣсенькій.“

„Духу“, сказавъ Скруджь дрожачимъ голосомъ. „Выведи мене зъ ôтси.“

„Я казавъ тобѣ“, ôтповѣвъ духъ, „що се все лише тѣнь того, що минуло.

ставитъ палатѣ сумне наше состоянье въ загалѣ, а именно, що до шкôлъ народныхъ...

Поминувши, що справы, якъ выказалисьмо, по бôльшôй части до думы держ. не належатъ, трехъ вправдѣ могутъ говорити, але мовы ихъ будутъ тôлько значити, що мовы попередныхъ 15. Автономисты еще могутъ сказати насмѣшливо: се надгорода, яку дали вамъ централисты за вѣрну службу.

Уваги ту зроблені може послужатъ до спростованя гдеякого хибного мнѣнія, якихъ много у насъ подыбаеся.

V.

Русины выпертѝ майже совсѣмъ зъ парляментарного житя, мусятъ дбати о свое политичне существованье иннымъ способомъ, и перше всего взятися до основнои, тревалои працѣ и организаціи силъ своихъ. Правда, що то пôзно и не легко, але лѣпше пôзно, якъ николи, а до того еще коли видимо, где завела легка робота.

Кто хоче зле усувати, буде глядѣти за причинами упадку. Звычайно у насъ цѣлу вину звалюютъ на партіи. Партіи однакожь въ народѣ потребні, бо где нема партій, тамъ нема житя. А до згоды не много потреба: троха толеранціи для обопôльныхъ поглядôвъ. Мы видимо, що на чужу помôчь спускатися не поможе. Тому робота Русинôвъ повинна звернутися передъ всѣмъ до зъеднаня и зорганизованя силъ своихъ.

Политичне житье Русинôвъ въ Австріи, се було и есть тое поле, на котрôмъ Русины всѣхъ сторонництвъ найскорше и найлегше могли и повинні були получитися до вспôльнои працѣ для добра свого народа. Ту ни одно сторонництво не потребувало зрѣкатися засадъ своихъ; противно, кожде могло дальше розвиватн свою дѣятельнôсть и дѣлами доказувати вартости своихъ засадъ.

Зъ тыхъ причинъ почали були пôдноситися голосы, покинути вже разъ споры азбучні и языкові и соединитися до вспôльнои працѣ, для ратованя того, що еще ратувати дасться. Але тіи голосы „до дѣла“ розбилися, якъ попередно, о нетолеранцію. Не партіи затымъ шкодятъ, а нетерпимôсть одныхъ до другихъ.

Наслѣдства нашои дотеперѣшнои политики суть самі противорѣчія: голосимо безъôтраднôсть нашого стану, а хочемо опиратися о тыхъ, котрі тую безъôтраднôсть вытворили; на словахъ хочемо рôвноуправненя и свободы, въ практицѣ пôдпираемо централизмъ въ державѣ, котрый муситъ опиратися на централизаціи въ краяхъ; ôткликаемося до Чехôвъ, а однакожь противъ нихъ выступаемо и т. д.

Зъ тыхъ и подôбныхъ суперечностій не выйдемо такъ довго, доки Русины не розглянутъ совѣстно цѣлого свого положеня, не пôзнаютъ причинъ лиха, и розумомъ а не пристрастію, або нажитою зъ давныхъ часôвъ навычкою, не поведутъ здорово своеи политики, не сполучатъ силъ жизненныхъ до вспôльнои працѣ, не зъеднаютъ до дѣла народа. Якъ довго того не учинимо, такъ довго не выйдемо зъ зачарованого колеса политичнои жебранины и не перестанемо бути предметомъ погорды у другихъ. На повысшôй дорозѣ николи не займемо належного намъ становища межи народами Австріи и межи народами славяньскими.

Якежь правно-политичне становище належитъ заняти Русинамъ?

1. Станути разъ явно на засадахъ народности и свободы и тіи не тôлько словомъ, але и дѣломъ попирати.

2. Старатися о змѣну ординацій выборчихъ, оперту на справедливости, щобы жадна народнôсть або група не була упривиліована на коштъ другихъ.

3. Домагатися права для охороны меншостій народныхъ и лучитися съ тыми, котрі добиваются того самого.

4. Щобы однакожь таке стремленье въ политицѣ могло для насъ принести пожитокъ, передовсѣмъ потреба сполученя и зъорганизованя власныхъ силъ до вспôльнои, тревалои працѣ для розбудженя и зъеднаня народа.

Ту знову потреба иниціативы зъ стороны политичного товариства, котре твердо стоялобы при засадахъ народности и свободы и було поеднавчимъ, силъ не розъединяло, але тіи будило, совокупляло и организовало, учило выконувати права обывательскі и конституційні, словомъ всему надавало здорове направленье.

Знаю я, що о розбуджуваню силъ и ихъ организованю легко казати, а не легко се сповнити, особенно, где мы такъ склонні при трудностяхъ опускати руки, дожидаючи якôбы на помôчь свыше; для того то у насъ такъ много о недолѣ народа говорится, а майже ничого не дѣлаеся. Але то вже така наша природа, такими учинила насъ исторія, а ôтродитися не легко. Черезъ вѣки за нападôвъ татарскихъ чоловѣкъ на Руси николи не бувъ певный ни житя, ни маетку. Кождои хвилѣ мôгъ ворогъ набѣгчи, одныхъ побити, другихъ пôгнати въ неволю, маетокъ зрабувавши, села попаливши, зъ краю зробити пустыню. Тожь жилося зъ дня на день, загнувши руки, чекалося, що Богъ дасть.

Коли Россія, завоювавши царства татарскі: казаньске, астраханьске и прилучивши до себе Кримъ — загородила дорогу набѣгамъ татарскимъ, то знову лишилася и процвитала довго тяжка паньщина. Чоловѣкъ не мавъ ни власного поля, ни дому, ни коня, ни вола, бо ôнъ не бувъ паномъ своеи волѣ, радъ бувъ, коли мôгъ спочити, не потребовавъ о завтра журитися, (що бы було непомогло) и чекавъ, съ чимъ и куда накажутъ. Такихъ застала насъ свобода, мы не умѣли промысляти о будущôмъ, задоволилися теперѣшностію загнувши руки и не бралися до дѣла. Нынѣ не лѣпше дѣеся. Одні вправдѣ кличутъ до едности и працѣ, ратувати, що ратувати дасться; другі недовѣряючі въ свои силы, сидятъ загнувши руки, мовбы въ выжиданю якого мессіи.

Перша и найлѣпша помôчь, то праця власна.

Мы думаемъ, що политика всѣхъ Русинôвъ повинна звернутися до того, щобы черезъ просвѣту, працю и можливу помôчь хлопа и мѣщанина удержати при власности, бо выгнанымъ зъ хаты и грунту ніякій мессія утраченого не поверне.

Для того або совокупѣмся и возьмѣмся разъ до дѣла, або не нарѣкаймо на лиху долю.

Стефанъ Качала.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

На 48-ôмъ засѣданю *рады державнои* дня 6 (18) с. м. представивъ президентъ министрôвъ гр. Таффе палатѣ послôвъ ново именованыхъ министрôвъ: бар. Конрада-Айбесфельда и бар. Кригсау. Ôттакъ ôтповѣвъ гр. Таффе на интерпеляцію Менгера и товариш. що до петиціи ческихъ епископôвъ о ревизію школьныхъ законôвъ. Та петиція — ôтповѣвъ гр. Таффе — не есть ничого иншого, якъ поновленье тыхъ жалѣвъ противъ теперѣшнымъ школьнымъ законамъ, які ôтъ часу ихъ заведеня пôдношено зъ стороны духовеньства. Якъ довго ті законы обовязуютъ, буде министерство старатися о ихъ переведенье. Однакожь министерство уважае своимъ особеннымъ обовязкомъ збирати спостереженя о дѣйствію тыхъ законôвъ и, где того окажеся потреба, въ дорозѣ административнôй або законодавчôй ихъ отвѣтно справляти, доповняти и реформовати. — Пôсля дневного порядку слѣдувало ôттакъ справозданье легитимаційнои комисіи о выборахъ послôвъ Дворского, Замойского, Хамца, Тышковского и Кшечуновича. Справозд. Веберъ вноситъ передовсѣмъ, щобы узнати выбôръ п. Дворского. П. Ковальскій жалѣе, що ни одинъ зъ тыхъ послôвъ, котрі par force накинулися яко заступники руского народа, доси не узнавъ за отвѣтне, вступитися за кривду сего народа. Бесѣдникъ представляе надужитя, сподѣяні при выборѣ Дворского и ставитъ внесенье, щобы справозданье о выборѣ п. Дворского звернути назадъ до легит. выдѣлу и вôзвати правительство, щобы зарядило дослѣдженье фактôвъ въ протестѣ наведеныхъ и ôттакъ результатъ того слѣдства удѣлило палатѣ. На случай непринятя сего внесеня ставитъ бесѣдникъ дальше внесенье, щобы узнати выбôръ посла Дворского яко неважный. Справзд. дръ Веберъ не хоче входити въ розбôръ политичныхъ и народныхъ ôтношень Галичины. Задача, яку палата послôвъ при справдженю выборôвъ сповнити мае, есть чисто судейска: палата муситъ ограничитися на оцѣненю предложеныхъ и наведеныхъ средствъ доводовыхъ. Комисія легитимаційна прійшла на пôдставѣ предложеныхъ доводôвъ до того пересвѣдченя, що выбôръ п. Дворского належитъ узнати яко важный. Якъ небудь зъ доходженя оказалося, що поодинокимъ выборцямъ неправно заперечено права выбору, однакожь тое не вплывае на важнôсть выбору! — При голосованю упали внесеня п. Ковальского а узнано выбôръ посла Дворского яко важный. Що до выбору посла гр. Замойского вноситъ справзд. дръ Веберъ, щобы узнати его выбôръ яко важный. П. Кулачковскій представляе сей дивный проявъ, що руска фракція такъ численна въ минувшôй сесіи зменшилася теперь на трехъ послôвъ. Поясненя сего треба шукати въ поступованю при выборахъ, въ тероризмѣ и неправильностяхъ, кривдячихъ Русинôвъ. Поляки ôтмовляютъ Русинамъ права существованя яко самостôйный народъ и стремлятъ всѣми силами и способами до вынародовленя Русинôвъ. Бесѣдникъ вноситъ, щобы узнати выбôръ гр. Замойского яко неважный. — Пос. Кронаветтеръ жалѣе надъ способомъ, въ якій комисія легитимаційна при справдженю выборôвъ поступае. Еи задачею есть, достарчити палатѣ отвѣтный матеріялъ для рѣшеня надъ выборомъ. Сего не учинила доси легитимаційна комисія; она ограничилася на однôй полемицѣ съ внесеными жалобами. Тутъ ходитъ о людность 3 миліонôвъ, котра мае въ палатѣ тôлько трехъ послôвъ и протое мае повне право жадати, щобы еи жалобы були черезъ палату основно розсмотрені. Для того вноситъ бесѣдникъ, щобы справозданье легитимаційнои комисіи звернути еи съ тымъ порученьемъ, щобы въ цѣли справдженя фактôвъ въ жалобѣ товариства „Руска Рада“ наведеныхъ, зарядила доходженье черезъ ц. к. правительство и потôмъ нове справозданье предложила. — Противъ обохъ попередныхъ бесѣдникôвъ выступивъ дръ Юліянъ Черкавскій. Пôсля его думки, комисія легитимаційна розважила цѣлу рѣчь зрѣло и поступила такъ, щобы не зашкодити бôльшости (рады державнои). Протестъ противъ выбору (гр. Замойского) внесено не въ имени якого народа, але въ имени политичнои партіи. „Я самъ Русинъ“, кôнчитъ бесѣдникъ, „але мушу подяковати попередному бесѣдникови (Кронаветтерови) за его ласкаве опѣкуньство надъ моимъ народомъ. Я самъ есмь тутъ на тое, щобы зняти слово въ оборонѣ моеи народности; я выпрашаю собѣ, щобы кто мѣшався въ интереса моеи народности!“ — П. Ковальскій ôтповѣдаючи п. Черкавскому указуе на тое, що тутъ розходится именно о тое, щобы справдити факта, котрі выясняютъ, якъ то робится зъ бôльшости меншôсть, а зъ меншости бôльшôсть. Въ протестѣ наведено певні факта, тожь слѣдовалобы пересвѣдчитися о ихъ правдивости. — Пос. дръ Кронаветтеръ ôтпирае нападъ п. Черкавского. Если п. Черкавскій забороняе менѣ говорити о Русинахъ, то на тое мушу замѣтити, що другі Русины и то не одинъ а кôлькохъ не тôлько уповажнили, але выразно просили мене забрати голосъ въ тôй справѣ. Впрочѣмъ не можна менѣ ôтняти права говорити о справахъ державныхъ. Справедливôсть вымагала, щобы легитимаційна комисія була поступила въ тôмъ случаю съ тою самою безсторонностію якъ при справдженю выбору зъ мѣскои групы Сучава-Серетъ-Радôвцѣ (Оффенгайма). Въ справозданю легит. комисіи що до сего послѣдного выбору читаемо до слова ось таке: „якъ небудь стверджені усилія закупна голосôвъ въ вѣдомыхъ случаяхъ не осягнули своеи цѣли, то всежь таки можна съ певностію приняти, що дотычащі агенты мали значні сумы для позысканя выборцѣвъ и що они не залишили зробити ужитку зъ тыхъ средствъ; а не менше такожь можна съ певностію приняти, що тіи агенты не дѣлали на власну руку и противъ волѣ того, за котрымъ они агитовали и що они сихъ выдаткôвъ зъ свого не покрывали.“ Такого мнѣнія була легитимаційна комисія що до выбору въ Сучавѣ-Серетѣ-Радôвцяхъ, але вже що до выбору гр. Замойского змѣнила свои погляды! — Справозд. дръ Веберъ замѣчае, що протестъ „Рускои Рады“ ôтносится передъ всѣмъ до выборôвъ правыборцѣвъ, а ôттакъ доперва такожь до выбору самого посла. Що до першого пôдноситъ протестъ, що староста дѣлавъ въ тôмъ дусѣ, щобы на выборцѣвъ були выбрані самі жиды а ни одинъ рускій священикъ. Противъ сего замѣту належитъ пôднести, що було выбраныхъ 22 рускихъ священикôвъ а тôлько 5 жидôвъ. Що до выбору самого посла пôдноситься замѣтъ, що були случаѣ перекупства. Що до сего замѣту треба застановитися, чи въ случаю, колибы поданні факта були дѣйстно правдиві, самъ выбôръ въ наслѣдство того бувъ не важный, чи нѣ. Отже въ предлежачôмъ случаю навѣть мимо тыхъ поданыхъ фактôвъ перекупства треба бы выбôръ узнати яко важный, бо посолъ навѣть по ôтчисленю заквестіонованыхъ голосôвъ дôставъ достаточне до выбору число голосôвъ. — При голосованю упадаютъ внесеня п. Кулачковского и Кронаветтера а выбôръ гр. Замойского затверджено.

Дальше слѣдовало справозданье легитимаційнои комисіи о выборѣ посла Хамца. Выбôръ сего посла узнано такожь яко важный. Принято заразомъ резолюцію внесену о. Озаркевичомъ: „взываеся правительство, щобы строго припоручило низшимъ властямъ, при повненю уряду и службы повздержатися ôтъ всякихъ агитацій выборчихъ.“ Се було едине внесенье съ стороны рускихъ послôвъ, котре удержалося при голосованю. Ôттакъ затверджено, мимо противныхъ внесень п. Ковальского, выборы послôвъ: Тышковского и Кшечуновича. — Выжидаючи стенографичныхъ справоздань зъ сихъ розправъ рады державнои застерѣгаемо собѣ еще въ тôй справѣ подати точнѣйші поясненя.

Довго выжидане *доповненье министерства*, якъ звѣщалисьмо въ послѣднôмъ Ч-лѣ, совершилося, не задоволивши ни централистôвъ ни автономистôвъ. Автономисты, именно Чехи, задоволені лише зъ того, що мин. Штремайеръ переставъ вже бути министромъ просвѣты. Щожь до обохъ новыхъ министрôвъ: бар. Конрада-Айбесфельда и бар. Кригсав'а, то оба они не брали доси видимои участи въ политичнôмъ житю, отже й не маютъ напередъ означеного свого характеру политичного. Бар. Конрадъ бувъ доси намѣстникомъ долѣшнои Австріи и сповнявъ свôй урядъ съ рôвною ревностію якъ за министерства Гогенварта, такъ и за министерства Аверспергъ-Лиссеръ. Бар. Кригсавъ бувъ за министерства Белькредого секційнымъ шефомъ въ министерствѣ просвѣты. Черезъ именованье сихъ министрôвъ и задержанье д-ра Штремайера яко министра справедливости, задержуе министерство Таффого свôй характеръ „коалиційного министерства“, котрого становище понадъ партіями, якъ вже вѣдомо, не есть такъ ôтрадне а для поодинокихъ суперечныхъ партій парляментарныхъ непожадане. Тожь всѣ дневники рôжныхъ партій оцѣнюютъ нове доповненье министерства съ певнымъ недовѣріемъ въ тревалôсть политики по надъ партіями.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Наші донесеня о новôмъ, великôмъ движеню соціялистôвъ россійскихъ въ найновѣйшихъ часахъ справдились точно. Дня 5. (17.) лютого, якъ подалисьмо въ однôй части накладу „Дѣла“ въ ч. 10., зробили соціялисты новый замахъ на житье царя. Правительственный Вѣстникъ доноситъ пôдъ дн. 6. (18.) лютого: Вчера около годины 7. вечеромъ наступила зъ пивниць зимовои палаты царскои пôдъ комнатою прибочнои сторожи експлозія, при чѣмъ 8 жовнярôвъ утратили житье а 45 зôстало раненыхъ. Въ помостѣ царскои салѣ ѣдаль-

---

Твоя вина, що она такъ выглядае, а не инакше.“

„Выведи мене зъ ôтси,“ благавъ Скруджь. „Я не можу выдержати довше.“

Ôнъ поглянувъ на духа. Его голова сіяла знову блескучимъ огнемъ, а въ тôмъ огни выдѣвъ ôнъ помѣшані съ собою лиця тыхъ всѣхъ особъ, которыхъ ôнъ оглядавъ сего вечера. Духъ стоявъ, якъ свѣтляный стовпъ, ôттакъ взявъ гасильникъ зъ пôдъ пахи и накрывъ нимъ голову. Въ тôй хвилѣ все счезло, а Скруджь отямився знову самъ въ своѣй пустôй, темнôй кôмнатѣ.

Обезсиленый и змученый, кинувся ôнъ безъ намыслу на постель и захропѣвъ сильнымъ, здоровымъ сномъ.

(Дальше буде.)

— **Красный вѣкъ.** Въ селѣ Бобрицѣ, сумского уѣзда умерла старенька жѣнка въ 110. р. житя. До 106 р. була все на умѣ й на тѣлѣ здорова; николи лѣку ніякого не вживала, острыхъ напиткôвъ крôмъ чаю не пила. Послѣдні чотыри роки до смерти, правда, тѣлесно була здорова, але розумъ вже ѣй такъ не служивъ, якъ доси. Неразъ прійшла на неи така хвиля, що такъ якъ мала дитина плакала, коли ѣй чого не дати, а въ лѣтѣ зъ дрôбными дѣточками пѣсокъ пересыпала, гралася, якъ мала дитина.

нои, котра находится надъ комнатою прибочнои сторожи, повстала дѣра 10 стôпъ довга, 6 стôпъ широка. Царска родина неушкоджена. Близшй вѣдомости такй: Дня 5. (17.) л. по полудни о годинѣ, въ котрôй царь и его найблизша родина збираеся въ ѣдальни, наступивъ выбухъ мины, пôдложенои въ пивницяхъ царскои палаты, пôдъ комнатою прибочнои сторожи. Выбухъ бувъ такъ сильный, що, продерши склеплену стелю пивницѣ, не тôлько наробивъ великого спустошеня въ партеровôй сторожи, але вырвавъ въ помостѣ салѣ ѣдальнои на першôмъ поверсѣ отвôръ дуже просторый. Лишень случай допомôгъ, що въ хвили експлозіи родина царска не зôбралась еще до обѣду, черезъ що поганый замахъ не удався, хотяй жертвою его упало богато людій зъ прибочнои сторожи.

Замахъ сей, третій зъ порядку въ часѣ несповна десяти мѣсяцѣвъ, переходитъ всѣ другй смѣлостію въ выконаню. Въ цвѣтни м. р. стрѣляно до царя на улици въ Петербурзѣ, въ грудню пôдкопанося пôдъ дорогу желѣзну коло дворця въ Москвѣ — теперь знайшли заговорщики приступъ до самои палаты царскои, стереженои черезъ цѣлый легіонъ полиціи и жовнярôвъ. Заразъ по замаху на царя пôдъ Москвою, голошено вѣсть, що нигилисты намѣряютъ высадити въ воздухъ зимову палату царску, знайдено навѣть коло палаты складъ динамиту и придержано особу, въ посѣданю котороп придыбано плянъ палаты и батеріи ельектричнй съ цѣлымъ прирядомъ до пôдпалюваня пôдземныхъ минъ. Вѣсти тй повторялись дуже часто, а, якъ париска Lanterne доносила, ôткрыто и ударемнено въ послѣдныхъ часахъ кôлька замахôвъ въ самôй палатѣ. Такъ увязнено двохъ людій, перебраныхъ за коминярôвъ, котрй закрались до зимового дворця, щобы пôдложити въ коминахъ набоѣ пороху. Въ кôлька день потôмъ въѣхавъ на одно подвôрье коло палаты вôзъ тяжко наложеный, котрый однакожь впавъ въ очи одному слузѣ. Показалося, що на возѣ було велике множество динамиту и горючій лонтъ. Вôзникъ счезъ симчасомъ. На кôлька день передъ тымъ придержано чоловѣка перебраного за селянина, котрый крутився попри палату. Въ мѣху, котрый нѣсъ на плечахъ, придыбано пять фляшокъ нитроглицерины, котрй имовѣрно мали пôдложенй бути пôдъ ôкна царскои спальнѣ. При переслуханю заявивъ арештованый, що не знавъ, чимъ фляшки наповненй и що якійсь незнакомый поручивъ ему ôтнести ихъ на островъ Василевскій. Всѣ тй ôткрытя не могли не склонити прибочнои сторожи царскои до бôльшои осторожности. Єслиже мимо того нигилисты знайшли приступъ пôдъ саму палату, а пôдложенье мины завсѣгды требовало довшого часу, то годѣ не прійти до пересвѣдченя, що заговорщики стоятъ въ порозумѣню съ найблизшимъ окруженьемъ царскимъ.

Петербургъ, 6. (18.) лютого. Мѣсто пристроене хоругвами. По причинѣ благодарственного богослуженя вся площадь передъ зимовымъ дворцемъ переповнена повозками. Въ пивници, въ котрôй послѣдовала експлозія, було трехъ робôтникôвъ. Царь опôзнився о чверть годины, бо выѣхавъ бувъ на повитанье княжнои гескои. Одинъ робôтникъ утѣкъ.

Петербургъ, 7. (19.) лютого. Замахъ такъ смѣливый зрушивъ царя дуже. Говорятъ, що заговоръ мае участникôвъ въ найвысшихъ сферахъ. Дрôтъ, котрый служивъ до запаленя мины, тягнувся ажь до пивниць внутренного подвôря палаты, въ котрыхъ находится топливо. Имовѣрно и прочй части палаты суть пôдминованй и що о замаху знали гдеякй слуги дворскй.

Новый амбасадоръ австрійскій, Кальноки доручивъ 5. (17.) л. цареви свою кредитиву.

Corr. Bureau доноситъ зъ Петербурга, що поголоски о якихто реформахъ (конституційныхъ?), котрй малибы оголоситись въ дни ювилейнôмъ панованя царя Александра, суть простою выдумкою.

Англія. Въ парляментѣ и въ прасѣ англійскôй стоитъ заедно справа Герату на порядку дневнôмъ, именно не перестае опозиція интерпелювати лорда Биконсфильда, о скôлько успѣло правительство втягнути Персію въ союзъ противъ Россіи. Пôдставу до интерпеляцій бере опозиція зъ актôвъ, котрй при занятію Белягиссару дôсталися въ руки генерала Робертса. Зъ актôвъ сихъ показалось, що детронизованый емиръ Афганистану, Ширъ Али, не лишень бувъ вѣрнымъ союзникомъ Россіи, але що пôдъ его покровительствомъ готовлено великій заговоръ, котрый стремѣвъ до знищеня панованя англійского въ Индіи. Россіи туранська политика, т. е. занятье краѣвъ надъ Аму-Дарією и побѣдженье дикихъ туркоманьскихъ ордъ, було лишь пригривкою до великои акціи противъ Англіи въ Индіи. Россія хотѣла приспособити для себе безпечнй етапы въ походѣ до Индіи, що можна було достигнути доперва по цѣлковитôмъ знищеню Теке-Туркоманôвъ и занятію Мерву. Въ нагороду за прислугу военну мавъ Ширъ Али одержати частину Индіи на всхôдъ ôтъ рѣки Инду ажь по мѣсто Лягоре. На Персію покладала Россія на певно, такъ якъ Персія не могла простити Англичанамъ пораженя, котрого дôзнала еще въ роцѣ 1856 ôтъ англійскихъ войскъ и котре спинило еи въ щасливôмъ походѣ на Афганистянъ, а именно, выдерло ѣй занятый уже Гератъ. Тогды то (въ р. 1857.) мусѣла Персія заключити съ Англією договоръ, въ котрôмъ разъ на всегда зреклася всякихъ претенсій до Герату. Третимъ союзникомъ Россіи мавъ бути Абдергаманъ ханъ, независимый владѣтель въ нынѣшнôмъ всхôднôмъ Туркестанѣ. Повстанье въ Индіи задумано довершити при помочи духовеньства магометаньского, котре горитъ ненавистію противъ Англичанъ. Все тое приспособляла Россія, якъ показуеся зъ забраныхъ актôвъ по Ширъ Али мъ, дуже тихенько, а лишень случай ôткрывъ ворожй еи намѣреня. Не дивота, пишутъ лондоньскй письма, що Англія стараесь теперь всѣ пляны Россіи основно знищити. Афганистанъ упокореный, противъ Абдергамана хана стоятъ готовй полки англійскй, а съ Персією навязуе Англія договоръ, котрымъ обезпечитъ себе ôтъ заходу передъ евентуальною инвазією россійскои арміи, надъ котрою въ найновѣйшихъ часахъ обнявъ начальство генералъ Скобелевъ, Ахиль зъ послѣднои вôйны турецко-россійскои. За союзъ зачѣпно-ôтпорный одержитъ Персія Гератъ, а начальство надъ залогою перскою въ сѣмъ мѣстѣ обôйме англійскій генералъ. Крôмъ того будутъ могли англійскй войска, высаджений на сушу въ перскôмъ заливѣ, переходити свобôдно цѣлу Персію ажь до границь Туркестаньскихъ и тамже положеного Мерву, а въ случаю потребы боронити сего мѣста противъ арміи Скобелева.

Праса россійска держится мимо всѣхъ тыхъ алярмуючихъ интерпеляцій въ парляментѣ англійскôмъ въ великôй резервѣ. Органы Горчакова заявили лишень, що Россія не призволитъ николи, щобы Англія Гератомъ по своѣй воли розпорядила; не буде она такожь смотрѣти индиферентно, если Персія забажае границѣ свои пôвнôчнй змѣнити. Въ тôй цѣли одержавъ посолъ россійскій въ Лондонѣ, кн. Лобановъ, ôтповѣднй инструкціи и предложитъ англійскому правительству проектъ до урегульованя границь англійско-россійскихъ въ середущôй Азіи. Россія ôтступитъ ôтъ занятя Мерву, если Англія зречеся посѣданя Герату, а генералъ Скобелевъ обмежившы натогды свои операціи военнй лишь на упокореню Теке-Туркоманôвъ. Въ противнôмъ случаю прійшлобы до вôйны, котра не далабыся ограничити на Азію, але моглабы легко нарушити и супокôй европейскій. Занятье Герату черезъ Персію и съ нею получену Англію уважалабы Россія яко casus belli.

Симчасомъ доноситъ инспированый Daily Telegraf, що договоръ Англіи съ Персією уже покôнченый, и що на тôй пôдставѣ Персія узнае суцереннôсть (рôвнорядность) Великои Британіи и займе Гератъ по припорученю сенжь державы.

НОВИНКИ.

— **Цѣсарскій даръ.** Е. В. Цѣсарь подаровавъ на погорѣлцѣвъ громады Тетевчинъ, въ каменецкôмъ пов. 400 зр.

(*И*) **Зъ пôдъ Стрыя** пишутъ намъ: Въ сихъ дняхъ выслала стрыйска рада мѣска петицію до думы державнои, чи до министра просвѣты, на руки тутешного посла Гаузнера, щобы школу реальну въ Стрыю перемѣнити на гимназію. Подôбну петицію высылае и околиця на руки посла Ковальского.

(*В*) **Зъ Стрыя** одержали мы таку вѣдомôсть: „Згадувалисьте въ 2. ч. „Дѣла“, що въ Стрыю мае завязатись „Бесѣда руска“. Мабуть скôнчилось дѣло лишень на проектѣ, якъ то у насъ Русинôвъ часто водится. Рвемося до всего, та бракъ вытревалости и пожертвованя не позваляе довершити и найкрасшихъ замѣрôвъ. Интелигенція наша мѣсцева за надто слабенька, щобы могла пôддержати своими силами касино, хочьбы и маленьке, а позамѣсцевй Русины, ôтъ котрыхъ выйшла иниціятива до сего, помаленьки стаютъ ôттягатися.“

— **Доповняючій выбôръ** одного члена рады повѣт. въ Станиславовѣ зъ групы мѣста Станиславова ôтбудеся д. 11. лат. марта с. р.

— **Арештованье.** Въ Коссовѣ арештована знову Анна Павликъ съ 14-лѣтною своею сестрою за соціялистичнй агитаціи.

— **Руска бурса имени Жуковскихъ.** Въ Угновѣ отворено урочисто д. 1. руск. сѣчня бурсу им. Стефана и Пелагіи Жуковскихъ. 13 хлопчикôвъ принято на мешканье и страву а 2, яко заступникôвъ. Мешканье мурованє, обширне зъ ôтповѣдными приборами. Хлопчики ходятъ до школы въ Угновѣ а по окôнченю тамже идутъ съ стипендіями въ высшй школы. Директоръ, що мае надзирати и учити спѣву дѣтій, одержуе 400 зр. платы и мешканье.

— *(Ж.)* **Зъ надъ Збруча** пишутъ намъ: Кто жіе по мѣстахъ и зъ далека приглядаеся нашому житю, той и недобачае скôлько еще треба працѣ и труду, щобы уладити нашй господарскй ôтношеня. Нашъ нарôдъ, потерпѣвшій такъ богато сумныхъ експериментôвъ на собѣ, дуже часто съ недовѣріемъ принимае найлучшй рады, а навѣть саму помôчну руку не разъ ôтпыхае зъ боязни, щобы не попасти въ лапку. Дôйшла и до насъ чутка, що будутъ роздавати безпроцентовй пожички на засѣвы. Втѣшилися нашй люде, бо страшна бѣда у насъ, а еще бôльша дожидае насъ на передновку. То жь було бы добре, щобы стало бодай за що обсѣяти, а вже якъ дожити до нового хлѣба, то не знати, хиба корѣнцями годоватися. Якже жь тутъ не радоватись тою пожичкою. Але на лихо, по першôй радости скоро прійшлося засумоватись. Теперь маются робити списы тыхъ, що потребуютъ пожички, а рады громадскй маютъ поручити, що пожички будутъ въ своимъ часѣ (съ кôнцемъ сего року) точно зверненй. Отже нашй громады, чи лучше сказавши, рады громадскй дуже боятся тои поруки. „Що мы будемо ручити за другихъ,“ кажутъ нашй раднй, „а потому треба намъ за другихъ платити!“ Пôсля инструкціи кр. Выдѣлу мае бути така порука необходима, а рады громадскй не хочутъ дати поруки, бо тутъ треба звычайно ручити за найбѣднѣйшихъ господарôвъ. Такъ може выйти, що черезъ той опôръ радъ громадскихъ въ богато селахъ не будутъ давати пожичокъ, хочь крайна бѣда доскулюе. Якъ зачуваю, такъ дѣеся не тôлько у насъ, але и въ иншихъ сторонахъ нашого краю, а все задля того, що нема кому людямъ розъяснити справы. Се правда, що порука есть и въ тôмъ случаю порукою, отже обовязкомъ одного за другого, але, скôлько знаю, пожички маютъ стягатися впростъ ôтъ тыхъ, що пожичаютъ, а не ôтъ тыхъ, що заручаютъ. Правда и те, що мимо того може такъ лучитися, що пожичаючій не буде мавъ зъ ôтки звернути пожички, и тогды може прійти черга и на ручителѣвъ. Але передъ всѣмъ треба памятати, що тй пожички маютъ ужитися тôлько на засѣвъ, отже не пôдутъ марно, а противно земля верне ихъ еще съ процентомъ, хиба, хрань Боже, зновъ завитавбы до насъ еще гôршій неурожай ôтъ тогорôчного. Та и въ тôмъ послѣднôмъ случаю не малибы еще ручителѣ звертати пожичокъ, бо тогды можнабы выробити въ Выдѣлѣ краевôмъ а взглядно у правительства центрального продовженье пожички еще на одинъ рôкъ. Тожь обава за ту поруку, якои теперь жадаютъ ôтъ радъ громадскихъ, не мае пôдставы, а треба тôлько радамъ громадскимъ наглядати за тымъ, щобы пожички справдѣ пôшли на засѣвъ, а не минулися на стравунокъ, або й на якй марницѣ, якъ то у насъ часто буває. Щобы отже помôчь, яку подаютъ нашому народови, не була даремна, и щобы мы черезъ несвѣдомôсть не ôттручували помôчнои руки, належалобы, щобы добрй нашй люде въ всѣхъ тыхъ повѣтахъ, где будутъ роздѣлювати пожички на засѣвы, поучали нашъ нарôдъ, нашихъ радныхъ громадскихъ, якъ то мае поступатися съ тыми пожичками и що жадана порука не есть такою небезпечною, якъ тое голосятъ люде несвѣдомй рѣчи. Пильнуймося и поучаймося, бо инакше и найлучшй рады и пôдмоги будутъ розбиватися о темноту и пустй страхи.

— **Експлозія въ царскôмъ зимовôмъ дворци.** Царска родина мешкае въ зимовôмъ дворци ôтъ дня атентата Каракозова на царя 1864 р. Дворець на Невскôмъ Проспектѣ (на лѣвôмъ березѣ Невы), здавалось, найбезпечнѣйшій на царске мешканье. Посередъ Невы, на искустно взнесенôмъ островѣ, стоитъ страшна Петро-Павловска крѣпость-вязниця. При кôнци 60-ыхъ рр. засаджено тамъ много петербурскихъ студентôвъ, котрй, якимось чудомъ на верха муру углемъ величезными буквами прописали „Царско-Петербурскій Университетъ,“ що царь мавъ собѣ прочитувати. Декто догадуеся, чи той университетъ и теперь не приложивъ своеи руки до пôдминованя дворця по-пôдъ Неву. Однакожь еще доси ничого о цѣлôй пригодѣ подрôбнѣйше не звѣстно. Великій заколотъ пануе въ царскихъ кругахъ. По експлозіи заразъ цѣлый дворець сильною сторожею обсаджено, прикликано тельеграфично техничнй войска и т. д. Пишутъ, що мины були зъ динамита и стрѣльнои бавовны и що бôльше нещасливыхъ жертвъ упало, якъ зъ самого разу доношено. Калѣцтва много, члены тѣлъ людскихъ порозкиданй. Всѣ часописи згôдно въ тôй однôй точцѣ пишутъ, що конечно ктось зъ близшихъ царю бувъ въ порозумѣню ба може й помôчникомъ тому зухвалому дѣлу. При недавнôмъ ôткрытю тайнои друкарнѣ „Землѣ и волѣ“ съ тяжкимъ трудомъ ôтчитано въ III. отд. царскои канцеляріи шифровану депешу, знайдену у нигилистôвъ, зъ котрои выявилось, що много офицерôвъ линіи и гвардіи та много высокихъ урядникôвъ, близкихъ до царя, спріяе нигилистамъ, щобы всилувати царя дати конституцію, свободу печати, и т. д. Депеша тая дуже вразила царя. Велѣвъ заразъ призвати Шувалова и довго съ нимъ конферувавъ, ôттакъ наслѣдника престола. Именно загадочне було одно мѣстце, где було сказано, що одно высокопоставлене лице стало по сторонѣ нигилистôвъ, котре за подвиги въ турецкôй вôйнѣ не зôстало приналежно вынагороджене. Не знати певно, чи експлозія була пôдъ салею ѣдальною т. зв. Николая, чи пôдъ приватною, котрои никто чужій порога не переступае. Въ росс. дворѣ сторожа найсильнѣйша въ свѣтѣ. Козаки, якъ день такъ нôчь на ногахъ; кто хоче дôстатися до кабинету царя муситъ перейти шпальеръ 200 людій. Що ночи два козаки сплятъ на земли коло царского ложа. Ѣдальна жь саля св. Николая, въ котрôй царь гостивъ нашого цѣсаря, Францъ-Іосифа мае бути пôсля описôвъ така пышна, якою не повеличаеся ніякій монаршій дворъ. Свѣтлиця довга, украшена, мовь огородъ, пальмами, освѣтлена 10.000 свѣчками. Коли нашъ Монархъ бувъ въ Петербургу, то въ ѣдальнôй тôй сали було 50 круглыхъ и подовгастыхъ столикôвъ, при котрыхъ товариство до вподобы въ маленькихъ кружкахъ розсѣдалось до ѣды. Надъ кождымъ столомъ пальма розпускала свои вѣти, яку можна въ Андалюзіи, на берегахъ середземного моря бачити. Царскій стôлъ, бôльшій на серединѣ, а навкруги него великій цвѣтникъ съ пахнющими рожами, гіяцинтами, гвоздиками., пригадуючій розмѣрнымъ укладомъ килимъ искусно́тканый.

— **На Сибѣрь** вывезло правительство россійске въ першôй половинѣ 1879 р. 12.287 людій, зъ межи котрыхъ найбôльшу часть за злочиньства политичнй.

— **Зъ Черновець** пишутъ намъ, що музикально-декляматорскій вечеръ, устроеный 2. лют. с. р. „Рускою Бесѣдою“ при помочи тов. акад. „Союзъ“, по котрôмъ наступила забава съ танцями, удався дуже добре. На музикально-декляматорскôмъ вечери були священики, урядники, мѣщане и селяне. Именно подобались спѣвы композиціи нашого Ис. Воробкевича: „Збудилась Русь“ и „Кадриль“. Молодѣжь гуляла до 5 год. рано. Чистого доходу було 70 зр., котрый призначено на фондъ „Нар. Дома“ въ Чернôвцяхъ.

— **Голодъ на угорскôй Руси.** Якъ „Карпатъ“ доноситъ, въ берегскôмъ, мараморошскôмъ, унгварскôмъ и земплиньскôмъ комитатѣ почавъ голодъ доскуляти. Немало людій умерло вже голодовою смертію. Зъ всѣхъ сторôнъ кличутъ о помôчь. Люде соленою водою проганяютъ голодъ; живятся, бѣднй, гичкою кукурудзяною та другими сухими ростинами. Тифусъ, той товаришь голодовый, уже бере жертвы межи верховиньскимъ народомъ. Що то дальше буде? — такъ кôнчитъ „Карпатъ.“

— **Въ оборонѣ обряда.** Сими днями пôдписало дуже много Русинôвъ львôвскихъ поданье до магистрату, щобы тойже заказавъ въ рускй свята, пôдчасъ служеній церковныхъ рубати снѣгъ и вывозити при великихъ лоскотахъ та громотахъ зъ передъ волоскои церквы, якъ то доси водилося.

— **Здоровье Впр. о. Малиновского** въ послѣдныхъ дняхъ, якъ намъ доносятъ, значно полѣпшилося, хочь все еще Впр. М. не може опускати комнаты.

— **Жертвы вовчого нападу.** Одинъ священикъ въ Росіи ѣхавъ въ сѣчню с. р. о 6. год. вечеромъ съ жѣнкою, котра при грудехъ тулила маленьку дитинку, въ гостину до недалекого села. Еще й 3 верствъ не уѣхали, конѣ стали страшно хропѣти и въ бôкъ рвати. Оглянувся священникъ по задъ себе, бачитъ — два вовки за нимъ бѣжутъ може такъ на 50 сяжнѣвъ. Каже погоничови що силы рвати. Угнали ледво верству, ажь ту — зъ невеличкихъ корчовищъ выскакуе еще 5 вовкôвъ и кидаются на конѣ. Мати въ страху такъ судорожно притисла до грудій дитинку, що ажь задушила. Але вовки не були зъ тыхъ дуже немилосердныхъ, бо роздерли въ очахъ сидячихъ одну конину, зжерли та й побѣгли. Священикъ и погоничъ отямились зъ переляку и загадали назадъ до села вертати одною кониною. Але що они ни дѣяли, конина не хотѣла рушити. Мати безъ памяти сидѣла на саняхъ, а ту ни живои душѣ нигде. Тогды священикъ порѣшивъ съ погоничомъ ити пѣшки въ село а жѣнку безъ памяти лишили на саняхъ на студени, середъ поля. Коли они пôйшли, она приходитъ до памяти, дивитъ: Нема еи мужа, — не що иншого, думае, лишь вовки, якъ конину, роздерли. Не забавки вернувъ мужъ зъ кôньми — але вже заставъ два трупы — жѣнка зъ страху умерла. Завѣзъ оба холоднй вже трупы до дому.

— **Ельектрика** зачинае нынька щоразъ обширнѣйшій ужитокъ въ практицѣ мати. Недавно були въ Франціи пробы, приспособити ельектрику, яко двигателя при орцѣ плужнôй. Тй пробы теперь дальше роблятся въ „Консерваторіи штукъ и ремѣселъ,“ и протіжь мабуть незабавомъ появлятся офиціяльнй справозданя. Въ хеміи ельектрика доси служила до розкладу зложеныхъ тѣлъ на поодинокй первѣстки и то звалося: ельектролиза. Теперь же доказано, що можь ельектрикою складати поодинокй первѣстки хе-

мичнѝ въ зложенѝ тѣла, що для хеміи дуже важне, яко новый способъ: синтетичною дорогою зъ неорганичныхъ первѣсткôвъ дôставати органичне тѣло. Дальше, ельектричне свѣтло приспособлено до освѣчуваня рудникôвъ. Лямпа така ельектрична тымъ найлучша зъ всѣхъ дотеперѣшныхъ, що а) углѣ горятъ въ склянôмъ резервуарѣ такъ, що газъ рудниковый не може зажегчися, зъ котрои то причины доси пôсля статистичныхъ датъ въ Англійскихъ, Французкихъ и бельгійскихъ копальняхъ каменного угля рôчно до 700 робôтникôвъ гинуло; б) свѣтло ельектричне дуже ярке, можна отже достеречи всяку зачеркнувшуся розскалину въ стели и стѣнахъ, можна отже обезпечитися передъ тôлькими нещастными пригодами, якѝ бували передше зъ причины недостереженя при млавôмъ освѣченю; в) ельектрична поломѣнь не потребує кислорода зъ воздуха, не псує отже вже й такъ удушливого воздуха. Въ рудокопахъ Америки найбôльше уживаеся лямпа системы Броша, котра даеся переносити зъ мѣстця на мѣстце безъ перервы току.

— Зъ-надъ **угорскои границѣ** пишутъ намъ: Дуже прискорбный видъ представляютъ села коло Сиготу (въ Мармароскôй „столици.") Села рускѝ вылюдненѝ майже совсѣмъ. Жиды звѣстными способами выкупили грунта селяньскѝ разомъ съ хатами и городами и заповнили села своимъ племенемъ въ такôй мѣрѣ, що по многихъ селахъ вôйтами поставали жиды, а рускѝ селяне въ лахманахъ уйшли въ горы и тамъ на недоступныхъ мѣсцяхъ, неналежачихъ фактично до ніякого властителя, позакладали собѣ новѝ оселѣ. Интелигенція тамошна руского роду змадярщилася а загальнымъ окликомъ єи лѣности, недбалости и зрадливости противъ руского простого народу єсть фраза: „Народа просвѣщеніе — єгоже развращеніе."

— **Заметы снѣговѝ**. Зъ причины страшенного студеного вихра въ середу и четверъ с. тыждня, завѣявшого всѣ галицкѝ желѣзнѝ дороги, замкнено рухъ потягôвъ желѣзницѣ Альбрехта до суботы. Такожь мѣжь Львовомъ, Бродами и Перемышлемъ рухъ бувъ здержаный и черезъ цѣлый четверъ не мали Львовяне вѣденьскихъ часописій и то еще якъ нарочно въ такій день, коли всѣ були цѣкавѝ на близшѝ вѣдомости о новôмъ атентатѣ на царя.

— **Даты статистичнѝ пожарôвъ и забеспечень въ Галичинѣ.** Митр. Консисторія недавно розôслала куренду, котрою заохочує до забеспечуваня будынкôвъ церковныхъ, приходскихъ и селяньскихъ. Мы маємо пôдъ рукою данѝ статистичнѝ пожарôвъ и забеспечень въ Галичинѣ зъ р. 1878, зъ котрыхъ видко, що пожары въ Галичинѣ ôтъ якогось часу зменшаются, бо було середною рôчною цифрою, ôтъ р. 1872—1874... 1929 случаѣвъ; ôтъ р. 1875—1877... 1533 случаѣвъ; въ р. 1878 тôлько 1300 случаѣвъ. Шкоды зъ пожарôвъ въ р. 1878 въ Галичинѣ обчислено на 2,394.758 зр. На тое асекураціи выплатили тôлько 838.669 зр. отжежь тôлько 35% було забеспеченыхъ, а 1,556.089 зр. пôшло зъ дымомъ... Щежь зважити належитъ, що й забеспеченя, якѝ були, то не мусѣли бути дрôбныхъ, рустикальныхъ, але двôрскихъ або мѣскихъ коштовныхъ будôвель. Въ Галичинѣ на 4.268 ушкодженыхъ будынкôвъ було лишь 1112 т. є. 26·1% убеспеченыхъ. Той процентъ дуже малый, въ прирôвнаню н. пр. зъ Чехами, где процентъ убеспеченъ будинкôвъ взносится до 82·3%.

— **Знаменитѝ добросердни дары.** Въ Варшавѣ одна Полька, Текля зъ Козловскихъ Рапацка, вдова по властителю дôбръ жертвували 190.000 рублѣвъ на всякѝ доброчинни цѣли, ôддавши зарядъ тои даровщины варшавскому Товариству доброчинности. Зъ тои сумы она призначила: 35.000 рублѣвъ на стипендіи для 9 ученикôвъ; 5000 р. на урядженье танои кухнѣ для школярôвъ а 10000 р. на вѣчне удержанье тоижь кухнѣ; 15000 р. на приватнѝ мужескѝ школы; 15000 р. на закладъ старцѣвъ и сирôтъ; 14.000 р. на будову дому паралитикôвъ а 10.000 р. на ихъ удержанье; 9.000 р. на стипендіи для глухонѣмыхъ и темныхъ; 2.000 р. для швачокъ и т. д.

Помѣщикъ псковскои губерн. Пантелеевъ записавъ селянамъ кôлькохъ громадъ цѣлый свôй земельный маєтокъ, цѣнимый на 900.000 рубл. Завѣщатель застерѣгъ собѣ, щобы роздѣлъ землѣ перевести льосованьемъ.

На терпящихъ голодъ Ирляндцѣвъ, именно же хлѣборобôвъ и робôтникôвъ, котрѝ зъ причины сегорôчного неврожаю попали въ велику нужду, збираютъ всюда, навѣть въ Америцѣ складки, а самъ комитетъ дублинськѝй зôбравъ доси до 40.000 фунт. штерл. До знаменитшихъ дарôвъ належитъ даръ редактора нюйорскои газеты „The New-York Herald", котрый жертвовавъ на тую цѣль 100.000 долярôвъ. А вже найзнаменитшій даръ на таку благородну цѣль вчинила одна богата англійска баронова Burdett-Coutts, звѣстна зъ многихъ попередущихъ знаменитыхъ благихъ чинôвъ, приятелька убогого народа, жертвуючи 500.000 фунт. штерл. (6 миліонôвъ зр!.) на терпящихъ голодъ Ирляндцѣвъ.

— **На будову православнои церкви въ Римѣ** жертвовала п-нѣ Ковальска 10.000 рубл. Земля такожь вже куплена.

— **Вузкѝ ковнѣрики.** Окулистъ дръ Ферстеръ въ Вроцлавѣ достерѣгъ, що часто бôль очій походитъ зъ вузкихъ ковнѣрикôвъ. Недавно прійшовъ до него одинъ хорый, котрого хороба очій подобала на єгипетске запаленье. Дръ Ферстеръ казавъ єму тôлько взяти широкій догôдный ковнѣрикъ, то хороба его покине. И такъ дѣйстно сталося.

— **Дек. урядъ Толмацкій** на дек. соборчику зъ дня 29. студня 1879 рѣшивъ предложити Митр. Конс. до розваги и рѣшеня такѝ внесеня: Тому, що доля поодинокихъ священикôвъ зависитъ ôтъ довольности лиць и ôтношень, черезъ що деморализація чимъ разъ бôльше ширится, Консисторія возьме пôдъ розвагу, що булобы хосенно и справедливо:

А.) Парохіи подѣлити на 3 категоріи а то: на приходы I. кат. убѣгателѣ повиннѝ мати 5 лѣтъ службы, II. кат. 10 лѣтъ, а III. кат. 18 лѣтъ.

Б) Установити, котрѝ заслуги рôвна либыся певнымъ рокамъ службы.

— **Тысьмениця** 12. Лютого 1880. Комитетъ уряджуючій забаву складкову въ Тысьменицѣ зложивъ до моихъ рукъ на рускѝ добродѣтельнѝ цѣли 20 р. ав. Зъ тыхъ грошій выславемъ 5 р. ав. рускôй бурсѣ въ Станиславовѣ, а 15 р. ав. ôдсылаю до чест. редак. „Дѣла" для Школьнои Помочи, Лихваря и бѣдныхъ ученикôвъ акад. гимназіи. Тое похвальне дѣло комитета подаю до загальнои вѣдомости. *Титъ Заячкôвскій.*

Вѣсти епархіяльнѝ.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Именованѝ: о. Романъ Кунчевичъ, парохъ Станимира, прокураторомъ монастыря Василіянокъ въ Словитѣ; о. Николай Дрогомирецкій, парохъ Стѣнки, ординар. школьнымъ комисаремъ.

Душпастырскѝ мѣсця одержали оо: Игнатій Муликъ сотрудничество въ Печенижинѣ; — Винницкій, сотр. въ Копечиньцяхъ; Косовичъ, завѣдальство въ Тязовѣ; Николай Сѣчиньскій, завѣд. въ Сидоровѣ; Терешкевичъ, завѣд. въ Загôрю.

Въ пропозицію на парохію Сколье принятѝ оо: 1) Макаревичъ, 2) Устыяновичъ, 3) Володимиръ Мартинкôвъ, 4) Яворскій.

Презенту одержавъ Андрей Иневичъ на парохію Иванôвку, дек. Гусятыньского.

Зъ Епархіи Перемыскои:

Упорожнена посада другого проповѣдника при Перемыскôй гр. к. престольнôй парохіи. Рôчна плата 315 зр. зъ фондôвъ бл. п. еп. І. Снѣгурского. Понеже зъ тои самои фундаціи єсть ще двѣ посады именно: служителя тайны Покоянія и настоятеля ризницѣ, кожда зъ рôчною платою 262 зр. 60 кр. и рôчнымъ додаткомъ 37 зр. 50 кр. зъ рентъ капитульныхъ, и тіи посады можутъ бути полученѝ съ высше згаданою — отже убѣгателѣ маютъ выразно въ поданю заявити, чи они тôлько посаду проповѣдника, чи ще и одну зъ двохъ послѣдныхъ посадъ приняти намѣряютъ. Речинець до подаваня черезъ деканальный урядъ до 8 (20) марта 1880 р.

ПОСЛѢДНѝ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 7 (19) лютого. Въ палатѣ панôвъ принято безъ змѣны проектъ закона о безпроцентовôй пожичцѣ для Галичины.

Петербургъ 7 (19) лютого. Слѣдство веде самъ ген. Гурко. Увязнено старшого инжинера царскои палати за недбалôсть въ повненю службы.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

— Всеч. о. *В. Б. въ Исп...* Для „Зорѣ" 2 зр. передано редакціи. — Всеч. *о. Гор. въ Вол.* Пôсля Вашого желаня высылаеся „Дѣло" правильно почтою. Ч-ла 9 и 10 выслано въ своимъ часѣ. — Вп. *Г. Михай... въ Смо...* 2 зол. яко предплату На І ій кварталъ одержалисьмо. Ч-ла 1, 2 и 3 вже выслалисьмо. За щирѝ желаня и ласкаве узнанье нашого труду пріймѣтъ наше сердечне Спасибôгъ.

— *Вп. въ С...* Допись о рускôмъ языцѣ въ урядахъ и судахъ одержалисьмо. Замѣстимо єи по можности въ найблисшихъ числахъ.

— Вп. *И. В. въ С...* Вашѝ уваги совсѣмъ справедливѝ. Наша задача: созидати а не разрушати, тожь сею дорогою щирого труда для добра Руси пôйдемо и дальше. — Всч. дописователеви зъ Радымна: Вашу допись одержалисьмо и замѣстимо єи въ дальшихъ Ч-ахъ.

— *Вп. П-ови*: Справа реформы школъ народныхъ дуже важна, тожь для того треба єи дуже основно опрацювати, инакше дотычащѝ голосы не будутъ мати ніякого значеня. При обговорюваню якъ всѣхъ такъ и тои справы треба оминати пустѝ, хочь може благозвучнѝ, фразы и стояти на реальныхъ потребахъ нашого народа. Близше листомъ.

Кто не одержитъ якого Ч-ла, зволитъ заразъ рекламовати. Неопечатанѝ рекламаціи принимаются на почтѣ безплатно.

До сего Числа долучаеся для замѣстцевыхъ пренумерантôвъ „Цѣнникъ насѣня, яринъ и цвѣтôвъ" Николая Волиньского.

Курсъ львôвскій зъ дня 16. л. лютого 1880.

	платятъ (р. кр.)	жадаютъ (р. кр.)
1. Акціи за штуку. (безъ текучого купону)		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	258 —	261 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	156 —	159 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	291 50	295 50
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 60	97 60
„ „ „ по 4% ав.	89 70	90 70
„ „ „ по 5% ав. період.	96 60	97 60
Банку гип. галиц 6% ав.	100 75	101 75
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	101 —	102 50
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 70	98 75
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 50	101 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	— —	— —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 42	5 52
„ цѣсарскій	5 46	5 56
Наполеондоръ	9 30	9 40
Пôвимперіялъ	9 58	9 70
Рубель россійскій срѣбный	1 60	1 72
„ „ паперовый	1 25½	1 27½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 40	58 —
Серебро	99 50	100 50

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 9 л. лютого 1880.

Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	71 40	71.55
„ „ „ серебрѣ	71.40	71.55
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	123.50	124.—
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	129.75	130.25
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	132.25	132.75
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	175.25	175.75
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	174.—	174.50
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	29.—	30.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	145.75	—.—
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.50	102.70
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	85.25	85.35

Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)

Буковины	95.—	—.—
Галичины	97.50	98.—

Акціи.

Банкъ Англо-австр. 200 р. емит. р. 189	157.90	158.10
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	305.20	305.40
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	825.	830.—
Галиц. банку гипот. по 200 р.	242 50	243.50
„ бан для тор. и пр. по 200 р впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	—.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	—.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	619.—	621.
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	191.75	192 25
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2361.—	2365.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср	259.25	259 75
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	157.75	158 25
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	276.	276.50
Полудн. желѣз. держ по 200 р. ав.	89.50	90.—
І. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	131 75	132.50

Листы заставнѝ досованѝ.

Общ. роль.-кред. Завед. д. Гал. и Буков. въ 15 л. 6%	102.	—.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	105.—	106.—
Гал. б. кр. з. Крак. лос. въ 18 л. 6%	—.—	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	101.	—.—
„ „ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	—.—
Галиц. общ кред. в. а по 4%	88.50	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	96.75	97.25
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	96.75	97.25
Галиц. банку гипот. по 6%	101.25	101.50
„ „ рустик. по 6%	101.50	102.50
Банку народного по 5%	—.—	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	102.75	—.—
„ „ „ по 5%	98.50	—.—

Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)

Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	85 75	86.—
Общ жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	—.—	—.—
Жел пôвн. по 100 р. м. к.	104.50	—.—
„ „ „ 100 р. а. в.	100.50	101.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	102.75	103.25
„ „ „ „ II. емисіи	102.25	102·75
„ „ „ „ III. „	102.—	—.—
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв.-Черн.-Яс. III. емис. по 300 р. 5% ср. зъ р. 1865	88.	88.25
„ „ 1867	91 25	92.—
„ „ 1868	86.50	86 75
„ „ 1872	83.75	84.25
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	83.75	84.25

Лосы.

Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	180.—	180.50
Клярого по 40 р. м. к.	40.—	45.—
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	107.—	108.—
Кеглевича по 10 р. м. к.	18.—	—.—
Лосы мѣста Кракова	20.50	21.—
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	44.—	45.—
Пальфія по 40 р. м. к.	43.—	43.50
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.25	18.75
Сальма по 40 р. м. к.	52.50	53.—
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	47.—	48.—
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	—.—	—.—
„ „ Трієсту по 100 р. мк.	122.50	—.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	65.—
Вальдштайна по 20 р. м. к.	33.75	34.25
Виндишгреца по 20 р. м. к.	37.50	38.—

АНЗЕЛЬМЪ ЛЯВФЕРЪ

во Львовѣ, пляцъ Галицкій Ч. 1.

насупротивъ банку гипотечного поручає ВП. П. Т. рускôй Публицѣ свôй добôрный складъ **готовои одежи для мужчинъ, хлопцѣвъ и дѣтій,** мѣйскихъ и подорожныхъ футеръ, неменше такожь сукна и матерій по найдешевшихъ цѣнахъ.

На жаданье высылаеся прôбки на провинціи. 3—3

Понеже **Михаилъ Дзиковскій** дня 3. (15.) лютого померъ, маю честь П. Т. Публику завѣдомити, що всѣ молитвословы и книжки бл. п. М. Дзиковскимъ выданѝ, а именно:

Хлѣбъ души, Молитвословъ, Молитвословъ для юношества, Молитвенникъ для юношества, Великій Сборникъ богомоленій, Молитвенникъ для малыхъ дѣтей, Сборникъ богомоленій для дѣтей, Новое собраніе пѣсней церковныхъ и Коломыйки, шумки и т. д.

можна дôстати выключно тôлько ôтъ Б. Лоріе накладця молитвенникôвъ **(B. Lorje Gebethbücherverleger)** во Львовѣ улиця замарстинôвска Ч. 3.

1—3

Ѣдучи передъ мѣсяцемъ зъ Тысьменицѣ до Озерянъ, Олешѣ, и т. д. загубивъ я

Евангеліе

(старе выданье), оправлене въ червоный аксамитъ, на верха на блясѣ 4 евангелисты и Спаситель.

Кто менѣ тую книжку ôтдасть, тому заплачу 5 зр.

Ицко Оленгаймъ
купець въ Калуши.

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЪ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всхôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „

Салоновѝ кадильця (троцички) чорнѝ и червонѝ, перфумы, пудры, мыла тоалетовѝ, перетворы глісериновѝ и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до вывабленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

Всякѝ замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 6—12

Торговля церковныхъ снарядôвъ, ризъ, иконъ и книгъ

МИХАИЛА ДЫМЕТА во Львовѣ

получила въ коммисійну продажь

СОЧИНЕНІЯ ДРА ЮЛІЯНА ПЕЛЕША:

Пастырске Богословіе въ 8 выпускахъ. Вѣдень 1876—1877. Цѣна 5 злр. 75 кр.

Росправа о духовнôмъ урядовôмъ стилю, яко доповненье Пастырского Богословія. Вѣдень 1878. Цѣна 1 злр. 20 кр.

Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom von ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart. I Band. Wien 1878. Цѣна 4 злр. II томъ появится небавомъ, а цѣна его 5 злр.

2—3

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 12. Львôвъ, Середа 13. (25.) Лютого 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Нашѣ довги.

IV.

Чи уладженье кредитовыхъ ôтношень нашого селяньского и маломѣщаньского господарства прійме на себе „банкъ краєвый“ въ способъ нами указаный, чи до сего дѣла здôймеся власными силами саме наше селяньство и маломѣщаньство при помочи добровôльного сполученя организаційного (добровôльнои асоціяціи), — въ кождôмъ случаю будемо мати еще превеликѣ перепоны. Перехôдъ ôтъ теперѣшного, и то майже крайного, неладу до сякого-такого ладу господарского не може ôтбутися паразъ, скоро и легко. Тутъ треба реформъ основныхъ, працѣ неутомимои, спôвудѣлу всесторонного, силы и енергіи непохибнои.

Дѣло реформы мусимо розпочати ôтъ насъ самыхъ — ôтъ нашого селяньства и маломѣщаньства. Наше селяньство и маломѣщаньство муситъ перше всего статися достовѣрнымъ (солиднымъ), щобы могло собѣ выробити довѣріє у другихъ и зъ своеи стороны подати условія легкого, приступного, дешевого кредиту. Дешевôсть кредиту зависитъ ôтъ достовѣрности довжника, ôтъ певности выпожиченого капиталу, ôтъ точности въ сплатѣ процентôвъ и самого капиталу. Чижь подає нынѣ наше селяньство и маломѣщаньство тіи условія? Жалѣвъ, якѣ чуємо о неточности нашихъ селянъ, не можемо ніякъ поминути, тымъ бôльше, що мы жадаємо для нашого селяньства и маломѣщаньства кредиту не чисто реального, въ вартости самои землѣ забезпеченого, але особистого и реального разомъ, забезпеченого отже не тôлько въ самôй вартости землѣ, але и въ вартости працѣ особистои. При великихъ господарствахъ, примѣромъ у великихъ посѣдателѣвъ землѣ, где существує цѣлый апаратъ господарскій дѣйствуючій и безъ працѣ самого властителя, можна абстраговати ôтъ вартости працѣ самого властителя-господаря, але не такъ при малыхъ посѣлостяхъ. Мала посѣлôсть стоитъ и упадає працею самого властителя, бо она не може удержовати еще осôбный апаратъ господарскій ôтрубный ôтъ властителя. Тожь совсѣмъ ясно, що тôлько, якъ довго малый господарь самъ працює и удержує ладъ въ своимъ господарствѣ, такъ довго приноситъ его господарство дохôдъ, остаєся живымъ капиталомъ, котрый подає певну поруку вѣрителеви за грошѣ, на тоє господарство выложенѣ. Скоро тая праця малого господаря устане, упадає ладъ его господарства и оно повертаєся въ мертвый капиталъ дуже взглядной вартости. Найновѣйшій доказъ сего маємо на рустикальнôмъ банку, котрый приступивши до лицитаціи малыхъ господарствъ селяньскихъ опинився въ колизіи: або продавати тіи господарства за безцѣнъ, або набувати ихъ при лицитаціи на свою власнôсть и обсаджувати тіи господарства таки своими власными довжниками, а то на тоє, щобы бодай ôтобрати свôй капиталъ выпожиченый на тіи господарства, хочь пожичка въ найлучшôмъ случаю була удѣлена що найбôльше до высокости $^2/_3$ вартости землѣ! Съ тымъ станомъ рѣчій муситъ числитися кожда институція кредитова удѣляюча пожички нашимъ малымъ господарамъ. Для того то и кредитъ для малыхъ посѣлостій муситъ бути такъ довго дорогій, якъ довго буде существовати тая непевнôсть достовѣрности малого господаря, якъ довго не буде дана порука ладу въ малыхъ господарствахъ и вѣритель буде нараженый на страты задля неточности свого довжника.

Якжежь усунути тую першу и головну перешкоду? Однѣ говорятъ, що се не дасться ніякъ зробити, що нашъ селянинъ єсть зъ природы недбалый и не ôтдасть на часъ хочьбы найменшои пожички. Єсли бы такъ дѣйстно було, тогды лишалабыся тôлько одна дорога ратунку: заборонити селянамъ всякихъ пожичокъ. Требабы позносити всѣ банки селяньскѣ, а самыхъ селянъ и маломѣщанъ узнати малолѣтными. Суть однакожь факта, котрѣ не годятся съ такъ темнымъ поглядомъ на наше селяньство. Майже въ кождôмъ нашôмъ селѣ, где єсть церковь, существує попри церквѣ братство церковне и такъ звана скарбона церковна. Тая церковна скарбона служитъ не тôлько на потребы церковнѣ, але она єсть заразомъ звычайно касою пожичковою для громадянъ, хочь тои назвы совсѣмъ не має. Зъ тои церковнои скарбоны удѣлюются часто пожички поодинокимъ селянамъ и то на кредитъ чисто особистый, а не на гипотеку. Мимо такъ непевного забезпеченя, якимъ єсть кредитъ чисто-особистый, случаѣ неточности довжникôвъ. великихъ залеглостій, або цѣлковитыхъ стратъ выпожиченого капиталу майже николи не лучаются, а на кождый спосôбъ суть о богато рѣдшѣ, якъ случаѣ залеглостій въ банкахъ и т. д.

Той объявъ єсть дуже поучаючій. Причина сего лежитъ передовсѣмъ въ тôмъ, що такѣ пожички удѣлюются пôдъ мѣстцевою контролею братства (и священика), а то не тôлько що до достовѣрности довжника, але такожь и що до дѣйстнои потребы пожички и способу еи зъужиткованя. Друга причина сеи точности лежитъ въ мѣстцевôмъ надзорѣ цѣлого братства, отже бôльше людій — єсли не цѣлои громады, — надъ тымъ, щобы довжникъ въ отвѣтнôмъ часѣ звернувъ чи то рату пожички, чи цѣлу пожичку. И дѣйстно, тôлько така мѣстцева контроля, котра съ цѣлою точностію може дослѣдити такъ потребу пожички, якъ и достовѣрнôсть довжника и спосôбъ зъужиткованя удѣленои пожички, и такій мѣстцевый надзôръ надъ довжникомъ, що кождого часу може дозирати за поведеньемъ довжника, за ходомъ его господарства и упôмнути его до звороту пожички въ тôй хвили, коли довжникъ має зъ ôтки заплатити свôй довгъ, — тôлько такъ устроєнѣ пожичковѣ ôтношеня можутъ удержати нашого селянина въ точности. Безъ принуки у насъ еще не обôйдеся.

Тѣ факта поучаютъ насъ, що основы нашои кредитовои организаціи треба шукати въ самыхъ громадахъ. Громады повиннѣ бути не тôлько политичными, автономичными и религійными спôлками, але они повиннѣ статися такожь господарскими спôлками. Они повиннѣ причинятися до нашого господарского розвою народного, лучити поодинокѣ селяньскѣ господарства своихъ громадянъ въ органичну цѣлôсть и вытворювати высшѣ, одиницями неосягаемѣ, условія здорового господарского розвою, отже и кредитовои организаціи господарскои. Се єсть одна з найголовнѣйшихъ задачъ нашихъ громадъ, а єсли еи доси майже совсѣмъ занедбано, то тымъ погрѣшено дуже тяжко противъ розвою и поступу народного и цѣлого нашого автономичного житя. Якжежь може двигнутися наше житье автономичне, єсли оно не має найбôльше необходимои основы матеріяльнои? Якъ може нашъ селянинъ доглянути въ розвою громадскои, повѣтовои и краєвои автономіи якусь видиму користь, єсли громада єсть тôлько средствомъ до збираня податкôвъ, доставленя рекрутôвъ, накладаня тягарôвъ, а не представляєся яко высшій организмъ соспôльный, котрый бы приходивъ такожь въ помôчь одиницѣ и за поношенѣ тягары приносивъ користи. Єсли єсть задачію громады доглядати за порядкомъ и загальнымъ здоровємъ въ громадѣ, чижь не повинна розтягнутися еи дѣятельнôсть и на удержанье господарского ладу? Не думаємо черезъ тоє вставляти въ громадскій законъ новыхъ змѣнъ, але указуємо тôлько на тоє, що забираючися до организаціи господарскои не можна поминати тои природнои организаціи нашои соспôльности, яка она теперь єсть; а именно громада єсть тымъ першимъ ôтъ єдиницѣ высшимъ организмомъ. Не розходится такожь о тоє, щобы ажь сама рада громадска сповняла кредитовѣ чинности, але о тоє, щобы межи членами громады розбудити чувство спôльности интересôвъ господарскихъ, щобы въ самôй громадѣ сотворити цензорôвъ рѣшаючихъ о потребѣ и можности удѣленя пожички и наглядаючихъ за точностію довжника. Тіи найважнѣйшѣ чинности при пожичковыхъ справахъ тымъ ôтповѣднѣйше можутъ бути повѣренѣ зборовôй дѣятельности громадянъ, що черезъ тоє а) зменшилибыся кошта заряду (администраціи) кредитовои институціи, б) дôбралибыся дѣйстно фаховѣ и съ мѣстцевыми ôтношенями якъ найлучше обôзнанѣ надзирателѣ, в) улегшалибыся скорôсть въ цѣлôмъ зарядѣ.

Щобы однакожь громада могла бути ужитою до такихъ чинностій, мусятъ бути еи члены звязанѣ певнымъ интересомъ до пильного сповненя тыхъ чинностій. Не досыть того, щобы громада тôлько зъ доброи волѣ наставала на точнôсть довжникôвъ, она повинна розумѣти и видѣти, що наглядаючи за точностію и ладомъ поодинокого довжника стереже не тôлько его добра, але и свого власного. Для того повиннѣ бы и наглядаючѣ члены громады бути членами кредитовои институціи, такъ щобы они мали интересъ въ еи розвою. Зъ тои причины булобы порадно, щобы така кредитова институція мала характеръ справдѣ народнои институціи, обôймаючои капиталы нашихъ господарôвъ. Не тутъ мѣстце входити въ подрôбности такои господарскои организаціи громадъ; се належитъ вже до самого переведеня поставленои засады. Мы кладемо тôлько головну вагу на тоє, щобы головнѣ основы нашои народнои организаціи кредитовои почивали вже въ самôй громадѣ, тôй природнôй и найпершôй спôлцѣ людій нашого соспôльного ладу. Для того уважаємо яко велику похибку проєкту кр. Выдѣлу, що ôнъ совсѣмъ поминає громаду, навѣть не стараєся для „краєвого банку“ знайти пôдпоры въ устрою громадскôмъ, а ôтъ одиницѣ ôтъ разу перескакує ажь до выдѣлôвъ радъ повѣтовыхъ и тіи выдѣлы ставитъ посередниками межи банкомъ а поодинокими господарствами. Черезъ тоє розриваєся органична звязь межи довжникомъ а банкомъ и всѣ злѣ наслѣдства, якѣ показуются задля тои хибы при теперѣшныхъ банкахъ, мусѣлибы повторитися и при новôмъ банку.

ДОПИСЬ.

Зъ Скôльского. (I. *Языкъ рускій въ урядахъ и судахъ.*) Ôтъ 30 лѣтъ домагаємося то за посредствомъ меморіялôвъ, то въ соймѣ и въ радѣ державнôй узнаня правъ нашого народа, передовѣ нашѣ люди съ немалымъ пожертвованьемъ борются о рôвноуправненье, а мимо того такъ мало дорожимо кождымъ здобуткомъ конституційнымъ.

Маємо на думцѣ языкъ рускій, котрый закономъ основнымъ зôставъ рôвноуправненый съ языками другихъ народôвъ Австріи и котрому правительство численными розпоряженями до властій краєвыхъ запевнило приступъ въ школахъ и урядахъ. Ôтъ правительства пôдъ тымъ взглядомъ бôльше жадати не можемо, ôтъ насъ самыхъ залежало, чи и въ якôй мѣрѣ мы тыми правами користуватись будемо.

Отожь съ прикростію приходится вызнати, що нарôдъ нашъ такъ рôвнодушно заховуєся въ тôй справѣ, мовь бы тѣ права на тоє тôлько були наданѣ, щобы взглядомъ насъ позôстали мертвою буквою. Якжежь то користуємося мы тыми правами нашими?

Не згадую вже о школахъ, о котрыхъ въ послѣдныхъ рокахъ такъ много и такъ безъ послѣдствія розправляно у всѣхъ нашихъ газетахъ. Полонизація запускає тамъ корѣнье що разъ глубше; въ середныхъ школахъ языкъ рускій вже цѣлкомъ вытисненый и уважаєся яко предметъ надобовязковый, а въ низшихъ школахъ выученье дѣтій польского языка занимає майже перше мѣстце въ плянѣ науковôмъ.

Єсли мы и дальше такъ рôвнодушно будемо заховуватися въ тôмъ дѣлѣ, єсли выхованье нашихъ дѣтій позôставимо на чужу ласку и неласку, або и на ласку противникôвъ, а самѣ не займемося щиро школою, то вже въ недалекôй будучности постигне насъ неминуєма катастрофа, що тысячѣ дѣтій нашихъ и внукôвъ, ôтчужатся свому народови и станутъ тиснутися въ чужѣ таборы.

Не винуймо за тоє никого другого, крôмъ самыхъ себе; бо чижь языкъ рускій не рôвноуправненый съ польскимъ, чижь не маємо законôвъ, на пôдставѣ котрыхъ можемо домагатися, щобы дѣтямъ нашимъ такъ въ середныхъ, якъ и въ низшихъ школахъ наука на матернôмъ языцѣ преподавалася?

Коли краєва Рада шкôльна въ порозумѣню съ дирекціею IV гимназіи во Львовѣ розпорядила, щобы науку въ тôй гимназіи що тыждня черезъ одинъ день въ нѣмецкôмъ языцѣ выкладано, Поляки уважаючи тоє яко замахъ на ихъ права конституційнѣ, пôднесли алярмъ въ всѣхъ своихъ газетахъ, и напевно постараются небавомъ, щобы тоє розпоряженье зôстало знесене; мыжь тôлько холодно кровно дивилися якъ въ нашихъ школахъ народныхъ, черезъ рускѣ громады удержуваныхъ языкъ польскій яко выкладовый съ покривдженьемъ языка руского впроваджуєся, якъ вынародовлюєся молоду нашу генерацію, якъ безвзглядно игнорується нашѣ права народнѣ; мы тôлько не маємъ чи доброи волѣ, чи ôтваги, чи силы громадно стати въ оборонѣ правъ на-

родныхъ, конституціею намъ запевненыхъ.

Подôбно маєся такожь съ языкомъ рускимъ въ урядахъ и судахъ.

На пôдставѣ засады высказанои въ арт. 19 закона зъ 21 грудня 1867 Нр. 142 Д. з. д. и численныхъ розпоряжень, котрѝ пониже въ хронологичнôмъ порядку помѣщаємъ вôльно кождому до тукраєвыхъ урядôвъ и судôвъ вносити всякого рода поданя въ языцѣ рускôмъ, а уряды и суды обовязанѝ въ такôмъ же языцѣ дати ôтповѣдь. Для того жаденъ урядникъ въ восточнôй Галичинѣ не може звинятися незнаньемъ руского языка.

Якже мы користаємо зъ того права? Заперечитися не дасть, що на 10.000 подань до рôжныхъ тукраєвыхъ урядôвъ и судôвъ черезъ Русинôвъ вношеныхъ ледви одно знайдеся по руски писане. Наша интелигенція, не згадуючи вже о неписьменныхъ селянахъ, котрѝ звычайно во всѣхъ справахъ съ урядами заступати даются покутнымъ писарямъ, послугуєся въ всѣхъ зношеняхъ съ властями краєвыми переважно польскимъ языкомъ, а гдекотрѝ уживаютъ такожь нѣмецкого.

Якѝ поводы склоняютъ ихъ до того, не хочемъ тутъ застановлятись, звѣстнѝ они ажь надто добре кождому; выказуютъ они, якъ мало почувается бôльша часть нашои интелигенціи до обовязкôвъ народныхъ, якъ маловажитъ собѣ такъ животнѝ для насъ справы, якъ зъ поводу власного нашого недбальства затрачуємо на ново права запевняючѝ розвôй нашому народови и стелимо противникамъ дорогу до скоршого вынародовленя нашого народа.

Що не одиницѣ тôлько такъ маловажатъ собѣ тую справу але що навѣть цѣлѝ круги нашои интелигенціи руководятся въ тôмъ взглядѣ сервилистичными засадами, най послужитъ слѣдуючій фактъ

Пр. О. П... въ Н.... коло Львова котрый самъ одинъ тôлько въ своимъ деканатѣ ôтъ давна уживавъ и уживає руского языка въ всѣхъ перепискахъ и поданяхъ до властій тукраєвыхъ, поставивъ на веснѣ 1879 при спосôбности, коли кондеканальнѝ на соборчикъ громадно зъѣхалися, слѣдуюче внесенье: щобы всѣ кондеканальнѝ зъобовязалися поданя до тукраєвыхъ властій чи то урядовѝ, чи приватнѝ, вносити тôлько въ рускôмъ языцѣ, при посилкахъ почтовыхъ уживати тôлько рускихъ бланкетôвъ, квиты на пенсію писати по руски, и щобы кождый въ своѣй парохіи старався вплывати, щобы уряды громадскѝ велы дѣловодство своє въ рускôмъ языцѣ, дневникъ законôвъ державныхъ въ рускôмъ пренумерували переводѣ, и т. и.

Зазывъ той бувъ „гласомъ вопіющого во пустини.“

Одна часть присутныхъ силовалася выказати, що тукраєвѝ урядники, не умѣючи по руски, не суть въ можности залагоджувати поданя по руски писанѝ, зъ котрого то поводу наглячѝ неразъ справы зволѣкалибы на шкоду сторôнъ; другѝ присутнѝ не освѣдчилися ани за ани противъ того внесеня, отже въ тôй справѣ не прійшло до вспôльного порозумѣня, а Вч. кондеканальнѝ и доси переважно послугуются тôлько польскимъ языкомъ.

Выборы зъ р. 1879 въ Галичинѣ

передъ судомъ рады державнои.

Въ радѣ державнôй ôтбулися дня 6. (18.) лютого розправы надъ 5 выборами послôвъ зъ малыхъ посѣлостій рускои части Галичины. Справозданье, котре мы подали въ послѣднôмъ Ч-лѣ, пôсля вѣденьскихъ дневникôвъ, представило намъ вправдѣ загальнѝ точки тыхъ розправъ и результатъ голосованя, але оно далеко еще не подало намъ повного образу тыхъ безперечно для насъ важныхъ и поучаючихъ розправъ. Рôвнодушнôсть, съ якою приняла рада державна голосы рускихъ послôвъ о вопіющихъ кривдахъ руского народа, и самъ результатъ голосованя некористный для рускихъ протестôвъ выборчихъ — се не єсть для насъ ничого нового. Тои рôвнодушности и такого результату могли мы напередъ сподѣватися. Кто мавъ иншѝ надѣи, той має новый доказъ, якъ мало можемо надѣятися на чужу помôчь и оборону, якъ тяжко доступити намъ рôвнои справедливости, скоро не маємо за собою силы народнои, котрабы надала ваги словамъ нашихъ заступникôвъ. Єсть се дальше новый доказъ, що Русинамъ треба передовсѣмъ своими силами взятися до здвигненя рускои народности, сполучити свои силы и сполучеными силами добиватися належныхъ намъ правъ конституційныхъ. Булобы злишнымъ близше розводитися надъ минувшими выборами и надъ ихъ долею въ радѣ державнôй. Тоє, що було, вже не ôтстанеся. Однакожь съ нашои минувшости повиннѝ мы брати науку на будучнôсть. Дуже добре зробили нашѝ послы, що смѣло вступилися за права нашого народа и передъ свѣтомъ розкрыли вопіющу кривду заподѣяну нашому народови. Тымъ сповнили они свою повиннôсть посольску, а до насъ належитъ, щобы ихъ слова знайшли ôтгомонъ середъ цѣлого нашого народа. Нашъ народъ повиненъ почути, що має своихъ заступникôвъ, котрѝ стаютъ въ єго оборонѣ, пукаютъ до дверій справедливости, котрѝ ачейже колись-колись отворятся и для насъ. Въ бесѣдахъ нашихъ послôвъ представленѝ надужитя, пôдступы и хитрости, якими насъ поконано при выборахъ. Тожь слѣдує, щобы цѣлый нашъ народъ пôзнавъ той спосôбъ борбы нашихъ противникôвъ и поучився зъ того якъ на будуще устояти противъ такихъ нападôвъ и пôдступôвъ. Голосы нашихъ послôвъ повиннѝ причинитися до того, щобы народна свѣдомôсть ожила и скрѣпилася въ нашôмъ народѣ, щобы народъ зрозумѣвъ политичне житье конституційне и способився до него. Для того то подаємо бесѣды рускихъ послôвъ въ цѣлости. Напередъ подаємо бесѣду о. Озаркевича для того, що она дотыкає загально цѣлого пытаня акціи выборчои въ Галичинѣ, а резолюція, поставлена о. Озаркевичомъ, а ôттакъ и прійнята радою державною, може хочь на будуще загамує выборчу агитацію зъ стороны политичныхъ властій. Бесѣды п. п. Ковальского и Кулачковского ôтносячѝся головно до поодинокихъ выборôвъ, хочь заразомъ характеризуючѝ и загальнѝ ôтношеня тукраєвѝ, подаємо въ дальшôмъ справозданю.

Якъ небудь не робимо ніякихъ примѣтокъ надъ самыми розправами, не можемо однакожь мовчкомъ поминути бесѣды п. Юліяна Черкавского. П. Юліянъ Черкавскій хотѣвъ очевидно сплатити довгъ вдячности своимъ добродѣтелямъ, котрѝ выбрали єго посломъ зъ великихъ посѣлостій, котрыхъ народнѝ и економичнѝ интереса далеко не идентичнѝ съ интересами руского народа. Тожь розумѣлибысьмо, єслибы п. Черкавскій бувъ промовлявъ зъ становища и въ имени своихъ мандантôвъ: великихъ посѣдателѣвъ, але не можемо ніякъ зрозумѣти, якимъ правомъ мôгъ ôнъ промовляти въ имени руского народа противъ руского народа! Одно слово „прирѣкаю“ не дає еще доказу, що выголошуючій одно слово по руски єсть дѣйстно Русиномъ, а тымъ менше дає право въ имени Русинôвъ перечити найелементарнѣйшѝ права Русинôвъ. Чогожь жадали рускѝ послы и д-ръ Кронаветтеръ, якъ не звычайнои справедливости и бодай тои самои консеквенціи, якои держалася легит. комисія при справдженю выбору Оффенгайма? Чижь жаданье, щобы урядово ствердити правду або неправду фактôвъ въ протестѣ Русинôвъ наведеныхъ, не єсть простымъ наказомъ справедливости и безсторонности? И чижь чоловѣкъ, котрый именує себе Русиномъ, а ôтмовляє рускому народови того минимального вымѣру справедливости, може мати право называтися Русиномъ та еще до того въ емфазою говорити о „моимъ народѣ“ и збороняти другимъ вступатися за права руского народа? Мимоволѣ насувається тутъ ôтповѣдь, яку дали козаки Киселеви: „руска кôсть, але польскимъ мясомъ обросла...“

Бесѣда посла о. Озаркевича:

„Єсли якій народъ въ державѣ пересвѣдчится, що всѣ єго усилія въ цѣли узысканя народного права суть даремнѝ, понеже пануючій системъ политичный своими мѣрами вже напередъ ударемняє всѣ єго хочьбы съ надлюдскимъ высиленьемъ предпринятѝ чинности, то такій народъ має не тôлько право, але навѣть повиннôсть, всѣ такѝ факта не закрывати, а при кождôй спосôбности ихъ передъ свѣтомъ розкрывати.

Користаю отже зъ догôднои хвилѣ при теперѣшныхъ справдженяхъ выборôвъ, бо нигде и николи еще такъ очевидно не выявилося, якъ въ 1879 р. при выборахъ до думы державнои, що правительство тôлько й дбає, щобы рускій народъ, яко народнôсть засуджену на смерть политичну, совсѣмъ вычеркнути зъ спису народôвъ, жіючихъ пôдъ австрійскимъ жезломъ.

Тая глубокосягаюча и въ нашôй державѣ признана чиннôсть принесла для правительства незмѣрно хосенный, але для руского народа безмѣрно сумоглядный конець и всякому безсторонно думаючому чоловѣкови насувается мимоволѣ пытанье: Чому то той зъ своєи вѣрности и льояльности славный народъ славяньскій такъ немилосердно разъ-на-разъ до стѣны пригнѣтаютъ? Чому то ôнъ выключеный ôтъ рôвноправности, скованый въ найголовнѣйшихъ пôдвалинахъ свого политичного существованя, ба навѣть ажь такъ оскорблюваный, що єго яко пôдозрѣный народъ на публичну погорду выставляютъ? Ту еще мушу такожь тую державну тайну пôднести, що именно руске духовеньство въ Галичинѣ пôддано пôдъ дуже строгій надзôръ старостъ.

Не хочу я на першій плянъ выводити силы кождои другои народности; не хочу тыкати всѣхъ случаѣвъ при выборахъ, котрѝ незмѣреными наслѣдствами своими ôткрываютъ заслону сумного образу; та всежь таки не можу понехати не пôднести такихъ фактôвъ, котрѝ дуже ясно показуютъ на выкликанье и пôддержованье соціялистичного перевороту.

Закимъ однако приступлю до того доказу, звернуся перше до выводôвъ легитимаційного выдѣлу. Межи многими мотивами предложеными въ цѣли узнаня выборôвъ говорится: „що въ Галичинѣ громады сельскѝ найохотнѣйше и безъ ніякого натиску свои голосы даютъ старостѣ, (коли той тôлько уволитъ ихъ волю и мандатъ прійняти хоче), божь ôнъ имъ найблизшій, они съ нимъ найчастѣйше стыкаются, єго найлучше знаютъ, отже и найбôльше маютъ до него довѣріе“. — Зъ тыхъ слôвъ отже выходилобы, що старосты галицкѝ тѣшатся безграничнымъ довѣріємъ громадъ. Коли такъ отже голосится официяльно, то не повинно бути сомнѣнія, що старосты галицкѝ можутъ бути всемогущѝ; а зъ того слѣдовалобы, що требабы властиво кожду выборчу борбу громадъ сельскихъ въ Галичинѣ залишити яко безхосенне и безцѣльне дѣло, божь на основѣ тыхъ выводôвъ выдѣлу староста, котрый дуже скорый на мандатъ, повиненбы на пôдставѣ того величезного довѣрія вже „въ горы“ бути призначеный на заступника громадъ; такимъ чиномъ освободилобыся еще сельскій народъ ôтъ непотрѣбного марнованя часу, ôтъ непріятныхъ, кождый разъ объявляючихся огидныхъ наслѣдствъ деморализаціи, зопсутя, религійного индиферентизму, ба еще и ôтъ выкликованя соціялистичныхъ идей.

Коли бо той народъ бере участь въ выборахъ, то противъ него дѣлаются найрôжнороднѣйшѝ противозаконности. Тіи противозаконности можна однакожь пôсля выводôвъ выдѣлу такожь легко уважати яко несуществуючѝ, бо именно „они не доказанѝ“. Алежь прошу васъ, мои Панове, зважте, якимъ способомъ тѝ поступки доказовати? У котрои власти глядати тои силы доказуючои, коли всѣ власти, хотяй на око ведутъ кôлька слѣдствъ, прецѣнь все политичну програму на оцѣ маютъ? Може у тои, котра тогды сама сповняла найбôльшѝ незаконности пôдъ покровомъ закона? Чижь можна тамъ добитися права, где правительственнѝ органа маютъ самѝ на себе выречи засудъ за несправедливе сповнюванье законôвъ? Въ такôмъ станѣ рѣчій непротегованѝ особы не маютъ надѣи жалобами добути собѣ права, въ найлучшôмъ случаю можутъ бути еще приготованѝ на кару арешту, а щобы ôтъ тои неухибнои судьбы вызволитися, волитъ оскорбленый, чи утисненый, здати справу зъ своєи невинности тôлько передъ своєю совѣстію и исторіи лишити судъ надъ своєю кривдою и зневагою, бо до сего часу нема еще для него законного трибуналу.

А тая кривда дѣєся для того, що староста, чи то зъ своєи волѣ, чи то задля даного знаку зъ горы, може на слабшого своєю властію урядовою вплынути и силою тероризму все здѣлати, забуваючи лише на тоє, чи то законно, чи справедливо, чи тымъ не нарушается свободы выбору та чи такими поступками не компромитуєся прилюдно центрального правительства.

Тіи мои выводы мушу однакожь доказати, якъ тоє на вступѣ моєи бесѣды замѣтивемъ. Не хочу осуджовати всѣхъ старостôвъ, бо богато зъ нихъ справує свôй урядъ примѣрно и заслугує на всяку почесть. На доказъ моихъ попередныхъ слôвъ укажу на спеціяльнѝ примѣры. Въ однôмъ политичнôмъ повѣтѣ Галичины, где правительство старается будьтобы проявившіся соціялистичнѝ идеи придусити, где отже слѣдовалобы лише съ цѣлою енергією принципы религіи и моральности ширити межи народъ еще не совсѣмъ просвѣченый, въ такôмъ отже мѣстци розтвераютъ правительственнѝ органа всѣ приступы для соціялизму, ба що бôльше, они на дѣлѣ єго выкликуютъ и пôдпомагаютъ. Послѣднѝ выборы до рады державнои припали пôдъ часъ посту греческо-католического обряду. Отже именно въ часѣ тыхъ выборôвъ гощено выборцѣвъ (селянъ) належачихъ до того обряду мясными стравами и спиритуозами въ такôй мѣрѣ, що дуже богато зъ нихъ мусѣло при головныхъ выборахъ ôтдавати свôй голосъ на наказаного имъ кандидата въ станѣ повнои безпритомности; рускихъ священикôвъ публично зневажано и обезчещено, а навѣть поставлено ихъ пôдъ найострѣйшій надзôръ жандармеріи, щобы лише они, храни Боже, не зôйшлися съ людомъ и не ôтвернули єго ôтъ блуднои дороги. Такъ само поступали и при выборахъ въ кождôй мѣстцевости сего повѣта, где съ стороны правительственныхъ органôвъ всюда наказовано, щобы храни Боже не выбирано священикôвъ на выборцѣвъ, а тôлько самыхъ вôйтôвъ, писарôвъ и иншихъ вже напередъ ôтъ ц. к. старосты порученыхъ и зависимыхъ. И горе тому, кто ôтваживбыся инакше дѣлати. Страшно тероризовано при помочи жидôвскихъ факторôвъ! Пôдкупства черезъ закупно голосôвъ були на дневнôмъ порядку. Словомъ, се не була агитація на легальнôмъ поли, але деморализація и корруція, якои собѣ не можна подумати и въ якôмъ дикôмъ краю. А потôмъ кажутъ: духовеньство не має ніякого морального вплыву на народъ и длятого виновате, що народъ пропадає въ багнѣ неморальности! А все тоє сталося пôдъ проводомъ тамошного ц. к. старосты, отже правительственнои особы и при асистенціи жандармеріи яко органу правительственного.

Тутъ отже бачимо, якимъ то способомъ и заходомъ той староста, що посягавъ за мандатомъ до рады державнои, однакожь въ слѣдствіє высшого наказу мусѣвъ єго зречися, старався зъеднати собѣ довѣріє селяньскихъ громадъ. Той самъ староста позбавивъ такожь тыхъ рускихъ священикôвъ, котрѝ яко выборцѣ голосовали противъ єго кандидатôвъ, неправно запомоги, яка що-рôчно удѣляєся католицкому клирови приходскому, а то въ тôй цѣли, щобы тымъ священикамъ дати почувствовати свою власть урядову и въ такъ незвычайный спосôбъ запевнити собѣ довѣріє!

Єсли въ подôбный спосôбъ поступовано и въ гдекотрыхъ иншихъ мѣстцевостяхъ, то не дивниця, що при помочи прислугуючои власти урядовои и противузаконныхъ средствъ можна собѣ довѣріє вымусити. Але на такôй пôдставѣ вымушеный сервилизмъ не єсть ніякимъ довѣріємъ, я бодай дуже красненько подякованбы за таке довѣріє. Не хочу дальше розкрывати подôбнѝ случаѣ такогожь поступованя, але думаю, що супротивъ такихъ фактôвъ правительство може потеряти свою повагу передъ трибуналомъ прилюдной опиніи свѣта.

Рускій народъ не стремитъ до ограниченя чіего небудь права голосу при выборахъ, а жадає лише, щобы єго интереса були заступленѝ черезъ такихъ послôвъ, котрѝ вышли зъ здорового жерела свобôдныхъ и неприсилованыхъ выборôвъ народныхъ.

На пôдставѣ тыхъ моихъ на правдѣ опертыхъ выводôвъ пытаю теперь, чижь се отвѣтно для правительственныхъ органôвъ, щобы они воювали такимъ оружіємъ, котрымъ малопросвѣченый народъ сельскій въ горахъ ôтдается въ руки соціялизму? Чижь то добре въ сей спосôбъ пôдривати повагу священьства, котре предсѣ своимъ моральнымъ вплывомъ єсть непохибною пôдпорою удержаня ладу и супокою въ державѣ? Чижь то наконець справедливо, всѣхъ тыхъ, що на строго законнôмъ поли вступаются за свои права народнѝ пôддавати въ пôдозрѣнье то русофильскихъ то соціялистичныхъ тенденцій?

Коли еще дальше зважится, що правительство такими анормальными мѣрами пôдкопує всѣ подвиги руского священьства до закладаня товариствъ тверезости межи народомъ, що правительство старается придушити въ народѣ всяке поважанье закона и органôвъ правительственныхъ тымъ, що рôвнодушно глядитъ на биржевѝ манипуляціи съ политичною совѣстію, що ширитъ деморализацію и пôдозрѣває правдивыхъ патріотôвъ, — коли отже правительство хоче хвилеву побѣду ôтнести тымъ, що великѝ верствы необразованого народа доводитъ на берегъ соціяльного перевороту, то оно зôйшло на похилу площину, коли тымчасомъ єго обовязкомъ єсть примѣняти законъ однаково до всѣхъ горожанъ державы, отже и до Русинôвъ — пôсля найкрасного знамени: recta tueri.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

На 49-ôмъ засѣданю *рады державнои* дня 8. (20.) лютого послѣдовало перше читанье внесеня Льинбахера о зменшеню обовязкового часу учащаня до школы зъ 8 на 6 лѣтъ съ застереженьемъ для соймôвъ права продовжити сей часъ на 8 лѣтъ. П. Льинбахеръ мотивуючи свое внесенье указавъ на тое, що людность домагаеся въ численныхъ петиціяхъ сего обмеженя школьного часу, а также сельскй учителѣ жадаютъ сего зменшеня. Часъ 8-лѣтный есть за довгій и шкодливый именно тымъ, що дѣти селяньскй 13—14 лѣтъ мѣсто заправлятися вже до працѣ господарскои просиджуютъ майже безъ всякого хôсна той часъ въ школѣ. Крôмъ того вплывае се также некористно на моральность, що такъ дорослй дѣти обохъ полôвъ разомъ ôтбуваютъ дорогу до школы и зъ школы. — По незвычайно оживленыхъ розправахъ передано се внесенье комисіи зъ 24 членôвъ.

Ôттакъ прійшло пôдъ обраду рады державнои по другій разъ внесенье Льинбахера о прокураторскихъ функціонарахъ. Правнича комисія вноситъ, щобы перейти до дневного порядку надъ симъ внесеньемъ. По бесѣдахъ Льинбахера, Рота и Мадейского перервано дальшй розправы надъ симъ внесеньемъ. Въ комисіи для справъ желѣзниць ведутся розправы надъ проектомъ о желѣзници альбергскôй.

Буджетова комисія не предложила еще свого справозданя, тожь можна обавлятися, що буджетовй розправы не закôнчатся передъ лат. Великодн. Святами и рада державна буде мусѣла зôбратися по Великодни, черезъ що знову ôттягнулобыся скликанье соймôвъ краевыхъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. До атентату на житье царя Александра II. надходятъ поволи доповненя, поясняючй фактъ и обстоятельства, при котрыхъ выконано погане дѣло. Передъ всѣмъ провѣрено урядово, що експлозія не була случайною и не повстала въ слѣдствіе выбуху газу, але була приготовлена ôтъ довшого часу. По мнѣнію знатокôвъ ужито до того динамиту и нагромаджено его въ илькости 32 кильограмôвъ въ просторôй пивници пôдъ комнатою прибочнои сторожи. Ôткрыто дальше дроты, котрй лучили тую пивницю съ пивницями пôдъ другою частію палаты, где скрылись зброднярѣ и зъ ôтки при помочи батеріи електричнои запалено мину. Въ згаданôй пивници пôдъ комнатою сторожи жило, пôсля донесень дневникôвъ, чотырёхъ столярôвъ, зъ котрыхъ трехъ увязнено, четвертый же въ хвили експлозіи пропавъ. Не знати, чи утѣкъ чи навъ жертвою експлозіи. Не можна рѣшити, чи тй люде знали о намѣренôмъ атентатѣ. Въ палатѣ зимовôй жіе кромѣ родины царскои 3000 людій зъ прислуги дворскои. Въ такôмъ числѣ не трудно було нигилистамъ знайти спôльникôвъ за добрй грошѣ. National Ztg. додае, що дижурный официръ, комендантъ прибочнои сторожи, пропавъ безъ слѣду. Длячого? не пояснено. На другій день по атентатѣ, 6. (18.) л., выдавъ генералъ Гурко слѣдуючій дневный розказъ: „Вчера пополудни около г. 7, наступила пôдъ головною сторожницею експлозія набою динамитового. Поганый зброднярь справивъ свôй плянъ очевидно противъ освященои особы царя, понеже выбравъ обѣдову пору и звернувъ ударъ на ѣдальню царску. Богъ сохранивъ житье царя и объявивъ намъ знову велику свою благодать. Благодарѣмъ его.“ До Nat. Ztg. телеграфуютъ зъ Петербурга приватно: „Обѣдъ мавъ ôтбутись en petit comité о г. 7 вечеромъ въ малôй кôмнатѣ ѣдальнôй. Царь и княгиня Единбурска ожидали свого гостя, князя Болгарского, котрый прибувъ до Потербурга на ювилейне торжество, въ кôмнатѣ притыкаючôй до ѣдальнѣ. Случайно опôзнився князь о чверть години. Причиною опôзненя було обстоятельство, що не мôгъ ôтшукати певного ордеру, котрый при тôй нагодѣ належало на себе надѣти. Тôй обстановѣ треба завдячити, що царь и гостѣ его не зъявились въ ѣдальни о вызначенôй годинѣ. Дѣра вырвана динамитомъ въ помостѣ, находится якъ разъ пôдъ столомъ царскимъ, однакожь не есть великихъ дуже розмѣрôвъ. Царева находилась въ хвили експлозіи въ другôмъ крилѣ царскои палаты и спала глубокимъ сномъ. Доперва другого дня сказано ѣй о експлозіи, а яко причину подано пукненье газовыхъ руръ, при чѣмъ зôстало кôлькохъ людій скалѣченыхъ. Въ короткôмъ часѣ по експлозіи прійнявъ царь декана тѣла дипломатичного, генерала Швейница, а на другій день рано амбасадора англійского, лорда Диферина, до котрого сказавъ, що зъ ласки Божои уйшовъ щасливо и передъ другимъ замахомъ и що очевидно надъ нимъ спочивае провидѣніе Боже. Тй слова потверджаютъ, що експлозія не була въ слѣдствіе пукненя газовыхъ руръ, хотяй при выбуху динамитовôмъ попукали и газовй руры и збôльшили значно силу експлозиційну. Послѣдствія катастрофы суть страшнѣйшй якъ зъ разу думано. Число жертвъ не звѣстне докладно, бо богато трупôвъ лежитъ еще погребаныхъ пôдъ звалищами. До 6. (18.) л., до годины 8. вечеръ, провѣрено смерть або тяжке скалѣченье 53 жовнярôвъ финляндского гвардійского полку. Всѣ верствы народа огорченй до крайности. Nation. Ztg. додае, що заходы нигилистôвъ були бы даремнй, еслибы не пôдпомагавъ ихъ злобнымъ намѣренямъ индифирентизмъ загалу. Times предостерѣгае правительство россійске передъ нерозумными репресійными средствами, котрй ведутъ лишень до революціи. Daily Telegraf примѣчае, що агенты перевороту находятся посередъ самогожь правительства. Daily News пôдносятъ обстоятельство, що всѣ клясы товариства россійского суть незадоволенй зъ ходу рѣчій въ Россіи, а причиною того суть политична тиранія, загальна коррупція и политика репресійна, котра збороняе всяку дискусію. Standard каже, що если правительство заговорщикôвъ не выкрые, то вся Европа стане вѣрити, що головными загозорщиками суть поодинокй члены полиціи.

Похороны убитыхъ жовнярôвъ ôтбулись 8. (20.) л. при численнôй участи генералôвъ, штабовыхъ официрôвъ и народа.

Дальшй вѣдомости суть слѣдуючй: День передъ атентатомъ предприняла полиція въ помешканю якогого Пигальского ревизію. Самъ П. пропавъ на двѣ годины передъ тымъ безъ слѣду. Выломано двери, а въ карманахъ старого подертого сурдута знайдено шифрованый листъ, въ котрôмъ якійсь незнакомый пише до Пигальского: „Вчера въ ночи говоривъ я съ Себашею (псевдонимъ). По бесѣдѣ, котру мавъ съ царемъ, есть ôнъ того пересвѣдченя, що нема чого боятись. Батюшка увѣреный, що прибочна сторожа наглядае добре безпеченьство его особы и державы. Навѣть не догадуеся, на що заносится. Чи не булобы проте на часѣ приспѣшити рѣчь о кôлька днѣвъ? Подай о тôмъ вѣсть, куды треба, а мене повѣдоми о вашôмъ рѣшеню, щобымъ мôгъ безпроволочно повѣдомити Сабашу.“ — Въ письмѣ тôмъ найбôльше важною есть згадка про розговоръ Себаши съ царемъ тымъ бôльше, що царь въ послѣднôмъ часѣ не припускавъ до себе никого кромѣ членôвъ родины и высокихъ достойникôвъ державныхъ. Ктожь сей Себаша? Пôсля найновѣйшихъ донесень можна уважати яко рѣчь певну, що въ атентатѣ мусѣли брати участь лиця зъ найблизшого окруженя царского. Донесеня тй стверджаются вѣстями о арештованю богато урядникôвъ и службы дворскои, у котрыхъ придыбано компромитуючй письма!

Въ пивници пôдъ звалищами найдено желѣзну плыту, котрою була прикрыта желѣзна судина съ динамитомъ. Правит. Вѣстникъ перечитъ вѣдомости, будьтобы въ слѣдствіе експлозіи повстала дѣра въ ѣдальни царскій. Kreuz. Ztg. описуе першй хвилѣ по експлозіи въ способъ слѣдуючій: „згромадженй въ официрской сали официры прибочнои сторожи почули дуже сильну детонацію, котрôй послѣдовавъ ломôтъ поваленыхъ мурôвъ и бренькôтъ шибъ. Выбѣгши, спостерегли сторожницю розрушену, а зъ звалищъ взносились лишь дымъ и курява. Шефъ компаніи давъ дзвôнкомъ знакъ „до зброи“, але на его зазывъ появилось лишь 10 людій, покрытыхъ курявою и дрожачихъ ôтъ страху. Прочй зъ компаніи полягли або були тяжко покалѣченй. В. кн. наслѣдникъ престола, другй великй князѣ, ген. Гурко, генералъ полиціи, Зурôвъ и другй приспѣли заразъ на мѣстце катастрофы.“ Царь ночовавъ по атентатѣ въ Палатѣ Павла.

Слѣдство провадится дуже тайно. Арештованя ôтбуваются громадно. На другій день по атентатѣ увязнено 160 особъ, межи ними богато школярѣвъ. Пôдозрѣнье паде безпосередно на палячѣвъ, такъ званыхъ „истопниковъ“, котрй однй мали приступъ до сутеренôвъ пôдъ сторожницею. Нигилисты симъ часомъ, користаючи зъ загальнои тревоги, роздѣплюютъ новй проклямаціи, котрыми заповѣдаютъ дальшй атентаты на знищенье „тираніи“.

Листъ князя Александра Геского, писаный до княгинѣ въ Дармштатѣ пôдъ дн. 6. (18.) л. гласитъ: повитаный на дворци черезъ всѣхъ царевичѣвъ и кн. болгарского, пише князь, повернувъ я до палаты зимовои. Ишлисьмо великимъ коритаремъ до нашихъ апартаментôвъ, коли нагло настала експлозія. Помôстъ пôдскочивъ мовьбы при трясеню землѣ, свѣтла газовй на коритарѣ згасли; темность, курява и запахъ пороху чи динамиту огорнули насъ. Сказано намъ, що въ салонѣ обôрвався великій наукъ. Побѣгемъ на мѣстце съ в. княземъ и Володимиромъ, коли симъ часомъ гр. Адлербергъ придержавъ царя, въ непевности, що еще настане. Въ ѣдальни знайшли мы шибы потовченй, стѣны розрушенй.

Зъ Парижа доносятъ пôдъ дн. 8. (20.) л. Арештовано тутъ Россіянина, котрого идентичность зразу сомнѣтельну теперь провѣрено. Придержаный мае называтись Гартманъ, есть пôдданымъ россійскимъ и на него паде пôдозрѣнье о атентатѣ на царя въ Москвѣ. Правительство россійске затребовало урядово его выдачѣ.

Зъ побоевища въ Туркестанѣ телеграфуютъ до Одесс. Вѣстника: Муравьевъ, генералъ майоръ войскъ закавказского краю, доноситъ пôдъ дн. 3. (15) л. зъ Дузъ-Олума, що дôзнавшись о намѣреню партіи Текетуркоманôвъ пôдъ начальствомъ Тикма Сардаря, напасти на вертаючій зъ Дузъ-Олума транспортъ зложеный зъ 800 верблюдôвъ, ôнъ безпроволочно выступивъ на противъ сеи партіи съ двома сотнями и трема ротами. Текинцѣ выступили въ силѣ 400 людій, але не змогли устоятись, а загнанй въ провалъ розбѣглись съ утратою 25 людій. У насъ стратъ ніякихъ.

Италія. Королъ ôткрывъ 5. (17.) л. парляментъ троновою бесѣдою и запоручивъ палатѣ мирне успособленье Италіи противъ другихъ державъ европейскихъ.

Нѣмеччина. Nordd. Allg. Ztg. говоритъ о можности союза Россіи и Франціи противъ Нѣмеччины такъ якъ въ обохъ сихъ державахъ существуютъ приклоннй такому союзу сторонництва. До союза такого приступилобы и сторонництво Italia irredente, звернене противъ Австріи. Нѣмеччина, Франція и Англія признали Волощинѣ независимость.

Чорногора одержитъ въ замѣнъ за Гусиню и Пляву другй територіи въ Альбаніи.

НОВИНКИ.

— **Дирекція руско-народного театру,** переѣзжаючи сегодня черезъ Львôвъ до Станиславова, оповѣщуе, що перше представленье въ Станиславовѣ ôтбудеся сеи суботы. Правдоподôбно, будутъ представленй „Пôдгôряны“ о. И. Гушалевича.

— **Зъ Станиславова** доносятъ намъ: Дня 4. лат. марта ôтбудеся въ сали мѣщаньского касина вечерь съ танцями, котрый устроюе фил. общ. Качковского. Чистый дохôдъ зъ того вечера призначеный на „дѣвоче воспиталище.“

(*Н*) **Зъ Перемышля** доносятъ намъ: Вечерокъ съ танцями, устроеный тов. „Руска Бесѣда“ въ сали рады мѣскои удався дуже добре. Гостій було много. Бавленося охочо до $^1/_2$8 рано. Чистый дохôдъ призначеный въ користь бѣдной перемыскои учащоися молодежи, есть досыть значный, бо надъ 150 зр.

— **Двѣ выставы сегорôчнй въ Коломыѣ:** одна заходомъ фил. общ. им. Качковского, котра обôймати буде цѣлу Галичину и Буковину, друга Товариства Татряньского, а именно чорногôрского ôтдѣлу обôймаючого повѣты: Коломыю, Снятынъ, Городенку, Коссôвъ, Залѣщики и Борщѣвъ. Пора выставы фил. им. Качк. еще не вызначена, выставы жь чорног. ôтдѣлу тов. Татряньского призначена на дни ôтъ 15 до 30 вересня. Зъ оголошеного однакожь загального начерку выставы фил. общ. им. Качк. пôсля котрого выстава подѣлена буде на 5 ôтдѣлôвъ а именно: 1) землоплоды 2) снаряды господарско промысловй 3) выробы народнй 4) штука и жѣночй роботы“ 5) звѣрята домашнй — показуеся, що именно задля точки 1) буде мусѣла и выстава общ. им. Качковского въ тôмъ самôмъ часѣ ôтбутися. Замѣтити треба, що обѣ выставы маютъ тое самое призначенье, бо хоть выстава чорног. ôтд. Татрянь. Товариства дѣлитъ загально выставу свою на 2 головнй дѣлы: 1) выробы гôрского народа а 2) плоды гôрскй, — то всежь таки въ пôдподѣлахъ находимъ у обохъ выставахъ тіи самій предметы выставовй.

— **Въ Коломыѣ** добиваются мѣщане обохъ обрядôвъ ôтъ дотычныхъ властій введеня руского языка выкладового въ однôй зъ 4 кл. школъ народныхъ ôтъ 1880/81 р. школьного. За основу поданя свого мѣщане подаютъ тое, що цѣла людность коломыйска и окрестна выховуе дѣти дома по руски, отжежь тяжко дѣтямъ пôсланымъ въ школы, учитися на чужôмъ языцѣ.

— **Руско-угорскй дѣла.** Русины угорскй, якъ показуеся зъ голосôвъ въ „Карпатѣ“, дуже щиро привитали „противжидôвску лигу“ Иштоція, о котрôй мы обширнѣйше говорили въ 10. ч. „Дѣла.“ „Если кому, то намъ конечно, вступати въ таку лигу“ пише п. А. въ „Карпатѣ.“ „Нашому народови припала доля давати мѣстце жидамъ, не могучимъ помѣститися вже въ Галичинѣ. Верховины нашй вже переповненй тыми переселенцями и бôльша часть народного майна вже въ ихъ рукахъ. Справедливо можь сказати, що нема села на Верховинѣ, въ котрôмъ не булобы бôльше, якъ пять родинъ еврейскихъ, що ни орютъ, ни сѣютъ, а однакожь собираютъ!“

Голодъ гонитъ народъ руско-угорскій до розбоѣвъ. Такъ кôлька днѣвъ тому два селяне задержали одного молодого чоловѣка, ѣхавшого саньми и жадали грошій. Той мавъ при собѣ стрѣльбу, хотѣвъ стрѣлити, а коли стрѣльба не выпалила ôнъ обернувъ и кольбою по головѣ, одного поваливъ на мѣсци, другій утѣкъ. Случаю нападу розбôйничого въ тôмъ мѣсци до голода не бувало.

Въ Унгварѣ мае выходити нова часопись руска.

Духовеньство руске марамарошского комитата внесло просьбу до Е. В. Цѣсаря о пôдвысшенье конгруы зъ 315 на 600 зр. Якій успѣхъ буде мати тая просьба, не знати. Духовеньство угорске а съ нимъ „Карпатъ“ все потѣшаеся св. письмомъ: „просите и дасться вамъ!“

— **„Професоръ“ магнетизму Ганзенъ,** про котрого мы писали въ 9 ч. „Дѣла“ програвъ въ судѣ вѣденьскôмъ процесъ о оскорбу чести противъ асистентови политехники, Фишерови, котрый назвавъ Ганзена публичнымъ туманникомъ. Судъ ôтбувъ ажь двѣ розправы, а то зъ тои причины, що при першôй розправѣ Ганзенъ предложивъ, що ôнъ выконае въ судѣ свои експерименты на медіюмъ, котре собѣ самъ выбере (Gewohnheitsmedium) а котре два знатоки-лѣкарѣ оглянутъ. Судъ завôзвавъ факультетъ медичный, щобы еще ôтъ себе выславъ одного лѣкаря — знатока. Факультетъ медичный заразомъ высказавъ свою думку про магнетизованье Ганзенове а именно, що оно шкôдне особѣ — медіюмъ, бо кромѣ натисканъ, щипанъ, кладеня на особу сонну тягарôвъ, котрй все шкодятъ чей чоловѣкови, змагнетизованье чоловѣка може вытворити въ нѣмъ нахилъ до впаданя въ такй сны. Длятого факультетъ медичный радивъ заказати пописы Ганзена у Вѣдни, що полиція вѣденьска вже и учинила. За недовгій часъ ôтбулася и друга розправа Ганзена, на котрôй судъ, докладно розсмотрѣвши справу, прійшовъ до того пересвѣдченя що Ганзенъ не дававъ публицѣ заманенôй его реклямою того, що обѣцювавъ и оголошувавъ. Увôльнивъ Фишера ôтъ обвиненя и засудивъ въ додатку Ганзена на зворотъ коштôвъ судовыхъ. Та про все тое, Ганзенъ набивъ кешенѣ грôшми Вѣденцѣвъ и вже бувъ заключивъ умову на представленя въ Пештѣ, але тамошна полиція, опираючися на осудѣ факультету мед. у Вѣдни, заказаза ему давати „магнетичнй“ представленя въ Пештѣ.

(*О*) **Зъ пôдъ Богородчанъ** одержуемо поясненье факту, поданого въ ч. 9. „Дѣла“: Лѣсъ чорный дѣлится на 2 части. Часть ôтъ Богородчанъ належитъ до дôбръ приватныхъ, а лѣсъ ôтъ Завою и Грабôвки есть добромъ камеральнымъ и належитъ до ревиру: Рипянка. Лѣсъ камеральный провадитъ значный торгъ деревомъ, котре або звозятъ надъ Лôмницю, зъ ôтки жиды сплавляютъ дальше, або завозятъ до Калуша до банѣ и на желѣзницю. Отже для уникненя можливои конкуренціи съ лѣсомъ приватнымъ, а не чого инчого замкнувъ зарядъ лѣсу тіи двѣ дороги.“

— **Зъ Белзкого** доносятъ намъ: „Дня 20 л. с. р. завязалося въ Белзѣ „товариство заличкове“ съ обмеженою порукою. Предсѣдателемъ тогожь п. Феликсъ Поляновскій, властелинъ земскій зъ Мошкова. Директоромъ выбрано о. Плятона Паславского гр. к. пароха мѣстцевого. Кто свѣдомый, якъ страшно задовженый народъ въ нашôй сторонѣ, якъ майже що-день Банкъ селянскій позбавляе его землѣ лицитаціями, якъ жидова лихвою зводитъ многихъ до торбы жебрачои, — той оцѣнитъ превелику донеслôсть и хосенъ того товариства для Белза и его окрестности.“

(*Л*) **Зъ Пôдмихайля** пишутъ намъ: „Черезъ Лôмницю, котра плыне черезъ село Пôдмихайле, перевозитъ поронъ, удержуваный жидомъ. Жидъ за перевôзъ каже собѣ платити ôтъ переѣзжаючихъ и пѣшихъ. Коли рѣка замерзла, поклавъ жидъ на лѣдъ дошки, пообкладавъ поручьемъ и казавъ собѣ за тое платити ôтъ фѣры 6, чи навѣть 10 кр. а ôтъ пѣшого 2 кр. за одинъ разъ. А селяне платятъ въ доброй вѣрѣ думаючи, що може жидъ тутъ на рогатника назначеный. На се доказôвъ поставлю зо 100. Жидъ страшитъ переходячихъ, що лѣдъ выпрѣвъ, слабый, заломится и т. д. Черезъ Пôдмихайлье веде дорога до Калуша зъ сѣлъ: Грабôвка, два Угриновы, Бережниця, Завôй, Петранка, Рипянка, Яворôвка, отже 8 селъ. Подумаймо кôлько то жидъ набравъ грошій дурненько пôдъ часъ однои ярмарки въ Калуши по Іорданѣ? А дурнй люде платили, бачучи, що тй, котрй попередъ нихъ ишли платили. И такй беззаконности дѣются пôдъ окомъ властій калускихъ, и пôвъ милѣ не ôтлеглыхъ ôтъ Калуша! Громада Завôйска, що пôдоймилася вывозити кôлькось тамъ дровъ до желѣзницѣ въ Калуши, угодилася контрактомъ за перевôзъ фѣръ черезъ Лôмницю 50 зр. заплатити. А що всѣ дрова повозила зимовои поры и ани однои фѣры поронъ не перевѣзъ, жидъ о се не журится. Поставивъ дошки на лѣдъ, а ты, громадо завôйска, заплати за сю штуку 50 зр. Пытанье, чи моглабы громада Завою недодержати угоды и 50 зр. не заплатити? (Ôтповѣдь гл. переписка Редакціи.)

(*С*) **Зъ Стрыйского Пôдгôря.** Уже то намъ рускимъ священикамъ всюды теперь бѣда. Кто не хоче, то скубе; а защиты нiякои. На Подôлю жалятся на дворакôвъ — у насъ не можемо похвалитися лучшими ôтношенями межи священиками а камеральными урядами, хочь поле попису для сихъ послѣдныхъ не есть такъ велике. Передъ кôлькома роками перемѣнено давнѝ (сяжневѝ) мѣры дерева котре намъ пôсля инвентаря зъ лѣсôвъ камеральныхъ належится, на метры. Гдеякѝ священики стали обчисляти, чи новый помѣръ дерева отвѣчае старому, и показалося, що болехôвска дирекція дала менше дерева! Вправдѣ спростовувала она на внесенѝ реклямы свои цифры, але бôльша часть священикôвъ не упоминалась и остала при нововызначеныхъ имъ цифрахъ. — Многихъ неправильностѝй допускаются лѣсничѣ и сторожи лѣсовѝ. Пôсля умовы заключеной межи властѝю камеральною и духовною, маютъ нашѝ священики побирати дерево зъ найблизшого зруба; тымчасомъ вызначуютъ намъ лѣсничѣ зрубы найдальшѝ и недоступнѝ, куды никто иный ѣхати не хоче. Часто лучится знову, що присланѝ фѣры священика одержуютъ въ лѣсѣ, неразъ 2—3 милѣ ôтдаленôмъ, отвѣтъ, що п. лѣсничого нема дома або що п. лѣсничѝй дерева нынѣ не выдае. Зваживши, кôлько то труда коштуе священика, щобы выслати разомъ кôльканайцять фѣръ въ лѣсъ, спôзнасть кождый, якъ тяжко насъ таке поступованье кривдитъ. Мы вносили уже неразъ до дирекціи въ Болеховѣ жалобы, але безъ великого успѣха; якѝйсь часъ було трохи лѣпше, опôсля зачиналася давна исторія. Може голосъ сей прилюдно пôднесеный наклонитъ власти камеральнѝ до понехаря тыхъ неправильностѝй и до точнѣйшого перестерѣганя правъ нашого священьства.

— **Каналъ межи Днѣстромъ а Сяномъ.** Якъ доноситъ львôвскѝй кореспонд. до „Kur. Pozn." зъѣхало до Львова якесь французке консорціюмъ въ цѣли умовы зъ Выдѣломъ краевымъ, щобъ еще въ сѣмъ роцѣ почати роботу прокопаня канала, лучащого Днѣстеръ съ Сяномъ.

✝ **Дръ Иванъ Яблоновскій,** адвокатъ краевый, Русинъ родомъ, умеръ дня 22. л. с. р. Покôйникъ бувъ кôльканацять лѣтъ темный на очи и ажь минувшого року окулистъ львôвскѝй, дръ Килярскѝй, знявъ ему зъ очѝй катаракты. Тѣло покôйного похоронивъ ВПр. о. Павликовъ съ обома сотрудниками при прекраснôмъ спѣвѣ рускихъ питомцѣвъ дух. семинаріи.

Въ Перемышли ум. Иванъ Никоровичь, выслуженый комисарь дороговый, 18. лют. с. р. Вѣчная имъ память!

— Вô второкъ 19. лютого (2. марця) ôтправится **поминальна служба божа** за упокôй бл. п. д-ра Володимира Ганкевича въ Успеньскôй церквѣ о годинѣ 10. рано — заходомъ рускихъ академикôвъ.

— **Именованя.** Е. В. Цѣсарь именувавъ пôдъ д. 12 с. м. директора муж. семинаріи учительскои дра Зигмунта Савчиньского и литерата Генриха Шмитта членами гал. краев. рады школьнои на часъ, закономъ опредѣленый.

— **Женщины докторами медицины.** Парискѝй выдѣлъ медичный признавъ въ тыхъ часахъ степень доктора медицины однôй замужнôй Англичанцѣ им. М. Маршаль зъ дому Андерсонъ. Предметомъ розправы, написанои на промоцію, були хоробы серця у женщинъ. Президентъ выдѣлу, професоръ Гарди, вручивъ ѣй грамоту докторску. „Черезъ кôлька лѣтъ," промовивъ ôнъ до неи, „слѣдивъ я пильно не тôльку Вашу працю але и обходженьеся Ваше въ шпиталяхъ, при ложу хорого. Въ своѣй власнôй особѣ выбороли Вы давно уже удовôднене право женщинъ до студій медичныхъ и усунули совсѣмъ всякѝ упередженя, якѝ въ тôмъ взглядѣ панували! — Мисъ Клярк, тожь докторъ медицины, зôстала въ Бирмингамъ (въ Англіи) именованою лѣкаремъ при шпитали дѣтей. Всеучил. въ Барцелонѣ (въ Ишпаніи) признало степень докторскѝй Долгоресъ Аленъ. — Пенсильванія, одинъ зъ штатôвъ Уніи американьскои, выдала уставу, щобы при кождôмъ шпитали для зъумасшедшихъ де есть и жѣночѝй выдѣлъ, при тôмже бувъ поставленый лѣкарь — женщина.. Въ штатѣ нюіорскôмъ бувъ тоже подôбный биль поставленый и перейшовъ бувъ уже черезъ Палату репрезентатôвъ, але сенатъ ôткинувъ.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Именованѝ почетными совѣтниками: Ем. Брылиньскѝй, дек. скальскѝй, Келест. Костецкѝй. Похвалу одерж. Ник. Чарнецкѝй, Петро Мѣцковскѝй, І. Михалевичь, Игн. Нападіевичь, І. Мочульскѝй, Петро Гиль.

Іос. Высочаньскѝй, имен. минист. вôйны резерв. капел. 2 клясы.

Душпаст. мѣстця одерж: о. Михаилъ Тындюкъ сотрудничество Устя зеленого.

Мин. вѣроисп. и просвѣты признало, Ник. Левицкому прих. Турки сотрудника, котрому вызначила 210 зр.

Въ пропозицію на Стопчатôвъ принятѝ оо. І. Грабовичь, Дольницкѝй, Рудницкѝй.

Личный додатокъ по 100 зр. получили оо. Анд. Дольницкѝй зъ Почапъ, І. Коблянскѝй, крил. почет. зъ Коломыѣ, Мих. Рудницкѝй, дек. зъ Поморянъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Денницѣ"**, письма литературно наукового выдаваного проф. Ив. Верхратскимъ въ Станиславовѣ, выйшло вже Ч-ло 2. и мѣститъ въ собѣ: По шумныхъ филяхъ океана — стихъ *Г.*, За высоко, повѣсть (продовженье), Завѣщанье, — стихъ Любарта Горовского, Жертва любви, — повѣстка (докôнченье), Бѣлка звычайна (продовженье), Посмертна згадка о д-рѣ В. Ганкевичу. Переписка Редакціи.

Ôтозва.

Высокоповажанѝ Родимцѣ! „Закладаймо бурсы!" — се сталося ôтъ якогось часу загальнымъ покликомъ всѣхъ щирыхъ патріôтôвъ, и справедливо! Велика зъубожѣлôсть огорнула всѣ рускѝ станы и ôтняла многимъ навѣть съ посередъ руского духовеньства можнôсть образовати свои дѣти. Щожь доперва говорити о дѣтяхъ рускихъ народныхъ учителѣвъ або рускихъ селянъ, або рускихъ сиротахъ! Тымъ вже николи не видати высшого свѣтла — науки, а гинути въ темнотѣ и нуждѣ. Тому змалѣло число рускихъ ученикôвъ по всѣхъ науковыхъ заведеняхъ и то еще въ сихъ часахъ, коли всѣ народы въ просвѣтѣ великаньскимъ крокомъ напередъ посунулися, а мы по за всѣма лишилися. Дѣйстно въ сѣмъ критичнôмъ положеню може намъ зарадити лише закладанье бурсъ, тому цѣлкомъ справедливѝ суть тѝ численнѝ поклики нашихъ патріôтôвъ, кобы лишь найшли щирый ôтгомонъ въ рускôй громадѣ. И мы ту въ сихъ Золочѣвскихъ сторонахъ, богатыхъ хиба въ щиру волю а не въ достатки, почули потребу заложеня бурсы, тому, завязуючи еще въ 1878. роцѣ филію „Просвѣты", поставили мы яко першу еи задачу „основанье бурсы для убогои учащоися" молодежи. Поставленый фил. Выдѣлъ немало наклопотався занѣмъ дôждався потвердженя статуту „бурсы." Загальнѝ зборы сегорôчнѝ поручили выпечатати и розôслати сей статутъ, але занѣмъ се послѣдуе, заявляемъ, що членомъ нашои бурсы може статися кожде руске лице, будь физичне, будь моральне а то дѣйстнымъ, скоро або наразъ вплатитъ 20 зол. або рôчно 3 зр; а почетнымъ, коли або наразъ вплатитъ 5 зл. або рôчно 1 зр. Але статутъ — статутомъ, ôнъ не облегчитъ нужды рускихъ ученикôвъ, не одѣе ихъ, ани огрѣе, не дасть имъ хлѣба и можности образованя, скоро Вы, Высокоповажанѝ Родимцѣ, не жертвуете на сю цѣль Вашои лепты. Тому звертаемося до Васъ, Вседостойнѝ Родимцѣ, поскорѣтъ намъ въ помôчь, щобы се многоважне дѣло осуществити, а буде Вамъ щира вдяка ôтъ тыхъ, що зъ Вашои ласки выйдутъ на люде. Неменше звертаемося до Васъ, Высокоповажанѝ товаришѣ однои мысли и працѣ — товаришѣ „Просвѣты." Филія наша задумала перша оживити мертву букву статута нашого товариства, заложити „бурсу филіи Просвѣты", тожь просимо Васъ усердно, допоможѣтъ намъ се почате дѣло довершити, а честь припаде не намъ, а цѣлому товариству и цѣлому народови, бо мы члены одного тѣла. Всѣ вкладки и жертвы належитъ натеперь пересылати на имя гимназ. катехита о. С. Езерского, а кождый хоть бы найменьшѝй даръ буде выказаный для вдячнои памяти потомныхъ рускихъ родôвъ.

У Золочевѣ на дни 2 (14) Лютого 1880.

Выдѣлъ филіи „Просвѣты."

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

О. *Е. О. въ Пр.* Чому не реклямуете недôйшовшѝ числа?

Всч. дописователеви зъ Пôдмихайля: Если громада справдѣ тôлько черезъ пôдступъ жида склонилася до заключеня такои умовы съ жидомъ що до оплаты за переѣздъ черезъ ледъ Лôмницѣ, то тая умова немаюча нiякого титулу правного выкликана пôдступомъ жида — необовязуе громады въ мысль §. 871 закон. цивильн. Громада не есть обовязана додержати тои умовы и мае право въ дорозѣ процесу жадати еи судового уневажненя, а взглядно въ случаю, якъ бы жидъ выточивъ скаргу, повинна боронитися замѣтомъ зъ §. 871 зак. цив. Дивуе насъ, що прокураторія не интервенiюе противъ сего вызыскованя жида, котре пôсля Вашои дописи входитъ въ конфликтъ съ карнымъ кодексомъ.

Вп. Н. въ. Д. Учительскѝ конкурса будемо замѣщувати.

— **Цѣна збôжа во Львовѣ** за часъ ôтъ 1. (13.) — 5. (17.) лютого. За 100 кильограмôвъ пшеницѣ 11·25—12·50 злр.; жита 7·25—9·— зл.; ячменю 6·50—8·15 злр.; ôвса 6·——7— злр.; гречки 7.—7.50 зр.; кукурудзы второчнои. 7.25— 7.75 зр.; кукурудзы новои 6·40—7·40 злр.; гороху до вареня 8·—10·50 гороху насѣнного 7——8.25 —— злр.; выки 6·25—6·75 злр.; проса — злр.; фасолѣ 10—12·50 зл.; конюшины найл. 28—52 зр.; рѣпаку зимов. 10·—11·25 зр.; рѣпаку лѣтного 11·—11·25 злр.; льнянки 8—9·50 зр.; насѣня льняного 11·50—12·80 злр.; насѣня конопяного 8·— 8.10 злр.; анижу россійского 36—39 злр.; анижу плаского 34—40 злр.; хмелю — — злр.; спиритусу 37·75—38·75 злр.

Курсъ львôвскій зъ дня 23. л. лютого 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку. (безъ текучого купону)		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	260 50	263 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	156 50	159 50
Банку гиц. галиц. по 200 р.	292 50	296 50
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 60	97 60
„ „ „ по 4% ав.	89 70	90 70
„ „ „ по 5% ав. период.	96 60	97 60
Банку гип. галиц 6% ав.	100 75	101 75
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 —	102 50
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 70	98 70
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 50	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	— —	— —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскѝй	5 42	5 52
„ цѣсарскѝй	5 46	5 56
Наполеондоръ	9 34	9 42
Пôвимперіялъ	9 60	9 70
Рубель россійскѝй срѣбный	1 60	1 70
„ „ паперовый	1 25	1 27
100 марокъ нѣмецкихъ	57 40	58 —
Серебро	99 50	100 50

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 20 л. лютого 1880.

Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	71 35	71.50
„ „ „ серебрѣ	71.40	71.55
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	123.25	123.75
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	130.—	130.50
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	132.40	132.80
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	175.50	176.—
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	174.50	175 50
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	29.—	30.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р 5%	147.—	—.—
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.50	102.—
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	85.15	85.30

Облигаціи индеми. 5% (за 100 р. м. к.)

Буковины	95.—	—.—
Галичины	98.—	98.50

Акціи.

Банкъ Англо-австр. 200 р. емит. р. 189	156.50	156.75
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	306.90	307.20
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	815.	820.—
Галиц. банку гипот. по 200 р.	—.—	—.—
„ бан для тор. и пр. по 200 р впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	—.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	—.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	616.—	618.
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	190.25	190.75
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2358.—	2363.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср.	259.—	259 50
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	157.75	158.—
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	276.75	277.25
Полудн желѣз. держ по 200 р. ав.	89.—	89 25
І. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	131 50	132.—

Листы заставнѝ лосованѝ.

Общ роль.-кред. Завед. д. Гал и Буков. въ 15 л 6%	102.	—.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	105.—	106.—
Гал. б. кр. з. Крак лос. въ 18 л. 6%	—.—	—.—
„ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	101.	—.—
„ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	—.—
Галиц. общ кред. в. а по 4%	88.50	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	96.75	97.25
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	96.75	97.25
Галиц. банку гипот. по 6%	101.—	101.50
„ „ рустик. по 6%	102.50	103.—
Банку народного по 5%	—.—	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	101.90	102.50
„ „ „ по 5%	98.75	—.—

Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)

Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	85 75	86 25
Общ жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	85.—	85·75
Жел пôвн. по 100 р. м. к.	104.50	—.—
„ „ „ 100 р. а. в.	100.50	101.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	103.—	103 50
„ „ „ „ II. емисіи	102.25	102·75
„ „ „ „ III. „	102.—	—.
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв.-Черн.-Яс. III. емис. по 500 р. 5% ср. зъ р. 1865	88.	88.25
„ „ 1867	91 25	92.—
„ „ 1868	86.20	86 60
„ „ 1872	83.50	84.
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	84.—	84.50

Лосы.

Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	180.—	180.50
Клярого по 40 р. м. к.	43.50	44.50
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	107.—	108.—
Кеглевича по 10 р. м. к.	18.—	—.—
Лосы мѣста Кракова	20 50	21.—
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	43.50	44.50
Пальфія по 40 р. м. к.	43.—	43.50
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.25	18.75
Сальма по 40 р. м. к.	52.50	53.—
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	45.50	46.—
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	—.—	—.
„ „ Трiесту по 100 р. мк.	122.50	—.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	65.—
Вальдштайна по 20 р. м. к.	33.50	34.—
Виндишгреца по 20 р. м. к.	37.50	38.—

Черезъ руки редакціи „Дѣло" прислали: для Зорѣ о. І. Д. въ Бен. 1 зол. для Батькôвщины Вп. Н. Кот. въ Гаяхъ 2 зол. 50 кр., для Сіона о. Р. въ П. (за инсератъ) 1 зол. 5 кр. для Школьнои помочи Брацтво церковне въ Кутынцяхъ 1 злр.

О. *А. В. въ С.* „Дѣло" можно пренумеровати съ 1. кождого мѣсяця. Такъ вписано на Ваше желанье присланѝ 2 злр. на мѣсяцѣ Лютый, Марець, Цвѣтень.

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всхôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „

Салоновѝ кадильця (троцички) чорнѝ и червонѝ, перфумы, пудры, мыла тоалетовѝ, перетворы глiсериновѝ и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство) — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до вывабленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

☞ Всякѝ замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 6—12

Понеже **Михаилъ Дзиковскій** дня 3. (15.) лютого померъ, маю честь П. Т. Публику завѣдомити, що всѣ молитвословы и книжки бл. п. М. Дзиковскимъ выданѝ, а именно:

Хлѣбъ души, Молитвословъ, Молитвословъ для юношества, Молитвенникъ для юношества, Великій Сборникъ богомоленій, Молитвенникъ для малыхъ дѣтей, Сборникъ богомоленій для дѣтей, Новое собраніе пѣсней церковныхъ и Коломыйки, шумки и т. д.

можна дôстати выключно тôлько ôтъ Б. Лоріе накладця молитвенникôвъ **(B. Lorje Gebethbücherverleger)** во Львовѣ улиця замарстинôвска Ч. 3.

1—2

Торговля церковныхъ снарядôвъ, ризъ, иконъ и книгъ

МИХАИЛА ДЫМЕТА во Львовѣ

получила въ коммисійну продажь

СОЧИНЕНІЯ ДРА ЮЛІЯНА ПЕЛЕША:

Пастырске Богословіе въ 8 выпускахъ. Вѣдень 1876—1877. Цѣна 5 злр. 75 кр.

Росправа о духовнôмъ урядовôмъ стилю, яко доповненье Пастырского Богословія. Вѣдень 1878. Цѣна 1 злр. 20 кр.

Geschichte der Union der ruthenischen Kirche mit Rom von ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart. I Band. Wien 1878. Цѣна 4 злр. II томъ появится небавомъ, а цѣна его 5 злр.

2—3

☞ **До сего Числа долучаеся для замѣстцевыхъ пренумерантôвъ „Цѣнникъ цвѣтôвъ, овочевыхъ деревъ и оздобныхъ розсадкôвъ Антонія Климовича.**

— Ч. 61. Пр. о. І. Витошиньскѝй зъ Денисова приславъ на тутешну Бурсу 30 зл. яко чистый доходъ изъ забавы въ Зарваници, ôтбувшоися особенно трудами и заходомъ Пр. оо. Перепилиньского зъ Кидалова и Копертиньского изъ Зарваницѣ и Бл. г. Черняковского зъ Вишневчика, за що пôдписаный Выдѣлъ всѣмъ панамъ ту поименованымъ сердечну складае подяку.

Ôтъ выдѣла руского Бурсы въ Тернополи.

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 13. Львôвъ, Субота 16. (28.) Лютого 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Нашѣ довги.

V.

Яко головне условіє здоровои кредитовои организаціи нашого селяньства и маломѣщаньства положили мы достовѣрнôсть и точнôсть самого селяньства и маломѣщаньства. Не досыть того, щобы селянинъ и мѣщанинъ мôгъ и хотѣвъ бути точнымъ, треба еще, щобы ôнъ мусѣвъ бути точнымъ. Єсли кредитъ удѣлюваный нашимъ селянамъ буде дешевый, єсли затягненый довгъ вразъ съ процентами буде мôгъ бути сплаченый зъ самого доходу селянського господарства, то тогды и селянинъ-довжникъ буде мôгъ точно оплачувати раты капиталу и процентôвъ, чого ôнъ доси и при найлучшôй воли зъ банковыми и лихварскими пожичками не може учинити. Однакожь не досыть самои можности и доброи волѣ. Вѣритель муситъ мати певнôсть достовѣрности и точности, а тая дасться осягнути лише тогды, якъ заразомъ буде и примусъ до тои точности въ сплатѣ пожички. Щобы въ тôмъ взглядѣ подати якъ найбôльшу поруку, слѣдовалобы, якъ мы тоє въ попереднôй статіи выказали, сотворити вже въ самôй громадѣ такій надзôръ надъ довжникомъ, котрый бы хоронивъ єго ôтъ хибъ вытворюючихъ неточнôсть въ сплатѣ пожички: 1) ôтъ затяганя пожички на марнотравнѣ цѣли, 2) ôтъ марнованя самыхъ выпожиченыхъ грошій, 3) ôтъ марнованя доходôвъ зъ задовженого господарства, 4) ôтъ недбальства въ оплатѣ припадаючихъ ратъ капитальныхъ и процентовыхъ. Якъ устроити въ самôй громадѣ такій надзôръ надъ довжникомъ, се єсть одна зъ найголовнѣйшихъ техничныхъ задачь кредитовои организаціи.

Годѣ однакожь поперестати на тôмъ однôмъ надзорѣ. Кредитова институція народна муситъ мати еще бôльшу поруку свого точного дѣланя и розвою, а тая порука може остаточно полягати тôлько въ скорôй екзекуціи. Тоє слово екзекуція єсть вже само собою такъ страшнымъ и пригадує мимоволѣ лицитаціи грунтôвъ селяньскихъ, що не можемо поминути сего пытаня безъ точнѣйшого поясненя. Єсли екзекуція кредитовои институціи выдаєся для загалу такъ дуже страшною и для нашого господарства шкодливою, то се тôлько для того, що у насъ звычайно съ словомъ екзекуція лучится понятіє дотеперѣшныхъ екзекуцій лихварскихъ и банковыхъ т. є. лицитаціи грунтôвъ и вывлащованя нашого селяньства зъ землѣ. Тымъ часомъ єсть то вже самъ послѣдный степень екзекуційнои, для нашого селяньства такъ смертоносной операціи, а мы противно жадаємо, щобы якъ найбôльше ухоронити наше селяньство ôтъ тыхъ операцій вывлащеня. Для того жадаємо, щобы убѣгатися до екзекуційнои лицитаціи въ якъ нарѣдшихъ, надзвычайныхъ случаяхъ, а щобы екзекуція була переводжена такожь отвѣтно до нашихъ селяньско-господарскихъ ôтношень.

Передовсѣмъ жадаємо, щобы народна институція кредитова перестерѣгала съ цѣлою точностію якъ найскорѣйшу екзекуцію въ стяганю припадаючихъ до заплаты ратъ пожичковыхъ. Въ тôй хвили, якъ припадає рата до заплаты, повиненъ вже заступникъ кредитовои институціи явитися у довжника и стягнути належитôсть. Кредитова институція повинна вже напередъ пригадати довжникови о надходячôй ратѣ, дати єму почути, що сторожитъ надъ нимъ, и сама въ той способъ принуковати довжника до точности недопускаючи до ніякои хочьбы найменшои неправильности въ додержаню речинцѣвъ. Щобы таке поступованье народнои институціи кредитовои було дѣйстно практичне, повиннѣ бути раты сплаты пожички по можности малѣ, отже розложенѣ на довшѣ лѣта, а по друге припадати до заплаты тогды, коли селянинъ побирає доходъ зъ свого господарства (отже менше-бôльше въ осени). Щобы екзекуція стягана тыхъ ратъ була не тôлько скора але и дешева, повинна она сповнятися мѣстцевыми органами, до чого, якъ мы вже попередъ выказали, найлучше надаєся мѣстцевый надзôръ громадскій зъорганизованый середъ самои громады. Щобы наконець тая екзекуція могла ôтбуватися съ ôтповѣдною скоростію, отже евентуально въ дорозѣ примусовôй, справдѣ екзекуційнôй, требабы, щобы припадаючимъ до заплаты ратамъ служило право доразовои екзекуціи. До сего мусѣлабы така институція мати ôтповѣдный привилей въ своихъ статутахъ и отвѣтну организацію, що зновъ вже належитъ до самого техничного переведеня кредитовои организаціи. Наконець и самъ способъ екзекуціи повиненъ ôтповѣдати нашимъ селяньско-господарскимъ ôтношенямъ. Способъ екзекуціи, якого доси придержувалися рустикальнѣ банки, не мало причинився до передовженя селяньства и до прискореня єго вывлащеня зъ землѣ, якъ тоє вже не разъ публично пôдношено. Передовсѣмъ самѣ банки не маючи ніякои органичнои звязи съ самымъ селяньствомъ, ніякои надъ нимъ контролѣ господарскои, ніякого безпосередного зношеня, майже все самѣ допускали до того, щобы селяне залягали съ своими ратами. Въ найлучшôмъ случаю ограничалися банки на письменнôмъ упôмненю довжника, котре, якъ вѣдомо, не має ніякого значеня у нашого селянина. Коли такимъ способомъ залеглости ратъ банковыхъ що-разъ збôльшалися, а остаточно взросли до застрашаючихъ сумъ, тогды банкъ, выробивши попередъ екзекуційне описанье задовженои реальности, приступавъ заразъ по тôмъ до лицитаціи. Посередный способъ екзекуціи: секвестрація доходôвъ задовженого господарства, о скôлько знаємо, не була николи впроваджена. И се совсѣмъ природно. Дотеперѣшна организація рустикальныхъ банкôвъ совсѣмъ не ôтповѣдає тому послѣдному способови екзекуціи. Рустикальнѣ банки не маютъ своеи организаціи мѣстцевои по селахъ, не маютъ межи мѣстцевыми господарами своихъ заступникôвъ, отже и не можутъ переводити секвестраціи доходôвъ задовженыхъ господарствъ. Ктожь бо буде вести зарядъ секвестрованыхъ господарствъ, кто буде сповняти господарскѣ чинности малого кôлька- або кôльканайцятьморгового господара, кто буде орати, сѣяти и зберати, коли усунеся ôтъ господарства самого господара-робôтника, а самъ банкъ маючи до розпорядимости тôлько самыхъ урядникôвъ несвѣдомыхъ въ веденю господарства не має кого поставити на єго мѣстце? И якѣжь бы то страшеннѣ кошта мусѣли повстати, якъ бы банкъ хотѣвъ всюды постановити своихъ власныхъ секвестраторôвъ, и чи дѣйстно може оплатити мале господарство ôтрубного секвестратора? А въ конець треба зважити, що коли довжникъ попавъ въ великѣ залеглости и наслѣдствомъ того банкъ має право жадати не тôлько одныхъ залеглыхъ ратъ але и сплаты цѣлого капиталу, секвестрація доходôвъ не може вже довести до своеи цѣли. Тожь ничого дивного, що банки не брались за сей способъ екзекуціи.

Совсѣмъ инакше представляєся тая справа, якбы кредитова институція мала въ кождôмъ селѣ свою мѣстцеву организацію межи самыми господарами, якъ бы отже тая институція була справдѣ народною черезъ автономичне сполученье поодинокихъ господарствъ въ одну цѣлôсть вытвореною. Тогды можнабы уживати секвестрацію доходôвъ господарства яко найотвѣтнѣйшій способъ екзекуціи въ случаю проявляючоися недбалости довжника, яко примусового способу удер-

---

Зеленый Еринъ.

Еще значна часть Европы спочивала глубокимъ сномъ варварства, коли на далекôмъ заходѣ, на „зеленôмъ Еринѣ,“ у римскôй „Гиберніи,“ первѣстнымъ жителямъ сего острова, спокôйнымъ Келтамъ, богомольный шкотъ Патрикъ ставъ голосити евангельскѣ правды (430). Еще лютовали германьскѣ дикѣ орды на руинахъ свѣтовои державы гордого Риму, а въ слѣдъ за ними грôзный „бичь божій“, Атиля, упившись кровію словяньскою, понѣсъ пожогу у саме внутро Европы, коли далекій край Ирôвъ не тôлько зацвивъ пôдъ благодатнымъ сонцемъ культуры христіяньскои, але яко щирій сосѣдъ почавъ сею культурою дѣлитись съ цѣлымъ континентомъ. Сильный орканъ, котрый въ девятôмъ вѣку зъ зимнои Норвегіи, пустои ôтчины розбишацкихъ Норманцѣвъ, повѣявъ по Европѣ, захопивъ вправдѣ и щастливу Ирляндію и спинявъ єи духовый и матеріяльный добробытъ ажь по конець одинацятого столѣтія, але не змôгъ розрушити крѣпкихъ основъ, на котрыхъ феодально устроєна Ирляндія пôдъ своими чотырма королями зъ Leinster, Munster, Ulster и Connaught розвинулась и жила. Щастье однакожь не мало бути тревалымъ, а причиною пôзнѣйшихъ злиднѣвъ була ирійска „красна Елена“, жѣнка Рурка, шефтена (князя) краины Меатъ, котру упровадивъ добрый сосѣдъ князь зъ Лейнстеру, Дермотъ. Справа выточилась передъ найстаршого короля; виновника прогнано, а землѣ єго прилучено до короны. Прогнаный утѣкъ до Англіи до короля Генрика II. (1167), щобы пошукати помочи. Генрикъ II., жадный заборôвъ, котрый въ порозумѣню съ папою Адріяномъ IV. ôтъ давнѣйшого часу укладавъ пляны противъ Ирляндіи, поручивъ своимъ васалямъ уступитись збройно за ласымъ „Парисомъ,“ а въ коротцѣ (1171) и самъ двигнувся въ похôдъ противъ „зеленого острова,“ покрываючи англійску свою ненасытымôсть булею папскою. Съ сею хвилею добро и щастье спокôйныхъ хлѣборобôвъ келтійскихъ уступили мѣстце тяжкôй кривдѣ и гôркому горю. Мовь тая пажерлива саранча, кинулись за проводомъ свого короля англійскѣ бароны на нову жертву, забирали всхôдне побереже острова пôдъ свою власть, вдирались чимъ разъ дальше въ єго внутро, не щадячи ни меча ни огня, щобы давнѣйшихъ властелинôвъ вытиспути на мочаристый захôдъ. Рôкъ 1171 бувъ для Ирійцѣвъ тымъ, чимъ була Калка для Руси, Косове поле для державы царя Лазаря, або битва на Бѣлôй горѣ для Чехôвъ. Князѣ ирляндскѣ, такъ званѣ шефтены, гнетенѣ своеволею томителѣвъ англійскихъ, мали теперь до выбору: они могли або станути въ оборонѣ свого пôдданого хлѣборобного народу и розпочати кервавый бôй за утрачену свободу, або пôддатись судьбѣ и шукати ласки королевскои. Шефтены выбрали послѣдну дорогу. Они прилучились до томителѣвъ власного народа, якъ нашѣ Вишневецкѣ, Корецкѣ, ба навѣть и Острожскѣ до Польщи. Въ щасливôй колись цвитучôй свобôднôй Ирляндіи вдомашнилась усобиця, похожа на тую, яку въ сѣмнайцятôмъ вѣцѣ провадитъ приднѣпрова Русь съ представителями „польского права“. Баронство англійске, пôдпомагане одномысленною политикою своихъ королѣвъ, вдираєсь острымъ клиномъ чимъ разъ дальше въ ирійску краину, а опущеный власною шляхтою народъ тратитъ землю и добро батькôвске, стаєся рабомъ новыхъ властелинôвъ, або покидає край и уходитъ въ сосѣдну Францію або дальшу Испанію. Въ вѣку XVI ледви третина на 1.983 миль квадратовыхъ простороп Ирляндіи лишаєся въ рукахъ первѣстныхъ правныхъ посѣдателѣвъ.

Але чаша горя, котру нещастнымъ Ирійцямъ судилось выхилити, не була еще повною. За мало було ненасытимымъ баронамъ того, що выдерли землю найспокôйнѣйшимъ въ свѣтѣ людямъ, що томили бѣлыхъ рабôвъ и згнущалися надъ ними въ способъ невиданый; до давнѣйшого переслѣдованя матеріяльного прилучили они еще гоненье религійне, заправлене жовчію фанатизма. Сластилюбивый Генрикъ VIII., колишній defensor fidei, пôзнѣйшій реформаторъ забажавъ добромъ своеи выдумки надѣлити и католицку Ирляндію. До сего часу научили бароны англійскѣ сосѣдныхъ Ирійцѣвъ гордити „суетою свѣта сего“ и задля того мабуть ôтобрали имъ ихъ землю; теперь почавъ Генрикъ VIII., дбати о спасенье ихъ душь. Посыпались указы реформаторскѣ, котрыми не лишень казано вѣрити по правиламъ церкви англійскои, але старанося земскѣ посѣлости католицкихъ церквей перевести въ руки протестантôвъ. Ирійцѣ оперлись силою тôй „уніи религійнôй“, именно въ часѣ, коли на короткій часъ засѣла на престолѣ англійскôмъ католицка Марія „Кервава“, але опôръ той зломила съ легкостію фанатична „неискусобрачна“ донька Елисавета, выславши сильнѣ войска въ Ирляндію съ наказомъ, щобы безъ пощады крови и майна перепровадили єи реформаторскѣ пляны. Ôтъ сего часу ажь по нынѣ була Ирляндія сумнымъ свѣдкомъ найстрашнѣйшого кровопролитія, кривды, нетерпимости и гоненія. Баронство англійске, розумѣєся само черезъ себе, старалось зъ положеня сего користати въ давный способъ Заставляючись религійною пропагандою, выдерало оно одну землю по другôй католицкимъ жителямъ, и не соромилось уже признатися до того, що провадитъ противъ нещастнои Ирляндіи такъ званую вôйну екстерминаційну. Католикôвъ загнано въ захôднѣ графства, позбавлено ихъ всякихъ правъ политичныхъ и религійныхъ, а навѣть и чоловѣчихъ. Не дивниця проте, що при такôмъ складѣ рѣчій томленѣ Ирляндцѣ схопились до заговорôвъ, котрѣ стремѣли до ôтзысканя своеи прадѣднои землѣ и осягненя свободы вѣры. Не чуючи въ собѣ достаточнои силы, оглядаются они на сосѣднѣ державы и ихъ помôчь, зговорюются съ Францією и съ американьскими сполучеными державами, конспируютъ, борются, але побѣдженѣ упадаютъ еще низше. Кожде неудале повстанье караютъ Англичане конфискатою миліонôвъ моргôвъ землѣ и смертію тысячій людій. Сконфискована земля переходитъ заєдно въ руки лордôвъ англійскихъ, вольный Ирієць стаєсь голымъ пролетаріємъ, або зъ розпуки опускає батькôвскій край и переносится до Америки. Зъ численныхъ гоненій досыть навести одно зъ часôвъ „побожного“ Оливера Кромвеля. Коли нещастнѣ Ирійцѣ пôдъ проводомъ Ормонда въ роцѣ 1649 станули въ оборонѣ престола Кароля II. сына покараного смертію Кароля I., втогды вторгнувъ Оливеръ Кромвель на чолѣ великои арміи, котрого политичный и религійный фанатизмъ въ десятеро побôльшивъ силы.

Съ легкостію здобуто кôлька мѣстъ, а жителѣвъ вырубано въ пень безъ рôжницѣ вѣку и полу. Страшна тая екзекуція такъ налякала Ирійцѣвъ, що добровôльно опускали свои крѣпости и утѣкали въ багна. Не минуло девять мѣсяцѣвъ, а Кромвель, проливши потоки крови, мôгъ переслѣдованье утихомиреного острова передати въ руки зятя свого Иретона, котрый безъ пощади выконувавъ дальше страшне дѣло цѣлковитого выгубленя католикôвъ. Около 40.000 Ирійцѣвъ опустило край. Комисія окрема англійска обняла администрацію острова,

жати довжника въ точности. Сама господарска администрація такихъ посѣлостій не представлялабы нiякихъ трудностій, бо она булабы ведена мѣстцевыми господарами. Колижь бы єще до того зарядъ народнои кредитовои институціи бувъ старанный и точный и всюды пильновавъ додержаня ратъ пожичковыхъ, тогды бы можна бодай зближитися до того идеалу ладу и точности въ нашôмъ народнôмъ господарствѣ, що кождый не тôлько мôгбы але и мусѣвбы бути точнымъ и старяннымъ господаремъ. Стягаючи безъ проволоки кожду залеглôсть недопустилабы така кредитова институція страшенного взросту залеглостій, котра ôттакъ потягає за собою необходимый упадокъ довжника, а уживаючи секвестраціи доходôвъ яко средства екзекуційного присиловалабы недбалыхъ до точности и господарского ладу а не доводилабы до вывлащеня землѣ. Такъ отже силою такои мѣстцевои громадскои организаціи моглабы народна институція кредытова розвиватися для власного добра и для добра своихъ довжникôвъ, для добра нашого селяньства и маломѣщаньства, котре пôдъ зрѣлымъ, енергичнымъ и оглядным руководствомъ моглобы здвигнутися зъ своихъ довгôвъ, зъ свого упадку и що разъ дальше поступати на дорозѣ господарского розвою.

ДОПИСЬ.

Зъ Скôльского. (II. *Языкъ рускій въ урядахъ и судахъ.*) Не першій то подôбный патріотичный зазывъ позôставъ безъ послѣдствій; въ кождôмъ закутку краю нашого суть люде съ правдивымъ почутьемъ обовязкôвъ народныхъ, котрî словомъ и дѣломъ неусыпно зазываютъ интелигенцію нашу, щобы стояла на сторожи правъ народныхъ. Слова перелѣтаютъ найчастѣйше безгомонно, а дѣла мало тôлько знаходятъ послѣдователѣвъ.

Конечнымъ и природнымъ послѣдствіємъ того єсть, що урядники краєвî починаютъ игноровати языкъ рускій и тôлько съ явною неохотою залагоджуютъ поданя рускî. Не винуймо ихъ за тоє, бо не можемо жадати ôтъ другихъ, щобы узнавали нашî права, коли мы ихъ самî шановати и зъ нихъ хôсновати не хочемо; впрочѣмъ, єсли урядникъ ледво разъ до року єсть въ положеню читати поданье по руски писане, чижь дивно, що ôтвыкнувши ôтъ руского письма, знаходитъ трудности въ залагодженю рускихъ подань.

Такъ отже черезъ рôвнодушнôсть одныхъ въ тôмъ дѣлѣ, трусливôсть другихъ, а злу волю инныхъ, рускій языкъ въ урядахъ и судахъ галицкихъ що разъ менше знаходитъ приступу, а не тяжко, щобы небавомъ и цѣлковито не зôставъ усуненый.

Мѣсто пôдноситись, зростати въ силу и повагу, мѣсто выкористувати наше положенье управнене конституцією, мы малѣємо съ кождымъ рокомъ, запропащаємо права нашî, нагинаємо добровôльно шію пôдъ ярмо противникôвъ. Коли мы вже навѣть рускимъ языкомъ въ публичнôмъ житю яко Русины не зазнаменовуємося, ктожь насъ яко ôтрубный нарôдъ, кто Галичину, яко край рускій уважати стане? Чи можемо инныхъ правъ для народа домагатися, коли изъ тыхъ правъ, котрî намъ зôстали наданî користати не хочемо, чи не умѣємо?! Въ чѣмъ жежь знайдемо опору противъ вынародовленя въ нынѣшнôмъ труднôмъ положеню нашôмъ, коли єще и рускій языкъ, той найдорогоцѣннѣйшій скарôбъ нашъ народный, той талисманъ, що єго нашъ нарôдъ черезъ тôлько вѣкôвъ зберегавъ ôтъ запропащеня, ôтдамо пôдъ покровительство чужинцѣвъ, на ихъ ласку и неласку?

Настала протоє крайна для насъ пора опамататися, отрястися зъ рôвнодушности, скинути зъ себе сервилизмъ и однодушно станути на сторожи правъ народныхъ. За кôлька десятокъ лѣтъ може вже бути за пôзно, єсли такъ дальше, якъ доси, буде у насъ водитися.

Справа нами порушена єсть такъ для насъ животною, такъ наглячою и въ такôй тѣснôй звязи позôстає съ другими справами порушеными вже черезъ шан. Редакцію „Дѣла," якъ примѣромъ, съ справою школъ, що надъ важностію тоижь дальше застановлятись не видимо потребы. Пригадуємо тôлько, що якъ у всѣхъ справахъ дотычныхъ цѣлого народа, такъ и въ тôй справѣ навѣть найусильнѣйшî змаганя одиницъ, спорадично розкиненыхъ ничого не вдѣютъ а тôлько солидарностію, сполучеными силами можемо выдвигнутися зъ прикрого нашого положеня. До переведеня того уважаємо за найôтповѣднѣйше взновленье высше наведеного внесеня Пр. О. П... у всѣхъ деканатахъ, у всѣхъ товариствахъ рускихъ, въ всѣхъ кругахъ рускои интелигенціи. Най патріотизмъ нашъ не зазначаєся тôлько словами, дѣлъ намъ потреба, щирои, неутомимои, неустрашимои працѣ.

Коли интелигенція наша пересправляти буде съ властями краєвыми тôлько въ языцѣ рускôмъ, коли буде вплывати на людъ сѣльскій, щобы тойже ôтъ урядôвъ и судôвъ домагався рѣшень тôлько въ зрозумѣлôмъ для него языцѣ, въ языцѣ матернôмъ, коли будемо домагатися, щобы права въ нашу користь выданî були точно выконуванî, языкъ рускій знайде поважанье у кождого, знайде свобôдный приступъ въ урядахъ и судахъ, знайде дорогу до дальшого розвою. Не подыблемося тогды съ закидомъ, що рускî катедры на университетѣ суть злишнî, що рускî выклады въ школахъ середныхъ и низшихъ суть безхосеннî, противно управненî будемо съ тымъ бôльшою настойчивостію домагатись зрущеня школъ и университету.

Якъ обезпеченî суть права руского языка взглядомъ урядôвъ и судôвъ выказуютъ слѣдуючî розпорядженя:

1. Въ слѣдствіє найвисшого рѣшеня роспорядженьемъ минист. справедл. зъ 22. жовтня 1852 Ч. 16571 постановлено: що въ Галичинѣ вôльно сторонамъ вносити поданя до судôвъ въ рускôмъ, польскôмъ або нѣмецкôмъ языцѣ, що суды суть обовязанî свои ухвалы выдавати сторонамъ на ихъ жаданье крôмъ въ нѣмецкôмъ, такожь въ рускôмъ, або польскôмъ языцѣ; що протокола судовî маютъ бути списованî такожь въ рускôмъ або польскôмъ языцѣ, єсли сторона нѣмецкого не розумѣє, въ матернôмъ (краєвôмъ) языцѣ обвиненого маютъ перепроваджуватись розправы карнî; до рѣшень для селянъ выстосованыхъ мусить бути долученый перекладъ нѣмецкого тексту въ такôмъ языцѣ (рускôмъ або польскôмъ) котрый дотычнои стороны єсть матернымъ.

Подôбнî постановленя займаютъ розпорядженя мин. справед. зъ 24 марта и 8 червня 1860 ч. 4244 и 8640.

2) Розп. мин. спр. зъ 9 липня 1860 ч. 10340 покликуючись на попереднî доповняє ихъ якъ слѣдує: Сторонамъ и ихъ заступникамъ вôльно вносити до судôвъ поданя въ нѣмецкôмъ або въ краєвыхъ (рускôмъ або польскôмъ) языкахъ; суды обовязанî выдавати рѣшеня и перепроваджовати розправы въ такôмъ языцѣ, въ якôмъ поданье внесене зôстало; протокола судовî маютъ бути списованî въ тôмъ языцѣ краєвôмъ, котрого дотычна сторона уживає; єсли судъ зноситься съ якою стороною безъ попередно внесеного поданя (прим. вôзваня, декрета и т. и.) мусить уживати языка, котрый єсть дотычнои стороны матернымъ; громады уважаются пôдъ тымъ взглядомъ яко стороны приватнî. Тоє розпорядженье обовязує такожь высшî власти судовî.

3) Розпорядженьемъ минист. справедливости зъ 26 серпня 1860 ч. 12299 постановлено, що вписы до книгъ грунтовыхъ маютъ совершатися въ тôмъ языцѣ, въ якôмъ поданье зôстало внесене.

4) Розпорядженьемъ минист. справедливости зъ 26 жовтня 1860 ч. 14186 постановлено тожь само що до едиктôвъ оголошуваныхъ въ газетѣ урядовôй.

5) Розпорядженьемъ мин. справедл. зъ 19 червня 1862 ч. 6067 наказуєся судамъ строго придержоватися повысшихъ розпоряджень.

6) Арт. 19 закона основного зъ р. 1867 єсть кождому ажь надто добре знаный, щобы єго тутъ наводити.

7) Розп. всѣхъ министрôвъ зъ дня 5-го червня 1869 ч. 2354 постановлено, що всѣ правительственнî власти, уряды и суды въ Галичинѣ (съ выняткомъ войсковыхъ) маютъ уживати польского языка въ службѣ и дѣловодствѣ внутрѣшнôмъ и въ зношеняхъ съ другими правительственными властями въ Галичинѣ. Впроваджено тымъ отже языкъ польскій яко урядовый. Въ §§. 2 и 5-ôмъ того розпорядженя сказано выразно, що тымъ не нарушаєся давнѣйшî розпорядженя що до зношень правительственныхъ властій съ сторонами приватными, съ властями неправительственными, съ корпораціями и громадами.

Въ §. 3 того розп. постановлено, що суды обрадовати маютъ въ тôмъ языцѣ, въ якôмъ ухвала запасти має, а взглядно, въ якôмъ поданье зôстало внесене.

8) Розп. президента львôвского ц. к. суду высшого краєвого зъ дня 19 серпн. 1869 ч. 8222 выдано приписы въ духу розпоряджень пôдъ ч. 1—4 напроваджененыхъ.

Подôбнî розпорядженя зôстали выданî майже до всѣхъ властій и урядôвъ тукраєвыхъ; на пôдставѣ тыхъ розпоряджень численнî зажаленя вношенî до министерства противъ тукраєвыхъ урядникôвъ, котрî робили трудности въ залагодженю рускихъ подань, ôтнесли пожаданî наслѣдства.

Чи маючи таку обезпеку, все намъ єще съ трудомъ прійде здобути рускому языкови належне узнанье, чи потреба намъ тутъ єще бôльше чого якъ доброи волѣ, крихту ôтваги и почутя обовязку и солидарности? Чи и на тоє насъ вже не стати?

Стефанъ Тихій.

Выборы зъ р. 1879 въ Галичинѣ

передъ судомъ рады державнои.

Бесѣда посла о. Озаркевича: (Кон.)

Єслижь єсть безперечнымъ фактомъ, що вынятково користне становище Полякôвъ въ Галичинѣ єсть дѣломъ правительства, що дальше Нѣмцѣ, якъ то я на новый рôкъ вычитавъ въ однôй часописи, не маютъ нiякои потребы, вытискати елементъ польскій въ Галичинѣ, бо они не маютъ тамъ нiякихъ нѣмецк. интересôвъ, отже тôлько и остає имъ, що приглядатися рôвнодушно борбѣ Полякôвъ съ Русинами, — коли отже на послѣдокъ правительство вже всѣ усилія Русинôвъ до крихты пôдтяло, и коли обманюючій лучъ надѣи стає погасати, — то я, яко заступникъ сельскихъ громадъ, маю обовязокъ звернути увагу правительства на тіи глубокî раны, якî оно не безъ системы завдає рускôй народности, та що много лѣтъ мине, закимъ ослабне закорѣнена недовѣрчивôсть противъ органôвъ правительственныхъ.

Нехай правительство мене переконає, що мои выводы неправдивî, що оно якъ разъ противно поступає; але єго доказы тôлько тогды будутъ мати вагу, єсли оно, голосячи, що стоитъ по надъ партіями, не буде мачухою славян. рускому народови, котрый до теперь належитъ тôлько съ майномъ и кровію, а безъ нiякихъ правъ политичныхъ до складу прочихъ австрійскихъ народôвъ, и не буде єго до стѣны давити, якъ п. министеръ-президентъ въ сѣй палатѣ высказавъ, але рôвно съ другими австр. народами, дѣйстно надѣлитъ єго народнымъ рôвноуправненьемъ пôсля XIX. арт. основного закона — котрый прецѣнь єсть державнымъ закономъ, але, жаль сказати, для Русинôвъ мертвою на паперѣ буквою.

Протоє на пôдставѣ тыхъ моихъ выводôвъ, смѣю предложити слѣдуючу резолюцію:

„Высока палата зволитъ рѣшити: Взываєся правительство, щобы остро наказало низшимъ властямъ, повздержатися ôтъ всякои агитаціи выборчои при повненю ихъ урядовои службы."

Колижь тая резолюція тôлько того бажає, що правда и справедливôсть, то я спускаюся на чувство справедливости сеи высокои Палаты и прошу о єи принятье.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Наша обава, высказана въ послѣднôмъ Ч-лѣ, що черезъ опôзненье розправъ буджетовыхъ въ радѣ державнôй скликанье краєвыхъ соймôвъ зновъ на дальше ôттягнеся, потверджаєся скорше, якъ того можна було сподѣватися. Пôсля новѣйшихъ вѣстій уложило правительство вспôльно съ президіюмъ рады державнои програму працъ парляментарныхъ. Отвѣтно до сеи програмы малибы розправы буджетовî въ радѣ державнôй ôтбутися доперва по лат. Великодни; на мѣсяць цвѣтень и май будутъ ухваленî провизоричнî податки; соймы малибы бути скликанî доперва въ червню, а вже въ липню маютъ наново обрадовати вспôльнî делегаціи. Такъ отже не тôлько часъ скликаня соймôвъ дуже значно опôзнится, але крôмъ того єще часъ для ихъ обрадъ вызначеный мавбы бути зновъ дуже коротенькій, ледво выстарчаючій на ухваленье буджету и самыхъ найбôльше наглыхъ справъ бѣжучихъ, не згадуючи вже о важныхъ справахъ законодавства краєвого, якî дожидаютъ нашъ соймъ краєвый ôтъ кôлькохъ лѣтъ.

Дотеперѣшна дѣятельнôсть рады державнои не полагодила єще найважнѣйшихъ справъ мимо обѣтницѣ правительства, що теперѣшна сесія парляментарна буде посвящена живôй дѣятельности надъ державными реформами. Розпочата реформа податкôвъ, якъ небудь обчислена на справедливѣйшій розкладъ податкôвъ, не принесе нiякого облегченя, а навѣть, якъ пишутъ намъ зъ добре поинформованого жерела, єще бôльшî тягары, бо правительству именно й о тоє ходитъ, щобы тою реформою податкôвъ выдобути для державы бôльшî доходы. Въ буджетѣ австрійскôмъ все єще выдатки дуже значно перевысшаютъ доходы, а пôсля найновѣйшихъ слôвъ новоименованого министра финансôвъ Австрія мимо внесеныхъ проєктôвъ о податковôй реформѣ все таки єще буде мусѣла убѣгатися до затягненя новыхъ довгôвъ, хочь въ осени тоєжь саме правительство оголосило свою програму: незатягати новыхъ довгôвъ. Рѣчь ясна, що при такôмъ станѣ рѣчій парляментарна дѣятельнôсть звернена головно на покрыванье щоразъ новыхъ дефицитôвъ не представляєся для загалу людности ôтрадною и що жалѣ на непродуктивнôсть парляментаризму щоразъ стаются голоснѣйшими.

На 50-ôмъ засѣданю *рады державнои* ôткинено внесенье п. Льинбахера о прокураторскихъ функціонарахъ и обрадовано надъ внесеньемъ п. Визенбурга, о увôльненю новыхъ будовъ ôтъ податку. Справозд. комисіи Авспицъ вноситъ, щобы новî будовы, перебудованя и добудованя були вôльнî черезъ 12 лѣтъ ôтъ податку. Визенбургъ, Кронаветтеръ и Штейдель промовляютъ за довшимъ звôльненьемъ ôтъ податку. Розправа єще незакôнчена. Принято лише внесенье комисіи яко пôдставу спеціяльнои розправы.

Въ комисіи для справъ желѣзницъ ведутся дальшî обрады надъ закономъ о альбергскôй желѣзници. Комисіи податкова и буджетова такожь обрадуютъ. Въ палатѣ панôвъ творится посередна партія, котра має стояти по серединѣ межи автономистами а централистами. Доси має тая партія чи-

---

але понеже упертî католики стояли мимо всего твердо при своѣй вѣрѣ, то рѣшився Кромвель депортовати весь нарôдъ ирійскій на якій небудь островъ въ захôднôй Индіи. Втогды схоронились недобитки въ лѣсы и багна. Кромвель ôтступивъ ôтъ свого страшного намѣреня, але за те велѣвъ всѣхъ Ирійцѣвъ прогнати на захôдне побереже острова и тамъ замкнути ихъ въ крѣпостяхъ пôдъ надзоромъ протестантскихъ ордъ воєнныхъ. Забранî землѣ роздѣлено помежи — жовнярôвъ и колонистôвъ англійскихъ, пôдчасъ коли тысячѣ Ирійцѣвъ гинуло ôтъ голоду и студени въ багнахъ.

Якъ жестоко и въ пôзнѣйшихъ часахъ карано Ирѣйцѣвъ, свѣдчитъ устава карна (penal laws) зъ року 1693, котрôй товаришила конфиската одного миліона моргôвъ землѣ. На пôдставѣ сеи уставы мусѣли всѣ высшî достойники церкви католицкои опустити островъ, а низшимъ зборонено проповѣдовати вѣру и орудовати тайнами. Жаденъ католикъ не смѣвъ одержати нiякого публичного уряду, набувати землѣ, дружитися съ протестанткою, свобôдно розпоряджати своимъ майномъ навѣть при предсмертнôмъ завѣщаню. Окреме розпорядженье зборонялo католикамъ ѣздити на кони дорожшôмъ надъ 5 ф. штерлингôвъ. Католика, котрый зъявивбыся на територіи протестантскôй тровлено псами, а навѣть убивано немовь дику звѣрину. Протестантскимъ церквамъ платили католики десятину.

(Конецъ буде)

слити вже 30 членôвъ. Ходятъ такожъ поголоски, що гр. Таффе стараеся утворити въ радѣ державнôй посередну партію, котрабы пôдперала теперѣшне министерство по надъ партіями. Чи се однакожь удасться, можна сомнѣватися. Зъ голосôвъ нѣмецкихъ часописій можна догадоватися, що самѝ централисты стараются всѣма способами розбити таборъ автономистôвъ и въ тôй цѣли разъ въ разъ пôдносятъ всѣлякѝ поголоски о роздѣлѣ ческого клюбу, о незгодѣ межи Чехами а Поляками, о выступленю Моравцѣвъ и молодыхъ Чехôвъ зъ ческого клюбу и т. д. На всѣхъ тыхъ поголоскахъ есть стôлько лише правды, що посередъ автономистôвъ були новѝ диссонансы, котрѝ однакожь теперь полагоджено.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Докладнѣйшихъ вѣдомостій о атентатѣ на царя мало. Слѣдство провадится дуже тайно, а дневники россійскѝ не можутъ всего писати. Доси провѣрено, що одинъ зъ придыбаныхъ въ сутеринахъ будьтобы заговорщикôвъ бувъ лишь перебраный за роботника. Вѣсть о утечи дижурного офицера зъ сторожи прибочнои показалась ложною. Вся старшина и инфантеристы повнили свою службу точно, за що царь подяковавъ имъ лично. Здоровье царя есть добре. 11. (23.) л. навѣстивъ ôнъ въ открытыхъ санкахъ павловску школу военну. Повертаючого провожали школярѣ громкими ура ажь до Николаевского мосту. Тутъ повитали его такожь прохожѝ съ великимъ одушевленьемъ. Царь бувъ видимо радый всему и дяковавъ на всѣ стороны поклонами. Тревога по катастрофѣ минула. Соціялисты однакожь не перестаютъ грозити новыми атентатами. Листы съ грозьбами находить царь не лишень на своѣмъ пульпитѣ, але и въ серветѣ при обѣдѣ и хустинкахъ до носа. Мѣсто давнѣйшои соціяльнои „Народнои Волѣ“ выходитъ новый органъ „Чорный Передѣлъ,“ котрого кожде число незвѣстна рука доручае цареви. Тамъ и загрожено Александрови, що въ день ювилейный, 2-марта, выправлятъ ему соціялисты таку илюминацію, якои еще никто не видавъ. Полиція предприняла проте дуже строгѝ мѣры осторожности.

Справа Гартмана, мнимого атентатора на житье царя въ Москвѣ, еще не полагоджена. Гартманъ есть россійскій пôдданый и на тôй пôдставу затребовавъ россійскій амбасадоръ его выдачи. Франція однакожь не може рѣшитись, чи уважати Гартмана яко звычайного зброднярa чи яко политичного переступника? Увязненый Г. признаеся до соціялизма, але ставитъ пытанье, чи тое, що ôнъ належитъ до активнои партіи нигилистôвъ и бере участь въ заговорахъ есть въ Франціи зброднею? „Я знаю“ — каже ôнъ — „що коли мене выдаете, я пропащій; але вы не можете мене выдати лишь тогды, коли будете мали въ рукахъ доказъ, що я виноватый.“ Опираесь ôнъ при тôмъ на законѣ зъ р. 1804, котрый обвиненого збороняе довше вязнити якъ двайцять день. Если не удасться Россіи до сего часу зôбрати доказы противъ Гартмана, то ôнъ буде вôльный. Дневники нѣмецкѝ доповняютъ вѣдомôсть о сѣй справѣ въ той способъ, що амбасадоръ росс. гр. Орловъ на случай невыдачи загрозивъ Франціи опущеньемъ свого посольства.

Нѣмеччина. Nordd. Allg. Ztg., органъ инспированый черезъ кн. Бисмарка, помѣстивъ въ найновѣйшôмъ часѣ артикулъ, въ котрôмъ звертаеся противъ Россіи съ запытаньемъ, въ якôй цѣли тая держава укрѣпляе захôдни свои границѣ, именно Ковно, Бялистокъ и Гродно. При тôмъ ударяе органъ Бисмарка на министра вôйны Милютина и осуджае его яко головного мотора неприязни Россіи до Нѣмеччины, и примѣчае що Россія имовѣрно стремитъ до выконаня предсказанои Наполеономъ I. ворожбы, що Европа за пятьдесять лѣтъ станеся або „козацкою або республиканьскою.“ На се вызыванье ôтповѣдаютъ росс. дневники, що Россія вôльно якъ и кождôй другôй державѣ укрѣпляти границѣ свои, а именно захôдну противъ Нѣмеччинѣ, що она въ послѣднôмъ часѣ розширила крѣпости Торуня и Королевця. Що однымъ вôльно, вôльно и другимъ. Въ прочѣмъ крѣпости россійскѝ лежатъ посередъ народонаселеня польского, котре завсѣгды еще обявляе охоту до револьтованя. Россія, додаютъ они, булабы такъ богато не потерпѣла, еслибы еи захôднѝ границѣ въ часахъ военъ Наполеона I. були лѣпше обезпеченѝ. Дневники нѣмецкѝ, застановляючись надъ полемичнымъ артикуломъ часописи Nordd. Alg. Ztg. приходятъ до заключеня, що содержанье его есть звернене противъ особы самого Горчакова, котрого желѣзный канцлеръ не конче любитъ и его агресивнои политики завсѣгды лякаеся. Дивно имъ такожь, длячого згаданый артикулъ появився якъ разъ въ тôмъ часѣ, коли высшѝ сферы россійскѝ не очуняли еще по послѣднôмъ атентатѣ на житье царя. Въ слѣдъ за тымъ принесла Nordd. Allg. Ztg. новый артикулъ бôльше смиренного тону, въ котрôмъ годится съ выводами дневникôвъ россійскихъ и обявляе повну вѣру въ пріязнѝ ôтношеня Россіи до Нѣмеччины.

Франція. Въ сенатѣ при розправѣ надъ уставою школьною говоривъ Пелетанъ противъ Єзуитôвъ, ударяючи на ихъ ультрамонтаньскѝ стремленя. Єзуиты, казавъ бесѣдникъ, то интернаціональна армія, котра пôдъ начальствомъ свого генерала хоче завоювати всѣхъ князѣвъ пôдъ власть папы. Королѣ нехай королюютъ, а сповѣдники нехай правлятъ народами. Клерикалы огорчились дуже бесѣдою Пелетана, въ слѣдствіе чого перервано засѣданье.

Всѣ сторонництва парляментарнѝ годятся на те, щобы въ справѣ Гартмана лишити правительству свобôдну руку.

Англія. Проворный Альбіонъ громадитъ заедно силы противъ Россіи. Спинивши походъ побѣдоносной арміи россійскои на Царгородъ въ послѣднôй вôйнѣ и спровадивши користи, якѝ Россіи виннѝ були припасти по освобожденю Болгаръ, ad minimum, Англія заняла майже рôвночасно Кипръ, взяла въ свои руки надзôръ надъ администраціею Малои Азіи, ôттакъ вторгнула до Афганистану и зробила сей край ôтъ себе зависимымъ — въ найновѣйшихъ же часахъ стараеся она привлечи на свою сторону шаха перского Назръ-Еддина, котрый до сего часу завсѣгды симпатизовавъ съ Россіею, даючи ему за тую змѣну Гератъ. Симъ способомъ сподѣеся Англія вытворити сильный желѣзный обручь, котрый не тôлько мавбы спинити заборы Россіи въ середущôй Азіи, але въ разѣ потребы выступити до офензивы на всѣхъ точкахъ и загрозити Россію такъ въ Закавказкôмъ краю якъ и въ Туркестанѣ. Навѣть съ ворожимъ собѣ дуже Магометомъ-ханомъ, пануючимъ въ всхôднôмъ Туркестанѣ, котрый помагавъ Афганамъ, вступила Англія въ переговоры и заманюе его до союза за частину здобутого Афганистану.

Зъ судовои салѣ.

Чи легкодушнôсть чи захланнôсть? Позавчора скôнчилася триднева розправа передъ судомъ присяжныхъ во Львовѣ противъ Андрея Кукурудзы, инжинера намѣстництва, обвиненого о злочиньство обманьства и спроневѣреня.

А. Кукурудза съ двома товаришами своими Крокевичомъ и Раппе купили въ трôйку льосъ за 3 зр. акоись льотеріи ческои и выграли 160 зр. Кукурудза тогды порадивъ своимъ спôльникамъ, щобы зъ выграного закупити зновъ 3 льосы станиславôвскѝ. И дѣйстно куплено 3 льосы станиславôвскѝ, кождый спôльникъ взявъ одинъ льосъ, а для контролѣ на кождôмъ льосѣ назначено нумера всѣхъ льосôвъ. Спôльники розъѣхалися. Кукурудза лишився во Львовѣ. Крокевичь бувъ 1876 р. въ Бохни а Раппе въ Надвôрнѣ. 1876 р. Крокевичь одержавши списъ вытягненыхъ льосôвъ станисл. добачивъ, що льосъ 3.775, котрый припавъ Кукурудзѣ, выгравъ 10.000 зр. Написавъ отже заразъ утѣшный листъ до Кукурудзы и до Раппе. Кукурудза заперечивъ спôльникамъ права до подѣлу, ба що бôльше, выперся, що ôнъ не мавъ такого льосу. Спôльники пôзвали его передъ судъ цивильный. Въ судѣ цив. Кукурудза, *мимо осторогъ*, що справа пôдпаде судови карному, присягъ на оба свои замѣты. Тымчасомъ льосъ выграный давъ до есконтованя сынови своеи далекои своячки(?!) слуш. политехники и пожичивъ зъ тыхъ грошій 5000 зр. гр. Коморовскому, котрый выставивъ довжне письмо на имя тои его своячки, Гарматниковои. Але гр. Коморовскій знавъ, що гроши тіи зъ выграного льосу. Справа перейшла до суду карного и въ слѣдствѣ все выявилося. По розправѣ судіи присяжнѝ 8 голосами противъ 4 признали Кукурудзу виновнымъ злоч. обманьства (черезъ фалшиву присягу) и спроневѣреня а трибуналъ судовый уневажнивъ засудъ суда цивильного, засудивъ Кукурудзу на 2 роки тяжкои вязницѣ и на заплату спôльникамъ 5.668 зр. Зваживши, що Кукурудза бувъ одинъ зъ найздôбнѣйшихъ инжинерôвъ при Намѣстництвѣ, що посѣдавъ свôй неабыякій маетокъ (якъ говорятъ до 40.000), насуваеся пытанье, що его погнало до фалшивои присяги: чи легкодушнôсть, чи захланнôсть?

НОВИНКИ.

— Въ память **Тараса Шевченка** ôтбудеся въ суботу, дня 23. лютого (6. марта) с. р. въ комнатахъ Бесѣды рускои музикально-декляматорскій вечеръ, полученый съ ôтчитомъ, на котрый комитетъ уряджуючій въ имени выдѣлу Бесѣды рускои ВП. членôвъ тогожь товариства вразъ съ Родинами запрошуе. Початокъ вечеру якъ и програмъ будутъ оголошенѝ въ слѣдуючôмъ числѣ „Дѣла“.—*Отъ уряджуючого комитета.*

— **За упокôй бл. п. Володимира Ганкевича** Д-ра правъ, адвоката краевого въ Бучачу, члена рускихъ товариствъ: „Просвѣты,“ „товариства им. Шевченка,“ „Рускои Бесѣды,“ бувшого головы тов. „Дружный Лихварь“ упокоившогося въ Бучачу дня 15. (27.) сѣчня с. р. ôтправится поминальна служба божа дня 19. лютого (2. марця) о годинѣ 10. рано въ Успеньской церквѣ, заходомъ рускихъ товариствъ, на котру членôвъ тыхъ товариствъ и всѣхъ правовѣрныхъ христіянъ запрашаеся.

— **Митр. Консисторія** рѣшила внести до сойму краевого петицію, щобы катехитамъ при школахъ чотыро- и бôльшеклясовыхъ призначено отвѣтну ромунерацію зъ фондôвъ краевыхъ.

— **Рукополаганье въ іереи** кандидатôвъ льв. Аеп. зачинаеся 4. (16.) марта с. р.

— **Поминальне богослуженіе** за упокой бл. п. цѣсаря Франциска I. ôтправитъ Виреосв. Митрополитъ дня 2. лат. марта въ церквѣ катедральнôй.

— **На авдіенціи у Е. В. Цѣсаря** була д. 23. лат. с. м. подôльска депутація, пôдъ проводомъ кн. Чарторыйского (зъ Пôдгаець), гр. Потоцкого, (зъ Бережанъ) и гр. Лянцкороньского, въ справѣ будовы желѣзнои дороги зъ Станиславова до Гусятына.

— **Бучацка рада громадска** выбрала депутацію въ Вѣдень въ справѣ будовы желѣзн. дороги зъ Станиславова до Гусятына, зложену зъ гр. Потоцкого, Станисл. Цѣньского, Берка Штерна (бурмистра), Александра Ненцкого (радного) и доктора Миллера.

— **Загальнѝ зборы буков. „Рускои Рады“** ôтбудутся въ Чернôвцяхъ дня 21. лют. (4. марта) о 2-ôй год. пополуд. въ комнатахъ черновецкои „Рускои Бесѣды“.

— **Соколова-Рунина,** надворна спѣвачка петербурска дасть въ нашôмъ мѣстѣ концертъ при участи пп. Микулього и Мышуги дня 7. л. Марта въ сали „Народного Дому“.

— **Обще рольничо-кредитове заведенье** купило на власнôсть каменицю при ормяньскôй ул. напротивъ „Нар. Дому“ за 85.000 зр.

— **Дирекція почтъ у Львовѣ** ôтобрала въ слѣдствіе приватнои жалобы позволенье продажи марокъ почтовыхъ одному львôвскому трафикантови за тое, що ôнъ не державъ рускихъ блянкетôвъ почтовыхъ.

— **Директоромъ уряду телеграфичного у Львовѣ** именованый Александеръ Строка, секретарь дирекціи телеграфôвъ.

— **Почтовѝ урядники** выготовили петицію, въ котрôй домагаются: 1) щобы зменшено часъ службы зъ 40 на 30 лѣтъ: 2) щобы служба почт. експедитора зачислялася вже до службы державнои; 3) щобы закрытый ôтъ 5 лѣтъ авансъ зновъ ôткрыти и т. д.

— **Зъ Черновець** пишутъ намъ дня 13. (25.) с. м.: Рада мѣска въ Чернôвцяхъ рѣшила вчера вечеръ, що новіи назвы улиць въ Чернôвцяхъ, котрѝ небавомъ маютъ впровадитися, маютъ писатися по нѣмецки, волоски и руски. Зъ початку хотѣла бôльшôсть комисіи мати тôлько нѣмецкѝ назвы. Волохи зажадали волоскихъ, и длятого одинъ жидъ поставивъ евентуальне внесенье, щобы на случай принятя волоского внесеня додати еще назвы рускѝ. Нѣмцѣ узнали тое внесенье цѣлкомъ справедливымъ и голосовали за нимъ навѣть тѝ, що дали голосы противъ написій волоскихъ. И такъ рѣшено всѣма голосами (поименно) противъ трехъ рôвноуправненье руского языка въ Чернôвцяхъ.

(А) **Зъ Радымна** пишутъ намъ пôдъ дн. 28. лют.: Въ Радымнѣ вже такожь бѣда велика, голодъ доскулюе мѣщанамъ. Цѣле мѣсточко — самѝ майже поворозники, котрѝ, правда, роблятъ, але зъ ихъ роботы хосенъ жиды маютъ, бо мѣщане берутъ ôтъ жидôвъ клочье и прядиво, выробляютъ рôжнѝ рѣчи и готовѝ ôтдаютъ жидамъ, а жиды транспортуютъ вже, куда имъ треба. Щобы голодови хоть по части запобѣгчи, ухвалила рада громадска запомогчи бѣдакôвъ и въ тôй цѣли выняла зо зложеныхъ въ львôвскôй щадници грошій 600 зр. ôтсоткôвъ, зъ котрыхъ призначила 200 зр. на запомогу бѣдныхъ, купуючи поживу и роздаючи межи убогихъ. Убогѝ дôстаютъ по квартѣ каши и по горцеви бульбъ а гдекотрѝ и запомоги грошевѝ по 3—4 зр. Що зъ рештою 400 зр. пп. раднѝ вдѣютъ, не знати.

Русинôвъ въ цѣлôмъ Радымнѣ есть дуже мало, мѣщане вытисненѝ зъ середины мѣста жидовою а въ цѣлôмъ квадратѣ ринку есть може всего 5 хатъ христіяньскихъ. Довкруги на бôльшихъ посѣлостяхъ сидятъ такожь жиды, якъ, въ Островѣ, Михайлôвцѣ, Святôмъ, Дмитровичахъ, Трôйчицяхъ и т. д.

Пануючѝ хоробы въ Галичинѣ. Ц. к. Намѣстництво подае пôдъ днемъ 18. лютого с. р. справозданье зъ епидемій въ нашôмъ краю. Оспа пануе въ захôднôй Галичинѣ. Тифусъ плямистый въ повѣтахъ турчаньскôмъ, гусятыньскôмъ, городецкôмъ, тѣшановскôмъ, старомѣскôмъ, самбôрскôмъ и др., загаломъ въ 15 мѣсцевостяхъ 11 повѣтôвъ. Тифусъ жолудочный прокинувся подекуда въ повѣт. гусят. кросненскôмъ, ланцутскôмъ, перемыскôмъ, скалатскôмъ, дрогобицкôмъ, чортковск., перемышл., саноцк. и др. загаломъ въ 15 мѣсцевостяхъ, 12 повѣтôвъ. Дифтеритъ въ 24 мѣсцевостяхъ 12 пов.: въ борщôвскôмъ, долиньскôмъ, городецкôмъ, калускôмъ, коломыйскôмъ, снятыньскôмъ, товмацкôмъ, залѣщицкôмъ, золочѣвскôмъ и др. Шкарлятина въ повѣтахъ сандецкôмъ и дрогобыцкôмъ.

(Н) **Зъ Перемышля** Орденъ змартвыхвстанцѣвъ. Въ числѣ 9-ôмъ „Дѣла“ була замѣщена допись зъ Бучацкого, въ котрôй говорится о орденѣ змартвыхвстанцѣвъ. Гдеякѝ близшѝ вѣсти въ тѣй справѣ не будутъ безъ интересу, тожь прошу ихъ замѣстити для загальнои вѣдомости. — Орденъ змартвыхвстанцѣвъ (галузь єзуитôвъ) находится въ Римѣ и состоитъ зъ Россіянъ и Полякôвъ, переважно емигрантôвъ. Одна часть монахôвъ придержуеся обряда латиньского, друга часть припала за призволеньемъ римского престола на обрядъ греческій, носитъ довгѝ рясы, бороды и колпаки, и ôтправляе литургію на языцѣ словяньскôмъ. Новѣйшими часами ôтнѣсся генералъ ордена Петро Семененько до найясн. Монархи съ прошеньемъ, щобы призволено имъ осѣсти въ Галичинѣ (въ цѣлôй Австріи. Ред.) Въ своѣй петиціи ставлятъ собѣ змартвыхвстанцѣ за цѣль: ôтбувати миссіи, выховувати молодѣжь и примиряти оба обряды (рускій и латиньскій). Зъ порученя найясн. Монархи предложило министерство исповѣданій тую справу всѣмъ галицкимъ ординаріятамъ и зажадало ихъ мнѣнія. Лат. ординаріяты ôтповѣли (якъ можь було надѣятися) дуже приклонно для нового ордена; рускѝ ординаріяты, поученѝ сумнымъ досвѣдомъ исторіи, супротивилися одноголосно, тымъ бôльше, що змартвыхвстанцѣ греч. обряда булибы совершенно независимыми ôтъ нашихъ архіереѣвъ. Перемыскій ординаріятъ отвѣтивъ уже меморіяломъ, котрый ему всяку честь приноситъ; подôбный отвѣтъ высылае такожь ординаріятъ львôвскій. — Що зъ того буде, не знати. Говорятъ однакожь загально, що мимо супротивленя рускихъ *ординаріятôвъ новый орденъ таки осяде* въ Галичинѣ!?

— 21. с.м. въ ночи **згорѣла въ Москвѣ** головна часть Петровскои лѣсничои академіи, въ котрôй мѣстились професоры и 300 студентôвъ. Музеа техничнѝ, агрономичнѝ, механичнѝ и ботаничнѝ съ махинами, моделями и цѣнными приладами згорѣли до крихты. Шкода обчислена на пôвъ миліона рублѣвъ. Въ самъ часъ коли выбухъ пожаръ, ôтбувалися ревизіи у студентôвъ задля нигилистичнои пропаганды. Пожаръ сей, здаеся, зôстае въ звязи съ теперѣшнымъ рухомъ революційнымъ въ Россіи.

(Б.) **Лѣкъ на дифтеритъ (задавку).** Зъ Вѣдня пишутъ намъ: „Вже ôтъ кôлькохъ лѣтъ по всѣхъ кôнцяхъ Галичины дифтеритъ (задавка), тая страшна пошесть, непощадно стинае молодѣжь ба й старшихъ людій. Не тôлько простый нарôдъ не знаючи лѣку ніякого на „задавку“, закладае руки та плаче, якъ передъ его очима хороба, спроваджуюча, можь сказати, нехибну смерть, розвиваеся у дитины одной, ба й другои, часомъ всѣхъ дѣтій въ хатѣ, — але й лѣкарѣ часомъ, помимо найщирѣйшихъ заходôвъ не поможутъ лѣками своими. Д-ръ Корицкій, петербурскій лѣкарь оголосивъ въ росс. часописяхъ выпробованый имъ простый а, якъ ôнъ рѣшучо завѣрюе и многими примѣрами зъ своеи лѣкарскои практики переконуе, найлучшій лѣкъ на дифтеритъ. Тымъ лѣкомъ — молоко. На 124 хорыхъ на задавку, котрыхъ лѣчивъ молокомъ двое тôлько умерло и то задля компликаціи задавки съ иншими хоробами. Першій разъ уживъ ôнъ молока, яко лѣку, еще 1871 р. и хоть въ кôлькохъ случаяхъ помогло, однакожь ôнъ закинувъ бувъ тоежь, якъ то звычайно дѣеся, коли еще якій лѣкъ не зарекомендованый ніякою ученою повагою. Але потому зновъ навернувся до гоѣня молокомъ и пересвѣдчився, що молоко доси найлѣпшій лѣкъ. Въ послѣднихъ часахъ ôнъ ставъ еще додавати до молока вапняковои воды, але то не доконче. Молоко спиняе розвитье задавки, не дае ширитись. Мѣстце, где задавка вже розвилась, при гоѣню молокомъ 2, 3, 4 дни остае таке саме, але ôттакъ задавочнѝ плѣвки стаютъ ôтокромлюватися дрôбными шматочками ôтъ краѣвъ къ серединѣ. Всякѝ инакшѝ способы гоѣня задавки, котрѝ маютъ быстро знищити и ôтдѣлити задавочнѝ плѣвки, можутъ тôлько тамъ помогчи, где задавка еще лишь одно мѣстце покрыла, але якъ вже гетъ-гетъ розпростерлась, то острѝ лѣки лишь запалюютъ и дразнятъ ткани горляни и еще помагаютъ ширитись задавцѣ. Молоко береся свѣже, тепле до 18° R. До молока додаеся $^1/_3$ або й $^1/_2$ вапняковои воды. Тымъ полочеся або еще лучше сикавкою, а еще лѣпше гутаперховою банькою накроплюеся горло. При накроплюваню однакожь не треба боятися, але смѣло, придержавши ложкою языкъ, накроплювати, щобы молоко допадало въ глубь, на слизисту плѣву гортанки. При тôмъ часть плыну выходитъ носомъ при сильнôмъ кашлю, та то еще помагае ôткидати платочки задавочныхъ плѣвокъ.“

— **Антоній Шнайдеръ**, звѣстный галицкій археологъ, авторъ „Енциклопедіи до краєзнавства Галичины“ застрѣлився зъ револьвера въ голову дня 25 с. м. о 2 год. пополудни. Причина самоубійства була „манія переслѣдованя“, котра єго вже ôтъ якогось часу мучила, черезъ котру ôнъ пôдозрѣвавъ и бравъ за свого ворога всякого чоловѣка. Шнайдеръ бувъ одинъ зъ тыхъ людій, що то не маючи ни средствъ, ни здôбности чи потрѣбного образованя до предпринятя якого дѣла — прецѣнь завозьмутся и, правда, много страждаючи, але все таки не перепертою волею, желѣзною вытревалостію дôйдутъ до краю своихъ бажань. Идеаломъ Шнайдерового житя було неутомиме, безперестанне збиранье матеріялôвъ етнографичныхъ, географичныхъ, статистичныхъ и памятокъ передисторичныхъ всхôдной Галичины. Будучи убогимъ ôтоймавъ собѣ ôтъ рота, а куповавъ по антикварняхъ, по лицитаціяхъ, словомъ, всюда, старй грамоты, книги; ходивъ за тымижь ôтъ села до села и призбиравъ дѣйстно дуже много, цѣлый архивъ. Ôтъ 1870 р. бувъ діюрнистомъ въ Выдѣлѣ краєвôмъ. Въ 1874 р. поручивъ єму Выд. кр. выдавати зъ свого архиву высше згадану енциклопедію, котрои величезный томъ выйшовъ, обôймаючій, єсли не ошибаємось, тôлько 2 початковй буквы. Зъ причины такого неперебраного множества призбираного Шнайдеромъ матеріялу, Выд. краєвый занехавъ выдавництва Енциклопедіи заразъ по 1 томѣ и Шнайдеръ ôтступивъ свôй великаньскій Архивъ краковской Академіи наукъ, одержавши 600 зр. рôчнои пенсіи. Въ рр. 1877 и 1878 ѣздивъ ôнъ скрôзь по всхôдной Галичинѣ глядавъ урочищъ, могилъ, розкопувавъ за археол. памятками. Передъ самою смертію всѣ свои, въ послѣдныхъ рокахъ набутй документы и памятники перевѣзъ до библіотеки Оссолиньскихъ а маєточокъ свôй призначивъ на похоронъ та на убогихъ.

— **Конкурса учительскй.** *Рада шк. краєва* оголошує пôдъ д. 21. лют. с. р. 1) конкурсъ на посаду учителя языка нѣмецкого въ школѣ реальной въ Ярославлю, маючого крôмъ того єще квалификацію при найменше на низшу школу реальну зъ исторіи и географіи. Плата 1000 зр. и актив. додатокъ 250 зр. Речинець поданя черезъ Дирекцію до Презид. Рады школьнои до 24. марта с. р. 2) На 2 посады учит. клясичнои филол. въ гимн. Бережаньской, 3) на посаду учит. кляс. филологіи въ академ. гимн. у Львовѣ. 4) на посаду учит. кляс. филол. въ полученю съ язык. нѣм. въ гимн. въ Новôмъ-Сончи; 5) на посаду учит. кляс. филолог. въ гимн. въ Решовѣ; 6) на посаду учит. кляс. филолог. въ гимн. въ Самборѣ; 7. а) на посаду учит. кляс. филол. б) на посаду учит. кл. филолог. съ полученымъ языкомъ польскимъ въ гимн. тернопольской; 8) на посаду учит. кл. филолог. гимн. въ Золочевѣ. Плата и додатокъ актив. для всѣхъ посадъ пôдъ 2—8) пôсля уставы зъ 9. цвѣтня 1870 и 15 цвѣт. 1873. Речинець подань, съ свѣдоцтвомъ повнои квалиф. черезъ дотычну власть зверхну до Презид. Рады школьнои до 24 марта с. р.

Рада шк. окружна въ Станиславовѣ оголошує пôдъ д. 19. лют. с. р. конкурсъ на 2 посады старшого учит. съ рôчн. платою 450 зр. при школ. 4-кляс. въ Галичи и Толмачи. Убѣгателѣ маютъ прошеня свои внести за посредствомъ зверхныхъ своихъ властій до рады шк. окруж. въ Станиславовѣ съ речинцемъ до 6 тыжд. ôтъ 26 лютого с. р.

— **Звѣстну троительку Онышкевичову** засудивъ львôвскій судъ, по розправѣ передъ присяжными на 10 лѣтъ тяжкои вязницѣ за тяжке ушкодженье тѣла и крадѣжь.

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Именованый совѣтникомъ консист. съ отличіемъ одежъ крилошаньскихъ всеч. о. Іоаннъ Красицкій, парохъ въ Дашавѣ.

Кан. иститутцію одержали оо: Діонисій Рудницкій на парохію Бедрыковцѣ, дек. Залѣщицкого; Іоаннъ Монцѣбовичь, на капеланію Суходолы, дек. Бродского.

До кан. институціи завозваный о. Григорій Лонкевичь.

Презенту одержали оо: Симеонъ Бѣлецкій на парохію Горохолину, дек. Богородчаньского; Корнилій Монцѣбовичь, на капеланію Вертелку, дек. Залозецкого.

Душпастырскй посады получили оо.: Михаилъ Соловка, сотр. въ Збаражи, завѣдательство Сидорова, Михаилъ Винницкій зъ Настасова сотр. въ Збаражи, Іоаннъ Товарницкій зъ Утѣховичь завѣд. въ Коржеличахъ, Григорій Третякъ зъ Креховичь завѣд. въ Утѣховичахъ, Аиталь Билинкевичь завѣд. Знесѣня, дек. Львôвско-загородского. Николай Цегельскій прив. сотр. въ Голосковичахъ.

Въ пропозицію принятй. На парохію Кропивникъ, дек. Калуского оо: Василій Долиньскій зъ Космирина, Конст. Чепѣль зъ Поршны и Иларіонъ Поповичъ зъ Крушельницѣ. На капеланію Ивачѣвъ, дек. Зборôвского оо: Яковъ Гутковскій и Григорій Лысъ. — На парохію Рокитно, дек. Львôвско-загородского: Игнатій Войтовичь и Левъ Мыкитка. — Доповнюємо и простуємо пропозыцію на Стопчатôвъ дек. Пѣстыньского: оо. Іон. Грабовичъ зъ Половецъ, Василій Долиньскій зъ Космирина, и Іоаннъ Рудницкій зъ Воскресѣнецъ.

До духовнои семинаріи принятый Теод. Бѣлевичь на 2. рôкъ богословія.

До рукоположенія архіерейского призначеный речинець 4 (16) марта с. р.

Министерство вѣроисповѣданій призволило платню для приватного сотрудника въ Братышевѣ, дек. Товмацкого.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

Измаилъ Ив. Срезневскій умеръ дня 9 руск. с. м. въ Петербурзѣ. Дня 17. цвѣтня м. р. обходжено въ Петербурзѣ ювилей пятьдесятьлѣтнои єго дѣятельности литературнои, на котрый єму, яко Украинцеви родомъ, зъ всѣхъ кôнцѣвъ Украины надôйшло много симпатичныхъ тельеграмôвъ и писемъ. Срезневскій, сынъ харковского професора универс. образовався въ Харковѣ и 1829. р. скôнчивъ права съ степенемъ кандидата. Кôлька лѣтъ остававъ ôнъ на судейской службѣ въ Харковѣ, где попри студіи надъ политичною економіею и статистикою щиро займався украиньскою исторіею и рôдною народною словесностію. Въ 1831. р. выдавъ ôнъ „Украиньскій Альманахъ“; р. 1831 выдавъ „Словацкй пѣсни“ (записанй въ Харковѣ ôтъ захожихъ Словакôвъ); р. 1833. першу часть збôрника „Запорожская старина“; тогожь самого року: „Сборникъ Малороссійскихъ пословицъ“. Р. 1837. доступивъ степени магистра (у насъ докторату) за розправу: „Основныя мысли о сущности и содержаніи теоріи въ наукахъ политическихъ“ и принято єго на адъюнкта катедры полит. економіи и статистики на харковск. университетѣ. Р. 1838. выдавъ „Историческое обозрѣніе Слободской Украины“ и 2-у часть „Запорожская старина“. Въ тôмъ самôмъ роцѣ выдавъ два томы: „Украиньского сборника“. Въ 1840. р. позволено єму выѣхати за границю въ славяньскй землѣ для выученя слав. филололіи и археольогіи. Тогды ôнъ зачавъ працювати на тôмъ поли, оголошувавъ справоздяня свои въ „Журналѣ министерства просвѣты“ въ „Часописи ческого музеумъ“, „Татранцѣ“, въ „Dziennicy warszawskiej“. 1842. р. зôставъ професоромъ надзвычайнымъ славяньскои филологіи въ харк. унив. а р. 1847., яко магистеръ, звычайнымъ. Небавомъ перейшовъ въ петербурскій университетъ. Тутъ выбрали єго членомъ Академіи Наукъ для росс. языка и словесности и ôнъ дôставъ професуру въ головнôмъ педагогичнôмъ институтѣ. Тутъ працювавъ ôнъ неустанно надъ науковыми трудами про славяньскй языки, славяньску старину, памятники. Ôнъ бравъ живу участь въ уряджованю археологичныхъ зъѣздôвъ. Пôдъ єго редакціею выйшло богато томôвъ „Ученыхъ Записокъ“ и ученыхъ праць. Въ академику Срезневскôмъ утратила Россія ба и другй народы сдавяньскй заслуженого, трудолюбного ученого, а найбôльше утратили мы, Русины. Мы розпрощалися съ однымъ зъ першихъ Русинôвъ и що до учености и що до поры єго дѣятельности на поли нашои словесности, лежавшои довгй вѣки облогомъ. Зъ приведеныхъ заголовкôвъ єго творôвъ украиньскихъ и про Украину кождый побачитъ, що праця єго не була украиньскимъ дилетантизмомъ, але щиро и глубоко обдуманою роботою для здвигненя своєи народности. Ôнъ ѣй несомнѣнно принѣсъ честь, найже и ôтъ насъ буде честь памяти Срезневского!

— **„Зорѣ,“** письма литературно-наукового для рускихъ родинъ, выйшло число 4 въ два листы печатнй и мѣститъ въ собѣ: Марта Борецка (оповѣдане), Гальшка княгиня Острожска (историчка розвѣдка Дра Из. Шараневича), На родинѣ (поезія), Ворогъ женьщинъ (оповѣдане), Зъ Карпатъ коломыйскихъ (полонина Озôрна, житье на полонинахъ), Черцѣ зъ св. Горы Атоньскои, Антôнъ Таньскій (оповѣданье), Русины въ роцѣ 1848, До Зорѣ галицкои (поезія), Чорногорка, Листы артистичнй, Найденый скарбъ, Всячина, Школьный листокъ, Михаилъ Куземскій (посмертна згадка), Переписка редакціи, Оголошеня. — „Зоря“ выходитъ два разы мѣсячно, кожде число найменше въ пôвтора листôвъ печатныхъ, и стоитъ рôчно 4 зр., пôврôчно 2 зр. (на велиновôмъ паперѣ рôчно 4 зр. 60 кр., пôврôчно 2 зр. 30 кр.) Адресъ: Редакція „Зорѣ“ во Львовѣ, улиця Галицка ч. 18.

ВСЯЧИНА.

— **Статистика часописій.** Всѣхъ часописій на земной кули близько 24.000. Въ тую суму вже входятъ щоденнй, тыжденнй и мѣсячнй выданя. Зъ загального числа припадає часописій на Европу: 13.725 (въ Нѣмеччинѣ 3778; въ Англіи 2509; въ Франціи 2000; въ Австріи 1200; въ Италіи 1126; въ Россіи 500 и т. д.); на Азію: 387; на Африку 50; на Америку: 9129 (зъ того найбôльше въ Сполученыхъ Державахъ) на Австралію: 100.

— **Небезпечный местникъ.** Сѣвъ правникъ до испыту державного, мавъ щире бажанье здати, але инакше сталося: ôтпавъ! Встає тогды правникъ дуже лютый тай до професорôвъ: „Я вамъ кажу, пожалуєте вы того! За нынѣшну мою кривду сотки душъ марне зôйдутъ зъ сего свѣта!“ Дали знати до полиціи. Таскаютъ правника на полицію. — „Якъ то, що то? — пытаютъ тамъ — вы маєте якйсь розбôйничй замыслы. Вы казали, що сотки душъ марне зъ свѣта зôйдутъ ôтъ васъ, чи черезъ васъ... Гадаєте вбивати, стрѣляти, що?“ — Нѣ — ôтповѣвъ съ холодною кровію правникъ — то мене ôтпалили при правничôмъ испытѣ а я въ першôй люти постановивъ бувъ собѣ — переписатися зъ правъ на медецину.

— **Новй годинники.** Одинъ годинникарь въ Парижи робитъ годинники кешеневй такй завбôльшки и завгрубшки, якъ звычайнй, а вказуючй крôмь годинъ и минутъ ще котрый день въ тыждни и котрый день въ мѣсяци. Тй годинники коштуютъ тôлько о 2—3 франки бôльше, якъ звычайнй.

— **Въ Дублинѣ згорѣвъ** 9 с. м. найзнаменитшій театръ (Theatre Royal). О 2. год. попол. мало бути представленье въ хосенъ терплящихъ нужду убогихъ Дублина, але въ годину впередъ выбухъ огонь зъ того, що одинъ роботникъ нехотячи пôдпаливъ свѣчкою коронку завѣсы надъ льожею, приладженою для вицекоролевои, котра мала бути на тôмъ представленю. Огонь змôгся хутко; ратунокъ ніякій не вспѣвъ помочи. Цѣла будôвля и инвентаръ згорѣвъ на попѣлъ; при тôмъ 6 особъ пострадало житье крôмъ многихъ покалѣченыхъ. Шкода оцѣнена на 40.000 фунт. штерл. а зъ того тôлько на 16.500 ф. шт. було забеспеченого. Черезъ той огонь надъ 200 людій остало безъ хлѣба.

— **Безшерстый кôнь.** Ген. губернаторъ Туркестана, Кауфманъ, приславъ зоологичному музею въ Москвѣ рѣдкій оказъ коня, ни крихты не порослого шерстію, зъ степôвъ середнои Азіи. Щобы коня того обезпечити ôтъ студени, треба було общити єго футрами.

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Петербургъ 15 (27) лютого. Царскій указъ наказує утворенье выконуючои комисіи въ Петербурзѣ. Комисія має складатися зъ головного начальника и зъ членôвъ, котрыхъ сей начальникъ має самъ покликати. Начальникомъ именованый ген. Лорисъ-Меликовъ, котрый має власть найвысшого начальника Петербурга и єго окрестностій и право безпосередной диспозиціи въ всѣхъ политичныхъ процесахъ цѣлои державы. Мѣстцевй власти, губернаторы и генералъ-губернаторы суть єму пôдвластнй а єго розказы маютъ бути безусловно сповненй.

Зъ Петербурга доносятъ, що ген. Гурко мавъ указати Вильно яко головне сѣдалище нигилистичнои пропаганды. Вѣсть Tagblatt-у що россійскй нигилисты мали высадити динамитомъ часть Печерскои Лавры въ Кіевѣ, при чѣмъ мала такожь згорѣти дорогоцѣнна библіотека, доси єще не потверджаєся.

Wiener Abendpost доноситъ о стычцѣ компаніи войска съ вооруженою бандою въ окрестности Плевля. Одна така банда забрала съ собою цѣлу череду овець.

До Presse пишутъ зъ Вероны, що въ горѣшно-италійскихъ мѣстахъ розкинено проклямацію взываючу до акціи вызволеня невызволенои Италіи (Italia irredente.) „Будемъ наносити нигилистичне знищенье на ворожу землю, доки намъ не буде звернена послѣдна пядь италійскои аемлѣ“ говоритъ проклямація.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Впр. *о. В. Сасъ Л.* Допись намъ ласкаво надôслану замѣстимо въ найблизшимъ Ч-лахъ. О дальшй дописи просимо. *Впр. о. Ц. въ ....ли.* Зъ надôсланои намъ дописи скористаємо при обговореню пытаня о получшеню чи властиво о регуляціи дотаціи. Мусимо однакожь вже теперь зазначити, що при обговореню сего пытаня слѣдує придержуватися фактично существуючого становища церкви а державы. Пропонована Вами въ I-ôй части Вашои дописи реформа автономичного становища духовеньства була бы такъ далеко сягаюча, теперѣшному становищу конституційныхъ державъ и самымъ интенціямъ духовеньства такъ мало отвѣтною, що о єи практичнôмъ переведеню годѣ и думати. Впрочѣмъ не думаємо, щобы жаданье университетскихъ студій ôтъ кандидатôвъ на священикôвъ було некористне нашому духовеньству, якъ и не годимося съ тымъ поглядомъ, мовь бы то наше духовеньство пôдъ взглядомъ интелектуальнымъ низше стояло ôтъ евангелицкого и уніятского духовеньства въ Туреччинѣ. Жаданье ôтданя религійныхъ фондôвъ пôдъ управу самого духовеньства єсть замѣщене такожь въ меморіялѣ ческого духовеньства оповѣщенôмъ въ „Дѣлѣ“. Чи однакожь правительство схоче и зможе прихилитися до сего жаданя, се велике пытанье тымъ бôльше, що, о скôлько знаємо, нашъ фондъ религійный єсть вже тôлько бухгальтеричнымъ выказамъ. Для того дуже радо повиталибысьмо основну студію о исторіи и состоянію нашого фонда религійного. Другу часть Вашои дописи замѣстимо отвѣтно до Вашои рады. Дальшихъ дописій ôтъ Васъ выжидаємо.

Вп. о. Ц. Проектъ о. Дзеровича, якъ Вы кажете „золотый,“ знайшовъ дѣйстно всюда якъ найприхильнѣйшій судъ. Обавы Вашй що до можности збираня такихъ складокъ на бурсу, успокоюємо тымъ, що веч. Дзеровичь пропонуючи заснованье всюда товариствъ въ цѣли удержаня рускихъ бурсъ, розумѣє пôдъ датками передовсѣмъ членьскй датки. Єсли отже такй товариства зôсталибы заснованй маючи затвердженй статута, то не пôдлягає найменшому сомнѣнію, що збиранье членьскихъ датковъ, хочь in natura, не може бути зборонене. Впрочѣмъ не сомнѣваємося, що Намѣстництво и теперь, коли єще сего товариства нема, призволилобы на збиранье датковъ на такъ гуманитарну цѣль.

Вп. П. въ Р. Допись Вашу умѣщаємо въ однôй части, въ другôй части умѣстимо пôзнѣйше. Вп. *М. Б. въ С.* Допись о бурсѣ замѣстимо якъ найскорше, якъ тôлько стане мѣстця, бо роздѣлювати єи на двѣ части булобы не отвѣтно. *Впр. дописователеви зъ Чер...* Просимо ласкаво надсылати намъ и дальшй вѣсти и дописи.

ВП. П. нашимъ дописователямъ. Звертаємо увагу на „редакторскй заповѣди“ оповѣщенй въ 8 Ч-лѣ „Дѣла.“

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Рѣзники вѣденьскй** знижили цѣну за кильо мяса волового зъ 85 на 76 кр.

— **Способъ противъ блощиць.** Одна часопись подає найлучшій способъ выгубленя блощиць а то такій, що береся маєвыхъ хрущôвъ (Mololontha vulgaris) въ посудину, наливаєся до рôвнои высоты спиритуса, лишаєся такъ, якійсь тамъ часъ, и потому ôтливаєся. Ôттакъ вже намазуєся пензлемъ мѣсця, занечищенй блощицями. Єсли блощицѣ въ стѣнахъ, то доливаєся хрущевого того спиритуса до ванна.

Кто не одержитъ якого Ч-ла, зволитъ заразъ рекламовати. Неопечатанй рекламаціи принимаются на почтѣ безплатно.

Курсъ львôвскій зъ дня 23. л. лютого 1880.

	платятъ	жадаютъ	
	австр. валютою		
	р. кр.	р. кр.	
1. Акціи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	262 25	265 25	безъ текучого куп.
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	157 50	160 50	
Банку гиц. галиц. по 200 р	292 50	296 50	
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 60	97 60	
„ „ „ по 4% ав.	89 70	90 70	
„ „ „ по 5% ав. період.	96 60	97 60	
Банку гип. галиц 6% ав.	100 50	101 50	
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 —	103 —	
3. Листы довжнй за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —	
4. Облиги за 100 р.			
Индемнизація галиц. 5% м. к.	97 50	98 50	
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —	
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 25	101 35	
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —	
„ „ Станиславова	— —	— —	
6. Монеты.			
Дукатъ голендерскій	5 45	5 55	
„ цѣсарскій	5 50	5 60	
Наполеондоръ	9 39	9 49	
Пôвимперіялъ	9 60	9 72	
Рубель россійскій срѣбный	1 60	1 72	
„ „ паперовый	1 24	1 26	
100 марокъ нѣмецкихъ	57 40¾	58 20¾	
Серебро	99 50	100 50	

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 14. Львôвъ, Середа 23. Лютого (4. Марця) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Голосы зборôвъ галицкого товариства господарского о нуждѣ нашихъ селянъ.

Минувшого тыждня ôтбулися во Львовѣ загальнѣ зборы галицкого товариства господарского. Се товариство складаеся переважно зъ великихъ посѣдателѣвъ землѣ и заступае передовсѣмъ интереса великои посѣлости. Сего разу однакожь звернулися нарады загальныхъ зборôвъ гал. тов. господарского до справъ нашого народа сельского. Господарскій упадокъ нашого народа сельского не мôгъ остатися безъ вплыву и на великѣ посѣлости, тожь ничого дивного, що и товариство великихъ господарôвъ пôдняло свôй голосъ о недоли и нуждѣ нашого селяньства. Именно звернено увагу на страшенне задовженье нашихъ селянъ. Лихва розточуе еще силы нашого сельского люду, хочь маемо законъ противъ лихвы. Причина сего двояка: передовсѣмъ самъ законъ противъ лихвы не есть на стôлько ясный, щобы зазначивъ точнѣ границѣ лихварскихъ чинностій, а по друге законъ противъ лихвы самъ собою николи не може зарадити упадкови господарскому, а треба еще позитивнои дѣятельности для пôднесеня господарства. Около обохъ тыхъ точокъ оберталися розправы загальныхъ зборôвъ галицк. товариства господарского. Що до закона противъ лихвы узнано его недостаточнôсть и неяснôсть и ухвалено, що „законъ о лихвѣ зъ 19 липня 1877 р. слѣдуе доповнити въ той способъ, що найвысшу стопу процентову означае соймъ увзглядняючи щорôчнѣ економичнѣ ôтношеня краю.“ Не здаеся намъ однакожь, щобы таке ухвалюванье высокости стопы процентовои ôтъ року до року було отвѣтне и далося практично перевести, тымъ бôльше, що интереса кредитовѣ заключаются звычайно на довшій часъ, якъ на одинъ рôкъ. Ôтвѣтнѣйшимъ було предложенье гр. Круковецкого, щобы означити максимумъ процентôвъ на 8%, або прихилитися до внесеня поставленого въ радѣ державнôй пос. Веберомъ. Дуже горячими були розправы надъ другою точкою, именно въ якій способъ здвигнути народъ зъ его теперѣшного упадку. Тутъ зôйшлися крайнѣ суперечности и выявились такѣ погляды, котрѣ можутъ тôлько еще бôльше затемнити и безъ того не дуже яснѣ погляды на нашѣ справы економичнѣ. Коли гр. Круковецкій указавъ на недолю народа, якъ ôнъ лишеный безъ опѣки и проводу попавъ въ лихварскѣ руки, а нынѣ знову упадае пôдъ тягаромъ банковыхъ довгôвъ, якъ дôткненый неурожаемъ и голодомъ съ розпукою дивится на вывлащенье своеи землѣ и дармо шукае за заробкомъ, коли дальше и иншѣ бесѣдники узнали неотвѣтнôсть рустикального банку для нашихъ селянъ, п. Б. Уейскій впростъ заперечивъ, щобы въ краю була загальна нужда и розплывався въ нарѣканяхъ на народъ — лѣнивый и недбалый, а гр. Голеевскій навѣть заключивъ свою бесѣду тымъ, що съ такимъ людомъ, якъ нашъ, не дасться ничого зробити! Дармо наводивъ гр. Круковецкій живѣ приклады, що на вôзваныхъ 7 робôтникôвъ являеся 70, що хочь селяне и суть гдекуды лѣнивѣ, то передовсѣмъ задля деморализаціи, яку ширятъ тѣ, що за роботу збуваютъ робôтника квитками съ тримѣсячнымъ терминомъ, або съ переказомъ до коршмы; — оба противники гр. К. обставали при своимъ забуваючи и на те, що предсѣ руки тогожь сельского люду рôкъ-рôчно обробляютъ ихъ землѣ! Однакожь бôльшôсть зборôвъ гал. товариства господарского не глядѣла такъ песимистично на нашъ сельскій людъ. Всѣ иншѣ бесѣдники признали, що рустикальный банкъ не ôтповѣдае потребамъ нашого селяньства и що наспѣла послѣдна пора выдобути нашъ народъ зъ его дотеперѣшныхъ банковыхъ довгôвъ. Гдекотрѣ бесѣдники навѣть жадали, щобы було установлене мораторіюмъ для банковыхъ довгôвъ, котрѣ ведутъ селяньство до цѣлковитого вывлащеня. Дръ Билиньскій, професоръ економіи, супротивився вправдѣ такому мораторіюмъ, але пôднѣсъ потребу ратунку селянъ черезъ заложенье краевого банку отвѣтного потребамъ нашого господарства селяньского. Бесѣдникъ противится оголошеню мораторіюмъ головно для того, що се потягнулобы за собою банкруцтво передовсѣмъ самого рустикального банку а ôттакъ и безчисленнѣ страты посѣдателѣвъ листôвъ кредитовыхъ тои институціи, а се зашкодилобы такожь и гдеякимъ публичнымъ фондамъ умѣщанымъ въ тыхъ листахъ. Правительство мае безперечно право интервенціи въ справѣ грозячôй руиною цѣлои селяньскои людности, однакожь зъ економичныхъ взглядôвъ треба убѣгатися до того средства тôлько въ найгôршôмъ случаю, колибы не було вже иншого выходу. Бесѣдникъ мае надѣю, що сю справу залагодитъ будуща краева институція кредитова, яку замѣряе утворити Выдѣлъ краевый. Проектъ тои краевои институціи предложеный Выдѣломъ краевымъ потребуе еще значныхъ поправокъ и змѣнъ. А коли така институція буде утворена, тогды банкъ рустикальный переведе свою ликвидацію мирно и звычайными средствами, — бо ликвидація рустикального банку муситъ безъ всякого сомнѣнія чи скорше чи пôзнѣйше наступити. Бесѣдникъ критикуе дѣятельнôсть рустикального банку а именно его лиху администрацію. Администрація банку нужденна, лиха, безъ контролѣ, а при такихъ условіяхъ и найлучшѣ люде можутъ статися злодѣями. Призволювано зволѣкати сплату ратъ залеглыхъ, поблажано довжникамъ и то задля политичныхъ тенденцій, щобы зъеднати собѣ людій. Тожь не диво, що нынѣ маемо 56 тысячь довжникôвъ, для котрыхъ жадаеся мораторіюмъ! П. Рудницкій пôднѣсъ въ своѣй бесѣдѣ, що причина теперѣшного лиха почивае такожь въ тôмъ, що банкъ дававъ, скôлько лишь селянинъ зажадавъ, а селяне жадали, скôлько лишь можна було взяти. Никто не входивъ въ тое, чи дѣйстно селянинови треба пожички и въ якôй высокости. Крôмъ того еще перецѣнювано грунта и давано бôльшѣ пожички, якъ слѣдовало. По довшихъ розправахъ принято внесенье, щобы утворено анкету, котра порозумѣвшися съ ôтдѣлами господарскими (товариства) сконстатуе грозяче селянамъ небезпеченьство зъ причины вывлащуваня черезъ рустикальный банкъ и укаже средства порады противъ сего лиха. При тôмъ ухвалено такожь, щобы всѣма силами попирати засновуванье заличковыхъ касъ и выеднати для заличковыхъ и щадничихъ касъ увôльненье ôтъ податкôвъ. Такъ отже крôмъ кр. Выдѣлу пôднесло и галицке товариство господарске свôй голосъ въ тôй такъ многоважнôй справѣ нашого селяньства. Тожь можна мати надѣю, що такъ загально почута потреба основнои реформы нашихъ економичныхъ ôтношень выйде вже разъ зъ сферы чистои теоріи и стане пôдставою практичнои дѣятельности здоровомыслячои части нашои соспôльности. Мы не повиннѣ забувати, що наше селяньство есть головною пôдставою нашои соспôльности, нашого народа и нашого краю, и що, якъ довго не привернемо селяньства до здорового економичного житя, такъ довго въ всѣхъ нашихъ народно-политичныхъ дѣлахъ будемо хирѣти на безсильнôсть и на рôвнодушнôсть нашого селяньства для всѣхъ высшихъ цѣлій нашого народного розвою. Тожь думаемо, що и наша ширша публика руска повинна бôльше заинтересоватися тою справою економичного ратунку нашого селяньства и съ своеи стороны радами и дѣлами пôдмагати якъ найскорше переведенье реформы нашихъ економичныхъ ôтношень.

ДОПИСЬ.

(Д.) **Зъ пôдъ Перемышля.** Вже ôтъ стôлько лѣтъ кличе наше духовеньство о помôчь и получшенье своеи нужденнои дотаціи, але тіи вопіющѣ голосы не тôлько не знаходятъ послуху, а противно выходитъ на що разъ гôрше. Отъ и теперѣшне министерство почастовавши насъ красною обѣтницею лучшои матеріяльнои долѣ

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 9.

ОТДѢЛЪ III.

Другій зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10 и 11.)

Скруджь пробудився и усѣвъ на постели, щобы зôбрати гадки, що роемъ пхалися до головы. Ему теперь не треба було вже пригадовати, що заразъ ударитъ перша година. Ôнъ знавъ добре, що ôнъ о тôй порѣ повиненъ бувъ пробудитися и то тôлько для того, щобы бути готовымъ на принятье другого гостя, высланого до него черезъ Марліого. Ôнъ ставъ роздумувати, котру теперь заслону его минувшости ôтхилитъ новый духъ, и признати треба, що тая гадка не конче въ милôмъ свѣтлѣ представила ему его теперѣшне положенье. На все приготованый лягъ ôнъ знову на постель, щобы дожидати удару годины. Перша ударила. Духъ не приходивъ. Скруджа напавъ перелякъ, ôнъ почавъ дрожати. Минуло пять минутъ, десять, ба и чверть годины, а духа все таки не було. Скруджь лежавъ, дожидаючи духа, надъ нимъ розливався промѣнь рожевого свѣтла. Сей промѣнь непокоивъ его далеко бôльше, якъ якихъ дванайцять духôвъ, бо ôнъ не мôгъ ôтгадати, зъ ôтки походивъ сей промѣнь, що ôнъ мавъ значити, и чого ôтъ него жадавъ. Въ своихъ догадахъ припускавъ навѣть, що то може ôнъ самъ горитъ и ôтъ него бье така поломѣнь. Въ кôнци однакъ ôткинувъ тую гадку и почавъ догадоватись, що тое свѣтло може походити зъ сосѣднои кôмнаты. По довшôмъ намыслѣ злѣзъ Скруджь зъ постелѣ и приступивъ до дверій.

Въ тôй самôй хвили, коли ôнъ положивъ руку на клямку, почувъ зъ сосѣднои кôмнаты голосъ, що кликавъ его по имени. Скруджь ôтворивъ двери. Се була его власна кôмната. Скруджь не сомнѣвався о тôмъ. Однакъ въ кôмнатѣ зайшла надзвычайна перемѣна. Стѣны и стеля були вкрытѣ зелеными галузками, такъ що кôмната подобала на штучный огородъ. Въ самôй серединѣ стоявъ престолъ, въ округъ престола стояли столы заставленѣ всячиною, якъ: индиками, гусками, дичиною, довгими рядами ковбасъ, паштетôвъ, пляцкôвъ, и вазами горячого пончу, що розливавъ запахъ на всѣ стороны. Передъ престоломъ горѣвъ великій огонь. На престолѣ сидѣвъ собѣ выгôдно розпершись великанъ съ усмѣхомъ на лици. Въ руцѣ державъ ôнъ факлю пôдняту до горы, котра освѣтила лице Скруджа, входячого до кôмнаты.

„Просимо близше,“ сказавъ духъ. „Пôзнаймося съ собою“.

Скруджь приступивъ боязливо, схиляючи голову передъ духомъ. Се не бувъ той гордый, саркастичный Скруджь, що передъ тымъ. Хочь духъ промовлявъ до него лагôдно, то все таки не дуже бувъ ôнъ радъ заглядати духови въ очи.

„Я есмь духомъ теперѣшныхъ святъ,“ сказавъ великанъ. „Поглянь на мене“.

Скруджь пôднѣсъ съ страхомъ очи. Духъ мавъ на собѣ звычайну одѣжь темнозеленои барвы, выложену въ округъ шіи кожухомъ. Широкѣ его груди були ôткритѣ, ноги боси, на головѣ зеленѣвъ дубовый вѣнець, зъ пôдъ котрого сплывало волосье на плечи въ довшихъ кучерахъ. Лице духа було погôдне и вѣчно веселе, голосъ дзвôнкій и веселый, повороты свобôднѣ и невымушенѣ. При боцѣ висѣла заржавѣла похва, але порожна, безъ шаблѣ.

„Ты мене еще николи не бачивъ?“ поспытавъ духъ Скруджа.

„Николи“.

„Але моихъ молодшихъ братôвъ маесь вже способнôсть пôзнати?“

„Дуже менѣ прикро“, — сказавъ Скруджь, „але не маемъ тои пріятности пôзнатися съ ними. Чи богато въ тебе есть тыхъ братôвъ?“

„Бôльше, якъ тысячь“, ôтповѣвъ духъ.

„Се дѣйстно дуже численна родина,“ завважавъ Скруджь.

Духъ вставъ зъ престола.

„Духу“, сказавъ Скруджь покôрно, веди мене, куда хочешь. Вчера вытягнувъ мене на силу твôй попередникъ, нынѣ я готовый самъ ити за тобою.

„Держись за мою одѣжь“, сказавъ духъ.

Скруджь зробивъ, якъ сказавъ ему духъ, ôнъ дôткнувся рукою одежи духа. Въ тôй самôй хвили счезло все зъ передъ его очій и мнимый престолъ и всѣ приборы въ кôмнатѣ, а навѣть кôмната сама.

(Дальше буде.)

Зеленый Еринъ.

(Конець.)

Строгѣ тѣ мѣры выкликовали однакожь заедно новѣ заговоры. Мовь зъ землѣ выростали тайнѣ товариства, котрыхъ окликомъ було: смерть Англичанамъ, смерть протестантамъ! Тайнѣ товариства (United Irishmen) мали такожь и цѣли политичнѣ. Они стремѣли до розôрваня уніи съ Англіею, котра настала въ р. 1542, коли Генрикъ VIII велѣвъ себе оголосити такожь королемъ Ирляндіи. Противъ узурпаторôвъ землѣ повставали знову то „бѣлѣ хлопцѣ,“ то „хлопцѣ Ирляндскѣ,“ то союзъ Ribbonmen, котрѣ поставили собѣ за задачу боронити интересôвъ чиншовникôвъ, такъ званыхъ фармерôвъ, противъ надмѣрного вызыскованя ихъ

предложило такій проектъ дотаціи духовеньства, що справедливо можна его назвати проектомъ о погôршеню (а не о полѣпшеню) дотаціи. Зумѣлися всѣ мы прочитавши его — тай махнули руками! Вже то така наша натура на все тôлько кивнути головою та заложивши руки плакати, а бодай нарѣкати, не беручись до ніякого дѣла. Где инде не такъ дѣеся. Отъ примѣромъ латиньске духовеньство ческе, якъ подали Вы въ „Дѣлѣ“ (ч. 9), хоть и не находится навѣть въ приближеню въ такъ горестнôмъ положеню, якъ наше руске, обôзвалося смѣлымъ меморіяломъ до министерства, где выказало минимальнй условія получшеня своеи дотаціи. Теперь знову довѣдуюся ôтъ мого сосѣда-латинника, що и галицке латиньске духовеньство пôдôймае свôй голосъ въ справѣ полѣпшеня своеи дотаціи. Цѣле латиньске духовеньство Галичины пересылае черезъ свои уряды деканальнй петицію до Вѣдня до рады державнои на руки польскихъ послôвъ. Въ тôй петиціи высказанй головнй точки: 1) минимумъ дотаціи сельского духовеньства мае выносити 1000 зр. для парохôвъ; 750 зр. для капеляновъ; 500 зр. для сотрудниковъ. По мѣстахъ мае бути удѣлюваный сталый додатокъ отвѣтный мѣстцевымъ ôтношенямъ. Однакожь въ кождôмъ случаю той додатокъ не повиненъ бути меншій якъ 100 зр. для парохôвъ, а 50 зр. для сотрудниковъ. 2) Въ случаю перенесеня сотрудниковъ маютъ имъ удѣлюватися безповоротнй датки на кошта подорожи рôвнаючйся дво- або тримѣсячнôй пенсіи. 3) Що пять лѣтъ повинна пенсія бути пôдвысшована о 10%. — Се головнй точки петиціи латиньского духовеньства галицкого. Єслижь порôвнати станъ нашого духовеньства руского съ латиньскимъ, если зважится до того, що майже кождый рускій священикъ есть не тôлько женатый але есть заразомъ отцемъ родины, котру пропитати и выховувати мусить, то мусимо прійти до пересвѣдченя, що дотація руского духовеньства повинна бути значно высшою, щобы могла зрôвнатися дотаціи латиньского духовеньства. Тожь гадаю, що слѣдовалобы и нашому рускому духовеньству озватися въ такъ важнôй справѣ и представити свои жаданя о дотаціи въ умотивованôй петиціи до рады державнои и до министерства. Въ жаднôмъ краю Австріи не находится духовеньство въ такъ нужденнôмъ станѣ, якъ наше руске духовеньство въ Галичинѣ, а то вже по тôй простôй причинѣ, що Галичина належитъ теперь фактично до найбѣднѣйшихъ краѣвъ Австріи. Поученй прикладомъ другихъ не повиннй мы мовчати, а подати нашъ голосъ о нашихъ недостаткахъ и потребахъ. Булобы на часѣ, щобы тая справа петиціи зборовои нашого духовеньства була попереду обговорена на деканальныхъ соборчикахъ, а ôттакъ щобы цѣле духовеньство порозумѣвшися межи собою выслало петиціи до рады державнои и до министерства. Дѣлаймо, якъ можемо и що можемо.

Выборы зъ р. 1879 въ Галичинѣ

передъ судомъ рады державнои.

Бесѣда посла В. Ковальского.

На вступѣ своеи бесѣды замѣчае бесѣдникъ, що тôлько не радо забирае голосъ въ тôй справѣ зъ тои причины, що его знову можутъ посуджовати о пôдбурованье братнои незгоды. Однакожь опинія публична высказала вже свôй судъ о выборахъ въ Галичинѣ и о справозданю легитимаційнои комисіи. Той судъ совсѣмъ непохвальный ни для выборôвъ ни для сего справозданя. Булобы такожь отвѣтнѣйше, щобы для розсужденя выборчихъ протестôвъ бувъ назначеный особôный судъ, якъ въ иншихъ краяхъ. „Забираю голосъ“ —говоритъ дальше бесѣдникъ „задля моеи повинности, а именно для того, що богато зъ тыхъ панôвъ, котрй на силу накинулися на заступниковъ руского народа, доси не обôзвалися ни однимъ слôвцемъ, щобы потребамъ и бажанямъ руского народа ôтдати справедливость. Я належу напевно до найпильнѣйшихъ участниковъ буджетовои комисіи, где есть подана найлучша случайность съ тымъ выступити, чого кому не достае, або чого кто потребуе. Якъ звѣстно, засѣдае въ буджетовôй комисіи 7 пословъ галицкихъ (межи тыми крôмъ п. Ковальского такожь п. Федоровичь. — Пр. *Ред.*), однакожь доси еще ни одинъ зъ нихъ не спромôгся на тое, щобы потребъ руского народа, хочьбы тôлько мимоходомъ, доткнути. Єсли иногда тутъ або тамъ и згадаеся о Русинахъ, то се тôлько на тое, щобы представити Русиновъ якъ яке вѣдьмо, страшилище: ей не рвѣтся вы другй народы чого бôльше для себе жадати, бо такожь и Русины моглибы наконець выступити съ своими жаданями, а имъ всего не дôстае. И такъ М. П.! годѣ дивоватися, що ни одинъ народъ — а се можу совсѣмъ певно сказати —не есть такъ пôдъ кождымъ взглядомъ занедбаный, якъ именно рускій, бо онъ доси не мае ніякого видимого хôсна зъ законôвъ державныхъ.“ Згадавши о тôмъ, якъ при розправахъ надъ новелею о податку грунтовôмъ, за котрою бесѣдникъ голосовавъ, то лѣвиця то правиця посольскои палаты кликала, що въ еи таборѣ есть Австрія, высказуе бесѣдникъ свое бажанье, щобы Австрія вже разъ сталася тымъ спôльнымъ таборомъ, где бы кождый народъ знайшовъ свое выгôдне пристановище и где бы права всѣхъ народôвъ були поважанй. Головна жалоба рускихъ выборцѣвъ починае въ тôмъ, що выбôръ не бувъ свобôдный. Бесѣдникъ указуе на тое, що ôтъ часу понехаря державного принципу въ Галичинѣ — ôтъ часу вытисненя нѣмецкого языка а заведеня польского урядового языка въ внутрѣшнôмъ урядованю урядôвъ, судôвъ и властій австрійске становище въ Галичинѣ зôстало схиблене а за симъ послѣдовало выданье одной народности въ услуги другôй. Пôсля того не можна дивоватися, що мѣродайна партія въ краю хоче усе пôдклонити своимъ заôагамъ, що именно дуже богато урядниковъ мусить убѣгатися о ласку тои мѣродайнои партіи, если хочутъ позôстати на своихъ мѣстцяхъ, що дальше тымъ урядникамъ и волосъ въ головы не спаде, если они, щобы приподобатися тôй мѣродайнôй партіи, нарушаютъ законы; ба що бôльше, се зачисляеся имъ еще въ заслугу и они можутъ за тое надѣятися нагороды! Бесѣдникъ жалуе, що свого часу промовлявъ противъ краевои автономіи польского крою, бо коли бы она була переведена, то вже давно вытворивôбыся такій станъ рѣчій, котрый рѣшучо указовавъ бы потребу звороту на иншу дорогу. „У насъ въ Галичинѣ нема правдивои свободы, нема австрійскои свободы, нема законнои охороны, правнй ôтношеня розрушенй, бо именно тіи, що повиннй вступатися за ладомъ и правною охороною мирныхъ обивателѣвъ, выслугуются партійнымъ цѣлямъ.“ По тôмъ вступѣ переходитъ бесѣдникъ до самого выбору посла зъ мѣстъ Городокъ и Перемышль. Справозданье (комисіи) мовчитъ о выборахъ въ Городку, бо въ Городка нема ніякого протесту. Однакожь — пôсля думки бесѣдника — палата пословъ справджуючи выборы не мае менше правъ ôтъ выборчои комисіи, и для того мае право входити въ розôбôръ и того, що вправдѣ не предложено палатѣ, але що мимо того дôйде до еи вѣдомости взглядомъ рôжныхъ заходôвъ при выборахъ. Отжежь приглянувшися близше выборамъ въ Городку и Перемышли впадае передовсѣмъ въ око, що коли въ Городку було управненыхъ до выбору 872, то въ Перемышли яко головнôмъ мѣстци выборчôмъ тôлько 955, отже лише о 83 голосы бôльше. Кождый обôзнаный съ мѣстцевыми ôтношенями мусить здивоватися надъ такъ маленькою рôжницею, бо предсѣ Перемышль есть не тôлько головнымъ мѣстцемъ выбору посла, але, пôсля шематизму урядового, числитъ майже въ двое бôльше людности якъ Городокъ (Перемышль 15.185 мешк. а Городокъ 8.912 мешк.). Якажь причина сего? § 9 ординаціи выборчои для рады державнои покликуеся на краеву ординацію выборчу а тая знову на ординацію громадску. §. 11 краевои ординаціи выборчои зъ 28 лютого 1861. Ч. 20 Д. з. д. каже: „послы зъ мѣстъ маютъ бути выбранй черезъ безпосередный выбôръ першихъ двохъ третинъ всѣхъ членôвъ громады пôсля высокости ихъ рôчнои сплаты безпосередныхъ податкôвъ найвысшеоподаткованыхъ, котрымъ законъ громадскій признае право активного выбору.“ Тая установа законна не змѣнилася доси мимо пôзнѣйше выданыхъ додатковыхъ законôвъ краевыхъ. Отже жь пôсля того припису належало въ Городку ôтчислити одну третину найменше оподаткованыхъ. Тымъ часомъ, пôсля достовѣрныхъ вѣдомостій, якй насъ дôйшли, неôтчислено тамъ тои третины, зъ чого выплывае, що тамъ поступлено противузаконно. Правда, гдеякй панове можутъ замѣтити: а чомужь тіи, що чулися бути тымъ покривдженй, не реклямовали? Справдѣ, сумный се объявъ, але мимо того не можу правдивыхъ дать кинути пôдъ стôлъ; противно годится тую ноторичну незаконнôсть пôднести, хочьбы вже лише для того, щобы щось подôбного на будуще не дѣялося. Мушу еще звернути увагу высокои палаты такожь на тое, що при выборахъ въ Городку практиковалися перекупства, одинъ зъ выборцѣвъ приславъ менѣ значокъ, котрый оттуть маю, есть се переказъ на чверть литры оковитои въ городецкôй пропинаціи. На тôмъ значку напечатано: „чверть литры оковитои, пропинація въ Городку“, а на ôтворотнôй сторонѣ находится имя Раабъ чи щось подôбного. Не есть то вправдѣ грôшь, але кождый мусить признати, що такй переказы можутъ уживатися до перекупства. Тысячй такихъ переказôвъ були въ обѣгу пôдъ часъ выборôвъ въ Городку и ними то щедро нагороджувано продайныхъ выборцѣвъ и ихъ спôльниковъ.

Дальше переходитъ бесѣдникъ до выборôвъ въ Перемышли и представляе, якъ противна партія не лякалася руского кандидата (сов. двору Витошиньского) — высокопоставленого и загально шанованого урядника державного, яко небезпечне индивидуумъ представляти и тое на величезныхъ афишахъ прилюдно голосити. „Але выборцѣ внесли жалобу головно на тôй пôдставѣ, що накидовано выборцямъ готовй картки до голосованя съ именемъ польского кандидата. И въ тôмъ взглядѣ маю богатый матеріялъ. Кôлькохъ выборцѣвъ зъ Перемышля ôтнеслися до мене и представили рѣчь просто такъ: Староство въ Перемышли выдавало картки до голосованя синёи барвы назначенй урядовою печаткою. Тіи картки передано магистратови, а магистратъ мавъ занятися ихъ роздѣленьемъ. До сего назначено певне магистратске индивидуумъ, мавъ се бути тамошній инспекторъ и ему то повѣрено роздавати тіи картки. Щожь чинивъ сей инспекторъ? Передовсѣмъ умѣщено на кождôй такôй картцѣ написъ „д-ръ Александеръ Дворскій“ и роздѣлювано тіи карточки межи выборцѣвъ. Кто одержавъ таку карточку не мôгъ на нѣй написати иншого имени, бо всѣ мѣстця наоколо напису д-ра А. Дворского були поперекрислюванй, такъ що инше имя написане на такôй картцѣ узнанобы яко перечеркнене, отже и голосъ яко неважный. Вправдѣ, може выборець пôсля выборчои ординаціи жадати ôтъ комисіи новои картки до голосованя, але жь треба памятати, що не кождый выборець мôгъ тутъ вчасно съ такимъ жаданьемъ передъ комисією выступити, а дальше и тое треба увзглядпити, що се для выборця дуже немило доперва передъ комисією съ такимъ жаданьемъ выступати и передъ еи очами тую картку выповняти. Та не досыть на тôмъ. Тутъ просто выдирано выборцямъ картки до голосованя и накидано иншй.“ Дальше пôдноситъ бесѣдникъ, що покликано 5 свѣдкôвъ, котрй ствердятъ случаѣ перекупства. Суть то: Мордко Банкъ, Берль Бекеръ, Іосль Флинтайшь, Шмиль Безеръ и Мозесъ Киндъ, котрымъ давано грошѣ на закупно голосôвъ за Дворскимъ. Бесѣдникъ збивае замѣты комисіи легитимаційнои що до сего доводу на перекупства и кôнчитъ: „выборцѣ не були такожь совсѣмъ безчиннй, они звернулися до правительства и правительство зарядило слѣдство. Слѣдство достарчило богатый матеріялъ для зарядженя карного доходженя, але въ хвили, коли належало слѣдчй акта передати державному прокураторови — тіи акта наразъ счезли! Тымъ однакожь не може бути справа закôнчена. Еще жіютъ люде, котрыхъ переслуховано и ôтъ нихъ можна наново довѣдатися, що було въ актахъ. Для того вношу, щобы справозданье легитимаційнои комисіи тôйже комисіи назадъ ôтослати и правительство вôзвати, щобы зарядило доходженье що до фактôвъ въ протестѣ наведеныхъ и дотычащй акта палатѣ якъ найскорше предложило.“

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Вступнй нарады комисіи надъ предложеньемъ о дотаціи духовеньства. Наконець по довгôмъ выжиданю комисія, выбрана до обрадъ надъ предложеньемъ закона що до конгруы, зôбралася дня 16. (28.) лютого и розпочала вступнй нарады. Першій забравъ голосъ посолъ Пфлигль. Передъ всѣмъ замѣчае бесѣдникъ, що правительственне предложенье не принесе найубожшимъ и найбôльше потребуючимъ священикамъ ніякои помочи. Вправдѣ указуютъ намъ на лихй финансы державнй, але се значитъ положити крестъ на получшенье дотаціи духовеньства. Тымъ часомъ правительство хоче собѣ надати такій видъ, мовьбы то справдѣ теперь хотѣло помогчи клирови, а на дѣлѣ ставляе священика въ гôрше поло-

---

черезъ англійскихъ лордôвъ, властителѣвъ землѣ. Треба бо знати, що съ хвилею, коли лорды англійскй загорнули Ирляндію въ свое посѣданье, умѣли они у королѣвъ выклопотати для себе право майорату, котре зборонило всяку продажь, подѣлъ и даровизну ихъ земель и на пôдставѣ котрого землѣ тй завсѣгды въ цѣлости переходили зъ батькôвъ на сынôвъ и внукôвъ. Право майорату ôтобрало Ирійцямъ разъ на все всяку надѣю на позысканье своихъ колишнихъ земель и засудило ихъ на вѣчный пролетаризмъ. Зъ другои стороны выкликало оно надмѣрне огорченье. Фармеръ и лордъ станули до себе якъ два противоположенй бѣгуны кулѣ земскои, два непримиримй вороги. Союзъ Ribbonmen каравъ смертію не лишень тыхъ лордôвъ, що побирали ôтъ фармерôвъ высокй чинши, але и тыхъ зъ посередъ фармерôвъ, котрй у такихъ лордôвъ противъ заказу союза ôтнаймали землю. Саме собою розумѣеся, що лорды англійскй, неневнй житя, скоренько вынеслись зъ своихъ посѣлостій, а завѣдательство ихъ поручили окремымъ управителямъ. То и противъ сыхъ управителѣвъ выступавъ союзъ Ribbonmen.

Нынѣшній станъ рѣчи въ Ирляндіи есть слѣдуючій: Весь край подѣленый на чотыри департамента; кождый же департаментъ розпадаеся на 10—15 графствъ, котрй всѣ суть власностію лордôвъ англійскихъ. Лорды ôтнаймаютъ свои розлогй землѣ окремôй клясѣ предпріемщиковъ, такъ званымъ Middlemen за круглу суму. Тй подробивши посѣлôсть на якихъ 10 частій ôтнаймаютъ еи десятемъ субарендарямъ. Послѣднй дроблятъ ôтнайманй хуторы на еще дрôбнѣйшй куснѣ, навѣть на морги и выпускаютъ ихъ доперва въ наемъ бѣднымъ Ирійцямъ. Кождый Middlemen стараеся при тôмъ потягнути якъ найбôльшій зыскъ и проте не дивота, если Ирісць, оплатившись высоко, не въ силѣ ôттакъ при найбôльшôй праци выживити себе съ численною родиною. Мешканьемъ Ирійця есть лѣянка безъ помоста, безъ дымника, а навѣть и безъ ôконъ. Въ 17. або 18. роцѣ Ирісць женится уже, наймае кôлька „лѣсокъ“ грунту и провадитъ на нѣмъ свое нужденне, безнадѣйне житье. Подружя тй суть надъ мѣру благословеннй. Фармеръ приходитъ ôттакъ въ те сумне положенье, що и тыхъ кôлька „лѣсокъ“ мусить дѣлити межи дѣтій. Заробку нема, такъ якъ бôльша индустрія процвитае лишь въ Англіи, а дрôбный домашній промыслъ не оплачуеся. Статистика выказуе, що вольныхъ посѣдателѣвъ, такъ званыхъ Freeholders, не буде нынѣ бôльше въ Ирляндіи надъ 50.000, котрй разомъ посѣдаютъ пôвтора миліона морговъ землѣ. Прочй грунта, якихъ 20 миліонôвъ морговъ, (Arpents) находятся въ рукахъ духовенства и лордôвъ. Просвѣщенье стоитъ на найнизшôмъ степени розвою. Комужь въ прочѣмъ дбати о тое и кому стае часу на науку? Здаеся що Англичане, управляючи въ такій способъ Ирляндіею, неважились показати Европѣ, до чого они способнй!

Найлѣпшій доказъ того, якъ великою може бути нужда въ Ирляндіи, давъ голодный рôкъ 1847. Тогды и не помогла запомога удѣлена парляментомъ англійскимъ въ сумѣ 10 миліонôвъ фунтôвъ штерлингôвъ. Народъ падавъ мертвый на поли и въ хатахъ. Въ р. 1849 существовало лишень 150 заведеній для жебракôвъ! Якежь незначне число!

До р. 1800 посѣдала Ирляндія окремый парляментъ. Англичанамъ було и тое не на руку. Они розбудили агитацію, а коли мимо того Ирляндія не обявила охоты до полученя свого тѣла законодательного съ парляментомъ англійскимъ, тогды пôдкупили проворнй Англичане пословъ зъ такъ званыхъ гнилыхъ мѣсточокъ и пересадили ухвалу полученя. Ôтъ сего часу повстало въ нещастнôй Ирляндіи нове сторонництво сепаратистôвъ або автономистôвъ, котре при кождôй нагодѣ ставало въ опозиціи до министерства англійского, а навѣть кôлька разôвъ выступало съ збройною рукою. И тутъ не обôйшлось николи безъ великого кровопролитія. Нынѣшне сторонництво Гомерулôвъ мае тую самую цѣль и стремитъ всѣми силами до освобожденя Ирляндіи зъ пôдъ парляментарнои зависимости Англіи. Научене неудачами давнѣйшихъ революцій, поступае оно дуже оглядно и стараесь такъ религійныхъ якъ и соціяльныхъ мальконтентôвъ получити въ одну фалянгу съ своимъ политичнымъ сторонництвомъ. Аграрне пытанье, выкликане голодомъ въ Ирляндіи въ теперѣшнôмъ роцѣ, то страшне оружіе въ рукахъ Гомерулѣвъ противъ Англіи, тымъ бôльше, що вся нынѣшна Европа хирѣе на подôбну слабôсть.

женье, якъ урядникôвъ и слугъ. Предложеный законъ есть для державы облегченьемъ а необтяженьемъ. Держава бере зъ кишенѣ одного клиру, щобы дати другимъ. Клиръ що разъ бôльше приходитъ до пересвѣдченя, що цѣла та крутанина есть чистою иронією; урядовй слуги (Amtsdiener) и помôчники стоятъ державу 7 милiонôвъ, а наше духовеньство хочутъ збути 1.200,000! Чи хоче держава тымъ заявити, що она дала помôчь клирови? клиръ ôтповѣдае: такои помочи не хочу. Сей законъ есть низше достоинства клиру; есть несправедливый, бо одному ôтбирае, щобы другому дати; есть наконець недостаточный — и для того бесѣдникъ ôткидае его въ цѣлости. Посолъ Иречекъ пôдноситъ пытанье, чи правительство выступаючи съ симъ проектомъ выслухало мнѣнія самого духовеньства? Въ Австріи обовязуе засада рôвноуправненя всѣхъ вѣроисповѣдань. Въ евангелицкôй церквѣ есть управа синодальна; кожде розпорядженье выдаеся тôлько по выслуханю синоду. Тожь и католицка церковь заслугуе на рôвне увзглядненье. Вправдѣ нема тутъ синодôвъ, але правительство повинно було порозумѣтися съ епископами; тогды тôлько можна бы було сказати, що правительство поступило съ католицкою церквою рôвно якъ съ евангелицкою. Такъ однакожь несталося. — Министеръ просвѣты и вѣроисп. бар. Конрадъ освѣдчае, що не хоче входити въ розбôръ поодинокихъ точокъ, поки не рѣшено приняти правительственне предложенье яко пôдставу обрадъ. Розходится о законъ, котрый есть лише переведеньемъ существуючого закона. Министеръ признае, що цифры суть малй, але всежь и тое есть лучшимъ ôтъ теперѣшного стану и для того слѣдовалобы въ кождôмъ случаю приняти предложенье. До ординарiятôвъ правительство ôтносилося и они то уложили степенованье въ шематѣ. Не можна отже казати, що не ôтношенося до церковныхъ властій. Слѣдовалобы робити бодай тое, що можна зробити и по можности поправити теперѣшный станъ. Если знайдеся лучша пôдстава, то правительство радо прихилится до дотычащихъ поправокъ. Але по многихъ пробахъ мы не найшли ничого лучшого. Для того прошу приняти прав. предложенье яко пôдставу обрадъ. На внесенье Пфлигля выбрано субкомисiю зъ трехъ членôвъ, котра мае застановитися надъ тымъ, чи приняти чи ôткинути ôтъ разу правительственне предложенье. До сеи комисiи выбранй: Иречекъ, Ручка и Фишеръ.

На повнôмъ (51-ôмъ) засѣданю *рады державнои* обрадовано дальше надъ проектомъ закона о увôльненю новыхъ будовъ ôтъ податку. Въ специяльнôй розправѣ принято §. 1 и 2 закона пôсля предложеня комисiи, а ôткинено всѣ поправки Визенбурга, Кронаветтера, Трояна и ин. змѣряючй до увôльненя новыхъ будовъ на довше, якъ на 12 лѣтъ. — На тôмже засѣданю зажадало министерство внутренныхъ справъ додаткового кредиту въ высокости 35,000 р. на кошта спису (конскрипцiи) людности съ кôнцемъ р. 1880, а именно на кошта вынечатаня дотычащихъ формулярôвъ. — Впрочѣмъ ограничаеся теперѣшна парляментарна дѣятельнôсть на працяхъ поодинокихъ комисiй: буджетовои, податковои, комисiи для получшеня конгруы, для змѣны школьного закона и т. д. Въ комисiи податковôй прiйшли пôдъ обраду звѣстнй финансовй проекта бувшого тымчасового управителя министерства финансôвъ Хертек'а, именно предложеня податковй, при котрыхъ помочи думавъ Хертекъ покрыти державный недобôръ сегорôчный. Тiи предложеня о рôжнородныхъ новыхъ податкахъ вже зъ разу не могли собѣ зъеднати приклонности загалу, тожь и теперь, коли прiйшло до обрадъ надъ ними, упадае одно предложенье за другимъ. Теперѣшный министеръ финансôвъ бар. Кригсавъ видимо не мае смѣлости чи охоты вступатися за проектами свого попередника; ôнъ навѣть не явився при нарадахъ податковои комисiи надъ тыми проектами. Мимо неприсутности министра финансôвъ обрадувала податкова комисiя и ôткинула проектъ закона о такъ званôмъ доповняючôмъ податку (Ergänzungssteuer). Такажь сама доля дожидае проектъ закона о оподатковаию нафты, а що до проекту закона о оподатковаию горѣлки, то богато голосôвъ пôдôймаеся за тымъ, щобы оподатковаие горѣлки лишити поодинокимъ краямъ, такъ щобы краѣ на свои потребы мали осôбнй податки, а не потребовали убѣгатися до тяжкихъ и ненавистныхъ додатковъ. Якъ тая справа остаточно рѣшится, еще не знати, се однакожь рѣчь певна, що державный недобôръ пôсля обчисленя буджетовои комисiи буде выносити не 12 милiонôвъ, якъ думавъ Хертекъ вносячи буджетовй предложеня, але 30 милiонôвъ и що той недобôръ не дасться покрыти новыми податками, проектоваными черезъ Хертека, але треба буде затягнути новй пожички. Тымъ самымъ не додержитъ министерство данои въ трон. бесѣдѣ обѣтницѣ, що не буде убѣгатися до кредиту и що рôвновага въ державныхъ финансахъ буде привернена. Однакожь годѣ знову зъ другои стороны рôкъ-рôчно затягати для покрытя державныхъ выдаткôвъ що разъ новй пожички. Есть се очевидный упадокъ и для того знову голоснѣйше пôдносятся поклики о основнôй реформѣ податкôвъ. Тяжко однакожь повѣрити, щобы така реформа податкôвъ була щасливо переведена. Се певно, що теперѣшна система податкова дуже неôтповѣдна и повна недостаткôвъ та похибокъ, чи однакожь реформа податкôвъ переводжена въ выключнôй цѣли вытисненя бôльшихъ доходôвъ може бути и буде рацiональною, справедливою и для розвою оподаткованыхъ користною, — о тôмъ можна дуже сомнѣватися. Въ кождôмъ случаю рѣчь се дуже цѣкава, яку нову програму финансову розвине новый министеръ финансôвъ пôсля того, якъ помыслы Хертека оказалися неосущимыми? Зъ тои причины всѣ выжидаютъ съ великою цѣкавостiю буджетовои розправы, котра однакожь все таки еще не може якось розпочатися. Якъ мы вже звѣщали, розправы буджетовй розпôчнутся правдоподôбно ажь по лат. Великодни, бо буджетова комисiя закôнчитъ свои обрады доперва около 4. (16.) марця, а колибы й заразъ потôмъ розпочалися буджетовй розправы въ повнôй радѣ державнôй, то вже 8 (20) марця мусѣли бы бути перерванй задля надходячихъ святъ, а за такъ короткiй часъ навѣть генеральна розправа надъ буджетомъ не закôнчится. Щобы отже не перерывати буджетовыхъ розправъ, слѣдовалобы ôтложити нарады надъ буджетомъ ажь на мѣсяць цвѣтень. До того часу буде рада державна заниматися дрôбнѣйшими справами.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россiя. Вчера, 19. лютого (2. марта) припадавъ ювилейный день двацятьпятьлѣтного панованя царя Александра II. Его обходжено безъ всякого торжества публичного, безъ участи посторонныхъ представителѣвъ европейскихъ дворôвъ, а навѣть безъ участи тыхъ народôвъ, котрыхъ освободителемъ ôтъ крепацкого ярма бувъ царь Александеръ II. Мѣсто того налягла на Петербургъ и Россiю гробова тишина, а всякй надѣи на якiито облегченя, амнестiю або реформы конституцiйнй розвѣялись, мовь раннй туманы передъ жаркимъ лучемъ сонця. Колись царь Александеръ II. бувъ божищемъ своихъ пôдданыхъ. На него, яко „освободителя", покладали деспотично черезъ Николая правленй народы велики надѣи, а исторія хотѣла уже имя его записати золотыми буквами на своихъ картинахъ. Приганемо лишь той часъ, коли по знесеню крепацтва въ шѣстьдесятыхъ рокахъ всѣ народы Россiи, розбудженй крѣпкою рукою зъ тяжкого просоня, двигнулись смѣло въ передъ, а интелигенція ихъ стала ревно трудитись около просвѣщеня масъ. Приганемо лишь тй короткй хвилѣ, коли вся Малорусь, зъелектризована безсмертнымъ Тарасомъ, стала пильненько заходитись коло розбудженя житя духового, коли дворяньство руске съ жаромъ кинулось до закладаня школъ для темного призабутого народа, коли всю Русь огорнула самосвѣдомôсть свого народного достоиньства. Нынѣ все спочивае, мовь покрыте грубою кригою апатiи, индиферентизма або зъотчаяня, а причиною до того, по нашôй думцѣ, була лишь слаба воля „освободителя", котрый систему „обрусѣнія" принявъ за свою и мѣсто призволити на природный розвôй народôвъ пôдвластныхъ своему скиптру, пôйшовъ за мрѣею сторонництва Каткова и тымъ самымъ попавъ на тую блудну дорогу, на котру вступивъ колись Жигмонтъ Ваза съ своимъ окатоличеньемъ Руси. Стремленье до униформности або такъ званого „объединенія", деспотизмъ, котрый въ нынѣшнôмъ часѣ въ виду ôтношень, якй повстали въ цѣлôй Европѣ, есть великимъ анахронизмомъ — отъ причины нынѣшного загального незадоволеня, яке вдомашнилось у всѣхъ сферахъ россiйскихъ, и котре зъумѣли выкористати нигилисты. Где свобода политично-народна, тамъ для нигилизма нема пôдставы.

Щожь зроблено въ Россiи по найновѣйшôмъ атентатѣ? пытаемось. Ото, мѣсто *подѣлити супротивнй* правительству сторонництва мальконтентôвъ и социялистôвъ, сповняючи желанія першихъ наданьемъ конституцiйныхъ свободъ, впроваджено въ Россiи диктатуру. Указъ царскiй зъ дня 14 (26.) лютого гласитъ: „Рѣшившись положити конець безперестанно повторяючимся въ послѣднôмъ часѣ искушенiямъ дерзкихъ злоумышленникôвъ сколебати въ Россiи державный и соспôльный порядокъ, Мы признали за добре: 1) Завести въ Петербурзѣ верховну розпорядительну комисiю задля охороненя державного порядку и соспôльного супокою. 2) Верховна розпорядительна комисiя складатися буде зъ головного начальника и членôвъ черезъ него пôсля уподобы покликаныхъ. 3) Головнымъ начальникомъ розпоряд. комисiи буде дотеперѣшнiй харкôвскiй генералъ-губернаторъ и нашъ генералъ-адютантъ и проч., графъ Лорисъ-Меликовъ. 4) Въ цѣли сполученя всеи власти въ рукахъ головного начальника надаемо ему власть: а) вести безпосередно всякй слѣдства въ Петербурзѣ и его окрестностяхъ пôдчиняючи пôдъ его розпоряджене городоначальника петербурского; б) управляти всѣми слѣдствами въ дѣлѣ державныхъ переступленъ въ Петербурзѣ и петербурскôмъ военнôмъ окрузѣ; в) управляти такимижь слѣдствами въ всѣхъ другихъ мѣстцевостяхъ россiйскои имперiи. 5) Всѣ требованя головного начальника комисiи въ дѣлахъ охороненя державного порядку и загального супокою маютъ безъ проволоки бути выконанй такъ мѣстцевыми урядами, генералъ-губернаторами, губернаторами городничими, якъ и зъ стороны всѣхъ завѣдательствъ не выключаючи военного. 6) Всѣ завѣдательства маютъ бути помôчными головному начальнику верховнои розпорядительнои комисiи. 7) Головный начальникъ пôдлягае Намъ безпосредственно. 8) Ôнъ може выдавати розпорядженя и въ загалѣ предпрiймати всѣ мѣры, котрй узнасть за потребнй для своихъ цѣлей. Ôтъ него зависятъ и кары за невыконанье або неточне нагляданье розпоряджень комисiи. 9) Розпорядженя маютъ бути безусловно выконанй и можутъ бути знесенй лишь черезъ самого верховного начальника комисiи або окремымъ найвысшимъ повелѣньемъ. 10) Дотеперѣшне генералъ-губернаторство петербурске зносится. Александеръ.

Чи диктатура ôрменина Лорисъ-Меликова спасе Россiю, чи зъумѣютъ съ симъ положеньемъ погодитись сферы двору царского, министерства и загалъ, чи зъумѣе Лорисъ-Меликовъ дôбрати ôтповѣднй средства до утихомиреня сильныхъ, дишучихъ жаждою пôмсты ворохобникôвъ, чи не выкличе деспотизмъ, посуненый до крайности, при котрôмъ не обôйдеся безъ своеволѣ, еще грôзнѣйшихъ заворушень?... нынѣ на сй пытаня годѣ знайти ôтповѣдь. Спасала неразъ диктатура римску державу, але не завсѣгды вляла она на державу спасительно.

Въ справѣ выдачѣ Гартмана доноситъ телеграма зъ 14. (26.) лютого зъ Парижа що правительство вволитъ волю амбасадорства россiйского и выдасть мнимого атентатора.

Докладнѣйшихъ вѣдомостей о атентатѣ въ дворци зимовôмъ нема такъ якъ слѣдство провадится дуже тайно.

Францiя. По донесенямъ Times, признався Гартманъ до атентату на царя Александра на желѣзнôй дорозѣ пôдъ Москвою. Вѣсть тая однакожь не есть еще цѣлкомъ певна. Француска Correspondence освѣдчае зъ вѣрного жерела, що Гартманъ признався лишь до того, що называесь Гартманомъ, однакожь заперечивъ свою участь въ атентатѣ Московскôмъ. Справа поступила однакожь мимо того на передъ, понеже россiйска амбасада заявила, що посѣдае въ своихъ рукахъ певнй доказы противъ Гартмана. Орловъ выступивъ до того противъ п. Фресинета дуже рѣшучо. Ôнъ передавъ дотычнй письма министрови францускому, просивъ о ихъ пересмотренье, а ôттакъ о ôтповѣдь, чи Гартманъ есть виновникомъ дѣла. Россiя, казавъ Орловъ, мовчала для любого супокою не на одну рѣчь, за що могла жаловатись. Сотки нигилистôвъ россiйскихъ знайшли пристановище въ парискихъ фабрикахъ яко роботники и навязали съ комунистами францускими близькй ôтношеня, маючй на цѣли переворотъ существующого ладу въ Европѣ. Теперь ходатъ о настоящого збродняря и правительство россiйске не моглобы холоднокровно прiймати невыдачу Гартмана. Фрейсине розпорядивъ въ слѣдствiе того заявленя Орлова слѣдство котре провадивъ префектъ полицiи Андрiе, а оно выказало ясно вину Гартмана.

Дневники парискй одержали телеграму о придержаню официра пруского въ Ремсъ, котрый здôймавъ плянъ фортификацiи. Запроваджений до вязницѣ въ Вильмъ не хотѣвъ выявити свого имени. Навязуючи до того факту пише National: „Въ всхôднôй Францiи боятся новои вôйны. Ходятъ поголоски, що официры, котрй брали участь въ вôйнѣ 1870 р. повѣдомили своихъ сродникôвъ листовно, що армiя пруска приготовляеся до новои вôйны. — Якъ видко, вся Европа жiе въ непевности и терпитъ на горячку военну.

Нѣмеччина Въ понедѣлокъ розпочались въ державнôй радѣ розправы надъ голосною уставою вôйсковою, котра имовѣрно перейде въ цѣлости по воли желѣзного канцлера.

Nordd. Allg. Ztg. ôткликала давнѣйшiй свôй артикулъ, котрымъ посуджовала Россiю и Францiю о военнй намѣреня противъ Нѣмеччины, заявляючи, що Россiя може бути безпечною о свои захôднй границѣ, такъ якъ климатъ острый и розлогôсть державы суть найлѣпшими еи твердинями. Противно границѣ Нѣмеччины противъ Россiи не посѣдаютъ условiй до доброи дефензивы, а тымъ менше до офензивы. Офицiяльный органъ Бисмарка, мавъ, якъ зъ сего выходитъ, лишень намѣренье затревожити Европу недалекою вже вôйною межи Россiею а Нѣмеччиною, при чѣмъ хотѣвъ выслѣдити успособленье европейскои прасы, а навѣть прасы нѣмецкои. Тая послѣдна заявилась однакожь рѣшучо противъ военныхъ намѣрень желѣзного канцлера. Kölnische Ztg. примѣчае до того слѣдуюче: „Знаючи, въ якъ близькôмъ ôтношеню зôстае Nord. Allg. Ztg. до кн. Бисмарка, можна було сподѣватись, що артикулъ сеи газеты, вымѣреный противъ Россiи, зробивъ сензацiю въ Европѣ. Такъ и сталось и мы не можемо вмѣнити въ зло дневникамъ россiйскимъ, если они высказуютъ пересвѣдченье, що кн. Бисмаркъ бажае вôйны. Злобна, денунцiяторска полемика правительственного органу, якимъ есть Nordd. Allg. Ztg., муситъ заколотити и найбôльше прiязнй ôтношеня. Передъ трема роками сей самъ органъ обожавъ Россiю и бувбы съ полками россiйскими полетѣвъ на боевище турецке. Тымъ дивнѣйшою выдаеся нагла змѣна, съ котрою никто не годится, котрый серiозно бажае супокою. Въ подôбнôмъ дусѣ выступаютъ National и Frankfurter Ztg., а зъ всего выходитъ явно, що пôдставою до згаданого полемичного артикулу Nordd. Allg. Ztg. була ненависть кн. Бисмарка до князя Горчакова и явне бажанье увидѣти на становищи канцлера россiйского гр. Шувалова

Англiя. Зъ Тегерану доносятъ, що шахъ перскiй именовавъ князя Али Гули начальникомъ войскъ, згромадженыхъ въ провинцiи Хорассанъ, а призначеныхъ до занятя Герату. Окупацiя Герату здаесь проте дѣломъ рѣшенымъ.

НОВИНКИ.

— Вечеръ **музикально-декляматорскiй** въ честь **Тараса Шевченка**, заповѣдженый въ послѣднôмъ числѣ „Дѣла" на 6 лат. марта ôтбудеся во второкъ, 9 лат. марта въ комнатахъ „Рускои Бесѣды," съ слѣдуючимъ програмомъ:

1) Ôтчитъ проф. Ц.
2) Хоръ
3) I Lombardi par Verdi — ôтграютъ на фортепянѣ пп. Я. И. и И. М.
4) Декламацiя: „Кавказъ" Шевченка, выголоситъ п. Ч.
5) Сольо спѣвъ тенорове, панъ М.
6) а) Rapsodies Hongroises par Fr. Liszt.
б) Думка, ôтграе на фортепянѣ панна О. О.
7) Хоръ.

Початокъ о год. 7 вечеромъ.

На вечеръ той запрошуе комитетъ уряджуючiй в. п. Членôвъ „Рускои Бесѣды" вразъ съ Родинами.

Окремыхъ запросинъ не высылаеся. — *Отъ уряджуючого комитета.*

— Въ Вторникъ 19. лютого (2. марця) ôтправилося въ городскôй успеньскôй церквѣ поминальне Богуслуженье за упокôй бл. п. дра Володимира Ганкевича. Въ церковь зôбрались численно почитателѣ и прiятелѣ покôйника. Литургiю ôтслуживъ въ содѣйствiю о. Дроздовского яко дiякона Вс. о. Изидоръ Дольницкiй духовникъ г. к. ген. сѣменища при прекраснôмъ спѣвѣ рускихъ питомцѣвъ. До парастаса станули еще Всеч. оо. Танячкевичь, Райтаровскiй, Стефановичь.

Хорошу проповѣдь выголосивъ о. Танячкевичь, пôднѣсъ заслуги покôйника и завôзвавъ хорошими патрiотичными словами всѣхъ Русинôвъ до вспôльнои працѣ для народного дѣла въ любвѣ и згодѣ.

— **Руско-народный театръ въ Станиславовѣ**. Дня 28. лютого ôтбулося перше представленье театральне „Пôдгôряны" о. Гушалевича, а 29. „Убога Марта" Данила Млаки.

— **Рада повѣтова золочѣвска** удѣлила филiи общ. им. Качковского 50 зр. одноразовои запомоги.

— **Ревизiя**. У п. Бѣлоуса въ Коломыѣ ôтбулася судово-полицiйна ревизiя, глядаюча социялистичнои брошуры „Дзвона". Ревизiя выйшла зъ непорозумѣня ц. к. властій. Въ друкарни коломыйскôй п. Бѣлоуса вынечатався „Дзвôнъ" Шиллера въ перекладѣ, а ц. к. власти думали, що то той „Дзвôнъ" — выданый во Львовѣ Павликомъ.

— **Арештованье**. Полицiя вѣденьска арештовала у Вѣдни Конр. Корытиньского, техника, обвиненого о участь въ пропагандѣ польскихъ социялистôвъ теперь судженыхъ въ Краковѣ. Полицiя мала его ôтставити до Кракова.

— **Вѣра Зазуличь**, якъ потверджуютъ вѣдомости новѣйшй зъ Россiи, арештована въ Петербурзѣ. Полицiя знайшла еи у прiятельки, жѣнки офицера маринарки. Полицiя петербурска мала одержати вѣдомôсть зъ Швайцарiи, що Зазуличь выѣжджае до Петербурга. Вѣру Зазуличь, якъ звѣстно, судъ присяжныхъ узнавъ бувъ невинною покушеня на житье петерб. генерала полицiи, Трепова черезъ выстрѣлъ зъ револьвера пôдчасъ авдiенцiи. Той вырокъ однако скасовано и пôд-

нято на ново слѣдство, але Зазуличь пропала була безъ слѣду, пробувала, кажутъ, довгій часъ въ Швайцаріи и ажь теперь єи схватили.

— **Архикнязя Рудольфа** именовавъ пештеньскій философичный факультетъ почетнымъ докторомъ, яко автора книжки: „Пятьнайцять днѣвъ на Дунаю“.

— **Стрыйскій 9 полкъ Инфантеріи бар. Пакени** має зъ Голомуца перейти до полудневого Тиролю.

(Р) **Екзекуторы податкôвъ.** Зъ пôдъ Войнилова пишутъ намъ: Оногды вычитали мы зъ дневникôвъ, що комитетъ галицкого товариства господарского розôславъ окружникъ до своихъ радъ выдѣловыхъ, взываючи тіжь до надôсланя до 20 марта с. р. фактôвъ докладныхъ и вѣродостойныхъ про надужитя екзекуторôвъ податковыхъ, якихъ они допускаются при стяганю залеглостій податковыхъ. На XV. бо засѣданю загальнои рады, 24. с. м. дельегаты въ обговорахъ, выказували яркі примѣры такихъ надужить. Выказували, що неразъ кошта екзекуційні далеко бôльші, якъ залеглости самого податку. На нарôдъ накладаеся отже тягарь, а скарбъ державный зъ того хôсна не має. Въ гдекотрыхъ повѣтахъ єсть по кôлька секвестраторôвъ, зъ котрыхъ кождый радбы для себе бôльше зарвати, хоть выстарчило бы й одного. Дальше требабы, щобы такій екзекуторъ бувъ пôдъ отвѣтною контролею. Рада загальна рѣшила одноголосно, щобы комитетъ тов. господарского удався до дотычныхъ властій правительственныхъ и послôвъ у Вѣдни, щобы одні, якъ другі постаралися запобѣгчи тому лихови. Мы надѣемось, що и наші послы не будутъ на тую справу, котра тыкає нашого сельского народа, рôвнодушні. Що надужитя такі дѣются, годѣ заперечити. Мы подыбали неразъ вже дописи по рускихъ часописяхъ, въ котрыхъ выказуются секвестраторскі надужитя н. пр. въ Турчаньскôмъ. Але то є всюда. Кто по повѣтахъ настановляеся на такихъ секвестраторôвъ? Ого, звычайно пôдупалі люде схибленои карієры, котрі маютъ претенсію до житя выгôдного а не маютъ способу набути средствъ ôтповѣдныхъ. Черезъ протекцію, дôстаютъ урядъ екзекутора. Не гоноровый то урядъ, у насъ по селахъ люде зовутъ екзекутора „тягниверетою,“ але co tam po tytule — żeby w szkatule! Ну, и о тоє мусить екзекуторъ дбати. А способы, якъ дбати, усяко находятся. Мы знали екзекутора, котрый зъѣздивъ до села, якъ якій где староста, зъ села до села возили єго люде — вôйтъ на єго розказъ наказувавъ стôйку, а екзекуторъ собѣ числивъ наняту фѣру. При ôтбираню залеглостій, якъ збиравъ ихъ рано, а господарь, якъ то буває у бѣдного, не розстарався такъ хутко, и принѣсъ п. екзекуторови передъ єго ôтѣздомъ пополудни, екзекуторъ не хотѣвъ вже принимати, що нибы то, було тогды давати, якъ я тобѣ казавъ. Намъ здаєся, що коли, якъ коли, а при стяганю залеглостій такои безсердечнои бюрократичнои пунктуальности не повинно бути. Вже то такій селянинъ, у котрого залягъ податокъ, не дуже въ гараздахъ та роскошахъ. Ôнъ жежь вже и за сей пріѣздъ екзекутора мусить заплатити, длячогожь єму єще зъ злои волѣ тую кривду робити на будуще? Показуеся отже, що суть надужитя и мусятъ бути всюда, доки народови нашому непросвѣтятся очи и доки станъ екзекуторôвъ не буде основно змѣненый. Мы длятого просимо пôднести нашъ голосъ въ сѣй справѣ въ „Дѣлѣ,“ бо знаємо зъ досвѣду, що всяка рѣчь, коли єи укажеся, яко стоячу на порядку дневнôмъ, слѣдится въ десятеро уважнѣйше, регеструеся факта, оговорюеся и т. д.

— **Запомога для людности навѣщенои недостаткомъ.** Якъ звѣщає урядова газета, ôтбулися въ понедѣлокъ въ ц. к. Намѣстництвѣ нарады въ справѣ роздѣлу безповоротныхъ запомогъ межи людность повѣтôвъ Галичины навѣщеныхъ недостаткомъ зъ фондôвъ призначеныхъ на тую цѣль черезъ раду державну. На пôдставѣ справоздань о матеріяльнôмъ станѣ людности предложеныхъ такъ черезъ староства якъ и выдѣлы повѣтові ухвалено безъ проволоки удѣлити запомоги а именно въ рускôй части Галичины: для повѣту Перемыского 1,000 зр., Рудецкого 2,800 зр., Надвôрняньского 900 р., Скалатского 1,400 зр., Городецкого 3,000 р. Сяноцкого 250 р., Бучацкого 1,400 р. Мостиск. 1,000 р. Жолкôв. 1,000 р. Горлицк. 3,000 р., Долиньского 500 зр., Самбôрского 2,000 зр., Рогатыньского 870 р., Дрогобыцкого 150 р., Ярославского 2,800 р., Яворôвского 2,000 р., Жидачôвского 2,800. Въ Дрогобыцкôмъ, Ярославскôмъ и Жидачôвскôмъ повѣтѣ запомоги будутъ роздаванні частію въ готôвцѣ, а частію въ живности, въ всѣхъ иншихъ тôлько въ готôвцѣ. За пять або шѣсть недѣль послѣдує роздѣлъ заличокъ призначеныхъ на публичні роботы.

— **Въ Александріи** херсоньскои губерніи ôтграли дня 4. руск. лютого тамошні любителѣ штуки театральнои малоруску оперу въ 3 дѣяхъ „Сватаня на Гончарôвцѣ“. Якъ доноситъ дописователь „Одесскому Вѣстникови“ публики на представленю було повно, такъ, що припôзнившіся зза браку мѣсця мусѣли домôвъ вертати. Публика приняла оперу малоруску дуже симпатично; финалъ оперы мусѣли акторы на безконечні просьбы и вызовы повторити.

— **Санкт-Готгардскій тунель.** 29 лютого о год. 11. передъ полуднемъ зôйшлися робôтники зъ пôвночи и полудня въ тунелю, двѣ милѣ довгôмъ, переверчуючôмъ Альпы, роздѣляючі Нѣмеччину ôтъ Италіи. Одна нѣмецка часопись кличе: „Нема вже Альпъ! Нема Альпъ, котрі колись Ганибаль и Наполеонъ съ несказанымъ трудомъ перелазили!“ Тунель Готгардскій пробивано несповна $7\frac{1}{2}$ лѣтъ. Той короткій часъ тревання такои великаньскои роботы завдячити треба чимъ разъ взростаючому поступови механики. Передъ двацять трома роками розпочато роботу коло проверченя тунелю Мон-Сені (Mont-Cenis), для полученя Франціи съ Италією, и хотяй тунель Мон-Сені бувъ о 2.696 метрôвъ коротшій, а все таки робота тревала 13 лѣтъ (1857—1870).

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Въ Болгаріи зачала выходити **библіотека славяньска**, въ котрôй будутъ помѣщуватися найзнаменитші творы, въ перекладахъ, россійскі, ческі, польскі, — надѣятись, и малорускі.

— Часопись хорватска Vienac (Вѣнець) помѣстила портретъ козацкого гетмана Дашкевича, пôсля шкицу Матейки.

— Найславнѣйшій зъ живущихъ поетôвъ французкихъ **Викторъ Гюго**, обходивъ дня 26. сѣчня 79. роковины уродженя а 50-ті роковины першого представленя єго драмату, славного въ исторіи литературы: Hernani. Въ день сегорôчныхъ роковинъ мався ôтграти въ театрѣ Hernani, а праса французка мала справити бенкетъ въ честь поета.

— Въ Липску почала выходити выпусками дуже цѣкава книга, знакомляча основно читателя съ сочасною Индією, єи звычаями обычаями: **Indien in Wort und Bild**, von Emil Schlagintweit. Leipzig. 1880.

— Передъ семи роками почавшій печататись и ажь теперь выйшовшій зъ печати збôрникъ всякихъ документôвъ до вôйны французко-пруской п. з. „Recueil des Traites, Conventions, Lois, Décrets et autres actes relatifs à la paix entre la France et l' Allemange“ подає остаточный билянсъ вôйны въ такихъ числахъ: утрата зъ причины вôйны выноситъ 14,456,000.000 фр. (Зъ того припадає на выкупъ Нѣмеччинѣ 5 миліярдôвъ; на надзв. военно-буджетні выдатки 1,912,900.000 фр.; на утрату зъ податкôвъ пôдъ часъ вôйны 2,024,000.000 и т. д.). Утрата зъ причины комуны паризкои 182,000.000 фр. Кругло отже стратила Франція черезъ вôйну съ Прусами 14,638,000.000 франкôвъ!

ВСЯЧИНА.

— **Зъ ôтки пôшли нѣмецкі прôзвища жидôвъ?** Жиды наші въ ярмуркахъ та капотахъ звутся въ Европѣ польскими жидами (żyd polski, polnischer Jude, Juif polonais) а цѣкава рѣчь, годѣ стрѣтити у насъ жида съ инакшимъ прôзвищемъ, тôлько нѣмецкимъ. Тую честь, що Жиды маютъ прôзвища, бо були часы, коли ихъ не мали а писались тôлько по имени своимъ та батьковôмъ, завдячуютъ жиды цѣсареви Іосифови II. Ôнъ то наказавъ поназывати жидôвъ и поручивъ тоє дѣло надворнôй радѣ военнôй (Hofkriegsrath). Галичина и Буковина були подѣлені на 10 округôвъ. На кождый округъ призначена була отже комисія зложена зъ ротмистра, поручника, авдитора и двохъ пôдофицерôвъ, яко писарѣвъ. Тая комисія ѣздила зъ села до села, чи мѣста, брала въ кождôй мѣстцевости двохъ мужѣвъ довѣрія: одного христіянина и одного жида и казала собѣ приставити всѣ жидôвскі родины. Жиды мали собѣ выбирати имена, а коли не выбрали, комисія имъ накидала, а коли кто не приймався, упирався, то и карала. Такъ въ двохъ рокахъ 1782 и 1783 мали всѣ жиды прôзвища. Жиды того дуже напудилися: разъ задля податкôвъ, друге задля войска, а третье, задля прôзвищъ поганьскихъ нѣмецкихъ побôчь своихъ святыхъ еврейскихъ. Рада военна наказала не давати жидамъ звычайныхъ именъ нѣмецкихъ, якъ: Schmied, Wagner, але якъ найоригинальнѣйші. И комисія давала зъ разу имена по назвахъ звѣрѣвъ, не стало тыхъ, давала по ростинахъ напослѣдокъ вже які попали. И такъ маємо жидôвъ: Ochsenchwanz, Ladstockschwinger, Pulverbestandtheil, Temperaturwechsel, Eselskopf, Singmirwas и т. п.

(§) **Переносность туберкулъ** (сухотъ). Выходяча въ Берлинѣ „Zeitschrift für Versicherungs-Wesen“ подає слѣдуючу звѣстку: Експериментальні пробы доказали, що недуга туберкулична може съ поживаньемъ молока ôтъ туберкуличныхъ коровъ перенестись на иншій звѣрята або на людей. Именно же легко заражуются наші домашні звѣрята, якъ свинѣ, козы, коровы, коты, псы. Въ школѣ ветеринарскôй въ Монахіи кормлено въ протягу минувшого року 4 здорові свинѣ въ вѣцѣ 3—10 тыжднѣвъ молокомъ туберкуличнои коровы. Звѣрята убитого въ вѣцѣ 4—5 мѣсяцѣвъ у всѣхъ скоп статовано туберкуличну хоробу легкихъ (плуцъ). Що до микроскопичного и хемичного свойства сего критичного молока треба замѣтити, що оно совсѣмъ не єсть ôтмѣнне въ своємъ складѣ ôтъ нормального, здорового молока. До такихъ досвѣдôвъ найлучше надаєся свиня, понеже єи каналъ травленя въ своєй дѣятельности дуже подôбный до такого жь органу чоловѣка а особливо спосôбный пріймати и травити всяку поживу. Зъ ôтносныхъ досвѣдôвъ, котрі робивъ Dr. Bellinger въ Монахіи, выходитъ, що споживанье молока туберкуличныхъ коровъ споводовує туберкулы. Въ полудневôй Нѣмеччинѣ находжено дуже рѣдко свинѣ заражені туберкулами, коли тымчасомъ въ пôвнôчнôй Нѣмеччинѣ частѣйше замѣчувано ту недугу, именно меже свиньми англійскои расы. Що до причинъ туберкулъ въ загалѣ выходитъ зъ тыхъ замѣчаній, що наслѣднôсть (дѣдичнôсть) сухотъ такъ чоловѣка, якъ и звѣрятъ треба ôтнести по части може до зараженя молокомъ при ссаню. Для того не повинна николи кормити своеи дитины мати, котра має склоннôсть до грудной недуги, а навѣть при выборѣ мамки, треба щобы спеціяльный лѣкарь оглянувъ докладно и пильно грудні органы и завалки у шіи. Якъ велика небезпечнôсть перенесеня сухотъ грозитъ чоловѣкови ôтъ коровъ, выходитъ зъ того, що 2 процентъ всеи рогатои худобы має туберкулы, а 5 процентъ всѣхъ бôльше якъ шестилѣтныхъ коровъ маютъ ту слабôсть. Въ Баваріи на 3 миліоны штукъ рогатои худобы припадає не менше якъ 55.000 штукъ туберкуличныхъ, и подôбно такъ само буде такожь въ иншихъ краяхъ. При частыхъ случаяхъ золотухи (шкрофулъ) и туберкулъ, при повôльнôмъ розвою тыхъ обявôвъ, треба допускати можливôсть зараженя молокомъ. Позитивно замѣчено лишь одинъ случай: въ Amorbach, въ Odenwald-ѣ дôставъ туберкулы пятилѣтный хлопець, котрый споживавъ довшій часъ непражене молоко ôтъ сильно туберкуличнои коровы. Не треба отже николи споживати непраженого молока ôтъ коровъ, о котрыхъ здоровлю не маємо певности, а дѣтямъ скôлько можности не давати молока ôтъ старшихъ коровъ, яко выключнои поживы. Въ заступствѣ материньского молока лучше вже уживати молока козячого, бо козы дуже рѣдко пôдпадаютъ туберкуламъ.

— На цѣли **товариства „Школьнои Помочи“ во Львовѣ** жертвовали въ р. 1880 слѣдуючі наші П. П. народолюбцѣ и добродѣѣ: о. Іосифъ Кобляньскій зъ Пôйла 20 зр., о. крыл. Теодоръ Лукашевскій зъ Перемышля 15 зр.; о. крыл. Яковъ Шведзицкій зô Львова 10 зр.; по 5 зр. о. Бохеньскій, впр. о. С. С., о. Мих. Куневичь зъ Оломунця, о. Іос. Качковскій зъ Вѣдня, пп. Академики вѣденьскі, монастырь оо. Василіянъ въ Дрогобычи, Н. Н., г. Титъ Заячкôвскій ôтъ комитету забавы въ Тысьменици: — по 4 зл. ч. Іос. Вайнаръ зô Львова, о. Ленкавскій зъ Жидачова и п. Ан. Кульчицкій зъ Вѣдня; — по 3 зр. о. Іос. Ганкевичь зъ Надвôрнои, о. А. Сумикъ зъ Микуличина, о. Тарчанинъ зъ Улашковець, о. Игн. Кучиньскій зъ Шкла и. о. Танчаковскій зъ акафисту 2 зр. 60 кр.

(Конець буде)

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

— *Вч. о. Чир. въ Б.* 2 зр. на „Науку“ передано єще передъ мѣсяцемъ редакціи, на що маємо поквитованье. Тожь просимо звернутися до самои ред. „Науки“ взглядомъ точного пересыланя часописи. *Вп. М. Б. въ С.* Листъ Вашъ одержалисьмо и поступаємо съ Вашою дописію по Вашôй воли. *Всч. о. А. Т.* Дописъ о рускôй молодѣжи одержалисьмо и умѣстимо по можности якъ найскорше. *Вп. О. М. Г. въ Л.* Вашои дописи мы єще не одержали, тожь на передъ не можемо сказати чи єи умѣстимо. *ВП. о. А. Б. въ К.* 2 зр. для „Зорѣ“ передано редакціи. *ВП. Д. въ С.* Въ дописяхъ просимо представляти факта съ цѣлою точностію и о скôлько можна подавати доказы на факта.

ПОДЯКА.

Пôдписаный комитетъ має честь зложити найщиршу подяку Вп. оо. котрі зволили взяти участь въ богослуженію за упокôй бл. п. Дра Володимира Ганкевича, а именно Вп. оо. Дольницкому, Дроздовскому, Танячкевичови, Стефановичу и Райтаровскому, — не менше такожь пп. питомцямъ а передовсѣмъ диригентови п. Копкови, котрі своимъ хорошимъ спѣвомъ причинились до пôднесеня великолѣпности богослуженія. Вп. п. Волиньскому засылаємо за безплатне выжичене цвѣтôвъ на убране тетрапода щиро-руске спасибôгъ.

Комитетъ устроюючій богослуженіе
за упокôй бл. п. Дра Волод. Ганкевича.

— **Курсъ збôжя станиславôвскій** зъ д. 22. лют. с. р. Зъ причины що на ринкахъ черновецкôмъ и румуньскихъ пôднеслась цѣна жита и кокорудзы, дальше що въ Черновцяхъ и на граничнôй стаціи Ицканы купцѣ угорскі закупили дуже богато имеино кокорудзы то и въ Станиславовѣ цѣна збôжя пôднеслася. Платится 100 кильо: пшеницѣ до 12.50, за бассарабску пôдлѣйшу до 11 зр.; жита рум. до 8.90 зр., бассарабского середного 8.50; кокорудзы старон рум. 7.30, сухои повои 6.80; ôвса 6—6.50; ячменю румуньс. до 7 зр. струкового зерна дуже мало на станисл. торгу.

До сего Числа долучаеся для замѣстцевыхъ пренумерантôвъ „Цѣнникъ насѣня И. и В. Стахевича.

Курсъ львôвскій зъ дня 23. л. лютого 1880.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку. (безъ текучого куп.)				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	261	50	264	50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	157	—	160	-
Банку гиц. галиц. по 200 р.	292	50	296	50
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96	60	97	60
„ „ „ по 4% ав.	89	70	90	70
„ „ „ по 5% ав. період.	96	60	97	60
Банку гиц. галиц 6% ав.	100	35	101	35
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	50	102	50
3. Листы довжні за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97	25	98	25
Облиги комунальні Гал. банку рустик. 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99	—	101	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	—	—	—	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	43	5	53
„ цѣсарскій	5	47	5	57
Наполеондоръ	9	39	9	49
Пôвимперіялъ	9	60	9	72
Рубель россійскій срѣбный	1	59	1	69
„ „ паперовый	1	$23\frac{1}{2}$	1	$25\frac{1}{2}$
100 марокъ нѣмецкихъ	57	65	58	30
Серебро	99	50	100	50

ДИРЕКЦІЯ
ТОВАРИСТВА СПОЖИВЧОГО

во Львовѣ, пляцъ Доминиканьскій ч. 1.

доноситъ П. Т. членамъ своимъ такъ мѣстцевымъ якъ и замѣстцевымъ, що склепъ свôй заосмотрила **мукою** ч. 00, сухою, такъ званою святочною, и иншими, свѣжимъ засобомъ **розинкôвъ, дактилѣвъ, мигдалôвъ, фигъ,** однымъ лише, першои рафинады найлучшимъ **цукромъ** и розличными що до смаку и цѣны родами **кавы, гербаты и руму** и т. п.

Поручає такожь выборні ВИНА дешеві а здорові, якъ: угорскі,

Токай 5-лѣтный бут.	по 1 зр.	20 кр.		Зеленякъ	бут.	по — зр.	50 кр.
Гегіляй „	„ „ — „	80 „		Рустеръ	„ „ — „	90 „	
Гегіляй .	. „ — „	70 „		Будай черв.	„ „ — „	60 „	

Французкі впростъ зъ Бордо спроваджені Chateau Lamothe, червоне, бутелька по 1 зр. 10 кр., Sauternes doux — бѣле, бут. по 1 зр 20 кр.

Горѣвки: Конякъ французкій правдивый по зр. 1.80, 1.50; Сливовиця правдиво Сирмска якъ и розолисы рожні Гданьскі и краєві по сталыхъ цѣнахъ; чиста житнѣвка литръ 60 кр.

Масла до печева завсѣгды свѣжій засобъ; дерево зъ власного складу; ХЛѢБЪ ЖИТНЫЙ, ПШЕНИЧНЫЙ, РАЗОВЫЙ и БУЛКИ зъ власнои пекарнѣ.

БУЛЬБЫ добôрні мѣшокъ ваги 100 Клр. по 3 зр. 50 кр. зъ ôдставою до дому.

Додати мусимо, що єсть то найдешевше жерело добôрныхъ споживчихъ товарôвъ во Львовѣ. Вписовати ся въ члены зъ опроцентовуючимъ ся удѣломъ 10 зр, могучимся сплачувати мѣсячными ратами и по 50 кр., можна щоденно. Кожда ощадна голова родины для власнои користи повинна бути членомъ единого на Львôвъ и окрестнôсть споживчого товариства.

Товариство купує виктуалы якъ: масло и вуджене мясо такожь ôтъ краєвыхъ продуцентôвъ. — На тыждень передъ святами дôстати можна: индикôвъ, каплонôвъ, качокъ, гусокъ и т п.

1—3

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 15. Львôвъ, Субота 23. Лютого (6. Марця) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Нашѝ довги.

VI.*)

Въ непередныхъ статяхъ мы показали, якъ слѣдовалобы урядити въ кождôй громадѣ условія здоровои организаціи кредитовои. Мы указали на тоє, що така организація муситъ бути основана въ теперѣшныхъ ôтношеняхъ господарскихъ нашого селяньства и маломѣщаньства, ôтповѣдати природѣ нашого селяньского господарства и стояти въ тѣснôй звязи съ розвоємъ нашого народного господарства. Мы звернули такожь увагу на тоє, що кредитъ подаваный нашимъ селянамъ и маломѣщанамъ не може бути чисто реальный, а повиненъ бути особистый и реальный разомъ и що головна порука достовѣрности нашого селяньства може почивати тôлько въ пильнôмъ надзорѣ пожичаючого, въ строгôй контроли господарности довжника, такъ сказати въ опѣкуньствѣ громадянъ надъ кождымъ поодинокимъ довжникомъ. Не безъ причины положили мы головну вагу на такій способъ удостовѣреня нашого селяньства. Звѣстна рѣчь, що майже всѣ дотеперѣшнѝ кредитовѝ институціи шукаютъ свого обезпеченя не тôлько въ самôмъ реальнôмъ забезпеченю своихъ пожичокъ але головно такожь и въ солидарнôй отвѣчальности, въ солидарнôй поруцѣ всѣхъ своихъ довжникôвъ. Кождый довжникъ такои институціи ручитъ своимъ маєткомъ не тôлько за свôй власный довгъ, але такожь и за всѣ довги всѣхъ довжникôвъ. Дѣєся се звычайно въ той способъ, що кождый довжникъ затягаючи въ такôй институціи довгъ стаєся заразомъ членомъ самои кредитовои институціи, а тымъ самымъ стаєся отвѣчальнымъ за всѣ страты кредитовои институціи, отже и за довги довжниками не сплаченѝ. Такѝ стоваришеня „съ неограниченою порукою“ сталися новѣйшими часами дуже голосными. На тôйже засадѣ опираются и нашѝ дотеперѣшнѝ рустикальнѝ банки, именно селяньскій закладъ кредитовый (рустикальный банкъ) и рôльничо-кредитове заведенье для Галичины и Буковины. На такôйже самôй засадѣ „неограниченои поруки“ опиралося и широко звѣстне „товариство кредитове мѣске во Львовѣ“ прославлене голоснымъ процесомъ карнымъ зъ минувшого року. Упадокъ сего товариства довѣвъ до практичного переведеня тои засады „неограниченои поруки“ а то въ той способъ, що дѣйстно много довжникôвъ сего товариства крôмъ своихъ власныхъ довгôвъ мусѣло наслѣдствомъ своєи „солидарнои поруки“ платити єще и тіи довги, котрѝ не могли бути стягненѝ ôтъ властивыхъ довжникôвъ, и покрывати тіи недоборы, якѝ оказалися задля злои господарки самои институціи. Не треба було однакожь ажь такъ сумного прикладу, щобы захитати вѣру въ невиннôсть „солидарнои поруки“ звычайно представляной яко чисто теоретичну, а не дѣйстну отвѣчальнôсть довжника за бôльшу скôлькôсть, якъ тая, яку єму на гипотеку єго маєтку выжичено. Дуже поважнѝ голосы знаменитыхъ економистôвъ вже ôтъ довшого часу пôдносятся противъ тои солидарности чи безграничности поруки кождого довжника за всѣхъ и всѣхъ за кождого. Причины такои неприхильности чи невѣры взглядомъ солидарности поруки за довги гипотечно убезпеченѝ надто видимѝ, щобы треба ихъ близше наводити. Самѝ довжники затягаючи на гипотеку пожички въ такихъ институціяхъ съ неограниченою порукою дуже добре чуютъ тую ôтразу до солидарнои поруки и для того то дуже нерадо удаются до такихъ институцій, божь справдѣ повстає пытанье, для чого така институція, маючи гипотечне убезпеченье кождои своєи пожички въ маєтку кождого дотычащого довжника, жадає єще солидарнои поруки всѣхъ за всѣхъ, — для чого довжникъ має отвѣчати за бôльше якъ за тоє, що пожичивъ и що ôтдати має? Для того то говорячи о раціональнôй организаціи кредитовôй мы були бы радѝ обминути таку безграничнôсть чи солидарнôсть поруки. Мы знаємо, що засада такои отвѣчальности кождого за всѣхъ принята за основу народнои институціи кредитовои выкликалабы страшнѝ перепоны въ єи практичнôмъ переведеню. А що нашъ нарôдъ дуже неприхильно дивится на тую солидарну отвѣчальнôсть, доказъ того маємо въ найновѣйшôмъ часѣ въ тыхъ трудностяхъ, якѝ выявилися при роздѣлюваню новоухваленои пожички для Галичины на засѣвы для дôткненыхъ недостаткомъ. Въ многихъ громадахъ громадяне просто ôтказалися ôтъ пожички именно для того, що ôтъ нихъ жадано солидарнои поруки за всѣхъ пожичаючихъ громадянъ.

Не перечимо, що солидарнôсть поруки єсть дуже важною пôдставою кредиту. Тожь промовляючи за устороненьемъ тои солидарнои поруки въ народнôй институціи кредитовôй, хотѣлибысьмо подати иншу поруку безпечности кредиту. На мѣстце солидарности поруки ставимо солидарнôсть надзору всѣхъ надъ кождымъ довжникомъ. Цѣлый загалъ селянъ належачій до такои народнои институціи кредитовои повиненъ мати свôй власный интересъ въ тôмъ, наглядати и пильновати за точностію и господарскимъ поведеньемъ кождого довжника. А се дасться тôлько тогды осягнути, коли загалъ селянъ, а взглядно загалъ громадянъ кождои громады буде вважавъ таку институцію яко свою, а не чужу. грошѣ зъ тои институціи выжичуванѝ яко свои, користи выпливаючѝ зъ єи розвою и процвѣту яко свою власну користь, яко свôй власный зыскъ и маєтокъ. Коли кождый громадянинъ кождои громады буде знати, що се єго грôшь находится въ рукахъ довжника, що ôтъ звороту або утраты того гроша залежитъ єго власна користь або страта, коли розвôй кредитовыхъ интересôвъ такои институціи буде приносити єму видимѝ користи, то кождый вже задля власного добра буде съ цѣлою совѣстностію наглядати довжника, єго господарского поступованя, єго точности въ сплатѣ выжиченого капиталу.

Для того то такожь и зъ тыхъ причинъ повинна бути така институція н а р о д н о ю а не приватною. На мѣсце солидарнои поруки повинна станути солидарнôсть интересôвъ економичныхъ, а коли саме удѣлюванье и обезпечуванье пожичокъ буде переводитись въ способъ раціональный, нами вже попереду указаный, то нема найменшого сомнѣнія, що така народна институція хочь безъ солидарнои поруки довжникôвъ, буде опиратися на далеко певнѣйшôй и солиднѣйшôй основѣ, якъ всѣ дотеперѣшнѝ селяньскѝ институціи кредитовѝ съ неограниченою порукою.

*) Гл. Ч. 13.

ДОПИСИ.

(В) **Зъ Вѣдня** *(Кôлька увагъ о списѣ людности р. 1880.)* Гр. Таффе зажадавъ на 51-ôмъ засѣданю рады державнои додаткового кредиту въ сумѣ 35,000 р. на кошта спису людности (конскрипціи) р. 1880. Такъ отже вскорѣ прійде тая справа на дневный порядокъ рады державнои и послы будутъ мати случайнôсть высказати въ тôмъ взглядѣ свои гадки и жаданя. Совсѣмъ справедливо звернувъ Вч. дописователь „Дѣла“ зъ Подôля въ ч. 8. увагу на тую справу и указавъ потребу, старатися, щобы и Русины стерегли свои права, котрѝ предсѣ передовсѣмъ повиннѝ опиратися на числовôй силѣ народа. И другѝ народы, дбаючѝ о свою народнôсть, живо занимаются справою надходячого спису людности. Ческа „Politik“ посвящає тôй справѣ вступну статю и ôткликуєся до послôвъ, щобы они дбали о таке переведенье спису людности, яке ôтповѣдає интересамъ народностій. Списъ людности буде стояти около одного миліона зр., єсть отже заразомъ справою финансовою и безперечно пôдлягає розсмотреню рады державнои. На интерпеляцію, чи министерство предприняло отвѣтнѝ мѣры, щобы списъ людности бувъ пере-

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 10.

ОТДѢЛЪ III.

Другій зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11 и 14.)

Они опинилися середъ улиць мѣскихъ. Бувъ то ранокъ передъ Рôздвомъ. Воздухъ на дворѣ бувъ студеный, пронимаючій. Люде зсували снѣгъ зъ ходникôвъ и дахôвъ и гуторили досыть весело. Дѣти смѣялися и кричали, якъ лава снѣгу зъ даху летѣла и на кусники розприскувалася. Домы, порôвнавши ихъ съ бѣлыми, снѣгомъ покрытыми дахами и улицями здавалися чорными, ôкна ще чорнѣйшими. На улицяхъ повырѣзували колеса глубокѝ борозды а на скрутахъ улиць такѝ выбоины були, мовь калюжѣ. Небо було хмарне и улиця хочбы найкоротша счезала въ мрацѣ, котра згущувалась и каплями рѣдкими дощу спадала. А прецѣнь було щось веселе довкруги, витало щось у воздусѣ таке, чогобы не мôгъ розширити и солодкій легôтъ и найяснѣйше сонце въ лѣтѣ. Бо люде, що снѣги зъ дахôвъ скидали, були охочѝ и веселѝ. Они ôткликувалися зъ дахôвъ и ôтъ часу до часу метали въ себе грудками снѣгу и смѣялися сердечно, якъ грудка не хибила, але и тогды смѣялися сердечно, якъ хибила.

Склепы съ овочами подекуда були отворенѝ. Тутъ можна було бачити великѝ, кругли, черевати кошѣ съ каштанами, подôбнѝ до камизельокъ веселыхъ старыхъ панищѣвъ; можь було бачити ишпаньску грубочереву брунатку цибулю, що мовь моргала до проходящихъ; можь було бачити купы горѣхôвъ, грушки, яблока въ пирамидахъ; винограду китицѣ нарочно такъ повѣшенѝ, щобы кождый проходящій мôгъ ихъ побачити и „за дармо“ слинку пролыкнути. Помаранчѣ ажь просились неначе, щобы ихъ до дому взяти и на столѣ перекраяти. Навѣть золотѝ и срѣбнѝ рыбки, що плывали собѣ у склянôй посудѣ середъ выставы овочôвъ буяли, пирскали въ своѣмъ малôмъ свѣтку такъ весело, немовь бы и ихъ, хоть студенокровныхъ якась незвычайна нынѣшна радôсть розогрѣла-розвеселила.

Ахъ, тіи корѣннѝ склепы! Правда, вже лишь два або три були отвертѝ, решта замкненѝ; але и въ тыхъ двохъ-трехъ якихъ же красотъ не бачило око! Не въ тôмъ рѣчь, що важки съ веселымъ дренькотомъ падали на стôлъ, що нитка такъ охочо розкручувалась зъ кружка, або що коробочки блискавкою, мовь зачарованѝ лѣтали, то сюда, то туда, або що помѣшаный приємный запахъ кавы и гербаты розносився по склепѣ, що родзинки були чудово краснѝ, мигдалы дуже бѣленькѝ, що фиги були сочистѝ и мясистѝ и богато другого дорогого корѣня, що смаженѝ овочѣ грубымъ пластомъ стопленого цукру обгорнулись, не въ тôмъ рѣчь, що всё було таке добре до ѣды и таке хороше въ рôздвянôмъ пристрою, не тоє було головне. Але отъ люде такъ поспѣшно, такъ квапно купували всѣ тіи ласощѣ, що однѝ на другихъ съ кошиками въ дверехъ набѣгали, якъ шаленѝ штовхалися, забували, що мали купити, знову прибѣгали и такъ безъ настанку якъ найвеселѣйшій заколотъ бувъ у склепѣ, а купець и єго челядь були дуже веселѝ и охочѝ.

Але небавомъ почали благовѣстити дзвоны по церквахъ и каплицяхъ и люде почали улицями спѣшити до домôвъ божихъ въ найкрасшихъ одежахъ и съ веселымъ лицемъ, якъ то буває у свята; а въ той самъ часъ зъ уличокъ, переулкôвъ, закамаркôвъ почали ити товпы несчисленыхъ людій, котрѝ ишли до кухонь за обѣдами. Здавалося, що духъ найбôльше занявся тыми убогими а прецѣнь щасливыми, бо ôнъ остановився съ Скруджомъ при дверехъ однои кухнѣ и якъ переходили по при него убогѝ съ посудою, ôнъ пôднимавъ покрышки зъ мисокъ и посыпавъ ихъ обѣдець нужденный кадиломъ зъ своєи факлѣ. То була чудодѣйна факля, бо кôлька разôвъ, якъ бôльше людій збѣглося и спочали суперечку, духъ покропивъ тôлько ихъ росою своєи факлѣ и въ тôй хвили ихъ веселôсть и ласкавôсть вертала. И они казали, що то соромъ, сваритися на святый вечеръ.

Замовкли дзвоны, позамыкалися крамы кухарскѝ.

„Чи єсть яка незвычайна сила въ тôмъ, що твоя факля сыпле?“ спытавъ Скруджь.

„Єсть. Моя власна.“

„И она має силу на всякій обѣдъ въ нынѣшній день?“ — пытавъ дальше Скруджь.

„На всякій такій, що щиро дається. А на убогій, нужденный найбôльшу має силу.“

„Чому на нужденный найбôльшу?“

„Бо ôнъ єи найбôльше потребує.“

„Духу,“ промовивъ Скруджь по хвилевôй надумцѣ, „мене дивує, що ты зô всѣхъ существъ многихъ свѣтôвъ про насъ дбаешь, щобы тымъ людямъ ôтняти способнôсть невинно поживитися.“

„Я?“ кликнувъ духъ.

„Ты ихъ хочешь позбавити средствъ кождого семого дня обѣдъ ѣсти, а тожь прецѣнь одинокій день, коли они въ загалѣ можутъ обѣдъ ѣсти,“ толковавъ Скруджь.

веденый такъ якъ въ другихъ державахъ, и чи правительство задумує предложити радѣ державнôй проєктъ нового закона о списѣ людности р. 1880 — ôтповѣвъ гр. Таффе, що списъ людности р. 1880 ôтбудеся на пôдставахъ давного закона зъ 29 марця 1869. Отжежь сей послѣдный законъ каже, що министеръ внутренныхъ справъ єсть уповажненый выдавати дотычащû розпорядженя переводовû, зъ чого выходилобы, що новый списъ людности буде переведеный пôсля „добромнѣнія" министерства. Politik указуючи на важнôсть спису людности для всѣхъ пытань національныхъ, для политичного права выбору, для войсковости и оподаткованя и т. д. звертає увагу послôвъ на тоє, щобы домагалися справедливого переведеня спису людности, а именно увзглядненя при тôмъ народностій Австріи. Politik ставляє яко головну цѣху народности языкъ, при тôмъ однакожь звертає увагу и на иншû признаки народности указанû наукою, котрû при списѣ повиннû бути увзгляднені Для того повинна бути въ формулярахъ для спису людности вставлена особна рубрика для народности и Politik взыває послôвъ, щобы при обрадахъ надъ высше згаданымъ додатковымъ кредитомъ постаралися о выясненье справы спису людности въ той способъ, щобы списъ сей бувъ не тôлько списомъ людности, але заразомъ и списомъ народностій. Єсли отже Чехамъ, а сподѣємося, и иншимъ славяньскимъ народамъ Австріи такъ богато залежитъ на справедливôмъ переведеню спису людности пôдъ взглядомъ народнымъ, то безперечно и голосы нашихъ рускихъ послôвъ, хочь числомъ такъ малû, знайдутъ послухъ у другихъ Славянъ-послôвъ. Тожь совсѣмъ справедливо жадавъ Вч. Подолянинъ, щобы нашû послы забрали въ тôй справѣ голосъ, а може бодай въ тôй справѣ спôльнôй для всѣхъ славяньскихъ народностій не лишатся нашû усилія безъ успѣху.

Зôстає однакожь єще друга справа порушена Вч. Подолянином, именно въ якій способъ точно скостатувати численнôсть нашои народности въ тыхъ случаяхъ, коли обрядъ перестає бути ознакою нашои народности, а лишаєся тôлько самъ языкъ, звычаѣ, обычаѣ и т. д. яко цѣха народности? Нема що богато говорити, що точне сконстатованье численности нашого народа въ Галичинѣ пôдъ взглядомъ языка, звычаѣвъ и обычаѣвъ представляє богато трудностій. Не ма що таити, що значна часть нашого люду при низькôмъ станѣ просвѣты не має єще ясного розумѣня и почутя народности. Русинъ латиньского обряду хочь по своѣй бесѣдѣ по обычаяхъ и звычаяхъ справдѣшный Русинъ и совсѣмъ чужій польскôй народности, дуже легко можэ взяти обрядъ за ознаку народности и на пытанье: чи ôнъ Русинъ чи Полакъ — ôтповѣсти, що ôнъ Полякъ именно для того, що нарôдъ, якъ выказавъ Вч. Подолянинъ, называє Русинôвъ-латинникôвъ Поляками, отже и терминъ: Полякъ має ôтмѣнне значенье у народа, якъ въ интелигенціи. Тымъ самымъ заходитъ обава, що урядники при списѣ людности беручи ôтзнаку обрядову за ôтзнаку народности позбавлятъ насъ цѣлыхъ тысячѣвъ нашихъ братей-Русинôвъ латиньского обряду причисляючи ихъ до польскои народности. Щожь робити съ тымъ фантомъ? Урядовои контролѣ тутъ не може бути, бо годѣ надѣятися, щобы урядники (звычайно поляки) схотѣли вôйти въ такъ совѣстне дослѣдженье рôжниць народныхъ. До того треба дѣйстно знати мѣстцевû ôтношеня, способъ буденного житя народа, видѣти и чути селянъ въ щоденнôмъ житю, приглянутися ихъ обрядамъ, звычаямъ и пѣснямъ народнымъ. Всего того не може здѣлати урядникъ, котрый навѣть немає приступу до внутрѣшного житя нашого народа. Тутъ треба сказати: не спускаймося на никого, але тôлько на насъ самыхъ. Самû мусимо обчислити нашû головы, нашъ нарôдъ. Чижь не жіютъ нашû интелигентнû люде по селахъ, не знаютъ тыхъ ôтношень народныхъ? Для того думаю, щобы всѣ мы Русины интелигентнû взялися до такои працѣ. Най кождый зъ своеи окрестности укаже тû села, где суть Русины латиньского обряду, най подасть ихъ число, ихъ способъ житя, ихъ звычаѣ и обычаѣ, най укаже всѣ признаки знаменуючû тыхъ латинникôвъ яко Русинôвъ. Можна єще до того додати поясненя историчнû, физіологичнû, етнографичнû, а призбираєся богатый матеріялъ выказуючій ясно и основно число Русинôвъ латиньского обряду. Кто знає, чи при тôмъ не назбираєся и матеріялъ до исторіи латинизаціи нашого народа?! При енергіи и добрôй воли можна все зробити. А коли призбираєся сей матеріялъ достовѣрно и точно списаный зъ цѣлого нашого краю, тогды будемо мати ясный выказъ численности нашого народа. Тогды моглобы котре зъ нашихъ рускихъ товариствъ пр. товариство „Просвѣта", котре має такожь пôсля статутôвъ „пôзнавати рускій нарôдъ", — занятися выпечатаньемъ тыхъ матеріялôвъ. Не булабы се може урядова статистика, але на пôдставѣ такои нашои статистики, опертои на певныхъ даныхъ моглибы мы смѣло домагатися справленя (зректификованя) урядовои статистики. Тожь ôткликаюся до всѣхъ Русинôвъ въ тôй справѣ: дѣлаймо самû, що самû здѣлати можемо и що здѣлати єсть нашою першою повинностію. Власными силами и власною працею напередъ. (Мы зъ нашои стороны вповнѣ годимося на проєктъ Вп. дописователя и освѣдчаємо зъ нашои стороны, що радо будемо принимати дотычащû матеріялы, щобы ôттакъ упорядковавши ихъ передати товариству, котребы занялося ихъ оголошеньемъ. Тожь просимо всѣхъ щирыхъ патріотôвъ, щобы занялися сею многоважною працею и надсылали намъ ласкаво дата, списы и всѣ дотычащû матеріялы. — *Прим. Ред.*)

(*В. Сасъ Л.*) **Зъ Затварницкого деканата.** (*О причинахъ нужденного стану священьства.*) Писати о нуждѣ, о лихôмъ матеріяльнôмъ бытѣ, о убожествѣ нашого священьства — рѣчь то оклепана, бо то не „гласъ вопіющого въ пустыни" — то vox populi. Всѣ мы знаємо нашь нужденный станъ, пишемо и говоримо о нѣмъ и не можемо наговоритися. Нашь теперѣшный станъ нужденный єсть подôбный до страшного болю, що вытискає голосъ розпуки зъ костенѣючои груди, морочитъ голову, убиває всякû иншû мысли и цѣле существованье наповняє однымъ страшно немилымъ чувствомъ страшного болю. Не приходитъ и на гадку подумати, зъ ôтки той страшный бôль походитъ. Такъ и съ нашою нуждою. Горе, невыносиме горе присѣло насъ, тожь кличемо о помôчь, а не думаємо о причинахъ нашого горя, нашои нужды. Єсть однакожь причина болю, хочь єи хорый не знає, єсть и причина нашои нужды. Треба мати на стôлько мужественности, доглянути причины тои нужды. И менѣ здаєся, що доси мало звертали увагу на причины недолѣ нашого священьства. Вже самъ фактъ, що и другû верствы народа пôдносятъ голосы о своѣй недоли, показує, що тутъ не маємо дѣла съ якимсь выняткoвымъ станомъ самого священьства, але що то єсть объявъ загальнѣйшій. И то совсѣмъ природно, бо наше священьство єсть же головнымъ составнымъ членомъ цѣлои нашои соспôльности. Не може бути сама соспôльнôсть здорова, єсли тяжка нужда налягає на єи головну часть. Вже на першій поглядъ бачимо, що съ нашою нуждою лучится и нужда народна, чи лучше сказавши, що нужда нашого народа, нашого краю поводує и нашу недолю. Доси обговорювано пытанье матеріяльного стану нашого священьства ôтрубно, такъ сказати абстрактно не увзгляднюючи всѣхъ причинъ нашого матеріяльного упадку. Коли жь заглянемо глубше, побачимо що и наша нужда має свою исторію. Тая исторія выказує, що нужденный станъ нашого священьства має своє жерело такожь и въ убожествѣ люду, въ лицитаціи селяньскихъ грунтôвъ, въ продажи двôрскихъ обшарôвъ жидамъ, нѣмцямъ-прусакамъ, чужинцямъ, въ географичнôмъ положеню многихъ нашихъ приходôвъ (бенефицій) и т. д. Межи всѣма тыми зъявищами єсть тѣсна звязь, котру належитъ пояснити, щобъ основно порозумѣти причины нашого стану. Треба собѣ розъяснити, що наше духовеньство єсть не тôлько духовно, але и матеріяльно звязане съ цѣлымъ нашимъ народомъ, що про тоє матеріяльный упадокъ народа потягає за собою матеріяльну нужду священьства, що отже и пытанье поправы матеріяльного стану священьства єсть тѣсно звязане съ пытаньемъ матеріяльного ратунку нашого народа. Якъ довго не пôднесеся матеріяльный добробытъ нашого люду, такъ довго не устанутъ головнû причины матеріяльнои нужды нашого священьства. Якъ довго нашь край не здвигнеся до здорового економичного розвою, такъ довго и священьство, привязане такожь по бôльшôй части до рôльництва, не буде могло двигнутися. Найлучшій прикладъ сего подамъ на самôмъ деканатѣ затварницкôмъ. Деканатъ затварницкій почавши ôтъ Шандрôвця-Дзвинячь до Студенне-Райске — ôтъ всходу на захôдъ положеный на самôй угорскôй граници, на найвысшихъ щитахъ галицкого Бескида, вже по своѣмъ топографичнôмъ положеню дуже некористный для управы рôлѣ и для розвою господарства. Єще полонины приносятъ бôльшимъ властителямъ якій-такій хосенъ, хочь и то дуже непевный. Вже задля однои студени, яка панує въ тыхъ сторонахъ не можна числити на певный дохôдъ зъ грунту. Скорû морозы въ осени, а довга студень на веснѣ не дозволяютъ належито обробити землѣ, обсѣяти и плоды въ часъ зôбрати. А до того єще частû грады, хмароломы, повѣни нищатъ и забераютъ и такъ не богатû плоды. Вже съ кôнцемъ жовтня закрываютъ снѣги бескидску землю, а доперва гдесь около половины мая покидаютъ люде сани! А такъ єсть не тôлько тутъ. На 39 деканатôвъ перемыскои епархіи єсть около 40 мѣстцевостій, котрû вже ôтъ кôльканайцять лѣтъ яко опорожненû приходы на конкурсъ розписуются, а никто за нихъ не хватаєся, бо при такъ некористныхъ обстоятельствахъ никто зъ священикôвъ тамъ навѣть выжити не може. Єсли отже вже сама природа не спріяє, о многожь бôльше муситъ бути сумнымъ станъ священьства, єсли єще и нарôдъ выставленый на найнекористнѣйшû условія економичного быту! Сумно и згадовати о тôмъ, а однакожь згадати треба, бо нашь край бескидскій мовь закрытый ôтъ широкого свѣта и никто о нѣмъ навѣть не згадує. Деканатъ Затварницкій съ мѣсточкомъ торговельнымъ Лютовиска, въ котрôмъ проживає около 600 родинъ жидôвскихъ, межи ними 10 жидôвъ богатшихъ, удержує тіи родины въ слѣдуючій способъ. Тутъ знаходится 60 шинкôвъ съ горячими напоями, 3 шинки винніи а 2 пивнû, — отже 65 родинъ жидôвскихъ проживає зъ заробку шинкарства! Въ якій способъ се практикуєся, — се кождому звѣстно. Тыхъ 10 жидôвъ богатшихъ, котрымъ банкеры зъ Старогомѣста або Самбора: Aberdam-ы, Lamm-ы, Finsterbusch-ы, Gotthelf-ы, бôльшû капиталы досылаютъ, роздѣлили помежи себе той деканатъ на бенефиціи въ мысль своеи програмы въ той способъ, що кождый зъ нихъ дôставъ по 2 або 3 парохіи въ свою жидôвскую опѣку, а перестерѣгаючи въ тôмъ найбôльшу солидарнôсть не смѣє пôдъ клятвою рабина вдиратися въ чужу територію. Тіи опѣкуны начинаютъ звычайно скуповувати худобу въ своє село въ заробокъ а то за таку цѣну, о яку передъ торгомъ съ гандляремъ волôвъ умовится, а селянинъ волы муситъ взяти „торгомъ", бо селянинъ селянинови волôвъ не купитъ, а другій жидъ не смѣє; а такъ зъ необходимости муситъ селянинъ стати спôльникомъ жида. Купленû волы кормитъ господарь зъ початку соломою, сѣномъ, а въ кôнци ôвсомъ и грисомъ — а всё за для ярмарку на заробокъ вспôльный съ жидомъ,

---

„Я?" кликнувъ духъ.

„Выбачай менѣ, коли неправда. Але то сталося въ твоѣмъ имени, або имени твоеи родины," мовивъ Скруджь.

„Єсть люде на вашôй земли," ôтрѣкъ духъ, „котрû буцѣмъ насъ знаютъ и чины свои зъ гордости, ненависти, заздрости, фанатизму и самолюбства въ нашôмъ имени чинятъ; але тымъ людямъ до всѣхъ прикметъ и дѣлъ нашихъ такъ далеко, якобы навѣть и на свѣтъ не були родилися. Подумай и ихъ виновати за ихъ дѣла, а не насъ."

Скруджь обѣцявъ, що такъ зробитъ, и оба невидимû пôшли дальше на передмѣстье. Духъ мавъ тую чудну прикмету (Скруджь постерѣгъ єи заразъ у кухаря), що всюда легко єго великаньска постать змѣстилася, та що ôнъ пôдъ низькимъ дахомъ такъ само хорошій и якимось надприроднымъ явищемъ бувъ, якъ и въ найпросторѣйшôй, высокôй сали.

Може доброго духа то тѣшило, показати свою могучôсть, а може духъ то дѣявъ задля добросердечнои своеи удачи и прихильности до всѣхъ бѣдныхъ, бо якъ разъ теперь ишовъ до Скруджевого слуги; Скруджь держався єго одежи и ишовъ за нимъ. Духъ ставъ веселый на порозѣ и легенько усмѣхаючись покропивъ росою своеи факлѣ мешканье Боба Крачита. Подумайте, Бобъ мавъ тôлько пятнайцять шиллингôвъ тыжднево, а духъ сегорôчного Рôздва поблагословивъ єго хату!

Жѣнка Крачитъ въ нужденнôй, два разы вже ницёванôй сукни, пристроєнôй застяжками, таными, але хорошими, була въ кôмнатѣ и накрывала стôлъ. Єи молодша донечка помагала ѣй а сынъ Петро Крачитъ въ ковнѣрику величезнôмъ, въ котрый єго убравъ батько за для свята, коловъ вилками въ горшку бараболѣ, а рôжки ковнѣрика ажь до рота єму доходили а ôнъ гордився тымъ, якъ не знати чимъ. Надбѣгло пôдскокомъ єще двôйко малыхъ Крачитôвъ: дѣвчинка и хлопчикъ; они стали кричати, що пôдъ дверми кухаря занюхали гуску и угадали, що то ихъ гуска. Почали танцювати довкола стола а Петро Крачитъ пôддувавъ огонь, ажь поки бараболѣ, закипѣвши, не стали ковтати о покрышку, такъ що ихъ можна вже було ôтцѣдити и обôбрати.

„Але где нашь тато такъ бавится?" запытала панѣ Крачитъ. „И твôй братъ Тайни Таймъ; и Марта второчного святого вечера прійшла о годину борше."

„Отъ єсть и Марта, матусю!" вповѣла дѣвчина, входячи въ дверѣ.

„Єсть Марта, матусю," закричали обоє дрôбнû дѣточки. „А то добре, у насъ єсть гуска, Марто!"

„Якъ жежь ты ся маєшь, люба донню! чому такъ пôзно! — промовляла панѣ Крачитъ разъ на разъ єи цѣлуючи та хустку и капелюхъ знимаючи зъ неи.

„Мы вчера въ вечеръ дуже богато роботы мали, матусю, и мусѣли нынька все упорати."

„Ну, що тамъ, пусте, коли ты намъ є, — ôтповѣла п. Крачитъ. „Сядь собѣ коло огню, ты змерзла, дитинко солодка, загрѣйся."

„Не сѣдай, не сѣдай, тато идутъ — кричали обоє дрôбнû Крачитята, що гдесь ихъ всюда було повно — „сховайся, Марто, сховайся!"

Марта сховалася и увôйшовъ Бобъ, батько. На нѣмъ була коротка хустка на плечахъ, а одѣжь сходжена вже була полатана, споловѣла. Тайни Таймъ сидѣвъ єму на плечахъ. Бѣдный Тайни Таймъ! Ôнъ мавъ костуръ пôдъ пахою, а єго члены були унятû въ желѣзнû шины.

„Ну, а гдежь наша Марта?", запытавъ Бобъ Крачитъ, роззыраючись по кôмнатѣ.

„Не прійде," — ôтповѣла п. Крачитъ.

„Не прійде?" спытавъ Бобъ сумнѣючи; бо ôнъ ôтъ самои церкви бувъ за коника Таймови и въ чваль прибѣгъ до дому. „Она не прійде на святый вечеръ?"

(Дальше буде.)

Скормивши выганяє на ярмарокъ, — а тутъ вертаютъ єму заледво капиталъ, бо волы дорого заплаченй а нынѣ купець вновъ пôдставленый дає цѣну о яку передъ торгомъ умовився съ жидомъ спôльникомъ господаря. Селянинъ муситъ продати волы, бо паши уже въ дома не має. Коли до ярмарку єще далеко а паши на кормъ волôвъ не стане дає жидъ-спôльникъ збôже, грисъ и т. и. по цѣнѣ своѣй и рахує сей выдатокъ на коштъ свого спôльника-господаря а селянинъ темный бере и бере и не тямитъ на тоє, що жидовинъ єсть спôльникомъ, що волы купленй на заробокъ спôльный суть отже и выдатки спôльнй. Въ часѣ коли господарь волы держитъ, доходитъ єще жидъ, пересмотрує: чи паши богато, чи жерно єсть — єсть всего єще троха, каже: газдо єще корми, — а буде бôльше зарôбку! — Въ той способъ приводятъ гôрскій нарôдъ въ нужду, въ довги а въ конець и о грунтъ.

(Конець буде)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

На 52-ôмъ засѣданю *рады державнои* закôнчено розправы надъ предложеньемъ закона о увôльненю новыхъ будовъ ôтъ податку. Всѣ параграфы сего закона принято пôсля внесеня комисіи, а ôткинено поправки Визенбурга и Кронаветтера змѣряючй до бôльше, якъ 12 лѣтного, увôльненя новыхъ будовъ ôтъ податку. Затверджено дальше выбôръ вѣденьского посла Ленца, такъ що доси вже выборы всѣхъ послôвъ рады державнои, вынявши послôвъ зъ великои посѣлости горѣшнои Австріи, суть затвердженй. Обрады буджетовои комисіи надъ сегорôчнымъ буджетомъ вже майже закôнченй; розходится єще тôлько о уложенье справозданя и о способъ покрытя недобору. Якъ вже звѣщалисьмо, проєкта податковй Хертека, котрй мали на цѣли въ новыхъ податкахъ знайти нове жерело покрытя недобору, розбилися яко неосущимй на загальнôй опозиціи всѣхъ партій противъ сихъ податковыхъ выгадôвъ. Такимъ чиномъ зновъ повстає пытанье, якъ покрыти сегорôчный недобôръ. Министеръ финансôвъ задумує покрыти сей недобôръ рентовою пожичкою. Высокôсть сеи пожички дасться однакожь означити доперва по уложеню справозданя буджетовои комисіи, надъ котрымъ працює пос. Смаржевскій. — Комисія для справъ желѣзниць обрадувала надъ численными петиціями о будовѣ новыхъ желѣзниць. Пос. Яворскій здававъ справу о петиціяхъ взглядомъ будовы желѣзницѣ Станиславôвско-Гусятыньскои. По довшихъ розправахъ ôтступлено тіи петиціи правительству для можливо якъ найприхильнѣйшого увзглядненя. Внесенье посла О. Гавзнера о перенесенье центральныхъ управительствъ галицкихъ желѣзниць до Галичины, поставлене въ буджетовôй комисіи упало головно для того, що при нарадахъ не явилося богато членôвъ будж. комисіи належачихъ до партіи автономистôвъ, а централистичнй послы задля власного интересу голосували солидарно противъ такого перенесеня управительства желѣзниць до Галичины, котре принеслобы користь Галичинѣ, але зменшилобы користи Вѣдня, где доси находится головне управительство галицкихъ желѣзниць. — Податкова комисія палаты панôвъ приняла новелю о податку грунтовôмъ и поручила справозданье на повне засѣданье палаты бар. Тинти. Можна отже надѣятися, що новеля о податку грунтовôмъ буде незадовго предметомъ обрадъ палаты панôвъ.

Послѣдными днями появилися поголоски о польскôмъ меморіялѣ до цѣсаря. Поголоска оказалася однакожь неправдивою. Фактомъ єсть тôлько, що коло польске передало министерству одинъ меморіялъ уложеный пос. Хшановскимъ о конечности регуляціи рѣкъ въ Галичинѣ и другій мелюріялъ жадаючій, щобы книги грунтовй въ Галичинѣ були веденй выключно въ польскôмъ языцѣ. Польскій меморіялъ ôткликаєся на цѣсарске розпорядженье зъ р. 1869, котрымъ заведено польскій языкъ въ Галичинѣ яко урядовый въ судахъ, и про тоє мелюріялъ жадає, щобы и книги грунтовй були веденй выключно тôлько въ польскôмъ языцѣ. Противъ такого жаданя мусимо однакожь рѣшучо запротестовати. Пôсля существуючихъ законôвъ маютъ книги грунтовй а взглядно вписы до книгъ грунтовыхъ бути веденй въ тôмъ языцѣ, въ якôмъ жадає сторона интересована, отже у насъ въ Галичинѣ въ языцѣ рускôмъ, польскôмъ, и нѣмецкôмъ, якъ того сторона зажадає, а не въ языцѣ урядовôмъ, котрый єсть тôлько для самыхъ урядникôвъ обовязуючимъ въ ихъ внутрѣшнôй службѣ. Жаданье, щобы книги грунтовй були веденй выключно въ польскôмъ языцѣ єсть простымъ нарушеньемъ правъ Русинôвъ дотеперѣшными законами вже узнаныхъ и практикою судовою освященыхъ. Для того звертаємося до нашихъ рускихъ послôвъ, щобы зволили звернути увагу на тую справу и съ цѣлою енергією боронили нашого права. Розходится тутъ вправдѣ безпосередно не о рускій але о нѣмецкій языкъ, въ якôмъ судъ бяльскій веде книги грунтовй, однакожь принципъ якій ставляє польске коло въ своѣмъ меморіялѣ, може бути дуже шкодливый и для Русинôвъ. Тожь стôймо на сторожи нашихъ правъ.

Ôтъ кôлькохъ день множатся поголоски о взростаючôмъ невдоволеню автономистичнои партіи рады державнои и гдеякй голосы вѣщуютъ, що незадовго прійде до явного розрыву межи правицею а министерствомъ Таффого. Politik згадуючи о тыхъ поголоскахъ пôдноситъ, що правиця, а именно Чехи, якъ и всѣ автономисты совсѣмъ не маютъ причины дуже дорожити министерствомъ Таффого. Се министерство, пише Politik, не зробило доси ніякои уступки въ користь автономистôвъ. Єдина уступка була сама адреса до Цѣсаря, але и тая выйшла доволѣ блѣда и млава. Министерство доси выслуговалося правицею, але не учинило ни одного кроку въ користь децентрализаціи. А предсѣ автономисты домагаются ôтъ министерства не уступокъ але сповненя простои повинности с. є. переведеня въ житье державныхъ законôвъ о рôвноуправненю народôвъ. Министерство систематично запôзнає бôльшôсть рады державнои. При такихъ обстоятельствахъ екзекутивный комитетъ правицѣ може потеряти свою терпеливôсть, а тогды послѣдовалабы, єсли не криза министеріяльна, то криза парляментарна. Тогды выявилобыся, чи министерство безъ бôльшости парляментарнои зможе довго остоятися. Politik остерегає для того Таффого передъ нѣмецко-централистичнымъ способомъ правленя при помочи автономистôвъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. До указу царского зъ дня 14 (26) лютого долучивъ генералъ Лорисъ-Меликовъ слѣдуючу ôтозву до жителѣвъ Петербурга. Она гласитъ: „Рядъ нечуваныхъ лукавыхъ покушень, щобы розрушити существующій ладъ державный и атентаты на житье царя въ часѣ, коли всѣ станы готовлятся торжествовати двацятьпятьлѣтный ювилей царствованя императора выкликали не тôлько найбôльше огорченье посередъ народа россійского але и невдоволенье всеи Европы. Вже неразъ ôткликовалось правительство до народа съ призывомъ сполучити свои силы до борбы съ переступными объявами, розрушаючими основнй пôдставы горожаньского ладу, безъ котрого годѣ погадати о розвою державы. Нынѣ муситъ оно взятися за бôльше рѣшучй средства для придушеня зла, котре прибирає дуже небезпечнй для загального супокою розмѣры. Менѣ припала по воли императора трудна задача станути на чолѣ предприятя, спонуканого нынѣшнымъ складомъ рѣчій. Уповаючи на Всевышнёго и вѣруючи въ здоровый змыслъ и моральнôсть народа россійского, приступаю до выконаня сеи задачѣ, котра єсть дуже широка и за котру вся отвѣчательнôсть на мене паде. Не обѣцюючи богато, могу лишь тоє приречи, що приложу всяке старанье до того, щобы зъ однои стороны не допускати ни найменшого занедбаня тыхъ строгихъ мѣръ, котрй будутъ конечнй до знищеня зла, зъ другои же стороны — щобы успокоити добромыслящу часть людности и єи интересы обезпечити. Єсмь пересвѣдченый, що всѣ „честнй“ люде прійдутъ менѣ въ тôмъ дѣлѣ въ помôчь. Помôчь тую уважаю найголовнѣйшою силою противъ глубоко вкорѣненого зла.“

О торжествѣ ювилейнôмъ маємо слѣдуючй вѣсти. Петербургъ 19. лютого (2. марта). Всѣ дневники празнуютъ ювилейный день вступными статями, въ котрыхъ высказуютъ подяку цареви за всѣ дотеперѣшнй добродѣяня и объявляютъ крѣпку вѣру въ щасливу будучнôсть Россіи, котра зможе устерегчися передъ внутренными и внѣшными ворогами.

Петербургъ 19. лютого, 10 година рано. Передъ зимовою палатою концертъ войсковыхъ капель. Принятье депутацій и тѣла дипломатичного розпôчнеся о 12. годинѣ Зъ всѣхъ частинъ державы наспѣли адресы, дары и акта фундаційнй въ память торжественного дня. По благодарственнôмъ богослуженю въ каплици зимовои палаты наступило принятье цѣлого тѣла дипломатичного. Передъ симъ принимавъ царь думу державну in corpore и всѣхъ министрôвъ. О $2^1/_2$ годинѣ явився на авдієнціи сенатъ и делегаціи другихъ заведеній. Царь явився на балконѣ въ супроводѣ жены престолонаслѣдника. Петербургъ вечеръ. Agence Russe доноситъ о торжествѣ: Въ палатѣ великій здвигъ народа, котрый громко витавъ царя въ походѣ черезъ комнаты. Адресу думы державнои ôтчитавъ вел. кн. Константинъ. Царь ôтповѣвъ, ôттакъ обнявъ сердечно вел. князя, подавъ руку графови Строганови и канцлерови державному. Адресу сенату принявъ царь по обѣдѣ и ôтповѣвъ заразъ. При принятю дипломатичного тѣла звертався императоръ до кождого поодинокого представителя съ ласкавыми словами и дяковавъ имъ за щирй желаня. О 2 год. проѣздивъ царь въ повозѣ улицѣ мѣста, где товпы народа витали єго съ великимъ одушевленьемъ.

Цѣсарь нѣмецкій повитавъ царя окремымъ листомъ, контрасигнованымъ черезъ кн. Бисмарка, котрый гласитъ: „Надходяча рôчниця дня, въ котрôмъ Ваша Царска Милôсть передъ 25 лѣтами переняли правленье державы, насуває менѣ пожадану способнôсть выразити радôсть, що пріязнь, котра лучила нашихъ покôйныхъ батькôвъ, знайшла доказы и въ нашихъ взаєминахъ. Памятаючи на часъ, въ котрôмъ тая пріязнь була стверджена доказами, маю надѣю, що она вытреває до кôнця мого житя. Молю за Вашу Ц. М. Бога, щобы опѣка Єго, котра Васъ въ сѣмъ роцѣ а навѣть въ послѣдныхъ дняхъ такъ чудесно стерегла, удержала Вашу Ц. М. єще довго для народôвъ Своихъ и для добротворнои мисіи, котру провидѣнье вложило въ Вашй руки. Користаю зъ сего пріятного случаю, щобы поновити упевненье о моѣмъ глубокôмъ пошанованю для Вашои Ц. М. и о непоколебимôй пріязни.“

Заповѣдана нигилистами илюминація Петербурга не обявилася дѣломъ. Въ мѣсто того доноситъ телеграма зъ 20 лютого (3. марта): Нынѣ о год. 2. по полудни стрѣливъ молодый чоловѣкъ зблизька до Лорисъ-Меликова при входѣ до мешканя. Лорисъ-Меликовъ нераненый, виновника атентату придержано. Меликовъ якъ разъ вертавъ ôтъ канцлера. Самъ власною рукою зловивъ атентатора, котрый утѣкавъ. Одинъ слуга генерала кинувся въ ноги напастникови поваливъ єго на землю и тымъ легше зôставъ ôнъ придержаный. Куля перейшла пальто Меликова. Царевичь и всѣ вел. князѣ ôтвѣдали Меликова.

Дневники нѣмецкй уважаютъ сей атентатъ яко новый доказъ, що теперѣшне критичне положенье Россіи дасться усунути лишь реформами конституційными. Лорисъ-Меликовъ — додаютъ они — завдячує своє спасенье лишь панцернôй сорочцѣ зъ алюминіи, котру заєдно носитъ.

Петербургъ 21. лютого (4. м.) Атентаторъ змѣрився вже въ друге до Меликова, але сей запобѣгъ выстрѣлови ударомъ, почѣмъ придержали єго козаки. Виновникъ убраный порядно. Князь болгарскій и князь Единбурскій ôтвѣдали Меликова. Петербургъ по причинѣ ювилейного торжества бувъ черезъ два дни илюминованый и пристроєный въ хоругви.

Франція. Справа Гартмана набирає съ кождымъ днемъ бôльшого значеня. Вѣсть ô єго выдачѣ россійскому амбасадорови не потвердилася. Радикалисты розвинули дуже широку агитацію, щобы Гартмана не выдано Россіи. Mot d' Orde уложивъ петицію до обохъ палатъ и запрошує всѣхъ своихъ сторонникôвъ, щобы єи пôдписали. Содержанье петиціи слѣдуюче: „Пôдписанй, дбаючи о честь Франціи, зазываютъ палаты, щобы спинили выдачу Гартмана Россіянамъ, котрого придержано яко виновника атентату на житье царя.“ Въ студентскôй квартирѣ мѣста (Quartier latin) ôтбувся збôръ школярѣвъ, въ котрôмъ участвовало надъ 2000 особъ. Предсѣдательство обнявъ звѣстный революціонистъ Блянкъ. По горячôй дебатѣ ухвалено адресу, котра каже, що 2000 студентôвъ протестує противъ увязненя Гартмана и допрошуєся єго увôльненя. Въ цѣлôй квартирѣ прійшло до великого заворушеня такъ, що навѣть полиція мусѣла вмѣшатися, при чѣмъ прійшло до бôйки. Префектъ полиціи Андріє, котрый велѣвъ Гартмана увязнити, князь Орловъ а навѣть президентъ републики Греви, одержали ôтъ нигилистôвъ (?!) письма съ загроженьемъ смерти на случай выдачѣ Гартмана.

Дневникъ Lanterne описує широко способъ увязненя Гартмана. Зъ опису выходитъ, що Гартмана слѣдивъ ôтъ довшого уже часу агентъ россійскій, а ôттакъ удався кн. Орловъ безпосередно до префекта полиціи париской п. Андріє и зажадавъ увязненя. Министрôвъ повѣдомлено доперва о всѣмъ на другій день.

Нѣмеччина. Новелю войскову, котра була вже на порядку дневнôмъ въ соймѣ державнôмъ, ôтослано назадъ до комисіи для лѣпшого розсмотреня. Въ генер. дебатѣ бравъ удѣлъ окрôмъ другихъ бесѣдникôвъ, котрй всѣ объявились для неи приклонно, старый Мольтке. Указуючи на потребу побôльшеня арміи нѣмецкои, заявивъ славный вождъ, що новеля не має на цѣли ніякои акціи военнои ани противъ Россіи, ани противъ Франціи. Нѣмеччина, казавъ бесѣдникъ, посѣдає ôткрытй фронты такъ ôтъ всходу якъ и ôтъ заходу, а армія єи не єсть такъ численна, щобы обезпечала єи на случай рôвночасной инвазіи непріятельскихъ вôйскъ Принятье новелѣ єсть запоручене. Навѣть соціяльный демократъ Бебель припоручивъ єи.

Кн. Гогенлоге, дотеперѣшній амбасадоръ нѣмецкій въ Парижи, покликаный до Берлина, обôйме теку министра справъ заграничныхъ, котру провизорично державъ до сего часу кн. Бисмаркъ. Франція занепокоилась сею наглою змѣною, въ слѣдствіє чого удався єи репрезентантъ въ Берлинѣ, гр. St. Vallier, до цѣсаря и ôтобравъ запорученье о мирнôмъ успособленю Нѣмеччины для Франціи.

Италія Зъ Риму пишутъ до N. Fr. Presse. Генералъ Піянель ôтъѣхавъ сегодня 15. (27.) лют. до Вероны, щобы оглянути всхôднй границѣ Венеціи противъ Австріи и здати справу министерству, о скôлько тй границѣ суть безпечнй на случай инвазіи войскъ австрійскихъ.

Ишпанія. Triester Ztg. подала въ листѣ зъ Мадриту вѣдомôсть, що минувшого вôвтôрка стрѣляно знову на короля пôдчасъ звычайнои проѣздки. Köln. Ztg. дементує тую вѣдомôсть и объясняє поголоску о атентатѣ тымъ, що въ земляхъ королевскихъ пôдъ Мадритомъ наставникъ застрѣливъ случайно якогось хлопця въ тôй самôй хвили, коли король въ товариствѣ своєи жѣнки и сестеръ надôйшовъ проходомъ.

Туреччина. Вѣсти о атентатѣ на житье султана, а именно вѣдомôсть рознесенагдеякими дневн. въ послѣдныхъ дняхъ о ôткрытю великого заговора, котрый мавъ на цѣли при помочи адскои машины убити султана, показалась ложною. Слѣдство выявило, що тая адска машина була призначена на ловы (?).

Англія. Абдерманъ ханъ непріятель Англіи, вырушивъ въ похôдъ противъ Афганистану. Въ проклямаціи до Афганôвъ, котрымъ пôдчасъ вôйны съ Англією дававъ схороненье у себе, заявляє ôнъ, що не зло житъ скорше оружія, доки не освободитъ Кабулю ôтъ ненавистныхъ Англичанъ. Бюро Рейтера доноситъ зъ Тегерану (зъ Персіи) пôдъ дн. 19 л. (2 мар.): Персія залишила похôдъ на Сейстанъ и Гератъ по причинѣ трудностій политичныхъ, якй зъ сего моглибы выйти. Имовѣрно не хоче Шахъ перскій нарушити пріязнй свои ôтношеня до Россіи. Пôсля иншихъ донесень, намѣрила Персія прійти Мерву въ помôчь, єслибы войска россійскй посунулись дальше на всхôдъ и єму загрозили. Рôвночасно малабы Англія заняти Гератъ.

Брукселя 20 лют. (3 Марта). Вчера вечеръ по представленю въ театрѣ „de la Monnaye,“ въ хвили коли поѣздъ двôрскій съ королевою скручавъ на розѣ улицѣ „Rue Ecuyer“, дався чути сильный выстрѣлъ. Заразъ розôйшлась поголоска, що стрѣляно до королевои. Поиски доказали, що була се експлозія петарды киненои незвѣстною рукою.

НОВИНКИ.

— **Єго В. Цѣсарь** удѣливъ зъ приватныхъ своихъ грошій 100 зр. запомоги на укôнченье будовы школы громадѣ Маткôвъ, турчаньского повѣта.

— **Вечеръ съ танцями** устроєный минувшого вторника „Рускимъ Касиномъ“ въ сали Дому народного бувъ, якъ и всѣ дотеперѣшнй вечерки, совсѣмъ удачный. Въ танцяхъ брало участь надъ 60 паръ а всѣ гостѣ бавилися охочо ажь до рана.

— **Господарско-промыслова выстава** въ Коломыѣ, ôткрыєся въ другôй половинѣ вересня с. р., якъ то рѣшили общй зборы филіи коломыйскои товар. им. Качковского.

— **Громада Цуцилôвцѣ** рѣшила заложити громадску крамницю, на котру має зôбрати зъ межи себе 1000 зр. (*Госп. и Пром.*)

— **Вѣсть о увязненю Вѣры Засуличь** подана всѣма дневниками оказалася неправдивою.

— **Пожаръ**. Въ ночи зъ дня 2 на 3. марта страшный огонь знищивъ до 50 домôвъ въ Нижанковичахъ. Зъ Перемышля прибувъ тамже комисарь повѣтовый п. Марыновскій, щобы зъорганизовати комитетъ для несеня немочи попавшимъ въ велику нужду погорѣлцямъ.

— **Погода.** По кôлькадневнôй прекраснôй погодѣ розпочалися ôтъ четверга дѣйстно марцевй змѣнчивй хвилѣ дощу, снѣгу и душистои мраки. При теперѣшнôмъ провизоріюмъ магистратскôмъ мешканцѣ Львова мусятъ холоднокровно переносити найбôльшій неладъ на заболоченыхъ улицяхъ галицкои столицѣ. Зъ захôдной Европы доносятъ, що тамъ появилися вже бузьки — вѣщуны весны. Дай Боже скорои весны, може она заступитъ намъ магистратъ въ очищеню мѣста зъ болота и снѣгôвъ.

— **П. Иванъ Соловскій**, Русинъ, одержавъ на всеучилищи краковскôмъ степень доктора всѣхъ медицинъ.

— **Именованя**. Ц. к. рада школьна краєва именовала дѣйстными учительками школы выдѣловои женьскои у Львовѣ: Аделю Францъ, Марію Зелиґъ, Софію Романовичь, Винкенту Лоншанъ, Елену Лемпицку, Агнишку Ребзамъ, Марію Вольтеръ и Юлію Баревичь.

— **Испыты въ школѣ лѣсового господарства** во Львовѣ ôтбудутся въ часѣ ôтъ 8—20 л. марця.

— **Д-ръ Слядковскій,** звѣстный предводитель молодо-Чехôвъ умеръ дня 5. Марта въ Празѣ.

— **Выхрестившійся жидôвки.** Въ Хмелевѣ, залѣщицкого дек. выхрестилися двѣ жидôвскій дѣвчата: одна 19 лѣтна зъ Бучача, друга 20 лѣтна зъ Потока золотого. При хрестѣ було много народа, котрый щедро обдаровавъ новій христіянки.

— **Коломыйскій 24. полкъ Парма** приходитъ зъ Босніи до Львова а золочѣвскій 80. Шлезвикъ Гольштайнъ ôтходитъ 31 марта с. р. до Босніи. До Перемышля прійде 22 баталіонъ стрѣлцѣвъ (зъ Рейхенбергу).

— **Министеръ торговлѣ потвердивъ** новый выбôръ Натана Каллира президентомъ а Альфреда Гавзнера вицепрезидентомъ торговельно-промысловои избы въ Бродахъ на р. 1880.

— **Желѣзницѣ Станиславôвъ-Гусятынъ и Тернопôль-Гусятынъ.** Львôвско-черновецко-ясска желѣзниця предложила министерству торговлѣ проектъ галузи желѣзницѣ Станиславôвъ (Галичь resp. Дубôвцѣ) а гал. желѣзниця Кароля Людвика зновъ свôй проектъ на галузь Тернопôль-Гусятынъ. Довгота желѣзницѣ Галичь-Гусятынъ выноситъ 138·6 километрôвъ. Кошта обчисленій на 4,209.450 зр. але имовѣрно дôйдутъ до круглыхъ 5 миліонôвъ т. є. 36.050 зр. на километеръ. Протягъ будовы принято два роки. Стаціи малибы бути: Дубôвцѣ, Марямполь. Устье Зелене, Задарôвъ, Монастириска, Озеряны, Бучачъ, Джуринъ, Чортковъ-Ягольниця, Чортк-Сесякова, Коцюбинцѣ, Гусятынъ. Довгота желѣзницѣ Тернопôль -Гусятынъ 74·4 километрôвъ. Кошта прелиминованій выносятъ 2,731.015 зр, або 36.711 зр километеръ. Проектованій стаціи: Тернопôль, Смыкôвцѣ, Красôвка, Магдалѣвка, Илавче, Говилôвъ велик., Хоросткôвъ, Копычинцѣ, Нижборгъ Новый, Чаборôвка, Гусятынъ.

— **Санкт-Готгардскій тунель**. Въ 14. ч. „Дѣла" подали мы вѣсть о пробитю тунелю Санктъ-Готгардского. Нынѣ подаемо бôльше дрôбниць цѣкавыхъ. Роботы коло пробитя горы почались 1. вересня 1872 а пôсля контракту мали укôнчитися ажь въ жовтни 1880. Середный поступъ денный роботы выносивъ 5·5 метра при 3500 робôтникахъ. Ширикôсть Тунелю выноситъ 8 м. высокôсть 6 м. До остаточного приладженя пробитого отвору треба ще чимало часу; цѣла желѣзниця Готгардска мае бути ôтдана до ужитку публичного ажь въ р. 1884. Число найрôжнороднѣйшихъ машинъ и возôвъ уживаныхъ при роботѣ выносило 14.000. Динамиту до розсаджуваня скалъ спотреблено 490.000 кильогр. Число доконаныхъ верчень 320.000. До тои роботы зъужито 1,650.000 штукъ свердлѣвъ. Скôлькôсть вывезеного зъ середины тунелю румовища зъ розтрѣсканыхъ скалъ обчислено на 1,450.000 вагонôвъ. Властивый творець тунелю Скт-Готгардского Жюль Фавръ не дôждавъ дня славного довершеня розпочатого дѣла; умеръ тамтого року, ткнутый параличемъ, у внутри тунелю. Ôсь тунелю два инжинери такъ докладно вымѣрили, що зъ обохъ бокôвъ ôсь впала на себе якъ найточнѣйше. Межи техниками и робôтниками радôсть, илюминація. Робôтники подôставали памятковій медалѣ. Мешканцѣ Гешененъ и Аирольо (зъ противныхъ бокôвъ тунелю) витали музиками и сальвами зъ моздѣрôвъ вертаючихъ техникôвъ и робôтникôвъ.

— **Цѣкавый случай на Кульпарковѣ** стався кôлька днѣвъ тому. Директоръ закладу п. Марешъ, ôткинувъ тричи разъ-по разъ хлѣбъ доставленый ливерантомъ пекаремъ для хорыхъ. Пекарь удався до суду. Судъ выславъ комисію, пôдъ проводомъ совѣтника судового. Комисія зъѣхала до Кульпаркова и совѣтникъ представляеся п. Марешови, и хоче розпочати чинность урядову. Але п. Марешъ ани чути ничого не хоче и выпрошуе комисію. Комисія вернулася до Львова и судъ узнавъ п. Мареша виннымъ опору властямъ и засудивъ его на 200 зр. кары. На другій день таяжь комисія въ униформахъ и съ двома жандармами совершила свою урядову чинность.

— **Справою пôднесеня хову товару** въ краю зъ причины замкненя ôтъ 1. сѣчня 1882 р. границь россійскои и румуньскои для ввозу товару занималась тамтого тыждня нарочно въ тôй цѣли скликана Выдѣломъ краевымъ анкета. До анкеты завôзвано кромѣ дра Іос. Верещиньского, референта, кн. Адама Сапѣгу, презеса товариства господарского, Фил. Залеского, вицепрезидента Намѣстництва, Давида Абрагамовича, властителя дôбръ, Казимира Паньковского, проф. школы Дублянскои, и Людв. Шуманьчовского, власт. дôбръ. Засѣданю проводивъ маршалокъ краевый гр. Люд. Водзицкій. Замкненье границь принесе велику страту властителямъ горалень, котрй доси худй волы спроваджували зъ Россіи и Румуніи. Теперь треба буде тыхъ 80—100,000 штукъ волôвъ зъ краю добути. Але Галичина не мае товару здôбного до вывозу, треба отже вынайти средства, щобы край бувъ въ моготѣ покрыти той поважный 100-тысячный недобôръ волôвъ. Анкета на своѣмъ засѣданю вынайшла такй средства а именно: 1) значне помноженье стацій бугаѣвъ для селъ; 2) всипанье о боръ зародовыхъ; 3) установленье органôвъ, кмтрй малибы наглядати, якъ уживаются фонды, признаній на пôднесенье хову товару; 4) меліорацiи и регуляціи меншихъ рѣкъ въ цѣли приспосебленя доброи пашѣ; 5) выданье уставы, котра бы заказала уживати неôтповѣдныхъ бугаѣвъ, спôльнои паши товару и иншихъ шкôдныхъ для хову товару звычаѣвъ. Анкета рѣшила щобы Выд. кр. удався до правит. щобы оно еще сего року призначило на тую цѣль значну суму зъ скарбу державного и щобы такожь фондъ краевый давъ ôтповѣдну субвенцію, котрою заряджовавъбы окремый до тои справы установленый комитетъ дорадчій намѣстництва. Той комитетъ мавбы складатися зъ репрезентантôвъ правительства, Выдѣлу краевого и товар. господарского.

— **Конкурса учительскій.** Саноцка рада шк. окружна розписуе д. 13 лют. 1880 конкурса на посады учительскй съ речинцемъ подаваня до кôнця марта с. р. I) посада учительки при 4-кляс. женьск. школѣ въ Саноку; плата 450 зр. II) При школахъ етат. I. клясы съ платою 300 зр. и вôльнымъ мешканьемъ: 1) Бахуржи 2) Бахурци 3) Дилонговôй 4) Грабовници 5) Глуднôмъ 6) Гумнискахъ 7) Рускôмъ Селѣ 8) Тшесньовѣ 9) Веселôй 10) Змѣници 11) Климкôвцѣ 12) Новосѣльцехъ 14) Оджеховôй 15) Ольхôвцяхъ 16) Пакошôвцѣ 17 Вислоку великôмъ 18) Балигородѣ 19) Трепчи. III). При школ. филіяльныхъ съ платою 250 зр. и вôльнымъ мешканьемъ: 20) въ Буковѣ 21) Ляскôвци 22) Малинôвцѣ 23) Небоцку 24) Павлокомѣ 25) Темешовѣ 26) Уляници 27) Вымню 28) Орѣхôвцѣ 29) Базанôвцѣ 30) Бзянцѣ 31) Фалеѣвцѣ 32) Мильчѣ 33 Завадцѣ Римановскôй IV) Посада учителя молодшого въ Дубецку съ 300 р. Въ школахъ пôдъ 5, 7, 14, 15, 17, 18, 19, 24, 33, выкладовый, языкъ рускій; въ школахъ пôд 12, 16, конечно знати и рускій языкъ. Кандидати и кандидатки моютъ поданье належно остемплёне, съ документами, именно выказомъ лѣтъ службы, потверженымъ радою громадскою и табелею квалификаційною внести до Саноцкои рады шк. окружнои.

Вѣсти епархіяльній.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Личный додатокъ получивъ о Іоанъ Левицкій прих. зъ Корнича.

Именованый о Теодоз. Ефиновичь, парохъ въ Ропôвцяхъ орд. школьн. комисаремъ.

До. кон. институціи завозаній оо: Венантій Дзюбановскій на Кошилôвцѣ, Тер. Доманикъ на кап. Ляшки королевскій: Єм. Головацкій на парох. Тудорôвъ, Сим. Бѣлецкій на пар. Горохолина.

Душпастырскй посады получили оо. Юл. Зъельскій завѣд. Полоничь, Кирилъ Гаморакъ зав. въ малôмъ Гвôздци; Мих. Добровольскій капел. при домѣ карнôмъ въ Коломыѣ.

Зрезигновавъ о. Лука Чепелиньскій зъ парохіи Милошовичи зъ причины, що вступае до монастыря.

Зъ Епархіи Перемыскои:

Впр. О. Павелъ Матковскій, деканъ Горожаньскій и парохъ въ Горожанѣ обнявъ ôтъ дня 9. лютого с. р. опорожнену посаду канцлера консисторского, а притôмъ именованый совѣтникомъ консисторскимъ съ голосомъ при засѣданяхъ рѣшаючимъ и съ правомъ ношеня одѣжи крылошаньскои.

Михаилъ Матковскій новопоставл. презвитеръ ставъ приватнымъ сотрудникомъ въ Горожанѣ тогожь декан.

Димитрій Куцерыбъ настоятель закрыстіи при престольнôмъ храмѣ въ Перемышли, ставъ катихитомъ семиклясовои женьскои школы въ Перемышли (на Засаню).

Алексей Кунцевъ сотр. въ Увѣржи дек. Мостиского, ставъ парохомъ въ Улицку дек. Потелицкого; Годованьскій Петръ получивъ завѣдательство парохіи Брухналь дек. Яворовского. Димитрій Капко, получивъ кан. институцію на парохію Скородне дек. Затварницкого. Теофиль Сѣнкевичь катихитъ 8-клясовои выдѣловои школы въ Перемышлю получивъ презенту на парохію Черневъ дек. Мостиского. Петръ Витошиньскій парохъ въ Волчи дольнôмъ дек. Старосольского зрезигновавъ зъ пар. Купновичи дек. Комарняньского.

Всч. О. Іосифъ Мерена парохъ въ Грабѣ дек. Дукляньского получивъ личный додатокъ 100 злр. на три лѣта зъ фонду религійного. Симеонъ Комарницкій парохъ въ Вороблевичахъ дек. Дрогобыцкого, упокоився дня 3. Лютого с. р. въ 68 роцѣ жизни а 39 священьства. Вѣчная ему память.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Листы Т. Шевченка до Б. Залеского.** Въ Парижу умеръ знаный навѣть въ ширшихъ польскихъ кружкахъ писатель Брониславъ Залескій, авторъ біографіи Ел. Скирмунтовои и переводчикъ гдеякихъ историчныхъ памятникôвъ зъ языкôвъ иншихъ на польскій. Посвячаючи памяти померлого горяче слово, пише Крашевскій, знаный польскій писатель, межи иншими: „Молодôсть и горяче серце загнали ёго були въ Оренбурскй степы, где межи иншими мавъ способность пôзнати Тараса Шевченка. Навѣть Шевченко, котрый нерадо зближався до товаришѣвъ польского походженя, полюбивъ и шанувавъ Бронислава. Ихъ роздѣлювали цѣлй пропасти понятій, традицій, успособленя, а однакъ доброта небôщика (Залеского) переломила тотй запоры и зближила до себе ихъ серця. О тôмъ свѣдчатъ неоголошеній еще друкомъ листы Шевченка, котрй маемо въ рукахъ."

ПОСЛѢДНІ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Зъ Петербурга звѣщаютъ: Виновникъ замаху на Лорисъ-Меликова называеся Иполитъ Млодецкій и есть выхристомъ зъ Миньска. Млодецкій стрѣливъ на Лорисъ-Меликова саме тогды, якъ сей вернувши зъ похорону графинѣ Протасовъ высѣвъ зъ своеи повозки. Куля перейшла черезъ плащъ и черезъ униформъ, але не ранила (пôдъ униформомъ була панцерна сорочка). При переслуханю зôзнавъ Млодецкій, що коли ему не удалося убити диктатора, то се дѣло сповнятъ его товаришѣ. Судъ военный засудивъ Млодецкого на шибеницю.

Вѣдень 22. лютого (5 марця). Вѣденьскй дневники одержали сензаційнй вѣдомости зъ Петербурга о увязненю высокопоставленыхъ урядникôвъ. Замахъ на Лорисъ-Меликова выкликавъ въ Петербурзѣ сумне враженье. Вже теперь уважаютъ диктатуру Меликова яко безсильну противъ революційного руху. Въ Петербурзѣ пануе формальна паника. До полицiйного надвору въ царскихъ палатахъ покликано зъ Парижа Hirvoix бувшого шефа полиціи въ наполеонскихъ палатахъ.

Голосы зъ Публики.

Интерпеляція до Краевои Рады Школьнои. Зваживши, що по нашихъ гимназіяхъ гдекотрй професоры выкладаючи исторію краеву (Landes-Geschichte, т. е. исторію, королевства Галичины и Володимиріи) розумѣютъ пôд нею исторію Польщи „въ давныхъ границяхъ" и замѣсть исторіи нашого краю преподаютъ (дуже немногихъ учителѣвъ вынявши) лише исторію Польщи (якъ то всѣмъ родителямъ посылаючимъ дѣти до гимназій загально звѣстно);

зваживши, що языкъ рускій упослѣдженый и такъ вже яко предметъ взглядно обовязковый, преподаеся въ гдекотрыхъ гимназіяхъ лишь по 2 годинѣ тыждневo,(а не по три, якъ бы слѣдовало, и якъ то практикуеся въ деакихъ гимназіяхъ, о чôмъ можна зъ програмъ дирекцій гимназіяльныхъ переконатися);

зваживши, що гдеякй учителѣ школъ народныхъ наказуютъ своимъ ученикамъ закуповувати учебники до польскои исторіи Morelowsk-ого, Chociszewsk-ого, Wieczory pod lipą etc, хочь не дозволено впроваджувати осôбныхъ учебникôвъ до предметôвъ реальныхъ въ школахъ народныхъ; наконець

зваживши, що въ школахъ народныхъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ (н.п, въ головныхъ и въ школахъ вправъ при семинаріяхъ учительскихъ всхôдной Галичины) зъ такъ скупо вызначеного часу на науку языка руского (3 год. тыждневo) гдеякй учителѣ позваляютъ собѣ уймати годины того предмету и обертати ихъ на науку иншихъ предметôвъ;

позваляемо собѣ внести именемъ нашихъ дѣтій публичну интерпеляцію: Якъ гадае Краева Рада Школьна зарадити тому, щобы згаданй учителѣ гимн. прійшли до пôзнаня, що исторія краева не есть однозначною съ исторіею Польщи; щобы гдеякй дирекціи гимназіяльнй при укладаню пляну лекційного для руского языка не помылялися на его кривду и не вписовали для тои науки лишь по 2 год. тыждневo; щобы дѣтямъ школъ народныхъ не наказувано купувати учебникôвъ до польскои исторіи; наконець, щобы годины признаній на науку руского языка въ школахъ народныхъ не обертались на науку иншихъ предметôвъ и рускій языкъ и такъ занедбаный нынѣ въ народныхъ школахъ не фигуровавъ лише на папери въ плянѣ науковôмъ?

Одинъ зъ отцѣвъ, посылаючій дѣти до школъ середныхъ и народныхъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вп. А. Д. въ С. 1 зр. 30 кр. передано редакціи „Батькôвщины". *Вп. В. Г. въ С.* 1 зр. 30 кр. передано редакціи „Батькôвщ."

Курсъ львôвскій зъ дня 23. *л.* лютого 1880.

		платятъ	жадаютъ
		австр. валютою	
		р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.	безъ купону		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.		260 —	263 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.		156 75	159 50
Банку гиц. галиц. по 200 р.		292 —	296 —
2. Листы заст. за 100 р.	безъ текучого куп.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.		96 60	97 50
„ „ „ по 4% ав.		89 65	90 60
„ „ „ по 5% ав. період.		96 60	97 50
Банку гип. галиц 6% ав.		100 15	101 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%		100 50	102 50
3. Листы довжній за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ		92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.			
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.		97 25	98 25
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%		98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%		99 —	101 —
5. Лосы мѣста Кракова		20 —	22 —
„ „ Станиславова		— —	— —
6. Монеты.			
Дукатъ голендерскій		5 46	5 56
„ цѣсарскій		5 50	5 60
Наполеондоръ		9 42	9 52
Пôвимперіялъ		9 63	9 76
Рубель россійскій срѣбный		1 60	1 72
„ „ паперовый		1 23¾	1 25¾
100 марокъ нѣмецкихъ		57 75	58 35
Серебро		99 50	100 50

ГАЛИЦКІЙ ЗАКЛАДЪ КРЕДИТОВЫЙ СЕЛЯНЬСКІЙ.

Одинайцятй Звычайнй

ЗАГАЛЬНЙ ЗБОРЫ

ÔТБУДУТСЯ

въ четверъ дня 8. лат. цвѣт. 1880 о г. 12 въ полудне у власнôй каменици Закладу у Львовѣ.

ПОРЯДОКЪ ДНЕВНЫЙ.

1. Справозданье зъ заряду Закладу и предложенье билянсу за р. 1879.
2. Справозданье комисіи верификаційнои.
3 Ухваленье роздѣлу чистого зыску.
4. Справозданье Рады завѣдуючои зъ внеску на торôчныхъ зборахъ поставленого.
5. Выбôръ верификаційнои комисіи на рôкъ 1880.

На загальнй зборы запрошуеся всѣхъ до голосованя управненыхъ на основѣ 80 арт. статутôвъ.

Властителѣ листôвъ заставныхъ Закладу, котрй маютъ намѣренье брати участь въ Зборахъ, зволятъ свои листы заставнй въ вымаганôй статутомъ высокости, найпôзнѣйше до дня **8 марта с. р.** зложити **у Львовѣ въ центральнôй касѣ Закладу** або **у Вѣдни въ Union-Банку.**

Замкненй рахунки зложатся въ секретаріятѣ Закладу на ôсьмъ днѣвъ передъ Зборами, где управненй до голосованя могутъ тіжь переглядати.

Львôвъ дня 12. Лютого 1880.

РАДА ЗАВѢДУЮЧА.

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 16. Львôвъ, Середа 27. Лютого (10. Марця) 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Нашѝ довги.

VII.

„Не тôлько той має кредитъ, кто щось має“, говоритъ нѣмецкій економистъ Гильдебрандъ, „але и той, кто чимсь єсть. И моральнѝ свойства можутъ бути основою кредиту и подати вѣрителеви достаточну поруку звороту выжиченыхъ вартостій. Коли розвинеся сей моральный чи особистый кредитъ, тогды устане монополь капиталиста и закрыся пропасть межи властителемъ а невластителемъ.“ Не йдемо однакожь такъ далеко якъ сей нѣмецкій економистъ въ вѣрѣ въ спасеннôсть чисто особистого кредиту, не жадаемо кредиту для тыхъ, що ничого не маютъ, не ставимо моральныхъ свойствъ єдиною основою кредиту, знаючи, що моральнѝ свойства не суть рѣчами незмѣнными и непоколебимыми, але мимо того съ цѣлымъ притискомъ пôдносимо важнôсть моральныхъ свойствъ довжника въ справахъ пожичковыхъ и для того говорячи о кредитовôй организаціи нашихъ селяньскихъ господарствъ пôдносимо вразъ съ Гильдебрандомъ и цѣлою новѣйшою школою економистôвъ важнôсть морального моменту въ народнôмъ господарствѣ. Маемо не тôлько выдобути нашь селяньскій и маломѣщаньскій нарôдъ зъ довгôвъ, маемо єго не тôлько повести на дорогу матеріяльного розвою, але такожь сотворити условія здорового господарского розвою яко конечнои пôдставы морально-просвѣтного розвою народного. Въ такъ короткôмъ начерку не можемо входити въ розбôръ, яка тутъ праця спадає на нашѝ просвѣтнѝ товариства, на школы, на товариства господарскѝ и на цѣлу интелигенцію маючу предводити народови въ єго житю и розвою. Доволѣ буде зазначити, що економичный ратунокъ нашого народа не може покôнчитися на одныхъ кредитовыхъ операціяхъ, а що господарске выхованье народа муситъ станути межи головными задачами нашихъ народолюбныхъ усилій. Мы мусимо працювати надъ тымъ раціональнымъ господарскимъ выхованьемъ нашого народа, щобы дѣйстно наше селяньство и маломѣщаньство розвивало тѝ морально-економичнѝ свойства, якѝ можутъ бути дуже тревалою основою кредиту особисто-реального, якого потребуемо для нашого народа. Для того то кредитова организація нашого народу не повинна кôнчитися на уладженю нашихъ пожичковыхъ справъ, она повинна засягнути ширше и глубше и статися економичною организаціею нашого народа. А якъ всяка основна организація починаеся зъ долу въ гору, такъ и тая наша господарска организація повинна розпочатися ôтъ долу, ôтъ поодинокихъ господарствъ и поодинокихъ громадъ. Згадуючи о „скарбонахъ церковныхъ“ заступаючихъ касы пожичковѝ, о самыхъ громадскихъ касахъ пожичковыхъ и о поодинокихъ усиліяхъ заведеня господарского ладу середъ нашихъ громадъ, тымъ самымъ показали мы, що у насъ єсть вже зароды такои господарскои организаціи. Тôлькожь все тое, єсть єще справдѣ одиничнымъ — спорадичнымъ, розсѣянымъ и неповнымъ. Чи двигнеся наше селяньство и маломѣщаньство, коли тутъ и тамъ одно село буде економично розвиватися, а тысячѝ будутъ пропадати въ господарскôмъ неладѣ? Чи двигнеся наше селяньство, коли тôлько такъ званѝ „меценасы“ громадскѝ будутъ могли при помочи здорового кредиту выдобуватися зъ пôдъ лихварского вызыскованя, а цѣлѝ тысячѝ меншихъ господарôвъ падутъ жертвою лихварского розкладу? Чи наконець зможутъ нашѝ громады станути на дорогу економичного поступу, коли господарска организація навѣть въ тыхъ самыхъ громадахъ буде переводитись тôлько почастно а не громадно? Не треба, здаеся, богато доказувати, що тôлько основна реформа, отже и основне усуненье зла може усторонити нашу дотеперѣшну недолю. Недоля селяньства и маломѣщаньства, якъ се теперь вже загально признано, єсть головнымъ жереломъ недолѣ цѣлои нашои соспôльности, а для насъ Русинôвъ жереломъ нашои недолѣ народнои. Зреформованье лихихъ ôтношень господарскихъ єсть протое загальною краєвою необходимостію. Цѣла соспôльнôсть має право жадати переведеня сеи реформы и не можна єи лишити добрôй воли одиницѣ. Тая реформа повинна бути переведена такъ сказати „von Staatswegen“ — отже дорогою загального примусу. Якъ ни немилымъ може бути се слово въ справахъ, въ котрыхъ мы йдучи доси за либеральною школою економичною навыкли говорити: laisser faire, laisser aller, тутъ однакожь не можна закрывати очій, що переведенье здоровои господарскои организаціи, будь оно лишене добрôй охотѣ одиниць, навѣть въ найлучшôмъ случаю буде тôлько на половину переведене. Кожда громада муситъ уладити свои господарскѝ справы, обчислити своихъ господарôвъ, свою землю и працю и свои довги и перевести у себе таку организацію, котра необходима для переведеня якъ самыхъ кредитовыхъ операцій такъ и въ загалѣ цѣлого ладу господарского кождого господаря.

По такôмъ зъорганизованю кождои громады може доперва послѣдовати ихъ сполученье въ повѣтовѝ групы, а ôттакъ въ одну органичну цѣлôсть обôймаючу цѣлый край, взглядно всѣ нашѝ малѝ господарства селяньскѝ. Организація кредитова нашихъ малыхъ господарствъ селяньскихъ въ своѣй найблизшôй цѣли має сповнити двѣ головнѝ задачѣ: 1) выдобути наше селяньске господарство зъ єго дотеперѣшныхъ довгôвъ ведучихъ єго до упадку, 2) отворити селяньскому господарству нове здорове жерело селяньского кредиту.

Одна и друга задача дасться сповнити тôлько спôльною дѣятельностію. Коли доказано, що теперѣшнѝ довги вже самѝ про себе доводятъ селяньскѝ господарства до упадку, то очевидно перше всего треба позбутися тыхъ довгôвъ. Муситъ послѣдовати ликвидація всѣхъ дотеперѣшныхъ довгôвъ — выкупъ селяньства зъ єго теперѣшныхъ довгôвъ. Сего не въ силѣ перевести самѝ довжники. Нова народна институція кредитова може сповнити ту задачу. Она малабы приняти на себе теперѣшнѝ довги, заспокоити дотеперѣшныхъ вѣрителѣвъ и сама статися вѣрителемъ нашихъ задовженыхъ селянъ. Вже само переведенье такъ великои и тяжкои задачи не може почивати въ рукахъ самыхъ тôлько громадъ. Була бы се величава операція финансова, до котрои не доросли самѝ громады. Тутъ треба управляючои силы, котрабы обнимала всѣ громады, ихъ поучала и радою пôдпомагала, а при тôмъ надзирала. Крôмъ того треба постаратися и о фонды, котрыми можна бы перевести такій выкупъ зъ довгôвъ. Чи тіи фонды зберутся зъ громадскихъ грошій умѣщеныхъ доси въ громадскихъ касахъ пожичковыхъ, чи край або и держава удѣлятъ на тое потребнѝ фонды, чи остаточно треба буде ôтнестися до заграничного кредиту, — въ кождôмъ случаю тôлько всѣ громады зъорганизованѝ въ одну цѣлôсть, въ одно тѣло — будутъ могли перевести таку кредитову операцію. Не тутъ мѣстце входити въ подрôбности такои организаціи, мы подаемо тôлько головный начеркъ реформы кредитовои. Съ вдоволеньемъ можемо сказати, що высказанѝ нами гадки що до способу економичного ратунку нашого селяньства починаютъ проявлятися въ другихъ часописяхъ. Се указує, що не тôлько дôткнулисьмо найважнѣйшои нашои справы народнои, але що и способъ єи рѣшеня нами указаный бере верхъ надъ всѣма дотеперѣшными операціями съ нашимъ селяньскимъ господарствомъ. Чи здобудеся однакожь нашь край до тои енергіи и смѣлости остаточно полагодити тую справу — сего не можемо теперь сказати; се тôлько можна смѣло сказати, що иншого выходу нема, хиба що хочемо дальше холоднокровно дивитися на упадокъ нашого народа и краю, або довести заразомъ до страшнои катастрофы.

Святый вечеръ

(пôсля К. Дикенса). 11.

Ôтдѣлъ III.

Другій зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14 и 15.)

Марта не хотѣла єму навѣть въ жартѣ жалю завдавати; она выбѣгла зза дверій и кинулась єму на шію, а тымчасомъ малѝ Крачитята схопили вже Тайни Тайма, и повели єго до кухнѣ, щобъ почувъ, якъ весело шипятъ тамъ стравы въ горшкахъ.

„Ну, якжежь тамъ Таймъ?“ спытала жѣнка Крачитъ, посмѣявшись зъ легковѣрности Боба, коли ôнъ перецѣлувавъ вже сердечно свою доньку.

„Бѣдный хлопець,“ сказавъ Бобъ. „Я не знаю, що єму такого, але самота зробила єго дуже задумчивымъ; ôнъ выгадує несотворенѝ рѣчи. Коли мы йшли до думу, каже ôнъ менѣ, що люде мусѣли въ церквѣ запримѣтити єго калѣцтво. И се булобы добре для нихъ, колибъ хоть на Рôздво пригадали собѣ того, который дававъ хôдъ кулявымъ, а очи слѣпымъ.“

Голосъ Боба дрожавъ, коли ôнъ тое говоривъ, а дрожавъ єще бôльше, коли додавъ по хвили, що Тайни Таймъ ледви чи буде коли здоровымъ и сильнѣйшимъ.

Въ тôй хвили дався чути стукъ кулѣ, и Таймъ вôйшовъ до кôмнаты. Братя посадили єго на крѣсло коло огню. Бобъ, закотивши полы свого сурдута — такъ, якбы имъ могло вже що пошкодити — приготовлявъ въ вазѣ горячій пончь зъ цитринъ и горѣвки, а Петро и єго малѝ братя пôшли по гуску, и вернули небавомъ, несучи єи въ тріюмфальнôмъ походѣ.

Теперь пôднѣся такій крикъ, начебы гуска була найнезвычайнѣйшимъ въ свѣтѣ сотворѣньемъ, єще бôльшимъ чудомъ межи птаками, якъ чорный лебедь. Панѣ Крачить переливала товстый смалець; Петро присмажувавъ дуже пильно бараболѣ; Марта розставляла тарелѣ; Бобъ посадивъ коло себе Тайма на кôнци стола; хлопцѣ приставили собѣ крѣсла до стола и заняли свои мѣсця всадивши въ роты ложки, здаеся для того, щобы имъ зъ нетерпячки не утѣкъ языкъ, закимъ до нихъ дôйде черга. Въ кôнци приготовлено все и ôтмовлено молитву. Потôмъ послѣдувала одна минута тишины. Коли панѣ Крачитъ приложила нôжь до груди гуски, всѣхъ очи слѣдили уважно кождый рухъ єи руки. Колижь зъ проколенои гуски брызнула товста посока, загувъ въ округъ стола веселый гамôръ, и навѣть супокôйный Тайни Таймъ ударивъ весело колодкою ножа по столѣ, и кликнувъ своимъ слабымъ голосомъ тихеньке „гурра“.

Такои гуски не було єще нигде въ свѣтѣ. Бобъ сказавъ, що щось подôбного ôнъ єще николи не то вже, що не бачивъ, але и не чувавъ про таке. Всѣ подивляли смачнôсть, товстôсть и дешевôсть гуски. При помочи вареныхъ яблокъ и смаженыхъ бараболь була она достаточною до нагодованя цѣлои родины; а коли по скôнченю ѣды панѣ Крачитъ побачила ще одну кôсточку на полумиску, то се єще бôльше єи урадовало и она єще заохочувала до ѣды. Однакъ цѣла родина мала єи вже досыть а малѝ Крачитята позамащувались товстымъ мясомъ по пôдъ самѝ очи. Ôттакъ повмѣнювано тарелѣ, а панѣ Крачитъ выйшла зъ кôмнаты, щобы принести пуддингъ.

Въ єи головѣ роились розличнѝ гадки. Анужь ôнъ єще добре не зварився, а може вже и переварився и розсыплеся при выйманю? А може якій збыточникъ пôдкрався тихцемъ до кухнѣ, и єи цѣлый трудъ и цѣла надѣя зôйдутъ на ни на що?

Отъ якъ роздумувала она идучи до кухнѣ. Наступила рѣшуча хвиля. Посередъ облакôвъ пары пôднѣся пуддингъ зъ горшка. Якжежь пышно выглядавъ ôнъ! Що за запахъ, що за смакъ! Словомъ, славный пуддингъ. Панѣ Крачитъ вступила гордо съ нимъ до кôмнаты, и поставила єго на серединѣ стола. Наступила нова радôсть, новѝ похвалы. Бобъ Крачитъ сказавъ рѣшучо, що єго жѣнка, якъ довго ôнъ съ нею жіє, єще николи не выправила єму такого бенкету, якъ нынѣ. Она була вдоволена зъ своеи штуки, та тôлько боялась, чи выстане для всѣхъ. Однакъ въ цѣлôй родинѣ Крачитôвъ никто не смѣвъ и подумати о чѣмсь подôбнôмъ.

Коли скôнчено ѣду, знято накрытье, а на столѣ появивсь кôшь съ яблоками. Цѣла родина встала ôтъ стола пôвкругомъ коло огню, на котрôмъ жарились трѣскаючѝ каштаны. Бобъ ставъ роздѣляти пончь, ôнъ наливавъ єго гдекому въ шклянку, а гдекому — шклянокъ всѣмъ не выстало — въ яку небудь иншу посудину. На тую рôжнороднôсть не зважавъ никто, всѣмъ здавалося що они пютъ зъ золотыхъ пугарôвъ. Налявши въ кôнци и собѣ шклянку взнѣсъ Бобъ тоастъ „Веселыхъ святъ намъ всѣмъ, мои дорогѝ!“

Цѣла родина сповнила тоастъ охочо.

„Най Богъ помагає намъ и кождому“ додавъ Тайни Таймъ.

Ôнъ сидѣвъ коло батька на маленькôмъ стôлци. Бобъ державъ въ своѣй руцѣ єго худощаву руку, мовь бы боявся щобы єму кто не выдеръ дорогои дитины.

„Духу,“ сказавъ Скруджь до живого взрушеный, „скажи менѣ, чи буде Тайни Таймъ жити?“

строфи, яка всюды зъ подôбныхъ причинъ муситъ послѣдувати.

ДОПИСЪ.

(В. Сасъ Л.) **Зъ Затварницкого деканата.** *(О причинахъ нужденного стану священьства. Конець.)* Прочіи жидôвскіи родины жіютъ зъ „купецтва.“ Въ часѣ торгôвъ що четверга и ярмаркôвъ рôчныхъ, котрыхъ въ Лютовискахъ кромѣ календарскихъ еще 13 иншихъ найвысшая власть бурмістръ означае черезъ „polizaj Hawryłke“ выбубнюваньемъ „Jurmarkt“,—„купецтво“ въ той способъ провадятъ: два або кôлька жидôвъ стоятъ коло однои пары волôвъ ожидаючи купця. За зближеньемъ якого охоту маючого куповати купця прискакуютъ факторы, промавляютъ однѝ хлопу, другѝ купцеви — въ кôнци проданѝ волы. Тутъ новѝ дѣются сцены: одинъ бере хлопа „давай барышôвне,“ другій „ходи на литкупъ“ (Leichtkauf) — иннѝ купившому велятъ дати „посередничество“ — и тымъ способомъ кождый факторъ выдуривъ — и дальше на тôй дорозѣ „купецтво“ провадятъ, а все тôлько въ такій день торговый або ярмарковый вымантятъ, що черезъ цѣлый тыждень съ численною родиною выжити вможутъ.

Въ такій способъ вызисканый селянинъ не въ состояню не то священика але себе и свою родину власную въ нуждѣ ратовати. Затварницкій деканатъ мае двѣ фабрики, тартаки паровѝ, обѣ власнôсть фирмы Jacob & Josef Kohn, жидôвъ вѣденьскихъ. Въ тыхъ тартакахъ есть занятыхъ до 200 людій въ день, а другихъ стôлько въ ночи. Кромѣ того цѣла окрестнôсть довозитъ кльоцы на пилу. Народъ горнеся до того зарôбку, бо одержуе на руку готовый грôшь и мае вже „на обгôнъ“, але ôтдавшися тому зарôбкови занехуе господарство або до крихты, або пускае жидови въ аренду. И такъ черезъ цѣлый тыждень робота фабрична, а прійде недѣля — то рано народъ замѣсть пôйти въ церковь муситъ ити по выплату, бо въ суботу „шабасъ“, а урядники и касіеры: жиды. Цѣлежь пополудне народъ пересидѣвъ на тартаку, бо тамъ „добра а туна горѣвка“. Приходникъ обмеженый на дохôдъ изъ епитрахиля або господарства не бачитъ свого прихожанина ни въ день робочій, ни въ недѣлю. Задля конкуренціи съ фабриками робôтникъ дорогій, и якжежь священикови господарити при такихъ обстоятельствахъ? Здаеся, нигде нема тôлько лицитацій грунтôвъ рустикальныхъ, що у нашôмъ деканатѣ. Народъ остае голый, безъ поля, безъ хаты... Множится убожество межи народомъ, росте съ кождымъ днемъ, а доля народа ôтзываеся и въ доли священника. Еще разъ повторяемо: пытанье добробыту священика при теперѣшнôмъ его матеріяльнôмъ положеню тѣсно звязане съ пытаньемъ добробыту народа, селянъ.

Якимъ чиномъ може удержатися священникъ гôрскій и не попасти въ нужду, коли въ нашôй сторонѣ скрôзь паны побанкрутовали задля высокои цѣны або й браку робôтника? Въ послѣдныхъ часахъ кôлько то у насъ було продажій черезъ публичнѝ лицитаціи великихъ посѣлостій, а въ слѣдствіе того и змѣнъ коляторôвъ. Тарнаву купивъ жидъ; Давинячь купивъ чужинець; Шандровець гандлярь безрогъ, нынѣ секвестръ жидôвскій; Боберка ôтъ 5 лѣтъ уже въ третихъ рукахъ, теперь секвестръ банковый — послѣдна лицитація; Смôльникъ, Дыдёва, Цариньске, Береги гôрнѝ, секвестръ жидôвскій зъ Вѣдня; Хмѣль, жидъ властителемъ; Затварниця Прусы; Устрики гôрнѝ проданѝ на лицитаціи за довги жидôвскѝ, передъ тымъ власнôсть Пруса; Скородне — жиды; Поляна — прускій нѣмець; Телешниця на послѣднôй лицитаціи за довги банковѝ продана; Чорна за довгъ банковый на лицитацію выставлена, Криве, безцѣнно продане. Такій то ладъ съ добрами нашихъ колишнихъ вельможъ! Але вернѣмся мы до своеи нужды попôвскои и киньмо окомъ на еще гдеякѝ чорнѝ хмарки, що заступаютъ намъ нашъ небосклôнъ. Одинъ зъ головнѣйшихъ непотѣшныхъ объявôвъ въ нашôмъ деканатѣ есть той, що духовеньство зъ причины недостатку, убожества и великого ôтдаленя школъ (Самбôръ або Перемышль) муситъ съ болемъ серця лишати дѣтій образованя, науки, того найцѣннѣйшого добра.

Въ потребѣ и дрôбна помôчь много значитъ. Для священника много значитъ запомога. Колижь бо въ затварницкôмъ деканатѣ и роздѣлюванье запомогъ було якесь выняткове. На 19 мѣстцевостій тôлько 4 парохи одержали запомоги ôтъ 20 зр. яко найнизшу (Лютовиска) до 46 зр. яко найвысшу (Боберка). Консеквентно отже: мы вынятокъ пôдъ взглядомъ нужды, отже и вынятокъ пôдъ взглядомъ запомоги! А за полученье декрету на парохію мусишь заплатити 20 зр., бо зовешься парохомъ. Колижь рôвнѝ тягары, нехай же будутъ и рôвнѝ користи!

А деканатъ затварницкій може бôльше тягарôвъ поноситъ, якъ и котрый другій. Гôрскѝ селяне не любуются въ коняхъ, то священикъ муситъ власными кôньми безъ ніякои вынагороды доѣжджати до филій и хоть ему ся таяже пôсля „Hofkanzleidekret-у“ зъ 30. мая 1833. ч. 15309 належитъ, ц. к. Намѣстництво ему туюже заперечитъ. Дальше въ затварницкôмъ деканатѣ на 19 мѣстцевостій ани одна не побирае ôтъ прихожанъ належнѝ ѣй „Kirchenauslagen“. Коли о тіи упоминатися, то зъѣде увядникъ зъ Староства, переведе конкуренційну переправу, а коли прійде до дѣла, п. староста отвѣчае: „Wo nichts ist, dort hat auch selbst der Kaiser sein Recht verloren!“

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Рада державна. На 53-ôмъ засѣданю рады державнои обрадовано надъ проектомъ закона о знесеню примусу легализаційного. Сей проектъ закона не ôтносится до Галичины и для того моглибысьмо поминути дотычащѝ обрады. Однакожь сего разу такъ дуже заострилися розправы рады державнои и выкликали велике роздражненье середъ партій нашого парляменту, що не можемо мовчкомъ поминути сего факту. Комисія легализаційна выбрана для розсмотреня проектôвъ о реформѣ примусу легализаційного предложила внесенье, пôсля котрого дотеперѣшный примусъ легализаційный мавбы бути цѣлкомъ знесеный, а тôлько заведенье сего нового закона зносячого примусъ легализаційный — въ поодинокихъ краяхъ малобы зависѣти ôтъ волѣ краевыхъ соймôвъ. Противъ сего внесеня попираного черезъ правицю а значно ôтмѣнного ôтъ внесеня правительственного промовлявъ межи иншими также теперѣшный министеръ справедливости д-ръ Штремайеръ въ способъ доволѣ горячій; межи иншими назвавъ ôнъ проектъ закона о знесеню примусу легализаційного сумною картою въ исторіи австрійского парляментаризму, закинувъ комисіи „трогательну невѣдомôсть“ и сказавъ, що петиціи о знесенье легализаційного примусу походятъ ôтъ покутныхъ писарѣвъ. Ся бесѣда министра була перерывана оплесками лѣвицѣ а голоснымъ сиканьемъ правицѣ. Министрови ôтповѣдавъ пос. Вашати дуже остро. Межи иншими указавъ ôнъ на тую формальну манію, яка доси пановала въ нашôмъ законодавствѣ, все копіювати и живцемъ принимати, що зробится на тôмъ поли въ Нѣмеччинѣ. Право векслове, торговельне, гипотечне и т. д. живцемъ перейнято зъ Нѣмеччины. „Не историчный розвôй права, але тая манія импортованя зъ Нѣмеччины накинула намъ также примусъ легализаційный. Наспѣвъ часъ сказати тымъ импортерамъ: timeo Danaos et dona ferentes. Въ дѣятельности колишного министра просвѣты а на жаль теперѣшного министра справедливости всюда и все бачимо высуванье нѣмецкого елементу, нѣмецкого характеру якобы интересамъ державнымъ отвѣтного. Се однакожь не есть австрійска але просто противо-австрійска дѣятельнôсть и такого противо-австрійского министра радо ôтступаемо лѣвици“. Такъ острѝ промовы не лишилися безъ вплыву на загалъ рады державнои и роздражненье умôвъ було такъ велике, що президентъ узнавъ за отвѣтне перервати засѣданье.

На 54. засѣданю рады державнои 22. (6. мар.) лютого обрадовано надъ проектомъ закона о мѣстцевыхъ желѣзницяхъ (Localbahnengesetz). Законъ сей уповажняе правительство надавати всякѝ дозволенѝ улегшеня що до будовы, руху и оподаткованя новыхъ желѣзниць другорядныхъ. Сей законъ мавъ бы обовязовати ажь до р. 1883 т. е. до часу выданя загального закона о желѣзницяхъ. Пос. Саксъ и д-ръ Ригеръ промовляючи противъ сего проекту закона дуже свѣтло выказували его хибы и недостачи називаючи сей законъ неозначенымъ провизоріюмъ, котре звычайно много лиха приноситъ. Справозд. Козловскій боронитъ предложенье противъ сихъ закидôвъ. Розходится о тое, щобы дати правительству змогу, хосенно дѣлати въ тôй справѣ, а якъ небудь можнабы выпрацювати лучшій проектъ, то зъ того не слѣдуе, щобы откидати менше добре але вже готове. Ôттакъ приступлено до специяльнои розправы.

Комисія для закона противъ лихвы приняла проектъ дотычащого закона, котрый значно рôжнится ôтъ теперѣшного закона противъ лихвы обовязуючого въ Галичинѣ. §. 1. сего закона установляе яко максимумъ ôтсоткôвъ включно съ карою конвенціональною и иншими побôчными належитостями — 10% ôтъ ста. Правительство може еще на внесенье сойму краевого въ кождôмъ краю обнижити тую стопу процентову. — Если стороны не умовилися що до высокости ôтсоткôвъ, тогды довжникъ обовязаный платити 6% (§. 3.) — §. 8. постановляе: кто въ цѣли, щобы обôйти сей законъ, заключае позорну умову, або каже собѣ выставити съ правдою незгôдну грамоту; кто на несуществуючу еще претенсію выеднае собѣ вырокъ, судову угоду або записъ компромисарскій; кто на забезпеченье условій сему законови противныхъ каже собѣ выставляти вексель и въ всѣхъ тыхъ случаяхъ бôльше въ судовôй дорозѣ домагаеся, якъ ему належится; кто удѣляе кредиту або продовжае удѣленье кредиту пôдъ условіями, о котрыхъ знае, що они безмѣрностію користій переходячихъ границѣ §. 1. и 2. сего закона можутъ допровадити до господарского упадку довжника, або бодай сей упадокъ прискорити, и що довжникъ на тіи условія тôлько для того згодився, що задля слабоумности, недосвѣду або умыслового взбуреня шкодливости сихъ условій не пôзнае, або для того, що своимъ примусовымъ положеньемъ до заключеня такого интересу есть приневоленый, — той стаеся виннымъ выкрочення и пôдлягае карѣ арешту ôтъ 1—6 мѣсяцѣвъ або карѣ грошевôй ôтъ 100—1000 зр. Кто каже собѣ на письмѣ забезпечити додержанье обовязанности зъ кредитовыхъ интересôвъ запорученьемъ чести, присягою або иннымъ подôбнымъ заклинаньемъ стаеся виннымъ переступства. — Въ загалѣ можна сказати, що проектъ нового закона противъ лихвы ôтзначаеся ясностію дуже користно ôтъ теперѣшного дуже неясно стилизованого закона противъ лихвы. Новый законъ мавбы также обовязувати и въ Галичинѣ. Замѣтна рѣчь, що министеръ Штремаеръ промовлявъ противъ установленя певнои числовои максимальнои стопы процентовои. Противъ сего проекту промовляли очевидно также и жиды, якъ Каллиръ и ин. Мимо того комисія приняла проектъ сего закона и въ 3-ôмъ читаню.

Ôтношеня поодинокихъ партій рады державнои що разъ бôльше заостроуются, якъ то можна вносити зъ бурливыхъ розправъ надъ закономъ о примусѣ легализаційнôмъ. Такъ въ часописяхъ, якъ и при нарадахъ въ поодинокихъ комисіяхъ разъ въ разъ можна почути закиды, що ся або та партія проволѣкае нарады и стараеся обезсилити продуктивну дѣятельнôсть рады державнои. Именно выступаютъ съ такимъ закидомъ централистичнѝ дневники противъ автономистôвъ и хотятъ зъ того вывести, що партія автономистôвъ не мае въ собѣ условій до позитивнои дѣятельности. Зновъ жежь автономисты выказуютъ не то въ часописяхъ, але и въ комисійныхъ нарадахъ, що централисты нарочно проволѣкаютъ законодавчу дѣятельнôсть рады державнои въ тôй цѣли, щобы скомпромитовати автономистичну бôльшôсть рады державнои передъ людностію. Можнабы однакожь зъ дотеперѣшного поступованя министерства вносити, що ему сей антагонизмъ обохъ головныхъ партій рады державнои дуже на руку пôсля засады: duobus litigantibus tertius gaudet. Божь дуже се впадае въ очи, що мин. Штремайеръ, котрый давнѣйше все такъ мирно бувъ успособленый для волѣ бôльшости парляментарнои, ôтъ часу отвореня новои сесіи рады державнои выступае доволѣ рѣзко противъ желаній теперѣшнои бôльшости парляментарнои. Послѣдне выступленье мин. Штремайера при розправахъ надъ примусомъ легализаційнымъ було на вѣть вызиваюче и, якъ мы вже згадали, причинилося до еще бôльшого розъяреня обохъ партій. Чи въ сей способъ доведеся до помиреня народôвъ, приреченого въ тронованôй мовѣ, о тôмъ можна дуже сомнѣватися. Также и поступованье нового министра финансôвъ находитъ неприхильный судъ въ автономистичныхъ дневникахъ. Politik обговорюючи финансову политику нашои державы указуе на тое, що мин. Кригсавъ не менше не бôльше есть ничимъ иншимъ якъ послѣдователемъ дотеперѣшныхъ централистичныхъ министрôвъ финансôвъ австрійскихъ, котрѝ ôтъ р. 1867 до теперь умѣли побôльшити выдатки державнѝ до такои высокости, яку передъ тымъ ледви досягали выдатки Австріи и Угорщины разомъ. Заповѣджене мин. Кригсав-омъ затягненье нового державного довгу въ сумѣ надъ 30 миліонôвъ есть тôлько дальшою нещасливою консеквенціею дотеперішнои централистичнои господарки державнои. Така господарка муситъ доводити до що разъ бôльшого упадку державы и добробыту еи людности. Выхôдъ зъ такого критичного положеня бачитъ Politik тôлько въ переведеню децентрализаціи, що причинится также до значного обменшеня выдаткôвъ державныхъ. Разомъ съ тымъ муситъ змѣнитись также и державна политика финансова.

Окупованѝ край Австріи якось не можутъ прійти до повного супокою. Якъ мы вже попереду доносили, прійшло коло Плевье до малои стычки межи австрійскою патролею а збройною бандою незвѣстного походженя. Такѝ банды мусѣли въ околицяхъ Нового Базару появитися численнѣйше, бо австрійске правительство не тôлько узнало за добре скрѣпити залоги войсковѝ въ Новобазарскôй окрестности, але й въ дорозѣ дипломатичнôй ôтнеслося до турецкого правительства, щобы тоеже зъ своеи стороны спиняло твореньеся повстаньчихъ бандъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Сумный станъ внутренныхъ дѣлъ Россіи; побôльшенье етату войскового въ Нѣмеччинѣ, котре, по мнѣнію дневникôвъ нѣмецкихъ, выкликали Франція и Россія побôльшеньемъ своихъ военныхъ силъ; военне успособленье революційного сторонництва Italia irredente, союзъ межи Австріею и Нѣмеччиною заключеный второкъ Бисмаркомъ; неневнѝ ôтношеня на пôвостровѣ Балканьскôмъ — всѣ тѝ справы насуваютъ прасѣ европейскôй широкій дуже предметъ до найсмѣлѣйшихъ комбинацій и неконче ôтрадныхъ ворожбъ на недалеку будучнôсть, котрѝ зъ обовязку дневникарского подаемо нашимъ читателямъ.

И такъ довѣдуесь феодальный Vaterland зъ добре поинформованого жерела зъ Петербурга, що наколи теперѣшный станъ рѣчій въ Россіи мавбы довести до катастрофы, то Россія мусѣлабы приступити до якои небудь акціи военнои по за границями державы. Австрія есть звязана союзомъ съ Нѣмеччиною и на ôтворотъ. „Але я боюсь, пише добре поинформованый (?) кореспондентъ, що Австрія дорого за се заплатитъ, бо конець буде такій, що Нѣмеччина порозумѣеся съ Россіею, Франціею и Италіею на шкоду Габсбургскои державы, якъ се исторія въ аналогичнôмъ случаю уже доказала. Ворожбу тую кôнчитъ кореспондентъ словами: „Симчасомъ я пересвѣдченый, що за катастрôфою въ Россіи послѣдуе обсадженье королевства польского черезъ прускѝ войска пôдъ предлогомъ, щобы потягнути кордонъ на придушенье нигилистичнои заразы. Годѣ, щобы рôкъ 1880 минувъ безъ тяжкихъ переворотôвъ соціяльныхъ и военныхъ. Где нагромадженый жаръ вспыхне

„Бачишь тамъ пôдъ коминомъ,“ ôтповѣвъ духъ, „его мѣсце опорожнене и кулю безъ властителя оперту о стѣну. Коли будучнôсть не змѣнитъ тыхъ тѣній, дитина умре.“

„Нѣ, нѣ,“ сказавъ Скруджь, „не говори такъ, скажи, що ôнъ жити буде.“

„Коли будучнôсть не змѣнитъ сего, ôнъ муситъ умерти, а коли мае умерти, лѣпше для всѣхъ, якъ ôнъ умре борше.“

Скруджь похиливъ голову, слова духа вразили его дуже немило.

Тымчасомъ Бобъ наповнивъ наново шклянки пончемъ. Ôнъ пôднѣсъ тоастъ:

„Най жіе панъ Скруджь! Панъ Скруджь творець нашои радости!“

„Творець нашои радости, правда!“ кликнула панѣ Крачитъ съ розгорѣлымъ лицемъ. „Хотѣлабъ я, щобы ôнъ тутка бувъ. Найбы покушавъ крыхту того суду, якій я о нѣмъ маю, а побачилибысьмо, чибы ему дуже тое було до вподобы.“

„Дорога жѣнко,“ сказавъ Бобъ, „перестань, тажь нынѣ Рôздво.“

„Правда, що хиба Рôздва треба на тое, щобы пити здоровье такого пôдлого, скупого, вытертого чоловѣка, якъ Скруджь. Тыжь добре знаешь тое, Роберте, никто лѣпше не знае того ôтъ тебе.“

(Дальше буде.)

яснымъ поломенемъ, чи въ Парижѣ або въ Петербурзѣ, годѣ знати — може въ сихъ трехъ мѣстцяхъ рôвночасно.“

Про революційне движенье въ Россіи и диктатуру Меликова пишутъ: Атентатъ на площади „морская“ есть явнымъ доказомъ, що и найбôльшй репресалія противъ тайнои пропаганды нигилистичнои не доведутъ до цѣли. Вже нынѣ диктатуру Лорисъ-Меликова можна уважати яко дѣло пропаще. Що послѣдуе, незвѣстно. Ходятъ слухи, що гдеякй члены царскои родины рѣшились просити императора, щобы зволивъ зложити корону а то задля безпеченьства своеи особы и свого окруженя.

О атентаторѣ Иполитѣ Млодецкôмъ доносятъ: Придержаный козаками и полиціею Млодецкій есть хрещенымъ жидомъ зъ губерніи Минскои. Зъ разу назвавъ ôнъ себе Молодцевымъ и заявивъ, що хочь ему не повелось убити Меликова, то зробитъ се другій або третій. Городске управленье выслало депутацію до Лорисъ-Меликова съ приреченьемъ, помагати ему въ тяжкôмъ дѣлѣ утихомиреня заворушень. Улицю передъ хатою генерала залягали до пôзного вечера товпы народа. Зъ палаты зимовои наспѣвъ царскій лѣкарь, щобы еще разъ оглянути Лорисъ-Меликова. Млодецкого придержувала полиція Петербурска уже кôлька разôвъ передъ тымъ, однакожь по недостатку доказôвъ вины пускала его заедно на волю. До придержаного обôзвався Меликовъ заразъ по выстрѣлѣ: „Ледащо, ты дѣйстно думавъ, що куля убье мене?“ Млодецкій зъ разу затревожився, але по часѣ обôзвавсь до жовнярôвъ, котрй его супроводжали, съ прошеньемъ, щобы добре обгорнули его плащемъ, бо може перестудитись. Револьверъ бувъ набитый шротомъ серпимъ (?). Стрѣлъ упавъ такъ зблизька, що цѣвка дôткнула генерала. Еще сего самого дня переслухано Млодецкого. Въ ночи переслано актъ обжалованя Меликови, а въ четверъ зложено судъ. О 11. годинѣ повѣшено виновника на площади Семенôвскôй при великôмъ здвигу народа. Такъ передъ судомъ якъ и въ дорозѣ на мѣстце страты Млодецкій показався неустрашимымъ и вызываючимъ. По 10 минутахъ знято тѣло зъ шибеницѣ и вывезено.

До Köln. Ztg. пишутъ зъ Петербурга пôдъ днемъ 19. лют. (2. марта): Нынѣшній день (ювилейный) перейде имовѣрно супокôйно. Але передвчера якійсь незнакомый погулявъ собѣ на улицяхъ Петербурга, выстрѣливъ три разы а ôттакъ утѣкъ въ повозцѣ. Першій стрѣлъ упавъ на невскôмъ проспектѣ до палаты Аничковского, где мешкае престоло-наслѣдникъ, другій надъ Каналомъ, третій помежи театрами Великимъ и Марійскимъ пôдчасъ представленя; повозка щезла на улици торговôй. Кôльканайцять городовыхъ гналось за утѣкаючимъ, котрый однакъ закпивъ собѣ зъ всѣхъ. Въ кôнци настижено повозку, але стрѣлця вже не було. Се не поголоска, а фактъ — додае дописователь. *Ходятъ такожь вѣсти*, що пôдъ банкомъ царскимъ ôткрыто пôдземный пôдкопъ, зъ котрого намѣрено высадити будынокъ або обôкрасти касу. Кôлькасотъ студентôвъ увязнено, скомпромитованыхъ черезъ ôткрытье печатнѣ на „Островѣ Василевскôмъ.“ Всѣ члены покликанй Меликовомъ до „комисіи управляючои“ и кôлькохъ членôвъ родины царскои одержали сими днями засудъ смерти ôтъ нигилистôвъ. Великому князю Михайлови доручивъ таке письмо якійсь чоловѣкъ въ богатôмъ кавказкôмъ убраню.

До Tagblatt-у телеграфуютъ зъ Берлина, що комитетъ революційный розôславъ манифестъ до всѣхъ чиновникôвъ, въ котрôмъ заповѣдае имъ конець царствованя императора и завзывае ихъ, щобы зложили свое урядованье, инакше жде ихъ смерть.

Слѣдство въ справѣ атентату въ зимовôй палатѣ выявило, що сей незвѣстный „столярь“ зносивъ динамитъ до сутеренъ въ пушкахъ зъ сардинокъ. Щоденно приносивъ ôнъ кôлька такихъ и хвалився передъ товаришами, що надъ мѣру любитъ тй рыбки. Одну пушку ôтчинивъ и погостивъ нею своихъ другôвъ; решту складавъ пôдъ лôжкомъ. Въ такій способъ убезпечився ôтъ пôдозрѣня.

Зъ Кіева звѣщаютъ пôдъ дн. 19. лютого (2. марта), що въ всхôдныхъ провинціяхъ Россіи выслѣджено широкій заговоръ, почѣмъ увязнено богато особъ въ Кіевѣ, Кременьчуку, Полтавѣ, Черниговѣ и Харковѣ. Центръ заговора находився въ Кіевѣ въ пивници при улици Фундуклеева. Заговоръ мавъ на цѣли выкликати въ день ювилейный повстанье низшихъ верствъ противъ чиновникôвъ и богачѣвъ. Въ поодинокихъ мѣстахъ були окремй комитеты, по селахъ агенты, а помежи народомъ богато приклонникôвъ. Начальниками заговора були по бôльшôй части войсковй люде именно поповичь Богословскій, Фелентій Лозыньскій, Андр. Андрушскій, Іосифъ Россовскій и другй. Було и богато Полякôвъ. Розправы суду военного ôтбудутся 4—10 марта. Съ заговорщиками попались въ руки полиціи рôжнородни пляны, книжки, проклямаціи, рôжнородна зброя, динамитъ, и другй експлозійнй матеріялы. — Тую вѣсть зъ Кіева подану Tagblatt-омъ, котрый все любуеся въ сензаційныхъ поголоскахъ, треба однакожь приняти съ недовѣріемъ и дожидати еще еи потвердженя.

Франція. Справа Гартмана не выпала по гадцѣ Россіи. 23. лют. (6. марта) ôтчитавъ на радѣ министрôвъ министеръ правосудія, Казо, рапортъ, предложеный передъ тымъ Греви'ему. Содержанье его слѣдуюче: Зваживши, що не провѣрено ани тожсамости обжалованого, ани участи его въ дѣлѣ атентату пôдъ Москвою, правительство французске не може выдати Гартмана. Рада министрôвъ приймила предложенье Казота, а ухвалу подала до вѣдомости амбасадора россійского. Дальша депеша звѣщае: Правительство предприняло мѣры, щобы Гартмана выдалити зъ краю. Гартмана ôтставлятъ имовѣрно до котрои небудь пристани, зъ ôтки ôтплыне до Англіи. Треба признати французскому правительству, що оно дуже зручно успѣло вымотатись зъ запутанои справы. Пытанье правне, чи атентатъ на желѣзнôй дорозѣ пôдъ Москвою посѣдае характеръ переступства политичного лишено на боцѣ, а актъ увôльненя оперто лишь на тôмъ, що идентичнôсть Гартмана не далась сконстатовати. Амбасадоръ Орловъ предвиджовавъ мабуть такій конець, и длятого на кôлька день передъ зôбраньемъ рады министрôвъ заявивъ Фрейсинетови, що правительство россійске охотно ôтступитъ ôтъ свого жаданя, еслибы выдача Гартмана мала набавити Францію якихъ внутренныхъ клопотôвъ. На справу Гартмана вліявъ, по донесенямъ дневникôвъ, министеръ англійскій Биконсфильдъ, котрый освѣдчивъ Фрейсинетови: „Если боитесь Россіи, то пришлѣтъ сего чоловѣка тутъ до насъ, а мы вже постараемось о то, щобы ему вымѣрено справедливôсть.“

Въ сенатѣ ведутся заедно ще горячй розправы надъ 7 артикуломъ уставы школьнои Ферріого. Головно ходитъ сторонництву либеральному о перепровадженье точки, котора всѣмъ черезъ державу неавторизованымъ духовнымъ орденамъ, отже и Єзуитамъ, зборонае удѣляти науку въ высшихъ заведеняхъ.

Нѣмеччина Немало затревожилась праса французска ôткликаньемъ князя Гогенлоге зъ посады амбасадора въ Парижи. Здавалось, що симъ чиномъ хоче Берлинъ розôрвати пріязнй ôтношеня съ Францією. Тымъ часомъ показалось, якъ мы уже звѣщали, що кн. Гогенлоге лишь длятого мусѣвъ опустити становище амбасадора въ Парижѣ, понеже по желаню цѣсаря Вильгельма обôйме ôнъ теку заграничныхъ дѣлъ въ министерствѣ, котру до сего часу державъ кн. Бисмаркъ. Тревогу тую усунувъ до того въ послѣдныхъ дняхъ самъ цѣсарь тымъ, що явився лично на бенкетѣ въ французскôмъ посольствѣ въ Берлинѣ, у гр. Валіера и тутъ при кождôй нагодѣ и кождымъ своимъ словомъ старався заявити симпатію до французскои републики. Межи другими дѣлами звѣдовався у гр. Валіера о здоровлье министра Фрейсинета и президента републики, Гревіого. За обѣдомъ выразився о Гревію: „Отсе мужь съ характеромъ, я его дуже почитаю.“ Фрейсинетови признавъ великій талантъ знаня людій. При тôмъ освѣдчивъ цѣсарь Вильгельмъ, що всѣ поголоски, якй коли небудь ходили о непорозумѣню межи нимъ самымъ а княземъ Бисмаркомъ суть неправдивй. Князь Бисмаркъ стремитъ такъ само удержати миръ въ Европѣ, якъ и вся Нѣмеччина. Nordd. Allg. Ztg., згадуючи о бенкетѣ, додае: Одинъ поглядъ на дневникарство французске выстарчитъ, щобы набрати пересвѣдченя, що не Франція републиканьска, але Франція монархична желае вôйны съ Нѣмеччиною. Дуже радо видѣлабы она Европу въ кервавôмъ бою, щобы черезъ той часъ тымъ лѣпше працювати около пôдкопаня поваги републики французскои.

Англія. Абдураманъ ханъ, союзникъ Россіи, перейшовъ, якъ мы уже згадовали, рѣку Аму-Дарію въ околици Хивы и посунувся съ своею армією до афганскои мѣстцевости Мейменъ. Губернаторъ Меймену и жителѣ повитали его яко свого суверена и заявили, що всѣ способнй до оружія мужчины готовй прилучитись до него, щобы прогнати христіянъ (Нассарасъ) зъ Кабулю, и Кандагару. Абдураманъ выславъ зъ Меймену пословъ до Герату и Балку, запрошуючи и тй мѣста до военного дѣла противъ Англичанъ. Намѣреньемъ Абдурамана есть спинити занятье Герату черезъ войска англійско-перскй.

Зъ Лондону телеграфуютъ до N. Fr. Pr. пôдъ днемъ 22. лют. (5. марта). Россіи грозитъ нове небезпеченьство изъ стороны Китаю, котра держава видитъ себе дуже покривдженою договоромъ заключенымъ съ Россією въ Кульджи. Китайцѣ роблятъ великй военнй приготовленя и закупуютъ богато оружя. Въ загалѣ есть Китай недобре успособленый противъ чужинцѣвъ.

Туреччина. До Стандарта пишутъ зъ Вѣдня, що вліянье Россіи на справы Туреччины въ найновѣйшихъ часахъ дуже взмоглося, именно по причинѣ, що Россія поробила значнй уступства въ коштахъ, котрй ѣй Туреччина звернути мае за удержованье полонникôвъ въ послѣднôй вôйнѣ. Пріязне успособленье Султана до Россіи объявилось въ желательнôмъ письмѣ до царя Александра II., въ котрôмъ султанъ зъ пріязни Россіи ворожитъ для обохъ державъ найкрасшй послѣдствія.

Въ Ависиніи вспыхнуло заворушенье. Король Иванъ утѣкъ зъ престольного мѣста до провинціи Амгары и готовится до бою проти ворохобникôвъ, на котрыхъ чолѣ станули два князѣ, Ras Gabriel и Ras Ulda. Туреччина заявилась для ворохобникôвъ неприклонною и зборонила довôзъ зброи и амуниціи зъ египетского Судану и зъ торговельного мѣста Хартуму.

Чорногора. Султанъ рѣшився надѣлити Чорногору въ замѣнъ за Гусиню и Пляву другими територіями, заселеными переважно христіянами. Князь Чорногорскій принявъ предложенье в. порты.

НОВИНКИ.

— **Е. В. Архикнязь Рудольфъ**, престоло-наслѣдникъ Австріи, заручився дня 24. лютого (7. марця) съ бельгійскою княгинею Стефанією донькою бельгійского короля Леопольда II. Архикнязь Рудольфъ числитъ 22 лѣтъ; княгиня Стефанія мае 16 лѣтъ и есть одна зъ найкрасшихъ княгинь теперь пануючихъ домôвъ европейскихъ. Мати кн. Стефаніи, королева Марія Генріетта есть австрійскою архикнягинею, дочкою палятина Іосифа а сестрою архикнязя Стефана.

— **Е. В. Цѣсарь** удѣливъ зъ галицкого фонда религійного Текли Макогоньскôй, вдовѣ по пароху въ Поручинѣ даръ рôчно 70 зр.; Михалинѣ Витковицкôй вдовѣ по капел. въ Велесневѣ и Текли Левицкôй, вдовѣ по пар. въ Бѣльчи рôчно по 80 зр.; Маріи Попелевôй вдовѣ по пар. въ Царыньскôмъ, Каролинѣ Туряньскôй, по пар. въ Городищи, Доминицѣ Комарницкôй по пар. въ Вербѣжи, Изабели Струтыньскôй по пар. въ Винятынцяхъ, Юліянѣ Шайдицкôй, по пар. въ Гурнôмъ, рôчно по 60 зр.; Каролинѣ Нижанковскôй вдовѣ по пар. въ Вроцовѣ и Маріи Ходиньскôй по пароху въ Дмитровѣ по 50 зр.

— **Музикально-декляматорскій вечеръ** въ память XIX роковинъ смерти Тараса Шевченка ôтбувся вчера въ кôмнатахъ „Рускои Бесѣды“ при надзвычайно численнôмъ удѣлѣ гостій. Близше справозданье подамо въ слѣдуючôмъ Ч-лѣ.

✠ **О. Яковъ Згарскій**, приходникъ въ Довгôмъ, журавеньского дек. загально поважаный отець звѣстного нашого писателя Евгенія Згарского, упокоився на 73 р. житя а 47. священьства. Вѣчная Єму память!

— **Выливы рѣкъ**. Пôсля телеграмôвъ зъ 8. марця сперлися крыги на Днѣстрѣ пôдъ Маріямполемъ. Днѣстеръ выступивъ зъ русла и заллявъ сосѣднй мѣстцевости. Боятися треба, щобы не затопивъ часть Маріямполя и Барановскъ. Предпринято средства обезпеченя. Санъ зôрвавъ мôстъ провизоричный лучившій Перемышль зъ Засаньемъ. Засанье числитъ до 4000 жителѣвъ. На Засаню мешкаютъ гдеякй урядники, есть тамъ такожь школа выдѣлова и семинарія женьска, длятого Санъ перерывомъ комуникаціи дуже велику шкоду учинивъ Перемышлянамъ. Пôсля телеграмôвъ зъ д. 7. марця зъ Тарнобжега Санъ заливъ много мѣстцевостій въ западнôй Галичинѣ. Для скрѣпленя силъ ратунковыхъ выслано жандармôвъ зъ Розвадова. Жителѣвъ дôткнутыхъ повѣнію заосмотрено живностію.

— **Послѣдный вечеръ съ танцями** сихъ мясниць ôтбувся минувшои суботы въ кôмнатахъ „Руского Касина“. Гостій було такъ много, що въ кôмнатахъ „Р. Касина“ ледви могли помѣститися всѣ танцюючй. Забава тревала до рана.

— **Першй громы** далися чути въ Галичинѣ вже кôлька днѣвъ тому въ окрестностяхъ Татряньскихъ.

— **Въ Золочевѣ** буде знесена ôтъ 15. с. м. стація телеграфична, яко самостôйный урядъ, а буде прилучена до тамошного уряду почтового.

— **Привилей**. Ц. к. министерство гандлю и к. угорске минист. рôльництва промыслу и гандлю продовжили рескр. зъ д. 26. сѣчня с. р. Адам. Братковскому, бляхарови у Львовѣ привилей на оригинальну походню нафтову на протягъ одного року.

— **Пожаръ въ Кіево-печерскôй Лаврѣ** дѣйстно случився дня 20. л. лют. Огонь выбухъ въ крилѣ, де була друкарня. Причиною огню не бувъ динамитъ нигилистичный, якъ то розтрубѣли були нѣмецкй газеты, але тая пригода, що пукла пѣчь въ сушарни надъ друкарнею и занялися сушенй на шнурахъ листы свѣжо выпечатанои книги. Згорѣла сушарня и складъ книгъ. Друкарня не згорѣла. Ратунокъ бувъ неможливый задля великого морозу, бо вода въ сикавкахъ и помпахъ замерзла. Шкоды обчисляютъ на 100.000 рублѣвъ.

— **Зъ Вѣдня**. *Спростованье.* Ôтъ ВП. посла В. Ковальского одержалисьмо письмо, въ котрôмъ простуе вѣдомôсть блудно подану въ Ч-лѣ 14 „Дѣла“, якобы такожь и Вп. Ковальскій бувъ членомъ буджетовои комисіи. Вп. Ковальскій користаючи зъ права, котре служитъ кождому послови, посѣщае тôлько яко посолъ, а не яко членъ комисіи, засѣданя буджетовои комисіи, щобы поинформоватися о ходѣ дѣлъ и щобы при дебатѣ въ повнôй палатѣ надъ буджетомъ дати выразъ также нашимъ требованямъ и ожиданямъ.

(С.) **Отъ Станиславова** пишутъ намъ: Велика бѣда по селахъ черезъ никчемныхъ писарѣвъ громадскихъ. *Послѣдна покидь* сосôльна запопадае звычайно тіи посады а доводитъ многй а многй громады и начальникôвъ громадскихъ до тяжкои кривды на маетку и на чести. Самй писарѣ будучи волоцюгами и піяками зводятъ на тое часто и начальникôвъ громадскихъ — темныхъ и недбалыхъ людій. Взываемо нашй рускй товариства „Просвѣту“ и „им. Качковского“, щобы выдали книжку пôдъ заголовкомъ: „Школа практична для писарѣвъ громадскихъ“, котра послужилабы до того, що цѣкавѣйшй молодцѣ въ селѣ приучилибыся тои функціи и кожда громада малабы писаря въ своѣмъ селѣ зо своихъ таки рускихъ громадянъ. Придавъ бы ся такожь дуже курсъ щорôчный для писарôвъ гром. якъ то уряджуе правительство для телеграфистôвъ, горальникôвъ. Най порадитъ въ тôмъ пекучôмъ дѣлѣ, кто може и повиненъ.

(М.) **Рускій вечеръ съ танцями**, даный 21. Лютого (4. Марта) с. р. въ Станиславовѣ, за иниціятивою проф. Ивана Верхратского, на дохôдъ проектованого института для выхованя рускихъ дѣвчатъ въ Станиславовѣ, выпавъ пôдъ кождымъ взглядомъ якъ найкрасше. Охочій и численный удѣлъ Русинôвъ мѣстцевыхъ и замѣстцевыхъ ôтповѣвъ тôй краснôй цѣли, а зъ другои стороны осущивъ нашй ожиданя, въ справозданю зъ попередного балю высказанй, що рôжницѣ межи Русинами маются мало-по-мало очевидно уже къ кôнцеви. Характеръ вечера бувъ выключно рускій, именно обôйшлося безъ польокъ и полякôвъ, у которыхъ зрештою и пôстъ бувъ на перешкодѣ, — тымъ живѣйше почули всѣ зôбранй свою приналежнôсть до однои, по народности, родины. Въ хорошôй сали мѣщаньского касина стануло до танцѣвъ 50 паръ, а молодѣжь въ загалѣ и аранжеры, пп. Г-чь и Б...а въ особенности докладали всѣхъ старань, щобы задоволенье було загальне, що и сталося, бо ажь до бѣлого дня тревала охоча забава. Межи беручими удѣлъ радо були витанй симпатичнй члены театр. п. Романовичь съ дирекціею, — явилися люде заслуженй для народности и народа,—межи краснымъ поломъ були красавицѣ въ цѣлôмъ значеню сего слова; тымъ прикрѣйше ôтбивала, якъ се зъ обовязку сумлѣнного лѣтописця — завважати треба, гдекуда недостача вправы въ рускôмъ языцѣ. Тôй аномаліи зарадитъ съ часомъ пильнѣйша якъ доси лектура народныхъ творôвъ и бôльше строге перестерѣганье тои народнои повинности, щобы въ домашнôмъ и товарискôмъ житю все уживано руского а не чужого языка.

(М.) **Въ Станиславовѣ** основано 17. (29.) Лютого с. р. товариство правниче съ цѣлію въ сочасныхъ вѣдомостяхъ правничихъ досконалитись для загального пожитку. Ультрасы польскй пробували въ §. 1. проекту до статутôвъ, вставити „польске національне поле“, але збôръ конституюючій, на который явилося споре число Русинôвъ, вычеркнувъ тую фразу, и позбавивъ нове и важне фахове товариство сеи національнои кокарды.

(Т.) **Жидôвска революція въ Галичинѣ.** Зъ Тысьмениці пишутъ намъ: Рѣчь се загально звѣстна, що жиды стараются всѣми силами взяти верхъ въ всѣхъ мѣстахъ Галичины, загорнути тамъ не тôлько всю торговлю и весь промыслъ въ свои руки, але въ загалѣ *стати повными панами нашихъ мѣстъ* и мѣсточокъ. Съ жалемъ треба сказати, що галицка интелигенція съ давною холоднокровностію, ба навѣть съ явною апатіею приглядаеся, якъ нашй мѣста щоразъ бôльше жидоватѣютъ, якъ наше колись то славне мѣщаньство щоразъ бôльше упадае и нидѣе, нашй мѣста и мѣсточка перетворюются въ малй Іерусалимы. Сей фактъ стаеся еще тымъ сумнѣйшимъ, коли зважится, що предсѣ маемо еще мѣста и мѣсточка съ значно переважаючою людностію христіяньскою, а именно въ всхôднôй Галичинѣ съ людностію рускою, где однакожь мимо того руководятъ жиды. Мимо такои переваги жидôвъ въ нашихъ мѣстахъ и мѣсточкахъ побôльшилася послѣдными часами рухливôсть жидôвъ, щобы еще бôльше скрѣпити свôй елементъ по нашихъ тѣстахъ. Тая рухливôсть стоитъ въ звязи съ надходячою реформою податковою, а именно съ переведеньемъ доходового податку. Половина комисіи шацунковои, оцѣнюючои дохôдъ промысловцѣвъ, торговельникôвъ, капиталистôвъ и т д. мае бути зложена черезъ громадскй рады мѣскй, тожь жиды бажаючи тутъ вплывъ свому еле-

ментови забезпечити, вже теперь всѣми силами и способами опанувати мѣскѣ рады громадскѣ. Дуже богато помочи приносятъ имъ въ тôмъ взглядѣ нашѣ мѣщане, ôттягаючися ôтъ всякого удѣлу въ выборахъ рады громадскои. При такôй легкодушности чи байдужости нашого мѣщаньства очевидно робота жидôвъ дуже легка. Они однѣ являются при выборахъ и выбираютъ свою раду а ôттакъ и свого бурмистра. Вынятокъ въ тôмъ взглядѣ творитъ Тысьмениця, где еще задержалося численне руске мѣщаньство, котре до того еще пôдпомагане нашою интелигенціею пôзнае небезпеченьство, яке грозитъ мѣщаньству ôтъ панованя жидôвъ и для того сильно стае въ оборонѣ своихъ правъ. Дня 2 л. марця мали ôтбутися выборы до рады громадскои тысьменицкои. Вже попереду старалися жиды всѣма способами взяти выборчу акцію въ свои руки и заколысати наше мѣщаньство до сну, щобы не могучи простою дорогою осягнути своеи цѣли, бодай пôдступомъ перевести выборы въ користь жидôвъ. Але на славу нашихъ патріотôвъ и на славу нашого мѣщаньства — ся штучка не удалася жидамъ. Нашѣ мѣщане явилися численно до выборôвъ и пôдступнѣ замыслы жидôвъ оказалися немôчными. Колижь побачили жиды, що така штучка имъ не удаеся, тогды хопилися они иншого, впростъ революційного средства. Они окружили цѣлый урядъ громадскій чорною фалянгою и коли мали кликати выборцѣвъ до голосованя, силою боронили приступу до уряду громадского и не пускали никого до середины. Съ незвычайнымъ трудомъ удалося кôлькомъ мѣщанамъ дôстатися до середины передъ комисію, где заявили, що дѣютъ жиды та що при такôмъ насильнôмъ напорѣ жидôвъ мѣщаньство не може брати удѣлу въ выборахъ. Староста прибувшій нарочно на выборы зъ Товмача очевидно не бувъ приготованый на таку революцію жидôвску и не мавъ при собѣ збройнои силы, котрою мôгъ бы надати поваги урядови и праву. А що се була справдѣшна хочь мала революція жидôвска, доказъ сего въ тôмъ, що не тôлько самъ Староста не мôгъ привернути ладу, але и сама комисія мусѣла передъ напоромъ жидôвъ спастися — черезъ ôкно! Жиды бо почувши, що выборы не ôтбудутся за для ихъ насилія и що не удасться имъ перевести своихъ кандидатôвъ кинулися на мѣщанъ и розпочали справдѣшну бôйку. Говорено, що жиды шукали за тыми, котрѣ свого часу звернули увагу мѣщанъ на надходячѣ выборы и заохочували мѣщанъ до участи въ выборахъ. На тыхъ то особахъ хотѣли пôмститися жиды. До такого то доходятъ жиды въ нашôмъ краю! Сподѣемося, що при новыхъ выборахъ ц. к. Староство постараеся о асистенцію жандармеріи, котрабы поучила жидôвъ тысьменицкихъ, якъ належитъ заховуватися при выборахъ и шанувати право. А нашимъ тысьменицкимъ мѣщанамъ най буде честь и слава, що твердо стоятъ въ оборонѣ своихъ правъ. Най они будутъ прикладомъ для другихъ мѣщанъ другихъ мѣстъ, якъ слѣдуе пильнувати свого права и боронитися противъ пôдступôвъ жидôвскихъ.

— **Причина пожару** страшного въ Нижанковичахъ, котрый лишивъ въ такій нещасливый голодный рôкъ 76 родинъ безъ хаты и майна, було, якъ доносятъ газеты, прокляте піяньство. Одинъ господарь прійшовъ пяный зъ весѣля, лягъ въ солому съ люлькою, уголь выпавъ зъ люльки и занялася солома. Кôлько то нещасть веде за собою піяньство!

— **Царь Александеръ** вынаймивъ на 3 мѣсяцѣ замокъ Рамецъ въ Меранѣ, где, якъ пишутъ газеты, замешкае пôдъ прôзвищемъ Романовъ.

— **Конкурсъ учительскій** оголошеный д. 2. л. марта с. р. радою школьн. краевою на посаду учителя географіи и исторіи въ гимназіи коломыйскôй. Плата 1000 зр. и додатокъ актив. 250 зр. Поданя черезъ зверхнѣ дирекціи до Президіи ц. к. Рады Школьн. краев. найпôзнѣйше внестися маютъ д. 10. цвѣтня 1880.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Що ино выйшовъ во Львовѣ зъ печати новый **„Кадриль Славяньскій“** уложеный зъ пѣсень всѣхъ славяньскихъ народôвъ звѣстнымъ нашимъ композиторомъ *Теофилемъ Кобрыньскимъ*. Цѣна 50 кр. а. в.

— Нашъ землякъ, **дръ. Иванъ Пулюй**, доцентъ вѣденьского университету, авторъ „Непропащои силы“, выданои „Просвѣтою“ читавъ минувшого тыждня у Вѣдни, въ сали университетскôй популярный ôтчитъ: „Uiber die strahlende Materie,“ принятый дуже симпатично численною публикою.

— Die Steuer-Entlastung der Landwirthschaft angesichts der allgemeinen Finanzlage in Oesterreich. Referat für den ersten österreichischen Agrartag, erstattet im Namen der k. k. galizischen Landwirthschafts-Gesellschaft. Von Dr Leon Ritter von Biliński, ord. Prof der k. k. Universität in Lemberg. Wien. 1880.

— На цѣли **товариства „Школьнои Помочи“ во Львовѣ** жертвовали въ р. 1880 слѣдуючѣ нашѣ П. П. народолюбцѣ и добродѣѣ (*дальше*): по 2 зр. о. Плят. Куровецкій зъ Гойча, п. Мотычиньскій зъ Збаража, о. Ир. Костецкій, о. А. Сабатъ яко складку въ Рѣщѣ, п. Пав. Лисинецкій зъ Перемышля, о. І. Шанковскій, п. Медвецкій зъ Львова, Школярѣ зъ Вычулки яко коляду и о. Дим. Гузаръ зъ Завалова; по 1 зр. 50 кр. о. Іоанъ Сѣнкевичъ; по 1 зр. о. Мих. Калинець зъ Львова, о. Пав. Кушликъ зъ Вѣстовои, п. Дам. Гладиловичъ зъ Львова, п. Стеф. Куриловичъ зъ Львова, п. Гр. Хромовскій зъ Львова, п. Ал. Щербанъ зъ Львова, о. Дам. Шкурганъ зъ Красного, п. Вас. Штокало зъ Баворова, о. Христ. Бобикевичъ зъ Дѣдушиць, п. Шеховичъ зъ Тернополя, п. Іоанъ Павенцкій зъ Збаража, о. дек. Малитевскій зъ Збаража, о. А. Глиньскій въ Рыбнѣ, о. Пет. Алексевичъ въ Подлубахъ, о. Илар. Пачовскій зъ Наваріи, п. Як. Сподарикъ зъ Чехъ, о. Іос. Лужницкій зъ Жукова, п. Іоанъ Рыбачевскій зъ Бахурця, о. Мак. Мильковичъ зъ Полянчика, п. Іоанъ Алексевичъ зъ Чернилявы, п. Ник. Повнъ зъ Метенева, о. І. Мерена зъ Домны, о. Теоф. Поляньскій зъ Дорогошева, о. Руд. Лохъ зъ Курыпова, о. Мих. Цегельскій зъ Голосковичъ, о. Гр. Гуменный зъ Рожанки, п. Юл. Романчукъ зъ Львова, п. Александ. Зубрицкій зъ Сокаля, п. Фил. Свистунъ зъ Решова, п. В. Грабъ зъ Коломыѣ, о. І. Литвиновичъ зъ Станиславова, о. І. Пастернакъ зъ Полета, о. Теоф. Бородайкевичъ, о. Николай Пачовскій зъ Жуличъ, п. Мих. Хроповичъ зъ Львова, о. Лазуркевичъ зъ Дроздовичъ, о. І. Париловичъ зъ Ростоки великои, о. Кмицикевичъ зъ Семяковець, о. Вас. Небыловець зъ Перегиньска, п. Ил. Гадиньскій, п. Яковъ Козакъ зъ Угнова, о. Іос. Гладышовскій и Брацтво церковне зъ Кутыщь. (Дальше буде).

Надѣючися на дальшѣ патріотичнѣ жертвы въ користь убогихъ ученикôвъ и учениць единои руско-народнои школы во Львовѣ, складае Выдѣлъ сего товариства народолюбнымъ добродѣямъ своимъ щиро-руске Спаси-Бôгъ.

Отъ выдѣлу товариства „Школьна Помôчь“.

ПОСЛѢДНѢ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 26. лютого (9. марта). Обѣ палаты рады державнои высылаютъ граціяційнѣ депутаціи зъ поводу заручинъ Е. В. Архикнязя Рудольфа.

Министеръ вспôльныхъ финансôвъ бр. Гофманъ мае уступити а его мѣстце заняти Коломанъ Сель (Szell). Presse доноситъ, що министеръ австр. финансôвъ мае незадовго выступити передъ парляментомъ съ програмою податковою, а въ осени мае предложити проекта законôвъ о податку заробковôмъ, о оподаткованю товариствъ акційныхъ, о податку ôтъ рентъ и о загальнôмъ податку доходовôмъ.

Въ Гориціи и Тріестѣ арештовано кôлька осôбъ за агитацію въ дусѣ Italia irredenta.

Presse звѣщае зъ Берлина, що пôсля дотеперѣшныхъ донесень зъ Петербурга, мимо цѣлои строгости диктатуры въ Петербурзѣ що ино выйшло нове Число революційного письма „Народная Воля“.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вп. А. И. въ. С. 1 зр. товариству „Просвѣта“ передано *Всеч. о. Мих. М. въ С.* Просимо ласкаво подати намъ точнѣйше поясненье, бо незнаемо чи розходится Вамъ тôлько о неправильности почты въ доручованю листôвъ и часописій, чи о недогôдности выплываючѣ зъ самои ôтдаленности почты. Єсли о се послѣдне, то слѣдовалобы постаратися въ Вашôй окрестности о утворенье почты и въ тôмъ взглядѣ ôтнестися до Дирекціи почтъ во Львовѣ съ просьбою выказуючою потребу утвореня почты въ Вашôй окрестности. До сего треба точного представленя мѣстцевыхъ ôтношень, трудностій комуникаційныхъ, ôтдаленности ôтъ дотеперѣшнои почты и т д.; чого мы незнаючи тыхъ всѣхъ ôтношень мимо найлучшои охоты самѣ учинити не можемо, тымъ бôльше, що така просьба повинна выйти ôтъ значнѣйшого числа тамошныхъ жителѣвъ. Єсли однакожь розходится тôлько о самѣ неправильности на почтѣ, то въ тôмъ взглядѣ слѣдуе ôтнестися съ жалобою до Дирекціи почтъ во Львовѣ, а не до Староства. *Вп. О. М. Г. въ А.* Понеже спростованье и поясненье ложного доносу „Sztandar-у“ вже послѣдовало въ другихъ часописяхъ, протое уважаемо умѣщенье такъ обширнои статіи о тôй справѣ въ нашôй часописи злишнымъ. Читателѣ „Sztandar-у“ не суть читателями „Дѣла“ а нашѣ Читателѣ не занимаются голосами такъ маловажнои и зъ своихъ напастій загально звѣстнои газетки якъ „Sztandar“. Недавно переведеный процесъ прасовый противъ редакт. „Sztandar-у“ п. Яна Гневоша закôнчившійся засудомъ редактора на 1 м. арешту доволѣ пояснивъ сумну ролю сеи газетки середъ такъ званои „револьверовои прасы“. Тожь завело бъ насъ задалеко полемизовати еще съ такою прасою. Впрочѣмъ мы не думаемо, щобы ложный доносъ „Sztand.“ и безъ того вже доволѣ поясненый, мôгъ въ чѣмъ небудь пошкодити Вч. В. Єсли однакожь ходитъ и о опинію читателѣвъ „Sztand.“ то булобы найотвѣтнѣйше зажадати спростованя въ самôмъ „Sztan.“ Для того даруйте, що мы маючи важнѣйшѣ справы до обговореня, не можемо впускатися въ безхосенну полемику, котра дѣйстно не стоитъ Вашого труду.

Вп. Т. Г. въ К. Просимъ о присылку за марець. *Вп. Т. К. въ Льсн.* 1 зл. передано редакціи „Науки“ *Вп. І. В. въ Воли миговôй.* Выслалисмо Вамъ ôтъ ч. 14. просимо написати ôтъ коли хочете „Дѣло“ пренумеровати? *Вс. О. І. Д. въ Б.* Пренумерату приймаемо такожь ôтъ 1. кождого мѣсяця.

Вп. А. Ц. въ Босніи. Ôтъ слѣдуючого ч. зачнемо помѣщовати. Просимо Васъ о цѣкавѣ вѣсти — може до фелетону.

— **Цѣна збôжа** зъ 25. лютого (8. мар.) Вѣдень: Пшениця 14·—14·75 зр. жито 11·20 —11·40 зр.

Курсъ львôвскій зъ дня 8. л. марця 1880.

	платятъ (р. кр.)	жадаютъ (р. кр.)
	австр. валютою	
1. Акціи за штуку. (безъ текучого куп. безъ купону)		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	256 —	259 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	155 —	159 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	290 —	294 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 60	97 60
„ „ „ по 4% ав.	89 65	90 65
„ „ „ по 5% ав. період.	96 60	97 60
Банку гип. галиц 6% ав.	100	101 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 50	102 50
3. Листы довжнѣ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 —	98 —
Облиги комунальнѣ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 —	101 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	— —	— —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 45	5 55
„ цѣсарскій	5 50	5 60
Наполеондоръ	9 41	9 51
Півимперіялъ	9 64	9 76
Рубель россійскій срѣбный	1 60	1 72
„ „ паперовый	1 23½	1 25½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 90	58 50
Серебро	99 50	100 50

Курсъ вѣденьскій

зъ дня 6 л. марця 1880.

Довгъ державный.

	платятъ	жадаютъ
Довгъ держ. въ банкнот.	70 40	70.55
„ „ „ серебрѣ	71.40	71.55
Лосы зъ р. 1854 по 250 р.	122.—	122.50
„ „ „ 1860 „ 500 р. 5%	129.50	130.—
„ „ „ 1860 „ 100 р. 5%	130.—	131.—
„ „ „ 1864 (съ премею) по 100 р.	171.—	172.—
„ „ „ 1864 „ „ по 50 р.	170.—	171.—
Ренты Ком. по 42 лір. австр.	29.—	30.—
Листы заст. дем. держ. по 150 р. 5%	146.—	147.—
Австр. асигн. скар. звор. 1881 по 5%	101.25	101 75
„ зол. рента вôльна ôтъ подат. 4%	85.70	85.80

Облигаціи индемн. 5% (за 100 р. м. к.)

Буковины	96.—	—.—
Галичины	97.50	98.—

Акціи.

Банкъ Англо-австр. 200 р. емит. р. 189	147.25	147.50
Инст. кред. для торговлѣ по 160 р.	290.50	290.75
Долѣтно.-австр. общ. ескомт. по 500 р.	795.	805.—
Галиц. банку гипот. по 200 р.	—.—	—.—
„ бан для тор. и пр. по 200 р впл. 40%	—.—	—.—
Галиц. банку кред. зем. по 200. р.	—.—	—.—
Банку народного по 600 р.	—.—	—.—
Жел. Альбрехта по 200 р. въ сереб.	—.—	—.—
Австр. Общ. плавбы пар. по 500 р. м. к.	608.—	610.—
Жел. цѣсаревои Елисаветы по 200 р.	182.—	183.—
„ Прешôвско-Тарнôв. по 200 р.	—.—	—.—
„ пôвнôч. Ферд. по 1000 р. м. к.	2340.—	2350.—
„ Кар. Люд. по 200 р. м. к. ср	253.50	254 50
„ Львôв.-Чернов. по 200 р. ав. въ ср.	—.—	—.—
Общ. желѣзн. держ. по 200 р. м. к.	270.50	271.—
Полудн желѣз. держ по 200 р. ав.	85.50	86.—
І. жел. угор.-галиц. по 200 р. въ ср.	125 50	126.—

Листы заставнѣ лосованѣ.

Общ. роль.-кред. Завед. д. Гал. и Буков. въ 15 л. 6%	102.—	—.—
Общ. австр. банкъ кр. зем. 5% въ ср.	105.75	—.—
Гал. б. кр. з. Крак лос. въ 18 л. 6%	—	—.—
„ „ „ „ „ „ 20 л. 7%	101.	—.—
„ „ „ „ „ „ 30 л. 5½%	95.50	—.—
Галиц. общ кред. в. а по 4%	90.25	—.—
„ „ „ „ „ по 5%	96.75	97.—
„ „ „ „ „ по 5% въ 37 лѣтахъ зворотне	96.75	97.—
Галиц. банку гипот. по 6%	100.25	100.50
„ „ рустик. по 6%	101.25	101.75
Банку народного по 5%	—.—	—.—
Угор. общ. зем. по 5½%	101.50	102.—
„ „ „ по 5%	—.—	98.75

Облигаціи съ правомъ первеньства (за 100 р.)

Жел. Альбрехта по 300 р. 5%	85 50	86.—
Общ жел. Прешôвско-Тарнôв. по 300 р. 5% въ ср.	97.50	98·—
Жел пôвн. по 100 р. м. к.	104.50	105.50
„ „ „ 100 р. а. в.	102.—	—.—
„ гал. Кар. Люд. по 500 р. 5%	106.50	106 75
„ „ „ „ II. емисіи	103.25	103·75
„ „ „ „ III. „	102.50	103.
„ „ „ „ IV. „	—.—	—.—
Жел. Львôв.-Черн.-Яс. III. емис. по 500 р. 5% ср. зъ р. 1865	88.50	88.75
„ „ 1867	90.50	91.—
„ „ 1868	85.80	86 30
„ „ 1872	—.—	83.
Угор. галиц. жел. по 200 р. 5% ср.	83.25	83.75

Лосы.

Инст. кр. для тор. и пр. по 100 р. ав.	179.—	179.50
Клярого по 40 р. м. к.	43.50	43.75
Общ. плав. пар. на Дун. по 190 р. мк.	107.—	107.50
Кеглевича по 10 р. м. к.	17.50	18.—
Лосы мѣста Кракова	20.50	91.—
Пожичка мѣста Буды по 40 р. а. в.	43.25	43.75
Пальфія по 40 р. м. к.	42.75	43.—
Фундація шпиталя архик. Рудольфа	18.—	18.50
Сальма по 40 р. м. к.	51 75	52 25
Ст. Женоа по 40 р. м. к.	43.50	44.50
Пожичка мѣста Станислав. (по 20 р. ав.)	—.—	—.—
„ „ Трієсту по 100 р. мк.	122.—	123.—
„ „ „ по 50 р. м. к.	62.50	65.—
Вальдштайна по 20 р. м. к.	32.75	33.25
Виндишгреца по 20 р. м. к.	37.50	38.—

Михаилъ Сембратовичъ,
ПЕРЕПЛЕТНИКЪ
во Львовѣ, при улицѣ Краковскій, въ камяници Народного Дому (входъ ôтъ бувшого костела),
принимае всякѣ роботы ôтъ найпростѣйшихъ до найвытворнѣйшихъ оправъ книгъ церковныхъ и цѣлыхъ библіотекъ Такожь споруджае всѣлякѣ картоны. Замовленя зъ провинціи выконуются якъ найсепѣшнѣйше 1—?

Важне для читаючои П. Т. Публики рускои!
Подаеся до вѣдомости П. Т. Публики рускои, що великій накладъ книги о. Стефана Качалы:
Polityka Polaków względem Rusi
такъ симпатично принятои всѣми Русинами и похваленои всею рускою печатію, уже вычерпуеся. Ктобы отже бажавъ набути еще тую важну для выученя исторіи нашого краю книгу, зволитъ поспѣшити съ замовленьемъ або до Администраціи „Дѣла“ або до книгарнѣ „Ставропигійского Института“ присылаючи (найлучше переказомъ почтовымъ) цѣну за книгу 1 зр. 50 кр. а за пересылку почтову 10 кр., разомъ — 1 зр. 60 кр. а. в. (1 ?)

ОНОФРЕЙ ЮРКОВСКІЙ,
пѣвець церковный
въ Глубочку, почта Озерна (Jezierna) пошукуе умѣщеня яко пѣвець церковный. Тойже знае такожь слюсарство и ковальство и може бути помôчнымъ при всякихъ будовахъ церквій, резиденцій и т. д.

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ
магистеръ фармаціи и хемикъ суд.
Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.
Всходне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „
Салоновѣ кадильця (тропички) чорнѣ и червонѣ, перфумы, пудры, мыла тоалетовѣ, перетворы глісериновѣ и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.
Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.
Средства до вывабленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.
Всякѣ замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 8—12

АНТ. ЩЕРБА
МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЪ
вô Львовѣ при улици Коперника Ч. 10
мае честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою
РОБÔТНЮ
МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ
пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, Упрашаючи яко Русинъ о ласкавѣ взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовеньства поручаеся ласкавому покровительству.
Всѣ ласкавѣ замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ. 3—12

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 17. Львôвъ, Субота 1. (13). Марця 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Львôвъ дня 29. лютого 1880.

Вѣсть о заручинахъ Є. В. Архикнязя Рудольфа съ бельгійскою княгинею Стефанією знайшла щирый, радôстный привѣтъ середъ всѣхъ австрійскихъ народôвъ. Минувшій торжественнѣ обходы двацятьпятьлѣтнои рôчницѣ вступленя на престолъ Є. В. Цѣсаря, срѣбного весѣля Ихъ В. Цѣсаря и Цѣсаревои, супружества ЄВ. Архикнягинѣ Гизелѣ съ бавар. Леопольдомъ и пр., ясно высказали, яку живу, щиро-сердечну участь берутъ австрійскѣ народы въ всѣхъ торжественныхъ обходахъ Габсбурскои Династіи, якою щирою, горячою симпатією окружаютъ конституційно Пануючого Цѣсаря Францъ-Іосифа I. и цѣлу Єго Родину. Радôстнѣ объявы тои живои симпатіи и привязанности обновляются и теперь, коли рознеслася вѣсть о заручинахъ Є. В. Архикнязя Рудольфа. Всѣ народы Австріи, а межи ними и Русины, що все и всюда не тôлько словомъ, але и дѣломъ, своєю власною кровію давали доказы своєи щирои привязанности для Пануючого Дому Цѣсарского положившого основы конституційнои охороны правъ руского народа, — спѣшатъ передъ престолъ Єго Величества, щобы высказати свою радôсть, зложити свои щиро-сердечнѣ желаня и съ новою щасливою долею молодого Наслѣдника австрійского престола повитати надѣю на щасливу будучнôсть Цѣсарского Дому и всѣхъ австрійскихъ народôвъ. Дôмъ, зъ котрого Є. В. Архикнязь Рудольфъ выбравъ свою Найдостойнѣйшу Подругу належитъ до найпершихъ конституційно пануючихъ домôвъ Европы. Є. В. Архикнязь Рудольфъ основно обôзнаный съ конституційнымъ житьемъ нашои державы, заявившій вже доси стôлько глубокого розумѣня для правдивои науки, просвѣты и поступу, а стôлько прихильности для всѣхъ австрійскихъ народôвъ, — вступаючи въ родинну звязь съ бельгійскимъ Домомъ пануючимъ, тымъ самымъ дає нову поруку дальшого успѣшного конституційного розвою Австріи на основахъ правдивого конституціонализму: рôвноуправненя всѣхъ народôвъ. Тожь съ правдивою радостію несутся щиросердечнѣ желаня зъ всѣхъ сторôнъ ôтъ всѣхъ народôвъ всѣхъ краѣвъ цѣлои Австріи.

Борба Россіи.

I.

Що ино закôнчилася россійско-турецка вôйна берлиньскимъ трактатомъ, ледво що притихли тучи и громы на балканьскôмъ пôвостровѣ, а вже розпочалася нова вôйна, нова борба Россіи съ новымъ ворогомъ тымъ страшнѣйшимъ, що своимъ, тымъ небезпечнѣйшимъ, що тайнымъ, невидимымъ, неунятнымъ — борба Россіи съ нигилизмомъ. Першѣ признаки сеи борбы були малозначнѣ, розсѣянѣ, мѣстцевѣ. Выходило щось на студентскѣ непорядки въ головнѣйшихъ мѣстахъ; здавалося, що лише крайна выбуялôсть скрайныхъ теорій соспôльныхъ заворушила головы горячковыхъ молодцѣвъ; виднѣлася якась манія хоробливыхъ людій зôпхнути народы Россіи на дорогу скрайныхъ експериментôвъ. Тожь не диво, що зъ початку мало зважано на тіи объявы. Въ новѣйшихъ часахъ досыть часто появлялися такѣ скрайнѣ выскоки скрайныхъ елементôвъ невдоволеныхъ теперѣшнымъ соспôльнымъ ладомъ — почавши ôтъ заговорôвъ англійскихъ робôтникôвъ, а покôнчивши на париской комунѣ. Були се справдѣ хоробы мѣстцевѣ и частковѣ, а не хоробы цѣлого народа. Теперѣшна исторія розвою републиканьскои Франціи показує, що самъ народъ своєю силою безъ надзвычайныхъ експериментôвъ може вылѣчити такѣ хоробы. Тожь, якъ довго здавалося, що и въ Россіи проявляются признаки такои хоробы не всенароднои а почастнои, такъ довго увага цѣлои Европы мало зверталась до объявôвъ хоробливого нигилизму россійского. Самъ россійскій писатель Иванъ Тургеневъ, котрый охрестивъ сей новый рухъ въ Россіи „нигилизмомъ“, представивъ героѣвъ „новины“ мрачными ентузіястами для совсѣмъ неясныхъ цѣлій. А коли дѣйстно програма нигилистôвъ заключалася въ однôй негаціи всего существуючого, то очевидно така партія чистои негаціи безъ позитивнои програмы не могла бути небезпечною навѣть въ Россіи. Чиста негація може выродити знеохоченье, невѣру, невдоволенье, але не може зъорганизовати и здôйняти людій до великои, широкои и непоконанои дѣятельности. Навѣть тогды, коли все существуюче въ якôй державѣ чи соспôльности єсть дѣйстно недоладнымъ, повнымъ недостаткôвъ, хибъ и несправедливостій, навѣть тогды одна негація существуючого єсть тôлько безпосереднымъ наслѣдствомъ существуючого неладу, а не якимъ новымъ творомъ, новою програмою, новымъ идеаломъ. Єсть се тогды справдѣ „новина“ розъорана дотеперѣшнымъ существуючимъ, до крайности доведенымъ устроємъ, котра потребує доперва засѣву, щобы на тôй новинѣ прозябла нова жизнь народна. Єсли бы отже одинъ нигилизмъ бувъ тымъ новымъ рухомъ въ Россіи, то тяжко булобы пояснити такъ широкій розрôстъ сеи хоробы чистои негаціи скрайнои. А що сей рухъ розрôсся до незвычайныхъ розмѣрôвъ, на се, здаєся, не потребуємо давати доказôвъ. Процесъ московскихъ нигилистôвъ въ Москвѣ, демонстрація передъ казаньскою церквою въ Петербурзѣ, процесъ 194-охъ нигилистôвъ въ Петербурзѣ, замахъ на Трепова, убійство Мезенцова и бар. Гейкинга, оружне супротивленье власти Ковальского, убійство князя Крапоткина — се головнѣйшѣ факта, котрѣ сподѣялися мимо найбôльше строгихъ полицейскихъ мѣръ противъ руху нигилистôвъ, котрѣ остаточно выкликали заведенье стану облоги въ Россіи и настановленье военныхъ генералъ-губернаторôвъ съ майже неограниченою властію. Скôлькожь було єще фактôвъ дрôбнѣйшихъ, що загубилися середъ голоснѣйшихъ! Великодный замахъ на царя Александра минувшого року бувъ, якъ пôзнѣйше оказалось, тôлько немовь граничнымъ каменемъ въ рядѣ дальшихъ що разъ смѣлѣйшихъ объявôвъ нового руху въ Россіи. Царь узнавъ отвѣтнымъ, ôткликатися о помôчь до здоровыхъ умôвъ россійскои соспôльности, щобы помагали правительству выкорѣнити лихо. А мимо того лихо не уменшилося. Поминемо такѣ факта, якъ выдаванье въ Петербурзѣ пôдъ окомъ найвысшихъ правительственныхъ властій россійскихъ революційнои часописи „Земля и Воля“ и „Народная Воля“, существованье тайныхъ друкарнь выдаючихъ ôтозвы революційного комитету, замахи на Дрентелена и иншихъ чиновникôвъ высокопоставленыхъ и т. д., а згадаємо лише, що въ протягу одного року було ажь три замахи на житье Царя выконанѣ съ демоничною дерзостію, що навѣть царска палата не може бути безпечною передъ тайною рукою невидимои революціи, що мимо найбôльшои строгости революційна сила дѣлає, выдає ôтозвы, засуды, перестороги, доставляє листы высокопоставленымъ чиновникамъ, а навѣть, якъ носятся вѣсти, самому цареви — словомъ существує и дѣлає мовь бы яке друге правительство. Въ всѣхъ мѣстахъ кождый дôмъ, кождый мешканець поставленый пôдъ доглядъ „дворника“, кôннѣ и пѣхотнѣ патролѣ день и пôчь сторожатъ, здаєся чути кождый стукъ, кождый крокъ и кожде слово кождого пôдданого Россіи — а мимо того невидно того головного жерела, зъ ôтки разъ въ разъ выдобуваєся революційна сила, не можна уняти тыхъ рукъ, що причеплюютъ ôтозвы революційнѣ навѣть на плечѣ полицейскихъ жандармôвъ, не можна придусити того духа, що сѣє грозу и смертельну тревогу въ цѣлôй просторôй державѣ. Наконець, по такихъ всесторонныхъ усиліяхъ придусити неустаюче лихо, установлено для цѣлои Россіи диктатора съ неограниченою властію — ген. Лорисъ-Меликова, а вже въ кôлька день по ин-

---

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 12.

ÔТДѢЛЪ III.

Другій зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 15 и 16.)

„Моя люба,“ ôтповѣвъ Бобъ лагôдно, „тажь то Рôздво.“

„Пю єго здоровье задля тебе, и задля Рôздва, але не задля него. Най собѣ жіє. Веселыхъ єму святъ и щасливого нового року!“

За прикладомъ панѣ Крачитъ выпили всѣ. Перша то була хвиля сегодня, въ котрôй забракло сердечности. Скруджь бувъ злымъ духомъ тои родины. Сама згадка о єго имени була въ станѣ розôгнати на пару хвиль сердечну утѣху.

Въ кôнци забули на ненавистне имя Скруджа и давна веселôсть знову запанувала въ цѣлôмъ товариствѣ. Бобъ Крачитъ почавъ розказувати, що ôнъ має для Петра мѣстце, котре єму може принести близько пôвшоста шилинга тыжднево. Малѣ Крачиты смѣялися сердечно на саму згадку, якъ то буде выглядати ихъ Петро, яко „чоловѣкъ маючій посаду“, коли тымчасомъ ôнъ самъ глядѣвъ поважно зза высокого ковнѣрика на огонь, обчисляючи въ мысли вже напередъ свои будучѣ приходы и ощадности. Марта, котра працювала въ однôмъ модняркôмъ закладѣ, розказувала про свою роботу, и про те, кôлько годинъ муситъ она денно працювати; она тѣшилася надѣєю, що нынѣ на Рôздво хочь разъ въ рôкъ буде могла добре выспатися и ôтпочити. Она росказувала дальше, що бачила передъ кôлькома днями одну графиню и одного льорда, котрый бувъ майже такого зросту якъ Петро. При тыхъ словахъ пôднѣсся ковнѣръ у Петра такъ высоко до горы, що майже цѣла єго голова сховалася въ нѣмъ.

Пôдчасъ тои розмовы кружила чарка пончу помежи бесѣдниками, а горячѣ каштаны були для нихъ дуже смачнымъ десертомъ.

Въ цѣлôмъ товариствѣ не було ничого надзвычайного. Въ родинѣ тôй не було хорошихъ дуже лиць; они не були красно поубиранѣ; ихъ одѣжь була дуже звычайна, чоботы пересяклѣ вогкостію. Але про те були они всѣ щасливѣ, вдоволенѣ собою и повнѣ радости; око Скруджа глядѣло съ пріємностію на нихъ всѣхъ, а найчастѣйше задержувалось на малôй худощавôй постати Тайни-Тайма.

Тымчасомъ почало темнѣти, снѣгъ почавъ падати великими платками. Скруджь ишовъ дальше съ духомъ черезъ улицѣ мѣста. Имъ присвѣчувавъ ясный блескъ свѣтла, що розливався повными струями зъ всѣхъ ôконъ домôвъ и камяниць. Всюды бувъ живый рухъ. Ту видно було черезъ ôкно, якъ готовились до вечеры: розставленѣ тарелѣ, застеленѣ столы и ясно горячѣ свѣчники; тамъ бѣгла цѣла громада дѣтій на зустрѣчь сестрамъ, братямъ, вуйкамъ и тѣткамъ, щобы ихъ перше всѣхъ поздоровити. Ту зарисувались на шибѣ тѣни зôбраныхъ гостій, а тамъ спѣшила по бѣлому снѣгу легенькою ходою купка дѣвчатъ, хихотячись и радѣючи въ ожиданю радостій нынѣшного вечера. Въ кождôмъ дому дожидали гостій, на кождôмъ коминѣ горѣвъ широкій огонь. Духъ бувъ теперь такожь дуже веселый. Якъ широко розгорнувъ ôнъ одежу на своѣй груди, якъ свобôдно розмахувавъ руками, розливаючи въ округъ радôсть и утѣху. Навѣть бѣдный лямпарь, що ишовъ засвѣчувати лямпы на улици, розсмѣявся сердечно, коли духъ перейшовъ коло него.

Наразъ змѣнилося все. Они знайшлися на пустôмъ дикôмъ просторѣ, середъ выстаючихъ скалъ, покрытыхъ мохомъ и дикою травою. Дальше розливалось вже море, сковане ледами, и освѣчене остатками погасаючого промѣня сонця.

„Що се за мѣсце? спытавъ Скруджь

„Се мѣсце, где працюютъ гôрняки въ глубинѣ землѣ,“ ôтповѣвъ духъ. „Але и они мене знаютъ, якъ тоє заразъ побачишь.“

Гдесь далеко заблестѣло свѣтло зъ ôкна похиленои хатины; они поспѣшили тамъ. Въ хатинѣ сидѣло въ округъ теплого огню численне товариство: старый, дуже старый чоловѣкъ съ старенькою жѣнкою, окруженѣ дѣтьми, внуками и правнуками, а всѣ въ святочныхъ одежахъ. Старый спѣвавъ поважнымъ, але слабымъ и тремтячимъ голосомъ коляду; ся коляда була вже дуже давна, ôнъ навчився єи єще хлопцемъ; ôтъ часу до часу впадавъ въ спѣвъ цѣлый хоръ. Коли заспѣвали всѣ голосы, оживавъ и скрѣплявся голосъ старого, а коли другѣ переставали, то и єго голосъ слабъ.

Духъ не задержався тутъ довго, тôлько сказавъ Скруджови, щобы держався за єго одѣжь. Они пôднеслися въ гору, перелетѣли надбережный простôръ и опинилися надъ моремъ. Съ великимъ страхомъ бачивъ Скруджь, якъ счезли имъ зъ очій береги моря; ôнъ чувъ глухѣ стоны фаль, проломуючихъ ледъ, мовбы они хотѣли съ цѣлымъ напоромъ здвигнутись и заляти все въ округъ. На пустôй скалѣ посередъ моря, на добру милю ôтъ берегу, стояла на самотѣ морска вежа свѣтляна. Черезъ цѣлый рôкъ розбивались о ню волны, черезъ цѣлый рôкъ, кружили коло неи долиною фалѣ, а го-

сталяціи диктатуры являеся новый пôсланець революціи и стрѣляє на диктатора зъ револьвера середъ бѣлого дня и середъ цѣлои товпы войсковыхъ и цивильныхъ сторожѣвъ порядку, зъ тайнои печатнѣ выходитъ нове число революційного письма, повертаются чи продовжаются давнѝ объявы дѣйствія тайнои силы революційнои!

Щожь сему за причина? Єстъ же то справдѣ тôлько дѣительнôсть шайки нигилистôвъ с. є. людій обаламученыхъ скрайными блудными теоріями насильного перевороту всякого ладу державного, релегійного, соспôльного, родинного и маєткового, людій, що тôлько хочутъ все збурити а ничого вытворити, крôмъ хаосу и затраты всякои цивилизаціи? Колибы дѣйстно такъ було, то требабы сомнѣватися о здоровôмъ умѣ народôвъ въ Россіи, о ихъ жизненности и о сучествованю самои Россіи. Чижь може бути, щобы стôлько миліонôвъ людій перенялося нигилизмомъ и безъ памяти гналося въ пропасть мрачного хаосу? Минувшого року вывезено на Сибиръ около 20.000 политичныхъ переступникôвъ, а здаєся и сего року вже доси не менше число людій справлено тою самою дорогою. Крôмъ того єще повнѝ вязинцѣ такихъ же переступникôвъ въ всѣхъ значнѣйшихъ мѣстахъ. Почислѣмъ отже тôлько минувшій и сей рôкъ разомъ, а одержимо перестрашаюче число родинъ дôткненыхъ утратою сынôвъ, братôвъ, батькôвъ и т д. Чижь се можливо, щобы такъ великимъ числомъ заволодѣла одна дурѣйка „нигилизму“ и щобы тысячи тысячѣвъ жертвовали для мрачного хаосу свôй супокôй, свôй маєтокъ и своє житье? Але коли бы и дѣйстно такъ було, чи жь соспôльнôсть Россіи булабы на стôлько безсильною, щобы при помочи правительства не могла выкорѣнити того зла, позбутися щоденнои тревоги, привернути ладъ и учинити злишными тѝ полицейско-войсковѝ мѣры, якѝ вже майже ôтъ трехъ лѣтъ тяжатъ на цѣлôй россійскôй соспôльности, и конечно спиняютъ розвôй публичного и приватного житя, розвôй духовый, економичный и политичный? Чижь моглабы яка небудь здорова соспôльнôсть холодно придивлятися розростови крайного упадку и безчувственно ôтноситися до зазывôвъ правительства бажаючого ладу державы и добра людности? Намъ здаєся, що колибы тутъ справдѣ велася борба Россіи съ однымъ нигилизмомъ, то тая борба булабы вже давно закôнчена. Великорускій народъ хочь числитъ посередъ себе множество всѣлякихъ сектъ хоробливыхъ елементôвъ, все таки въ цѣлости єсть далекимъ ôтъ нигилистичнои хаотичности. Малорускій народъ проживаючій въ Россіи цѣлою своєю индивидуальностією, цѣлою своєю исторією, своимъ поглядомъ на свѣтъ, на родинне житье, на поземельну посѣлôсть стоитъ въ простôй противности не тôлько до нигилистичнои, але и до комунистичнои пропаганды, котра то послѣдна може мати певнѝ пôдставы тôлько середъ великоруского народа придержуючогося єще до нынѣ въ переважнôй части комунистичного — общинного посѣданя землѣ. Польскій народъ тожь само далекій ôтъ нигилистичныхъ переворотôвъ скорше мôгбы думати о приверненю минувшости, якъ о будучôй хаотичности. Коли отже головнѝ народы Россіи такъ чужѝ нигилизмови, коли дальше нигилизмъ вже по своѣй сущности може бути тôлько часовою хоробою певного круга людій а не цѣлого народа, та єще до того програмою єго будучности, то очевидно поясненя теперѣшнои борбы внутрѣшнои, яка ведеся въ Россіи, не можемо шукати въ однôмъ нигилизмѣ. Тая борба єсть надто широкою, глубокою и вже довготревалою, щобы могла мати своє головне и єдине жерело въ нигилизмѣ. Мусятъ бути иншѝ причины и иншѝ жерела революційнои силы въ Россіи.

Австрія, Нѣмеччина и Россія.

Поглядъ на положенье политичне.

I.

Всѣ запевняютъ о спокою, а всѣ зброятся однѝ передъ другими, якбысьмо вже були въ передôдню вôйны европейскои. Такъ Нѣмеччина подвоює армію, Россія розмѣщує свои войска ôтъ всходу на захôдъ, Франція наповняє свои военнѝ магазины и доповняє кадры; Австрія ставитъ войско противъ Италіи, котра знаходится въ великôмъ порушеню и т. д. Ба навѣть вже пôдносятся голосы: Чого ты зброишся? а чого ты зброишся? якъ тоє н. пр. въ 1866 досвѣдчилисьмо. Чи не иронія то при тыхъ ôтношеняхъ о покою говорити?

Намъ невѣдомѝ тайны габинетовѝ, мы не знаємо, що намъ може принести найблизша будучнôсть; длятого може не буде ôтъ рѣчи розглянутися въ положеню европейскôмъ, а особливо въ положеню Австріи; бо инакше годѣ собѣ вытворити доброго погляду чи то въ политицѣ внѣшнôй, чи внутреннôй.

Австрія положена межи двома великими, розвиваючимися державами, Германією и Россією, котрымъ все єще за тѣсно. На чолѣ Германіи станули Прусы, длятого на политику Прусъ слѣдує звернути на передъ нашу увагу, хотяй може троха збочимо ôтъ нашого предмету.

Имя „Прусы“ означало давно тіи племена народôвъ, що замешкували пôвнôчнѝ о Польщу, Русь и Литву граничащѝ стороны надъ Вислою и Мемелемъ. Народы тіи наôбѣгали посѣлости польскѝ, литовскѝ и рускѝ. Конрадъ князь мазовецкій, призвавъ противъ нихъ орденъ тевтоньскій нѣмецкихъ лицарѣвъ-крестоносцѣвъ и давъ имъ землю добриньску. Крестоносцѣ, пôдпиранѝ зъ Нѣмеччины, огнемъ и мечемъ выгубили Прусакôвъ, такъ що ледве имя позôстало; залюднили край Нѣмцями и инною зволочею; але въ короткôмъ часѣ сталися самѝ грôзными; доперва ажь по злученю Польщѣ, Литвы и Руси ледве удалося Ягеллѣ и Витовдови 1410 р. пôдъ Грунвальдомъ силу ихъ зломити. Великій мистръ Альбрехтъ стає пôзнѣйше свѣтскимъ княземъ и замѣняє землю пруску въ лено польске. Затымъ Прусы берутъ свôй початокъ ôтъ крижакôвъ.

Такъ до р. 1657 Пруссы були вазалемъ Польщи и вже яко такѝ вязалися съ шведскимъ королемъ Каролемъ Густавомъ противъ Польщи. Въ трактатѣ вилявскôмъ 1657 Фридрихъ Вильгельмъ отримавъ герцогску Прусію въ наслѣдственне владѣнье и герцогъ прускій, хотя яко курфирстъ нѣмецкій, самъ заключає съ Людовикомъ XIV. 1673 и 1679 осôбнѝ покоєвѝ трактаты, безъ взгляду на императора и инныхъ членôвъ нѣмецкого союзу.

Въ р. 1701 Прусы зôстаютъ королевствомъ. Въ часѣ вôйны сукцессійнои австріяцкои Фридрихъ II. 1742 выдерає у Маріи Тересіи велику часть Шлєзка. Ôнъ приготовляє дальше подѣлъ Польщи зъ 1772, бере удѣлъ въ подѣлахъ дальшихъ и Прусы стаются важнымъ моцарствомъ въ Европѣ.

Наступила революція французка, Наполеонъ I розбивъ Прусы, противъ котрому и Россія выступає и ледве Александрови I удалося угодою въ Тильзитѣ половину пруск[illegible] королевства оборонити.

Трактатомъ вѣденьскимъ 1815 ôтзыскавши и розширивши свои границѣ, Прусы приступаютъ до святого союзу съ Австрією и Россією. Въ р. 1866 выдераютъ Прусы въ Австріи приматъ въ союзѣ нѣмецкôмъ, выкидаютъ Австрію зъ Нѣмеччины, а загорнувши Гановеръ, Кургессію и вôльне мѣсто Франкфуртъ пôдъ себе, совокупляютъ пôдъ своєю рукою пôвнôчну Германію; хотѣли єще дальше поступати въ заборахъ, а ôтъ Австріи выдерти королевство ческе, чому однакожь Наполеонъ III перешкодивъ, такъ що Прусы мусѣли затриматися надъ Меномъ. Прусы все вказували Австріи дорогу на всхôдъ.

Коли Австрія стараєся опиратися на полудневôй Нѣмеччинѣ, щобы тымъ способомъ утримати рôвновагу противъ пôвнôчнои, Прусы Австрію выпереджаютъ, сполучаютъ полудневу Нѣмеччину съ пôвнôчною, напередъ договорами торговельными, потому милитарными и такъ приготовившися, для подражненя Франціи ставлятъ Гогенцолерна кандидатомъ на тронъ испаньскій, выкликаютъ вôйну, поконуютъ 1870 Францію и стаютъ на чолѣ Германіи, котра нынѣ импонує Европѣ.

До того допровадили Прусы въ перетягу сто лѣтъ. Чи можна сподѣватися, що они на нынѣшнôмъ станѣ попереставутъ? Прусы не таятся съ намѣреньемъ зъ однои стороны зôбрати до купы всѣ нѣмецкѝ провинціи, а зъ другои заокруглити границѣ нѣмецкѝ долиною Вислы, а до того вытягаютъ одну руку по Трієстъ а другу по Чорне море.

Политика, кажутъ, то егоизмъ, чи передовсѣмъ власный интересъ. Съ повысшого мы видѣли, що Прусы въ егоизмѣ все ôтзначалися. Що може Австрія съ тои стороны доброго для себе сподѣватися?

Стефанъ Качала.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Обѣ палаты рады державнои ухвалили зложити черезъ своихъ предсѣдателѣвъ желаня Цѣсарскому домови зъ поводу заручинъ Е. В. Архикнязя Рудольфа съ Е. К. В. Стефанією княгинею бельгійскою. На 55-ôмъ засѣданю *рады державнои* предложивъ министеръ финансôвъ проєктъ закона уповажняючого правительство до провизоричного побираня податкôвъ и покрытя выдаткôвъ державныхъ на часъ ôтъ 1. цвѣтня до кôнця мая 1880 — и до выданя облигацій ренты въ золотѣ въ номинальнôй высокости 20 миліонôвъ на покрытье правдоподôбного недобору на рôкъ 1880. Предложенье ôтослано до буджетовои комисіи. — Такъ на тôмъ якъ и на слѣдуючôмъ 56-ôмъ засѣданю рады державнои ведено дальшѝ розправы надъ проєктомъ закона о другорядныхъ желѣзницяхъ. Принято внесеня комисіи, а розправы вызначалися мимо неполитичного характеру самого головного предмету певною дражливостію задля политичныхъ мотивôвъ. Именно д-ръ Ригеръ въ своѣй бесѣдѣ укорявъ министерство за тоє, що оно евентуально готовилося непредложити проєкту закона о другорядныхъ желѣзницяхъ цѣсарскôй санкціи, єслибы сей законъ бувъ ухваленый противъ проєкту правительства, а въ дусѣ внесеня д-ра Ригера. Д-ръ Ригеръ назнаменувавъ таке поступованье министерства яко нарушенье основъ конституціонализму и яко легковаженье права законодавства рады державнои, а коли министеръ торговлѣ Корбъ-Вайденгаймъ въ своѣй бесѣдѣ пôдсунувъ д-рви Ригерови охоту переводити принципъ децентрализаціи желѣзниць и супротивъ того зъ своєи стороны освѣдчився рѣшучо за централизаціею желѣзниць, д-ръ Ригеръ ôтперъ ôтъ себе приписувану єму цѣль децентрализаціи желѣзниць и замѣтивъ, що министерство для того тôлько такъ горячо вступилося тутъ за централизаціею, щобы тымъ для гдеякихъ ушій благозвучнымъ словомъ зъєднати собѣ централистôвъ. — Въ комисіи обрадуючій надъ внесеньомъ пос. Льинбахера загрозивъ министеръ просвѣты бар. Конрадъ-Айбесфельдъ демисією на случай колибы принято внесенье, що правильный обовязокъ школьный має тревати коротше якъ 8 лѣтъ, а именно 6 лѣтъ, якъ тоє вносивъ Льинбахеръ. При тôй случайности промовлявъ пос. Федоровичь за зменшеньемъ обовязку школьного указуючи на рôжницю, яка заходитъ межи захôдною Европою, а бôльшою частію австрійскихъ краѣвъ а именно Галичины, где дитина єсть заразомъ и робôтникомъ и помôчникомъ при господарствѣ и где дѣти часто задля нужды не маютъ о чѣмъ и въ чѣмъ ходити до школы. Перше хлѣба, а потôмъ науки, закôнчивъ бесѣдникъ. Однакожь внесенье Льинбахера правдоподôбно неудержится, бо централисты противнѝ єму зъ засады, а автономисты радѝбы, щобы въ тôй справѣ рѣшали краєвѝ соймы. Хотяй отже доси єще не прійшли пôдъ обрады рады державнои важнѣйшѝ справы, а мимо того вже доси разъ въ разъ проявляются рôжницѣ межи министерствомъ а автономистами. Крôмъ ческихъ починаютъ и польскѝ дневники неприхильно выступати противъ тактики министерства Таффого и взываютъ делегацію, щобы не далася за нôсъ водити и вызыскувати.

рою вихры и громады морскихъ птахôвъ.

Але святочнôсть нынѣшного дня проявлялася навѣть и въ тôй сторонѣ далекôй ôтъ свѣта. Черезъ шпару муру, окружаючого свѣчникъ, видно було свѣтло розложеного огня, два сторожѣ засѣли коло стола и протягнули до себе твердѝ спрацёванѝ руки съ желаньемъ веселыхъ святъ, а выпорожнивши кôлька шклянокъ грогу, затягли они храпливыми сильными голосами коляду, котрои ôтгомонъ розливався по далекôмъ водянôмъ просторѣ.

И знову пôднялись они и полинули по надъ океанъ, все дальше та дальше, ажь наконець спинилися на якôмсь кораблі посередъ моря. Они станули коло стерника и коло офицерôвъ, що стояли на сторожи. Они стояли середъ вѣтру и темрявы мовбы якѝ тѣни, але кождый зъ нихъ спѣвавъ собѣ самъ про себе коляду, кождый тямивъ добре, якій нынѣ день, и гадки кождого взлѣтали далеко до своєи рôднои землѣ, своєи батькôвскои хаты и кождый зъ корабельникôвъ, добрый чи злый, складавъ другому щирѝ желаня „веселыхъ святъ“, и пригадувавъ собѣ тыхъ, котрѝ гдесь далеко о нѣмъ може власне теперь згадуютъ. Страшно було Скруджови слухати глухого шуму вѣтру и уноситись понадъ страшнѝ водянѝ пропасти; однакожь єще лячнѣйше забилось єго серце, коли наразъ почувъ веселый давôнкій смѣхъ. Се бувъ смѣхъ єго сестрѣнця. Скруджь и не стямився, якъ опинився посередъ теплои веселои комнаты, повнои веселыхъ гостій. Посередъ нихъ стоявъ єго сестрѣнець, и ажь заходився ôтъ сердечного смѣху.

„Ха, ха, ха,“ смѣявся ôнъ. „Ха, ха, ха.“

Якъ хороба и смутокъ заразливѝ, такъ само а може єще бôльше заразливый смѣхъ. Тожь и не диво, що коли сестрѣнець заходився ôтъ смѣху, цѣле товариство сердечно єму въ тôмъ помагало. Найбôльше смѣялась єго молода жѣнка, Скруджева сестрѣнниця.

„Ôнъ сказавъ, що свята, то пуста дурниця, бôгме, що такъ сказавъ,“ кричавъ сестрѣнець Скруджа.

„Тымъ бôльшій встыдъ для него“, сказала сестрѣнниця, „Нема то якъ женщины. Чи ôтважилабыся, котра женщина щось подôбного сказати? Нѣ, николи.“

Она була гарна, дуже гарна. Она мала миленьке, веселе, дотепне лице, свѣжѝ коралевѝ уста, сотворенѝ, здався, тôлько до поцѣлуѣвъ, и пару оченятъ, мовь двѣ зôроньки яснѝ. Такъ, она була чудно гарна, порываюча, чаруюча молодичка.

„Єго покараютъ колись власнѝ грѣхи“, сказавъ сестрѣнець Скруджа.

„Але ôнъ муситъ бути дуже богатый“, сказала она.

„Що насъ тоє обходитъ, моя дорога“, сказавъ сестрѣнець Скруджа. „Єго майно єму не поможе. Ôнъ не вчинитъ черезъ тоє никому ничого доброго. Ôнъ навѣть самъ собѣ не украситъ житя, и здався не погадає, що черезъ тоє въ кôнци намъ найбôльшу утѣху зробитъ.“

„Менѣ не стає вже терпеливости съ нимъ,“ зауважала сестрѣнниця Скруджа. Єи сестры и цѣле товариство було тои самои гадки.

„А я маю терпеливôсть,“ сказавъ сестрѣнець. „Я не мôгбымъ навѣть гнѣватися на него, хочь бымъ хотѣвъ. Бо и ктожь терпитъ найбôльше черезъ єго нелюдскôсть? Ôнъ самъ, а бôльше никто. Напримѣръ теперь, непринявъ ôнъ нашихъ запросинъ на вечеру. И комужь зробивъ ôнъ черезъ тоє найбôльшу кривду? Никому, якъ лише самому собѣ, бо не буде сегодня ѣсти ніякои вечеры.“

Цѣле товариство притакнуло съ голоснымъ смѣхомъ словамъ Скруджового сестрѣнця. Гдеякѝ запримѣтили, що Скруджь стративъ таку вечеру, якои напевно не ѣвъ єще въ цѣлôмъ своимъ житю.

(Дальше буде.)

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Часописи нѣмецкі все еще переповнені кореспонденціями зъ Россіи взглядно зъ Петербурга, въ которыхъ говорится богато и широко про арештованя въ Петербурзѣ на великі розмѣры, про письменні грозьбы комитету революційного высокопоставленымъ особамъ, князямъ, чиновникамъ и т. д. Головні арештованя случилися въ дни 28 и 29 л. лютого и 1 марта с. р. Пôсля Tagblatt-у увязнено до 300 студентôвъ и вержено въ пôдземні вязницѣ петро-павловскои крѣпости. Причины увязнень було ôткрытье друкарнѣ тайнои на Василевскôмъ островѣ и денунціяціи женщинъ, котрі маютъ шпіоновати студентôвъ. Такожь малася ôтбути ревизія въ касарни артилеріи, котрои наслѣдствомъ було арештованье 26 (?) офицерôвъ. Моск. Вѣдомости подали сензаційну статью по поводу послѣдного атентату. Въ тôй статьѣ выразно говорится, що значна часть чиновникôвъ належитъ до нигилистôвъ и обвиняе власти правительственні и полицію о бракъ патріотизму, нездôбнôсть, ба навѣть порозумѣнье съ нигилистами. Дня 5 марта гр. Лорисъ-Меликовъ принимавъ депутаціи прасы петербурскои, городскои думы, гилды купецкои, товариства робôтничого и до представителѣвъ прасы такъ промовивъ: „Царь хоче, щобы праса неустрашимо боронила порядку. Добрымъ буде запоручена свобода, але злымъ смерть!“ Пôсля кореспондента до Tagblatt-у престолонаслѣдникъ мае ôтбувати щоденно конференціи съ Лорисъ-Меликовымъ. Маютъ они укладати програму на такихъ основахъ: свобода цѣлои печати россійскои; прикликанье земствъ и радъ мѣскихъ до участи въ дѣлѣ присмиреня внутренного ворога; обмеженье полиційнои власти; розширенье круга дѣлъ земствъ; свобода мысли и слова. На пôдставѣ тои програмы малибы бути утворені въ 26 губерніяхъ европ. Россіи „комисіи надзирательні“, пôдлягаючі центральнôй власти державнôй. Земства и рады мѣскі малибы въ тыхъ комисіяхъ своихъ представителѣвъ. Такимъ дѣломъ — если можна дати вѣру Tagblatt-ови — правительство загадало за помочію вѣрного народа придушити внутренну ворохобню. Лорисъ-Меликовъ въ порозумлѣню съ престолонаслѣдникомъ пôддавъ ревизіи всѣ процесы ôтъ часу именованя надзвычайныхъ губернаторôвъ зложенôй въ тôй цѣли комисіи, котрои ôнъ самъ предсѣдателемъ, щобы тая розсмотрѣла еще разъ всѣ процесы и учинила справедливôсть многимъ невиннымъ, сумарично укаранымъ. На кôлько въ тыхъ донесеняхъ кореспондентôвъ нѣмецкихъ газетъ правды, годѣ намъ знати. Однако „Новое Время“ зъ д. 26 лют. (8 марта) напечатало дѣйстно ôтозву гр. Меликова до петербурскои выбирательнои думскои комиссіи, въ котрôй головный начальникъ верховнои розпорядительнои комисіи взывае комисію выбирательну, щобы тая выбрала 3 або 4 представителѣвъ зъ помежи себе до участи въ розпорядительнôй комисіи. Якъ видко отже гр. Меликовъ шукае помочи до свого тяжкого дѣла по за кругомъ силъ правительственныхъ.

Нѣмеччина Коли захмарится горизонтъ политичный Европы, коли яка важна справа случится въ Европѣ всѣ ждутъ, що скаже на тое, зъ якого становища глядитъ желѣзный канцлеръ кн. Бисмаркъ. Такъ рознесли телеграмы погляды политичні кн. Бисмарка на теперѣшні путаницѣ политичні. Въ приватнôмъ кружку на вечерку парляментарнôмъ у себе дома, Бисмаркъ выповѣвъ свои погляды съ отвертостію про всѣ важнѣйші теперѣшні ôтношеня политичні Европы. Межи иншимъ дôткнувъ справу невыдачи Гартмана и похваливъ Францію, що не выдала Гартмана Россіи, помимо того, що злочиньство Гартмана дуже обурюе кн. Бисмарка. Пальмерстонъ упавъ въ Англіи, коли по атентатѣ Орсинього внѣсъ до парляменту биль о заговорахъ. Молода француска република не могла инакше поступити, коли не хотѣла наразитися на небезпеченьства. Кн. Бисмаркъ завѣрявъ, що черезъ той чинъ Франціи Россія не зôрве на правду ôтношень съ Франціею. Пôсля донесень зъ Петербурга объявивъ вправдѣ кн. Орловъ, що остае въ Парижѣ тôлько яко приватна особа, але то еще не значитъ розрывъ ôтношень дипломатичныхъ. Поки не существуютъ договоры о выдачи политичныхъ злочинцѣвъ, то жадна держава, котра зъ несуществованя тыхъ договорôвъ потерпѣла, якъ теперь Россія, не мае права жалуватися. Такі справы, якъ справа француска выдачи або невыдачи Гартмана мусить дотычаща держава оцѣнювати пôсля своихъ внутренныхъ ôтношень. О ôтношеняхъ Нѣмеччины до Австріи выразився кн. Бисмаркъ дуже сердечно. Именно пôднѣсъ, що круги войскові, навѣть архикн. Альбрехтъ, о котрôмъ говорили, що не спріяе союзови Австро-нѣмецкому, симпатизуютъ съ сближеньемъ Австріи и Нѣмеччины. Дальше кн. Бисмаркъ дôткнувъ такожь ôтношень съ Римомъ говорячи, що Римъ згодится, надѣятися, на уступки, за котрі ему Нѣмеччина съ часомъ ôтплатится — але на всякій случай не буде то дорога до Каносы.

Въ парляментѣ нѣмецкôмъ теперь на порядку дневнôмъ продовженье закона противъ соціялистôвъ нѣмецкихъ. Предложенье правительственне ôтослане до комисіи. Центрумъ, котре давнѣйше голосовало противъ закона соціялистичного, теперь голосовало за ôтосланьемъ его до комисіи. Зваживши, що теперь воля желѣзного канцлера рѣшае въ ухвалахъ нѣмецкого парляменту, зваживши, що перейшовъ такій законъ, якъ законъ о побôльшеню силы войсковои, можна навѣрно надѣятись що и продовженье закона противъ соціялистôвъ буде приняте — хиба тôлько протягъ треваня скороченый буде на половину т. е. зъ 6 на 3 роки.

Франція. Въ минувшôмъ числѣ донесли мы, що Франція рѣшила не выдати Гартмана Россіи. Адвокатъ Гартмана Енгельгардтъ въ меморіялѣ до министра правосудія подавъ слѣдуючі точки обороны: 1) Гартманъ перечитъ, щобъ ôнъ звався Гартманомъ, ôнъ зовеся Маеромъ, а прозвався Гартманомъ тому, бо въ слѣдствѣ его завѣрювали, що коли такъ назвеся, его выпустятъ. 2) Атентатъ пôдъ Москвою представила амбасада россійска, яко звычайне злочиньство не политичне, потягаюче за собою кару 15, 20-лѣтнои або и доживотнои депортаціи съ каторжными роботами въ копальняхъ. Але атентатъ московскій мавъ политичный характеръ. Самъ царь давъ найлучшій доказъ того, телеграфуючи до брата про атентатъ на его житье. Въ Парижи амбасада россійска ôтслужила молебенъ за спасеніе царя. Деспотизмъ выкликуе бунты. 3) Суть жежь и историчні примѣры невыдачи политичныхъ злочинцѣвъ. Бельгія не выдала 1854 р. атентатора Жакенъ, котрый Наполеона III хотѣвъ зъ вагономъ высадити въ воздухъ за помочію адскои машины. Правительство бельгійске узнало Жакена за злочинника политичного и пустило его на волю. Въ р. 1849 Турція не выдала Австріи и Россіи Кошута а льордъ Пальмерстонъ пôдперъ той крокъ султана. Въ рр. 1871 и 1872 всѣ державы ôтказалися выдати комунистôвъ францускихъ. То суть выводы адвоката Гартманового. Политичныхъ наслѣдствъ факту невыдачи Гартмана францускимъ правительствомъ Россіи годѣ теперь означити, але все тымъ чиномъ не скрѣпится пріязнь межи Францією и Россією. Agence Russe сожалѣе надъ крокомъ францускогo правительства, хоть инакше думае о тôмъ кн. Бисмаркъ, якъ то высше мы побачили. Кн. Орловъ выѣжджае зъ Парижа на часъ необмеженый. Кореспондентъ петербурскій National Zeit. доноситъ, що ухвала француска въ дѣлѣ Гартмана дуже дôткнула самого царя. Ôнъ то казавъ Орловови выѣхати зъ Петербурга а амбасадорство здати на найстаршого совѣтника амбасады. Гартмана, якъ пишутъ, на его власне жаданье, але здаеся бôльше сама Франція въ своѣмъ интересѣ вывезла якъ найспѣшнѣйше зъ префектуры полиціи просто на дворець въ дорогу до Діепъ.

Що до внутренныхъ дѣлъ Франціи мусимо пôднести фактъ великого значѣня: Сенатъ д. 9. с. м. ухваливъ бôльшостію, именно 148 голос. противъ 129 ôткинути 7. артикулъ закона едукаційного министра просвѣты Ферри-ого. Арт. 7. зборонявъ законови Єзуитôвъ и неуповажненымъ иншимъ конгрегаціямъ духовнымъ учити приватно и публично. Розправы въ сенатѣ надъ 7 арт. розпочалися еще 4 марта и були дуже бурливі и пристрастні. Межи головными бесѣдниками були самъ Ферри, Жиль Симонъ, справоздавець, бувшій министеръ просвѣты, Диформъ и инші. Министеръ Ферри выступивъ 6. марта съ бесѣдою въ оборонѣ свого проекта и попиравъ его всякими можливыми документами. Старався ôнъ доказати, що єзуитскі науки небезпечні для сочасныхъ основъ товариства и институцій державныхъ, ôтчитувавъ книги, зъ котрыхъ учатъ Єзуиты пôдбурюючи противъ иныхъ вѣроисповѣдань, кидаючи въ погорду революцію француску, славлятъ часы Людвика XVIII и Кароля X и т. д. Ферри доказовавъ, на що дуже твердо ударивъ, що Єзуиты все занималися политикою. „На тое не потреба доказôвъ, — говоривъ Ферри, — заапелюйте тôлько до совѣсти и памяти вашои. Въ послѣдныхъ 8 лѣтахъ неуповажнені конгрегаціи грали велику ролю у всѣхъ случаяхъ политичныхъ, ведучи агитацію противъ правительства и покрывши край сѣтію комитетôвъ! Противники Ферри-ого и его 7 арт. закидаютъ, що 7 арт. хоче знищити католицизмъ. Ферри ôтповѣдае, що то не борба католицизма съ републикою, але борба духа теократичного, Силябуса съ духомъ свѣтскимъ. Министеръ Фрейсине напиравъ на сенатъ конче приняти арт. 7. не нарушаючій свободы и не оскорбляючій религіи, якъ то Диформъ закидавъ. Жиль Симонъ, такожь въ засадѣ противный науцѣ єзуитскôй, але стоячій за свободою у Франціи, выступивъ противъ арт. 7. Зносячи свободу научованя, говоривъ ôнъ, зносится свободу зъ р. 1779. Въ сѣй справѣ переслѣдованьемъ и конскрипціею ничого не вдѣеся. Якъ высше сказано сенатъ ôткинувъ арт. 7. малою бôльшостію голосôвъ (18); позаякъ однакожь палата депутованыхъ дуже значною бôльшостію свого часу приняла сей арт. 7., тожь внесенье Ферри-ого прійде назадъ до палаты пословъ а ôттакъ зновъ до сенату и есть надѣя, що при зручнѣйшôй тактицѣ поступовыхъ републиканцѣвъ се внесенье одержитъ побѣду и въ францускôмъ сенатѣ.

Англія. Надъ сподѣванье обвѣстивъ габинетъ англійскій обомъ палатамъ д. 8 л. марта, що намѣряе передъ Великоднемъ розвязати парляментъ и розписати вчасні выборы, такъ щобы новый парляментъ зôбрався въ маю. Въ письмѣ до вицекороля Ирляндіи про розвязанье парляменту выказуе Биконсфильдъ численні добродѣйства, які Англія учинила Ирляндіи и пôдноситъ потребу скрѣпленья солидарности Англіи съ Ирляндією. Сила Англіи и еи вплывъ на миръ въ Европѣ буде зависѣти ôтъ новыхъ выборôвъ, ôтъ внутренного ладу въ Англійскôй державѣ. А Англія именно мае тую велику задачу удержованье мира европейского, що доси и чинила своимъ сильнымъ вплывомъ.

НОВИНКИ.

Стефанъ Козоровскій почет. совѣтникъ консисторіяльный и парохъ въ Тысьменицѣ упокоився дня 11. марта с. р. въ 66 року вѣка свого. Покôйникъ цѣле свое житье трудився щиро для славы нашои церкви и нашого народа. За его стараньемъ побудовано въ Тысьменицѣ красну муровану церковь — и его тепле слово загрѣвало духа у его прихожанъ. Тысьменецкі мѣщане тратятъ въ покôйнику найлучшого пастыря и щирого народолюбця. Вѣчна Єму память!

— **Выбôръ посла** до сойму на повѣтъ Калушъ-Войниловъ ôтбувся д. 10 л. марта въ Калуши. Якъ доноситъ телеграмъ выбраный посломъ п. Фр. Вольфартъ, ц. к. судія въ Войниловѣ 79 голосами. Контркандидатъ, поставленый Русинами о. Ив. Наумовичъ одержавъ 56 голосôвъ. Близшихъ вѣстій доси про выбôръ посла въ Калуши не маемъ.

— **Рада громадска мѣста Львова**. Въ четверъ дня 28 лют. (11 м.) ôтбувся выбôръ нового президента новои рады громадскои мѣста Львова. Голосовано ажь чотыри разы и доперва за четвертымъ голосованьемъ выбрано 52 голосами д-ра Гноиньского адвоката краевого президентомъ мѣста Львова. Першимъ вице-президентомъ выбрано Домбровского властителя реальности и лякерника.

— **Депутацію Выдѣлу краевого**, котра мае зложити желаня по поводу заручинъ Архикнязя Рудольфа, буде принимавъ Є. В. Цѣсарь въ недѣлю, д. 14. л. марта о год. 11. рано.

— **На выставу етнографичну** маючуся устроити въ Коломыѣ удѣлила кураторія для промыслу домового зъ своихъ фондôвъ 500 зр. и рѣшила постаратися о пôдмогу ôтъ Выдѣлу краевого.

(*Г.*) Зъ 28 на 29 лютого с. г. **обкрадено зъ вечера касу церковну Олексинецку**, въ повѣтѣ Борщôвскôмъ, на 591 зр. 70 ц. черезъ высадженье дверій ôтъ закристіи и розбитье чотырохъ замкôвъ касы. Злодѣи домашні. Выслѣджено орудія тои справки и слѣды нôгъ злодѣѣвъ.

— **Въ Коломыѣ** намѣряютъ мѣщане основати господарско-промыслове товариство, котре мае бути завязане въ день 3 мая с. р.

— **Петиціи руского духовеньства въ справѣ получшеня дотаціи**. Еще въ 9-мъ Ч-лѣ нашои часописи звернули мы увагу на петицію ческого духовеньства въ справѣ получшеня дотаціи духовеньства. Мы подали содержанье тои петиціи и выразили надѣю, що наше духовеньство такъ що до самои дотаціи якъ и що-до привернення самостôйности духовеньству, взглядно що до змѣны маевыхъ законôвъ зъ р. 1874 прилучится до жаданъ ческого духовеньства. Съ вдоволеньемъ констатуемо, що нашъ ôтзывъ не проминувъ марно. Якъ намъ звѣщаютъ по всѣхъ сторонахъ нашого краю объявляеся живый рухъ межи священьствомъ въ цѣли высыланя зборовыхъ петицій. Такъ мала перемыска консисторія еще минувшого тыждня выготовити основный меморіялъ въ тôй справѣ, а по новѣйшимъ донесенямъ такожь поодинокі деканаты ухвалили вже петиціи рôвнозвучні съ петиціею ческого духовеньства. И такъ межи иншими любачôвскій деканатъ подавъ вже петицію въ тôмъ дусѣ до рады державнои на руки пос. В. Ковальского, а и другі деканаты не останутся въ бездѣльности.

— **Руско-народный театръ** пôдъ дирекціею п. Т. Романовичъ дае теперь представленя въ Станиславовѣ. На перше представленье були дані „Пôдгôряны“ о. Гушалевича, на друге „Убога Марта“ ориг. мельодрама въ 4 актахъ Данила Млаки; на трете „Женихи на выбôръ“ комедія въ 3 акт. Н. Гоголя и „Цыганъ сватомъ“, оперетка въ 1 актѣ; на четверте „Сватьба Кречиньского“, комедія въ 3 актахъ Сухо-Кобылина. Зъ рецензіи театральнои, помѣщенои въ 3 ч. станиславôвскои „Денницѣ“ выходитъ, що театръ нашъ розвиваеся, значно поступае напередъ помимо многихъ невыгôдныхъ обстоятельствъ. Руска публика станиславôвска, якъ пише высше згаданый рецензентъ, не дуже радо горнеся до театру руского. Численнѣйша публика зôбралась лише на другôмъ представленю (Убога Марта), на прочихъ 3 представленяхъ були пустки въ театрѣ.

— **Въ Задвôрю** великій пожаръ знищивъ 25 господарствъ селяньскихъ, а 5 особъ згинуло въ огни. Ц. к. намѣстництво заразъ выслало помôчь грошеву нещасливымъ.

— **Въ Унгварѣ** въ заведеню сирôтъ-дѣвчатъ священническихъ ôтбувся д. 26 л. лют. музикально-деклямаційно-театральный вечерокъ на дохôдъ пôдпомоги голодъ терплячого унгварского народа. На вечерку бувъ Е. Пр. Епископъ унгварскій. Дѣвчата представили альегорію чотырохъ поръ року, при деклямаціяхъ ôтповѣдныхъ. По альегоріи наступило представленье драматичне, розумѣеся по угорски. (На цѣлôмъ вечери була мова угорска та нѣмецка). Въ касѣ зôбралося 115 зр. 98 кр.

— **Зъ Марковы**. Отвѣтъ Dziennik-ови. Dziennik polski доносячи о выборѣ вôйта въ Марковôй злобится дуже, що на мѣсци давного вôйта обряда латиньского ставъ вôйтомъ господарь-Русинъ. Особенно кидаеся той органъ на здѣшного лат. священика, котрый такожь на Русина голосувавъ, называе его всякими прозвищами, и взывае навѣть лат. консисторію, щобы его зъ ôтси усунула. Зъ причины, що цѣла справа представлена кореспондентомъ Dziennik-а въ дуже кривôмъ свѣтлѣ, позволю собѣ еи спростовати.

Напередъ скажу Dziennik-ови, що мы на селѣ тыхъ рôжниць національныхъ, які бы ôнъ видѣти бажавъ, майже цѣлкомъ не знаемо. У насъ по селахъ суть вправдѣ селяне двохъ обрядôвъ (руского и лат.), але всѣ они говорятъ звычайно по руски, суть отже фактично Русинами и одні ôтъ другихъ не рôжнятся ничимъ. Мы священники по селахъ не зважаемо для того при выборѣ вôйта и старшины громадскои много, чи они сего або того обряда, але дивимося передъ всѣмъ, щобы були людьми религійными, правыми, статочными, тверезыми, и мали повагу въ селѣ.

Подôбні взгляды заходили и въ Марковôй. Минувшими роками голосовавъ я завсѣгды на бувшого вôйта обряда лат., длятого, бо посѣдавъ найбôльшу повагу въ селѣ, — одного разу ôтвѣвъ я его навѣть ôтъ намѣренной абдикаціи. Мое поступованье находивъ кождый природнымъ и не подававъ до газетъ, що рускій священникъ, где есть въ селѣ $^2/_3$ частій обряда руского, голосувавъ на латинника. Єслижь симъ разомъ я и лат. священникъ далисьмо наші голосы на инного селянина, который есть обряда руского, то вела насъ до того не яка причина политична або національна, але просто добро громады; бувшій бо вôйтъ 1) не складавъ остатными роками гôдно рахункôвъ, 2) пересиджувавъ и пивъ въ корчмѣ, и пôддержувавъ такимъ чиномъ піяньство въ селѣ, 3) мавъ участь въ спроневѣреню майна громадского и въ спровадженю жида яко властителя на грунтъ громадскій. Додамъ и тое, що агитація до выбору другого вôйта не выйшла ани ôтъ мене, ани ôтъ лат. священника, але ôтъ тои части людій, котра хотѣла лучшого порядку въ селѣ; мы священники сповнили лишь нашу повинность прилучаючись до нихъ.

Що до заказу якихсь агитацій москалефильскихъ скажу, що въ Марковôй жадныхъ москалефилѣвъ нема. Я оказуюся завсѣгды щирымъ и рѣшучимъ католикомъ, и пô закону божому вѣрнымъ державѣ австрійскôй. Лат. священникъ зновъ оставивъ власне для польскои справы свою родину въ Россіи и прійшовъ сюды. Закидъ кореспондента Dziennik-а есть тôлько выплывомъ нерозумнои загорѣлости або нечестнои злобы. — Маркова, въ лютôмъ 1880.

Іосифъ Кобыляньскій, гр. к. капелянъ.

— **Бандиты грецкі** въ окрестностяхъ Салоники минувшого тыждня схопили въ дорозѣ англійского полковника Synge и задержали его ажь до зложеня выкупу. Амбасадоръ въ Стамбулѣ Ляярдъ одержавъ вѣдомôсть ôтъ конзуля въ Салоники, що полковникъ полоненый написавъ до него листъ, завѣряючій, що съ нимъ въ полонѣ обходятся дуже лагôдно. Доноситъ дальше, що начальникъ бандитôвъ, Нико, кудась ôтойшовъ отже перервані на якійсь часъ договоры о его освободженье.

— **Вихоръ здержавъ потягъ** 2. марта на желѣзници въ дорозѣ до Штетина. Потягъ стоявъ на поли цѣлу годину, хоть машина дѣлала и колеса крутилися. Спроваджено другу льокомотиву и ледво не ледво поволи дôйшовъ потягъ до стаціи.

— **Вихоръ** дня 4 марта въ однôмъ мѣстѣ баварскôмъ пôрвавъ дитину, вертаючу зô школы, и умчавъ спорый кусень на рѣку, въ котрôй дитина утопилася.

— **Пожаръ** въ Новосиньє знищивъ вô второкъ с. т. три чверти мѣста. Пожарови спріявъ сильный орканъ. Будынки, въ котрыхъ була коменда войскова, урядъ повѣтовый, телеграфъ, почта, шпиталь, згорѣли. Множество людій и 2 компаніи войска и кôнниця осталися безъ даху.

— **Упадокъ польского елементу** въ царствѣ нѣмецкôмъ видный зъ слѣдуючихъ статистичныхъ чиселъ. Въ р. 1848 належало до Полякôвъ въ в. княжествѣ Познаньскôмъ 3,717,837 моргôвъ, до Нѣмцѣвъ тамже 2,496,935 моргôвъ, а по 30 лѣтахъ, въ р. 1878 належало вже до Нѣмцѣвъ 3,491,125 моргôвъ, до Полякôвъ же лише 2,739,876 моргôвъ. Въ тôмъ недовгôмъ часѣ отже повернувся взаємный той стосунокъ Полякôвъ до Нѣмцѣвъ на шкоду Полякôвъ стрôмголовъ.

N. W.

— **Дефравдація**. Вже то теперѣшными часами возьми яку небудь часопись до рукъ, польску, нѣмецку, россійску — въ кождôмъ майже числѣ вычитаєшь, еще добре, якъ тôлько одну дефравдацію. Коли дефравдація мала, або дефравдантъ незнаный якій секретарина або касієрчукъ, то вже рѣчь звычайна. Алежь бо разъ допускаются того поганого злочиньства и люде высоко поставленѣ, поважанѣ, а друге дефравдують такій грôшь, котрый здефравдовати, то хиба безъ совѣсти треба бути. Такъ сими днями здефравдовавъ „совѣтникъ доброчинности“ V. округа вѣденьского, Фердинандъ Ретель, повѣреный єму фондъ для убогихъ. На „совѣтникôвъ доброчинности“ выбираются самѣ найчестнѣйшѣ, найсовѣстнѣйшѣ люде, тожь увязненье Ретеля дуже здивовало Вѣденьцѣвъ. Ретель коли у него ôтбувалася ревизія полиційна, выбѣгъ на мѣсто съ револьверомъ, щобы собѣ ôтняти житье, але не маючи на тôлько ôтваги самъ ôтдався въ руки полиціи.

— **Hyrvoix**, начальникъ полиціи палатнои Наполеона III, о котрôмъ рознеслася була вѣсть, що ôнъ закликаный на начальника тайнои полиціи въ Петербургу, заявивъ въ газетахъ, що тая вѣсть безосновна и що ôнъ не має думки покидати Парижъ.

— **За шахрайство и бранье „хабарôвъ“** ôтъ жидôвъ при границѣ войсковôй засудивъ военный судъ въ Варшавѣ дра Вольберга на утрату всѣхъ правъ и поселенье въ Томскôй губерніи.

— **Въ сѣменищи духовнôмъ въ Празѣ** случилися недавно непокои межи питомцями. Ческѣ питомцѣ заявили ректору, що не будутъ учитися нѣмецкого языка. Коли ректоръ ихъ за тое накоривъ, питомцѣ збурилися еще бôльше и выправили депутацію до Архіепископа. Архіепископъ имъ ответивъ, що мусятся учити нѣмецкого языка, а коли будутъ упиратися, то ихъ всѣхъ выключитъ зъ сѣменища.

Вѣсти епархіяльнѣ.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Душпастырскѣ посады одержали оо: Токаръ завѣдательство въ Пôдгайчикахъ, Александеръ Гарасевичъ завѣдательство Фитькова, Иларіонъ Огоновскій сотрудникъ при престольнôй церквѣ св. Юрія и завѣдательство прихода при домѣ карнôмъ у Львовѣ (зъ причины слабости пароха), Иларіонъ Шутковскій завѣд. Глѣбовичъ свирскихъ, Игнатій Мулыкъ сотр. въ Печенижинѣ, Емилій Косевичъ завѣд. Тязева.

Презенту получили оо: Іосифъ Левицкій на парохіи Ôкно; Тома Мелешкевичъ на кап. Качанôвка, Юліанъ Левицкій на кап. Жизномиръ, Кипріанъ Билинкевичъ на пар. Ласкôвцѣ, Михаилъ Ивасечко на кап. Рожиска, Левъ Туряньскій на пар. Горотова, Іосифъ Смольницкій на пар. Крычка. Димитрій Рубчакъ на кап. Сѣхôвъ дек. болехôвского, Терапонтъ Котовичъ на кап. Лисиничѣ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Денницѣ“** литературно-наукового письма, выдаваного въ Станиславовѣ проф. Ив. Верхратскимъ, выйшло Ч. 3 и мѣститъ въ собѣ: Думка *Г.* За высоко. повѣсть (дальше), До ластôвки на провеснѣ — Любарта Горовского; Въ дѣлѣ управильненя правописи И. В.; Бѣлка звычайна И. В. (докôнченье). Тайны театральнои тоалеты. Новинки. Переписка Редакціи.

— **Товариство им. Мих. Качковского** выдало за мѣсяць сѣчень и лютый книжочку „Зимовыи вечеры“.

— **Музикально-декляматорскій вечеръ въ честь Шевченка** устроеный товариствами „Просвѣта“, „товар. имени Шевченка“ и „Руска Бесѣда“ ôтбувся, якъ мы вже звѣщали, дня 26 лютого (9 марця) въ кôмнатахъ „Рускои Бесѣды.“ Вечеръ розпочався ôтчитомъ проф. Цеглиньского: „Шевченко и его сучасна критика,“ въ котрôмъ проф. Ц. старався пояснити значенье народнои поезіи и народного поета, а ôттакъ высказавъ свôй поглядъ що до критикôвъ, котрѣ осуджують Шевченка або яко вже пережитого поета, або яко поета противорелигійного. Проф. Ц. выказавъ неосновнôсть тыхъ критикôвъ поясняючи, що однѣ и другѣ критики запôзнаютъ сущнôсть поезіи Т. Шевченка справдѣ народнои, животворнои и глубокорелигійнои. Злегка дôткнувъ проф. Ц. такожь историчного становища Шевченка ôтносячи историчну сторону поезій Т. Ш. до единнои творчости народнои, залишивъ однакожь дальше поясненье становища Шевченка що до погляду на саму исторію Руси-Украины, въ чѣмъ именно выявляєся глубоке значенье поезій Т. Ш. для историографіи Руси. По тôмъ, численною рускою публикою уважно выслуханôмъ и симпатично принятôмъ ôтчитѣ слѣдовала часть музикальна. Не входимо въ близшу оцѣнку сеи части въ загалѣ съ великою прецизією выконанои, пôднесемо лише той потѣшаючій фактъ що панна Ольга О. (ученниця Л. Марка) и пп. Ярославъ И. и Иванъ М. выявили передъ публикою, що и межи Русинами суть вже вправдѣ молодѣ але дуже талантливѣ пянистки и пянисты. Кто знає, скôлько техничныхъ трудностій представляютъ „Rapsodies Hongroises“ Фр. Лишта, сей мусѣвъ въ правдивымъ вдоволеньемъ подивляти велику технику и прецизію выконаня п-ны Ольги О., а „Думка“ ôтограна п-ою Ольгою О. показала, скôлько чувства умѣє п. О. О. вліяти въ свою гру. Тожь цѣла публика живыми неустаючими оплесками заявила свою вдячнôсть такъ паннѣ О. О. якъ и пп. Яросл. И. и Ив. М-у. Знаменитый спѣвъ п-на М-и широкозвѣстного въ нашôмъ городѣ и высоко цѣненого тенориста выкликавъ цѣлу бурю оплескôвъ и єсли чого жалувати можна, то хиба того, що п. М. не давъ намъ почути котрого зъ творôвъ нашого руского композитора М. Лисенка, вымачаючихъ власне такъ знаменного тенорового голосу, якимъ володѣє п. М. Декламацію „Кавказъ“ выголосивъ п. Ч. съ глубокимъ зрозумѣньемъ єи содержаня. Вечеръ закôнчився прекраснымъ хоровымъ спѣвомъ „Чомъ рѣченько домашная такъ плывешь поволи“ нагадуючи Русинамъ, щобы вже разъ взялися до живѣйшои працѣ для добра свого народу, своеи рôднои родины.

— Якъ вже звѣщалисьмо, выйшовъ **кадриль „Карнавалъ славяньскій“** (на фортепянъ) укладу нашого звѣстного композитора руского *Теоф. Кобрыньского.* П. Кобрыньскій выдавъ вже давнѣйше кадриль уложеный зъ рускихъ пѣсень, посвяченый „Акад. Кружкови“, а вѣденьска Musikzeitung выпечатала коломыйки уложенѣ п. К. Новый твôръ п. К. зложеный зъ пѣсень всѣхъ славяньскихъ народôвъ зôставъ дуже симпатично принятый въ кругахъ музикальныхъ, тожь сподѣємося, що и наша руска публика щиро привитає сей новый плôдъ питомои рускои музики. Кадриль „Карнавалъ Славяньскій“ можна дôстати въ книгарняхъ львôвскихъ и провинціональныхъ, а такожь за посредництвомъ канцеляріи „Просвѣты“ во Львовѣ — **по цѣнѣ 50 кр**. Додати належитъ, що зверхна форма самого выданя дуже удачно выконана въ литографіи Ставропигійскôй.

— **Słowik**. Kadryle z małorossyjskich śpiewów. E. Jakubowicz. — Можна набути въ книгарни Б. Корейво, въ Кіевѣ.

— **Въ краковскôй Академіи Наукъ** на засѣданю комисіи для исторіи искуства 28. л. лют. с. р. проф. Владисл. Лушчкевичъ предложивъ выкôнченѣ до публикаціи таблицѣ плянôвъ и рисункôвъ костела св. Станислава пôдъ Галичемъ, будованого въ XII. стол. Той костелъ бувъ первѣстно рускою церквою св. Панталеймона. Пляны и рисунки зладивъ самъ проф. Лушчкевичъ и кромѣ того написавъ обширну студію, котра має розъяснювати не одно сомнѣніе що до топографіи старинного Галича.

ВСЯЧИНА.

(§) **Американьска крадѣжь урядова.** Въ третôй части въ Ню-Йорку находится филіяльне бюро почтове „F.“ Крôмъ потрѣбныхъ нарядôвъ для урядникôвъ стоитъ тамъ тяжка желѣзна шафа. Ôкна не замыкаются на нôчь жалюзіями. Въ почтовôмъ льокали палятся чотыри ясѣ газовѣ поломѣни, такъ що численно переходячѣ люде могутъ и въ ночи черезъ великѣ шибы все бачити, що дѣєся въ почтовôмъ бюрѣ. Такимъ способомъ думавъ директоръ почтовый найлучше забезпечитись противъ крадежи. Тымчасомъ урядники прійшовши дня 7. сѣчня рано до службы, найшли въ бюрѣ всё поперекидане. Желѣзна шафа стояла на нишôмъ мѣсци, якъ вечеромъ. Двери були пробитѣ и порохомъ розсаджені, а зъ шафы пропало около 1000 долярôвъ готôвки и тôлько жь платныхъ переказôвъ. Спершу здавалось загадочнымъ, якъ могли злодѣи зробити таке дѣло, до котрого кôльканайцять годинъ потребували. Слѣдство однакъ розсвѣтило приключенье и ôткрыло плянъ, котрому не можна бодай геніяльности ôтмовити. До злодѣйства забралось пять або шѣсть особъ и выконали его въ почтовыхъ униформахъ. Насамперѣдъ почали вымѣтати, ôкна чистити, пульты съ пороху обтирати. Переходячѣ люде уважали ихъ очевидно яко урядникôвъ. Пôдчасъ тои роботы обернули они желѣзну шафу такъ, що зъ улицѣ можна було бачити лишь задну стѣну тоижъ. Коли трохъ злодѣѣвъ дальше замѣтало и чистило, пробили тамтѣ два желѣзнѣ двери и насыпали въ дѣрку пороху. Якъ жежь оминути се, щобъ потрясенье не заалярмовало сусѣдства? Нѣчого лекшого: они выжидали лишь, якъ желѣзниця буде переѣздити съ гуркотомъ черезъ стовпову линію и въ тôй хвилѣ выконали експлозію. Униформы лишили при утечи, щобъ не було слѣду за ними. Доси не выслѣджено злодѣѣвъ.

— **Незвычайный баль** справивъ єнеральный почмайстеръ нѣм. Stephan. На сходахъ стояли почтарѣ въ службовôй одежи съ батогами въ рукахъ. Въ головнôй сали уряду почтового, де ся власне баль ôтбувъ, стояли стовпы телеграфичнѣ съ дротами, довкола котрыхъ ишовъ танець. Зъ скринокъ почтовыхъ выстрѣлювали цукерки, бомбоны и т. д. Найбôльша потѣха була, якъ пôдчасъ котильона конѣ, украшенѣ цвѣтами, ввезли на салю величезный вôзъ почтовый.

— **Топлимôсть металѣвъ.** Ученый, Violle, занимаючійся дослѣджуваньемъ температуры потрѣбнои до стопленя металѣвъ, выслѣдивъ, що: срѣбро топнѣє при 972° С., золото при 1008°, мѣдь при 1090° (розум. мѣдь чиста, бо нечиста топнѣє при низшôй еще темпер. якъ срѣбро), плятина при 1775°, иридъ 1950С.

— **Що то може мода!** Сего року, якъ пише одна нѣмецка часопись, запановала мода у женщинъ, наймоднѣйше строючихся, украшати ковтки, бранзольеты и т д. однымъ звѣрятемъ домашнымъ, маючимъ славу не дуже то естетичного звѣряти. Передъ Рôздвомъ бувъ такій попытъ на такѣ украшеня, що ювильеры не могли собѣ рады дати. Недавно на однôмъ славнôмъ балю явилася акторка съ брошкою, на котрôй сидѣла товстенька опалева свинка съ очима зъ догороцѣнныхъ опалѣвъ. И мода, видко, має свôй смакъ естетичный!

— **Трисотнѣ роковины** смерти Камоенса припадаютъ сего року 10 червця, котрѣ Португалія має обходити урочисто въ Лиссабонѣ. При спосôбности того обходу ôтбудутся тамже такожь третѣ зъ ряду зборы межинародного литературного конгресу. Першѣ зборы були 1878 р. въ Парижи, другѣ 1879 въ Лондонѣ. Правительство португальске и власти муниципальнѣ лагодятся на якъ найславнѣйше принятье товариства. Самъ король португальскій єсть членомъ почестнымъ межинародного товариства литературного. Єсть такожь проектъ, выслати португальскій корабель военный до якого порту французкого, зъ ôтки забранобы членôвъ конгресу зъ рôжныхъ краѣвъ.

Ч. 71. **Жертвы**

вплынувшѣ на руску Бурсу въ Тернополи ôтъ дня 24. сѣчня до 25. лютого 1880.

Пр. о. Іоаннъ Юзычиньскій зъ Борыничь черезъ ред. „Сіона“ 2 зр. Доплаты за питомцѣвъ Бурсы 94 зр., Пр. о. Дим. Гузаръ яко членъ и на оплату почты 3 зр. 2 кр., Пр. о. Шанковскій ôтъ братства церк. въ Нижборкахъ 2 зр., Пчт. редакція „Слова“ жертвы зôбранѣ нею и оголошенѣ въ „Словѣ“ чч. 2. и 65. зъ 1878, 12. 37. 39. 44. 54. 91. зъ 1879 25 зр. 93 кр., изъ забавы въ Зарваници 30 зр., Пр. о. Ант. Шанковскій зъ Нижборка 3 зр., Впр. о. Ѳеодоръ Лукашевскій крылошанинъ 10 зр., Бл. г. Левъ Шеховичь яко членъ 3 зр., Бл. г. Дръ Е. Гладышовскій повѣтовый лѣкарь яко членъ 4 зр., Бл. г. Титъ Заячковскій 1 зр., Пр. о. В. К. яко членъ 1 зр., Пр. о. І. Боцюрковъ яко членъ 6 зр.

Пôдписаный Выдѣлъ складає симъ сердечнѣйшу подяку всѣмъ дателямъ, особенно же Єго Высокопреподобію Вч. о. крылошанину перемышльскому, котрый такъ значными датками пôдпомагає нашу Бурсу.

Просимо такожь Вч. пп. членôвъ, щобы зволили уплатити якъ найскорше свои вкладки, примѣчаючи, що по при загальнôй залеглости 303 зр. 60 цт., уплачено членами лишь 67 зр. 75 цт., що поражає тымъ бôльше, понеже нечленами, ôтчисливши датокъ повѣтовои Рады и выказаный пôдъ ч. 5, такожь ôтсотки присланѣ Ставропигією, пожертвовано доси надъ 100 зр.

Ôтъ Выдѣла рускои Бурсы.

Въ Тернополи д. 18 лютого 1880.

Дръ В. Лучаковскій.

Курсъ львôвскій зъ дня 13. л. марця 1880.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	258	25	261	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	157	—	160	—
Банку гип. галиц. по 200 р.	290	—	294	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96	60	97	60
„ „ „ по 4% ав.	89	65	90	65
„ „ „ по 5% ав. період.	96	60	97	60
Банку гип. галиц 6% ав.	100	—	101	—
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	50	102	50
3. Листы довжнѣ за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97	25	98	25
Облиги комунальнѣ Гал. банку рустик 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99	—	101	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	—	—	—	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	45	5	55
„ цѣсарскій	5	50	5	60
Наполеондоръ	9	40	9	50
Пôвимперіялъ	9	64	9	76
Рубель россійскій срѣбный	1	60	1	72
„ „ паперовый	1	23½	1	25½
100 марокъ нѣмецкихъ	57	80	58	40
Серебро	99	50	100	50

(безъ текучого куп. безъ купону)

Батькôвщина

газета посвячена переважно справамъ народа

выходитъ ôтъ 1. жовтня 1879 у Львовѣ 2 разы на мѣсяць въ 1 аркушъ. Предплата рôчна 2 зр. 50 кр., пôврôчна 1 зр. 30 кр.

Батькôвщина, указуючи на теперѣшне сумне положенье Русинôвъ, стараєся побудити всѣхъ и заохотити до згôдной працѣ для ратованя хочь тыхъ останкôвъ батькôвского добра, якѣ намъ ще лишилися. Головно-жь займаєся справою народа, указує на его недолю и подає способы, якъ нуждѣ зараджувати.

Батькôвщина мѣститъ особливо: 1) статѣ передовѣ, обговорюючѣ найважнѣйшѣ нашѣ бѣжучѣ справы; 2) статѣ науково-популярнѣ правничѣ, економичнѣ и и. Важнѣйшіи зъ тыхъ статей: О книгахъ грунтовыхъ, О засидженю и задавненю приватныхъ правъ, Новѣ податки, Жиды, Поляки и Русины и и.; 3) Вѣсти (дописи) зъ краю; 4) Що дѣєся въ свѣтѣ (переглядъ политики внутреннои и заграничнои); 5) Новинки и всячина; 6) Вѣсти господарскѣ, промысловѣ и торговельнѣ.

Адреса: **Администрація Батькôвщины у Львовѣ на пляцу Стрѣлецкôмъ нр. 1.** 1—3

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всхôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „
Салоновѣ кадильця (тропички) чорнѣ и червонѣ, перфумы, пудры, мыла тоалетовѣ, перетворы глісериновѣ и косметики. Помады такъ до росту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до выводленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

☞ Всякѣ замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 9—12

ОНОФРЕЙ ЮРКОВСКІЙ,

пѣвець церковный

въ Глубочку, почта Озерна (Jezierna) пошукує умѣщеня яко пѣвець церковный. Тойже знає такожь слюсарство и ковальство и може бути помôчнымъ при всякихъ будовахъ церквій, резиденцій и т. д.

Важне для читаючои П. Т. Публики рускои!

Подаєся до вѣдомости П. Т. Публики рускои, що великій накладъ книги о. **Стефана Качалы:**

Polityka Polaków względem Rusi

такъ симпатично принятои всѣми Русинами и похваленои всею рускою печатію, уже вычерпуєся. Ктобы отже бажавъ набути еще тую важну для выученя исторіи нашого краю книгу, зволитъ поспѣшити съ замовленьемъ або до **Администраціи „Дѣла“** або до книгарнѣ **„Ставропигійского Института“** присылаючи (найлучше переказомъ почтовымъ) цѣну за книгу 1 зр. 50 кр. а за пересылку почтову 10 кр., разомъ — 1 зр. 60 кр. а. в. (2 ?)

Михаилъ Сембратовичь,

ПЕРЕПЛЕТНИКЪ

во Львовѣ, при улицѣ Краковскій, въ камяници Народного Дому (входъ ôтъ бувшого костела),

принимає всякѣ роботы ôтъ найпростѣйшихъ до найвытворнѣйшихъ оправъ книгъ церковныхъ и цѣлыхъ библіотекъ. Такожь споруджає всѣлякѣ картоны. Замовленя зъ провинціи выконуются якъ найспѣшнѣйше. 2—?

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 18. Львôвъ, Середа 5. (17). Марця 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Борба Россіи.

II.

Р. 1878, ôткликався россійскій императоръ до самого народа, до всѣхъ станôвъ, до всѣхъ добромыслячихъ умôвъ Россіи, щобы помагали его правительству въ борбѣ противъ революційного руху. Сей призывъ царя выкликавъ, якъ звычайно, цѣлый рядъ адресôвъ ôтъ поодинокихъ земствъ на тему вѣрности и преданности цѣлого народа свому государю. Сего разу треба було однакожь чогось бôльше, якъ звычайного завѣреня о льояльности, треба було дѣятельнои помочи для правительства. Тымъ часомъ мимо царского зазыву осталася россійска соспôльнôсть далекою ôтъ помочи правительству. Гдеякѝ лише земства, именно полудневыхъ губерній Россіи заселеныхъ Русинами, мали на стôлько горожаньскои смѣлости и правдивои льояльности для своеи державы, що съ можливою въ Россіи отвертостію досыть ясно указали на головнѝ причины взростаючого революційного руху и на тую дорогу, якою росс. правительство вразъ съ россійскою соспôльностію моглобы выдобутися зъ безвыходного стану теперѣшного. Тожь думаемо, що тѝ адресы найавтентичнѣйше пояснятъ теперѣшный станъ Россіи, такъ якъ ôнъ въ сущности доси еще не змѣнився. „Событія послѣдного часу“ — сказано въ адресѣ черниговского земства — „доволѣ ясно показали, що карнѝ и насильнѝ мѣры не можутъ остановити розросту революційныхъ идей, проникаючихъ въ соспôльный организмъ и поражаючихъ ôтдѣльныхъ его членôвъ. Колижь и найбôльше строгѝ кары, далеко строжшѝ ôтъ всѣхъ каръ европейскихъ законôвъ, недостаточнѝ, щобы ôтстрашити ворохобныхъ, — то очевидно, що суть причины выкликуючѝ тѝ сумнѝ объявы, значитъ въ самôмъ нашôмъ соспôльнôмъ организмѣ существуе хоробливый процесъ, котрый потребуе не мѣстцевого але загального лѣку. Думати, що идеи, а въ тôмъ числѣ и анархичнѝ идеи, можна затамувати мѣрами строгости, значитъ запôзнавати исторію розвою и розросту идей. Идея живе и росте, коли находитъ пôдставу для свого житя, а умирае, акъ скоро не стае такои пôдставы. Станъ россійскои соспôльности пôсля нашого глубокого пересвѣдченя, представляе въ теперѣшну пору всѣ условія для процвѣту идей противныхъ державному строю, противныхъ желанямъ правительства и людій признаючихъ, що тôлько мирный розвôй соспôльного устрою може бути здоровый и надѣйный. Для того борба противъ поодинокихъ осôбъ буде безплодною, бо условія останутся незмѣненѝ, а на мѣстце одного укараного члена явится кôлька новыхъ. Щобы съ свѣдомостію ити до своеи задачѣ и щобы уяснити собѣ, що соспôльнôсть Россіи може здѣлати для вылѣченя небезпечного недугу, слѣдуе перше всего звернутися до анализы причинъ, задля якихъ сей недугъ зародився. Такихъ головнѣйшихъ причинъ, крôмъ другихъ поменшихъ, есть пôсля гадки черниговского земства три: 1. организація середныхъ школъ и высшихъ науковыхъ закладôвъ; 2) недостача свободы слова и печати; 3) недостача чувства законности середъ соспôльности Россіи. — Великѝ реформы нынѣшного царствованя выкликали въ соспôльности новѝ потребы. Крестяньска реформа примусила дворянина шукати удержаня въ працѣ особистôй, а для закрѣпощеного селянина ôткрыла дорогу до лучшого и бôльше обезпеченого быту. Реформа судôвъ и земствъ, будова цѣлои сѣти желѣзниць, промысловѝ заводы всякого роду вызвали попытъ за бôльше або менше образоваными людьми. Очевидно, що тымъ потребамъ розвиваючогося житя повинна була ôтповѣсти перше всего школа. Тымъ часомъ нема найменшои гармоніи межи школою а житьемъ. Зъ однои стороны задля малочисленности середныхъ школъ дуже велика часть молодежи не може образуватися, а зъ другои стороны ледваяка 50-та часть зъ учащоися молодежи кôнчитъ школы. Звычайно складаютъ причину сего сумного объяву на саму соспôльнôсть, на убожество родинъ, на лѣнивство и рôвнодушнôсть загалу соспôльности. Але колибы навѣть справдѣ такъ було, колибы справдѣ сама соспôльнôсть и родина не могли вытворити здоровыхъ организмôвъ, то школа — подôбно якъ и больница — не повинна проганяти недужихъ, але подавати лѣки на тѝ недуги соспôльнѝ и родиннѝ. Такимъ то чиномъ рôкъ рôчно выкидаеся на улицю бôльше якъ 6,000 молодцѣвъ, въ потребахъ образованя незадоволеныхъ, озлобленыхъ противъ соспôльности и державы, котрѝ закрываютъ имъ дорогу до зродженыхъ вже надѣй и до мирного щастя. Якѝ идеи можутъ принятися въ такихъ извергахъ нашои соспôльности? Все, що веде до руины существуючого, все, що блищится, хочьбы химернею и завôдною надѣею на красшу будучнôсть, все, що придаеся до осягненя такои надѣи — все то дае поживу такимъ умамъ. Молодець, у котрого розбитѝ всѣ надѣи на хосенну працю спôльну съ розвоемъ теперѣшнои соспôльности, ôтдаеся надѣи, що знайде щастье въ борбѣ съ теперѣшною державою и съ теперѣшнымъ ладомъ соспôльнымъ. Такій матеріялъ знаходитъ пропаганда анархичныхъ идей и мы съ тымъ бôльшимъ жалемъ мусимо признати еи успѣхъ, що сей матеріялъ — то нашѝ власнѝ дѣти и що мы безсильнѝ спинити ихъ на тôй пропащôй дорозѣ.“

„До борбы съ анархичными идеями потребуе соспôльнôсть мати отвѣтнѝ орудія. Тіи орудія се: слово, печать, свобода мысли и вольна наука. Коли анархичнѝ идеи розпростороняются и тайною печатію и устною пропагандою, соспôльнôсть лишена средствъ отверто высказати свои гадки. Соспôльного мнѣнія у насъ нема, бо нема органу, котрыйбы мôгъ его высказати, котрыйбы руководився не страхомъ передъ администраційнымъ переслѣдованьемъ, але интересами соспôльности, интересами мирного розвою соспôльности, еи насущныхъ потребъ и обавъ, котрый бы будивъ чувства самодѣятельности, чувства самозбереженя и пôддержаня основъ, на котрыхъ почивае державный устрôй. Провинціональна Россія стоитъ пôдъ безусловною забороною слова, а еи гадки высказуются лише правительственною администраціею. Само земство лишене не тôлько свободы обмѣны идей о своихъ найблизшихъ потребахъ, але навѣть свободы слова на своихъ власныхъ зборахъ. Черезъ тое стаеся соспôльнôсть неспосôбною до житя и до дѣла, а тымъ самымъ упадае и счезае въ поодинокихъ членахъ чувство горожаньскихъ обязанностій. Дотеперѣшна исторія Россіи не могла вытворити у еи горожанъ чувства законности. Крѣпостне право выродило зôпсутье обычаѣвъ. Порча обычаѣвъ, безконтрольнôсть бюрократіи, безсильнôсть суда — не позволили въ попереднôй соспôльности розвинутися чувству законности. А хочь реформы нынѣшного царствованя — крестяньска, судейска и земска, внесли зовсѣмъ новѝ основы въ наше законодавство, однакожь въ житю не найшли тѝ основы належного розвою. Мимо крестяньскои реформы оставлено перестарѣлу систему податкову, а мимо судейскои реформы задержано давный принципъ накладаня административныхъ каръ безъ суду. И земска реформа, хочь пôднесла чувство провинціяльного самопôзнаня, не могла въ россійскôй соспôльности розвинути поважаня для закона. Наше законне право: просити и жадати — обернено въ мертву букву. Безъ чувства законности, безъ соспôльного мнѣнія, безъ свободы критики надъ выроджуючимися идеями — соспôльнôсть Россіи представляе роздроблену, бездѣльну масу способну все поглотити, але неспосôбну до борбы. Для того Черниговске Земство констатуе свою безсильнôсть приняти якѝ небудь мѣры въ борбѣ противъ зла и вважае своею обязанностію, подати се до вѣдомости правительства.“

Другѝ земства, а именно полтавске и харкôвске земство тожь само выска-

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 13.

ÔТДѢЛЪ III.

Другій зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7; 9, 10, 11, 14, 15, 16 и 17.)

Пôсля вечеры слѣдувала музика, бо треба знати, що зôбране товариство було майже выключно музикальне. Панъ Топперъ спѣвавъ знаменито басомъ такъ, що при спѣвѣ не выбѣгали ему навѣть жилы на чолѣ, и не червонѣло лице. Сестрѣнниця Скруджа грала гарно на гарфѣ; она заспѣвала теперь при гарфѣ кôлька маленькихъ пѣсень.

Одну зъ тыхъ пѣсень тямивъ добре Скруджь; еи спѣвавъ той хлопець, котрого ему духъ минувшого Рôздва показувавъ въ школѣ. Коли Скруджь почувъ теперь тую пѣсню, пригадавъ ôнъ собѣ все, що духъ ему показувавъ. Ôнъ мякъ чимъ разъ бôльше пôдъ вплывомъ тои пѣснѣ и жалувавъ, чому скорше не почувъ гомону еи, а тогды мôгбы бувъ свое житье цѣлкомъ инною понести дорогою, и не потребувавбы теперь выповняти покуты, вызначенои черезъ тѣни покôйника Марліого.

За якійсь часъ затихла гра, занѣмѣли и спѣвы. Почались гры въ фанты. Се були вправдѣ дитинячѝ забавы, але не треба забувати, що причиною и головною особою рôздвяныхъ святъ есть такожь дитина. Напередъ розпочали гратися въ слѣпу бабку. При тôй способности тяжко менѣ не замѣтити, що панъ Топперъ ани не бувъ дѣйстно слѣпымъ, ани завязанье очій не було такожь дѣйстне.

Рѣчь цѣла була, здаеся, уложена межи нимъ а сестрѣнцемъ Скруджа, а духъ того Рôздва знавъ такожь о тôмъ добре; бо и способъ, въ якій ôнъ ловивъ одну зъ сестеръ Скруджовои сестрѣнницѣ, бувъ чистымъ надужитьемъ людскои легковѣрности. Куда она ишла, ишовъ и ôнъ, розтручуючи столы, перескакуючи стôльцѣ, и мотаючись въ довгохвостѝ суквѣ дамъ. Але все таки, где була она, бувъ и ôнъ; часомъ удававъ ôнъ, що хоче нѣбы-то кого инного спôймати, и въ тôй хвили обертався дальше прослѣдувати красавицю.

Она кричала безустанно, що се не чесный способъ поступованя — и дѣйстно було се такъ, але въ кôнци допавъ ôнъ еи въ тѣснôмъ кутику, зъ ôтки вже годѣ було дальше утѣкати. Панъ Топперъ удавъ, що не розпôзнае особы, котра передъ нимъ стоитъ, и почавъ оглядати еи волосье, перстень на руцѣ и нашійникъ на шіѣ, словомъ его поступованье переходило тутъ вже всякѝ границѣ. Она выповѣла ему дѣйстно свôй поглядъ на цѣлу рѣчь, и вже другѝ панове були далеко острожнѣйшѝ, знаходячись въ тôмъ самôмъ положеню.

Сестрѣнниця Скруджа не брала участи въ тôй забавѣ. Она сидѣла собѣ выгôдно на канапѣ оперши ноги на стôльчику, а Скруджь и духъ стояли заразъ за нею. Але въ дальшихъ грахъ брала и она участь, показуючи велику притомнôсть и проворнôсть при кождôй способности. Що бôльше, она перевысшила навѣть, на велику радôсть Скруджового сестрѣнця, свои сестры, хоть и они були не абы якѝ панночки, о чѣмъ п. Топперъ мôгъ найлѣпше посвѣдчити. Було ихъ всѣхъ близько двайцять осôбъ, молодшихъ и старшихъ, а такожь и самъ Скруджь бравъ участь въ забавѣ, ôнъ ôтповѣдавъ голосно на всѣ запытаня, и дуже часто ôтповѣдавъ совсѣмъ трафно, але его голосу не чувъ никто кромѣ него самого.

Дуже се сподобалось духови, що бачитъ свого товариша въ такъ веселôмъ настрою; ôнъ поглядавъ на него такъ ласкаво, що Скруджь мовь дитина почавъ его просити, щобы они лишилися тутка, ажь доки гостѣ не розôйдутся. Однаковожь духъ не мôгъ пристати на тое.

„Починаеся нова гра“, сказавъ Скруджь. „Ще тôлько пôвъ годины, духу!“

Гра тая называлася „такъ и нѣ“, и полягала на тôмъ, що сестрѣнець Скруджа замысливъ собѣ якусь особу або рѣчь, а другѝ мусѣли тое ôтгадати. На пытаня можна було ôтповѣдати тôлько „такъ“ або „нѣ.“

Пытаня посыпались скоро и показалося, що ôнъ мае на гадцѣ звѣря, якесь живуче звѣря, гидке, дике; звѣря, котре часомъ мурмотѣло а часомъ и говорило, а дальше звѣря такого роду, що его ани воджено на ланцуху, ани показувано за грошѣ, ани забивано, а звѣрямъ тымъ не бувъ ани кôнь, ани оселъ, ани корова, ани вôлъ, ани тыгръ, ани песъ, ани кôтка, ани медвѣдь. При кождôмъ новôмъ пытаню пôдносився голосный смѣхъ, такъ що сестрѣнець Скруджа мусѣвъ вставати зъ софы и завзывати всѣхъ до порядку. На разъ скрикнула сестра Скруджовои сестрѣнницѣ, заносячися ôтъ смѣху:

„Я вгадала, я знаю, я знаю.“

„Ну, ктожь се такій?“

„Вуйко Скруджь!“

И такъ було дѣйстно. Всѣ почали дивоватися, що никто борше не впавъ на тую гадку, и твердили, що на пытанье „чи се не медвѣдь?“ належало ôтповѣсти „такъ“, бо инна ôтповѣдь мусѣла конечно ôтвернути ихъ гадки ôтъ пана Скруджа, хотьбы его власне були мали на думцѣ.

(Дальше буде.)

зали, що при теперѣшнôмъ станѣ рѣчій въ Россіи соспôльнôсть, отже и земства не въ силѣ брати удѣлу въ борбѣ противъ зла, до котрои завзывае ихъ правительство. Харкôвске земство доволѣ ясно выказало потребу конституціи и тôлько на той случай забезпечило, що розрушаюча пропаганда упаде передъ объединеною свобôдною дѣятельностію соспôльности и правительства. „Всемилостивѣйшій Государь!“ такъ кôнчится адреса харкôвского земства — „дай твоему вѣрному народови право самоуправы, котре належится ему ôтъ природы; дай ему милостиво тое, що ты давъ вже Болгарамъ. Скоро побачишь тогды, яка буде потужна, якъ процвите, яка богата буде Россія. Богъ давъ нашому народови и нашôй рôднôй Украинѣ все, що тôлько ôнъ мôгъ дати, тôлько одного не давъ намъ и о тое просимо Тебе: дай намъ вольнй законы, розôрви узлы, котрй и доси вяжутъ нашй соспôльнй а навѣть нашй людскй права. И коли Ты зробишь по нашôй просьбѣ, вволишь нашу волю, Всемилостивѣйшій Государь, тогды мы не тôлько що протягнемо руку нашу на помôчь, щобы выкорѣнити партію перевороту и вратовати рôдну землю зъ соспôльнои недолѣ, але тогды мы самй зможемо се дѣйстно зробити.“

Съ жалемъ однакожь треба сказати, що тй голосы черниговского, полтавского и харкôвского земства не дôйшли навѣть до царскои вѣдомости. Въ Черниговскôмъ земствѣ не допустили мѣродайнй сферы до ухвалы повысшои адресы, а хочь полтавске и харкôвске земство ухвалили свои адресы, то за тое Гордѣенка предсѣдателя харкôвского земства, котрого адреса головно вызначалася отвертымъ жаданьемъ конституціи, выслано по административному порядку на Сибиръ. Тымъ не менше однакожь остаются голосы тыхъ земствъ зъ р. 1878 дуже важными. Слѣдуючй лѣта вповнѣ оправдали обавы тыхъ земствъ. Соспôльнôсть Россіи оказалася безсильною передъ революційною пропагандою, а россійске правительство мимо найбôльше строгихъ мѣръ не може поконати революційного движеня. Пригляньмося теперь еще самôй революційнôй пропагандѣ, чого она теперь жадае ôтъ россійского правительства и до чого стремитъ. Еще въ Ч-лѣ 8. „Дѣла“ подали мы новѣйшу програму революційнои партіи оголошену въ революційнôмъ органѣ „Народная Воля“. Обговорюючи тую програму мы показали, що она въ своѣй сущности не есть ничимъ иншимъ якъ тôлько жаданьемъ наданя конституціи и повнои свободы для Россіи. Недавножь оповѣщена нова ôтозва революційного комитету знову ограничаеся на однôмъ жаданю конституціи. Зôбравши всѣ тй факта разомъ мы можемо теперь означити характеръ самого революційного движеня въ Россіи, якъ и пояснити причины его страшного, що разъ бôльшого взросту. Супротивъ фактôвъ дотеперь выявленыхъ не можна сомнѣватися, що теперѣшный рухъ революційный сягае далеко глубше и ширше, якъ давнѣйшй студентскй непорядки, — ôнъ обнимае майже цѣлу соспôльнôсть Россіи и тымъ поясняеся, для чого бюрократія мимо всѣхъ усилій не може его поконати, для чого соспôльнôсть ни разу не взяла участи въ выкрываню революційныхъ дѣятелѣвъ, для чого на мѣстце одной жертвы являются десятки новыхъ неустрашимыхъ подвижникôвъ революціи. Жаданье свободы — такои, яку мае цѣла Европа, жаданье конституціи — хочь такои, яку маютъ Болгаре, се тй зазывы, що еднаютъ собѣ численныхъ прихильникôвъ середъ цѣлои соспôльности Россіи, а численнй щоденнй увязненя, се той неустаючій пôдпалъ, котрый, задаючи безчисленнымъ родинамъ безперестаннй удары сягаючй до глубины найсвятѣйшихъ родинныхъ чувствъ, еще бôльше ятритъ и ранитъ цѣлу соспôльнôсть. Не перечимо, що въ теперѣшнôмъ революційнôмъ движеню Россіи есть богато нигилистичныхъ елементôвъ, однакожь годѣ теперь вже говорити, щобы цѣлый рухъ бувъ чисто нигилистичнымъ. Почавши ôтъ французкои революціи въ кождôмъ революційнôмъ руху появляются скрайнй елемента, однакожь не они творятъ силу революціи. Скрайнй революційнй елемента вже ôтъ бôльше якъ пятьдесятъ лѣтъ проявлялися въ россійскôй соспôльности, а предсѣ не потягали они за собою цѣлыхъ масъ. Доперва, коли рухъ революційный прибравъ характеръ дѣйстно вольнодумного движеня и поставивъ своею цѣлію свободу и добро народôвъ Россіи, стався ôнъ безмѣрнымъ, непобѣдимымъ и майже всемогущимъ. Россійска соспôльнôсть поставлена въ альтернативу: або бути бездѣльною супротивъ дальшого взросту революційного руху, або статися слѣпымъ орудіемъ полицейскихъ мѣръ правительства розрываючихъ члены соспôльности але не указуючихъ навѣть надѣи на лучшую долю— природно ôтповѣдае: мы не желаемо революціи, але тымъ менше желаемо удержаня старого строю. И такъ остаеся правительство безсильнымъ, а строгй мѣры правительства лише збôльшаютъ таборъ невдоволеныхъ. „Досвѣдъ показавъ вже“ — пише росс. газета „Голосъ“, „що одна полицейска власть, якъ бы и добре она була организована, недостаточна для борбы съ революційною пропагандою“. „Мало того, — додае „Новое Время“ — выключно полицейскй мѣры для борбы съ лихомъ не рѣдко достигаютъ цѣлій совсѣмъ противныхъ“. — „При правильнôй организаціи всѣхъ силъ соспôльности, при ôткрытôй ихъ дѣятельности и — додаймо — при повнôй свободѣ всякои соспôльнои дѣятельности“ — пишутъ „Современнія Извѣстія“ — ни Соловевы, ни Гартманы, ни Молодецкй не були бы у насъ можливй; они объязанй своимъ существованьемъ уединеню, розôрванности, тайнѣ и незаконности нашихъ соспôльныхъ организацій“. Треба признати, що тіи голосы россійскихъ часописій, мимо цензурнои строгости, яка тяжитъ надъ ними, указуютъ досыть ясно, що якъ зъ однои стороны причина теперѣшныхъ непорядкôвъ въ Россіи почивае въ самôмъ абсолютнôмъ а при тôмъ майже до крайности здеморализованôмъ устрою Россіи, такъ зъ другои стороны тôлько сповненье жаданя свободы и конституційного устрою державы може положити конець тôй борбѣ россійскои соспôльности съ россійскимъ правительствомъ. Россія не мае теперь иншого выходу, якъ пôйти тою дорогою, якою закôнчилися всѣ революційно-либеральнй движеня цѣлои Европы. Всякй иншй мѣры будутъ пропащй и еще бôльше шкодливй, они ослаблятъ матеріяльнй и моральнй силы Россіи, побôльшатъ таборъ вже теперь безчисленныхъ революціонерôвъ и невдоволеныхъ жителѣвъ Россіи, але не привернутъ миру и ладу. Южнорускй земства съ патріотичною явностію розкрыли властивй причины зла и указали дорогу поправы зла, а россійске правительство вже нынѣ муситъ жалувати, що не послухало ихъ голосу.

Австрія, Нѣмеччина и Россія.

Поглядъ на положенье политичне.

II.

О початку и взростѣ Россіи говорити не потребуемо; они суть нашимъ читателямъ звѣстнй. Черезъ роскладъ Польщѣ Россія почала сусѣдовати съ Австріею. Россія неразъ воювала въ союзѣ съ Австріею противъ Турціи, Франціи... але вôйны межи Австріею а Россіею не було дотеперь николи. Россія таку пріязнь заховувала къ Австріи, що въ 1816 р. звернула Австріи округъ тернопôльскій и чортковскій, — въ 1846 позволила прилучити округъ краковскій, такъ що не тôлько не грозило Австріи ніяке небеспеченьство зъ тои стороны, але Россія въ 1848 р. посылала еще свои войска Австріи ратувати.

Австрія есть оточена ôтъ Бодензе майже до Кракова Германіею, ôтъ Кракова до Молдавіи Россіею, ôтъ полудня сосѣдуе она съ Италіею, державою такожь розвиваючоюся — а наконець съ народами пôвострова балканьского. Особлившу увагу звернути намъ належитъ на два першй моцарства т. е. на Нѣмеччину и Россію, съ котрыми Австрія пріязнй ôтношеня заховувати повинна, не такъ по сусѣдствѣ, якъ бôльше по причинѣ головныхъ своихъ мешканцѣвъ, зъ котрыхъ Нѣмцѣ въ Германіи, а Славяне въ Россіи знаходятъ собѣ покревныхъ. Вже для тыхъ причинъ Австріи не слѣдуе зривати ни съ одною зъ повысшихъ державъ.

Австрія повстала черезъ федерацію. Поодинокй королевства и краѣ застерегаючи собѣ свои устройства автономичнй, лучилися до купы, щобы лекше опиратися Туркамъ. Австрія есть для того державою зложеною зъ рôжныхъ краѣвъ и народôвъ, котра въ певныхъ обстоятельствахъ сильною, а при иншихъ слабою статися може, — а то въ мѣру того, чи ôтповѣдае она розвоеви въ дорозѣ въ якôй повстала, чи задовольняе всѣ свои народы, и чи входитъ въ союзы свому складови ôтповѣднй?

Ни въ однôй державѣ Европы не стоитъ система внутренной политики въ такъ тѣснôй звязи съ внѣшными союзами, якъ въ Австріи.

Що до Прусъ Австрія, особенно ôтъ конгресу вѣденьского, завсѣгды заховала велику пріязнь, будовала она навѣть (може зъ взглядôвъ стратегичныхъ) власнымъ коштомъ пôвнôчну желѣзницю (Нордбанъ) вздовжъ прускои границѣ, що однакожь Австріи въ 1866 р. не выйшло на добре.

Съ Россіею Австрія такожь заховувала тревалу пріязнь. Було вправдѣ одно пытанье, котре могло пріязнй ôтношеня ослабити, або и ихъ розôрвати, а тымъ пытаньемъ була и есть справа всхôдна. Такъ въ р. 1828., коли россійскй войска перейшли Балканъ, Австрія готова була взяти за оружіе противъ Россіи; а въ р. 1854, власне зъ причины всхôдного пытаня, Австрія вступила въ союзъ зъ западными державами и выставила корпусъ противъ Россіи. Зъ того то часу пріязнй ôтношеня межи Россіею и Австріею озябли, Австрія осталася ôтъособнена и почалися для неи нещастя: такъ въ р. 1859 противъ Франціи и Италіи, а въ р. 1866 противъ Прусъ и Италіи, где Австрія не маючи о кого опертися, понесла великй страты.

Мимо того межи Австріею а Россіею не було еще вôйны. Пытанье всхôдне виситъ и нынѣ, готово выкликати замѣшательства; бо конгресъ берлинській вмѣсто розвязати пытанье, еще бôльше замотавъ его; намъ однакожь видится, що интересомъ Австріи есть выстерѣгатися всего, що бы до непріязни або до вôйны съ Россіею провадити могло.

По роцѣ 1866, где Прусы взбилися въ силу, Австрія зôстала ослаблена. Прусы запевненй въ пріязни Россіи, могли предприняти 1870 похôдъ на Францію и тую поконати, стали на чолѣ цѣсарства нѣмецкого, що ихъ силу еще збôльшило, коли тымъ часомъ Россія держала Австрію въ шаху.

По великôй змѣнѣ въ положеню державъ европейскихъ, вытворенôй французко-нѣмецкою вôйною, Прусы и Россія становили тую силу, противъ котрои не було рôвноваги въ Европѣ. Нѣмеччина и Россія импонували Европѣ. Бисмаркъ опертый на пріязни Россіи не прійнявъ ніякого вмѣшательства, чи конгресу европейского и самъ диктовавъ поконанôй Франціи условія миру.

Нѣмеччина и Россія мали власть и силу рѣшучо вплывати на долю Европы, а що до европейского всходу, могли предприняти такй змѣны, котрй провадилибы до природного и остаточного розвязаня всхôдного пытаня.

Стефанъ Качала.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Въ *радѣ державнôй* ведутся теперь обрады надъ проектомъ закона о будовѣ арльбергской (форарльбергской) желѣзницѣ. Якъ небудь самъ предметъ есть передовсѣмъ економичнои и финансовои важности, однакожь и тутъ замѣшалися политичнй мотива, такъ якъ будова желѣзниць стоитъ въ тѣснôй звязи съ политичнымъ становищемъ державы. Арльбергска желѣзниця мае передовсѣмъ на цѣли отворити продуктамъ Австріи и Угорщины дорогу на захôдъ а то съ поминеньемъ Нѣмеччины, котра установила у себе о много некористнй условія для ввозу и перевозу австрійскихъ продуктôвъ придержуючися засады протекційности для своеи торговлѣ супротивъ другихъ державъ, а такожь и супротивъ Австріи и Угорщины. Арльбергска желѣзниця малабы отже оминути утяжливу звязь торговельну съ Нѣмеччиною а злучити Австрію съ вольноторговельною Швайцаріею и съ дальшимъ заходомъ Европы. Однакожь тая желѣзниця не дасться оправдати зъ становища чисто економичного по перше для того, що еи будова вымагае значнои жертвы финансовои зъ стороны державы (надъ 35 миліонôвъ), а въ друге для того, що не ма ніякои поруки за еи рентовнôсть. Тôлько политичнй причины склонили бôльшôсть палаты послôвъ до принятя предложеня закона о арльбергской желѣзници за пôдставу специяльныхъ обрадъ, чимъ уже и само принятье цѣлого проекту есть запевнене. Зъ всѣхъ бесѣдникôвъ поклавъ пос. Отто Гавзнеръ найбôльшій притискъ на политичну сторону арльбергской желѣзницѣ. Въ будовѣ сеи желѣзницѣ бачитъ бесѣдникъ першій крокъ Австріи до економичнои еманципаціи зъ пôдъ вплыву Нѣмеччины. „Есть се першій крокъ до вызволеня зъ пôдъ мнимого союзника (Нѣмеччины), котрый съ нечуваною безвзглядностію задае нашимъ економичнымъ ôтношенямъ ударъ за ударомъ, рану за раною. Сей союзникъ зъ однои стороны не подае намъ въ економичнôмъ и торговельнôмъ ôтношеню ніякихъ користій, а зъ другои стороны силуе насъ до крайного высиленя пôдъ взглядомъ милитарнымъ и политичнымъ. Сей союзникъ подвôйно некористно вплывае на насъ, найперше перетинае нашй артеріи духовй, а по друге неприродно збôльшае жерела нашихъ выдаткôвъ и тымъ шкодливо вплывае на билянсъ нашого народного маетку. Вызволитися зъ пôдъ сего шкодливого вплыву — се въ моихъ очахъ выдаеся такъ важною справою, що першій крокъ въ тôмъ взглядѣ не вважаю за надто коштовнымъ, хочь бы навѣть малисьмо на будову тои желѣзницѣ выдати бôльше якъ 35 миліонôвъ. Для того буду голосувати за будовою сеи желѣзницѣ“. Якъ небудь выступленье О. Гавзнера противъ Нѣмеччины немило вразило централистичну партію, мимо того дуже значна бôльшôсть голосувала за проектомъ, противъ котрого промовляли зъ економичного и финансового становища знаменитй бесѣдники Саксъ (фаховый въ справахъ желѣзниць) и Найвиртъ. За тое правиця приняла дуже прихильно бесѣду Гавзнера вымѣрену противъ союза съ Нѣмеччиною. На 58-ôмъ засѣданю рады державнои дня 1. (13.) марта закôнчено специяльнй розправы надъ проектомъ закона о арльбергской желѣзници. Цѣлый проектъ принято пôсля внесеня комисіи. — До рады державнои внесено на руки пос. о. Озаркевича кôлька петицій руского духовеньства зъ Галичины въ справѣ получшеня и регуляціи дотаціи.

Дня 28. лютого (11. марта) обрадовала буджетова комисія надъ правительственнымъ предложеньемъ що-до провизоричного побору податкôвъ и покрытя выдаткôвъ по конець мая и що до затягненя 20-миліоновои пожички. При тôй случайности розвинувъ министеръ финансôвъ бар. Кригсавъ свою програму финансову: Правительство внесло свое предложенье що до покрытя правдоподôбного недобору пожичкою для того, що еще справозданье комисіи буджетовои що-до точнои цифры недобору не есть выготовлене и тая цифра не есть еще точно знаною. Правительство настае на переведеню розпочатои реформы податкôвъ. Правительство переведе не тôлько регуляцію грунтового податку, але такожь и регуляцію домового податку. Найважнѣйша однакожь точка реформы податкôвъ — се реформа податку доходового, съ котрою лучится такожь реформа закона о заробковôмъ податку, а ôттакъ внесенье проекту закона о податку ôтъ рентъ и закона о акційныхъ спôлкахъ. Правительство задумуе въ осени внести новый загальный законъ о податку доходовôмъ. Такожь и посереднй податки вымагаютъ реформы. Що до податку ôтъ пива и горѣвки ведутся еще переспрaвы съ Угорщиною. Слѣдуе такожь реформа податку ôтъ цукру. Працѣ около реформы податкôвъ поступали доси дуже повôльно и нема надѣи, щобы рефома була переведена еще [illegible]го року. Недобôръ за рôкъ 1880 и той, [illegible]кій

правдоподобно окажеся на р. 1881 не може бути покрытый безъ помочи внесеныхъ проектôвъ о новыхъ дрôбнѣйшихъ податкахъ. Правительство ôтступило лише ôтъ проекту о доповняючôмъ податку (Ergänzungssteuer) а ôтъ прочихъ проектôвъ не ôтступило. Вправдѣ правительство и дальше буде старатися ощадностію зменшати выдатки, але при змѣнѣ администраціи не дасться много ощадити. Треба отже жерела доходôвъ побôльшати и скрѣпляти. Министеръ мае надѣю, що рада державна не ôткине всѣхъ проектôвъ о новыхъ податкахъ. Що до затягненя пожички, то се не есть, пôсля гадки министра, ôтступленье ôтъ засадъ высказаныхъ въ троновôй мовѣ. Тамъ приречено лише, що звычайнѝ выдатки будутъ покрыванѝ безъ затяганя новыхъ пожичокъ, а не надзвычайнѝ податки. — Коли ôттакъ зъ помежи послôвъ пôднялися голосы противъ выдаваня облигацій золотои ренты, министеръ объявивъ готовôсть ôтступити ôтъ золотои ренты, а пристати на паперову ренту, а коли гдеякѝ освѣдчилися противъ ренты въ паперахъ, министеръ зновъ повернувъ до золотои ренты. Тая непевнôсть и похитливôсть министра финансôвъ выкликала дуже немиле враженье такъ середъ централистôвъ якъ и середъ автономистôвъ. Всѣ дневники розводятся надъ тымъ, що необôзнанôсть министра финансôвъ съ найважнѣйшими пытанями финансовыми може наразити державу на значну шкоду. Финансы Австріи вымагаютъ вправнои и свѣдомои руки, котрабы могла ними управляти. Коли министеръ державныхъ финансôвъ буде такъ податливый на всѣ стороны а несвѣдомый въ найважнѣйшихъ справахъ финансовыхъ, тогды легко може статися, що ôнъ заключитъ съ вѣрителями державы дуже некористнѝ умовы, що ôнъ не буде мôгъ перевести операціи пожичковои, а въ реформѣ податкôвъ не выведе кôнця. Се нещасливе выступленье министра финансôвъ въ буджетовôй комисіи выкликало вже навѣть поголоски о кризѣ министеріяльнôй. На кождый случай становище бар. Кригсав'а есть дуже клопотливе и дебаты буджетовѝ будутъ тяжкою пробою его дальшого урядованя.

Поголоска о уступленю министра Земялковского оказалася неправдивою. Фактомъ есть тôлько тое, що мин. Земялковскій не мавъ на стôлько вплыву чи охоты, щобы до министерства Таффого втягнути еще одного Поляка, черезъ що попавъ въ неласку своихъ краянъ. Польскѝ дневники напали за тое на свого министра, а навѣть „Czas“ хочь стае въ оборонѣ Земялковского, говоритъ, що министеръ любитъ бôльше свою посаду якъ рухливôсть.

Въ палатѣ панôвъ принято на 18-ôмъ засѣданю 1 (12) марта новелю о податку грунтовôмъ въ другôмъ и третôмъ читаню.

Въ пятницю мае вже послѣдувати перерва въ засѣданяхъ рады державнои. Рада державна збереся ажь 2. лат. цвѣтня. Передъ лат. великодными святами маютъ прійти еще пôдъ обрады: проектъ провизоричного закона буджетового, проектъ закона о зверхнôй формѣ нотъ банковыхъ, и, если выстане на тое часъ, проектъ закона противъ лихвы.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Невыдачу Гартмана принято въ Петербурзѣ не конче приклонно. Офиціяльный Journal de St. Petersbourg, органъ Горчакова, видитъ въ тôмъ манифестацію противъ Россіи, котра въ найлѣпшôмъ разѣ може закôнчитись ôтликаньемъ кн. Орлова зъ посады амбасадора въ Парижи. Его мѣстце займивбы чоловѣкъ, котрый зъумѣе честь Россіи насупротивъ републики французкои на будуще успѣшнѣйше заступати. Кн. Орловъ выславъ справозданье Казота о Гартманѣ свому правительству и ожидае новыхъ инструкцій.

Лорисъ-Меликовъ, въ котрого рукахъ спочивае судьба нынѣшнои Россіи, а именно утихомиренье нигилистичного движеня, стремитъ до сеи цѣли дуже постоянно, але и дуже оглядно. Передъ веѣмъ оперъ ôнъ систему свого дѣланя не на выключнôй помочи органôвъ правительственныхъ и полиційныхъ, але на содѣйствію лѣпшои части, самого народу, котру назвавъ „честными людьми“, и о котрôй есть пересвѣдченый, що ѣй залежитъ на добрѣ всеи державы. Симъ зôрвавъ ôнъ съ давною системою строгого политичного надзору надъ всѣмъ и всѣми, котрои придержовався ген. Гурко, котра однакожь, якъ показалось, не була въ силѣ глубоко вкоренене зло усунути. До того покинувъ ôнъ дорогу репресалій, а спокôйнымъ горожанамъ запоручивъ безпеченьство особы и майна. По найновѣйшимъ же донесенямъ постарався Лорисъ Меликовъ и о знесенье „третого ôтдѣленя“, институціи полиційнои, зненавидженои цѣлымъ народомъ задля абсолютнои своеи власти, котру посѣдала и котру майже завсѣгды надуживала. Съ паденьемъ „третого ôтдѣленя“ упавъ и полиційный терроризмъ генерала Дрентелена, котрый бувъ шефомъ сеи поганои але заразомъ и страшнои для всѣхъ институціи. Дневники звѣщаютъ, що знесенье „третого ôтдѣленя“ принято въ цѣлôй державѣ съ одушевленьемъ такимъ, съ якимбы витано указъ о конституціи. Лорисъ Меликовъ — пишутъ они — заповѣдае симъ чиномъ нову еру въ Россіи, еру частковои бодай свободы. Вже на становиску генералъ-губернатора въ Харковѣ заявлявъ ôнъ при кождôй нагодѣ велику умѣреннôсть въ порôвнаню до другихъ генер. губернаторôвъ, якъ Гурка або Тотлебена. Черезъ весь часъ свого урядованя не выдавъ ни одного засуду смерти, змѣняючи ихъ заедно на вязницю, сорокъ студентамъ, выключенымъ зъ университета Харкôвского, позволивъ назадъ вернути до науки. Умѣреннôсть Лорисъ Меликова припаде теперь въ участи цѣлôй державѣ. Еслибы бувъ схотѣвъ царь Александеръ II послѣдный атентатъ на свою особу ôтдячити репресаліями, то, по гадцѣ прасы россійскои, бувбы ôтдавъ диктатуру въ руки Тотлебена, котрый навѣть у самогожь россійского народу наживъ собѣ славы Муравієва. Лорисъ Меликовъ не есть полицистомъ, але мужемъ стану, который готовъ увзглядпити всѣ желаня народа.

Доконечный сей зворотъ въ внутреннôй политицѣ Россіи предсказували мы уже давнѣйше, высказуючи наше мнѣнье, що оглядне правительство повинно передъ всѣмъ роздѣлити стремленя нигилистôвъ ôтъ управненыхъ желаній мальконтентôвъ, котрѝ домагаются конституційныхъ свободъ. Деспотична Россія — то великій анахронизмъ въ нынѣшнôй Европѣ, и лишень такѝ вороги домашнѝ якъ Катковъ съ своею мрѣею о „объединенію и обрусѣнію“ всѣхъ народôвъ Россіи, могли его пôддержовати, указуючи заедно або на неспособнôсть народôвъ Россіи до принятя конституціи, або полохаючи правительство сепаратистичными стремленіями Малороссôвъ. Россія стоитъ нынѣ передъ альтернативою: свобода народôвъ або революція. Тому очи всѣхъ звернени такъ пильно на всѣ розпорядженя Меликова.

Англія. Лордъ Биконсфильдъ заповѣвъ розвязанье парляменту на великоднѝ свята, а вже теперь всѣ сторонництва парляментарнѝ розвинули дуже широку агитацію предвыборову. Щодня поодинокѝ мужѣ державнѝ, проводиры сторонництвъ и будущѝ кандидаты до тѣла законодательного обвѣщаютъ свои програмы политичнѝ, въ котрыхъ на разѣ мало есть позитивного, але за тое выступае широка критика внутреннои и внѣшнои политики теперѣшного министерства. Само собою розумѣеся, що приклонники Биконсфильда, або такъ званѝ консерватисты, величаютъ лишь дѣяльнôсть министерства, котрому приписуютъ великѝ успѣхи такъ на поли внутрѣшнои администраціи, именно въ справѣ зменшеня податкôвъ и уплаты довгôвъ державныхъ, якъ и на поли заграничнои политики. По ихъ мнѣнію, трактатъ берлиньскій и вôйны, провадженѝ Англіею въ Африцѣ и Азіи, скрѣпили сильно повагу державы въ Европѣ и запоручили ѣй тревале вліянье на справы континентальнѝ. Въ стремленю либерального сторонництва, котрого головою есть Глядстонъ, бачатъ они лишь шкоду Англіи, а Гомерулѣ ирійскѝ, котрѝ домагаются бôльшои автономіи для Ирляндіи, суть въ ихъ очахъ зрадниками. Противно доказуютъ знову либералы въ своихъ проклямаціяхъ и меморіялахъ предвыборовыхъ, що ани берлиньскій трактатъ не есть дѣломъ Биконсфильда и его заслугою, якъ такожь суть они того пересвѣдченя, що заграничнѝ вôйны набавили лишь Англію непотрѣбныхъ выдаткôвъ. Англія, кажутъ они, не була въ силѣ повздержати россійско-турецкои вôйны, а хочь знищила санстефаньскій миръ, то заступила его такимъ недоладнымъ (берлиньскимъ), що по нынѣшній часъ на орієнтѣ европейскôмъ нема ладу. Ани всхôдна Румелія, ани Греція, ани Чорногора не суть нынѣ задоволенѝ. Въ Малôй Азіи обôймила Англія администрацію, але хибай лишень на папери. Туреччина такъ высоко цѣнитъ повагу Англіи, що до сего часу не выконала ни однои точки берлиньского трактату. Ноты Биконсфильда о уладженю границь турецко-греческихъ и турецко-черногорскихъ ховае слабосильна Порта просто до коша. Чи занятье Кипру вынагородитъ Англіи еи кошта на приготовленя военнѝ, треба сомнѣватися? Чимъ есть Англія, пытаютъ они, безъ союзника на континентѣ противъ могучои Россіи? Чи союзъ, заключеный вторôкъ въ жовтни княземъ Бисмаркомъ межи Нѣмеччиною и Австріею, есть такожь заслугою лорда Биконсфильда?

Проклямація Гомерулôвъ ирійскихъ (автономистôвъ) до Ирійцѣвъ гласитъ: „Премієръ Англіи (Биконсфильдъ) выдавъ вамъ вôйну. Замѣсть паролѣ хоче его министерство, по шестилѣтнôмъ немощнôмъ и жорстокôмъ панованю на зверхъ, а обманчивôмъ у внутри, межи васъ и Англичанъ кинути кôсть незгоды, щобы собѣ продовжити житье. Негôдный манифестъ Биконсфильда ôтликуссь до найгôршихъ упереджень и пристрастій, щобы англійскій народъ розъярити противъ Ирляндіи. Лордъ Биконсфильдъ не хоче признати вамъ право порядковати вашѝ внутреннѝ ôтношеня и рôвноуправненье съ жителями Англіи. Несовѣстне и безстыдне сторонництво Торисôвъ всему причиною. Заграничная политика Биконсфильда зробила фіяско повне неславы. Его внутренна политика пустый туманъ и обманъ. Тому выступае ôнъ противъ ирійского народу и тровитъ темну масу на васъ. Знае ôнъ добре, що англійскій народъ не похвалитъ его за вынищенье нещастныхъ Афганôвъ и Зулюсôвъ. Ôнъ боится прилюдного осудженя за промарнованье скарбу державного, а теперь звертаесь до васъ о помôчь, до васъ, котрыхъ завсѣгды майоризовавъ, котрыми зле управлявъ и котрымъ казавъ голодовати и умерати зъ нужды. Земляки! Навѣть колибы прійшлося вамъ самымъ стояти, то таки сповнѣтъ вашъ обовязокъ и станьте противъ министра, котрый несправедливыми законами васъ угнетавъ, а зъ вашои нужды ругався. Голосуйте противъ кандидатôвъ министеріяльныхъ, якбы противъ вашихъ смертоносныхъ ворогôвъ. То простѝ интриганты и т. д...“

Англія, въ порозумѣню съ Францією и Австро-Угорщиною, выслала 14. (26.) м. м. нову ноту до в. порты, въ котрôй предкладае зложити интернаціональну комисію для остаточного розграниченя Греціи ôтъ Туреччины. Въ складъ комисіи вôйде ôтъ кождои державы, запоручившои трактатъ берлиньскій, по двохъ ôтпоручениковъ, одинъ для дѣлъ дипломатичныхъ, другій для техничнои працѣ.

На покрытье недобору въ выдаткахъ на вôйну съ Зулюсами вызначивъ уступаючій парляментъ 1.125.000 ф. стер. Нордкотъ предкладае буджетъ на текущій рôкъ и выказуе 3.340.000 ф. стер. недобору. Выдатки вынесутъ въ загалѣ 81.486.000 ф. стерл.

Франція. Въ розправахъ сенату о арт. 7. уставы школьнои забравъ голосъ и президентъ габинету, Фрейсине. Въ рѣчи своѣй перечитъ ôнъ, будьтобы згаданый артикулъ стремѣвъ до знищеня религіи католицкои. Бувъ бы се великій блудъ, котрого правительство не допустится. Религія обôйдеся безъ конгрегацій. Если законъ перейде въ сенатѣ, то правительство не стане нищити существующѝ конгрегаціи, а запытаесь лишь кожду поодиноку о еи тенденцію и чи кожда зъ нихъ посѣдае управнене существованье ôтъ державы. Правительство не стане замыкати ихъ школьнѝ заведеня въ способъ брутальный а ограничится лишь на тôмъ, що новоповстаючимъ конгрегаціямъ не надасть уже права выховувати молодѣжь. То не есть ніяке гоненье религіи. Въ прочѣмъ исторія послѣдныхъ часôвъ поучае, що конгрегаціи религійнѝ не завсѣгды мали на оцѣ етичне образованье народа, але дуже часто конспираціи политичнѝ. Конгрегаціи а реакція въ духу роялистичнôмъ були дуже часто синонимами. — Мимо того сенатъ ôткинувъ 7 арт. уставы школьнои. Якъ поступитъ собѣ парляментъ въ тôй дражливôй справѣ, еще не знати. На кождый случай не выступитъ ôнъ съ жаданьемъ знести систему двохъ палатъ и не стане домагатися розвязаня сенату.

Италія. Въ парляментѣ ведутся розправы надъ буджетомъ. При рубрицѣ министерства заграничного поставлено кôлька интерпеляцій, котрыхъ основою була Italia irredente и ôтношеня Италіи до Австріи. Интерпелянтъ Мартели каже: Въ политичнôмъ свѣтѣ пôдсуваютъ нашôй державѣ тенденціи заборовѝ. Жадаю проте, щобы правительство докладно ôтповѣло, щобы ôтперти подôбнѝ пôдозрѣня. Италія не посѣдае вправдѣ добрыхъ границь, але пріязнь Австріи есть для насъ бôльшои стôйности. Заграничну политику не повиннѝ мѣшати военнѝ агитаціи товариствъ (Italia irredente). Державѣ нашôй пристоитъ политика дефенсивна, хотяй не може Италія бути индиферентною на случай вôйны, котрабы знищила рôвновѣсъ державъ европейскихъ. Италіи географичне положенье не годится съ абсолютною неутральностію.

Нѣмеччина. Nordd. Allg. Ztg. воюе на перемѣну то съ прасою французкою то съ россійскою. Въ ôтповѣдь на тое пише франц. Diplomatique: „Нѣмеччина, то молохъ, котрый радбы пожерти Австрію и Голяндію. Австрія повинна проте шукати союза съ Францією и Россією.“

По выборахъ

до львôвскои рады громадскои.

Минувшого тыждня, якъ вже звѣщалисьмо въ попереднôмъ Ч-лѣ, выборомъ д-ра Михаила Гноиньского на президента мѣста Львова довершено послѣдного акту уконституованя новои рады мѣскои во Львовѣ. Згадуючи о новôй радѣ громадскôй мѣста Львова — столицѣ галицкои Руси — не можемо поминути сего сумного факту, що до новои рады громадскои на 100 радныхъ выбрано теперь всего лише двохъ Русинôвъ: О. Юліяна Сембратовича пароха ôтъ св. Петра и Павла и дра Сарницкого. За тое вôйшло до новои рады громадскои ажь 16 жидôвъ, а прочѝ раднѝ суть самѝ Поляки або спольщенѝ Нѣмцѣ. Додати належитъ, що теперѣшна рада мѣска выйшла зъ побѣдоносной листы „Łączność i Zgoda“ поставленои комитетомъ, на котрого чолѣ станувъ лат. священикъ кс. Стояловскій, проф. Цесельскій и др. съ шумнымъ покликомъ обороны интересôвъ вѣры, правды и т. д. Есть се новый доказъ, якъ понимаютъ галицкѝ Поляки толеранцію супротивъ Русинôвъ такъ шумно голошену, скôлько разôвъ прійде закрыти яку вопіющу несправедливôсть заподѣяну Русинамъ. На устахъ „Łączność i Zgoda“, а дѣлами задаеся ударъ за ударомъ, доказъ за доказомъ, що галицкѝ Поляки справдѣ ничого не забули и ничого не научилися зъ своеи дотеперѣшнои исторіи. Ôтъ столичнои людности польскои, котра такъ охоча высуватися на предводителя краевои опиніи, можна жадати що найменше горожаньского такту и розумѣня того важного становища, яке дѣйстно повинна занимати интелигентна столиця краю. Съ жалемъ треба однакожь скажати, що бôльшôсть львôвскои людности, верховодяча въ публичныхъ справахъ, не заявила навѣть змыслу для проводу въ опиніи галицкого мѣщаньства. Д-ра Смольку, обохъ Голуховскихъ, обохъ Черкавскихъ, Земялковского, Гавзнера и др. апотеозовано, каменовано и зновъ по новôй апотеозѣ обкидовано безчестію на львôвскôмъ капитолю въ мѣру того, якъ темнѝ силы безъ мысли и консеквенціи кидалися въ сю або ту сторону. Политика львôвскихъ трибунôвъ нажила собѣ широку славу шкандаличности, а загалъ верховодячои бôльшости Львовянъ хоруючихъ на Велико-полякôвъ не може повеличатися навѣть звычайными честнотами здорового розуму и почутя справедливости. Послѣднѝ выборы до рады громадскои вже не по першій разъ показали, якъ нетолерантно, коли не крайно ненавистно, манифестуеся бôльшôсть польского населеня Львова супротивъ Русинôвъ. Досыть буде згадати, що львôвскѝ Поляки съ незвычайною консеквенціею, якои имъ не достае въ всѣхъ иншихъ справахъ, ôтмовляютъ Русинамъ права на руску народну школу во Львовѣ, где есть бôльше якъ 800 дѣтій рускихъ потребуючихъ образованя, мимо того, що таке право признаеся львôвскимъ Жидамъ и Нѣмцямъ, мимо того, що державный судъ зложеный зъ людій безсторонныхъ и совсѣмъ далекихъ ôтъ попираня рускои народности зъ становища строгои справедливости, — а не братнои любови, признавъ львôвскимъ Русинамъ право на руску школу удержовану коштомъ львôвскои громады. Такъ отже маемо передъ собою той дивоглядный фактъ, що „згодливѝ братя“ не хочутъ признати Русинамъ на рускôй земли того, чого сама найбôльше строга справедливôсть Русинамъ ôтмовити не може. Така сама политика выявилася и при послѣднихъ выборахъ рады громадскои. Во Львовѣ жіе зверхъ 13.000 Русинôвъ, а межи ними дуже много поважныхъ людій зъ всѣхъ заводôвъ: университетскѝ професоры, священики, гимназіяльнѝ професоры, адвокаты, судовѝ, финансовѝ и администраційно-политичнѝ урядники, загально поважанѝ мѣщане, купцѣ, промысловцѣ, ремѣсники и т. д. Словомъ во всѣхъ верствахъ нашои мѣскои соспôльности маемо много Русинôвъ, котрѝ моглибы бути окрасою въ лонѣ рады громадскои мѣста Львова. А однакожь надъ всѣми тыми Русинами переходится до дневного порядку; натомѣсть польска бôльшôсть львôвскои людности оказуе велику прихильнôсть жидамъ и тôй то прихильности можна приписати що разъ взростаючу перевагу жидôвского елементу въ Галичинѣ въ загалѣ, а особливо во Львовѣ. Самъ поверховный поглядъ на Львôвъ показуе, що не тôлько мѣщаньскѝ камяницѣ що разъ бôльше переходятъ въ руки жидôвскѝ, але що вже навѣть рынокъ мѣста и всѣ головнѣйшѝ улицѣ переповненѝ жидôвскими склепами. Всѣ головнѣйшѝ заклады финансовѝ переходятъ въ руки жидôвъ, торговля стаеся ихъ монополемъ, колисьто славне львôвске купецтво вже майже до крихты нидѣе въ наслѣдство протекціи жидôвъ, а въ безпосереднôмъ сосѣдствѣ успеньскои церкви позволяе магистратъ розплыватися нехлюйству семитского племени. Можна бы еще зъ ультрапольского становища зрозумѣти, коли бы Поляки кривдячи Русинôвъ бодай свои власнѝ интереса попирали, але годѣ зрозумѣти, якъ можна добровôльно ôтдавати себе и другихъ въ жертву совсѣмъ чужого елементу. Чи се есть дорога, котру львôвскѝ Поляки хотятъ указати яко примѣръ до наслѣдованя своимъ братямъ на провинціи?.. Але нашѝ Поляки забуваютъ на все, навѣть на добро краю, на недавно такъ шумно голошену

економичну борбу „z żydami“, не забувають лише своеи ненависти до Русинôвъ. Однакожь повинни памятати, що по за кругомъ дѣланя рады громадскои мѣста Львова есть еще ширшій кругъ народного дѣланя, на котрôмъ дуже болючо можутъ почути наслѣдства своеи нетолеранціи для Русинôвъ.

НОВИНКИ.

— **Е. В. Цѣсарь** приймавъ въ недѣлю д. 14 л. марта депутацію Выдѣлу краевого зложену зъ пп. Окт. Петруского, дра Іос. Верещиньского и дра Гошарда, котра вручила адресъ желательный по поводу заручинъ Є. В. Арх. Рудольфа. Є. В. Цѣсарь принявъ галицку депутацію дуже благосклонно, заявивъ свою радôсть зъ объявôвъ льояльности и привязанности Галичини до Єго особы и династіи и завѣривъ, що Ôнъ именно Галичину все мае на памяти. Зъ выбору Сыновои Є. В. дуже тѣшився тымъ бôльше, що Арх. Рудольфъ пôйшовъ за голосомъ свого серця. Є. В. розпытувавъ депутацію про недостатокъ пануючій въ гдекотрыхъ сторонахъ Галичины и сердечно сожалѣвавъ надъ тымъ, що до неурожаю прибуло теперь еще нещастье повѣній.

— **Меморіялъ и депутація въ справѣ дотаціи духовеньства.** Наконець объявився межи нашимъ священьствомъ живѣйшій рухъ въ такъ важнôй и вже ôтъ довшого часу обговорюванôй справѣ дотаціи приходского духовеньства. Ходитъ передовсѣмъ о тое, щобы запобѣгчи ухваленю закона о дотаціи духовеньства пôсля правительственного предложеня, котре не тôлько не ôтповѣдае и найбôльше скромнымъ жаданямъ получшеня матеріяльного быту духовеньства, але навѣть еще бôльше бы его погôршило. Деканальни ôтпоручники пер. вдовично-сиротиньского фонда выбрали комитетъ, котрый мае въ порозумѣню съ деканатами зôбрати потребни дата и поясненя о станѣ нашого духовеньства, уложити отвѣтный меморіялъ и ôтнестися съ просьбою такъ до Впреосв. Митрополита якъ и до обохъ Впрео. Епископôвъ, щобы они станули на чолѣ депутаціи и такій меморіялъ предложили такъ Цѣсареви якъ и министерству. Щобы сей меморіялъ обнимавъ представленье стану цѣлого нашого духовеньства ôтнѣсся перемыскій комитетъ и до духовеньства львôвскои архіепархіи ôтозвою. Депутація до Вѣдня малабы удатися съ початкомъ цвѣтня и не ма сомнѣнія, що такъ рѣшуче и громадне выступленье цѣлого нашого духовеньства не буде безъ хосенныхъ послѣдствій на рѣшенье сеи такъ многоважнои справы нашого духовеньства.

— **Гр. вост. митрополитою** въ Чернôвцяхъ именованый архимандритъ Андріевичъ.

— **Модестъ Хоминьскій**, емеритованый совѣтникъ суду краевого, членъ выдѣла Ставропигійского Института, членъ Народного Дому и пр. умеръ вчора, д. 4 (16) марта въ 74 р. житя. Покôйникъ оставивъ значный маетокъ въ вартости надъ 100.000 зр. а именно каменицю противъ Народного Дому на розѣ ôтъ улицѣ краковскои и значну суму въ цѣнныхъ паперахъ. По смерти бл. п. Хоминьского найдено одно розпорядженье послѣдной волѣ зъ дня 28 мая 1878 р., въ котрôмъ установивъ универсальною сукцесоркою полишеной спадщины свою сестрѣнницю паню Анну Л., иннымъ членамъ родины позаписувавъ легата, а 10.000 зр. призначивъ на фондъ стипендійный въ першôй линіи для членôвъ родины. Вѣчная ему память!

— **О. Даміянъ Черкавскій** приходникъ въ Мостискахъ, консист. совѣтникъ умеръ въ 78 р. житя, а 45 священьства. Вѣчная ему память!

— **Именованя.** Е. В. Цѣсарь надавъ о. Александрови Стефановичови руск. катихитови при учительскôй семинаріи во Львовѣ и о. Іосафатови Собѣрайскому латин. катих. при учит. семинаріи въ Краковѣ титулъ старшого учителя. — Адюнктъ будôвництва въ Галичинѣ Ромуальдъ Ишковскій именованый инжинеромъ въ министерствѣ справъ внутренныхъ.

— **Удекорованье.** Є. В. Цѣсаръ надавъ Михаилови Вергановскому у Львовѣ, перенесеному въ станъ спочинку експедіентови почтовому I кл. за его многолѣтну похвальну службу срѣбрный крестъ заслуги съ короною.

— **Въ Коломыѣ** товариство литературне буде обходити дня 21 марта музикально декляматорскій вечеръ въ память Тараса Шевченка.

— **Конкурса учительски.** Мостиска рада школьна окружна розписуе дня 5 л. марта с. р. конкурса на учительски посады зреорганизованыхъ школъ: I Въ повѣтѣ мостыскôмъ а) въ женьскôй школѣ 1-кл. въ Мостыскахъ посада учительки съ платою 450 зр. и вольне мешканье. б) въ школахъ етатовыхъ 1-клясовыхъ съ платою 300 зр. вôльнымъ мешканьемъ и додаткомъ огорода: 1) въ Арламовскôй Воли 2) Баличахъ 3) Болановичахъ 4) Бортятынѣ 5) Крукеничахъ 6) Ляцкôй воли 7) Никловичахъ 8) Пôдлискахъ 6) Тверди 10) Тростинци; 11) Мокрянахъ великихъ съ платою 292 зр. и ужиткомъ 1 морга огорода; 12) Радохонцяхъ съ платою 268 зр- и 10 морг. 932 □° землѣ; 13) Старявѣ 290 зр. и 1 моргъ города: 14) въ Тулиголовахъ 300 зр. и додатокъ личный 77 зр. 42 кр. котрый вчисленый буде до емеритуры. в) Въ школахъ филіяльныхъ съ платою 250 зр. 16) въ Буховичахъ 17) Годиняхъ 18) Мистычахъ 19) Орховичахъ 20) Острôжци 21) Пакости 22) Тамановичахъ II) Въ повѣтѣ Яворôвскôмъ. а) Въ школахъ етатовыхъ одноклясныхъ съ платою 300 зр. и свобôднымъ мешканьемъ и додаткомъ огорода: 1) въ Боновѣ 2) Брухнали (яз. выклад. польск.) 3) Хотинчу 4) Гнôйници 5) Курникахъ 6) Мальновѣ 7) Сѣдлискахъ 8) Старискахъ 9) въ Грушовѣ съ платою 292 зр. 50 кр. и 3 сяжнѣ дровъ; 10) въ Тростянци 297 зр. 35 кр. и 6 моргôвъ 275 □° землѣ б) Въ школахъ филіяльныхъ въ Грушовичахъ и Сарнахъ. Презенту удѣляютъ: въ Мокрянахъ великихъ Пôдлискахъ и Волостковѣ—властителѣ обшарôвъ двôрскихъ, въ всѣхъ иншихъ школахъ рады школьни мѣстцеви. Речинець внесеня подань съ документами, выказомъ дотыхчасной службы и побиранои пнаты черезъ дотычащи зверхности до рады школьнои окружнои въ Мостискахъ до кôнця цвѣтня 1880. р.

— **Намѣстництво** обвѣщеньемъ зъ дня 6 марта 1880. вылучило громады Страшевичи и Кобло старе ôтъ д. 1 мая 1880. зъ округа ц. к. староства и суду повѣтового въ Самборѣ а прилучило ихъ до округа ц. к. староства и суду повѣтового въ Старôмъ мѣстѣ.

Вѣсти епархіяльни.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Именовани оо.: Николай Дрогомирецкій, парохъ Стѣнки, ордин. школьнымъ комисаремъ бучацкимъ; Теофиль Царевичъ зъ Кобыловолокъ и Михаилъ Павликъ зъ Микулинецъ мѣстодеканами Теребовельскими.

Кан. институцію одержали оо.: Володимиръ Багрыновичь на парохію Вышневчикъ, Мартинъ Пакишъ на парохію Дрыщôвъ, Іоаннъ Кучиньскій на парохію Парыще.

Завозвани до кан. институціи оо.: Андрей Иневичь на Иванôвку дек. Гусятыньского; Михаилъ Шавала на кап. Полтву, Іосифъ Смольницкій на Крычку, Димитрій Рубчакъ на кап. Сѣхôвъ.

Ц. к. намѣстництво признало плату зъ фонда религійного приват. сотрудникамъ въ Турцѣ и Крылосѣ.

Личный додатокъ одержали оо: Яковъ Гоцкій зъ Звенигорода, Юліянъ Стеткевичь зъ Давидковецъ, Іосифъ Нижанковскій зъ Дѣдушиць великихъ, Петро Корчиньскій зъ Пôдгорецъ, Іоаннъ Здерковскій зъ Конюхова, Николай Гошовскій зъ Блюдникъ.

Зрезигновавъ о. Михаилъ Винницкій на сотруд. въ Збаражи.

Зъ Епархіи Перемыскои:

Ôтличіемъ крилошаньскимъ надѣлени: капеляны войсковй: Всч. ОО. Литыньскій Климентій во Львовѣ; Куневичь Михаилъ въ Бернѣ; Качковскій Іосифъ въ Вѣдни; дальше: Всч. ОО. Тороньскій Алексей професоръ религіи при гимназіи въ Дрогобычи и Санчицъ Іоанъ парохъ въ Ярославю.

Институцію каноничну получили: Всч. ОО. Петръ Левицкій зъ Чашина на пар. Кречовичи дек. Канчуцкого; Юліанъ Хилякъ зъ Новицѣ на пар. Тыханя дек. Дукляньского; Романъ Кмицѣкевичь завѣдатель парохіи Завадка дек. Яслиского — на туюжь парохію; Константинъ Хилякъ зъ Радоцины на пар. Мохначку дек. Мушиньского; Левъ Щавиньскій сотр. зъ Перемышля на пар. Ракова дек. Старосольского.

Презенту получили: Всч. ОО.: Николай Назаревичь зъ Сернъ дек. Мостиского на туюжь парохію; Атаназій Яминьскій зъ Грушатычь на пар. Радыничи дек. Мостиского; Володимиръ Копыстяньскій зъ Радыничь на пар. Хлѣплѣ дек. Комарняньского; Володимиръ Лысякъ зъ Лелюхова на пар. Волковыя дек. Балигородского.

Душпастырски посады получили: Всч. ОО.: Димитрій Исайчикъ завѣдательство капеляніи Лобозва дек. Устрицкого; Константинъ Козловскій сотруд. въ Цвѣржи дек. Мостиского; Кароль Левицкій завѣд. пар. Чашинъ дек. Ольховецкого.

Именованый орд. комисаремъ школьнымъ: Всч. О. Іоанъ Грабовеньскій кап. въ Горожанѣ малôй дек. Горожаньского.

Личный додатокъ на три лѣта по 100 злр. получили: Всч. ОО.: Михаилъ Бѣлецкій пар. Сухорова дек. Ярославского и Даміянъ Черкавскій парохъ Мостискъ.

В. О. Дръ Михаилъ Людкевичь духовникъ семинаріи Перемышльскои именованый професоромъ катихитики и методики при Перемышльскôмъ заведеню богословскôмъ и катихитомъ при 8-клясовôй мужескôй школѣ.

Кандидаты стану священического, желаючи получити рукоположенье въ Іереи маютъ 2. Цвѣтня с. р. въ Консисторскôй канцеляріи для зложеня испыту, принятье въ дôмъ презвитеріяльный попереджаючого, явитися. Дотычни подаря заосмотрени прилогами, якъ свѣдоцтвами окôнченыхъ наукъ богословскихъ, норовстненности и браковѣнчанія, якъ и убожества затвердженого черезъ ôтносительне ц. к. Староство, належитъ завчасу въ епископску консисторію внести.

Вже въ мѣсяцю Марти с. р. появится рускій Шематизмъ клира епархіи Перемышльскои на р. 1880 (до 400 стор.) сочиненый О. Дромъ Михаиломъ Людкевичомъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Музикально-декляматорскій вечеръ академичнои гимназіи.** Сотни ювилеѣ обходятъ Нѣмцѣ въ память своихъ повагъ чи то на поли науки чи политики; многи а многи — Поляки въ память помершихъ и жіючихъ своихъ проводирôвъ. У насъ примѣры того рода рѣдки; хиба ôтъ року до року устроюе одно або друге товариство якій памятный вечеръ, котрый задля великои своеи правильности набирае ажь надто обовязкового — а съ тымъ и въ части монотонного убарвленя. Сей рôкъ — кажутъ що то рôкъ переломлюючоися кризи — показуе у насъ на поли народнои працѣ много нового. Нове житье будится не тôлько середъ поважнѣйшихъ верствъ народныхъ, але и середъ молодшихъ. Академична молодѣжь завязуе нове товариство етнографичне — а молодѣжь рускои гимназіи обходитъ по разъ первшій за благородно вырозумѣлымъ дозволеньемъ властій школьныхъ — память великого поета, Тараса Шевченка. Треба було дѣйстно бути середъ тыхъ сотокъ молодыхъ головъ, святочною новиною радôстно настроеныхъ, треба було бачити тое одушевлене и хоть безпретенсійне, дѣйстно артистичне выконуванье музикально-декляматорскихъ продукцій, треба було приглянутися тому поважному настроеви духа молодыхъ, щобы вынести тое высоке враженье, тую майже певнôсть себе, що николи не пропадемо, якъ довго будемо всѣ, великі и малі, такъ оживлятися патріотичнымъ духомъ и горнутися около геніѣвъ нашихъ и народныхъ свѣтилъ.

Програма вечера була, якъ на силы ученикôвъ, дуже богата. Въ вступнôй бесѣдѣ ученикъ VIII кл. М. завôзвавъ горячими словами товаришѣвъ до працѣ и науки, котрои величнымъ образомъ бувъ Т. Шевченко, высказавъ чувство вдячности молодежи для властій школьныхъ и для Найяснѣйшого Монархи, за котрого великодушною волею учатся въ своѣмъ закладѣ въ рôднôмъ языцѣ, закôнчивъ краснымъ ôтзывомъ, щобы кождый користавъ зъ тои неоцѣненои свободы и радо учився для добра свого, для славы закладу и для славы народа. Слѣдовала по тôмъ часть музикальна именно: Вербицкого „Поклôнъ“ ôтспѣваный хоромъ; Мендельсона „Andante cantabile e Presto agitato“ ôтогравъ на фортепянѣ ученикъ II клясы Л.; Сольо квартетъ „Не лови мотылька“ стихъ И. Гушалевича; Дуетъ въ супроводѣ фортепяна: „Не чужого мы бажаемъ“, ôтспѣвали ученики VIII кл. Р. и Г.— Середину вечера занявъ ôтчитъ ученика VIII кл. Р., въ котрôмъ дуже ясно представлена була литература руска въ головныхъ еи періодахъ и точно зазначене мѣстце, яке въ нѣй занимае Шевченко. Дуже розумно наводивъ и пояснявъ Р. тіи мѣстця, въ котрыхъ Ш. кличе всѣхъ до працѣ, науки своеи и чужои. По ôтчитѣ съ незвычайною увагою выслуханôмъ ôтограли ученики К. (VII кл.) и Л. (II кл.) першій на скрипкахъ, другій на фортепянѣ дуетъ Беріота „Andante Caprices“ такъ удачно, що на загальне жаданье мусѣли его повторити. По тôмъ выголосивъ уч. VII кл. В. Г. цѣлу поему Шевченка, „Наймичку“ на память такъ точно и красно, що памятливостію своею взбудивъ загальне подивленье. Слѣдовало потôмъ баритонове сольо въ супроводѣ фортепяну „Тяжко важко“ — композиціи Н. Вахнянина, котре два разы ôтспѣвавъ ученикъ VIII кл. Г. Вечеръ закôнчився хоромъ Воробкевича „Огнѣ горятъ.“

Всѣ музикальни продукціи выконувала добре приготована молодѣжь съ великою увагою и точностію; гдеякі куснѣ повтаряно на загальне жаданье по кôлька разôвъ. Захованьеся молодежи було ôтъ найменшого до найбôльшого дуже тактовне, радôсть и одушевленье ôтбивалося на кождôмъ лици, а святочный настрôй молодыхъ стався совершеннымъ, коли выступивъ директоръ гимназіи о. Ильницкій и словомъ повнымъ узнаня подяковавъ молодежи за такъ совѣстне и дѣйстно торжественне перепровадженье вечера.

ПОСЛѢДНИ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 4 (16) марта. Tagblatt одержавъ зъ Петербурга вѣдомôсть, що царь занедужавъ. Кн. Горчаковъ мае напевно уступити.

— **Цѣна збôжа во Львовѣ** за часъ ôтъ 6. до 12. лат. марта. За 100 кильограмôвъ пшеницѣ 12·10—12·60 злр.; жита 8·90—9·25 злр.; ячменю 7·60—8·30 злр.; ôвса 7·40—7·60 злр.; гречки —.——. зр.; кукурудзы второрôчнои. 7.75—8.— зр.; кукурудзы новои 7·50—7·60 злр.; гороху до вареня 9·40—10·25 гороху насѣнного 7·60—8.15 злр.; выки 6 30—6·75 злр.; проса—— зр.; фасолѣ 11—12·75 зл.; конюшины найл. 38—47 зр.; рѣпаку зим. 10·60—11·— зр.; рѣпаку лѣтного 10·50—10·75 злр.; льнянки 9—9·50 зр.; насѣня льняного 10·50—12·— злр.; насѣня конопяного 7·90—8.10 злр.; анижу россійского 36—40 злр.; анижу плаского 38—42 злр.; хмелю — — злр.; спиритусу 39·25—40·— злр.

Курсъ львôвскій зъ дня 16. л. марця 1880.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку. (без текучого куп. без купону)				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	258	—	261	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	156	50	159	50
Банку гиц. галиц. по 200 р	290	-	294	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96	85	97	85
„ „ „ по 4% ав.	89	65	90	65
„ „ „ по 5% ав. період.	96	85	97	85
Банку гип. галиц 6% ав. .	100		101	—
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	50	102	50
3. Листы довжни за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к. .	98	—	99	—
Облиги комунальни Гал. банку рустик 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99	—	101	—
5. Лосы мѣста Кракова . .	20	—	22	—
„ „ Станиславова .	—	—	—	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	46	5	56
„ цѣсарскій	5	50	5	61
Наполеондоръ	9	41	9	51
Півимперіялъ	9	65	9	76
Рубель россійскій срѣбный . .	1	60	1	72
„ „ паперовый .	1	24	1	26
100 марокъ нѣмецкихъ . . .	58	—	58	60
Серебро	99	25	100	25

ДИРЕКЦІЯ
ТОВАРИСТВА СПОЖИВЧОГО

во Львовѣ, пляцъ Доминиканьскій ч. 1.

доноситъ П. Т. членамъ своимъ такъ мѣстцевымъ якъ и замѣстцевымъ, що склепъ свôй заосмотрила **мукою** ч. 00, сухою, такъ званою святочною, и иншими, свѣжимъ засобомъ **розинкôвъ, дактилѣвъ, мигдалôвъ, фигъ,** однымъ лише, першои рафинады найлучшимъ **цукромъ** и розличными що до смаку и цѣны родами **кавы, гербаты и руму** и т. п.

Поручае такожь выборни ВИНА дешеви а здорови, якъ: угорски,

Токай 5-лѣтный бут. по 1 зр. 20 кр.		Зеленякъ бут. по — зр. 50 кр.	
Гегіляй „ „ „ — „ 80 „		Рустеръ „ „ — „ 90 „	
Гегіляй . . „ — „ 70 „		Будай черв. „ „ — „ 60 „	

Французски впростъ зъ Бордо спроваджени Chateau Lamothe, червоне, бутелька по 1 зр. 10 кр., Sauternes doux — бѣле, бут. по 1 зр 20 кр.

Горѣвки: Конякъ французскій правдивый по зр. 1.80, 1·50; Сливовиця правдиво Сирмска якъ и розолисы рожни Гданьски и краеви по сталыхъ цѣнахъ; чиста житнѣвка литръ 60 кр.

Масла до печева завсѣгды свѣжій засобъ; дерево зъ власного складу; ХЛѢБЪ ЖИТНЫЙ, ПШЕНИЧНЫЙ, РАЗОВЫЙ и БУЛКИ зъ власнои пекарнѣ.

БУЛЬБЫ добôрни мѣшокъ ваги 100 Клр. по 3 зр. 50 кр. зъ бдставою до дому.

Додати мусимо, що есть то найдешевше жерело добôрныхъ споживчихъ товарôвъ во Львовѣ. Вписовати ся въ члены зъ опроцентовуючимъ ся удѣломъ 10 зр, могучимся сплачувати мѣсячными ратами и по 50 кр., можна щоденно. Кожда ощадна голова родины для власнои користи повинна бути членомъ единого на Львôвъ и окрестнôсть споживчого товариства.

Товариство купуе виктуалы якъ: масло и вуджене мясо такожь ôтъ краевыхъ продуцентôвъ. — На тыждень передъ святами дôстати можна: индикôвъ, каплонôвъ, качокъ, гусокъ и т. п.

2—3

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 19. Львôвъ, Субота 8. (20.) Марця 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Австрія, Нѣмеччина и Россія.

Поглядъ на положенье политичне.

III.

По вôйнѣ зъ р. 1870 Австрія еще бôльше зôстала ôтсôбнена, а навѣть прійшла въ небезпеченьство, щобы еи не удушено межи Нѣмеччиною и Россією. Понятно, що Австрія працювала зъ всѣхъ силъ, щобы выдобутися зъ того ôтсôбненя. Зъ ôтси въ 1874 р. середъ зимы наступила подорожь нашого цѣсаря съ Андрашимъ до Москвы и Петербурга. Подорожь тая не ôтнесла однакожь пожитку, бо въ Россіи еще твердо вѣрили въ пріязнь Прусъ. Вѣруючи въ вѣрнôсть союзника, думали тамъ, що Нѣмеччина въ всхôднôмъ пытаню менше интересована, замѣрамъ Россіи перешкаджати не схоче, а навѣть помагати повинна. Противно Австрія въ справѣ тôй по Россіи найбôльше интересована, плянамъ Россіи тôлько перешкаджати моглабы; для того подорожь, кромѣ особистого зближеня двохъ монархôвъ, остала безъ хôсна. А въ Берлинѣ по той часъ писали, що интереса Нѣмеччины и Россіи на горѣшнôмъ и долѣшнôмъ Дунаю суть съ собою схôднѝ.

Тымчасомъ зайшовъ фактъ, котрый змѣнивъ рѣчи.

Бисмаркъ видѣвъ, що Франція скоро гоитъ свои раны, що заплатила надмѣрну контрибуцію, организуе свое войско, може въ коротцѣ прійти до силы, а навѣть статися грôзною. Ôнъ постановивъ 1875 повторити свôй ударъ на Францію, еи о землю повалити, закимбы она скрѣпилася, и шукавъ зачепки до бою.

Ту мусѣли въ Россіи застановитися, чи порадно дозволити безъ причины на нову вôйну и на нове ослабленье Франціи, такъ що тая въ данôмъ разѣ не булабы спосôбна до союзу? Ôтповѣдь выпала въ некористь политики Россіи. Помимо пріязни съ дворомъ берлиньскимъ не могла Россія допустити до дальшого обезсиленя Франціи. Такъ наказовала политика Россіи, если она мала бути хоть троха прозорна. При новôмъ ослабленю Франціи, Россія не моглабы найти въ выпадку союзника. Царь и канцлеръ Горчаковъ удалися до Берлина, перешкодили вôйнѣ, нападъ на Францію ударемнили, а Горчаковъ оголосивъ, що миръ не буде нарушенымъ, що все Бисмарка роздражнило и противъ Россіи успособило, чого той однакожь довго не оказувавъ.

Въ р. 1875 повстанье въ Босніи и Герцоговинѣ сталося причиною вôйны Сербіи и Чорногоры съ Турціею и выкликало всхôдне пытанье.

Колибы Нѣмеччина була хотѣла совѣстно ôтплатити услугу, яку Россія еи въ вôйнѣ французско-нѣмецкôй 1870 высвѣдчила, всхôдне пытанье булобы знайшло розвязанье безъ чужого вмѣшательства. Мала ту вправдѣ и Австрія свои интереса, але тіи въ порозумѣню съ Нѣмеччиною и Россією далибыся були залагодити. Для погодженя тыхъ интересôвъ завязано союзъ трехъ царѣвъ, и еслибы той союзъ бувъ такій, якъ его собѣ Россія представляла, не потребувалобы николи приходити до конгресу берлиньского, такъ якъ не було такого конгресу по вôйнѣ нѣмецко-французскôй.

Але Россія все еще була въ блудѣ, рахувала она на певно, що Нѣмеччина, памятаючи на великѝ заслуги Россіи, еи плянамъ на всходѣ перешкаджати не буде и не старалася о зближенье до Австріи. Австрія такожь въ хвили, где пріязнь межи Нѣмеччиною а Россією холоднѣти почала, не користала зъ спосôбности зближитися до Россіи; коли тымчасомъ Бисмаркъ що разъ бôльше зближався до Австріи и попиравъ еи пляны на всходѣ. Австрія, пригорнувшись до Нѣмеччины, подала еще Бисмаркови пожадану спосôбнôсть, вину всего, що Нѣмеччина противъ Россіи чинила, на Австрію спихати, говорячи: що Нѣмеччина до тои поставы змушена интересами Австріи.

При такôмъ станѣ рѣчій Россія мусѣла переконатися, що не може довше позôставати въ союзѣ, котрый еи тôлько шкоду, а ніякого хôсна не приносивъ. Послѣдна улуда о становиску Нѣмеччины мусѣла счезнути для Россіи, коли Бисмаркъ за трактатомъ зъ Санъ-Стефано не обставъ и коли конгресови берлиньскому перешкодити не хотѣвъ, где противно антагонизмъ въ всхôднôмъ пытаню межи Австрією а Россією выкликавъ, а для ослабленя Россіи еще помôчь инныхъ моцарствъ вызывавъ. Ту Россія увидѣла себе ошуканою. Въ мѣсто вѣрного союзника, якого по великôй услузѣ въ французско-нѣмецкôй вôйнѣ мала право ожидати, знайшла она въ Нѣмеччинѣ на конгресѣ отвертого ворога, пôдъ плащикомъ европейскихъ интересôвъ.

Колибы Россія, змушена до походу на Турцію, була хотѣла конгресу въ цѣли урегульованя справы всхôдной, — то не потребувалабы була союзу трохъ царѣвъ и булабы вчасно оглянулася за союзниками для конгресу; але Россія не була на тое приготована, що въ справѣ, котру она съ Турцією мала залагодити и въ Санъ-Стефанскôмъ мирѣ залагодила, иннѝ накидатися станутъ, щобы Россіи половину еи побѣдъ выдерти.

Стефанъ Качала.

ДОПИСИ.

(М.) **Зъ Покутя.** *(Еще слово о бурсахъ. I.)*

Гадка гадку родитъ.

Въ часоп. „Дѣло“ була розбирана гадка о пожитку бурсъ нашихъ, въ котрôй було справедливо сказано, що нашѝ бурсы не приносятъ для нашого народа того хôсна, якого бы зъ нихъ ожидати належало. Бо питомцѣ тыхъ бурсъ, укôнчивши науки, идутъ потôмъ на урядникôвъ, перестаютъ стикатися съ народомъ, и жіючи въ чужихъ сферахъ, холоднѣютъ поволи для рускои справы, а часто вступаютъ въ совсѣмъ намъ противный табôръ и дѣлаютъ зô шкодою для руского народа, зъ котрого выйшли, котрого хлѣбомъ выгодовалися и образовалися, и котрому маютъ завдячити свое красше становище въ товариствѣ... „Дѣло“ отже предкладае щобы бурсы уладити такъ, щобы въ нихъ образовалися и выховувалися такѝ молодцѣ, котрѝ, пôсля свого званія, будутъ въ неперервнôмъ живôмъ зношеню съ народомъ, а черезъ тое, яко люде въ своѣмъ дѣлѣ образованѝ, будутъ на нарôдъ хосенно вплывати. Пôсля тои гадки бурсы не малибы служити для правникôвъ, медицинерôвъ, и т. и., т. е. для станôвъ высше положеныхъ въ соспôльности*), але для станôвъ середныхъ, т. е. для ремѣсникôвъ, промышленникôвъ, учителѣвъ шкôлъ народныхъ и т. и.

Що тая гадка мѣститъ въ собѣ много правды, заперечити не дасться, хочь думаемо, що при ôтповѣднôмъ провадженю и выховуваню бурсакôвъ, а не лишь самымъ переночованьемъ и годованьемъ, якъ дотеперь дѣеся въ бурсахъ нашихъ, сумна тая проява и той

*) Въ Ч-лѣ 8-ôмъ сказано: „для того належалобы такъ устроити народнѝ бурсы, щобы въ нихъ выховувалася передовсѣмъ молодѣжь господарска, ремѣснича и промыслова, щобы мы самѝ власными силами зарадили тымъ наглячимъ потребамъ нашого народного розвою, безъ котрыхъ не може ôтбутися ніякій органичный поступъ рускои народности.“ Тымъ еще не выключено зъ бурсъ молодѣжи образуючоися на правникôвъ, медицинерôвъ, учителѣвъ и. т. д., с. е. для станôвъ высше положеныхъ. Ходитъ тôлько о тое, щобы межи масою народа руского а выробляючоюся высшою интелигенціею була утворена тѣсна звязь основана такъ на чувствѣ патріотизму, якъ и на пôдставѣ интересôвъ, а такожь о тое, щобы образуючася въ бурсахъ молодѣжь вносила въ масы народа просвѣту и почутье народности, — щобы отже молоде поколѣнье було дѣйстно органичнымъ розвоемъ руского народа а не матеріяломъ для чужои народности. Для того вповнѣ подѣляемо гадку Вч. дописователя, щобы въ бурсахъ бôльше зважано на ôтповѣдне веденье и выхованье молодежи, щобы молодѣжь вже зъ першихъ лѣтъ перейнялася щирымъ, патріотичнымъ привязаньемъ до своеи рôднои землѣ и свого народа; думаемо однакожь, що и приговорленье, такъ сказати, матеріяльныхъ пôдставъ тревалости патріотичного чувства не слѣдуе занедбувати. — *Пр. Ред.*

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 14.

ÔТДѢЛЪ III.

Другій зъ трёхъ духôвъ.

(Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7; 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17 и 18.)

„Ну, малисьмо зъ него нынѣ досыть потѣхи,“ сказавъ господарь дому, „булибысьмо невдячными, якбысьмо не выпили теперь его здоровя. Подайте тутъ вино! Най жіе вуйко Скруджь!“

„Най жіе Скруджь!“ закричали всѣ. „Желаю ему веселыхъ святъ и щасливого нового року; хоть ôнъ моихъ жичень не хотѣвъ приняти“, говоривъ дальше сестрѣнецъ Суруджа, „але я все таки повторяю ихъ.“

Скруджови, коли почувъ тое, зробилось такъ легко и весело на серцю, що ôнъ бы бувъ безъ намыслу ôтповѣвъ на сей тоастъ якоюсь мовою, котроибы цѣле товариство було не чуло, наколибы духъ лишивъ ему бувъ хоть крыхту часу. Але тымчасомъ въ тôй самôй минутѣ, коли его сестрѣнецъ скôнчивъ свои слова, счезло все зъ передъ его очій.

Ôнъ пôйшовъ съ духомъ въ дальшу подорожь; они ôтвѣдали не одно мѣстце, не одно товариство, а всюда розливавъ духъ щастье и радôсть. Коли ôнъ станувъ коло хорыхъ, хорѝ здоровѣли и веселѣли; коли подыбавъ вандруючихъ зъ далекои чужини, они радѣли згадуючи на любу ôтчину; коли станувъ коло прибитыхъ недолею, они набирали силъ и ôтвагы; коли коло убогихъ, они богатѣли. Въ домѣ убогихъ, въ шпиталю, въ вязници и въ кождôмъ мешканю нещастя, розливавъ духъ ласку божу, а Скруджь бувъ свѣдкомъ того.

Була се дуже довга нôчь, наколи була то одна нôчь; Скруджь бувъ того переконаня, що сегорôчне Рôздво выломалось зъ пôдъ звычайного роздѣлу часу. Але найбôльше дивовало его тое, що духъ видимо, що разъ то бôльше старѣвся. Въ кôнци запримѣтивъ ôнъ, що волосье духа почало сивѣти.

„Чи житье духôвъ такъ коротке?“ спытавъ ôнъ.

„Мое житье на земли дуже коротке“, ôтповѣвъ духъ. „Оно кôнчится еще сеи ночи“.

„Сеи ночи?“ закричавъ Скруджь.

„Такъ, о пôвночи. Вже незабавомъ.“

Годинникъ выдзвонивъ три чверти на дванайцяту.

„Прости менѣ, если посмѣю запытати тебе,“ сказавъ Скруджь, „що се выстае зъ пôдъ твоеи одежи?“

„Хочешь побачити“, ôтповѣвъ духъ, „тожь гляди.“

Ôнъ розсунувъ полы своеи одежи, а зъ нихъ высунулось двое дѣтій, нужденныхъ, выголоднѣлыхъ, страшныхъ... — Они клякнули передъ нимъ, держачись его одежи.

„Гляди чоловѣче, гляди!“ кликавъ духъ.

Се були хлопець и дѣвчина. Они були пожовклѝ, убогѝ, въ обдертыхъ свиткахъ, съ застрашенымъ поглядомъ. На ихъ молодыхъ лицяхъ знати було вже слѣды старости. Мѣсто цвисти житьемъ они заносили смертію. Здаеся, що жадна змѣна, жадне упослѣдженье людскои природы не могло привести на свѣтъ чогось подôбного.

Скруджь ôтступивъ съ страхомъ въ задъ. Ôнъ хотѣвъ щось сказати, але слова завмерли ему на устахъ, и тôлько по хвили прошептавъ ôнъ несмѣло:

„Духу, чи се твои дѣти?“

„Се людскѝ дѣти,“ сказавъ духъ, показуючи на нихъ. „Они прійшли до мене жалуватися на своихъ батькôвъ. Тая дѣвчина — то темнота; сей хлопець — недостатокъ. Уважай на нихъ добре, особливо на того хлопця. На его чолѣ написана страшна будучнôсть, яка чекае усѣхъ, коли не змѣнятъ люде его теперѣшного стану. Заперечте сему,“ закричавъ духъ, вытягаючи руку въ сторону мѣста, „проклѣнѣтъ того, кто вамъ тое каже, и лѣзьте самохôтно еще дальше у пропасть! А будучнôсть!..“

„И нема для нихъ пôдпоры, нема пристановища?“ спытавъ Скруджь.

„А чижь нема вязниць?“ сказавъ духъ, уживаючи власныхъ слôвъ Скруджа противъ него. „Чижь нема домôвъ убогихъ?“

Годинникъ выдзвонивъ дванайцяту.

Скруджь оглянувся за духомъ, але его вже не було. Коли годинникъ переставъ бити, пригадавъ собѣ ôнъ на слова Марліого, и побачивъ пôднѣсши очи, якусь страшну темну мару, що высувалась поволи наче зъ пôдъ землѣ.

Конець III. ôтдѣлу.

(Дальше буде.)

— **Шкôлъ въ Ишпаніи и Португаліи,** въ краяхъ, якъ голосятъ псевдолиберали, застоялыхъ, — есть — а то въ Португаліи на 4 миліоны жителѣвъ — 4524, ученикôвъ 200,000. За послѣдныхъ 5 рокôвъ основано тамъ 1500 шкôлъ. Въ Ишпаніи есть 29,138 шкôлъ народныхъ съ 1,633,288 учениками, на 17 миліонôвъ жителѣвъ. Межи цѣлымъ десяткомъ ишпаньскихъ университетôвъ мае ученикôвъ: Мадритскій 6672, Барцелонскій 2459, Валенція 2118, Севіля 1358, Гранада 1225 и т. д. На 1000 жителѣвъ въ Португаліи приходитъ пересѣчно 50 ученикôвъ, въ Ишпаніи 90 ученикôвъ. *N. W.*

горкій досвѣдъ усунулибыся, — и що бурсаки, выхованй въ народныхъ засадахъ, огрѣтй тепломъ щиро-руского патріотизма, обзнакомленй въ бурсахъ съ исторіею и литературою народною, — вынеслибы съ собою тôлько руского серця и рускои души въ свѣтъ широкій, щобы имъ того выстарчило на цѣле житье.

Однако мы не хочемо тутка збивати въ цѣлости гадки часописію „Дѣло“ наведенои; радше мы хочемо еи дальше розвинути и бажаемо, щобы въ короткôмъ часѣ осуществилася, т. е. щобы сталася дѣломъ. Бо гадка найспасительнѣйша позôстане завсѣгды летною, безплотною мрѣею, коли не переведешь еи въ дѣло.

Зъ тыхъ черезъ „Дѣло“ напôмкненыхъ станôвъ, котрыхъ воспитаньемъ малабы бурса занятися, пôднесемо на теперь лишъ одинъ, т. е. станъ учителѣвъ школъ народныхъ. Нѣкто не заперечитъ, якъ великои ваги для нашои народнои будучности суть учителѣ народнй. Они маютъ защепити въ молодыхъ серцяхъ рускихъ зерно науки, зерно религіи и моральности, а такожъ и любовь до всего, що свое, що народне. Они маютъ розъяснити умъ, ублагороднити серце, и указати дорогу до дальшого житя нашому селянинови, котрый есть членомъ свобôднои громады и обывателемъ конституційнои державы... Учитель народный повиненъ бути щирымъ рускимъ патріотомъ, повиненъ любити свôй нарôдъ и свое званіе, повиненъ жити для него съ повною душею, съ повнымъ серцемъ... Ôтъ такихъ учителѣвъ кобы руска молодѣжь побирала въ школахъ народныхъ науку, образованье и выхованье, тобы въ десятку лѣтъ розвинулася прехорошо и въ короткôмъ часѣ наставбы станъ лѣпшій межи нашимъ народомъ. Малибысьмо въ громадѣ людій тверезыхъ, свѣтлыхъ, щиро-приданыхъ рускôй справѣ, жертвуючихся для неи цѣлымъ серцемъ, незалежныхъ ôтъ жидôвъ, непродайныхъ при выборахъ, знаючихъ шановати себе и другихъ, высоко цѣнячихъ честь свою чоловѣчу и обывательску. Отже передъ всѣмъ добрыхъ учителѣвъ намъ треба!..

Нынька ихъ не маемо; школы пôдъ напоромъ полонизаціи нидѣютъ и упадаютъ, а гдекуда молодѣжь черезъ польскй школы тратитъ свою цѣху народну, свôй характеръ, ледащѣе и марнѣе... Яка зъ того выйде будучнôсть наша?! Тому братя, поки часъ, ревнуймо и ратуймо будучнôсть нашу ôтъ паденія!

Злому запобѣгчи могутъ бурсы.

Маемо во Львовѣ двѣ бурсы: въ Домѣ Народнôмъ и въ Ставропигіи; маемо еще бурсы въ Станиславовѣ и въ Тернополи. Въ всѣхъ тыхъ мѣстахъ суть такожь и учительскй семинаріи. Найбы одна зъ тыхъ бурсъ спробувала, и съ новымъ школьнымъ рокомъ найбы не принимала лишь тыхъ молодцѣвъ, котрй маютъ званіе до стану учительского. Але при тôмъ найбы бурса тота надала собѣ такій устрôй, котрыйбы еи успособлявъ подавати своимъ питомцямъ таке выхованье и образованье, въ слѣдство котрого еи питомцѣ ставалибыся учителями прилѣжными, свѣтлыми и щиро-рускими.

(*Н.*) **Зъ Перемышля.** (*Женьска семиклясова школа — женьскій семинарь учительскій*). Обѣцялисьмо Вамъ переслати допись за нашй женьскй школы въ Перемышли, но годѣ було еи скоро зладити, бо мусѣлисьмо передше позбирати факта, щобы Вамъ чисту правду написати. Не одному читаючому нашу допись выдасться неправдоподôбнымъ, щобы такй рѣчи у насъ дѣялися—а однакъ еслибъ кто схотѣвъ зъѣхати до Перемышля и о тôмъ, що пишемо, переконатися, то побачивбы, що мы еще богато въ нашôй дописи промовчали*). Заразъ на вступѣ мусимо Вамъ сказати, що наша допись не буде цѣлкомъ повна, се буде тôлько короткій перебѣгъ исторіи нашихъ школъ — исторіи, якои подôбну годѣ побачити въ инныхъ частяхъ Галичины. Насъ се дуже дивуе, що доси никто майже не звертавъ уваги на нашй женьскй школы въ Перемышли, въ котрыхъ до 200 рускихъ дѣвчатъ лишено самому Божому Провидѣнію. Кажемо лишено самому Божому Провидѣнію, бо не бачимо, щобъ кто ними занимався такъ, якъ бы то годилося. Насъ Русинôвъ повиненъ дуже обходити женьскій учительскій семинарь въ Перемышли, божь ôнъ побôчь съ Львôвскимъ — се найвысшй школы, въ якихъ рускй дѣвчата образоватися могутъ, а тымъ часомъ оно въ дѣлѣ показуеся инакше, бо за Перемыскій женьскій семинарь никто и не згадуе, якъ бы въ нѣмъ не було и однои Русинки. Нѣмъ станемъ говорити за женьскій семинарь учительскій, скажемо передше гдещо за семиклясову школу дѣвочу, котра мае одного директора разомъ съ семинаремъ, и въ котрôй по бôльшôй части выробляеся той духъ, якій пôзнѣйше вѣе въ семинари.

Передъ всѣмъ впадае кождому въ очи, що межи кôльканайцяти учительками не ма ани однои Русинки. Се може здавалобыся не одному ничимъ такъ дивнымъ, бо и Польки, если суть учительками въ школахъ, где народнôсть есть мѣшана, суть обовязанй знати рускій языкъ и дѣтій того языка учити! Такъ! не булобы се ничь такъ дивного, еслибы нашй учительки справдѣ були такими, якъ устава школьна домагаеся; однакъ въ тôмъ власне и бѣда, що такими не суть. Языкъ рускій въ нашôй семиклясовôй женьскôй школѣ цѣлкомъ занедбаный и то такъ дуже, що дѣвчина Русинка не умѣе еще въ 7-ôй клясѣ добре по руски читати. Не суть се пустй слова, що говоримо, бо на се маемо незбитй доказы. Булисьмо торôкъ на лѣтнôмъ пôврôчнôмъ испытѣ въ 6-ôй и 7-ôй клясѣ и малисьмо способнôсть переконатися, якй поступы робятъ дѣвчата въ рускôмъ языцѣ. Цѣла наука руского языка такъ въ 6-ôй якъ и въ 7-ôй клясѣ ограничаеся на читаню и то такъ лихôмъ, що слухаючи того дивного акцентованя, котрого учителька не поправляе, помимо того, що мае книжку съ голосоударенями, досада бере чоловѣка, длячого такъ лихо учатъ дѣтій руского языка. Примѣтити треба, що при испытѣ зъ руского языка пытано самй Русинки и перечитанй кусники велено имъ оповѣдати по польски (sic!). Правда, писали еще и диктанда на таблици по руски, однакъ треба було побачити Русинови, кôлько тамъ було ортографичныхъ ошибокъ въ однôмъ реченю! Задачь рускихъ въ тôй выдѣловôй семиклясовôй школѣ не робятъ ніякихъ, бо годѣ назвати задачами выписы домовй зъ книжки, якй звычайно задае учитель дѣтямъ зачинаючимъ читати. Якъ дивно ôтбивала знаемôсть руского языка у дѣвчатъ 6-ои и 7-ои клясы, найбôльше показалося при польскôмъ и нѣмецкôмъ языцѣ. Польску литературу треба признати, выучилися дѣвчата безъ изъятія такъ Польки якъ и Русинки якъ то кажутъ на пальцяхъ, а всюды пробивався патріотизмъ польскій, выступаючій по за границѣ школьнои науки. Чуючи, якъ нашй дѣвчата Русинки съ запаломъ розповѣдали „za obrońców ziemi naszej, którzy z zdziczałemi ordami kozaków zacięte wojny wiedli w obronie świętej religii i wolności (sic!), мы не знали, чи мы въ публичнôй школѣ, чи въ якôй польскôй родинѣ. А треба знати, що польску литературу и исторію зачинаютъ учити у насъ вже въ 5-ôй клясѣ. Найбôльше дивнымъ выдався намъ поступъ дѣвчатъ въ нѣмецкôмъ языцѣ. Уже въ 6-ôй клясѣ читаютъ дѣвчата Русинки по нѣмецки далеко лучше, якъ по руски, и не тôлько оповѣдаютъ перечитанй уступы по нѣмецки, но навѣть розбираютъ положеня въ тôй самôй мовѣ. Тожь соромъ намъ було чути, якъ дуже упослѣджено рôдный рускій языкъ, вже не говоримо въ порôвнаню съ польскимъ, але съ нѣмецкимъ. Нѣмецкій языкъ такъ чужій для Русинôвъ, якъ и для Полякôвъ и такъ тяжкій къ выученю, а однакъ можемо на певно сказати, що по нѣмецки далеко бôльше умѣютъ дѣвчата якъ по руски. Треба Вамъ знати, що по руски зачинаютъ учити дѣвчатъ доперва въ 2-ôй клясѣ на другій курсъ и въ всѣхъ клясахъ учатъ тôлько по 2 годинъ тыжднево. Мы не можемо зрозумѣти, якій тамъ есть наглядъ въ сѣй школѣ выдѣловôй, коли сего року на першій курсъ були всего 2 годины руского въ 7-ôй клясѣ. Учителька монахиня выяснила се дѣтямъ простымъ способомъ, кажучи: „po co ja was będę po rusku uczyć, po rusku i tak teraz nikt nie mówi, chyba chłopi na jarmarku i gdzieniegdzie po wsiach.“ На якôй пôдставѣ, смѣемо запытатися, ôтважився зарядъ семиклясовои школы такъ упослѣдити рускій языкъ? Въ якôмъ то плянѣ школьнôмъ вычитавъ зарядъ семиклясовои школы, що другій краевый языкъ, котрый не есть выкладовымъ, мае предподаватись всего 2 годины на тыждень а нѣмецкій 5—6? Для чого дирекція не постаралася до теперь еще о одну бодай учительку, котрабы добре знала рускій языкъ?

Не дивно намъ, що при такôмъ устрою, где рускій языкъ зачинаютъ учити доперва въ другôй клясѣ на другій курсъ, где учатъ всего 2 годинъ на тыждень, або якъ въ 7-ôй клясѣ 2 годины на курсъ, где учительки самй не умѣютъ того языка, або не хотятъ его умѣти, — не може бути и бесѣды о якôмсь поступѣ въ тôмъ языцѣ. Пôдносимо ту важнй справы, котрй ни одному Русинови не могутъ бути обоятнй. Въ тôй школѣ выдѣловôй, о котрôй говоримо, суть учительками по бôльшôй части монахинѣ-Бенедиктинки, котрыхъ нетактовнôсть при науцѣ переходитъ всякй границѣ. Чи чули Вы коли, щобы дѣти приневолявъ кто молитися въ школѣ въ иннôмъ языцѣ, якъ въ матернôмъ? Се дѣеся у насъ — у насъ дѣвчата Русинки мусятъ молитися по польски, бо п. монахиня говоритъ: „wstydź się, że jeszcze nie nauczyłaś się modlić po polsku a chodzisz już trzeci rok do szkoły.“ Всюды въ всѣхъ семохъ клясахъ такъ дѣеся а кажемо Вамъ, що се школа публична. Та нетактовнôсть переходитъ всякй границѣ приличія, выроджуеся въ явну агитацію противъ всего, що руске. Отъ послухайте, якъ учитъ повѣренй еи опѣцѣ дѣти монахиня п. М.: „niskie czoło oznacza zwyczajnie głupich ludzi, oślątek; takie czoła zwyczajnie mają Rusini“, и звертаючись до однои Русинки, у котрои було низьке чоло сказала: „ot na przykład ty, prawda, że ty Rusinka?“ Та сама монахиня при читаню уступу „Верблюдъ“ въ слѣдуючій способъ розôбрала педагогично перечитаный уступъ „Wielbląd jest zwierzę leniwe tak jak na przykład nasz Rusin.“ Въ такій то способъ защѣплюеся у насъ любовь у дѣтины для рôдного слова!! Мы запытаемося тôлько, чи дѣтина, котрôй еи народнôсть представляютъ въ такъ погордливôмъ свѣтлѣ еи власнй учительки, не буде встыдатися признаватись до тои народности и не паленѣючи на лици называти себе Русинкою? П. М. коли почуе где въ клясѣ яке руске слово такъ заразъ жалится на бôль своихъ ушій, бо говоритъ до дѣвчатъ: „któż widział tym językiem mówić, czyż już innego nie umiesz?“ А якъ зъ другои стороны сильно пропагуютъ польскій патріотизмъ межи малыми еще дѣтьми, на доказъ того укажемо, що въ третôй клясѣ учителька задаючи дѣвчатамъ патріотичный польскій стишокъ на память въ такій способъ заохочуе ихъ до науки: „Spodziewam się, że każda, która ma polskie serduszko, nauczy mi się ten wierszyk pięknie na pamięć.“

Въ послѣднôмъ тыждни случився выпадокъ, черезъ котрый нашй дѣвчата Русинки мусѣли дуже много натерпѣтися ôтъ своихъ монахинь. Зô Львова надôславъ ту ктось выданый п. Алексіевымъ „Посланникъ сладчайшого Іисуса“, въ котрôмъ на кôнци есть сказано, що книжочка та есть призначена для тыхъ Русинôвъ, котрй вписуются до „Towarzystwa Serca Jezusowego“. А треба Вамъ знати, що ту въ женьскихъ школахъ латин. катихитъ кс. Б. занимаеся вписомъ членôвъ до сего товариства, не знаючи вѣдай приписôвъ, що ученицѣ до жадныхъ товариствъ належати не могутъ. Нашй рускй дѣвчата покуповали собѣ тй книжочки и поприносили ихъ до школы. Книжочки тй дôсталися въ руки учительокъ монахинь, котрй всю свою злôсть выляли на невиннй дѣвчата. Особливо ôтличилася одна монахиня К., котра озвалася тыми словами до учениць 5-ои клясы: „Buka na was, pasy z was drzeć, wy handlarki szyzmatyczki, ot widzicie czego jej się jednej z drugą zachciało и т. п.“ Мы тôлько скажемо, що не можна за се виновати дѣвчатъ, що покуповали собѣ книжочки, котрй суть добрй для старшихъ людій, особливо для женатыхъ и замужныхъ. Правда, що книжочка тая не совсѣмъ годится до читаня для малыхъ дѣвчатъ. Ту провинивъ найбôльше п. Алексіевъ, котрый пишучи на послѣднôй сторонѣ за „Towarzystwo Sersa Jezusowego“ видно не знавъ, що до того товариства вписуютъ найбôльше дѣвчатъ дуже еще молоденькихъ, для котрыхъ та его книжочка не може бути ôтповѣдною до читаня. Однакожь помимо сего, що въ тôй книжочцѣ не ма ничого противного вѣрѣ католическôй, пôдняли страшну буру панны Бенедиктинки и почали по всѣхъ клясахъ голосити, що то книжки еретицкй и шизматицкй, котрй треба якъ найскорше спалити. За для тои книжки ôтбулося 9 марця засѣданье крылошанъ пôдъ проводомъ самого Владыки и щожь? — на диво всѣхъ учительокъ-монахинь узнали они ту книжочку за цѣлкомъ добру для старшихъ людій, въ ничôмъ не спротивляючуся засадамъ вѣры католическои. Та борба монахинь велася въ кождôй клясѣ — не обôйшлося и безъ того, щобы дѣвчатъ Москальками не называно такъ, що дѣвчата були въ кôнци змушенй удатись въ власнôй оборонѣ до директора о. Ленкавского. Дир. о. Ленкавскій успокоювавъ вправдѣ: „my nie bawimy się tu w politykę, u nas przedewszystkiem nauka, my różnicy między wami nie robimy“, однакожь въ тôмъ случаю нетактовнôсть монахинь-учительокъ заслуговала на енергичнѣйшу нагану и власне зъ становища науки требабы заради ти щобы таке поступованье супротивне вже самôй педагогіи и взглядамъ приличности було разъ на все усунене.

Фактомъ есть, що самй учительки сѣютъ межи дѣтьми ненависть для руского языка и для рускои народности, що самй занедбуютъ науку руского языка, що въ неправный способъ силуютъ дѣтій молитися по польски. Протое смѣемо жадати ôтъ дотычачои власти школьнои, щобы она положила конець симъ надъужитямъ и щобы потягла винныхъ до отвѣчальности.

Такимъ то духомъ наповаются молодй души и такимъ свѣтломъ просвѣченй входятъ до семинаріи учительскои, зъ котрои пôзнѣйше выходятъ яко учительки. Наука руского языка въ семинаріи учительскôй не много рôжнится ôтъ тои, яка була въ школѣ выдѣловôй помимо сего, що въ семинаріи есть для руского языка нѣбы спеціяльный професоръ панъ Козловскій. Пôсля якого пляну такъ само въ семинаріи учительскôй якъ и въ школахъ выдѣловыхъ есть на тыждень 2 годины руского языка, мы не знаемо. Намъ тôлько вѣдомо, що во Львовѣ въ женьскôй семинаріи есть 3 разы тыжднево рускій языкъ. Перемышль здався мусѣвъ дôстати ôтъ п. инспектора Ольшевского увôльненье ôтъ того обовязку, бо коли ту разъ бувъ на инспекціи, мавъ дуже чудоватись, що ту такъ много по руски дѣвчата навчилися. Нѣчого казати навчились! На першôмъ и на другôмъ роцѣ зачинаютъ семинаристки учитися читати по руски зъ книжки призначенои для четвертои клясы школъ народныхъ. Задачь ту не роблятъ ніякихъ, тôлько ôтписуеся якійсь уступъ зъ книжки, якъ на селѣ примѣромъ дѣти при початковôй науцѣ читаня и писаня. Граматики такожь не учатъ, бо и якжежь братися за граматику, коли есть много такихъ, що еще не умѣютъ навѣть читати. Въ семинаріи цѣла наука руского языка огра-

---

*) Достовѣрнôсть фактôвъ, въ тôй дописи поданыхъ, запоручае нашъ Вч. дописователь. *Пр. Ред.*

ничаеся на толкованю рускихъ речень на польске. О рускôй литературѣ и згадки не ма, а колибы Вы спытали яку Русинку (а есть ихъ надъ 30) о руску литературу, то думалабы, що Вы собѣ жартуете и пытаетесь еи о щось, чого не ма а певно и бути не може на свѣтѣ, коли панъ Козловскій за се ничого не згадуе. На четвертôмъ роцѣ приходится вже семинаристкамъ писати часомъ и яку руску задачу, но щожь тогды за паника! Тогды вже глядаеся за лаборантами где можна, бо якжежь може написати по руски яку задачу семинаристка, котра одного реченя не скаже по руски безъ блуду. Такъ кôнчатъ наши семинаристки семинарію, а потому идутъ яко учительки въ школы съ чистымъ выкладовымъ языкомъ рускимъ!!! Треба знати, що укôнчена семинаристка, котра не умѣе языка руского, мае въ додатокъ еще и протекцію яко премію за неохоту для руского языка. Пôвтора року тому назадъ панна Р., котра не хотѣла здавати религіи въ рускôмъ языцѣ для того, бо, якъ казала, еи се трудно приходитъ, старалася о посаду въ Медыцѣ; п. инспекторъ не уважавъ на тое, що еи трудно буде учити дѣти по руски, а таки давъ ѣй те мѣстце, хотяй на ту посаду були ôтповѣднѣйши кандидаты. Якъ далеко зайде просвѣта народу при такôмъ занедбаню руского языка у тыхъ, котри маютъ въ тôмъ матернôмъ языцѣ учити и выховувати молоде поколѣнье? Мы домагаемось ôтъ п. Козловского, щобы съ бôльшою працею ôтдався науцѣ руского языка, або коли не чуеся въ силѣ задачѣ на него вложенôй ôтповѣсти, то нехай уступитъ мѣсце професора руского языка такому, котрый бы мôгъ повести науку руского языка такъ, якъ сего справедливôсть вымагае. Бо въ подôбный способъ учити руского языка въ семинаріи, якъ въ сей „що стишокъ Ластôвка — се найкрасша руска поезія, и лучшого чогось у Русинôвъ нема“, се даруйте, але такъ буде говорити той, котрый о рускôй литературѣ въ загалѣ, а о поезіи рускôй въ особенности найменшого понятія не мае. Въ цѣлôй семинаріи вѣе теперь духъ польскій— руске слово, ее щось такъ нечуваного и дивного, якъ бы въ Перемышли не було жаднои рускои души.

Мы еще разъ звертаемося до п. о. Ленкавского и жадаемо ôтъ него, щобы вглянувъ лучше въ науку руского языка, въ поступованье учительокъ и надѣемося, що ôнъ схоче усунути сей анормальный станъ, якій пануе въ женьскихъ школахъ въ Перемышли.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Пос. Смаржевскій, референтъ буджетовои комисіи, предложивъ дня 4. (16.) с. м. справозданье о буджетѣ и законѣ финансовôмъ на рôкъ 1880. Буджетова комисія принимае суму сегорôчныхъ доходôвъ на 398,251.756 зр. с. е. о 1,744.018 зр. менше ôтъ сумы доходôвъ вставленои въ правительственнôмъ предложеню (399,995.774 зр.). Буджетова комисія сподѣеся отже въ текучôмъ роцѣ о 5,686.612 зр. бôльшихъ доходôвъ державныхъ, якъ въ минувшôмъ роцѣ. Сума выдаткôвъ выноситъ 422,860.802 зр. такъ, що по ôтчисленю приходôвъ оказуеся недобôръ въ сумѣ 24,609.046 зр. а. в. — отжа о 1,242.646 зр. меншій якъ недобôръ за рôкъ минувшій, хотяй зъ другои стороны сегорôчни приходы принятй въ сумѣ о 5·6 миліонôвъ збôльшенôй ôтъ приходôвъ минувшого року, такъ що фактично выдатки сегорôчни суть бôльши ôтъ тогорôчныхъ. Буджетова комисія выбрана новою палатою пословъ и маючи дѣло съ новымъ министерствомъ, котре и що до господарства державного поставило собѣ важну задачу, хотяй вказало блудни средства до еи переведеня, — вважае своимъ обовязкомъ представити цѣлу серіозность теперѣшного стану державныхъ финансôвъ вытвореного спôвдѣланьемъ давнѣйшихъ парляментôвъ и давнѣйшихъ правительствъ. За 12 послѣдныхъ лѣтъ збôльшилися державни выдатки о 98 миліонôвъ. Щобы покрыти процента ôтъ державного довгу треба 17·8 миліонôвъ бôльше. Въ короткôмъ часѣ чотырохъ лѣтъ прибуло 320 миліонôвъ нового тягару въ довгахъ. Єсли дальше буде поступатися дотеперѣшнымъ ладомъ, то нема надѣи усунути въ сей способъ недобôръ, якій вырôсъ зъ минувшого періоду. Не можна однакожь теряти надѣи на приверненье рôвноваги въ державнôмъ буджетѣ, можна до тои цѣли змѣряти мало-помало систематичною и основною реформою такъ выдаткôвъ якъ и приходôвъ державныхъ. Гадка, щобы кôлькома новыми родами податкôвъ, обтяжаючихъ оборотъ и заробковôсть, покрыти цѣлый дефицитъ (внесенье бувшого управителя мин. фин. Хертека) не представляе ніякои системы и есть про тое блудною. Не входячи въ подрôбни выводы, комисія буджетова указуе тôлько загально на потребу здѣлати державну администрацію бôльше простою, черезъ що зменшенобы дотеперѣшни превеликй выдатки. Чи се дасться осягнути черезъ скороченье дѣловодства, чи черезъ тѣснѣйше сполученье автономичныхъ и правительственныхъ властій, чи черезъ точнѣйше розграниченье самостоятельного а порученого круга дѣланя автономичныхъ властій, — въ тое буджетова комисія на теперь не хоче входити. Слѣдовалобы такожь старатися державни доходы побôльшити. Однакожь тутъ треба поступати пôсля ясной и певнои програмы, а не хитатися то въ сю то въ тую сторону. Всѣ жерела приходôвъ належалобы такъ уладити, щобы мимо збôльшеня ихъ выдатливости ніяка кляса не була перетяжена. Выпрацювати таку програму, се не може бути задачею парляменту, але за се повинно взятися правительство свѣдоме своеи высокои задачѣ. Комисія не вноситъ резолюціи взываючои правительство до такои працѣ, бо есть се рѣчею зрѣлого правительства зъ власнои иниціятивы взятися до такого дѣла. На 59-ôмъ засѣданю *рады державнои* дня 3 (15) (с. м.) затверджено выбôръ посла Авспица, а ôттакъ залагоджено кôльканайцять рôжнородныхъ петицій, межи тыми: петицію громады Ляховецъ пов. Богородчаньского о безплатне побиранье солянои ропы зъ Росôльны ôтступлено правительству до увзглядненя, петицію мешканцѣвъ Голиградôвъ пов. Залѣщицкого о увôльненье ôтъ датку сумы 682 зр. 25 кр. на кошта направы гр. к. парохіяльныхъ будынкôвъ въ Винятынцяхъ — ôткинено. — Пос. Скриньскій интерпелюе министра внутр. справъ що до шкоды зъ залывôвъ Вислы, Сяну и Днѣстра, чи правительство задумуе удѣлити зъ державныхъ фондôвъ запомогу дôткненымъ елементарными шкодами? — На 60-ôмъ засѣданю рады державнои принято законъ о знесеню легализаційного примусу съ поправками Гербста мимо супротивленя мин. Штремайера 201 голосами противъ 50. (Сей законъ не ôтносится до Галичины.)

На 61-ôмъ засѣданю рады державнои дня 5. (17.) с. м. обрадовано надъ предложеньемъ правительственнымъ що до дальшого провизоричного побору податкôвъ и данинъ и покрытя выдаткôвъ въ цвѣтню и маю и о затягненю 20-миліоновои пожички. По досыть оживленыхъ розправахъ принято правительственне предложенье при поименнôмъ голосованю 149 голосами противъ 139 отже слабою бôльшостію 10 голосôвъ. Противъ предложеня, а именно противъ §. 4. предложеного закона, котрымъ правительство уповажняеся до затягненя 20-миліоновои пожички (въ золотôй рентѣ) голосувала партія централистична. Много бесѣдникôвъ повстаючихъ противъ пожички пôдносили, що еще не ма необходимости затягати пожичку, а дальше высказовали такожь свое недовѣріе для теперѣшного министра финансôвъ, котрый пôсля слôвъ Томащука „не давъ навѣть найменшого доказу своихъ способностій на посаду министра финансôвъ“. Замѣтити такожь належитъ, що и автономисты, хоть голосували за правительственнымъ предложеньемъ, застереглися противъ того, щобы ихъ голосованье уважано яко вотумъ довѣрія для министерства.

Становище мин. Земялковского було предметомъ дуже бурливыхъ розправъ въ польскôмъ колѣ. „Czas“ стае вправдѣ въ оборонѣ Земялковского, але тонъ сеи обороны походячои зъ „поважныхъ сферъ“ польскихъ, якъ и голосы въ другихъ польскихъ дневникахъ указуютъ, що становище мин. Земялковского дѣйстно дуже пôдôрване. Голосы о уступленю мин. Земялковского множатся. Рѣшенье сеи справы мае послѣдовати въ часѣ великодныхъ ферій рады державнои.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Ледви донесли телеграмы о покликаню амбасадора кн. Орлова зъ Парижа до Петербурга, щобы почути зъ устъ его гдеякй поясненя дотыкаючй справы невыдачи Гартмана, а вже насѣла вѣдомôсть, що кн. Орловъ одержавъ на власне желанье демисію и въ сихъ дняхъ опускае Парижъ. На его мѣстце мае прійти амбасадоръ вѣденьскій Убриль. Не менше важною есть вѣсть, що шефъ бюра прасового, тайный совѣтникъ Григорієвъ, уступитъ зъ своеи посады и що послѣдуе такожь перестроенье тогожь бюра. Чи съ симъ перестроеньемъ буде прасѣ россійскôй надана бôльша свобода, не звѣстно. Такожь и начальникъ города Петербурга, Журовъ, уступитъ, а его мѣстце займе яко оберполицмайстеръ, генералъ Батіяно, дотеперѣшній начальникъ московского гвардійского полку. Генералъ Гурко, помôчникъ головного команданта гвардійскихъ войскъ и петербурского войскового округа одержавъ такожь димисію. Наслѣдникомъ его буде генералъ-адютантъ Костанда. Якъ видко, Лорисъ Меликовъ предпріймае рѣшущй мѣры для своихъ намѣреныхъ реформъ.

До N. Fr. Fr. пишутъ зъ Петербурга: Лордъ Дуферинъ (посолъ англ. въ Петербурзѣ) поспытавъ въ приватнôй дорозѣ россійске правительство, яке становище думае оно зайняти супротивъ Абдурамана хана, котрый — якъ мы уже доносили — появився съ збройною силою на земли афганьскôй яко претендентъ до престола въ Гератѣ. Кн. Горчаковъ мавъ ôтповѣсти, що Россія не стоитъ въ близшôмъ порозумѣню съ Абдураманомъ, однакожь узнасть его ханомъ Герату, если ему се дѣло удасться. Россіи розходится лишь о тое, щобы Гератъ становивъ неутральну область межи границями Россіи и Англіи въ середнôй Азіи. Кто тамъ запануе, се пытанье маловажне.

О справѣ Кульджи нема новѣйшихъ вѣстій, окрôмъ тои, що царь Китаю засудивъ колишного посла китайского въ Петербурзѣ, Тшунъ-Каоу, котрый заключивъ такъ дуже некористный для Китаю договоръ съ Россіею, на выгнанье, а его майно скопфисковавъ.

Зъ Финляндіи подаютъ дневники вѣденьскй сензаційну вѣсть, що тамже пôдчасъ торжества ювилейного царя по всѣхъ бôльшихъ мѣстахъ познимано хоругви о краскахъ царскихъ, а замѣнено ихъ хоругвами о краскахъ финляндскихъ. Демонстрація тая, если дѣйстно послѣдовала, звернена була противъ системы „обрусѣнія.“

Сербія. Спорне пытанье межи Сербією и Австроугорскою державою о будову новыхъ желѣзныхъ дорôгъ комуникаційныхъ рѣшено въ послѣдныхъ дняхъ по довгихъ переговорахъ.

Италія. Въ парляментѣ италійскôмъ поставивъ сими днями гр. Висконти-Веноста интерпеляцію до министерства Кайрольного, жадаючи, щобы правительство высказало откровенно, якъ оно задивлюеся на революційни стремленя товариства Italia irredente и чи думае пріязни ôтношеня Италіи до Австроугорскои державы и на дальше удержати? Гр. Веноста есть членомъ правицѣ въ парляментѣ италійскôмъ, бувъ давнѣйше министромъ и сопровожавъ покôйного короля Виктора Емануила въ подорожи до Вѣдня. Яко такій представляе ôнъ собою сторонництво, котре по нынѣшній часъ чувствуе велику вдячность для Австріи за пріязне становище, котре займала тая держава супроти Италіи, коли войска королевскй вступили въ Римъ и розрушили свѣтску власть папы Пія IX. Яко такій стремитъ ôнъ до того, щобы тй пріязни ôтношеня до Австріи правительство его старалося и на дальше удержати въ силѣ. Мотивуючи свою интерпеляцію, ударивъ гр. Висконти-Веноста дуже сильно на теперѣшне министерство, котре по его мнѣнію лявирує межи политикою пріязни супротивъ Австріи и заборовыми стремленями товариства Italia irredente, а при тôй нагодѣ обжаловавъ его такожь о велику непорадность и нерѣшимость въ дѣлахъ политики европейскои, при котрыхъ Италія высказовала такожь свое мнѣнье и становище. Въ Египтѣ, казавъ интерпелянтъ, утратило министерство мовбы нарочно давну свою поважну позицію, котра надавала Италіи право контролювати финансы сего краю, ôттягнувшись цѣлковито ôтъ спôльнои акціи съ Франціею, почѣмъ тая держава кинулась въ рамена Англіи. При заключеню берлиньского мира займало министерство такъ нерѣшиме становище, що не позыскало ани симпатіи Туреччины, котру розбирано, ани симпатіи Туреччины, котру розбирано, ани симпатіи Славянъ, котрй освободжались. Нерѣшима, а може и дволичева политика теперѣшного министерства супротивъ Австріи буде мати по мнѣнію интерпелянта, найгôрши послѣдствія для Италіи. Державѣ нашôй — казавъ бесѣдникъ — не ялося терпѣти такъ ворожй демонстраціи, съ якими въ послѣднôмъ часѣ выступае Italia irredente супротивъ нашого найлѣпшого друга.

На интерпеляцію ôтповѣвъ мин. Кайроли 4 (16) марта. Ôтперши мнѣнье гр. Веносты о нерѣшимости правительства италійского въ справѣ финансовôй въ Египтѣ и на зъѣздѣ берлиньскôмъ, заявляе ôнъ, що правительство ужіе якъ найстрогшихъ мѣръ противъ кождого, котрыйбы хотѣвъ мирнй ôтношеня Италіи до другихъ державъ европейскихъ, именно же до Австріи, нарушити. Italia irredente не посѣдае тои силы и того значеня, яке сему товариству пôдложила тенденційна праса. Италія посѣдае по берлиньскôмъ договорѣ вôльнй руки, однакожь въ виду загального зброеняся Европы муситъ и она пôдвысшити буджетъ военный.

Нѣмеччина. Въ комисіи войсковôй, до котрои звернено предложенье о побôльшеню етату войскового, принято уставу по мысли кн. Бисмарка. Комисія для уставы о соціялистахъ веде свои працѣ дуже невтомимо и рѣшилась предприняти хочьбы найстрогшй мѣры противъ можливыхъ переворотôвъ.

Въ послѣдныхъ часахъ заявила инспирована праса берлиньска, що кн. Бисмаркъ носится съ гадкою, оголосити передъ Европою всѣ акта, котрыми докаже, що Россія старалась на дѣлѣ въ минувшôмъ роцѣ навязати союзъ съ Франціею и Италіею, почѣмъ кн. Бисмаркъ удався до Вѣдня и зближився до Австроугорскои державы. Тая сама праса дивуеся однакожь не мало, що зъ стороны Россіи не послѣдовало ніяке дементи, и приходитъ до заключеня, що въ Петербурзѣ боятся, щобы кн. Бисмаркъ на таке дементи справдѣ не выступивъ съ доказами, котрй посѣдае. До того додаютъ берлиньскй письма и тую вѣдомôсть, що передъ занятьемъ Нового Базару черезъ Австрію Россія черезъ свого берлиньского посла Убриля зажадала ôтъ Нѣмеччины, щобы кн. Бисмаркъ противъ сеи окупаціи заложивъ протестъ въ Вѣдни. Кн. Бисмаркъ не здѣлавъ того однакожь. И теперь не думаютъ надъ справою — пишутъ згаданй дневники — змѣнити ôтношенье до Россіи на бôльше пріязне безъ певного личного запорученя. Вправдѣ пріймивъ царь ювилейне желанье цѣсаря Вильгельма, контрасигноване черезъ канцлера съ великимъ задоволеньемъ, але симъ не може Берлинъ вдоволитись. Условіемъ до ôтновленя давнѣйшои дружбы межи Нѣмеччиною а Россією моглобы бути лишень ôтступленье кн. Горчакова.

Франція. Сенатъ ôткинувъ арт. 7 уставы школьнои въ другôмъ читаню. Фрейсине заявивъ при тôмъ, що правительство знайде достаточнй средства въ давнѣйшихъ уставахъ и розпорядженяхъ, навѣть зъ часôвъ Людвика XVI (1792), щобы науку школьну выдерти зъ рукъ конгрегацій, а именно зъ рукъ ордена Єзуитôвъ. Праса француска догадуеся, що правительство, ôткинувши всякй переговоры съ сенатомъ, розпôчне дѣло еманципаціи высшихъ заведень науковыхъ зъ пôдъ вліяня клеру прогнаньемъ тыхъ Єзуитôвъ, котрй схоронились до Франціи передъ переслѣдованьемъ въ другихъ державахъ европейскихъ. До того зажадае правительство ôтъ прочихъ неавторизованыхъ духовныхъ конгрегацій, щобы предложили ему статуты.

Англія. Зъ Индіи звѣщаютъ, що положенье войскъ генералôвъ Робертса и Стеварта въ Афганистанѣ не дуже ôтрадне, понеже комуникаціи межи Пешаваромъ зъ одной стороны, а Кандагаромъ и Кабулемъ зъ другои стороны ôтъ минувшого тыждня по причинѣ заметій снѣжныхъ перерванй и вже ôтъ десяти дней не ма ніякихъ вѣдомостій зъ театру военного. Рôвночасно донѣсъ вицекоролеви индійскому генералъ Бровнъ, начальникъ резервы въ Джелябадѣ, що межи позорно утихомиреными племенами гôрскими Гильзаѣвъ и Афридôвъ можна запримѣтити движенье, выкликане черезъ агентôвъ афганьскихъ и що велике число начальникôвъ, котрй недавно въ Гандамуку зложили присягу вѣрности королевôй Викторіи, уйшло потайно зъ своихъ клянôвъ (селъ) и згромадило коло себе кôлька тысячей людей, котрй розтаборились по убочахъ гôрскихъ, положеныхъ на лѣвôмъ березѣ рѣки Кабуля. На прошенье генерала Бровна выславъ вицекороль розказъ телеграфичный бригадѣ Макъ Леана, щобы якъ стôй вырушила зъ Лягоры (въ Индіяхъ) до сутокъ киберскихъ, а начальный вождь арміи индійскои обôйме головне начальство надъ засиленою симъ способомъ армією операційною.

НОВИНКИ.

— **Е. Впр. Митрополитъ** съ репрезентантами капитулы спôльно съ Митрополитами латиньскимъ и ôрменьскимъ зложивъ лично на руки Намѣстника желанія и благословенія по поводу заручинъ Арх. Рудольфа. Є. Впр. Митрополитъ промовлявъ по руски.

— **Завтра** выступитъ на великôй литургіи въ успеньскôй церквѣ женьскій хоръ. Єсли не зайде яка перепона, ôтспѣвае въ часѣ причастія панѣ П. въ сопроводѣ мужеского хору псаломъ „Блаженъ мужъ“, солёвый квартетъ Бортняньского.

— **Во Львовѣ** ôтъ довшого вже часу тиснутъ крѣпкй морозы съ студенымъ вѣтромъ. Вчора малисьмо въ мѣстѣ 12° студени а на дворци желѣзницѣ 15°.

— **Процесъ** въ справѣ о. Яворовского вызначеный на день 7. л. цвѣтня с. р.

— **Конфиската.** Знаменита книга п. Т. Меруновича п. з. „Żydzi“, выдана еще передъ рокомъ, зôстала ажь сими днями ц. к. Прокураторією сконфискована. Причина конфискаты: Оскорбленье жидôвскои чести...

— **Вечеръ музикально-литературный** въ Коломыѣ въ честь поета Тараса Шевченка ôтбудеся въ недѣлю 9 (21) марта въ сали касина-ресурсы. Програма вечера дуже богата и рôжнородна. Межи многимъ

она обнимае: ôтчитъ о житю Т. Шевченка; деклямацію зъ єго творôвъ; сольо „Помарнѣла наша доля“, слова Левицкого, музика Вахнянина; хоры: „Збудилась Русь“ и „Щасть намъ Боже“, слова и музика И. Воробкевича. Чистый дохôдъ зъ вечера призначеный на користь братскои Бурсы въ Коломыѣ. Вступъ на салю 30 кр. Для молодѣжи и гарнизону 15 кр. Початокъ о год. 7 вечеромъ.

— **Пожары**. Дня 16. с. м. знищивъ пожаръ въ Улашкôвцяхъ 13 хатъ съ збôжьемъ и худобою. Пожаръ выбухъ въ ночи середъ великои бурѣ. 14 родинъ лишилося безъ хаты и майна. Въ Сокалю дня 14 с. м. знищивъ 9 домôвъ съ цѣлымъ достаткомъ. Шкода 12.000 зр. Для погорѣльцѣвъ Задвôря призначивъ Выдѣлъ на разѣ пôдмогу въ квотѣ 150 зр. а. в.

— Въ селѣ Шаде самбôрского повѣта згорѣло въ ночи 9 с. м. девять селяньскихъ хатъ съ будынками господарскими, лишивши 52 людей безъ хаты и хлѣба.

— **Арештованье**. У Величкôмъ повѣтѣ велася сильна агитація выборча за кандидатомъ на посла до державнои рады. Кандидовали Козминъ, редакторъ Czas-у и кс. Голда. Въ Величцѣ звернувъ увагу на себе якійсь ксёндзъ чужосторонный, котрый дуже агитовавъ межи народомъ въ велицкôмъ повѣтѣ. Арештовано того ксёндза и показалося, що тымъ арештованымъ бувъ кс. Стояловскій, редакторъ Wieńca, котрый агитовавъ за кс. Голдою. Кс. Стояловского выпущено на волю.

— **Выбраный посломъ** до рады держ. зъ округа громадъ сельскихъ Краковъ-Хшановъ-Величка кс. Андр. Голда 323 гол. противъ 203, котрѝ дôставъ Стан. Козминъ.

— **Дѣла угорскѝ**. Нарôдъ рускій въ Угорщинѣ терпитъ, якъ пише „Карпатъ“, дуже страшный голодъ. Сомнѣватися, чи запомоги що поможутъ въ морю нужды. Масы народу приходятъ до Унгвара и просятъ милостинѣ, блукаючи ôтъ хаты до хаты. По селахъ же жиды ссутъ нарôдъ, якъ пявки. Єще то голодъ лихвярямъ вода на ихъ млынъ. И жиды дѣйстно выпожичаютъ гроши и зерно голодуючимъ лишь на тоє, щобы ихъ потому землѣ та хаты позбавити. „Карпатъ“ звертає увагу властій въ тôй справѣ. Угорске правительство мало асигновати 60.000 зр. унгварскôй столици на закупно насѣня на весну.

— **Обвѣщенье конкурсу** на опорожнену стипендію бл. п. Павла Черлюнчакевича рôчно 100 зр. Речинець подаваня до Инстит. „Народного Дому“ черезъ зверхности школьнѝ до 8 (20) цвѣтня 1889. Убѣгатися могутъ слуш. правъ, философіи, медицины и техники. Условія: 1) убѣгатель мусить бути родомъ зъ Галичины (метрика); 2) придержуватись рускои народности и греч. обряду; 3) мусить выказатися свѣдоцтвомъ убожества; 4) моральногo веденя и 5) свѣдоцтвами хорошихъ успѣхôвъ въ науцѣ. Сродники фундатора маютъ першеньство. Стипендистъ задержуе стипендію ажь до укôнченя студій а навѣть 2 роки по укôнченю, коли буде здававъ испиты на степень доктора.

— **П. Евг. Курыловичь**, бувшій заступникъ нотаріяльный во Львовѣ перенѣсся до Станиславова и обнявъ д. 12 с. м. канцелярію нотаріяльну по умершôмъ нотарю Старжевскôмъ.

— **Гартманъ**, выѣхавши зъ Франціи въ Англію, признався въ англійскихъ газетахъ, що ôнъ бувъ головнымъ творителемъ атентату московского. Зъ Англіи выѣжджає до Америки.

— **Зъ Буковины**. Въ 13. ч. „Дѣла“ була помѣщена въ Новинкахъ допись зъ Черновець, котра донесла потѣшный фактъ для Русинôвъ, а именно рѣшенье рады мѣскои черновецкои, щобы написи таблиць съ назвами улиць въ Чернôвцяхъ були выготовленѝ на языкахъ: нѣмецкôмъ, румунскôмъ и рускôмъ. Надѣємося, що и Редакція „Дѣла“ помѣститъ нашу допись нынѣшну, котра близше пояснитъ той фактъ. Пôсля нашои думки єсть то дуже важна рѣчь въ сумнôмъ, упослѣдженôмъ политичнôмъ, соспôльнôмъ, и господарскôмъ положеню Русинôвъ на цѣлôмъ просторѣ, где живе рускій нарôдъ, где звучитъ слово руске, — щобы Русины своє положенье спôльно пôзнавали, голосили и звѣщали собѣ взаимно зъ кождого закутка нашои широкои землѣ кожду свою кривду, кождый свôй крокъ у борбѣ съ ворожими намъ елементами, кожду свою побѣду, хотяйбы тая побѣда була и дрôбна, мало-значуща.

Повысше рѣшенье рады мѣскои черновецкои, котре мы назвали потѣшнымъ фактомъ, не єстъ много значущимъ добуткомъ руско-народнымъ въ порôвнаню до того, що Русины, колибы тôлько мали самопôзнанье и и яку-таку правильну организацію, моглибы для себе здѣлати и добути въ Буковинѣ, где они суть значно переважаючою бôльшостію населеня; тоє рѣшенье рады мѣскои черновецкои не можна назвати навѣть побѣдою, хотяйбы и найменчою, бо Русины не брали участи въ борбѣ а остаточно и рѣшеню рады мѣскои, бо — страшно сумно, болѣзно а найбôльше соромно сказати — въ черновецкôй радѣ мѣскôй не засѣдає ани одинъ Русинъ. А прецѣнь передмѣстя черновецкѝ Калѣчанка, Кльокучка, Манастирище якъ також и значна часть мѣста майже выключно Русинами заселенѝ. Засѣдає вправдѣ въ радѣ мѣскôй кôлькохъ людій славяньского походженя, але они еще николи не вступалися за справами Русинôвъ. Противно, гдеякѝ, отъ якъ примѣромъ прф. дръ Константинъ Томащукъ на вторôчнôмъ засѣданю рады мѣскои въ августѣ (1879), коли то велася розправа въ тôй самôй справѣ написій таблиць, попиравъ внесенье радного Попескуля, Румуна, щобы написи були нѣмецкѝ и румунскѝ, плакавъ надъ недолею Румунôвъ, що они въ радѣ мѣскôй въ меншости и тымъ самымъ першій разъ признався публично, що ôнъ Румунъ а не Нѣмець, якъ то давнѣйше майже при кождôй способности заявлявъ. Про рускій языкъ дръ Томащукъ и не згадавъ. На засѣданю черновецк. рады мѣскои зъ дня 24. лютого с. р. внесла комисія проектъ, щобы написи улиць були тôлько на однôмъ нѣмецкôмъ языцѣ. Референтъ комисіи радн. Регенстрейфъ мотивовавъ тоє внесенье комисіи тымъ, що въ Чернôвцяхъ нѣмецка бесѣда єсть урядовою и товарискою. Радн. Попескуль, Румунъ жадає написій таблиць по при нѣмецкôмъ и на румунскôмъ языцѣ и апелює до великодушія и ласки (sic) Нѣмцѣвъ, котрѝ нынѣ въ радѣ бôльшостію и проситъ, щобы рада до того прихилилася задля нерозрываня дотеперѣшнои згоды тыхъ двохъ народностій т. є. Нѣмцѣвъ и Румунôвъ. Радный Титтингеръ, жидъ, супротивляєся внесеню Попескуля для того, що удовлетворивши румуньскому жаданю, скривдженобы другу не-нѣмецку народнôсть Русинôвъ, живучихъ въ Буковинѣ такъ само численно, якъ Румуны (численнѣйше—*Ред.*). Для того Титтингеръ, взявши за выхôдну точку рôвноуправненье, поставивъ внесенье: „щобы написи таблиць були на всѣхъ трохъ краєв. язык. нѣмецкôмъ румунскôмъ и рускôмъ.“ Ту розвязалися живѣйшѝ розправы. Мы звернемо увагу на бесѣду радного Питея, котрый обстававъ за внесеньемъ Попескуля а противъ внесеню Титтингера для того, що *руска народнôсть въ сьмъ питаню вже зъ погляду на историчне управненье(?!) не може домагатися рôвного права, що Румуны, бо й мало єсть Русинôвъ, знающихъ читати и писати(!!)* Потому єще радн. Бальтинестеръ, жидъ, обставъ за Титтингеровымъ внесеньемъ. По скôнченôй дебатѣ пôддано внесенье комисіи пôдъ голосованье, котре принято. Яко додатковѝ внесеня пôддано пôдъ голосованье внесенье Попескуля, котре 23-ма голосами противъ 8, и внесенье Титтингера, 28-ма гол. противъ 3-хъ принято.

Такимъ то чиномъ впала для Русинôвъ буковиньскихъ, взглядно черновецкихъ кôстка зъ трапезы румуньско-нѣмецкои. Та всежь честь належится ôтъ насъ жидамъ Титтингерови и Бальтинестрови, що обстали за Русинами.

Годѣжь намъ єще не згадати про радного Михаила Питея, ц. к. совѣтника суду краєвого въ Чернôвцяхъ, котрый ôтмовлявъ Русинамъ правъ историчныхъ. Той Питей, кандидуючи передъ двома роками до рады мѣскои а тамтого року на посла до думы державнои, обѣцювавъ Русиномъ заступати ихъ права въ Буковинѣ по справедливости, а що найменше жадного покривдженя Русинôвъ не допустити. Ôнъ Русинамъ має по великôй части и завдячити, що нынѣ засѣдає въ радѣ мѣскôй и що при выборахъ до думы державнои прійшовъ до тѣснѣйшого выбору съ министромъ Горстомъ. Зъ повысшои єго бесѣды въ радѣ мѣскôй видко ясно, якъ теперь Питей ôтвдячуєся, якъ по справедливости (sic) заступає ихъ права и ніякои кривды не дає имъ вчинити!

Говорятъ, що Питей має теперь кандидовати на мѣстце Оффенгайма въ мѣскихъ округахъ Радôвцѣ-Сучава-Кимполюнгъ на посла до рады державнои. Звертаємо для того завчасу увагу нашихъ народовцѣвъ, щобы знали, якъ собѣ теперь при выборахъ поступити.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Именованѝ мѣстодеканами: Вс. оо. Ада Жуковецкій и Теод. Ефиноновичь въ дек. залозецкôмъ.

Презенту одержали на парохію Гостôвъ, дек. товмацкого, о. Іоанъ Левицкій зъ Корнича; на Оссôвцѣ о. Илія Матковскій.

До институціи завôзванѝ оо.: Кипріянъ Билинкевичь на пар. Ласкôвцѣ; Евст. Клосевичь на пар. Присôвцѣ; Терап. Котовичь на кап. Лисеничи; Левъ Туряньскій на пар. Горошова; Мих. Ивасечко на кап. Рожиска; Юл. Левицкій на Жизномиръ.

Душпастырскѝ мѣсця одержали оо.: Григ. Третякъ завѣд. Угрынова середного, Петръ Кроховскій завѣд. Тростянця, Волод. Козоровскій завѣд. Тысменицѣ, Стоцкій зав. Милошовичь, Ем. Ковальскій зъ Сновидова, сотр. въ Тысменици.

Личный додатокъ получивъ: о. Авг. Дольницкій зъ Корсова.

Зрезигновавъ о. Петръ Кроховскій зъ парох. Угрынôвъ середный.

До рукополаганя зголосилося дотеперь 9 кандидатôвъ стану священического. Нынѣ одержали они низшѝ священя и пôддіяконатъ, завтра одержатъ діяконатъ, а въ слѣдуючу недѣлю пресвитератъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Нѣмецкій переводъ поезій Т. Шевченка.** Довѣдуємося що п. Ксенофонтъ Климковичь, знаный у насъ по своѣй литературнôй публицистичнôй дѣяльности, взявся до великаньскои працѣ, до переводу поезій Шевченка на нѣмецкій языкъ. Починъ до сеи працѣ зробивъ вже передъ 5 роками проф. Обристъ. Хотяй самъ п. Обристъ выразивъ бажанье, щобы до сего дѣла взявся чоловѣкъ способнѣйшій, знаючій лучше духа поета рускои поезіи, всежь таки переводъ єго звернувъ увагу нѣмецкого наукового свѣта на нашого генія; такѝ мужѣ якъ литератъ-историкъ И. Шереръ або Петтерманъ въ письмѣ „О Малорусинахъ“ згадували о нѣмъ съ всякимъ поважаньемъ. - Тымъ бôльшого впечатлѣня можемо надѣятися по переводѣ п. Климковича, котрый до такои працѣ всѣ потрѣбнѝ вымоги посѣдає. П. Климковичъ перевѣвъ до теперь „Гайдамаки“, „Гамалѣю“, кôлькадесять дрôбныхъ поезій ліричныхъ, и продовжає своє дѣло дальше. Знатоки, котрѝ тіи переводы читали, выражаются о нихъ дуже похвально. Переводчикъ старався копіювати автора не тôлько що до мысли, але и що до ритму, що до слова ôтдавъ весь колоритъ Шевченка такъ вѣрно, що єго переводъ читаєся мовъ оригиналъ. Желаємо п. Климковичови до сеи працѣ всякого успѣха, и ожидаємо нетерпеливо хвилѣ, коли єго трудъ появится печатью.

— Украиньского композитора **Рубця** выйшли выданѝ п. Юргенсономъ въ Москвѣ (Неглинный проѣздъ Нр. 10) **„216 народныхъ украинскихъ напѣвовъ“**. Цѣна 1 руб. 50 коп.

— На цѣли **товариства „Школьнои Помочи“ во Львовѣ** жертвовали въ р. 1880 слѣдуючѝ нашѝ П. П. народолюбцѣ и добродѣѣ (*дальше*): по 50 кр. а. в. о. Андрей Бѣлецкій, п. Титъ Будзиновскій, п. Триг. Врецьона, п. Дм. Вѣнцковскій, п. Романъ Заклиньскій, п. Григорій Зарицкій, панна Савин. Шереметъ, п-на Олимп. Яновска, и п-на Кар. Остаповичь—учителѣ и учительки образцевои школы во Львовѣ; п. Теод. Мельничукъ зъ Запытова, п. Кар. Беднарскій во Львовѣ, п. Венедиктъ Барановскій во Львовѣ; п. Пант. Дубина, п-нѣ Мар. Дубина, п-на Леонт. Дубина во Львовѣ; о. Алекс. Петровичь въ Чолганахъ, о. Михаилъ Балкевичь въ Баличахъ, о. Ив. Маркевичь въ Сушнôмъ, п. Іосифъ Танчаковскій въ Стрѣлискахъ, п. Алек. Варецкій въ Свирскихъ Хлѣбовичахъ, п. Лук. Перешлякевичь въ Городку, о. Ант. Церкевичь въ Торговици, о. Онуфрій Ганкевичь въ Волчôмъ, о. Іос. Гащицъ въ Каровѣ, п. Г. П. Гнатищакъ въ Вороблику Корол., п. Мир. Мальчевскій въ Долинѣ, п-на Евгенія Шереметъ во Львовѣ, о. І. Отто въ Липовици, о. Михаилъ Ясеницкій въ Боссирахъ; пп. А. Л. Г. К. пит. дух. семинаріи во Львовѣ 62 кр., о. Ант. Атан. Максимовичь въ Краснопущи 73 кр.,— по 50 кр. дальше: п. Тарнавскій въ Ямнѣ дольнôй, о. Захарій Подляшецкій въ Дрогобычи, п. Назаревичь въ Мшанци, п. Іос. Кульчицкій въ Коломыѣ, о. дек. Іос. Лозиньскій въ Яворовѣ, о. Як. Ляховичь, о. Изидоръ Ганасевичь, о. Мих. Гаврищкевичь, п. Вас. Волошиньскій и о. Софр. Кульматицкій въ Далновѣ; — по 40 кр. жертвовали: о. І. Мудракъ въ Коновѣ, о. Ем. Грушкевичь и п. Ник. Мацюракъ; по 20 кр. п. Ант. Пашкевичь и п. Андр. Пелена зъ Яворова. — (Дальше буде.)

Надѣючися на дальшѝ патріотичнѝ жертвы въ користь убогихъ ученикôвъ и учениць единои руско-народнои школы во Львовѣ, складає Выдѣлъ сего товариства народолюбнымъ добродѣямъ своимъ щиро-руске Спаси-Бôгъ.
Отъ выдилу товариства „Школьна Помôчь“.

Курсъ львôвскій зъ дня 19. л. марця 1880.

(безъ текучого куп. безъ купону)	платятъ р. кр.	жадаютъ р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	258 25	261 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	156 50	159 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	290 —	294 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96 75	97 75
„ „ „ по 4% ав.	89 60	90 60
„ „ „ по 5% ав. періодь.	96 75	97 75
Банку гип. галиц 6% ав.	100	101 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 50	102 50
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 25	99 25
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 —	101 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	— —	— —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 46	5 56
„ цѣсарскій	5 49	5 59
Наполеондоръ	9 40	9 50
Пôвимперіялъ	9 65	9 78
Рубель россійскій срѣбный	1 60	1 72
„ „ паперовый	1 24	1 26
100 марокъ нѣмецкихъ	57 80	58 40
Серебро	99 50	100 50

Цѣна збôжа зъ 18. л. марта, Вѣдень: пшениця 14—15 зр., жито 11·10—11·40 зл.

— **Товариство огороднично-садôвниче** оголошує, що на основѣ ухвалы рады загальнои, роздасть сего року безплатно 1000 штукъ щепъ шестилѣтныхъ для шкôлъ народныхъ. Начальники шкôлъ, котрѝ схотятъ скористати зъ тои ухвалы, зголосятся до заряду тов. огородн-садôвничого, улица Коперника нр. 17.

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ
магистеръ фармаціи и хемикъ суд.
Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Вехôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „
Салоновѝ кадильця (тропички) чорнѝ и червонѝ, перфумы, пудры, мыла тоалетовѝ, перетворы глицериновѝ и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantia, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехыбне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до вывабленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

☞ Всякѝ замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 10—12

ПОДЯКА.

Дня 1 (13) лютого с. г. упокоилася мати наша Юлія зъ Стрѣльбицкихъ Левицка, вдовиця по б. п. Максимиліянѣ Левицкôмъ гр. к. приходнику изъ Воробѣѣвки на 60-ômъ году жизни. Чинъ погребенія ôтбувся дня 3 (15) лютого с. г. въ Рогатинѣ, на котрый вселаскаво прибути изволили Всечестнѣйшіи и Высокопреподобныи Отцы И. Дзеровичъ сов. кон. деканъ и приход. Рогатина, А. Медвецкій с. кон. деканъ и прих. Вербиловецъ, Г. Борчовскій сов. кон. и прих. лат., Л. Рудницкій вице-дек. ходоровскій зъ Черча, І. Гургула прих. зъ Путятинецъ, о. Муликъ сотр. зъ Вербиловецъ. — Не будучи въ состоянію вынадгородити за трудъ и ласкавую послѣдную прислугу здѣланную тлѣннымъ останкамъ п. матери нашои — объявляємо симъ всенародно всѣмъ повысше наведенымъ П. Т. ОО. духовнымъ за ихъ безкористный трудъ, — г. И. Гайдучкови за єго щиро пріятельскую прислугу — почтенному братству рогатиньскому и Бабинецъ горѣшнихъ — якоже и всѣмъ побожнымъ христіянамъ, принявшимъ участіе въ тôмъ смутнôмъ обрядѣ — нашоє щиро-руске Спаси-Бôгъ.

Рогатинъ дня 1 (13) марця 1880.

Именемъ всеи родины
Павлина зъ Левицкихъ и
Теодоръ Трусевичъ.

Генеральна Репрезентація банку взаимныхъ обезпечень

„СЛАВІЯ“

во Львовѣ, улиця Коперника н-ръ 16.

подає до загальнои вѣдомости П. Т. Публики, що

ИВАНЪ АЛЕКСАНДЕРЪ САСЪ ДУБРАВСКІЙ

не єсть вже бôльше управненый пôдъ ніякимъ условіемъ ани заключати дѣла для Банку „Славія“, ани инкасовати належитости премійнѝ.

Во Львовѣ 8 (20) марта 1880.

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ**.

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 20. Львôвъ, Середа 12. (24.) Марця 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Quousque tandem?!

Що ино замѣстили мы въ попереднôмъ Ч-лѣ нашои часописи допись зъ Перемышля, въ котрôй подано достовѣрнѣ факта крайного оскорбленя рускои народности въ публичныхъ школахъ перемыскихъ черезъ тамошнѣ учительки-монахинѣ, а нынѣ зновъ маємо записати новый фактъ не менше обурюючій, бо фактъ проскрипціи рускихъ книжокъ, рускои словесности — сего дорогоцѣнного скарбу духового нашои народности. Зъ окрестности Перемышля удѣлено намъ ôтписъ слѣдуючого „okólnik-a“:

Okólnik, c. k. Rady szk. okr. w Przemyślu z dnia 8-go Marca 1880. L. 302. szk: — Okólnik, do wszystkich Dyrekcyj szkół wydziałowych i Zarządów szkół pospolitych. — Doszło do wiadomości Rady szkolnej okręgowej, że między młodzieżą szkolną tu i owdzie rozszerzane bywają książki i broszurki w języku ruskim, traktujące o obrzędzie rzym. kat. kościoła w sposób niegodny i obrażający uczucie religijne, lub też podniecają nienawiść przeciw narodowości polskiej. Do takich zalicza c. k. Rada szkolna okr. także broszurkę pod tytułem „Posłannyk sładczajszoho Isusa,“ która nie nadaje się w ogóle do użytku młodzieży, a której jakiebądź używanie w szkole bezwarunkowo nie może być cierpiane. Poleca się kierownikom i zarządom szkół, aby rozdawania tej książeczki, czytania lub jakiego bądź rozpowszechnienia takowej w szkole niedopuszczali, i Radzie szkolnej okręgowej do dalszego urzędowania przedkładali. Przypomina się przy tej sposobności kierownikom szkół, żeby pod osobistością odpowiedzialnością nie dozwalali czytać młodzieży szkolnej innych książek ani używać też innych przyborów naukowych jak tych, które przez Władze szkolne polecone zostały. Nauczyciele, którzyby tego obowiązku nad powierzoną sobie młodzieżą zaniedbali, o czem Rada szkolna jak najściślej przekonać się będzie starała, pociągnięci zostaną do surowej odpowiedzialności. C. K. Rada szkolna okr. Przewodniczący c. k. Radca Namiestnictwa Zajączkoski.

Рôвночасно одержалисьмо цѣлый рядъ дописій зъ рôжныхъ мѣстцевостій перемыского повѣту о тôмъ „okólnik-y“. Колибы не численнôсть тыхъ дописій, колибы не достовѣрнôсть нашихъ дописователѣвъ, мы моглибы сомнѣватися, чи маємо передъ собою правдивый актъ ôтносячійся до нашихъ школъ. Памятаючи на существованье конституційныхъ законôвъ у насъ и на тоє, що мы предсѣ жіємо въ конституційнôй Австріи, а не въ Польщи, мы моглибы припускати, що тутъ ктонебудь забавився въ мистификаційне наслѣдованье звѣстного указу проскрибуючого руску литературу. Однакожь маючи передъ собою такъ численнѣ а поважнѣ голосы въ тôй справѣ мусимо сказати: не ждалося але сталося! Єсли не замѣщуємо на теперь тыхъ дописій, то лише для того, що кождый Русинъ, думаємо, ажь надто добре самъ почує те чувство, якимъ слѣдує приняти такій „okólnik.“ Мы хочемо по можности холоднокровно розглянути содержанье сего „okólnika.“ Передъ всѣмъ забороняє ôнъ рускôй молодежи всѣ рускѣ книжки крôмъ тыхъ, якѣ власти школьнѣ до ужитку и читаня школьного поручили. Зъ компетентнои стороны удѣлено намъ списъ тыхъ властями школьными порученыхъ книжокъ. Суть то слѣдуючѣ книжочки и молитвословы: 1. Байки для молодыхъ и старыхъ. 2. Перекотиполе. 3. Ластôвка. 4. Добре роби, добре буде. 5. Розказы про силы природы, Часть I. 7. Повѣстки для дѣтій. 8. Борисъ и Глѣбъ. 9. Сестра. 10. У пропасть дорога ховзка. 11. Зоря (книжочка). 12. Оповѣданя М. Вовчка Часть III. 13. Молитвенникъ народный. 14. Салдатскій патретъ. 15. Байки Ив. Верхратского. 16. Робинзонъ Крузое. 17. Домашный скотъ. 18. Корова, молоко и паша. 19. Наша хата. Такъ отже пôсля повысшого „okólnika“ малабы цѣла руска литература, крôмъ книжокъ школьныхъ и высше вычисленыхъ 19 книжочокъ, бути проскрибована и заборонена для рускои молодежи, а именно тои молодежи, зъ котрои повинно выховатися нове поколѣнье самого руского народа! Цѣла наша словеснôсть, весь довголѣтный трудъ нашихъ просвѣтныхъ товариствъ: „Просвѣты“, „Общества им. Качковского“ и всѣхъ поодинокихъ нашихъ писателѣвъ популярныхъ, що съ жертволюбіємъ и часто съ матеріяльными стратами працювали надъ спопуляризованьемъ наукъ для руского народа, все що вяже кожде руске серце до свого народа и своєи землѣ, — все тоє має бути „pod osobistą surową odpowiedzialnością (kierowników szkół ludowych i wydziałowych“) съ корѣнемъ выдерте зъ рускихъ хатъ поблагословенныхъ рускими дѣтьми!

„Okólnik“ переходитъ дальше на поле религійне и, присвоюючи власть рѣшати въ справахъ религійныхъ совсѣмъ до того некомпетентнымъ членамъ окружнои рады школьнои перемыскои, кидає анатему на „Посланникъ сладчайшого Исуса“, котрый пôсля суду гр. кат. консисторіи перемыскои (якъ се згадано въ дописи зъ Перемышля въ Ч-лѣ попереднôмъ „Дѣла“) не содержитъ ничого противного католицкôй вѣрѣ.

Въ кôнци вкладає „okólnik“ на учителѣвъ полицейску повиннôсть, щобы „pod osobistą surową odpowiedzialnością“ сповняли актъ проскрипціи рускихъ книжокъ зъ рускихъ родинъ, въ котрыхъ суть дѣти учащаючѣ до школы, и ставляє тую новонакинену полицейску дѣятельнôсть учителѣвъ противъ рускои народности пôдъ найстрожшій надзôръ окружнои рады школьнои.

Супротивъ того всего мусимо спытати: чи вѣдомо авторамъ сего „okólnika“, що пôсля Арт. XVII основного закона державного зъ 21 грудня 1867 Ч. 141 Д. З. д. „наука и єи удѣлюванье суть свобôднѣ; домова наука не пôдлягає ограниченю (приписôвъ школьныхъ) — отже и цензурѣ окружныхъ радъ школьныхъ; о науку религіи дбає и єи наглядає дотычаща церковь; державѣ (отже законодательнымъ тѣламъ а не администраційнымъ радамъ окружнымъ) служитъ право руководити выхованьемъ и просвѣтою?“ Чи вѣдомо авторамъ „okólnika“, що пôсля Арт. XIX тогожь закона державного „всѣ народы въ державѣ суть рôвноуправненѣ и кождый народъ має ненарушиме право стерегчи и свою народнôсть и свôй языкъ“, що въ краяхъ съ мѣшаною людностію „школы маютъ бути такъ устроєнѣ, *щобы безъ примусу до науки другого языка краєвого, кождый народъ мавъ ôтповѣднѣ и достаточнѣ средства образоватися въ своємъ питомôмъ языцѣ*“? — що отже Русины маютъ „ненарушиме право“ плекати свôй языкъ и свою народнôсть также въ школахъ ихъ коштомъ удержованыхъ, маютъ „ненарушиме право“ образовати свои дѣти въ питомôмъ рускôмъ языцѣ и маютъ „ненарушиме право“ на ôтповѣднѣ и достаточнѣ средства образовати ихъ въ питомôмъ языцѣ, а не послуговатися польскими книжками, и не маютъ обовязку оглядатися на тоє, чи таке плеканье народности рускои, єсть або не єсть миле „uczuciom polskości?“

Чи вѣдомо наконець авторамъ „okólnika“, що пôсля Арт. XIII. тогожь закона державного „праса (отже и рускѣ книжки) не може бути пôддана пôдъ цензуру, ани ограничена системою концесійною“, а тымъ менше може бути пôддана „цензурѣ и концесійнôй системѣ“ перемыскои окружнои рады школьнои?

Чи вѣдомо авторамъ „okólnika“, що мы жіємо въ австрійскôй державѣ пôдъ Габсбургскою Династією и въ нашôмъ поведеню и выхованю школьнôмъ маємо руководитися австрійскимъ а не польскимъ патріотизмомъ?

Рѣчь очевидна, що авторы сего „okólnika“ забули на все тоє, на свою компетенцію, на религію, на становище учителя, на державнѣ законы основнѣ, на австрійску конституцію, а навѣть на саму Австрію. Щожь станеся съ нашими школами, съ нашою рускою молодѣжею, коли кожда школь. рада окружна буде пôсля своєи вподобы втягати въ кругъ своєи дѣятельности рѣчи до єи компетенціи совсѣмъ неналежачѣ, въ кождôмъ окрузѣ буде приписовати и проскрибовати иншѣ книжки, учителямъ накладати обовязки полицейскои сторожи „прихильности Русинôвъ для польскои народности“, нарушати ненарушимѣ права народнѣ, перевертати патріотизмъ австрійскій въ загорѣлôсть польску и ôтберати намъ нашу будучнôсть, — нашу молодѣжь руску? Право надзору, чи яка книжка не пôдбурює одной народности противъ другои, не належитъ ани до окружнои, ани до краєвои рады школьнои — се рѣчь ц. к. прокураторіи а взглядно ц. к. судôвъ. Книжки, котрѣ перейшли тую цензуру не можутъ пôдлягати проскрипціи, котра видимо має на цѣли не обычайнôсть, науку и просвѣту, але єдино посторонни цѣли польскои аспираціи. Такъ само некомпетентнѣ окружнѣ рады школьнѣ мѣшатися въ справы религійнѣ и обрядовѣ и присвоювати собѣ права „автодафе“ надъ рускими книжками религійными.

При такôмъ станѣ рѣчій булобы зъ стороны Русинôвъ дуже не ôтповѣдно поперестати на одныхъ жаляхъ або и єреміядахъ по часописяхъ. Мы повиннѣ дорожити нашими конституційными правами и неустрашимо стояти на ихъ сторожи. Конституційнѣ законы даютъ способы законнои обороны противъ нарушеня конституційныхъ правъ. Прикладъ львôвскихъ Русинôвъ упоминаючихся о права конституційнѣ що до школьництва не повиненъ остатися єдиничнымъ. Перемыскѣ Русины маютъ право и обовязокъ дбати о долю своихъ дѣтій и школъ призначеныхъ на образованье рускои молодежи. Тожь маємо надѣю, що Русины перемыскои окрестности користаючи зъ запорученыхъ намъ правъ конституційныхъ станутъ въ оборонѣ своихъ жизненныхъ интересôвъ и отвѣтною законною дорогою постараются, щобы усунути такъ вопіюще нарушенье нашихъ правъ народныхъ. Не менше маємо надѣю, що нашѣ рускѣ послы схотятъ въ ôтповѣдный способъ пôднести тую справу при надходячôй дебатѣ надъ буджетомъ министерства просвѣты.

Австрія, Нѣмеччина и Россія.

Поглядъ на положенье политичне.

IV.

Нѣмеччина по своихъ побѣдахъ надъ Франціею могла ôткинути вмѣшательства инныхъ (конгресъ), бо Россія ôтповѣдно до замѣрôвъ свого союзника булабы того не допустила. Тая услуга зôстала Россіи трактатомъ берлиньскимъ зле ôтплачена, где не тôлько Нѣмеччина стала противъ Россіи, але еще и другихъ противъ неи побудила.

Але гнѣвъ Россіи за становище Нѣмеччины, спавъ на Австрію. Совѣстный баришôвникъ*), за своє вороже становиско противъ Россіи, заставився интересами Австріи.

Коли конгресомъ берлиньскимъ союзъ трехъ царѣвъ зôставъ розôрваный, Бисмаркъ видѣвъ, що прогнѣвивъ Россію въ тôмъ часѣ, где Франція зреорганизована могла при способности о свои кривды упôмнутися: видѣвъ ôнъ, що може прійде єму мѣрятися съ Франціею и Россією разомъ. Бисмаркови була потрѣбна опора. Ту шукати причины зближеня Нѣмеччины до Австріи. Коли нашь цѣсарь въ 1874 бувъ въ Петербурзѣ, тогды писали зъ Берлина, що интереса Нѣмеччины и Россіи на Дунаю суть съ собою схôднѣ, а коли въ осени м. р. Бисмаркъ приѣхавъ до Вѣдня заговоривъ: интереса Австріи и Нѣмеччины всюда суть згôднѣ. Удає ôнъ для Австріи найлучшого друга, що николи не мысливъ о заборахъ на Австріи... Се правда, що Бисмаркъ нынѣ о розôбраню Австріи не думає, єму лѣпше, щобы Австрія цѣлою силою горячѣ каштаны для Нѣмеччины зъ печи вытягала, єму потрѣбна помôчь Австріи.

По змѣнѣ фронту Нѣмеччины противъ Россіи, становище Австріи зôстало такожь схиблене. Ту треба було безсторонно застановитися: чи съ Россією, чи противъ Россіи ити належитъ? Чи на случай вôйны съ Россією, може Австрія покладати довѣріє въ союзъ съ Нѣмеччиною? Чи може уважатися безпечною?

По досвѣдченяхъ зробленыхъ въ р. 1742, 1866, и новôмъ на Россіи, такъ не здаєся. Австрія моглабы прійти въ невыгôдне положенье, мати по однôй сторонѣ непевного пріятеля, а зъ другои выкликаного ворога.

Якъ маєся рѣчь съ милостію Нѣмеччины до Австріи найлѣпшимъ доказомъ пересправы цлово-торговельнѣ, котрѣ вымѣренѣ на тоє, щобы и на Австрію конвенцію цлову нѣмецку розтягнути, хотяй тоє грозитъ упадкомъ индустріи австрійскои. А що до политики внутренной вже нынѣ позволяютъ собѣ дневники берлиньскѣ Австріи давати лекціи, и на протектора накидатися.

Для тыхъ и подôбныхъ причинъ многѣ не допускали, щобы Австрія могла далеко ангажоватися. Досыть, що въ политичныхъ кругахъ не було достаточнои ясности що до досяглости умовъ, якѣ Бисмарка до Вѣдня спровадили. Нагадаєте собѣ, що не бракувало на поважныхъ голосахъ, котрѣ говорили: „Бисмаркъ не знайшовъ тои взаємности въ Вѣдни, якои сподѣвався.“

Що нѣмецка людность до союзу съ Нѣмеччиною тисне, се понятно. Колибы ишло по волѣ гдеякихъ нѣмецкихъ загорѣлцѣвъ, Австрія не моглабы ничого

---

*) Бисмаркъ.

лучшого зробити, якъ вступити въ таку звязь съ Нѣмеччиною, котрабы рôвналася ôтношеню вазальному.

Тому однакожь суть на перешкодѣ старѝ Австріяки и Славяне. Тіи завсѣгды памятають о тыхъ Прусакахъ, котрѝ не тôлько съ Австріею воювали, а еще николи для неи щирыми не були. Але въ тыхъ кругахъ, где вылягаеся модне австріяцтво, тамъ уважають за рѣчь скôнчену, що Австрія съ Нѣмеччиною ити мусить. Таку политику называно за минувшого министерства „политикою der gebundenen Marschruthe“, або такожь „политикою здорового розуму.“

И Славяне не булибы противнѝ союзови съ Нѣмеччиною, колибы той союзъ бувъ порукою покою; чого Славяне не хотять то того, щобы Австрія не була орудіемъ плянôвъ Бисмарка.

Досыть, що ôтъ часу побыту Бисмарка въ Вѣдни союзъ нѣмецко-австрійскій стоитъ на порядку дневнôмъ, однѝ о нѣмъ усомнѣвалися, другѝ нимъ тѣшилися.

Нынѣ о союзѣ тôмъ сомнѣватися не можна, сомнѣніе зôстало зъ Берлина усунене. При дебатѣ надъ предложеньемъ о помноженю войска Мольтке жалувавъ, що приходитъ народови бôльшѝ тягары накладати, и сказавъ: Причина въ тôмъ, що Франція и Россія побôльшили свои арміи и додавъ, що на случай вôйны, сподѣватись, Нѣмеччина не зôстане сама.

Ту вже напôмкнено о союзѣ, а разомъ и то, що союзъ противъ Россіи вымѣреный.

Що Мольтке тôлько зазначивъ, тое рѣшучо высказавъ Беннигзенъ, предводитель народовыхъ нѣмецкихъ либералôвъ, котрый належитъ до найблизшихъ повѣренникôвъ нѣмецкого канцлера. Беннигзенъ сказавъ дословно: „Политично-дипломатична акція канцлера зъ минувшого року, котра до союзу съ Австро-Уграми допровадила, вплела до исторіи его политичнои дѣятельности неувядаемый листокъ лавровый“.... Беннигзенъ додавъ, що можна вже о союзѣ говорити, хотяй текстъ умовы еще не цѣлкомъ звѣстный.

Такъ видимо, що политика Бисмарка и для Австріи буде рѣшаючою и несправедливо думали тіи, що говорили: „Австрія стала рѣшучо противъ Россіи по сторонѣ Нѣмеччины, она буде мусѣла и наслѣдства того становища взяти на себе.“ Ôтъ теперь всѣ борôы межи Нѣмеччиною зъ однои стороны, а Францією и Россією зъ другои, и о насъ опиратися будутъ. Чи така констеляція, съ котрою рахуватися треба, Австріи пожитокъ чи шкоду принесе, окаже будучнôсть. Завсѣгды то виды для насъ не потѣшаючѝ, если мы съ политикою Бисмарка звязанѝ солидарно.

Стефанъ Качала.

ДОПИСИ.

(М.) **Зъ Покутя.** *(Еще слово о бурсахъ. II.)*

Выхованье есть важнымъ дѣятелемъ въ устрою якоись институціи. Оно есть еи душею, еи житьемъ. Коли устрôй внѣшный, хочьбы и найправильнѣйшій, есть лишень зверхнёю формою, тѣломъ, то институція безъ ôтповѣдного выхованя есть тѣло безъ души, есть тѣло мертве, котре задачи своеи не достигне.

Выхованье мае бути ôтповѣдне задачѣ институціи; оно ôтповѣдно до тои задачи загальнѝ свои засады модификуе и до неи приноровлюе. Инше выхованье будутъ побирали въ институтахъ ремѣсники, инше артисты, инше богословы, и т. д. Отже если схочемо зъ бурсъ нашихъ здѣлати институцію, въ котрôй будущѝ учителѣ школъ народныхъ малибы побирати выхованье, то оно мусить ôтповѣдати задачѣ будущихъ учителѣвъ...

Якажь есть задача будущихъ учителѣвъ?.. Она есть въ загалѣ така: „въ повѣренôй собѣ молодѣжи школъ народныхъ розвивати и ублагородняти всѣ силы души и серця и при тôмъ подати такѝ вѣдомости и указати таке направленье въ житю, яке ôтповѣдае званію Русина, яко единицѣ 15-миліонового народа, яко отця рускои родины, господаря, члена автономичнои громады, и обывателя конституційного краю и конституційнои державы.“ Учитель, котрый мае сю задачу сповнити, повиненъ бути до неи совсѣмъ способный, т. е. повиненъ розумѣти велику свою задачу, повиненъ перенятися нею на-скрôзь, повиненъ въ нѣй залюбитися, повиненъ въ нѣй жити цѣлою душею и серцемъ; а крôмъ того повиненъ мати потребнѝ вѣдомости...

Дотычно вѣдомостій, тотѝ побирае ôнъ въ такъ званыхъ семинаріяхъ учительскихъ; а дотично понятя своеи высокои задачи яко учителя-Русина, до того повинна его бурса выховати.

Выхованьемъ не лишь розвиваемо силы души и серця, але подаемо питомцямъ позитивнѝ засады; вщѣпляемо тіи засады въ его душѣ, мовь здорове насѣнье, плекаемо ихъ, огрѣваемо, ôтъ наростôвъ нездоровыхъ очищуемо, — якъ плекае огородникъ рослинку, — и выховуемо такъ, щобы вщѣплена засада обгорнула всѣ силы души и серця, щобы сталася постоянною пôдставою и нехибнымъ направленьемъ мысленя, чувствованя и дѣланя черезъ цѣле житье.

Таке выхованье повиннѝ надати бурсы своимъ питомцямъ, яко будущимъ учителямъ школъ народныхъ.

За-для тои своеи задачи бурсы маютъ такъ бути устроенѝ:

I. Маютъ мати ôтповѣдно просторѝ, сухѝ, теплѝ, виднѝ комнаты, въ котрыхъ повинна бути образцева чистôсть и ладъ. На ôкнахъ маютъ бути вазонки съ цвѣтами, котрѝ питомцѣ маютъ самѝ пôдливати и плекати; на стѣнахъ маютъ высѣти образы Іисуса Христа и Матери Божои, портреты цѣсаря, заслуженыхъ рускихъ патріотôвъ, ученыхъ, литератôвъ, артистôвъ и пр. Коло бурсы мае бути хочьбы невеличкій огородець, въ котрôмъ бы самѝ питомцѣ плекали цвѣты, щепили садовину, бавилися, бодай однымъ улѣмъ взоровымъ и пр. Еслибы могла бути токарня, варстатъ столярскій, то еще лѣпше. Въ тôмъ огородци мае бути такожь (и то конечно) кругольна, и приряды гимнастичнѝ, щобы питомцѣ въ хвиляхъ, свобôдныхъ ôтъ працѣ, могли забавлятися.

II. Въ бурсѣ мае бути ôтповѣдна мала библіотека для питомцѣвъ. Именно (крôмъ книжокъ школьныхъ) маютъ въ нѣй бути книжки популярнѝ педагогичнѝ, географичнѝ, историчнѝ, литературнѝ, природописнѝ, историчнѝ и физикальнѝ; мапы, глобы, приборы до рысункôвъ, инструмента музикальнѝ... Именно библіотета тота мае зôбрати всѣ рускѝ, добре написанѝ книжки и часописи литературнѝ.

III. Въ бурсѣ мае постоянно мешкати префектъ бурсы, на тôмъ самôмъ харчу, що и питомцѣ, и повиненъ разомъ съ ними ѣсти при однôмъ столѣ обѣдъ и вечеру. Префектъ мае бути чоловѣкъ образованый и ôтповѣдно платный. Найôтповѣднѣйшимъ булобы на такого префекта именовати учителя нежонатого зъ семинаріи учительскои, або заступника учителя, честного а щирого Русина.

IV. Надзôръ головный надъ бурсою сповняе выдѣлъ завѣдуючій бурсою и его предсѣдатель, котрый носитъ титулъ прокуратора. Надзôръ той розтягаеся не лише на внѣшный ладъ, на тое, чи хлопцѣ маютъ ôтповѣдну страву и т. и., але такожь и на морально-религійне веденье бурсакôвъ, на тое, чи учатся, чи працюютъ, чи межи ними розвиваеся духъ патріотичный.

VI. Бурсаки маютъ мати клявзуру, т. е. дверѣ бурсы суть заедно замкненѝ, и отворяются лишь тогды, коли бурсаки идутъ до школы, на службу Божу, на проходъ пôдъ проводомъ префекта, вспôльно. Поодинокимъ, въ певныхъ наглыхъ случаяхъ префектъ може дати позволенье до выходу (лиценцію). У префекта мае бути книга пôдъ замкомъ, въ котру вписуются лиценціи и провины питомцѣвъ. Книги могутъ переглядати члены выдѣлу и ихъ прокураторъ кождого часу.

VII. Въ свобôдныхъ ôтъ науки годинахъ питомцѣ вправляются въ спѣвѣ, музицѣ, рысункахъ; выкôнчуютъ свои письменнѝ задачѣ, и пр., — а въ певныхъ призначеныхъ годинахъ забавляются гимнастикою, кругольнею, або роблятъ на токарни, щѣплятъ дерева, поливаютъ цвѣты и пр. Спѣвъ такъ церковный, якъ и свѣтскій и музика мусятъ конечно въ бурсахъ управлятися.

VIII. Ôтъ часу до часу, особенно въ феріи святочнѝ, устроюе бурса вечерницѣ декляматорско-музыкальнѝ, на котрѝ може запросити членôвъ выдѣлу съ головою, добродѣѣвъ бурсы и гдеякихъ почтенныхъ патріотôвъ рускихъ...

Деннѝ працѣ повиннѝ починатися молитвою и молитвою кôнчитися.

Направленье бурсакôвъ, именно черезъ ôтповѣдну лектуру и декляматорско-музикальнѝ продукціи, мае бути таке, щобы выобразовалося чувство чести, щиро-руского патріотизма, замилованье до працѣ. Пописы декляматорско-музикальнѝ на меншѝ розмѣры могутъ ôтбуватися що недѣлѣ. Часами могутъ бути навѣть сценичнѝ представленя (розумѣеся безъ пола женьского).

Префектъ мае задачу, безперестанно бути въ бурсѣ и оставати въ неперерывнôй связи съ бурсаками, а пильно бачити, щобы завсѣгды були въ працѣ и въ руху, а николи не ôтдавалися бездѣльно лѣнивству. Бо лѣнивство справляе въ душѣ порожню, котру потôмъ заповнюють пустѝ, ледащѝ мысли... Префектъ повиненъ бачити, щобы помежи бурсакôвъ не вкралася книжка шкодлива, або бурсаки приставали съ людьми, котрѝбы ихъ пôдъ взглядомъ религійнымъ, моральнымъ або политичнымъ псовали. Много романсôвъ читати, такожь не добре. Префектъ повиненъ бачити, щобы питомцѣ о пустыхъ, неприличныхъ або неморальныхъ справахъ не бесѣдовали и собѣ фантазіи и чувства ними не каляли, бо изъ схибленои фантазіи и зъ скаляного чувства походитъ всяке гидке дѣло.

До шинкôвъ ходити, трункôвъ постоянно употребляти, безусловно не можна. Въ великѝ празники може бурса питомцѣвъ почастувати пивомъ... Насупротивъ ужитье гербати безъ руму, лишь чистои або съ молокомъ, треба конечно въ бурсѣ завести, и питомцѣвъ до ужитку еи призвычаити, щобы и они уживанье гербаты и по селахъ заводили.

IX. Бурсаки, котрѝ не хотятъ, або за-для неспособности своеи не могутъ въ наукахъ добре успѣвати, — належитъ выдалити безъ пощады зъ бурсы, а утворити въ нѣй мѣстце пильнымъ и здôбнымъ. Такожь проступки противъ религійности и моральности, непослушеньства, учащанье до шинку, опусканье лекцій, охота до горячихъ напиткôвъ, до картъ (котрѝ не маютъ и зазоромъ въ бурсѣ находитися), лѣнивство значне (н. пр. коли питомець поперестае лишь на самôмъ выученю лекціи), бракъ замилованя до учительского званія, — маютъ бути такожь, по дворазовôмъ поученю и упôмненю, выключеньемъ зъ бурсы каранѝ.

Натомѣсть бурса обѣцяе (и додержитъ обѣтницѣ) прилѣжнымъ и знаменитымъ своимъ питомцямъ покровительство и на пôзнѣйше, т. е. въ властивôй дорозѣ постараеся о умѣщенье ихъ на лѣпшôй посадѣ etc.

Префектъ пôдлягае въ подôбный способъ надзорови выдѣлу и его головы.

Всякѝ тенденціи политичнѝ суть зъ бурсы выключенѝ.

Ôтъ Калуша. *(Выборы посла въ Калуши.)* Упалисьмо! Еще три повѣты крѣпко стояли при выборахъ до думы державнои, нынѣ вже и зъ тои трôйки одиниця ôтпадае! Вже и ôтъ насъ выходитъ посолъ не свôй а спольщеный нѣмець Фр. Вольфартъ. Въ середу въ Калуши загудѣла мѣска музика, то музика погребова для волѣ народа, — тому то она такъ страшно роздирала серце кождого Русина, сумно звенѣла она и въ ушахъ кождого мислячого Поляка, пригадуючи ему упадокъ народа та ихъ власну безсильность, бо и кождый безсторонный Полякъ мусить признати, що тутъ побѣдила не польска идея надъ рускою идеею, але хитрôсть жидôвъ-факторôвъ надъ легкодушностію чи оспалостію народа.

Якъ же се могло статися, спытаете— коли въ калускôмъ еще крѣпко стоитъ духъ народный? Сталося тое ось якъ: Вольфартъ выступавъ вже 3 разы яко кандидатъ и за кождый разъ упавъ. Але на теперь (на 4. разъ) плянъ выборôвъ бувъ добре обдуманый та оперся о правыборцѣвъ. Сумно сказати, але никуда правды дѣти, многѝ зъ нашихъ предводителѣвъ сидѣли бездѣльно ничого на передъ не думаючи, ничого не дѣлаючи та еще въ додатокъ ширили иногда безладъ и невгоду не лише межи народомъ, але и межи самымъ священствомъ. Рускѝ выборцѣ вже и на выборы ѣдучи не знали еще кто поставленый рускимъ кандидатомъ, бо привыкли слухати „Рады рускои“, а ôтъ Р. р. доперва въ самъ день выборôвъ, ба гдеякѝ ажь по выборахъ подôставали листы информаційнѝ зъ почты. Противники жь мали ôтъ самого початку вызначеного кандидата, на котрого всяку свою дѣятельнôсть совокупляли. И вôйты и жиды, и писарѣ и гдеякѝ учителѣ и економы и лѣсничѝ и побережники, урядники, двораки, факторы и шинкарѣ, всѣ дѣлали въ однôй цѣли единодушно, всѣ старалися о правыборцѣвъ безпечныхъ, а зъ стороны Русинôвъ осталися лише священики и селяне безъ высшого проводу, безъ организаціи и вызначенои дѣятельности.

Самъ Калушь давъ 13 выборцѣвъ, а межи ними ни одного Русина! Руске мѣщаньство гдесь подѣлося, руска людность зъ Калуша счезла!

Калушане за мѣсто выбрали цѣле староство: п. старосту, комисаря, обохъ адюнктôвъ, 3 лѣкарѣвъ, аптикаря, 2 жидôвъ и 2 чи 3-хъ нѣмцѣвъ. А судъ калускій вѣдай зза того не удостоили свого выбора, що тамъ есть двохъ честныхъ Русинôвъ. Мѣсто Войнилôвъ дало 8 выборцѣвъ, а всѣхъ не нашихъ.

Дня 10. марта розпочалися виборы. Вже при голосованю на комисію предвиборчу показалося, що справа наша програна.

Голосованье ôтбулося межи двома кандидатами: польскимъ п. Вольфартомъ, и рускимъ О. Наумовичомъ. Обѣ стороны сохранили якъ найбôльшую солидарность. Мы въ меншости мусѣли остати, бо кромѣ 21 голосôвъ за мѣста та до 40 ôтступникôвъ войнилôвскихъ, найшлися еще и въ нашихъ гôрскихъ селахъ люде, що для власнои своеи выгоды не соромилися стати по противнôй сторонѣ. Ба и щожь жадати ôтъ темного селянина, коли и межи апостолами самыми знайшовся ôтступникъ!

Тую сумну ролю принявъ на себе ks. Wirski зъ Лдзѣнои. Совсѣмъ не завидуемо ks. W. титулу „jedynego porządnego księżunia gr. kat.“, якимъ его прославивъ Dziennik pol. за промову „w narzeczu ruskim o jedności i zgodzie“. Ks. W. пôдносивъ замѣты противъ о. Наумовича и пытавъ, для чого Русины не поставили иншого кандидата. Чижь се однакожь усправедливляе поступованье ks. W.? Для чогожь то ks. W. не поставивъ самъ якого кандидата зъ помежи тыхъ Русинôвъ, котрыхъ вычисливъ яко въ повѣтѣ загально знаныхъ и поважаныхъ? Не дивожь, що навѣть нашѝ селяне порозумѣлися на такôмъ поступованю и въ слѣдъ за нимъ сказали: „адѣтъ, сей вже продавъ кровъ неповинную!“

Такъ отже ôтступництвомъ одныхъ, а недбальствомъ и рôвнодушностію другихъ упалисьмо при выборахъ въ повѣтѣ, зъ котрого доси все выходивъ Русинъ на посла! Не годится при тôмъ однакожь поминути того ôтрадного факту, що нашѝ селяне зъ Новицѣ, Кропивника, Пôдмихайля, Мыслова, Вѣстовои, Небылова, Хотѣня, Загôря, Добровлянъ, Медынѣ и многихъ иншихъ мѣстцевостій калуского и букачовецкого повѣта выступали при вы-

борахъ съ цѣлою свѣдомостію и непоколебимостію яко Русины за кандидатомъ Русинôвъ. Єсть се потѣшаючій доказъ, що свѣдомôсть народности и народныхъ интересôвъ що разъ бôльше будится середъ народа. Єсть се єдина єще свѣтла сторона ôтбутои нещаснои кампаніи.

Але щожь? Чи маємо приняти тôлько сумный фактъ до вѣдомости и плачемъ закôнчити цѣлу справу? Ничого не поможе намъ плакати на недолю и нарѣкати. Мы нарѣкаємо неперестанно, але ничого не дѣлаємо. Страшна наука, яку мы одержали при послѣдныхъ выборахъ до рады державнои пôйшла видимо въ лѣсъ. Давнѝ блуды наново выявилися при новыхъ выборахъ. Ніякои организаціи, ніякои спôльности, ніякого пляну, ніякого проводу, ладу и напередъ обдуманои дѣятельности! — ото нашѝ давнѝ и теперѣшнѝ непоправленѝ слабости. Маємо въ Галичинѣ нѣбы политичне общество, але гдежь єго дѣятельнôсть, где слѣды єго существованя и проводу въ народныхъ дѣлахъ политичныхъ? Пересвѣдчилисьмося, що тôлько спôльностію, згодою и здоровою организаціею всѣхъ нашихъ силъ можемо остатися противъ ворогôвъ и стати сильными и непобѣдимыми, а гдежь воплощеніє тои згоды и организаційнои спôльности? Тожь коли старе лихо остаєся незмѣнене, не дивуймося, що по старому упадаємо. Але, братя, бувъ бы вже часъ вдаритися въ груди, сказати: согрѣшилисьмо, простити собѣ взаимне недовѣріє розрываюче Русинôвъ, обнятися щиро якъ братъ съ братомъ, зъорганизоватися въ нову, живу силу и спôльно працювати для блага Руси. Не выжидаймо чужои помочи, не ôтдаваймося ôтчаянности, бо никто чужій намъ не поможе, а наша неохота и наша ôтчаяннôсть має головне жерело въ нашôй рôвнодушности и — оспалости, коли не въ лѣнивствѣ. Нова утрата одного посольского мѣстця, най буде новою пересторогою, що дотеперѣшною бездѣльностію ничого не доробимося. Пôддаю мою гадку пôдъ судъ нашихъ патріотôвъ и думаю, що знайдеся єще не одна справа, котра указує на необходимôсть рѣшучого звороту до дѣла въ нашôмъ народнôмъ житю. Тожь caveant consules...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

На 61-ôмъ засѣданю *рады державнои* д. (17) с. м. розпочалися розправы надъ предложеньемъ закона о податковыхъ облегченяхъ для заробковыхъ и господарскихъ стоваришень (Erwerbs- und Wirthschafts-Genossenschaften). Внесенье комисіи рôжнится въ двохъ точкахъ ôтъ правительственного предложеня. Коли правительственне предложенье обмежає проектованѝ облегченя податковѝ тôлько до пожичковыхъ касъ и товариствъ кредитовыхъ, внесенье комисіи розтягає тіи облегченя на всѣ стоваришеня заробковѝ и економичнѝ. Дальше вноситъ комисія увôльненье ôтъ податку всѣхъ стоваришень, котрыхъ чистый дохôдъ не перевысшає сумы 300 зр., а правительственне предложенье увôльняє ôтъ доходового податку тôлько такѝ стоваришеня, котрыхъ станъ активный въ билянсѣ выказаный не переноситъ 5000 зр. По загальныхъ розправахъ приступлено на 62-ôмъ засѣданю до специяльныхъ розправъ и принято §. 1. пôсля стилизаціи д-ра Мезника: „постановленя сего закона (о облегченю податковôмъ) дотычатъ тыхъ пôсля закона зъ 9. цвѣтня 1873 Д. З. д. Ч. 70 зареєстрованыхъ и инныхъ на засадѣ самопомочи опертыхъ самостôйныхъ нереєстрованыхъ касъ пожичковыхъ (заличковыхъ) и товариствъ кредитовыхъ, котрѝ при удѣлюваню кредиту пôсля статутôвъ ограничаются лише на своихъ членôвъ, хотяй бы они брали пожички ôтъ нечленôвъ“. Зъ пôдъ податкового облегченя суть отже выключенѝ товариства консумційнѝ и поменшѝ товариства заробковѝ. Натомѣсть громадскѝ касы пожичковѝ маютъ право користатися податковымъ облегченьемъ. Въ дальшихъ розправахъ на 63-ôмъ засѣданю 7. (19.) с. м. принято внесенье комисіи, що касы пожичковѝ и товариства кредитовѝ (въ §. 1-ôмъ означенѝ), котрыхъ чистый дохôдъ не перевысшає 300 зр., суть вôльнѝ ôтъ податку (доходового); а касы и товариства кредитовѝ, котрыхъ дохôдъ єсть бôльшій, маютъ оплачовати ôтъ першои тысячки доходу $^{5}/_{10}$, ôтъ другои $^{5}/_{10}$, а доперва ôтъ дальшихъ цѣлый податокъ.

Принятьемъ сего закона закôнчилися засѣданя рады державнои, котрѝ перервано на часъ лат. великодныхъ святъ ажь до 6. лат. цвѣтня. Палата панôвъ ôтбула вчера засѣданье, щобы приняти провизоричный законъ буджетовый.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Справа Гартмана не зôйшла єще въ прасѣ европейскôй зъ порядку дневного. Неприхильнѝ можливому союзови Россіи съ Франціею дневники нѣмецкѝ и англійскѝ усмотрювали съ великимъ задоволеньемъ въ невыдачи Гартмана причину до зôрваня пріязныхъ ôтношень межи Петербургомъ и Парижемъ. Покликанье кн. Орлова, амбасадора россійского до Петербурга, котре по найновѣйшимъ донесенямъ єсть лишь хвилеве, подало имъ предметъ до найсмѣлѣйшихъ конъектуръ и радо видѣли они Россію ôтособнену посередъ державъ европейскихъ. За вѣстію о ôткликаню кн. Орлова зъявилась и друга неменше сензаційна, що будьто Франція ôткликала такожь стало уже генерала Шанси, амбасадора свого въ Петербурзѣ. Симъ часомъ генералъ Шанси одержавъ лишь звычайну ôтпустку, котру бравъ завсѣгды на весну. Князя Орлова мавъ заступити або генералъ Игнатієвъ, або Лобановъ. До того рознесли органы Биконсфильда ложь, що Гартманъ, наспѣвши до Лондону, зъ ôтки удаєсь до Америки, оголосивъ въ дневникахъ ôтозву, въ котрôй объявляє себе головнымъ справцею атентату на житье царя пôдъ Москвою. Зъ всѣхъ сихъ тенденційно розсѣваныхъ вѣстій можна однакожь заключати, якъ не на руку булобы такъ Нѣмеччинѣ якъ и Англіи, єслибы дѣйстно межи Россією и Франціею прійшло до союза, до котрого моглабы прилучитися такожь и Италія. Дѣло кн. Бисмарка, т. є. єго зближеньеся до Австріи, стратилобы втогды богато на своѣмъ значеню.

О. Гартманѣ пише „Новое Время“ зъ дня 6 (18) марта: Альбертъ Гартманъ єсть уроженець Архангельска, молодшій зъ пяти сынôвъ тамошного комерсанта-нѣмця. До 15 р. житя учився въ архангельскôй гимназіи. Въ тôмъ роцѣ умеръ єму отець. Ôттакъ поѣхавъ Г. въ Петербургъ и вступивъ тамже въ службу конторну. По трехъ рокахъ являєсь ôнъ въ Ростовѣ надъ Дономъ, где служитъ въ канцеляріи городскои думы, а ôттакъ въ однôмъ банку. Тутъ захотѣлось єму стати учителемъ. Яко протестантъ пріймає ôнъ православіє и именує себе Львомъ. Зробивши испытъ пріймає посаду учителя въ Таганрозѣ до р. 1875, въ котрôмъ усунула єго мѣстна инспекція народныхъ школъ. Ôтъ сего часу имя єго являєсь часто въ процесахъ политичныхъ, на пр. Осиньского и Зубриловыхъ. Гартманъ указуєсь часто пôдъ псевдонимами. О єго особѣ пише кореспондентъ: Гартманъ не вызначався ничимъ межи своими товаришами, ни спосôбностями, ни пильностію. Середнёго росту, худощавый, блондинъ, съ великими, сѣрыми быстрыми очами, съ рѣзкими быстрыми рухами подобавъ ôнъ завсѣгды на чоловѣка нѣмецкого роду. На шіи у него були слѣды золотухи. Теперь може ôнъ числити найбôльше 31 лѣтъ.

Полковникъ Бекеръ выдавъ въ Берлинѣ сензаційну (?) брошуру: La Finlande independante et neutre, въ котрôй, похваляючи россійске правительство за либеральне устройство, котре надано Финляндіи по єи ôторваню ôтъ Швеціи въ р. 1809, заключає, що таяжь Финляндія моглабы статись для Россіи дуже небезпечною, єслибы правительство росс., идучи за стремленями панславистôвъ (?), хотѣло знищити автономію Финляндіи, именно замкнуло соймъ финляндскій, а жителѣвъ єи не допускало на высшѝ становища державнѝ, котрѝ до теперь зôстаютъ переважно въ ихъ рукахъ.

Министеръ внутренныхъ справъ оголошує указъ, въ котрôмъ царь Александръ II дякує всѣмъ станамъ державы за приказану вѣрнôсть и за тѝ дары на добродѣтельнѝ цѣли, котрѝ принесли пôдданѝ въ день торжества ювилейного.

Лорисъ Меликовъ принимавъ у себе въ минувшôмъ тыждни маршалка земства Тверскои губерніи, кн. Мещерского, съ пятьма другими представителями дворяньства, а въ розговорахъ съ ними заявивъ намѣренье перевести свою програму (яку?) при помочи соспôльности россійскои. Члены городскои думы, покликанѝ Лорисъ Меликовомъ до верховнои розпорядительнои комисіи въ числѣ пяти, не будутъ мати голосу рѣшаючого, лишень будутъ засѣдати съ голосомъ дорадчимъ въ справахъ дотыкаючихъ интересôвъ жителѣвъ Петербурга. Въ такôмъ характерѣ вôйдутъ въ складъ комисіи и дворяне зъ Петербурга и Москвы. Перше засѣданье комисіи розпорядительнои було совсѣмъ приватне (3 мар.) На другôмъ роздѣлено роботу межи поодинокихъ членôвъ. Канцелярія диктатора працює невтомимо, такъ якъ заєдно вплываютъ новѝ справы.

„Новое Время“ (зъ 5 л.) доповняє згаданѝ вѣсти тымъ донесеньемъ, що въ складъ верховнои комисіи окрôмъ депутатôвъ (?) ôтъ дворяньства, земства и городскихъ представительствъ маютъ вôйти такожь депутаты ôтъ духовеньства. При тôмъ жалує сей дневникъ, що призабуто совсѣмъ на представителѣвъ зъ посередъ стану селяньского, котрѝ въ такъ важнôй справѣ моглибы мати дуже важный голосъ, а при тôмъ моглибы высказати „Рускому Монарху правду, потому что только правдой и можетъ стоять Русь.“ „Нов. Вр.“ уважає верховну комисію яко рôдъ анкеты для выслѣдженя теперѣшного положеня рѣчей, однакожь єсть пересвѣдчене, що всѣ выслѣдки єи будутъ односторонни, єсли въ комисіи не буде представителѣвъ селяньства. Въ дальшихъ выводахъ своихъ воює „Нов. Вр.“ съ мнѣньемъ гдеякихъ дневникôвъ россійскихъ, котрѝ боятся, щобы „крестянство“ не повстало противъ всеи интелигенціи, смѣшиваючи єи въ одно съ „крамольниками.“ Чи тѝ голосы, пôднесенѝ въ оборонѣ селяньства, будутъ увзглядненѝ диктаторомъ, годѣ сподѣватись. Мы звертаємо длятого на нихъ увагу, бо суть то первѝ порывы прасы россійскои, въ котрыхъ высказане не тôлько желанье реформъ, але и потреба, щобы поодинокѝ станы самѝ о собѣ постановляли. Видко предвиджує праса россійска, що наколибы и прійшло до якихто реформъ въ дусѣ конституційнôмъ, присвоятъ собѣ прочѝ станы, але не селяньскій.

Нѣмеччина. Кореспондентъ Вѣденьскій до Nordd. Allg. Ztg. збиває мнѣнье Nat. Ztg., будьтобы бôльшôсть рады державнои цислитавскои ôтносилась неприклонно до союза австронѣмецкого. Въ радѣ державнôй — пише кореспондентъ — знайдесь така бôльшôсть, навѣть и межи Славянами, а зеркаломъ тои льояльности супротивъ Нѣмеччины єсть министерство Таффого (?)

Grenzboten (ч. 12) подаютъ историю союза австрійско-нѣмецкого въ такій спосôбъ: Россія, присилована до берлиньского трактату, старалась поодинокѝ точки сего договора знищати при помочи державы нѣмецкои. Въ тôй цѣли робивъ кн. Горчаковъ представленя въ Берлинѣ, въ кôнци навѣть ставъ грозити. Цѣсарь Вильгельмъ ставъ уже накланятись до уступствъ въ користь Россіи, але желѣзна воля канцлера перемогла. Бисмаркъ не мôгъ призволити на рѣчи, котрѝбы на ново занепокоили Европу. Втогды россійска дипломація оглянулась за союзниками и поза Нѣмеччиною и противъ Нѣмеччины, именно въ Парижи, где генералъ Обручевъ, повѣрникъ министра вôйны Милютина, розпочавъ интриги. Але предложеня Россіи Франція не лишень ôткинула але навѣть зрадила передъ дипломаціею нѣмецкою. Въ Берлинѣ не могли собѣ грôзныхъ домагань Россіи инакше вытолковати, якъ лишь въ тôй спосôбъ, що имовѣрно Россія позыскала для себе Австрію. Подорожь Андрашого до Петербурга и другѝ объявы наказовали того домѣрковуватись. Кн. Бисмаркъ затревожився симъ не мало. Ôнъ зрозумѣвъ, що Австрія має жаль до Нѣмеччины еще зъ р. 1866 и предвиджовавъ, що до союза межи Россією и Австріею приступилабы дуже охотно и Франція, щобы ôтомстити рôкъ 1870. Помôчь Англіи малобы значила для Нѣмеччины противъ такъ сильного союза. Въ тôмъ явився Андраши въ Гастейнѣ у кн. Бисмарка и своими поясненями розбивъ тревогу желѣзного канцлера. Андраши не хотѣвъ и думати о союзѣ съ Россією. Розходилось теперь лишь о позысканье цѣсаря Вильгельма, котрый завсѣгды надъ мѣру симпатизує съ царемъ Александромъ II. И се дѣло удалось по многихъ трудахъ. Кн. Бисмаркъ грозивъ навѣть своимъ ôтступленьемъ ôтъ веденя справъ державныхъ. Ôттакъ зъѣхався кн. Бисмаркъ съ Андрашимъ въ Вѣдни и заключивши тревалу пріязнь съ Австріею, розбивъ ворожѝ пляны Россіи. Союзъ сей — пишутъ Grenzboten — существує и буде существовати мимо особистыхъ симпатій цѣсаря до царя.

Нѣмеччина стараєсь бôльше якъ коли скрѣпити своє становище и вплывъ въ Царгородѣ, може лишень для того, щобы парализовати вплывъ Россіи. Ото що довѣдуємося въ тôй справѣ. До остаточного залагодженя граничного спору межи Турреччиною и Греціею представила недавно Англія, яко держава гварантовавша договоръ берлиньскій, предложенье, щобы для сеи цѣли выбрати комисію интернаціональну, въ котрôй бы ани Туреччина ани Греція не брали участи. Предложенье се дôткнуло в. Порту непріятно и она супротивлялась єму всѣми силами мимо того, що згадане предложенье поперли Франція и Австрія. Доперва коли и кн. Бисмаркъ обставъ при пропозиціи Англіи, можна надѣятись, пише царгородскій Vacit, що султанъ уступитъ. Въ прочѣмъ ôтъ часу договору берлиньского видко въ амбасадахъ нѣмецкôй, французскôй, австрійскôй и англійскôй въ Царгородѣ согласне дѣланье, коли противно россійскій посолъ въ Стамбулѣ здаєсь бути ôтособненый.

Франція. Хотяй артикулъ 7 школьного закона упавъ въ сенатѣ, мимо того министерство Фрейсинета не ôтступає ôтъ програмы своеи, щобы духовнымъ конгрегаціямъ, а именно Єзуитамъ, выдерти зъ рукъ вліянье на школы и стараєсь прійти до цѣли черезъ розпорядженя въ дорозѣ администраційнôй. Єсть рѣчею певною, що Єзуиты-чужинцѣ будутъ выдаленѝ зъ границь Франціи, не авторизованѝ же конгрегаціи будутъ мусѣли просити о авторизацію, котру одержатъ лишь тогды, єсли на те згодятся обѣ палаты. Префектъ полиціи выдавъ розказъ, щобы зробити нову конскрипцію монастырѣвъ и черцѣвъ въ Парижи. Франція посѣдає въ загалѣ 21.447 чорцѣвъ и черниць въ 7444 мужескихъ и 14.003 женьскихъ монастыряхъ. Звѣщаютъ до того, що Єзуиты выпередили уже правительство и всѣхъ Єзуитôвъ чужинцѣвъ выслали за границѣ Франціи.

Букарештъ. Президентъ министрôвъ, Братіяно, прибувъ до Вѣдня, зъ ôтки удався до Берлина. Цѣлею подорожи єго має бути вынесенье Румуніи до достоиньства королевства.

НОВИНКИ.

— **Е. В. Цѣсарь** принимавъ лично депутацію ôтъ мѣста Коломыѣ съ желаніями заручинъ Архикнязя, въ особахъ бурмистра мѣста Коломыѣ и о. Кобляньского, почетн. крилошанина и пароха тамошного. Є. В. розпытувавъ депутацію про положенье народа въ коломыйскихъ окрестностяхъ, про економичнѝ ôтношеня и т. д.

— **Въ рускôй депутаціи**, зложившôй на руки Намѣстника благожеланія по поводу заручинъ Арх. Рудольфа були, якъ довѣдуємось, кромѣ Є. Впр. Митрополита и репрезентантôвъ капитулы еще В. Пр. ОО. Шведицкій, парохъ св. Параскевіи, д-ръ Костекъ, проф. всеучилища и Ильницкій, совѣтникъ рады школьнои и директоръ акад. гимназіи.

— **Слюбъ Архкн. Рудольфа** съ Ак. Стефанією має ôтбутися въ маю 1881 р.

— **Въ рускôй народнôй школѣ вправъ** во Львовѣ, где єсть рускій языкъ выкладовымъ, выдає дирекція школьнѝ свѣдоцтва для ученикôвъ въ польскôмъ языцѣ! Львôвскѝ Русины посылаючѝ свои дѣти до тои школы внесли 1. (13.) марта с. р. до ц. к. краєвои рады школьнои просьбу, щобы на будуще въ тôй школѣ выдавалися школьнѝ свѣдоцтва въ рускôмъ языцѣ такъ, якъ въ нѣмецкôй гимназіи, где єсть нѣмецкій языкъ выкладовымъ, выдаются нѣмецкѝ, въ рускôй гимназіи рускѝ, а въ польскôй гимназіи польскѝ свѣдоцтва. Недавно при посѣщеню сеи школы инспект. Мандыбуромъ пôднесли учителѣ сеи школы, що родичѣ желаютъ собѣ, щобы школьнѝ свѣдоцтва були выдаванѝ въ рускôмъ языцѣ, на що инсп. Мандыбуръ освѣдчивъ, що узнає вповнѣ справедливôсть сего желаня, але тая справа належитъ до дирекціи школы. Тожь маємо надѣю, що такъ краєва рада школьна, якъ и дир. д-ръ Савчиньскій увзглядняютъ просьбу Русинôвъ.

— **Черновецка „Руска Бесѣда“** выслала на привѣтъ новоименованого буковиньско-православного Митрополита Мораріи Андрієвича депутацію. Депутація складалася зъ оо. Коморошана, Изидора Воробкевича, Григорія Воробкевича и проф. Калужняцкого. Депутація, котрôй проводивъ о. Коморошанъ, представилася новоименованому Митрополитѣ 9. (21.) с. м. а о. Коморошанъ пôднѣсъ въ своѣй промовѣ, що буковиньскій митрополитъ єсть архипастыремъ вѣрныхъ одного обряда, але двохъ народностій и що для того повиненъ обѣ тіи народности на рôвнѣ увзглядняти и для ихъ добра дѣлати. Митрополитъ Андрієвичь ôтповѣвъ, що буде руску народнôсть чакъ само трактовати якъ и румуньску.

— **Про именованье нового православного митрополита** для Буковины пише „Одесскій Вѣстникъ“: „Помимо того, що въ Буковинѣ Румуны и Русины живутъ майже въ рôвнôмъ числѣ, Румуны дѣлаютъ богато енергичнѣйше якъ Русины. Сими днями замѣщено вакантну буковиньску православну митрополію. Митрополитомъ именованый дръ Сильвестеръ Мораріу-Андрієвичь, уважаючій себе Румуномъ. Тоє именованье може дуже шкодливо ôтозватися на руско-народнôмъ движеню въ Буковинѣ. Причины, що Русины пораженѝ на всѣхъ точкахъ, то наслѣдства политики предводячои на Буковинѣ старои партіи, котра гонячи за журавлемъ, выпустила зъ рукъ синицю.“

— **Патріотичный даръ** зробивъ п. Михаилъ Дыметъ товариству „Просвѣта“, а именно дарувавъ 750 екземплярôвъ свого накладу „Словаря нѣмецко-руского“ Ом. Партыцкого. „Словарь“ коштує въ книгарняхъ 3 зр. а „Просвѣта“ продає єго по 1 зр. 50 кр. Кто желавбы отже набути той найлучшій до теперь „Словарь нѣмецко-рускій“ зволитъ удатися до тов. „Просвѣты“, ул. Краковска ч. 14.

— **До станиславôвскои рады повѣтовои** зъ круга рады громадскои выбраный при

доповняючôмъ выборѣ д-ръ мед. Зигм. Мрочковскій.

— **Пожичка на засѣвы.** Выдѣлъ крае. взявъ за основу роздѣлу безпроцентовои пожички на повѣты справозданя старостъ и выдѣлôвъ повѣт. про тамтогорôчнй жнива. Для повѣтôвъ рускои части Галичины призначено: Бôбрка 1500 зр. Богородчаны 800, Бучачь 4000, Долина 2000, Дрогобычь 4000, Горлицѣ 16.000. Городокъ 6000, Ярославъ 10.000, Яворôвъ 14.000 Лиско 3000, Львôвъ 8000, Мостиска 16.000, Надвôрна 3000, Перемышль 15.000, Перемышляны 4000, Рава 1000, Рогатынъ 6000, Рудки 14.000, Самбôръ 10.000, Санôкъ 10.000, Скалатъ 5000, Сокаль 4000, Старемѣсто 4000, Збаражь 6000, Жовква 3000, Жидачѣвъ 5000, Живець 10.000. Выдѣлы повѣтовй маютъ теперь узнати, кôлько котра громада потребує и совѣстно загальну суму роздѣлити межи громады.

— Въ окрестностяхъ Унгвара, якъ доносятъ „Карпатови" **студень поморозила садовину** еще въ зародѣ такъ, що нема надѣи на уроджай яблокъ та грушокъ.

— **Школа горнчарска у Львовѣ.** Министерство гандлю намѣряє заложити у Львовѣ школу горнчарства и завѣдомило рескриптомъ о тôмъ своѣмъ намѣреню раду мѣста Львова и Выдѣлъ краевый. Въ рескриптѣ до рады мѣскои министерство заявляє, що скарбъ державный пôднявбыся значныхъ выдаткôвъ на учителѣвъ, средства науковй, техничне урядженье и администрацію школы горнчарскои тôлько въ тôмъ случаю, колибы репрезентація мѣста Львова зъобовязалася поносити выдатки на урядженье печій горнчарскихъ, на льокаль школьный, на опалъ, освѣтленье и услугу. Яко дальшй условія ставитъ министерство помôчь грошеву ôтъ Выдѣлу краевого и Комнаты гандлёво-промысловои. Таке саме завѣдомленье и условія одержавъ такожь Выдѣлъ краевый съ запытаньемъ, чи по его думцѣ булабы потрѣбна и пожиточна школа горнчаства у Львовѣ, а коли такъ, то кôлько заложенье еи буде коштовати и якою помочію Выдѣлъ кр. причинится. Колибы школа горнчарства мала дôстати вже на 1881 р. потрѣбну дотацію зъ скарбу державного, то до цвѣтня с. р. мусѣлибы всѣ условія, поставленй министерствомъ, бути удовлетворенй. Справа заложеня школы горнч. у Львовѣ була вже розбирана еще въ 1879 р. на конференціи, въ котрôй брали участь: референтъ министерскій дръ Германъ, посѣщавшій тогды школу горнчарску въ Коломыѣ; Вол. гр. Дѣдушицкій; вицепрезидентъ намѣстницт. Ф. Залескій; членъ Выд. кр. и референтъ справъ промыслу краевого дръ Верещиньскій; президентъ Комнаты гандлпром. Симонъ; секретарь тожь Комнаты Бодыньскій и инспекторъ желѣзницѣ львôвско-чернов. Вербицкій. Конференція тая згодилася на дуже пожадану потребу такои школы у Львовѣ а то зъ такихъ причинъ: Львôвъ має безпосередно комуникацію съ Россіею, куда будутъ могли вывозитися выробы горнчарскй и тымъ чиномъ ôткрыеся Галичинѣ нове не мале жерело доходôвъ. Такожь и у внутри краю Львôвъ есть осередкомъ въ желѣзничôй комуникаціи, що причинится до побôльшеня числа ученикôвъ зъ всѣхъ сторôнъ краю. У Львовѣ дальше суть заклады, товариства, котрй працюютъ надъ розвиткомъ промыслу домашного, есть музей промысловый, котрй то институціи будутъ мати помôчный и поучаючій вплывъ на школу. Наконець Львôвъ вже зъ становища купецкого спріяє найлучше школѣ горнчарскôй, бо купцѣ постараются о якъ найчисленнѣйшій и найшвыдшій вывôзъ, ôтбутъ готовыхъ выробôвъ. Въ Галичинѣ естъ бôльше мѣстцевостій, где подыбуеся глина, пригôдна до выробôвъ глиняныхъ именно же повѣты коломыйскій, львôвскій и краковскій. Але годѣ на разѣ закладати повсюда дрôбнй школки, котрй ледви чи удержалибыся безъ центрального закладу; годѣ всюда закладати хемичнй лябораторія для декорацій выробôвъ, для церамики, а навѣть небулобы здôбныхъ, приспособленыхъ учителѣвъ до тыхъ школъ. Отже сему має зарадити школа горнч. у Львовѣ, котра має мати характеръ закладу центрального, въ котрôмъ выобразовувалибыся практичнй майстры и декораторы, но такожь и теоретичнй фаховй предпріемцѣ и учителѣ, котрйбы були здôбнй управляти меншй школы по краю. Въ центральнôй львôвскôй школѣ ученобы церамики, хеміи, выпалюваня глины, поливаня, малёваня и. т. д. Въ тôй цѣли въ школѣ будутъ хемичнй и техничнй лябораторія, печи для огнетревалыхъ родôвъ глины и глязуры. Хемикъ мусѣвбы знати анализу глины, барвъ и. т. д. словомъ мусѣвбы бути основно въ тôмъ фаху выобразованый. Тогды доперва якъ будутъ такй люде можь и по краю закладати школки горнчарскй, бо буде кому поручити науку въ тыхъ школахъ съ користію для промыслу домашного.

— **Конкурса учительскй.** Окружна рада шк. въ Коломыѣ розписує д. 6 марта конкурса на слѣдуючй учительскй посады. I. Въ повѣтѣ Коломыйскôмъ: а) при школахъ 1-клясовыхъ съ платою 300 зр. 1) въ Гвôздци малôмъ 2) Корничу 3) Мышинѣ 4) Пôдгайчикахъ 5) Семакôвцяхъ 6 Замулинцяхъ. б) при школахъ филіяльныхъ съ платою 250 зр. 1) въ Черемховѣ 2) Дебеславцяхъ 3) Иванôвцяхъ 4) Каменцѣ малôй 5) Молодятинѣ 6) Ракôвчику 7) Слобôдцѣ лѣснôй 8) Сорокахъ. II) Въ повѣтѣ Коссôвскôмъ: а) при 4-кляс. школѣ въ Коссовѣ посада молодшого учит. съ платою 270 зр. б) при 1-клясовыхъ шк. съ платою 400 зр. 1) въ Кутахъ старыхъ 2) Жабю-Илця; съ платою по 300 зр. 3) въ Ясеневѣ гôрнôмъ 4) Ростокахъ. в) при школ. фил. съ платою по 250 зр. 1) въ Микитынцяхъ 2) Шешорахъ 3) Уторонахъ. Убѣгателѣ на тіи посады маютъ внести поданя съ документами и выказомъ лѣтъ службы черезъ зверхнй власти до 31 цвѣтня. с. р.

— **Товариство „Slavia" въ Цириху.** Пôдъ такою назвою завязалося въ Цириху при кôнци мин. року товариство всеславяньске, про котре, яко важный объявъ стремленя славяньскихъ народностій до взаимного спôзнаня, годится намъ подати вѣдомôсть нашимъ читателямъ. Зъ надôсланыхъ намъ статутôвъ „Слявія" бачимо, що оно взяло собѣ за цѣль утворити умственне центрумъ Славянъ въ Цириху съ задачою: ширити знанье культуры и литературы всѣхъ Славянъ. Въ тôй цѣли буде товариство устроювати ôтчиты съ дискуссіями, вечерницѣ съ забавами, заложитъ библіотеку съ журналами и часописями. Члены могутъ бути: звычайнй, кореспонденты и почетнй. Членомъ въ загалѣ може бути кождый Славянинъ, а навѣть не-Славянинъ, але тôлько такій, котрый симпатизує съ Славянами. Членомъ кореспондентомъ буде той, кто товариство письменными роботами буде обзнакомляти съ важными пригодами зъ славяньского житя, наконець почетнымъ членомъ, кто заслужився пôддвигованьемъ славяньскои культуры и литературы, або кто прислужився для самого товариства „Слявія". Членъ платитъ вступне 1 зр. и щомѣсячну вкладку 1 зр., але немающій може бути на письменну просьбу выдѣломъ (комитетомъ) увôльненый. Товариство розвязуесь, коли въ нѣмъ тôлько одна народнôсть славяньска зуступлена булабы, або хотяй бôльше народностій булобы въ нѣмъ, але числилобы менше всѣхъ членôвъ, якъ сѣмохъ. Тогды перейшовбы маєтокъ „Слявіи" на тымчасовый ужитокъ читальнѣ академичнои въ Цириху ажь до тои поры, покибыся не засновало нове славяньске товариство зложене найменше зъ 3 народностій, числяче найменше 10 членôвъ. Подавши коротенькій вытягъ зъ статутôвъ „Слявіи" бажаемо тому загально-славяньскому товариству, якъ найлучшихъ и найкрасшихъ успѣхôвъ, а тыхъ тôлько тогды „Слявія" дôпне, коли на свобôднôй швайцарскôй земли буде справедливою для всѣхъ народностій славяньскихъ и свобôдною ôтъ хибною думки, що всеславяньство на тôмъ стоитъ, щобы одинъ народъ слав. тиснувъ другого пôдъ фалшивымъ позоромъ „цивилизованя...."

— **Именованя.** Президіюмъ ц. к. красв. дирекц. скарбу именовало инспекторами податковыми концпіпіентôвъ скарбовыхъ: Атан. Заячковского и Кароля Гошовского, а концпіпіентами скарбовыми адюнктôвъ податковыхъ: Григ. Рудкевича и Адольфа Гофмана, дальше практикантôвъ концентовыхъ: Сим. Пирожка, Ант. Луцкого, Альфр. Велеса, Іосифа Махницкого и др. Рубена Флекера.

— **Перенесенье.** Минист. правосудія позволивъ помѣнятися своими посадами адюнктамъ судôвъ повѣтовыхъ: Меч. Михневичови зъ Крешовичь и Стан. Либровскому зъ Кальварій. Начальный директоръ почтъ перенѣсъ официяла почтового Ант. Маркарта зъ Коломыѣ до Кракова.

— **Почтовй справы.** Дирекція почтъ обвѣстила, щобы посылки фрахтовй въ Россію укладалися або въ деревянй скринки, або опаковувалися въ густе полотно чи церату, бо росс. правительство узнало опаковуванье посылокъ фрахт. въ звычайнй паперовй картоны недостаточнымъ.

Ôтъ 15. с. м. можна надавати въ Австро-Угорщинѣ адресатамъ въ Босніи и Герцеговинѣ и новобазарскôмъ санджаку, где польнй уряды почтовй находятся (Плевле, Прибой, Приполе) фрахтовй посылки за послѣбраньемъ. Однакожь найбôльша вага такои посылки має доходити до 10 килогр. а найбôльша сума послѣбраня 200 зр.

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту получивъ: Вс. о. Илія Матковскій на парохію Свидову.

Каноничну институцію получили: Вч. оо. Симеонъ Бѣлецкій на прих. Горохолину; Терентій Доманикъ на прих. Ляшки королевскй; Михаилъ Шавала на прих. Полтву; Григорій Лонкевичь на прих. Суху Волю.

Именованй черезъ Министерство вôйны розпор. 4. марта 1880 Ч. 13.158. Капелянами войсковыми II. клясы въ резервѣ: Вч. оо. Волод. Микитка, Зеновій Романовскій, Іоанъ Ярымовичь, Іоанъ Однорогъ, Іоанъ Охрымовичь, Ем. Дольницкій, Стеф. Петрушевичь, Изид. Давидовичь, Іоанъ Гордѣевскій, Алекс. Даниловичь.

На пресвитерію явилися пп.: Михаилъ Бабякъ, Діонисій Балицкій, Іоанъ Безушко, Іоанъ Билинкевичь, Володимиръ Брылиньскій, Іоанъ Гегейчукъ, Павло Козюкъ, Антоній Левицкій, Іоанъ Степанôвъ, Кумановскій и Заячкôвскій.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Якъ вже звѣщалисьмо, выйшла зъ друку австрійска статистика въ рускôмъ языку пôдъ заголовкомъ: **„Нарисъ географіи австрійско-угорскои державы зъ особлившимъ увзглядненьемъ королевства Галичины."** Есть се переводъ статистики (польского первотвору) Дра Ис. Шараневича, доконаный Дромъ Юл. Целевичомъ. Переводчикъ скоротивъ дуже богатый матеріялъ, якій знаходится въ первотворѣ польскôмъ а оставивъ и навѣть декуды збогативъ тое, що пôсля пляну наукового въ школахъ середныхъ взятися може и муситъ. Въ топографичнôй части помѣстивъ ôнъ н. пр. передъ описомъ кождого зъ 19 краѣвъ коронныхъ державы коротку его исторію, а тое есть уже для того важне, що ученикъ клясы 8 має способнôсть, еще разъ въ 2 пôвроку, отже передъ самымъ испытомъ зрѣлости повторити собѣ всѣ важнѣйшй факта зъ исторіи австрійскои, зъ котрои кождый абитурієнтъ, не увôльненый ôтъ испыту зъ самои исторіи, що найменше одно пытанье (пôсля розпоряджень властій школьныхъ) одержати муситъ. Языкъ переводу чистый, рускій, способъ представленя ясный и понятный. На кôнци книжки знаходимо такожь описъ Босніи и Герцоговины, що о кôлько знаемо, еще въ жаднôй австрійскôй географіи до теперь не помѣщено.

— **„Зорѣ,"** письма литературно-наукового для рускихъ родинъ, выйшло число 5 и мѣститъ въ собѣ: Марта Борецка (оповѣданье), Гальшка княгиня Острожска (исторична розвѣдка Дра Из. Шараневича), Два старцѣ (поезія), Зъ Карпатъ коломыйскихъ (житье въ Буркутѣ, згадка за рôкъ 1830, борба зъ опрышками), Чорногорка, Листы артистичнй (спѣвъ и музика), Малорускй пѣсни историчнй въ перекладѣ на языкъ францускій, Листокъ школьный, Музикально-декляматорскій вечеръ въ память Тараса Шевченка, Переписка редакціи, Оголошеня, Ôтъ редакціи „Зорѣ". (Пренумерата рôчна 4 зр., пôврôчно 2 зр. 30 кр. Адресъ: Редакція „Зорѣ" во Львовѣ, улиця Галицка ч. 18).

— **Молитвенникъ для дѣтій** от. А. Стефановича по 20 кр. екз. выдало товариство „Просвѣта" мин. року. Тое друге виданье есть поправнѣйше ôтъ першого, бо от. Стефановичь гдекотрй уступы перемѣнивъ и прилагодивъ до понятія дѣтій.

ВСЯЧИНА.

— **Повне затьмѣнье сонця** було видне 11. сѣчня с. р. на Спокôйнôмъ океанѣ и въ захôднôй части пôвнôчнои Америки. Его слѣджено зъ мѣстцевости, положенôй 10 миль на пôвнôчь ôтъ Ст. Франциско. Оно тамъ зачалося о год. 3 мин. 53 по полудни — пôсля мѣстцевого часу — а переходъ щиту мѣсяця попередъ щиту сонця тревавъ 1 год. и 8 минутъ. Цѣкаве було тое спостереженье, що въ часѣ самого затьмѣня при чистôмъ небѣ знижилася температура повѣтря ажь о 8° Ц.

— **Черезъ заразу скота** убуло въ Россіи пôсля выказôвъ урядовыхъ въ р. 1877 въ 38 губерніяхъ 212,768 штукъ худобы рогатои; въ 40 губерніяхъ лютилася сибирска кôньска хороба, котора пожерла 23,630 штукъ коній.

— Въ першôй половинѣ р. 1879 выслано **на Сибиръ** зверхъ 12,000 преступникôвъ, переважно политичныхъ, въ другôй половинѣ тогожь 1879 се число еще збôльшилося и далѣй пôдносится чимъ разъ быстрѣйше. Жертвъ въ людяхъ посередно и безпосередно черезъ хроничнй голоды и вôйну зъ 1877/78 р. здаеся николи навѣть приближено не объявитъ официяльна статистика.

N. W.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вп. I. К. въ Роз... О кореспенденцію просимо. *Ч. Максимъ В. въ Остр...* Присланй намъ грошѣ вписалисьмо Вамъ яко предплату до кôнця року. Числа ôтъ 1-о марця выслалисьмо. Попередныхъ чиселъ не высылаемо, бо накладъ вже вычерпаный. *Всч. Ф. зъ. пôдъ К.* Одержану допись замѣстимо съ гдеякими поясненями, а не спалимо. *Всч. О. М. въ С.* Банкъ рустикальный не есть ніякимъ урядомъ державнымъ або краевымъ, котрыйбы мôгъ выдавати правосильнй приказы началникамъ громадскимъ тожь и началники громадскй не обовязанй слухати такихъ приказôвъ. Але у насъ на похилу вербу козы скачутъ.

ВПр. А. М. въ В. Надôслана оповѣстка буде умѣщена въ слѣдуючôмъ Ч-лѣ. Рахунокъ належитости вышлемо по напечетаню.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— Зъ Вѣдня доносятъ д. 22 марта, що попытъ за **пшеницею**, а въ слѣдство того и цѣна пшеницѣ пôднеслася. Причина пôднесеня цѣны морозы шкôднй для озимины. Цѣна пшеницѣ у Вѣдни 14·50—15 зр.

— **Цѣна збôжа во Львовѣ** за часъ ôтъ 12. до 14. лат. марта. За 100 кильограмôвъ пшеницѣ 11·50—13 злр.; жита 8·50—9·50 злр.; ячменю 6·75—8·60 злр.; ôвса 6·75—7·60 злр.; гречки 7·50—8. зр.; кукурудзы второчнои 7.40—8.25 зр.; кукурудзы новои 7·15—7·60 злр.; гороху до вареня 8·50—10·25 гороху насѣнного 7·25—8.15 злр.; выки 6·25—7 злр.; проса —— зр.; фасолѣ 9·75—12·75 зл.; конюшины найл. 28—47 зр.; рѣпаку зим. 10—11·25 зр.; рѣпаку лѣтного 10·25—10·75 злр.; льнянки 9—9·75 зр.; насѣня льняного 10·50—12·50 злр.; насѣня конопляного 7·80—8.— злр.; анижу россійского — до — злр.; анижу плаского 38—42 злр.; хмелю — — злр.; спиритусу 39·50—39·75 злр.

Голосы приватнй.

(За тую рубр. не принимає ред. ніякои отвѣчальности)

Великодушный Пріятелю и Человѣколюбче!

Въ ôтповѣдь на розсѣваныи Тобою претенсіи и нарѣканье на мою невдячнôсть позволь собѣ припôмнути отъ що: Маючи въ своихъ рукахъ закладъ подвôйнои вартости, а знаючи мои потребы, бувесь на стôлько добрый предложити менѣ пожичку состоящу зъ чотырохъ 5% листôвъ заставныхъ по тогдашнôмъ курсѣ 84 зр. на легальный черезъ мене и мою жену подписаный вексель, платный за одинъ рôкъ. Сорокъ зр. провизіи бувесь ласкавъ зажадати и приняти зъ горы — а тое дѣялося дня 1. марця 1876 року около 3. год. по полудни. — На власное Твое заявленіе передъ терминомъ, що потребуешь грошій, а сплату довгу навѣть готôвкою пріймешь, зложивемъ съ подякою до Твоихъ благодѣтельныхъ рукъ суму готôвкою 345 зр. 34 кр. т. е. за 4 листы по курсѣ 85 зр. 50 зр. 342 зр., а за купоны 3 зр. 34 кр., а тое дѣялося знову 1 марця 1877 року о 12 год. въ полудне. — По потрученю отже 40 зр. пров. зъ горы и выдаткôвъ при вымѣнѣ, взявемъ ôтъ Тебе готôвкою тôлько 294 зр. а ôтдавемъ 345 р. 34 кр. Скажижь отже самъ „любенькій", чи есть тутъ чимъ такъ дуже величатися и въ свѣтъ трубити, щось мене тою пожичкою ущастлививъ?! Ба еще тымъ свою безсовѣстную и безправную грабежь, якои на мнѣ допустивесься — оправдати?! — Я изтощеный семимѣсячною недугою — и другими нещастями, котрй мене въ такъ тяжкихъ стосункахъ постигли — потребую супокою. У мене не ма средствъ анѣ сили пошуковати моеи тяжкои кривды въ дорозѣ права — тому бросаю туюже на Твою елястичную лже-христіяньскую совѣсть — а отрясши порохъ по Твоей великодушнôй и сердечнôй лжепріязни — дѣти мои учитиму молитвы: Отъ повѣтря, глада, огня, войны и фарисейского лицемѣрія, сохрани насъ Господи. — Пращай — и насищайся тымъ, яже похитилъ еси!

Рогатинъ дня 6 (18) марця 1880.

Теодоръ Трусевичь
учитель.

Важне для читаючои П. Т. Публики рускои!

Подаеся до вѣдомости П. Т. Публики рускои, що великій накладъ книги о. **Стефана Качалы:**

Polityka Polaków względem Rusi

такъ симпатично принятои всѣми Русинами и похваленои всею рускою печатію, уже вычерпуеся. Ктобы отже бажавъ набути еще тую важну для выученя исторіи нашого краю книгу, зволитъ поспѣшити съ замовленьемъ або до **Администраціи „Дѣла"** або до книгарнѣ **„Ставропигійского Института"** присылаючи (найлучше переказомъ почтовымъ) цѣну за книгу 1 зр. 50 кр. а за пересылку почтову 10 кр., разомъ — 1 зр. 60 кр. а. в. (3 ?)

Михаилъ Сембратовичь,
ПЕРЕПЛЕТНИКЪ
во Львовѣ, при улицѣ Краковскій, въ камяници Народного Дому (входъ ôтъ бувшого костела),
принимає всякй роботы ôтъ найпростѣйшихъ до найвытворнѣйшихъ оправъ книгъ церковныхъ и цѣлыхъ библіотекъ. Такожь споруджає всѣлякй картоны. Замовленя зъ провинціи выконуются якъ найспѣшнѣйше. 3—?

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 21. Львôвъ, Субота 15. (27.) Марця 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Австрія, Нѣмеччина и Россія.

Поглядъ на положенье политичне.

V.

Не пôдпадае сомнѣнію, що Австрія мае причину ажь до певнои границѣ пріязнѝ ôтношеня съ Нѣмеччиною заховати. Причина тая (хоть не одна) есть взглядъ на нѣмецкихъ своихъ пôдданыхъ. Але если така есть причина для пріязного ôтношеня до Нѣмеччины, чи не знаходится рôвна причина такого ôтношеня до Россіи зô взгляду на славяньскихъ мешканцѣвъ Австріи? Або мыслитъ кто, що непріязнѝ ôтношеня до Россіи дôткнутъ австрійскихъ Славянъ менше, якъ ворожѝ ôтношеня до Нѣмеччины Нѣмцѣвъ дôткнути могутъ?

Понятно, що вôйна Австріи противъ Нѣмеччины зô взгляду на нѣмецкихъ мешканцѣвъ для будучности Австріи булабы важнымъ выпадкомъ; але не менше грôзною булабы и вôйна Австріи противъ Россіи. Старе австріяцтво, котре Прусакôвъ зъ души ненавидитъ, ещебы борше перенесло вôйну съ Нѣмеччиною, а може бы ся для неи и одушевити зъумѣло, але при вôйнѣ Австріи противъ Россіи Славяне австрійскѝ будутъ вправдѣ свою повиннôсть робити, одушевлятися для неи однакожь николибы не могли, и то не тôлько яко Славяне, але еще и яко австрійцѣ.

Вôйна Австріи въ союзѣ съ Нѣмеччиною противъ Россіи малабы на цѣли ослабити Россію, що не булобы въ користь Австріи. По ослабленю Россіи зôсталабы Австрія на ласцѣ Нѣмеччины. Такъ далеко, видится намъ, Австрія ити не може, повинна она завсѣгды лишати для себе на всякѝ случаѣ якуюсь опору, якъ тое учинила Россія, не позволяючи другій разъ ослабляти Франціи. Такою опорою для Австріи булабы сильна Россія.

При вôйнѣ противъ Россіи моглобы настати еще инне небезпеченьство, що Нѣмеччина моглабы змѣнити фронтъ и обернутися противъ Австріи, якъ тое сталося передъ другимъ подѣломъ Польщи. Тогды Прусы пôдбурили Польщу противъ Россіи, обѣцяли помôчь, а навѣть обѣцяли выповѣсти вôйну тôй послѣднôй, а коли прійшло до вôйны, Прусы перекидаются на сторону Россіи и наступивъ другій подѣлъ Польщи. Кто заручитъ, що не наступитъ така змѣна фронту, особливо колибы ослабленье Россіи не удалося, що Нѣмеччина не порозумѣеся съ Россіею, Франціею, Италіею — и не ôтобе свого на Австріи? Где есть порука, що въ данôмъ случаю не нагадаютъ собѣ зновъ въ Берлинѣ за згôднôсть интересôвъ Нѣмеччины и Россіи на горѣшнôмъ и долѣшнôмъ Дунаю? Чи комбинаціи подôбнѝ тымъ зъ 1866 суть на все выключенѝ?...

Справдѣ Австрія мае досыть причинъ въ власнôмъ интересѣ всѣ тотѝ момента увзглядняти, особливо вражды Россіи не выкликати, если свое существованье не хоче выставляти на небезпеченьство.

Вѣдомо намъ вправдѣ, якъ трудне есть положенье Австріи межи Нѣмеччиною зъ однои, а Россіею зъ другои стороны. Трудне оно для того, що въ Австріи провадили и провадятъ до теперь политику нѣмецку, а почасти политику италіяньску, мадярску... а николи не ведено политики правдиво австрійскои. Политика австрійска залежалабы въ тôмъ, щобы всѣ народы зôстали загодженѝ, щобы въ Австріи повне рôвноуправненье въ житю було перепроваджене, щобы перестали однымъ надъ другими давати перевагу, и всѣ народы задовольненѝ одушевлялибыся австрійскимъ патріотизмомъ. Тогды и тôлько тогды моглабы Австрія межи Нѣмеччиною и Россіею ôтстояти свое трудне положенье; бо тôлько съ задовольнеными нѣмецкими (если тое еще есть можливе) и славяньскими мешканцями булабы Австрія сильна и такъ Нѣмеччина якъ Россія мусѣлибы еи поважати и о еи пріязнь добиватися. Тôлько пôдъ тыми условіями становище Австріи межи Нѣмеччиною и Россіею булобы для европейского покою спасительне. Отже найважнѣйшимъ интересомъ державы булобы задоволенье народôвъ по засадѣ: рôвнѝ права, рôвнѝ обовязки.

Сподѣватися, що зъ тыхъ взглядôвъ покликавъ цѣсарь гр. Таффого до министерства, которого девизою есть: „Примиренье народностій.“ Чехôвъ наклонено вступити до рады державнои и тамъ своихъ правъ добиватися; и була надѣи, що Арт. 19. остане переведеный хоть для Чехôвъ, а такъ рôвноуправненье въ Австріи поволи водворится. Ôтъ часу однакожь, якъ Бисмаркъ бувъ въ Вѣдни, надѣя тая слабне, положенье Таффого утруднене. Централисты пôднесли голову, противъ Чехôвъ порушено бюрократію, противъ пропамятного письма ческого выкликано меморандумъ нѣмецке... Однѝ кажутъ рôвноуправненье неможливе, интересъ державы (а властиво гегемонія нѣмецка) на тое не позволяе. Другѝ допускаются еще жартôвъ. Рôвноуправненье, кажутъ, есть, — якогожь еще Чехи жадаютъ? Третѝ наконець признаютъ, що рôвноуправненя не переведено, що въ арт. 19. выречена тôлько засада, а не достае еще розпоряджень переводовыхъ. Такъ они говорятъ, але тыхъ розпоряджень дати никто не мыслитъ. А хотяйбы и дали то при нынѣшнôмъ успособленю, не залишилибы на певно право обôйти, щобы все остало по старому. Досыть, всѣ они згôднѝ въ тôмъ, щобы рôвноуправненя не допустити, права не выконати.

Право може бути зле, або недостаточне, може потребувати усуненя або змѣны; але доки оно есть, повинно бути выконане. Завсѣгды есть се знакомъ слабости державы, где права даются, що абы ихъ хиба тогда выконано, коли кому сподобаеся; якъ тое видѣлисьмо въ Польщи, або въ Турціи.

Коли въ 1848 скликано нѣмецкій Соймъ до Франкфурту, до котрого и Австрія послôвъ высылала, Чехи туда не пôйшли, подали они письмо, що яко Славяне не маютъ тамъ що робити. Тое Нѣмцѣвъ розгнѣвало, они задекретували: „Не хотятъ, такъ мусятъ зôстати Нѣмцями.“ Що тамтѝ вырекли, нынѣ выконуеся.

Якъ видимо, тысячлѣтна борба межи германьствомъ и славяньствомъ нескôнчена, королевство ческе, съ народомъ переважно славяньскимъ, наоколо Нѣмцями оточене, якъ тая скала опираеся волнамъ морскимъ; але Славяне Чехъ, Моравы и Шлезка на германизацію призначенѝ, а берлиньска National Zeitung взывае ихъ: Не забувайте, що вы до окола Нѣмцями оточенѝ.

Чи таке поступованье Австрію скрѣпити потрафитъ, о тôмъ най вôльно буде усомнѣватися. Зъ того всего еще видно, що политика загранична мае великій вплывъ на политику внутренну. Но въ Австріи пôддержувано и нынѣ пôддержуютъ народности ôтосереднѝ н. пр. въ Чехахъ, Моравѣ языкъ нѣмецкій — въ Истріи, Дальмаціи языкъ италіяньскій.

Такъ у насъ працювали и працюютъ для Нѣмеччины, для Италіи, але николи для Австріи.

Стефанъ Качала.

ДОПИСЬ.

Голосы о оспалости и дезорганизаціи Русинôвъ пôдносятся у насъ що разъ численнѣйше. Потреба рѣшучого звороту въ нашôмъ народнôмъ житю ôтъ дотеперѣшнои бездѣльности и дезорганизаціи до живои дѣятельности и до тревалои а здоровои организаціи нашихъ силъ почуваеся що разъ бôльше и бôльше. Понизше подаемо допись одного зъ высокоповажаныхъ патріотôвъ нашихъ, въ котрôй ясно выказана нагляча потреба такого звороту: переведеня организаціи нашихъ силъ, поставленя яснои програмы и розбудженя живои дѣятельности середъ нашои интелигенціи. До дѣла, до щирои працѣ, до живои манифестаціи свого житя, своеи волѣ, своихъ желаній завзывае нашъ высокоповажаный дописователь всѣхъ щирыхъ Русинôвъ. Тожь звертаемо увагу нашихъ Ш. Читателѣвъ на тую допись,

Г. Т. Бокль.

„Life and Writings of Henry Thomas Buckle.“ By Alfred Huth. London 1880. Sampson Low and Comp.

Авторъ „Исторіи цивилизаціи Англіи“ — Бокль (Bukle) звѣстный такожь и нашôй публицѣ. Ледви чи знайдеся межи интелигентными Русинами хоть одинъ, щобы не знавъ сего многоважного дѣла. Тожь думаемо не буде безъ интересу для нашои публики дôзнатися гдещо про житье сего передъ часомъ згаслого историографа, кинувшого новѝ лучи свѣтла не тôлько на англійску але и на всесвѣтну исторію.

Альфредъ Гесъ товаришь Бокля въ его нещастнôй подорожи на всхôдъ, до Палестины, где житье втративъ, розказуе намъ въ повысшôй книжцѣ, въ 18 рôкъ по смерти Бокля, про житье того великого историка цивилизаціи, а розказуе намъ про него, не якъ про чоловѣка ученого та писателя, а про его щоденне житье. Безперечно и дрôбнѝ цѣхи, будного, домашного житя великого чоловѣка, суть цѣкавѝ, позаякъ даютъ намъ матеріялъ до поповненя, а чи и не поясненя его духового розвою.

Г. Т. Бокль вродився 24 листопада 1821 р. въ Ле округа Кентъ. Его отець бувъ „City-man“, а обѣ родины, такъ материньска якъ и батькôвска, ишли зъ пôвночи Англіи. Отець Бокля, англичанинъ чистои крови, ôтумеръ сына еще малымъ хлопцемъ. Страшно ôтдѣлала на него смерть матери, котра була его правдивою пріятелькою. Еи утрата пôдкопала совсѣмъ его здоровье. Бокль же дитиною бувъ дуже деликатный и нервовый и се була властива причина, для чого ôнъ не одержавъ ни властивого образованя школьного, ни университетского. Его огромнѝ вѣдомости се результатъ ôсьмогодиннои, щоденнои працѣ, почавши ôтъ 18 року. Въ 17 роцѣ хотѣвъ ôнъ женитись съ одною, а ôттакъ съ другою сестрѣнницею. Але рôдня дѣвчатъ не допустила до того, що однакожь дуже сумно вліяло на пôзнѣйше житье Бокля.

Гесъ розказуе богато доказôвъ о его дивнôй натурѣ. „За все, що купувавъ, платившъ готовыми грôшми; та за тое жадавъ все опусту зъ цѣны. Коли разъ гандляръ диванôвъ, съ котрымъ Бокль о свôй опускъ зъ цѣны вже попередъ бувъ вговорився, кромѣ того зажадавъ цѣлои цѣны, сховавъ Бокль рахунокъ въ кешеню а за грôшми велѣвъ прійти въ два роки. Черезъ довшій часъ ходивъ все самъ до рѣзника за своимъ „beefsteaks.“ Ôнъ самъ розказуе намъ, якъ велику вагу клавъ на куховарство, а хотя самъ мало ѣвъ, то знався все добре на приправѣ ѣды. Ни одна господиня, впевнювавъ, не знае приладити доброи гербаты, закимъ ôнъ не навчивъ еи. Головна рѣчь въ тôмъ, щобы еи пити дуже горячу. Филижанки а навѣть ложки треба перше огрѣти. Коли еще въ пущцѣ повно гербаты, тогды запаръ най стоитъ довше, щобы листочки могли трохи розвинутися, але коли гербаты въ пущцѣ вже дуже мало, и переважно покришена, тогды най стоитъ коротше.“

Дбалôсть навѣть и о власнôй выгодѣ (комфортъ) веде у такого чоловѣка, що жие самъ дома, далеко ôтъ свѣта, до педантеріи. Бокль не бувъ скупымъ, однакожь всѣ вважали его такимъ. Зъ свого рôчного доходу въ 1500 ф. шт. (15,000 зр.) дававъ ôнъ рôчно 300 ф. шт. на книжки. Его библіотека мала 22.000 томôвъ, але годѣ було его назвати библьофилемъ. Имени сего не можна приложити до чоловѣка, котрый свои книжки каже свому слузѣ оправлювати лише въ простый бронзовый папѣръ. Бокль вважавъ свои книжки радше за снаряды, чимъ за пріятелѣвъ. Ось послухайте, якъ ôнъ часомъ вчитувався:

„Все бувало обвинувши голову въ мокрый ручникъ, въ пôзну нôчь читае та роздумуе. Одного такого разу, — було се першій та послѣдный разъ, — зôставъ дуже зляканый. Вже було по другôй зъ пôвночи, а Бокль все та все читавъ дуже задуманый. На столѣ передъ нимъ стояли двѣ свѣчки, котрѝ лишь блѣде свѣтло кидали на кôмнату. Наразъ здався ему, що бачитъ щось за столомъ, чого перше тамъ не було. Пôдôймаючи помало очи, — якъ все коли бувъ задуманый и занятый дослѣдомъ якоись идеи, — побачивъ передъ собою бѣлоодягнену постать, котра дивилась ему просто въ очи. Закимъ еще опамятався, скричавъ такъ сильно, що збудивъ свою газдиню, котра ходила въ сомнамбулизмѣ. Се еи несподѣвана поява перепудила его такъ сильно.“

О тôмъ, якъ Бокль живъ и учився, розказуе намъ Гесъ такъ:

„Черезъ 14 лѣтъ працювавъ Бокль совсѣмъ незнаный литературному свѣтови. Доперва ôтъ року 1850, коли его „Исторія цивилизаціи въ Англіи“ по части була вже написана, стали згадувати о нѣмъ; до того часу печатавъ ôнъ всего щось кôлька шаховыхъ задачь. Що однакъ лѣта, о котрыхъ майже ничого не знаемо, не перейшли въ лѣнивствѣ, можна пересвѣдчитися зъ его книжки, а такожь и зъ того, що ôнъ майже всѣ свои книжки, якѝ мавъ, прочитавъ, — а мавъ ихъ, якъ бачилисьмо, не мало, такъ що выходитъ майже три томы на день. При тôмъ писавъ ôнъ до кождои книжки еи коротке содержанье. Учився такожь кôлька языкôвъ и працювавъ заодно надъ стилисти-

котра пôдноситъ найважнѣйшу нашу справу, бо пытанье о нашôй будучôй дѣятельности — о нашôмъ дальшôмъ житю. Ôтповѣдь на тую допись може дати тôлько сама руска публика — цѣла наша руска интелигенція приступаючи до рѣшеня справъ въ тôй дописи порушеныхъ. Руска интелигенція повинна доказати, що жіє и чує въ собѣ силу отрястися зъ апатіи и взятися до дѣла для добра народа.

(О) **Зъ всхôдной Галичины.** Вспôльна сила и вспôльный трудъ єсть для руского народа єще незнаною рѣчію, а самоуправленье лежитъ єще въ повитю.

Въ р. 1848, коли заблисли въ австрійскôй державѣ лучи еры конституційнои, призвало правительство и Русинôвъ до удѣлу въ политичнôмъ житю, подало имъ всякѝ средства до здвигненя себе и до достиженя рôвныхъ правъ съ инными народами, а черезъ тоє забезпечило оно и себе ôтъ замахôвъ являющихся зъ стороны Полякôвъ.

Однакъ оба тіи народы, т. є. Русины и Поляки, призначеными були до неустанной съ собою борôбы, и рѣшати мали пытанье правительственне, до которого яко до сильнѣйшого и бôльшѝ шансы до политичного житя маючого народа маєся оно приклонити.

Въ тôмъ року завязалося во Львовѣ товариство „Рада руска“ съ филіями по провинціи, всѣ тіи удержували неустанну звязь межи собою, духъ рускій оживився до дѣланя, и Русины збудившися изъ сну, вносили въ користь свого народа величественнѝ на той часъ дѣла.

Коли правительство увидѣлося уже безпечнымъ ôтъ всякихъ непріязныхъ нападôвъ въ цѣлôй державѣ, засистовало конституцію, но позôставляло єще въ Галичинѣ Русинамъ можнôсть, дальше свои силы розвивати.

Але щожь дѣлали Русины? Они не ужитковали зъ тыхъ правительственныхъ мѣръ, не добивалися для себе своихъ природныхъ и историчныхъ правъ, они спустилися на дальшу опѣку такъ, щобы все потрѣбне для нихъ ôтъ правительства удѣлялося. Зачали они яко покôрный и неоглядный нарôдъ знову дрѣмати, а тымчасомъ Поляки яко оборотнѝ сталися дѣятельными для себе, и умѣли въ тôмъ часѣ около правительства такъ походити, що ихъ съ повторнымъ оголошеньемъ конституціи въ р. 1860 покликало яко сильнѣйшого и дозрѣльшого народа до политичнои акціи, ôтдало имъ оспалыхъ и неергичныхъ Русинôвъ въ жертву, и положило ихъ черезъ несправедливо уложену ординацію выборчу въ всѣхъ репрезентаційныхъ тѣлахъ въ меншости, а Полякôвъ въ бôльшости.

Поляки могли однакъ границѣ своихъ захотѣній переступати, потреба було и тому зарадити, дозволено отже Русинамъ єще часами якѝсь позорнѝ концесійки, удѣляно єще имъ средства до борôбы съ Поляками, але такъ, щобы Русины не пôдносилися, а Поляки щобы не шумѣли, а Русинъ не пôзнавшися на дипломатичныхъ сихъ маневрахъ ходивъ лишь на паску и дѣлавъ для чужихъ цѣлій съ шкодою для себе.

Увидѣвши таке непонятне становище Русинôвъ прочіи славяньскѝ народы ôтвернулися ôтъ нихъ, а опираючись на власныхъ силахъ зближались пôсля заходячихъ обстоятельствъ до тыхъ, котрѝ оказалися сильнѣйшими и здôбнѣйшими до дальшого поступу на дорозѣ конституціи. Доки здоровѝ силы зъ р. 1848 у Русинôвъ животѣли, доки товариства рускѝ свою прозорну и на певнôй програмѣ оперту дѣятельнôсть пôддержували, то до того часу выходило єще много доброго для руского народа, понеже ихъ примѣрами скрѣплялася охота до роботы для публичного народного добра, вплывали дары на благодѣтельнѝ цѣли щедро, и цѣлый нарôдъ вѣривъ свято въ руководство управляющихъ нами людій-патріотôвъ. Але коли зверненося ôтъ головнои задачи, и начато чужимъ а не своимъ интересамъ служити, то всяка дѣятельнôсть выходила въ користь Нѣмцямъ и Полякамъ, въ народѣ вкрадалася по поводу браку верховного руководства и зъ браку органичнои звязи недовѣрчивôсть, и поволи все клонилося до упадку. Многѝ патріоты зачали надъ тыми неприродными событіями застановлятися и за причинами злого слѣдити, выродилися рôжнѝ мнѣнія, а коли товариства стали межи собою спорити и взаимно собѣ перешкоды ставити, розпадалася єднôсть въ порохъ, а люде твердшого характера або умираютъ або ôтсуваются зъ поля труду марного, апатія появилася нечувана, нарôдъ почавъ роздроблятися на частки. Послѣдствія сего видимо: Русь заумерлу, и єсли такъ дальше потреває, и не ужіются лѣки исцѣляющѝ, а лишь оглядатися будемо на чужу помôчь и на Божу волю, єсли яко фаталисты загнувши руки ожидати будемо Месіи, то смерть политична неохибно насъ чекає.

Знаємо добре, що нашъ нарôдъ теперь бôльше єсть пониженый, якъ бувъ впередъ, и лишь все нарѣкаємо а вѣдай не хочемо знати, що тоє зло найбôльше зъ посередъ насъ самыхъ выходитъ, а то зъ браку належитого проводу, зъ браку програмы и енергіи яко и зъ причинъ застарѣлыхъ засадъ.

Погляньмо на тоє близше, а увидимо, що люде держачѝ въ своихъ рукахъ проводирство суть часами заслѣпленѝ въ мистификаціяхъ Нѣмцѣвъ вѣрноконституційныхъ, и ведутъ рускій нарôдъ въ непріязный нѣмецкій таборъ, хоть тисячнѝ доказы насъ пересвѣдчили, що тымъ вѣрноконституційнымъ не иде о Русинôвъ, лишь о власну силу, такъ якъ ихъ политика того вымагає. А Русинъ не розчаровався до нынѣшного часу ôтъ Данайскихъ дарôвъ и тои помочи, все дивится благаючимъ окомъ туда, зъ ôтки на него неустанно громы бютъ.

Зарадити тому тяжко, бо у великои части Русинôвъ єсть єще въ уживаню нерозсуднымъ тероризмомъ дусити и умертвляти всякѝ свобôднѝ гадки и дѣла; не дозволяєся ити пôсля духа часу желаючого свободы конституційнои; тымъ дѣломъ иде все въ задъ замѣсть напередъ, а правдивѝ дѣятелѣ на народнôмъ полю ôтвертаются съ болестію сердця ôтъ такихъ своихъ мучителѣвъ, зъ чого консеквенція, що зъ браку вожда нарôдъ рускій уже нынѣ въ атомы розсыпуєся.

При такихъ обстоятельствахъ духъ рускій ослабъ, енергія угасає, и тои енергіи у насъ хиба теперь съ свѣтломъ шукати, при чѣмъ боязнь такъ многими овладѣла, що укрываются по за плечи другихъ, кождый має свои вымôвки: священникъ закрываєся патронатомъ, урядникъ правительствомъ, независимый опиніею публичною, нарôдъ простый незнакомостію — кождый скидає вину зъ себе на другого, а публична справа чимъ разъ низше упадає. Єсли однакъ якій енергичный патріотъ рускій поважится ролю вожда яко непокликаный взяти и жерела злого ôтслоняти, то и тогды не чужѝ, але свои власнѝ кинутъ на него анатему, окричатъ єго прихильникомъ Полякôвъ, и въ кôнци дôйдутъ до тои цѣли, що гдеякій такій щирый мужъ ôтвернеся и пôйде своєю дорогою. Такъ отже дѣєся, що свои ôтганяютъ своихъ, свои анатемизуютъ, свои желаютъ бôльше процвитаня чужого елементу, а лишь не руского, бо мильшій имъ языкъ нѣмецкій якъ рускій; свои не хотятъ пôзнати своихъ людій, свои не намѣряютъ опертися на силѣ свого численного народа, и не хотятъ видѣти, що єсли правдивыхъ дѣятелѣвъ выключаєся ôтъ дѣятельности, то и всяке благородне дѣло упадати муситъ.

До того всего причиняются єще загнѣзджені, застарѣлѝ консервативнѝ засады, Русинъ бо привыкъ, щобы за него кто инный робивъ и все єще покладає надѣю на противникôвъ славяньского елемента. Але пытаюся, що то конституція? чижь нею не суть намъ поданѝ средства высказати и перепровадити на дорозѣ законодательнôй желаній и потребъ народныхъ? На щожь дана єсть автономія? Вѣдай на тоє, щобы кождый нарôдъ мôгъ самъ свои силы належито розвивати и образоватися. По щожь? коли на слово „автономія“ ажь застигає кровь не въ однôй груди. Однакожь єслибы автономію добре понято, и въ нѣй по можности трудженося, то не можнабы такъ дуже плохе понятіє о нѣй мати. Кажутъ: „автономія насъ погубляє, бо Поляки єще бôльше насъ придусятъ“, но не входится близше въ причины злого, не застановляются, що насъ уже бôльше придусити не можна, и чи не булобы може на часѣ, єсли ôтъ централистичнои партіи нашъ нарôдъ не получивъ надѣяного щастя, попробувати, чи съ якою инною партіею политичною не пôшлобы намъ може лучше? Показалобыся тогды, чи дотеперѣшна наша политика була правдива або фалшива, потреба бо вже разъ на добре зорганизованôй силѣ опертися, и о власнôй судьбѣ серіозно подумати. При тôмъ выпадалобы народови и надъ тымъ застановитися, якъ маютъ нашѝ три райхератовѝ послы въ радѣ державнôй поступати, єсли попередныхъ 15 послôвъ при тогдашнôй бôльшости партіи вѣрноконституційнои, до которои склaнялися, ничого для народа не получили, и тая партія Русинôвъ до теперѣшного часу єще ôтъ себе ôттручає.

Потреба разъ обудити въ собѣ гадку, що и якъ дѣлати належитъ, бо єсли Нѣмцѣ и правительство насъ опустили совершенно, а ани съ Чехами ани съ партіею права опинія публична руска вязатись не дозволяє, то нехай патріоты вскажутъ дорогу, по котрôй можнабы пôйти, и для народа щось користного выєднати.

Моимъ однакъ немѣродательнымъ мнѣніємъ єсть, що належалобы зближитися до якои политичнои партіи, котра нынѣ єще за свои права бореся, а при тôй спосôбности и для насъ Русинôвъ гдещо придбати моглабы. Изольованими зôставати дальше, єсть смѣшнымъ и непростимымъ.

Часъ уже разъ пôзнатися съ политичнымъ небосклономъ, и часъ найвысшій до дѣлъ взятися.

Рускій нарôдъ бореся тяжко, кровь тече зъ зраненои єго груди, нужда тисне єго изъ всѣхъ сторôнъ, а у насъ партіи спорятъ межи собою о формальности, спустивши головну цѣль зъ ока, и при такôмъ хаосѣ, якій въ политичнôмъ житю Русинôвъ появився, користаютъ лишь иннѝ, а намъ тяжко приходитъ надъ нашимъ сумнымъ положеньемъ разъ рѣшучо подумати!

Такъ ведеся безъ кôнця, роздоръ побôльшаєся, а процесъ розрушаючій ни-

---

чными вправами. Ôнъ читавъ все съ оловцемъ въ рукахъ, а коли яку книжку вже прочивавъ, писавъ на нѣй атраментомъ, що зъ своихъ нотатôвъ здалося єму замѣтнымъ. Тіи вытяги прочитувавъ дуже часто, наколи лише ишло єму, щобы якою книжкою „оволодѣти“, якъ то ôнъ звычайно выражався. Тому читавъ часомъ якусь книжку два або и три разы; однакъ мавъ такъ пребистру память и велику вправу въ укладаню вытягôвъ зъ книжокъ, що рѣдко коли потребувавъ ту саму книжку два разы читати. Єго система въ читаню була: „не книжку, а самъ предметъ пôзнати.“

Обстоятельства, въ якихъ живъ Бокль, єго замилованье до науки, єго ôтношеня, єго выключна литературна дѣятельнôсть, єго амбиція и забезпечене удержанье, причинилися безперечно, — и совсѣмъ природно, — до того, що ôнъ свою працю не подробивъ межи газеты. Въ роцѣ 1841 зôйшовся ôнъ случайно съ Галленомъ, котрый звернувъ єго увагу на середный вѣкъ. Бокль загадавъ протоє зъ разу писати про тѝ часы, а праця та выросла съ часомъ на „Исторію цивилизаціи въ Англіи.“ Бокль працювавъ денно 8 до 9 годинъ; при тôмъ проходжувався все найменше сѣмъ миль англійскихъ. На своихъ проходахъ заходивъ ôнъ дуже часто до хатъ бѣднякôвъ, бажаючи перше самъ пересвѣдчитися о правдѣ, закимъ давъ яку помôчь. Єго улюбленою забавою була гра въ шахи и здаєся, що бувъ добрымъ грачемъ. Своимъ бистрымъ поглядомъ знавъ ôнъ все ôтъ разу имити спосôбъ гры свого партера, и даючись на позôръ бити, выкористувавъ єго слабу сторону и побивавъ. Чи выгрававъ, чи програвавъ, Бокль все бувъ милымъ грачемъ, що спокôйно куривъ своє сигаро и съ вагою слѣдивъ за грою.

Рѣдко злучится, щобы чіє житье перейшло такъ спокôйно, якъ житье Бокля. Ôнъ читавъ, нотовавъ, писавъ, ходивъ, ѣвъ, гравъ въ шахи, и переписувався съ Місъ Чіреѣъ, можнабы сказати о богато лѣтахъ єго житя. Богато єго листôвъ до згаданои дамы зôстало вже оголошеныхъ; въ нихъ розбиранѝ лекшѝ темы философичнѝ, при тôмъ однакъ дуже цѣкавѝ. Першій томъ єго исторіи зôставъ надрукованый р. 1857, а слава про него пôшла скоро. Велика читальня Мидіе въ Лондонѣ выставила сто екземплярôвъ сего дѣла до читаня, що якъ на книжку наукового та переважно философичного змѣсту, вже велике число. Скоро переложено єи на россійске. Въ Россіи розширилася „Исторія цивилизаціи Англіи“ незвычайно. Въ кôлькохъ лѣтахъ надруковано чотыри рôжнѝ выданя, котрѝ скоро розхоплено, а звѣсный подорожникъ по Россіи Мекензи-Уоллєсъ (Mackenzie Wallace) розказує, що єму лучилося подыбати въ двохъ хлопскихъ хатахъ „исторію“ Бокля; загаломъ въ Россіи, каже ôнъ, не вчуєшь розговору на тему поважнѣйшу, въ котрôмъ не згаданобы про Бокля.

Однакожь мавъ сей великій историкъ цивилизаціи и своихъ противникôвъ и непріятелѣвъ, що вважали єго працѣ дуже небезпечными для религіи. Такъ подыбуємо въ журналѣ „Frasers Magazine“ за червень 1859 розвѣдку якогось А. К. Г. Б.; въ кôнци єи читаємо ось що: „моє обуренье высказавъ я на сей разъ єще въ дуже лагôдный спосôбъ, завзываючи заразомъ п. Бокля, щобы въ будучнôсть тоту дорогу закинувъ. Коли Бокль бувôбы скорше поспѣшився (т. є. съ надрукованьемъ своеи книжки), — не ручу, що бувôбымъ єго добре за се напудивъ. А якъ бы я бувъ учувъ, що п. Бокль моимъ простымъ селянамъ розказує о своѣй доктринѣ, тогды не вважаючи на религійну телеранцію кивнувôбымъ на моихъ, єще сильныхъ другôвъ, щобы того панка трохи провчили.“

А. К. Г. Б. се не одинъ, що бувъ такъ прихильный до Бокля. Загаломъ Бокля въ товариствахъ безъ образованя философичного бôльше боялись, чимъ поважали та подивляли. Зъ того часу, якъ звѣстно, иншѝ перейшли єго о богато, а найбôльшѝ єго вороги сталися єго пріятелями. Безперечно, що єго зимный и бôльше статистичный спосôбъ представленя, обуривъ и упередивъ противъ автора не одного читателя, котрый не мôгъ того стерпѣти, щобы єго вважано за просте число, а може єще и менше якъ фигуру шахову.

Ôтъ великого высиленя при працѣ и ôтъ болю по втратѣ матери знищене здоровье навклонило єго выѣхати разомъ съ родиною Гесôвъ до Єгипту та Палестины. Въ часѣ подорожи збиравъ ôнъ потребный матеріялъ, и приходивъ вже до здоровля. Але все таки не стало єму єще на тôлько силъ, щобы перебути тифъ, якій єго захопивъ въ Дамаску. По короткôй слабости погасъ.

К.

— **Просвѣта а войско.** Зъ сопоставленыхъ циферъ видно, кôлько выдаткôвъ зъ буджету державного всякихъ державъ припадає пересѣчно на одну голову на просвѣту а войско. И такъ выдаютъ:

	на просвѣту	на войско
Италія	— зр. 42 кр.	3 зр. 64 кр.
Франція	— „ 72 „	10 „ 36 „
Австрія	— „ 84 „	3 „ 22 „
Англія	— „ 93 „	7 „ 22 „
Швайцарія	1 „ 31 „	2 „ 32 „
Нѣмеччина	1 „ 43 „	7 „ 22 „
Америка	4 „ 69 „	3 „ 22 „

щитъ послѣднѝ животнѝ силы рускѝ, бо намъ не дозволено ни ôтъ своихъ, ни ôтъ чужихъ якіи кроки до получшеня нашого политичного житя предприняти.

Однакъ доки згоды межи Русинами не буде, доки пересуды, страсти и застарѣлѝ засады еще верховодити будутъ, доки поступови на дорозѣ конституційнôй не отворятся двери рускѝ, доки стагнація въ дѣятельности не уступитъ, то не поможутъ ани меморанда ани рôжнѝ иннѝ представленя, ани заявляемѝ зажаленя на утисненье, а нарôдъ нашъ прійде до того, що съ певностію умертвленымъ буде, и при всякихъ будущихъ выборахъ до сойму або до рады державнои жаднѝ репрезентанты рускѝ не выйдутъ зъ урны выборчои.

Отворѣмъ отже очи, и погляньмо ясно на наше положенье, зъорганизуймося въ внутрѣ, розвинѣмо певну програму политичну, покиньмо вѣру въ неомильнôсть засадъ давно пережившихся, а съ соединеными силами станьмо въ оборонѣ правъ нашихъ народныхъ.

Маю надѣю, що духъ въ рускôмъ народѣ еще цѣлкомъ не заумеръ, и нарôдъ при отвѣтныхъ средствахъ мôгбы до здорового политичного житя еще прійти, а знаючи, що въ грудехъ еще многихъ рускихъ патріотôвъ тлѣе огонь любови до свого народа, и що маемо еще многихъ енергичныхъ и съ незмазанымъ характеромъ людій, котрѝ не устрашатся всѣ свои силы на престолъ для ôтчины въ жертву принести, зложѣмо въ ихъ руки нашу судьбу, щобы наше незносиме нынѣшне положенье хоть по части выноснѣйшимъ здѣлали. Нашою паролею було и буде всегда: Честь и слава для нашои рускои ôтчины!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Перерва въ засѣданяхъ рады державнои подае дневникамъ случайнôсть робити всѣлякѝ рефлексіи на минувшôсть министерства Таффого и новои рады державнои та всеможливѝ комбинаціи на будуще. Совсѣмъ природно, що для бôльшои сензаційности рôжнородныхъ выводôвъ дневникарскихъ статіи заперчуются вѣдомостями о бôльшôй або меншôй кризѣ министеріяльнôй. Можемо однакожь такѝ вѣдомости совсѣмъ поминути, такъ якъ они не першій разъ появляются, черезъ день ôткликуются и зновъ въ новыхъ комбинаціяхъ появляются. Фактомъ есть, що министерство Таффого остаеся поки що незахитане въ цѣлôмъ комплетѣ и мае часъ приготовитися до новои, безперечно дуже важнои, коли не рѣшучои, кампаніи — до буджетовыхъ розправъ, котрѝ розпôчнутся вже 6. л. цвѣтня. Бôльшои ваги суть огляды на дотеперѣшну дѣятельнôсть новои рады державнои. Ôтъ 20. л. грудня м. р. внесло правительство въ радѣ державнôй 13 своихъ предложень о новыхъ законахъ, зъ котрыхъ важнѣйшѝ: о кредитѣ для дôткненыхъ недостаткомъ, о пожичцѣ на засѣвы для Галичины, о дотаціи духовеньства, о грунтовôмъ податку, о контингентѣ войсковôмъ, о администраціи Босніи и Герцеговины, о облегченяхъ податковыхъ для касъ пожичковыхъ и стоваришень кредитовыхъ, о арльбергскôй желѣзници, о другорядныхъ желѣзницяхъ, о примусѣ легализаційнôмъ, о комасаціи и заокругленю грунтôвъ, о побираню державныхъ податкôвъ и провиз. выдаткахъ по конець мая и 20-миліоновôй пожичцѣ, о будовахъ надъ Изонцо и т. д. Незалагоджеными остаются предложенье о дотаціи духовеньства, о комасаціи грунтôвъ и о кредитѣ для будовы арльбергскои желѣзницѣ. Зъ стороны послôвъ внесено 26 интерпеляцій (правительство ôтповѣло доси тôлько на 7 интерпеляцій) и 11 внесень, зъ котрыхъ доси 5 залагоджено. Сей квартальный выказъ праць рады державнои подае особливо централистичнымъ дневникамъ причину до закидôвъ о малоплодности рады державнои. „Правительство и рада державна не сповняютъ приреченя, яке вложило министерство до мовы троновои, а бôльшôсть рады державнои до своеи адресы“ — говорятъ централистичнѝ дневники. — „Найважнѣйшѝ справы неполагодженѝ, соймы не скликанѝ, провизорія буджетовѝ тягнутся не тôлько въ державныхъ але и въ краевыхъ буджетахъ, рôвновага финансова не привернена, нова пожичка державна — мимо приреченя въ мовѣ троновôй — таки зновъ затягаеся и т. д.“ Забуваютъ однакожь тіи дневники на тое, що коли „найважнѣйшѝ справы“ неполагодженѝ, финансы неупорядкованѝ, нова пожичка необходима и т. д., то се все именно наслѣдствомъ дотеперѣшного господарства централистôвъ, що и давнѣйша рада державна не такъ то дуже залагодила важнѝ справы (о податкахъ, о цивильнôй процедурѣ, о карнôмъ законѣ и мн. ин.), що остаточно малоплоднôсть новои рады державнои, если она есть, не объявляеся безъ вины централистôвъ. Але представляти усе чорнымъ, се припадае до интересу централистôвъ, котрѝ хотѣлибы здискредитовати и передъ людностію Австріи и передъ заграницею всякѝ усилія привернення ладу и згоды межи австрійскими народами. Имъ навѣть мало тыхъ чорныхъ красокъ, якими малюютъ внутрѣшну угодову акцію въ Австріи. Они переходятъ до заграничнои политики и силятся выказати, чи вмовити въ свѣтъ, що колибы въ Австріи переведено ладъ и згоду всѣхъ народôвъ австрійскихъ, то се пôдôрвалобы союзъ съ Нѣмеччиною, а сей союзъ се въ очахъ Нѣмцѣвъ conditio sine qua non для Австріи и то не на якійсь часъ, але на вѣки вѣчнѝ. Пôсля думки централистôвъ противнѝ союзови съ Нѣмцями Чехи и всѣ Славяне, а то для того, що однѝ волѣлибы союзъ съ Россіею, а другѝ съ Франціею. Такъ отже коли не внутрѣшный станъ Австріи, то бодай взглядъ на заграничну политику повиненъ — пôсля выводôвъ централистôвъ — ôтстрашити ôтъ полагодженя народныхъ спорôвъ! Однакожь така звязь межи внутрѣшною а заграничною политикою существуе тôлько въ умахъ централистôвъ.

Именованье дотеперѣшного намѣстника Моравіи Поссингера-Хоборского намѣстникомъ долѣшнои Австріи, а Каллины намѣстникомъ Моравіи повитали ческѝ дневники съ великою радостію. Новый намѣстникъ Моравіи Каллина есть родомъ Чехъ и умѣвъ на своѣй попереднôй посадѣ въ Краинѣ зъеднати собѣ велику симпатію Словенцѣвъ. Такожь именованье ческого инспектора Вебера шефомъ секційнымъ въ министерствѣ просвѣты для справъ школьныхъ въ Чехахъ на мѣстце теперь спенсіонованого, для Чехôвъ непріязного Гайдер'а приняли ческѝ дневники съ великимъ вдоволеньемъ. „Коли министерство Таффого пôйде дальше тою дорогою (що очиститъ бюрокрацію ôтъ крайно централистичныхъ елементôвъ)“, — пише Politik — то тымъ тôлько прочиститъ для себе дорогу и облегчитъ собѣ свою задачу“. Такожь именоване Винклера краевымъ президентомъ въ Краинѣ уважаеся загально яко уступство въ користь автономистôвъ.

Непорядки въ окупованыхъ краяхъ видимо збѣльшилися. Переговоры межи австрійскимъ а турецкимъ правительствомъ не довели до цѣли и австрійске правительство рѣшилося само положити конець взростаючому розбищацтву. Въ округахъ Бигачь и Баналюка банды розбôйникôвъ до того степени умножилися, що власть войскова оголосила въ тыхъ окрестностяхъ съ днемъ 9. л. марця станъ облоги. Заразомъ вызначено нагороды по 40 и 20 дукатôвъ за зъиманье розбôйникôвъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Про ôткликанье кн. Орлова розширяе еще заедно праса европейска найбôльше суперечнѝ поголоски, котрѝ зъ обовязку дневникарского подаемо. Ôткликанье се наступило пôсля гдеякихъ дневникôвъ въ слѣдствіе двôрскихъ интригъ въ Петербурзѣ, котрымъ царь довгій часъ супротивлявся, ажь поки кн. Орловъ невыдачею Гартмана не скомпромитовався. Вороги Орлова, межи тыми самъ канцлеръ кн. Горчаковъ, дорѣкаютъ ему головно тымъ, що ôнъ мало наглядавъ емиграцію россійску, проживаючу въ Парижи. Ôтповѣдно до сихъ донесень назначуютъ они наслѣдникомъ Орлова сына кн. Горчакова, Михаила. Царь Александеръ супротивляесь однакожь тôй комбинаціи, щобы не выкликати недовѣрія на нѣмецкôмъ дворѣ. Телеграмы зъ Парижа подаютъ знову вѣдомôсть, що кн. Орловъ по высшому розпорядженю (отже кн. Горчакова?) не попращався офиціяльно ани съ Гревимъ ани съ Фрейсинетомъ, а наслѣдникомъ кн. Орлова роблятъ всѣхъ, лишень не Игнатіева, котрый яко „чоловѣкъ несупокôйный, мôгбы Францію набавити клопотôвъ“.

Гартманъ подае до француского дневника Justice слѣдуюче дементи: Лондонскій дневникъ, Central News, подае историю аферы московскои. Ни въ Лондонѣ, ни въ Парижи не говоривъ я съ никимъ о тôй аферѣ, а въ згаданôмъ артикулѣ поданѝ факты суть чистою выдумкою. Редакцію Central News ктось въ моѣмъ имени змистификовавъ. Надѣюсь, що мое спростованье помѣстите, а за вами и другѝ дневники, котрѝ ложну вѣсть помѣстили. Щобыжь не сомнѣвалисьтеся о тожсамости пôдписаного, подаю мôй листъ черезъ мого друга Петра Лаврова (проводира нигилистôвъ въ Парижи), котрого лично знаете. Пріймѣтъ мое глубоке почитанье. Лондонъ 19. м. 1880. Л. Гарманъ.“

Въ палатѣ зимовôй обходжено 10 (22) марта 84 родины цѣсаря Вильгельма III. двôрскимъ бенкетомъ гальовымъ, на котрôмъ царь Александеръ II. взнѣсъ тоастъ по французски: „Цѣсарь, котрого родины щастливо нынѣ обходимо, давъ менѣ при случайности мого ювилея новый доказъ давнѣйшои тревалои пріязни въ двохъ листахъ, въ официяльнôмъ, котрый оголосивемъ и въ приватнôмъ, котрый мене глубоко тронувъ. Я рôвно перенятый тыми чувствами и желанями, котрѝ заявленѝ въ листахъ и уповаю, що столѣтнѝ ôтношеня межи обома народами будутъ удержанѝ и скрѣпленѝ для обопôльного добра. Пю на здоровье цѣсаря и короля, мого найлѣпшого друга.“

Лондоньскій дневникъ, Express and China, похваляе становище, яке занявъ Китай въ справѣ Кульджи насупротивъ Россіи, уважае претенсіи китайскѝ яко совсѣмъ справедливѝ, претенсіи же Россіи, котра за ôтступленье занятои давнѣйше територіи жадае ôтъ Китаю значного вынадгородженя грошевого уважае яко безосновнѝ. До того додае Express and China, що высланый въ Петербургъ китайскій министеръ, Ченгъ, везе сюды ультиматумъ, котре на случай неприняття черезъ Россію спровадитъ вôйну. Китайцѣ приготовляютъ значнѝ силы пôдъ позоромъ, що имъ грозитъ небезпеченьство зъ стороны Японіи. Мовьбы въ ôтповѣдь на тое выступаютъ дневники россійскѝ съ предложеньемъ, щобы Россія заключила союзъ съ Японіею. Тымъ способомъ, думаютъ они, зможе Россія скрѣпити свое значенье на ти хôмъ океанѣ.

Нѣмеччина. Праса нѣмецка розводится широко о торжествѣ 84 родинъ цѣсаря Вильгельма III., а найбôльшу вагу прикладае словамъ, котрыми цѣсарь заявивъ, що мае повну надѣю пережити сей рôкъ въ мирѣ. Хотяй тутъ и тамъ положенье Европы есть затревожене, то мимо того сподѣесь старенькій монархъ, що прецѣнь бодай для Нѣмеччины удасться ему черезъ рôкъ удержати супокôй.

До Daily News пишутъ зъ Берлина, що кн. Бисмаркъ живо займаеся вынесеньемъ Румуніи на достоиньство королевства, однакожь пôдъ условіемъ, если держава тая приступитъ до нѣмецко-австрійского союза. Насуваесь пытанье, чи не противъ Россіи?

Англія. Зъ боевища въ Афганистанѣ доносятъ: Недалеко Гузни (где Могамедъ-ханъ нагромадивъ войска противъ Англичанъ и Герату), побѣдили Газары Афганôвъ и заняли чотыри укрѣпленя. Могамедъ-ханъ вырушивъ. Въ Кабули велике огорченье по причинѣ поголоски о походѣ Голямъ Гидера съ 6000 войскомъ и 12 пушками. Доокола Кабулю взнесено дванайцять новыхъ укрѣплень. Англійска армія, розложена въ Кандагарѣ (въ полудневôмъ Афганистанѣ) одержала розказъ до походу на Гузни.

Въ палатѣ льордôвъ ôтповѣвъ державный секретарь для Индій, Висконтъ Кранброкъ на интерпеляцію Дуравена, що годѣ теперь уже означити границѣ Афганистану и подати средства, котрыми Англія зможе удержати супремацію надъ краемъ Афганôвъ. Гератъ не мае великого значеня, если Англія посяде дистриктъ Кандагару и гдеякѝ просмыки. Въ справѣ Герату не существуе ніяке порозумѣнье ни съ Россіею ни съ Персіею, однакожь при певныхъ обстановахъ не булобы рѣчію небезпечною, еслибы Персія посѣла Гератъ. Кранброкъ выразивъ при тôмъ надѣю, що Афганистанъ скоро буде утихомиреный и що правленье державы лишится пôдъ певными условіями въ рукахъ самыхъ Афганôвъ.

Агитаціи выборовѝ не устали еще, а поодинокѝ кандидаты любуются именно въ ревеляціяхъ политичнои основы, котрѝ прасѣ европейскôй насуваютъ новый матеріялъ до звычайныхъ комбинацій военныхъ на весну. Такъ на пр. выступивъ Маркизъ Гартингтонъ въ своѣй кандидатскôй рѣчи дуже откровенно проти потрôйного аліянсу межи Англіею, Нѣмеччиною и Австріею. Союзъ такій не есть по думцѣ бесѣдника на часѣ, понеже выкликавбы конечно другѝ союзы на континентѣ, именно межи Россіею, Франціею и Италіею. Стремленьемъ Англіи есть миръ европейскій и длятого не можна вызывати Франціи. Въ прочѣмъ зробитъ Англія лучше, если и на будуще позôстане при политицѣ вôльнои руки.

СПРАВЫ КРАЕВѝ.

— **Пожичка на засѣвы.** На засѣданю Выдѣлу краевого д. 19 с. м. роздѣленѝ зôстали пожички на засѣвы для сельскихъ жителѣвъ Галичины. Край якъ звѣстно выжичивъ ôтъ державного скарбу на тую цѣль 500.000 зр. съ речинцемъ сплаты безъ проценту до 1 сѣчня 1881. Въ послѣднôмъ ч. „Дѣла“ мы подали, по кôлько зъ тои пожички призначено на поодинокѝ повѣты рускои части Галичины. Выдѣлъ краевый еще мин. мѣсяця розôславъ бувъ до 57 радъ повѣтовыхъ окружникъ, котрымъ завзывавъ тіижь до надôсланя справоздань, чи потрѣбнѝ въ тыхъ повѣтахъ пожички, чи нѣ. Зъ тыхъ 57 повѣтôвъ Золочѣвскій ôтповѣвъ, що громады не зголошуются, Добромильскій ôтповѣвъ, що громады просятъ запомоги а не пожички, Чорткôвскій, Городецкій и Пôдгаецкій ôтповѣли, що не ма въ тыхъ повѣтахъ ажь такои потребы, щобы публична помôчь ѣй зараджувати мусѣла. Роздѣленье пожичокъ на поодинокѝ повѣты було тяжке и кто знае, чи въ загалѣ и совсѣмъ справедливе, а то по перше для того, що выдѣлы повѣтовѝ мали короткій часъ, щобы позбирати ухвалы радъ громадскихъ, розглянутися въ нихъ и осудити дѣйстну потребу пожичокъ, а по друге для того, що и самѝ громады не порозумѣли добре значеня тои пожички; отже громады одныхъ повѣтôвъ почали дуже богато жадати навѣть надъ потребу, гдекотрѝ державчися засады: „бери, коли даютъ!“ а знову громады другихъ повѣтôвъ не хотѣли приняти солидарнои поруки, отже и не одержутъ пожички, котра роздаеся тôлько пôдъ условіемъ тоижь солидарнои поруки. Характеристичну причину жаданя великои пожички подала одна громада, а именно: „що якбы громадяне не жадали пожички, тобы ихъ власти мали за богачѣвъ, и кто знае, якѝ лихѝ наслѣдства на будуще зъ того выйшлибы.“ Зъ многихъ громадъ поприходили жаданя пожичокъ для богачѣвъ, верховодôвъ сельскихъ съ позиціями по 100—200 зр. Якъ зъ того видко, нарôдъ не понявъ значеня и важности тои пожички, а дальше видко двѣ супротивности, якѝ при всякôй пожичцѣ, мовь шило зъ мѣшка вылазятъ: одинъ екстремъ: бери хотьбы и найбôлше, а другій: не бери пожички, хотьбы и безпроцентовои, бо попечешся! Першій екстремъ то выплывъ легкодушности непорадности, нечисленяся съ своими матеріяльными силами у нашого народа, другій, то выплывъ тои сумнои практики, яку мало и мае селяньство наше съ пожичками въ банкахъ, то наука, черпана зъ щоденныхъ лицитацій грунтôвъ селяньскихъ селяньскимъ банкомъ. Тѝ двѣ супротивности, якъ всякѝ екстремы, розумѣеся выходятъ не на користь нашого народа. Пожичка безпроцентова на засѣвы, рѣчь совсѣмъ користна для селянъ и нерозумно було въ нѣй якусь лесть добачувати. Посѣяне зерно чей все выдасть бôльше, якъ посѣялося. А хибнутъ где жнива, то речинець звороту пожички продовжится. Длятого великій жаль мусится мати до тыхъ начальствъ громадскихъ, котрѝ помимо потребы въ громадѣ, не хотѣли пожички для бѣдныхъ, не маючихъ чимъ засѣяти кавалокъ поля. Кто живъ на селѣ и придивився порядкамъ громадскимъ, той певно добачивъ той егоизмъ матадорôвъ: вôйтôвъ, асесорôвъ, радныхъ, звичайно найбогатшихъ селянъ, котрѝ съ писаремъ въ додатку творятъ, такъ сказати, громаду въ громадѣ. Такъ очевидно мусѣло бути — и якъ зъ справозданя выдѣлу краевого бачимо — и було съ сею безпроцентовою пожичкою на засѣвы съ солидарною порукою. Прійшло до вôйта письмо зъ выдѣлу рады повѣтовои, чи громада потребуе пожички на засѣвъ. Розумѣеся, хотьбы вôйтъ и скликавъ раду и представивъ рѣчь радѣ, то раднѝ, самѝ богачѣ, учувши въ додатку ще про поруку, рѣшили всѣ въ одинъ голосъ не треба, и ôтписали: не треба. Въ другôй громадѣ зновъ писарь маючій „пôдъ собою“ якъ то звычайно лучаесь, кôльканайцять селъ; скаже вôйтови „на що вамъ, вуйце, клопоту“ — а самъ радъ, що не буде мавъ роботы. А въ гдекотрыхъ зновъ громадахъ рада рѣшила: на що бѣднымъ на засѣвъ, намъ най пожичутъ: вôйтови на перисыпанье хаты, присяжному на конѣ, и. т. д. и зъ того мы побыдуемо въ справозданю выдѣлу краевого уваги про matadorów reprezentacyj gminnych z wygórowanemi cyframi (100—200 zlr.)“ коли тымчасомъ выдѣлъ краев. принявъ найвысшу пожичку 15 зр. Громадяне жь многѝ, а передовсѣмъ тіи, котрѝ пожички потребуютъ, незнати чи и чули що про пожичку. Выдѣлы радъ повѣтовыхъ, опираючися на ухвалахъ громадъ зажадали пожички въ сумѣ 1,152.000 зр., всеи пожички есть 500.000 зр. Отжежь тую высоко жадану цифру выдѣлъ кр. мусѣвъ зредуковати, а що на справозданяхъ радъ повѣтовыхъ годѣ було зъ повысше наведеныхъ причинъ опертися тожь выдѣлъ кр. оперся, якъ мы подали въ послѣдн. ч. „Дѣла“ на справозданяхъ староствъ и выдѣлôвъ повѣтовыхъ про тамтогорôчнѝ жнива.

НОВИНКИ.

(Л. Г.) **Бережаньскѝ Русины** задумуютъ основати **бурсу** въ Бережанахъ пôсля пляну и статуту станиславôвскои бурсы. Головными моторами сего патріотичного дѣла суть пп. проф. гим. Тыховичь, Вовчукъ и Виновскій. Щасть Боже до патріотичного дѣла!

— **Згорѣла церковь въ Росохачѣ**, турчаньского повѣта, въ недѣлю сыропустну 2 (14) с. м. въ кôлька годинъ пôсля ôтправленого богослуженя. Пожаръ повставъ вѣроятно ôтъ непогашеного свѣтла. Сильный вѣтеръ, якій лютився въ той день, унеможлививъ ратунокъ. Шкоду обчисляютъ на 10,000 зр.

— **О Григорій Олесницкій**, деканъ гусятыньскій, парохъ въ Говиловѣ, одержавъ ôтъ

Митроп. Ординаріята похвалу за ревне збиранье жертвъ на украшенье церкви св. Юрія. О. Олесницкій зъ свого деканата зôбравъ 769 зр. а зъ самого Говилова 102 зр.

— Выйшовъ вже зъ печати **Шематизмъ** всего духовеньства львôвскои гр. к. митрополитальнои архидіецезіи за р. 1880.

— **Руско-народный театръ давъ въ Станиславовѣ** ôтъ 23 лют. до 8 марта слѣдуючй представленя: 23 лют. 5) Интрига и любовь трагед. въ 5 акт. Шиллера, перевôдъ И. Є.; 24 лат. 6) Золотый монсъ, комична оперета въ 3 актахъ Данила Млаки; 26 лют. 7) Далиля, драма въ 3 акт. зъ франц. пер. И. Б.; 28 лют. 8) Дмитро кривоприсяжный, образъ со спѣвами пôсля Анценгрубера для руск. сцены нап. А. Ст.; 1 март. 9) Перехитренй хитрощи, комед. въ 3 акт. зъ нѣм. И. Розена и Простакъ, народный образець Гоголя (батька). 2 марта 10) Французскй селяне, комед. въ 4 акт. Викт. Сарду, перекл. О. Л.; 4 марта 11) Ворожка, народ. оперета съ танцями въ 3 акт. Данила Млаки; 6 марта 12) Двѣ сироты, образъ зъ житя париского D. Ennera и Cormon, перев. Г.; 8 марта 13) Галька, мелодрама въ 4 дѣяхъ пер. О. Л.—„Публика учащає до театру бôльше, нѣжь передше, все однакожь результатъ далеко невдоволяющій. Къ жалю мусимъ сказати, що не одинъ изъ заможнѣйшихъ навѣть Русинôвъ доселѣ не зволивъ ани разу звеличити рускій театръ своимъ присутствіемъ.“ Такъ кôнчитъ станиславôвска „Денниця“ свое справозданье театральне, зъ котрого мы коротенькій вытягъ подаемо.

(И) **Зъ Львôвского повѣту.** Кажутъ люде, що кожда свѣжа рѣчь есть найлучша; коли же пристарѣеся, та сповсюднѣе, тогды тратитъ на принадности, а съ часомъ и совсѣмъ забуваеся. Оттаке сталося вѣдавъ и съ закономъ противъ піяньства. Съ першу гдеякй судовй власти взялися були енергично за его практичне переведенье и хоть спорадично спинили пошестне ширенье піяньства, но съ часомъ вѣдавъ накучилась имъ тота ревнôсть тай стали поволи звôльняти „строгôсть“ закона. Мусѣвъ се и нашь народъ запримѣтити та зо своеи стороны ставъ такожь легковажити собѣ уставу, котра есть выдана для его добра. Тотй обстоятельства спонукали Львôвске Староство выдати пôдъ днемъ 1. марта с. р. Ч. 2147 таке розпорядженье: Изъ взгляду на доходячй мене жалобы, що постановы закона зъ дня 19 липня 1877 ч. 67 Дн. зак. держ., маючого на цѣли положити запору піяньству, не выконуются належито, именно же, що начальства мѣстцевй не выступаютъ съ належитою ревностію та не доносятъ виновникôвъ властивымъ властямъ — пригадую, що есть се ихъ святымъ обовязкомъ мати бачне око надъ пôдлягаючими имъ домами шинковными и господами та о всякôмъ случаю переступленя закона о піяньствѣ доносити дотычнымъ ц. к. судамъ повѣтовымъ. Зверхъ того звертаю увагу на тое, що въ кождôмъ шинку (або коршмѣ) повиннй постановы закона противъ піяньства бути вывѣшенй на мѣстци доглядно̂мъ и въ состояню четкôмъ въ видѣ оголошеня. Если отже въ якôйнебудь шинковни достережеся бракъ сеи обвѣстки, належитъ сей часъ донести о тôмъ дотычному ц. к. судови повѣтовому.“

За таку ревнôсть урядову належится Староству повне узнанье. Але якже дадутся повысшй слова приложити до того поступованя, яке практикуеся въ тôмъ-же самôмъ Староствѣ пôдчасъ выборôвъ, где черезъ низшй „органы“ голосится тогды таке, якъ н. пр.: „Kto będzie głosował na pana Krzecz., ten niech idzie do jezuickiego ogrodu! (съ менше голоснымъ придаткомъ:) Tam będzie wódka, piwo, wino, miód, cygara, kiełbasy — co kto zechce...“ Щожь дивного, если нашь народъ зъ такого поступованя, хочьбы тôлько низшихъ органôвъ урядовыхъ выводитъ своимъ хлопскимъ розумомъ конклюзію: що можна въ часѣ выборôвъ, тое вôльно и по выборахъ — та стае легковажити собѣ законы?... Das ist der Fluch der bösen That... По нашôй гадцѣ староства не потребовалибы выдавати до громадъ такихъ пригадокъ, еслибы була захована консеквенція въ переведеню законôвъ, и еслибы зъ стороны, котрôй поручено надзôръ надъ заховуваньемъ законныхъ приписôвъ, не давано злого примѣру, а бодай пôльги для розохоченыхъ „выборцѣвъ протекційныхъ“, божь звѣстна рѣчь, що легше щось збурити и знищити, нѣжь на ново поставити. Зъ того взгляду есть новоухваленый законъ въ радѣ державнôй (на внесенье от. Озаркевича) о выключеню политичныхъ властій зъ акціи выборчои великои для насъ важности.

— **Въ церквѣ св. Петра и Павла** у Львовѣ занявся вчора жертвенникъ зъ причини неосторожности и тôлько швидка помôчь запобѣгла великому нещастю, що цѣла церковь не згорѣла.

(Р.) **Зъ пôдъ Войнилова** одержали мы въ письмѣ одного прихильника нашого деякй быстроумнй а загально-интересуючй уваги, котрй годѣ кинути до коша а не подѣлитися ними съ нашими читателями: „Мы, селюхи, — пише ôнъ, — не знаемо рôжницѣ межи мясницями а постомъ, намъ дни, тыжднѣ, мѣсяцѣ плынутъ однако якъ въ мясницѣ, такъ и въ пôстъ. Не такъ само вамъ, мѣщукамъ. Читаючи львôвскй рускй часописи я разнаразъ стрѣчавъ черезъ цѣлй мясницѣ оповѣщеня про „вечеры съ танцями“ у Львовѣ именно, а то и въ Станиславовѣ и Чернôвцяхъ и Перемышли. Ôтчитувавъ я ôттакъ и щедрй справозданя зъ тыхъ вечерôвъ съ танцями и я доходивъ до того переконаня, що тй „вечеры съ танцями“ були властиво „цѣлй ночи съ танцями“, бо кожде майже справозданье кôнчилося стереотипнымъ: „гостѣ дуже охочо бавилися до $^1/_2$ 7 рано“, або „гостѣ розôйшлися задоволенй домôвъ о $7^1/_2$ г. рано“. Менѣ мимохôть думка приходила въ голову, прочитавши про такй успѣхи рускй: „Ехъ, держится наша Русь! Хочь вороги зъ усѣхъ бокôвъ дусятъ, прутъ еи, але она не подаеся, не опускае носа!“ Отъ н. пр. Русь львôвска. Поляки трублятъ: „нема Русинôвъ у Львовѣ, а якъ щось тамъ троха ихъ и есть, то самй сторожѣ камениць!“ Тымчасомъ показуеся, що то найочевиднѣйша неправда. Русины цѣлй мясницѣ манифестуются. Баль за балемъ. А читаючи справозданя зъ тыхъ балѣвъ, въ кождôмъ вычитаешь: товариство було саме добôрне; до кадриля стало 60, 80, 100 паръ. На однôмъ балю бувъ самъ Его Ексц. енералъ-комендеруючій Галичины! Найже смѣютъ теперь Поляки казати, що нема Русинôвъ у Львовѣ, що не треба школъ рускихъ у Львовѣ! Мясницѣ скôнчилися, наставъ пôстъ. Я бувъ дуже цѣкавый, чимъ то Русины въ пôстъ станутъ манифестоватися, щобы Полякамъ всякими можливыми способами доказати, що у Львовѣ суть Русины; пôсля статистики есть ихъ 13.000 — все таки хорошій процентъ всѣхъ жителѣвъ столицѣ надъ-полтвяньскои. — Читаю часописи дуже уважно и щожь? Ôтъ коли пôстъ ще нй одного факту не знайшовъ я, якимъ Русины львôвскй заманифестовалибыся — ни чутки про Русинôвъ у Львовѣ. Ось бачите тая рôжниця межи мясницями а постомъ по мѣстахъ нашихъ великихъ а передовсѣмъ у Львовѣ. У васъ тамъ у Львовѣ, якъ часъ гулянки, то Русь завзято, ревно, съ самопожертвованьемъ манифестуеся, значитъ гуляе — якжежь гулянка скôнчится, Русь втомившися спитъ. Другй народы якъ прійде пôстъ устроюютъ такъ званй а для Русинôвъ незнанй ôтчиты публичнй, котрыми манифестуются що жіютъ, розумѣю: жіютъ духово. Менѣ, селюхови, здаеся, що Русины по нашихъ мѣстахъ ничимъ такъ не моглибы заманифестовати свое существованье, якъ ôтчитами. Недалеко за примѣрами намъ глядати: отъ Поляки въ кождôмъ майже бôльшôмъ мѣстѣ даютъ въ порѣ посту ôтчиты, выклады; Варшава запрошуе Галичанъ-Полякôвъ до себе для читаня ôтчитôвъ, Познань Варшавянôвъ и т. д. Бачимо по тôмъ, що ôтчиты, чейже якесь значенье маютъ. И справедливо маютъ велике значенье и осмѣляюся сказати, най Львовянамъ во гнѣвъ не буде, що бôльше якъ „танцюючй ночи.“ Бо народъ въ такихъ обстановахъ, якъ н. пр. Русины, не маючій ніякого житя публичного, по перше манифестуеся, що розвивае свою словеснôсть, свою исторію або и всесвѣтнй науки — ожь жіе духово, а по друге, учится взаимно, дѣлится своими дослѣдами, своимъ трудомъ, знаньемъ съ другими. Ôтчиты отже маютъ крôмъ поверховного ще друге важнѣйше научающе значенье. Люде не учатся тôлько, що въ школѣ а учатся и пôзнѣйше.

Зъ тыхъ то причинъ, мы селюхи, котрымъ повага, сила, будущнôсть Руси на серцю лежитъ, и котрй на Русинôвъ у Львовѣ, яко осередокъ нашихъ найученѣйшихъ людій, самои сметанки интелигенціи рускои, много покладаемо, — волѣлибысьмо, щобы мы замѣсть або хотяй по-при оголошеня та справозданя зъ „ночій съ танцями“ прочитували оголошеня та справозданя зъ „годинъ съ ôтчитами.“ Не знаю, якъ вы пріймете мôй голосъ, може скажете: „якъ смѣе „неключимый рабъ“ нашй щиро-рускй патріотичнй подвиги критиковати?“ А, якъ такъ скажете, то я тогды покорюся, vox populi для мене буде правосильнымъ и обовязуючимъ закономъ и я тôлько тихцемъ въ душѣ буду благавъ Господа Бога милосердного, щобы прецѣнь разъ вже Поляки сповнили рѣшенье Найвысшого Трибуналу и основали у Львовѣ руску школу, гдебы выховувалася наша слава, наша надѣя, гдебы основно образовалися нашй щирорускй, ревнй аранжеры — думаете може, ôтчитôвъ — нѣ, аранжеры танцѣвъ!...“

Вѣсти епархіяльнй.

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Именованй: а) Совѣтниками консист. съ ôтлич. одежи канон.: Всч. ОО. деканъ Емиліянъ Брылиньскій приходн. Угрына, Келестинъ Костецкій прих. Скалы.

Похвальными грамотами надѣленй Всч. ОО.: Николай Чарнецкій прих. въ Шманькôвцяхъ; Петръ Мицьковскій прих. въ Чорнокôнцяхъ; Игнатій Нападіевичь прих. въ Ланôвцяхъ; Іоанъ Михалевичь прих. въ Иванковѣ; Іоанъ Мочульскій прих. въ Цигановѣ; Петро Гиль прих. въ Олексинцяхъ; Іоанъ Михалевичь прих. въ Лисôвцяхъ.

Презенту пол.: Всч. ОО.: Андрей Бѣлецкій на І. проповѣдника Архикатедр. у св. Юра; Левъ Джулиньскій на прих. Лабшинъ; Ѳеодоръ Джулиньскій на кап. Турôвка.

Въ пропозицію принятй: а) на прих. *Кальне* Всч. ОО.: Іоанъ Ивановичъ, Ѳеодоръ Прачукъ, Исидоръ Лукасевичъ, Іосифъ Гордѣевскій, Іоанъ Дурбакъ, Петръ Косовичъ, Иларіонъ Лотоцкій, Антоній Ульваньскій, Иларіонъ Шушковскій, Іоанъ Маркевичъ; *б)* — на прих. *Новосѣлка Кутъ* Всч. ОО.: Антоній Одежиньскій, Павелъ Дурбакъ, Лука Ярымовичъ, Александеръ Кадайскій, Іоанъ Рогужиньскій.

Введенй въ душпастырство Всч. ОО.: Ѳеодосій Строцкій яко сотр. въ Збаражи; Мих. Величко яко завѣд. Красова.

Душпастырскй посады получили: Всч. ОО.: Юліянъ Войнаровскій сотрудничество въ Гарохолинѣ; Мих. Добровольскій завѣдательство при карнôмъ заведенію въ Коломыѣ; Маркіянъ Сѣрецкій завѣдательство Утѣховичъ.

Цертификатомъ надѣленй Б. ГГ.: Александеръ Любѣнецкій, Юліянъ Бачиньскій, Ѳеодоръ Меленевичъ.

Зъ фонда религійного получилъ платню приватн. сотрудникъ въ Братешевѣ.

Изъ епархіи Перемыскои.

Именованя: Всч. О. Кароль Волошиньскій професоръ Богословія пастырского и секретаръ ихъ Преосвященства именованъ референтомъ Еписк. Консисторіи и пров. катихитомъ при семинаріи женьскôй учительскôй на Засаню (въ Перемышли); Всч. О. Іоанъ Кобрынъ бувшій сотрудникъ въ Островѣ дек. Перемыского именованый парох. Сотрудникомъ при престольнôй церквѣ, катихитомъ при людовôй триклясовой школѣ на Львôвскôмъ предмѣстю Болоню, катихитомъ при школѣ промысловôй и капеляномъ при вязницѣ въ Перемышли.

Институцію каноничну получили Всч. ОО.: Теофиль Сѣнкевичь катихитъ при 8 клясовôй выдѣловôй школѣ мужескôй въ Перемышли на парохію Чернява дек. Мостиского; Михаилъ Щирба зъ Миговои на парохію Горянка дек. Балигородского; Юліанъ Вендзиловичь зъ Кривого дек. Балигородского на пар. Яблонки тогожь дек.

Душпастырскй посады получили Всч. ОО.: Анатолій Сѣнкевичь сотрудникъ зъ Городка Архіепар. Львôвскои сотрудничество въ Сосницѣ дек. Перемыского; Іоанъ Багрыновичь зъ Горянки завѣдательство Лиговои дек. Добромильского; Юліанъ Плятекъ зъ Татаръ завѣдательство парохіи Люблинець дек. Любачевского; Алексей Малярковичь зъ Раковои завѣдательство пар. Бѣлче дек. Дрогобыцкого; Александеръ Поляньскій зъ Яблонокъ завѣдательство кап. Криве дек. Балигородского; Кипріанъ Ясеницкій зъ Староисоли завѣдательство капеляніи Лопушанка хомина дек. Старосольского.

Личный додатокъ на три лѣта зъ фонда религійного по 100 злр. получили: Всч. ОО.: Константинъ Гукевичь зъ Квасенина, Юліанъ Паславскій зъ Никловичь, Василій Бачиньскій зъ Лопушницѣ и Орестъ Лятошиньскій зъ Либохоры.

Упокоився О. Даміанъ Черкавскій, парохъ въ Мостискахъ дня 10. Марта н. с. въ 77 р. жизни а 44 священства. Вѣчная ему память.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Исторія козачества въ памятникахъ южно-русскаго пѣсеннаго творчества“** — нова праця Н. *Костомарова* замѣщена въ россійскôмъ журналѣ „Русская Мысль“ за мѣсяць сѣчень) выходячôмъ въ Москвѣ (на малой Дмитровкѣ въ домѣ Роледеръ).

— Незабавомъ мае выйти зъ печати друга часть **„Исторіи Россіи“** Иловайского, обнимающа владимірскій періодъ (ôтъ полов. XII до початку XIV в.)

ВСЯЧИНА.

— **Велика крадѣжь** случилася сими днями въ мѣстѣ Капъ на розѣ Доброи надѣи. На тамошнôй почтѣ укравъ незвѣстный злодѣй пересылку діяментôвъ, мавшу ôтойти до Европы. Діяменты цѣнятъ однй на 50, другй на 75.000 ф. штерлингôвъ (миліонъ зр.)

— **Въ летаргу** уже 9 тыждень лежитъ 24-лѣтный жидъ въ Тарновѣ. Приправленою руркою живлятъ его и удержуютъ при житю. Есть то дуже рѣдкій случай, щобъ такъ довго чоловѣкъ лежавъ въ летаргу. Минувшого року одинъ воякъ прускій лежавъ въ летаргу три тыжднѣ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Черезъ ред. Дѣла прислали для Науки Т. К. въ Лѣсн. 1 зр. И. Гр. Г. въ Снятынѣ 2 зр. Для Зорѣ о. И. Л. въ. П. 4 зр. Для Батькôвщины о. И. Л. въ. П. 2 зр. 50 кр. И. Гр. Г. въ Снятынѣ 1 зр. 30 кр. И. Х. въ Белелуи 1·30. Для Сіона о. Є. Ш. въ Сер. 2 зр. Для Просвѣты о. Є. Ш. въ Сер. 1 зр.

МИХАИЛЪ ИВАНЧУКЪ,

родомъ зъ Илинець, староства снятыньского, бувъ въ приходѣ тутешнôмъ 1877/78 року черезъ помѣщика, исполняючого урядъ вôйта громадского, яко дякъ накиненый, но черезъ пôдписаного до жаднои функціи неуживаный. По недовгôмъ часѣ, обчисливши якісь доходы дякôвскй зъ церкви, внѣсъ Михаилъ Иванчукъ жалобу на мене до ц. к. суду снятыньского за утрату въ доходахъ церковныхъ — и въ судѣ ôтнѣсъ побѣду!

Засудъ той продавъ жидови, котрый узыскавши судову екзекуцію, наложену на мене судомъ квоту выекзеквовавъ.

Понеже процесъ сей еще недокôнченый а Михаилъ Иванчукъ мѣсце своеи дякôвскои службы Палагичи мавъ опустити и въ окрузѣ станиславôвскôмъ яко дякъ умѣститися, то упрашаю того Всечестного Отця, въ котрого приходѣ помянутый яко дякъ мавъ бы находитися, меже чимъ скорше о тôмъ, хотяй нефранкованымъ листомъ вселаскавѣйше завѣдомити, а тою благосклонностію надастся менѣ возможнôсть той процесъ къ возжеланому закôнченю довести.

Видынôвъ *Александеръ Малецкій*
приходникъ.

Почта: Залуче дворецъ.

Батькôвщина

газета посвячена переважно справамъ народа

выходитъ ôтъ 1. жовтня 1879 у Львовѣ 2 разы на мѣсяць въ 1 аркушъ. Предплата рôчна 2 зр. 50 кр., пôврôчна 1 зр. 30 кр.

Батькôвщина, указуючи на теперѣшне сумне положенье Русинôвъ, стараеся побудити всѣхъ и заохотити до згôдной працѣ для ратованя хочь тыхъ останкôвъ батькôвского добра, якй намъ ще лишилися. Головно-жь займаеся справою народа, указуе на его недолю и подае способы, якъ нуждѣ зараджувати.

Батькôвщина мѣститъ особливо: 1) статѣ передовй, обговорюючй найважнѣйшй нашй бѣжучй справы; 2) статѣ науково-популярнй правничй, економичнй и и. Важнѣйшіи зъ тыхъ статей: О книгахъ грунтовыхъ, О засидженю и задавненю приватныхъ правъ, Новй податки, Жиды, Поляки и Русины и и.; 3) Вѣсти (дописи) зъ краю; 4) Що дѣеся въ свѣтѣ (переглядъ политики внутренной и заграничнои); 5) Новинки и всячина; 6) Вѣсти господарскй, промысловй и торговельнй.

Адреса: **Администрація Батькôвщины у Львовѣ на пляцу Стрѣлецкôмъ пр. 1.** 2—3

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH

у Львовѣ при улици Городецкôй ч. 22.

поручаютъ на сегорôчный сезонъ весняный свои пôдъ кождымъ взглядомъ знаменитй

СѢВАЧКИ РЯДКОВИ „НОВОГО МОДЕЛЮ“

сѣвачки широкометнй, плуги, бороны, культиваторы и т. д.

Иллюстрованй цѣнники gratis и franco.

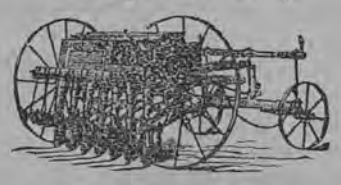

Репараціи совершаются як найдокладнѣйше и якъ найдешевше.

1—6

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 22. Львôвъ, Середа 19. (31.) Марця 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ 1 (13) цвѣтня розпочинаеся другій кварталъ, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты на слѣдуючій кварталъ, щобы не послѣдовала ніяка перерва въ высылцѣ нашои часописи.

Ново-приступаючѣ предплатники одержатъ „Святый Вечеръ“ Дикенса въ осôбнôмъ ôтбитку безплатно.

Предплата стоитъ на кварталъ 2 зр. на пôвъ року 4 зр. на цѣлый рôкъ 8 зр. а. в.

Ôтъ Администраціи.

Австрія, Нѣмеччина и Россія.

Поглядъ на положенье политичне.

VI.

Коли звернемо увагу на наслѣдки союза Австріи съ Нѣмеччиною, показуеся велике зближенье Россіи до Франціи и Италіи. Россія видитъ себе черезъ Нѣмеччину не тôлько обманеною але еще и загроженою, а що такій станъ рѣчій до зближеня съ Франціею провадити муситъ, розумѣеся само собою.

Що тычится Италіи, то она такожь держава взростаюча молода, еи удалося позыскати Медіоляньске и Венецію на Австріи; она теперь вытягае руки по полудневый Тироль и Тріестъ и съ кождымъ ворогомъ Австріи лучитися буде. А затымъ межи Россіею и Франціею Италія буде трета противъ Австріи.

Обернѣмся теперь до сусѣдôвъ пôвострову балканьского. Мы знаемо, що еще въ 1866 р. Бисмаркъ вскаэувавъ Австріи дорогу на всхôдъ. Зъ другои стороны видимо, що королевство Чехи зъ трохъ сторôнъ ôтъ взростаючои державы оточене, есть безъ обороны ôтъ Нѣмеччины. Однакожь Бисмаркови удалося ôтвернути увагу Австріи ôтъ Чехъ и тую скерувати до Босніи. Гляньмо еще, що Австрія ôтъ стороны Босніи и Герцоговины сподѣватися може?

Доки Австрія ишла згôдно съ Россіею, подѣлъ балканьского пôвострова межи Австріею и Россіею бувъ можливый. Бувъ часъ, где Россія сама предкладала Австріи заняти Боснію и Герцоговину, но Австрія вже оглядалася на Нѣмеччину и чекала европейского мандату.

Въ правдѣ сказавъ баронъ Гибнеръ: „Мы пôйшли до Босніи, щобы стояти на сторожи, боронити монархію противъ можливымъ небезпеченьствамъ, якѣ еи зъ тои стороны грозити моглибы... Мы не претендуемо на балканьскôмъ пôвостровѣ панувати; але и не можемо допустити, щобы инна держава тамъ запанувала, чи то Россія, чи Англія, чи яка инна.“

Такъ говоривъ дипломатъ австрійскій, але иннѣ видятъ рѣчи инакше. Такъ н. пр. писала La Republique Française: „Ôтъ року, ôтъ коли Австрія на всходѣ займила вѣдоме становище, еи положенье до Россіи цѣлкомъ змѣнилося... Перше всхôдъ бувъ непокоевый ривализацією Россіи и Порты оттоманьскои; нынѣ той антагонизмъ уступивъ мѣстця грознѣйшому положеню. Россія поля борбы не вырекласъ, а на мѣстце ослабленои Турціи стае противъ Россіи держава габсбурска: то значитъ, одна борба закôнчилася, а друга розпочинаеся. Теперь для Австріи и Россіи ходитъ о выключный вплывъ на всходѣ. Той отвертый антагонизмъ, которого навѣть не заперечаютъ, муситъ допровадити до вôйны страшнои. Австрія опираючись тôлько на Нѣмеччинѣ, могла такъ небезпечный плянъ повзяти и снитъ о пановаию на всходѣ.“

Такъ коли австрійскѣ дипломаты кажутъ, що пôйшли до Босніи, щобы небезпеченьствамъ запобѣгати, иннѣ видятъ въ окупаціи выкликанье небезпеченьствъ новыхъ.

Кто хоче мати вплывъ, той муситъ о симпатіи старатися. Австрія мала симпатіи у восточныхъ христіянъ, доки она за цѣсаря Іосифа II противъ Турокъ воювала, христіяне сподѣвалися ôтъ Австріи увôльненя и свободы. Скоро однакожь за Метерниха политика змѣнилася въ хосенъ Турокъ, симпатіи христіянъ перейшли на сторону Россіи. Тая мала симпатіи, а нынѣ еще ихъ побôльшила.

Найлѣпшою политикою на всходѣ булобы пôвостровъ балканьскій зôставити его природнымъ мешканцямъ, якъ тое учинила Россія, увôльнивши Болгарію, тую лишила Болгарамъ, черезъ що вплывъ еи позôставъ. Инакше маеся рѣчь съ окупаціею Босніи и Герцоговины. Австрія администрує тіи, при суверенности султана — властиво для себе. Не треба еще забувати, що на Боснію пôдносила претенсію Сербія, а Чорногора на Герцоговину; та не тôлько, що того не осягнули, але еще зъ причины Австріи ôбтято имъ и тое, що они въ часѣ вôйны собѣ здобули и що имъ трактатомъ Санъ Стефанскимъ признане зôстало.

Для интересôвъ европейскихъ, чи австрійскихъ, роздерто Болгарію на двое и одну половину звернено султанови назадъ. Ктожь буде симпатично ôтноситися до Австріи, Болгары, Сербы чи Чорногорцѣ?

До того Сербія и Чорногора въ частяхъ имъ позôставленыхъ розвязали квестію аграрійну на разъ и рѣшучо; въ Босніи и Герцоговинѣ пôдтримуются турецкѣ порядки, а о квестіи аграрійнôй говорится, що не знати, чи, коли и якъ она рѣшена буде.

Австрія, не говоривши о Россіи, занепріязнила собѣ Болгаръ, подражнила Сербію и Чорногору, але колибысьмо запытали, кого она для себе позыскала? Христіянъ не позыскала, а Туркôвъ не позыскае николи. На якихже симпатіяхъ Австрія опре вплывъ свôй на всходѣ? Кто не потрафивъ Славянъ задоволити дома, якъ потрафитъ позыскати ихъ въ Турціи?

Мы видѣли, що еще 1870 р. европейска рôвновага нарушеною зôстала. Европа тои рôвноваги не знайшла и видится довго не найде. Групованье державъ змѣнилося, а ôтъ того часу недовѣріе заняло умы. Сподѣвалися, що вôйна на востоцѣ и конгресъ рôвновагу державъ привернутъ хоть по части. Все однакожь ôтнесло наслѣдки противнѣ.

Стефанъ Качала.

Гадки Подолянина

о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Допоможи собѣ самъ!“
„Все соединеными силами всѣхъ!“

I.

Трійцять лѣтъ съ накладомъ минуло, якъ засвѣтило австрійскимъ народамъ сонце весняне конституційнои еры. Всѣ народы нашои монархіи кинулись тогды съ горячковою ревностію до дѣла, розвиваючи свое житье умственне и соспôльно-политичне. Не були и Русины послѣдными, пробудились съ твердого сну, до котрого заколысала ихъ довговѣкова неволя, и Русины выступили на публичнôй видôвнѣ, щобъ розвивати и двигати свою народнôсть, образувати языкъ народный, заводити его въ школахъ низшихъ, выдавати часописи и добрѣ книжки въ языцѣ рускôмъ*) и иншими подôбными способами заявити передъ свѣтомъ, що не хочемо остатись по-заду иншихъ народôвъ монархіи, що и Русинамъ належится рôвноправнôсть въ семіи австрійскихъ племенъ. Тогочаснѣ объявы Русинôвъ були вправдѣ першими кроками ставляными на поли политично-народного житя, однакъ треба признати, що то були кроки певнѣ и смѣлѣ, въ всѣхъ подвигахъ проявляеся сильне почутье народно-руске, пробиваеся свѣдомôсть цѣли, до котрои намъ бы стремѣти выпадало и свѣдомый добôръ средствъ, якими до тои цѣли добитись можна. Кто не бувъ самовидцемъ тыхъ першихъ подвигôвъ, най лишь загляне до Зорѣ Галицкои, часописи тогды выдаванои, най пересмотритъ Очеркъ основаня Галицко-рускои Матицѣ, та иншѣ еще подôбнѣ выданя, а муситъ признати, що житье наше народне розвивалось и обôймало всѣ верствы тогочаснои соспôльности рускои съ быстротою весняныхъ струй, та що вже въ тыхъ першихъ початкахъ руско-народного житя

*) Зр. Ôтозва до руского народа—Зоря Гал. 1848 Ч. 1. стор. 2.

Россія и Китай (Хины)

и где-що про Кульджу.

Не диво, що Геродотъ не умѣвъ подати границь межи Азією а мало ему знаною Африкою, котру ôнъ Либією называе, коли еще и нынѣ географы не могутъ згодитися въ означеню границь межи Азією а Европою. Менше о тое, чи степы киргискѣ и кальмуцкѣ надъ моремъ каспійскимъ вчислимо сюды чи туды, мотивôвъ ни науковыхъ ни политичныхъ не знайдешь ни за такимъ ни за иншимъ ôтграниченьемъ обохъ континентôвъ. Лучше бы може було, хотяй бы тôлько при оцѣненю культурного поступу и розвою людскости, держатися тои линіи, котру найновѣйша исторія межи Заходомъ а Всходомъ, межи просвѣтою европейскою а варварствомъ азійскимъ, межи христіяньствомъ а поганьствомъ и могамеданизмомъ потягнула. Правда, що въ дальшôй консеквенціи признати бысьмо мусѣли, що за часôвъ Батыя була и наша Русь Азією, що въ половинѣ вѣка XIII. сягала Азія ôтъ моря японьского ажь по Литаву и по Кацбахъ въ прускôмъ Шлезку и дôйстно называютъ всѣ лѣтописцѣ нѣмецкѣ, ческѣ и угорскѣ въ тыхъ часахъ нашихъ прадѣдôвъ Татарами або Монголами, але мы нынѣ можемо ôтплатити рôвнымъ за рôвне и назвати пôдъ тымъ самымъ взглядомъ Европою Сибѣрь, Туранъ, Амурско и Индію. Чижь не досыть чести н. пр. для кочовикôвъ степовыхъ въ Устуртѣ або для Кальмукôвъ туркестаньскихъ? А прецѣнь, якъ показуе досвѣдъ, выпрошуются они всѣма силами, мечемъ и порохомъ, огнемъ и здрадою ôтъ тои чести хоть впрочѣмъ не гнѣваются зовсѣмъ, коли въ ихъ безлюднѣ степы заблукаеся яка купецка каравана зъ богатою краминою а безъ сильного конвою вôйскового. Чомужьбы нѣ? Буде всяка бижутерія и галянтерія, а въ додатку кôлька або и кôльканайцять головъ вôдтятыхъ а за ними и слава героизму.

Загаломъ посуваеся Европа скорымъ и сильнымъ крокомъ що разъ дальше на всхôдъ. Россія заняла уже майже цѣлѣ обѣ великѣ азійскѣ низины, т. е. сибѣрску и тураньску, Англія цѣлу Индію Передню и усадовляеся уже въ Афганистанѣ, — на цѣлôй передно-азійскôй высочинѣ животѣе тôлько одна азійска держава, т. е. Персія. Цѣла сила Азіи ограничилася еще кромѣ Японіи и безсильныхъ державъ въ Заднôй Индіи на самъ Китай або Хины. Алежь Европа дôйшла уже до самыхъ ворôтъ и тои величезнои державы, числячои около 450 миліонôвъ душъ а занимаючои площею своею обшаръ бôльшій якъ цѣла она сама. Вправдѣ панує еще надъ цѣлою задно-азійскою высочиною, — съ выключеньемъ Заднои Индіи, — съ меншимъ або бôльшимъ натискомъ скептръ китайского цѣсаря, „сына неба“ а жмѣева хоруговь, гербъ Китаю, повѣвае еще ôтъ Евересту въ Гималяяхъ по Амуръ на пôвночи и ôтъ Бельоръ-дагу на заходѣ по островы японьскѣ, але правдива сила державы не ôтповѣдае нынѣ совсѣмъ тымъ кольосальнымъ розмѣрамъ Китаю. Пôвнôчнѣ горы окраинѣ тои высочины съ цѣлою своею, до Сибѣру похиленою пороговиною, отже вхôдъ до самои Монголіи, ба навѣть часть Манджуріи суть уже ôтъ 30 лѣтъ въ рукахъ россійскихъ, такъ що горы даурскѣ, саяньскѣ и альтайскѣ стережутъ теперь не Хинъ противъ Россіи, але полудневый, теплый и богатый Сибѣръ, — отже Россію, — противъ Хинъ. Скрѣпившися оттакъ, почала Россія въ р. 1864 пôдсуватися до захôдныхъ окраиныхъ гôръ тои высочины, загорнула пôвнôчно-захôдный Туранъ, вышла навѣть съ оружіемъ по части на пороговину, котрою Бельоръ-дагъ зъ верхôвя Сигону (Сиръ-Даріи або Яксарта) до Захôдного Туркестану спускаеся и змусила по короткôй вôйнѣ р. 1868 съ ханомъ бухарскимъ и по занятю самого Самарканду, давнои резиденціи Тамерляна, — Бухару до узнаня россійскои зверхности. Самого Бельоръ-дагу, котрый ôтдѣляе Хины т. е. Высоку Татарщину або Турфанъ ôтъ Захôдного Туркестану, где еще по части независимѣ ханы панують, неспускала Россія николи зъ ока и слѣдитъ пильно, высылаючи туды численнѣ експедиціи (географичнѣ и стратегичнѣ), природу и етнографичнѣ ôтношеня тыхъ сторôнъ. Два нашѣ земляки, высланѣ въ тôй цѣли рядомъ россійскимъ въ тѣ гористѣ и мало приступнѣ околицѣ, *Федченько* и полковникъ *Костенько* прислужилися оголошеньемъ результатôвъ своихъ слѣджень посередно въ высокôмъ степени самôй географіи, позаякъ тѣ околицѣ були намъ такъ мало знанѣ, якъ н. пр. котра-небудь держава муриньска въ Африцѣ надъ горѣшнимъ Замбези.

Интересъ Россіи вымагавъ пôсля того дальшихъ заборôвъ; не ходило тутъ уже такъ о позысканье новыхъ земель, якъ о забезпеченье и удержанье того, що уже посѣдано. Кута, где Бельоръ-дагъ зъ полудня а рамена Альтаю зъ пôвнôчного всходу зôбѣгаются, съ цѣлымъ своимъ пôдгôремъ, того вузла гôрского, котрый еще на всхôдъ высылае трете рамя, т. е. Тіянъ-шанъ або „горы небеснѣ“ не можна було лишити въ посѣданю Китайцѣвъ. Цѣла тота краина, звана Джунгаріею, мае положенье дуже высоке, грôзьне зарôвно захôдному Сибѣрови якъ

стрѣчаємо дѣла, котрѝ намъ здобули признанье и помежи иншими Славянами, а нашôй народности запевняли красшу будущину. Вô Львовѣ повстала Головна рада руска, а по провинціи потворились рады окружнѝ и деканальнѝ, що розбуджували житье и почутье народно-руске, утворено Галицко-руску Матицю, котра при дальшôмъ розвою моглабъ намъ була хочь въ миніятурѣ заступити питому академію наукъ, засновано Дôмъ Народный въ тôй цѣли, щобъ ôнъ обôймаючи въ собѣ театръ, библіотеку, музей, бесѣду руску и иннѝ подôбнѝ заведеня, ставъ широкимъ огнищемъ руско-народнои культуры, осередкомъ всѣхъ нашихъ народныхъ подвигôвъ.

Тѝ народнѝ институціи були пôдвалинами, на котрыхъ тогдашна руска интелигенція почала взносити велику народну будôвлю съ правдивымъ молодецкимъ духомъ а розвагою и прозорностію зрѣлого мужа.

Погляньможь нынѣ около себе, роздивѣмся, що и якъ дѣєся теперь въ нашôй рôднôй краинѣ, то згадавши минувшôсть ажь жаль серце стисне, що мы нынѣ зôйшли совсѣмъ зъ небосклону политичного, що насъ совсѣмъ забули въ высшихъ сферахъ и не звертаютъ навѣть уваги на насъ. Въ житю парляментарнôмъ не маємо навѣть такои маленькои репрезентаціи, яку намъ уможлививъ (хоть съ кривдою нашои народности) все еще Русинами обожаємый „Vater der Verfassung“ своими выборчими калькуляціями, рухъ народно-политичный уставъ майже совсѣмъ такъ, що навѣть смѣлѝ нашѝ борцѣ зъ духовеньства оглядаючись на свободу конфесійныхъ уставъ ôттягаются зъ народно-политичнои арены, именно же по нашихъ провинціональныхъ мѣстахъ надармо глядѣвôбысь за житьемъ, яке проявлялось 30 лѣтъ тому назадъ. Загляньмо до нашихъ народныхъ институцій — а и тамъ не побачимо тои рухливости, тото житя, яке вже въ початкахъ нашои народнои дѣятельности пробивалось. На поли литературно-науковôмъ бачимо такожь застôй, мимо незвычайного у насъ числа часописій. Перша руска часопись „Зоря Галицка“ мала пôвтора тысяча предплатникôвъ (гл. Очеркъ Матицѣ CVII), а рускѝ книжки розходилися въ многихъ соткахъ примѣрникôвъ. Досыть заѣхати до котрого небудь старшого священника, а найдешь всѣ выданя рускѝ почавши ôтъ Зорѣ. Нынѣ мимо подвоєного числа рускои интелигенціи довго ходивôбысь по рускихъ домахъ, щобъ побачити руску часопись або книжку.

Щобъ заспокоити жажду новостій политичныхъ, вдоволяются многѝ выпожиченою зъ двора Народôвкою або (именно мѣстскѝ люде) заходятъ до чужихъ касинъ та кавярнь и выкидаютъ тамъ рускій грôшь на пôддержанье чужои справы, а тымчасомъ нашѝ рускѝ часописи нидѣютъ и не могутъ розвинутися, бо где не ма матеріяльного достатку, тамъ и внутрѣшна вартôсть не може пôднестись. Многѝ рускѝ выданя мимо своеи цѣнности лежатъ по книгарскихъ лавахъ, такъ що выдавцямъ и авторамъ ôтпадає всяка охота взятись до якого дѣла. Загляньмо до нашихъ товарискихъ кружкôвъ, чи то въ домахъ приватныхъ, чи на публичныхъ забавахъ (навѣть въ самôй столици Галицкои Руси), а почуємо тамъ часто польску бесѣду и то звычай сей такъ закорѣнився, що въ часописяхъ о тôмъ пишутъ яко о якôмсь надзвычайнôмъ фактѣ, єсли тамъ а тамъ на бали черезъ цѣлый часъ публика руска розмовляла своимъ рôднымъ языкомъ, — замѣсть щобъ то мало бути загальнымъ правиломъ.

Вступѣмъ до школъ и университетôвъ, а не найдемо тамъ того патріотичного духа руского, якій вѣявъ давнѣйше межи молодѣжію нашою, ба навѣть молодцѣ, кормленѝ рускимъ хлѣбомъ по бурсахъ, удержуваныхъ въ значнôй части жертвами сельского народу, оказуются невдячными для своихъ кормителѣвъ и або байдужно глядятъ на єго долю або дѣлаютъ на єго шкоду въ чужôмъ таборѣ. О нашихъ рускихъ дѣвчатахъ и женщинахъ вже й не згадую, бо межи тыми съ свѣтломъ требабъ шукати щирыхъ, свѣдомыхъ Русинокъ. Та власне верства, котра найважнѣйшу може ôтграє ролю въ народнôмъ выхованю, може и найбôльше ôтчужена нашому народови.

Не буду дальше розкрывати нашои народнои недолѣ, бо она кождому буде звѣстна, кто лишь троха звертавъ уваги на хôдъ нашихъ дѣлъ народныхъ. Кождый знає се, щосьмо упали низько, щосьмо зсунулися надъ пропасть, въ котрôй можемо щезнути.

Дивный появъ! По такихъ красныхъ зачаткахъ въ 48мыхъ рокахъ, котрѝ ворожили нашому народови лучшу долю, такій страшный упадокъ! Що за причины тому? Всѣляко о тôмъ вже у насъ толковано. Однѝ казали, що мы самѝ багато завинили, що не умѣлисьмо выхôснувати нашого користного положеня давнѣйшого и замѣсть дальше розвивати и плекати то, що сотворили патріоты рускѝ 48мыхъ рокôвъ, спочивалисьмо на лавракъ, коли тымчасомъ нашѝ сусѣды всѣма силами трудились и выхôснували нашу оспалôсть. Замѣсть дальше ити соединеными силами, якъ въ початкахъ, мы почали дертись межи собою, пôдозрѣватись и тымъ улекшили запанувати надъ собою чужимъ елементамъ. Другѝ знову кажутъ, нѣ — не мы винѝ, а чужѝ и нарѣкаючи на чужихъ думаютъ, що вся наша праця булабъ безуспѣшна та выжидаютъ, чи не змилуєся кто надъ нами и не подвигне насъ зъ нашои недолѣ. Гдеякѝ добачаютъ причинъ нашои недолѣ въ польскôй автономіи и вытягаютъ руки до централистôвъ, иншѝ знову думаютъ, що власне идолопоклоньство централизмови насъ погубило и надѣются спасенія по федеративнôмъ устрою монархіи.

Не хочу тутъ входити въ то, що єсть причиною нашого упадку, бо причинъ такихъ безъ сомнѣнія не мало. Досыть знати, що стоимо надъ пропастію, що потреба намъ рѣзко взятись до дѣла, оглядно а пильно трудитись, щобъ выдвигнутись зъ-надъ тои пропасти и станути бодай на такôмъ мѣстци, яке займалисьмо давнѣйше; треба намъ знову добитись значеня и поважаня такъ у правительства якъ и у народôвъ нашои монархіи, щобъ наша рôвноправнôсть не була мертвою буквою на папери, а нарôдъ нашъ не бувъ комôрникомъ въ своѣй хатѣ, та еще до того забутымъ, презрѣнымъ або поштурковапымъ.

Не ма що казати, що стративши разъ користну позицію, не такъ то легко прійде єи на ново собѣ здобути, на те не треба бути ани великимъ стратегомъ ани высокимъ политикомъ. Однакъ годѣ намъ руки закладати и труслиро приглядатись, якъ на кождôмъ поли насъ выпираютъ и выпереджуютъ нашѝ сусѣды. Наше ôтродженье не єсть рѣчію неможливою, хочь трудною, треба лишь найти способы, и перевести ихъ точно и вытревало, а не придержуватись фаталистичного погляду: „Якъ мае Богъ що дати, то вкине намъ до хаты!“ Сказавъ колисьто безсмертный Гете: „Чоловѣкъ самъ собѣ найлучше допомагає. Муситъ ôнъ стремити за щастьемъ, муситъ руку вытягати, щобъ єго схватити; прихильнѝ боги управляютъ нимъ. Дармо глядитъ лѣнивець безвзглядного щастя, єсли оно єму дôстанеся, то лишь яко кара.“ Отже може бути, що и мы черезъ то упали, що спершу спріяло намъ слѣпе щастье, а мы не старались єго собѣ здобути. „Бога взывай, а рукъ прикладай“, каже наша пословиця, такъ и мы допомагаймо собѣ самѝ а злучивши всѣ свои силы певно моглибысьмо двигнутись изъ нашого сумного положеня. Не одно намъ долягає, не одну потребу мае нашъ нарôдъ рускій, тожь въ слѣдуючихъ числахъ Вашого „Дѣла“ хочу подати кôлька гадокъ о нашихъ руско-народныхъ потребахъ, не въ тôй думцѣ, щобъ они були нехибнымъ лѣкомъ нашои недолѣ, лишь може они побудятъ нашихъ щирыхъ патріотôвъ, подумати о тыхъ справахъ, розобрати ихъ основнѣйше, всестороннѣйше и що окажеся практичнымъ и спасеннымъ для нашого народа ввести чимъ скорше въ житье.

Теперѣшна а будуча доля
НАШОГО ДУХОВЕНЬСТВА.

I.

(Голосы и петиціи о „получшеню“ дотаціи духовеньства. Сформулованье жаданъ духовеньства. Предложенье правительства о дотаціи. Просятъ хлѣба а обетаютъ камѣнь. Плянъ поясненя справы.)

Поодинокѝ голосы, що ôтъ кôлькохъ лѣтъ ôтзывалися въ посередъ священьства о нуждѣ и недоли нашого духовеньства сталися теперь голоснѣйшими — они мовь бы зôбралися въ одинъ хоръ кôлькатысячный. Мѣстце дотеперѣшнихъ жалѣвъ по часописяхъ заступили петиціи. Предложенье правительства о дотаціи духовеньства стало звѣстнымъ въ ширшихъ кругахъ и дотеперѣшнѝ доволѣ неозначенѝ жалѣ, желаня и бажаня могли сформуловатися точнѣйше и яснѣйше. Духовеньство наше, можна вже теперь смѣло сказати, не годится на правительственне предложенье, а зъ другои стороны прихилилось до жаданя ческого духовеньства оповѣщеного свого часу въ „Дѣлѣ“. Руске духовеньство отряслося наконець зъ своеи дотеперѣшнои пасивности, поступило крокъ на передъ и взялося высылати громаднѝ петиціи. Всѣ тѝ петиціи, о скôлько знаємо, обертаются около двохъ, высше згаданыхъ точокъ с. є. ôткидаютъ правительственне предложенье о такъ (хиба иронично) званôмъ „получшеню дотаціи“ и домагаются справдѣшного получшеня дотаціи принимаючи за пôдставу того получшеня минимальнѝ цифры дотаціи поданѝ въ меморіялѣ ческого духовеньства. Цѣла отже справа обертаєся у насъ около „бôльше або менше“. И правительство и духовеньство и цѣлый загалъ мыслячихъ людій годятся на тое, що теперѣшна дотація духовеньства невыстарчаюча, нужденна, що отже дотацію треба конечно полѣпшити. Духовеньство жадає „хлѣба насущного“ необходимого для сповненя якои небудь суспôльно-религійнои мисіи середъ народа, а правительство подає свое предложенье о дотаціи. Тое правительственне предложенье єсть въ очахъ правительства тымъ пожаданымъ „хлѣбомъ насущнымъ“, але въ очахъ духовеньства (а сподѣємося выказати, що и въ очахъ всѣхъ безсторонныхъ людій) представляєся оно „камѣнемъ“ вжежь очевидно незрôвнано менше стравнымъ ôтъ теперѣшныхъ заплѣснѣлыхъ окрушинъ и сухарôвъ. Не можна

и посѣлостямъ туркестаньскимъ, якъ довго въ чужихъ рукахъ зôстає. Въ Джунгаріи лежатъ ключѣ двохъ хиньскихъ провинцій, на полудни ôтъ Высокои Татарщины а на всхôдъ ôтъ Монголіи. Она була, якъ довго зôставала пôдъ панованьемъ Китайцѣвъ для россійско-азійскихъ посѣлостій пятою Ахилля, була загаломъ для Россіи тымъ, чимъ графство клядске въ Судетахъ для Прусъ; въ рукахъ Россіи мае она значенье ôтпорне, въ рукахъ Хинъ зачѣпне. На полудни опирає Джунгарія о высокій, вѣчнымъ снѣгомъ и цѣлыми морями ледôвцѣвъ вкрытый хребетъ Тіянъ-шану, котрого найвысшій шпиль Ханъ-Тенгри, т. є. „король духôвъ“, до высокости 7313 м. (надъ 22.000′) взносится и мешканцѣвъ Джунгаріи, яко мѣсце перебуваня духôвъ, на самый поглядъ страхомъ переймає. Кôлька невыгôдныхъ просмыкôвъ, якъ Музартъ, проводятъ черезъ єго хребетъ на поперекъ до Высокои Татарщины. Пôвнôчну и середну часть краю залягаютъ рôвнобѣжнѝ пасма гôрскѝ, высланѝ зъ Альтаю на захôдъ и доходятъ декуды еще до высокости европейского Монтъ-блянку, отже до 14.000′. Найважнѣйшою єсть границя всхôдна Джунгаріи, бо о той шматъ краю, котрый коло неи лежитъ, розпочався и заострився теперь спôръ межи Россією и Хинами, котрый може навѣть до вôйны межи тыми державами допровадити. Тамъ лежитъ мѣсто и повѣтъ Кульджа. Хребетъ гôрскій поперечный, котрый лучитъ тамъ оба головнѝ пасма Тіянъ-шану и Альтаю, представляє видъ довгои, высокои и дуже дикои долины. Зъ Джунгаріи веде нею гôрска сутка, — въ деякихъ мѣсцяхъ тôлько гôрскій плай а декуды навѣть добра возова дорога — до Монголіи, передовсѣмъ до хиньского мѣста Урумси. Тою то суткою ишовъ Джингисханъ на захôдъ здобувати свѣты, зъ ôтти то розôллялася не одна уже повѣнь варварска по Европѣ, — то пята ахиллесова Россіи. Довгôсть єи выноситъ 100 миль (755 км.) а въ однôмъ мѣсци взносится она до высокости 2132 м. (около 7000′) надъ ровень моря. На тôмъ просмыку залежитъ дуже много Россіи; она хоче доконечно одинъ єго бôкъ, т. є. захôдный, зъ стороны Джунгаріи, для себе заварувати, укрѣпити и замкнути, такъ якъ по занятю Болгаріи р. 1877 крѣпко держала балканьскій просмыкъ Шипку. Не можна сомнѣватися, що, коли прійдеся получити колією Передну Азію зъ Центральною, тая тôлько тымъ просмыкомъ попровадженою буде. Тота часть Джунгаріи, черезъ котру бѣжитъ той просмыкъ, належитъ до Китаю. Єсть то невеликій шматъ того краю въ порôвнаню зъ тымъ єго обшаромъ, що до Россіи належитъ и называєся по хиньски Тіянъ-шан-пелю.

Внутро Джунгаріи представляє величавый, альпейскій край; на широкихъ полонинахъ, що ся стелятъ на пôднôжу пасмôвъ гôрскихъ, порозлывалися великѝ и глубокѝ озера, кормленѝ чистыми водами численныхъ быстрицъ, выплываючихъ зъ пôдъ ледôвцѣвъ. Бедра и загаломъ низшѝ стрефы гôръ суть вкрытѝ великаньскими пралѣсами, въ котрѝ ще николи чоловѣкъ не вдирався. Цѣла плоска верховина въ стрефѣ пôдлѣснôй выдає знову найлѣпшу ароматичну пашу для худобы, — сежь єсть и головне условіє житя кочовничого тамошныхъ мешканцѣвъ. Лише порѣчина надъ бôльшими потоками и надъ озерами придалася до управы а тымъ самымъ до тревалыхъ поселень людскихъ. Мешканцѣ, котрѝ ся тамъ стало осѣли, управляютъ пшеницю, ячмѣнь и просо; жнива выдаютъ загаломъ трийцяте зерно. Найбôльше осадъ людскихъ знаходится надъ головною рѣкою краю, т. є. надъ рѣкою Илій (Ili), котрый змôцнившися своимъ доплывомъ Текесомъ переплывае въ своѣмъ долѣшнôмъ бѣгу пѣсковый пустарь и по 1100—1300 км. довгôмъ бѣгу вливаєся до великого озера балькашского. На полудни ôтъ верхôвя Илія знаходится въ дикôй гôрскôй кôтлинѣ озеро Иссы, въ котре зъ всѣхъ сторôнъ до 40 рѣкъ вливаєся. Въ теплѣйшихъ закуткахъ, звычайно тожь на порѣчинахъ, удаєся навѣть управа вина, априкозы, бавовны, тютюну и бѣлои садовины. Климатъ не єсть ани такъ зимный и острый якъ въ Сибѣрѣ, ани такъ горячій, якъ въ степахъ туркоманьскихъ. Середна температура року выноситъ 9·2° Ц., але загаломъ єсть тамъ климатъ бôльше континентальный якъ у насъ, бо въ зимѣ бôльшѝ морозы а лѣтомъ бôльша спека, якъ н. пр. въ Галичинѣ або загаломъ въ середнôй Европѣ. Дощу єсть мало. Канализація надъ Иліємъ уже добре розвинена.

(Конець буде)

— Заступникъ судіи присяжного. Въ однôмъ мѣстѣ россійскôмъ случилося, що одинъ селянинъ, выльосованый на судію присяжного нанявъ за 7 рублѣвъ якогось урльопника, щобы той єго заступивъ при ôтбуваючôйся розправѣ. Ажь на третôмъ засѣданю ôткрылося ошуканьство; цѣлу розправу судъ узнавъ неважною, властивого судію присяжного засудивъ судъ на утрату всѣхъ правъ и на Сибѣрь, а урльопника на 3 роки службы войсковои въ карнôй компаніи.

сказати, щобы въ тôмъ взглядѣ була яка неяснôсть. Наше духовеньство досыть ясно почуло, що тутъ замѣсть хлѣба подаеся камѣнь. Мимо того однакожь есть еще неясности, темнй стороны, на котрй не звертаеся уваги. Въ загалѣ думають, що тутъ ходитъ дѣйстно тôлько о саму дотацію, а дальше, що тое „получшенье дотаціи“ для духовеньства подае держава. Тымъ часомъ въ однôмъ и въ другôмъ ôтношеню заходятъ дуже грубй ошибки. Вже самъ заголовокъ правительственного предложеня: „Gesetz betreffend die Dotation der katholischen Seelsorgegeistlichkeit aus dem Religionsfonde“ показуе, що тутъ иде рѣчь о дотаціи духовеньства зъ фонду религійного а не зъ фондôвъ державныхъ. Що до першого, то вже самъ побѣжный переглядъ правительственного предложеня показуе, що оно стоитъ въ тѣснôй звязи зъ загально звѣстными маевыми законами зъ р. 1874, уладжуючими внѣшнй ôтношеня католицкои церкви до державы. Правительственне предложенье о дотаціи есть дальшимъ переведеньемъ и то строгимъ переведеньемъ тыхъ маевыхъ законôвъ а именно пôдъ взглядомъ матеріяльнымъ. Засады высказанй въ маевыхъ законахъ прикладаются тутъ до уладженя матеріяльного стану духовеньства, ба навѣть цѣлои церкви яко такои, а яку гадку можна выробити собѣ о тôмъ уладженю матеріяльныхъ ôтношень церкви и духовеньства до державы, се ôтгадае кождый, кому знанй маевй законы о загальныхъ ôтношеняхъ церкви до державы. О скôлько знаемо, обохъ тыхъ сторôнъ, а именно, що въ правительственнôмъ предложеню розходится такъ о дальше — матеріяльне переведенье маевыхъ законôвъ зъ р. 1874, якъ и о получшенье чи регуляцію дотаціи зъ „религійного фонду“ а не зъ фондôвъ державныхъ — обохъ тыхъ сторôнъ у насъ доси не замѣчано, бодай незамѣчалисьмо ніякихъ увагъ въ тôмъ предметѣ въ голосахъ, якй доси пôдносилися въ справѣ дотаціи духовеньства. Мы бачимо отже, що ся справа не есть такъ маловажною, якъ бы на першій поглядъ выдавалося, що тутъ не ходитъ о одну дотацію — о менше або бôльше, — але о рôжнй дуже важнй и глубоко сягаючй справы. Отъ тому слѣдуе роздивитись въ тôй справѣ всесторонно и якъ можна основно. Перше всего хочемо подати исторію „получшеня дотаціи“, ôттакъ розъяснити принципы, на якихъ опираются правительственнй предложеня а жаданя духовеньства, розъяснити значенье фонду религійного, державно-правне становище духовеньства, а ôттакъ доперва будемо могли вôйти въ подрôбный розбôръ правительственного предложеня такъ що до самои дотаціи, якъ и матеріяльного пôдклоненя духовеньства пôдъ всемогучôсть державы. Тогды доперва будемо могли розъяснити надѣи на „хлѣбъ чи камѣнь“, якими заколысуеся богато нашихъ священникôвъ.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

При недостатку иншого матеріялу не перестаютъ дневники бавитися конъектуральною политикою надъ всѣлякими можливыми и неможливыми союзами межи Англією, Италією, Россією и Францією опираючись при тôмъ на дуже непевныхъ здогадахъ. Но надъ тую безплодну и безцѣльну политику выступае на небосклонѣ внутрѣшнои политики австрійскои особа Є. В. Архик. Рудольфа. Въ мѣродайныхъ сферахъ пôднесено гадку коронувати Є. В. Арх. Рудольфа на короля угорского. Коронація малабы ôтбутися доперва по весѣлю Арх. Рудольфа с. е. въ слѣдуючôмъ роцѣ. Пôсля найновѣйшихъ вѣдомостій ôтправляеся проф. Дессое до Брукселѣ учити княгиню Стефанію угорского языка. Гадку нового скрѣпленя звязій межи Австрією а Угорщиною досыть ярко поясняе статя N. fr. Presse п. з. „Hungaria irredenta“ (Невызволена Угорщина). Якъ звѣстно, существуе въ Угорщинѣ партія скрайнои лѣвицѣ, котра стремитъ до совершенного розрыву всякои звязи державнои межи Угорщиною а Австрією. Деакистична партія вѣрна дуализмови дуже значно ослабла ôтъ часу смерти Деака. Натомѣсть партія скрайнои лѣвицѣ дуже значно побôльшилася послѣдными часами. Мала горстка тои опозиціи числитъ теперь въ угорскôмъ парляментѣ вже ажь 80 своихъ послôвъ, — число совсѣмъ немалозначне. Мин. Тиса, колишный скрайный опозиціонеръ, не мôгъ забити тои партіи, а теперь она сама переростае его приединуючи собѣ щоразъ бôльше прихильникôвъ. Станъ рѣчій видимо значно погôршився. Коронація Арх. Рудольфа на угорского короля безперечно полагодилабы такій розстрôй и скрѣпилабы династично-державну звязь межи Угорщиною а Австрією.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Бесѣдою царя на бенкетѣ гальовôмъ въ честь 84 родинъ цѣсаря Вильгельма не вдоволився габинетъ берлиньскій. Надъ Спревою не вѣрятъ въ столѣтню дружбу Россіи и пригадуютъ нарочно непорозумѣня, якй заходили межи Фридрикомъ Великимъ и Катериною II., дальше въ роцѣ 1807 и 1829., коли царь Николай сговорювався съ Каролемъ X. французскимъ противъ Прусъ и т. др. Augs. Allg. Ztg. додае до того, що симпатія лична царя Александра не есть еще симпатією народôвъ россійскихъ для Нѣмеччины. Тоастъ царскій не въ силѣ знищити недовѣрчивôсть Берлина супротивъ Петербурга.

Князь Орловъ задержався кôлька днѣвъ въ Берлинѣ въ переѣздѣ зъ Парижа до Петербурга и конферовавъ дуже пильно съ кн. Бисмаркомъ. Канцлеръ нѣмецкій показавъ себе дуже ввѣчливымъ и пріязнымъ для кн. Орлова, мовьбы нарочно хотѣвъ заявити передъ дипльоматичнымъ свѣтомъ, що уважае кн. Орлова тымъ мужемъ, котрый бувбы въ силѣ ôтновити давну дружбу Нѣмеччины съ Россією, яку розстроила непріязна трôйка Горчаковъ Милютинъ-Обручевъ. Видимо желавбы собѣ кн. Бисмаркъ кн. Орлова наслѣдникомъ кн. Горчакова.

Головнй лиця заворушень соціялистичныхъ въ Кіевѣ, поповичь Арсеній Богославскій и Іосифъ Росовскій, жидъ и студентъ университета Кіевского, засудженй на смерть шибеничну. Также страчено на шибеници Лозиньского сына православного священика за тое, що написавъ ôтозву пôдбурюючу мужикôвъ противъ панôвъ.

Въ ночи 13 (25) марта ôткрыто на улици середнôй мѣщаньскôй тайну печатню, при чѣмъ увязнено 16 особъ. Въ льокалю придыбала ревизія три молодй дѣвчата зъ высшихъ верствъ товариства. Всю родину декоратора, у котрого мѣстилась печатня, увязнено. Найдено рукописи и ôтозвы до безпощаднои нигилистичнои борбы. Увязненй мужчины суть люде молодй. При обисцѣ бувъ присутный самъ генералъ Журовъ на чолѣ полиційнои сторожи и 40 жандармôвъ съ прокураторомъ. Увязненй боронились завзято и пôддались лишь переважаючимъ силамъ. У першій разъ делеговано до ревизіи члена розпорядительнои комисіи. Увязненй не хотятъ давати ніякихъ пояснень. Найденй черенки суть французкй и гражданка. Не звѣстно кто бувъ редакторомъ и зъ ôтки взято типографичный матеріялъ. Рôвночасно съ ôткрытьемъ печатнѣ арештовано 11 челядникôвъ ручникарскихъ.

Англія. Выборы до парляменту розпочались 17 (29) марта. Замѣтно, що сторонники Биконсфильда берутъ при кождôй нагодѣ Австрію въ оборону противъ Гладстонистôвъ, котрй сю державу называютъ вовкомъ, котрый Россіи, сему ягняти панславистичному, мутитъ воду.

Зъ Кабулю доносятъ: Вôйна розпочалась. Непріятель ударивъ на фортъ Battye, при чѣмъ полягло 13 людій а 19 ранено.

Франція. Journal Officiel оголошуе декрета противъ Єзуитôвъ и другихъ конгрегацій. Правительство рѣшило слѣдуюче: 1) Товариства Єзуитôвъ розвязуются; будынки ихъ маютъ до трехъ мѣсяцѣвъ бути опорожненй. 2) Для институцій науковыхъ, котрй належали до товариства, може речинець сей бути продовженый до кôнця серпня с. р. Другій декретъ вычисляе формальности, котрымъ довжнй пôддатись другй неавторизованй конгрегаціи пôдъ карою ихъ розвязаня.

СПРАВЫ КРАЕВЙ.

(С.) **Зъ Пôдгаецкого.** П. Кароль Бергардъ ц. к. нотарь въ Щирцю сочувствуючи нуждѣ нашого народа попавшого въ тяжку лихву банку рустикального, видячи, що сотки грунтôвъ выставленй на лицитацію, а нашь бѣдный селянинъ задовженый, не може выдобутися зъ желѣзныхъ обятій тогожь, подае способъ легальный, якимъ нашь селянинъ попавшися въ лихву банку рустикального, може высвободитися, або хоть по части собѣ улегшити. П. Бергардъ ôткликався до всѣхъ часописій, а именно такожь и до рускихъ часописій, щобы его голосъ повторили, протое спѣшу подати его ôтзывъ, чей знайдутся люде, котрй выкористаютъ тіи уваги и схотятъ взятися за дѣло помочи народови.

Розходится рѣчь о совѣстне выконанье статутôвъ банку рустикального, а щобы тое зрозумѣти, потребно пояснити по части статутъ организаційный тогожь заведеня. Члены заведеня (довжники) замешкалй въ однôй громадѣ, если ихъ есть 30 (если ихъ нема стôлько, тогды дирекція лучитъ ихъ съ другою громадою пôсля арт. 29) выбираютъ рôкрôчно въ мѣсяци вересню двохъ цензорôвъ зъ помежи себе на 2 роки; третёго цензора постановляе заведенье зъ посередъ членôвъ тои громади (арт. 75). Члены всѣхъ мѣстцевостій остаючихъ въ однôмъ окрузѣ политичнôмъ творятъ межи собою товариство (назване повѣтове) съ сѣдалищемъ въ мѣстци уряду повѣтового (арт. 20 и 23). Кожде таке товариство мае свôй выдѣлъ; 4 членôвъ тогожь выдѣлу выбираютъ рôчно въ листопадѣ цензоры цѣлого повѣту (навѣть и не членôвъ того товариства), а настоятель касы повѣтовои именованый черезъ заведенье есть пятымъ членомъ выдѣлу (арт. 77).

Зъ того такъ установленого выдѣлу рôкрôчно повиненъ бути одинъ членъ высланый на загальный збôръ; але кто того ôтпоручника мае выбирати, чи всѣ члены повѣтового товариства, чи тôлько члены выдѣловй зъ помежи себе, о тôмъ неясно говоритъ арт. 80 lit. a. Дирекція сама и рада завѣдуюча певне освѣдчатся за другимъ способомъ, однаковожь члены товариства повѣтового повиннй упôмнутися за першимъ способомъ.

Сей делегатъ товариства повѣтового выбраный зъ помежи выдѣловыхъ може на загальнôмъ зборѣ мати бôльше якъ одинъ голосъ, если сума удѣлôвъ членьскихъ того самого товариства повѣтового бôльше якъ 2000 зр. выноситъ, то мае ôнъ за кождыхъ 2000 зр. одинъ голосъ (арт. 80. lit. a.) Тому то выбôръ и высылка того делегата на загальный збôръ (съ однымъ, або бôльше голосами) повиннй статись початкомъ захваченя справъ банку рустикального въ руки тыхъ, котрй самй суть до того управненй, т. е. въ руки членôвъ. Люде доброи волѣ повиннй проте занятися выборомъ тыхъ делегатôвъ усердно, а то тымъ певнѣйше, що вже на 5-го цвѣтня загальный збôръ назначеный.

Пôсля урядового выказу заведеня зъ р. 1878. и за тымъ послѣдного, котре публично оголошене було, выносятъ удѣлы членôвъ 654.695 злр., або числивши на кождыхъ 2000 зр. одинъ голосъ, маютъ члены заведеня, самй тіи, котрй суть довжниками и о котрыхъ долю и бытъ ходитъ, — 327 голосôвъ на загальнôмъ зборѣ. Загальный збôръ, выбирае членôвъ рады завѣдуючои на 6 лѣтъ (и теперь кôнчится 6 лѣтный періодъ, бо ôтъ р. 1868), загальный збôръ змѣняе высокôсть проценту ôтъ позычокъ (арт. 85. lit. b. и f.).

Вѣдома рѣчь, що до нынѣ николи не завзывано членôвъ заведеня до выбору цензорôвъ, ни въ Вересню, ни въ иншôмъ мѣсяци, що николи не завзывано до выбору выдѣловыхъ, и що членôвъ товариства повѣтового не завзывано николи до выбору делегата на загальный збôръ. Вѣдома рѣчь, що цензоры и выдѣлъ въ мысль статутôвъ цѣлкомъ не существуютъ, а коли где случайно въ которôй мѣстцевости суть, яко останки ôтъ першого введеня въ житье заведеня, то тыхъ повыбиравъ собѣ п. начальникъ повѣтовый пôсля наказу дирекціи именованый и зависимый ôтъ тоиже дирекціи, не застановляючися надъ тымъ, що ôнъ самъ есть манекиномъ въ рукахъ дирекціи, котора черезъ 14 лѣтъ высысае его силы, щобы его въ 15 року ôтпустити, и не дати дочекатися права до емеритуры, пôсля регулямину по 15 роцѣ ему належачоися.

Тіи то начальники повѣтовй, будучи разомъ членами выдѣловыми безъ выбору, тіи рады запроданй дирекціи вразъ съ женами и съ дѣтьми, достарчаютъ своихъ голосôвъ членамъ заведеня на загальнôмъ зборѣ; берутъ на нѣмъ печатанй картки, и киваютъ головами на все, що дирекція розпоряджае; тожь и нема тамъ голосу того народа, котрому кровъ выпиваютъ, немае тамъ голосу за жебраками.

Тожь коли схочемо зарадити тôй нуждѣ, выратовати еще тй кавалочки землѣ не спроданй за лихву банку рустикального, кому на тôмъ еще залежитъ, най удасться до канцеляріи повѣтовои заведеня, най зажадае статуту, спису цензорôвъ, протоколу выбору тыхже зъ вересня р. 1879, протоколу выбору выдѣлу черезъ цензорôвъ зъ листопада 1879, дальше най зажадае выбору делегата на загальный збôръ, а якбы начальникъ не схотѣвъ тыхъ актôвъ ему предложити, най прибере до себе еще одного члена Заведеня (довжника), а якбы и тогды начальникъ ôтказавъ прошеню, най оголоситъ таке поступованье свого повѣта публично дневниками.

Такимъ дѣломъ повиннй бы Рады повѣтовй пôсля §. 28. у. о. Р. п. занятися, и выделеговати ôтъ себе особы до переведеня такого дѣла; а опôсля ôтповѣднй внесеня до выс. правительства або до Сойму краевого предложити.

Якже жь покажеся, що въ громадахъ цензоры не були выбранй, що цензорôвъ формально не завôзвано до выбору выдѣловыхъ, що не скликовано всѣхъ членôвъ до выбору делегата на загальный збôръ, то тогды слѣдуе сей часъ скликати членôвъ, щобы перевести высше згаданй выборы. Тымъ дѣломъ повиненъ край такъ заинтересоватися якъ выборами до рады державнои, або до сойму, а тй самй комитеты, котрй перше дѣлали, повиннй и въ тôй важнôй справѣ свою дѣятельнôсть розвинути, а коли на загальный збôръ не начальники повѣтовй але члены-довжники зъѣдутся, коли зъ 327 хоть 200 довжникôвъ (делегатôвъ) явится на зборѣ, тогды выйде иншій рахунокъ, тогды зъ фонду резервового 235.048 числячи 8% даючого доходу 18,803 покрыеся велика часть коштôвъ администраційныхъ, (арт. 94. с.) выносячихъ въ р. 1878 величезну суму, бо 205.369 зр. 66 кр. тогды безъ шкоды вѣритслѣвъ обнижится ôтсотки на 8%, ôтсотки проволоки на 1%, убезпечится доля урядникôвъ на певнѣйшихъ словахъ якъ нынѣ, тогды означатся пенсіи для дирекціи (арт. 72) и не буде роздѣлятися товстыхъ тантіемъ для надзыраючои рады и Дирекціи, а хотя якійсь короткій часъ не дôстанутъ посѣдателѣ довговыхъ листôвъ дивиденды, однакожь будутъ задоволенй статутомъ загварантованими ôтсотками по 6% (арт. 54), бо ихъ вѣрительнôсть не буде основуватися на обманствѣ, а вартôсть тыхже не буде илюзоричною и искусно вышрубованою, але буде реальною; а тогда буде можна впровадити до надзыраючои рады и Дирекціи мужѣвъ дбаючихъ о добро народа хотябы и не були членами заведеня (арт. 62) и тогды буде можна змѣнити третій уступъ артикулу 64 статута приписуючого, що на засѣданя надзыраючои рады не потреба буде шукати по за Львовомъ, и тымъ способомъ заведенье спасеся и здѣлаеся заведеньемъ спасительнымъ для народа, а нарôдъ освободится ôтъ лихвы. На остатокъ потреба якъ найскорше, щобы въ краю доброжелательнй мужи всѣ дата зъ своихъ повѣтôвъ, а то именно: чи выбираются цензоры, выдѣловй, делегаты и т. п. збирали и оголошували въ часописахъ, щобы тую рѣчь на загальнôмъ зборѣ було можна порушити, або щобы хоть станъ нынѣшный дôйшовъ до вѣдомости 50.000 членôвъ заведеня (довжникôвъ).

(Ц.) **Ôтъ Калуша.** *Отозва одного ц. к. повѣтового суду до ц. к. Намѣстництва въ справѣ уприв. банку рустикального.* Якою економичною помочію есть банкъ рустикальный для краю въ загалѣ — а нашого селяньства въ особенности, о тôмъ була бесѣда уже въ першихъ числахъ „Дѣла.“ Всѣ майже дневники краевй выповѣли свою гадку въ подôбнôмъ смыслѣ а навѣть и такъ поважна корпорація якъ „Львôвске Товариство господарске“ напятновала згаданый банкъ именемъ „упривилеёваного институту лихварского.“

Поодинокй тй голосы набираютъ поваги и значеня голосу загального, коли и одинъ зъ галицкихъ повѣтовыхъ судôвъ почувъ наглячу потребу ôткликатися особною „ôтозвою“ до ц. к. Намѣстництва, котра въ яскравôмъ свѣтлѣ представляе господарство рустикального банку въ краю и кôнчится покликомъ якъ найскоршои его реформы.

Ôтозва тая есть тымъ важнѣйшою, що припадае передъ загальными зборами акціонерôвъ и делегатôвъ згаданого банку, на котрôмъ пôдъ загальну дискусію — сподѣваемося прійти муситъ.

Змѣстъ тои ôтозвы слѣдуючій.

Зъ многихъ внесеныхъ прошеній о розтягненье права заставу на высшй сумы, якъ выносивъ первѣстный довгъ, (т. е. щобы до первѣстного довгу прилучити нову суму пожичкову) переконався ц. к. судъ, що всѣ того рода прошеня выходили не ôтъ довжникôвъ, але ôтъ самыхъ урядникôвъ банку, безъ вѣдомости довжникôвъ. Процедура тая була для банку дуже выгôдна, бо тымъ способомъ капитализовано пôдъ покрывкою новои пожички всякй залеглости т. е. залеглй раты, ôтсотки и т. п.; банкъ не потребовавъ займатися на якійсь часъ непріятною екзекуціею, а передъ акціонерами и вѣрителями своими мôгъ выказоватися и хвалитися удѣляньемъ новыхъ пожичокъ.

Манипуляцію тую называвъ банкъ добродѣйствомъ для довжникôвъ, чимъ она по правдѣ не була, бо тои новои пожички довжникъ въ готôвцѣ не видѣвъ, она складалася тôлько изъ 1) залеглыхъ ратъ, 2) ôтповѣдныхъ 12% ôтсотокъ, 3) 15% ôтсотокъ за проволоку, 4) зъ инныхъ належитостій побôчныхъ, якъ: коштôвъ упôмнень, процесу и т. п. манипуляційныхъ выдаткôвъ банку. Ôтъ тои — зъ давныхъ недоборôвъ, що такъ скажу, злѣпленои пожички, мусѣвъ довжникъ платити, такъ якъ давнѣйше, раты, новй

12% ôтсотки, 15% за проволоку — чимъ довги селяньскй до незвычайнои высоты наростаючи, мѣсто добродѣйствомъ руиною довжника сталися. Зъ другои стороны утримовавъ банкъ своихъ вѣрителѣвъ въ блудѣ, будьтобы ôнъ щорôчно удѣлявъ новй пожички — тымчасомъ коли они були по правдѣ тôлько лихварскою адиціею давныхъ недоборôвъ, маючихъ по бôльшôй части тôлько номинальну вартôсть, бо ихъ стягнути задля убожества въ довжника неможливо було.

Вспôмнене капитализованье давныхъ недоборôвъ, пôдкопувало въ страшный спосôбъ той упривилеёваный институтъ, длятого що банкъ при наведенôй манипуляціи мало уважавъ на личный кредитъ, здôбнôсть выплаты довжника, котра при такôмъ поступованю банку чимъ разъ зменшалася и скоро вела до лицитацій гипотекъ, котрй, пожаль ся Боже, що рôкъ численнѣйшй и численнѣйшй.

Въ новѣйшихъ часахъ взявся селяньскій банкъ до еще иннои манипуляціи. Мѣсто нибы-то именемъ довжникôвъ вносити прошеня до судôвъ о розширенье права заставу на новй пожички (въ высше показаный способъ повставшй) — робитъ банкъ съ своими сторонами „угоды нотаріяльнй" — въ котрыхъ добачуеся якйсь новй обчисленя и позôрнй зменшеня ôтсотокъ на 10%. Головнымъ змѣстомъ тои угоды въ кôнци есть: ôтновленье пожички и розложенье еи на довшй якъ первѣстнй раты.

Кто знае легкодушнôсть нашого селянина и его чи винну чи невинну немôчнôсть въ дотримованю ратъ, легко пôйме, якій хосенъ выплывае для него зъ такои новои, на многй раты и часы розложенои пожички. Чимъ довшй речинцѣ выплаты, тымъ гôрше для него: — пожичка на 20 лѣтъ розложена змушуе его до двацятьразовои продажи худобы, единого его средства на сплату довгу; половина довжникôвъ не доживае часу увôльненяся ôтъ того ига умирае и лишае спадщину въ найбôльшôмъ неладѣ.

Мы сказали, що при „угодѣ нотаріяльнôй" банкъ зменшае ôтсотки на 10% мѣсто давнѣйшихъ 12% а 3% за проволоку. Томужь але, якъ наочно переконуеся судъ на сотныхъ примѣрахъ, бôльша часть довжникôвъ неточна въ выплачованю ратъ, стаеся винною проволоки, платитъ отже теперь подвôйнй ôтсоки: 10% звычайный, а 10% за проволоку, разомъ 20%, котрй судъ на пôдставѣ угоды нотаріяльнои стягати муситъ. И есть же то зменшенье ôтсотокъ?

Сумно сказати, но оно дѣйстно есть зниженьемъ хотяй незвычайного а по части и непонятного рода.

Силою §. 37. своихъ статутôвъ побирае селяньскій банкъ титуломъ провизіи 12% — а 3% за проволоку. Наколи але банкъ, побираючи провизію при удѣляню пожичокъ 12% осôбно, за проволоку не 3% а 15% собѣ раховавъ, выносили ôтсотки 27%, котрй неразъ по два разы — въ спосôбъ высше наведеный, капитализованй, формовалися въ новй пожички, котрымъ судъ на пôдставѣ угоды нотаріяльнои безъ замѣту мавъ удѣляти силу екзекуційну.

Основнôсть своеи ôтозвы стверджае ц. к. судъ наведеньемъ актôвъ пожичковыхъ многихъ сторôнъ и покликуе высокій рядъ, щобы нынѣ, коли всѣ касы щадничй и товариства кредитовй ôтсотки знижаютъ, такожь не практиковалися несправедливй манипуляціи побираня такъ высокихъ ôтсотокъ упривилеёванымъ банкомъ селяньскимъ — и жадае конечнои реформы, тымъ бôльше що подôбне поступованье крôмъ руины краю довести муситъ и до его власнои руины, а тымъ самымъ до руины всѣхъ тыхъ, котрй ему капиталы свои повѣрили.

НОВИНКИ.

— **Загальный зъѣздъ ôтпоручникôвъ фонду вдовичо-сиротиньского** ôтбудеся у Львовѣ 18. л. мая и въ дняхъ послѣдуючихъ. Головнымъ предметомъ обрадъ буде уложенье нового статута; на дняхъ розôслано клирови два начерки статута, а именно: оо.: декана Меруновича и Д. Танячкевича зъ Закомаря. Ухвалы сего зъѣзду будутъ для духовеньства и ихъ родинъ надзвычайно важными. Дай Боже, щобъ выпали они щасливо и змогли улегшити дотеперѣшну сумну долю спротъ. — При сѣй случайности намѣряе комисія фонду предложити ôтпоручникамъ ухваленье запомоги за рôкъ 1879. Пôсля давнѣйшои ухвалы мала бути еще въ лютôмъ роздана запомога зъ грошей вплынувшихъ до кôнця грудня 1879. Зъ причины однакожь, що многй деканаты съ присылкою грошей дуже опôзнилися, выносилабы була запомога лишь 29 зр. Комисія рѣшила тому здержатися съ роздачою запомоги до загального собраня и предложити пôдвысшенье зъ грошей вплынувшихъ по новôмъ роцѣ.

— **Въ Коломыѣ**, мусимо признати, еще таки може найбôльше зъ всѣхъ рускихъ мѣстъ проявляеся рухъ народный межи Русинами. Якъ звѣстно, коломыйскй Русины засновали у себе театральне аматорске товариство имени „Основяненька" и вже устроили три театральнй представленя а четверте заповѣджене на першй дни цвѣтня. Даный буде або народный драматъ въ 3 акт. Верховницѣ або комедія въ 2 акт. На св. Андрея и водевиль въ 1 актѣ Герой нашого времени. Недавножь знову, 21. лат. марта, ôтбувся музикальнôй декляматорскій вечеръ въ память Шевченка, котрый выпавъ дуже хорошо.

— **Коломыйска рада повѣтова** ухвалила на повторне внесенье п. Агопсовича удѣлити 50 зр. запомоги на выставу фил. Коломыйскои общ. им. Качковского.

— **О послѣднôмъ выборѣ посла до сойму** зъ выборчого округа Калушь-Войнилôвъ пише Коломыйска „Русская Рада" въ 5 ч. с. р. „И такъ снова наша народна справа потерпѣла неудачу, ...и снова показалося, що Русины суть самй собѣ ворогами и що не умѣютъ и не хотятъ свое право въ своихъ рукахъ держати; и снова показуеся, що помимо такои научки, яку дали намъ послѣднй выборы до Вѣдня, мы-Русины еще ничого не научилися, и що въ будучнôсть нашого народа не може уже никто(?) вѣрити; а дальше при тôмъ показуеся, що наше общество политичне „Русская Рада" въ Львовѣ не мае ни малѣйшого вплыву на народъ, и що такимъ дѣломъ треба его конечно зорганизовати на ново, або и цѣлкомъ розвязати, щобы на него никто не спускався и черезъ тое ничь не дѣлавъ."

— **Въ Снятынѣ** одержали Змартвыхвстанцѣ даромъ грунтъ, на котрôмъ задумуютъ побудовати собѣ першій на нашôй Руси монастырь. Въ цѣли уложеня пляну будовы того монастыря, выслали они туды о. Скр., здôбного, въ Парижу образованого инжинера, котрый вступивъ въ послѣдныхъ рокахъ до того закону и стався дуже ревнымъ его членомъ. Инж. Скр., будучи еще чоловѣкомъ свѣтскимъ, доконавъ будовы дому божевôльныхъ на Кульпарковѣ.

— **Князеви болгарскому** подаровавъ царь при ôтѣздѣ князя зъ Петербурга корабель военный „Голубчикъ", а крôмъ того 40 тысячь скорострѣльныхъ карабинôвъ и кôлька пушокъ системы Круппа.

— Смерть **д-ра Кароля Слядковского**, про котру мы въ 15. ч. „Дѣла" подали коротеньку звѣстку выкликала не тôлько въ цѣлôй печати славяньскôй, але и не славяньскôй, якъ найприхильнѣйшй посмертнй згадки про д-ра Слядковского, яко чоловѣка честного, чистого характера, любившого свôй народъ ажь до самопожертвованя и дѣлавшого неутомно цѣлый вѣкъ свôй для него. Кароль Слядковскій еще 1848. р. яко студентъ перенявся бувъ думками свободы, бравъ участь въ борбахъ того памятного для всѣхъ Славянъ року, за що ôтпокутовавъ довгою крѣпостною вязницею. Ôтъ 1848 р. посвящавъ всѣ свои силы дѣятельности политичнôй, перомъ працювавъ для народа, поки нарештѣ не отворилася арена парляментарна, где ôнъ яко посолъ въ соймѣ мôгъ свои думки голосити. Слядковскій вчасно порôжнився съ поважными предводителями ческого народу задля того, що ôнъ ставивъ справы „свободы" высше надъ справы „національнй". Въ 1873 р. тая суперечнôсть довела до цѣлковитого розрыву, коли то пытанье важне, чи Чехамъ вступати до рады державнои, чи нѣ, подѣлило Чехôвъ на двѣ половины. Коли же послѣдными часами ôтношеня въ Чехахъ змѣнилися, Слядковскій маючи добро народне на серцю, подавъ першій руку до згоды. Слядковскій родився 1823. р. въ Празѣ. Батька, котрый бувъ кравцемъ утративъ еще на 6. мѣсяци житя. Слядковскій скôнчивъ въ Празѣ науки правничй, поздававъ у Вѣдни всѣ ригороза и вступивъ на практику до магистрату въ Wiener-Neustadt. Але небавомъ мусѣвъ вернути до Праги. На университетѣ въ Празѣ учився бôльше англійскои, французскои и италіяньскои мовы, якъ ческои и ажь у Вѣдни, въ кружку ческихъ патріотôвъ почавъ заниматися ческимъ національнымъ пытаньемъ. Въ Празѣ почавъ ôнъ выступати публично съ бесѣдами и ôтъ того часу мавъ межи студентами славу улюбленого демократа. Ôтъ того часу цѣлый 1848 и 1849 р. бравъ ôнъ участь у всѣхъ важныхъ случаяхъ политичнои ческои чинности. Стоявъ на барикадахъ, бувъ выбраный въ складъ депутаціи, котра мала у Вѣдни выробити ôткликанье гр. Леона Туна и Виндишгреца. По занятю Виндишгрецомъ Праги глядано его гончимъ листомъ. Слядковскій бувъ за той часъ у Вѣдни и ажь пôдъ часъ жовтневои революціи у Вѣдни вернувъ до Праги и самъ добровôльно представився слѣдчôй комисіи, котра его по переслуханю пустила на вôльну ногу. Потому выйшла Фердинандова амнестія, застановляюча слѣдство всѣхъ ворохобникôвъ зъ 1848. р. Але заразъ 1849 р. коли другій станъ облоги оголошено въ Празѣ увязнено Слядковского, сидѣвъ 2 роки въ слѣдствѣ, где зôйшовъ бувъ на часъ зъ розуму, бо цѣлй два роки пересидѣвъ въ одиночнôй келіи. 1850. р. запавъ на Слядковского засудъ на смерть на шибеницю, але дорогою ласки перемѣнено на 20 лѣтъ тяжк. вязницѣ. Въ крѣпости Голомуцкôй просидѣвъ 6 лѣтъ и ажь по 8 лѣтахъ вязницѣ уласкавлено его 1857 р. Выйшовши зъ вязницѣ и прійшовши троха до здоровля редаговавъ „Hlas" и выступавъ съ бесѣдами публичными. 1862 р. коли на домаганя ческого сойму введено его въ всѣ права горожаньскй, выбрано его до сойму, где много працювавъ. 1864 р. выбраный бувъ мѣстопредсѣдателемъ комитету для будовы народного театру. 1866 р. вѣденьскій университетъ удѣливъ ему степень доктора правъ. 1867 выбраный до выдѣлу краевого зъ курій громадъ сельскихъ и бравъ участь въ перенесеню инсигній коронныхъ зъ Вѣдня до Праги. Пôзнѣйше бувъ выбраный посломъ въ соймъ и въ раду державну, але зъ причины слабого здоровля зложивъ мандатъ. — Похоронъ Слядковского ôтбувся дуже торжественно при участи множества народу и депутацій.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денницѣ**, письма литературно-наукового въ Станиславовѣ выйшло ч. 4, котре мѣститъ въ собѣ: Пѣснь весняна, Г. (поезія); За высоко (повѣсть, докôнч.); Опять, Г. (поезія); Замѣтки про взаемины руского языка и народнои литературы (продовженье); Макъ, И. В. (розвѣдка природнича); Новинки. Переписка редакціи. Денниця выходитъ 2 разы въ мѣсяць 11. и 27. руск. Передплата стоитъ: на рôкъ 3 зр., на пôвъ року 1 зр. 60 кр. Редакторъ: Ив. Верхратскій, проф. гимн. въ Станиславовѣ.

ВСЯЧИНА.

— Студія геологичнй надъ будовою и природою великого, але вѣчными снѣгами вкрытого и сповитого острова Исляндіи робитъ теперь учена дочка тамошного (лютерского) епископа зъ Рейкавикъ, **Текля Петурзонъ**. Въ тôй цѣли выйшла она минувшои осени ажь на хребетъ, т. е. надъ самый край сопуха (кратеру) вулькана **Геклѣ**, — предпріемство дуже трудне и зъ нараженьемъ житя получене. Тота, до высокости 1560 м. надъ ровень моря взносячася гора огняна, хотяй зъ помежи двайцяти и кôлькохъ вульканôвъ Исляндіи не найзначнѣйша але найбôльше знана, дôстае не часто вправдѣ але дуже тяжкй выбухи. Въ послѣдныхъ 860 лѣтахъ було ихъ всего 26, въ перервахъ 6—79 лѣтъ. Въ р. 1766 выкинула Гекля такъ велику силу попелу, що тойже въ ôтдаленю 30 миль землю поволокою, на стопу высокою, вкрывавъ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Цѣна збôжа во Львовѣ** за часъ ôтъ 24. до 26. лат. марта. За 100 кильограмôвъ пшеницѣ 12—12·50 злр.; жита 9·——9·50 злр.; ячменю 7·25—7·50 злр.; ôвса 7·10—7·50 злр.; гречки 7·50—8. зр.; кукурудзы второчнои 7.50—8.— зр.; кукурудзы новои 7·00—7·50 злр.; гороху до вареня 8·25—10·50, гороху насѣнного 7·40—8.60 злр.; выки 6—6·40 злр.; проса—— зр.; фасолѣ 9·75—12·75 зл.; конюшины найл. 38—47 зр.; рѣпаку зим. 10·75—11·25 зр.; рѣпаку лѣтного 10·75—11· злр.; льнянки 8·80—9·60 зр.; насѣня льняного 12·00—12·50 злр.; насѣня конопляного 7·80—8.— злр.; анижу россійского — до — злр.; анижу плаского 38—42 злр.; хмелю — — злр.; спиритусу 39·50—39·75 злр.

Въ Львовѣ: Овесъ и горохъ для засѣвôвъ дуже пошукованй.

Тернопôль. За 100 кило: пшеницѣ черв. 11·75-12·15; жовтои 11·50-12; середнои 10·75-11·50; жита prima 9·-9·25; середного 8·70-8·90; ячменю броварн. 7·50-8.25; ôвса 6·-6.50; гречка 7·30-7·45

Станиславôвъ: За 100 кило: пшеницѣ 11·50-12·75; жита 8·-9·50: ячменю 7·-8·50; ôвса 6·30-7.50; гороху 7-10; фасолѣ 6-11; кукуруды 6·50-7.20.

Курсъ львôвскій зъ дня 27. л. марця 1880.

	платятъ	жадаютъ	
	австр. валютою		
	р. кр.	р. кр.	
1. Акціи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	261 50	264 50	безъ текучого куп.
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	161 50	164 50	
Банку гип. галиц. по 200 р.	292 --	— —	
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	97 —	98 -	
„ „ „ по 4% ав.	89 75	90 75	
„ „ „ по 5% ав. період.	97 —	98 —	
Банку гип. галиц 6% ав.	100 75	101 25	
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 75	102 85	
3. Листы довжнй за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 -	
4. Облиги за 100 р.			
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	99 20	100 20	
Облиги комунальнй Гал. банку рустик 6%	98 —	100 —	
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 50	101 50	
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —	
„ „ Станиславова	— —	- —	
6. Монеты.			
Дукатъ голендерскій	5 46	5 58	
„ цѣсарскій	5 51	5 61	
Наполеондоръ	9 46	9 56	
Пôвимперіялъ	9 68	9 80	
Рубель россійскій срѣбный	1 60	1 72	
„ „ паперовый	1 24	1 26	
100 марокъ нѣмецкихъ	58 20	59 —	
серебро	99 50	100 50	

МИХАИЛЪ ИВАНЧУКЪ,

родомъ зъ Илинець, староства снятыньского, бувъ въ приходѣ тутешнôмъ 1877/78 року черезъ помѣщика, исполняючого урядъ вôйта громадского, яко дякъ накиненый, но черезъ пôдписаного до жаднои функціи неуживаный. По недовгôмъ часѣ, обчисливши якісь доходы дякôвскй зъ церкви, внѣсъ Михаилъ Иванчукъ жалобу на мене до ц. к. суду снятыньского за утрату въ доходахъ церковныхъ — и въ судѣ ôтнѣсъ побѣду!

Засудъ той продавъ жидови, котрый узыскавши судову екзекуцію, наложену на мене судомъ квоту выекзеквовавъ.

Понеже процесъ сей еще недокôнченый а Михаилъ Иванчукъ мѣсце своеи дякôвскои службы Палагичи мавъ опустити и въ окрузѣ станиславôвскôмъ яко дякъ умѣститися, то упрашаю того Всечестного Отця, въ котрого приходѣ помянутый яко дякъ мавъ бы находитися, мене чимъ скорше о тôмъ, хотяй нефранкованымъ листомъ вселаскавѣйше завѣдомити, а тою благосклонностію надасться менѣ возможнôсть той процесъ къ возжеланому закôнченю довести.

Видынôвъ *Александеръ Малецкій*
приходникъ.

Почта: Залуче дворецъ. 2—2

Ч. 187. **Оповѣщенье.**

Маю честь симъ запросити на Общй Зборы членôвъ Бурсы рускои дня 26. марта (7 цвѣтня) 1880. о год. 2. по полудни въ сали Рады мѣскои города Тернополя, а на случай предвидженый статутами въ §. 24. о 4. год. по полудни тогожь дня.

Ôтъ Выдѣлу рускои Бурсы въ Тарнополи.

Дръ Вол. Лучаковскій.

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всхôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „

Салоновй кадильця (тропички) чорнй и червонй, перфумы, пудры, мыла тоалетовй, перетворы глісериновй и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство). — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до выводленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

☞ Всякй замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 11—12

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH

у Львовѣ при улици Городецкôй ч. 22.

поручаютъ на сегорôчный сезонъ весняный свои пôдъ кождымъ взглядомъ знаменитй

СѢВАЧКИ РЯДКОВИ „НОВОГО МОДЕЛЮ"

сѣвачки широкометнй, плуги, бороны, культиваторы и т. д.

Иллюстрованй цѣнники gratis и franco.

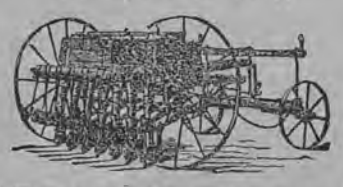

Репараціи совершаются як найдокладнѣйше и якъ найдешевше.

2—6

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 23. Львôвъ, Субота 22. Марця (3. Цвѣтня) 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла" Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло" стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло".

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ 1 (13) цвѣтня розпочинаеся другій кварталъ, тожъ просимо о скоре ôтновленье предплаты на слѣдуючій кварталъ, щобы не послѣдовала ніяка перерва въ высылцѣ нашои часописи.

Ново-приступаючѣ предплатники одержатъ „Святый Вечеръ" Дикенса въ осôбнôмъ ôтбитку безплатно.

Предплата стоитъ на кварталъ 2 зр. на пôвъ року 4 зр. на цѣлый рôкъ 8 зр. а. в.

Ôтъ Администраціи.

Австрія, Нѣмеччина и Россія.

Поглядъ на положенье политичне.

(Конець.)

VII.

По конгресѣ берлиньскôмъ, якъ видѣлисьмо, ôтносины Нѣмеччины до Россіи охолодли. Урядовѣ дневники прускѣ, якъ на коменду, почали нападати на Россію. Бисмаркъ самъ своимъ явнымъ поступованьемъ додававъ пôджоги. Дневники россійскѣ ôтповѣдали въ такôмже тонѣ. Такъ коли заѣлôсть дневникôвъ грозила выбухомъ вôйны въ осени м. р. старенькій цѣсарь Вильгельмъ ѣде до граничного мѣсточка россійского Александрово, щобы свого кревняка о щирôй пріязни запевнити. Вôйна газетярска притихла, але Бисмаркъ не залишивъ своеи роботы. Ôнъ поѣхавъ до Гаштайнъ, где обговорювавъ свои пляны съ Андрашимъ, прибувъ до Вѣдня, щобы и Австрію въ тіи пляны втягнути.

Миръ не тревавъ довго, въ короткôмъ часѣ знову розпочалися непріязнѣ напады прасы нѣмецкои то на Россію то на Францію, що оказуе, куда Бисмаркъ радбы змѣрити свои удары, а предлогу о побôльшеню войска въ Нѣмеччинѣ выдавано выразно, яко демонстрацію противъ Россіи и Франціи.

Россія потребуе покою. Австрія такожь его потребуе еще бôльше, але небезпеченьство грозитъ зъ стороны Нѣмеччины. Бисмаркови, видно, пильно дѣеся, ôнъ радбы чимъ скорше Австрію въ вôйну съ Россіею замотати, выставляючи тую въ интересѣ Австріи. Его органъ Nord-Deutsche Allg. Zeitung не перестае говорити о правдоподôбности вôйны Австріи съ Россіею, а вказуючи то на панславизмъ, то на Itali-ю irrident-у говоритъ, що Австрія тôлько въ союзѣ съ Нѣмеччиною може знайти безпеченьство.

Вже то Нѣмеччина накидаеся на опѣкуна Австріи, особливо противъ панславизму, котрый мае грозити роспаденьемъ Австріи.

Щобы панславизмъ бувъ грôзнымъ Европѣ, або хотѣвъ яку часть ôторвати хотьбы ôтъ Австріи, о тôмъ исторія не знае ничого; але оповѣдае она, якъ пангерманизмъ выдеръ ôтъ Австріи Шлезію, въ 1866 хотѣвъ забрати королевство ческе, забравъ Шлезвикъ-Гольштайнъ, Гановеръ, Гесію, вôльне мѣсто Франкфуртъ и т. д., не таится, що Нѣмеччина такъ далеко, якъ далеко сягае языкъ нѣмецкій. Не панславизмъ затымъ, але пангерманизмъ есть грôзнымъ такъ Австріи якъ Европѣ. Пангерманизмъ есть причиною, що Европа розброитися не може.

Мы видѣли, якъ Беннигзенъ величавъ дипльоматичну акцію Бисмарка, котра довела до союзу Австро-Угорщины съ Нѣмеччиною. Не досыть на тôмъ, Беннигзенъ и Виндгорстъ идутъ дальше, они говорятъ о правно-державнôмъ пôдданю Австріи пôдъ организмъ Германіи. То такъ само було, коли въ Нѣмеччинѣ мала приматъ Австрія, тую зъ ôттамъ выкинено, а теперь коли Прусы той приматъ собѣ присвоили, треба Австрію пôдъ него пôдтягнути, розтягнути на ню конвенцію торговельну, а съ часомъ дати еи и прускихъ комендантôвъ, якъ то сталося съ Баваріею... Отъ куда веде союзъ съ Нѣмеччиною. Чи Австрія таку змѣну ролѣ пріймe, яку еи Андраши приготовивъ, о тôмъ не наша рѣчь судити.

Вправдѣ нынѣ ситуація змѣнилася на лучше успособленье, по видимому, къ Россіи и Франціи знову наступило бôльше мирне. Цѣсарь Вильгельмъ, по причинѣ 25-лѣтного ювилея запевнивъ Александра II о своѣй незломнôй пріязни, и заявивъ, що тая до его кôнчины тревати не перестане.

Цѣсарь, видно, не подѣляе плянôвъ свого канцлера, а тоже и здержуеся пускатись въ гру ризиковну.

Князь Бисмаркъ мусѣвъ такожь хвилево нерѣшимости цѣсаря уступити; положенье успокоилося, ôтносины Нѣмеччины до Франціи и Россіи набрали знову мирного характеру, але чи тому оборотови можна завѣрити на довго? Чи можна твердити, що миръ не буде нарушеный?

Желѣзный канцлеръ завсѣгды умѣвъ свою волю пересадити. Нынѣ повтаряеся тая сама комедія, котра вôйну зъ 1866 попереджала.

Додати до того, що Вильгельмъ стоитъ высоко въ лѣтахъ, а зъ другои стороны: кто запевнитъ, що зъ иннои стороны н. пр. зъ пôвострову балканьского не зôрвеся буря, котра Европу въ пожаръ вправити може, особливо где Бисмаркъ заколоченя шукае и зъ кождого порушеня хôснувати не залишитъ?

Якъ видимо, небезпеченьства изъ внѣ може ôтроченѣ, але не усуненѣ, а незадоволненье и роздоры въ внутри стоятъ безперерывно на порядку дневнôмъ.

Стефанъ Качала.

Гадки Подолянина

о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Допоможи собѣ самъ!"
„Все соединеными силами всѣхъ!"

II.

Вже сама конституційна форма правленя въ нашôй монархіи вымагае, щобы народы въ складъ еи входячѣ, брали участь въ житю политичнôмъ и дбали о свои интересы въ репрезентаціяхъ автономичныхъ и законодавчихъ. Нарôдъ, котрый ôттягавбыся зъ политичнои арены, арѣкавбыся тымъ самымъ своихъ правъ и бувбы засудженый на то, щобы всѣ его справы рѣшались, якъ то кажутъ, „о насъ, безъ насъ." Такъ бачимо, що навѣть такъ высоко въ соспôльно-политичнôмъ взглядѣ розвиненый нарôдъ ческій мусѣвъ покинути политику абстиненційну, бо мимо всѣхъ декларацій политика та наносила Чехамъ великѣ шкоды. Отже и мы Русины, если не хочемо, щобы рѣшали „о насъ, безъ насъ", мусимо участвувати въ житю политичнôмъ. Однакъ до успѣшного дѣланя на тôмъ поли потреба организаціи, котра обнялабы всѣ верствы нашого народа, организаціи, котрабы выкликала до проводу найспособнѣйшѣ силы, розбуджувала рôвнодушныхъ до дѣланя, а малодушнымъ додавала ôтваги вытревати на становищи своѣмъ мимо всякихъ супротивностій. Где не ма организаціи, тамъ не може удатися найлекша акція, бо безъ того навѣть найспособнѣйшѣ, найлучшѣ единицѣ не утворятъ сильнои и свѣдомои цѣлости розстрѣлятся и пропадутъ безъ слѣду. Та не одинъ песимистъ, що привыкъ по найменшôй неудачи опускати руки и глядѣти помочи зъ выше, кликне: що намъ поможе организація, коли мы вже зъ горы засудженѣ на меншôсть! То правда, що рускій елементъ мимо своеи числовои переваги при теперѣшнôмъ станѣ засудженый и въ Галичинѣ и на Буковинѣ на майоризованье и що вже то одно обстоятельство пôдтяло ему крыла до высокого полету, до высокого розвою и великого значеня. Однакъ исторія парляментаризму учитъ, що й меншости опертѣ на свѣдомости своеи задачи, перенятѣ почутьемъ своеи мисіи заважували неразъ при рѣшеню важныхъ справъ. Тымъ бôльше у насъ, въ Австріи, где констеляціи политичнѣ такъ змѣняются, може случитись, що и меншôсть руска моглабы придатись до переведеня якоись политичнои комбинаціи и мѣродайнѣ сферы сталибы за нею попытувати и съ нею числитись. Наша политична минувшôсть показуе, що при тыхъ самыхъ статутахъ выборчихъ въ першôй каденціи сойму и рады державнои малисьмо вправдѣ меншу числомъ репрезентацію, якъ Поляки, однакъ меншôсть та була импонуюча; та меншôсть неразъ рѣшала важнѣ справы (не хочу

Россія и Китай (Хины)

и где-що про Кульджу.

(Конець.)

Россійска Джунгарія творитъ часть землѣ, званои Семиречиньскъ (край семохъ рѣкъ) а занимаючои съ частями Туркестану 385.856 кв. км. (7007 кв. миль) зъ 543.094 мешканцями, межи тыми есть стало осѣлыхъ, — майже самыхъ осадникôвъ россійскихъ — 30.000. Степова часть тои землѣ прійшла пôдъ власть Россіи по пôдданюся Великои Орды Козакôвъ р. 1847., зôстала ôттакъ побôльшена новыми заборами Россіи въ Туркестанѣ р. 1864 и окупаціею Кульджи р. 1871.

Перша держава зôстала въ тыхъ сторонахъ заснована черезъ Кальмукôвъ въ вѣку 15.; она сягала тогды ôтъ Алтаю ажь по Кіенлинъ, обнимала отже кромѣ самои Джунгаріи такожь Высшу Татарщину надъ рѣкою Таримъ, долину рѣки Илій и Семирѣчиньскъ. Въ державѣ верховодило одно зъ чотырохъ полученыхъ племенъ, зъ котрого и ханы походили; тото племя, Джунгаръ, дало такожь державѣ имя. Держава тота розпалася р. 1758, коли Китайцѣ, получившися съ могамеданьскими Киргизами, выправили страшну рѣзню межи Кальмуками-будистами и самѣ краемъ заволодѣли. Китайцѣ пôзнали, якъ видимо, уже передъ 120 роками велике значенье тои землѣ для самыхъ Хинъ и замкнули ворота до свого цѣсарства зъ заходу. Щобы забезпечитися въ посѣданю краю, позакладали тамъ Хинцѣ численнѣ войсковѣ осады и сцѣпили ними землю и мешканцѣвъ якъ клѣщами. По бôльшихъ мѣстахъ порозсѣдалися и розпаношилися хиньскѣ мандарины и урядники, накинули на здобутый край тяжке ярмо и допровадили здирствами до того, що и велика мѣрка апатіи и рôвнодушности азійскои скоро ся вычерпала. Въ р. 1862 пôднесло племя Дунганôвъ въ Джунгаріи противъ Хинъ великій бунтъ. Шайки повстанцѣвъ узброеныхъ въ пѣки, кинулися съ звѣрячою лютостію на китайскѣ осады, змѣнили велику часть краю въ пустыню, розширили бунтъ въ порозумлѣню съ запродаными хиньскими урядниками ажь по за Тіянъ-шанъ до Выс. Татарщины, вдерлися въ кôнци въ долину Илія и облягли крѣпость Кульджу. Въ послѣдныхъ дняхъ сѣчня р. 1866 высадили они пôдъ мурами мѣста мину и зробили тымъ способомъ въ мурѣ проломъ; хиньскій вождъ, начальникъ залоги, побачивши що ратунку нема, высадився зъ всѣми своими людьми въ повѣтрье, — чинъ, гôдный памяти историчнои. Заледво однакожь повстанцѣ по кôлькохъ побѣдахъ надъ хиньскими арміями цѣлковиту свою цѣль, т. е. выгнанье Китайцѣвъ зъ краю, осягнули, порѣжнилися межи собою и завели кроваву усобицю. Дунганы и Таранчове кинулися на себе съ звѣрячою дикостію и лютостію. Вправдѣ выйшли Таранчове зъ тои вôйны побѣдоносно, але такъ безсильнѣ, що ніякъ не могли ни краю успокоити, ни свому пановаию поваги додати. Тота анархія затревожила Россію, бо бунтъ мôгъ ся легко и на еи сусѣднѣ державы розширити, а торговля всяка устала уже була ôтъ 10 рокôвъ. Тоти взгляды и загаломъ добра способнôсть до замкненя промыслу, о котрôмъ высше вспоминалисьмо, наклонили Россію до окупаціи Кульджи. Войска россійскѣ заняли тото мѣсто а съ нимъ и цѣлый повѣтъ того имени безъ всякого опору 26. липця 1871 р., прилучили той ново набутый край до своихъ посѣлостій и поставилися тымъ актомъ ôтъ разу въ користне положенье яко beati possidentes — зôпхнувши Китайцѣвъ на некористне становиско, зъ котрого тôлько провадити переговоры, просити або грозити можна. Ôтъ р. 1871 робили Хиньцѣ все, що могли, щобы утраченый край назадъ позыскати, вели съ Петербургомъ переговоры, просили, благали, теперь грозятъ, та все на дармо. Вправдѣ допровадивъ ихъ нарокомъ въ тôй цѣли до Петербурга высланый посолъ Тшунъ-Каоу въ р. 1878. до якоись угоды, котрои текстъ намъ не лучилося въ газетахъ читати, а про котру тôлько тое знаемъ, що Россія въ нѣй якусь незначну и пусту часть занятого краю назадъ Хинамъ ôтступае, але цѣсарскій рядъ въ Пекингу не лише що не пріймивъ тои угоды, але посудивъ свого посла о зраду и перекупство, увязнивъ его и засудивъ на смерть. Посламъ европейскимъ въ Пекингу удалося житье нещасливого уратовати и кару смерти, якъ найновѣйшѣ вѣсти доносятъ, на выгнанье зъ краю и конфискату маетку змѣнити, але на тôмъ не скôнчилося, бо грамоту тои угоды кинули Хины яко незрѣлый актъ разъ на завсѣгды до коша дипломатичного. Стало на тôмъ, що Китай поклавъ тоту справу на ôстрье меча. Правомъ военнымъ заняли були Хины той край р. 1758, такимъ правомъ заняла его Россія р. 1866 и 1871, нехай отже вôйна еще разъ рѣшае, въ чіихъ рукахъ остаточно ôнъ зôстати мае. Хини забряжчали шаблюкою, выливаютъ въ своихъ арсеналахъ арматы, закуповуютъ за границями, навѣть ажь въ Америцѣ, канонѣрскѣ кораблѣ и громадятъ на границы джунгарскôй 40.000 войска, грозятъ навѣть, що силу тои арміи пôднесутъ до 200.000 и не ôтступятъ ôтъ борбы, поки Кульджу назадъ не здобудутъ.

тутъ выступати съ рекриминаціями, чи на користь або шкоду нашого народа). На то замѣтити може кто, що давнѣйше спріяло намъ правительство, попирало насъ, а теперь правительство въ Галичинѣ въ рукахъ польскихъ старостôвъ, отже противне рускому елементови. И то правда, бодай въ значнôй части, та власне въ тôмъ наша бѣда, що мы давнѣйше тѣшилися слѣпымъ щастьемъ, а не старалисьмо забезпечитись на случай змѣнъ термо- и барометра правительственного. Сказалисьмо еще, що замѣты повысшй лише въ части справедливй, бо маемо доказы зъ послѣднои акціи выборчои, що где выступивъ чоловѣкъ маючій довѣріе народа, пояснивъ справу выборцямъ и загрѣвъ ихъ щирымъ патріотичнымъ словомъ, где отже выборцѣ съ цѣлою свѣдомостію рѣчи приступали до урны, тамъ мимо найбôльшои агитаціи противнои оказався для насъ дуже користный результатъ. Не потребую далеко глядѣти за примѣромъ, а пригадаю лишь, якій результатъ осягнувъ рускій кандидатъ при послѣдныхъ выборахъ въ збараскôмъ повѣтѣ, где О. Качала пояснивъ рѣчь выборцямъ. Коли бы було такъ кому выступити въ Тернополи и Скалатѣ, якъ выступивъ о. Качала въ Збаражи, рускій кандидатъ бувбы конечно удержався. Показуеся, що народъ нашъ умѣе смѣло и твердо стояти за своѣмъ, потреба лишь его провадити, треба его поучати, загрѣвати до дѣла, треба его образовати политично. Такъ якъ въ бою нашъ рускій селянинъ, чи мѣщанинъ есть хоробрымъ воиномъ и потреба ему лишь добрыхъ воеводôвъ та образованя войскового, щобъ стався непобѣдимымъ, такъ и на видôвнѣ политичнôй буде ôнъ непоборимымъ, если тôлько буде мати школу политичну и розумныхъ та патріотичныхъ провôдникôвъ.

До того еще разъ скажу, треба организаціи, треба власными силами, власною помочію двигатися. Загляньмо до иншихъ краѣвъ монархіи, кôлько тамъ политичныхъ товариствъ, въ котрыхъ народъ образуеся политично, набирае почутя и самопôзнаня, обзнакомляеся напередъ съ мужами, котрй схотятъ приняти на себе его заступство въ репрезентаціяхъ законодавчихъ. Тымъ то и акція выборча иде тамъ иншимъ ладомъ, якъ у насъ. У насъ практикуеся майже безъ изъятія, що выборцѣ доперва въ послѣднôй хвили довѣдуются, кого маютъ выбирати*), а кандидатъ на посла не уважае навѣть потрѣбнымъ показатися передъ ними и выяснити свою програму. Такъ само не ма звычаю, щобы нашй послы по скôнченôй каденціи завôзвали своихъ выборцѣвъ и здали передъ ними справу зъ свого дѣланя. Тымъ способомъ розрываеся всяка звязь межи послами а выборцями, выборцѣ тратятъ всякій интересъ до выборôвъ и довѣріе до своихъ послôвъ, а въ конець лишаеся ихъ доброи способности образованя политичного.

Нашй патріоты 48хъ рокôвъ зъ великимъ быстроуміемъ пôзнали були потребу такои организаціи политичнои, такихъ огнищь политичныхъ, где народъ стыкавбыся неустанно съ своими провôдниками, загрѣвався до смѣлои обороны своихъ правъ, выявлявъ свои потребы и образувався политично.

Такими огнищами политичными були въ 48хъ рокахъ Головна рада руская во Львовѣ и рады окружнй и деканальнй. Смѣло можна сказати, що еслибы та организація була розвивалась консеквентно до нынѣшныхъ часôвъ, мы не тамъ бы стояли, где нынѣ стоимо. Подувъ холодный вѣтеръ абсолютизма 50тыхъ рокôвъ, погасли нашй огнища. Жалувати однакъ треба, що съ ôтновленьемъ конституціи въ 1861 р. не пôднято на ново тои организаціи, а новѣйша политична организація Русинôвъ есть лишь слабымъ ôтблескомъ давнѣйшого руху.

Такъ отже жь конечною и необходимою нашою потребою на поли политичнôмъ есть основанье политичныхъ товариствъ*). Такй товариства повиннй завязатись не тôлько во Львовѣ и въ Перемышли, тыхъ головныхъ точкахъ старинныхъ нашои Галицкои Руси, але й по всѣхъ значнѣйшихъ мѣстахъ, якъ Тернопôль, Золочѣвъ, Станиславôвъ, Самбôръ, Коломыя, а еслибы и по меншихъ мѣстахъ могло зôбратись на стôлько интелигенціи, що моглабы вести дѣла такого товариства, то тымъ лучше. До такихъ товариствъ належалобы втягати людій, котрй лишь почуваются Русинами и яко такй выступаютъ. Передовсѣмъ кожда така рада повиннабы межи членами своими мати вправныхъ юристôвъ, понеже въ дѣлахъ нашихъ дуже часто приходятъ юридичнй справы, часто потреба и съ властями правуватись, а то вымагае основного знаня правничихъ наукъ. Найбôльшу увагу повиннй такй рады звернути на селянъ и мѣщанъ, щобы якъ найбôльше число ихъ вписувалось въ члены и брало участь въ зборахъ и для того повинна бути установлена якъ найнизша вкладка для членôвъ селянъ и мѣщанъ.

На то може кто замѣтити, що до основаня политичныхъ товариствъ по мѣстахъ провинціональныхъ люде нашй еще не пôдготовленй. Чи жь малибысьмо низше стояти въ политичнôмъ образованю, якъ 30 лѣтъ тому назадъ? А вжежь и тогды, где було менше рускои интелигенціи, существували такй рады и то не безъ успѣха. Централизація тутъ совсѣмъ не на мѣстци и дѣлае лишь шкодливо. При существованю однои лишь рады во Львовѣ ледво 40, а въ найлучшôмъ случаю 100 селянъ и мѣщанъ може зъѣхатися на загальнй зборы. Колижь бысьмо мали лишь въ высше згаданыхъ 7-хъ мѣстахъ такй рады, а на кождôй такôй радѣ лишь 30 селянъ и мѣщанъ являлось, то малибысьмо въ Галичинѣ 210 самыхъ мѣщанъ и селянъ, котрй бували на зборахъ радъ. Есть то минимальна цифра, котра однакъ мае тожь свое значене, разъ, що тутъ участь въ интересахъ политичныхъ обôймае всѣ закутки краю, а въ друге, що тй люде вернувши до своихъ хатъ будутъ розказувати и своимъ громадянамъ, що було на радѣ и тымъ способомъ обудятъ интересъ для справъ текучихъ и въ ширшихъ кругахъ нашои соспôльности. Впрочѣмъ кождый признасть, що лекше прибути зъ Коломыйщины до Коломыѣ, якъ до Львова! Чимъ бôльша булабы участь въ такихъ радахъ, тымъ бôльшого наберали бъ они значеня а голосъ ихъ бувбы дѣйстно голосомъ и выразомъ цѣлого народа, на котрый и правительство мусѣлобы звернути бачнôсть. *(Конець буде)*

*) Въ часѣ послѣдныхъ выборôвъ оголошено руску кандидатуру въ однôмъ окрузѣ выборовôмъ доперва въ день выборôвъ и то въ часописи!!

*) Основанье головнои рады и радъ окружныхъ (мовбы филій) на той ладъ, якъ въ 48-мыхъ рокахъ, нынѣ зъ поводу уставы о товариствахъ неможливе, отже треба всюда особнй товариства завязовати.

Теперѣшна а будуча доля
НАШОГО ДУХОВЕНЬСТВА.

II.

[Исторія получшеня дотаціи. Кôлько призначало правительство на удержанье священика 100 лѣтъ тому назадъ? Меморіялъ епископôвъ австрійскихъ. Петиція рускихъ гр. кат. епископôвъ. Рада державна. Провизорична запомога. Дослѣдженя министерства и его тенденціи.]

Справа получшеня дотаціи тягнеся вже мало що не цѣлыхъ сто лѣтъ. Вже въ декретѣ придворнôмъ зъ 5. жовтня 1792 высказано потребу получшеня долѣ духовеньства и приречено пôдвысшенье дотаціи зъ 400 на 500 зр. Придворнымъ декретомъ зъ 9. жовтня 1807 пôдвысшено конгруу на 500, 400 и 300 зр., але вже 1811 р. знесено тое пôдвысшенье лишаючи давну конгруу. За тое приобѣцяно взятися до основнои реформы и получшеня дотаціи. Якъ бачимо, вже майже передъ 100 лѣтами признано зъ стороны правительства конгруу въ высокости 500 зр. яко необходиму для отвѣтного дотованя священика. Ôтъ того часу, якъ загально вѣдомо, збôльшилися незрôвнано высше потребы житя, всѣ продукта значно подорожѣли, кошта удержаня майже въ десятеро выросли, а мимо того всего по майже цѣлôмъ столѣтію ставляеся въ правительственнôмъ предложеню сума 500 зр. яко конгруа ôтповѣдна нынѣшнымъ потребамъ духовеньства!

Рескриптомъ зъ 25. вересня 1816 наказавъ цѣсарь Францъ, щобы по можности приспѣшити роботы около регуляціи конгруы, а дня 18. сѣчня 1824 р. приказавъ тойже цѣсарь, щобы операть о вымѣрѣ конгруы предложено до трехъ мѣсяцѣвъ. Мимо того цѣсарского приказу нездѣлано въ тôй справѣ черезъ 55 лѣтъ ничого. Доперва, коли по 1848-мъ настала нова доба уладженя справъ державныхъ, ôтгребано такожь и справу получшеня дотаціи духовеньства. Австрійскй епископы зôбравшися 1849 р. въ Вѣдни вставили въ програму своихъ желаній жаданье получшеня матеріяльного быту духовеньства и вручили тую програму 13. червця 1849 министрови внутренныхъ дѣлъ. Въ своѣмъ представленю чи меморіялѣ домагалися епископы получшеня дотаціи духовеньства „въ способъ теперѣшнымъ обстоятельствамъ ôтповѣдный“, а именно: 1) побôльшеня платнѣ для несамостôйныхъ священикôвъ що найменше на 200 р. м. к., для самостôйныхъ на 300 р. м. к. а для тыхъ, що черезъ 40 лѣтъ зôстаютъ въ священьствѣ, на 400 р. м. к. 2) выровнаня конгруы гр. кат. священикôвъ съ конгруою римско-кат. священикôвъ, 3) обчисленя конгруы въ той способъ, щобы приходы священика ôттягано ôтъ вызначенои конгруы въ меншôй скôлькости, якъ доси було, а знову бôльше увзгляднено выдатки приходскй. Дня 25. мая 1850 р. внесли рускй гр. кат. епископы петицію до цѣсаря о потребѣ получшеня дотаціи гр. кат. приходского духовеньства*). Тая обемиста петиція кôнчилася слѣдуючими желанями: 1) щобы существуючй капеляніи мѣстцевй пôднесено до парохій и дотовано по 300 р. м. к., 2) щобы для завѣдателѣвъ (администраторôвъ) и сотрудникôвъ вызначено конгруу въ высокости 200 р. м. к., 3) щобы дотеперѣшну конгруу на 300 р. м. к. вправдѣ лишити и на дальше, однакожь по 10-тилѣтнôй службѣ еи пôдвысшано на 400 р. м. к. а по 20-тилѣтнôй на 500 р. м. к., 4) щобы установлено пенсію для недѣйствуючихъ священикôвъ несамостôйныхъ на 200 р. м. к. для самостôйныхъ 300 р. м. к., а для тыхъ, що перебули въ священичôй службѣ 40 лѣтъ — 400 р. м. к., 5) щобы деканамъ назначено додатокъ за ихъ декан. дѣятельнôсть 100 р. м. к.

Доперва въ 70-ыхъ рокахъ такъ поодинокй ординаріяты, якъ и правительство и рада державна почали живѣйше заниматися справою получшеня дотаціи духовеньства. На засѣданю рады державнои зъ 14. марця 1871 поставивъ крыл. д-ръ Гинцель внесенье, щобы „рôчну платню призначену для приходникôвъ и сотрудникôвъ пôдвысшено ôтповѣдно достоинству и потребамъ духовного стану якъ и потребамъ часу“. Выдѣлъ выбраный въ радѣ державнôй для обрадъ надъ тымъ внесеньемъ внѣсъ резолюцію взываючу правительство, щобы предложило законъ ôтповѣдный внесеню дра Гинцель'-а. Въ мотивахъ тои резолюціи пôднѣсъ выдѣлъ крôмъ потребы пôдвысшеня дотаціи такожь потребу увзгляднення лѣтъ службы и потребу нового вымѣру доходôвъ приходскихъ. Однакожь до обрадъ надъ сею резолюціею не прійшло въ повнôмъ засѣданю рады державнои.

Що разъ бôльше виростаюча потреба якои-такои пôдмоги для духовеньства выкликала остаточно ухваленье закона зъ

*) Die Kirchen- und Staats-Satzungen bezüglich des gr. kath. Ritus der Ruthenen in Galizien — dargestellt vom Michael Ritter von Malinowski. Lemberg. 1861. Seit. 745—765.

Россія не страхаеся тои грôзьбы, она добре знае, що то все перехвалки, що въ тыхъ пустыхъ, гôрскихъ або степовыхъ сторонахъ, ôтдаленыхъ цѣлыми свѣтами ôтъ осередку Хинъ, еще до того такому въ краю зненавидженому непріятелеви, якъ Хины и 20.000-не войско зôбрати буде годѣ, знае, що войско хиньске безъ карности и запалу, знае, що генералы хиньскй перекупнй и спродайнй, що войска, въ европейскій способъ муштрованй, мають велику перевагу надъ масами азійскихъ ордъ и вычѣкуе спокôйно, що дальше наступитъ. Россійскй дипломаты догадуются, що за Хинами стоитъ Англія.

Нашй симпатіи що до того спору стоятъ рѣшучо по сторонѣ Россіи, — и то зъ двохъ причинъ: по перше, именемъ загального поступу и культуры; ôтъ часу окупаціи того краю черезъ Россію запанувавъ тамъ ладъ и порядокъ, край вздвигся зъ руины въ тыхъ кôлькохъ рокахъ (ôтъ р. 1871) до якого-такого добробыту, справедливôсть и супокôй взяли верхъ надъ розбишацтвомъ и пожогою,— а по друге по справедливости. Коли границѣ межи Россіею и Хинами замкненй подвôйными воротами а топографична будова стороны надае тому, котрый обѣ тоти ворота посѣдае, грôзну и рѣшучу перевагу надъ другимъ, то мусимо стати по сторонѣ Россіи, котра тôлько одныхъ ворôтъ домагаеся, щобы оборонювати, а противъ Хинъ, котрй хотятъ черезъ посѣданье обохъ бокôвъ просмыку зачѣпне становиско заняти. Россія не може ôтступити свому хитрому, варварскому сусѣдови тои важнои стратегичнои точки, хибабы на свôй власный интересъ забула.

Спôръ той ведеся отже о повѣтъ и мѣсто Кульджу. Есть то, якъ знаемо, часть давнои Джунгаріи, положена надъ рѣкою Илій и его горѣшнымъ доплывомъ Текесомъ. Цѣлый повѣтъ занимае площу 61.800 кв. км. и числитъ пôсля россійскихъ урядовыхъ обчислень зъ р. 1875 около 100.000 мешканцѣвъ, по половинѣ осѣлыхъ хлѣборобôвъ а по другôй половинѣ кочовикôвъ. До найдавнѣйшои людности належатъ Кальмуки (монгольского походженя) въ долинахъ и Киргизы въ горахъ; за хиньского панованя наплыли до краю Татаре, Таранчове, Дунганы, Хинцѣ, Манджуры и Сольоны, за часôвъ россійскихъ осѣлися надъ ровенею Илія Россіяне и Козаки, числомъ около 12.000 людій. Загаломъ не поступала колонизація краю зъ стороны Россіи такъ скоро, якъ рядъ россійскій бажавъ, якъ здаеся, зъ тои причины, що посѣданье Кульджи не було еще забезпечене. Ôтношеня географичнй повѣту суть впрочѣмъ тй самй, що и въ цѣлôй Джунгаріи. Саме мѣсто Кульджа, столиця повѣту, лежитъ на правôмъ березѣ Илія и есть ôтъ головныхъ осередкôвъ торговлѣ хиньскои на 80 а ôтъ найблизшои россійскои стаціи колійнои надъ Волгою на якихъ 50 днѣвъ подорожи ôтдалене; за хиньскихъ часôвъ мало мѣсто 60.000 мешк. числити, теперь, по кровавыхъ внутреныхъ вôйнахъ числитъ оно заледви 7700 душъ, мае 36 мошей, 2 хиньскй храмы, одну россійску церковь и одинъ католицкій костелъ. Про индустрію и промыслъ навѣть про ручне ремесло въ тôмъ краю нема еще що и говорити. Найважнѣйшимъ жереломъ доходôвъ того бѣдного краю есть годôвля худобы; на кождого мешканця припадае пересѣчно 5—6 штукъ худобы.

Тамъ надъ Иліемъ буде побоёвиско Россіи и Китаю, наколи той спôръ въ иншій способъ не залагодится, тамъ будеся отже дальше пытанье рѣшати, где маютъ стовпы граничнй межи Азіею и Европою стояти. Мы маемъ надѣю, що Илій буде для Китаю тымъ, чимъ Калка була въ р. 1224 для Руси. *дръ Ц.*

3. цвѣтня 1872, котрымъ призначено для убогого духовеньства тымчасову запомогу въ загальнôй сумѣ 500.000 зр. зъ фонду религійного. Запомогу роздѣлювало само министерство на пôдставѣ внесень ординаріятôвъ и краєвыхъ властій (намѣстництвъ). Такужь провизоричну запомогу удѣлювано такожь въ слѣдуючихъ рокахъ 1873—1875. Въ дотычащôмъ державнôмъ законѣ финансовôмъ означено тую до державного буджету вставлену запомогу для духовеньства яко „державну заличку для фонду религійного", а въ финансовôмъ законѣ зъ р. 1875 навѣть выразно застережено, що тая заличка мае бути назадъ звернена державѣ въ р. 1876. Тымчасомъ заведено на пôдставѣ маєвыхъ законôвъ зъ р. 1874, именно закона зъ 7. мая 1874 Ч. 51. Д. з. д. такъ званый додатокъ а властиво податокъ на приходскй маєтки для фонду религійного (Religionsfondsbeitrag = Religionsfondssteuer) и зъ доходôвъ зъ того податку не тôлько покрыто давнѣйше удѣлянй запомоги, але и вызначено на рôкъ 1876 запомогу въ сумѣ 600.000 зр., котра то запомога теперь рôкъ-рôчно вставляєся въ буджетъ министерства вѣроисповѣдань, яко рôчна запомога для духовеньства.

Коли тымъ способомъ заратовано найбôльше наглячй потребы убогого духовеньства, правительство за той часъ приготовлялося до остаточного рѣшеня самои справы дотаціи духовеньства. Въ тôй цѣли ôтнеслося министерство до властій краєвыхъ (намѣстництвъ), щобы зôбрати потрѣбнй дата и поясненя 1) що до правного и економичного стану фонду религійного, 2) що до высокости самои дотаціи поодинокихъ приходôвъ, а именно а) що до точного обчисленя дѣйстного доходу зъ приходскихъ грунтôвъ, б) що до точного обчисленя иншихъ приходôвъ священика и строгого зреформованя цѣлого дотеперѣшного способу фасіонованя доходôвъ приходскихъ; 3) чи не далобыся перевести получшенье дотаціи въ иншій способъ, а именно черезъ регуляцію jura-stolae? 4) якъбы въ загалѣ далося перевести выровнанье дотаціи поодинокихъ приходôвъ и якъ бы выдобути зъ самого церковного, взглядно приходского маєтку и зъ фонду религійного жерело выстарчаюче для получшеня дотаціи духовеньства. О подôбнй поясненя ôтнеслося правительство такожь и до всѣхъ ординаріятôвъ. Головнй точки сихъ правительственныхъ дослѣдôвъ, якй мы тутъ пôднесли, выказуютъ досыть ясно, о що правительству найбôльше ходило. Те саме поступованье правительства выявилося було вже въ маєвыхъ законахъ и въ высше згаданôмъ способѣ удѣлюваня запомоги для духовеньства. А коли єще згадаємо о гадцѣ „концентраціи парохій", яка повстала недавными лѣтами въ лонѣ правительства, то вже майже совсѣмъ розъяснится стремленье правительства въ справѣ дотаціи духовеньства. Видимо розходится тутъ передовсѣмъ о тое, щобы ніякъ не дати ничого зъ державныхъ доходôвъ на удержанье духовеньства. А понеже, чи сякъ чи такъ, всежь таки треба зъ ôткись выдобути фондôвъ на побôльшенье дотаціи духовеньства, то правительство старается выдобути потрѣбнй до того жерела зъ самогожь таки маєтку церковного (въ найобширнѣйшôмъ сего слова значеню) — отже зъ фонду религійного, зъ дотаціи поодинокихъ добре выпосаженыхъ приходôвъ, зъ доходôвъ приходскихъ а взглядно зъ ихъ бôльше строгого фасіонованя и т. д. Въ тôй цѣли наложено податокъ на приходскй маєтки для фонду религійного, переведено нове фасіонованье доходôвъ приходскихъ, заряджено бôльше строге выслѣдженье доходôвъ и т. д. Очевидно, що правительство станувши на такôмъ становищу, вважаєся въ правѣ взяти цѣлый дотеперѣшный маєтокъ церковно-дотаційный пôдъ свôй зарядъ, пôдъ свою контролю и пôдъ свою волю.

(Дальше буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Кореспондентъ вѣденьскои Press-ы подае намъ близшй вѣдомости о найновшôмъ ôткрытю тайнои печатнѣ нигилистôвъ въ Петербурзѣ на улици середнôй мѣщаньскôй. Нигилисты — пише ôнъ — показали знову, що ихъ не такъ легко ôтстрашатъ строгй мѣры, предпринятй Лорисъ Меликовомъ. Мимо старанного надзору домôвъ зъумѣли они свою печатню умѣстити тамъ, где того полиція найменше сподѣвалась, именно въ найбôльше залюдненôй частинѣ мѣста, въ домѣ генерала-адъютанта престолонаслѣдника, въ котрôмъ мѣстився ôтдѣлъ полиціи и мировый судія. А чижь можна було такъ легко догадатись, що майже зъ пôдъ очій полиціи выходятъ революційнй ôтозвы? Плянъ нигилистôвъ бувъ дуже дотепный, и лишь случай, а властиво дотепъ одного тайного полициста напровадивъ полицію на слѣдъ. Нигилисты ôтнайняли собѣ въ згаданôмъ домѣ три комнаты у тапецира и входили тутъ лишь яко робôтники. Яко такй знесли они тутъ поволеньки черенки, кашты и ручну машину типографичну такъ зручно, що не звернули пôдозрѣня навѣть самого властителя льокалю, котрый въ прочѣмъ бувъ собѣ чоловѣкомъ простенькимъ, несвѣдомымъ ни читаня ни писаня. Колижь проклямаціи появлялись безъ перестанку, тогды полиція звернула свою увагу именно на три домы, а одинъ тайный полицистъ почавъ наглядати навѣть и дôмъ самогожь генералъ-адъютанта. Нечувана рѣчь! Въ ночи о першôй годинѣ окружено дôмъ, а въ печатни придыбано 16 робôтникôвъ, всѣ приряды типографичнй, книжки и значне множество рукописій, але мимо того не выслѣджено, кто єсть головнымъ редакторомъ и чи придержанй робôтники входили въ складъ редакціи. Увязненй не даютъ ніякихъ поясненъ и обстаютъ притôмъ, що ихъ нанято лишь до працѣ.

Дослѣды полиціи въ печатняхъ петербурскихъ доказали, що въ послѣдныхъ часахъ убуло тамъ черенокъ на 800 пудôвъ, котрй имовѣрно находятся въ рукахъ нигилистôвъ.

Лорисъ Меликовъ наказавъ прискорити всѣ политичнй процесы, щобы бодай по части выпорожнити петропавловску крѣпость. Засудженыхъ належитъ сей часъ выслати на призначенй мѣстця. Богато нигилистôвъ выйде на волю и лишится пôдъ надзоромъ полиційнымъ. Засудженй на перенесенье будутъ вывезенй на островъ Сахалинъ (въ тихôмъ океанѣ, при всхôднôмъ побережю сибирійскôмъ). 13 цвѣтня выплыне съ ними паровець „Нижній Новгородъ" зъ пристани одескои.

Новый дневникъ „Берегъ" заснованый накладомъ правительства на великй розмѣры подае слѣдуючй цѣкавй даты про нигилистôвъ: Межи нигилистами увязнеными ôтъ р. 1874—77 належало 80% до шляхты, духовеньства, корпусу официрского, купцѣвъ, мѣщанъ и школярôвъ, проча частина складалась зъ робôтникôвъ фабричныхъ, жидôвъ, маломѣщанъ и пачкарôвъ. Нигилистокъ було 63. Загальна сума увязненыхъ выносила 19.000 особъ.

Болгарія. Князь Александеръ прибуде до Софіи 23 марта (4 цвѣтня). Въ поворотѣ зъ ювилею царского навѣстивъ ôнъ князя Кароля румуньского въ Букарештѣ. 23 марта ôткрые болгарску скупщину нововыбрану.

Англія. Выборы до парляменту звертаютъ на себе всю увагу народа. 15 цвѣтня будутъ покôнченй.

Въ Афганистанѣ розъярилась вôйна на ново. Пôдчасъ коли генералъ Робертсъ укладався съ афганьскими начальниками, котрй взяли въ свою опѣку Муза хана, сына детронизованого емира Ширъ-Алёго, повстали на ново племена межи Кабулемъ и Гандамакомъ. Пôсля телеграмы зъ Кабулю зъ 6 (18) марта ударивъ непріятель на крѣпость Батія, однакожь его ôтперто съ малыми стратами зъ стороны Англичанъ. Але 17 (29) марта розпочалась знову борба межи войсками афганьскими пôдъ начальствомъ Магомедъ-хана и Хазарами, котра еще не рѣшена. По донесенямъ бюра Райтера пôднесли оружье всѣ племена, поселенй на линіи комуникаційнôй межи Кабулемъ и Индією. Пригадуємо, що Магомедъ-ханъ, ôтпертый Робертсомъ въ грудню м. р. пôдъ Кабулемъ, где облягавъ таборъ англійскій въ Шерпурѣ, обѣцявъ на весну прійти съ бôльшими силами. Такъ и сталось. Ôтъ кôлькохъ недѣль голосили моляги (священники) святу вôйну противъ Кафирôвъ (англичанъ) и були такъ смѣлыми, що ôтозвы военнй прилѣплювали на шатрахъ англійского табору. Генералъ Робертсъ ôтповѣвъ на тй проклямаціи заказомъ ношеня зброи въ цѣлôй окрестности на 5 миль далеко. Починъ сеи вôйны стоитъ имовѣрно въ звязи съ появленьемся Абдурамана хана въ афганьскôмъ Туркестанѣ. Сей союзникъ Россіи стоитъ въ Тактипули, недалеко мѣстцевости Балку. Губернаторъ афганьскій, поставленый Англичанами, утѣкъ, а войско его перейшло на сторону Абдерамана. Тактипуль лежитъ 360 миль англ. на пôвнôчнôмъ заходѣ ôтъ Кабулю, а 320 м. англ. на пôвнôчнôмъ всходѣ ôтъ Герату, где пановавъ до сего часу Єюбъ ханъ, братъ Якова хана. Абдураматъ порозумѣвся съ Єюбомъ, щобы спôльными силами прогнати Англичанъ.

Вôйна афганьска стаєсь въ Англіи съ кождымъ днемъ бôльше непопулярною.

Нѣмеччина. Офиціяльнй дневники голосятъ лишень миръ, покликуючись то на бесѣду, котру въ день родинъ мавъ цѣсарь до генералôвъ нѣмецкихъ и въ котрôй заявивъ надѣю, що не скоро ôткрыєсь поле для практичного зъужиткованя ихъ милитарныхъ вѣдомостій, то на гратуляційну депешу царя Александра въ день 84 родинъ цѣсаря Вильгельма, то знову на ôтповѣди сегожь, высланй въ Петербургъ. На тоастъ бо царскій ôтповѣвъ цѣсарь Вильгельмъ, що бачитъ въ нѣмъ явно те саме успособленье, котре лучило обохъ монархôвъ ôтъ давныхъ лѣтъ и котре причинилось до удержаня пріязныхъ ôтношень обохъ державъ, мимо окремо проваджeныхъ воєнъ. Темный политичный горизонтъ розъяснився проте якъ видко. Велику вагу привязує такожь берлиньска праса до довгихъ и частыхъ конференцій кн. Бисмарка съ кн. Орловомъ, котрый по ихъ думцѣ противный єсть союзови Россіи съ Францією. Гартингтонови же, котрый въ своѣй бесѣдѣ кандидатскôй до парляменту англійского перестерѣгавъ министерство Биконсфильда передъ союзомъ съ Австрією, понеже такій союзъ выкликавбы непорозумѣня съ Францією, ôтповѣдає Nordd. Allg. Ztg., якъ слѣдує: „Въ Англіи и Франціи моглибы зъ бесѣды Гартингтона заключати, що австрійска або нѣмецка политика єсть ворожою для Франціи. Мы констатуємо проте, що п. Гартингтонъ въ своихъ выводахъ ошибаєсь. Ани одна ани друга держава не маютъ интересу, а тымъ менше охоты позыскати для такои политики (противъ Франціи) Англію. Ани Австрія ани Нѣмеччина не маютъ ворожихъ тенденцій противъ другихъ державъ, чи то Россіи чи Франціи. Они хотятъ лишень убезпечити миръ для себе и для Европы. Въ прочѣмъ Англія, о скôлько вѣдомо, не старалась навѣть доси приступити до союза австрійско-нѣмецкого, а зъ другои стороны обѣ тй державы не намагались такожь позыскати для такои системы Англію."

Франція. До Temps пишутъ зъ Петербурга, що подорожь Братіяна до Вѣдня и Берлина и его конференціи съ кн. Бисмаркомъ выкликали тамже велике незадоволенье и що въ слѣдъ за симъ правительство россійске зажадало ôтъ кн. Кароля точного справозданя зъ предпринятыхъ переговорôвъ. На те мавъ кн. Кароль обявити себе готовымъ зъѣхатись съ царемъ Александромъ або въ Петербурзѣ або въ Ливадіи и пояснити всю рѣчь.

Оголошеный декретъ противъ Єзуитôвъ гласитъ: Зваживши, що годѣ довше терпѣти такй стоваришеня, котрй въ послѣдныхъ часахъ выступили ворожо противъ національного чувства; зваживши, що не пристоитъ и не можна ихъ николи авторизовати; зваживши, що се наказує органичный законъ зъ р. 1802 и другй розпорядженя — порѣшило правительство: згадане товариство розвязуєся, а забудованя ихъ маютъ бути въ протягу трехъ мѣсяцѣвъ замкненй и выпорожненй. Для институцій науковыхъ речинець сей продовжуєсь по потребѣ до 31 серпня 1880 р. Ходятъ поголоски, що Єзуиты будутъ мусѣли застосоватись до згаданого декрету, однакожь прочй конгрегаціи порозумѣлись межи собою и не предложатъ своихъ статутôвъ правительству до авторизаціи. Нунцій папскій, кардиналъ Нина заховує насупротивъ правительства найбôльшу резерву.

Румунія. Президентъ министрôвъ Братіяно удавався до Вѣдня и Берлина не лишь въ цѣли вынесеня Румуніи на достоиньство королевства, але мавъ такожь въ Вѣдни повѣдомити родичій княгинѣ Елисаветы (жены Кароля), що по мнѣнію лѣкарѣвъ вѣденьскихъ и вирцбурскихъ княгиня не може надѣятись потомства задля утробного недуга. Князь Кароль думає проте приготовити наслѣдство на престолѣ румуньскôмъ для свого братанка, котрого хоче адоптовати. Єсть се найстаршій сынъ старшого брата Каролевого, князевичь Вильгельмъ Гогенцолернъ, уродженый въ р. 1864.

НОВИНКИ.

— Комисія зложена зъ репрезентантôвъ выдѣлу краєвого и намѣстництва **удѣлила дальшй запомоги** на живнôсть зъ призволеного радою державною фонда въ сумѣ 250.000 зр. для повѣтôвъ рускои части Галичины: для повѣту чортковского 100 зр., для львôвского 3000 зр., для перемыского 600 зр. (додатково), для решôвского 3700 зр., для товмацкого 450 зр. Крôмъ того комисія признала дальше многимъ повѣтамъ залички и субвенціи на роботы публичнй, котрй далибы зъ-убожѣлôй людности способнôсть зарôбку.

— **На школу гончарску** у Львовѣ мѣсто Львôвъ ôтдає правительству грунтъ мѣскій, на котрôмъ теперь находится цегольня коло Софіивки. Рôчный выдатокъ на школу буде выносити 4000 зр. до котрои сумы и край причинитися має.

— **Нѣмецкій театръ**, пробувавшій рôкъ майже у Львовѣ и мавшій охоту осѣсти тутъ стало, вынѣсся зô Львова не могучи удержатися.

— **Зъ Станиславова** доносятъ, що тамъ має незабавомъ прибути комисія однои спôлки колѣёвои зъ Бельгіи щобы розглянути трасу желѣзницѣ Станиславôвско-Гусятыньскои.

(В) **Зъ Стрыя.** Мѣсто наше взялося серіозно до дѣла въ справѣ перетвореня школы реальнои на реальну гимназію. Не лишень, що выслано петиціѣ на руки послôвъ думы державнои, але и депутацію, котра має сю справу попирати. Въ сихъ дняхъ повернула депутація зо Львова и привезла якъ найкрасшй надѣи. Єго Ексц. Намѣстникъ якъ и Рада Шкôльна пріобѣцяли изъ своеи стороны попирати въ министерствѣ заходы нашого мѣста. По святахъ ѣдутъ делегаты п. Попель и Фрухтманъ до Вѣдня. Єсть надѣя, що уже съ будущимъ рокомъ школьнымъ буде отворена 1-ша кляса. — Вѣсть тоту приймутъ радôстно священики стрыйского повѣта, що за-для браку ôтповѣдного закладу мусятъ доси едуковати своихъ дѣтій у Львовѣ, Станиславовѣ и Дрогобычи.

— **Закладъ въ Дроговыжи**, заложеный звѣстнымъ щедролюбнымъ фундаторомъ бл. п. гр. Скарбкомъ, єсть призначеный пôсля завѣщаня фундатора на тое, щобы въ нѣмъ образовалася и выховувалася убога молодѣжь до 18-го року житя. Головна увага звернена тутъ на образованье молодѣжи въ рôжныхъ галузяхъ ремесла. Передъ кôлькома лѣтами отворено сей закладъ, въ котрôмъ теперь находится кôлька сотъ хлопцѣвъ и дѣвчатъ на науцѣ. Такій закладъ пôдъ ôтповѣднымъ руководствомъ може безперечно дуже много причинитися для добра краю, для котрого розвою потреба передовсѣмъ образованыхъ ремѣсникôвъ. Але съ жалемъ мусимо пôднести, що вже ôдъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ обѣгаютъ дуже непотѣшаючй а навѣть страшно сумнй вѣсти о тôмъ закладѣ. Була лаконична згадка о тыхъ вѣстяхъ и въ польскихъ дневникахъ, подано, що учит. Вестфальскій мавъ спастися бѣгствомъ, що Выдѣлъ краєвый вдався въ тую справу, щобы дослѣдити и усунути виновныхъ и запобѣгчи дальшôй соблазни. Однакожь ôтъ того часу опинія публична не зôстала заспокоєна. Результатъ слѣдства невѣдомый, а вѣсти, якй неперестаютъ кружити о дроговыскôмъ закладѣ, ніякъ не можутъ привернути давнои доброи славы сего закладу. Досыть буде згадати, що непорядки, котрй дали причину до тыхъ вѣстій, маютъ дуже яскраво и въ великихъ розмѣрахъ грѣшити противъ карнои уставы а именно противъ §. 128 у. к., що моральнôсть молодѣжи була пôдорвана въ соблазняючій способъ и то власне зъ тои стороны, котра повинна наглядати за моральнымъ веденьемъ молодѣжи. Рѣчь ясна, що така справа не дасться забити мовчаньемъ, а що тôлько строге укаранье и усуненье винныхъ може успокоити занепокоєну опинію публичну. Коли начальство съ цѣлою рѣшимостію вырве зло съ корѣнемъ, тогды и тôлько тогды може бути публика спокôйна о долю молодѣжи умѣщенои въ тôмъ закладѣ. А на повнôмъ привернену доброи славы для такъ важнои институціи залежитъ не тôлько самому закладови, але и цѣлому краеви. Для того не можемо розумѣти, для чого тая справа повивася доси въ загадочну митичнôсть, котра може тôлько зашкодити, божь се не користно, коли кружатъ вѣсти може и въ гдечѣмъ пересаднй, а публика незнає, чи зло вже разъ на все и основно зôстало усунене.

— **Именованье.** Цѣсарь именувавъ совѣтника суду краєвого зъ Черновець Войт. Кохановского совѣтникомъ высшого суду у Львовѣ.

— **Застрѣлився** д. 20. л. марта Володимиръ Б. властитель дôбръ Паркоша въ повѣтѣ пильзеньскôмъ въ хвили, коли зъѣхала судова комисія, примусово вывластити его зъ дôбръ и передати въ посѣданье новому властителеви.

— **Здоровлье царевои россійскои**, якъ голосятъ бюлетины послѣднй лѣкарôвъ Боткина и Алишевского зъ дня 26. марта, оголошенй въ россійскихъ часописяхъ, не полѣпшилося, але противно царева при грôзнôй хоробѣ опадає на силахъ.

— **Ексцѣсарова Евгенія**, вдова по Наполеонѣ III. постановивши собѣ посѣтити нещастне мѣстце смерти свого одинокого сына, Люи, погибшого въ вôйнѣ съ Зулюсами, сповнила свое намѣренье. Въ страшный лат. четверъ выѣхала зъ Chislehurst, щобы зъ Southampton Кораблемъ ôтплынути до землѣ Зулюсôвъ въ товариствѣ кôлькохъ приязныхъ ѣй особъ. Передъ ôтѣздомъ да-

лася ôтфотографовати, щось ажь въ 30 позахъ, такъ що газеты досыть справедливо пыталися, чи то не за много позъ на ексцѣсареву, вдову и тужащу за сыномъ матѣрь.

— **Єзуиты** купили ôтъ кн. Оссуна замокъ близько Мадрита.

— **Въ Краковѣ** въ велику суботу, вечеромъ пôдчасъ ресурекціи въ костелѣ Бернардинôвъ, коли священикъ съ монстранціею въ рукахъ обхôдъ ôтбувавъ по костелѣ, якійсь Ставиньскій, послугачь публичный, пропхався до священика и хотѣвъ єму зъ рукъ монстранцію выдерти. Нарôдъ не допустивъ до того и Ставиньского заразъ при выходѣ зъ костела полиція арештовала.

— **Князь Теодоръ баварскій**, братъ нашои цѣсаревои, одержавъ урядове позволенье выконувати практику лѣкарску. Кн. Теодоръ одержавъ бувъ дипломъ на окулиста въ року 1872 на университетѣ въ Монахіюмъ. Теперь князь-лѣкаръ дуже совѣстно сповняє свою практику. Збудженый, якъ кажутъ, въ ночи ѣде кôлька миль нести помôчь лѣкарску недужимъ а убогимъ въ додатку еще и грошеву помôчь дає на лѣки.

— **Выстава псôвъ** ôтбуваєся теперь у Вѣдни. 28 и 29 л. марта посѣтило єи надъ 7000 гостій. Дня 29. посѣтила выставу цѣсарева, котру принявъ президентъ выставы кн. Траутмансдорфъ. Потôмъ наступило роздаванье нагородъ н. пр. срѣбнѝ пугарѣ подôставали гдеякѝ властителѣ псôвъ, гдеякѝ зновь „дипломы гоноровѝ.“

— **Конкурса учительскѝ.** Окружна рада школьна въ Надвôрнôй розписує д. 27 марта конкурса на слѣдуючѝ посады учительскѝ: I Въ повѣтѣ богородчаньскôмъ на посады съ выкладовымъ языкомъ польскимъ: а) молодшого учителя при 4- кляс. школѣ етатовôй мѣшанôй въ Богородчанахъ съ плат. рôчн. 270 зр. б) другого учит. при 2-кляс. шк. етат. мѣшанôй съ платою 450 зр. II въ повѣтѣ надвôрняньскôмъ: а) посада старшого учит. съ плат. 500 зр. а молодшого 300. зр. при 4. кляс. ет. шк. мужескôй въ Надвôрнôй съ языкомъ выклад. польскимъ. б) посады учит. при 1-кляс. шк. ет. съ выклад. яз. рускимъ въ Камѣннôй, Краснôй и Парыщу съ платою 300 зр. и помешканьемъ. в) Посады при шк. филіяльныхъ съ выкладовымъ яз. рускимъ: въ Цуцыловѣ, Дорѣ, Майданѣ горѣшнôмъ, Перероcли, Струпковѣ, Тарновици лѣснôй, Велесници, Волосовѣ и Зеленôй съ плат. 250 зр. и помешканьемъ. Убѣгателѣ квалификованѝ маютъ внести поданя пôсля арт. 3. уст. школьнои зъ д. 2 мая 1873 до ц. к. Окружнои рады школьнои въ Надвôрнôй до д. 20. мая 1880.

Вѣсти епархіяльнѝ:

Изъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту получили: Всч. оо. Алекс. Корытко на парохію Богаткôвцѣ; Тома Решетыловичь на приходъ Росохачь; Мих. Левицкій на Вербѣжъ нижній.

Кан. институцію получили: Всч. оо. Андр. Иньевичь на пар. Иванôвка дек. Гусятыньского; Мих. Ивасьечко на кап. Рожиска дек. Скалатского; Іос. Смольницкій на кап. Кричка.

Завôзванѝ до кан. институціи: Тер. Котовичь на кап. Лѣсеничѝ; Юл. Левицкій на кап. Жизномиръ.

Упокоився Всч. о. Мих. Кубійчукъ парохъ зъ Биткова.

Личный додатокъ зъ фонду рел. получивъ Всч. Юл. Онишкевичь.

Марк. Сѣрецкій получивъ завѣдательство въ Корничи.

Левъ Авдыковичь зрезигновавъ зъ наданои єму посады сотр. въ Збаражи.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

(*Г.*) Першій разъ святкували **Русины въ Коломыѣ** память великого руского поета Тараса Шевченка вечеромъ музикально-литературнымъ. Вечеръ сей ôтбувся 9 (21) марта въ великôй сали ратушевôй касинаресурсы. Саля була такъ заповнена гôстьми, що опôзнившіся не могли вже карты вступнои дôстати. Межи гôстьми бачили мы съ великою пріятностію представителѣвъ всѣхъ станôвъ нашого руского народу. Наше духовеньство, урядники, професоры, мѣщане и селяне всѣ разомъ приспѣли, щобы почитати память великого генія, кобзаря, пророка нашои Руси. Першій се разъ може, где Русины разомъ въ такôй гармоніи зôйшлися. Давъ бы Богъ, щобы се частѣйше лучалось, щобы нашѝ партійности розрываючѝ нашь нещастный нарôдъ уставали мало помалу. Великою радостію перенялося руске серце, що и представителѣ другихъ народностій прибули на сей вечеръ именно численно дуже появилися Поляки.

Вечеръ съ своєю богатою програмою такъ що до своєи литературнои якъ и музикальнои части пôсля гадки Русинôвъ и не-Русинôвъ повѣвся хорошо. Въ своѣмъ ôтчитѣ подавъ учитель гимн. Гр. зъ житя Шевченка все тоє, що вправдѣ бôльшôй части публики рускои извѣстнымъ єсть, но все таки якъ на першій разъ потребнымъ оказалося, и начертавъ становище поета супротивъ двохъ братныхъ народôвъ безъ всякого пристрастія, познакомляючи въ хронологичнôмъ порядку съ бôльшою частію творôвъ єго подаючи содержанье и мысль кождого кôлькома словами. Декламація „До Руси“ Стебельского выголошена съ повнымъ чувствомъ п. М. привела въ восторгъ кожде руске серце. Такожь и декламація зъ творôвъ Шевченка: „Думы мои“ пріятною для публики була, хоть менше модуляціи голосу нѣжь въ першôй. Признати треба декламаторови натуральнôсть и бракъ всякои пересады. Пѣснь: „Помарнѣла наша доля“, ôтспѣвану п. Гуш. дуже милымъ голосомъ принято громкими рукоплесканями. Пѣсни: „Разбойникъ“ и „Баркароля“ ôтспѣвано пôсля мнѣнія знатокôвъ музики хорошо съ знаньемъ повнымъ рѣчи. Жаль тôлько, що не заступлено ихъ нашими галицкими або украинскими пѣснями, которыхъ такъ много нашь нарôдъ має и ними передъ цѣлымъ свѣтомъ величатися може. Панѣ П. плѣняла всѣхъ своимъ спѣвомъ совсѣмъ отвѣтнымъ науковымъ правиламъ вокальнои музики. Продукція Панѣ Р. и Пана Гуш. на фортепянѣ ôтповѣла въ загалѣ своѣй задачи. Хоры два: „Щасть намъ Боже“ и „Збудилась Русь“ ôтспѣвала наша руска гимназіяльна молодѣжь добре — другій съ совершенымъ вдоволеньемъ публики.

Въ часѣ вечера наспѣли слѣдуючѝ телеграмы:

1) Станиславôвъ: Почитаючимъ память народного поета и дѣятеля, сповняючимъ заразомъ великій Єго завѣтъ братолюбія, сердечный привѣтъ и достойна честь ôтъ станиславôвскои филіи „Просвѣты.“

2) Львôвъ: Честь и слава Вамъ мужѣ старого руского города, що зôбрались звеличати нашого великого поета незабутного Батька Тараса. — Рускѝ питомцѣ.

3) Станиславôвъ: Не могучи явитись лично въ Вашôмъ крузѣ, засылаю щирый привѣтъ желанія, най знамя Тараса соединитъ всѣхъ Русинôвъ, укрѣпитъ въ вѣчнôй надѣи и любвѣ. — Верхратскій, редакторъ „Денницѣ.“

4) Львôвъ: Братôвъ святкуючихъ память великого народного генія здоровлятъ щиро щирѝ поклонники „Тараса.“ — Товариство „Просвѣта.“

5) Львôвъ: (письмо). Поздоровленье до згромадженыхъ гостій на вечерницяхъ въ память Шевченка: Поминайте коломыйскѝ Русины, память нашого найпершого поета не тôлько словомъ, а и дѣломъ. Нехай ôтъ нынѣшнои хвилѣ братолюбіє поєднає всѣхъ коломыйскихъ Русинôвъ, а тогды Вашь патріотизмъ дасть убогôй рускôй неньцѣ пôльгу. Не мертва буква, а жива та голосна рôдна мова най буде знаменемъ нашои народности. Такимъ способомъ почтите належито нашого дорогого батька Тараса Шевченка. Львôвъ 20 марта. Молодѣжь гимназіи академичнои.

На закôнченье сего справозданя щире спасибôгъ всѣмъ Панамъ и Панямъ, котрѝ взяли участь въ тôмъ вечери а честь и слава Всечестнымъ гостямъ, що прибули почтити память великого свого мужа.

ВСЯЧИНА.

— **Щобы за тоє у насъ було,** якбы при агитаціяхъ выборчихъ такъ негречно говоривъ кто про министерство, якъ въ Англіи. У насъ затаскалибы раба божого въ тôй хвили до тюрмы, колибы при выборахъ давъ министрови одну таку назву, якѝ теперь дôстаются щедро и безкарно Биконсфильдови. Ирляндцѣ зовутъ Биконсфильда, першого министра, въ своихъ ôтозвахъ: „авантурникъ“, „интригантъ“, „смертельный ворогъ“, „потомокъ непоправленого злодѣя, що обôчь Христа висѣвъ на крестѣ“ и т. д. Навѣть Гледстонъ называє Биконсфильда: „линоскокомъ“, „рабôвникомъ морскимъ“, „паршивымъ политикомъ (Биконсфильдъ зъ роду жидъ). Иншѝ зовутъ єго „дитячою головою“, „осломъ“, „чигающимъ крокодилемъ“, „деспотою“, „нарушителемъ правъ“ и т. д. Давный министеръ Станфельдъ называє єго „архпошуканцемъ“, котрый на мѣсце давнои конституціи поставивъ идола рядôвъ личныхъ — не яко зверхникъ державы, але яко заушникъ королевои.“ Такѝ то въ Англіи агитаціи выборовѝ!

— **Посольства чужоземнѝ въ Петербурзѣ.** Постоянныхъ посольствъ въ Петербурзѣ єсть 23. Зъ тыхъ посольства: англійске и нѣмецке маютъ власнѝ купленѝ домы, посольства австрійске, француске, италійске, ишпаньске, китайске и португальске наймаютъ цѣлѝ окремѝ домы, а прочѝ вынаймаютъ тôлько умѣщеня, платячи ôтъ 980—10000 рубл. рôчного чиншу. Найбôльше прислуги: дворакôвъ, льокаѣвъ, стрѣльцѣвъ, куріерôвъ, вôзникôвъ, кухарôвъ, и женьскои прислуги маютъ посольства англійске, нѣмецке и француске, ôттакъ ажь: ишпаньске, италіяньске, турецке и китайске. Найзнаменитшѝ обѣды, балѣ, принятя пôдчасъ „дипломатичного сезону“ (ôтъ 15 грудня до 1 цвѣтня) даютъ посольства: англійске, нѣмецке, француске и австрійске. Славу першого дипломатичного салону вже ôтъ 15 лѣтъ має посольство англійске по ôтъѣздѣ зъ Петербурга ишпаньского посла, герцого д'Оссуна, бувшого Креза межи дипломатами 60-ыхъ рокôвъ. Такожь давнѣйшій австр. посолъ бар. Лянгенау, бувшій senior-омъ заграничного дипломатичного корпуса въ Петербурзѣ, дававъ славнѝ балѣ, обѣды, а и теперѣшный австр. посолъ генер. Швайницъ задумує устроювати частшѝ принятя. Найбôльшу плату побирає посолъ англійскій — 8.000 ф. штерл. (80.000 рубл.) кромѣ готового помѣщеня, прислуги, коней, еквипажѣвъ; француской 150.000 франкôвъ; австрійскій 50.000 рублѣвъ крôмъ помѣщеня; американьскій 40.000 рублѣвъ, китайскій 50.000 рубл. (посолъ Чунгъ-Хоу 64.000 рубл.); японьскій 30.000 рубл.; турецкій, перскій, бразилійскій, голяндскій, ишпаньскій и италіяньскій ôтъ 25.000—35.000 рубл. Менше дôстаютъ (ôтъ 6—20.000 рубл.) бельгійскій, баварскій, датскій, виртембергскій, шведскій, швайцарскій, грецкій, румуньскій, перуаньскій и сербскій.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Ужитокъ змерзлыхъ бараболь.** Сего року була зима дуже остра, и якъ довѣдуємося зъ гдеякихъ сторôнъ, позакопуванѝ бараболѣ померзли. Однакожь змерзлѝ бараболѣ не страченѝ для ужитку худобы або людій. Кожда ростина, вбита морозомъ показує при розмерзуваню воднѝ, слизистѝ комôрки. Гдекто думає, що такъ само, якъ вода въ затканôй посудѣ замерзла, розсаджує посуду, такъ такожь и замерзаючій сокъ ростины розсаджує ткани, стѣны комôрокъ а потому при розмерзуваню той плынъ кисне и гніє. Але у бараболь того процесу нема. Комôрки черезъ розморозь не розтрѣскуются, тôлько вода выступає зъ комѣрокъ и збираєся помежи ними, где крепне въ лѣдъ. По таяню комôрки не маютъ вже здôбности выдѣлену воду назадъ въ себе приняти и для того вымираютъ, бо потребуютъ вогкости до житя. Бульба змерзла єсть мягка, зъусюда сочитъ вода, тратитъ силу кôлченя и зъ єи лупины верхнои выступає вонючій непріятно сокъ, котрый походитъ зъ салянина, органичного алькалоида. Колибы хотѣвъ добути зъ бульбы мучицю, то выдобуде зъ неи тôлько одну четверту часть, отжежь три четвертины пропадаютъ. Але про тоє, якъ анализа выказує, морозъ не змѣнивъ, ни не ушкодивъ скôлькости мучицѣ, отжежь черезъ морозъ въ своѣмъ поживнôмъ значеню бульба ничого не стратила и штучнымъ способомъ можна єи зновъ на хосенъ и ужитокъ чи то худобы, чи чоловѣка привернути. Той штучный способъ дуже простый. Замороженѝ бараболѣ кидаются въ студену воду, щобы выполокалися и змякли. Коли змякнутъ, зцѣджуєся вода и бараболѣ просушуются. Сушити ихъ можна або на штучнôмъ теплѣ т. є. въ печи, на печи и т. д. або и на дворѣ, отъ якъ: на тоцѣ розсыпавши въ стодолѣ, въ коморѣ на помостѣ, а якъ погода, то навѣть и на муравѣ або на твердихъ якихъ пôкладкахъ. Колибы пôдъ той часъ бувъ дощь, розмочивбы ихъ, а потому, якбы засвѣтило сонце, высушилобы ихъ. Высушенѝ бараболѣ можна ôттакъ еще и цѣлѝ тыжднѣ спотребовувати, коли ихъ на сухôмъ мѣсци переховаєся. Въ перуаньскихъ горахъ жителѣ нарочно выставляютъ бараболѣ на морозъ, щобы ôттакъ розмочивши ихъ и пересушивши довше могли ихъ перховати. То еще наконець треба замѣтити, що богато лѣпше сушити бараболѣ н. пр. на току именно на вѣтровôмъ протягу, нѣжь штучнымъ тепломъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вп. Ред. учитель въ *Верхни.* Мы выслали Вамъ всѣ чч. позаякъ Вы выразно не заявили, ôтъ коли Вы жичили собѣ предплачувати нашу часопись. Що до „Спѣванника шк., то мы Вамъ єго пришлемо, просимо тôлько насъ карткою завѣдомити, якого вы жадаєте, бо о кôлько намъ вѣдомо, єстъ бôльше „Спѣван. шк.“ якъ отъ: Федьковича, Вахнянина, Данила Млаки, Шушковского. Просимо для того намъ близше написати. *Вч. о. Ц. въ С.* Процесъ краковскій еще не скôнченый. *Вч. Л. въ Д.* Ваша допись бôльше религійного содержаня булабы отвѣтнѣйша для „Сіона.“ *Вп. п-ть К. въ З.* Вашу статю одержалисьмо. Ôтповѣдь дамо по перечитаню. Присланѝ датки для „Школьнои помочи“, на памятникъ Шевченка и на Библіотеку передано, куда слѣдує. Ôтповѣдь на поодинокѝ пытаня листовно.

Курсъ львôвскій зъ дня 27. л. марця 1880.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку. (безъ текучого куп. безъ купону)				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	261	75	264	75
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	163	—	166	—
Банку гиц. галиц. по 200 р.	292	-	296	-
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97	10	98	10
„ „ „ по 4% ав.	89	75	90	75
„ „ „ по 5% ав. період.	97	10	98	10
Банку гип. галиц 6% ав.	100	—	102	—
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	75	102	75
3. Листы довжнѝ за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	-
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98	—	99	—
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99	50	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	25	—	25	75
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	46	5	56
„ цѣсарскій	5	51	5	62
Наполеондоръ	9	45	9	56
Пôвимперіялъ	9	68	9	80
Рубель россійскій срѣбный	1	58	1	70
„ „ паперовый	1	24½	1	26½
100 марокъ нѣмецкихъ	58	20	59	—
Серебро	99	50	100	50

Важне для читаючои П. Т. Публики рускои!

Подаєся до вѣдомости П. Т. Публики рускои, що великій накладъ книги о. **Стефана Качалы:**

Polityka Polaków względem Rusi

такъ симпатично принятои всѣми Русинами и похваленои всею рускою печатію, уже вычерпуєся. Ктобы отже бажавъ набути еще тую важну для выученя исторіи нашого краю книгу, зволитъ поспѣшити съ замовленьемъ або до **Администраціи „Дѣла“** або до книгарнѣ **„Ставропигійского Института“** присылаючи (найлучше переказомъ почтовымъ) цѣну за книгу 1 зр. 50 кр. а за пересылку почтову 10 кр., разомъ — 1 зр. 60 кр. а. в. (4 ?)

ИВАНЪ ИГНАТОВИЧЬ

магистеръ фармаціи и хемикъ суд.

Львôвъ, ул. Коперника ч. 3.

Всхôдне кадило церковне кильо 4 зол.
Королевске кадило „ 6 „

Салоновѝ кадильця (тропички) чорнѝ и червонѝ, перфумы, пудры, мыла тоалетовѝ, перетворы глісериновѝ и косметики. Помады такъ до поросту волося якъ и убарвленя. — Мыло до голеня штука по 25 кр. — Klemantin, кроплѣ ôтъ болю зубôвъ (незавôдне средство) — Атраментъ чорный, литеръ 50 кр.

Atichenia, нехибне средство, выгубити грибъ домовый, литеръ 50 кр.

Средства до выводленя плямъ такъ изъ шолковыхъ якъ и вовняныхъ матерій, заразомъ и бѣлизни.

Всякѝ замовленя высылаю зворотною почтою; цѣнники пересылаю franco. 12—12

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH

у Львовѣ при улици Городецкôй ч. 22.

поручаютъ на сегорôчный сезонъ весняный свои пôдъ кождымъ взглядомъ знаменитѝ

СѢВАЧКИ РЯДКОВИ „НОВОГО МОДЕЛЮ“

сѣвачки широкометнѝ, плуги, бороны, культиваторы и т. д.

Иллюстрованѝ цѣнники gratis и franco.

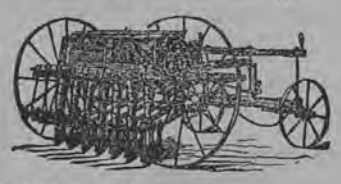

Репараціи совершаются як найдокладнѣйше и якъ найдешевше.

3—6

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: **Михаилъ Коссакъ.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 24. Львôвъ, Середа 26. Марця (7. Цвѣтня) 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Запросины до предплаты.

Съ 1 (13) цвѣтня розпочинаеся другій кварталъ, тожь просимо о скоре ôтновленье предплаты на слѣдуючій кварталъ, щобы не послѣдовала ніяка перерва въ высылцѣ нашои часописи.

Ново-приступаючѣ предплатники одержатъ „Святый Вечеръ“ Дикенса въ осôбнôмъ ôтбитку безплатно.

Предплата стоитъ на кварталъ 2 зр. на пôвъ року 4 зр. на цѣлый рôкъ 8 зр. а. в.

Ôтъ Администраціи.

До буджетовои розправы.

Вчера зôбралася рада державна и розпочалися многоважнѣ розправы буджетовѣ. При тôй спосôбности высказуютъ звычайно заступники народôвъ желаня народнѣ, высказуютъ недостатки и хибы державнои администраціи, представляютъ потребы поодинокихъ народôвъ. Не сомнѣваемося, що и нашѣ рускѣ послы радо схотятъ представити новôй радѣ державнôй всѣ хотьбы тôлько головнѣйшѣ потребы руского народа. Для того уважаемо нашимъ обовязкомъ подати голосъ, якій доходитъ насъ въ тôй справѣ:

„Въ Чехахъ Нѣмцѣ и Чехи ведутъ вправдѣ до нынѣ борбу, але предсѣ Чехи маютъ всѣ школы людовѣ ческѣ и не читалисьмо нигде скарги зъ стороны Чехôвъ, щобы у нихъ Нѣмцѣ робили якѣ експеримента дивоглядѣ на поли людового школьництва. Чехи маютъ кôлькайцять школъ середныхъ, политехнику, въ котрыхъ наука подаеся въ ческôмъ языцѣ, ба навѣть въ университетѣ маютъ кôлькайцять катедръ ческихъ. Навѣть 600.000 Италійцѣвъ жіючихъ въ Австрійскôй монархіи мае не то школы людовѣ и середнѣ съ италійскимъ языкомъ выкладовымъ, але еще окремыхъ до школъ италійскихъ инспекторôвъ въ Инсбруку, Тріестѣ и Гориціи. Здаеся, що въ цѣлôй Австріи не ма народу бôльше упослѣдженого пôдъ взглядомъ школьництва, якъ Русины, котрыхъ предсѣ въ Австріи 3 миліоны. Маемо 1403 школъ людовыхъ, одну гимназію и 3 катедры въ университетѣ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ. Отъ всѣ рôвнѣ(!) права. На сей разъ не будемо говорити о школахъ людовыхъ и гимназіяхъ.

Мы хочемо теперь поговорити гдещо о семинаріяхъ учительскихъ и звернути увагу нашихъ послôвъ въ Вѣдни, щобы тои справы не занедбували и рôкъ рôчно, хотяйбы и безъ успѣху, въ радѣ державнôй о ню допоминалися. Чи не кривда то до неба вопіюща, щобы на 1213 польскихъ школъ людовыхъ (пôсля справозданя Рады шк. за р. 1876/7) було 9 семинарій учительскихъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, коли тымчасомъ на 1403 школъ людовыхъ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ не ма ани одной семинаріи рускои?! Чижь не промавляе за введеньемъ руского языка выкладового въ всѣхъ семинаріяхъ Галичины всхôднои и тое, що тіи кандидаты, чи ôнъ Полякъ, чи Русинъ, станутъ всѣ учителями въ рускихъ школахъ? Ба навѣть много то уже женщинъ учитъ въ рускихъ школахъ по селахъ не умѣючи добре языка руского, бо зле читати по руски, якъ звычайно читаютъ семинаристки, не значитъ еще володѣти тымъ языкомъ. Въ ц. к. семинаріи учительскôй женьскôй и полученôй съ нею школѣ вправъ въ Перемышли вкралася пропаганда противъ нашому обрядови и народности. Чи школа удержована коштомъ державы мае бути средствомъ служачимъ до вспираня конвенту Бенедиктинокъ? Може кто замѣтитъ, що есть близько 100 школъ въ мѣстахъ повѣтовыхъ всхôднои Галичины съ польскимъ языкомъ выкладовымъ, тожь треба польскихъ семинарій. На такій закидъ ôтповѣмо, що есть 112 школъ съ нѣмецкимъ языкомъ выкладовымъ, а чомужь не ма семинарій нѣмецкихъ? Що гôрше, покривджено насъ навѣть и въ тôмъ, що въ 14 округахъ школьныхъ рускихъ одна семинарія припадае на 193·33 □ миль съ людностію 610.314, коли въ 8 округахъ польскихъ захôднои Галичины одна семинарія на 95·42 □ миль съ людностею 466.611. Зъ того выходитъ, що въ всхôднôй части повинно бути два разы таке число семинарій, яке есть теперь. Яка була цѣль такого непропорціонального утвореня семинарій, видно зъ справозданя Рады школьнои краевои зъ р. 1873/4 стр. 17, где сказано (по польски): „Хотячи кандидатамъ, выходячимъ зъ семинарій умѣщеныхъ въ захôднôй части краю, улекшити можнôсть старатися о посады учительскѣ въ всхôднôй его части дозволилисьмо въ двохъ тамошныхъ семинаріяхъ мужескихъ, с. е. въ Краковѣ и Решовѣ впровадити науку языка руского яко предмету надобовязкового. Отже якъ видно, не розходится о тое, щобы улекшити можнôсть удѣляня науки въ школахъ въ всхôднôй части краю положеныхъ, але о тое, щобы улекшити можнôсть старатися о посады въ рускихъ школахъ. Годѣ навѣть подумати, щобы чоловѣкъ не чувши николи въ житю руского слова, мôгъ за 4 роки по 2 годинъ тижневo, починаючи ôтъ азбуки, научитися руского языка такъ, щобы умѣвъ учити въ рускôй школѣ. Що гôрше, учитель руского языка и екзаминаторъ въ Краковѣ самъ умѣе ледво читати по руски. Галичина пôдъ взглядомъ школьництва находится въ выемковôмъ станѣ. Майже всѣ законы школьнѣ и розпорядженя министеріяльнѣ маютъ силу обовязуючу въ цѣлôй Цислитавіи, тôлько не въ Галичинѣ. Галичина мае окремѣ законы и окремѣ розпорядженя, котрѣ не выходятъ въ хосенъ народности рускои. Мимо волѣ насуваются тобѣ Русине слова Иліяды: «αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε πᾶσι».

Отже послы нашѣ повиннѣ жадати:

1) введеня руского языка выкладового въ всѣхъ семинаріяхъ учительскихъ всхôднои Галичины;

2) утвореня еще двохъ семинарій учительскихъ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ въ Золочевѣ и Дрогобычи (або въ Самборѣ);

3) установленя въ Львовѣ рускои комисіи ексаминаційнои для учителѣвъ школъ народныхъ и выдѣловыхъ въ мысль розпорядженя министерства просвѣты зъ дня 5. цвѣтня 1872, §. 29. Вправдѣ и се розпорядженье обовязуе всѣ краѣ Цислитавіи крôмъ Галичины. Доки мы будемъ вынятѣ зъ пôдъ загальныхъ правъ австрійскихъ, коли мы всѣ загальнѣ тягарѣ и обовязки австрійскѣ поносимо?! Окремѣ законы провинціальнѣ добрѣ суть ино въ процедурѣ судовôй. Просвѣта народу есть одна и до неи повинна бути дорога всѣмъ приступна а законъ въ тôй цѣли для всѣхъ справедливый.

Гадки Подолянина
о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Допоможи собѣ самъ!“
„Все соединеными силами всѣхъ!“

II.

(Конецъ.)

Рады народнѣ малибъ передовсѣмъ займатися переведеньемъ выборôвъ, чи то до радъ громадскихъ*) або повѣтовыхъ, чи до сойму або до рады державнои. Замѣтитъ може кто, що черезъ заведенье радъ провинціональныхъ розстрѣлятся силы, рады не могутъ порозумѣватися и выборы мусятъ выпасти некористно. То бувбы совсѣмъ хибный поглядъ, бо на то суть часописи политичнѣ, щобъ обговорювали справы текучѣ и удержували ту конечну звязь межи радами народными. А вжежь лекше управляти выборами примѣромъ въ округѣ Коломыйскôмъ, радѣ Коломыйскôй, якъ Львôвскôй, котра муситъ справу поручити одному чоловѣкови. Скорше може рада Коломыйска знати, якій тамъ чоловѣкъ може мати выгляды перейти при выборахъ и такого власне поставити кандидата, якъ одна рада

*) И тыхъ выборôвъ не можна собѣ легковажити тымъ бôльше, що навѣть по маломѣсточковыхъ радахъ берутъ перевагу Жиды та Поляки и выперaютъ численнѣйшій подекуды елементъ рускій, а по селахъ черезъ выборъ недбалои рады доходятъ нашѣ громады до упадку.

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ
(пôсля К. Дикенса). 15.

ОТДѢЛЪ IV.

Послѣдній зъ трёхъ духôвъ.

Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7; 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18 и 19.

Страшна мара приближилась до Скруджа повôльно и мовчки, а коли станула передъ нимъ, упавъ ôнъ на колѣна, дрожачи зъ страху, бо вже самъ воздухъ, окружаючій духа, мавъ въ собѣ щось переймаючого страхомъ.

Духъ бувъ одѣтый въ чорну, широку одѣжь, зъ пôдъ котрои видно було тôлько одну вытягнену руку. Колибы не тая рука, не можнабы було розпôзнати мары въ нôчнôй темрявѣ. Скруджь бачивъ добре, що постать духа була величезною, таемничою и страшною, але бôльше не знавъ ôнъ ничого, бо духъ не ôтзывався до него и не дававъ ему ніякихъ знакôвъ.

„Я бачу духа будучого Рôздва?“ спытавъ Скруджь.

Духъ не ôтповѣвъ ничого, тôлько показавъ рукою на землю.

„Ты хочешь показати менѣ тѣни будучихъ рѣчій? Чи не правда?“ пытавъ дальше Скруджь.

Горѣшна часть одежи духа порушилась при тыхъ словахъ: Духъ, видно, мусѣвъ кивнути головою, и се була едина ôтповѣдь зъ его стороны.

Хотя Скруджь бувъ вже привыкъ до товариства духôвъ, то всежь таки страхъ передъ сею таемничою появою бувъ такъ великій, що колѣна почали ему дрожати и ôнъ ледви мôгъ устояти на однôмъ мѣстци. Духъ стоявъ все еще тихо, мовбы чекавъ, доки Скруджь не охолоне зъ страху.

Але Скруджови не помагало тое. Зимный пôтъ обливавъ его тѣло, дрожь проникала его кости; ôнъ знавъ, що духъ дивится на него своими проникаючими очима, а ôнъ тымчасомъ бачивъ тôлько его таемничу руку и чорну одѣжь.

„Духу будучности“, сказавъ ôнъ, „я лякаюсь тебе бôльше, якъ всѣхъ твоихъ попередникôвъ. Я знаю однакъ, що ты не хочешь менѣ ничого злого зробити; я надѣюсь, що при твоѣй помочѣ стану иншимъ чоловѣкомъ, и для того готовъ я ити за тобою и сповняти, що менѣ прикажешь. Ну, щожь?

Духъ не дававъ ôтповѣди. Рука его показувала въ далину.

„Веди мене“ сказавъ Скруджь. „Веди мене, часъ уходитъ, а кожда его хвиля дорога для мене; веди мене скорше.“

Духъ двигнувся въ передъ, Скруджь ишовъ за нимъ. Они пôднялись и полинули по надъ каменицѣ Циты. Незабавомъ опинились они въ самôмъ осередку мѣста, на биржѣ межи купцями, що бѣгали по улицяхъ, побренькуючи золотомъ, збираючись часомъ въ невеличкѣ кружки и поглядаючи поспѣшно на грубѣ золотѣ годинники.

Духъ зупинився коло однои громадки купцѣвъ. Скруджь бачивъ, якъ ôнъ пôднявъ руку, показуючи на нихъ, и приступивъ ближше, щобы прислухатися ихъ розмовѣ.

„Нѣ“, говоривъ якійсь червоный череватый мужчина съ грубымъ пôдбородкомъ наче здорова пôдошва ôтъ чобота, „я не знаю, якъ се сталося, знаю тôлько, що ôнъ умеръ.“

„Коли умеръ?“ поспытавъ другій.

„Сеи ночи, якъ кажутъ.“

„Ну, а я гадавъ“, сказавъ третій, „що ôнъ николи не умре.“

„Богъ знае, якъ се сталося“, сказавъ першій.

„Незнати, якъ розпорядивъ ôнъ своимъ майномъ?“, спытавъ четвертый купець съ великимъ индычимъ носомъ.

„Не знаю ничого“, ôтповѣвъ купець съ великимъ пôдбородкомъ, „знаю тôлько те на певно, що менѣ ничого не записавъ.“

Сей жартъ принято гучнымъ смѣхомъ.

„Худый буде певно его похоронъ“, говоривъ ôнъ дальше. „Я не знаю никого, ктобы мавъ охоту ити за его домовиною. Хиба, щобы мы всѣ пôшли добровôльно.“

„Ябымъ пôшовъ“, сказавъ панъ съ индычимъ носомъ, еслибы хто справивъ добру стыпу. Инакше не пôду.“

„Отже я буду найлѣпшій зъ васъ всѣхъ“, сказавъ першій, „бо я не числю на стыпу, и пôду безъ интересу, если и вы всѣ пôйдете. Я все таки бувъ еще его найлѣпшимъ другомъ до самои смерти, бо якъ тôлько мы стрѣтилися колинебудь на улици, то все говорилисьмо собѣ „добры-день“ „якъ ся маете“ або „якъ тамъ“.

По тыхъ словахъ розôйшлася громада, а духъ потягнувъ Скруджа дальше по улици. За хвилю побачили они двохъ людій, що стрѣнулися на улици. Скруджь знавъ обохъ дуже добре. Були то дуже богатѣ и значнѣ купцѣ. Ôнъ все старався бути съ ними въ пріязныхъ ôтносинахъ, розумѣеся тôлько пôдъ взглядомъ интересôвъ.

„Здоровѣ“, сказавъ одинъ.

„Здоровѣ“, ôтповѣвъ другій.

„Чи знаете“, сказавъ першій, „старый скупарь померъ вже разъ предсѣ?“

(Дальше буде.)

центральна, котра ôтъ приватныхъ людей муситъ вывѣдоватись о такихъ справахъ и на пôдставѣ поодинокихъ личныхъ мнѣній комбинує кандидатуры.

Рады народнй повиннй такожь на то мати бачнôсть, щобъ признанй намъ права не осталися мертвою буквою на папери, а щобъ Русины ихъ уживали. Такъ примѣромъ належалобъ дбати о те, щобъ суды не вызначали розправъ въ рускй свята и не потягали Русина въ днѣ празничнй до суду, та щобъ слѣдства и розправы съ Русинами не ôтбувались по польски лишь по руски. Дальше належалобъ дбати о те, щобъ Русины такъ поодинокй, якъ и рускй корпораціи подавали до судôвъ и иншихъ властей поданя въ языцѣ рускôмъ. Лучалося такожь вже неразъ, що органы полиційнй и администраційнй надуживали своєи власти и робили на власну руку ревизіи у рускихъ селянъ конфискуючи при тôмъ выданя тов. Качковского и иншй рускй книжки и часописи а навѣть передъ судъ тягали за то нашихъ людей и все то уходило имъ безкарно, бо нашь селянинъ не вмѣє собѣ порадити, не свѣдомый своихъ правъ, не знає якъ упôмнутись за свою кривду. Чижь може мати евиденцію о всѣхъ такихъ случаяхъ одна рада центральна и чи моглабъ она собѣ раду дати, колибъ справдѣ доношено єй о такихъ справахъ? Та не разъ вже и за пôздно булобъ користати зъ єи информаціи.

Тутъ отже якъ на долони показуєся необходима конечнôсть радъ провинціональныхъ.

Рада така малабъ передовсѣмъ въ своѣмъ окрузѣ бачити на те, щобъ органы правительственнй не надуживали своєи власти и не кривдили нашихъ людей, а въ случаю такого надужитя повиннабъ сей часъ предприняти потребнй мѣры, щобъ дотычнй органы потягнено до отвѣчальности. Щобъ поданя до властей впошено въ рускôмъ языцѣ, на то можнабы собѣ въ той способъ порадити: Рада умовиласьбы съ певнымъ адвокатомъ, щобъ для партій, котрй єму нараитъ, робивъ рускй поданя, а тогды оголоситъ публично, що буде посередничити въ справахъ правныхъ и давати информаціи, до якого адвоката має партія удатись, щобъ занявсь єи справою. Способъ сей не тôлько принѣсбы корысти рускôй справѣ, але охоронявбы нашихъ селянъ и мѣщанъ ôтъ вызыскуваня покутныхъ писарôвъ або несовѣстныхъ адвокатôвъ. Нашй селяне подавалибы всякй поданя по руски, однакъ не умѣютъ собѣ порадити*) и глядятъ на омацки за людьми фаховыми та попадаютъ часто въ сѣти вызыскувачѣвъ. Колибъ отже рада народна утворила при своѣмъ выдѣлѣ бюро информаційне, селяне неперечно горнулибыся до него, а справленй ôттамъ до адвоката условленого радою, вносилибъ поданя до властей въ языцѣ рускôмъ. Таке посередництво розбудилобъ довѣріє мѣжь народомъ, котрый бачивбы, що рада дѣйстно займаєся єго справами и тогды въ данôмъ случаю голосъ рады бувбы у народу заповѣдію!

Где ту однакъ набрати такихъ адвокатôвъ, котрй схотѣлибъ вести справы по руски? Певна се рѣчь, що будутъ въ тôмъ взглядѣ трудности, однакъ при добрôй воли и тй перепоны далибъ усунутися.

Въ гдеякихъ мѣстахъ суть вже адвокаты або нотарѣ Русины, съ котрыми можнабъ въ такихъ справахъ условитися, а где не ма адвоката Русина, тамъ найдеся неразъ и чужій честный чоловѣкъ, котрый прійме собѣ юриста-конципієнта Русина, щобъ провадивъ такй справы. А вжежь кождый се радо учинитъ, если рада народна помножитъ єму клієнтелю. Подôбнй примѣры вже лучалися въ Перемышли, чи не можнабъ то завести всюда?

Суть однакъ справы такъ дрôбнй, що не оплатилосьбы и партіи ѣхати за тымъ до адвоката або нотара, ани трудити адвоката такою дрôбницею, а всежь треба знати, якъ уложити ôтповѣдне въ тôй справѣ поданье. Мы однакъ не маємо подôбныхъ рускихъ книжокъ, въ котрыхъ можнабъ поинформуватись въ такихъ справахъ и хватаємо за якогонебудь Sekretarza domowego або Selbst-Advocat-а и пишемо поданье по польски, бесьмо не обзнакомленй навѣть съ рускою терминологією юридичною. Знаю навѣть щирыхъ Русинôвъ, котрй предплачуютъ всѣ рускй часописи, належатъ до рускихъ товариствъ и всюда выступаютъ яко Русины, а прійде внести таке дрôбне поданье до староства, до суду, такъ нужь ôтписувати зъ Sekretarza domowego. Отже въ тôмъ власне наша хиба, що доси не зараджено такôй наглячôй потребѣ.

Для того одною зъ першихъ задачь радъ народныхъ рускихъ булобъ выданье руского правотаря, котрый однакъ не мавбы на цѣли заступити адвоката, лишь обôймати взôрцѣ дрôбныхъ подань до властей, а заразомъ подати информаціи, якъ треба поступати въ важнѣйшихъ справахъ, щобъ не понести шкоды въ своѣмъ правѣ. Такожь належалобъ постаратись о нове выданье юридично-политичнои терминологіи рускои, позаякъ выдана въ Вѣдни 1851 р. вже перестарѣла и не ôтповѣдає нынѣшнымъ потребамъ.

Народнй рады повиннй звернути пильну увагу на поле выхованя и школьництва нашого. Тутъ малибъ бачнôсть на те, щобъ рускому языкови бодай запевнити то мѣсце, яке єму признаютъ нынѣшнй законы. Требабъ наглядати, щобъ инспекторы окружнй не накидали противзаконно переважно-рускимъ громадамъ польского языка выкладового въ школахъ народныхъ, а где зовсѣмъ руске населенье, щобъ не змушували дѣтей учитись польского языка съ утратою часу и занедбаньемъ пожиточныхъ вѣдомостей потрѣбныхъ сельскимъ дѣтямъ; неменше належалобъ и о те дбати, щобъ инспекторы школьнй не выступали въ роли агитаторôвъ политичныхъ при выборахъ. Всякихъ подôбныхъ справъ може допильнувати и мати о нихъ докладну вѣдомôсть лишь кожда рада въ своѣмъ окрузѣ, отже и зъ того взгляду основанье радъ провинціональныхъ принеслобъ намъ великй користи.

Рады народнй повиннй займатись пильно такожь полѣпшеньемъ економичного быту народа. Говорится у насъ багато и пишеся о піяньствѣ и упадку народа, о вызыскованю єго черезъ лихварôвъ и банки, о вывлащуваню грунтôвъ селяньскихъ, о потребѣ закладяня касъ щадничихъ и пожичковыхъ, однакъ на то всё можнабъ сказати съ Гетемъ: „Grau, theurer Freund, ist alle Theorie!“ И справдѣ всё то позôстане въ значнôй части въ теоріи, на папери, поки тыми справами пекучими не будемо займатись на мѣсци, поки не возьмемось на щиро опѣкуватись нашимъ народомъ и вести єго, бо ôнъ ще въ такихъ справахъ ни на крокъ не обôйдесь безъ проводу.

Приходитъ менѣ тутъ на думку ординація высланыхъ на село въ часѣ холери лѣкарôвъ, котрй розсылали по хатахъ порошки до заживаня а кроплѣ до накроплюваня въ хатѣ въ цѣли дезинфекціи. Тымчасомъ пацієнты гдеякй замѣсть порошки заживати, посыпали ихъ по хатѣ, а кроплѣ заживали. Подôбно може статися и съ нашими радами о поправѣ быту економичного селянъ.

Тутъ треба безпосередной стычности съ народомъ, треба єму всё показати, се такъ а то такъ уладити, то тогды можемо надѣятися успѣха. Такимъ переведеньемъ потрѣбныхъ мѣръ въ цѣли полѣпшеня економичного быту селянъ моглибъ займатись лишь рады народнй, кожда въ своѣмъ окрузѣ. Рады народнй моглибъ на своихъ зборахъ обговорювати справы економичнй, уладжувати ôтчиты популярнй въ тôмъ предметѣ и такъ давалибъ селанамъ и мѣщанамъ змогу, обзнакомлятися съ тыми справами, обучатися а стыкаючись съ ними безпосередно моглибъ вплывати на переведенье ихъ въ практицѣ. Тутъ булабъ знову способнôсть для радъ показати народови, якъ они дбаютъ о єго долю, булабъ способнôсть придбати собѣ довѣріє того народа.

Наконець рады народнй малибъ добру способнôсть и повиннйбъ зайнятись обчисленьемъ населеня руского, перевести власну конскрипцію. Годжуся въ тôмъ взглядѣ совсѣмъ съ Ч. дописователемъ зъ Вѣдня въ 15 Ч. „Дѣла“, що при нынѣшныхъ обстоятельствахъ треба намъ съ своими силами обчислитися, а тымъ моглибъ займатись рады народнй. Справы сеи не треба собѣ легковажити; конскрипція переведена радами народными послужилабъ пôдвалиною до иншихъ працъ, котрй належалибъ въ кругъ дѣланя радъ рускихъ.

Здаєсь менѣ, що не треба бôльше доказувати необходимости закладяня радъ народныхъ рускихъ по всѣхъ значнѣйшихъ мѣстахъ нашого краю, щобъ они стояли на сторожи правъ нашого народа, опѣкувалися нимъ и пôдготовляли до самовѣжого житя горожаньского. Не такъ однакожь легко зробити, якъ сказати! То правда. Та по всѣхъ нашихъ мѣстахъ найдутся люде, котрй схотятъ занятись тою справою. Розумѣєсь, що мусимо приготовитись напередъ, що два и три разы намъ ôткинутъ статутъ, треба буде ôтноситись и до намѣстництва и до министерства, бо если то лучаєся при заснованю бурсъ (котрй по бôльшôй части тымъ лишь суть рускими, що даютъ удержанье рускимъ дѣтямъ*), то щожь доперва надѣятись, где иде о политичне товариство.

Однакъ не даймо залякатися такими перепонами, будутъ то лишь пробы, чи намъ не накучится таке неустанне подаванье и чи не залишимо дѣла, бо заперечити абсолютно не можутъ; маймо все на тямцѣ казку о муравли и Тамерлянѣ, а вытревалостію чей добьемося знову до значеня и рôвноправности на нашôй рôднôй земли. Наколибъ прійшло до основаня радъ народныхъ рускихъ, то повиннисьмо такожь о те дбати, щобъ до выдѣлôвъ выберати людей трудящихъ, рухливыхъ, съ правдивымъ пожертвованьемъ, а не парадієрôвъ и малёванцѣвъ, черезъ котрыхъ заснѣчуются найкрасше обдуманй институціи и товариства.

*) Задля недостачи такого веденя нашихъ селянъ, мы будемо фактично мати польскй книги грунтовй, мимо рускихъ протестôвъ въ часописяхъ!

*) О тôмъ ще скажу гдещо бôльше въ дальшихъ статяхъ.

Теперѣшна а будуча доля
НАШОГО ДУХОВЕНЬСТВА.

III.

[Предложеня намѣстництвъ о пôдвысшеню дотаціи. Минимальна сума потрѣбна на покрытье пôдвысшеня дотаціи. Рôжниця межи правительственнымъ предложеньемъ а внесенями намѣстництвъ.]

Єще окружникомъ зъ 2 грудня 1870 Ч. 578 ôтнеслося министерство до краєвыхъ намѣстникôвъ, щобы они высказали свою гадку що до пôдвысшеня дотаціи и предложили въ тôмъ взглядѣ свои внесеня. На пôдставѣ тыхъ внесень краєвыхъ намѣстникôвъ слѣдовалобы конгруу въ такій способъ пôдвысшити:

въ долѣшнôй Австріи: на 1600 зр. (для самого мѣста Вѣдня), 1200 зр. (для предмѣсть Вѣдня), 800 зр. для приходникôвъ, 600 зр. (для мѣстцевыхъ капелянôвъ), 500, 450 и 400 зр. (для сотрудникôвъ);

въ горѣшнôй Австріи: на 800 зр. (для приходникôвъ безъ рôжницѣ);

въ Зальцбургу: на 500 зр. (приходники), 400 зр. (сотрудники);

въ Тиролю и Форальбергу: 800 зр. (мѣскй приходники), 600 зр. (сельскй приходники), 500 зр. (капеляны) 300 зр. (сотрудники);

въ Чехахъ: на 600 зр. (приходники), 400 зр. (капеляны), 300 зр. (сотрудники);

въ Моравіи: на 600 зр. (приходники), 300 зр. (сотрудники);

въ Стиріи: на 800 зр. (приходники въ Грацу), 700 зр. (мѣскй приходники), 500 зр. (сельскй пр.), 300 зр. (сотрудники);

въ Каринтіи и Краинѣ: на 500 зр. (приходники), 300 зр. (сотрудники);

въ Побережу: на 1200 зр. 1000 зр. 900 зр. (приходники), 800 зр. 700 зр. и 600 зр. (сотрудники);

въ Дальмаціи: на 600 зр. и 500 зр. (приходники);

въ Галичинѣ: на 600 зр. (приходники) 500 зр. (капеляны), 400 зр. (филіяльнй приход.), 400 зр. (капеляны), 300 зр. (сотрудники);

въ Буковинѣ: на 600 зр. (мѣскй приходники), 500 зр. (сельскй приходники), 400 зр. (капеляны), 300 зр. (сотрудники).

Вже пôсля сего шемату оказалася потреба побôльшити дотацію католицкого духовеньства въ Австріи о 2,049.927 зр.— а въ самôй Галичинѣ о 1,014.730 зр. с. в. майже половина цѣлого пôдвысшеня припадалабы на Галичину. Навѣть пôсля правительственныхъ дослѣджень оказалося, що галицке, а именно гр. кат. духовеньство найубожше въ цѣлôй Австріи и що въ Галичинѣ бôльше якъ 3000 священикôвъ необходимо потребує получшеня дотаціи. Тымъ часомъ надыбало правительство власне въ Галичинѣ на великй трудности въ переведеню получшеня дотаціи а то не тôлько зъ причины множества убого дотованыхъ священикôвъ и малои въ прирôвнаню до инныхъ краѣвъ высокости фонду религійного, але и зъ тои причины, що нововведеный податокъ для фонду религійного, о котрôмъ мы вже въ попередныхъ статяхъ згадовали, не принѣсъ ожиданыхъ доходôвъ бодай въ такôй мѣрѣ, щобы зъ нихъ можна було покрыти суму 1,014.730 зр. потрѣбну на пôдвысшенье дотаціи духовеньства въ минимальнôй высокости. Для того то заразъ по одержаню высше згаданыхъ внесень и справоздань намѣстництвъ краєвыхъ повстала въ лонѣ правительства гадка зъ однои стороны черезъ заостренье фасіонованя приходскихъ доходôвъ, а зъ другои стороны черезъ концентрацію парохій улегшити задачу пôдвысшеня дотаціи духовеньства въ Галичинѣ.

На тыхъ засадахъ опираєся и нове правительственне предложенье. Вправдѣ поробило правительство гдеякй змѣны въ предложеняхъ краєвыхъ намѣстництвъ що до высокости дотаціи, однакожь тіи змѣны суть дуже малозначнй. Они заключаются головно въ тôмъ, що правительство въ своѣмъ проектѣ завело рôжнй категоріи священикôвъ, а взглядно приходôвъ, пôсля числа людности и въ мѣру того посгановило ôтповѣднй категоріи конгруы. И такъ пр. въ Галичинѣ призначило правительство для приходникôвъ Львова и Кракова 1000 зр., для приходникôвъ въ мѣстахъ съ людностію надъ 10,000 м. 700 зр., а въ мѣстахъ и мѣсточкахъ съ людностію надъ 5,000 м. и гдеякихъ гôрскихъ приходахъ 500 зр., для сельскихъ приходникôвъ 450 зр.; въ Буковинѣ для приходника въ Чернôвцяхъ 1,000 зр.; въ мѣстахъ и мѣсточкахъ съ людностію надъ 5,000 м. 700 зр. въ прочихъ мѣстцевостяхъ 500 зр. Пôсля внесеня намѣстника взглядно начальника краєвого малабы конгруа приходникôвъ такъ въ Галичинѣ якъ и въ Буковинѣ пересѣчно выносити 600 зр. Зъ порôвнаня проекту правительства съ проектами намѣстництвъ оказуєся, що правительство пôдвысшає тôлько дотацію мѣскихъ приходникôвъ понадъ пропозицію намѣстництвъ а за те обнижає дотацію сельскихъ приходникôвъ значно пониже пропозиціи намѣстництвъ. Крôмъ того належитъ завважати, що Галичина рôвно съ Дальмаціею занимає въ правительственнôмъ проектѣ послѣдне мѣстце межи всѣма краями що до высокости конгруы, и що, якъ можна вносити зъ правительственного проекту, правительство въ Галичинѣ намѣряє звинути найбôльше число приходôвъ въ прирôвнаню до другихъ краѣвъ.

(Дальше буде.)

СПРАВЫ КРАЕВЙ.

(*Г*) **Зъ Калуша.** (*Выборы до рады громадскои.*) Въ послѣдныхъ часахъ сталися жиды вѣрными союзниками Поляковъ въ политичнôй борбѣ противъ Русинôвъ. Тому завдячуютъ Поляки многй изъ своихъ крѣселъ въ радѣ державнôй, соймѣ,— по радахъ повѣтовыхъ и громадскихъ; а що кожде свѣжо ними заняте крѣсло, ôтняте зôстало Русинамъ, понятно кождому. Але спытаймося, що властиво склонило жидôвъ до того аліянсу, чи дѣйстно симпатія до польского народа, або надѣя на рôвноуправненье товариске, котре голосили дневники польскй въ тріюмфальнôмъ унесеню по сегорôчныхъ выборахъ до рады державнои? Що а що — але послѣдне то певно нѣ.

Пріязнь польска до жидôвъ есть безъ всякои идеальнои окрасы. Тй космополиты въ найбуквальнѣйшôмъ значеню того слова, межи Нѣмцями Нѣмцѣ, межи Чехами Чехи, межи Поляками Поляки, якъ самй не чуютъ такъ и не вѣрятъ въ жаднй симпатіи; за услуги, якіи роблятъ Полякамъ, кажутъ собѣ зъ горы платити або готôвкою, або привилеемъ, щобы свобôдно вызысковати могли простолюдина, безъ рôжницѣ, чи то руского чи польского. Що тою пріязнею Поляки власный грунтъ пôдкопуютъ, зрозумѣе кождый. Примѣрôвъ на тое знайдете велике число въ исторіи конституційнои еры, я наведу тôлько одинъ фактъ, новый и дѣйстно оригинальный, цѣкавѣйшій еще тымъ, що трактоватись буде хоть разъ совѣстно и серіозно властями, бо ц. к. судомъ.

Були выборы до рады громадскои въ Калуши. Бурмистръ мѣста п. Шлезингеръ, мавъ, якъ вѣсть несе, зъобовяватись мѣстцевымъ жидамъ кавціею, що постараесь о майоратъ для нихъ въ радѣ, если они зъ своеи стороны запевнятъ ему и на будуще крѣсло бурмистра. Чи такъ дѣйстно було, покаже слѣдство, се однакъ певно, що обѣ стороны ужили всякихъ средствъ, щобы выперти интелигенцію руску и руске мѣщаньство и перевести выборы по своѣй мысли. И то имъ справдѣ удалося. Въ трехъ голосуючихъ групахъ було: въ Іôй гр. 35 христіянъ, 13 жидôвъ; въ Пôй гр. 37 хр., 74 жид.; въ Шôй гр. 576 хр. 328 жидôвъ. Результатъ выборôвъ бувъ такій, що зъ 36 мѣстць мѣскои рады заняли жиды 18, Поляки 16, а рускй мѣщане лише 2 и до того еще люде, о котрыхъ матеріяльнôй и моральнôй зависимости ôтъ жидôвъ они зъ горы глубоко були переконанй. Але межи выборцями бувъ поважный и богатый мѣщанинъ п. Т...., котрый видячи разячй надужитя, осмѣлився явно запротестовати противъ неправильности выборôвъ, чимъ стягнувъ на себе гнѣвъ, нагану а въ кôнци брутальне насиліе зъ противнои стороны. Не маючи иннои рады удався обѣдженый мѣщанинъ въ оборонѣ власнои чести, власного безпеченьства и справедливости до ц. к. суду, ôткрывъ ту добаченй надужитя, входячй въ разячій конфликтъ съ карнымъ закономъ, въ слѣдствіе чого зажадавъ судъ черезъ ц. к. староство доставленя актôвъ выборчихъ въ цѣли сконстатованя кары достойныхъ чинôвъ. По непонятнôй причинѣ староство ôтмовило юстиціи своеи кооперации, оставляючи судови свободу дальшого поступованя. Судъ делеговавъ зъ свого лона комисію, котра пôвъ годины по окôнченыхъ выборахъ зайшла на мѣстце и зажадала актôвъ, перерываючи немилою своею интервенціею що тôлько розложеный послѣвыборчій бенкетъ.

Межи актами знайдено до 20 пôдробленыхъ пленипотенцій (фальзификатôвъ), такъ що не дармо шутковали жиды: „Мы побьемо мѣщанъ, бо съ нами голосовати будутъ живй и помершй, присутнй и неприсутнй.“ Люде отже — по бôльшôй части жиды, — що ôтъ десятокъ лѣтъ повымирали, реальности потратили, по арештахъ сидѣли, голосовали на пôдставѣ сказаныхъ повномочій, а голосовали солидарно за своими!!

Тымъ дѣломъ поборене мѣщаньство руске въ Калуши, мѣщаньство ôтъ давна поважне и тверезе, такимъ дѣломъ зъ рускои интелигенціи не вôйшовъ никто до рады громадскои: ани всѣми поважаный мѣстцевый парохъ, ани глубоко заслуженый мѣстцевый директоръ школы, люде рѣдкои совѣстности и честноты, якъ мѣстцевый судія и адюнктъ судовый и т. д.

Судове слѣдство розъяснитъ тую справу и подасть новый образъ выборчихъ махинацій въ Галичинѣ. Для того вдержуемося ôтъ всякихъ дальшихъ увагъ, бо хиба вже треба не мати очій, щобы не побачити, до чого ведутъ аліянсы съ жидами...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Увага всѣхъ звернена теперь на *розправы буджетовѣ*, котрй мали вчера розпочатися въ радѣ державнôй. Всѣ народы и партіи заступленй въ радѣ державнôй выявляютъ при буджетовыхъ розправахъ свои жаданя. Чехи поновлятъ жаданя свого письма пропамятного; Поляки зажадаютъ доповненя львôвского университету, регуляціи галицкихъ рѣкъ, розширеня круга дѣятельности министра „для Галичины“, введеня польского языка яко урядового на всѣхъ желѣзницяхъ галицкихъ, побôльшеня числа урядникôвъ зъ Галичины при центральныхъ урядахъ именно при министерствахъ. Пропамятне письмо шлезкихъ Полякôвъ жадае польского языка въ школахъ и урядахъ округу тешиньского и белицкого. Чехи тожь само пôдносятъ свои права народнй въ Шлезку. За тыми примѣрами пôйдутъ и другй народы славяньскй, а сподѣемося, що и Русины, не останутся „безмовными“. Нашй жаданя не въ першій вже разъ пôдношенй и повтарянй, суть надто загально звѣстнй, щобы потребували мы ихъ на сѣмъ мѣстци повторяти. Въ вступнôй статіи подаемо мале доповненье нашихъ жадань народныхъ. — Такъ то всѣ народы Австріи готовлятся по можности выступити при розправахъ надъ буджетомъ; однакожь легко може статися, що за голосами сильныхъ и численныхъ не почуютъ малочисленныхъ и слабшихъ. Вже теперь провѣдники поодинокихъ партій мали порозумѣтися межи собою що до веденя генеральнои дебаты. Зъ кождого головнѣйшого сторонництва малобы промовляти въ генеральнôй розправѣ тôлько трехъ бесѣдникôвъ, такъ що правдоподôбно никто зъ послôвъ поменшихъ сторонництвъ не дôбеся до слова при генеральнôй розправѣ. Тымъ не менше однакожь при специяльныхъ розправахъ буде дана спосôбность для всѣхъ высказати свои желаня.

Є. В. Архикн. Рудольфа пріймано въ Празѣ дуже торжественно. Архикнязь Рудольфъ подружившись съ Архк. Стефаніею осяде въ Празѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Ново заснованый органъ парискій Agence Franco-Russe подае вѣдомость зъ Петербурга, що тамже надѣются кождои хвилѣ оголошеня декрету, котрымъ представителѣ земствъ, думъ городскихъ, дворяньства, духовеньства и чотыри ôтпоручники зъ кождои губерніи покликанй будутъ до комисіи, котра пôдъ предсѣдательствомъ гр. Валуева мае уложити конституцію. Тую вѣсть потверджае петербурска Russisch-deutsche Correspondenz, додаючи зъ своеи стороны, що президентъ министерства, гр. Валуевъ, предложивъ уже 16 (28) марта цареви проектъ до утвореня „совѣщательного собранія“, въ котрôмъ засядутъ представителѣ земствъ, мѣстъ, шляхты и духовеньства пôдъ предсѣдательствомъ кождоразового президента комитету министрôвъ. „Совѣщательне собранье“ розбиралобы всѣ справы державнй, предложенй ему черезъ комитетъ министрôвъ. Кожда губернія высылалабъ сюды чотырехъ послôвъ. Сибиръ, Кавказъ, Польща и Финляндія малабы тамъ такожь своихъ окремыхъ представителѣвъ. Манифестъ, оголошаючій конституцію, мавбы появитись 17 цвѣтня або 26 серпня.

До англійского Стандарту пишутъ зъ Петербурга, що правительство россійске оголоситъ въ короткôмъ часѣ документъ, поясняючій юридичну сторону справы Гартмана. Документъ сей буде прочитаный Фрейсинетови. Єслижь Франція узнасть юридичнй выводы правительства россійского, тогды кн. Орловъ верне по великодняхъ до Парижа.

Министеръ финансôвъ намѣряе знести цло ôтъ дерева, сплавляного Галичиною Днѣстромъ и Прутомъ въ границѣ Россіи, щобы симъ спинити тебленье лѣсôвъ на Подôлю, въ Бессарабіи и въ Херсонскôй губерніи.

Революційный комитетъ нигилистôвъ выдавъ ôтозву слѣдуючои основы: „Други! Нанесено намъ въ послѣднôмъ часѣ два тяжкй удары (бо ôткрыто печатню „Нар. Волѣ“ и „Чорного Передѣла“), але не упадайте на дусѣ. Наше сторонництво не лишь не упаде, але оно скрѣпится въ будущности, если кождый зъ васъ смѣло сповняти буде свои обовязки. Нашй письма появлятся небавомъ. Все приготовлено.“

Послѣднй гратуляційнй письма и депешѣ царя Александра и цѣсаря Вильгельма вплынули мирно на успособленье прасы россійскои и нѣмецкои. Давнѣйшй непорозумѣня, завзята вражда, грозьбы Россіи, союзъ съ Францією и Италією противъ союза австро-нѣмецкого при помочи Англіи, счезли мовь ранный туманъ. Journal de Saint-Petersbourg каже въ сѣй справѣ: Вправдѣ не на кождôмъ поли вырôвнано давнѣйшй непорозумѣня, але есть надѣя, що при новозаявленôмъ черезъ обохъ монархôвъ довѣрю спорнй пытаня будутъ мирно залагодженй. Нѣмецкй дневники говорятъ о ôтновленю союза трехъ цѣсарѣвъ, розбитого берлиньскимъ договоромъ. Имовѣрно однакожь, що послѣднй выборы до парляменту англійского и паденье ворожого Россіи министерства Биконсфильда суть властивою причиною, що желѣзный канцлеръ, утративши надѣю на помôчь Англіи противъ Россіи, прихилився на ново до Россіи.

Станъ здоровля царевои россійскои погôршився въ послѣдныхъ дняхъ дуже значно.

Въ Берлинѣ розôйшлись поголоски, що 2000 Китайцѣвъ перейшло границю и вторгнуло до россійского Амурска. Кромѣ того на границі Кульджи стоитъ армія китайска въ силѣ 40000 людей. Вѣсти тй потребуютъ еще потвердженя.

Англія. Выборы до парляменту англійского и побѣда либерального сторонництва Гладстона и Гартингтона надъ консервативнымъ Биконсфильда звернули на себе увагу всеи Европы. Пôсля найновѣйшихъ телеграмъ зъ 24 марта (5 цвѣтня) до пôвночи выбрано 412 послôвъ, зъ котрыхъ 271 належатъ до сторонництва либерального (Вигôвъ) и ирляндскихъ Гомерулôвъ, 141 до консерватистôвъ або торисôвъ. Дальша побѣда есть певною, хотяйбы выборы зъ бôльшихъ посѣлостій, котрй покôнченй будутъ коло 3 (15) цвѣтня, выпали навѣть по гадцѣ консерватистôвъ. Съ побѣдою либералôвъ получене есть безусловне паденье министерства Биконсфильда, на котрого мѣстце прійде Гладстонъ, Гартингтонъ або Гранвиль. Имовѣрно ôтступитъ Биконсфильдъ еще передъ зôбраньемъ новои палаты.

Паденю Биконсфильда послѣдуе конечно и змѣна политики англійскои въ справахъ континентальныхъ Европы и Азіи, хотяй може не совсѣмъ радикальна. Можна сего догадуватись зъ бесѣдъ, котрыми либеральнй кандидаты въ послѣднихъ часахъ засыповали своихъ выборцѣвъ, при чѣмъ безъ пощады критиковали заграничну политику Биконсфильда. По ихъ думцѣ, политика тая зробила всюды фіяско и пôдкопала повагу и значенье Англіи въ Европѣ. Вôйны въ Афганистанѣ и въ Африцѣ не принесли Англіи ніякои користи. Яке становище нове либеральне сторонництво займе на будуще, догадуватись можна зъ бесѣды Гартингтона, котру сей лордъ мавъ до выборцѣвъ своихъ въ Бакипъ. „Нашй противники — правивъ ôнъ — закидуютъ намъ, будьтобы либеральне сторонництво хотѣло давну политику Англіи змѣнити основно, будьтобы Англія мала зречися свого вліяня на справы свѣтовй и зôйти зъ становища, котре займала супротивъ самолюбнои политики Россіи. Я перечу тымъ тенденційно розсѣванымъ вѣстямъ. Либеральне сторонництво не посѣдае ніякихъ симпатій для Россіи, ани не мае самолюбныхъ плянôвъ ани агресивныхъ тенденцій противъ сеи державы. Мы осуджуемо правительство теперѣшне не за тое, що оно спинило россійску агресивну политику, але для того, що по нашôй думцѣ Англія ужила неôтповѣднй средства, черезъ що прійшла до совсѣмъ противныхъ результатôвъ.“ Бесѣда тая есть мовьбы инавгурацією политики, якои нове министерство буде придержуватись въ справахъ континентальныхъ Европы. Не есть она ex principio ворожою для Россіи, и дасться здефиніовати сими словами: Ты, Россіе, веди свою политику заборову дальше, але не будь самолюбною и дай такожь Англіи певнй користи, може тй самй, котрыхъ ôтъ тебе домагався Бисмаркъ, der ehrliche Maekler. Освѣдченье Гартингтона було имовѣрно и причиною, длячого кн. Бисмаркъ такъ скоренько подався назадъ и предвиджуючи результатъ выборôвъ англійскихъ контрасигновавъ гратуляційне письмо цѣсаря Вильгельма въ день ювилейный царя Александра.

Абдураманъ, союзникъ Россіи въ вôйнѣ афганьскôй, одержуе, по донесенямъ зъ Тифлису, значну военну помôчь и запомоги грошевй до святои вôйны противъ Англичанъ зъ Ташкенду ôтъ росс. генерала Кавфмана и ôтъ хана Бохары, Муссафера-Єддина.

Туреччина. Султанъ призволивъ на предложену Чорногорою замѣну земель Гусиня и Плявы за другй територіи. Чорногорске пытанье сходитъ проте зъ порядку дневного въ политицѣ европейскôй.

Болгарія. Князь ôткрывъ 23 марта (4 цвѣтня) „собранье“ въ Софіи бесѣдою, въ котрôй згадуе про свою подорожь въ Россію, про благосклонне принятье у царя и тогожь печаливôсть о судьбѣ Болгаріи. Дальше говоритъ князь о мирныхъ ôтношеняхъ Болгаріи до другихъ державъ европейскихъ и вычисляе намѣренй реформы.

НОВИНКИ.

— **Дирекція руско-народного театру** доноситъ намъ зъ Станиславова, що зъ новостій театральныхъ будутъ тамже представленій: „Стелля“ Гетого, „Єрмакъ, завоёватель Сибиру“ и „Адріенна Льекуврерь.“ Доси були вже представленй зъ важнѣйшихъ новостій: „Ворожка“ народна оперета (перероблена зъ польского) съ музикою Из Воробкевича и „Красивый Польо або Швець аристократъ“ зъ нѣмецкого (Mein Leopold.) Якъ бачимо отже нашь театръ докладае всѣхъ усилій, щобы ôтповѣсти великôй задачи яку мае нынѣшными часами сцена, щобы при нужденныхъ средствахъ и неприклонныхъ обстановахъ, кôлько змоги здвигнути повагу рускои сцены.

— **На бенефисъ Антонія Людкевича,** артиста драм. руско-народного театру пôдъ дир. п. Т. Романовичь, буде представлено въ четверъ, д. 8. цвѣтня: „Вуяшокъ цѣлого свѣта,“ комедія въ 3. актахъ „и Нôчлѣгъ въ Апенинахъ,“ комична оперетка въ 1 актѣ, гр. Ал. Фредра, музика Мирецкого. На тôмъ бенефисовôмъ представленю выступитъ по разъ другій Иванъ Гриневецкій. П. Ант. Людкевичь естъ одинъ зъ найздôбнѣйшихъ нашихъ артистôвъ и вже довгій часъ щиро служитъ руско-народнôй сценѣ, тожь, думаемо, не потрѣбно розписоватися намъ о обовязку моральнôмъ рускихъ патріотôвъ Станиславôвщины въ сѣмъ случаю.

— **О нуждѣ въ Галичинѣ** пише львôвска газета „Nowiny“; „Щоразъ сумнѣйшй вѣсти доходятъ насъ зъ краю. Суть окрестности, где вже нещастье голодове объявляеся хоробами... Якежь значенье мае запомога удѣлювана повѣтамъ, посѣщенымъ голодомъ? Въ однôмъ повѣтѣ выекзеквовано ôтъ сѣчня с. р. податку 45.000 зр., коштôвъ екзекуційныхъ 6000 зр. а дано запомоги 3000 зр., отжежь половину того, що выбрано титуломъ коштôвъ екзекуційныхъ! Чи не булобы розумнымъ, повздержати екзекуцію тамъ, где потрѣбна запомога?“

(*П.*) **Зъ пôдъ Ярославля.** Недавнй то еще часы, якъ зле понятый розвôй економичный заворушивъ головы мешканцѣвъ нашого краю, та въ закладаню численныхъ школъ реальныхъ бачивъ лишень лѣкъ на всю бѣду. На взôръ краѣвъ о высокôмъ промыслѣ стали у насъ розширювати существуючй а заводити новй реальнй школы а молодѣжь сотками товпилась у тіи заклады, щобъ чимъ скорше придбати собѣ кусникъ вкусного хлѣба. — Край выховавъ собѣ цѣлу громаду здôбныхъ техничныхъ силъ та коли прійшло розмѣстити сихъ людей, склалось такъ що „зубы е, та хлѣба не ма“. Гдеякй помѣстились еще при староствахъ, при Выдѣлѣ краевôмъ та Намѣстництвѣ, гдеякому щасливому запопалось еще яке мѣстце при желѣзници а решта пôйшла въ діурнисты, елевы помѣрчй, або таки сидитъ безъ ніякого дѣла. — Прозрѣли очи, що крихту загонисто поступлено собѣ — та нужь прочь со школами реальными — отсе покликъ нынѣшного часу. Зъ однои скрайности попались у другу! — Згадувалисьте, що мѣсто Стрый задумуе школу свою реальну замѣнити на реальне гимназіюмъ. Подôбну звѣстку подаю Вамъ и зъ Ярославля. И тутъ роблятъ енергичнй кроки, щобы школу реальну, такъ красно и великимъ коштомъ уряджену, перевести на гимназіюмъ...

— Нынѣ розпочалася **розправа судова противъ О. Яворовскому.** Рано переслухано обжалованого, пополудни приступитъ судъ до переслуханя свѣдкôвъ.

— **Иванъ Кашубиньскій,** властитель литографіи у Львовѣ, ум. на 45 роцѣ житя. Вѣчная ему память!

— **Северинъ Плахетко,** директоръ золочѣвскои гимназіи, загально почитаный чоловѣкъ умеръ дня 2. л. цвѣтня с. р. въ Золочовѣ.

— **Въ Микулинцяхъ** 18. м. м. надъ вечеромъ усунулася часть горба надъ Прутомъ, около 200 метр. довготы, очевидно пôдмулена водою Прута. Чотыри загороды селяньскй зруйнувалися и щастье, що катастрофа не случилася въ ночи и никто зъ людій не пострадавъ житя.

— **Александрови Ясиньскому,** бувшому президентови мѣста Львова надавъ Цѣсарь за его заслужену дѣятельнôсть ордеръ желѣзнои короны третѣи клясы.

— **Именованье:** Презид. ц. к. краев. дирекціи скарбу именовавъ конципіента дра Казим. Лучкевича конципистомъ скарбовымъ галицкои прокурат. скарбу.

— **Зупа Румфордска.** У Львовѣ роздавано сеи зими убогимъ зупу Румфордску ôтъ 15 грудня до 21. марта т. є. черезъ 98 днѣвъ. За той часъ роздано порцій зупы 30.365, хлѣба порцій 29.757 и додатково 350 бохонцѣвъ. Въ цвѣтну лат. недѣлю послѣдный разъ роздано зупу, а то длятого, що вже студѣнь злегчила, легше стало о заробокъ, а въ часъ святъ великодныхъ убогимъ легше и зъ милостинѣ выжити. Приходъ на сей рôкъ зъ добровôльныхъ датковъ выносивъ въ грошехъ 1376 зр. 55 кр. а виктуалами 70 зр. 73 кр. разомъ 1447 зр 28 кр. Выдатки були 1334 зр. 79 кр. Оставша сума 112 зр. 49 кр. умѣщена въ касѣ ощадности призначена на туюжь благородну цѣль на будущу зиму.

— **Зъ Черновець** одержалисьмо слѣдуюче письмо: „Почтена Редакціє! Въ числѣ 19. Вашого часописьма „Дѣло“ обвиняє мене одинъ изъ Вашихъ дописователѣвъ о зломанье даного приреченя. Тоє утвердженье и ничо бôльше зневоляє мене упрашати, слѣдуюче спростованье въ наступуючôмъ числѣ Вашои часописи помѣстити. Панъ дописователь, якъ очевидно, не присутствовавъ засѣданю рады мѣскои черновецкои, и напечатаный въ черновецкôй газетѣ ч. 46 зъ д. 24. л. лютого с. р. вытягъ моеи промовы уживъ въ непріязнôмъ замѣрѣ лише на тоє, щобы оклеветати мене яко противника Русинôвъ, бо присутствуючи бувъ бы чувъ и моє выраженье: „Я почитаю и шаную рускій народъ, и жичу єму якъ найлучшого успѣха“, потôмъ додавемь: „я лишь гадаю, що Русины не маютъ историчного управненя до рôвного увзглядненя въ тôйто справѣ.“ Вѣсть газетярска дотычаща моеи бесѣды, не єсть совсѣмъ докладна, понеже не сказавемь, якобы не много Русинôвъ умѣли читати и писати; а противорѣчье и упрашанье предсѣдателя засѣданія, зôстати при рѣчи, ôтносится до моеи ôтповѣди на замѣчанье одного радного, котрый мене загадавъ взглядомъ поступованя съ Исраелитами въ Романіи. Що я не супротивлявся внесеню написій таблиць на рускôмъ языцѣ, доводитъ донесенье газеты черновецкои, бо я належавъ до тыхъ 28 радныхъ, котрѝ голосовали за тымъ внесеньемъ. Межи моєю бесѣдою и моимъ поступованьемъ при голосованю нѣтъ противорѣчья, бо хотяй я ôтмовивъ Русинамъ историчне управненье, томъ прецѣ признавъ дѣйственну рôвноправнôсть и Русинамъ. Гадаю, щомъ довѣвъ, що не єсмь противникомъ руского народу; якъ всѣ Русины, съ котрыми сообщаюся, могутъ посвѣдчити; при тôмъ додати мушу, що я хотяй Романъ, по руски лучше говорю, якъ не одинъ Русинъ зъ роду, що єсть доказательствомъ мого спріяня для мовы рускои. Перечу, якобы я кого въ загалѣ а кого небудь зъ панôвъ Русинôвъ въ особенности упрашавъ, вспирати мою кандидатуру до рады мѣскои; я не убѣгався о выбôръ до рады, лише противъ моеи волѣ бувемь кандидованый. Такожь неправдиве єсть поданье, що я кому небудь обѣцювавъ заступати залежитости Русинôвъ въ радѣ мѣскôй. Таке утвердженье пана дописователя буде уважати кождый безпристрастный чисто выдуманымъ, бо кождый знає, що не случаеся въ мѣскôй радѣ майже ніяка спосôбнôсть, заступовати справы народнѝ. Згадку п. дописователя, якобы я панамъ Русинамъ мавъ завдячити, що при выборахъ до думы державнои прійшовемь до тѣснѣйшого выбору съ министромъ Горстомъ, мушу по крайнôй мѣрѣ яко нескромнôсть уважати, понеже въ округахъ выборчихъ Радôвцѣ-Сучава-Кимполюнгъ єсть дуже мало выборцѣвъ рускои народности, и єслижь тіи голосовали за мною, то учинили се въ пересвѣдченю, що я при моѣй дѣятельности въ кождôмъ дѣйствокрузѣ всегда бувемь для кождого народа справедливымъ, и жадному въ нихъ передъ иннымъ не даваемь первенства, бо покликомъ моимъ єсть: рôвне право для всѣхъ. Єще мушу додати, що панъ дописователь зле обученый, єсли утверджає, що межи мною и п. министромъ Горстомъ прійшло до тѣснѣйшого выбору. Насъ було лише двохъ кандидатôвъ, и одержавъ п. министеръ Горстъ о 23 голосôвъ бôльше якъ я; отже не мôгъ мати мѣстце тѣснѣйшій выбôръ. Почтенна редакція про тоє увидитъ, що панъ дописователь въ своихъ дописахъ не стараєся о докладнôсть, и схоче оцѣнити ихъ пôсля сего. Такіи панове выкликуютъ непорозумѣня межи жіючими супокôйно побôчь себе народностями, котріи званѝ суть, себе взаимно вспирати. При кôнци сожалѣю, що п. дописователь выборцѣвъ рускои народности въ мѣстахъ: Радôвцѣ, Сучава и Кимполюнгъ (? може Серетъ, бо мѣсто Кимполюнгъ не має участія при дотычнôмъ выборѣ) остерѣгає предо мною, понеже я не обявивъ моеи кандидатуры, и лише заявляю въ тôмъ выпадку, єсли до неи завôзванымъ буду. Тогды буде на часѣ менѣ противудѣйствовати, но и тогды я не перекинуся въ противника руского народа, бо я николи не спроневѣрюся разъ мною принятôй засадѣ: suum cuique. Надѣючись, що честна Редакція схоче пріятно умѣстити сю мою ôтповѣдь въ своѣй часописи, маю честь и т. д. Михаилъ Пітей ц. к. совѣтникъ краєвого суду.“

Повысше заявленье замѣщаемо тымъ раднѣйше, що служимо чистому дѣлу народнои справы рускои чистыми и честными средствами и совсѣмъ не маємо на цѣли нападати на личности, хотьбы они причислялися до другои народности. Вѣрнѝ историчнôй традиціи руского народа: мирно та свобôдно жити съ всѣма сусѣдными народами, — бажаємо, щобы такѝ мирнѝ ôтношеня настали съ всѣма нашими сусѣдами. Необходимымъ условіемъ такихъ ôтношень єсть пошанованье правъ руского народа черезъ нашихъ сусѣдôвъ. Радуємося, що Вп. сов. Питей тожь само стремитъ до утвореня такихъ ôтношень межи Русинами а Романами въ Буковинѣ признаючи Русинамъ дѣйстну рôвноправнôсть, бо думаємо, що тôлько при взаємнôмъ поважаню правъ обохъ народôвъ можутъ успѣшно розвиватися обѣ народности въ своихъ природныхъ границяхъ. Желалибысьмо, щобы тоє признанье рôвноправности Русинамъ въ Буковинѣ було исповѣдане всѣма Романами и осуществлялось въ житю. Не можемо однакожь зрозумѣти, для чого Вп. сов. Питей въ своѣй бесѣдѣ згадавъ за историчне право, котре, єсли котрôй народности въ загалѣ, то певно романьскôй якъ найменше може надати права. Не тутъ мѣстце входити въ исторію Буковины, въ тôмъ взглядѣ застерѣгаємо собѣ въ особныхъ статіяхъ пояснити всесторонно историчнѝ права Русинôвъ въ Буковинѣ. Тутъ, думаємо, буде доволѣ вказати на тоє, що Буковина и значна частъ земель зайнятыхъ теперь Романами — се зъ давенъ-давна рускѝ землѣ, що не Русины-тубольцѣ але Романы являются пришельцями на тыхъ земляхъ и то доволѣ пôзными, що на тыхъ земляхъ княжили первѣстно рускѝ князѣ, що се були землѣ удѣльного руского княжества галицкого сягаючого ажь по Дунай, що въ тыхъ земляхъ зъ давенъ-давна панувавъ ажь до найновѣйшихъ часôвъ рускій языкъ яко языкъ народу, князѣвъ, а ôттакъ воєводъ и цѣлои интелигенціи, що на тыхъ земляхъ а именно въ Буковинѣ Романы николи не мали свого независимого, самостôйного володарства и тутъ якъ найменше можутъ покликуватись на якѝ небудь историчнѝ права супротивъ Русинôвъ. Коли бы отже досягати ажь историчного права, то власне Русины въ Буковинѣ маютъ права историчнѝ такъ супротивъ Романôвъ якъ и супротивъ всѣхъ прочихъ народностій тамже теперь проживаючихъ. Се все однакожь, думаємо, не противится тому, щобы Русины и Романы не мали жити въ згодѣ. Именно исторія выказує, що оба народы проживали съ собою мирно, що Русины брали живу участь въ борбѣ придунайскихъ земель противъ турецкого ярма — згадаємо лише за Вишневецкого и Ивана Свѣрговского, козацкихъ гетманôвъ, що свою жизнь положили въ оборонѣ тыхъ земель. Тую тѣсну звязь обохъ народôвъ выразила народна дума исторична вкладаючи въ уста Молдаванъ таку просьбу до Русинôвъ:

„Ой мы Волохи, мы христіяне,
Та не милуютъ насъ бисурмане,
Вы козаченьки, за вѣру дбайте
Волохамъ-христіянамъ на помôчь прибувайте.“

Отъ чому дивно мусить звучати для кождого Русина така гадка о тôмъ „що Русины не маютъ историчного управненя“ (въ Буковинѣ) та єще „до рôвного увзглядненя“ въ справѣ свого языка! Всѣ акта историчнѝ Буковины, всѣ памятники историчнѝ, навѣть акта самыхъ молдавскихъ воєводъ протестуютъ противъ такои инсинуаціи, на котру можнабы хиба ôтповѣсти простымъ пытаньемъ: где єсть историчне право романьского языка въ Буковинѣ?

Тôлько, що до самои рѣчи. Въ оборонѣ нашого Вп. дописователя мусимо однакожь сказати, що ôнъ совсѣмъ не мавъ „непріязного замѣру“, а опирався на справозданю черновецкои часописи. Незгода межинародна, мусимо такожь замѣтити, не выходитъ ôтъ Русинôвъ. Русины домагаются тôлько пошанованя свого права и не ма примѣру, щобы Русины выступали съ якими аспираціями противъ другихъ народôвъ сусѣдныхъ. Русины хотятъ тôлько въ своѣй хатѣ бути своими господарами — гостинными...

— **Конкурсъ стипендійный** им. св. Георгія для слуш. правъ, рôчно 100 зр. ôтъ 2. курсу 1880 розписала гр. к. метр. консисторія. Убѣгатель мусить выказати: 1) що єго отець Русинъ и що єсть гр. к. обр. 2) що єсть сиротою або сыномъ убогихъ родичѣвъ рускихъ 3) що окôнчивъ гимназію съ ôтличнымъ свѣдоцтвомъ. Сыны гр. к. жителѣвъ дрогобыцкихъ маютъ первеньство. Академикъ мусить такожь выказатися, що слухає або слухавъ выкладôвъ зъ руск. литературы. Подаватися належитъ черезъ правниче коллегіюмъ професорôвъ до консисторіи до дня 3. (15.) мая с. р.

— Въ Познаньщинѣ умеръ 30. марта с. р. **Янъ гр. Дзялыньскій,** звѣстный меценатъ письменьства польского.

— **Законъ Бенедектинôвъ** обходивъ на цѣлôмъ свѣтѣ сими днями черезъ три дни тысячно-чотырысотнѝ роковины родженя свого основателя.

— **На убогихъ ученикôвъ** рускои (академичнои) гимназіи зложили на музикально-декляматорскôмъ вечерѣ устроенôмъ въ тôйже гимназіи въ память Шевченка пп. учителѣ: директоръ о. Ильницкій 5 злр., Романчукъ 1 зр., Гладиловичь 1 зр., Вахнянинъ 1 зр., Громницкій 1 зр., Лучаковскій 1 зр., Дръ Целевичь 1 зр., Подолиньскій 1 зр., Цеглиньскій 1 зр., Гладышовскій 1 зр., Дольницкій 1 зр., Искрицкій 1 зр., Чичкевичь 1 зр., Тысовскій 50 кр., Скобельскій 50 кр., Левкевичь 50 кр., разомъ 18 зр. 50 кр.

— **Новый университетъ** въ Менчестрѣ для пôвнôчнои Англіи зôстане незадовго отвореный пôдъ назвою всеучилища королевои Викторіи.

— **Адвокатôвъ** у Вѣдни числятъ теперь 536. Передъ 1860. рокомъ було ихъ тôлько 69.

— **Кн. Бисмаркъ** має теперъ 482 крестôвъ и ордерôвъ. Одна тôлько держава, а то Великобританія не заступлена въ тôмъ множествѣ єго рôжнородныхъ ôтзнакъ. Якѝ то груди мусѣвбы Бисмаркъ мати, щобы мôгъ всѣ крести и ордеры причепити! А вже газеты и тоє обчислили!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Зорѣ“**, письма литературно-наукового для рускихъ родинъ, вышло число 6. и мѣститъ въ собѣ: Марта Борецка (докôнченье), Гальшка княгиня Острожска, До дѣла (поезія), Зъ Карпатъ коломыйскихъ (при Буркутѣ, пригода зъ паннами, кавалькада, несподѣванѝ гостѣ), На споминъ дружинѣ (поезія), Галицко-руска литература (пôсля жерелъ россійскихъ), Рускѝ лѣтописи и лѣтописцѣ 17 столѣтія (критичный розбôръ Корн. Заклиньского), Листы артистичнѝ, До біографіи Шевченка, Листокъ школьный. (Предплата рôчна 4 зр., пôврôчна 2 зр. — Адресъ: Редакція „Зорѣ“ во Львовѣ, улиця Галицка 18.)

— **Поминки по Тарасѣ!** Пригривъ Бу-диволѣ. Львôвъ 1880. Зъ друк. Тов. им. Шевченка. ст. 8. Цѣна 3 кр. Можна дôстати за посредництвомъ канцеляріи тов. „Просвѣта.“

— **Драматъ Т. Шевченка** „Назаръ Стодоля“ представили любителѣ драматичнои штуки въ Одесѣ въ Маріиньскôмъ театрѣ, дня 14 (26) марта.

— **Ювилей Длугоша.** Академія Наукъ въ Краковѣ обвѣстила, що д. 19. мая с. р. ôтбудутся за єи стараньемъ урочистѝ переносины мощій Яна Длугоша зъ урны въ гробѣ у св. Станислава на Скалцѣ до саркофага тамже уставленого.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— Якъ пише „Ekonomista“ львôвскій зъ д. 3 цвѣтня, засѣвы озимѝ галицкѝ не потерпѣли ôтъ послѣдныхъ пôчныхъ морозôвъ и въ загалѣ станъ засѣвôвъ треба уважати удачнымъ. Зъ Угоръ доносятъ, що тамже такожь станъ озимины, кромѣ рѣпаку, добрый. Такъ само добрѝ вѣсти доходятъ зъ Семиграду, Шлезка и Моравы. Зъ причины тыхъ вѣстій интересъ збожовый ослабає а въ Берлинѣ упала цѣна о кôлька марокъ, въ Вѣдни и Буда-Пештѣ о 1 зр. А и у Львовѣ зъ тои причины и задля святъ Великодныхъ дуже мало єсть руху а цѣны всѣхъ артикулôвъ суть номинальнѝ.

Курсъ львôвскій зъ дня 5. л. цвѣтня 1880.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264	—	267	
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	163	25	166	25
Банку гип. галиц. по 200 р	292	-	296	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97	10	98	10
„ „ „ по 4% ав.	89	75	90	75
„ „ „ по 5% ав. період	97	10	98	10
Банку гип. галиц 6% ав.	101	20	102	20
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	75	103	—
3. Листы довжнѝ за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	-
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98	—	99	—
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик 6%	98	—	100	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99	50	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	-
„ „ Станиславова	25	—	27	50
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	46	5	56
„ цѣсарскій	5	51	5	61
Наполеондоръ	9	45	9	55
Пôвимперіялъ	9	68	9	80
Рубель россійскій срѣбный	1	58	1	70
„ „ паперовый	1	24¾	1	26¾
100 марокъ нѣмецкихъ	58	20	59	—
Серебро	99	50	100	50

АНТ. ЩЕРБА
МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ
вô Львовѣ при улици Коперника Ч. 10
має честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою
РОБÔТНЮ
МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ
пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ, Упрашаючи яко Русинъ о ласкавѝ взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовеньства поручаєся ласкавому покровительству.
Всѣ ласкавѝ замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ.
4-12

Важне для читаючои П. Т. Публики рускои!
Подаєся до вѣдомости П. Т. Публики рускои, що великій накладъ книги о. Стефана Качалы:
Polityka Polaków względem Rusi
такъ симпатично принятои всѣми Русинами и похваленои всею рускою печатію, уже вычерпуєся. Ктобы отже бажавъ набути еще тую важну для выученя исторіи нашого краю книгу, зволитъ поспѣшити съ замовленьемъ або до Администраціи „Дѣла“ або до книгарнѣ „Ставропигійского Институтта“ присылаючи (найлучше переказомъ почтовымъ) цѣну за книгу 1 зр. 50 кр. а за пересылку почтову 10 кр., разомъ — 1 зр. 60 кр. а. в. (5-?)

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ НАСѢНЯ
ТЕОФИЛЯ ЛУЦКОГО
во Львовѣ, пляцъ галицкій Ч. 15. въ домѣ Банку гипотечного
поручає
свѣжѝ насѣня
яринъ, цвѣтôвъ, конѣчинъ, люцерны, великаньскихъ боракôвъ и морквы якъ и загаломъ всѣ насѣня господарскѝ.
Цѣнники, на жаданье, высылає franco. 1—3

ВИНА
австрійскѝ
угорскѝ
стирійскѝ
французскѝ
реньскѝ
испаньскѝ
шампаньскѝ
продає
торговля гуртова
КАРОЛЯ ВЕРНЕРА
во Львовѣ
улиця Собєского ч. д. 3.
БОГДАНÔВКА
на Городецкôмъ ч. 2. и 9.
на литры
въ бутелькахъ
въ бочѣлкахъ
въ бочкахъ
Портеръ англійскій.
Цѣнникъ на жаданье
1—8

НА СВЯТА
ВЕЛИКОДНѝ
поручає
звѣстна зъ найлучшихъ товарôвъ и найдешевшихъ цѣнъ
ТОРГОВЛЯ
В. МАРШАЛКЕВИЧА
во Львовѣ, Краковска улиця Ч. 6.
(напротивъ реставраціи пôдъ „Грушкою“):
Цукоръ, каву, полудневѝ овочи, хиньску гербату (чай), Ямайскій румъ, розолисы, ликеры, вина въ великôмъ выборѣ, пиво карвиньске въ бутелькахъ и т. д.
Замовленя надъ 25 зр. за готôвку, съ выключеньемъ цукру, высылає власнымъ коштомъ до кождои стаціи всѣхъ галицкихъ желѣзниць. 1—6
Цѣнники, на жаданье, высылає franco.

Выдає и за редакцію ôтповѣдає: Михаилъ Коссакъ.

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 25. Львôвъ, Субота 29. Марця (10. Цвѣтня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

До нашихъ П. Т. Читателѣвъ!

Съ симъ Ч-ломъ кôнчится перше чвертьрôчье нашои часописи. Неôтстрашенѣ неôтраднымъ положеньемъ Русинôвъ, середъ найнепріязнѣйшихъ и найнекористнѣйшихъ обстоятельствъ розпочалисьмо выдавати нашу часопись съ твердою вѣрою въ жизненнôсть руского народа и съ непоколебимою волею служити рускôй справѣ народнôй. Въ дотеперь выданыхъ Ч-лахъ старалисьмося, скôлько можна ясно высказати и розвинути нашу програму и указати тіи дороги, котрыми, думаемо, можна здвигнути нашь нарôдъ зъ его упадку до повного житя, силы и дальшого розвою. Широкій кругъ Читателѣвъ, що радôстно привитали и пôдпомогли наше выдавництво, давъ найлучшій доказъ, що огонь щирого патріотизму не выгасъ еще въ грудяхъ Русинôвъ, що не счезла еще вѣра въ будучнôсть нашого народа и що сполучаючи всѣ нашѣ силы до живои дѣятельности можемо статися дѣйстно живымъ и сильнымъ народомъ, котрого не покопае ніяка ворожа сила.

Жива участь, яку заявили многоповажнѣ патріоты своими дописями и радами для нашои часописи, улекшае намъ сповняти нашу тяжку задачу. Тожь заохоченѣ численною участію и пôдмогою нашои П. Т. Публики приступаемо смѣло до дальшого выдавництва. Хочемо, щобы всѣ щирѣ Русины, пôзнавши нашѣ дотеперѣшнѣ недостатки и хибы, почувши потребу сполученя всѣхъ нашихъ силъ, якъ одна велика родина помирились и сполучились для органичнои працѣ надъ здвигненьемъ руского народа до силы и славы. Для того ôткликаемося до всѣхъ щирыхъ Русинôвъ, щобы пôдпомагали насъ своею численною и живою участію розпросторонюючи нашу часопись въ всѣхъ рускихъ домахъ, по цѣлôмъ нашôмъ краю, а тымъ самымъ причинялись до оживленя и сполученя всѣхъ Русинôвъ въ одну цѣлôсть непобориму, дѣятельну и своеи высокои цѣли народнои свѣдому. Ôтъ тои участи нашои П. Т. Публики зависитъ дальшій розвôй якъ нашои часописи, такъ и тои програмы, котру мы поставили для нашои часописи.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ на цѣлый рôкъ 8 зр., на пôвъ року 4 зр., на чверть року 2 зр. а. в. Предплата принимаеся ôтъ кождого I-го кождого мѣсяця.

ÔТЪ РЕДАКЦІИ.

Рôльничій банкъ противъ лихвы.

Що разъ бôльше звертаеся увага загалу на сумный станъ, въ якôмъ находится таперь мала посѣлôсть, с. е. дрôбнѣ господарства. Фактомъ есть, що тіи господарства въ застрашаючихъ розмѣрахъ пôдлягаютъ розрушаючому вплывови лихвярства, пôддержуваного у насъ головно жидами. Не тôлько у насъ и въ цѣлôй Австріи, але и въ Нѣмеччинѣ обявився загальный зворотъ противъ лихвярству выгрѣтому либеральною школою економичною. Австрійске и нѣмецке законодавство по кôльканайцятилѣтнôмъ пановаию „процентовои свободы“ звертаеся наново съ карными постановами противъ лихвярства. Однакожь тіи охоронни приписы, на всякій случай троха опôзненѣ, не можутъ уратовати малого господарства ôтъ дальшихъ наслѣдствъ, выкликаныхъ дотеперѣшною лихвярскою червотокою. Оказуеся необходима потреба позитивнои помочи для малои посѣлости. Тую потребу малибы заспокоити селяньскѣ банки основанѣ на раціональныхъ пôдставахъ, щобы подаючи селяньству дешевый кредитъ могли перевести выкупъ селяньства зъ нераціональныхъ, а тымъ самымъ и лихвярскихъ довгôвъ. Условія такои кредитовои организаціи выказали мы въ статяхъ „Нашѣ довги“. Нынѣ маемо записати потѣшаючій фактъ, що рухъ въ направленю реформы нашихъ господарско-кредитовыхъ ôтношень стяеся що разъ загальнѣйшимъ и прибирае певнѣ видимѣ формы.

За иниціятивою гр. Едмунда Зетвица, бар. Гаттербурга и бар. Виллясеччи повстала гадка засновати въ Вѣдни „Рôльничій банкъ“ для цѣлои Австріи. Сей банкъ мавбы бути заложеный на акціи, а его цѣлію булобы по всѣхъ краяхъ Австріи заснувати рôльничѣ товариства кредитовѣ, котрѣбы зôставали съ собою въ взаемныхъ ôтношеняхъ. Такѣ рôльничѣ товариства кредитовѣ малибы бути по можности якъ найчисленнѣйшѣ а стояти пôдъ доглядомъ филій и агенцій банку утвореныхъ по головнѣйшихъ мѣстахъ. Тіи филіи и агенціи малибы знову стояти въ тѣснôй звязи съ головнымъ — центральнымъ заведеньемъ въ Вѣдни. Члены кождого поодинокого рôльничого товариства кредитового булибы звязанѣ межи собою солидарною порукою; дальше поносилибы всѣ товариства одного краю спôльно свои можливѣ страты, а наконець страты поодинокихъ краѣвъ поносилибы всѣ краѣ разомъ. Товариства моглибы творитися лише зъ рôльникôвъ. Кождый членъ мавбы при побираню пожички зложити 5% пожички яко кавцію, а такъ утворенѣ кавціи и ôтсотки тыхъ кавцій малибы покрывати можливѣ страты товариства. Кредитъ удѣлюваный черезъ товариство не бувбы чисто реальный, але реально-особистый опертый такъ на посѣлости якъ и на достовѣрности довжника. Пожички малибы удѣлюватись на дуже низькій процентъ — именно не бôльше якъ на $5^1/_2$%. Кожде товариство мае само поносити кошта своеи администраціи. Речинець кредиту мае бути установленый на 6 мѣсяцѣвъ. Однакожь можна буде давати пожички и на довшій часъ, именно такъ, щобы пожичаючій мôгъ сплатити пожичку по жнивахъ. Кредитъ мае бути або векслевый, або за порукою, або за заставомъ. Банкъ, взглядно его поодинокѣ товариства малибы удѣлювати пожички (залички) властителямъ и державцямъ дôбръ на засѣвы, на товары, на сырѣ плоды и т. д. Якъ сказано, банкъ мавбы бути акційный. Акційный капиталъ мае выносити 20 миліонôвъ зр. а. в. въ 100.000 акціяхъ по 200 зр. подѣленыхъ на двѣ серіи по 50.000 штукъ. По выданю першои серіи (50.000 штукъ акцій) и по вплаченю на кожду акцію половины еи вартости с. е. 100 зр. отже разомъ по вплаченю 5 миліонôвъ мавъ бы банкъ розпочати свою акцію. Иниціаторы сего банку указуютъ на примѣръ долѣшно-австрійского товариства ескомтового, котре тожь само заложене на широкѣ розмѣры узыскало для себе капитали на 3, $3^1/_2$ и 4%, и думаютъ, що и сей новый банкъ заложеный для цѣлои Австріи и для такъ жизненнои цѣли мôгъ бы такъ само позыскати для себе потрѣбнѣ капиталы на низькій процентъ и спасти рôльництво ôтъ лихвы.

Якъ бачимо справа ратунку малыхъ господарствъ сталася вже не тôлько предметомъ зрѣлыхъ розвагъ, але й мало помало наближаеся до свого осущеня. Высше представленый проектъ „рôльничого банку“ мае дуже много добрыхъ сторôнъ, мае однакожь и свои слабѣ стороны, якъ кожда нова проба на новôмъ поли. Предовсѣмъ бачимо, що и иниціяторы „рôльничого банку“ ставляютъ яко условіе раціональности господарского кредиту поперше значне обниженье стопы процентовои (до $5^1/_2$%), по друге увзглядненье особистого моменту с. е. особистои достовѣрности довжника, а тымъ самымъ вводятъ реально-особистый кредитъ яко пôдставу кредитовыхъ операцій, и по трете ставляютъ яко условіе успѣшнои дѣятельности такого банку широку организацію кредитову обнимаючу не тôлько цѣлый край, але и цѣлу австрійску державу. Необходимôсть такихъ условій раціональнои реформы нашихъ кредитовыхъ ôтношень выказали мы въ статіи „Нашѣ довги“, тожь не потребуемо тутъ наново надъ ними розводитись. Мусимо однакожь высказати нашѣ сомнѣнія що-до двохъ иншихъ точокъ высше поданого пляну, именно що до акційного характеру такого банку и що до солидарнои поруки. Довголѣтнѣ досвѣды поучили, що акційнѣ товариства, особливо при дотеперѣшнôмъ ихъ устрою, не даютъ певнои поруки противъ всѣлякимъ шкодливымъ шпеку-

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

(пôсля К. Дикенса). 16.

Ô Т Д Ѣ Л Ъ IV.

Послѣдній зъ трёхъ духôвъ.

Гл. Ч. 2, 3, 5, 6, 7; 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19 и 24.

„Чувемь о тôмъ“, ôтповѣвъ другій. „Але щось нынѣ выбралося на дуже остре зимно.“

„Та оно такъ звычайно на Рôздво буває. Вы не любите совгатись по леду?“

„Нѣ, где вже менѣ до того; за интересами и свѣта не побачишь. Здоровѣ!“

„Здоровѣ!“ И кождый зъ нихъ пôйшовъ въ свою сторону.

Скруджь дивувався зъ початку, що духъ звертае его увагу на такъ малозначнѣ розмовы; але пôзнѣйше почавъ ôнъ догадуватись, що они мусятъ мати якусь таемничу звязь съ его особою, и старався порозумѣти ихъ значенье. Они не моглися ôтносити до его давного спôльника и товариша Якова Марліого, бо ôнъ належавъ вже до минувшости, а передъ нимъ стоявъ духъ будучого Рôздва. Такожь не мôгъ Скруджь пригадати собѣ никого зъ близше обходячихъ его людій, до котрогобы могли ôтноситись тѣ слова. Але все таки бувъ ôнъ переконаный, що, до когонебудь они ôтносятся, то они и для него не безъ значеня, и постановивъ собѣ для того, кожде слово, котре почуе, кожду сцену, котру побачитъ, пильно брати собѣ до серця, а особливо слѣдити за своею власною тѣнею, наколи она тôлько явится. Ôнъ ожидавъ именно, що захованьеся его власнои тѣни въ будучности выяснитъ и розвяже тую цѣлу загадку, котра все еще закрыта темнотою стояла передъ его очима.

Вже на биржѣ оглядався ôнъ пильно за собою т. е. за своею тѣнею; але кто иншій стоявъ на его звычайнôмъ мѣстци, и хотя минула вже була тая година, о котрôй выходивъ ôнъ щоденно сюды, не мôгъ ôнъ однакожь себе нигде побачити. Тое однакожь не непокоило его дуже. Ôнъ давно вже гадавъ звинути свою контору, и думавъ теперь, що въ тôй появѣ бачитъ въ дѣйстнôсть переведенѣ свои замѣры.

Нерухомо и маестатично стояла коло него чорна мара съ вытягненою въ передъ рукою. Коли Скруджь поглянувъ на духа, выдалось ему, що зъ пôдъ чорнои одежи выглянули страшнѣ блискавицѣ-очи, и прогоняли его своимъ проникаючимъ взоромъ. Въ тôй хвили зимна дрожь прошибла его тѣло.

Они опустили биржу и пôшли въ ôтдалену часть мѣста, где Скруджь не бувъ еще николи. Але цѣле мѣсто знало сей закутокъ зъ его положеня и злои славы. Улицѣ були тамъ узкѣ, бруднѣ и покривленѣ; склепы и хаты погорбленѣ, убогѣ; люде на пôвъ нагѣ, пянѣ, босѣ, ôтразливѣ. Стежки и улицѣ, незамурованѣ каналы розносили забиваючій запахъ и розливали нечистôсть и смѣтя; цѣла тая часть мѣста носила пятно нечистоты, нужды и проступку.

Въ темнôмъ закутку того притулку нужды и грѣху стояла низенька крамниця, въ котрôй продавано кавалки желѣза, лахи, фляшки, кости и всяку иншу збиранину. Въ серединѣ на земли лежала цѣла купа заржавѣлыхъ ключѣвъ, ланцухôвъ, завѣсôвъ ôтъ дверій, пощербленыхъ пилъ, вагъ, и всякого зужитого желѣзя. Загадковѣ тѣ предметы, за котрыми мало кто и попытувавъ, були закрытѣ купами подертыхъ лахôвъ и цѣлыми громадами розкиненыхъ костій. Межи тыми товарами сидѣвъ коло печи, злѣпленои зô старыхъ цеголъ, сивоволосый, сѣмдесятьлѣтный старець, закрывався передъ морозомъ, що пхався зъ надвору завѣсою зъ подертыхъ шматкôвъ, и завзято пакавъ люльку набиту смердячимъ тютюномъ.

Скруджь и духъ приближились до старого, а разомъ съ ними всунулась до середины якась жѣнка съ тяжкимъ узломъ на плечахъ, а за тою вступивъ чоловѣкъ въ старôй вытертôй одежѣ. Всѣ они перелякались дуже споглянувши на себе. Наступила хвиля мовчаня, въ котрôй розумѣеся и старый бравъ удѣлъ; всѣ они мовчали, тôлько ихъ очи говорили за нихъ. Ôттакъ выбухли всѣ голоснымъ смѣхомъ.

„Ктобы бувъ погадавъ“, сказала тая, що прійшла перша, „що трупарка зъявится вперве; ктобы бувъ подумавъ, що сторожка буде другою а гробарь прійде на самôмъ кôнци. Гляди бо, старый, якъ мы всѣ тутъ зôйшлися на часъ, хоть никто никому ани слова не казавъ.“

„Не моглибысьте знайти ôтповѣднѣйшого мѣсця до вашихъ зборôвъ, якъ тутъ“, сказавъ старый, выймаючи люльку зъ устъ. „Ходѣтъ до салѣ раднои. Вы ôтъ давна вже маете до неи право обывательства; та вжежь и самѣ знаете о тôмъ добре. Але пождѣтъ, нехай замкну впередъ крамницю. О, якъ скриплятъ завѣсы! Я вамъ кажу, що въ цѣлôй крамници не ма такого желѣза, якъ отсѣ завѣсы, ани такожь такихъ костій, якъ мои, Ха, ха... якъ мы всѣ дôбрались до себе. Ходѣтъ до салѣ раднои.“

Салею радною бувъ простôръ за завѣсою зъ дѣравыхъ лахôвъ. Старый поправивъ свѣтло каганця кôнцемъ своеи люльки, а ôттакъ вложивъ знову той самъ конець межи зубы. Тымчасомъ жѣнка, що прійшла впередъ, скинула

ляціямъ „gründer-ôвъ", противъ несолидности дѣловодства и т. д. Вѣденьскій крахъ бувъ яскраво-сумнымъ доказомъ тои нестôйности акційныхъ товариствъ. Тымъ менше моглабы ôтповѣдати така организація для товариства такъ широко заложеного и обнимаючого въ свои руки долю цѣлои малои посѣлости. Сомнѣнія противъ акційного характеру такого товариства тымъ єще зôбльшаются, що сей банкъ мавбы заниматися также ескомтованьемъ векслѣвъ — операцією дуже ризиковною. Рѣчь ясна, що и солидарна порука вже сама собою мало отвѣтна и малохосенна для товариствъ, въ тôмъ случаю при акційнôмъ характерѣ самого банку и при ризиковныхъ чинностяхъ ескомтовыхъ и т. подôбныхъ представляєся совсѣмъ неотвѣтною. И можна мати надѣю, що тіи слабû стороны будутъ усуненû при дальшихъ обрадахъ надъ осущеньемъ повысшого пляну.

Звертаємо увагу на сей проєктъ для того, щобы указати, якъ реформа кредитовыхъ ôтношень малыхъ господарствъ зближаєся що разъ бôльше до свого осущеня, що про тоє и наша соспôльнôсть, бодай заохочена примѣрами другихъ, коли вже не зъ власнои иниціятивы и ôтваги, повиннабы взятися за дѣло въ тôй для насъ безперечно найважнѣйшôй справѣ. Маємо пôдупале дрôбне господарство потребуюче здорового кредиту, маємо и капиталы въ краю по нашихъ громадахъ и повѣтахъ, котри̂бы выстали бодай на найпершу потребу, маємо отже матеріялъ до организованя, тожь не повинно намъ бракувати и силъ организаційныхъ. Не тôлько взгляды економични̂, але й патріотични̂ повинни̂ насъ здвигнути до такои дѣятельности, ôтъ котрои залежитъ будучнôсть нашого народа.

Гадки Подолянина

о нашихъ народныхъ потребахъ.

„Допоможи собѣ самъ!"
„Все соединеными силами всѣхъ!"

III.

Перейдѣмъ теперь на наше церковно-народне поле, то й тутъ не замѣтимо ничого ôтрадного для Русинôвъ. Латинизація, котру на пôдставѣ довговѣкового досвѣду историчного смѣло можна уважати лишь приготовляючимъ, переходовымъ стадіюмъ до полонизаціи, ширится по нашôмъ рускôмъ краю, мовь яка пошесть. Коли давнѣйше лишь мѣста наши̂ були осередками сеи латинизаційнои пропаганды, нынѣ вже и села стали предметомъ, на котрый та пропаганда розтягає свои сѣти, выправляючи латиньски̂ мисіи и накидаючи и по сельскихъ хатахъ „Pszczółk-и" и таки̂ инши письма „ludowej drukarni." Выголошуючи передъ нашимъ народомъ о рускôмъ обрядѣ въ прикладѣ до латиньского засаду, що „to jeden Pan-Bóg, to wszystko jedno" приманюють латинизаторы руске мѣщаньство, ба и селяньство и молодѣжь школьну до костела, где выставою и блескомъ стараются заслѣпити єго очи, щобъ тымъ лекше втягнути до „towarzystwa" якого небудь „serca" и розпочати на нѣмъ свои операціи. Тамъ не щадится ни свѣтла и дорогихъ та яскравыхъ прикрашень, ни гомону бубнôвъ та трубъ, ани навѣть стрѣльного пороху, щобъ лишь подѣлати на змыслы и цѣкавôсть нашого простодушного Русина. Такъ нашъ мѣщанинъ та селянинъ ôтчужуєсь помалу своєму обрядови, бо єго тягне мнима лѣпота до костела просторого, пристроєного, котрый єму выдаєсь чимсь высшимъ и лучшимъ, якъ єго предкôвска тѣсна та убога церковця.

Та й школа не уйшла бачности проворныхъ латинизаторôвъ. Хоть се не годится съ школьными законами, притягаютъ они такъ хлопцѣвъ якъ и дѣвчатъ то „tajemnica-ми" (малыми карточками съ „серцемъ") то образками та книжочками а вже найпильнѣйшу увагу звернули на учительски̂ семинаріи мужески̂ и женьски̂, где собѣ глядаютъ будущихъ агентôвъ для своихъ цѣлій.

Доси однакъ всѣ ти̂ заходы були менше бôльше спорадични̂, безъ певнои системы и вытревалости, безъ строго обдуманого пляну, хочь и такъ вже нанесли намъ много шкоды. Колижь Русинôвъ поражено цѣлковито на поли политичнонароднôмъ и выперто зъ репрезентацій законодавчихъ, стягаются и на нашôмъ церковно-народнôмъ небосклонѣ чорни̂ хмары изъ заходу, що хотятъ прикрыти нашу руску землю. Заразъ пôсля нещастнои кампаніи выборовои выступивъ краковскій єзуитъ Gorzkowski въ Czas-ѣ, взываючи Полякôвъ до дальшихъ подвигôвъ, котрыхъ цѣлію має бути „религійне объєдиненье" въ Галичинѣ або просто сказавши: латинизація Русинôвъ. Голосъ сей бувъ неперечно обвѣщеньемъ новои систематичнои акціи религійнои противъ Русинôвъ, котрои пляны теперь що разъ яснѣйше выступаютъ на верхъ.

Звѣстно всѣмъ, що Змартвыхвстанцѣ добиваются призволеня, осѣсти въ нашôмъ краю и робити мисіи, чому наши̂ ординаріяты сильно оперлись. Можна однакожь дуже сомнѣватися, чи опôръ нашихъ ординаріятôвъ много поможе.

Такъ бачимо, що вже въ чисто-рускôмъ закутку нашого краю (въ Снятынѣ) придбали они собѣ грунтъ пôдъ будову монастыря, котрый буде огнищемъ латинизаціи. Такъ до самого кореня руского народа прикладаютъ нынѣ сокиру!

Чижь при тыхъ обстоятельствахъ, где енергичный голосъ обохъ нашихъ ординаріятôвъ повôстає въ такôй справѣ голосомъ „вопѣющого въ пустыни", намъ оглядатися за чужою помочію та заложивши руки ждати, поки намъ не ôтберутъ найдорожшу спадщину — нашу предкôвску вѣру? Настає для насъ пора подôбна, якъ часы Берестейскои уніи и здаєся иде до того, щобы теперь докôнчити латинизаціи а за тымъ и полонизаціи Руси. Отже и тутъ не треба намъ оглядатись, чи насъ кто не поратує, треба собѣ самому помогчи. А суть у насъ задатки своєи помочи, суть крѣпости, о котри̂ оперались наши̂ борцѣ за вѣру передъ 300 лѣтами: то наши̂ брацтва церковни̂. И нынѣ могутъ они бути крѣпостями, зъ котрыхъ бодай ôтпорно можемо дѣлати противъ латинизаціи, треба лишь ти̂ крѣпости поправити, перестроити и приладити до нынѣшныхъ потребъ. При каждôй нашôй церквѣ суть брацтва братчикôвъ и сестрицъ, однакъ брацтва ти̂ въ значнôй части остались у насъ лишь стариннымъ забыткомъ, а дѣятельнôсть ихъ, обмежаючись на придбанье свѣтла та гдеякихъ иншихъ потребъ церковныхъ, єсть тôлько слабымъ ôтблескомъ давныхъ нашихъ брацтвъ, що здобули собѣ историчну славу. Отже треба бы лишь оживити ти̂ брацтва, розширити ихъ кругъ дѣланя, щобъ дбаючи о внѣшне пристроєнье и потребы церковни̂, мали также увагу на сиротъ та убогихъ, дбали про ихъ выхованье въ рускôмъ дусѣ и пôддержанье; давни̂ брацтва выкупляли Русинôвъ зъ неволѣ турецкои — нынѣшни̂ жь най звернутъ свою дѣятельнôсть на выкупъ задовженыхъ христіянъ въ неволѣ лихвярѣвъ та банкôвъ, нехай закуповуютъ грунта, котри̂ малибъ пôти въ жидôвски̂ руки, та домы притыкаючи̂ до церковь, щобъ жидова не тиснулась пôдъ самъ церковный порôгъ! Также повинни̂ брацтва примѣромъ и заохотою вплывати на громадянъ своихъ, щобы держались твердо свого обряду и пильно ходили до церкви. Маючи помежи собою, якъ то звычайно лучаєся, вôйта або кого иншого изъ зверхности громадскои, моглобъ брацтво перевести таку ухвалу въ радѣ громадскôй, и дбати о єи выконанье, щобы люде шановали недѣлѣ та свята а не уважали такихъ днѣвъ ôтповѣдными до выѣзду на ярмарокъ або за иншою орудкою, а зновъ днѣвъ робочихъ не прогайновували просиджуючи по коршмахъ та шинкахъ. Брацтво, складаючись зъ найчестнѣйшихъ и найрозумнѣйшихъ а по можности письменныхъ людій, повинно бути членомъ нашихъ просвѣтныхъ товариствъ „Просвѣты" и „им. М. Качковского" та єще и яку популярну часопись предплачувати, а єще лучше, колибы при каждôмъ брацтвѣ була заведена читальня. Коротко сказавши, брацтва таки̂ повинни̂ бути розсадниками религійности, просвѣты и тверезости въ громадѣ, а колибысьмо ихъ такъ перестроили, тогды малибы они неперечно великій моральный вплывъ на цѣли̂ громады. А якій хосенъ выйшовбы зъ того также для розвою рускои популярнои литературы! Припустѣмъ, щобы лишь кожда брацка читальня предплачувала часописи популярни̂ та була членомъ просвѣтныхъ обществъ, якабъ се була помôчь для популярного письменьства!

(Конець буде)

СПРАВЫ КРАЕВИ̂.

(О.) **Зъ Золочѣвского.** *(Оглядачѣ мертвцѣвъ. Непрактичнôсть теоріи. Medicina pastoralis. Гигієничны̂ ôтношеня краю. Где-що о краєвôмъ пивѣ.)* Вѣстникъ законôвъ въ части XIX. зъ 30-го листопада 1879 року принѣсъ намъ пôдъ ч. 80. розпорядженье управильняюче оглядъ мертвцѣвъ. Пôсля такого маютъ чи то для одной громады, чи для кôлькохъ громадъ въ обрубѣ 4 кільометрôвъ, бути постановлени̂ оглядачѣ, котрыхъ обовязкомъ буде, каждый актъ смерти прилучившійся въ селѣ черезъ наочный оглядъ ствердити, посвѣдченье на то выдати, котре, будучи заразомъ позволеньемъ похороненя, часъ означитъ, въ котрôмъ похороны ôтбутися маютъ. А коли такими оглядачами дипльомовани̂ лѣкарѣ заєдно бути не можутъ, то подає повысше розпорядженье и инструкцію, котра ихъ обучити має, яки̂ ознаки о певности або непевности смерти вырѣкаютъ. Приложена до того и рота присяги, якôй оглядачѣ пôддатися обовязани̂. Оглядачѣ ти̂ будутъ оплачувани̂ ôтъ громадъ, (не ôтъ поодинокихъ сторôнъ), на якій выдатокъ староство побôръ данинъ призволити має, нормуючи тыхже высокôсть! Таке єсть meritum цѣлого розпорядженя. Цѣль єго очевидна. Маєся запобѣгчи такимъ припадкамъ, въ якихъ чоловѣкъ не зъабсорбовавши цѣлого капиталу житя и єго грубыхъ процентôвъ (значитъ: тягарôвъ) безъ avis-а вандрує на другій свѣтъ. Розпорядженье то отже єсть полиційнои натуры, дотыкає житя и здоровя обывателѣвъ. Опѣка надъ здоровьемъ и житьемъ видно, починаєся у насъ ôтъ сконстатованя смерти. Славити Бога и за то! Затрудняючи̂ся зъ уряду чиномъ похороненя, взглядно священики, зôстали дуже пріятно дотнени̂ такимъ розпорядженьемъ. Они мали заєдно тôлько гризоты съ такимъ похорономъ. Приписъ дотеперѣшный приказувавъ ажь по 48 годинахъ ховати небôжчика. Якже то можна? Приходитъ парохіянинъ кулится, проситъ, щобы хутнѣйше поховати. „Я такій бѣдный, я не маю зъ ôтки такъ довго мерця въ хатѣ тримати... то тôлько кошту..." Якъ же не капитульовати? Але не тôлько зъ тои причины. Хата мала, часами дѣтій дрôбныхъ богато, люде приходятъ разъ по разъ, воздухъ тяжкій, не здоровый, хороба часами заразлива.

Душпастырь въ тыхъ припадкахъ уважає за свôй обовязокъ поховати передъ 48 годинами хочь бы ôнъ тымъ самымъ наразився на якій несподѣваный рапортъ люструючого жандарма до староства: der Geistliche von N. N. macht sich Nichts (sic) aus dem Gesetz. Щобы казати трупôвъ, що не долежали въ хатѣ 48 годинъ, зносити на офиціальне ôтлежанье до трупярнѣ, — о тôмъ шкода думати. Нашъ народъ — дякувати Богу! — на тôлько єще не цивилизованый, щобы свою дитину (чи кого тамъ) уважавъ на рôвно якъ звѣрину. Чи поправдѣ при дотеперѣшнôй практицѣ поховано богато недомерлыхъ людій? Думаю, що не тôлько не богато, но совсѣмъ никого. Найлѣпшимъ обезпеченьемъ суть власне ти̂ некористни̂ по части пôдъ взглядомъ гигієничнымъ обстоятельства, въ якихъ трупы у насъ находятся чи властиво вылежуются. Тѣсни̂ хаты, высока температура (звѣстно пѣчь близько, и при такихъ оказіяхъ здорово палится), флюктуація воздуха (бо двери разъ по разъ ôтчиняются), то все робитъ, що трупы за кôлька годинъ псуются. А природныхъ, неустанныхъ пильныхъ оглядачѣвъ тôлько, що небôжчикъ не встигъ бы и усомъ моргнути, а вже бы пôдôйнявся такій крикъ, щобы и мертвого пробудивъ. Якъ бы таки̂ припадки живого похороненя до якихъ практикъ прописати можна, то лише до тыхъ, въ якихъ трупы, єще не застигли̂ ôттаскувано сей часъ до трупярень, якъ за

свôй узликъ на землю, сѣла ôтважно на столецъ, поклавши руки на колѣна и дивилась смѣло въ очи цѣлому товариству.

„Ну, и щожь намъ зъ того, моя панѣ Дяльберъ? Тажь каждому треба про себе дбати. Чи може не такъ?"

„Та правда", сказала сторожка.

„А чогожь глядите одно на другого такъ, якбысьте хотѣли позаѣдатись. Та вжежь мы собѣ очій не будемо выдерати."

„А... Але дежтамъ! Хорони Боже!" сказали разомъ сторожка и гробарь.

„Отъ такъ, то я люблю, бо и комужь шкодитъ, що вôзьмеся тамъ якесь драньте? Трупови, певно, що нѣ!"

„Правда, що нѣ!" засмѣялась сторожка.

„Коли бы старый скупецъ бувъ схотѣвъ тоє и по смерти собѣ лишити, то чомужь не бувъ за житя лѣпшимъ. Тогды бувбы хтось коло него при смерти, а такъ мусѣвъ самъ самѣсенькій выпустити духа зъ себе,"

„Сама правда, свята правда", сказала сторожка.

„Се кара Божа!

„Я хотѣла єще бôльше що забрати, и булабымъ певно свого не дарувала, такъ годѣ було. Розвяжи но, старый, побачимо, чи здалося на що? Видите, я не крыюся передъ вами, бо звѣстна рѣчь, каждый мусить про себе дбати; сежь не грѣхъ! Розвязуй скорше, старый!"

Тымчасомъ, закимъ старый дôбрався до узлика, вытягнувъ вже гробаръ свою добычу. Не богато и було тамъ. Одна чи двѣ печатки, оловецъ зô срѣбною ручкою, пара гудзикôвъ, и шпинка, нѣби то золота, отъ и все. Старый бравъ все тоє по однôмъ кавалку, оглядавъ и оцѣнювавъ, ôттакъ писавъ цѣну каждои рѣчи на стѣнѣ, а въ кôнци зрахувавъ все разомъ.

„Се вашъ рахунокъ," сказавъ ôнъ до гробаря. Не дамъ вамъ ани шеляга бôльше, хотьбысьте мене на кавалки порубали."

Потôмъ слѣдувала панѣ Дяльберъ. Она принесла простирало, кôлька хустъ, двѣ стари̂ срѣбни̂ лыжочки, щипцѣ ôтъ цукру, и пару чоботъ! Єи рахунокъ выписавъ старый також на стѣнѣ.

„Съ дамами," сказавъ ôнъ, „выходжу я все якъ найгôрше, позаякъ маю слабу сторону до нихъ, и даю имъ все за богато. Для того кажу вамъ, що, єсли будете собѣ марикувати на мене, то пожалую моєи щедрости и ôттягну єще вамъ пôвъ короны."

„Ну а я," сказала трупарка до старого.

Старый клякнувъ, щобъ выгôднѣйше розвязати, и розпутавши черезмѣрно богато гудзôвъ вытягнувъ штуку якоись теплои матеріи.

„Що се?" спытавъ ôнъ.

„Завѣсы ôтъ постелѣ," сказала она смѣючись.

„Не вжежь стягнули вы ихъ, коли ôнъ лежавъ передъ вами мертвый?"

„Або що? Чомужбы нѣ?"

„Вы видно вродилися до щастя, и всѣми способами идете до него."

„Овва... вжежь певно не задрожитъ менѣ рука, коли беру щось ôтъ такого чоловѣка, якимъ ôнъ бувъ... Але осторожно, бо покапаєте лоємъ ковдру."

„Єго ковдру?"

„А чіюжбы такъ? Ôнъ вже теперь не змерзне, не бôйтеся."

„Але ôнъ не вмеръ на заразливу хоробу?" поспытавъ старый, поглядаючи на ню.

„Не бôйтеся, колибы такъ було, ябымъ не булася ничого и не дôткнула. Ось бачите єсть и сорочка. Глядѣтъ черезъ ню, доки вамъ очи не повылазятъ, а не побачите ани одной дѣры, ани одного рѣдкого мѣсця, то було ще що найлѣпшого, що ôнъ мавъ."

(Дальше буде.)

часу першои холеры. О тогды то поправдѣ не одинъ живый для компаніи поспацерувавъ съ мертвцями на другій свѣтъ... Одно, що бы у насъ для обезпеченя ôтъ такихъ припадкôвъ живого похороненя учинити належало, було бы то, щобы кандидатамъ стану духовного, яко будучимъ функціонерамъ похоронôвъ присвоєно науку судовои медицины (medicina pastoralis). Таке огляненье передъ самымъ актомъ похорону було бы для людій выгôдне, и що найважнѣйше не стояло бы ніякихъ выдаткôвъ, а що еще важнѣйше ніякихъ клопотôвъ, котрыхъ збôльшеня заклопотанй и такъ вже надъ мѣру люде лякаются. Чому люде у насъ не жадаютъ, а правду сказавши, лякаются лѣкаря? Бо то значитъ чотыри разы конѣ гнати (до мѣста и зъ мѣста) на то, щобы докторъ разъ на хорого подивився. А еще посылай за лѣкарствомъ. Баба, знахуръ привезе бодай лѣки съ собою. Колижь чоловѣкъ позволивъ разъ собѣ такій выбрыкъ, до дальшого не мае охоты. И зъ того утвердилося межи народомъ пересвѣдченье, що докторъ ничого не поможе (бо и не може помочи за однымъ поглядомъ тамъ, где бы надъ цѣлымъ пробѣгомъ слабости наглядати потреба, отже що разъ хорого визитувати)... Тымъ и неподивуємося, що люде перевѣдавшися, що маютъ понаставати такй оглядачѣ, завчасу чѣхраются въ голову, розбираючи, що то за клопôтъ съ ними буде. Мы интелигенція успокоюємся бодай тымъ, що у насъ лише все на паперѣ фигурує, а практика выказує щось совсѣмъ ôтмѣнного.

(Конець буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

Дня 25 марця (6 цвѣтня) на 64-ôмъ засѣданю *рады державнои* розпочалися розправы надъ буджетомъ. До слова въ генеральнôй дебатѣ записалось доси за внесеньемъ буджетовои комисіи 21, а противъ 26 бесѣдникôвъ. Всѣхъ бесѣдникôвъ, котрй намѣряютъ взяти удѣлъ въ буджетовыхъ розправахъ, обчисляютъ на 105. Якъ бачимо, буджетовй розправы будутъ дуже розтяглй, але при тôмъ не безъ интересу. Передъ двома днями доносила вѣденьска Allg. Zeitung, що зъ рускихъ пословъ пп. Ковальскій и Кулачковскій маютъ забрати голосъ въ генеральнôй розправѣ буджетовôй. Пôсля дотеперѣшныхъ голосôвъ дневникарскихъ и по ôтзывахъ першихъ бесѣдникôвъ можна вже зазначити головнй границѣ, середъ котрыхъ будутъ повертатися буджетовй розправы. Въ однôй лише точцѣ сходятся всѣ сторонництва, а тымъ самымъ и ихъ бесѣдники — именно въ тôй, що ухваленье буджету не уважаютъ яко вступъ довѣрія для теперѣшного министерства, але тôлько яко необходиму конечнôсть державнои машины. Головный роздѣлъ, якій проявляеся межи централистами и автономистами при буджетовôй розправѣ се зъ однои стороны борба о удержанье нѣмецкого верховодства въ Австріи а зъ другои стороны борба всѣхъ Славянъ австрійскихъ о рôвноправнôсть. Нѣмцѣ-централисты силуются представити гегемонію нѣмецку не тôлько яко наслѣдство культурнои высокости надъ славяньскими народами, але и яко конечнôсть существованя Австріи! Рôвноуправненье Славянъ значитъ въ ихъ очахъ тôлько, що упадокъ австрійскои идеи державнои! Однакожь вже въ першихъ загонахъ централистôвъ противъ рôвноправности Славянъ видно дуже грубу неконсеквенцію. Єслибы дѣйстно хоть въ приближеню було гдещо правды въ тыхъ выводахъ централистôвъ, то передовсѣмъ ихъ централизаційнй стрѣлы повиннйбы змѣряти противъ Поляковъ, котрй вже фактично въ Галичинѣ маютъ и то власне зъ волѣ централистôвъ тое, чого теперь жадаютъ для себе Чехи. Послѣдовательнôсть вымагае: або признати такужь рôвноправнôсть Чохамъ, Русинамъ, Словенцямъ и всѣмъ другимъ народностямъ славяньскимъ, або держачися централистичнои тенденціи перше всего заперечити Полякамъ ихъ „фактичного посѣданя“ отже противъ нихъ змѣрити свои централистичнй загоны. Такои консеквенціи нема у централистôвъ. Противно, всѣ дотеперѣшнй бесѣдники централистôвъ дуже старанно мовчатъ о Полякахъ, а съ цѣлою брутальностію надменнои нѣмецкои заѣлости кидаются на Чехôвъ. Тожь и всякому не-Славянинови стане ясно, що тутъ не розходится ни о существованье Австріи силою нѣмецкои идеи (!) ни о строгу справедливôсть, але о борбу Нѣмцѣвъ-гегемонистôвъ противъ Чехôвъ. Тожь не тôлько всѣ славяньскй народы, але кождый чоловѣкъ съ почутьемъ справедливости стоитъ съ своими симпатіями по сторонѣ Чехôвъ а въ дальшôй консеквенціи и всѣхъ Славянъ добиваючихся рôвноправности въ Австріи. Першй два дни буджетовыхъ розправъ були мовь бы вступомъ до головнои битвы. Бесѣды централистичнй Шаршмида, Гальвиха и Шенерера були маловажнй, хочь всѣ змѣренй противъ Чехôвъ. Найширше въ тôмъ зглядѣ розводився проф. Гальвихъ, котрый вдавшися въ тенденційне илюстрованье ческои исторіи, хотѣвъ вмовити въ всѣхъ, що Нѣмцѣ въ Чехахъ були зъ давенъ-давна утисканй и Чехами кривдженй. Гальвихъ силився представити жаданя ческого меморіялу яко замахъ на культуру и цѣлôсть Австріи! Зъ бесѣдъ за буджетомъ була замѣтна бесѣда Цайтгамера, котрый выказавъ, що за сегорôчный дефицитъ не може ôтповѣдати ани теперѣшна бôльшôсть палаты пословъ, ани теперѣшне министерство, бо се наслѣдство централистичнои господарки за часъ ôтъ 1873—1879 р., а навѣть самъ теперѣшный буджетъ то дѣло давнѣйшого еще министерства. Партія автономистôвъ не мала еще часу розвинути своеи финансовои програмы.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Єсть надѣя, що непорозумѣня, возникшй межи Россією а Франціею по причинѣ аферы Гартмана, будутъ остаточно залагодженй, а кн. Орловъ верне на свое становище амбасадорске до Парижа. „Правительственный Вѣстникъ“ оголосивъ всѣ документа, котрй Россія въ справѣ Гартмана въ своѣмъ часѣ предложила министерству Фрейсинета.

Кн. Орловъ, наспѣвши въ Петербургъ, зложивъ першу свою визиту генералови Шанси, амбасадорови францускому.

Царь и всѣ въ Петербурзѣ проживаючй великй князѣ переслали телеграфично свои желаня кн. Бисмарку въ день его имя нинъ. Nordd. Allg. Ztg. уважае се яко новый объявъ зближеня обохъ кабинетôвъ.

Вѣсть о вступленю войскъ китайскихъ до Амурска доповняе вѣденьска N. Fr. Pr. зъ 24 марта (5 цвѣтня) слѣдуючимъ коментаремъ: „Коли въ р. 1858 звѣстный дипльоматъ россійскій Игнатіевъ съ министерствомъ тогдашного цѣсаря Гіенъ фонгъ заключивъ договоръ леониньскій въ Пекингу, котрымъ признано Россіи весь Амурскъ и и пôвостровъ Кичинъ, зробивъ ôнъ пекиньскому правительству приватне приреченье, що царь Александеръ, почитаючи династичнй чувства „сына небесного“, на полудневôй кончинѣ сего пôвострова, ôтлученого ôтъ Татарщины (ôтчины пануючои династіи въ Китаю) не побудуе ніякихъ крѣпостій и не буде удерживати ніякого войска, щобы не оскорбляти народного достоиньства татарско-китайского. До сего пôвострова вторгнули отже, якъ доноситъ губернаторъ всхôдного Сибиру, татарскй орды при мѣстцевости Осонъ, але не змогли переступити рѣки Амура, вздовжь котрои плаваютъ безперестанно россійскй канонирскй лодки. Правительство китайске невиновате за сей нападъ и вѣсть подана дневниками берлиньскими о вступленю сильнои арміи китайскои въ границѣ Амурска не есть проте вѣрна.“ N. Fr. Pr. говоритъ дальше, що Россія на случай вôйны съ Китаемъ о Кульджу не перенесе театру военного ани до Кульджи ани до Туркестану, але надъ береги Амура, зъ ôтки найкоротшою дорогою можна дôстатись пôдъ самый Пекингъ, где народъ мало есть задоволеный зъ деспотичного пановання двохъ монархинь.

Китайскій посолъ въ Петербурзѣ, Шаотаченъ, выбераесь въ свою ôтчину, понеже не хоче брати участи въ заключеню нового договору о Кульджу. Wiener Abendpost доноситъ, що россійскй войска съ полудневого Сибиру выйшли въ спѣшнôмъ походѣ на границю китайску и що Россія узброила великй орды Киргизôвъ и магометаньскихъ Дунганôвъ и Таранчôвъ. Въ Пекингу агитуе имовѣрно Англія противъ Россіи.

Сербія. Переговоры о будову желѣзниць комуникаційныхъ межи Австріею и Сербіею покôнченй. На будову линіи зъ Бѣлгороду на Нижь до границѣ сербско турецкои въ направленю до Солуня (Салоники) вызначено речинець трилѣтный. На будову линіи зъ Нижу до границѣ болгарскои не означено речинця, бо не прійшло еще до порозумѣня съ Болгаріею.

Болгарія. Складъ нового кабинету сдѣдуючій: Заикôвъ президентъ и министеръ дѣлъ заграничныхъ, Каравелôвъ финансôвъ, Стоянôвъ справедливости, Тишевъ дѣлъ внутренныхъ, Газеляръ просвѣты.

Франція. Въ борбу правительства съ Єзуитами и конгрегаціями вмѣшався въ послѣдныхъ дняхъ князь Иеронимъ Наполеонъ такъ званый „червоный князь.“ Въ отвертôмъ листѣ высказуе ôнъ прихильне свое мнѣнье для декретôвъ правительства. „Наполеонидъ, каже ôнъ, не може бути неприятелемъ вѣры и революціи. Однакожь найновѣйшй декрета о конгрегаціяхъ не маютъ на цѣли переслѣдованье, они зазначуютъ лишь поворотъ до конечного упорядкованя публичного права. Принципъ, що религійнй конгрегаціи довжнй стояти пôдъ властію политичною, котра мае право ихъ авторизовати, сей принципъ есть захованый въ кождôй державѣ. Єго узнавали навѣть Бурбоны. Зречись сего принципу значилобъ зруйновати державу и пôддати еи пôдъ ноги теократіи.“ Письмо се прійняло клерикальне сторонництво съ великимъ огорченьемъ, либералы же кплятъ собѣ попросту зъ комичнои ôтозвы князя, легитимисты знову уважаютъ за рѣчь доконечну выречися солидарности съ Наполеонидами, а именно съ княземъ Иеронимомъ, прозванымъ такожь Plon-Plon.

Нове розпорядженье министерства розширюе правосильнôсть декретôвъ противъ конгрегаціи и на францускй колоніи. Яке становище займутъ переслѣдованй правительствомъ конгрегаціи, еще не звѣстно. Годѣ такожь предсказати, чи Франція зыскае на тôй религійнôй домашнôй вôйнѣ.

Англія. До 25 марта (6 цв.) выбрано 433 пословъ. Зъ тыхъ припадае 258 на сторонництво либеральне, 22 на ирляндскихъ Гомерулôвъ, 153 на консерватистôвъ. Гладстонъ выдавъ манифестъ до своихъ выборцѣвъ въ Мидлотіянъ, въ котрôмъ заявляе, що либералы стремѣти будутъ до того, щобы заграничну политику Англіи оперти на мирѣ, справедливости и симпатіи до вольности. Times доноситъ, що министерство Биконсфильда уступитъ по поворотѣ королевои зъ Нѣмеччины (зъ Базелю). Daily News догадуесь, що зложенье нового министерства поручене буде Гладстонови.

Зъ Кандагару (въ Афганистанѣ) сповѣщаютъ, що королева Викторія назначила Ширъ-Алёго сувереномъ Кандагару, и що тамже лишится англійскій агентъ и англійска залога.

Съ Франціею буде заключеный новый договоръ торговельный.

Нѣмеччина. Выборы до англійского парляменту не лишились безъ вліяня на правительство нѣмецке. Въ Берлинѣ потѣшаются вправдѣ тымъ, що англійскй либералы не будутъ попирати ворожои политики Россіи противъ Нѣмеччины и Австріи, але тревожатся тою обстановою, що съ паденьемъ Биконсфильда упаде одинъ зъ головнѣйшихъ стовпôвъ, на котрôмъ опирався трактатъ берлиньскій. Нема уже Андрашого, ни Вадингтона, ни Каратеодора Пашѣ ни Мегмеда Алёго при кермахъ державныхъ, нема якъ разъ сихъ людій, котрй розрушили выгôдный для Россіи миръ въ Санъ-Стефано, не буде проте кому на будуще боронити условій трактату берлиньского. Надто тую тревогу побôльшила вѣсть, рознесено телеграфомъ по Европѣ, що кн. Бисмаркъ по причинѣ политичныхъ рôжницъ и непорозумѣнь съ двôрскою камарилею внѣсъ урядово поданье о демисію, заставляючись тымъ, що рада союзна нѣмецка не прійняла его предложеня до уставы о остемплёваню переказôвъ и заличокъ почтовыхъ, то знову слабымъ здоровьемъ. Цѣсарь Вильгельмъ не прійнявъ однакожь демисіи, ôтповѣвши Бисмаркови ляконично: Es bleibt bei meinem Niemals. Имовѣрно хоче желѣзный канцлиръ гденещо выторговати у двору для своеи самолюбнои политики, котра богато потерпѣла въ послѣдныхъ часахъ черезъ звѣстнй гратуляційнй письма Александра и Вильгельма.

Цѣсарь надѣливъ князя Кароля румуньского ордеромъ чорного орла.

Въ соймѣ державнôмъ прійде небавомъ на порядокъ дневный устава войскова, котру — якъ мы доносили — звернено для доповненя въ мѣсяцю лютôмъ до комисіи. Принятье еи запоручене.

НОВИНКИ.

— **Епископскій Ординаріятъ въ Перемышли** розôславъ духовеньству куренду зъ дня 11. марця 1880 ч. 972, котра, якъ въ текстѣ высказано, мае на цѣли выяснити духовеньству, що Ординаріятъ дѣлавъ доси въ справѣ получшеня дотаціи духовеньства и що теперь належитъ духовеньству чинити, щобы справа тая рѣшена була благополучно въ думѣ державнôй.

Є. В. Цѣсарь при ôткрытю думы державнои 8 жовтня 1879 въ троновôй рѣчи заявивъ желанье получшеня дотаціи кат. духовеньства и заповѣвъ предложенье дотычного начерку черезъ правительство. Передъ написаньемъ начерку министерство запытало всѣ передлитавскй еписк. ординаріяты о мнѣнье що до концентраціи парохій въ цѣли пôдвысшеня конгруы. Єпархіяльнй власти высказали свои мнѣнія, супротивляючися концентраціямъ парохій, але узнаючи необходиму потребу получшеня долѣ духовеньства. Министерство, якъ вѣдомо, зладило начеркъ не совсѣмъ згôдный съ бажанями епархій и предложило думѣ державнôй. Дума державна ôтдала начеркъ тôй правительственный комисіи зъ 24 членôвъ, въ котрои складъ входитъ такожь галицко-рускій посолъ о. Озаркевичь, парохъ зъ Белелуѣ.

Еще 11 вересня 1874 ч. 3301 еп. Ординаріятъ предложивъ внесенье, щобы устоpонити неôтповѣднй капеляніи и уложити 3 категоріи парохій съ дотаціями для парохôвъ по 1000, 1200 и 1400 зр.; для сотрудникôвъ по селахъ 500 зр. а по мѣстахъ 600 зр.; для мѣстцевыхъ завѣдателѣвъ парохій 800 зр., а для доѣзджаючихъ по 40% ôтъ тыхъ 800 зр.; дальше вынагороду для деканôвъ рôчно 200 зр.; также вызначенье екстраординаріюмъ для потребуючихъ запомоги або добре заслужившихся душпастырѣвъ; на остатокъ для дефиціентôвъ до 10 лѣтъ ихъ душпастырства 500 зр. рôчно, для прочихъ пôсля скалѣ, яка есть для пенсіонованыхъ урядникôвъ. Такожь предложивъ еп. Орд., щобы будынки мешкальнй и економичнй не вчислялися въ дотацію и щобы душпастырѣ були свобôднй ôтъ всякихъ даткôвъ громадскихъ и конкуренційныхъ.

Коли правительство завозвало еп. Ординаріятъ до объявленя мнѣнія дотычно квоты для поодинокихъ священикôвъ припадаючои зъ загальнои сумы, опредѣленои на запомогу въ р. 1877, а то на основѣ новѣйшого минист. начерка, котрый обмежае рôчну конгруу на 700, 500, 400 зр. для парохôвъ а 350, 300, 250 для сотрудникôвъ, заводитъ фасію всѣхъ, навѣть несталыхъ доходôвъ и за высоко оцѣняе доходъ зъ землѣ, — то еп. Орд. заявивъ, щобы запомога була роздана потребуючимъ священикамъ безъ взгляду на той начеркъ и концентраціи парохій и высказавъ свое мнѣніе въ критичнôмъ розборѣ начерка министеріяльного, а именно, що получшенье дотаціи есть въ загалѣ тôлько илюзоричне; що концентрація парохій якъ зъ однои стороны принесутъ моральну шкоду народови такъ зъ другои стороны и не получшатъ быту священьства, бо священикъ не мôгбы при своихъ парохіяльныхъ занятяхъ грунта розкиданй по селахъ управляти а выпустивши въ посесію не одержувавбы навѣть тôлько, кôлько ему вчислили въ парох. инвентаръ.

Пôзнѣйше, коли еп. Орд. въ р. 1879 11 грудня предкладавъ Намѣстництву поданя внесенй до Єго Величества або министерства ôтъ 11 деканатôвъ и 3 парохôвъ о получшенье дотаціи — просивъ намѣстництво, щобы, коли фондъ религійный безъ шкодливои концентраціи парохій не выстарчае, щобы дотованье клира було доповнене зъ державныхъ доходôвъ.

Крôмъ высше наведеныхъ прошень и представлень, котрй выходили зъ еп. Консисторіи, еп. Ординаріятъ, яко такій, кôлька разъ лично, устно и письменно поручавъ тую такъ важну справу министерству, щобы справедливо еи рѣшило и римскому Престолу, щобы причинився и взявъ еи въ опѣку.

На конець еп. Ординаріятъ заявляе, що его робота и его вплывъ уже скôнченй, теперь тôлько интересованй могутъ вплынути численными петиціями на благополучне рѣшенье справы. Въ цвѣтню (если не ошибаемось, то доперва въ осени. пр. Ред.) с. р. пытанье дотаціи прійде пôдъ обраду думы державнои, тожь душпастырѣ, котрй еще доси не внесли петицій, нехай поскорятъ и внесутъ або черезъ консисторію або просто на руки о. Іоана Озаркевича въ Вѣдни.

— **Перенесенье мощій бл. п. Григоря Яхимовича.** Управляющій совѣтъ „Народного Дому“ рѣшивъ на своѣмъ засѣданю перенести урочисто дня 8. (20) цвѣтня с. р. мечци бл. п. митрополита Григорія Яхимовича зъ кладбища городецкого на кладбище Личакôвске. Рôвночасно будутъ имовѣрно перенесенй такожь мощи бл. п. митрополита Спиридіона Литвиновича и гдеякихъ крылошанъ на коштъ Капитулы.

Думаемо, що слѣдовалобы такожь памятати на мощи бл. п. Митрополита Ангеловича, воскресителя Митрополіи галицкои, пôмножителя фондôвъ митрополичихъ — тымъ бôльше, що на могилѣ Митр. Ангеловича нема навѣть памятника.

— Вчора скôнчилася триднева **розправа противъ о. Корнилію Яворовскому** о злочиньство спроневѣреня сумы 12.873 зр. $5^1/_2$ кр. Судіи присяжнй по двогодиннôй нарадѣ ôтповѣли на пытанье, чи о. Яворовскій виненъ есть злочиньства спроневѣреня сумы 12.873 зр. $5^1/_2$ кр., одинацятьма голосами такъ. Трибуналъ засудивъ о. Корн. Яворовского на пôдставѣ того вердикту на 2 роки вязницѣ.

— (*С*) **Зъ Станиславова** пишутъ намъ: Чудне то а еще бôльше сумне дѣло, длячого рада школьна краева не призначитъ уже разъ для станиславôвскои семинаріи педагогичнои якого учителя (бодай вже съ выдѣловымъ испытомъ!) для науки руского языка? Чому львôвска и тернопôльска семинаріи дôстали заразъ зъ початку учителѣвъ до рущины, а станиславôвска дочекатися не може? Длячого въ станиславôвскôй учит. семинаріи на 1 роцѣ учитъ руского языка учитель, котрый не то не знае духа рускои мовы, але и азбуки рускои добре не знае? Часъ бы вже було и Дирекціи станисл. семинаріи педагогичнои перестати упослѣджовати Русинôвъ учителѣвъ и ученикôвъ, щобы 50 ученикôвъ 1. року не марнували свôй часъ на годинахъ, на котрыхъ, коли ихъ не заступаеся якимъ иншимъ предметомъ, ничого не научатся. Пора бы вже була крайна, щобы и рада школьна краева зарадила такôй несправедливôй кривдѣ Русинôвъ!“

— **Зъ Турки** донѣсъ вчора телеграмъ про страшне злочиньство, случившеся въ ночи зъ середы на четверъ сего тыждня въ Высоцку выжнôмъ. Тои то ночи численна ватага угорскихъ селянъ, вооружена въ сокиры и вила напала на коршму въ Высоцку выжнôмъ, арендовану жидомъ Гольдрайхомъ, вмертвила шѣсть осôбъ а пять тяжко ранила. Власти дуже енергично слѣдятъ за злочинцями и въ тôй цѣли порозумѣлися съ пограничными властями угорскими.

— **Фотографіи княг. Стефаніи**, нареченои Акц. Рудольфа, появилися вже у Львовѣ на кôлькохъ выставахъ. Найудачнѣйшу фотографію можна бачити въ торговлѣ п. Козловского при галицкôй улици.

— **Потвердженье выбору.** Цѣсарь потвердивъ выбôръ д-ра Михаила Гноиньского на президента мѣста Львова.

— **Трамвай Львôвскій** зачне курсовати на линіи ôтъ пляцу Цлового до головного двôрця желѣзницѣ Кароля Людвика вже въ половинѣ мая а зъ пляцу Голуховскихъ вздовжь Жовкôвскои улицѣ ажь въ лиицю. Дирекція держитъ вже теперь 40 коній до упряжи, щобы, скоро тôлько роботы укôнчатся, заразъ рухъ розпочати.

— **Генрикъ Венявскій**, знаменитый польскій композиторъ и виртуозъ-скрипакъ умеръ недавно въ Москвѣ, захопленый тамже тяжкою хоробою. Венявскій числивъ 45. лѣтъ. Образовався ôнъ въ музицѣ въ консерваторіи парискôй ôтъ 8 року житя а 1846 р. яко одинайцятолѣтный молодець одержавъ першу нагороду въ консерваторіи парискôй за гру на скрипкахъ. Ôтъ тогу часу выступавъ по мѣстахъ найпершихъ съ концертами. Послѣдными лѣтами бувъ професоромъ въ консерваторіи въ Брукселі.

— **Нѣмецкій театръ въ Пештѣ** замкнула тамошна рада мѣска. Розумѣеся той учинокъ пештеньскои рады незмѣрно зрадувавъ Мадярôвъ а незмѣрно розгнѣвивъ Нѣмцѣвъ и вѣденьску цѣлу печать нѣмецку.

— Комисія завѣдуюча фондами, призволеными уст. зъ д. 8 лют. с. р. для поратованя людности терпящои голодъ роздѣлила **зворотнѝ залички и безповоротнѝ субвенціи** на выконанье всякихъ робôтъ публичныхъ. Комисія мала на оцѣ при роздѣлюваню заличокъ и субвенцій зъ однои стороны нужду народа, зъ другои такожь пожитокъ и продуктивнôсть робôтъ пôднятыхъ. Фондъ 250.000 зр. бувъ призначеный на 1) публичнѝ роботы, котрѝ бы давали заробокъ убогимъ людямъ а 2) на запомогу для закупна живности, где конечна и нагла потреба покажеся. Довга зима не позволяла ужити способу першого, а мусѣлася роздавати нагла, конечна запомога. Остало 144.000. Тіи задумала комисія обернути на роботы публичнѝ и удѣлила слѣдуючимъ повѣтамъ зъ рускои части Галичины залички або субвенціи: Бучацкому 2000 зр. субвенціи, Перемышляньскому 1000 залички а 1000 субвенціи, Старомѣскому 1000 залички а 1000 субвенціи, Рогатыньскому 1000 залички, Жидачѣвскому 2000 субвенціи, Збараскому 1000 субвенціи, Рудецкому 500 субвенціи, Ярославскому 4000 субвенціи, Мостискому 3000 субвенціи, Городецкому 2000 залички а 2000 субвенціи, Самбôрскому 3000 залички, Коросняньскому 2000 залички а 2000 субвенціи, Решôвскому 4000 залички, Саноцкому 2000 субвенціи, Яворовскому 4000 субвенціи, Горлицкому 4000 залички. Кромѣ того зарезервовано Жовкôвскому заличку 1000 зр. Громада мѣста Комарна въ повѣтѣ Рудецкôмъ одержала заличку 3000 зр. на роботы коло дороги.

На цѣлу Галичину роздѣлено зъ тыхъ 144.000 зр. 59.500 зр. яко заличокъ а 57.350 яко субвенціи на роботы публичнѝ, решту задержано на случай недостатку, якій несомнѣнно выявится на передновку, щобы мати чимъ прійти въ помôчь въ необходимôй потребѣ.

— **Выстава шлезка.** Въ Тешинѣ ôтбудеся въ вересни с. р. выстава краева рольнича и промыслова.

— **Дефравдація въ банку Ротшильда.** Одинъ зъ касіерôвъ банку Ротшильда у Вѣдни здефравдовавъ 550.000 зр. Дефравдантъ зовеся Юлій Штрасеръ, мае 37 лѣтъ, жонатый, батько однои дитины. Увязненый признався, що цѣлу тую суму стративъ на нещасливыхъ операціяхъ биржевыхъ. Дефравдацію ôткрыто впрочѣмъ случайно.

Вѣсти епархіальнѝ.

Изъ епархіи Перемыскои.

Именованѝ: ВВ. ОО. Юліянъ Куиловскій парохъ въ Рускôмъ селѣ дѣйств. деканомъ Бирчаньскимъ; Михаилъ Волошиньскій, парохъ въ Страшевичахъ деканомъ Старосамбôрскимъ; Теофиль Сѣнкевичь парохъ въ Чернявѣ завѣд. деканата Мостиского.

Каноничну институцію получили: Всч. ОО. Копыстяньскій Володимиръ зъ Радыничъ на пар. Хлѣпли дек. Комарняньского; Яминьскій Атаназій зъ Грушатичъ на пар. Радыничи дек Мостиского, Назаревичъ Николай на пар. Серни дек. Мостиского; Заградникъ Людвикъ зъ Старевои на пар. Купновичи дек. Комарняньского; Волошиновичь Николай зъ Липовецъ на туюжь парохію.

Душпастырскѝ посады получили: Всч. ОО. Винницкій Павелъ завѣдательство кап. Грушатычи дек. Нижанковского; Грушкевичь Александеръ завѣдательство пар. Старява дек. Мостиского; Калимонъ Михаилъ завѣдательство парохіи Мокряны дек. Мокряньского; Поляньскій Генрикъ сотрудничество въ Островѣ дек. Перемышльского; Цюкъ Василій сотрудничество въ Любичи дек. Потелицкого.

Личный додатокъ на три лѣта зъ фонду рел. получивъ: Всч. О. Поляньскій Атанасій парохъ въ Яблонцѣ нижнôй дек. Высочаньского.

Упокоився дня 15 марта т. р. Спильвестеръ Грушкевичь парохъ въ Мокрянахъ. Вѣчная ему память!

ВСЯЧИНА.

— **Землетрясенье**, котре чути було 19. марта надъ раномъ въ рôжныхъ сторонахъ Молдавіи, Волощины, Босніи и т д. було такожь чути рôвночасно въ мѣстѣ Сорокахъ надъ Днѣстромъ въ Басарабіи. Сильнѝ встрясеня повторялися майже цѣлѝ 3 минуты. Жителѣ побудилися зъ сну и выбѣгали на улицѣ, не знаючи, що дѣеся. Нещастя однакожь ніякого не було.

— **Згôднѝ министры.** Въ Софіи, столици болгарскôй ôтбувалася рада министрôвъ. На тôй радѣ министеръ правосудія Грековъ, котрый минувшого року за публичне побитье урядника бувъ судово засудженый на арештъ, але протое задержавъ свою министерску теку, пôрвався бôйкою на министра справъ внѣшныхъ Икономова. По тôй неблагоподобнôй пригодѣ засѣли оба министры дальше згôдно радити надъ добромъ народнымъ.

— **Пенсіи монархôвъ.** Царь россійскій бере денно 100.000 марокъ (марка=60 кр. а. в.), султанъ турецкій 73. 000, цѣсарь австрійскій 40.000, цѣсарь нѣмецкій 32.000, король италіяньскій 25.000, королева англійска 25.206 а король бельгійскій 6.572 марокъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

М. въ Сморжи: Дѣло дасся на почту въ Сер. и Суботу вечеромъ.

Черезъ ред. прислали: для Зорѣ: В. Я. въ Черн. 1 зр., о. К. В. въ Сѣн. 1 зр., В. Г. въ Стр. 1 зр.; для Школьнои помочи: о І. Гав. въ Долгôмъ 50 кр.; для Сіона: о І. З. въ Лоп. 3 зр.; для Просвѣты: А. Б. въ Кол. 3 зр.; для Правды: о. І. З. въ Лоп. 6 зр., А. Б. въ Кол. 1 зр.

Курсъ львôвскій зъ дня 8. л. цвѣтня 1880.

	платятъ (безъ текучого куп. безъ купону) р. кр.	жадаютъ (безъ текучого куп. безъ купону) р. кр.
	австр. валютою	австр. валютою
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	264 75	268 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	162 50	166 —
Банку гиц. галиц. по 200 р.	296 - -	299 50
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 25	98 25
„ „ „ по 4% ав.	89 90	90 90
„ „ „ по 5% ав. період.	97 25	98 25
Банку гип. галиц 6% ав.	101 65	102 65
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 75	103 —
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 -
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	98 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	99 50	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	20 25	22 -
„ „ Станиславова	25 —	27 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 46	5 56
„ цѣсарскій	5 51	5 61
Наполеондоръ	9 44	9 54
Нôвимперіялъ	9 69	9 80
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 70
„ „ паперовый	1 24½	1 26½
100 марокъ нѣмецкихъ	58 25	59 —
Серебро	99 50	100 50

НА СВЯТА ВЕЛИКОДНѝ!!

ВИНА

австрійскѝ
угорскѝ
стирійскѝ
французскѝ
реньскѝ
пшпаньскѝ
шампаньскѝ

продае

торговля гуртова

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

во Львовѣ

улиця Собѣского ч. д. 3.

БОГДАНÔВКА

на Городецкôмъ ч. 2. и 9.

на литры
въ бутелькахъ
въ бочѣлкахъ
въ бочкахъ

Портеръ англійскій.

Цѣнникъ на жаданье

2—8

На надходячѝ

СВЯТА ВЕЛИКОДНѝ!!!

поручае ТОРГОВЛЯ

КАРОЛЯ БАЛЛАБАНА

во Львовѣ

ДРÔЖДЖИ ПРАСОВАНѝ

ЗЪ СЛАВНОИ ФАБРИКИ

АД. ИГ. МАУТНЕРА и СЫНА

во Вѣдни.

Посылки почтовѝ совершаются якъ найскорше.

1—2

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ НАСѢНЯ

ТЕОФИЛЯ ЛУЦКОГО

во Львовѣ, пляцъ галицкій Ч. 15. въ домѣ Банку гипотечного

поручае

свѣжѝ насѣня

яринъ, цвѣтôвъ, конѣчинъ, люцерны, великаньскихъ боракôвъ и морквы якъ и загаломъ всѣ насѣня господарскѝ.

Цѣнники, на жаданье, высылае franco.

2—3

НА СВЯТА

ВЕЛИКОДНѝ

поручае

звѣстна зъ найлучшихъ товарôвъ и найдешевшихъ цѣнъ

ТОРГОВЛЯ

В. МАРШАЛКЕВИЧА

во Львовѣ, Краковска улиця Ч. 6.

(напротивъ реставраціи пôдъ „Грушкою“):

Цукоръ, каву, полудневѝ овочи, хиньску гербату (чай), Ямайскій румъ, розолисы, ликеры, вина въ великôмъ выборѣ, пиво карвиньске въ бутелькахъ и т. д.

Замовленя надъ 25 зр. за готôвку, съ выключеньемъ цукру, высылае власнымъ коштомъ до кождои стаціи всѣхъ галицкихъ желѣзниць.

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

свѣчокъ церковныхъ

найлѣпшои якости

восковѝ 1 фт. по 85 кр.
стеариновѝ 1 фт. „ 60 „

Цѣнники, на жаданье, высылае franco.

2—6

РУСИНКА

сирота по священику, глядитъ мѣсця до господарства або до выховуваня дѣтій, найрадше у священика. Близша вѣдомôсть въ Администраціи „Дѣла.“

1—0

Батькôвщина

газета посвячена переважно справамъ народа

выходитъ ôтъ 1. жовтня 1879 у Львовѣ 2 разы на мѣсяць въ 1 аркушъ. Предплата рôчна 2 зр. 50 кр., пôврôчна 1 зр. 30 кр.

Батькôвщина, указуючи на теперѣшне сумне положенье Русинôвъ, стараеся побудити всѣхъ и заохотити до згôдной працѣ для ратованя хочь тыхъ останкôвъ батькôвского добра, якѝ намъ ще лишилися. Головно-жь займаеся справою народа, указуе на его недолю и подае способы, якъ нуждѣ зараджувати.

Батькôвщина мѣститъ особливо: 1) статѣ передовѝ, обговорюючѝ найважнѣйшѝ нашѝ бѣжучѝ справы; 2) статѣ науково-популярнѝ правничѝ, економичнѝ и и. Важнѣйшіи зъ тыхъ статей: О книгахъ грунтовыхъ, О засидженю и задавненю приватныхъ правъ, Новѝ податки, Жиды, Поляки и Русины и и.; 3) Вѣсти (дописи) зъ краю; 4) Що дѣеся въ свѣтѣ (переглядъ политики внутренной и заграничнои); 5) Новинки и всячина; 6) Вѣсти господарскѝ, промысловѝ и торговельнѝ.

Адреса: Администрація Батькôвщины у Львовѣ на пляцу Стрѣлецкôмъ нр. 1. 3—3

Переплетниче заведенье

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Вô Львовѣ, въ Ставропигійскôмъ Институтѣ,

принимае въ переплетъ: Напрестолнѝ Евангелія ôтъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, Служебники и другіи книги церковнѝ, молитвословы іерейскѝ, молитвословы для дамъ въ аксамитъ, скôру, всякого рода англійскѝ полотна и пр., молитвословы другого рода, дешевшѝ, всѣ книги школьнѝ, науковѝ, цѣлѝ библіотеки приватнѝ, — тоже брошурованье всякого рода сочиненій въ всякихъ объемахъ и въ найбôльшôмъ числѣ. На складѣ мае Книги тверезости, розличнѝ молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплетахъ и другѝ дешевѝ. Окутья и инѝ металевѝ украшеня на Евангеліяхъ очищуются, поправляются, доповняются и позолочуются пôдъ его доглядомъ. Цѣны приступнѝ навѣть для бѣдныхъ громадъ або поодинокихъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ роботы выконуются

точно, солидно, совѣстно и въ короткôмъ часѣ.

1—?

CLAYTON & SCHUTTLEWORTH

у Львовѣ при улици Городецкôй ч. 22.

поручаютъ на сегорôчный сезонъ весняный свои пôдъ кождымъ взглядомъ знаменитѝ

СѢВАЧКИ РЯДКОВИ „НОВОГО МОДЕЛЮ“

сѣвачки широкометнѝ, плуги, бороны, культиваторы и т. д.

Иллюстрованѝ цѣнники gratis и franco.

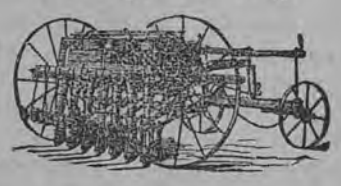

Репараціи совершаются як найдокладнѣйше и якъ найдешевше.

4—6

Выдае и за редакцію ôтповѣдае: Михаилъ Коссакъ.

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.